Kur'an-ı Kerim Lügati

İlâvelerle

Mu'cemü'l Müfehres

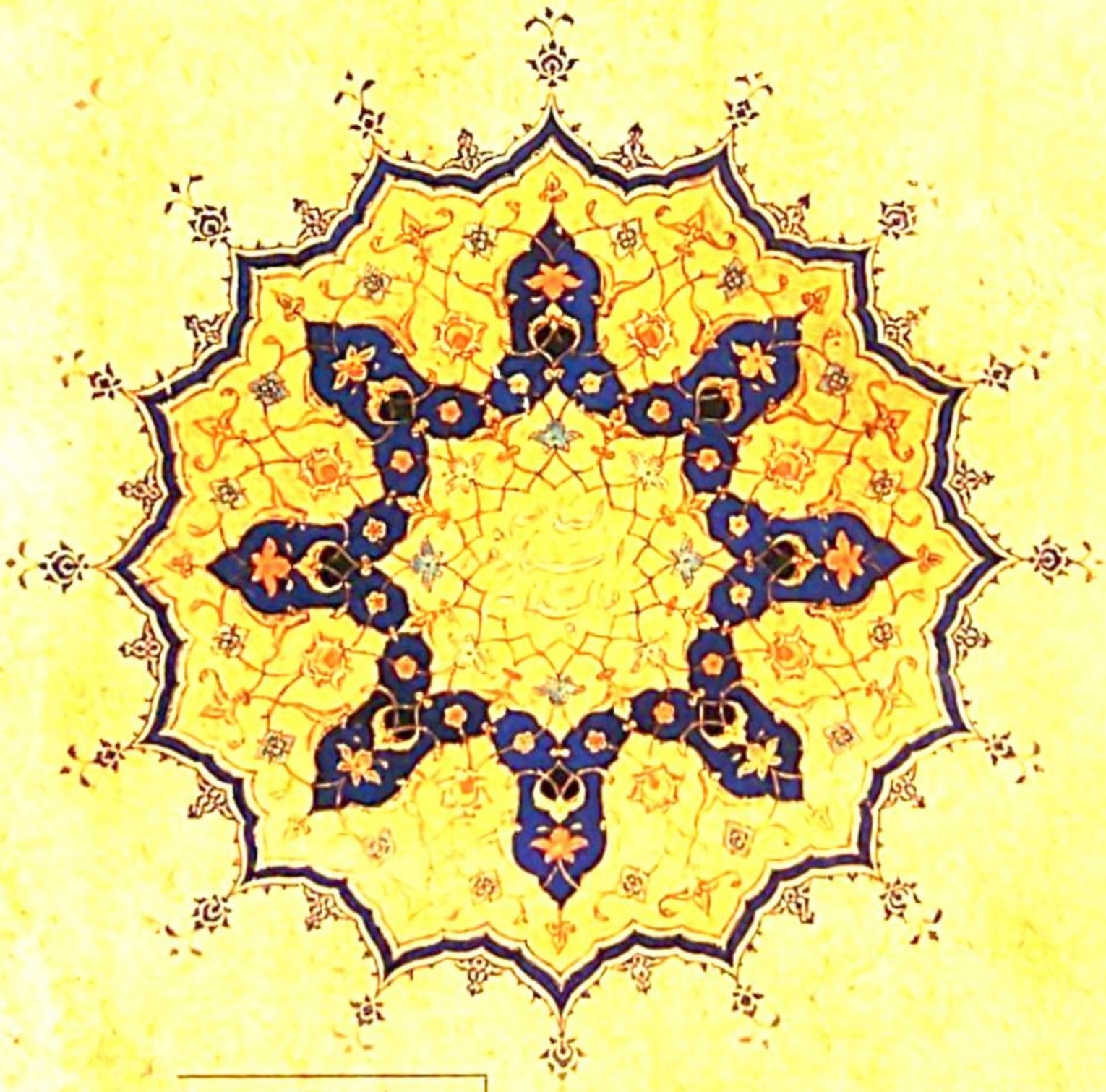

Yayına Hazırlayan

Mahmut Çanga

TİMAŞ

Telegram: t.me/oxu365

Elinizde bulunan bu kitap iki bölümden müteşekkildir.

Birinci Bölüm Mu'cemü'l Müfehres'in tercümesidir. Ayrıca gerekli görülen yerlere ilâveler yapılmıştır.

İkinci Bölüm'de özel isimlerle ilgili bilgiler bulunmaktadır. Bu kısım önemli görüldüğü için Mu'cemü'l Müfehres'e ilâve edilmiştir. Ayrıca kitabın sonuna "fihrist" eklenmiştir.

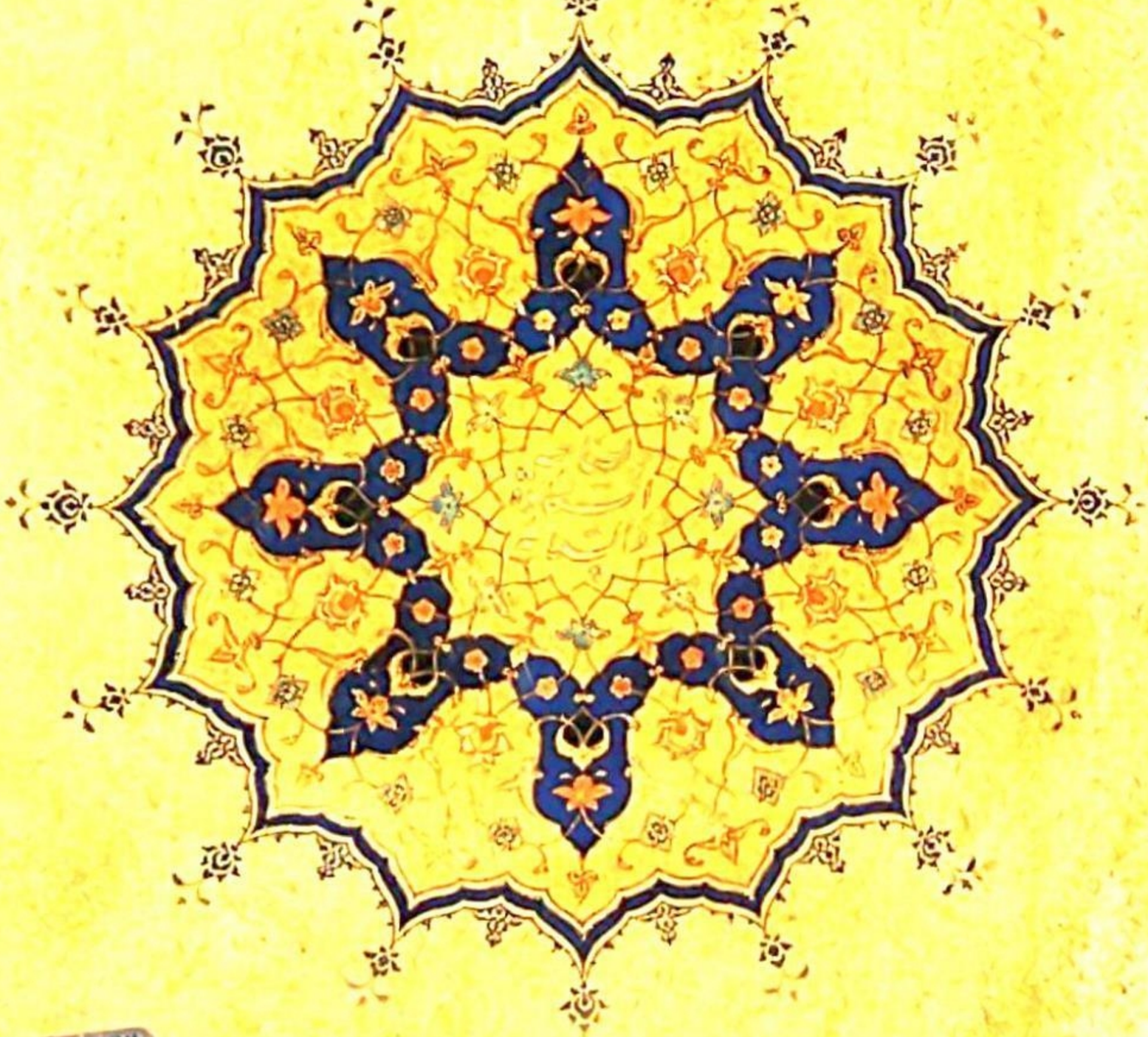

THG 153817 FAF

ISBN 978-975-362-016-1

9 789753 620161

₺ 50

timas.com.tr

Kur'ân-ı Kerim Lügati

KUR'ÂN-I KERİM LÜGATİ

Mahmud Çanga

TİMAŞ YAYINLARI | 18

Din Kitaplığı | İnceleme Araştırma 1

YAYIN YÖNETMENİ

İhsan Sönmez

EDİTÖR

Yasemin Muş

KAPAK TASARIMI

Kenan Özcan

6. BASKI

Mayıs 2016, İstanbul

ISBN

978-975-362-016-1

TİMAŞ YAYINLARI

Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,

Alayköşkü Caddesi, No: 5, Fatih/İstanbul

Telefon: (0212) 511 24 24 Faks: (0212) 512 40 00

PK. 50 Sirkeci / İstanbul

timas.com.tr

timas@timas.com.tr

facebook.com/timasyayingrubu

twitter.com/timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık

Sertifika No: 12364

BASKI VE CİLT

Sistem Matbaacılık

Yılanlı Ayazma Sok. No: 8

Davutpaşa- Topkapı/İstanbul

Tel: (0212) 482 11 01

Matbaa Sertifika No: 16086

YAYIN HAKLARI

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak

Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.

İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Kur'ân-ı Kerim Lügati

MAHMUD ÇANGA

TİMAŞ

KİTABI NASIL KULLANACAKSINIZ?

Elinizde bulunan bu kitap iki bölümden teşekkül etmiştir.

Birinci bölüm Mu'cemü'l-Müfehres'in tercümesidir. Ayrıca gerekli görülen yerlere ilaveler yapılmıştır. Kelimelerin hangi Sûre'nin hangi âyetinde geçtiği rakamlarla gösterilmiştir. Kelimelerden sonra verilen birinci rakam Sûre numarasını, ikinci rakam ise âyet numarasını göstermektedir.

Bu kitaptan istifade edebilmek için aranan âyetin sadece bir kelimesini bilmek kâfi geliyor. Mesela **insan** ile ilgili bir âyet bulmak istiyorsunuz. Kitabın son bölümünde bulunan **fihrist** kısmına bakarsanız, **insan** kelimesinin sağ yanında 72 rakamı olduğunu göreceksiniz. Bu rakam **insan** kelimesinin bulunmuş olduğu sayfanın numarasını göstermektedir. 72. sayfayı açtığınızda alfabetik sırayı takip ederek **insan** kelimesini görecek, kelimenin hangi Sûrelerde ve âyetlerde geçtiğini rahatlıkla bulacaksınız.

İkinci bölümde Özel isimlerle ilgili bilgiler bulunmaktadır. Bu kısım önemli görüldüğü için Mu'cemü'l Müfehres'e ilave edilmiştir. Kitabın en sonunda da **fihrist** bulunmaktadır.

Türkiyede ilk defa hazırlanarak okuyuculara takdim edilen bu kitabın ilimseverlere hayırlı olmasını niyaz ederiz.

Saygılarımızla
TİMAŞ YAYINLARI

MUKADDEME

Kur'ân'ın her bir dersinde muhtelif insan tabakalarını irşad eden mânâ külliyeti bulunması, Kur'ân'a has bir hususiyettir.

"... Kur'ân-ı Hakîm, her asırdaki tabakat-ı beşerin her bir tabakasına güya doğrudan doğruya o tabakaya hususî müteveccihdir, hitap ediyor. Evet, bütün benî âdeme bütün tabakatıyla en yüksek ve en dakik ilim olan îmânâ ve en geniş ve nuranî fen olan Mârifetullaha ve en ehemmiyetli ve mütenevvi maarif olan ahkâm-ı İslâmiye'ye davet eden, ders veren Kur'ân ise, her nev'e, her taifeye muvafık gelecek bir ders vermek elzemdir. Halbuki, ders birdir, ayrı ayrı değil, öyle ise, aynı derste tabakat bulunmak lazımdır. Derecâta göre her biri, Kur'ân'ın perdelerinden bir perdeden hisse-i dersini alır..."

(Sözler mecmuasından)

"...Kur'ân-ı Hakîm'in Kelâm-ı Ezelî'den gelmesi ve bütün asırlardaki bütün tabakat-ı beşere hitap etmesi hasebiyle, mânâsında bir câmiiyet ve külliyet-i harika vardır. İnsandaki akıl ve lisan gibi, bir anda yalnız bir meseleyi düşünmek ve yalnız bir lâfzı söylemek gibi cüz'î değil, göz misillü muhit bir nazara sahip olmak gibi, Kelâm-ı Ezelî dahi, bütün zamanı ve bütün taife-i insaniyeyi nazara alan bir külliyette bir kelam-ı İlâhi'dir. Elbette Onun manası, beşer kelâmı gibi cüz'i bir manaya ve hususi bir maksada münhasır değildir. Bu

sebepten, bütün tefsirlerde görünen ve sarahat, işaret, remiz, ima, telvih, telmih gibi tabakalarla müfessirinin beyan ettikleri mânâlar, kavaid-i Arabiye'ye ve usul-ü nahve ve usul-ü dine muhalif olmamak şartıyla, o mânâlar, o kelâmdan bizzat muraddır, maksuddur..."

(İşârâtü'l İ'caz tefsirinden)

Kur'ân'ın mu'cize ve Allah kelâmı olduğunu gösteren delillerden birisi olan (tahaddi) meselesidir. Yani bütün insanları Kur'ân'ın bir mislini yapmaya davet etmesine karşı, beşerin aciz kalmasıdır, şöyle ki:

"Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın zamanında sihrin revacı olduğundan, mühim mu'cizatı ona benzer bir tarzda geldiği ve Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın zamanında ilm-i tıb revaçta olduğundan mu'cizatının galibi o cinsten geldiği gibi, Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın dahi zamanında Cezîretü'l Arab'da en ziyade revaçta dört şey idi:

B i r i n c i s i : Belâgat ve fesahat.

İ k i n c i s i : Şiir ve hitabet.

Ü ç ü n c ü s ü : Kâhinlik ve gaipten haber vermek.

D ö r d ü n c ü s ü : Hâdisat-ı mâziyeyi ve vâkıat-ı kevniyeyi bilmek idi.

İşte Kur'ân-ı Mu'cizü'l Beyan geldiği zaman, bu dört nev'i malûmat sahiplerine karşı meydan okudu:

Başta ehl-i belagata birden diz çöktürdü. Hayretle Kur'ân'ı dinlediler.

İkincisi ehl-i şiir ve hitabet, yani muntazam nutuk okuyan ve güzel şiir söyleyenlere karşı öyle bir hayret verdi ki, parmaklarını ısırttı. Altun ile yazılan en güzel şiirlerini ve Kâ'be duvarlarına medâr-ı iftihar için asılan meşhur "Muallakat-ı Seb'a"larını indirtti, kıymetten düşürdü.

Hem gaipten haber veren kâhinleri ve sâhirleri susturdu. Onların gaybî haberlerini onlara unutturdu. Cinnilerini tard ettirdi. Kahinliğe hatime çektirdi.

Hem ümem-i sâlifenin vekayiine ve hâdisat-ı âlemin ahvâline vâkıf olanları hurâfattan ve yalandan kurtarıp, hakiki hâdisat-ı mâziyeyi ve nurlu olan vekayi-i âlemi onlara ders verdi.

İşte bu dört tabaka, Kur'ân'a karşı kemâl-i hayret ve hürmetle, onun önüne diz çökerek şâkird oldular. Hiçbirisi, hiçbir vakit bir tek sûreyle muârazaya kalkışamadılar...

E ğ e r d e n i l s e : Nasıl biliyoruz ki, kimse muâraza edemedi ve muâraza kabil değil?

E l c e v a p : Eğer muâraza mümkün olsaydı, her halde teşebbüs edilecekti. Çünkü muârazaya ihtiyaç şedit idi. Zira dinleri, malları, canları, iyalleri tehlikeye düşüyor. Muâraza edilseydi kurtulurlardı. Eğer muâraza mümkün olsaydı, her halde muâraza edeceklerdi. Eğer muâraza edilseydi, muâraza taraftarları kâfirler, münafıklar çok, hem pek çok olduğundan her halde muârazaya taraftar çıkıp iltizam ederek, herkese neşredeceklerdi. -Nasılki İslâmiyet'in aleyhinde her şeyi neşretmişler.- Eğer neşretseydiler ve muâraza olsaydı; herhalde tarihlere, kitaplara şa'şaalı bir sûrette geçecekti. İşte meydanda bütün tarihler, kitaplar; hiçbirisinde Müseylemetü'l Kezzâb'ın birkaç fıkrasından başka yoktur. Halbuki Kur'ân-ı Hakîm, yirmi üç sene mütemadiyen damarlara dokunduracak ve inadı tahrik edecek bir tarzda meydan okudu. Ve der idi ki:

"Şu Kur'ân'ın, Muhammedü'l-Emin gibi bir ümmîden nazîrini yapınız ve gösteriniz. Haydi, bunu yapamıyorsunuz; o zat ümmî olmasın, gayet âlim ve kâtip olsun. Haydi bunu da getiremiyorsunuz; bir tek zât olmasın; bütün âlimleriniz, beliğleriniz toplansın, birbirine yardım etsin.. Hatta güvendiğiniz âlileriniz size yardım etsin. Haydi bununla da yapamayacaksınız; eskiden yazılmış beliğ eserlerden de istifade edip, hatta gelecekleri de yardıma çağırıp Kur'ân'ın nazîrini gösteriniz, yapınız. Haydi bunu da yapamıyorsunuz; Kur'ân'ın mecmuuna olmasın da, yalnız on sûresinin nazîrini getiriniz. Haydi on sûresine mukabil hakiki doğru olarak bir nazîre getiremiyorsunuz; haydi hikâyelerden, asılsız kıssalardan terkip ediniz. Yalnız nazmına ve belagatına nazîre olsun getiriniz. Haydi bunu da yapamıyorsunuz, bir tek sûresinin nazîrini getiriniz. Haydi sûre uzun olmasın, kısa bir sûre olsun nazîrini getiriniz. Yoksa; din, can, mal, iyâlleriniz; dünyada da, âhirette de tehlikeye düşecektir!"

İşte, sekiz tabakada, ilzam suretinde, Kur'ân-ı Hakîm yirmi üç senede değil, belki bin üç yüz senede bütün ins ve cinne karşı bu meydanı okumuş ve okuyor. Halbuki evvelki zamanda o kâfirler can, mal ve iyâlini tehlikeye atıp en dehşetli yol olan harb yolunu ihtiyar

ederek, en kolay ve en kısa olan muâraza yolunu terk ettiler. Demek muâraza yolu mümkün değildi...

İşte hiçbir âkil, hususan o zamanda Cezîretü'l-Arab'daki adamlar, hususan Kureyşîler gibi zeki adamlar; bir tek edibleri, Kur'ân'ın bir tek Sûresine nazîre yapıp Kur'ân'ın hücumundan kurtulmasını te'min ederek, kısa ve kolay yolu terk edip can, mal, iyâlini tehlikeye atıp en müşkilâtlı yola sülük eder mi?

E l h a s ı l : Meşhur Câhız'ın dediği gibi: "Muâraza-i bilhurûf mümkün olmadı, muharebe-i bissüyûfa mecbur oldular..."

E ğ e r d e n i l s e : Bazı muhakkik ulema demişler ki: "Kur'ân'ın bir sûresine değil; bir tek âyetine, hatta bir tek cümlesine, hatta bir tek kelimesine muâraza edilmez ve edilmemiş." Bu sözler mübalâğa görünüyor ve akıl kabul etmiyor. Çünkü beşerin sözlerinde Kur'ân cümlelerine benzeyen çok cümleler var. Bu sözün sırr-ı hikmeti nedir?

E l c e v a p : İ'caz-ı Kur'ân'da iki mezheb var:

Mezheb-i ekser ve râcih odur ki, Kur'ân'daki letâif-i belagat ve mezâyâ-yı meâni, kudret-i beşerin fevkindedir.

İkinci mercuh mezheb odur ki: Kur'ân'ın bir Sûresine muâraza, kudret-i beşer dahilindedir. Fakat Cenâb-ı Hak, mu'cize-i Ahmediye (ASM) olarak men'etmiş. Nasılki bir adam ayağa kalkabilir, fakat eser-i mu'cize olarak bir Nebi dese ki: "Sen kalkamayacaksın!" o da kalkamazsa, mu'cize olur. Şu mezheb-i mercûha "Sarfe" Mezhebi denilir. Yani Cenab-ı Hak cin ve insi men etmiş ki, Kur'ân'ın bir Sûresine mukabele edemesinler. Eğer men etmeseydi, cin ve ins bir sûresine mukabele ederdi. İşte şu mezhebe göre, "Bir kelimesine de muâraza edilmez." diyen ulemanın sözleri hakikattir. Çünkü, madem Cenâb-ı Hak i'caz için onları men etmiş; muârazaya ağızlarını açamazlar. Ağızlarını açsalar da; izn-i ilâhi olmazsa, kelimeyi çıkaramazlar.

Amma mezheb-i râcih ve ekser olan mezheb-i evvele göre dahi, o ulemanın beyan ettiği fikrin şöyle bir ince vechi vardır ki; Kur'ân-ı Hâkîm'in cümleleri, kelimeleri birbirine bakar. Bazı olur bir kelime, on yere bakar; onda, on nükte-i belagat, on münasebet bulunuyor. Nasılki İşârâtü'l İ'caz namındaki tefsirde, Fâtiha'nın bazı cümleleri içinde ve cümleleri içinde, şu nüktelerden bazı numuneleri göstermişiz. الٓمٓ ذٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ Mesela: Nasıl ki münakkaş bir sarayda,

müteaddit, muhtelif nakışların düğümü hükmünde bir taşı, bütün nakışlara bakacak bir yerde yerleştirmek, bütün o duvarı nukûşuyla bilmeye mütevakkıftır. Hem nasılki, insanın başındaki gözbebeğini yerinde yerleştirmek, bütün cesedin münasebatını ve vezâif-i acibesini ve gözün o vezâife karşı vaziyetini bilmekle oluyor. Öyle de Ehl-i hakikatin çok ileri giden bir kısmı, Kur'ân'ın kelimatında pek çok münasebatı ve sâir âyetlere, cümlelere bakan vücuhları, alakaları göstermişler. Hususan ulema-i ilm-i huruf daha ileri gidip, bir harf-i Kur'ân'da, bir sayfa kadar esrarı, ehline beyan ederek ispat etmişler. Hem madem Halık-ı Külli Şey'in kelâmıdır; her bir kelimesi, kalp ve çekirdek hükmüne geçebilir. (Etrafında, esrardan müteşekkil bir cesed-i mâneviye kalp ve bir şecere-i mâneviyeye çekirdek hükmüne geçebilir.) İşte insanın sözlerinde, Kur'ân'ın kelimeleri gibi kelimeler, belki cümleler, âyetler bulunabilir. Fakat Kur'ân'da, çok münasebat gözetilerek bir tarz ile yerleştirildiği yerde; bir ilm-i muhît lâzım ki, öyle yerli yerine yerleşsin."

(Mektubat Mecmuasından)

Daha bunun gibi pek çok delillerle sabittir ki, Kur'ân Allah kelâmı olup beşer iktidarının üstündedir. Beyan ve ifadeleri kâinat hakikatlerini ihata ve ilâhî sırları tazammun etmiştir. Kelam ve kelimelerinin mânâ ufkundan, beşer nazarı ancak varabildiği miktarını görür. Şimdi de hazırladığımız bu kitabın hususiyetlerine gelelim:

Bu kitapta sadece Kur'ân kelimelerinin lügavî mânâlarını tercüme ettik. Hatta şunu itiraf etmemiz gerekir ki, Kur'ân kelimelerinin her türlü lügavi mânâda bile birçok mânâlara gelmesi muhtemel olan kelimelere ancak bir veya birkaç mânâ verebildik ve bunu şu şekilde ifade ettik: Bu lafız bu âyette şu mânâlarda olması muhtemeldir. Halbuki o lafız belki daha birçok mânâları da tazammun ediyor ve Kur'ân'ın vüs'at-i meânisi, Onun bir esrar-ı hakaik ve bir kenz-i namütenahi olduğuna delalet eder. Bu noktadan bakılırsa Kur'ân, mânânın zenginliği cihetiyle bir umman-ı bîpayandır. Bu yüzden alimlerimiz ve müfessirlerimiz âyetlere mânâ verirken şu sıralamaya ihtiyaç hissetmişlerdir: Mânâ-yı sarihi, mânâ-yı işarî, mânâ-yı mecazi, mânâ-yı remzi, mânâ-yı ibhamî, mânâ-yı tasavvufi, mânâ-yı ledünnî... Hem de bütün bu mânâların hak olduğu hususunda ittifak ederek demişlerdir ki: Kur'ân sadece mânâ-yı sarihi ile ifade

edilecek ve izahı yapılacak bir kitap değildir. Lügavî bir mânâ olan sarih mânâsından başka daha birçok mânâları muhtevidir ve yerine göre muhtelif mânâlar alması onun ulviyetini, kıymetini ve mânâca zenginliğini gösterir...

İşte biz bu kitapta Kur'ân'ın sarih mânâsının anlaşılmasında ve Kur'ân lisanına aşinalık isteyen ehline yardımcı olmasını düşündük...

Bunun için hiçbir âyetin ve hiçbir lafzın fıkhî hükmü budur, diyerek kafi bir ifade kullanmadık; bu âyetten çıkan hüküm budur veya bu kelimeden bu hüküm çıkarılmıştır, diye de bir izahta bulunmadık. Nasih ve mensuh âyetlere de işaret etmedik...

Elhasıl: Herkes tefekkür ve tefeyyüz gibi manevi dersleri Kur'an'dan kabiliyetince istifade ederken, ahkâm-ı Kur'âniye'yi ancak şeriat kitaplarından öğrenecektir, diye tekrar hatırlamakla son veriyoruz...

MAHMUD ÇANGA

Telegram: t.me/oxu365

AÇIKLAMALAR

1. Kitabın Hazırlanış Şekli:

Bu kitap me'haz itibariyle (معجم الفاظ القرآن الكريم) adlı kitabın tercümesidir. Fakat biz sadece tercüme ile iktifa etmedik. Tercümenin yanı sıra şu çalışmalarda da bulunduk:

a) Tercüme ile birlikte kitapta hatalı bulduğumuz yerleri tashih ettik.

b) Zaid bulduğumuz yerleri tercüme etmedik.

c) Eksik bırakıldığını fark ettiğimiz mevzularda lüzumlu izahlarda bulunmak sûretiyle tercüme dışında bize ait olan bazı beyanlar ileri sürdük.

d) Kitaba yeni bir tertib şekli getirdik. Bu tertib şekliyle kitabın daha kullanışlı olmasını sağladık.

e) Kitabı iki bölüme ayırdık. Birinci bölüm tercümesini yaptığımız kitabı ihtiva etmiştir. İkinci bölümü ise uzun tetkikler yaparak hazırladık. Önce (المعجم المفهرس) adlı kitabı tarayarak ism-i hasları tespit ettik. Sonra lügatlardan ve çeşitli kaynak kitaplardan faydalanmak sûretiyle ism-i haslar hakkında izahat verdik.

Yukarıda sıraladığımız çalışmalar neticesinde kitap bir orijinallik kazanmış oldu. Biz de bu orijinalliği ihsas eder mahiyette olması için hazırladığımız esere (لغة القرآن الكريم) "Kur'ân-ı Kerim Lügati" adını verdik. Esere bu adı vermekteki gayemiz şudur:

Bilindiği üzere Kur'ân-ı Kerim hakikatler hazinesidir. Hazineden istifade edebilmek için bir anahtar lazımdır. İşte bu hakikatlar hazinesini açacak ve mânâlarını anlamaya yardım edecek manevi bir anahtar, Kur'ân lafızlarının mânâlarını bilmek ve bu lafızların hangi cümlelerde hangi mânâlarda kullanıldığını öğrenmektir. Bu noktadan dolayı, hazırladığımız eser bir anahtar vazifesi görmektedir. Fakat şurasını da unutmamak gerektir ki, anahtar hazine değildir. Sadece bir âlettir. Bizim, hazineden istifade etmemizi temin eder. Aynen bunun gibi, bu eser de bize Kur'ân'ı tanıtmakta ve Kur'ân'daki kelimelerin mânâlarını bildirmektedir. Bu cihetle gayet faydalı bir kitapdır. Ama, işte Kur'ân-ı Kerim, Kur'ân lafızlarına verilen şu mânâlardan ibarettir, demek bir safsata olur. Zira bu mânâlar sadece Kur'ân'ı tanıtmaya ve Kur'ân'dan istifade ettirmeye vesiledirler. Yoksa -hâşâ- bize Kur'ân âyetlerinin mânâlarını künhüyle bildiren ve Kur'ân'ı bütünüyle ve her cihetle tarif eden ve işte Kur'ân budur, diye gösteren bir unsur değillerdir ve böyle bir unsur olmaları da imkan haricindedir.

2. Kitaptan İstifade Şekli:

Bu kitaptan güzelce faydalanabilmek için şu hususları göz önünde bulundurmak gerektir:

a) Bu eserde âyet ve cümlelerin mânâları ve mealleri verilmiş değildir. Eğer okuyucu bazı yerlerde âyet ve cümlelerin mânâ ve meallerine rastlarsa, şunu hatırına getirmelidir: Bu meal ve izah, âyet ve cümlenin izahı için değil, mânâsı verilen lafzın o âyette ve o cümledeki yerini göstermek içindir. Böylece o lafzı cümledeki yerinde görerek, hangi mânâda kullanıldığını daha iyi anlama imkânı hasıl olmaktadır.

b) Kitapta zikredilen kelimelerin ekserisi isim ve fiildir. Bazı harflere yer verilmişse de, çoğu mühmel bırakılmıştır. Ayrıca zamirler gibi bir kısım lafızlar da kitapta yer alamamışlardır. Bunun sebebi, tercümesini yaptığımız kitapta bu lafızların zikredilmeyişidir. Biz de esasta bu kitaba bağlı kalışımızdan dolayı daha geniş bir araştırmaya girişemedik. Sadece a'lam kısmını hazırlayabildik. Bununla birlikte, her ne kadar bu lafızların Kur'ân'da hangi âyetlerde ve kaç kez zikredildiklerini tespit edemedikse de, okuyuculara bir derece faydalı olabilmek ümidiyle mukaddimede bu lafızların mânâlarını gösterdik. İnşaallah nasib olursa ileride bu lafızların Kur'ân'da geçtiği yerleri de tespit ederek, esere derc edeceğiz. Tevfik Allah'tandır.

c) Kur'ân'da geçen kelimeler, Kur'ân'da geçtiği şekilleriyle değil, kökleri itibariyle ele alınmışlardır. Yani mesela (تَعْلَمُونَ) lafzının hangi mânâda olduğunu ve bu lafzın Kur'ân'da hangi âyetlerde varid olduğunu öğrenmek için, bu lafzın kök harfleri olan (علم) maddesine müracaat etmek lâzımdır. Ayrıca kelimelerin ek harfleri nazara alınmamıştır ve ihtiyaç da yoktur. Kelimelere masdar mânâsı verdikten sonra Kur'ân'daki çekimlerini zikrettik; bu çekimleri birer birer mânâlandırmaya lüzum olmadığı kanaatiyle madde ve şık başlarında yaptığımız açıklamalarla iktifa ettik. Mesela yukarıda zikrettiğimiz (علم) maddesinin bir şıkkında (عَلِمَ) fiilini mânâlandırdık, bilmek mânâsına geldiğini söyledik. Sonra çekimlerine geçtik. Ayrıca mesela (تَعْلَمُونَ) lafzı biliyorsunuz (veya bileceksiniz yahut...) mânâsına gelir, demedik. Sair kelimeler de verdiğimiz bu izaha göre mânâlandırılmışlardır.

(Arapça bilmeyenlere kolaylık olsun diye bir indeks hazırladık. Böylece herkes indekse bakmak sûretiyle aradığı lafzın eserdeki yerini hiç zorluk çekmeden bulabilecek ve mânâsını öğrenebilecektir.)

Başlıklarda parantez içinde zikretiğimiz harfler kelime kökleridir. Mesela (اَبَداً) lafzının kökü (أبد)'dir. (أبد) maddesine bakılmak sûretiyle (اَبَداً) lafzının mânâsı ve bu lafzın Kur'ân'da hangi âyetlerde geçtiği öğrenilir.

Yine başlıklarda parantezin sol tarafında kalan rakamlar, sıra numarası olup, kök itibariyle Kur'ân'da ne kadar kelime bulunduğunu gösterir. Parantezin sağında zikredilen rakamlar ise, o lafzın kökünün ve -varsa- müştaklarının ve çekimlerinin hep birlikte Kur'ân'da kaç kez varid olduğunu gösterir.

3. Bazı Arapça Kaideler:

1 — Masdar: Fiilin yahut fiilden müştak olan (ism-i fail, ism-i mef'ul, ism-i tafdil gibi) lafızların köküdür. (الْجُوعُ الشَّفَاعَةُ العِلْمُ) gibi.

2 — İsm-i fail: Masdardan sadır olan fiili veya hali gösterene denir. (المُفْسِدُ الرَّاحِمُ البَائِسُ) gibi.

3 — İsm-i mef'ul: Masdardan sadır olan fiilin yahut halin tesirinde kalana denir. (المَكْرَمُ المَوْعُودُ المَزْفُودُ) gibi.

4 — Sıfat-ı müşebbehe: İsm-i faile benzer. Bazı vasıfların sahiplerine delâlet için kullanılır. (الظَّمْآنُ الأَعْرَجُ الأَسْوَدُ) gibi.

5 — Mübalağa sigası: Aşırılık ifade eden isimlerdir. (الرَّؤُفُ الغَفَّارُ التَّوَّابُ) gibi.

6 — İsm-i tafdil: (افْعَلْ) vezninde olup, mutlak yahut karşılaştırmalı üstünlük bildiren sıfatlardır. (أَوْلَى أَنْكَرُ أَكْثَرُ) gibi.

7 — İsm-i tasgir: Küçüklük ve azlığı bildiren isimlerdir. (حُنَيْنٌ) gibi.

8 — İsm-i zaman ve ism-i mekan: Zaman ve yer bildiren isimlerdir. (سَجِدُ المَجْلِسُ المَقَامُ) gibi.

9 — İsm-i âlet: Masdardan müştak olan isimlerdir ki, âletlere delâlet ederler. (مِرْصَادُ مِيزَانٌ مِفْتَاحٌ) gibi.

10 — Müzekker: Erkeklik bildiren kelimelerdir. Müennes: Dişilik bildiren kelimelerdir. (Türkçede kelimeler tek çeşittir, müzekker ve müennes diye ikiye ayrılmazlar, istisnalar hariçtir.) Mesela: (الكِتَابُ القَلَمُ الرَّجُلُ) gibi lafızlar müzekkerdir. (مَرْيَمُ البِنْتُ الدُّنْيَا) gibi lafızlar da müennestir.

11 — Müfred: Tek mevcuta delalet eder. (النُّطْفَةُ المُخْلِصُ البَلَدُ) gibi. Tesniye: İki mevcutu gösterir. (صَالِحَانِ امْرَأَتَانِ رَجُلَانِ) gibi. Cemi: İkiden fazla mevcuta delalet eder. (شُرَكَاءُ مُؤْمِنُونَ مُسْلِمُونَ) gibi.

12 — Mazi fiili: Geçmiş zamanı bildirir. (نَصَرَ كَتَبَ قَرَأَ) gibi. Muzari fiili: Şimdiki zamanı, gelecek zamanı ve geniş zamanı gösterir. (نَتْرُكُ يَعْلَمُونَ يَعْمَلُ) gibi. Emir fiili: Talep bildirir. Nehiy fiili de talep bildirir. Fakat emir, bir şeyin yapılmasını taleptir. Nehiy ise, yapılmamasını taleptir. Emir fiiline misal: (اذْكُرْ اعْبُدُوا افْعَلْ) Nehiy fiiline misal: (لَاتَمْشِ لَاتَحْزَنُوا لَاتَمْنُنْ)

Taaccüb fiili: Hayret ve şaşkınlık bildirir. (اَبْصِرْبِهِمْ اَسْمِعْ بِه مَااكْفَرَه) gibi.

Fiil ismi: Fiil mânâsını ifade eden isimlere denir. (هَيْهَاتَ هَيْتَ هَلُمَّ) gibi.

Yukarıda bahsini yaptığımız mevzuları tabloda şu şekilde göstere-biliriz:

Siga adı	Misal	Mânâ
Masdar	فَتْحٌ	Açmak, açış....
İsm-i fail	فَاتِحٌ	Açan, açıcı
İsm-i mef'ul	مَفْتُوحٌ	Açılan, açılmış
Mübalağa sigası	فَتَّاحٌ	Çok açan...
İsm-i tafdil	اَفْتَحُ	Daha açıcı, en açıcı
İsm-i tasgir	فُتَيْحٌ	Açmacık...
İsm-i zaman ve mekan	مُفْتَحٌ	Açma yeri ve açma zamanı
İsm-i âlet	مِفْتَاحٌ	Açma âleti, anahtar
Müzekker	فَتْحِيٌّ	Açmaya ait, açmalı,...
Müennes	فَاتِحَةٌ	Açan, açıcı
Müfred	فَتْحَةٌ	Bir kez açış
Tesniye	فَتْحَتَانِ	iki kez açış
Cemi	فُتُوحٌ	Açışlar, fetihler
Mazi	فَتَحَ	Açtı
Muzari	يَفْتَحُ	Açıyor, açar...
Emir	اِفْتَحْ	Aç
Nehiy	لاتَفْتَحْ	Açma
Taaccüb fiilleri	مَااَفْتَحَه اَفْتَحْ بِه	Amma da açıcı! Ne de açıcı!

Tamamlayıcı olması için şu tabloyu da veriyoruz :

Sîga adı		Misal	Mânâ
Mimli masdar		مُفَتَّحٌ	Açma, açış,...
Masdar-ı binâ-i merre		فَتْحَةٌ	Bir kez açış
Masdar-ı binâ-i nevi'		فِتْحَةٌ	Bir nevi açış
İsm-i mensub		فَتْحِيَّةٌ	Açmaya ait, açmalı,..
Mazi	Cahd-i mutlak	لَمْ يَفْتَحْ	Açmadı
mânâsında	Cahd-i müstağrak	لَمَّا يَفْتَحْ	Hâlâ (henüz) açmadı
	Nefy-i hal	ما يَفْتَحُ	Açmıyor
Muzari	Nefy-i istikbal	لايَفْتَحُ	Açmayacak, açmaz
	Te'kid-i nefy-i istikbal	لَنْ يَفْتَحَ	Hiç açmayacak, hiç açamayacak
	Emr-i Gaib	لِيَفْتَحْ	Açsın
Emir	Emir-i Hazır	اِفْتَحْ	Aç
	Nehy-i Gaib	لَايَفْتَحْ	Açmasın
Nehiy	Nehy-i Hazır	لَاتَفْتَحْ	Açma
Malum	Mazi-Muzari	فَتَحَ يَفْتَحُ	Açtı - Açıyor
Meçhul	Mazi-Muzari	فُتِحَ يُفْتَحُ	Açıldı - Açılıyor
Sıfat-ı müşebbehe		الْأَسْوَدُ	Siyah
Fiil ismi		هَلُمَّ	Beri gel, buyur

13 — Zamir: İsmin yerini tutan kelimelerdir. İki kısma ayrılır:

a) Munfasıl zamirler:

اَنَا Ben	هُنَّ Onlar (dişi)	هُمَا İkisi (dişi)	هِيَ O (dişi)	هُمْ Onlar (erkek)	هُمَا İkisi (erkek)	هُوَ O (erkek)
نَحْنُ Biz	اَنْتُنَّ Sizler (dişi)	اَنْتُمَا İkiniz (dişi)	اَنْتِ Sen (dişi)	اَنْتُمْ Sizler (erkek)	اَنْتُمَا İkiniz (erkek)	اَنْتَ Sen (erkek)

إيَّاىَ Bana,...	إيَّاهُنَّ Onlara,... (dişi)	إيَّاهُمَا İkisine,... (dişi)	إيَّاهَا Ona,... (dişi)	إيَّاهُمْ Onlara,... (erkek)	إيَّاهُمَا İkisine,... (erkek)	إيَّاهُ Ona, onu (erkek)
إيَّانَا Bize,...	إيَّاكُنَّ Sizlere,... (dişi)	إيَّاكُمَا İkinize,... (dişi)	إيَّاكِ Sana,... (dişi)	إيَّاكُمْ Sizlere,... (erkek)	إيَّاكُمَا İkinize,... (erkek)	أيَّاكَ Sana,... (erkek)

b) Muttasıl Zamirler:

...ى Bana,...	...هُنَّ Onlara,... (dişi)	...هُمَا İkisine,... (dişi)	...هَا Ona,... (dişi)	...هُمْ Onlara,... (erkek)	...هُمَا İkisine,... (erkek)	...هُ Ona, onu (erkek)
...نا Biz Bize,...	...كُنَّ Sizlere,... (dişi)	...كُمَا İkinize,... (dişi)	...كِ Sana,... (dişi)	...كُمْ Sizlere,... (erkek)	...كُمَا İkinize,... (erkek)	...كَ Sana,... (erkek)

14 — İsm-i mevsul: Kendisinden sonra gelen cümle ile açıklanan ve iki cümleciği birbirine bağlayan kelimelerdir. İki kısma ayrılır:

a) Has ism-i mevsul:

Erkek →	اَلَّذِينَ O kimseler ki,...	اللَّذَانِ اللَّذَيْنِ İki kimse ki,...	اَلَّذِى O kimse ki, o şey ki
Dişi →	اللَّاىٔ اللَّاتِى اللَّوَاتِى O kimseler ki,...	اللَّتَانِ اللَّتَيْنِ İki kimse ki,...	اَلَّتِى O kimse ki,...

b) Müşterek ism-i mevsul:

مَنْ	O kimse ki, o kimseler ki,...
مَا	O şey ki, o şeyler ki,...
اَىٌّ	O kimse ki, o kimseler ki,... O şey ki, o şeyler ki,...

15 — İşaret isimleri: İşaret etmek için kullanılan kelimelerdir.

Müennes (dişi)			Müzekker (erkek)		
هٰؤُلَاءِ Bunlar	هَاتَانِ Bu ikisi	هٰذِهِ Bu	هٰؤُلَاءِ Bunlar	هٰذَانِ Bu ikisi	هٰذَا Bu
أُولٰئِكَ Şunlar	تَانِكَ Şu ikisi	تِيكَ Şu	أُولٰئِكَ Şunlar	ذَانِكَ Şu ikisi	ذَاكَ Şu
أُولَالِكَ Onlar	تَانِكَ O ikisi	تِلْكَ O	أُولَالِكَ Onlar	ذَانِكَ O ikisi	ذَالِكَ O

Şu kelimeler de işaret isimlerindendir:

هُنَا	هُنَاكَ	هُنَالِكَ	ثُمَّ
Burada, burası	Şurada, şurası	Orada, orası	Orada, orası

16 — Zarf: Zaman ve yer bildiren kelimelerdir. (مَتٰى لَدُنْ حَيْثُ) gibi.

17 — Fail: Fiili yapana denir. Tam ve malum fiiller kendisine isnad edilirler. (قَالَ يُوسُفُ) gibi.

18 — Mef'ul: Cümleyi tamamlayıcı bir mahiyet arzeder. Misal: (اٰمَنَّا بِاللهِ). Beş kısma ayrılır.

19 — Mübteda: Kendisine bir hüküm yüklenen isme denir. Misal: (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ).

20 — Haber: Hükmü bildirir. (اَللهُ غَفُورٌ) gibi.

21 — Nakıs fiiller: Mübteda ile haberin başında yer alırlar. (كَانَ اللهُ عَلِيماً) gibi.

22 — Fiile benzeyen harfler:

اِنَّ Muhakkak ki mânâsında. لٰكِنَّ Lakin, fakat mânâsında

اَنَّ Muhakkak ki mânâsında. لَيْتَ Keşke mânâsında

كَاَنَّ Sanki, gibi mânâsında. لَعَلَّ Umulur ki, belki mânâsında

23 — Hal: Failin veya mef'ulün yahut hem failin, hem de mef'ulün durumunu bildirir. Misal: (عَلٰى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ) gibi.

24 — Sıfat: Mevsufunun nasıllık ve niteliğini bildirir. Misal: (عَذَابٌ عَظِيمٌ).

25 — Te'kid: Metbuunu pekiştirmeye yarar. Misal: (لَأُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِينَ).

26 — İzafet: İsim tamlamasıdır. Tamlanana (مُضَافٌ), tamlayana (مُضَافٌ اِلَيْهِ) denir. (اَصْحَابُ النَّارِ) misalinde (اَصْحَابُ) muzaf, (النَّارِ) muzafun ileyhtir.

27 — Bedel: Metbuunu pekiştirmek yahut açıklamak için getirilir. Misal: (لِاِيلَافِ قُرَيْشٍ اِيلَافِهِمْ).

28 — Atıf harfleri:

لَا Değil mânâsında.

بَلْ Bilakis mânâsında.

اِمَّا Ya, yahut mânâlarında.

لٰكِنْ Fakat, lakin, ama mânâsında.

اَوْ Yahut, veya mânâsına gelir.

فَـ... Böylece, nihayet, peşinden gibi mânâlar alır. Takib bildirir.

ثُمَّ Sonra mânâsında.

حَتّٰى Hatta, öyle ki, nihâyet, ...madıkça gibi mânâlar alır.

وَ Ve mânâsında.

اَمْ Yoksa, yahut mânâlarında.

29 — Harf-i cerler:

اِلٰى ...e, ...a, ...ye, ...ya gibi mânâlar alır.

بِـ... İle mânâsında.

حَاشَا Dışında, münezzeh, hâşâ gibi mânâlar alır.

حَتّٰى Tâ ki, nihayet, ...e kadar mânâsında.

خَلَا Dışında, hariç mânâsına gelir.

رُبَّ Nice, bazı mânâsında.

عَدَا Hariç, dışında mânâsında.

عَلٰى Üstünde, üstüne mânâsında.

عَنْ ...den, ...dan, ...den dolayı gibi mânâlar alır.

فِى ...de, ...da mânâsında.

كَـ... Gibi mânâsında.

لِـ... İçin, sebebiyle, ait gibi mânâlar alır.

لَوْلَا Olmasaydı mânâsında.

مُذْ ...de, ...da mânâsında.

مُنْذُ ...de, ...da mânâsında.

مِنْ ...den, ...dan mânâsında.

وَ Yemin ederim ki, and olsun ki mânâsına gelir.

تَـ... Yemin ederim ki, and olsun ki mânâsına gelir.

KUR'ÂN-I KERİM'DE GEÇEN BAZI KELİMELER

(Bu kelimeler, lügat ve a'lam kısmında olmayan kelimelerdir.)

1 — (آ): Mi? Mı? Kendisinden sonra gelen elif harfiyle birleşir. Misal: (آللهُ). Aslı (أاللهُ)'dür.

2 — (اِذْ): O zaman, olduğunda, bir de ne görsün!, zira...

Kur'ân'da şu şekillerde geçer: (وَاِذْ فَاِذْ اِذْ).

3 — (اِذَا): Zaman (...diği vakit), birden, bir de ne görsün!,... (اِذًا): O takdirde, öyleyse, o zaman... (اِذَامَا): ...diği zaman, ne zaman ki... Kur'ân'da şu şekillerde geçer: (اِذَامَا وَاِذًا فَاِذًا اِذًا فَاِذَا اَاِذَا اِذَا).

4 — (اَلَا): Dikkat! (اَ+لَا) = (اَلَا): Olmaz mı?, değil mi?...

5 — (اَلَّا): Değil mi? ...malı, ...meli. (اَنْ+لَا) = (اَلَّا): Olmaması (...maması)...

6 — (اِلَّا): Ancak, dışında, yalnız, başka. (اِنْ+لَا) = (اِلَّا): Olmazsa (...mazsa),... Kur'ân'da geçiş şekli: (وَاِلَّا اِلَّا)

7 — (اَلَّتِى): O kimse ki, o şey ki... Kur'ân'da geçiş şekli: (وَالَّتِى لِلَّتِى كَالَّتِى بِالَّتِى الَّتِى)

8 — (الَّذِى): O kimse ki, o şey ki... (اَلَّذِينَ): O kimseler ki, o şeyler ki... Kur'ân'da geçiş şekilleri: (لَلَّذِى كَالَّذِى وَبِالَّذِى بِالَّذِى وَلَلَّذِينَ لِلَّذِينَ الَّذِينَ كَالَّذِينَ فَالَّذِينَ بِالَّذِينَ الَّذِينَ وَالَّذِى لِلَّذِى)

9 — (اِلٰى): ...e, ...a, ...ye, ...ya. Kur'ân'da geçiş şekli:

(اِلَيْهَا وَاِلَيْهِ فَاِلَيْهِ اِلَيْهِ اِلَيْكِ اِلَيْكَ وَاِلَيْكَ وَاِلَىَّ اِلَىَّ وَاِلٰى لَاِلٰى اِلَيْهِنَّ اِلَيْهِمْ اِلَيْكُمْ وَاِلَيْنَا فَاِلَيْنَا اِلَيْنَا اِلَيْكُمَا).

10 — (اَمْ): Yoksa, yahut. (اَمَّنْ): Aslı (اَمْ مَنْ)'dir. Bakınız: (مَنْ) kelimesi.

11 — (اَمَّا): ...e gelince, ...ise. Kur'ân'da geçiş şekli: (وَاَمَّا فَاَمَّا اَمَّا).

12 — (اِمَّا): Ya, yahut. (اِنْ + مَا) = (اِمَّا): Eğer, şayet. ...ise, Kur'ân'da geçiş şekli: (وَاِمَّا فَاِمَّا اِمَّا).

13 — (اَنْ): Şüphesiz, muhakkak ki. ...mek, ...mak, ...mesi, ...ması, diye. (Bazen zaid olarak getirilir.) Kur'ân'da geçiş şekli:

(وَاَنْ لِاَنْ كَاَنْ بِاَنْ اَنْ) : (كَاَنْ) Sanki, gibi mânâsına gelir.

14 — (اَنَّ): Muhakkak ki, gerçekten. Kur'ân'da geçiş şekli :

(فَاَنَّهُ بِاَنَّهُ اَنَّهُ وَاِنَّكَ اِنَّكَ وَاَنَّى اَنَّى وَاَنَّ فَاَنَّ بِاَنَّ اَنَّ بِاَنَّكُمْ اَنَّكُمْ بِاَنَّنَا اَنَّنَا وَاَنَّا بِاَنَّا اَنَّا اَنَّهُمَا اَنَّهَا وَاَنَّهُ وَاَنَّهُمْ بِاَنَّهُمْ اَنَّهُمْ وَاَنَّكُمْ).

15 — (اَنَّمَا): Ancak, yalnız, sadece.

16 — (اِنْ): Muhakkak ki, gerçekten, eğer, ...ise, yok, değil, olmadı (...madı), bile, ...ise de. (Bazen zaid olarak getirilir.)

(اِنْ مَا): Eğer, ...ise. Kur'ân'da geçiş şekli: (اَفَاِنْ فَاِنْ اَاِنْ اِنْ وَاِنْ مَا وَاِنْ وَلَئِنْ لَئِنْ).

17 — (اِنَّ): Şüphesiz, hakikaten. Kur'ânda geçiş şekli:

(اِنَّهُ اِنَّكِ وَاِنَّكَ فَاِنَّكَ اَنَّكَ اِنَّكَ وَاِنَّنِى اِنَّنِى وَاِنَّى فَاِنَّى اِنَّى وَاِنَّ فَاِنَّ اَاِنَّ اِنَّ اِنَّكُمْ وَاِنَّنَا اِنَّنَا وَاِنَّا فَاِنَّا اَاِنَّا اِنَّا وَاِنَّهُمَا اِنَّهُمَا وَاِنَّهَا فَاِنَّهَا اِنَّهَا وَاِنَّهُ فَاِنَّهُ اِنَّهُنَّ وَاِنَّهُمْ فَاِنَّهُمْ اِنَّهُمْ وَاِنَّكُمْ فَاِنَّكُمْ اَاِنَّكُمْ).

18 — (اِنَّمَا): Ancak, sadece, yalnız. Kur'ân'da geçiş şekli:

(وَاِنَّمَا فَاِنَّمَا اِنَّمَا)

19 — (اَنَا): Ben. Kur'ân'da geçiş şekli: (وَاَنَا فَاَنَا اَنَا).

20 — (اَنْتَ): Sen. Kur'ânda geçiş şekli: (فَاَنْتَ اَاَنْتَ اَنْتَ وَاَنْتَ لَاَنْتَ اَفَاَنْتَ).

21 — (اَنْتُمَا): İkiniz.

22 — (اَنْتُمْ): Siz, sizler. Kur'ân'da geçiş şekli:
(وَاَنْتُمْ لَاَنْتُمْ اَفَاَنْتُمْ فَاَنْتُمْ اَاَنْتُمْ اَنْتُمْ).

23 — (اَوْ): Veya, yahut, yahut ta, ister.

24 — (بِـ...): İle, sebebiyle, and olsun ki. (Bazen zaid olarak getirilir.) (بِمَ): Ne ile? (بِمَ) Kur'ân'da şu şekillerde geçer: (فَبِمَ بِمَ).

25 — (بَلْ): Bilakis, aksine.

26 — (تَـ...): Andolsun ki, yemin ederim ki...

27 — (ثُمَّ): Sonra. Kur'ân'da geçiş şekli: (اَثُمَّ ثُمَّ).

28 — (حَتّٰى): Hatta, öyle ki, tâ ki, güya, ...e kadar, ...medikçe, için, dahi (de, da).

29 — (ذَا): Bu, şu,... (Bazen zaid olarak getirilir.) (مَاذَا): Ne?, neler?, bu nedir? (مَنْ ذَا) : Kim?, kimler?, bu kimdir?

30 — (ذٰلِكَ): O. Kur'ân'da geçiş şekli:
(ذٰلِكَ اَذٰلِكَ بِذٰلِكَ فَبِذٰلِكَ وَبِذٰلِكَ فَذٰلِكَ فَلِذٰلِكَ وَلِذٰلِكَ وَذٰلِكَ ذٰلِكُمَا ذٰلِكُمْ فَذٰلِكُمْ وَذٰلِكُمْ فَذٰلِكُمْ).
(ذٰلِكُنَّ ذٰلِكُمْ) lafızları da "o" mânâsındadır.

31— (ذَانِكَ): Şu ikisi. Kur'ân'da (فَذَانِكَ) şeklinde geçer.

32 — (رُبَمَا): Bazen, olur ki, bir zaman.

33 — (سَـ...): Yakında, ...cak, ...cek. Kur'ân'da geçiş şekli:
(وَسَـ... فَسَـ... سَـ...)

34 — (عَلٰى): Üzerinde, üzerine, üzere. Ayrılmamak lazımdır, ayrılma, ayrılmayın. ...e. ...a, ile birlikte. ...de, ...da, buna rağmen, ait, lazım, şartiyle. Kur'ân'da geçiş şekli: (عَلَيْكَ عَلَيْكِ عَلٰى عَلٰى فَعَلٰى لَعَلٰى وَعَلٰى عَلٰى فَعَلٰى
عَلَيْهِ وَعَلَيْهِ عَلَيْهَا فَعَلَيْهَا وَعَلَيْهَا عَلَيْكُمَا عَلَيْهِمَا عَلَيْنَا وَعَلَيْنَا عَلَيْكُمْ وَعَلَيْكُمْ عَلَيْهِمْ وَعَلَيْهِمْ
وَعَلَيْهِمْ عَلَيْهِنَّ وَعَلَيْهِنَّ).

35 — (عَنْ): ...den, ...dan, ...den dolayı, ...yi, ...ye, ...i, ...e, ...a, ...de, ...da. Kur'ân'da geçiş şekli:.(عَنْ وَعَنْ عَنِّى عَنْكَ عَنْهُ عَنْهَا عَنْهُمَا عَنَّا عَنْكُمْ عَنْهُمْ)

36 — (عَمَّ) : Aslı: (عَنْ مَا): Neden?, neyi? (عَمَّ): Aslı (عَنْ مَا)'dır. Bakınız: (مَا) kelimesi.

37 — (... فَ): O halde, demek ki, böylece, nihayet, peşinden, yani, çünkü, yine, dahi (de, da), bu yüzden, işte, bak, nasıl, artık. (Bazen zaid olarak getirilir.)

38 — (فِى): ...de, ...da, içinde, hakkında, dair, ait, ile beraber, nispeten, göre, sebebiyle, yüzünden, ...e, ...a, ...ye, ...yi. Kur'ân'da geçiş şekli: (فِى اَفِى فَفِى لَفِى وَفِى فِيهِ وَفِيهِ فِيهَا وَفِيهَا فِيهِمَا فِينَا فِيكُمْ وَفِيكُمْ فِيهِمْ فِيهِنَّ).

39 — (فِيمَ): Nede?, ne hakkında?, neye dair?, neye dayanarak?

40 — (قَدْ): Muhakkak ki, şüphesiz, bazen mümkün (...e bilir), ...miş, ...miştir. Kur'ân'da geçiş şekli: (قَدْ فَقَدْ لَقَدْ وَلَقَدْ وَقَدْ).

41 — (... كَ): Gibi.

42 — (... كَ): Sana, seni, senin. Kur'ân'da geçiş şekli: (... كَ بِكَ لَكَ وَلَكَ).

43 — (... كِ): Sana, seni, senin. Kur'ân'da geçiş şekli: (... كِ لَكِ).

44 — (كَاَنْ): Sanki, gibi. Bazen şeddesi kaldırılır, (كَاَنْ) şeklinde okunur. Bakınız: (اَنْ) kelimesi. Kur'ân'da geçiş şekli: (كَاَنْ كَاَنَّكَ كَاَنَّهُ كَاَنَّهَا كَاَنَّهُمْ كَاَنَّهُنَّ).

45 — (كَاَنَّمَا): Sanki ancak, tıpkı, gibi. Kur'ân'da geçiş şekli: (كَاَنَّمَا فَكَاَنَّمَا)

46 — (كَذٰلِكَ): Onun gibi, aynen öyle de, öyle, böylece. Kur'ân'da geçiş şekli: (كَذٰلِكَ ككَذٰلِكَ فكَذٰلِكَ وكَذٰلِكَ كَذٰلِكُمْ).

47 — (كَمْ): Kaç?, nice, ne kadar! Kur'ân'da geçiş şekli: (كَمْ وَكَمْ).

48 — (... كُمْ): Size. sizi, sizin. Kur'ân'da geçiş şekli:

(كُمْ بِكُمْ لَكُمْ فَلَكُمْ وَلَكُمْ).

49 — (كَمَا): Nasıl ki, nitekim, olduğu gibi (...diği gibi), ...diği anda, şekilde, öyle ki.

50 — (كُمَا ...): İkinize, ikinizi, ikinizin. Kur'ân'da geçiş şekli:

(لَكُمَا ... كُمَا)

51 — (لٰكِنْ): Lakin, ama, fakat. Kur'ân'da geçiş şekli:

(وَلٰكِنْ لٰكِنْ)

52 — (لٰكِنَّ): Lakin, fakat, ama. Kur'ân'da geçiş şekli:

(وَلٰكِنَّ ولٰكِنَّى ولٰكِنَّهُ لٰكِنَّا ولٰكِنَّا ولٰكِنَّكُمْ ولٰكِنَّهُمْ)

53 — (لَمْ) : ...madı, ...medi,... Kur'ân'da geçiş şekli:

(لَمْ اَلَمْ اَفَلَمْ اَوَلَمْ فَلَمْ وَلَمْ)

54 — (لِمَ): Niçin?, neden?, niye? Kur'ân'da geçiş şekli: (لِمَ فَلِمَ)

55 — (لَمَّا): Ancak, başka, dışında, yalnız, sadece, mutlaka, vaktaki, ...dığı zaman, henüz ...madı, hâlâ ...medi... Kur'ân'da geçiş şekli:

(لَمَّا فَلَمَّا وَلَمَّا اَوَلَمَّا)

56 — (لَنْ): Hiç ...meyecek, hiç ...emeyecek, ...Kur'ân'da geçiş şekli: (لَنْ اَلَنْ فَلَنْ وَلَنْ)

57 — (لَوْ): Eğer, şayet, ...şeydi, keski, ...se,... (Bu kelime — وَ — harfi ile birlikte olduğu zaman, önceki mânâlarla ifade edilmekle birlikte ayrıca bile, olsa bile mânâlarını da ifade eder. Cümledeki yerine göre mânâ alır. Kur'ân'da geçiş şekli: (لَوْ فَلَوْ وَلَوْ اَوَلَوْ).

58 — (لَوْلَا): Nolaydı, olmasaydı, olmaz mıydı? Kur'ân'da geçiş şekli: (لَوْلَا فَلَوْلَا وَلَوْلَا).

59 — (مَا): O şey ki, o ki, herhangi, şey, ne?, ne (ne ki), olması (...ması), müddetçe, ...mak, ...mek, değil,... (Bazen zaid olarak getirilir.) Kur'ân'da geçiş şekli: (مَا بِمَا فَبِمَا وَبِمَا عَمَّا فَمَا اَفَمَا فِيمَا لِمَا لَمَا وَلِمَا مِمَّا وَمِمَّا وَمَا).

60 — (مِمَّ): Neden? (hangi şeyden?) Aslı: (مِنْ مَا) .

(مِمَّا) Aslı (مِنْ مَا)'dır. Bakınız: (مَا) kelimesi.

(مِمَّنْ) Aslı: (مِنْ مَنْ). Bakınız: (مَنْ) kelimesi.

61 — (مِنْ): Kim?, kim ki, o kimse ki, o ki, ...en kimse, ...en kimseler, kimi, kimisi. Kur'ân'da geçiş şekli: (مَنْ اَمَنْ بِمَنْ وَبِمَنْ فَمَنْ اَفَمَنْ كَمَنْ لَمَنْ وَلَمَنْ لِمَنْ وَلِمَنْ مِمَّنْ وَمِمَّنْ وَمَنْ اَوَمَنْ)

62 — (مِنْ): ...den, ...dan, hangi, ...den dolayı, için, bedel, ...e karşılık, herhangi, hiç, ...e, ...a, ...ye, ...ya. Kur'ân'da geçiş şekli:

(مِنْ فَمِنْ اَفَمِنْ لَمِنْ وَمِنْ مِنّى مِنْكَ مِنْهُ فَمِنْهُ وَمِنْهُ مِنْهَا فَمِنْهَا وَمِنْهَا مِنْهُمَا مِنَّا وَمِنَّا مِنْكُمْ فَمِنْكُمْ لَمِنْكُمْ وَمِنْكُمْ مِنْكُنَّ مِنْهُمْ فَمِنْهُمْ وَمِنْهُمْ مِنْهُنَّ)

63 — (نَّ ...): Elbette, mutlaka. Bu bazen (ı...) şeklinde yazılır.

64 — (نَّ ...): Elbette, mutlaka.

65 — (نَا ...): Biz, bize, bizi, bizim. Kur'ân'da geçiş şekli: (نَا بِنَا لَنَا ... وَلَنَا)

66 — (نَحْنُ): Biz. Kur'ân'da geçiş şekli:

(نَحْنُ اَنَحْنُ لَنَحْنُ وَنَحْنُ)

67 — (وَ): Ve, ...dığı halde, iken (...ken), ...erek, ile birlikte, and olsun ki, yemin ederim, nice. (Bazen zaid olarak getirilir.)

68 — (ـهْ ...): Mânâsı yoktur. Durak yerinde bulunur.

69 — (هِ ...): Ona, onu, onun. Kur'ân'da geçiş şekli:

(... هُ بِهِ وَبِهِ لَهُ فَلَهُ وَلَهُ)

70 — (هَا ...): Ona, onu, onun. Kur'ân'da geçiş şekli:

(... هَا بِهَا لَهَا فَلَهَا وَلَهَا)

71 — (هٰذَا): Bu. Kur'ân'da geçiş şekli: (هٰذَا اَهٰذَا بِهٰذَا اَفَبِهٰذَا فَبِهٰذَا لَهٰذَا وَهٰذَا)

72 — (هٰذِهِ): Bu. Kur'ân'da geçiş şekli: (هٰذِهِ وَهٰذِهِ).

73 — (هَلْ): Mi?, mı?, ...Kur'ân'da geçiş şekli: (هَلْ فَهَلْ وَهَلْ).

74 — (هُمْ): Onlar. Kur'ân'da geçiş şekli: (هُمْ اَهُمْ فَهُمْ اَفَهُمْ وَهُمْ).

75 — (هِمْ ...): Onlara, onları, onların. Kur'ân'da geçiş şekli:

(... هُمْ بِهِمْ لَهُمْ اَلَهُمْ فَلَهُمْ وَلَهُمْ)

76 — (هُمَا): İkisi. Kur'ân'da geçiş şekli: (هُمَا وَهُمَا).

77 — (هِمَا ...): İkisine, ikisini, ikisinin. Kur'ân'da geçiş şekli:

(... هُمَا بِهِمَا لَهُمَا فَلَهُمَا).

78 — (هُنَّ): Onlar.

79 — (هِنَّ ...): Onlara, onları, onların. Kur'ân'da geçiş şekli:

(هُنَّ ... بِهِنَّ لَهُنَّ فَلَهُنَّ وَلَهُنَّ).

80 — (هُوَ): O. Kur'ân'da geçiş şekli: (هُوَ فَهُوَ لَهُوَ وَهُوَ).

81 — (هِيَ): O. Kur'ân'da geçiş şekli: (هِيَ هِيَهِ فَهِيَ لَهِيَ وَهِيَ).

82 — (يَ ...): Bana, beni, benim. Kur'ân'da geçiş şekli:

(... يَ ... ئِي بِي لِي وَلِيَ).

83 — (يَا): Ey! Kur'ân'da geçiş şekli: (يَا وَيَا).

KUR'ÂN
ÂYETLERİNDEN İSTİFADE ŞEKLİ

Kur'ân âyetlerinin çok derin mânâları ihtiva ettiğini, çok hakikatları ve sırları muhtevi olduğunu anlayabilmek için, asr-ı saadetten bu zamânâ kadar yazılmış olan binlerce tefsiri nazara almamız icab eder. Evet bu binlerce tefsir Kur'ân'daki hakikatlerden ve sırlardan bahsederek birçok hakaikı ve esrarı izhar edip gösterdikleri halde, yine de tam mânâsıyla Kur'ân'ı tefsir edememeleri gösteriyor ki, Kur'ân'ın künhüne vakıf olunamaz; ancak, meşguliyet ve tetkik sûretiyle ondan istifade edilebilir. Kim Kur'ân tefsirleriyle çokça meşgul olur ve tefsirleri derinlemesine tetkike koyulursa, o nisbette Kur'ân'dan istifadesi fazlalaşmış olur. Bu hususta asrımızın en büyük âlimlerinden birisi olan Bediüzzaman Hazretleri şöyle söylemişlerdir:

"Kur'ân-ı Hakîm'in esrarı bilinmiyor, müfessirler hakikatini anlamamışlar, diye beyan olunan fikrin iki yüzü var ve onu diyen iki taifedir:

Birincisi: Ehl-i hak ve ehl-i tetkiktir. Derler ki: "Kur'ân, bitmez ve tükenmez bir hazinedir. Her asır; nusûs ve muhkemâtını teslim ve kabul ile beraber, tetimmât kabilinden hakaik-ı hafiyesinden dahi hissesini alır, başkasının gizli kalmış hissesine ilişmez." Evet, zaman geçtikçe Kur'ân-ı Hakîm'in daha ziyade hakaikı inkişaf eder, demektir. Yoksa hâşâ ve kellâ, selef-i salihinin beyan ettikleri hakaik-ı zahiriyye-i Kur'âniyeye şüphe getirmek değil. Çünkü onlara iman lazımdır. Onlar nassdır, kat'idir, esasdırlar, temeldirler. "Kur'ân-ı Arabiyy-i Mübîn" fermanıyla, mânâsı vazıh olduğunu bildirir. Baştan başa hitap-ı ilâhî o mânâlar üze-

rine döner, takviye eder, bedahet derecesine getirir. O mensûs mânâları kabul etmemekten —hâşâ, sümme hâşâ— Cenab-ı Hakk'ı tekzib ve Hazret-i Risaletin fehmini tezyif etmek çıkar. Demek meânî-i mensûsa, müteselsilen menba-ı risaletten alınmıştır. Hatta İbn-i Cerîr-i Taberi, bütün meâni-i Kur'ân'ı muan'an sened ile müteselsilen menba-ı risalete isal etmiş ve o tarzda, mühim ve büyük tefsirini yazmış.

İkinci taife: Ya akılsız bir dosttur, kaş yapayım derken göz çıkarıyor; veya şeytan akıllı bir düşmandır ki, ahkâm-ı İslâmiye ve hakaik-ı imâniyeye karşı gelmek istiyor. Kur'ân-ı Hakîm'in —senin tabirinle— birer polat kalesi hükmünde olan surlu sûreleri içinde yol bulmak istiyor. Böyleler, —hâşâ— hakaik-ı îmâniye ve Kur'âniye'ye şüphe iras etmek için bu nevi sözleri işâa ediyorlar." (Mektubât, sayfa: 359).

Yukarıdaki ifadelerden anlaşılacağı üzere, beşer, tam mânâsıyla Kur'ân'ı tefsir etme dirayetine sahip değildir. Hal böyle olursa, Kur'ân'ın hakîki ve tam tercümesinin hiç mümkün olamayacağı aşikârdır. Tercüme ve mealler hiçbir sûrette bize Kur'ân'ın derin hakikatlarını ve külli mânâlarını anlatamazlar, esrarını bildiremezler. Bunlar sâdece Kur'ân'ın adetâ —tabir caiz ise— birer fihristi olabilirler, Kur'ân'da hangi mevzuların bulunduğunu gösterirler, bize Kur'ân'ı tanıtmaya çalışırlar. Bundan sonra iş bize düşer. Bu meallerin tefsirlerine bakıp, izahlarını öğrenmek sûretiyle —tamamen değilse de— birazcık olsun o meal altındaki mânâları tefeyyüz ederek, o âyetten istifade nimetine nail olmuş oluruz.

Tercüme hakkında merhum Hamdi Yazır'ın şu sözleri takdire şayandır:

"Gerçi Kur'ân'da mânâsı bulunmayacak hiçbir kelime yoktur. Fakat mânâsı pek derin olan kelimeler bulunduğu gibi, bir kelime etrafında birçok mânâların tezahum ettiği ve bazı ifadelerin hepsi de sahih olmak üzere, müteaddid vecihlerin, ihtimallerin içtima ettiği yerler de çoktur ki, bunlar tefsir ve te'vile tevakkuf eder. Ve bazılarını doğrudan doğruya tercüme mümkün olsa bile, hepsini bütün vücuhuyle tercümeye sığdırmak mümkün olmaz. Bunları aynen almak veya mânâ-yı edebîsi feda edilerek te'vil ve tefsir tarzında ifade etmek lazım gelir. Ve bu cihetten Kur'ân'ı anlamakta yalnız dirayet-i lisaniye kafi gelmez. Sahibinden rivayete veya hadisâtın inkişafına tevakkuf eder. Onun için bazen bir hadise karşısında Kur'ân'ın âyetlerinden, o vakte kadar hissetmediğiniz bir mânâ anlarsınız. Ve o anda o âyet o hadise için nazil olmuş sanırsınız ki, bu da garaib-i Kur'ân'dandır. Tercümede bunlar ihata edilemeyeceğinden zayi olur. Bu cümleden olmak üzere sûre-i

âl-i İmran'ın baş tarafında geleceği veçhiyle, âyetlerin bir muhkemâtı, bir de müteşabihâtı vardır. Bir âyette hem muhkem, hem müteşabih cihetlerin içtiması da bulunur. Müteşabihât ise, (وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللهُ) olduğundan, bunda tercüme tayin edilemeyeceği gibi, tefsir ve te'vil de tayin edilemez. Ve binaen aleyh bunlar için bir meal de gösterilemez. Olsa olsa aynı lafızların muhafazasıyle, duyulabildiği kadar müphem bir mefhuma işaret olunabilir ki, bu nokta çok tehlikelidir. Onun için, meal tabirimiz bile mahzurdan salim denemez.

Şimdi insaf ile düşünelim. Bu şerait altında, "Kur'ân'ı tercüme ettim veya ederim", diyenler yalan söylemiş olmaz da, ne olur? Doğrusu Kur'ân'ı cidden anlamak, tetkik etmek isteyenlerin, onu usûlüyle, arabî yolundan ve tefâsîr-i merviyesinden anlamaya çalışmaları zaruridir. Kur'ân'ın falan tercümesinde şöyle demiş, diyerek ahkâm istinbatına, mesele münakaşasına kalkışmamalıdır. Bunu imanı olanlar yapmaz, kendini bilen ehl-i insaf da yapmaz. Kur'ân'dan bahsetmek isteyenler, onu hiç olmazsa harekesiz olarak yüzünden okuyabilmelidir. Maamafih öyle kimseler görüyoruz ki, Kur'ân'ı, harekesiz olarak şöyle dursun, harekesi ile bile dürüst okuyamadığı halde, onun ahkâmı ve meânisinden içtihada kalkışıyor. Öylelerini görüyoruz ki, Kur'ân'ı anlamıyor ve tefsirlere müfessirlerin te'villeri karışmıştır, diye onları da kaale almak istemiyor da, eline geçirdiği tercümeleri okumakla Kur'ân'ı tetkik etmiş olacağını iddia ediyor. Düşünmüyor ki, okuduğu tercümeye, âlim müfessirlerin te'vili değilse, cahil mütercimin re'yi ve te'vili, hatası, noksanı karışmıştır. Bazılarını da duyuyoruz ki, Kur'ân tercümesi demekle iktifa etmiyor da, "Türkçe Kur'ân" demeye kadar gidiyor. Türkçe Kur'ân mı var, be hey şaşkın? Kur'ân arabidir. Zira (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا) mensûstur. Düşünmeli ki, Kur'ân'ı tefsir etmek üzere Peygamberin îrad buyurduğu Hadîs'e bile Kur'ân denemez, denirse küfür olur.

Hasılı tercüme, Kur'ân'dan mütercimin anlayabildiği kadar bazı şeyleri anlatabilirse de, hakkıyla anlatamaz. Anlattığı şeylerde de Kur'ân hükmü kıymetini haiz olamaz." (Hak Dini Kur'ân Dili, I. cild, mukaddime kısmı, sayfa: 14).

Şimdi, Kur'ân âyetlerinden nasıl ve ne şekilde istifade edileceğini daha iyi anlatabilmek için misal olarak bir âyetin meal ve tefsir şeklini göstererek, âyetlere bakış açısını tefhim etmiş olacağız:

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا (سورة النساء الآية: ٣)

Bu âyet şu mealdedir:

"Eğer yetimler hakkında adaletle muamele edemeyeceğinizden korkarsanız, hoşunuza giden ve size helal olan kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere kendinize nikahlayınız. Şayet yine adaletli davranamayacağınızdan korkarsanız, o halde bir kadını yahut elinizin altındaki (sahibi olduğunuz) cariyeyi (kendinize nikahlayınız). Adaletten ayrılmamanız için o daha muvafıktır." (Nisa sûresi, Âyet: 3).

İşte hazırladığımız eser yardımıyla âyete bu meali verebilirsiniz. Fakat âyete bu meali vermekle iş bitmez. Bununla siz hüküm çıkaramazsınız. Bir fetvaya sahip olamazsınız. Ancak muhtevayı öğrenmiş olursunuz. Adeta bu âyet meali, bir başlık olmuş olur. Bu başlık altında yapılan izah tarzlarını tetkik etmek gerektir. İşte bu izah tarzları da tefsirlerdir. Tefsirlere bakmak sûretiyle âyetin bir derece izah ve beyanına vakıf olmak mümkün olur.

Âyetten teferru' eden şu hususlara dikkat lazımdır:

1 — Bu âyetin nüzul sebebi nedir? Niçin nazil olmuştur? Hangi sebebe binaen indirilmiştir? Nerede ve ne zaman inzal buyurulmuştur. Bütün bunlan öğrenebilmek için nüzul sebeplerine dair yazılan tefsirlere müracaat etmek gerektir.

2 — Bu âyet Mekke'de mi, yoksa Medine'de mi nazil olmuştur?

Bu hususu da bilmek gerekir. Zira Mekkî âyetler ile Medenî âyetler arasında ahkâm bakımından ve sair birkaç noktadan farklılık vardır. Ayrı ayrı değerlendirilirler. Bu husus göz önünde bulundurularak tefsir ve şerhler yapılır.

3 — Bu âyet muhkem midir? Yoksa müteşabih midir? Yani te'vil götürmeyen bir hüküm müdür? Yahut te'vile muhtaç mıdır? Eğer muhkemattan ise, ahkâma medar mıdır? Ahkâma medar olduğu takdirde, izahı ve beyanı için ahkâm-ı Kur'âniyeye dair yazılmış tefsirlere bakmak icab eder. Bu sûrette âyetten çıkarılan hükümleri kolayca öğrenmiş oluruz. Eğer ahkâma medar olmayıp kevniyattan ise, Kur'ân'ın fennî cebhesini tefsir eden kitaplara müracaat etmek gerekir. Şayet müteşabihâttan ise, müteşabihât-ı Kur'âniyeyi ve Kur'ân'daki garib kelimeleri izah, te'vil ve şerheden eserlere müracaat etmelidir.

4 — Âyet mücmel midir? Tafsilata girişmemiş midir? Yoksa müfesser midir? Tafsilatlı bir şekilde beyanât vermiş midir?

Eğer mücmel ise, bu mücmeli tafsil eden başka bir âyet yahut hadis veya sahabe kavli veya dinde ihtisas sahibi bir zatın sözü mevcut olup

olmadığına bakılır. Bunlarla âyetin açıklamasını öğrenmiş oluruz. Eğer müfesser ise, bu âyetten hangi hükümlerin çıkarıldığına bakılır, hangi mevzulara temas ettiği tespit edilir.

5 — Âyette müşkil bir cihet varsa, bu işkali ortadan kaldırıp, âyeti güzelce şerh ve beyan edecek olan âyet, hadis ve ulemâ sözleri araştırılır. Bu hususa ışık tutacak olan tefsirler incelenir.

6 — Âyetin mânâ-yı sarihinden başka mânâları da var mıdır? Bu noktadan hareket edilmek sûretiyle âyetin mânâ-yı işarî, remzi, ibhaml gibi mânâlarını da öğrenmek mümkün olur. Buna dair yazılmış olan birçok tefsir vardır. Evliyalar gibi bazı zevat-ı muhtereme Kur'ân'daki işarî, remzi... mânâları tefeyyüz edip, izhar etmişlerdir. Onların bu hususta yazmış oldukları tefsirlere bakılırsa, âyetlerden geniş bir şekilde istifade hasıl olacaktır.

7 — Âyetteki belagat nükteleri nelerdir? Nazm ve belağat-ı Kur'âniyeye ait tefsirlere bakılırsa, âyetlerin edebî veçhelerini öğrenmek mümkündür.

8 — Hadisin delaletiyle âyât-ı Kur'âniyenin zahiri, batınî, matlaı ve füruâtı vardır. Her bir âyetin hem zahirî, hem de batınî mânâsı vardır. Zahiri mânâlarını kelamî ve fıkhî tefsirler izah ve şerh etmişlerdir. Batınî mânâlarını da tasavvuf ehli olan hak tarikatların mürşidleri beyan ve tasrih etmişlerdir. Tasavvufî tefsirler bu babdandır. Ayrıca hem zahirî, hem de batınî mânâları beyan eden tefsirler de mevcuttur.

9 — Âyette geçen yetimlerden murad nedir? Bazıları buradaki yetimlerin, kocasız kalmış dul kadınlar olduğuna dair delil göstererek âyetin izah sahasını daha da genişletmişlerdir. O halde yetimler kelimesi hangi mânâlara geliyor? Bu mânâlar muvacehesinde âyetin izahı nasıl olacaktır?

10 — Âyetin, önceki âyetle olan vech-i irtibatı ve cihet-i münasebeti nedir?

11 — Yetimlere karşı adaletle muamele edip etmemenin, dörde kadar evlenmeyle alakası nedir? Niçin dörde kadar evlenme meselesinde böyle bir takyid yapılmıştır? Yahut yetimlerin mevzusu işlenirken niçin dörde kadar evlenme mevzusuna geçilmiştir?

12 — Âyetteki ifade tarzı nasıldır? Acaba ikişer, üçer, dörder alabildiğiniz kadar zevce alınız, hoşunuza giden bütün kadınları nikahlayınız mânâsına mı geliyor? Yoksa ancak dörde kadar müsaade var, dörtten fazla kadını nikahınız altına alamazsınız mânâsında mıdır?

13 — Âyetteki teaddüd-ü zevcat hükmü herkese şamil midir? Her erkeğin mutlaka dört kadınla evlenmek lazım mıdır? Âyetteki emir, vücubu mu, yoksa mendubiyeti mi bildirmektedir? Evlilik hususu, bahusus dört kadınla evlenme farz mı, vacib mi yahut sünnet midir? Yahut ta mubah mı kılınmıştır? (Eğer âyetten çıkarılan hüküm farziyeti ifade etseydi ve her erkeğe şamil olsaydı, elbette ki Sünnet-i seniyenin bütün inceliklerine kadar müraat etmeye çalışan ve Resul-ü Ekrem Efendimizden devamlı dinî dersler almakla meşgul olan ashab-ı suffe adlı bekârlar gurubu bu farzı işlemekte ihmalkârlık yapmayacaklar ve topyekun olarak teehhül işine girişeceklerdi. Ayrıca fitne zamanlarında evlenmemenin daha muvafık olduğuna dair irad buyurulan hadisler de mevcuttur. Demek ki bu hüküm şartlara bağlıdır. Fıkıh kitaplarında bu hususa dair tafsilatlı beyanat mevcuttur. Bu meseleyi tafsilatlıca öğrenmek isteyenler, o kitaplara müracaat etsinler.)

14 — Âyette geçen hüküm umumi bir hüküm müdür? Yoksa hususî midir? Mutlak mânâda mı, yoksa mukayyed midir? Yani hangi şartlar altında olursa olsun, her erkek mutlaka dört zevce alacaktır mânâsını mı ifade ediyor? Yoksa şu şartlara göre ve şu şu erkekler şu kadar zevce ile evlenebilirler diye bir tahsis ve kayıtlama var mıdır? Zaten âyetten de anlaşılacağı üzere tahsis, şart ve kayıt bulunduğu aşikârdır. Zira âyette adaletle muamele şartı ve kaydı mevcuttur. Fakat bu şartla birlikte başka şartlar da var mıdır? Yoksa adaleti gözetebilen herkese teaddüd-ü zevcat müsaadesi verilmiş midir? Bu hususun da izahı lazımdır.

15 — Birden fazla kadınla evlenme, erkek ve kadınların eşit haklara sahip olmalarını ortadan kaldırıcı bir unsur mudur? Bu noktada kadınlara zulüm mü yapılmaktadır? Yoksa bunun bir hikmeti var mıdır? Asıl bunun tersini yapmak mı zulümdür? Yani her erkeğin bir kadınla evlenmesi, daha başka kadınlarla evlenmemesi halinde durum ne olur? İyi mi yoksa kötü mü olur? Yahut evlilik müessesesinin bütün bütün ortadan kaldırılması halinde cemiyet ne hale gelir? Daha düzenli ve saadete medar bir hayat şekli mi elde edilir? Yoksa insanlık hayvanlığa mı dönüşür? İşte bütün bu hususların izahı ve ispatı lazımdır. Kur'ân hakikatlarını ve ahkâm-ı Kur'âniyenin hikmet ve maslahatlarını izah eden tefsirler bu sualleri cevaplandırmış; hatta bunlardan bir kısmı Kur'ân'daki bütün emir ve nehyin, helal ve haram kılmanın bir hikmet, fayda ve maslahat muvacehesinde olduğunu aklî ve mantıki delillerle

ispat etmişlerdir. Âyeti bu açıdan incelemek isteyenler o kitaplara müracaat etmelidirler.

16 — Âyette tezyid mi, yoksa tenkis mi vardır? Yani teaddüdü İslâmiyet mi getirmiş; yoksa İslâm'dan önce de teaddüd var olup, İslâmiyet bu teaddüde bir had mi koymuştur? (Tarihi incelediğimizde görüyoruz ki, eski devirlerde ve İslâm'dan önceki cahiliye devrinde bir erkek, ondan fazla kadınla evlenebilmekteydi. Hatta malî gücü yeterli olursa; dilediğince kadın alabilir, istediği kadar zevceye sahip olabilirdi. Demek ki İslâmiyet birden dörde çıkarmamış, bilakis ondan dörde indirmiştir.)

17 — Kur'ân âyetleri birbirine bakar, birbirini gösterir, birbirini ispat ederler. Bu âyetler müteaddid zamanlarda indirildiği ve nüzul sebepleri ayrı ayrı olduğu halde yine de bir ittisal ve ittisak içerisindedirler. Yani bir bütün teşkil ederler. Sanki bütün âyetler bir noktaya bakıyorlar ve bir tek meseleyi beyan ediyorlar gibi bir tenasüb ve muvafakat içerisindedirler. Bu münasebet, irtibat ve alâka, âyetlerde olduğu gibi âyetlerin cümlelerinde, hey'etlerinde, terkiplerinde, hatta kelimelerinde, hatta harflerinde bile aynı münasebet ve ıttırad ve alâka mevcuttur. Öyle ki her cümle birbirine kuvvet verir, birbirini te'yid eder. Sanki bir tek meseleye parmak basıyorlar gibi bir tarz gösterirler. Kelimeler ve harfler de öyledir.

Bu yüzdendir ki Kur'ân'ın tercümesi asla kabil olamaz. Zira bütün âyetler ve cümleler, hatta kelimeler ve harfler birbirine bakar, bir vahdet içerisindedirler. Âyetlerin, cümlelerin mânâları birbirine delalet ettikleri gibi, kelimelerin mânâları dahi birbirine işaret eder. Her bir kelime müteaddid mânâları ihtiva eder. Huruf-u mukattaada olduğu gibi, sair harflerde dahi birer mânâ, birer alâmet, birer tılsım mevcuttur. Bu işin ehli olan zatlar, zaman zaman bu tılsımları çözmüş ve izhar etmişlerdir. Fakat bazıları bu mesleği suiistimal ederek hurufîliğe sapmışlardır ki, bu bahsimizin dışındadır. Yukarıda da temas ettiğimiz vecihle, Kur'ân'a tek yönden bakmak hiç doğru olmaz. Zahirî mânâlarını kabul edip, batinî mânâlarını reddetmek doğru olmadığı gibi; batinî mânâlarını kabul edip, zahirî mânâları hiçe saymak da hiç doğru değildir, dalalettir.

18 — Âyetin cümlelerini, hey'âtını ve kelimelerini incelediğimiz zaman, birçok belagat nükteleriyle karşılaşırız. Mesela âyette geçen şu cümle pek manidardır: "...hoşunuza giden ve size helal olan kadınlardan ikişer, üçer, dörder olmak üzere kendinize nikah ediniz." Eğer biz bu cümleye kelime kelime mânâ verirsek, buradan ince mânâların ortaya çıkacağını göreceğiz. Şöyle ki:

(مَنْ) ism-i mevsulü yerine (مَا) ism-i mevsulü varid olmuştur. O halde mânâ şöyledir: "...kadınlardan size hoş gelen şeyi..." Bu mânâ şu inceliğe temas etmektedir: Kadınların sıfatlarına bakınız, zatlarına değil. Eğer kadınların sadece zatları nazar-ı itibara alınırsa, o takdirde bu bir evlilikten ziyade hayvanî bir çiftleşme olacaktır. Demek ki sıfata bakılacak. Bu sıfatlar ise -hadisin tasrihiyle- dörttür: Güzellik, zenginlik, asalet, dindarlık. Hadiste dindar kadınların alınması hususunda teşvik vardır. O halde bu hadis şu cümleyi takyid etmektedir. Yani kadınlarda çeşitli sıfatlar bulunabilir ve bu sıfatlar da sizin hoşunuza gidebilir. Fakat siz dindarlığı hoşunuza giden (dindar olan) kadınları tercih ediniz...

Ayrıca âyette küfüv kaydı da mevcuttur. Zira (طَابَتْ) lafzı yerine (طَابَ) lafzı kullanılmıştır ki, müzekker sîgasıdır. Yani size denk olan, size hoş gelen, sıfatları sıfatlarınıza uygun olanları intihab ediniz. Böyle yapmadığınız takdirde anlaşamazsınız, geçinemezsiniz. Eğer kadın evsaf ve seviye bakımından erkekten düşük ise, aşağılık kompleksine kapılabilir. Yok eğer kadının seciyeleri yüksek, erkeğin haslet ve karakteri düşük ise; bu yine kadın için bir azap sayılır... Mazi siğasının varid olmasında da ince bir nükte vardır. Yani önceden bakıp beğendiğiniz kadınları alınız demektir. Bazıları derler ki, alacağım hanım gerçi huysuz biri ama, bir evlenelim de ben onu düzeltmesini bilirim. Sonra onunla evlenir, başına belayı sarmış olur; geçinemezler ve ayrılırlar!

Bakınız, âyetteki ifade nasıl net ve hüküm nasıl isabetli. Cemiyetimizde bu âyetin hükmüne zıt olarak hareket edenlerin nasıl tokat yediklerini ve böyle ailelerin geçimsizlik yüzünden mahkeme kapılarına kadar gelerek boşanma davası açtıklarını bilmüşahede görmekteyiz. Yine bakınız, bir tek âyetin bir tek cümlesi, büyük bir cemiyetin saadet ve huzuruna sebep olacak esasları nasıl da veciz bir ifadeyle irad ediyor, önce meseleye fertten başlıyor, sonra ailenin te'sisine geçiyor. Sağlam ailelerden meydana gelmiş, neş'et etmiş ve teşekkül etmiş bir cemiyet, elbette ki sağlam olacaktır; çabucak yıkılışlara ve çöküşlere maruz kalmayacaktır...

İşte âyet, içtimaî dengeyi temin edecek unsurlardan birisini beyan etmekle, bize içtimaiyat dersi de vermektedir.

19 — Âyette cariyelerden de bahsedilmektedir. Bilindiği üzere kölelik ve cariyelik sistemi İslam'dan önce de vardı. Bu sistemin başlangıcı çok eski devirlere dayanır. Yoksa bu sistemi İslam dini ihdas etmiş değildir. Hatta İslam dini; değil ihdas, belki bu sistemi ortadan kaldıracak

ölçüde bazı planlar ortaya koymuş ve bunun tatbikini istemiştir. Bunun izahı fıkıh kitaplarında mevcuttur. İslam dininin neden kölelik ve cariyeliği büsbütün ortadan kaldırmadığını, yani neden bir hükümle kölelik ve cariyeliğe birden bire son vermediğini ve bu sisteme dinde yer vermesinin hikmetinin ne olduğunu öğrenmek isteyenlerin, yukarıda bahsettiğimiz ahkâm-ı Kur'âniyenin hikmet ve maslahatlarını izah ve ispat eden tefsirleri bulup okumaları icab eder. Bu tefsirlerde gerçekten güzel izahlar yapılmıştır.

20 — Âyet nasih mi, mensuh mudur? Yoksa nasih ve mensuh âyetlerden değil midir? Yani âyet, başka bir âyetin hükmünü ortadan kaldırıcı mahiyette midir? Yahut başka bir âyet, bu âyetin hükmünü neshederek, hükümden iskat mı ediyor? Yoksa bu âyet; ne başka âyetin hükmünü neshediyor, ne de başka bir âyet tarafından hükmü iskat ediliyor olmayıp, başlı başına yeni bir hüküm mü getiriyor?

21 — Âyetlerden istifade hususunda da farklılık görülmektedir. Zira insanlar meslek ve meşrep itibariyle tabaka tabakadır. Bir âyetten avam tabakasında olanların alacağı tefeyyüz ve fehim hissesi, elbette ki maneviyatta mesafe kat' etmiş olan havas tabakasındakilerin aynı âyetten alacakları tefeyyüz ve hisse-i tefehhüm eşit şekilde olmayacaktır. Bir içtimaiyatçının (sosyologun) istifadesi ile bir psikologun istifadesi başka başkadır. Siyasiyyundan birisi bir âyetten mizaç ve hissiyatına muvafık olarak hissesini alırken; münzevî olarak yaşayan bir ehl-i kalp de, o âyetten hissiyat ve ezvakına münasib bir mânâyı fehmederek hissesini alacaktır... Bu, âyetlerin karışık mânâlara geldiğini ve herkesin türlü türlü anlayışlarla âyetlerden ders alması, âyetlerin belli başlı bir mânâsı olmadığını göstermez. Bilakis âyetlerin mânâlarının vüs'atini ve tatbik sahasının genişliğini gösterir. Zira mesela bir siyasetçi, daima içtimaî meselelerle meşgul olur. Bu yüzden, âyetten elde ettiği mânâyı kendi sahasında tatbik edecektir. Dolayısıyla afakî bir tefekkür yapmış olacaktır. Ama bir ehl-i kalp böyle değildir. O, iç âlemlerle meşguldür. Kendini dinlemektedir. Bu sebeple âyetten aldığı dersi enfüsî daireye tatbik edecektir... İşte bunun gibi her tabaka Kur'ân'dan ayrı ayrı tefeyyüz ve tefehhümde bulunur, hepsi de ayrı ayrı hisselerini alırlar. Birinin hissesi, diğerinin hissesini cerh ve iptal etmez. Birinin anlayışı, diğerinin anlayışına muarız olmaz. Anlayışlar arasında tenakuz bulunmaz. Bilakis vech-i münasebet ve cihet-i irtibat bulunur.

Bütün bunlarla birlikte, âyetlerden istifade daima ölçü dairesinde olacaktır. Mihenk şarttır. Anlaşılan mânânın, Kur'ân'ın tarz-ı ifadesine,

üslûbuna, belagat nüktelerine muvafık olması; sarih mânâyı incitmemesi; bilakis takviye etmesi; şer'î ölçüler ve dini hükümler muvacehesinde olması; nasslara ve muhkemât-ı Kur'âniyeye ilişmemesi gerekir. Aksi takdirde böyle bir anlayış reddedilir ve böyle bir mânâ da hiçbir sûrette kabule şayan olmaz.

İşte bakınız, bir âyete kaç cihetle bakış yaptık. Eğer madde madde sıraladığımız hususların şerh ve izahına girişsek, -mübalağa olmasın- bu âyetin şerh ve izahı için bir cilt kitap yazabiliriz. Buradan şu çıkıyor ki, Kur'ân'ın her bir âyetinin şerh ve tefsiri için bir cilt kitap yazmak lazım gelir. Kur'ân'da 6666 âyet olduğuna göre, bu âyetleri güzelce tefsir edebilmek için, hiç mübalağa olmaksızın en azından 6666 cilt kitap te'lif etmek gerekir.

İşte hazırladığımız eserin ne mahiyette olduğunu bir nebze anlatmaya çalıştık. Demek ki bu eser, sadece Kur'ân'ın âyetlerinin mânâ-yı sarihini anlamaya yardım eder. Hatta tam mânâsıyla mânâ-yı sarihi ifade edecek bir meali elde edebilmeniz için, yine tefsirlere bakmanız icab eder. Bu eser ancak âyetin mânâsına uzaktan uzağa baktırır. Âyetin mânâlarını yakınlaştırabilmek için dürbün ve teleskop vazifesini gören tefsir kitaplarını elde tutmamız ve devamlı onlara müracaat etmemiz gerekir.

Hasıl-ı kelam, biz bir anahtar yaptık. Bu anahtarla Kur'ân hazinelerinin sandıkları açılabilmektedir. Bu anahtarı isteyenlere veriyoruz ve Onlara şöyle diyoruz: İşte anahtar! Buyurun, açın sandıkları, alın altınları...

Bu eseri hazırlarken faydalandığımız kitaplar şunlardır.

1 — Lügatler, 2 — Mealler, 3 — Tefsirler, 4 — Mu'cemü'l - Müfehres, 5 — Misbahu'l-İhvan, 6 — Sarf ve Nahiv kitapları.

Kur'ân-ı Kerîm'in sûrelerinin adlarını ve sıra numaralarını gösteren fihrist:

No Sûre Adı	No Sûre Adı	No Sûre Adı	No Sûre Adı
1. Fâtiha	30. Rum	59. Haşr	88. Gâşiye
2. Bakara	31. Lokman	60. Mümtehine	89. Fecr
3. Âl-i İmran	32. Secde	61. Saf	90. Beled
4. Nisa	33. Ahzab	62. Cuma	91. Şems
5. Mâide	34. Sebe'	63. Münafikun	92. Leyl
6. En'âm	35. Fatır	64. Teğâbün	93. Duha
7. A'raf	36. Yâsin	65. Talâk	94. İnşirah
8. Enfal	37. Saffat	66. Tahrim	95. Tin
9. Tevbe	38. Sad	67. Mülk	96. Alak
10. Yunus	39. Zümer	68. Kalem	97. Kadr
11. Hud	40. Mü'min	69. Hâkka	98. Beyyine
12. Yusuf	41. Fussilet	70. Meâric	99. Zilzal
13. Ra'd	42. Şura	71. Nuh	100. Adiyat
14. İbrahim	43. Zuhruf	72. Cin	101. Kâria
15. Hicr	44. Duhan	73. Müzzemmil	102. Takâsür
16. Nahl	45. Câsiye	74. Müddessir	103. Asr
17. İsra	46. Ahkaf	75. Kıyamet	104.Hümeze
18. Kehf	47. Muhammed	76. İnsan	105. Fil
19. Meryem	48. Fetih	77. Mürselat	106. Kureyş
20. Tâhâ	49. Hucurat	78. Nebe'	107. Mâun
21. Enbiya	50. Kaf	79. Nâziat	108. Kevser
22. Hac	51. Zariyat	80. Abese	109. Kâfirun
23. Mü'minun	52. Tur	81. Tekvir	110. Nasr
24. Nur	53. Necm	82. İnfitar	111. Tebbet
25. Furkan	54. Kamer	83. Mutaffifin	112. İhlâs
26. Şuârâ	55. Rahman	84. İnşikak	113. Felak
27. Neml	56. Vâkıa	85. Buruc	114. Nâs
28. Kasas	57. Hadid	86. Târık	
29. Ankebut	58. Mücadele	87. A'la	

Not: Lügat ve a'lam kısımlarında geçen rakamların ve parantez içindeki yazıların izahı şöyledir: Mesela 2/28, ikinci sûrenin yirmi sekizinci Âyeti demektir. Parantez içindeki (= iki kez), (= üç kere), (= dört defa) gibi ibareler, rakamların başında yer alan lafzın, o Âyette kaç defa geçtiğini bildirir.

BİRİNCİ BÖLÜM

LÜGAT KISMI

حرف الألف

1 — أبب — 1

الأَبُّ Çayır, ot, bitki.

اَبًّا 80/31.

اَب اَبت Bakınız اَبو maddesi.

2 — أبد — 28

الأَبَدُ Ebed, zaman.

اَبداً Zaman zarfı: Ebediyen, sürekli manasında.

اَبداً 2/95, 4/57 - 122 - 169, 5/24 - 119, 9/ 12 - 83 - 84 - 100 - 108, 18/3 - 20 - 35 - 57, 24/4 - 17 - 21 (= Günahın kirinden temizlenemeyecekleri bildiriliyor), 33/53 - 65, 48/12, 59/11, 60/4, 62/7, 64/9, 65/11, 72/23, 98/8.

1 — إبريق — 3

الإبْرِيقُ İbrik. Cemisi: اباريق

اَبارِيقَ 56/18.

1 — أبق — 4

اَبَقَ اَبْقاً اِباقاً (Köle, efendisinden) kaçmak.

اَبَقَ 37/140 (= Mecazdır. Hz. Yunus'un, kavmine kızıp, Allah'ın izni olmaksızın kavminden kaçarak gemiye bindiği için, bu üslupla ifade edilmiştir.)

5 — أبل — 3

a) الإبِلُ Deve sürüsü.

الإبِل 6/114, 88/17.

b) الأَبابِيلُ Çok kalabalık, büyük sürü.

اَبابِيلَ 105/3 (= sürü sürü).

اِبن Bakınız بنو maddesi.

6 — أبو — 116

الأَبُ Baba. Tesniyesi: الأَبَوَيْن الأَبَوان

اَبَوَيْن اَبَوان 'nin bir manası da anne ve babadır. Cemisi: اَباء Amcalara ve dedelere de اَباء kelimesi ıtlak edilmektedir. Nidâda يَا اَبَت يَا اَبى = Ey babacığım!, denilir.

a) Baba manasında müfred olarak.

اَباً 12/78.

zilesindekilerden olan usûl manasında şeklinde cemi' olarak varid olmuştur:

بُعُولَتِهِنَّ Kocalarının babaları, kayınbabaları: 24/31.

أَبَائِكُم 2/200, 9/23, 43/24.

أَبَائَنَا 2/170, 5/104, 7/28 - 95, 10/78, 21/53, 26/74, 31/21, 43/22 - 23.

أَبَائِهِم 21/44, 23/68, 25/18, 33/5, 37/69, 43/29, 58/22.

أَبَاؤُكُم 4/11-22, 6/91, 7/71, 9/24, 12/40, 21/54, 26/76, 34/43, 53/23.

أَبَاؤُنَا 6/148, 7/70- 173, 11/62 - 87, 14/10, 16/35, 23/83, 27/67 - 68, 37/17, 56/ 48.

أَبَاؤُهُم 2/170. 5/104, 11/109, 36/6.

أَبَائِكُم 24/61, 26/26. 37/126, 44/8.

أَبَائِنَا 23/24, 28/36, 44/36, 45/25.

أَبَائِهِم 6/87, 13/23, 18/5, 33/5, 40/8.

أَبَائِهِنَّ 24/31, 33/55.

أَبَابِئ 12/38.

f) Ayrıca أَبَاء baba, amca ve dedeye ıtlak edilmiş olup, Yakub (A.S.)'ın oğullarının lisanı üzere variddir:

أَبَائِكَ 2/133. Bu âyette Hz. İsmail, Hz. Yakub'un amcası; Hz. İshak, Hz. Yakub'un babası, Hz. İbrahim de Hz. Yakub'un dedesi olup, üçü birden أَبَاء olarak zikredilmişlerdir.

أَبَى يَأْبَى إِبَاءً إِبَاءَةً İmtina' etmek, razı olmamak, diretmek, dayatmak.

أَبَى 2/34, 15/31, 20/56 - 116, 17/89 - 99, 25/50.

فَأَبَوْا 18/77.

فَأَبَيْنَ 33/72 (= Bu âyette semâların ve arzın, emaneti yüklenmeye yaratılışları itibariyle istidadları olmayışı; emaneti ifa edememekten korkup çekinerek, emaneti yük-

أَبَا أَحَد 33/40 (= Burada Peygamberimizin Zeyd İbni Harise'nin babası olmadığı anlatılmaktadır. Zeyd, Peygamberimizin azadlısı idi. Rasulullah onu azad ettikten sonra oğul edinmişti).

أَبَاكُمْ 12/80.

أَبَانَا 12/8 - 11 - 17 - 63 - 65 - 81 - 97.

أَبَاه 12/61.

أَبَاهُم 12/16.

يَا أَبَتِ 12/4 - 100, 19/42 - 43 - 44 - 45, 28/26, 37/102.

أَبُوك 19/28.

أَبُونَا 28/23.

أَبُوهُم 12/68 - 94.

أَبُوهُمَا 18/82.

أَبِى 12/80 - 93, 26/86, 28/25.

أَبِيكُم 12/9 - 59 - 81. Şu âyette cedd-i âlî (ata) manasında müfred olarak variddir: 22/78.

أَبِينَا 12/8.

أَبِيه 6/74, 9/114, 12/4, 19/42, 21/52, 26/70, 37/85, 43/26, 60/4, 80/35.

أَبِيهِم 12/63.

b) Tesniye olarak ana - babaya ıtlak edilmiştir:

أَبَوَاهُ 4/11, 18/80.

أَبَوَيْه 4/11, 12/99 - 100.

c) Tesniye olarak dedelere ıtlak edilmiştir:

أَبَوَيْك 12/6. Bu âyette maksud olan, Hz. Yusuf'un babası Hz. Yakub olup; İshak (A.S.), Yakub'un (A.S.) babası, Hz. İbrahim de İshak (A.S.)'ın babasıdır.

d) Hz. Âdem ile Hz. Havva'ya tesniye ıtlakı yapılmıştır:

أَبَوَيْكُم 7/27.

e) Valideyn (anne - baba) manasında yahut babalardan, dedelerden ve bunlar men-

2/ (= Allah'ın azabı ve intikamı kastedilmektedir.)

اَتَتْ 19/27, 51/42 (= rastlamak manasında)

اَتَتْكَ 20/126.

اَتَتْكُم 6/40.

اَتَتْهُم 9/70.

اَتَوْا 3/188. Şu âyetlerde karşılaşmak manasında: 7/138, 25/40, 27/18.

اَتَوْكَ 9/92.

اَتَوْهُ 27/87.

اَتَيَا 18/77.

اَتَيْتَ 2/145.

اَتَيْنَ 4/25.

اَتَيْنَا 21/47, 41/11.

اَتَيْنَاكَ 15/64.

اَتَيْنَاهُم 23/71 - 90.

اَتِيكَ 27/39 - 40.

اَتِيكُم 20/10, 27/7 (= iki kez), 28/29.

لَاٰتِيَنَّهُم 7/17.

وَلْتَأْتِ 4/102.

تَأْتِنَا 7/132.

لَتَأْتُنَّنِي 12/66.

تَأْتِهِم 7/203, 20/133.

تَأْتُوا 2/189.

تَأْتُونَ Yapmak manasında: 7/80, 21/3, 27/54, 29/28 - 29 (= تَأْتُونَ). Şu âyetlerde cima'dan (şehvani yaklaşmadan) kinaye olarak varid olmuşlardır: 7/81, 26/165, 27/55, 29/ 29 (= لَتَأْتُونَ). Gelmek manasında: 78/18.

تَأْتُونَنَا 37/28.

تَأْتُونِي 12/60.

تَأْتِي 16/111, 17/92, 44/10.

تَأْتِيكُم 7/187, 40/50.

تَأْتِينَا 2/118, 7/129, 15/7, 34/3.

lenmekten imtina' etmeleri şeklinde tasvir yapılmıştır.)

تَأْبَى 9/8.

يَأْبَ 2/282 (= İki kez variddir.)

يَأْبَى 9/32 (= âyette Allah Teâlâ'nın, nurunu tamamlamaktan başka hiçbir seye razı olmayacağı bildiriliyor.)

اَتْقَن Bakınız تقن maddesi.

اَتْقَاكُم Bakınız وقى maddesi.

الاَتْقَى Bakınız وقى maddesi.

يَأْتَلِ Bakınız الو maddesi.

8 — أتى — 549

a) اَتَى يَأْتِي اِتْيَانًا (Kolayca) gelmek. (Eğer ب harf-i cerri ile birlikte kullanılmışsa getirmek manasına gelir. الى harf-i cerri ile birlikte: Getirmek, yapmak manasında. على harf-i cerri ile birlikte: Uğramak, rastlamak, karşılaşmak manasında. Bazen mübaşeret manasını ifade eder: أَتَى الذَّنْبَ = Suç işlemek.).

اَتَى 16/1 (= Bu âyette vukua gelecek hadiseler, vaki olmuş gibi gösterilmek sûretiyle kurbiyet = yakınlık kasdedilmiştir) – 26 (= Bu âyette de Allah'ın hedm ve tahribi kinaye olarak: "Binalarına temellerinden geldi", diye tabir edilmiştir.), 20/60 - 69 (= Bu âyette ise: "Nereden gelirse gelsin" ifadesi variddir.), 26/89, 51/52, 76/1. (= Bu âyette karşılaşmak manasında.)

اَتَاكَ 20/9, 38/21, 51/24, 79/15, 85/17, 88/1.

اَتَاكُم 6/40 - 47, 10/50.

اَتَانَا 74/47.

اَتَاهَا 10/24, 20/11, 28/30.

اَتَاهُم 6/34, 16/26, 28/46, 32/3, 39/25, 40/ 35 - 56, 59/2.

يَأتِين 4/15 (= işlemek manasında) - 19, 22/27, 60/12, 65/1.

يَأتِينا 3/183, 19/80, 20/133.

يَأتِينك 2/260.

يَأتِيَنّكم 2/38, 7/35, 20/123.

ليَأتِيَنّهم 29/53.

ليَأتِيَنّى 27/21.

يَأتِينى 12/83, 27/38.

يَأتِيه 11/39 - 93, 14/17, 39/40, 41/42.

يَأتِيها 16/112.

يَأتِيهم 2/210, 6/5, 7/97 - 98, 11/8, 14/44, 15/11, 16/45, 18/55, 21/2, 22/55, 26/ 5 - 6 - 202, 36/30, 43/7, 71/1.

اَنتِ 2/258, 7/106, 10/15, 26/10 - 31 - 154.

اَنتُما 6/71, 7/70 - 77, 8/32, 11/32, 29/29, 46/22.

اَنتُوا 2/23-189, 3/93, 10/38, 11/13, 20/64, 21/61, 28/49, 37/157, 44/36, 45/25. Kinaye olarak: Cima' yapmak (cinsi münasebette bulunmak) manasında: 2/223.

اَنتُونا 14/10

اَنتُونى 10/79, 12/50 - 54 - 59 - 93, 27/31, 46/4.

اَنتُوهنّ Kinaye olarak: Cima' yapmak manasında: 2/222.

اَنبِيا 26/16, 41/11.

فَأتِياه 20/47.

اُتُوا 2/25.

b) اَتى يُؤتِى اِيتاءً Vermek, getirmek.

اَتى 2/177 (= iki kez), 9/18.

اَتاك 28/77.

اَتاكم 5/20 - 48, 6/165, 14/34, 24/33, 27/36, 57/23, 59/7.

اَتانا 9/75.

اَتانى 11/28 - 63, 19/30, 27/36.

اَتاه 2/251 - 258, 65/7.

لَتأتِيَنّكم 34/3.

تَأتِيهم 6/4 - 35 - 158, 7/163 (= İki kez), 12/107 (= iki kez), 16/33, 18/55, 21/40, 22/55, 36/46, 40/22, 43/66, 47/18, 64/6, 98/1.

نَأتِ 2/106.

نَأتِى 13/41, 21/44.

نَأتِيكم 14/11.

فلنَأتِيَنّك 20/58.

فلنَأتِيَنّهم 27/37.

يَأت 2/148, 3/161, 4/133, 11/105, 12/93, 14/19, 16/76, 20/74, 23/68, 31/16, 33/20 - 30, 35/16, 52/38.

يَأتِك 19/43.

يَأتِكم 2/214, 6/130,14/9, 18/19, 39/71, 64/ 5, 67/8.

فَلْيَأتِنا 21/5.

يَأتِه 20/75.

يَأتِهم 7/169, 9/70, 10/39.

يَأتى 2/109 - 254 - 258, 5/52 - 54, 6/158 (= üç kez), 7/53, 9/24, 12/48 - 49, 13/31 - 38, 14/31, 16/33, 30/43, 40/78, 41/40, 42/47, 61/6, 63/10.

يَأتِيَك 15/99.

يَأتِيكم 2/248, 6/46, 11/33, 28/71 - 72, 39/ 54 - 55, 67/30.

يَأتِيكما 12/37 (= iki kez).

يَأتِيانِها Yapmak manasında: 4/16.

يَأتُوا 5/108, 17/88, 24/4 - 13 - 49, 52/34, 68/41.

يَأتُوك 5/41, 7/112, 22/27, 26/37.

يَأتُوكم 2/85, 3/125.

يَأتُون 9/54 (= Kılmak manasında), 17/88, 18/15, 33/18.

يَأتُونك 25/33.

يَأتُونَنا 19/38.

يُأتُونى 27/38.

Telegram: t.me/oxu365

تُؤْتِى 3/26, 14/25.
نُؤْتِه 3/145 (= iki kez), 42/20.
نُؤْتِهَا 33/31.
نُؤْتِيه 4/74 - 114.
سَنُؤْتِيهِم 4/162.
يُؤْتِ 4/40 - 146, 5/20, 11/3.
يُؤْتِكم 8/70, 47/36, 48/16, 57/28.
يُؤْتُوا 24/22, 98/5.
يُؤْتُون 4/53, 5/55, 7/156, 9/71, 23/60, 27/3, 31/4, 41/7.
يُؤْتِى 2/247 - 269, 92/18.
يُؤْتِيَنِ Aslı يُؤْتِينِى 18/40.
سَيُؤْتِينَا 9/59.
يُؤْتِيه 3/73 - 79, 5/54, 48/10, 57/21 - 29 62/4.
يُؤْتِيهم 4/152, 11/31.
اٰتِ 17/26, 30/38.
اٰتِنَا 2/200 - 201, 3/194, 18/10 - 62 (= "Bize kahvaltımızı getir.")
اٰتِهم 7/38, 33/68.
اٰتُوا 2/43 - 83 - 110, 4/2 - 4 - 77, 6/141, 22/78, 24/56, 58/13, 60/11, 73/20.
اٰتُونِى 18/96 (= iki kez: "Bana demir parçalarını getiriniz"; "Bana erimiş bakır getiriniz".)
اٰتُوهم 4/33, 24/33, 60/10.
اٰتُوهنّ 4/24 -25, 65/6.
اٰتِين 33/33.
أُوتُوا 2/101 - 144 - 145, 3/19 - 20 - 23 - 100 - 186 - 187, 4/44 - 47 - 51 - 131, 5/5 (= Iki kez) - 57, 6/44, 9/29, 16/27, 17/107, 22/54, 28/80, 29/49, 30/56, 34/6, 47/17, 57/16, 58/11, 59/9, 74/31 (= iki kez), 98/4.
أُوتُوه 2/213.
أُوتِىَ 2/136 (= iki kez) - 269, 3/84, 6/124, 17/71, 28/48 (= üç kez) - 79, 69/19 - 25, 84/7 - 10

اٰتَاهم 65/7.
اٰتَاهما 3/148 - 170 - 180, 4/37 - 54, 9/59 - 76, 47/17, 51/16, 52/18.
اٰتَاهما 7/190 (= iki kez).
اٰتَتْ 2/265, 12/31, 18/33.
اٰتَوْا 2/277, 9/5 - 11, 22/41, 23/60.
اٰتَوْه 12/66.
اٰتَوْها 33/14.
اٰتَيْتَ 10/88, 33/50.
اٰتَيْتُك 7/144.
اٰتَيْتُكم 3/81.
اٰتَيْتُم 2/233, 4/20, 5/12, 30/39 (= iki kez).
اٰتَيْتُمُوهنّ 2/229, 4/19, 5/5, 60/10.
اٰتَيْتَنا 7/189.
اٰتَيْتَنى 12/101.
اٰتَيْتُهُنّ 33/51.
اٰتَيْنَا 2/53 - 87 (= İki kez) - 253, 4/54 -153 - 163, 6/154, 11/110. 17/2 - 55 - 59 - 101, 21/48 - 51 - 79, 23/49, 25/35, 27/15, 28/43, 31/12, 32/13 - 23, 34/10, 40/53, 41/45, 45/16, 57/27.
اٰتَيْنَاك 15/87, 20/99.
اٰتَيْنَاكم 2/63 - 93, 7/171.
اٰتَيْنَاه 5/46, 7/175, 12/22, 16/122, 18/65 - 84, 19/12, 21/74 - 84, 28/14 - 76, 29/ 27, 38/20, 57/27.
اٰتَيْنَاها 6/83.
اٰتَيْنَاهم 2/121 - 146 - 211, 4/54 - 67, 6/20 - 89 - 114, 13/36, 15/81, 16/55, 28/52, 29/47 - 66, 30/34, 34/44 - 45, 35/40, 43/21, 44/33, 45/17.
اٰتَيْنَاهما 37/117.
تُؤْتُو 4/5
تُؤْتُونِ Aslı تُؤْتُونِى 12/66.
تُؤْتُونهنّ 4/127.
تُؤْتُوها 2/271.

b) الأَثَارَة (Nakil ve rivâyet edilen) ilimden geriye kalan, ilmin bakiyesi.

أثَارَة 46/4.

c) الأثَر İz, emare. Cemisi: آثار

أثَر 20/96, 48/29.

اَثَرِى 20/84 (= "Onlar benim arkamdalar, izimi takip etmektedirler" demektir.)

آثَار 30/50.

آثَارًا 40/21 - 82.

آثارهم 5/46, 18/6, 36/12, 37/70, 43/22 - 23, 57/27.

آثارهما 18/64.

c) آثَرَ يُؤْثِرُ Tercih etmek, üstün tutmak.

آثَرَ 79/38.

آثَرَكَ 12/91.

تُؤْثِرُون 87/16.

نُؤْثِرَكَ 20/72.

يُؤْثِرُون 59/9.

1 — أثل — 11

الأثْل Acı ılgın ağaçları (Gövdesi dik, dalları boğumlu, yaprakları ince, meyveleri kızıl taneler halinde olan uzun ağaçlar. Bu ağaçların meyveleri yenilmez.)

أثْل 34/16.

12 — أثم — 48

a) أَثِمَ يَأْثَمُ أَثَمًا أَثَامًا إِثْمًا مَأْثَمًا Günah işlemek. الإِثْم الأَثَامُ Günah. (Bazen bu iki lafız, günahı işlemek sûretiyle, üzerine terettüp edecek olan cezaya ıtlak edilir.)

إِثْم 2/173 - 182 - 203 (= iki kez) – 219, 5/3, 49/12.

إِثْمًا 2/182, 3/178, 4/20 - 48 - 50 - 111 -112 (= iki kez), 5/107, 33/58.

الإِثْم 2/85 - 186 - 206 (= "Onun cahiliye hissinden kaynaklanan izzeti

أُوتِيتَ 20/36.

أُوتِيتُ 27/23.

أُوتِيتم 3/73, 5/41, 17/85, 28/60, 42/36.

أُوتِيتُه 28/78, 39/49.

أُوتِينَا 27/16 - 42

أُوتَ 69/25.

لأُوتَيَنَّ 19/77.

تُؤْتَوْه 5/41.

نُؤْتَى 6/124.

يُؤْتَ 2/247 - 269.

يُؤْتَى 3/73, 74/52.

يُؤْتَوْنَ 28/54.

إِيتَاء 16/90, 21/73, 24/37.

c) أَتَى آتِى İsm-i fail: Gelen, gelici. Müennesi: آتِيَة

لآتٍ 6/134, 29/5.

آتِى 19/93.

آتِيكم 44/19.

آتِيه 19/95.

آتِيهم 11/76.

آتِيه 15/85, 20/15, 22/7, 40/59.

d) مَأْتِىّ İsm-i mef'ul: Gelinmiş.

مَأْتِيًا 19/61 (= Burada gelici = آتِى manasını ifade etmektedir.)

e) المُؤْتِى İsm-i fail: Veren manasında. Cemisi: مُؤْتُون

المُؤْتُون 4/162.

2 — أثث — 9

الأثَاث Çok mal, ev eşyası. (Bu lafız her çeşit ev eşyasına ıtlak edilebilir.)

أثَاثًا 16/80, 19/74.

10 — أثر — 21

a) أَثَرَ يَأْثُرُ أَثْرًا أَثَارَةً Nakletmek, aktarmak.

يُؤْثَر 74/24.

b) الأَجْرُ Ecir, ücret, mükâfat. (Mecazen kadının mehirine de ıtlak edilmiştir.) Cemisi: أُجُور

اَجْر 3/136 - 171 - 172 - 179, 5/9, 7/170, 8/28, 9/22 - 120, 10/72, 11/11 - 115, 12/56 - 57 - 90 - 104, 16/41, 18/30, 25/57, 26/109 - 127 - 145 - 164 - 180, 28/25, 29/58, 34/47, 35/7, 36/11, 38/86, 39/74, 41/8, 49/3, 57/7 - 11 - 18, 64/15, 67/12, 84/25, 95/6.

اَجْرًا 4/40 - 67 - 74 - 95 - 114 - 146 - 162, 6/90, 7/113, 11/51, 17/9, 18/2 - 77, 26/41, 33/29 - 35 - 44, 36/21, 42/23, 48/10 - 16 - 29, 52/40, 65/5, 68/3 - 46, 73/20.

اَجْره 2/112, 4/100, 29/27, 42/40.

اَجْرَها 33/31.

اَجْرهم 2/62 - 262 - 274 - 277, 3/199, 16/96 - 97, 28/54, 39/10 - 35, 57/19 - 27.

اَجْرَى 11/29 - 51, 26/109 - 127 - 145 - 164 - 180, 34/47.

اُجُورَكم 3/185, 47/36.

اُجُورَهم 3/57, 4/152 - 173, 35/30.

اُجُورَهنّ Kinaye olarak: Mehirler: 4/24 - 25, 5/5, 33/50, 60/10; ücretler: 65/6.

c) اسْتَأْجَرَ يَسْتَأْجِرُ Ücretle çalıştırmak, ücretle tutmak.

اِسْتَأْجَرْتَ 28/26.

اِسْتَأْجِره 28/26.

15 — أجل — 55

a) الأَجَلُ Ecel (tayin edilen vaktin sonu) manasında. (Bazen bu lafız tayin edilen vaktin kendisine de ıtlak edilir. Belirli müddet manasını ifade eder.) Tesniyesi: اَجَلَيْن اَجَلانِ

اَجَل 2/282, 4/77, 6/2 - 60, 7/34 - 135, 10/49, 11/3 - 104, 13/2 - 38, 14/10 - 44, 16/61, 20/129, 22/5 - 33, onu günah işlemeye sevketmiştir" mealinde), 5/2 - 62 - 63, 6/120 (= İki kez), 7/33, 24/11, 42/37, 53/32, 58/8 - 9.

اِثْمك 5/29.

اِثْمه 2/181.

اِثْمهما 2/119.

اِثْمى 5/29.

اَثَامًا 25/68 (= Ceza ve ikab kasdedilmekte olup, azap, – اثام – ile isimlendirilmiştir. Zira azap günaha terettüp eder.)

b) الآثِمُ İsm-i fail: Günah işleyen. Cemisi: اٰثِمِينَ اٰثِمُون

اٰثِم 2/283.

اٰثِمًا 76/24.

الاٰثِمِين 5/106.

c) الأَثِيمُ Günahkâr.

اَثِيم 2/276, 26/222, 45/7, 68/12, 83/12.

اَثِيمًا 4/107.

الأَثِيم 44/44.

d) تَأْثِيمٌ Masdar: Günaha sokmak.

تَأْثِيمٌ 52/23.

تَأْثِيمًا 56/25.

اثنان Bakınız ثنى maddesi.

اثنتان Bakınız ثنى maddesi.

13 — اجج — 3

الأُجَاجُ Çok tuzlu.

اَجَاج 25/53, 35/12.

اُجَاجًا 56/70.

14 — اجر — 108

a) اَجَرَ يَأْجُرُ اَجْرًا (Yapılan işin) karşılığını vermek/Ücretle çalışmak, hizmet etmek.

تَأْجُرَنى Her iki mana ile de izah edilmiştir: 28/27.

harflerine zammedilmiş yahut terkib halinde olabilir.

أَحَدٌ Allah'ın sıfatı olarak varid olduğu zaman; ne ulûhiyetinde, ne zatında, ne sıfatları hususunda, ne de rububiyetinde hiçbir şeriki (ortağı), nazîri, misli, zıddı, niddi, bir ikincisi olmayan manasına gelir.

اِحدَ 2/102 (= iki kere) - 136 - 285, 3/ 73 - 84 - 153, 4/43 - 152, 5/6, 7/80, 9/6 - 84 - 127, 11/81, 12/4, 15/65, 19/98, 24/21, 29/28, 33/32 - 40, 35/41, 38/35, 69/47, 72/22, 89/25 - 26, 90/5 - 7, 92/19, 112/ 1 - 4.

اَحَدًا 5/20 - 115, 9/4, 18/19 - 22 - 26 - 38 - 4 - 47 - 49 - 110, 19/26, 24/28, 33/39, 59/11, 72/2 - 7 - 18 - 20 - 26.

اَحَدُكم 2/180 - 266, 5/106, 6/61, 18/19. 49/12, 63/10.

اَحَدُكما 12/41.

اَحَدَنا 12/78.

اَحَدهم 2/96, 3/91, 4/18, 16/58, 23/99, 24/6, 43/17.

اَحَدهما 5/27, 12/36, 16/76, 17/23, 18/32.

اِحدى 8/7, 9/52. 28/27, 35/42. 74/35.

اِحدَاهما 2/282 (= iki kez), 28/25 - 26, 49/9.

اِحداهنّ 4/20.

17 — اخذ — 274

a) اَخَذَ يَأْخُذُ اَخْذًا Almak / Çıkarmak / Tutmak / Helak etmek / Cezalandırmak / İlzam etmek, gerekli kılmak / Akid yapmak, andlaşmak.

اَخَذَ Çıkarmak: 7/172; tutmak: 7/150; akid yapmak: 3/81 - 187, 5/12, 12/80, 57/8; cezalandırmak: 11/102; almak: 7/154: helak etmek: 6/46, 11/67.

اَخَذَتِ 10/24 (= Yeryüzü geline benzetilmektedir: Yeryüzünün tamamen

29/5 - 53, 30/8, 31/29, 35/13 - 45, 39/5 - 42, 42/14, 46/3, 63/10, 71/4 (= İki kez).

الاَجَل 28/29 (= Belirli süre)

اَجَلًا 6/2, 17/99, 40/67.

اَجَلَنا 6/128.

اَجَله 2/235 - 282.

اَجَلها 15/5, 23/43, 63/11.

اَجَلهم 7/34 - 185, 10/11 - 49, 16/61, 35/45.

اَجَلهنّ 2/231 - 232 - 234, 65/2 - 4.

الاَجَلَيْن 28/28 (= Belirli iki müddet.)

b) اَجْل Sebep bildirir. مِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ O yüzden, onun için, ondan dolayı.

أجْل 5/32.

c) اَجَّلَ تَأْجِيلًا Te'cil etmek, ileriye atmak, vaktini tayin etmek. İsm-i mef'ulü: مُؤَجَّل

اَجَّلْتَ Te'cil etmek, ileriye bırakmak: 6/128.

أُجِّلَتْ Te'cil edilmek, ertelenmek: 77/12.

مُؤَجَّلًا Te'cil edilmiş, eceli tayin edilmiş manasında: 3/145.

16 — أحد — 85

اَحَدٌ Bir, tek manasında olup, müennesi اِحْدى 'dır. İki şekilde kullanılır:

1) Nefiyde ve nefiy hükmünde olanda (şart gibi):

Nefye ve nefiy hükmünde olana mahsus kısım, cinsin istiğrakı içindir. Nekre olup müfred, tesniye, cemi, müzekker, müennes hususlarında –içtima' ve iftirak yoluyla– müsavidir. Mesela: Evde biri yok, denilince; tek, iki, daha fazla, beraberce (müctemian) veya ayrı ayrı (müfterikan) olmak üzere orada hiç kimsenin bulunmadığı anlaşılır.

2) İsbatta:

İsbatta kullanılan, müzekker, müennes; marife, nekre; muzaf, muzafun ileyh; atf

ra cezalarının verilmesi gerektiği izah ediliyor.)

تَأْخُذُه 2/255 (= Almak, tutmak manasında)

تَأْخُذُهم Helak etmek: 36/49.

تَأْخُذُوا Almak: 2/229, 4/20.

تَأْخُذُونه Almak: 4/20 - 21.

تَأْخُذُونها Almak: 48/20.

لتَأْخُذُوها Almak: 48/15.

تَأْخُذَ Almak: 12/79.

يَأْخُذْ Almak: 9/104 (= Mecazdır. Kabul etmek ve sevap yazmak demektir.), 12/76 (= Melikin kanunlarına göre onu alıkoyamazken, Allah'ın dilemesiyle planını gerçekleştirmiş olduğu bildirilmektedir.), 18/79.

فَيَأْخُذَكم Helak etmek: 7/73, 11/64, 26/156.

يَأْخُذه Almak: 20/39.

يَأْخُذَهم Helak etmek: 16/46 - 47.

يَأْخُذُوا Almak: 4/102 (= iki kez), 7/145.

يَأْخُذُون Almak: 7/169.

يَأْخُذُونها Almak: 48/19.

يَأْخُذُوه Almak: 7/169; helak etmek: 40/5.

خُذْ Almak: 2/260, 7/144 - 199 (= Mecazdır. Kabul etmek ve razı olmak demektir.), 9/103, 12/78, 19/12, 38/44.

خُذْها Almak: 7/145, 20/21.

خُذُوا Almak: 2/63 - 93, 4/71 - 102, 7/31 - 171.

خُذُوه Almak: 5/41, 44/47, 59/7, 69/30.

خُذُوهم Almak: 4/89 - 91, 9/5.

أُخِذَ Alınmak: 8/70.

أُخِذُو Alınmak: 33/61 (= tutulmak, yakalanmak); helak edilmek: 34/51.

يُؤْخذ Alınmak (mecaz olup, kabul edilmek ve rıza gösterilmek manasında): 2/48, 6/70, 57/15; tutulmak, güzelleşmesi, süslerini takınması, gelinin tavrını ve hâlini andırır bir vaziyete bürünmesi, teşbihi bir ifadedir.); helak etmek: 11/94.

اَخَذْتَ Helak etmek: 35/26.

اَخَذْتُكم Helak etmek: 2/55.

اَخَذْتم Akid yapmak: 3/81; almak: 8/68.

اَخَذْتُه Almak: 2/206 (= "Günah işlemesine sebep olacak derecede –yahut günahla karışık– olan onun cahiliye hissinden kaynaklanan izzeti, onu aldı, çevreledi"); helak etmek: 29/40.

اَخَذْتُها Helak etmek: 22/48.

اَخَذْتُهم Helak etmek: 4/153, 7/78 - 91 -155, 15/73 - 83, 23/41, 29/37, 41/17. 51/44.

اَخَذْتُهم Helak etmek : 13/32, 22/44, 40/5.

اَخَذْن Akid yapmak (söz almak): 4/21.

اَخَذْنا Akid yapmak (söz almak): 2/63 - 83 - 84 - 93, 4/154, 5/14 - 70, 33/7 (= iki kez); ilzam etmek, çarptırmak : 7/94 -130 - 165, 23/64; cezalandırmak: 29/40; tutmak: 69/45; almak: 9/50 (= Musibet gelmeden önce tedbirlerini aldıklarını söylemektedirler.)

فَاَخَذْناه Almak: 28/40, 51/40; helak etmek: 73/16.

اَخَذْناهم İlzam etmek, çarptırmak: 6/42, 23/76, 43/48; helak etmek: 6/44, 7/95, 54/42; cezalandırmak: 7/96.

فَاَخَذَه Cezalandırmak: 79/25 (= "Allah, onu dünya ve âhiret azabıyla cezalandırdı.")

فَاَخَذهم Cezalandırmak: 3/11, 8/52, 40/21; helak etmek: 16/113, 26/158 - 189, 29/14, 40/22, 69/10.

تَأْخُذْ Tutmak: 20/94.

تَأْخُذكم 24/2 (= Merhametin onları çevreleyip te içine almaması, suçlula-

اَتَّخِذ Yapmak, husule getirmek: 6/14, 36/23; edinmek: 25/28.

لاَتَّخَذنَّ Yapmak, husule getirmek: 4/118.

تَتَّخِذُ Yapmak, husule getirmek: 18/86 (= Muamele etmek), edinmek: 6/74.

تَتَّخِذُنا Edinmek: 2/67.

تَتَّخِذُوا Edinmek: 2/231, 3/80, 4/144, 5/51 - 57, 9/23, 16/94, 60/1; yapmak, husule getirmek: 3/118, 4/89 (= iki kez), 16/51, 17/2.

تَتَّخِذُون Yapmak, husule getirmek: 7/74, 16/67, 26/129; edinmek: 16/92.

فتَتَّخِذُونه Edinmek: 18/50.

نَتَّخِذ Yapmak, husule getirmek: 21/17, 25/18.

لنَتَّخِذَنَّ Yapmak, husule getirmek: 18/21.

نَتَّخِذن Edinmek: 12/21, 28/9.

يَتَّخِذ Yapmak, husule getirmek: 2/165, 3/140, 17/111, 19/35 - 92, 25/2 - 57, 39/4; edinmek: 3/28 - 64, 4/119, 9/98 - 99, 43/32.

يَتَّخِذَها Edinmek: 31/6.

يَتَّخِذُوا Yapmak, husule getirmek: 4/150, 9/16; kılmak, edinmek:18/102.

يَتَّخِذُوه Edinmek: 7/146 (= iki kez).

يَتَّخِذُون Edinmek: 4/139.

يَتَّخِذُونك Edinmek: 21/36, 25/41.

فاتَّخِذُوه Edinmek: 73/9.

اتَّخِذُوا Yapmak, husule getirmek: 2/125.

اتَّخِذُونى Edinmek: 5/116.

اتَّخِذُوه Edinmek: 35/6.

اتخِذى Yapmak, husule getirmek: 16/68.

بِاتِّخاذِكم Yapmak, husule getirmek: 2/54.

d) الاَخْذُ Masdar: Ceza, ıkab/Helak etme. Alma.

اَخْذ Ceza: 11/102; helak etme: 54/42.

اَخْذًا Helak etmek: 73/16.

yakalanmak: 55/41; akid yapılmak (söz alınmak): 7/169.

b) يُؤاخِذُ اَخَذَ Cezalandırmak.

تُؤاخِذْنَا 2/286

تُؤاخِذْنى 18/73.

يُؤاخِذُ 16/61, 35/45.

يُؤاخِذكم 2/225 (= iki kez), 5/89 (= iki kez).

يُؤاخِذهم 18/58.

c) اتَّخَذَ يَتَّخِذُ اِتِّخاذًا Yapmak, ortaya koymak/Edinmek.

اَتَّخَذَ Yapmak, husule getirmek: 2/116, 7/148, 10/68, 17/40, 18/4, 19/78 -87 - 88, 21/26, 23/91, 25/43, 43/16, 72/3, 73/19, 76/29, 78/39; kılmak, edinmek: 4/125, 18/61 - 63, 45/23.

اَتَّخَذْتُ Yapmak, husule getirmek: 19/17, 29/41.

اَتَّخَذْتُ Yapmak, husule getirmek: 25/27.

اَتَّخَذْتُ Yapmak, husule getirmek: 18/77, 26/29.

اَتَّخَذْتم Yapmak, husule getirmek: 2/51 - 80 - 92, 13/16, 29/25; edinmek: 45/35.

اَتَّخَذْتموه Edinmek: 11/92.

فاَتَّخَذْتموهم Edinmek: 23/110.

اَتَّخَذْناه Yapmak, husule getirmek: 21/17.

اَتَّخَذْناهم Edinmek: 38/63.

اَتَّخَذْها Edinmek: 45/9.

اَتَّخَذُوا Yapmak, husule getirmek: 4/153, 7/152, 9/107, 18/15, 19/81, 21/21 - 24, 25/3, 29/41, 36/74, 39/3 - 43, 42/6 - 9, 45/10, 46/28; edinmek: 5/57, 6/70, 7/30 - 51, 9/31, 18/56 - 106, 25/30, 58/16, 63/2.

اَتَّخَذُوك Edinmek: 17/73.

اَتَّخَذُوه Yapmak, husule getirmek: 7/148.

اَتَّخَذُوها Edinmek: 5/58.

اَتَّخَذُوهم Edinmek: 5/81.

المُسْتَأخِرُ İsm-i fail olup, geri kalan manasındadır. Cemisi: مُسْتَأخِرين مُسْتَأخِرُون

تَأَخَّرَ 2/203, 48/2.

يَتَأَخَّرَ 74/37.

تَسْتَأخِرُون 34/30.

يَسْتَأخِرُون 7/34, 10/49, 15/5, 16/61, 23/43.

المُسْتَأخِرُون 15/24.

c) اُخرَ İki şeyden birisi olup; diğeri, ötekisi, diye manalândırılır. İsim olmakla birlikte sıfat manasını taşır. الوَاحِد'in mukabilidir. الاَخَر aynı zamanda الاوَّل'in dışındakilerdir. Cemisi: اُخَرُون اُخَرين müennesi: اُخرَ اُخرَيَات müennesinin cemisi: اُخْرَى

اَخَر 9/102, 15/96, 17/22 - 39, 23/14 - 117, 25/68, 26/213, 28/88, 38/58, 50/26, 51/51.

الاَخِرُ 5/27, 12/36 - 41.

اُخرَان 5/106 - 107.

اُخَرُون 9/106, 25/4, 73/20 (= iki kere)

اُخَرين 4/91 - 133, 5/41, 6/6 - 133, 8/60, 21/11, 23/31 - 42, 38/38, 44/28, 62/3.

الاَخَرين 26/64 - 66 - 172, 37/82 - 136.

اُخْرَى 3/13, 4/102, 6/19 - 164, 17/15 - 69, 20/18 - 22 - 37 - 55, 35/18, 39/7 - 68, 48/21, 53/13 - 38, 61/13, 65/6.

الأُخْرَى 2/282, 39/42, 49/9, 53/20 - 47.

اُخْرَاكم 3/153.

اُخْرَاهم 7/38 - 39.

اُخَرُ 2/184 - 185, 3/7, 12/43 - 46.

d) الاَخِرُ lafzı الاوَّل'in mukabili olup sonuncusu manasına gelir. Cemisi اُخرُون müennesi: اُخرَة اُخرين

اليَوْمُ الاَخِرُ Kıyamet günü demek olup ikinci defa neş'et etmeye (tekrar (dirilmeye) denir.

الاَخِرَة Âhiret. دارُالاَخِرَة Âhiret yurdu ve الدارُالاَخِرَة Âhirki (Son) Yurt lafız

اَخْذَه Ceza: 11/102.

اَخْذِهم Alma: 4/161.

e) اَخْذَةً Masdar: Bir helak ediş.

اَخْذَةً 69/10.

f) اٰخِذٌ İsm-i fail: Tutan, tutucu / Alan, alıcı. Cemisi: اٰخِذين اٰخِذُون

اٰخِذٌ Tutucu: 11/56.

اٰخِذين Alıcılar: 51/16.

بِاٰخِذيه Alıcılar: 2/267.

g) مُتَّخِذٌ İsm-i fail: Edinici/Husule getiren, ayarlayan. Cemisi: مُتَّخِذين مُتَّخِذُونَ Müennesi: مُتَّخِذَةٌ cemisi: مُتَّخِذات

مُتَّخَذ 18/51 (= Edinen)

مُتَّخِذى 5/5 (= Ayarlayanlar, tutanlar, düşüp kalkanlar).

مُتَّخِذات 4/25 (= Ayarlayanlar, tutanlar, düşüp kalkanlar).

18 — أخر — 247

a) اَخَّرَ يُؤَخِّرُ تَأْخِيرًا Ertelemek, te'hir etmek/ Eda etmemek, yerine getirmemek, bırakmak.

اَخَّرَ Bırakmak: 75/13.

اَخَّرتْ Bırakmak: 82/5.

اَخَّرْتَنا Ertelemek: 4/77.

اَخَّرْتَنِ Ertelemek: 17/62. Aslı: اَخَّرْتَنى

اَخَّرْتَنى Ertelemek: 63/10.

اَخَّرْنا Ertelemek: 11/8.

نُؤَخِّرُه Ertelemek: 11/104.

يُؤَخِّرُ Ertelemek: 63/11.

يُؤَخِّرَكم Ertelemek: 14/10, 71/4.

يُؤَخِّرهم Ertelemek: 14/42, 16/61, 35/45.

اَخِّرْنَا Ertelemek: 14/44.

يُؤَخَّرُ Ertelenmek: 71/4.

b) اسْتَأْخَرَ يَسْتَأْخِرُ ile تَأَخَّرَ يَتَأَخَّرُ Geriye bırakılmak, ertelenmek, geri kalmak.

ve terkibleri ikinci neş'eti ifade ederler.

الأخِرُ Aynı zamanda esmâ-i ilâhiyeden-dir. Âhir (=Her şeyin kendisinde nihayet bulduğu, bütün dönüşlerin O'na olduğu Zat-ı Zü'l Celal'dir ki; her şey fani olmakla birlikte O, baki, daimi ve sermedi olup, sil-sile-i hâdisatın uçları kendisinde müntehi olur. Bütün neticeler O'na bakar. Her şey hakikatte bidâye-ten ve nihayette O'nun esma ve sıfatlarının tecellilerine mazhar-dır.)

اَوّلُهم وَاٰخِرُهم Onların öncesi ve sonrası, evvelleri ve âhirleri tabiri, Onların hepsi manasını ifade eder.

اٰخِرُ Âhir, son: 10/10.

الأخِرُ Esmâ-i ilâhiyeden: Âhir: 57/3;

اليَوْم الآخِر Sonuncu Gün (Kıyamet günü): 2/8 - 62 - 126 - 177 - 228 - 232 - 264, 3/114, 4/38 - 39 - 59 - 136 - 162, 5/69, 9/18 - 19 - 29 - 44 - 45 - 99, 24/2, 29/36, 33/21, 58/22, 60/6, 65/2.

اٰخِرنا 5/114 (= "...hepimiz için..." demek-tir.)

اٰخِره 3/72 (= Son).

الآخِرين Sonrakiler: 26/84, 37/78 - 108 -119 - 129, 43/56, 56/14 - 40 - 49, 77/17.

الآخِرَة 2/4 - 86 - 102 - 114 - 130 - 200 - 201 - 217 - 220, 3/22 - 45 - 56 - 77 - 85 - 145 - 148 - 152 - 176, 4/74 - 77 - 134, 5/5 - 33 - 41, 6/92 - 113 - 150, 7/45 - 147 - 156, 8/67, 9/38 (= İki kez) - 69 - 74, 10/64, 11/16 - 19 - 22 - 103, 12/37 - 57 - 101, 13/26 - 34, 14/3 - 27, 16/22 - 41 - 60 - 107 - 109 - 122, 17/7 - 10 - 19 - 21 - 45 - 72 - 104, 20/127, 22/11 - 15, 23/33 - 74, 24/14 - 19 - 23, 27/3 - 4 - 5 - 66, 28/70, 29/27, 30/7 -16, 31/4, 33/57, 34/1 - 8 - 21, 39/9 - 26 - 45, 40/39 - 43, 41/7 - 16 - 31, 42/20 (= İki defa), 43/35, 53/25 - 27, 57/20, 59/3, 60/13, 68/33, 74/53, 75/21, 79/25, 87/17, 92/13, 93/4.

الدّارُالآخِرَة Âhiret yurdu: 12/109, 16/30.

الدّارُالآخِرَة Son Yurt (Âhiret hayatı): 2/94, 6/32, 7/169, 28/77 - 83, 29/64, 33/29.

المِلّة الآخِرَة Son din: 38/7.

النَّشْأَةَ الآخِرَةَ Son neş'et (ikinci diriliş): 29/20.

96 — أخو — 19

الأَخُ Kardeş (erkek kardeş). Müenne-si: أُخْتٌ = Kızkardeş. Tesniyesi: أَخَوَيْن müennesin tesni-yesi: أَخَوَان Cemisi: أُخْتَيْن أُخْتَان إِخْوَة müennesin cemisi: إِخْوَانٌ أَخَوَات

أَخ 4/12, 12/59 - 77.

الأَخ 4/23.

أَخَا 46/21.

أَخَانا 12/63 - 65.

أَخَاه 7/111, 12/69 - 76, 19/53, 23/45, 25/35, 26/36.

أَخَاهم 7/65 - 73 - 85, 11/50 - 61 - 84, 27/45, 29/36.

أَخُوك 12/69, 20/42.

أَخُوه 12/8.

أَخُوهم 26/106 - 124 - 142 - 161.

اَخِي Mütekellim ياء'sına muzaf olarak (kardeşim manasında): 5/25 - 31, 7/151, 12/90, 20/30, 28/34, 38/23.

أَخِيك 28/35.

أَخِيه 2/178, 5/30 - 31, 7/142 - 150, 10/87, 12/70 - 76 (= iki kez) - 87 - 89, 49/12, 70/12, 80/34.

أَخَوَيْكم 49/10.

إِخْوان 17/27, 50/13.

102 — أذن — 22

a) اَذِنَ يَاذَنُ اِذْنًا اَذِينًا İzin vermek

اَذِن يَاذَن اَذَنًا Kulak vermek, susup dinlemek, hayret içerisinde dinlemek/ اَذِن يَأذَنُ اِذْنًا اَذَنًا اَذَانًا Bilmek.

اَذِنَ İzin vermek: 10/59, 20/109, 24/36, 34/23, 78/38.

اَذِنَتْ (Hayretle yahut susarak) dinlemek, kulak vermek: 8/2 - 5.

اَذِنْتَ İzin vermek: 9/43.

اْذَنْ İzin vermek: 7/123, 20/71, 26/49.

يَأْذَنَ İzin vermek: 12/80, 42/21, 53/26.

ائْذَنْ İzin vermek: 9/49, 24/62.

فَأْذَنُوا Bilmek: 2/279.

اُذِنَ İzin verilmek: 22/39.

يُؤْذَنَ İzin verilmek: 9/90, 16/84, 24/28, 33/53, 77/36.

b) اَذَنَ يُؤَذِّنُ اِيذَانًا İlan etmek, bildirmek.

اْذَنَّاكَ 41/47.

اْذَنْتُكم 21/109.

c) اَذَّنَ يُؤَذِّنُ تَاْذِينًا Açıkça bildirmek, ilan etmek.

اَلْاَذَانُ İlan manasındadır. İsm-i faili: مُؤَذِّنٌ

اذَّنَ 7/44, 12/70.

اَذِّنْ 22/27.

اَذَانٌ 9/3.

مُؤَذِّنٌ 7/44, 12/70.

d) تَاَذَّنَ يَتَاَذَّنُ Yemin etmek/Bildirmek.

تَاَذَّنَ Her iki mana ile de izah edilmiştir: 7/167, 14/7.

e) اسْتَاْذَنَ يَسْتَاْذِنُ İzin istemek.

اسْتَاْذَنَ 24/59.

اسْتَاْذَنَكَ 9/86.

اسْتَاْذَنُوكَ 9/83, 24/62.

يَسْتَاْذِنُ 33/13.

يَسْتَاْذِنُكَ 9/44 - 45.

لِيَسْتَاْذِنْكُم 24/58.

اِخْوَانًا 3/103, 15/47.

اِخْوَانكم 2/220, 9/11 - 23 - 24, 24/61, 33/5.

اِخْوَانِنا 59/10.

اِخْوَانِهم 3/156 - 168, 6/87, 7/202, 33/18, 58/22, 59/11.

اِخْوَانِهِنَّ 24/31 (= iki kez), 33/55 (= iki kez).

اِخْوَة 12/58, 49/10; şu iki âyette اِخْوَة lafzı tağlib yapılarak اَخَوَات'da şamil olmuştur. (Yani hem erkek kardeşler, hem de kızkardeşler kasdedilmiştir.) 4/11 - 176.

اِخْوَتِك 12/5.

اِخْوَتِه 12/7.

اِخْوَتِى 12/100.

أخْت 4/12 - 176, 19/28.

الأُخْت 4/23.

أُخْتُك 20/40.

الاخْتِه 28/11.

أُخْتِها 7/38, 43/48.

الأُخْتَيْن 4/23.

اَخَوَاتكم 4/23 (= iki kez), 24/61.

اَخَوَاتِهِنَّ 24/31, 33/55.

20 — ادد — 1

الاِدُّ Beklenmedik şey, korkunç durum, felâket.

ادًّا 19/89.

21 — أدى — 6

a) الاَدَاءُ Eda, ödeme.

اَدَاءٌ 2/178.

b) اَدّى يُؤَدِّى تَاْدِيَةً Ödemek, eda etmek, teslim etmek.

تُؤَدُّوا 4/58.

فَلْيُؤَدِّ 2/283.

يُؤَدِّه 3/75 (= iki kez).

اُدُّوا 44/18.

يُؤْذِى 33/53.
أذُوهُما 4/16.
أُوذُوا 3/195, 6/34.
أُوذِىَ 29/10.
أُوذِينَا 7/129.
يُؤْذَيْن 33/59.

2 — أرب — 24

المَأْرَبَة الإِرْبَةُ الأَرَبُ (Tedariki için çarelere başvurulan) ihtiyaç, المَأْرُبَة lafzının cemisi: مَارِبَ

الإِرْبَة 24/31 (= Kadınlara karşı istekli olmamak, Onlara ihtiyacı, düşkünlügü bulunmamak)

مَارِبُ 20/18 (= Başka işler ve ihtiyaçlar: Değnekle zararlı şeylerden korunmak, değneğin üzerine elbise v.s. asıp, altında gölgelenmek gibi.)

أرجائها Bakınız رجو maddesi.

461 — أرض — 25

a) الأَرْضُ Arz (Güneş sistemine bağlı on iki seyyareden birisidir.) / Arazi, ülke / Cennet yurdu. دابَّةُ الأَرْضِ Ağaç kurdu.

أَرْض Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisi ile manalandırılır: 4/97, 7/73, 11/44 - 64, 31/34, 39/10

الأَرْضُ Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisi ile manalandırılır: 2/61 - 251, 3/133, 4/42, 9/25 - 118, 10/24, 11/107 - 108, 13/ 31, 14/48, 17/44, 19/90, 22/63, 23/71 - 84, 30/25, 36/33 - 36, 39/67 - 69, 44/29, 50/4 - 44, 56/4, 69/14, 73/14, 84/3, 89/21, 99/1 - 2.

الأَرْضَ Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisi ile manalandırılır: 2/22 - 71 - 164 - 255, 5/21, 6/1 - 73 - 79, 7/54 - 100 - 128, 9/36, 10/3, 11/7, 12/80, 13/3 - 41, 14/14 -19 - 32,15/19 - 85,16/3 - 45 - 65,

فليسْتَأْذِنُوا 24/59.
يسْتَأْذِنُونك 9/93, 24/62.
يسْتَأْذِنُوه 24/62.

f) الإِذْنُ İzin, müsaade.

بِإِذْن 2/97 - 102 - 249 - 251, 3/49 (=iki kez) - 145 - 166, 4/25 - 64, 7/58, 8/66, 10/100, 13/38, 14/1 - 11 - 23 - 25, 34/12, 35/32, 40/78, 58/10, 59/5, 64/11, 97/4.

اِذْنِه 2/213 - 221 - 255, 3/152, 5/16, 10/3, 11/105, 22/65, 33/46, 42/51.

بِاذْنِى 5/110 (= dört kez).

g) الأُذُنُ Kulak/Mecazen: Kulak = Her söylenene kulak verip dinleyen. Tesniyesi: أُذُنَيْن أُذُنَان Cemisi: آذَان

الأُذُن Kulak manasında: 5/45 (= iki kere)

أُذُن Kulak manasında: 69/12; söylenenlere kulak verip dinleyen (her söyleneni kabul eden) manasında: 9/61 (= iki kere)

أُذُنَيْه 31/7 (= iki kulak).

آذَان Kulaklar manasında: 4/119, 7/179 - 195, 22/46.

أَذَانَا Kulaklar manasında: 41/5.

آذَانِهم 2/19, 6/25, 17/46, 18/11 - 57, 41/44, 71/7.

23 — أذى — 24

a) الأَذَى Eza, eziyet (= canlı mahlukata erişen hissi yahut manevi zararlardır.)

أَذًى 2/196 - 222 - 262 - 263, 3/111 - 186, 4/102.

الاذى 2/264.

آذَاهم 33/48.

b) اذى يُؤْذِى إِذَاء أَذِيَّة Eziyet etmek.

اذُوا 33/69.

أَذِيتمونا 14/12.

تُؤْذُوا 33/53.

تُؤْذُوننى 61/5.

يُؤْذُون 9/61 (= iki kere), 33/57 - 58.

22 - 24, 35/1 - 3 - 38 - 39 - 40 - 43 - 44 (= iki kez), 37/5, 38/10 - 26 - 28 - 66, 39/21 - 44 - 46 - 47 - 63 - 68, 40/21 (= iki kez) - 26 - 29 - 57 - 75 - 82 (= iki kez), 41/11 - 15, 42/4 - 5 -11 - 12 - 27 - 29 - 31 - 42 - 49 - 53, 43/60 - 82 - 84 - 85, 44/7, 45/3 - 13 - 27 - 36 - 37, 46/4 - 20 - 32, 47/10 - 22, 48/4 - 7 - 14, 49/16 - 18, 51/20 - 23, 53/31 - 32, 55/29 - 33, 57/1 - 2 - 4 - 5 - 10 - 21 - 22, 58/7, 59/1 - 24, 61/1, 62/1 - 10, 63/7, 64/1 - 4, 65/12, 67/24, 70/14, 71/17 - 26, 72/10 - 12, 73/20, 78/37, 85/9, 86/12, 88/20, 91/6.

دابَّةُ الأَرْضِ 34/14.

اَرْضًا Arazi: 12/9; ülke, memleket: 33/27.

اَرْضِكم Ülke, memleket: 7/110, 20/63, 26/35.

اَرْضَنا Ülke, memleket: 14/13, 20/57, 28/57.

اَرْضَهم Ülke, memleket: 33/27

اَرْضِى Arz: 29/56.

5 — أرك — 26

الأَرِيكَةَ Gelin odasındaki divan/sandalye, koltuk, yatak, sedir v.b. gibi üzerine oturulabilen her çeşit eşya. Cemisi: أرائك

الارائك 18/31, 36/56, 76/13, 83/23 - 35.

2 — أزر — 27

a) الأَزْرُ Kuvvet, güç.

ازرِى 20/31.

b) اٰزَرَ fiili: Takviye etmek, güçlendirmek.

فَاٰزَرَه 48/29.

2 — أزز — 28

ازْ يَؤُزُّ أَزًّا Heyecanlandırmak, sıkıştırmak, tahrik etmek, kışkırtmak.

17/37 - 99 - 104, 18/47,19/40, 20/4 - 53, 21/16 - 30 - 44 - 105, 22/5, 25/59, 27/60 - 61, 28/81, 29/40 - 44 - 61 - 63, 30/8 - 9 - 19 - 24 - 50, 31/25, 32/4, 34/9, 35/9 - 41, 36/81, 38/27, 39/5 - 38 - 74, 40/64, 41/9 - 39, 43/9 - 10, 44/38, 45/5 - 22, 46/3 - 33, 50/7 - 38, 51/48, 52/36, 54/12, 55/10, 57/4 - 17, 64/3, 67/15 - 16, 71/19, 77/25, 78/6, 79/30, 80/26.

الأَرْضِ Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisi ile manalandırılır: 2/11 - 27 - 29 - 30 - 33 - 36 - 60 - 107 - 116 - 117 - 164 (= iki kez) 168 - 205 - 255 - 267 - 273 - 284, 3/5 - 29 - 83 - 91 - 109 - 129 - 137 - 156 - 180 - 189 - 190 - 191, 4/97 - 100 - 101 - 126-131 (= iki kez) - 132 - 170 - 171, 5/17 (= iki kez) - 18 - 26 - 31 - 32 (= iki kez) - 33 (= iki kez) - 36 - 40 - 64 - 97 - 106 - 120, 6/3 - 6 - 11 - 12 - 14 - 35 - 38 - 59 - 71 - 75 - 101 - 116 - 165, 7/10 - 24 - 56 - 74 (= İki kez) - 85 - 96 - 127 - 129 - 137 - 146 - 158 - 168 - 176 - 185 - 187, 8/26 - 63 - 67 - 73, 9/2 - 38 - 74 - 116, 10/6 - 14 - 18 - 23 - 24 - 31 - 54 - 55 - 61 - 66 - 68 - 78 - 83 - 99 - 101, 11/6 - 20 - 61 - 85 - 116 - 123, 12/21 - 55 - 56 - 73 - 101 - 105 - 109, 13/4 - 15 - 16 - 17 - 18 - 25 - 33, 14/2 - 8 - 10 - 26 - 38 - 48, 15 39, 16/13 - 15 - 36 - 49 - 52 - 73 - 77, 17/4 - 37 - 55 - 76 - 90 - 95 - 102 - 103, 18/7 - 14 - 26 - 45 - 51 - 84 - 94, 19/65 - 93, 20/6, 21/4 - 19 - 21 - 31 - 56 - 71 - 81, 22/18 - 41 - 46 - 64 - 65 (= iki kez) - 70, 23/18 - 79 - 112, 24/35 - 41 - 42 - 55 - 57 - 64, 25/2 - 6 - 63, 26/7 - 24 - 152 - 183, 27/25 - 48 - 62 - 64 - 65 - 69 - 75 - 82 - 87, 28/4 - 5 - 6 - 19 - 39 - 77 - 83, 29/20 - 22 - 36 - 39 - 52, 30/3 - 9 - 18 - 22 - 25 - 26 - 27 - 42, 3/10 - 16 - 18 - 20 - 26 - 27, 32/5 -10 - 27, 33/72, 34/1 - 2 - 3 - 9 -

أَسَاطِيرُ الأَوَّلِين Eskilerin düzmeleri, önceki kavimlere ait uydurma efsaneler, masallar, destanlar.

أَسَاطِيرُ 6/25, 8/31, 16/24, 23/83, 25/5, 27/68, 46/17, 68/15, 83/13.

5 — أسف — 34

a) الأَسَفُ Üzüntü, kızma.

أَسَفًا Üzüntü: 18/6.

أَسَفَى Buradaki ى harfi, izafet ياء'sından bedeldir:

12/84 (= Âh! Yusuf üzerine olan üzüntüm, tasam!...")

b) الأَسِفُ Üzüntülü, mahzun.

أَسِفًا 7/150, 20/86.

c) أَسَفَ يُؤْسِفُ Kızdırmak.

آسَفُونَا 43/55.

اسم اسماء Bakınız سمو maddesi.

1 — أسن — 35

آسِنٌ İsm-i fail: (Suyun kokusu) değişmiş, bozulmuş.

آسِن 47/15.

3 — أسو — 36

أسو Uyma, örnek edinme/Nümune-i imtisal, örnek.

أسوة 33/21, 60/4 - 6.

4 — أسى — 37

أَسِيَ يَأْسَى أَسًى Üzülmek.

أَسَى 7/93.

تَأْسَ 5/26 - 68.

تَأْسَوْا 57/23,

2 — أشر — 38

الأَشِرُ Taşkınlık eden, şımarık.

أَشِرٌ 54/25.

الأَشِرُ 54/26.

تَؤُزُّهم 19/83 (= Şeytanlar; kafirlerin, küfür ve inadları üzere devam etmelerini sağlamak için onları vesveselerle tahrik etmekte ve küfür ve inadı onlara güzel göstermeye çalışmaktadırlar.)

أَزًّا 19/83.

3 — أزف — 29

a) أَزِفَ يَأْزَفُ Yaklaşmak.

ازِفَتِ 53/57.

b) الآزِفَة Kıyamet. (Kıyamet, yakın olması sebebiyle "yaklaşan" diye isimlendirilmiştir.)

يَوْمُ الآزِفَةِ Kıyamet günü.

الآزِفَة 40/18, 53/57.

4 — إستبرق — 30

الإِسْتَبْرَقُ Kalın ipek, atlas

اسْتَبْرَق 18/31, 44/53, 55/54, 76/21.

5 — أسر — 31

a) الأَسْرُ (Bir bağ ile) bağlamak.

أَسْرَهُم 76/28 (= Kemiklerini birbirine sıkıca vaslettik, mafsallarını sinirlerle sımsıkı bağladık, demektir.)

b) أَسَرَ يَأْسِرُ أَسْرًا Esir almak.

تَأْسِرُونَ 33/26.

c) الأَسِيرُ Esir. Cemisi: أُسَرَاء أُسَارَى أَسْرَى

أَسِيرًا 76/8.

أَسْرَى 8/67 - 70.

أُسَارَى 2/85.

3 — أسس — 32

أَسَّسَ fiili: Te'sis etmek, (bir temel üzerine) kurmak.

أَسَّسَ 9/109 (= iki kez)

أُسِّسَ 9/108.

9 — أسطور — 33

الأُسْطُورَةُ Batıl, hurafe, asılsız düzme. Cemisi: أَسَاطِيرُ

حرف الهمزة

b) الأَصِيلُ Akşam, (İkindiden sonra akşama kadarki vakit.) Cemisi: الأَصَال ve الأُصُل şeklinde gelir.

أَصِيلاً 25/5, 33/42, 48/9, 76/25.

الأَصَالِ 7/205, 13/15, 24/36.

أعتدت Bakınız عتد maddesi.

3 — أفف — 42

أُفٍّ Fiil ismi olup; canım sıkılıyor, istiskal ediyorum, üff! manasındadır.

أُفٍّ 17/23, 21/67, 46/17.

3 — أفق — 43

الأُفُقُ Ufuk (= yerden yahut gökten tarafta kalan uç cihet.) Cemisi آفَاقٌ şeklinde gelir.

الأُفُقِ 53/7, 81/23.

الآفَاقِ 41/53

30 — أفك — 44

a) أفك يَأفِكُ أفْكًا Çevirmek, vazgeçirmek manasındadır.

أُفِكَ 51/9.

لِتَأْفِكَنَا 46/22.

تُؤْفَكُونَ 6/95, 10/34, 35/3, 40/62.

أصابعهم Bakınız: صبع maddesi.

2 — أصد — 39

المُؤْصَدة İsm-i mef'ul olup; kapatılmış, örtülmüş manasınadır.

مُؤْصَدَة 90/20, 104/8.

3 — إصر — 40

الإِصْرُ kelimesinin aslı bağ, kelepçe, kayd demektir. Sonradan ahd ve akd manasında da kullanılmıştır. Meşakkatli teklifler de bu kelimeyle tesmiye edilmiştir.

إِصْرًا 2/286 (= Meşakkatli teklifler demektir.)

إِصْرَهُم 7/157 (= Meşakkatli teklifler demektir.)

إِصْرِي 3/81 (= Ahd manasınadır.)

10 — أصل — 41

a) Asıl, esas, temel, taban, alt, dip ve kök manalarında kullanılan أَصْلٌ lafzının cemisi أُصُولٌ'dür.

أَصْل Alt, dip manasında: 37/64.

أَصْلُهَا Kök manasında : 14/24.

أُصُولُهَا Kökler manasında: 59/5.

يُؤْفَكُ 40/63, 51/9.

يُؤْفَكُون 5/75, 9/30, 29/61, 30/55, 43/87, 63/4.

b) اَفَكَ يَافِكُ اَفْكًا İftira etmek, yalan söylemek manasında kullanılır. Mübalağalı ism-i faili: اَفَّاكٌ şeklinde gelir. Çok yalancı, iftiracı demektir.

الاِفْكُ Yalan yahut yalan ve iftiranın en büyüğü demektir.

يَأْفِكُون 7/117, 26/45.

اِفْكٌ 24/12, 25/4. 34/43, 46/11.

بالاِفْك 24/11.

اَفْكًا 29/17, 37/86.

اِفْكِهِم 37/151, 46/28.

اَفَّاكٍ 26/222, 45/7.

c) المُؤْتَفِكَاتُ ve المُؤْتَفِكَة Lût (A.S.) kavminin köyleri, beldeleri olup; alt - üst olmuş, tersine dönmüş manalarına gelmektedirler. Ayrıca المُؤْتَفِكَاتُ kelimesinin; Lût, Hûd ve Salih (A.S.) kavminin köyleri ve şehirleri olup. bunların alt - üst olması; tahrib ve batırılması için tersine çevrilmeleri manasında olduğu söylenilmektedir. Hallerinin hayırdan şerre inkılabı manasına gelir, diye de denmiştir.

المُؤْتَفِكَة 53/53.

المُؤْتَفِكَاتُ 9/70, 69/9.

4 — أفل — 45

اَفَلَ يَأْفِلُ اَفْلًا اُفُولًا Batmak, kaybolmak.

İsm-i faili: اَفِلٌ cemisi: اَفِلِين اَفْلُون

اَفَل 6/76 - 77

اَفَلَتْ 6/78.

الاَفِلِين 6/76.

1 — أقت — 46

اَقَّتَ يُؤَقِّتُ تَاْقِيتًا Vaktini tayin etmek, vakitlendirmek

اُقِّتَتْ 77/11 (= Kıyamet gününde rasullerin ümmetlerine şahitlik etmek için hazır olacakları vakit tayin edildiği zaman... demektir.)

47 — أكل — 109

a) اَكَلَ يَأْكُلُ اَكْلًا مَأْكَلًا (Yemek) yemek/ Teşbih yoluyla:

اَكَلَتِ النَّارُ الحَطَبَ Ateş odunu yemek: Yakıp tüketmek.

اَكَلَتِ السِّنِين المَالَ Kıtlık malı yemek: Tüketmek, bitirmek.

اَكَلَ المَالَ Malı yemek: (Haklı yere yahut haksızca) almak.

اَكَلَ فُلَانٌ لَحْمَ فُلَان Etini yemek: Gıybet etmek:

اَكَلَ Yemek: 5/3.

اَكَلَه Yemek: 12/14 - 17.

فَاَكَلَا Yemek: 20/121.

لَاْكَلُوا Yemek: 5/66 (= Rızkın bollaştırılmasından kinayedir.)

تَاْكُل Yemek: 7/73, 11/64, 12/36 - 41, 32/27, 34/14, 47/12.

تَاْكُلَه Teşbih yoluyla: Yakıp tüketmek: 3/183.

تَاْكُلُوا Yemek: 6/119 - 121, 16/14, 24/61 (= iki kez); (haksızca) almak: 2/188 (= iki kez), 4/2- 29; almak: 3/130.

تَاْكُلُوهَا (Haksızca) almak: 4/6.

تَاْكُلُون Yemek : 3/49, 12/47, 16/5, 23/19 - 21 - 33, 35/12, 37/91, 40/79, 43/73, 51/27; (haksızca) almak: 89/19.

نَاْكُلَ Yemek: 5/113.

يَاْكُل Yemek: 10/24, 23/33, 25/7 - 8; almak: 4/6; gıybet, insan etini yemekle temsil edilmiştir: 49/12.

يَاْكُلَه Yemek: 12/13, 69/37.

يَاْكُلْهُنَّ Yemek: 12/43 - 46.

يَاْكُلَانِ Yemek: 5/75.

يَاْكُلْنَ Bitirmek, tüketmek: 12/48.

أُكُلُه 6/141.

أُكُلُها 2/265, 13/35, 14/25, 18/33.

1 — ألت — 48

اَلَتَ fiili eksiltmek, değerini düşürmek manasındadır.

اَلَتْناهم 52/21 (= Eksiltmek)

اَلَّذِى اَلَّتِى التى الذى Bakınız: Hemze harfinin sonunda.

22 — ألف — 49

a) اَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِم = Kalplerinin arasını telif etti) cümlesi "Onları muhabbet üzere topladı, biraraya getirdi" manasını ifade etmektedir.

اَلَّفَ بَيْنَهم Aralarını te'lif etmek: Onları sevgi ile birbirine bağlamak, demektir.

اَلَّفَ 3/103, 8/63 (= iki defa)

اَلَّفْتَ 8/63.

b) اَلَّفَ يُؤَلِّفُ fiili, te'lif etmek, biraraya getirmek, birbirine katmak manasını da ifade eder.

يُؤَلِّفُ 24/43.

c) المُؤَلَّفَةُ قُلُوبُهم = Kalpleri te'lif edilen tabiri, kendilerine ihsan ve ikramda bulunmakla kalpleri İslâm'a ısındırılan, meyl ettirilen, yatıştırılan kimseler için söylenmiştir.

المُؤَلَّفَة 9/60.

d) الايلَافُ Ünsiyet ettirmek, alıştırmak, sevdirmek demektir.

لايلاف 106/1.

ايلافهم 106/2.

e) الالْفُ Bin (1000) rakamına denir. Cemisi: الْاالاف Tesniyesi: اَلْفَان اَلْفَيْن şeklinde gelir. Binler, binlerce demektir.

اَلْف 2/96, 8/9 - 66, 22/47, 29/14, 32/5, 37/147, 70/4, 97/3.

يَأكُلُوا Yemek : 15/3, 36/35.

يَأكُلُون Yemek: 2/174, 4/10, 21/8, 25/20, 36/33 - 72, 47/12; almak 2/275; (haksızca) almak: 4/10, 9/34.

كُلَا Yemek: 2/35, 7/19.

كُلُوا Yemek : 2/57 - 58 - 60 - 168 - 172 -187, 5/4 - 88, 6/118 - 141 - 142, 7/31 - 160 - 161, 16/114, 20/54 - 81, 22/28 - 36, 23/51, 34/15, 52/19, 67/15, 69/24, 77/43 - 46; almak: 8/69.

فكُلُوه Almak: 4/4.

كُلِى Yemek: 16/69, 19/26.

اَكْلًا 89/19 (= Haksızca alma).

اَكْلِهِم Alma: 5/62 - 63; (haksızca) alma: 4/161.

b) الْاكِلُ İsm-ı fail: Yiyen. Cemisi: اَكِلُون اَكِلِين

لَاٰكِلُون 37/66, 56/52.

لِلْاٰكِلِين 23/20.

c) اَكَّالٌ Çokça alan, çok yiyen. Cemisi: اَكَّالِين اَكَّالُون

اَكَّالُون Çok yiyenlerden murad, çokça alanlardır: 5/42.

d) المَأكُولُ İsm-i meful: Yenilen, yenik, yiyecek.

العَصْفُ المَأكُول Hastalıklı ekin yaprağı (= Kendisine hastalık sirâyet etmiş olan ekin yaprağına denir ki; bu sirâyet sebebiyle yaprak yatık bir vaziyet alarak neşv ü nemasını kaybeder.) Tanesi yenilip geriye sapı kalmış ekine de bu ad verilmiştir.

كَعَصْفٍ مأكُول 105/5 (= Hastalıklı ekin yaprağı yahut yenik ekin)

e) الأُكُلُ Yemiş, yenilen nesne demektir.

اُكُل 34/16.

الأُكُل 13/4.

أَلْفًا 8/65.

أَلْفَيْن 8/66.

آلاف 3/124 - 125.

أُلُوف Binlerce: 2/243.

50 — ألل — 2

الإِلّ Ahd yahut karabet (yakınlık)

إِلّاَ 9/8 - 10.

الذى التى İzahı için bakınız: Hemze harfinin sonunda.

51 — ألم — 75

a) اَلَمْ يَأْلَمُ اَلَمًا Acı çekmek, acı duymak.

تَأْلَمُون 4/104 (= iki defa)

يَأْلَمُونَ 4/104.

b) الأَلِيمْ Şiddetli acı çektiren, çok elem veren.

أَلِيم 2/10 - 104 - 174 - 178, 3/21 - 77 - 91 -177 - 188, 5/36 - 73 - 94, 6/70, 7/73, 8/32, 9/3 - 34 - 61 - 79 - 90, 10/4, 11/ 26 - 48 - 102, 12/25, 14/22, 16/63 - 104 - 117, 22/25, 24/19 - 63, 29/23, 31/7, 34/5, 36/18, 41/43, 42/21 - 42, 43/65, 44/11, 45/8 - 11, 46/24 - 31, 58/4, 59/15, 61/10, 64/5, 67/28. 71/1, 84/24.

الأَلِيم 10/88 - 97, 15/50, 26/201, 37/38. 51/37.

أَلِيمًا 4/18 - 138 - 161 - 173, 9/39 - 74, 17/10, 25/37, 33/8, 48/16 - 17 - 25, 73/13, 76/31.

52 — إله — 2839

a) إِلٰهٌ Ma'bud edinilen her şeye = İlah, Tanrı denir.

Tesniyesi: اِلٰهَيْنِ اِثْنَانِ Cemisi: اٰلِهَةٌ

إِلٰه 2/133 - 163 (= iki kez) - 255, 3/2 - 6 - 18 (= iki kez) - 62, 4/87 - 171, 5/73 (= iki kez), 6/19 - 46 - 102 -106, 7/59 - 65 - 73 - 85 - 158, 9/31 -129, 10/90, 11/14 - 50 - 61 - 84, 13/ 30, 14/52, 16/2 - 22 - 51, 18/110, 20/ 8 - 14 - 88 - 98, 21/25 - 29 - 87 - 108, 22/34, 23/23 - 32 - 91 (= iki kez) -116, 27/26 - 60 - 61 - 62 - 63 - 64, 28/38 (= iki kez) - 70 - 71 - 72 - 88, 35/3, 37/35, 38/65, 39/6, 40/3 - 37 - 62 - 65, 41/6, 43/84 (= iki kez), 44/8, 47/19, 52/43, 59/22 - 23, 64/13, 73/9, 114/3.

إِلٰهًا 2/133, 7/138 - 140, 9/31, 15/96, 17/22 - 39, 18/14, 23/117, 25/68, 26/29 - 213, 28/88, 38/5, 50/26, 51/51.

إِلٰهِك 2/133, 20/97.

إِلٰهِكُم 2/163, 16/22, 18/110, 20/88 - 98, 21/108, 22/34, 29/46, 37/4, 41/6.

إِلٰهُنَا 29/46.

إِلٰهُه 25/43, 45/23.

إِلٰهَيْنِ 5/116, 16/51.

آلِهَة 6/19 - 74, 7/138, 17/42, 18/15, 19/81, 21/21 - 22 - 24 - 43 - 99, 25/3, 36/23 - 74, 37/86, 43/45, 46/28.

الأٰلِهَة 38/5.

إِلٰهَتِك 7/127.

إِلٰهَتِكُم 21/36 - 68, 38/6, 71/23.

إِلٰهَتِنَا 11/53 - 54, 21/59 - 62, 25/42, 37/36, 43/58, 46/22.

إِلٰهَتِهِم 11/101, 37/91.

إِلٰهَتِى 19/46.

b) اللهُ Allah Teâlâ : Zât-ı Vâcibü'l-Vücud ve Ma'bud-u Bi'l-Hakk'ın ismidir. Bu isim, Cenab-ı Hakk'ın bütün esmâ-i hüsnasını (güzel isimlerini) içine almaktadır. Öyle ki, Allah denilince, O'nun zatı ve bütün esması akla gelir.

اللهُ 2/7 - 10 - 15 - 17 - 19 - 20 - 26 - 27 -70 - 72 - 73 - 74 - 76 - 80 - 85 - 88

- 168 - 170 171 - 176 - (= üç kez), 5/4 - 6 - 9 - 12 - (= iki kez) - 14 - 16 - 17 - 19 - 21 - 23 - 27 - 31 - 38 - 40 - 41 (= iki kez) 44 - 45 - 47 (= iki kez) - 48 (= iki kez) - 49 (= üç kez) - 52 - 54 - (= iki kez) - 55 - 60 - 61 - 64 (= iki kez) - 67 - 71 (= iki kez) - 72 - 74 - 76 - 80 - 85 - 87 - 88 - 89 (= iki kez) - 93 - 94 (= iki kez) - 95 (= üç kez) - 97 - 99 - 101 (= iki kez) 103 104 - 108 - 109 - 110 -115 - 116 - 119 - (= İki kez), 6/3 - 17 - 19 - 35 - 36 - 39 - 46 - 53 - 54 - 58 - 64 - 71 - 90 - 91 (= iki kez) - 93 - 95 - 102 - 107 - 111 - 124 - 125 (= İki kez) - 128 - 137 - 140 - 142 - 144 - 148 - 151, 7/28 - 43 - 49 - 50 - 54 (= iki kez) - 71 - 87 - 89 (= iki kez) - 101 - 164 - 178 - 185 - 186 - 188 - 190 - 196, 8/2 - 7 (= İki kez) - 10 - 23 - 29 - 30 (= iki kez) - 33 (= iki kez) - 34 - 37 - 41 - 42 - 43 - 44 - 47 - 48 - 52 - 60 - 62 - 64 - 66 (= iki kez) - 67 (= iki kez) - 70 (= iki kez) 71 - 72, 9/13 - 14 - 15 (= İki kez) - 16 (= iki kez) -19 - 24 (- iki kez) 25 - 26 - 27 (- İki kez) 28 - 29 - 30 - 32 - 37 (= üç kez) - 39 - 40 (= üç kez) - 42 - 43 - 44 - 46 - 47 - 51 - 52 - 55 - 59 (= üç kez) 60 - 62 - 68 - (= iki kez) 70 - 71 - 72 - 74 (= İki kez) - 79 - 80 (= iki kez) - 83 - 85 - 89 - 91 - 93 - 94 (= iki kez) - 97 (= iki kez) 98 - 99 - 100 - 102 - 103 - 105 - 106 - 107 - 108 - 109 - 110 - 115 - 117 - 121 - 127 - 129, 10/3 (= iki kez) - 5 - 6 - 11 - 16 - 21 - 25 - 31 - 32 - 34 - 35 - 46 - 49 - 59 (- iki kez) - 68 - 82 - 107 - 109, 11/12 - 31 (= İki kez) - 33 - 34, 12/18 - 19 - 21 - 39 - 40 - 64 - 66 - 77 - 80 - 83 - 90 - 91 - 92 - 99, 13/2 - 8 - 11 - 16 - (= iki kez) - 17 (= iki kez) - 21 - 25 - 26 - 31 - 33 - 39 - 41, 14/4 - 9 - 21 - 24 - 25 - 27 (= Üç kez) 32 - 51, 16/19

- 90 (= iki kez) - 91 - 95 - 96 - 105 (= İki kez) - 109 - 113 - 116 - 118 -137 - 140 (= İki kez) - 143 (= İki kez) - 144 - 148 - 149 - 159 - 164 -167 - 170 - 174 (= İki kez) - 185 - 187 (= üç kez) - 197 - 202 - 205 207 - 210 - 212 - 213 (= üç kez) -216 - 218 - 219 - 220 (= İki kez) -221 - 222 - 224 - 225 (= İki kez) -228 (= iki kez) 232 - 234 - 235 -240 . 242 - 243 - 245 - 246 - 247 (= iki kez) - 249 - 251 - 253 (= üç kez) - 255 - 256 - 257 - 258 (= İki kez) - 259 (= iki kez) - 261 (= iki kez) - 263 - 264 - 265 - 266 - 268 (= iki kez) - 271 - 275 - 276 (= iki kez) 282 - (= Üç kez) - 283 - 284 (= İki kez) - 286, 3/2 - 4 - 7 - 11 (= İki kez) - 13 - 14 - 15 - 18 - 20 - 28 - 29 (= iki kez) - 30 (= iki kez) - 31 (= İki kez) - 34 - 36 40 - 47 - 54 (= iki kez) - 55 - 57 - 62 - 66 - 68 - 73 - 74 - 77 - 79 - 81 - 86 (= İki kez) 95 - 98 - 99 - 103 - 108 - 115 - 117 -121 - 122 - 123 - 126 - 129 - 134 -135 - 140 (= iki kez) - 141 - 142 -144 - 146 - 148 (= İki kez) - 150 - 152 {= iki kez) - 153 - 154 < = ‹iki kez) - 155 - 156 (= üç kez) - 160 - 163 - 164 - 167 - 170 - 173 - 174 - 176 - 179 (= iki kez) - 180 <= iki kez) -181 - 187 - 189 - 195, 4/5 - 11 - 12 - 15 - 17 (= iki kez) - 19 - 25 (= İki kez) - 26 (= iki kez) - 27 - 28 -32-34 (- iki kez) - 35 - 37 - 39 (= iki kez) - 45 - 46 - 49 - 52 (= iki kez) - 54 - 61 - 63 - 69 - 72 - 81 - 84 (= İki kez) - 85 - 87 - 88 - (= Üç kez) - 90 (= ıki kez) - 92 - 93 - 94 - 95 (= üç kez) - 96 - 99 (= iki kez) -100 - 104 - 105 - 108 - 111- 113 - 118 - 125 - 126 - 127 - 130 (= iki kez) - 131 - 133 - 134 - 135 - 137 - 141 (= iki kez) - 143 -146 -147 (= iki kez) 148 (= İki kez) -152 - 155 - 158 (= iki kez) - 164 -165 - 166

kez) - 29, 49/3 - 5 - 7 - 16 (= iki kez) - 17 - 18. 52/27, 53/23 - 26, 57/4 - 10 (= İki kez) - 21 - 23 - 25 - 28 - 29, 58/1 (= İki kez) 3 - 6 (= üç kez) - 8 (= iki kez) 11 (= üç kez) 13 (= iki kez) - 14 - 15 - 18 - 21 - 22, 59/2 - 3 - 6 (= İki kez) - 7 - 11 - 22 - 23 - 24, 60/3 - 7 (= Üç kez) - 8 - 9 - 10 (= iki kez) - 13, 61/5 (= iki kez) - 7 - 8, 62/4 - 5 - 7 - 11, 63/1 (= iki kez) - 4 - 6 - 11 (= iki kez), 64/2 - 4 - 6 (= iki kez) - 8 - 11 - 13- 15 - 17, 65/3 - 7 (= üç kez) - 10 (= iki kez) - 11 -12, 66/1 (= iki kez) - 2 (= İki kez) - 3 - 8 - 10 - 11, 67/9 - 28, 71/15 - 17 - 19, 72/7, 73/20, 74/31 - (= iki kez) - 56, 76/11 - 30, 79/25, 81/29, 84/23, 85/9 - 20, 87/7, 88/24, 95/8, 98/8, 112/1 - 2.

الله 2/9 - 20 - 26 - 55 - 67 - 77 - 83 - 98 -106 - 107 - 109 - 110 - 115 - 132 - 143 148 - 153 - 158 - 165 - 173 - 176 - 181 - 182 - 185 - 189 - 190 - 192 - 194 (= iki kez) - 195 - 196 (= iki kez) - 198 - 199 - 200 - 203 (= İki kez) - 204 - 206 - 209 - 211 - 215 - 220 - 222 - 223 - 224 - 226 - 227 - 231 - 233 (= iki kez) - 235 (= iki kez) - 237 - 239 - 243 - 244 - 245 - 247 (= iki kez) 249 - 251 - 253 - 258 - 259 - 260 - 267 - 270 - 272 - 273 - 278 - 282 (= iki kez) 283, 3/5 - 9 - 19 - 31 - 32 (= iki kez) 33 - 37 - 39 - 42 - 45 - 50 - 51 - 62 - 63- 64 - 76 - 89 - 92 - 97 - 102 - 119 - 120 - 123 - 130 - 132 - 135 - 144 - 155 - 159 - 165 - 171 - 176 - 177 - 179 - 181 - 182 - 183 - 191 - 199 - 200, 4/1 (= İki kez) - 9 -11 - 13 - 14 - 16 - 23 - 24 - 29 - 32 (= iki kez) - 33 - 34 - 35 - 36 (= iki kez) - 40 - 42 - 43 - 48 - 56 - 58 (= üç kez) - 59 - 64 (= iki kez) - 69 - 80 - 86 - 94 - 102 - 103 - 106 (= iki kez) - 107 - 109 - 110 (= iki kez) -116 - 127 - 128 - 129 - 131 - 135 - 140 142 (= iki kez) - 149 - 153,

- 26 - 31 - 33 - 35 - 36 - 38 - 45 - 48 - 51 - 61 - 65 - 70 - 71 - 72 - 75 - 76 - 78 - 79 - 80 - 81 -92 - 93 - 101 - 104 - 108 - 112 (= iki kez) - 114, 17/33 - 94 - 97, 18/4 - 17 - 24 - 26 - 38 - 39 - 45 - 69, 19/58 - 76, 20/8 - 14 - 73 - 98 - 114, 21/22, 22/15 18 - 35 - 40 (= iki kez) - 47 - 52 (= Üç kez) - 58 - 60 - 68 - 69 - 72 - 75, 23/14 - 24 - 91 - 116, 24/17 - 18 (= iki kez) - 19 - 21 - 22 (= iki kez) 25 - 28 - 29 - 32 (= iki kez) - 33 - 35 (= dört kez) - 36 - 38 (= iki kez) - 39 - 40 - 41 - 44 - 45 (= İki kez) - 46 - 50 - 55 - 58 (= iki kez) - 59 (= iki kez) - 60 - 61 - 63 - 64, 25/41 - 68 - 70 (= iki kez), 27/9 - 26 - 36 - 59 - 63 - 65 - 87, 28/27 - 28 - 30 - 70 - 71 - 72 - 77 (= iki kez) - 82, 29/3 - 10 - 11 - 19 - 20 - 24 - 40 - 44 - 45 - 60 - 61 - 62 - 63, 30/6 - 8 - 9 - 11 - 29 - 40 - 48 - 54 - 59, 31/16 - 21 - 25, 32/4, 33/4 - 5 - 9 - 12 - 18 - 19 - 22 (= iki kez) - 24 - 25 (= üç kez) - 27 - 33 - 35 - 36 - 37 (= üç kez) - 38 - 40 - 50 - (= iki kez) - 51 - (= iki kez) - 52 - 53 - 57 - 59 - 69 - 73 (= Üç kez), 34/24 - 27, 35/2 - 9 - 11 - 13 - 15 - 44 - 45, 36/47 (= iki kez), 37/35 - 96 - 102 - 152, 38/65, 39/4 (= iki kez) - 6 - 16 - 18 - 20 - 22 - 23 (= iki kez) - 26 - 29 - 35 - 36 (= iki kez) - 37 (= iki kez) - 38 (= üç kez) 42 - 45 - 61 - 62 - 68, 40/12 - 20 - 21 - 22 - 28 - 31 - 33 - 34 (= İki kez) - 35 - 45 - 61 - 62 - 64 (= Üç kez) - 74 - 79, 41/21 - 30, 42/6 - 8 - 9 - 10 - 13 - 15 (= Üç kez) - 17 - 19 - 21 - 23 - 24 (= iki kez) 27 - 44 - 46 - 51, 43/87, 44/42, 45/5 - 12 - 19 - 22 - 23 - 26, 46/13, 47/3 - 4 - 9 - 10 - 16 - 19 (= iki kez) 23 - 26 (= iki kez) - 29 - 30 - 34 - 35 - 38, 48/2 - 3 - 4 - 6 - 7 - 11 - 14 - 15 - 16 - 18 - 19 - 20 - 21 (= iki kez) - 24 - 25 - 26 (= iki kez) - 27 (- iki

(= iki kez) - 56 - 57 - 64 - 66 - 70 - 71, 35/1 - 8 (= iki kez) 22 - 27 - 28 (= iki kez) - 31 - 38 - 41 - 45, 37/126, 39/2 - 3 (= iki kez) - 7 - 11 - 14 - 21 - 52 - 53 - 57 - 66 - 67, 40/14 - 17 - 20 - 28 - 44 - 48 - 61, 41/14 - 15 - 22, 42/5 - 23, 43/63 - 64, 46/10 - 17 - 21 - 33, 47/7 - 11 - 12 - 21 - 28 - 32 - 33, 48/10 (= iki kez) - 17, 49/1 (= İki kez) - 7 - 9 - 10 - 12 (= iki kez) - 13 -14 - (= iki kez) - 16 - 18, 51/58, 57/9 - 11 - 17 - 18 - 24 - 25 - 28, 58/1 - 2 - 5 - 7 - (= iki kez) 9 - 12 - 13 - 20 - 21 - 22, 59/4(= üç kez) - 6 - 7 - (= iki kez) 8 - 16 - 18 (= üç kez) - 19, 60/6 (= iki kez) - 8 - 11 - 12 (= iki kez), 61/4, 62/10, 63/6, 64/12 - 14 - 16 - 17, 65/1 (= iki kez) - 2 - 3 - 4 - 5 - 10 - 12 (= iki kez), 66/4 - 6. 71/3, 72/12 - 23. 73/20 (= üç kez). 76/30, 96/14, 98/5.

الله 1/2, 2/8 - 22 - 23 - 27 - 28 - 60 - 61 (= İki kez) - 62 - 64 - 67 - 74 - 75 - 79 - 80 (= iki kez) - 89 (= iki kez) 91 - 94 - 97 - 98 - 101 (= İki kez) 102 - 103 - 107 - 110 - 112 - 114 - 115 (= iki kez) -120 - (= iki kez) - 126 - 136 - 138 (= iki kez) - 139 - 140 -142 - 154 - 156 - 158 - 161 - 165 (= dört kez) - 169 - 172 - 173 - 177 - 187 - 190 - 193 - 195 - 196 - 207 - 210 - 211 - 214 (= iki kez) - 217 (= iki kez) - 218 (= iki kez) - 228 - 229 (= dört kez) - 230 (= iki kez) - 231 (= iki kez) - 232 - 238 - 244 - 246 (= iki kez) - 249 (= iki kez) - 251 (= iki kez) - 252 - 256 - 261 - 262 - 264 - 265 - 272 - 273 - 275 - 279 - 281 - 282 - 284 - 285, 3/4 - 10 - 13 - 15 - 19 (= iki kez) - 20 - 21 - 23 - 28 (= iki kez) 37 - 39 - 49 (= İki kez) - 52 (= üç kez) - 59 - 61 - 64 - 70 - 73 (= iki kez) - 75 - 77 - 78 (= üç kez) - 79 - 83 - 84 - 87 - 94 - 97 - 98 - 99 - 101 (= iki kez) -103 (= iki kez) 107

5/1 - 2 (= iki kez) - 3 - 4 (= iki kez) - 7 (= iki kez) - 8 - (= iki kez) - 11 -12 - 13 - 17 - 28 - 33 - 34 - 35 - 39 (= İki kez) - 40 - 42 - 51 - 56 - 57 - 67 - 72 (= İki kez) - 73 - 87 - 88 - 92 - 96 - 97 (= İki kez) - 98 - (= İki kez) - 100 - 108 - 112 - 117, 6/37 - 91 - 95 - 108 - 144 - 150, 7/28 - 50 - 59 - 65 - 70 - 73 - 85 - 189, 8/1 (= İki kez) - 10 - 13 (= üç kez) - 17 (= üç kez) - 18 - 19 - 20 - 24 - 25 - 27 - 28 - 29 - 39 - 40 - 42 - 43 - 45 - 46 (= İki kez) - 48 - 49 - 51 - 52 - 53 (= İki kez) - 58 - 63 - 69 (= İki kez) - 71 - 75, 9/2 - 3 - 4 - 5 - 7 - 18 - 22 - 28 - 36 - 40 - 63 - 64 - 67 - 71 (= İki kez) - 75 - 77 - 78 (= İki kez) - 90 - 96 - 99 - 102 - 104 - (= iki kez) - 107 - 111 - 115 - 116 - 118 - 119 - 120 - 123, 10/18 - 22 - 36 - 44 - 60 - 81 (= İki kez) - 104, 11/2 - 26 - 50 - 54 - 61 - 78 - 84 - 115, 12/52 - 88 - 90, 13/11 - 27 - 31 - 36, 14/8 - 11 - 19 - 22 - 42 - 47 - (= İki kez) - 51, 15/69, 16/18 - 23 - 28 - 36 - 37 - 70 - 74 - 77 - 90 - 91 (= İki kez) - 107 - 115 - 128, 17/99 - 110, 18/16, 19/36, 22/6 - 7 - 10 - 11 - 14 (= iki kez) - 16 - 17 (= iki kez) - 18 (= iki kez) - 23 - 37 (= iki kez) - 38 (= iki kez) - 39 - 40 - 54 - 58 - 59 - 60 - 61 (= İki kez) 62 (= iki kez) - 63 (= iki kez) - 64 - 65 (= İki kez) - 70 - 74 - (= iki kez) - 75, 23/23 - 32, 24/5 - 10 - 20 - 21 - 25 - 30 - 33 - 36 - 41 - 43 - 45 - 52 (= iki kez) - 53 - 54 - 62 (= iki kez), 26/89 - 108 - 110 - 126 - 131 - 144 - 150 - 163 - 179 - 227, 27/45 - 46, 28/50 - 56 - 76 - 77 - 78 - 82, 29/6 - 16 - 20 - 36 - 42 - 62 - 65 - 69, 30/37, 31/12 - 16 - 18 - 20 - 23 - 26 - 27 - 28 - 29 (= iki kez) - 30 (= iki kez) - 32 - 34 (= iki kez), 33/1 (= iki kez) 2 - 15 - 21 (= iki kez) - 23 - 24 - 29 (= İki kez) - 33 - 34 - 35 - 36 - 37 - 39 - 41 - 54 - 55

iki kez) 61 - 66 - 68 - 72 - 74 - 75, 9/1 - 2 - 3 (= iki kez) - 6 - 7 - 9 - 16 - 17 - 18 - (= iki kez) - 19 (= üç kez) - 20 (= iki kez) - 24 - 29 - 30 (= iki kez) - 31 - 32 - 34 (= iki kez) - 36 (= İki kez) - 38 - 40 - 41 - 42 - 44 - 45 - 48 - 51 - 54 - 56 - 59 - 60 (= İki kez) - 61 (= iki kez) - 62 - 65 - 72 - 74 - 80 - 81 (= iki kez) - 84 - 86 - 91 - 95 - 99 (= iki kez) - 106 109 - 111 (= iki kez) - 112 - 114 -116 - 118 - 120 (= iki kez), 10/4 -10 - 17 - 18 (= iki kez) - 20 - 27 - 29 - 30 - 37 - 38 - 45 - 55 (= iki kez) 58 - 59 - 60 - 62 - 64 - 65 - 66 (= iki kez) - 68 - 69 - 71 (= iki kez) - 72 - 84 - 85 - 95 - 100 - 104 - 106, 11/4 - 6 - 13 - 14 - 18 (= iki kez) - 19 - 20 - 29 - 30 - 31 - 41 - 43 - 56 - 63 - 64 (= iki kez) - 73 (= iki kez) - 86 - 88 - 92 - 101 - 113 - 123, 12/23 - 31 - 37 - 38 (= iki kez) - 40 - 51 - 66 - 67 (= iki kez) - 68 - 73 - 79 - 80 - 85 - 86 (= iki kez) 87 (- iki kez) 91 - 95 - 96 - 106 - 107 - 108 (= iki kez), 13/11 - 13 - 15 - 16 - 20 25 - 28 (= iki kez) - 31 (= iki kez) - 33 - 34 - 37 - 38 - 42 - 43, 14/2 - 3 - 5 - 6 - 10 - 11 (= iki kez) 12 (= iki kez) - 20 - 21 (= iki kez) 28 - 30 - 34 - 38 - 39 - 46 - 48, 15/96, 16/1 - 9 - 18 - 20 - 38 - 41 - 48 - 49 - 52 - 53 - 56 - 57 - 60 - 62 - 63 - 71 - 72 - 73 - 74 - 75 - 77 - 83 - 87 - 88 - 91 - 94 - 95 (= iki kez) 96 - 98 - 104 - 105 - 106 (= iki kez) - 112 - 114 - 115 - 116 (= İki kez) 120 - 127, 17/22 - 39 - 92 - 96 - 111, 18/1 - 15 - 17 - 21 - 39 - 43 - 44, 19/30 - 35 - 48 - 49 - 81, 20/61, 21/22 - 57 - 66 - 67 - 98, 22/2 - 3 - 8 - 9 - 12 - 25 - 28 - 30 - 31 (= iki kez) - 32 - 34 - 36 (= iki kez) - 40 (= iki kez) - 41 - 56 - 58 - 70 - 71 - 73 - 76 - 78 - (= iki kez), 23/28 - 38 - 85 - 87 - 89 - 91 - 117, 24/2 - (= İki kez) - 6 - 7 - 8 - 9 - 10 - 108 - 109 (= iki kez) - 110 - 112 (= üç kez) - 113 - 114 - 116 - 122 - 126 - 129 - 145 - 146 - 151 - 154 (= iki kez) - 157 (= iki kez) -158 - 159 (= iki kez) - 160 - 162 - (= iki kez) - 163 - 166 - 167 - 169 - 171 172 - 174 (= İki kez) - 179 - 180 - 189 - 195 - 198 (= iki kez) - 199 (= üç kez), 4/6 - 11 - 12 - 13 - 17 - 24 - 30 - 38 - 39 - 45 (= iki kez) - 47 - 48 - 50 - 59 (= iki kez) - 62 - 64 - 70 (= İki kez) - 73 - 74 (= iki kez) - 75 - 76 - 77 - 78 - (= iki kez) - 79 (= iki kez) - 81 (= iki kez) - 82 - 83 - 84 - 87 - 89 - 92 - 94 (= iki kez) - 95 - 97 - 100 (= üç kez) 104 - 108 - 113 (= iki kez) - 114 - 116 - 119 (= iki kez) - 122 (= iki kez) - 123 - 125 - 126 - 131 (= iki kez) -132 (= iki kez) - 134 135 - 136 (= iki kez) - 139 - 140 - 141 - 144 - 146 (= İki kez) - 150 (= iki kez) - 152 - 155 - 157 - 160 -162 - 165 - 166 - 167 - 169 170 - 171 (= dört kez) - 172 - 173 - 175, 5/2 - 3 - 4 - 7 - 8 - 11 (= iki kez) - 15 - 1 (= iki kez) - 18 (= iki kez) - 20 - 23 - 38 - 41 - 43 - 44 - 48 - 50 - 53 - 54 (= iki kez) - 56 - 59 - 60 - 64 - 69 - 72 - 74 - 76 - 81 - 84 - 91 -103 - 105 - 106 (= iki kez) - 107 - 116 - 120, 6/1 - 12 - 14 - 19 - 21 - 23 - 31 - 33 - 34 - 40 (= iki kez) - 45 - 46 - 47 - 50 - 56 - 57 - 62 - 70 - 71 (= iki kez) - 80 - 81 - 88 - 93 (= iki kez) - 100 - 108 - 109 (= iki kez) - 114 - 116 - 118 - 119 - 121 - 124 (= iki kez) -136 (= dört kez) 138 - 140 - 144 - 145 - 149 - 152 - 157 - 159 - 162 - 164, 7/26 - 28 - 30 - 32 -33 (= iki kez) - 37 (= iki kez) 43 - 44 - 45 - 56 - 62 - 69 - 73 (= iki kez) - 74 - 86 - 89 (= iki kez) - 99 (= iki kez) - 105 -128 (= ıki kez) 131 - 140 - 158 (= üç kez) - 169 - 180 - 187 - 194 - 200, 8/1 - 10 - 16 - 22 - 24 - 36 - 39 - 41 (= İki kez) - 44 - 47 - 49 - 52 - 55 - 60 (=

(= iki kez) - 14 (= iki kez) 16 - 19 - 20 - 21 (= iki kez) - 22 - 27 - 29 (= iki kez), 58/1 - 4 (= iki kez) - 10 (= iki kez) - 16 - 17 - 19 - 22 (= üç kez), 59/1 - 2 - 5 - 7 - 8 - 13 - 21 - 23, 60/1 - 4 (= üç kez) - 10 - 12, 61/1 - 3 - 5 - 6 - 7 - 8 - 11 (= iki kez) - 13 - 14 (= üç kez), 62/1 - 4 - 5 - 6 - 9 - 10 - 11, 63/1 - 2 - 5 - 7 (= iki kez) - 8 - 9, 64/1 - 7 - 8 - 9 - 11 (= iki kez) - 13, 65/1 (= iki kez) - 2 (= iki kez) - 3 - 5 - 11 (= İki kez), 66/4 - 8 - 10, 67/26, 69/33, 70/3, 71/4 - 13 - 25, 72/4 - 5 - 18 (= iki kez) - 19 - 22 - 23, 73/20 (= üç kez), 76/6 - 9, 82/19, 85/8, 91/13 (= iki kez), 98/2, 104/6, 110/1 - 2.

c) اللهُمَّ Ey Allah! Allah'ım! Allah'ımız!

اللهُمَّ Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisi ile manalandırılır: 3/26, 5/114, 8/32, 10/10, 39,46.

1 — ألو — 53

اَلاَ يَأْلُو اَلْوًا اَلْؤًا Kusur etmek, gevşeklik göstermek.

يَأْلُونكم 3/118 (= "Sizi ifsad edici şeyleri yapmak hususunda kusur etmezler, gevşeklik yapmazlar.")

36 — ألو ألى — 54

a) اَلَى يُؤْلِى اِيلاءً Yemin etmek (Şer'i ıstılahta bu fiil; kocanın, dört ay ve daha fazla bır müddet içerisinde karısına yaklaşmamasına yemin etmesi manasında kullanılmıştır.)

يُؤْلُون 2/226 (= "Karılarına yaklaşmamaya yemin edenler için ..")

b) الآلاء Nimetler.

آلاء 7/69 - 74, 53/55, 55/13 -16 - 18 - 21 - 23 - 25 - 28 - 30 - 32 - 34 - 36 - 38 - 40 - 42 - 45 - 47 - 49 - 51 - 13 - 14 - 15 - 20 - 21 - 22 - 31 - 33 - 37 - 42 (= iki kez) - 47 - 48 - 51 - 53 - 61 - 62 - (=İki kez) - 64, 25/17 - 55 - 68 - 71, 26/93 - 97 - 213, 27/8 - 15 - 24 - 25 - 30 - 43 - 44 - 47 - 49 - 59 - 60 - 61 - 62 - 63 - 64 - 79 - 88 - 93, 28/13 - 49 - 50 - 60 - 68 - 71 - 72 - 75 - 80 - 81 - 87 - 88, 29/5 (= iki kez) - 10 (= üç kez) - 17 (= üç kez) - 19 - 22 - 23 - 25 - 29 - 41 - 45 - 50 - 52 (= iki kez) - 63 - 67 - 68, 30/4 - 5 - 6 - 10 - 17 - 30 (= iki kez) - 38 - 39 (= iki kez) - 43 - 50 - 56 - 60, 31/6 - 9 - 11 - 12 - 13 - 20 - 22 (= iki kez) 25 - 26 - 27 - 31 - 33 (= iki kez), 33/3 (= iki kez) - 5 - 6 - 9 - 10 - 15 - 17 (= iki kez) - 19 - 21 - 30 - 31 - 34 - 37 - 38 (= iki kez) - 39 (= iki kez) - 40 - 46 - 47 - 48 (= iki kez) - 53 (= iki kez) - 62 (= İki kez) - 63 - 69, 34/1 - 8 - 22 - 33 - 46 - 47, 35/1 - 3 (= iki kez) - 4 - 5 (= iki kez) -10 - 11 -15 -17 - 18 - 29 - 32 - 34 - 40 - 42 - 43 (= iki kez), 36/74, 37/23 - 40 - 56 - 74 - 86 - 128 - 159 - 160 - 169 - 182, 38/26 (= iki kez), 39/1 - 3 (= iki kez) - 8 - 10 - 17 - 20 - 22 - 23 (= iki kez) - 29 - 32 - 38 - 43 - 44 - 47 - 53 - 56 - 60 - 63 - 64 - 74 - 75, 40/2 - 4 - 10 - 12 - 16 (= iki kez) - 21 - 29 - 33 - 35 (= iki kez) - 42 - 43 - 44 - 55 - 56 (iki kez) - 63 - 65 - 66 69 - 74 - 77 - 78 (= iki kez) - 81 - 84 - 85, 41/19 - 28 - 33 - 36 - 37 - 52, 42/10 - 16 - 24 - 31 - 36 - 40 - 46 - 47 - 49 - 53 (= iki kez) 44/18 - 19, 45/2 - 6 (= iki kez) - 8 - 10 - 14 - 19 - 23 - 27 - 32 - 35 - 36, 46/2 - 4 - 5 - 8 - 10 - 17 - 23 - 26 - 28 - 31 - 32, 47/1 - 4 - 32 - 34 - 38, 48/4 - 5 - 6 - 7 - 9 - 10 - 11 - 13 - 14 - 15 - 23 (= iki kez) - 28 - 29 (= iki kez), 49/1 - 3 - 7 - 8 - 9 - 13 - 15 (= iki kez), 50/26, 51/50 - 51, 52/43 (= iki kez), 53/25 - 31 - 58 - 62, 57/1 - 5 - 7 - 8 - 10

أَمْرَتَهم 24/53.
أَمَرَكم 2/222.
أَمَرْنَا 7/28.
أَمَرَّنَا 17/16.
أَمَرَه 80/23.
أَمَرَهم 12/68, 66/6.
أَمَرُوا 22/41.
لَآمُرَنَّهم 4/119 (= iki kez)
اَمْرُه 12/32.
تَأْمُرُك 11/87.
تَأْمُرُنا 25/60.
تَأْمُرُهم 52/32.
تَأْمُرُون 2/44, 3/110, 7/110, 26/35.
تَأْمُرُوننا 34/33.
تَأْمُرُونّى 39/64.
تَأْمُرين 27/33.
يَأْمُرُ 7/28, 16/76 - 90, 19/55, 34/21.
يَأْمُرُكم 2/67 - 93 - 169 - 268, 3/80 (= iki kez), 4/58.
يَأْمُرُهم 7/157.
يَأْمُرُون 3/21 - 104 - 114, 4/37, 9/67 - 71, 57/24.
وَأْمُر 7/145 - 199, 20/132, 31/17.
أُمِرْتُ 6/14 - 163, 10/72 - 104, 13/36, 27/91 (= iki kez), 39/11 - 12, 40/66, 42/15.
أُمِرْتَ 11/112, 42/15.
أُمِرْنا 6/71.
أُمِرُوا 4/60, 9/31, 98/5.
تُؤْمَرُ 15/94, 37/102.
تُؤْمَرُون 2/68, 15/65.
يُؤْمَرُون 16/50, 66/6.
الْآمِرُون 9/112.

b) الآمَارَة Mübalağa siğası: Şiddetle emreden.

لَآمَارَةٌ 12/53.

53 - 55 - 57 - 59 - 61 - 63 - 65 - 67 - 69 - 71 - 73 - 75 - 77.

c) ائْتَلَى يَأْتَلِى ائْتِلَاءً Yemin etmek. Kusur etmek, gevşek davranmak.

يَأْتَلِ 24/22 (= "Fazilet ve servet sahibi olanlarınız, yakınlarına, yoksullara ve Allah yolunda hicret edenlere yardımda bulunmakta kusur etmesinler" veya "...vermemeğe, yardım etmemeye yemin etmesinler.")

إمائكم Bakınız أمى

1 — أمت — 55

الأَمْتُ Yükseklik - alçaklık, iniş - çıkış.

امْتًا 20/107 (= İnişsiz - yokuşsuz, düm-düz olacakları bildirilmektedir.)

4 — أمد — 56

الأَمَدُ Zaman, uzun süre, nihayet.

الأَمَدُ 57/16 (= "Üzerlerinden uzun zaman geçti").

أَمَدًا 3/30 (= uzun zaman), 18/12 (= Hangileri Onların uyandırıldıkları vakte kadar kaldıklan zamanı daha iyi tespit edebilecekler... demektir), 72/25 (= "Va'dolunduğunuz husus, her saat vukua gelmesi beklenen çok yakın bir hadise mi, yoksa ertelenmiş ve Rabbim katından kendisi için bir nihayet tayin edilmiş mi, bilemiyorum..." mealinde.

247 — أمر — 57

a) أَمَرَ يَأْمُرُ امْرًا Emretmek. İsm-i faili: اٰمِرٌ cemisi: اٰمِرُون

أَمَرَ 2/27, 4/114, 7/29, 12/40, 13/21 - 25, 96/12.
أَمَرْتُك 7/12.
أَمَرْتَنى 5/117.

kez), 20/62, 21/93, 23/53, 33/36, 42/38, 59/15, 64/5.

أمرى Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisi ile manalandırılır: 18/73 - 82, 20/26 - 32 - 90 -93, 27/32, 40/44.

الأمور Hususlar: 2/210, 3/109 - 186, 8/44, 9/48, 22/41 - 76, 31/17 - 22, 35/4, 42/43 - 53, 57/5.

d) ائتمر يأتمر Birbirine emretmek, tavsiyede bulunmak; istişare etmek, danışmak.

يأتمرون 28/20 (= "Birbirlerine emrediyorlar" veya "istişare ediyorlar")

وائتمروا "Birbirinize emrediniz" manasına gelir: 65/6.

e) الإمر Büyük, acaib, tuhaf.

إمرا 18/71.

4 — أمس — 58

أمس Dün. Mecazen geçmiş zamanı ifade için de kullanılır.

بالأمس 10/24, 28/18 - 19 - 82.

2 — أمل — 59

الأمل Ümit, emel, recâ.

الأمل 15/3.

أملا 18/46.

119 — أمم — 60

a) Kasdetmek, yönelmek manasına gelen أمّ يؤمّ fiilinin ism-i faili أمّ şeklinde gelir. Cemisi: أمّون أمّين

b) الإمام Rehber, kılavuz, imam / Yol / Kitap / إمامٌ مُبينٌ Levh-i Mahfuz veya ilâhi kitap. Cemisi: أئمّة

c) الأمّ Anne/Nine, ebe / Süt anne / Asıl, esas, ana / أمّ القُرى = Köylerin ve kasabaların anası: Mekke.

c) الأمْر Emir/Emredilen husus/Durum, husus, hal/İş. Cemisi: أمُورٌ

أمر ve الأمر Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisi ile manalandırılır: 2/210, 3/128 - 152 - 154 (= üç kez) - 159, 4/47 - 59 - 83 (= iki kez), 5/52, 6/8 - 58, 7/54 - 77 - 150, 8/43, 9/48 - 106, 10/3 - 31, 11/43 - 44 - 59 - 73 - 76 - 97 (= iki kez) - 101 - 123, 12/41, 13/2 - 11 - 31, 14/22. 15/66, 16/1 - 33 - 77, 17/85, 18/50, 19/39 - 64. 22/67. 24/62, 26/151, 27/33, 28/44, 30/4, 32/5, 33/37 - 38, 40/78, 44/4, 45/17 - 18, 46/25, 47/21 - 26, 49/7 - 9, 50/5, 51/44, 54/3 - 12, 57/14, 65/5 - 8 - 12, 82/19, 97/4.

امْرًا Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisi ile manalandırılır: 2/117, 3/47, 8/42 - 44, 12/18 - 83, 18/69, 19/21 - 35, 27/32, 33/36, 40/68, 43/79, 44/5, 51/4, 65/1, 79/5.

امْركم İş: 10/71 (= iki kez); hal, durum : 18/16.

امْرنا Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisi iie manalandırılır: 3/147, 9/50, 10/24, 11/40 - 58 - 66 - 82 - 94, 18/10 - 88, 21/73, 23/27, 32/24, 34/12, 42/52, 54/50.

امْره Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisi ile manalandırılır: 2/109 - 275, 5/95, 7/54, 9/24, 12/21, 14/32, 16/2 - 12, 18/28, 21/27 - 81, 22/65, 24/63, 30/25 - 46, 36/82, 38/36, 40/15, 45/12, 65/3 - 4.

امْرهَا Emredilen husus: 41/12; hal, durum : 65/9 (= iki kez).

امْرهم Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisi ile manalandırılır: 6/159, 12/15 - 102, 18/21 (= iki

أُمَى Anne: 5/116.

أُمَهَاتُ Anneler: 4/23.

أُمَهَاتكم Anneler: 4/23 (= iki kez), 16/78, 24/61, 33/4, 39/6, 53/32.

أُمَهاتهم Anneler: 33/6 (= Peygamberimizin hanımları kasdedilmektedir.), 58/2 (= iki kez).

أُمَّة Ümmet: 2/128 - 134 - 141 - 143 - 213, 3/104 - 110 - 113, 4/41, 5/48 -66, 6/108, 7/34 - 38 - 159 - 164 - 181, 10/19 - 47 - 49, 11/118, 13/30, 15/ 5, 16/36 - 84 - 89 - 92 (= iki kez) - 93, 21/92, 22/34 - 67, 23/43 - 44 - 52, 27/83, 28/23 - 75, 35/24, 40/5, 42/8, 43/33, 45/28 (= iki kez); zaman, vakit: 11/8, 12/45; rehber, lider: 16/120; din: 43/22 - 23.

أُمَّتُكم Ümmet: 21/92, 23/52.

أُمَم Ümmetler : 6/38 - 42, 7/38, 11/48 (= iki kez), 13/30, 16/63, 29/18, 41/25, 46/18.

الأُمَم Ümmetler: 35/42.

أُمَمًا Ümmetler: 7/160 - 168.

أَمَامَه 75/5 (= "İnsan, önü sıra gelen vakitlerde ve karşılaşacağı ilerideki zamanlar içerisinde fücuruna, kötülüklerine devam etmek ister")

الأُمِّىَّ Ümmi (okuma - yazma bilmeyen): 7/157 - 158.

أُمِّيُّونَ Ümmiler : 2/78.

الأُمِّيِّينَ Ümmiler : 3/20 - 75, 62/2.

أُمَهَاتُ المؤْمِنين = Mü'minlerin Anneleri : Rasulullah'ın (SAV) hanımları / Barınak / Merkez. Cemisi: أُمَّهَاتٌ أُمَّاتٌ

d) الأُمَّةُ Ümmet (Herhangi bir hususiyet ile biraraya gelmiş olan her cemaate ümmet denir.) / Din / Zaman / Rehber. Cemisi: أُمَمٌ

e) الأُمِّىُّ Ümmi = Okuma - yazma bilmeyen. Cemisi: أُمِّيِّين أُمِّيُّون

f) الأمامُ Ön (= ön cihet).

أَمِّين 5/2 (= kasdedenler, yönelenler).

إمَام 36/12 (= Kitap veya Levh-i Mahfuz); yol: 15/79 (= "Lut kavminin ve Eyke halkının şehirleri, geçip gidilen bir yol üzerindedir." veya Levh-i Mahfuz manasında: "Onların şehirlerinde cereyan eden hadiseler Levh-i Mahfuz'da yazılı ve mezkurdur.")

امَامًا Rehber, lider: 2/124. 11/17, 25/74, 46/12.

بِامَامِهِم 17/71 (= Liderler veya peygamberler yahut semavi kitaplar yahut içinde yaptıkları amellerin yazılı olduğu amel defterleri).

أَئِمَّة Rehberler, liderler: 9 12, 21/73, 28/5 - 41. 32/24.

أُمَّ Anne: 7/150 (= Aslı: يَابْنَ أُمِّى = Ey anamın oğlu!), 20/94 (= Aslı: يَابْنَ أُمَّى = Ey anamın oğlu!), 28/7 - 10; ana, esas: 3/7; أُمُّ الكِتَاب= Kitapların Anası, Ana Kitap (Levh-i Mahfuz) 13/39 43/4;

أُمُّ الْقُرَى = Mekke : 6/92, 42/7.

أُمِّك Anne: 19/28, 20/38 - 40.

أُمِّه Anne: 4/11 (= iki kez), 5/17 - 75, 23/50, 28/13, 31/14, 46/15, 80/35; barınak: 101/9.

أُمِّهَا Merkez (= köylerin ve kasabaların bağlandıkları vilâyet, şehir) 28/59.

878 — أمن — 61

a) اَمِنَ يَأْمَنُ اَمَانَة Güvenmek/ اَمْنًا اَمِنَه

اَمِنَ يَأْمَنُ Emin olmak, korkmamak.

أَمِنَ Güvenmek: 2/283; korkmamak: 7/97 - 98, 16/45.

أَمِنْتُكم Güvenmek: 12/64.

اَمِنْتم Emin olmak: 2/196 - 239, 17/68 - 69, 67/16 - 17.

فأمِنُو Emin olmak: 7/99, 12/107.

اَمَنُكم Güvenmek: 12/64.

تَأمَنّا Güvenmek: 12/11.

تَأمَنه Güvenmek, emanet etmek: 3/75 (= iki kez).

يَأمَنْ Emin olmak: 7/99.

يَأمَنُوا Güvenmek: 4/91.

يَأمَنُوكم Güvenmek: 4/91.

b) اٰمَنَ يُؤمِنُ إيمَانًا İnanmak, iman etmek/ Emin kılmak.

اٰمَنَ İnanmak: 2/13 (= iki kez) - 62 -126 - 177 - 253 - 285 (= iki kez), 3/99 - 110, 4/55, 5/69, 6/48, 7/75 - 86, 9/18 - 19, 10/83 - 99, 11/38 - 40 (= iki kez), 18/88, 19/60, 20/82, 25/70, 28/67 - 80, 29/26, 34/37. 40/30 - 38, 46/10.

اٰمَنَتْ İnanmak: 6/158, 10/90 - 98, 21/6, 61/14.

اٰمَنْتُ İnanmak: 10/90, 36/25, 42/15.

اٰمَنْتُم İnanmak: 2/137, 4/147, 5/12, 7/76 - 123, 8/41, 10/51 - 84, 20/71. 26/49

اٰمَنّا İnanmak: 2/8 - 14 - 76 - 136, 3/7 -16 - 52 - 53 - 84 - 119 - 193, 5/41 - 59 - 61 - 83 - 111, 7/121 - 126, 20/70 - 73, 23/109, 24/47. 26/47, 28/53, 29/2 -10 - 46, 34/52, 40/84, 49/14, 67/29, 72/2 - 13.

اٰمَنَهم Emin kılmak: 106/4.

اٰمَنُوا İnanmak: 2/9 - 14 - 25 - 26 - 82 - 76 - 82 103 - 104 - 137 - 153 - 165 -172 - 178 - 183 - 208 - 212 - 213 - 214 - 218 - 249 - 254 - 257 - 264 - 267 - 277 - 278 - 282, 3/57 - 68 - 72 - 100 - 102 - 118 - 130 - 140 - 141 - 149 - 156 - 200, 4/19 - 29 - 39 - 43 - 51 - 57 - 59 - 60 - 71 - 76 - 94 - 122 - 135 - 136 - 137 (= Iki kez) - 144 - 152 - 173 - 175, 5/1 - 2 - 6 - 8 - 9 - 11 - 35 - 51 - 53 - 54 - 55 - 56 - 57 - 65 - 69 - 82 (= İki kez) - 87 - 90 - 93 (= üç kez) - 94 - 95 - 101 105 - 106, 6/82, 7/32 - 42 - 87 - 88 - 96 -153 - 157, 8/12 - 15 - 20 - 24 - 27 - 29 - 45 - 72 (= iki kez) - 74 - 75, 9/20 - 23 - 28 - 34 - 38 - 61 - 88 - 113 - 119 - 123 - 124, 10/2 - 4 - 9 - 63 - 98 - 103. 11/23 - 29 - 58 - 66 - 94, 12/57, 13/28 - 29 - 31, 14/23 - 27 - 31, 16/99 - 102, 18/13 - 30 - 107, 19/73 - 96, 22/14 - 17 - 23 - 38 - 50 - 54 - 56 - 77, 24/19 - 21 - 27 - 55 - 58 - 62, 26/227, 27/53, 29/7 - 9 - 11 - 12 - 52 - 56 - 58, 30/15 - 45, 31/8, 32/19, 33/9 - 41 - 49 - 53 - 56 - 69 - 70, 34/4, 35/7, 36/47, 37/148, 38/24 - 28, 39/10, 40/7 - 25 - 35 - 51 - 58, 41/8, 18 - 44, 42/18 - 22 - 23 - 26 - 36 - 45, 43/69, 45/14 - 21 - 30, 46/11, 47/2 (= iki kez) - 3 - 7 - 11 - 12 - 20 - 33, 48/29, 49/1 - 2 - 6 - 11 - 12 - 15, 52/21, 57/7 - 13 -16 - 19 - 21 - 27 - 28, 58/9 -10 - 11 (= iki kez) - 12, 59/10 - 18, 60/1 - 10 - 13, 61/2 - 10 - 14 (= iki kez), 62/9, 63/3 - 9, 64/14, 65/10 - 11, 66/6 - 8 - (= iki kez) - 11, 74/31, 83/29 - 34, 84/25, 85/11, 90/17, 95/6, 98/7,103/3.

تُؤمِن İnanmak: 2/260, 5/41, 10/100.

لَتُؤمِنُنَّ İnanmak: 3/81.

تُؤمِنُوا İnanmak: 3/73 - 179, 17/107, 40/12, 44/21, 47/36, 48/9, 49/14, 57/8, 58/4, 60/1 - 4.

تُؤمِنُون İnanmak: 2/85, 3/110 - 119, 4/59, 24/2, 57/8, 61/11, 69/41.

نُؤمِن İnanmak: 2/13 - 55 - 91, 31/183, 4/150, 5/84, 6/124, 9/94, 17/90 - 93, 23/47, 26/111, 34/31.

لنُؤمِنَنَّ İnanmak: 7/134.

يُؤمِن İnanmak: 2/232 - 256 - 264, 3/199, 7/158, 9/61 (= iki kez) - 99, 10/40

اٰمِنَةً Emniyetli veya sakinleri emniyette olan: 16/112.

اٰمِنُون Emin = korkusuz olanlar: 27/89, 34/37.

اٰمِنِين Emin = korkusuz olanlar: 12/99, 15/46 - 82, 26/146, 28/31, 34/18, 44/55, 48/27.

e) الْاَمَانَة Emanet. Cemisi: اَمَانَات

الْاَمَانَة 33/72 (= Buradaki emanet; Allah'ın, mükelleflere tevdi' ettiği ve riâyet ve eda edilmesini emrettiği tekliflerdir.)

اَمَانَتَه 2/283.

الْاَمَانَاتِ 4/58.

اَمَانَاتِكُم 8/27.

f) الْاَمْنُ الْاَمَنَة Emniyet, korkusuzluk.

الْاَمْن 4/83 (= Emniyeti veya korkuyu icab edecek olan bir husus, demektir.), 6/81 - 82.

اَمْنًا 2/125, 24/55.

اَمَنَة 3/154, 8/11.

g) الْاَمِينُ Sika, güvenilir, mu'temed manasına geldiği gibi, bazen de emniyet içerisinde olan, emniyetli manalarına gelir.

اَمِين Güvenilir: 7/68, 12/54, 26/107 - 125 - 143 - 162 - 178, 27/39, 44/18, 81/21; şu âyette "güvenilir makam" veya "sahibini emniyette tutan makam" manasına gelir: مَقَامٍ اَمِين 44/51.

الْاَمِين Güvenilir: 26/193, 28/26; şu âyette, "(güvenilir kişinin emaneti koruduğu gibi) içerisine giren kimseleri muhafaza eden, güvenilir belde" veya "ahalisi emniyette olan belde" ya da "korkulu olmayan, emniyetli belde" manasına gelir ki, الْبَلَد الْاَمِين'den murad Mekke'dir: 95/3.

h) الْاِيمَانُ İman, inanma, inanç.

اِيمَان 52/21.

(= iki kez), 11/36,12/106, 18/29, 20/16 - 127, 27/81, 29/47, 30/53, 32/15, 34/21, 40/27, 48/13, 64/9 - 11, 65/2 - 11, 69/33, 72/13.

يُؤْمِنَ İnanmak: 2/221 - 228.

لَيُؤْمِنَنَّ İnanmak: 4/159.

لَيُؤْمِنُنَّ İnanmak: 6/109.

يُؤْمِنُوا İnanmak: 2/75 - 186 - 221, 6/25 - 110 - 111, 7/87 - 101 - 146, 10/13 - 74 - 88, 17/94, 18/6 - 55, 22/54, 33/ 19, 85/8.

يُؤْمِنُون İnanmak: 2/3 - 4 - 6 - 88 - 100 - 121, 3/114, 4/38 - 46 - 51 - 65 - 155 - 162, 5/81, 6/12 - 20 - 54 - 92 (= iki kez) 99 - 109 - 113 - 125 - 150 - 154, 7/27 - 52 - 156 - 185 - 188 - 203, 8/55, 9/29 - 44 - 45, 10/33 - 96 - 101,11/17 (= iki kez) - 121, 12/37 - 111, 13/1, 15/13, 16/22 - 60 - 64 - 72 - 79 - 104 - 105, 17/10 - 45, 19/39, 21/6 - 30, 23/44 - 58 - 74, 24/62, 26/201, 27/4 - 86, 28/3 - 52, 29/24 - 47 - 51 67, 30/37, 34/8, 36/7 - 10, 39/45 - 52, 40/ 7 - 59, 41/44, 42/18, 43/88, 45/6, 52/33, 53/27, 58/22, 77/50, 84/20.

اٰمِنْ İnanmak: 46/17.

اٰمَنُوا İnanmak : 2/13 - 41 - 91, 3/72 - 179 - 193, 4/47 - 136 - 170 - 171, 5/111, 7/158, 9/86, 17/107, 46/31, 57/7 - 28, 64/8.

c) ائْتَمَنَ fiili: Güvenmek, itimad etmek, emanet etmek.

ائْتُمِنَ 2/283.

d) الْاٰمِنَ İsm-i fail: Korkusuz, emin, emniyetli, emniyet içerisinde olan. Müennesi: اٰمِنَة Cemisi: اٰمِنِين اٰمِنُون

اٰمِنًا Korkusuz, emin: 3/97, 41/40; emniyetli veya halkı emniyet içerisinde olan: 2/126, 14/35, 28/57, 29/67.

المُؤمِنُون 2/285, 3/28 - 110 - 122 - 160, 4/162 (= iki kez), 5/11, 8/2 - 4 - 74, 9/51 - 71 - 105 - 122, 14/11, 23/1, 24/12 - 31 - 62, 30/4, 33/11 - 22, 48/12, 49/10 - 15, 58/10, 64/13, 74/31.

مُؤمِنين 2/8 - 91 - 93 - 248 - 278, 3/49 - 139 - 175, 5/23 - 57 - 112, 6/118, 7/72 - 85 - 132, 8/1, 9/13 - 14 - 62, 10/78 - 99, 11/53 - 86. 12/103, 23/38, 24/17, 26/3 - 8 - 67 - 103 - 121 - 139 - 158 - 174 - 190 - 199, 34/31, 37/29, 57/8.

المُؤمِنين 2/97 - 223, 3/28 - 68 - 121 - 124 - 152 - 164 - 166 - 171 - 179, 4/84 - 95 - 103 - 115 - 139 - 141 (= İki kez) - 144 - 146 (= iki kez), 5/43 - 54, 6/27, 7/2 - 143, 8/5 - 17 - 19 - 62 - 64 - 65, 9/16 - 26 - 81 - 72 - 79 - 107 - 111 - 112 128, 10/57 - 87 - 103 - 104, 11/120, 14/41, 15/77 - 88, 17/9 - 82, 18/2, 21/88, 24/2 - 3 - 30 - 47 - 51, 26/51 - 102 - 114- 118 - 215, 27/2 - 15 - 77, 28/10 - 47, 29/44, 30/47, 33/6 (= İki kez) 23 - 25 - 35 - 37 - 43 - 47 - 50 - 58 - 59 - 73, 34/20, 37/81 - 111 - 122 - 132, 45/3, 47/19, 48/4 - 5 - 18 - 20 - 26, 49/9, 51/35 - 55, 57/12, 59/2, 61/13, 63/8, 66/4, 71/28, 85/7 - 10.

مُؤمِنَة 2/221, 4/92 (= üç kez), 33/36 - 50.

مُؤمِنَات 48/25, 60/10, 66/5.

المُؤمِنَات 4/25 (= İki kez), 5/5, 9/71 - 72, 24/12 - 23 - 31, 33/35 - 49 - 58 - 73, 47/19, 48/5, 57/12, 60/10 - 12. 71/28, 85/10.

2 — أمو — 62

الأَمَةُ Cariye manasındadır. Cemisi إمَاءٌ ve اماءٌ şeklinde gelir.

لامَةٌ 2/221.

الإيمَان 2/108, 3/167 - 177 - 193, 5/5, 9/23, 16/106, 30/56, 40/10, 42/52, 49/7 -11 - 14 - 17, 58/22, 59/9 - 10.

ايمانًا 3/173, 8/2, 9/124 (= iki kez), 33/22, 48/4, 74/31.

ايمانكم 2/93 - 109 - 143, 3/100 - 106, 4/25, 9/66.

ايمَانَه 16/106, 40/28.

ايمَانهَا 6/158 (= iki defa). 10/98.

ايمانهم 3/86 - 90, 6/82, 10/9, 32/29, 40/85, 48/4.

بِايمَانِهِنّ 60/10.

ا) المَأمَنُ Emniyetli mekan, korku hissedilmeyen yer, demektir

مَأمَنَه 9/6.

i) المَأمُونُ İsm-i meful olup, güvenilir, emniyetli itimad edilir, manalarına gelir.

مَأمُون 70/28 (= "Emin olunamaz" demektir. Hiçbir kimse Allah'ın azabından emin olamaz. Herkesin daima havf ve recâ, korku ve ümit arası bir vaziyette bulunması gerekir.)

j) المُؤمِنُ İsm-i fail: Mü'min, inanan, iman eden / Esmâ-i ilâhiyeden: Mü'min = Emniyet verici, emin kılan; (Rasullerini) tasdik eden. Tesniyesi: مُؤمِنَان مُؤمِنَتَين Müennesi: مُؤمِنَة Cemisi: مُؤمِنُون مُؤمِنِين Cemisi: مُؤمِنات

مُؤمِن 2/221, 4/92 (= iki kez) - 124, 9/10, 12/17, 16/97, 17/19, 20/112, 21/94, 33/36, 40/28 - 40, 64/2.

المُؤمِنُ Esmâ-i ilâhiyeden olup, bu manada Kur'ân'da sadece şu âyette zikri geçmiştir: 59/23.

مُؤمِنًا 4/92 (= iki kez) - 93 - 94, 20/75, 32/18. 71/28.

مُؤمِنَتَين 18/80.

مُؤمِنُون 5/88, 7/75, 34/41, 44/12. 48/25, 60/11.

إمَائِكم 24/32.

ألاَنَامل Bakınız نمل maddesi.

63 — أنث — 30

الأُنثى Erkeğin muhalifi olan dişiye, denir. Tesniyesi أُنْثَيين cemisi إنَاث şeklinde gelir.

أُنثى 3/36 - 195, 4/124, 13/8, 16/97, 35/11, 40/40, 41/47, 49/13.

الأُنثى 2/178 (= iki kere), 3/36, 16/58, 53/21 - 27 - 45, 75/39, 92/3.

الأُنثَيين 4/11 - 176, 6/143 (= iki defa) - 144 (= iki defa)

إنَاثًا 42/49 - 50; Cahiliye arabları ilâhlarının çoğunu dişi olarak tasavvur ederler ve onlara Lât, Uzzâ, Menât gibi müennes isim verirlerdi. Yine melekleri de dişi olarak tasavvur ederler ve onlara Allah'ın kızları, derlerdi. Allahü Teâlâ şu âyetlerle onların bu akidelerinin batıl olduğunu tasrih etmiştir : 4/117, 17/40, 37/150, 43/19.

64 — انجيل — 12

الأنجيلُ İncil = İsa Aleyhisselâm'a indirilen mukaddes kitabın adıdır.

الإنجيل 3/3 - 48 - 65, 5/46 - 47 - 66 - 68 - 110, 7/157, 9/111, 48/29, 57/27.

65 — أنس — 97

a) آنَسَ يُؤْنِسُ Farketmek, gözüne çarpmak, görmek / Anlamak, farkına varmak.

آنَسَ Farketmek, görmek : 28/29.

آنَسْتُ Farketmek, görmek: 20/10, 27/7, 28/29.

آنَسْتُم Anlamak, farkına varmak : 4/6.

b) الإنْسَانُ İnsan.

إنْسَان 17/13.

الإنْسَان 4/28, 10/12, 11/9, 12/5, 14/34, 16/4, 17/11, (= İki kez) - 53 - 67 - 83 -100, 18/54, 19/66 - 67, 21/37, 22/66, 23/12, 25/29, 29/8, 31/14, 33/72, 36/ 77, 39/8 - 49, 41/49 - 51, 42/48 (= iki kez), 43/15, 46/15, 50/16, 53/ 24 - 39, 55/3, 59/16, 70/19, 75/3 - 5 - 10 - 13 - 14 - 36, 76/1 - 2, 79/35, 80/17 - 24, 82/6, 84/6, 86/5, 89/15 - 23, 90/4, 95/4, 96/2 - 5 - 6, 99/3, 100/6, 103/2; şu âyetlerde insandan murad, Âdem Aleyhisselâm'dır: 15/26, 32/7, 55/14.

c) الإنْس İnsanlar.

إنْس 55/39 - 56 - 74.

الإنْس 6/112 - 128 (= iki kez) - 130, 7/38 -179, 17/88, 27/17, 41/25 - 29, 46/18, 51/56, 55/33, 72/5 - 6.

d) الإنْسِيُّ İnsanlardan olan. Cemisi أنَاسِيُّ

إنْسِيًّا 19/26.

أنَاسِيَّ 25/49.

e) الأُنَاسُ Bir grup insan, insanlardan müteşekkil topluluk.

أُنَاس 2/60, 7/82 - 160, 17/71, 27/56.

f) اسْتَأْنَسَ يَسْتَأْنِسُ Ünsiyet etmek, ısınmak / Öğrenmek. İsm-i faili: مُسْتَأْنِسٌ cemisi: مُسْتَأْنِسِين مُسْتَأْنِسُونs

تَسْتَأْنِسُوا 24/27 (= Buradaki ısınmak şöyledir: Başkasının kapısını çalan kimse, kendisine izin verilip verilmeyeceğini bilmez. İzin verildiği zaman, artık ünsiyet peyda etmiş olur. Bu husus kinaye nevinden olup, bu nevi ünsiyet de izinden sonra gelir ki, buna – şu izaha göre – izin almak manası verilebilir. Ayrıca bu fiil; açıkça anlamak, öğrenmek manalarına da gelebildiğine nazaran, âyette şu manayı da ifade ediyor olabilir: "...içeriye girmeniz isteniyor mu, istenmiyor mu, açıkça anlayıp öğreninceye kadar..."

hem nasıl, hem de nereden manasında: 3/40 - 47, 6/101, 19/8 - 20, 34/52, 44/13, 47/18, ,89/23.

اَناء Bakınız أنو maddesi.

127 — أهل — 70

اَهْل = Ehil: Muzafun ileyhine göre manası değişir. Mesela:

اَهْلُ الرَّجُل = Adamın ehli: Ailesi, aşireti, yakınları. اَهْلُ الدَّار = Ev ehli: Ev halkı, evde oturan kimseler...

اَهْلُ الكِتاب = Ehl-i Kitap: Hristiyanlar ve Yahudiler.

اَهْلُ الاِنْجيل = Ehl-i İncil: Hristiyanlar.

اَهْلُ القَرْيَةِ = Köy (veya şehir) ehli: Köy halkı veya şehir ahalisi.

اَهْلُ المَدينَةِ = Şehir ehli: Şehir halkı. Cemisi: اَهالِ اَهْلِين اَهْلُون

اَهْل 2/105 - 109, 3/64 - 65 - 69 - 70 - 71 - 72 - 75 - 98 - 99 - 110 - 113 - 199, 4/123 - 153 - 159 - 171, 5/15 - 19 - 47 - 59 - 65 - 68 - 77, 7/96 - 97 - 98, 9/101 - 120, 11/73, 12/109, 15/67, 16/43, 18/ 77, 20/40, 21/7, 28/12 - 45, 29/31 - 34 - 46, 33/13 - 26 - 33, 38/64, 57/29, 59/2 - 7 - 11, 74/56 (= iki kere), 98/1 - 6.

اَهْلك 3/121, 11/40 - 46 - 81, 12/25, 15/65, 20/132, 23/27, 29/33.

بِاَهْلِكم 12/93.

اَهْلنا 12/65 - 88, 52/26.

اَهْله 2/126 - 196 - 217, 4/35 - 92 (= iki kere). 7/83, 19/55, 20/10, 21/76 - 84, 26/170, 27/7 - 49 (= iki kere) 57, 28/29 (= iki defa), 29/32, 35/43, 37/76 - 134, 38/43, 51/26, 75/33, 84/9 - 13.

اَهْلها 4/35, 5/8 - 75, 6/131, 7/94 - 100 - 123, 10/24, 11/117, 12/26, 18/71 - 77, 19/16, 24/27, 27/34, 28/4 - 15 - 59, 29/31, 48/26.

مُسْتَأْنِسين 33/53 (= "Yemeği yedikten sonra birbirinize ülfet ve ünsiyet ederek lafa dalmayın.")

66 — أنف — 3

a) الاَنْف Burun

الاَنْف 5/45 (= iki kez).

b) اٰنِفًا Az önce.

اٰنِفًا 47/16.

67 — أنم — 1

الاَنام Halk, mahlukât.

لِلْاَنامِ 55/10.

68 — أنو — 3

الاٰنُ الاٰنِي الاِنْوُ الاٰنُ Saat, vakit. Cemileri: اَناءُاللَّيْل اَناء Gece saatleri.

اَناء 3/113, 20/130, 39/9.

69 — أنى — 33

a) اَنَى يَأْنِى اِنًى Vakti gelmek, İsm-i faili: اٰنٍ müennesi: اٰنِيَةٌ

يَأْنِ 57/16.

اِنَاه 33/53 (= Vaktinin tamam olması, pişmesidir.)

اٰنٍ 55/44 (= Kaynama vaktine gelen, kaynama derecesine erişen, kaynar.)

اٰنِيَة 88/5 (= Kaynama derecesine erişen, kaynar, sıcak)

b) الاِنَاءُ Kap. Cemisi: اٰنِيه

بِاٰنِيَةٍ 76/15.

c) اَنّٰى Nasıl, nereden?

اَنّٰى Nasıl manasında : 2/223 - 247 - 259, 5/75, 6/95 - 101, 9/30, 10/32 - 34, 23/ 89, 29/61, 35/3, 36/66, 39/6, 40/62 - 69, 43/87, 63/4; nereden manasında: 3/37 - 165;

Başına ها getirilince tenbih manasını ifade eder; işte onlar demektir. Bazen sonuna ك harfi ilave edilir. Manada değişiklik yapmaz: أولٰئك أولٰئكم gibi.

أُولَاءِ 3/119, 20/84.

هٰؤُلَاءِ 2/31 - 85, 3/66, 4/41 - 51 - 78 - 109 - 143 (= iki kez), 5/53, 6/53 - 89, 7/38 - 49 - 139, 8/49, 10/18, 11/18 - 78 - 109, 15/66 - 68 - 71, 16/86 - 89, 17/20 (= iki kez) 102, 18/15, 21/44 - 65 - 99, 25/17, 26/54, 28/63, 29/47, 34/40, 38/15, 39/51, 43/29 - 88, 44/22 - 34, 47/38, 76/27, 83/32.

أُولٰئِكَ 2/5 (= iki kez) - 16 - 27 - 39 - 81 - 82 - 86 - 114 - 121 (= iki kez) - 157 (= iki kez) - 159 - 160 - 161 - 174 -175 - 177 (= iki kez) - 202 - 217 (= iki kez) - 218 - 221 - 229 - 257 - 275, 3/10 - 22 - 77 - 82 - 87 - 90 - 91 - 94 - 104 - 105 - 114 - 116 - 136 - 199, 4/17 - 18 - 52 - 63 - 69 (= iki kez) - 97 - 99 - 121 - 124 - 146 - 151 - 152 - 162, 5/10 - 41 - 43 - 44 - 45 - 47 - 60 - 86, 6/70 - 82 - 89 - 90, 7/8 - 9 - 36 - 37 - 42 - 157 - 178 - 179 (= İki kez), 8/4 - 37 - 72 - 74 - 75, 9/10 - 17 - 18 - 20 - 23 - 69 (= iki kez) - 71 - 88 (= iki kez), 10/8 - 26 - 27, 11/11 - 16 - 17 - 18 - 20 - 21 - 23, 13/5 (= üç kez) - 18 - 22 - 25, 14/3, 16/105 - 108 (= iki kez), 17/19 - 36 - 57 - 71, 18/31 -105, 19/58 - 60, 20/75, 21/101, 22/ 51 - 57, 23/7 - 10 - 61 - 102 - 103, 24/4 - 13 - 26 - 47 - 50 - 51 - 52 - 55 - 62, 25/34 - 70 - 75, 27/5, 28/54, 29/23 (= iki kez) - 52, 30/16 - 38 - 39, 31/5 (= iki kez) - 6. 33/19, 34/4 - 5 - 37 - 38, 35/10, 37/41, 38/13, 39/18 (= iki kez) - 22 - 33 - 63, 40/40, 41/44, 42/41 - 42, 45/9, 46/14 - 16 - 18 - 32, 47/16 - 23, 49/3 - 7 - 11 - 15,

أَهْلِهِم 10/50, 12/62, 83/31.

أَهْلِهِنَّ 4/25.

أَهْلُونا 48/11.

أَهْلِى 11/45, 20/29, 26/169.

أَهْلِيكم 5/89, 66/6.

أَهْلِيهِم 39/15, 42/45, 48/12.

17 — أوب — 71

a) أَبَ يَؤُبُ أَوْبًا إِيَابًا مَآبًا fiili dönmek manasındadır. Masdar-ı mimi olan مَآب aynı zamanda ism-i zaman ve ism-i mekan olup, dönüş, dönüş vakti ve dönüş yeri manalarına gelir.

مَآب Dönüş veya dönme yeri manasında: 13/29, 38/25 - 40 - 49 - 55.

مَآبًا Merci', dönüş yeri manasında: 78/22 - 39.

المَآب 3/14 (= Dönüş yeri yahut rücu', dönüş manasında)

مَآب 13/36 (= Dönüş, rücu' manasında). Aslı:

إِيَابَهُم 88/25 (= Dönüş manasında).

b) أَوَّبَ تَأْوِيبًا döndürmek manasına gelir.

أَوِّبِى 34/10 (= "Onunla birlikte tesbihi dönderin = tekrarlayın" demektir.)

c) الأَوَّابُ (Yüzünü Allah'a) çeviren, dönderen manasında. Cemisi: أَوَّابِين أَوَّابُون

أَوَّاب 38/17 - 19 - 30 - 44, 50/32.

لِلأَوَّابِين 17/25.

72 — أود — 1

اَدَ يَؤُدُ Ağır gelmek, zorluk vermek manasında.

يَؤُدُه 2/255.

73 — أولاء — 254

أُولَاءِ Onlar manasında ism-i işaret olup, erkek yahut dişi bir topluluğa işaret için kullanılır.

56/11, 57/10 - 19 (= iki kez), 58/17 - 19 - 20 - 22 (= İki kez), 59/8 - 9 - 19, 60/9, 63/9, 64/10 - 16, 70/31 - 35, 72/14, 80/42, 83/4, 90/18, 98/6 - 7.

أُولٰئكم 4/91, 54/43.

74 — أول — 170

a) اٰل : Ehil, aile, akraba, yakınlar demektir. İzafetle kullanılır. Ekseriya hanedan sahiplerine izafe edilir.

اٰل 2/49 - 50 - 248 (= İki defa), 3/11 - 33 (= iki kere), 4/54, 7/130 - 141, 8/52 - 54 (= iki kere), 12/6, 14/6, 15/59 - 61, 19/6, 27/56, 28/8, 34/13, 40/28 - 45 - 46, 54/34 - 41.

b) الأوَّلُ: âhirin zıddı olup, ilk, birinci, önceki manasına gelir. Müennesi: أُولى Cemisi: اَوَائِلُ اَوَّلِين اَوَّلُون

اَوَّل 2/41, 3/96, 6/14 - 94 - 110 - 163, 7/143, 9/13 - 83 - 108, 17/7 - 51, 18/48, 20/65, 21/104, 26/51, 36/79, 39/12, 41/21, 43/81, 59/2.

الأوَّل 50/15, 57/3.

لَاوَّلنا 5/114 (= لأوَّلِنا وَاٰخِرِنَا "hepimiz için" demektir.)

الأوَّلُون 9/100, 17/59, 21/5, 23/81, 37/17, 56/48

الأوَّلِين 6/25, 8/31 - 38, 15/10 - 13, 16/24, 18/55, 23/24 - 68 - 83, 25/5, 26/26 - 137 - 184 - 196, 27/68, 28/36, 35/43, 37/71 - 126 - 168, 43/6 - 8, 44/8, 46/17. 56/13 - 39 - 49, 68/15, 77/16 - 38, 83/13.

الُولٰى 20/21 - 51 - 133, 28/43 - 70, 33/33. 37/59, 44/35 - 56, 53/25 - 50 - 56, 56/62, 79/25, 87/18, 92/13, 93/4.

أُولٰاهم 7/38 - 39.

أُولاهما 17/5.

c) أُولُو Sahipler manasına gelir. Müennesi أُولَات

أُولُو 2/269, 3/7 - 18, 4/8, 8/75, 9/86. 11/116, 13/19, 14/52, 24/22, 27/33 (= iki kez), 33/6, 38/29. 39/9 - 18, 46/35.

أُولى 2/179 - 197, 3/13 - 190, 4/59 - 83 - 95, 5/100, 9/113, 12/111, 17/5, 20/54 - 128, 24/22 - 31 - 44, 28/76, 35/1, 38/43 - 45, 39/21, 40/54, 48/16, 59/ 2, 65/10, 73/11.

أُولَات 65/4 - 6.

d) التَّأوِيل = Te'vil: Tabir, yorumlama, (murad edilen manayı) beyan etme.

تأوِيل 12/6 - 21 - 44 -100 - 101, 18/78 - 82.

تأوِيلاً 4/59, 17/35.

تأوِيله 3/7 (= iki kez), 7/53 (= iki kez), 10/39, 12/36 - 37 - 45.

8 — أون — 75

الاٰن Şimdi.

الاٰن 2/71 - 187, 4/18, 8/66, 10/51 - 91, 12/51, 72/9.

2 — اواه — 76

الأوَّاهُ Çok âh çeken, (Allah'a) yalvarıp yakaran, çok içli.

أوَّهٌ 9/114, 11/75.

36 — أوى — 77

اوى يأوِى Sığınmak, barınmak, iltica etmek.

اوى يُؤوِى Barındırmak, yanına almak.

المَأوٰى Sığınak, barınak.

اَوٰى 18/10 (= Sığınmak, iltica etmek)

اَوَيْنَا 18/63 (= Sığınmak, yanında ikamet etmek).

أوِى 11/43 - 80.

فَاوُوا 18/16.

أوِى Yanına almak: 12/69 - 99; barındırmak: 93/6.

kenleri ormanlık bölgede olduğu için bu adı almışlardır.

اَصحابُ الاَيكَة 15/78, 26/176, 38/13, 50/14.

1 — أيم — 81

الاَيِّم Kocası olmayan kadın ile, karısı olmayan erkeğe denir. Bekâr ve dula ıtlak edilir. Cemisi اَيامٰى'dır.

الاَيامٰى 24/32 (= "Hür olan erkek ve kadınlarınızdan evli olmayanlarla, köle ve cariyelerinizden salih olanları evlendiriniz" demektir.)

19 — أين — 82

اَيْنَ : 1 - istifham edatı olup, nerede? manasına gelir 2 - مَا ile bitişerek şartiyet ifade eder. 3 - İsm-i mekan olup "hangi mevkide" manasına gelir. مَاile birlikte kullanılır.

اَيْنَ İstifham için: 6/22, 7/37, 16/27, 26/92, 28/62 - 74, 40/73, 41/47, 75/10 ,81/26.

اَيْنَمَا اَيْنَ مَا Şartiyet ifade eder; her nerede demektir: 2/115 - 148. 4.78, 16/76; mekan ismi olup; hangi mevkide, her nerede manasına gelir : 3/112, 18/31. 33/61, 57/4. 58/7.

6 — أيّان — 83

اَيّانَ Gelecek zamana ait istifham (soru) ismidir. Ne zaman? manasına gelir.

اَيّانَ 7/187, 16/21, 27/65. 51/12, 75/6, 79/42.

597 — أيى — 84

a) الاٰيَةُ Açık alâmet / âyet. Yüksek bina / Halk-ı kainat (yaratılan eşya). İbret . Mu'cize. Tesniyesi: اٰيَتَيْن اٰيَتَانِ Cemisi: اٰيَاتُ

اٰيَة 2/106 (= âyet yahut yaratılan eşya, kevni âyet) - 118 (= açık alâ-

فاٰويكم Barındırmak: 8/26.

اٰوَوْا Barındırmak, himayelerine almak: 8/72 - 74.

اٰوَيْناهما Barındırmak; yerleştirmek; 23/50.

تُؤْوِى Yanına almak: 33/51.

تُؤْيه Barındırmak: 70/13.

المَأوٰى 32/19, 53/15, 79/39 - 41.

مَأْوٰيكم 29/25, 45/34, 57/15.

مَأوٰيه 3/162, 5/72, 8/16.

مَأوٰيهم 3/151 -197, 4/97 -121, 9/73 - 95, 10/8, 13/18, 17/97, 24/57, 32/20, 66/9.

1 — إى — 78

إى Cevap harfi: Evet manasında olup yeminden önce söylenir.

إى 10/53.

11 — أيد — 79

الاَيْدُ Kuvvet, güç.

اَيَّدَ يُؤَيِّدُ Te'yid etmek, pekiştirmek, desteklemek.

بِاَيْد 51/47

الاَيْدِ 38/17 (= kuvvet sahibi, güçlü demektir.)

اَيَّدْتُك 5/110.

اَيَّدَكَ 8/62.

اَيَّدَكُم 8/26.

اَيَّدْنا 61/14.

اَيَّدْناه 2/87 - 253.

اَيَّدَه 9/40.

اَيَّدَهم 58/22.

يُؤَيِّدُ 3/13.

4 — أيك — 80

الاَيْكَةُ Sık ağaçları bulunan ormanlık demektir. اَصحابُ الاَيْكَة Şuayb Aleyhisselâm'ın kavmi olup, mes-

34/19, 36/46, 39/42 - 52 - 63 - 71, 40/4 - 35 - 56 - 63 - 69 - 81, 42/33, 44/33, 45/3 - 4 - 5 - 6 - 8 - 11 - 13 - 35, 46/26 - 27, 51/ 20, 53/18, 57/9 - 17, 58/5, 62/5, 65/11.

أيَاتِك 2/129, 20/134, 28/47.

أيَاتنا 2/39 - 151, 3/11, 4/36, 5/10 - 86, 6/39 - 49 - 54 - 68 - 150 - 157, 7/9 - 36 - 40 - 51 - 64 - 72 - 103 - 136 - 146 - 147 - 156 - 175 - 176 - 177 - 182, 8/31, 10/7 - 15 - 21 - 73 - 75 - 92, 11/96, 14/5, 15/81, 17/1 - 98, 18/9, 19/73 - 77. 20/ 23 - 56 - 126, 21/77, 22/51 - 57 - 72 (= iki kez), 23/45, 25/36, 26/15, 27/13 - 81 - 82 - 83, 28/35 - 36 - 45 - 59, 29/47 - 49, 30/16 - 53, 31/7 - 32, 32/15 - 24, 34/5 - 38 - 43, 40/23, 41/15 - 28 - 40 - 53, 42/35, 43/46 - 47 - 69, 45/9 - 25, 46/7, 54/42, 57/19, 64/10, 68/15, 74/16, 78/28, 83/13, 90/19.

أياته 2/73 - 187 - 221 - 242, 3/103 - 164, 5/89, 6/21 - 93 - 118, 7/37, 8/2, 9/65, 10/17, 11/1, 22/52, 24/59, 27/93, 30/20 - 21 - 22 - 23 - 24 - 25 - 46, 31/31, 38/29, 40/13 - 81, 41/3 - 37 - 39 - 44, 42/29 - 32, 45/6, 62/2.

أياتها Açık alâmetler: 21/32.

أياتى 2/41, 5/44, 6/130, 7/35 - 146, 18/56 - 106, 20/42, 21/37, 23/66 - 105, 27/84, 39/59, 45/31.

b) أىّ Lafzı Kur'ân'da şu manalarda varid olmuştur:

1. Akıllı ve akılsız mahluklara ait istifham edatı ki, hangisi? manasındadır.
2. ما ile bitişmek sûretiyle şartiyet ifade eder. Herhangisi manasındadır.
3. İsm-i mevsul olarak: O kimse ki, o şey ki, manasında.
4. Marife olan kelimelere nida olarak. Sonuna tenbih için ها getirilir. Müzekker,

met) - 145 - 211 - 248 (= iki kez) - 259, 3/13 - 41 - 49 (= iki kez) - 50, 5/114. 6/4 - 25 - 35 - 37 (= iki kez) - 109 - 124, 7/73 - 106 - 132 - 146 - 203, 10/20 - 92 (= ibret, öğüt) - 97, 11/64 - 103, 12/105, 13/7 - 27 - 38, 15/ 77, 16/11 - 13 - 65 - 67 - 69 - 101 (= iki kez), 17/12 (= iki kez), 19/10 - 21, 20/22 (=mu'cize) - 47 - 133, 21/5 - 91, 23/50 (= mu'cize yahut Allah'ın kudretini gösteren açık alâmet). 25/37, 26/4 - 8 - 67 - 103 - 121 - 128 (= yüksek bina) - 139 -154 - 158 - 174 - 190 - 197, 27/52, 29/15 - 35 - 44, 30/58, 34/9 - 15, 36/33 - 37 - 41 - 46, 37/14, 40/78, 43/48, 48/20, 51/37, 54/2 - 15.

الأيَة Mu'cize: 79/20.

أيَتُك Açık alâmet: 3/41, 19/10.

أيَتَين İki açık alâmet: 17/12

آيات ile الأيات 2/61 - 99 - 118 - 164 - 219 - 231 - 252 - 266, 3/4 - 7 - 19 - 21 - 58 - 70 - 97 - 98 - 101 - 108 - 112 - 113 - 118 - 190 - 199, 4/140 - 155, 5/ 75, 6/4 - 27 - 33 - 46 - 55 - 65 - 97 - 98 - 99 - 105 - 109 - 126 - 157 - 158 (= iki kez), 7/26 - 32 - 58 - 126 - 133 - 174, 8/52 - 54, 9/9 - 11, 10/1 - 5 - 6 - 24 - 67 - 71 - 95 - 101, 11/59, 12/1 - 7 - 35, 13/1 - 2 - 3 - 4, 14/5, 15/1 - 75, 16/12 - 79 -104 - 105, 17/59 (= iki kez) - 101, 18/17 - 57 - 105, 19/58, 20/54 - 127 - 128, 22/16, 23/ 30 - 58, 24/1 - 18 - 34 .46 - 58 - 61. 25/73, 26/2. 27/1 - 12 - 86, 28/2 - 87, 29, 23 - 24 - 49 - 50 (= iki kez), 30/ 10 - 21 - 22/16, 23/30 - 58, 24/1 - 18 - 34- 46 - 58 - 61, 25/73, 26/2, 27/1 - 12 - 86, 28/2 - 87, 29/23 - 24 - 49 - 50 (= iki kez), 30/10 - 21 - 22 - 23 - 24 - 28 - 37, 31/2 - 31, 32/22 - 26, 33/34,

müennes, müfred, tesniye, cemi' bütün marife münâdaların başına getirilebilir. Bazen müenneslık ta'sı müennes münâdaya mahsus olmak üzere اَىّ lafzına bitiştirilir. أيّة olur. Böylece اَيُّهَا veya اَيَّتُهَا şeklinde nida ifade eder. Ey! manasındadır.

5. Kemal manasına delalet etmesi için varid olur. Nekre kelimeye sıfat olur. Mesela: Filan adam, amma adam!, ne adam! diye medh üzere tavsif için فلانٌ رَجُلٌ اَىّ رَجُلٍ denir.

اَىّ İstifham için: 6/19 - 81, 7/185 - 18 - 12, 19/73, 31/34, 40/81, 45/6, 53/55, 55/13 - 16 - 18 - 21 - 23 - 25 - 28 - 30 - 32 - 34 - 36 - 38 • 40 - 42 - 45 . 49 - 51 - 53 - 55 - 57 - 59 - 61 - 63 - 65 - 67 - 69 - 71 - 73 - 75 - 77, 77/12 - 50, 80/18, 81/9.

Şu âyette ya istifham kasdedilmiş veya kemal manası murad edilip mahzuf bir masdara sıfat kılınmıştır. Bu durumda mana: "Zulmedenler: öyle bir çevriliş yeri ki!, o çevriliş yerine çevirilip döndereceklerini bilecekler." meâlindedir: 26/227.

Şu âyette de kemale delalet vardır: "Öyle bir sûret ki!, dilediği o sûrette seni terkib eden..." mealindedir: 82/8.

أيّامَا 17/110 (= Burada şartiyet vardır. "Her hangisiyle..." demektir.)

اَيّمَا 28/28 (= Şartiyet bildirmektedir.)

اَيكم İstifham için: 9/124, 11/7, 27/38, 67/2, 68/6.

اَيّنَا İstifham için: 20/71.

اَيُّهَا İstifham için: 18/19 (= Buradaki هَا zamirdir. Tenbih harfi değildir.)

Nida için: اَيُّهَا uç yerde اَيُّهَ şeklinde elifsiz olarak yazılmıştır: 24/31, 43/49, 55/31.

Sairler ايُّها şeklindedir.

يَا اَيُّهَ يَا اَيَّتُهَا يَا اَيُّهَا Ey! manasını ifade ederler.): 2/21 - 104 - 153 - 168 - 172 - 178 - 183 - 208 - 254 - 264 - 267 - 278 - 282, 3/100 - 102 - 118 - 130 - 149 - 156 - 200, 4/1 - 19 - 29 - 43 - 47 - 59 - 71 - 94 - 133 - 135 - 136 - 144 - 170 - 174, 5/1 - 2 - 6 - 8 - 11 - 35 - 41 - 51 - 54 - 57 - 67 - 87 - 90 - 94 - 95 - 101 - 105 - 106, 7/158, 8/15 - 20 - 24 - 27 - 29 - 45 - 64 - 65 - 70, 9/23 - 28 - 34 - 38 - 73 - 119 - 123, 10/23 - 57 - 104 - 108, 12/43 - 46 - 78 - 88, 15/6 - 57 - 18- 19, 22/1 - 5 - 49 - 73 - 77, 23/51, 24/21 - 27 - 58, 27/16 - 18 - 29 - 32 - 38, 28/38, 31/33, 33/1 - 9 - 28 - 41 - 45 - 49 - 50 - 53 - 56 - 59 - 69 - 70, 35/3 - 5 - 15, 36/59, 39/64, 47/7 - 33, 49/1 - 2 - 6 - 11 - 12 - 13, 51/31, 56/51, 57/28, 58/9 - 11 - 12, 59/18, 60/1 - 10 - 12 - 13, 61/2 - 10 - 14, 62/6 - 9, 63/9, 64/14 65/1, 66/1 - 6 - 7 - 8 - 9, 73/1, 74/1, 82/6, 84/6, 109/1.

اَيَّتُهَا Nida için: 12/70, 89/27.

اَيُّهم İstifham için: 3/44, 4/11, 18/7. 68/40.

Şu âyette: "Allah'tan başka ibadet ettikleri mabudlardan (derece cihetiyle Allah'a) daha yakın olanlar, Rablerine vesile ararlar" veya "Allah'tan başka ibadette bulundukları mabudlar: kendileri hakkında: Hangisi Allah'a daha yakın? denilmesi maksadıyla ve Allah'ın rahmetini umup, azabından korkarak, Rablerine vesile ararlar" meali muraddır: 17/57.

Şu âyette ism-i mevsul olarak variddir: "Sonra her topluluktan Rahman'a en çok karşı gelenleri yakalayacağız):

19/69 (= istifham için vaki' olması da sahihtir: "Sonra her topluluktan hangileri Rahman'a daha çok karşı gelmişse, onları yakalayacagız.")

c) ...ايّا Mansub munfasıl zamirdir.

85 — الذى — ?

Ayrıca o şey ki, ...kimse, ...şey ... olan gibi –cümledeki yerine göre– çeşitli manalarla manalandırılır.)

الَّذِى İsm-i mevsul: O kimse ki manasında. Çeşitli manalarla manalandırılır. Tesniyesi اللذَانِ الذَيْنِ

Cemisi: الَّذُون الَّذِين

Müennesi: الَّتِي tesniyesi: اللَّتَانِ اللَّتَيْنِ cemisi: اللَّاتِي اللَّائِى

اللَّذَانِ 4/16.

اللَّذَيْنِ 41/29.

اللَّائِى 33/4, 58/2, 65/4 (= iki kez)

اللَّاتِى 4/15 - 23 (= üç kez) - 34 - 127, 12/50, 24/60, 33/50 (= iki kez).

إِيَّاكَ Sen, seni, sana...

إِيَّاكم Siz, sizi, size... إِيَّانا Biz, bizi, bize... إِيَّاه O, onu, ona... إِيَّاهم Onlar, onları, onlara... إِيَّاىَ Ben, beni, bana... Bu zamirler cümledeki kullanışlarına bağlı olarak manalandırılırlar.

إِيَّاكَ 1/5 (= iki kez)

إِيَّاكم 4/131, 17/31, 29/60, 34/24 - 40, 60/1.

إِيَّانا 10/28, 28/63.

إِيَّاه 2/172, 6/41, 9/114, 12/40, 16/114, 17/23 - 67, 41/37.

إِيَّاهم 6/151.

إِيَّاىَ 2/40 - 41, 7/155, 16/51, 29/56.

حرف الباء

86 — بثر — 1

البِئْر Kuyu.

بِئْر 22/45 (= âyetteki بِئْر مُعَطَّلَة susuz, terkedilmiş kuyu manasındadır.)

87 — بأس — 73

a) البئيس Çetin

بَئِيس 7/165.

b) البأْس Azap / Harb / Kuvvet, güç, şiddet.

بأس Kuvvet: 4/84, 6/65, 17/5, 27/33. 48/16, 57/25; azap: 40/29.

البأْس Harb: 2/177, 33/18.

بأسا Kuvvet: 4/84; azap: 18/2.

بأسكم Şiddet: 16/81 (= Şiddetli yaralamadan, kuvvetli darbeden ve düşmanların silahından koruyan zırhlar), 21/80.

بأسنا Azap: 6/43 - 148, 7/4 - 5 - 97 - 98, 12/110, 21/12, 40/84 - 85.

بأسه Azap: 6/147.

بأسهم 59/4 (= Onların kendi aralarındaki hususlarda kuvvetleri sağlam olmakla beraber, müslümanlarla karşılaştıkları zaman korkup telaşa düştükleri, buna sebep de, onların gönül birliği içerisinde bulunmamaları olduğu bildirilmektedir.)

c) البائِس İsm-i fail: Çok muhtaç.

البائِس 22/28.

d) البأساء Fakirlik, sıkıntı içerisinde olma.

البأساء 2/177 - 214. 6/42, 7/94.

e) ابْتَئَسَ يَبْتَئِسُ Üzülmek, güç durumda kalmak.

تَبْتَئِسْ 11/36, 12/69

f) بِئْسَ Zemm kelimesi olup, ne kötü! manasına gelir. Mukabili نِعْمَ olup, medih kelimesidir. Zemmin veya medhin mahsusu, ya ال ile marife, ya da ال ile marife olan kelimeye muzaf olur. Bazen de temyiz şeklinde mansub nekre veya مَا lafzı olur.

بِئْسَ 2/102 - 126 - 206, 3/12 - 151 - 162 - 187 - 197, 5/62 - 63 - 79 - 80, 8/16, 9/73, 11/98 - 99, 13/18, 14/29, 16/29, 18/29 - 50, 22/13 (= iki kez) - 72, 24/57, 38/56 - 60, 39/72, 40/76, 43/38, 49/11, 57/15, 58/8, 62/5, 64/10, 66/9, 67/6.

بِئْسَما 2/90 - 93, 7/150.

88 — بتر — 1

الأَبْتَرُ Hayırsız kimse, kendisinden hayır gelmeyen kişi, hayırlı işlerden

فا نُبَجَسَتْ 7/160.

1 — بحث — 93

بَحَثَ يَبْحَثُ fiili eşelemek, kazmak, deşmek manasındadır.

يَبْحَثُ 5/31 (= eşelemek)

42 — بحر — 94

a) البَحْرُ deniz manasındadır. Tesniyesi: البَحْرَان Cemisi البِحَارُ الأَبْحُرُ şeklinde gelir.

بَحْر 24/40.

البَحْر 2/50 - 164, 5/96, 6/59 - 63 - 97, 7/138 - 163, 10/22 - 90, 14/32, 16/14, 17/66 - 67 - 70, 18/61 - 63 - 79 - 109 (= iki kere), 20/77, 22/65, 26/63, 27/63, 30/41, 31/27 - 31, 42/32, 44/24, 45/12, 52/6, 55/24.

البَحْرَان İki deniz; 35/12.

البَحْرَيْن İki deniz: 18/60, 25/53, 27/61, 55/19.

البِحَارُ 81/6, 82/3.

ابْحُر 31/27.

b) البَحِيرَةُ Kulağı yarılmış dişi deve. (Cahiliye araplar; bir deve beş batın doğurup da, son doğurduğu erkek olduğu zaman, dişi devenin kulağını yararlar, sırtına yük yüklemezler, binmezler, kesmezler, sudan ve meradan men etmezlerdi.)

بَحِيرَة 5/103.

7 — بخس — 95

بَخَسَ يَبْخَسُ بَخْسًا fiili hakkını vermemek, düşük fiat vermek, eksiltmek manalarına gelir.

تَبْخَسُوا 7/85, 11/85, 26/183.

يَبْخَسْ 2/282.

يُبْخَسُونَ 11/15.

uzaklaşmış olan / Nesli kesilmiş (evladı olmayan) adam.

الأَبْتَرُ 108/3 (= Hayırsız kimse veya hayırdan uzaklaşmış.)

1 — بتك — 89

بَتَّكَ يُبَتِّكُ تَبْتِيكًا Yarmak/Kesmek.

فَلَيُبَتِّكُنَّ 4/119 (= Cahiliye devrinde bir dişi deve beş batın doğurup da, beşincisi erkek olduğu zaman, bu devenin kulağı kesilir yahut yarılır ve artık bu deveden faydalanmak haram sayılırdı.)

2 — بتل — 90

تَبَتَّلَ يَتَبَتَّلُ تَبَتُّلًا - بَتَّلَ تَبْتِيلاً (Mâsivadan uzaklaşıp ibadete dalarak) kendini (Allah'a) vermek, gönülden bağlanmak.

تَبَتَّلْ 73/8.

تَبْتِيلاً 73/8.

9 — بثث — 91

a) بَثَّ يَبُثُّ بَثًّا Saçmak, yaymak, dağıtmak. İsm-i mef'ulü: مَبْثُوثٌ müennesi: مَبْثُوثَةٌ

بَثَّ 2/164, 4/1, 31/10, 42/29.

يَبُثُّ 45/4.

المَبْثُوث 101/4.

مَبْثُوثَه 86/16

b) انْبَثَّ fiili intişar etmek, saçılmak manasına gelir. İsm-i faili المُنْبَثُّ şeklinde gelir.

مُنْبَثًّا 56/6.

c) البَثّ Durum, vaziyet, hal, gam yahut şiddetli hüzün demektir.

بَثِّي Şiddetli hüzün, gam yahut hal manasında: 12/86.

1 — بجس — 92

انْبَجَسَ fiili fışkırmak manasına gelmektedir.

b) اَبْدَاَ يُبْدِئُ Yoktan (sabıkta numune olmaksızın) yaratmak.

يُبْدِئُ 29/19, 85/13.

Şu âyette يُبْدِئُ istifham-ı inkarî olarak varid olmuştur. Batılın hakkın yanında yeri olmadığından kinaye olarak varid olmuştur. Batıl hiçbir şey meydana getiremez, demektir: 34/49.

1 — بدر — 99

بَادَرَ يُبَادِرُ بِدَارًا acele davranmak, sür'at göstermek manasındadır.

بِدَارًا 4/6 (= "Yetimlerin mallarını, –yetimler büyüyüp de mallarını elinizden almadan önce– israfla, acelece ve haksız yere alıp yemeye kalkışmayınız" mealinde)

4 — بدع — 100

a) بَدَعَ اَبْدَعَ ابْتَدَعَ fiilileri ibda' etmek, ihdas etmek, ortaya koymak, yepyeni olarak yapmak manalarına gelir. Sabıkan numunesi olmadan meydana getirmek manasını da ifade eder.

ابْتَدَعُوها 57/27 (= "Ruhbanlığı ihdas ettiler ve kendilerine elzem kıldılar. Halbuki biz bunu Onlara farz kılmamıştık.")

b) البديع (Eşyayı) sabıkta numunesi olmaksızın (yoktan) ihdas ve icad eden manasında.

بَدِيعُ 2/117, 6/101.

c) البِدْعُ 1- Eşsiz (orijinal) olarak mevcut olan, icad edilen; 2- Bid'at işleyen, (yeni bir şey meydana getiren, ortaya atan.)

بِدْعًا 46/9 (= "Ben, benden önceki rasullerin yolları dışında bulunan onların hususiyetleri haricinde bir rasul değilim" veya "Ben kendinden katan, bid'acı biri değilim. Davet ettiğim hususlarda rasullerden

بَخْسٍ 12/20 (= Düşük, eksik veya düşürülmüş, eksiltilmiş)

بَخْساً 72/13 (= Eksiklik, eksiltilme)

2 — بخع — 96

البَاخِع İsm-i fail: (Öfkeden yahut gamdan dolayı kendisini) öldürecek dereceye getiren kimse, (kendini) helak eden.

بَاخِعٌ 18/6, 26/3.

12 — بخل — 97

بَخَلَ يَبْخَلُ بُخْلًا Cimrilik etmek manasındadır.

بَخِلَ 92/8.

بَخِلُوا 3/180, 9/76.

تَبْخَلُوا 47/37.

يَبْخَلُ 47/38 (= üç kere)

يَبْخَلُونَ 3/180, 4/37, 57/24.

بِالبُخْلِ 4/37, 57/24.

15 — بدأ — 98

a) بَدَاَ يَبْدَاُ fiili başlamak, ilk önce yapmak manasındadır. بَدَأَ اللهُ الخَلْقَ yahut اَبْدَأَ اللهُ الخَلْقَ denildiği zaman Allah'ın mahlukatı yoktan var ettiği, halkettiği maksuddur, (İbda baştan yaratmak; inşâ ise yaratılanın üzerine terkib etmek, teşkil etmektir.)

بَدَاَ 12/76, 28/20, 32/7.

بَدَاَكُم 7/29 (= "Nasıl ki sizi yoktan sabıkan numuneniz olmaksızın yarattı; öyle de sizler tekrar O'na döneceksiniz, amellerinize karşılık olarak size mükafat ve ceza verecektir." mealinde.)

بَدَؤُكُم 9/13 (= "İlk önce kendileri sizinle savaşa başladılar")

بَدَاَنَا 21/104.

يَبْدَؤُ 10/4 - 34 (= iki kere), 27/64, 30/11 - 27.

ayrı olarak herhangi bir yol tutmuş değilim" mealinde)

44 — بدل — 101

a) البَدَلُ Bedel, ivaz, karşılık.

بَدَلاً 18/50.

b) بَدَّلَ يُبَدِّلُ تَبْدِيلاً değiştirmek, tahrif etmek, birbirine bedel kılmak manalarına getir.

İsm-i faili مُبَدِّل

بَدَّلَ Değiştirmek yahut tahrif etmek manasında 2/59, 7/162. Bedel kılmak manasında: 27/11 (= "Zulmettikten ve kötülük yaptıktan sonra iyiliği zulmüne ve kötülüğüne bedel kılanı..." mealinde).

بَدَّلْنا Bedel kılmak manasında: 7/95, 16/101, 76/28.

بَدَّلناهم 4/56 (= "Derilerine bedel olarak onlara deriler veririz") 34/16 (= Bedel kılmak manasında)

بَدَّلَه 2/181 (= "Kim ki bunu işittikten sonra tağyir eder, değiştirirse" veya "tahrif ederse").

بَدَّلُوا 14/28 (= "Allah'ın nimetine şükretmeye bedel küfran-ı nimet edenleri görmedin mi?"). 33/23 (= Değiştirmek).

اَبَدِّلَه 10/15 (= Bunun ne hepsini, ne de bir kısmını kendi nezdimden değiştiremem, demektir.)

نُبَدِّلَ 56/61 (= Hiçbir kimse, size bedel olarak emsalinizi getirmemiz hususunda bize galebe çalamaz, demektir.); 70/41 (= Şüphesiz biz Onlara bedel Onlardan daha hayırlısını getirmeye muktediriz, demektir.)

يُبَدِّل Tağyir etmek, değiştirmek manasında: 2/211, 40/26: bedel kılmak: (Allah onlara –Seyyiâtlarına bedel olarak– hasenat verir manasında: 25/70.

لَيُبَدِّلَنَّهم 24/55 (= "Korkmalarından sonra –bedel olarak– onlara emniyet verecektir." mealinde)

يُبَدِّلُوا 48/15 (= Değiştirmek, tağyir etmek veya tahrif etmek).

يُبَدِّلُونه 2/181 (= "Bunun günahı bunu tağyir edenler üzerinedir" veya "tahrif edenler üzerinedir" mealinde).

بَدِّلْه 10/15 (= "Bunun dışında başka bir kitap getir yahut istib'ad ettiğimiz veya çirkin bulduğumuz şeyleri muhtevi âyetlere bedel başka âyetler getir" mealinde).

تُبَدَّلُ 14/48 (= "O gün arz, başka bir arzla değiştirilir, tağyir edilir" demektir.)

يُبَدَّلُ 50/29 (= "Katımda söz değiştirilmez, tağyir edilmez" veya "Nezdimde söz tahrif edilmez" demektir.)

تَبْدِيلَ Tağyir, değiştirme. 10/64, 30/30.

تَبْدِيلاً Tağyir, değiştirme: 33/23 - 62, 35/43, 48/23.

Şu âyette, bedel kılmak manasına gelen fiilini te'kid eden bir masdar olarak varid olmuştur: 76/28.

مُبَدِّل Tağyir edici, değiştiren manasında: 6/34 - 115, 18/27.

c) اَبْدَلَ يُبْدِلُ fiili bedel kılmak manasına gelir.

يُبْدِلَنا 68/32.

يُبْدِلَه 66/5.

يُبْدِلَهما 18/81.

d) تَبَدَّلَ يَتَبَدَّلُ fiili bedel kılmak manasına gelir.

تَبَدُّلَ Aslı تَتَبَدُّلَ'dir: 33/52.

تَتَبَدَّلُوا 4/2.

يَتَبَدَّلِ 2/108.

e) اسْتَبْدَلَ يَسْتَبْدِلُ اسْتِبْدَالاً Bedel olarak almak...yerine... almak manasına gelen bir fiildir.

تُبْدُوه 3/29.

لِتُبْدِي 28/10.

يُبْدِها 12/77.

يُبْدُون 3/154.

لِيُبْدِى 7/20.

يُبْدِين 24/31 (= iki kere)

تُبْدَ 5/101 (= iki kere)

مُبْدِيه İzhar edici manasında: 33/37.

البَدْوُ Badiye, kır. Hazarın, zıddı. Çöl manasına da gelir.

البَدْو 12/100 (= çöl)

3 — بذر — 104

بَذَّرَ يُبَذِّرُ تَبْذِيرًا fiili (israflı bir şekilde) saçıp savurmak, lüzumsuz yere harcamak manasına gelir. İsm-i faili مُبَذِّر cemisi المُبَذِّرُون المُبَذِّرِين = saçıp savuranlar) şeklindedir.

تُبَذِّرْ 17/26.

تَبْذِيرًا 17/26.

المُبَذِّرِين 17/27.

31 — برء — 105

a) بَرَأَ يَبْرَؤُ fiili yaratmak manasındadır. İsm-i faili البَارِئُ olup, esmâ-i ilâhiyedendir. Manası Halık (yaratan)dır. البَرِيَّةُ lafzı mahlukât manasına gelir.

نَبْرَأَهَا 57/22.

بَارِئِكم 2/54 (= iki defa).

البَارِئُ 59/24.

البَرِيَّة 98/6 -7.

b) بَرِئَ يَبْرَأُ بَرَاءَةً fiili uzaklaşmak, alakayı kesmek manasındadır. بَرِئٌ suçsuz, uzak manasına gelir. Cemisi بَرِيئُون ve بُرَءاءُ'dür. البَرَاءُ de suçsuz, uzak manasındadır.

بَرَاءَة 9/1 (= Hıfz ve emanın kesilmesi ve ref edilmesi ve andlaşmalar-

تَسْتَبْدِلُون 2/61.

يَسْتَبْدِل 9/39, 47/38.

اسْتِبْدَال 4/20.

2 — بدن — 102

a) البَدَنُ Beden, cesed.

بِبَدَنِك 10/92.

b) البَدَنَة (Erkek olsun, dişi olsun) deve yahut sığır cinsinden olup, Mekke'ye hedy olarak gönderilen kurbanlık hayvan. Cemisi: بُدْن بُدُن

البُدْن22/36.

31 — بدو — 103

a) بَدَا يَبْدُو بَدْوًا بَدُوًّا Zuhur etmek, ortaya çıkmak / Kıra çıkmak, kırda oturmak (ikamet etmek) بَدَاله Aklına yeni bir fikir gelmek, İsm-i faili: بَادِى بَادٍ Cemisi: بَادُون

بَدَا Zuhur etmek, ortaya çıkmak: 6/28. 39/47 - 48, 45/33, 60/4; (akıllarına) yeni bir fikir gelmek: 12/35.

بَدَت Zuhur etmek: 3/118, 7/22, 20/121.

البَادِ 22/25 (= Kırda oturandan maksat, dışarıdan gelen, yerli olmayandır.) Aslı: البَادِى

بَادُون Kıra çıkanlar, (köylülerin, bedevilerin içerisine) katılanlar, 33/20.

b) بَادِى الرَّأى İlk etapta akla gelen, düşünmeksizin varılan görüş, basit görüş.

بَادِىَ الرَّأى 11/27 (= Sana tabi olmaları ancak tetkiksiz, düşünmeksizin kendilerine zahir olan reyleriyle, basit görüşleriyle olmuştur, demektedirler.) .

c) اَبْدَى يُبْدِى İzhar etmek, açığa çıkarmak, ortaya koymak. İsm-i faili: المُبْدِي

تُبْدُوا2/271 - 284, 4/149, 33/54.

تبدون 2/33, 5/99, 24/29.

تُبْدُونها 6/91.

radan kadının açılıp saçılmasına tahsis edilerek, kadının güzel yerlerini ve zinetini erkeklere göstermesi manası verilmiştir. İsm-i faili مُتَبَرِّجَةٌ cemisi مُتَبَرِّجَات'dır.

تَبَرَّجْنَ 33/33.

تَبَرُّجَ 33/33.

مُتَبَرِّجَاتٍ 24/60 (= "Zinet göstermeksizin..." demektir.).

b) اَلْبُرْجُ Kale manasındadır. Cemisi اَبْرَاج بُرُوجٌ

بُرُوج 4/78 (= Kaleler).

c) Güneş, ay ve yıldızların menzillerine بُرُوجٌ = burçlar denilmiştir.

اَلْبُرُوج 85/1.

بُرُوجًا 15/16, 25/61.

107 — برح — 3

a) بَرِحَ يَبْرَحُ Müfarakat etmek, ayrılmak.

فَلَنْ اَبْرَحَ "Ayrılmayacağım" manasında: 12/80.

b) مَا بَرِحَ لَا يَبْرَحُ : Nakıs fiil olup, manası devam etmek, ayrılmamaktır. İstimrara delâlet eder.

لَا اَبْرَحُ 18/60 (= "iki denizin birleştiği yere varıncaya kadar –seyahate– devam edeceğim" demektir.).

لَنْ نَبْرَحَ 20/91 (= "Ona ibadet etmeye devam edeceğiz" mealinde).

108 — برد — 5

a) اَلْبَرْد: Hararetin zıddı olan burudet, soğukluk manasındadır. İsm-i fail olan بَارِدٌ kelimesi, soğuk manasına gelir.

بَرْدًا 21/69, 78/24 (= "Orada ne tenlerini serinletecek bir şey, ne de içlerindeki harareti teskin edecek bir içecek tatmazlar" mealinde)

بَارِد 38/42, 56/44.

b) اَلْبَرَدُ Dolu manasında.

dan huruç, –Allah ve Rasulu tarafından– bir ültimatom, bir ihtar manalarına gelir); 54/43 (= "Yoksa ilâhi kitaplarda yaptığınız küfür ve isyanların âkıbetlerinden sizin için bir beraet = suçsuzluk, kurtuluş mu var?" mealinde)

بَرِئٌ 6/19 - 78, 8/48, 9/3, 10/41, 11/35 - 54, 26/216, 59/16.

بَرِيئًا 4/112.

بَرِيئُون 10/41.

بَرَاءٌ 43/26.

بُرَءَاءُ 60/4.

c) اَبْرَاَ يُبْرِئُ fiili şifa vermek, iyileştirmek manasındadır.

اُبْرِئُ 3/49.

تُبْرِئُ 5/110.

d) بَرَّاَ يُبَرِّئُ تَبْرِيئًا Temize çıkarmak, kötülükle alakası olmadığını veya uzak olduğunu izhar etmek (= açığa vurmak) manasına gelen bir fiildir. İsm-i mef'ulu مُبَرَّءٌ cemisi مُبَرَّؤُن = uzak tutulanlar) şeklindedir.

بَرَّأَه 33/69 (= Uzak tutmak).

اُبَرِّئُ 12/53 (= "Ben nefsimi temize çıkarmıyorum, kötülükle alâkası olmadığını iddia etmiyorum" mealinde).

مُبَرَّءُونَ 24/26 (= Uzak tutulanlar).

e) تَبَرَّاَ يَتَبَرَّؤُ fiili uzak durmak, kurtulmak, alakasını kesmek manasına gelir.

تَبَرَّأْ 2/166, 9/114.

تَبَرَّأْنَا 28/63 (= Küfürden uzak durup Allah'a iltica etmek)

تَبَرَّؤُا 2/167.

نَتَبَرَّأْ 2/167.

106 — برج — 7

a) تَبَرَّجَ يَتَبَرَّجُ تَبَرُّجًا fiili asıl mana itibariyle gizli olanı izharda tekellüf etmektir. Son-

بَرَدٍ 24/43.

32 — برر — 109

a) بَرَّ يَبُرُّ بِرًّا fiili güzel muamele yapmak, iyilik etmek manasındadır. بِرُّ الوَالِدَيْن ana-babaya çokça iyilik etmek demektir.

البَرُّ Çokça iyilik eden.

تَبَرُّوا 2/224 (= "Allah'ın adıyla yemin etmeniz sebebiyle Allah'ı; sıla-i rahimden, hüsn-ü muameleden, takvadan ve insanların arasını düzeltmekten men' edici engel kılmayınız" mealinde)

تَبَرُّوهم 60/8.

بَرًّا 19/14 - 32.

b) البَرُّ lafzı ayrıca şu manalara gelir. Kara (denizin zıddı). Allah Teala'nın isimlerinden: Kullarına lütuf ve ihsanı ile iyilikte bulunan / Çok itaatkâr. Cemisi: اَبْرَار

البرُّ Esmâ-i ilâhiyeden: 52/28; kara: 5/96, 6/59 - 63 - 97, 10/22, 17/67 - 68 - 70, 27/63, 29/65, 30/41, 31/22.

الأَبْرَار Çok itaatkâr olanlar: 3/193 - 198, 76/5, 82/13, 83/18 - 22.

c) البِرُّ (Her türlü) iyilik.

البرّ 2/44 - 177 (= iki kez) - 189 (= iki kez), 3/92, 5/2. 58/9.

d) البَارُّ Kendisinden iyilik ve taat sadır olan kimse. Cemisi: بَرَرَة

بَرَرَة 80/16 (= iyi kimseler).

110 — برز — 9

a) بَرَزَ يَبْرُزُ بُرُوزاً Ortaya çıkmak / Çıkmak. İsm-i faili: بارِزٌ; cemisi: بَارِزُون; müennesi: بَارِزَةٌ

لبَرَز Çıkmak: 3/154.

بَرَزُوا Çıkmak: 2/250, 4/81, 14/21 (= Hesaba çekilmek için kabirlerden çıkmak yahut kötülükleriyle birlikte ortaya çıkmak) - 48 (= kabirlerden çıkmak veya kötülükleriyle birlikte ortaya çıkmak).

بَارِزَة 18/47 (= Apaçık, bariz, üzerinde dağ, tepe v.s.'nin bulunmaması).

بَارِزُون 40/16 (= Ortaya çıkanlar veya kabirlerinden çıkanlar).

b) بَرَّزَ تبريزًا Açığa çıkarmak, ortaya çıkarmak.

بُرِّزَت 26/91, 79 36.

3 — برزخ — 111

البَرْزَخُ Berzah: İki şey arasındaki engel, aralık, perde.

بَرْزَخٌ 23/100 (= Kıyamet gününe kadar baki olan dünyaya dönmelerine mani engel), 55/20.

بَرْزَخاً 25/53.

2 — برص — 112

الأَبْرَص Cildi alaca hastalığına tutulan kimse, alaca tenli.

الأَبْرَص 3/49, 5/110.

6 — برق — 113

a) بَرِقَ fiili, (gözü açılmayacak derece de hayret içerisinde) kalakalmak, dehşete kapılıp görememek, (gözü) kamaşmak, manalarına gelir.

بَرِقَ 75/7.

b) البَرْقُ Şimşek, yıldırım (= İki bulut arasında veya bulutlarla arz arasında cevvî elektriklenmenin boşaltılmasından meydana gelen elektrikli kıvılcım).

بَرْقٌ 2/19.

البَرْقُ 2/20, 13/12. 30/24.

بَرْقِه 24/43.

أَبَارِيق Hemze harfinin maddelerine müracaat ediniz.

8 — برهن — 116

البُرْهَانُ (= Burhan: Apaçık, mufassal hüccet. Tesniyesi: بُرْهَانَانِ

بُرْهَان 4/174, 12/24 (= "Hatırından geçirdiği şeyden men' edici olan Rabbinin açık hüccetini görmeseydi..."); 23/117.

بُرْهَانكم 2/111, 21/24, 27/64, 28/75.

بُرْهَانَانِ 28/32.

2 — بزغ — 117

بَزَغَ بَزَغَتْ fiili; doğmaya başlamak, gözükmek manasındadır. İsm-i faili: بَازِغ müennesi: بَازِغَة

بَازِغًا 6/77.

بَازِغَة 6/78.

2 — بسر — 118

بَسَرَ يَبْسُرُ fiili: Hoşlanmayarak, asık suratla bakmak; çehresini ekşitmek; yüzünü buruşturmak. İsm-i faili: بَاسِرٌ بَاسِرَة

بَسَرَ 74/22 (= Asık suratla bakmak manasında)

بَاسِرَة 75/24 (= buruşuk, ekşimiş).

2 — بسس — 119

بَسَّ بَسًّا fiili: Ufaltmak, aşındırmak.

المَبْسُوسُ Ufantı, kırıntı, hurdahaş manasındadır.

بُسَّتِ 56/5 (= Paramparça olmak, iyice ufaltılmak)

بَسًّا 56/5.

25 — بسط — 120

بَسَطَ يَبْسُطُ بَسْطًا fiili; kabzetmenin zıddı olup, genişletmek, açmak, vüs'at vermek, yaymak manalarına ge-

إستبرق Hemze harfinin maddelerine müracaat ediniz.

32 — برك — 114

a) البَرَكَةُ Bereket; Hayır ve bolluk. Cemisi بَرَكَات'dır. بَارَكَ fiili: Hayırlı ve mübarek kılmak, bolluk vermek manasına gelir. İsm-i mef'ulü مُبَارَكٌ müennesi مُبَارَكَة'dir.

بَرَكَاتٍ 7/96, 11/48.

بَرَكَاتُه 11/73.

بَارَكَ 41/10.

بَارَكْنَا 7/137, 17/1, 21/71 - 81, 34/18 37/113.

بُورِكَ Mübarek kılındı, manasında: 27/8.

مُبَارَكٌ 6/92 - 155, 21/50, 36/29.

مُبَارَكاً 3/96, 19/31, 23/29, 50/9.

مُبَارَكَة 24/35 - 61. 44/3.

المُبَارَكَةِ 28/30.

b) تَبَارَكَ fiili: Mukaddes ve münezzeh olmak, (hissi yahut manevi) hayrı bol olmak, şanı yüce olmak.

تَبَارَكَ 7/54, 23/14, 25/1 - 10 - 61, 40/64, 43/85, 55/78. 67/1.

2 — برم — 115

أَبْرَم fiili, (ipi) iki kat edip bükmek manasındadır. Mecazen sağlamlaştırmak, muhkem kılmak, manasına gelir. İsm-i faili مُبْرِمٌ cemisi مُبْرِمُونَ'dir)

أَبْرَمُوا 43/79 (= "Yoksa Hz. Peygamber için kurdukları hilelerini mi muhkemleştirdiler, sağlama bağladılar? O halde biz de Onlara karşı hilemizi muhkemleştiririz" meali muraddır.)

مُبْرِمُونَ 43/79.

بَسْطَةً 2/247, 7/69 (= Mushafta şeklinde yazılıdır.)

c) البِسَاطُ Sergi, yaygı.

بِسَاطًا 71/19.

1 — بسق — 121

بَسَقَ يَبْسُقُ بُسُوقًا fiili uzamak, yükselmek manasındadır. İsm-i faili: بَاسِقٌ cemisi: بَاسِقُونَ müennesi: بَاسِقَةٌ müennesin cemisi: بَاسِقَاتٌ

بَاسِقَاتٍ 50/10.

2 — بسل — 122

اَبْسَلَ يُبْسِلُ fiili, (kendini veya başkasını) tehlikeye atmak manasına gelir.

اُبْسِلُوا 6/70.

تُبْسَلَ 6/70 (= "Kur'ân'la, kişinin –işlediği suçlar yüzünden– helâka gideceği endişesini hatırlat" veya "Kur'ân'la, kişinin –işlediği suçlar yüzünden– helaka düşmemesi için nasihat et" mealinde).

1 — بسم — 123

التَّبَسُّمُ = Tebessüm: Sessizce gülmenin başlangıcı. الضَّحْكُ Alçak sesle, sevinçten dolayı dişler gözükecek derecede yüzün inbisatı = genişlemesi. Eğer bunda uzaktan işitilecek derecede bir ses de varsa, o القَهْقَهَةُ = kahkahadır. Bazen tebessüm, dıhkın = gülmenin en azına ıtlak edilir. تَبَسَّمَ fiili: Tebessüm etmek, gülümsemek.

فَتَبَسَّمَ 27/19 (= "Onun sözüne önce tebessüm edip, sonra gülmeye başladı" mealinde).

123 — بشر — 124

a) بَشَّرَ يُبَشِّرُ تَبْشِيرًا Müjdelemek, İsm-i faili مُبَشِّرٌ cemisi: مُبَشِّرُونَ müennesi: مُبَشِّرَةٌ müennesin cemisi: مُبَشِّرَاتٌ

lir. İsm-i faili: بَاسِطٌ; ism-i mef'ulü: مَبْسُوطٌ müennesi مَبْسُوطَةٌ müennesin tesniyesi: مَبْسُوطَتَانِ

بَسْطُ اليَدِ (Bir şeye talep ederek) el uzatmak: savlet, darbe; (ikram, bezl ve i'ta hususunda) eli açık olmak manalarına gelir.

بَسَطَ Bollaştırmak, genişletmek manasında: 42/27.

بَسَطْتَ (Savlet ve darbeden mecaz olarak) uzatmak: 5/28.

تَبْسُطْهَا (Bezl ve i'tadan mecaz olarak) açmak: 17/29.

يَبْسُطُ Açmak, genişletmek: 2/245, bollaştırmak: 13/26, 17/30, 28/82, 29/62, 30/37, 34/36 - 39, 39/52, 42/12.

فَيَبْسُطَهُ 30/48 (= Yaymak manasında)

يَبْسُطُوا (Savlet ve darbeden mecaz olarak) uzatmak: 5/11, 60/2.

بَاسِطٌ Uzatan: 5/28 (= Savlet ve darbeden mecaz olarak). 13/14 (= "Onların icabeti, cevap vermeleri ancak avuçlarını suya uzatıp, sudan, ağzına erişmesini talep eden kimseye suyun cevap vermesi gibidir. Halbuki su camid, cansızdır. Ne onun avuçlarını uzatmasını, ne de onun susuzluğunu, kendisine olan ihtiyacını hissedebilir. Onun isteğine cevap vermeye ve ağzına erişmeye muktedir değildir." mealinde), 18/18.

بَاسِطُوا اَيْدِيهِم 6/93 (= "Melekler de: Haydi canlarınızı kurtarın, diyerek ellerini uzatmışlar" mealinde).

البَسْط 17/29 (= Açmak, bezl ve ihsanda bulunmak)

مَبْسُوطَتَانِ 5/64 (= Elleri açık: İkram ve ihsanda bulunan)

b) البَسْطَة (İlmen) genişlik, derinlik, (cismen) boylu boslu olmak, dolgunluk.

يَسْتَبْشِرُون 3/170 - 171, 9/124, 15/67, 30/48, 39/45.

فَاسْتَبْشِرُوا 9/111.

مُسْتَبْشِرَة 80/39.

f) البَشَرُ Beşer, insan, insanlar. Tesniyesi بَشَرَيْن بَشَرَان Cildin (derinin) dış yüzü manasında olup cemisi: البَشَرَةُ بَشَرٌ

بَشَر Cümledeki yerine göre insan yahut insanlar diye manalandırılır: 3/47 - 79, 5/18, 6/91, 14/10 - 11, 15/33, 16/103, 18/110, 19/20, 21/3 - 34, 23/24 - 33, 26/154 - 186, 30/20, 36/15, 41/6, 42/51, 64/6.

البَشَر Cümledeki yerine göre insan veya insanlar diye manalandırılır: 19/26, 74/25 - 29 (= "İnsanlara haşmetini izhar eder" yahut بَشَرَة'nin cemisi: "Derilerin dış yüzünü iyice siyahlandırıp kavurur" mealinde) - 31 - 36.

بَشَرًا İnsan: 11/27, 12/31, 15/28, 17/93 - 94, 19/17, 23/34, 25/54, 38/71, 54/24.

بَشَرَيْن İki insan: 23/47.

g) بَاشَرَ يُبَاشِرُ مُبَاشَرَة Kinaye olarak: Cinsi münasebette bulunmak. (Asıl manası dokunmak, temasa geçmektir.)

تُبَاشِرُوهنَّ 2/187.

بَاشِرُوهنَّ 2/187.

125 — بصر — 148

a) بَصُرَ به يَبْصُرُ Görmek. (Bu fiil; görüleni idrak etmeye benzeyen kuvvetli ilme ıtlak edilmekle, açıkça bilmek manasını da ifade eder.)

بَصُرْتُ 20/96.

فَبَصُرَتْ 28/11.

يَبْصُرُوا 20/96.

بَشَّرْتُمُونى 15/54.

بَشَّرْنَاك 15/55.

بَشَّرْناه 37/101 - 112.

فَبَشَّرْناها 11/71.

بَشَّرُوه 51/28.

لتُبَشِّرَ 19/97.

تُبَشِّرُون 15/54.

نُبَشِّرُك 15/53, 19/7.

يُبَشِّرُ 17/9, 18/2, 42/23.

يُبَشِّرُك 3/39 - 45.

يُبَشِّرُهم 9/21.

بَشَرٍ 2/25 - 155 - 223, 4/138, 9/3 - 112, 10/2 - 87, 22/34 - 37, 33/47, 39/17, 61/13.

بَشَرِه 31/7, 36/11, 45/8.

بَشَّرْهم 3/21, 9/34, 84/24.

بُشِّرَ 16/58 - 59, 43/17.

مُبَشِّرًا 17/105, 25/56, 33/45, 48/8, 61/6.

مُبَشِّرين 2/213, 4/165, 6/48, 18/56.

مُبَشِّرات 30/46.

b) البَشِيرُ Müjdeci. Cemisi: بُشُرٌ بُشْرٌ

بَشِير 5/19 (= iki kez), 7/188, 11/2.

البَشِيرُ 12/96.

بَشِيرًا 2/119, 34/28, 35/24, 41/4.

بُشْرًا 7/57, 25/48, 27/63.

c) البُشْرى البِشَارَةُ Müjde.

بُشْرى 2/97, 3/126, 8/10, 12/19, 16/89 - 102, 25/22, 27/2, 46/12.

البُشْرى 10/64, 11/69 - 74, 29/31, 39/17.

بُشْرِيكم 57/12.

d) أَبْشَرَ يُبْشِرُ Verilen müjdeye sevinmek

أَبْشِرُوا "Sevininiz" manasında: 41/30.

e) اسْتَبْشَرَ يَسْتَبْشِرُ Müjde edileni bulmak, müjde edilen şeyle neş'elenip sevinmek. İsm-i failî: مُسْتَبْشِر müennesi: مُسْتَبْشِرَة

b) أَبْصَرَ يُبْصِرُ fiili görmek manasındadır. (Bazen bilmek manasını da ifade eder.)

أَبْصَرَ 6/104 (= Hakkı idrak etmekten ve haktan gaflet etmekten mecazdır.)

أَبْصَرْنَا 32/12.

فَسَتُبْصِرُ 68/5.

تُبْصِرُونَ 21/3 (= "Onlar, rasulün ancak meleklerden biri olacağını itikad etmekteydiler. Beşerden birinin risalet iddiasında bulunmasını sihirbazlık, mu'cize göstermesini de sihir olarak kabul ediyorlardı. Bu yüzden inkar yoluyla: "Sihir için mi huzurda bulunuyorsunuz? Halbuki siz bunun bir sihir olduğunu müşahede ediyorsunuz veya biliyorsunuz," demişlerdir."), 27/54 (= "Sizden öncekilerin yapmadığı bir fuhşiyat olduğunu bildiğiniz halde..." veya "birbirinizden görerek..." manasında.

İkinci mana; Onların bu fuhşiyatı meclislerinde alenen, açıktan açığa irtikab etmelerine ve masiyette düşkünlük göstererek utanmadan yapmalarına, setr etmemelerine delalet etmektedir.) 28/72, 43/51, 51/21, 52/15, 58/85, 69/38 - 39.

يُبْصِرُ 19/42.

يُبْصِرُونَ 2/17, 7/179 - 195 - 198, 10/43, 11/20, 32/27, 36/9 - 66, 37/175 - 179, 68/5.

أَبْصِرْهُمْ 37/175 (= "Onların son durumlarına bakıver. Onlar da bunu göreceklerdir" veya "...Onlar senin muzafferiyetinin ve nusretinin tamamlanacağını görecekler.")

أَبْصِرْ 18/26 (= Taaccüb sigasıdır: "O ne güzel gören ve ne güzel işitendir." İdrak hususunda Allah'ın, gören ve işitenlerin ıdraklerinin hadlerinden hariç bir vasıfta olduğuna delalet etmek için, O'nun görülen ve işitilen şeyleri idrak etmesine karşı yapılan taaccübe delalet eden husus varid kılınmıştır.); 19/38 (= Taaccüb sigasıdır. "Ne güzel de işitir ve görürler" demektir. Onların o gün kulakları ve gözleri, işitmeleri ve görmeleri taaccüb edilmeye layık oldukları kasdediliyor.) 37/179 (= Hem O, hem de Onlar zikre gelmeyecek derecedeki sevinç mertebelerini ve üzüntü nevilerini görecek, demektir.)

c) بَصِيرٌ Sıfat-ı müşebbehe olup, gören (yahut açıkça bilen) manasına gelir. Ayrıca Allah Teâlâ'nın isimlerinden birisidir.

بَصِيرٌ 2/96 - 110 - 233 - 237 - 265, 3/15 - 20 - 156 - 163, 5/71, 8/39 - 72, 11/112, 22/61 - 75, 31/28, 34/11, 35/31, 40/44, 41/40, 42/27, 49/18, 57/4, 58/1, 60/3, 64/2, 67/19.

الْبَصِيرُ 6/50, 11/24, 13/16, 17/1, 35/19, 40/20 - 56 - 58, 42/11.

بَصِيرًا 4/58 - 134, 12/93 - 96, 17/17 - 30 - 96, 20/35 - 125, 25/20, 33/9, 35/45, 48/24, 76/2, 84/15.

d) الْبَصِيرَةُ = Basiret: Kendisiyle hakikate erişilebilen kalp gözü. Mecaz olarak: Beyan, açık hüccet, ibret, şahit. Cemisi: بَصَائِرُ

بَصِيرَةٌ 12/108 (= beyan ve açık hüccet) 75/14 (= "İnsan, kendi amellerine şahittir")

بَصَائِرَ 6/104, 7/203, 17/102, 28/43, 45/20.

e) بَصَّرَ يُبَصِّرُ تَبْصِيرًا تَبْصِرَةً Açıkça göstermek

يُبَصَّرُونَهُمْ 70/11 (= "Allah, akraba ve dostları birbirleriyle görüştürür")

تَبْصِرَةً Açıkça gösterme, hatırlatma, ikaz: 50/8.

f) مُبْصِرٌ İsm-i fail: Gören / (Göz görecek derecede) ışık veren, göze gösterecek

şekilde) aydınlatan / Açık delil. Cemisi: مُبْصِرَة Müennesi: مُبْصِرَة

مُبْصِرًا Aydınlatıcı: 10/67, 27/86, 40/61.

مُبْصِرُون 7/201 (= "... hatalı yerleri ve rüşd yollarını görürler, Allah Teâlâ'nın emirlerine karşı gelmekten sakınıp çekinirler" meâlinde)

مُبْصِرَة Açık delil: 17/12 - 59 (= yahut ahalinin görüp temaşa ettiği, aşikâr = göz önünde olan), 27/13 (= "Onlara âyetlerimiz açık deliller halinde gelince: Bu apaçık bir sihirdir, dediler.")

g) مُسْتَبْصِرٌ İstidlal ve bakış ile hak ve batılı birbirinden temyiz edebilen akıl sahibi kişi. Cemisi: مُسْتَبْصِرُونَ مُسْتَبْصِرِين

مُسْتَبْصِرِين 29/38.

h) البَصَرُ Görme hassesi (göz) Cemisi الأَبْصَارُ

البَصَر 16/77, 17/36, 53/17, 54/50, 67/3 - 4 (= iki kere), 75/7.

فبَصَرُك 50/22.

بَصَره 45/23.

أَبْصَارُ 21/97.

الأَبْصَار 3/13, 6/103 (= iki kere), 10/31, 14/42, 16/78, 22/46, 23/78, 24/37 - 43 - 44, 32/9, 33/10, 38/45 - 63, 59/2, 67/23.

أَبْصَارًا 46/26.

أَبْصَارِكم 6/46, 41/22.

أَبْصَارنا 15/15.

أَبْصَارها 79/9.

أَبْصَارهم 2/7 - 20 (= iki kere), 6/110, 7/47, 16/108, 24/30, 41/20, 46/26, 47/23, 54/7, 68/43 - 51, 70/44.

أَبْصَارهن 24/31.

126 — بصل — 1

البَصَلَةُ Soğan. Cemisi بَصَلٌ'dır.

بَصَلِها 2/61.

127 — بضع — 7

a) البِضْعُ Bir ile on arasındaki sayıları ifade eden bir lafızdır. Birkaç manasına gelir.

بِضْعَ سِنِينَ 12/42, 30/4.

b) البِضَاعَةُ Sermaye, ana mal.

بِضَاعَة 12/19 - 88.

بِضَاعَتُنا 12/65.

بِضَاعَتَهم 12/62 - 65.

128 — بطأ — 1

بَطَّا يُبَطِّئُ تَبْطِيئًا fiili yavaş olmak, mani olmak, caydırmak manalarına gelir.

لَيُبَطِّئَنَّ 4/72 (= "... yavaş olacak, ağır davranacak, cihattan geri kalacaktır" veya "... başkasını cihattan caydıracaktır" mealinde)

129 — بطر — 2

بَطِرَ يَبْطَرُ بَطَرًا fiili (güzel görünmede, gösterişte) haddi aşmak; küfran-ı nimet etmek, şükretmemek; (nimetle) şımarmak, azgınlık etmek manalarına gelir.

بَطِرَتْ 28/58.

بَطَرًا 8/47 (= "gösterişte haddi aşmaları sebebiyle" veya "gösterişte haddi aşarak, çalım satarak")

130 — بطش — 10

بَطَشَ يَبْطِشُ بَطْشًا fiili sıkıca tutmak, kıskıvrak yakalamak manasındadır. Masdar-ı binâ-i merresi (البَطْشَة = bir tutuş) şeklindedir.

بَطَشْتم 26/130 (= iki kere)

نَبْطِشُ 44/16.

يَبْطِشُ 28/19.

يَبْطِشُون 7/195.

بَطْشَ رَبِّك 85/12.

بَاطِنه 6/120, 57/13.

بَاطِنَة 31/20.

b) اَلْبَاطِنُ Allahü Teâlâ'nın isimlerindendir. Manası: Hasselerle idrak edilemeyen Zat-ı akdes.

اَلْبَاطِنُ 57/3.

c) اَلْبِطَانَةُ Astar manasında. İstiare olarak sırdaş manası da verilir. Cemisi بَطَائِنُ'dür.

بِطَانَة 3/118 (= İç işlerinize muttali' kıldığınız sırdaşlar, manasında)

بَطَائِنُهَا 55/54 (= Astarlar manasında)

d) اَلْبَطْنُ Karın Cemisi بُطُونٌ'dür. Aynı zamanda üst cihete ظَهْرٌ alt cihete بَطْنٌ denir. بَطْنُ مَكَّةَ Mekke'nin içi, göbeği, alt tarafı.

بِبَطْن 48/24 (= Aşağı, alt cihet; iç taraf)

بِبَطْنِه 24/45. 37/144.

بَطْنِى 3/35.

بُطُون 6/139, 16/78, 39/6. 53/32.

اَلْبُطُون 37/66, 44/45, 56/53.

بُطُونه 16/66.

بُطُونها 16/69, 23/21.

بُطُونهم 2/174, 4/10, 22/20.

133 — بعث — 67

a) بَعَثَ يَبْعَثُ fiili göndermek, uyandırmak. diriltmek manalarına gelir. İsm-i mefulü: مَبْعُوثٌ cemisi: مَبْعُوثُونَ. يَوْمٌ aمَبْعُوثِين اَلْبَعْث diriltilme (kıyamet) günü manasındadır.

بَعَثَ Göndermek: 2/213 - 247, 3/164. 5/31, 17/94. 25/41, 62/2.

بَعَثْنَا Göndermek : 5/12, 7/103, 10/74 - 75, 16/36, 17/5, 25/51.

بَعَثَنَا 36/52 (= uyandırmak manasında)

بَعَثْنَاكم Diriltmek manasında: 2/56.

بَطْشًا 43/8, 50/36.

اَلْبَطْشَة 44/16.

بَطْشَتَنَا 54/36.

131 — بطل — 36

a) بَطَلَ يَبْطُلُ fiili boşa gitmek, zayi' olmak manasına gelir.

بَطَلَ 7/118.

b) اَبْطَلَ يُبْطِلُ fiili boşa çıkarmak, zayi' etmek, ibtal etmek manasına gelir.

تُبْطِلُوا 2/264, 47/33.

يُبْطِلَ 8/8.

سَيُبْطِلُه 10/81.

c) اَلْبَاطِلُ Faydasız boş şey /Hakkın zıddı batıl.

بَاطِلٌ Faydasız boş şey manasında: 7/139, 11/16.

اَلْبَاطِل Asılsız şey, batıl: 2/42 - 188, 3/71, 4/29 - 161, 8/8, 9/34, 13/17, 16/72, 17/81 (= iki kere), 18/56, 21/18, 22/62, 29/52 - 67, 31/30, 34/49, 40/5, 41/42, 42/24, 47/3. (Bütün bu âyetlerdeki batıl, hakkın nakizi olan batıl manasındadır.)

بَاطِلاً Faydasız boş şey manasında: 3/191, 36/27.

d) Batılı iddia eden, hak ve hakikatı, ibtal eden manasına gelen اَلْمُبْطِلُ lafzının cemisi اَلْمُبْطِلُونَ'dur.

اَلْمُبْطِلُونَ 7/173, 29/48, 30/58, 40/78, 45/27

132 — بطن — 25

a) بَطَنَ fiili kapalı olmak, içte kalmak manasına gelir. İsm-i faili بَاطِنٌ müennesi بَاطِنَة'dır. Hasse ile idrak edilen şeylere ظَاهِرٌ dendiği gibi hasse ile idrak edilemeyenlere de بَاطِنٌ denir.

بَطَنَ 6/151, 7/33.

بَعَثْنَاهم Uyandırmak manasında 18/12 - 19.

بَعَثَه Diriltmek manasında: 2/259.

نَبْعَث Göndermek manasında: 16/84 - 89, 17/15.

يَبْعَث Göndermek manâsında: 6/65, 28/59, 40/34, 72/7; diriltmek manasında: 16/38, 22/7.

يَبْعَثَك 17/79 (= "Umulur ki Rabbin seni diriltip, sana makam-ı mahmudu verecek" veya "Umulur ki Rabbin, kıyamet günü seni makam-ı mahmud da diriltecek" meâlinde)

يَبْعَثُكم Uyandırmak manasında: 6/60.

لَيَبْعَثَنّ 7/167 (= Göndermek manasında)

يَبْعَثُهم Diriltmek : 6/36, 58/6 - 18.

ابْعَثْ Göndermek manasında: 2/129 - 246, 26/36. (Bütün bu âyetlerde "gönder" manasında)

فابْعَثُوا Göndermek manasında: 4/35, 18/19.

أُبْعَثُ 19/33 (= "...ölümümden sonra diri olarak kaldırılacağım gün..." mealinde)

لَتُبْعَثُنّ Diriltmek manasında: 64/7.

تُبْعَثُون 23/16 (= "Diriltileceksiniz" manasında)

يُبْعَثُ "Diri olarak kaldırılacağı gün..." mealinde: 19/15.

يُبْعَثُوا "Kafirler hiç diriltilmeyeceklerini zannettiler" meâlinde: 64/7.

يُبْعَثُونَ "Diriltilecekleri gün, kıyamet günü": 7/14, 15/36, 23/100, 26/87, 37/144, 38/79; "ne zaman diriltilecekler": 16/21, 27/65.

b) البَعْثُ Diriliş, diriltilme, diriltme manasında masdardır.

البَعْث İhya, diriltme manasında: 22/5;

يَوْمُ البَعْثِ kıyamet günü manasında: 30/56 (= iki kere)

بَعْثَكم İhya diriltilme manasında: 31/28.

c) İsm-i mef'ul olan مَبْعُوثُون مَبْعُوثِين Kur an'da diriltilenler manasında varid olmuştur.

مَبْعُوثُون 11/7, 17/49 - 98, 23/82, 37/16, 56/47, 83/4.

مَبْعُوثِين 6/29, 23/37.

d) انْبَعَثَ انْبِعَاثًا fiili, (ihtiyacını karşılamak için gidip) işe girişmek manasına gelir.

انْبَعَثَ 91/12 (= Ayaklanmak, işe girişmek)

انْبِعَاثِهم 9/46 (= "...işe girişmelerini, davranışlarını..." mealinde)

134 — بعثر — 2

بَعْثَرَ fiili; alt - üst etmek, meydana çıkarmak manalarına gelir. Meçhul fiili بُعْثِرَ'dir.

بُعْثِرَ 100/9 (= "Kabirlerdeki ölüler çıkarılıp, açığa getirildikleri zaman..." mealinde)

بُعْثِرَتْ 82/4 (= "Kabirler, altlarındakilerin çıkarılması için ters yüz edildikleri zaman..." demektir.)

135 — بعد — 235

a) بَعُدَ بُعْدًا fiili; uzak olmak, uzak gelmek manasındadır. البُعْدُ masdarı uzaklık manasındadır. البَعِيدُ Uzak.

بَعُدَتْ 9/42.

بُعْدَ Uzaklık, mesafe manasında: 43/38.

بَعِيد 2/176, 11/83 - 89, 14/3, 21/109, 22/53, 25/12, 27/22, 34/52 - 53. 41/44 - 52, 42/18, 50/3 - 27 - 31.

البَعِيدِ 14/18, 22/12, 34/8.

بَعِيدًا 3/30, 4/60 - 116 - 136 - 167, 70/6.

b) بَاعَدَ يُبَاعِدُ fiili uzaklaştırmak manasına gelir. اَبْعَدَ يُبْعِدُ fiili de uzaklaştırmak manasındadır. İsm-i mef'ulü (uzaklaştırılan) = مُبْعَدٌ cemisi مَبْعَدُون'dur.

بَاعِدْ "Uzak kıl" manasında: 34/19.

مَبْعَدُون 21/101.

c) بَعِدَ يَبْعَدُ بُعْدًا fiili helak olmak manasına gelir, اَلْبُعْدُ helak, mahv demektir. Helak-la beddua etmek için بُعْدًا له denilir. Helak olsun gebersin manasındadır.

بَعِدَتْ 11/95.

بُعْدًا 11/44 - 60 - 68 - 95, 23/41 - 44.

d) بَعْدُ kelimesi. (قَبْلُ = öncenin zıddı olan sonra manasına (yerine göre de henüz, daha, artık gibi manalara) gelir.

بَعْد 2/27 - 52 - 56 - 64 - 74 - 75 - 109 (= iki kez) - 120 - 145 - 159 - 164 - 178 - 181 - 209 - 211 - 213 - 230 - 246 - 253 - 259, 3/8 - 19 - 61 - 80 - 82 - 86 - 89 - 90 - 94 - 100 - 105 - 106 - 152 - 154 - 172, 4/11 -12 (= üç kez) - 24 - 115 - 153 - 165, 5/12 - 32 - 39 - 41 - 43 - 94 - 106 - 108 - 115, 6/68 - 71, 7/56 - 69 - 74 - 85 - 89 - 100 - 129, 8/6 - 75, 9/12 - 27 - 28 - 66 - 74 - 113 - 115 - 117, 10/3 - 21 - 32, 11/7 - 10, 12/35 - 45 - 48 - 49 - 100, 13/25 - 37, 16/41 65 - 70 - 91 - 92 - 94 - 106 - 110 - 119, 17/17, 21/57 - 105, 22/5, 23/15, 24/ 5 - 33 - 47 - 55 (= iki kez) - 58, 25/29, 26/120 - 227, 27/11, 28/43 - 87, 29/63, 30/3 - 4 - 19 - 24 - 50 - 54 (= iki kez), 33/52, 34/32, 35/9, 38/88, 39/6, 41/50, 42/14 - 16 - 28 - 41, 45/ 5 - 6 - 17 - 23, 46/30, 47/4 - 25 - 32, 48/24, 49/11, 53/26, 57/10 - 17, 65/1 - 7, 66/4, 68/13, 79/30, 95/7, 98/4

بَعْدِك 20/85.

بَعْدِكم 6/133.

بَعْدِه 2/51 - 87 - 92, 3/65 - 160, 4/163, 6/ 54, 7/148 - 185, 10/74, 12/9, 17/104, 30/51, 31/27, 33/53, 35/2 - 41, 36/28, 40/34, 42/44, 77/50.

بَعْدِها 7/153 (= iki kez), 16/110 - 119, 18/76, 21/11.

بَعْدِهم 2/253, 6/6, 7/103 - 161 - 173, 10/14 - 75, 14/9 - 14, 19/59, 23/31 - 42, 28/58, 40/5 - 31, 42/14, 59/19.

بَعْدِهنّ 24/58.

بعدِى 2/133, 7/150, 38/35, 61/6.

2 — بعر — 136

اَلْبَعِيرُ lafzı; eşeğe ve yük taşıyan bütün hayvanlara ıtlak edildiği gibi beş yaşına basmış erkek ve dişi deveye de ıtlak edilir.

بعير Yük hayvanı: 12/65 - 72.

130 — بعض — 137

a) بَعْضٌ lafzı; bir kısım, bazı manasına gelir. Az yahut çok olması kasdedilmeksizin istimal edilir. Türkçeye bazı, bazısı, bazıları, biri, birisi, birileri... şeklinde geçmiştir.

بَعْض 2/36 - 76 - 85 (= iki kez) -145 - 251 - 253 - 259, 3/34 - 50 - 155 - 195, 4/19 - 21 - 25 - 32 - 34 - 150 (= iki kez), 5/49 (= iki kez) - 51, 6/53 - 65 - 112 - 128 - 129 - 158 (= iki kez) - 165, 7/24, 8/37 - 72 - 73 - 75, 9/67 - 71 - 127, 10/46, 11/12 - 54, 12/10, 13/4 - 40, 16/71, 17/21 - 55 (= iki kez) 88, 18/19 - 99, 20/123, 22/40, 23/91 - 113, 24/40 - 58 - 62, 25/20, 26/198, 27/72, 29/25, 30/41, 33/6, 34/31 - 42, 37/27 - 50, 38/22 - 24, 40/28 - 77, 43/32 - 63 - 67, 45/19, 47/4 - 26, 49/2 - 12, 52/25, 66/3 (= iki kez), 68/30, 69/44.

البَغْضَاء da şiddetli bir şekilde hoşlanmama, çok buğz etme, kin bağlama manalarına gelir. 3/118, 5/14 - 64 - 91, 60/4.

1 — بغل — 141

البَغْل Eşek ve attan tevellüd eden hayvan (katır). Cemisi البِغَالُ müennesi بَغْلَة'dir. Katırlar, nesli akim kalan devam etmeyen) hayvanlardır.

البِغَالَ 16/8.

97 — بغى — 142

a) بَغَى يَبْغِى بَغْيًا fiili zulmetmek, azgınlık etmek, hakkı çiğnemek, haksızlığı sürdürmek manalarına gelir. (Yalan söylemek manasını da ifade eder.) İsm-i faili بَاغٍ'dır.

بَغَى 28/76, 38/22.

بَغَتْ 49/9.

بَغَوْا 42/27.

تَبْغِى 49/9.

نَبْغِى 12/65 (= "Yalan söylemiyoruz, zulmetmiyoruz" veya "Daha ne isteriz?")

يَبْغُونَ 10/23, 42/42.

يَبْغِى 38/24.

يَبْغِيَانِ 55/20.

بُغِىَ 22/60.

بَاغٍ 2/173 (= "zaruret haricinde onları benimsemeyerek ve talep etmeyerek ve zaruret hududunu aşmayarak..." demektir.), aynı manada: 6/145, 16/115.

b) البَغْىُ Kibir, zulüm, fesad, azgınlık, her türlü tecavüz, haddi aşma, ifrat. (Hased, kıskançlık manasına da ıtlak edildiği vaki'dir.)

البَغْى 7/33, 16/90, 42/39.

بَغْضاً 2/283, 3/64, 6/129, 23/44, 24/63, 29/25, 35/40, 43/32, 49/12.

بَغْضكم 2/36 - 283, 3/195, 4/21 - 25 - 32, 6/65 - 165, 7/24, 16/71, 20/123, 24/58 - 63, 25/20, 29/25 (= iki kez), 34/42, 47/4, 49/2 - 12.

بَغْضنا 3/64, 6/128, 38/22.

بَعْضه 8/37, 13/36, 66/3.

بَعْضها 2/73, 3/34, 13/4, 24/40.

بَعْضهم 2/76 - 145 - 251 - 253 (= iki kez), 4/34, 5/51, 6/53 - 112, 8/72 - 73 - 75, 9/67 - 71 - 127, 17/21 - 88, 18/99, 22/40, 23/44 - 91, 33/6, 34/31, 35/40, 37/27 - 50, 38/24, 43/32 (= iki kez) - 67, 45/19. 52/25, 68/30.

b) البَعُوضَة Sivrisinek. (Bazen bite de ıtlak edilir.)

بَعُوضَه 2/26.

7 — بعل — 138

a) البَعْلُ Koca, zevc. Cemisi: البُعُولَةُ

بَعْلِها 4/128.

بَعْلى 11/72.

بُعُولَتُهنَ 2/228, 24/31 (= üç defa)

b) بَعْلٌ İlyas Aleyhisselam'ın kavminin ibadet ettiği putların adıdır.

بَعْلًا 37/125.

13 — بغت — 139

البَغْتُ البَغْتَة Füc'et (= ansızın oluverme). Ansızın.

بَغْتَةً 6/31 - 44 - 47, 7/95 - 187, 12/107, 21/40, 22/55, 26/202, 29/53, 39/55, 43/68, 47/18.

5 — بغض — 140

البُغْض = Buğz: Sevginin zıddı olan kerahet = hoşlanmama demektir.

أَبْتَغِي 6/114.

تَبْتَغُوا 2/198, 4/24, 16/14, 17/12 - 66, 24/33, 28/73, 30/46, 35/12, 45/12.

تَبْتَغُونَ 4/94.

تَبْتَغِى 6/35, 66/1.

نَبْتَغِى 28/55.

يَبْتَغ 3/85.

يَبْتَغُونَ 4/139, 5/2, 17/57, 24/33, 48/29, 59/ 8, 73/20.

ابْتَغ 17/110, 28/77.

ابْتَغُوا 2/187, 5/35, 29/17, 62/10.

ابْتِغَاء 2/207 - 265 - 272, 3/7 (= iki kere), 4/104 - 114, 13/17 - 22, 17/28, 57/27, 60/1, 92/20.

ابْتِغَاؤكم 30/23.

e) اُنْبَغِى يَنْبَغِى fiili (bir işin yapılması) doğru olmak, gerekmek, kolay olmak manalarına gelir. مَا يَنْبَغِى doğru olmaz, sahih ve caiz olmaz, demektir.

يَنْبَغِى 19/92 (= "Sahih olmaz, caiz olmaz" manasında), aynı manada: 25/18. 26/211, 36/69; "kolay olmaz, müyesser değildir" manasında: 36/40, 38/35.

f) بَاغَتْ بِغَاءً مُبَاغَاةً fiili ile بَغَتِ المَرْأَةُ بِغَاءً fiili fücur işlemek, kahpelik etmek manasındadır.

بَغِيٌّ Kahpe.

البِغَاءِ 24/33.

بَغِيًا 19/20 - 28.

بَغْيًا 2/90 (= kıskançlık manasında); kibir, zulüm, fesat veya her türlü tecavüz ve ifrat manasında: 2/213, 3/19, 10/90, 42/14, 45/17.

بَغْيُكم "Kibriniz, fesadınız, zulmünüz" yahut "tecavüzünüz, azgınlığınız" manasında: 10/23.

بِبَغْيِهِم 6/146 (= "kibirleri, fesadları, zulümleri sebebiyle" veya "azgınlıkları, tecavüzleri sebebiyle" demektir.)

c) بَغَى يَبْغِى بُغْيَة fiili talep etmek, aramak, arzulamak manasındadır.

اَبْغِى 16/164.

اَبْغِيكم 7/40 (= "Sizin için Allah'tan başka bir ilah mı arayayım?" mealinde)

تَبْغِ 28/77.

تَبْغُوا 4/34.

تَبْغُونَهَا Her iki âyette de "yolun eğriliğini arayıp arzu ederek..." mealinde: 3/99, 7/86.

نَبْغِ 18/64 (= Aslı نَبْغِى olup bazı Arabi lehçelere tebaiyeten bazı kıraatlerde ياء hazfedilmiştir.)

نَبْغِى 12/65 (= "Daha ne isteriz" mealinde. Yukarıda bu fiile "yalan söylemiyoruz, zulmetmiyoruz" manası da verilmiştir.)

يَبْغُونَ 3/83, 5/50, 18/108.

يَبْغُونكم 9/47 (= "Fitneye düşmenizi arzu ederek..." manasında).

يَبْغُونَهَا Bu âyetlerde "yolun eğriliğini arzu ederekten..." mealinde: 7/45, 11/19, 14/3.

d) اِبْتَغَى يَبْتَغِي اِبْتِغَاءَ fiili talep etmek, arzulamak, aramak manasındadır.

اِبْتَغَى 23/7, 70/31.

اِبْتَغُوا 9/48, 17/42.

اِبْتَغَيْتَ 33/51.

9 — بقر — 143

البَقَرُ Cins ismi olup sığır manasına gelir. Müfredi (بَقَرَةٌ = inek) olup, bunun cemisi بَقَرَاتٌ şeklindedir.

بَقَرَة 2/67 - 68 - 69 - 71.

البَقَر 2/70, 6/144 -146.

بَقَرَاتٍ 12/43 - 46.

يَبْقٰى 55/27.

اَبْقٰى 53/51.

تَبْقٰى 74/28.

İsm-i tafdil olan اَبْقٰى 20/71 - 73 - 127 - 131, 28/60, 42/36, 87/17.

بَاقٍ 16/96.

اَلْبَاقِيْن 26/120, 37/77.

بَاقِيَة 43/28, 69/8 (= "Onlar için beka var mı, görüyor musun?" veya "Onlar için baki, geride kalan bir cemaat yahut baki bir fiil hareket var mı, görüyor musun?" mealinde).

اَلْبَاقِيَاتُ 18/46, 19/76.

بَقِيَّة 2/248 (= "Musa ve Harun Aleyhimesselam'ın ailelerinin geriye bıraktıklarından arta kalan şeyler" mealinde); 11/82 (= Allah'a itaat ve O'ndan sevap beklemek yahut Allah rızası için yapılan ibadetler yahut Allah katında salih amellerden baki kalanlar manasında); 11/116 (= Akıl ve fazilet erbabı).

147 — بكر — 12

a) بَكَرَ بُكُوْرًا Erkenden gelmek manasında bir fiildir. Erkenden gelmekten maksat ya gündüzün başlangıcında gelmek veya herhangi bir vakitte acele gelmektir. اَبْكَرَ اِبْكَارًا = بَكَّرَ تَبْكِيْرًا fiilleri de aynı manayı taşırlar.

اَلْبُكْرَةُ : اَلْغُدْوَةُ'nin müradifi olup; gündüzün başlangıcı, sabah, erken manasını ifade eder. Kur'ân-ı Kerim'de iki yerde اَلْعَشِيُّ'nün mukabili, dört yerde de (ikindiden akşama kadar süren vakit = اَلْاَصِيْلُ)'nün mukabili olarak varid olmuştur. Bir yerde de tek olarak, karşılıksız zikredilmiştir.

بُكْرَةً 19/11 - 62, 25/5, 33/42, 48/9, 54/38, 76/25.

144 — بقع — 1

Yakınındaki parçaya benzemeyen, onun şeklinde olmayan arazi parçasına ve muayyen yere اَلْبُقْعَة denir.

اَلْبُقْعَة 28/30 (= Mübarek yer).

145 — بقل — 1

اَلْبَقْلُ Yerde biten her türlü yeşil nebata ve sebzeye denir.

بَقْلِهَا 2/61 (= sebze).

146 — بقى — 21

a) بَقِيَ يَبْقٰى بَقَاءً fiili فَنِيَ'nın zıddı olup, baki olmak, devam etmek, fani olmamak manasına gelir. İsm-i faili: بَاقٍ cemisi: بَاقِيْن müennesi: بَاقِيَة müennesin cemisi: بَاقِيَات Bazen بَاقِيَة ism-i faili, masdar mevkisine konup بَقَاءٌ = Beka, baki olma manasını ifade eder. İsm-i tafdil olan اَبْقٰى daha baki, en baki fani olmayan manasına gelir.

b) اَلْبَقِيَّةُ Baki bir eşyanın adıdır. Geriye kalan manasına gelir.

اُولُوا الْبَقِيَّة Kamil akıl sahipleri veya fazilet ve hayır sahipleri.

بَقِيَّةُ اللهِ Allah'a itaat, Allah'tan ecir beklemek yahut Allah Teâlâ'nın rızası kasdedilerek yapılan her türlü ibadet yahut Allah katında kulların işledikleri salih amelden baki kalanlar.

c) اَبْقٰى يُبْقِي fiili اَفْنٰى يُفْنِي fiilinin zıddı olup; baki kılmak, fani kılmamak, devam ettirmek manasına gelir.

d) اَلْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ Allah rızası için yapılan her nevi salih ameller.

بَقِّي 2/278 (= "Halka tevdi' ettiğiniz arta kalan faizinizi bırakınız" mealinde).

بُكِيٌّ'dür. Müteaddi fiil olan اَبْكَى da ağlatmak manasındadır. Bazen gülmenin sevinçten kinaye olarak kullanılması gibi اَلْبُكَاءُ = Ağlamak da hüzün ve elemden kinaye olarak zikredilir.

بَكَتْ 44/29 (= "Onların fıkdanına, dünyadan ayrılışlarına ne semâ ne de arz hiçbiri üzülmedi" mealinde. Onları alaya almak için varid olmuştur.).

تَبْكُونَ 53/60 (= "Huşû' ile ağlamazsınız" mealinde).

يَبْكُونَ Her iki âyette de hakiki ağlayış murad edilmektedir 12/6, 17/109.

وَلْيَبْكُوا 9/82 (= Buradaki ağlamanın cehennemde münafıkların gözyaşları hiç kesilmeden akacağının varid olmasına binaen hakiki olması veya onlara isabet edecek olan gam ve hüzünden kinaye olması muvafıktır.)

اَبْكَى 55/43 (= "Sürur ve hüzün veren, sevindiren ve üzen O'dur" mealinde)

بُكِيًّا 19/58 (= Hakiki ağlama kasdedilmektedir. İsm-i fail olan بَاكٍ'in cemisidir.).

150 — بلد — 19

اَلْبَلْدُ الْبَلْدَةُ = Belde: İmar edilmiş olsun olmasın, her mevkiye denir. Cemisi اَلْبِلَاد الْبُلْدَان 'dır. Kur'ân'da bazı yerlerde اَلْبَلْدَة اَلْبَلَد ile Mekke kasdedilmiştir.

بَلَد Mevki, belde: 7/57, 16/7, 35/9.

اَلْبَلَد Mevki, belde: 7/58; Mekke murad edilerek: 14/35, 90/1 - 2, 95/3.

بَلَدًا 2/126 (= Emin belde, emniyetli mevki demektir. Mekke arazisine işaret edilmektedir.).

b) اَلْاِبْكَارُ ya بُكْرَة 'nin ismi, ya da اَبْكَرَ 'nin masdarıdır. Manası: Erken gündüzün başlangıcı, sabah.

اَلْاِبْكَارِ 3/41, 40/55.

c) اَلْبِكْرُ kelimesi, evlenmemiş (cinsi münasebet yapmamış, doğurmamış) genç kız manasında olup Kur'ân-ı Kerim'de müfred olarak ve ineğin vasfı olarak varid olmuştur.

بِكْرٌ 2/68 (= "Ne yaşlı, ne de genç körpe" yani "Ne kocamış inek, ne de düve" demektir.) بِكْرٌ lafzı, dulun hilafı olan azrâ, bakire manasında da cemi olarak اَبْكَارًا şeklinde Kur'ân'da mezkurdur.

اَبْكَارًا 56/36, 66/5.

148 — بكم — 6

اَبْكَمُ Lafzı dilsiz, ahras manasında olup, cemisi بُكْمٌ 'dür.

اَبْكَمَ 16/76.

بُكْمٌ 2/18 (= Vakta ki hakka kulak vermediler, dilleri hakkı söylemekten vazgeçti ve göz önündeki hidayet delillerine karşı gözlerini kapadılar; bu vasıflarla tavsif edildiler.) - 171, 6/39.

اَلْبُكْمُ 8/22 (= Bu, hakkı açık olduğu halde itiraf etmeyenlerin, işitmeyen ve konuşamayanlarla teşbihidir. Hakkı itiraf etmeyenler sağır ve dılsizlere benzetilmişlerdir.).

بُكْمًا 17/97 (= Gözleri, dilleri ve kulakları sağlam olanların faydalandığı nimetin kendilerine haram kılınmasından kinayedir.).

149 — بكى — 7

بَكَى يَبْكِى بُكَاءً fiili ağlamak manasındadır. İsm-i faili بَاكٍ, cem'i mükesseri

بَلَغَ 6/19 (= "Ey Mekke halkı! Sizi ve kendisine Kur'ân'ın vasıl olduğu, Kur'ân'dan haberdar olan kimseleri Kur'ân'la inzar etmem için..." mealinde); 12/22, 18/86 - 90 - 93, 24/59, 28/14. 48/15 (= iki kere); 37/102 (= "Babasıyla birlikte babasının işlerinde çalışma çağına erişince..." mealinde).

بَلَغَا 18/61.

بَلَغْتُ 19/8.

بَلَغْتَ 18/76.

بَلَغْتْ 33/10, 56/83. 75/26.

بَلَغْنَ 2/232 - 234; "Muayyen müddete (iddetlerinin bitimine) yaklaştıklarında (muayyen müddete vasıl olmaya yaklaştıkları zaman") mealinde: 2/231, 65/2. (İddetini bitirmiş olan boşanmış kadın, artık kocasının nikâhından çıkmış olur.).

بَلَغْنَا 6/128.

بَلَغَنِى 3/40.

بَلَغُوا 4/6, 34/45.

اَبْلُغ 18/60, 40/36.

تَبْلُغَ 17/37.

لَتَبْلُغُوا 22/5, 40/67 (= iki defa) - 80.

يَبْلُغَ 2/196 - 235, 6/152, 13/14, 17/34, 48/25.

يَبْلُغَا 18/82.

يَبْلُغَنَّ 17/23.

يَبْلُغُوا 24/58.

بَالِغ 5/95, 65/3.

بَالِغه 13/14.

بَالِغُوه 7/135.

بَالِغِيه 16/7, 40/56.

b) Kuvveti cihetiyle nihayet derecesine vasıl olan şeylere بَالِغَة denir. حِكْمَةٌ بَالِغَة حُجَّةٌ بَالِغَةٌ يَمِينٌ بَالِغَة gibi.

بَلْدَة Mevki, belde: 25/49, 34/15, 43/11, 50/11.

البَلْدَة Mekke muraddır: 27/91

البِلَاد 3/196, 40/4, 50/36, 89/8 - 11.

5 — بلس — 151

اَبْلَسَ يُبْلِسُ اِبْلَاسًا fiili üzülmek, hayret etmek, ümitsizliğe kapılmak, gamdan dolayı sükut etmek, dayanağı kalmamak manalarına gelir. İsm-i faili: مُبْلِس cemisi: مُبْلِسُون مُبْلِسِين

يُبْلِس 30/12 (= "Sükut edecekler" manasında olup yeis, hayret ve nokta-i istinadsızlık sebebiyle sükut edip donakalacaklar, demektir.).

مُبْلِسُون 6/44 (= "Her nevi hayırdan ümitlerini keserek, donakalıp hasret çekici oldular" mealinde), aynı manada: 23/77, 43/75.

مُبْلِسِين 30/49 (= Her hayırdan ümit keserek, yığılakalıp hasret çeken kimseler manasında)

1 — بلع — 152

بَلِعَ يَبْلَعُ fiili yutmak (boğazdan mideye indirmek) manasına gelir. Mecazen arzın suyu emmesine ıtlak edilmiştir.

ابْلَعِى "Yut" manasında emirdir, 11/44 (= Buradaki yutmak mecaz olup; arzın suyu emerek içine çekmesine ıtlak edilmiştir.).

77 — بلغ — 153

a) بَلَغَ يَبْلُغُ بُلُوغًا fiili, bir şeye zaman olsun mekan olsun, hissi yahut manevi olsun, mutlak manada vasıl olmak, erişmek manasındadır. İsm-i faili: بَالِغٌ, müennesi: بَالِغَة, cemisi: بَالِغُون بَالِغِين

بَلَوْنَا 68/17.

بَلَوْناهم 7/168, 68/17.

تَبْلُو 10/30 (= "İmtihan, hakikati ortaya çıkardığı gibi; orada herkesin amelinin hakikati ortaya çıkacak, herkes geçmişte yaptığı şeylerin neticesini görecektir." mealinde)

نَبْلُوَا 47/31.

نَبْلُوكم 21/35.

لَنَبْلُوَنكم 2/155, 47/31.

نَبْلُوهم 7/163.

لَنَبْلُوَهم 18/7.

لَيَبْلُوَا 47/4.

لَيَبْلُوَكم 5/48, 6/165, 11/7, 67/2.

يَبْلُوكم 16/92.

لَيَبْلُوَنكم 5/94.

لَيَبْلُونى 27/40.

تُبْلَى 86/9.

لَتُبْلَوُنَّ 3/186.

لِيُبْلِيَ 8/17 (Belâ-i hasen = güzel imtihan, bu âyette yardım manasındadır. Yani bununla onları dener ki, ta bundan sonra onların durumu, davranışları nasıl olacak, açığa çıksın demektir.)

ابْتَلَى 2/124.

ابْتَلَاه 89/15 - 16.

نَبْتَلِيه 76/2.

لِيَبْتَلِيَ 3/154.

لِيَبْتَلِيَكم 3/152.

وابْتَلُو 4/6 (= "Mallar hususunda güzelce tasarruf yapabiliyorlar mı, yapamıyorlar mı, bilmeniz için yetimleri denemeye tabi tutunuz.")

ابْتُلِيَ 33/11.

b) البَلَاءُ masdar olup imtihan manasındadır.

بَلَاء 2/49, 7/141, 8/17, 14/6, 44/33.

البَالِغَة 6/149.

بَالِغَة 54/5, 68/39.

c) بَلِيغٌ قَوْلٌ beliğ söz manasındadır. Buradaki beliğ, ya kuvvet cihetiyle münteha derecesine varandır veya belagatli, fasih olandır.

بَلِيغًا 4/63.

d) بَلَّغَ يُبَلِّغُ اَبْلَغَ يُبْلِغُ fiili tebliğ etmek, eriştirmek, iletmek manasına gelir.

بَلَّغْتَ 5/67.

أُبَلِّغُكم 7/62 - 68, 46/23.

يُبَلِّغُون 33/39.

بَلِّغْ 5/67.

اَبْلَغْتُكم 7/79 - 93, 11/57.

اَبْلَغُوا 72/28.

اَبْلِغْه 9/6.

e) البَلَاغ 1 - İsal, iblağ, tebliğ, iletmek manasında isim. 2 - Kifayet, yeterli oluş.

بَلَاغ Her iki manada: 14/52, 46/35.

البلاغ Tebliğ manasında: 3/20, 5/92 - 99, 13/40, 16/35 - 82, 24/54, 29/18, 36/17, 42/48, 64/12.

بَلَاغًا 21/106 (= "Bu sûrede zikredilen hususlar içerisinde ibadet edici bir kavme yetecek kadar malumat ve nasihat vardır." mealinde veya "... gayeye erişme çaresi, yolu vardır" mealinde); tebliğ manasında: 72/23.

f) مَبْلَغٌ Varılan (erişilen) son nokta, hudud.

مَبْلَغُهم 53/30 (= "İlim cihetiyle onların hududu ve eriştikleri son nokta budur" mealinde)

154 — بلو — 37

a) بَلَا يَبْلُو بَلَاءً - اَبْلَى يُبْلِى - ابْتَلَى يَبْتَلِى fiilleri imtihan etmek, denemek manasındadırlar. Bu imtihan hayırla, şerle, nimetle veya nıkmetle olabilir.

ابْن 7/150, 9/30 (= iki kere). 20/94 Kur'ân'da ابْن مَرْيَمَ Hz İsa'ya ıtlak edilir. Zira onun babası yoktur: 2/87 - 253, 3/45, 4/157 - 171, 5/17 (= iki defa) - 46 - 72 - 75 - 78 - 110 - 112 - 114 - 116, 9/31, 19/34, 23/50, 33/7, 43/57, 57/27, 61/14 - 6. Bazen ابْن lafzı, aralarındaki mülabese ve alakadan dolayı tahsis edici bir kelimeye izafe edilir. Misafir (yolcu) manasında veya uzun seyahate çıkıp ta ailesinden uzak olup, sanki yol onun anne -babası gibi olan seyyah (yolda kalmış) manasındaki ابْنُ السَّبيل gibi: 2/177 - 215, 4/36, 8/41, 9/60, 17/26, 30/38, 59/7.

ابْنَك 12/81.

ابْنِه 11/42, 31/13.

ابْنَيْها 21/91.

ابْنِى 11/45.

ابْنَىْ اٰدَمَ 5/27.

بَنُون 26/88.

البَنُون 18/46, 37/149, 52/39.

Yakub (Aleyhisselâm)'a mensub (Onun neslinden) olanlara بَنُو اِسْرَائِيلَ = İsrail oğulları denir. Zira O, İsrail ismiyle maruftur.

بَنُو اِسْرَائِيلَ 10/90.

بَنِى اِسْرَائِيلَ 2/40 - 47 - 83 - 122 - 211 - 246, 3/49 - 93, 5/12 - 32 - 70 - 72 - 78 - 110, 7/105 - 134 - 137 - 138, 10/90 - 93, 17/2 - 4 - 101 - 104, 20/47 - 80 - 94, 26/17 - 22 - 59 - 197, 27/76, 32/23, 40/53, 43/59, 44/30, 45/16, 46/10, 61/6 - 14.

بَنُو اٰدَمَ = Adem oğulları tabiri ilk baba olan Adem'e (Aleyhisselam) nispeten beşer cinsine ıtlak edilmiştir.

بَنِى اٰدَمَ 7/26 - 27 - 31 - 35 - 172, 17/70, 36/60.

البَلَاء 37/106.

c) المُبْتَلى ism-i fail olup imtihan eden manasındadır. Cemisi المُبْتَلِين ve المُبْتَلُون'dir.

مُبْتَلِيكم 2/249.

مُبْتَلِينَ 23/30.

155 — بلى — 1

a) بَلِىَ يَبْلَى fiili eskimek, zeval bulmak manasındadır.

يَبْلَى "Fani olmaz, zeval bulmaz" manasında : 20/120.

b) بَلٰى Tasdik harfi: Evet, bilakis, aksine. (Cümledeki kullanılışına göre mana alır.)

بَلٰى 2/81 - 112 - 260, 3/76 - 125, 6/30, 7/172, 16/28 - 38, 34/3, 36/81, 39/59 - 71. 40/50, 43/80, 46/33 - 34, 57/14, 64/7, 67/9, 75/4, 84/15.

156 — بنن — 2

البَنَانُ Parmaklar yahut parmak uçları manasında olup البَنَانَةُ 'nin cemisidir.

بَنَان 8/12 (= Parmaklara vurulmasından muradı darbenin, bedenin bütün beden azalarına şamil olmasıdır.)

بَنَانَة 75/4 (= "Bilakis biz O'nun –parmak uçlarına varıncaya kadar– her tarafını tam tekmil bir sûrette düzeltmeye ve onu önceki vaziyetine döndermeye güç yetirir olarak onun kemiklerini biraraya getireceğiz" mealinde. Bu tabir, yani parmakların düzeltilmesi, yerleştirilmesi, bedenin tam bir şekilde terkip edilmesinden kinayedir.)

157 — بنو — 162

a) الاِبْنُ erkek çocuk, oğul. Tesniyesi: اِبْنَيْن Cemisi: اَبْنَاء بَنُون بَنِين اِبْنَان

بَنَاتكم 4/23.

بَنَاتى 11/78, 15/71.

21 — بنى — 158

a) بَنٰى يَبْنِى بُنْيَاناً fiili bina etmek, yapmak, kurmak manasındadır.

بَنَاهَا Her iki âyette de maksud mana muhkem ve ölçülü bir şekilde yaratmaktır: 79/27, 91/5.

بَنَوْا 9/110 (= İnşâ ettikleri binalarından murad, münafıkların ikame ettikleri mescid-i dırar'dır.)

بَنَيْنَا 78/12.

بَنَيْنَاهَا 50/6, 51/47.

اَتَبْنُون 26/128.

ابْنِ "Yap, kur" manasında emirdir: 40/36, 66/11.

ابْنُو 18/21, 37/97.

b) اَلْبِنَاءُ (= bina) lafzı yapılmış şey manasında kullanılır.

بِنَاء 2/22, 40/64.

c) اَلْبُنْيَانُ lafzı da Kur'ân'da bina = yapılmış şey manasında mezkurdur.

بُنْيَان 61/4.

بُنْيَانًا 18/21, 37/97.

بُنْيَانَه 9/109 (= iki kere) variddir. Bu âyet, münafıkların mescid-i dırarı bina etmeleri hususunda varid olmuştur. Âyet, sağlam olmayan temel üzerine iş yapan her şahıs hakkında güzel bir misal teşkil etmektedir)

بُنْيَانهم 9/110, 16/26.

d) اَلْبَنَّاءُ Usta, bina kuran, inşâ eden.

بَنَّاءٍ 38/37.

e) اَلْمَبْنِىُّ الْمَبْنِيَّةُ İsm-i mef'ul olup, kurulmuş, yapılmış manasındadır.

مَبْنِيَّة 39/20.

بَنِى اِخْوَانِهِنَّ 24/31.

بَنِى اَخَوَاتِهِنَّ 24/31.

بَنِيْنَ 6/100, 16/72, 17/6, 23/55, 26/133, 68/14, 71/12, 74/13.

اَلْبَنِيْنَ 3/14, 17/40, 37/153, 43/16.

بَنِيه 2/132 - 133, 70/11, 80/36.

بَنَىَ 2/132, 12/67 - 87, 14/35.

اَبْنَاء 5/18 (= Çocukların, babalarına yakın çıkmaları gibi; bizler de Allah katında mukarreb = yakınlık sahibi kimseleriz, demektir.), 24/31, 33/55 (= iki defa), 40/25.

اَبْنَائكم 2/49, 3/61, 7/141, 14/6, 33/4.

اَبْنَائنا 3/61.

اَبْنَاءهم 2/146, 6/20, 7/127, 28/4, 58/22.

اَبْنَاؤكم 4/11, 9/24.

اَبْنَائِكم 4/23.

اَبْنَائِنَا 2/246.

اَبْنَائِهِنَّ 24/31, 33/55.

b) Yakınlıkta ziyadeliğe delâlet için اِبْن lafzı بُنَىَّ şeklinde tasğir yapılır, يَا بُنَىَّ! Oğulcuğum!, Yavrum! manasına gelir.

بُنَىَّ 11/42, 12/5, 31/13 - 16 - 17, 37/102.

c) اِبْن lafzının müennesi اِبْنَة veya بِنْتٌ tesniyeleri اِبْنَتَيْن بِنْتَان اِبْنَتَان olup, cemileri بَنَاتٌ 'dür.

اِبْنَة 66/12.

اِبْنَتَىْ 28/27.

بَنَات 4/23 (= iki kere), 6/100, 33/50 (= dört kere), 43/16.

اَلْبَنَات 16/57 (= Onlar, meleklerin dişi olduklarını itikad ettiklerinden dolayı: Melekler Allah'ın kızlarıdır, demişlerdir.), 37/149 - 153, 52/39.

بَنَاتك 11/79, 33/59.

159 — بهت — 9

a) بَهَتَ يَبْهُتُ بَهْتًا fiili dehşete kapılmak, hayret etmek; بَهَتَ يَبْهَتُ fiili de dehşet vermek, hayrette bırakmak manalarına gelir.

بُهِتَ 2/258 (= Hüccet karşısında dehşete kapılıp şaşakalmak)

تَبْهَتُهم 21/40 (= Hayrette bırakmak, dehşet vermek manasında)

b) البُهْتَانُ Şeni' olan batıla denir. Hayret ve dehşet veren çirkin ve yalan söze de ıtlak edilir.

بهتان 24/16 (= Çirkin ve yalan söz, iftira maksuddur): 60/12 (= Caiz olmayan şeyi ele alarak, çirkin ve kötü şeye doğru yürüyerek işlenilen her türlü şeni' fiilden kinayedir.)

بُهْتَانًا 4/20 (= "Onu, kendisiyle hanımlarınızı şaşırtıp hayrette bıraktığınız bir batıl ve zulümle ve açıkça günaha girmekle mi alacaksınız? mealinde): şaşırtan, hayrette bırakan şeni' ve yalan söz, iftira manasında: 4/112 - 156, 33/ 58.

160 — بهج — 3

بَهِجَ يَبْهَجُ بَهْجَة fiili güzel, güler yüzlü parlak olmak manasındadır.

البَهِيجُ Parlak, güler yüzlü, ter ü taze, soluk olmayan demektir.

بَهْجَة 27/60 (= "Güzellik ve parlaklık taşıyan..." manasında)

بَهِيج "Güzel, parlak her sınıf nebattan..." 22/5, 50/7.

161 — بهل — 1

ابْتَهَلَ يَبْتَهِلُ fiili; ihlas ve cehdle dua etmek, yalvarıp yakarmak manasındadır.

نَبْتَهِلْ 3/61 (= "Allah'a tazarru' ve niyaz edelim, yalvaralım" manasında. Bazıları bu âyetteki ibtihali la'netleşme ile tefsir etmişlerdir. Zira bu âyetteki yapılan tazarru' la'netleşmek içindir.)

162 — بهم — 3

البَهِيمَةُ Dört ayaklı bütün hayvanlara veya istisnasız her canlıya denir.

بَهِيمَة 5/1 (= "Deve, sığır ve davardan" olan hayvanların yenmesi size helal kılındı.). 22/28 - 34.

163 — بوء — 17

a) بَاءَ يَبُوءُ fiili dönmek, döndürmek, uğramak manalarına gelir. Kur'ân'dâ sülasi olarak bütün mevzularda (kötülüğe) uğramak manasında varid olmuştur.

بَاءَ 3/162, 8/16.

بَاءُوا 2/61 - 90, 3/112.

تَبُوءَ 5/29.

b) بَوَّأَ يُبَوِّئُ fiili indirmek, ağırlamak, hazırlamak, yerleştirmek manalarına gelir.

بَوَّأَكم 7/74 (= "Sizi yeryüzüne yerleştirdi" mealinde)

بَوَّأنا 10/93 (= "İsrail oğullarını muvafık, hoşnut olunan bir mekana indirdik" meâlinde): 22/26 (= "hazırladık" manasında)

تُبَوِّئُ 3/121 (= "Mü'minleri mekanlarına, savaş yerlerine yerleştiriyordun" mealinde. Bu, Rasulullah'ın Uhud harbinde orduyu nizam ve tertibe sokmasına delalet etmektedir.)

لَنُبَوِّئَنَّهم 16/41 (= "Onları dünyada güzel bir menzile yerleştireceğiz" mealinde olup, izzet ve üstünlükten kinayedir.); 29/58 (= "Onları cennetin yüksek odalarına yerleştireceğiz" mealinde)

c) المُبَوَّأ İsm-i mekan olup hazırlanmış yer, menzil manasına gelir.

diye tefsir edilmiştir. Güya onlar kapıları kapalı yerlerde olup da onları üzerlerine açtık, demektir.); Kapılar: 7/40, 12/67, 15/44, 16/29, 39/72, 40/76, 54/11.

الأَبْوَاب Kapılar: 12/23, 38/50.

أَبْواباً Kapılar : 43/34, 78/19.

أَبْوَابُهَا Kapılar: 2/189, 39/71 - 73.

5 — بور — 165

a) بَارَ يَبُورُ بَوْرًا بُورًا بَوَارًا fiili helak olmak, kesad gitmek, boşa gitmek manalarına gelir. İsm-i faili بَائِرٌ

تَبُورَ 35/29 (= "Asla zarar etmeyecek ve kesada uğramayacak bir ticaret, amel umarlar" mealinde)

يَبُورُ 35/10 (= "Boşa gider" mealinde)

البَوَار 14/28 (= Helak yurdu demektir.)

b) البُورُ ya البَائِرُ ism-i failinin cemisidir veya kendisiyle müzekker, müennes ve ceminin vasıflandırıldığı mübalağalı masdardır. Mesela رَجُلٌ بُورٌ امْرَأَةٌ بُورٌ قَوْمٌ بُورٌ denir.

بُورًا Her iki âyette de, ism-i failin cemisi olarak "helak olucular" manasında veya masdar olup, onlar mübalağa ile vasfedilerek nefs-i helak kılınmaları ve bu lafzın "helakın ta kendileri" manasında olması sahih ve doğrudur.) 25/18. 48/12.

4 — بول — 166

البَالُ lafzı çeşitli manalara ıtlak edilebilir. Bir manası ehemmiyetli hal, durum, keyfiyettir. مَا بَالُ فُلَانٍ؟ denildiği zaman, filanın durumu nedir, ne durumdadır? manasına, gelir.

أَصْلَحَ اللهُ بَالَكَ cümlesi; Allah, durumunu, halini ıslah etsin manasındadır.

مُبَوَّأَ 10/93 (= "İsrail oğullarını rıza gösterilen, muvafık bir mekana indirdik" mealinde.) Araplar bir şeyi medh ettiklerinde onu صِدْق = sıdka izafe ederlerdi. قَدَمُ صِدْقٍ مَقْعَدُ صِدْقٍ رَجُلُ صِدْقٍ av.b. derlerdi.

d) تَبَوَّأَ يَتَبَوَّأُ fiili konaklamak, mesken edinmek, yerleşmek manasındadır.

تَبَوَّؤُا 59/9 (= Temsil yoluyla iman onlar için mahal olarak gösterilmiştir. Veya "imanlarıyla birlikte, imanlı olarak" manasındadır.)

نَتَبَوَّأُ 39/74 (= "Cennetten dilediğimiz yeri mesken ediniriz" mealinde)

يَتَبَوَّأُ 12/56 (= "Beldelerinden dilediği yerde konaklayabilir ve orayı mesken edinebilir" mealinde olup; onun yeryüzünde tasarruf etmesindeki kemal-i kudreti ve yeryüzündeki beldelerin saltanatı altına girmesi kasdedilmektedir.)

تَبَوَّءَا "Yerleşin, edinin" manasında emirdir: 10/87.

27 — بوب — 164

البَابُ kapı manasındadır. Mecazen, başka bir şeye ulaştıran (vasıta, vesile) manasında kullanılır. Cemisi: أَبْوَابٌ

بَاب Kapı: 12/67, 13/23, 15/44, 57/13.

البَاب Kapı: 2/58, 4/154, 5/23, 7/161, 12/25 (= iki defa).

بَابًا Kapı: 15/14, 23/77 (= "Onlara şiddetli bir mihnetle musibet verdiğimiz zaman..." demektir. Şiddetli mihnet sanki kapalı bir kapı ardında bulunup da kapı üzerlerine açılmış gibi bir teşbihtir.)

أَبْوَاب 6/44 (= "Sıhhat, bolluk gibi nimet çeşitlerini onlara hediye ettik."

اَهْلُ بَيْتِ البَيْتِ ev halkı (sakinleri): الرَّجُلِ adamın ev halkı (ailesi) manasında olup Kur'ân'da اَهْلُ البَيْت İbrahim Aleyhisselâm'ın ailesine ıtlak edilmiştir. Hz. Muhammed'in (SAV) âline de denmesi müteâreftir.

Bazen البَيْتُ kelimesi insanlardan başka mahlukata da izafe edilir.

بَيَّت 3/96, 17/93, 28/12 (= "Size bir aile göstereyim mi?" demektir.); 29/41 (= Burada beyt örümceğe izafe edilmiş olup "örümcek yuvası" demektir); 51/36 (= "Müslüman bir aile dışında..." demektir.)

البَيْت Ka'be murad edilerek: 2/125 - 127 - 158, 3/97, 5/2 - 97, 8/35, 22/ 26 - 29 - 33, 106/3; İbrahim Aleyhisselam'ın ailesi kasdedilerek: 11/73; Muhammed Aleyhissalatü vesselam'ın âli maksud olarak: 33/33; Gökyüzünde bir ev veya Ka'be maksud olduğu söylenmiştir: 52/4.

بَيْتًا 29/41, 66/11.

بَيْتِك 8/5, 14/37.

بَيْتِه 4/100.

بَيْتِهَا 12/23.

بَيْتِى Ka'be muraddır: 2/125, 22/26-, ev manasında: 71/28.

بُيُوت 24/36 (= mescidler murad edilmektedir.) Evler manasında: 24/61 (sekiz defa), 33/53.

البُيُوت 2/189 (= iki kere), 4/15, 29/41.

بُيُوتًا 7/74, 10/87, 15/82, 16/68 - 80, 24/27 - 29 - 61, 26/149.

بُيُوتكم 3/49 - 154, 10/87, 16/80, 24/27 - 61.

بُيُوتِكنّ 33/33 - 34.

بُيُوتنا 33/13.

بُيُوتهم 27/52, 43/33 - 34. 59/2.

بَال "Ne haldedirler?" manasında: 12/50, 20/51.

بَالَهم "Hallerini düzeltmek: 47/2 - 5.

73 — بيت — 167

a) بَاتَ يَبِيتُ بَيَاتًا fiili gecelemek, geceyi geçirmek, olmak manalarına gelir.

يَبِيتُون 25/64 (= Bu âyette onlar geceyi ihya edici olmakla tavsif edilmişlerdir.)

b) بَيَّتَ يُبَيِّتُ تبييتًا fiili, geceleyin tedbir etmek (düzenlemek), gizlice tedbir etmek manalarına gelir. بَيَّتَ القَوْمَ geceleyin baskın yapmak manasındadır.

بَيَّتَ 4/81 (= "Geceleyin bir grup senin söylediklerinin dışında plan kurarlar" veya "gizlice tedbir ederler" mealinde)

يُبَيِّتُونَ Her iki âyette de gece kararlaştırmak veya gizlice tedbir etmek, manasında. 4/81 -108.

لَنُبَيِّتَنَّه 27/49 (= "Geceleyin O'na ve ehline ansızın baskın yapacağız" mealinde)

c) البَيَاتُ ya masdardır veya التَّبْيِيتُ = ansızın düşmana baskın yapmak manasında isimdir.

بَيَاتًا 7/4 (= "Geceleyin" demektir.). 7/97 (= Bu âyette masdar veya isim olarak düşünülmesi muvafıktır. "Gece vakti" veya "ansızın baskın yaparak" manasında); 10/50 (= "Gece yahut gündüz" demektir.)

d) البَيْتُ insanın gece barındığı yerdir. Sonradan geceye itibar etmeksizin mesken olarak hazırlanan her yere البَيْتُ denmiştir. Taştan, yünden, kıldan v.s.'den mesken edinilen her yere ıtlak edilir. Cemisi بُيُوتٌ'dür. البَيْتُ العَتِيقُ Kâ'be'ye ıtlak edilir. اَهْلُ البَيْتُ الحَرَامُ

15 — بيع — 170

a) بَاعَ يَبِيعُ بَيْعًا fiili satmak manasına gelir. البَيْعُ satış, alış veriş demektir.

بَايَعَ يُبَايِعُ مُبَايَعَةً fiili de alış veriş etmek manasına gelmekle birlikte, içerisinde hukuk mübadelesi bulunduğundan dolayı biat etmek, antlaşmak manasına da gelir.

بَايَعْتم 9/111 (= Buradaki mübadele mali olmayıp, muahede ve biat muraddır.

يُبَايِعْنَك 60/12 (= Buradaki mübadeleyle de biat kasdedilmiştir.)

يُبَايِعُون 48/10 (= "Allah'a biat ederler" mealinde)

يُبَايِعُونك "Sana biat edenler...": 48/10; "Ağacın altında sana biat ettiklerinde...": 48/18.

فَبَايِعْهن 60/12 (= "Onlarla muahede yap, biatlerini al" mealinde)

b) تَبَايَعَ filli âyette mali mübadele (alış veriş etmek) manasında varid olmuştur.

تَبَايَعْتم 2/282

بَيْع 2/254 (= "Alış-veriş, arkadaşlık veya şefaat tavassutuyla menfaatin hasıl olması için vesile edilemeyen bir gün gelmeden önce..." mealinde). 14/31, 24/37 (= mali mübadele, alış veriş muraddır.)

البَيْع Mali mübadele manasında: 2/275 (= iki defa), 62/9.

بِبَيْعِكم 9/111 (= Kendilerine fiat ve bedel olarak cennetin verilmesi için mü'minlerin can ve mallarını Allah yolunda bezletmeleri, feda etmeleri murad edilmiştir. Bu, hakikat itibariyle bir muahede ise de, bir alış veriş muamelesi sûretindedir.)

c) البيعة hıristiyanların kilisesine denir. Cemisi البِيَع'dır.

بُيُوتِهِنَّ 65/1.

1 — بيد — 168

بَادَ يَبِيدُ بَيْدًا fiili helak olmak, batmak manasındadır.

تَبِيدُ 18/35 (= Helak olmak, fani olmak, manasında)

12 — بيض — 169

a) البَيَاضُ Siyahlığın zıddı olan beyazlıktır. Sıfat-ı müşebbehe olan اَبْيَضُ (beyaz = kelimesinin müennesi بَيْضَاءُ'dur. Cemisi بِيضٌ 'dur.

ابْيَضَّ يَبْيَضُّ fiili beyaz olmak, beyazlaşmak demektir.

بَيَاضُ الوَجْه (= yüz beyazlığı), parlaklık ve sevinçten kinayedir.

ابْيَضَّتْ 3/107 (= Önceden işledikleri salih amellerden dolayı yüzlerinin parlaklaşmasından ve nurlu olmasından kinayedir.)

12/84 (= "Çok ağlamadan ve hüzünden dolayı gözlerinin siyahı beyaza inkılab etti" mealinde)

تَبْيَضّ 3/106 (= Önceden işledikleri salih amellerden dolayı yüzlerinin parlaması ve nurlanmasından kinayedir.)

الأَبْيَضُ 2/187 (= Gündüzün beyazlığı ile gecenin siyahlığı birbirinden ayırd edilene kadar... demektir.)

بَيْضَاء Şu âyetlerde nurani bir beyazlık kasdedilmektedir: 7/108, 20/22, 26/33, 27/12, 28/32, 37/46 (= Kadeh beyazlıkla tavsif edilmiştir.)

بِيض 35/27.

b) البَيْضُ Yumurta. Müfredi بَيْضَة

بَيْضٌ 37/49 (= Cennet hurileri renk ve saklılık hususunda kuluçka yumurtasına benzetilmişlerdir.)

بَيْعٌ 22/40.

523 — بين — 171

a) بَانَ يَبِينُ بياناً fiili açığa çıkmak, açıklığa kavuşmak, vazıh olmak manasındadır. بَيِّنٌ Apaçık manasında olup müennesi بَيِّنَةٌ cemi-i müennesi بَيِّناتٌ'dür. (hissi yahut akil olan bir şeyi) izah eden, açıklayan manasında da kullanılır.

بَيِّن 18/15.

بَيِّنَة 2/211, 6/57 - 157, 7/73 - 85 - 105, 8/42 (= iki kere), 11/17 - 28 - 53 - 63 - 88, 20/133, 29/35, 35/40, 47/14.

البينة 98/1 - 4.

بَيِّنَات 2/99-185, 3/97, 10/15, 17/101, 19/73, 22/16-72, 24/1, 28/36, 29/49, 34/43, 45/17 - 25, 46/7, 57/9, 58/5.

البَيِّنَات 2/87 - 92 - 159 - 209 - 213 - 253 (= iki defa), 3/86 - 105 - 183 - 184, 4/153, 5/32 - 110, 7/101, 9/70, 10/13 - 74, 14/9, 16/44, 20/72, 29/39, 30/9 - 47, 35/25, 40/22 - 28 - 34 - 50 - 66 - 83, 43/63, 57/25, 61/6, 64/6.

b) بَيَّنَ يُبَيِّنُ تَبْيِينًا fiili hem lazım hem de müteaddi olup vazıh (açık) ve zahir olmak, izah ve izhar etmek manalarına gelir. İsm-i faili مُبَيِّنٌ olup, müennesi مُبَيِّنَة cemi-i müennesi مُبَيِّنات'dır.

بَيَّنَّا 2/118, 3/118, 57/17.

بَيَّنَا 2/159.

بَيَّنُوا 2/160 (= "Allahü Teâlâ'nın ayanen insanlar için açıkladığı şeyleri izhar edenler..." veya "başkalarının kendilerine iktida etmeleri, uymaları için yaptıkları tevbeyi izhar edenler..." demektir.)

لأُبَيِّنَ 43/63.

لتُبَيِّنَنَّ 16/44 - 64.

لتُبَيِّنُنَّه 3/187.

نُبَيِّن 5/75.

لنُبَيِّنَ 22/5.

لنُبَيِّنَه 6/105.

يُبَيِّن 2/68 - 69 - 70 - 187 - 219 - 221 - 242 - 266, 3/103, 4/176, 5/15 - 19 - 89, 9/115, 24/18 - 58 - 59 - 61.

لِيُبَيِّن 4/26, 14/4, 16/39.

لِيُبَيِّنَنَّ 16/92.

يُبَيِّنُهَا 2/230.

مُبَيِّنَة Açık veya "durumlarını açıklayıcı" manasında: 4/19, 33/30, 65/1.

مُبَيِّنَات Açık olanlar veya "açıklayıcılar" manasında: 24/34 - 46, 65/11.

c) أَبَانَ يُبِينُ fiili; fasih konuşmak, açıklamak, kelamı ve ifadesi açık olmak manasındadır.

يُبِينُ 43/52 (= Firavun, Hz. Musa'yı dilindeki bazı hususları izah etmesine mani olan bir düğümden dolayı çekiştirmiştir. Halbuki Allah'ın o düğümü çözdüğünü ve Hz. Musa'nın "Sözünü anlamaları için dilimden düğümü çöz" diye istekte bulunmasına cevap verip duasını kabul ettiğini bilememiştir.)

d) أَبَانَ fiilinin ism-i faili مُبِينٌ olup, lazım ve müteaddi olarak mana verilir. الْمُبِينُ = Açık, vazıh olan (lazımi mana); açıklayan, izah eden (müteaddiye göre)

مُبِين 2/168 (= apaçık) - 208, 3/164, 5/15 (= "Size hak yolunu açıklayan" demektir.) - 110, 6/7 - 59 - 74 - 142, 7/22 - 60 - 107 - 184, 10/2 - 61 - 76, 11/6 - 7 - 25 - 96, 12/5 - 8 - 30, 14/10, 15/1 - 18 - 79, 16/4 - 103, 19/38, 21/54, 22/49, 23/45, 24/12, 26/30 - 32 - 97 - 115 - 195, 27/1 - 13 - 21 - 75, 28/15 - 18 - 85,

المُسْتَبِين 37/117.

g) البَيَانُ İzah, açıklama. Maksud manayı açtığı için kelama beyan da denir. Mücmel ve mübhem bir kelamı şerhedip açıklayan söze de beyan denilmektedir.

بَيَانٌ İzah ve açıklama manasında: 3/138.

البيان (= Beyan: Maksud manayı açan, izah eden manasında: 55/4.

بَيَانه 75/19 (= Beyan "mücmelinin şerhi, mübheminin izahı..." demektir.)

h) التِّبْيَانُ Tebyin, izah, açıklığa kavuşturmak manasında masdar-ı ğayr-ı kıyasi veya ism-i masdardır.

تِبْيَانًا 16/89 (= "Her şey için tam bir beyan ve şerh olarak..." demektir.)

ı) البَيْنُ ayrılık veya kavuşma manasında isimdir. بَيْنَ arasında manasına gelip, sadece lafzen yahut manen müteaddiye izafe edilen bir zarftır. İki zaman veya iki mekan arasındaki aralığı ve tavassutu ifade eder. Bazen ahval ve sıfatların tavassutuna da delalet edebilir.

بَيْنَ يَدَيْهِ Kinai kullanılış olup zaman veya mekan cihetiyle "önünde, önündeki" manası muraddır. هُوَ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ denildigi vakit: "İdaresi altında çalışıyor" manasına gelir. بَيْنَ lafzı مِنْ harf-i cerri ile birlikte olursa, ya zarfiyet manasında olur; ya da hususiyet manasını ifade için getirilir. Tevessü' yoluyla بَيْنَ zarfına izafe yapılması sahihtir. ما بَيْنَ يديْهِ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ مِنْ بَيْنِ veya وما خَلْفَه، وَمِنْ خَلْفِه = önlerinden ve arkalarından denildiği vakit, bu, makam hasebiyle, umum cihetlere yahut zamanlara delalet eder.

29/50, 31/11, 34/3 -24 - 43, 36/12 - 24 - 47 - 60 - 69 - 77, 37/15 - 113 - 156, 38/70, 39/22, 40/23, 43/15 - 18 (= "içindekini açıklayamayan, hüccet getiremeyen..." manasında) - 29 - 40 - 62, 44/10 - 13 - 19 - 33, 46/7 - 9 - 32, 51/38 - 50 - 51, 52/38, 61/6, 62/2, 67/26 - 29, 71/2.

مُبِينًا 4/20 - 50 - 91 - 101 - 112 - 119 - 144 - 153 - 174, 17/53, 33/36 - 58, 48/1.

الْمُبِينُ 5/92, 6/16, 12/1, 15/89, 16/35 - 82, 22/11, 24/25 - 54, 26/2, 27/16 (= apaçık) - 79, 28/2, 29/18, 36/17, 37/106, 39/15, 43/2, 44/2, 45/30, 64/12, 81/23.

e) تَبَيَّنَ يَتَبَيَّنُ fiili açığa çıkmak, zahir olmak, açıklığa kavuşturmak manalarında olup, lazım ve müteaddidir.

تَبَيَّنَ Vuzuha kavuşmak, zahir olmak (lazımı mana): 2/109 - 256 - 259, 4/115, 8/6, 9/113 - 114, 14/45, 29/38, 47/25 - 32.

تَبَيَّنَتْ 34/14 (= "Cinler teemmül ettiler, düşündüler; Onlara zahir oldu ki..." demektir. Bu mana açıklığa kavuşturmak manası ile müteradiftir.)

يَتَبَيَّنَ Açık (zahir) olmak, açıklığa kavuşmak manasında: 2/187, 9/43, 41/53.

فَتَبَيَّنُوا Müteaddi mana ile; "Bu hususu düşünün, tedebbür edin, ta ki size apaçık ve vazıh bir şekilde zahir olsun, açılsın" mealinde: 4/94 (= iki defa), 49/6.

f) اسْتَبَانَ يَسْتَبِينُ fiili lazım ve müteaddi olup; zahır olmak, vazıh olmak ve vuzuha kavuşturmak, açıklamak manalarına gelir. İsm-ı faili الْمُسْتَبِينُ 'dür.

تَسْتَبِينَ 6/55.

38/22, 41/5, 42/15 (= iki kez), 60/4; "hususen içimizden..." veya "aramızdan hususen...": 6/53, 38/8, 54/25.

بَيْنَه 3/30, 4/73, 24/43, 37/158, 41/34.

بَيْنَهَا 3/30, 55/44.

بَيْنَهِم 2/113 - 182 - 213 - 232, 3/19 - 23, 4/65 - 90 - 92, 5/14 - 42 (= iki kez) 48 - 49 - 64, 7/44, 8/63 - 72, 10/19 - 28 - 45 - 47 - 54 - 93, 11/110, 16/124, 17/53, 18/19 - 21 - 52 - 94 - 95, 19/37, 20/62 - 103, 21/93, 22/17 - 56, 23/53 - 101, 24/48 - 51, 25/50, 26/118, 27/78, 32/25, 34/18 - 54, 39/3 - 69 - 75, 41/45, 42/14 (= iki kez) - 21 - 38, 43/32 - 65, 45/17 (= iki kez), 48/29, 54/28, 57/13, 59/14.

بَيْنَهما 4/35 (= iki kez. "...aralarında vukua gelecek bir ayrılıktan...") - 128, 5/17 - 18, 7/46, 11/43, 15/85, 18/32 - 61 - (= "ikisini birleştiren yere..."), 19/65, 20/6, 21/16, 25/53 - 59, 26/24 - 28, 30/8, 32/4, 37/5, 38/10 - 27 - 66, 43/85, 44/7 - 38, 46/3, 49/9 (= iki kez), 50/38, 55/20, 78/37.

بَيْنَهُنَّ 65/12.

بَيْنِى 6/19 - 58, 12/100, 13/43, 17/96, 18/78 - (= "Benimle senin aranda ayrılık vaktidir." veya "aramızdaki ayrılığa sebeptir...") 26/118, 28/28, 29/52, 43/38, 46/8.

بَيْن 2/66 - 68 - 97 - 102 - 136 - 164 - 213 - 224 - 255 - 285, 3/3 - 50 - 84 - 103 -140, 4/23 - 58 - 105 - 114 - 129 - 143 - 150 (= iki kez) - 152, 5/25 - 46 (= iki kez) - 48, 6/92, 7/17 - 57 - 89, 8/24 - 63 (= iki kez), 9/107, 10/37, 12/100 - 111, 13/11, 16/66, 17/45 - 110, 18/93 - 96, 19/64 (= iki kez), 20/94 - 110, 21/28, 22/76, 25/38 - 48 - 67, 27/61 - 63, 34/9 - 12 (= Emir ve idaresi altında) - 18 - 19 - 31 - 46 - 54, 35/31, 36/9 - 45, 37/158, 38/26, 39/46, 40/48, 41/14 - 25 - 42, 46/21 - 30, 49/1 - 10, 55/44, 57/12, 58/12 - 13, 59/7, 60/7 - 12, 61/6, 66/8, 72/27, 86/7.

بَيْنَكِ 17/45, 18/78 (= "Benimle senin aranda ayrılık vaktidir" veya "benimle senin aranda ayrılık olmasına sebeptir..."), 20/58, 28/28, 41/5 - 34, 43/38.

بَيْنَكم 2/188 - 237 - 282 (= iki kez), 3/55 - 64, 4/29 - 73 - 90 - 92 - 141, 5/91 -106 (= "aranızda vukua gelen şahitlik..."), 6/19 - 58 - 94 (= "aranız" veya "aranızdaki husus"), 8/1 (= "aranızda vaki olan halleri düzeltiniz.") - 72, 10/29, 13/43, 16/92 - 94, 17/96, 18/95, 22/69, 24/63, 29/25 (= aranızdaki sevgi) - 52, 30/21, 42/15 (= iki kez), 46/8, 56/60, 57/20, 60/3 - 4 - 7 - 10, 65/6.

بَيْنَنا 3/64, 5/25, 7/87 - 89, 10/29, 18/94, 20/58, 34/26 (= iki kez),

حرف التاء

2 — تابوت — 172

التابُوتُ Sandık.

التابُوت 2/248, 20/39.

تارة Bakınız تور maddesi.

4 — تبّ — 173

a) تَبَّ يَتِبُّ تَبًّا تِبَابًا fiili helak olmak, zarar etmek manasına gelir.

تَبَّ 111/1.

تَبَّتْ 111/1 ("Kurusun, mahvolsun" manasında helak ve hasarla beddua-dır. Kinaye olarak varid olmuştur. Çünkü eller tutma ve iş görme âletidir.)

تَبَابٍ 40/37.

b) تَبَّبَ يُتَبِّبُ تَتْبِيبًا fiili helak etmek, imha etmek.

تَتْبِيب 11/101.

تبارك Bakınız برك

6 — تبر — 174

a) تَبِرَ يَتْبَرُ تَبَرًا تَبَارًا fiili helak olmak.

تَبَارًا 71/28.

b) تَبَّرَ يُتَبِّرُ تَتْبِيرًا fiili helak etmek, dumura uğratmak.

تَبَّرْنا 25/39.

يُتَبِّرُوا 17/7.

تَتْبِيرًا 17/7, 25/39.

c) تَبَّرَ fiilinin ism-i mef'ulu: مُتَبَّرٌ

مُتَبَّرٌ 7/139.

173 — تبع — 175

a) تَبِعَ يَتْبَعُ تَبَعًا ile اتَّبَعَ يَتَّبِعُ اتِّبَاعًا fiilleri uymak, tabi olmak, (hissi olsun, manevi olsun umumî manada arkasından yürümek manasına gelir. Manevi ittiba, iktida ve imtisal olup Kur'ân'da varid olan ittibaın çoğu manevi ittibadır. تَبِعَ fiilinin ism-i faili التَّابِعُ cemisi: تَابِعِين تَابِعُونَ

اتَّبَعَ fiilinin ism-i mef'ulü مُتَّبَعٌ olup, ism-i mef'ulün cemisi de مُتَّبَعُونَ'dir.

تَبِعَ 2/38, 3/73.

تَبِعَكَ 7/18, 17/63, 38/85.

تَبِعَنِي 14/36.

تَبِعُوا 2/145 (= "Kıblen hususunda sana uymayacaklar" demektir.)

تَتْبَعُهَا 79/7.

يَتْبَعُهَا 2/263.

نَتَّبِعُه 54/24.

يَتَّبِع 2/143, 4/115, 10/36 - 66, 22/3, 24/21.

يَتَّبِعُهم 26/224.

يَتَّبِعُوكم 7/193.

يَتَّبِعُون 3/7, 4/27, 6/116, 7/157, 10/66, 20/108, 28/50, 39/18, 53/23 - 28.

اتَّبِع 6/106, 10/109, 15/65, 16/123, 31/15, 33/2, 75/18.

فاتَّبِعْنِى 19/43.

فاتَّبِعْهَا 45/18.

اتَّبِعُوا 2/170, 3/95. 7/3, 29/12, 31/21, 36/20 - 21, 39/55.

اتَّبِعُونِى Aslı اتَّبِعُونِى 'dir: 40/38, 43/61.

اتَّبِعُونَ 3/31, 20/90.

فاتَّبِعُونِى 6/153 - 155, 7/157.

اتَّبِعُوه 2/166.

اتَّبِعُوا 10/35.

يُتَّبَعَ 14/21, 40/47. التَّبَعُ lafzı تَبِعَ fiilinin masdarı olup, cem'i sığasını tavsif için getirilmiştir. Tebea (= uyanlar) manasını ifade etmiştir.

تَبَعًا 2/178 (= Kısas hakkını affedenin, kısastan muaf tutulan katilden güzel bir istekle diyetin istenmesini vasiyet etmesi muraddır.). 4/157.

اتِّبَاع 2/145 (= iki kere).

بِتَابِع 24/31 (= Kadınlara karşı şehevani hisleri bulunmayan hizmetçi, tabiler, tebea demektir.).

التَّابِعِين 26/52, 44/23.

مُتَّبَعُونَ

b) اَتْبَعَ يُتْبِعُ اتْبَاعًا 1 - İki mef'ule müteaddi olup; tabi kılmak, peşine takmak manasında. 2 - Tek mef'ule müteaddi olup; ya tabi olmak manasında veya yetişmek, kavuşmak manasındadır.

اَتْبَعَ Tabi olmak: 18/85 (= "Yeryüzünde onun için temekkün ve tasarruf

اتَّبَعَ 3/162, 4/125, 5/16, 7/176, 18/28, 20/16 - 47 - 123, 23/71, 28/50, 30/29, 36/11.

Şu âyette "hevalarının ve şehvetlerinin arkasına düştüler" diye izah yapılmıştır: 11/116.

اتَّبَعْتُ 12/38.

اتَّبَعْتَ 2/120 - 145, 13/37.

اتَّبَعْتم 4/83, 7/90.

اتَّبَعْتُهم 52/21.

اتَّبَعَتْنِى 18/70.

اتَّبَعَكَ 8/64. 11/27, 15/42, 26/111 - 215.

اتَّبَعَكما 28/35.

اتَّبَعَنِ Aslı اتَّبَعَنِى 'dir: 3/20.

اتَّبَعَنِى 12/108.

اتَّبَعْنَا 3/53.

لَاتَّبَعْنَاكم 3/167.

اتَّبَعُوا 2/102 - 166 - 167, 3/174, 7/157, 11/ 59 - 97, 19/59, 20/7, 47/3 (= İki kere) - 14 - 16 - 28, 54/3, 71/21.

اتَّبَعُوكَ 3/55, 9/42.

اتَّبَعُوه 3/68, 9/117, 34/20, 57/27.

اتَّبَعُوهم 9/100.

أتَّبِعُ 6/50 - 56, 7/203, 10/15, 46/9.

أتَّبِعُكَ 18/66.

أتَّبِعْه 28/49.

تَتَّبِع 2/120, 5/48 - 49, 6/150, 7/142, 38/26, 42/15, 45/18.

تَتَّبِعَانِّ 10/89.

تَتَّبِعَنِ 20/93: Aslı تَتَّبِعَنِى 'dir.

تَتَّبِعُوا 2/168 - 208, 4/135, 5/77, 6/142 - 153, 7/3, 24/21.

تَتَّبِعُونَ 6/148, 17/47, 25/8.

تَتَّبِعُونا 48/15.

نَتَّبِع 2/170, 14/44. 20/134, 26/40, 28/47 - 57, 31/21.

نَتَّبِعْكم 48/15.

تترى Bakınız وتر maddesi.

9 — تجر — 176

التِّجَارَةُ = Ticaret: 1 - Kazanç kastıyla yapılan alış veriş mübadelesi. 2 - Kendisiyle ticaret yapılan mal. 3 - Mecazen, üzerine hayır veya şerrin terettüb ettiği amel.

تِجَارَة 2/282 (= Kendisiyle ticaret yapılan mal); aynı manada: 9/24, 62/11; alış-veriş mübadelesi: 4/29; mal murad edilmiş olması veya mübadele murad edilip de mevzuda-ki بَيْعٌ lafzının hâssın amma atfı nev'inden olması muhtemeldir: 24/37; mecazi manada üzerine hayır veya şerrin terettüp ettiği amel: 35/29, 61/10.

التِّجَارَة Kendisiyle ticaret yapılan mal: 62/11.

تِجَارَتُهم 2/16 (= Mecazi manada üzerine hayır veya şerrin terettüp ettiği amel).

51 — تحت — 177

تَحْت Mekan zarfı olup فَوْق'nın zıddıdır. Altında manasına gelir.

تَحْت 5/66 (= Rızıkları bol olup her taraftan onlara rızkın gelmesine delalet etmektedir.) 6/65 (= Her cihetten demektir.) Aynı manada: 29/55, "yerin bütün tabakalarındakiler" demektir: 20/6, altında manasında: 41/29, 48/18; evlilikten (nikahtan) kinaye olarak: 66/10.

تَحْتَكِ 19/24.

تَحْتَه 18/82.

تَحْتِهَا 2/25 - 266, 3/15 - 136 - 195 - 198, 4/13 - 57 - 122, 5/12 - 85 - 119, 9/72 - 89 - 100, 13/35, 14/23, 16/31, 19/24 20/76, 22/14 - 23,

hakkı kıldık, ilim, kudret gibi bu hakkın sebeplerini, yollarını da ona kolaylaştırdık. O da o yollardan bir yola tabi oldu. Onu, maksatına ulaştırıcı bir vesile edindi" demektir.) - 89 - 92.

فَاتْبَعَنَا 23/44 (= "Bir kısmını bir kısmına katıp, bunları onlara tabi kimseler kıldık.")

اَتْبَعْنَاهم 28/42 (= "Laneti peşlerine taktık" manasında.)

فَاَتْبَعَهُ 7/175 (= "Şeytan ona yetişti, kavuştu" veya "Şeytan onu peşine taktı" manasında); kavuşmak, erişmek manasında: 15/18, 37/10.

فَاَتْبَعَهُمْ Tabi olmak, ardına düşmek manasında: 10/90, 20/78.

فَاَتْبَعُوهم 26/60 (= "Onların ardına düştüler.")

نُتْبِعْهم 77/17 (= "Sonrakileri bunlara katacağız, onlar bunlara tabi olacaklar" demektir.).

يُتْبِعُون 2/262 (= "İnfaklarına, yardımlarına minnet ve eza katmazlar. Yardımı minnete tabi tutmazlar.").

اُتْبِعُوا Tabi tutulmak: 11/60 (= "Onlara lanet erişti, lanete tabi tutuldular.") - 99.

c) تَتَابَعَ fiili peşpeşe, art arda gelmek manasınadır. İsm-i faili: مُتَتَابِعٌ tesniyesi: مُتَتَابِعَانِ مُتَتَابِعَيْنِ

مُتَتَابِعَيْنِ 4/92, 58/4.

d) التَّبِيعُ Takipçi, peşe düşen.

تَبِيعًا 17/69 (= "Siz bize karşı bu hususta intikamınızı alacak bir takipçi de bulamazsınız.")

e) تُبَّعٌ Yemen meliklerinin lakabıdır. Eskiden Yemen halkı onlara nispet edilmiştir. Onlar nimet, güç ve iktidar sahibi idiler.

تُبَّع 44/37, 50/14.

25/10, 29/58, 39/20, 47/12, 48/5 - 17, 57/12, 58/22, 61/12, 64/9, 65/11, 66/8, 85/11, 98/8.

تَحْتِهِمْ 6/6, 7/43, 10/9, 18/31, 39/16.

تَحْتِى 43/51.

تحلّة Bakınız: حلل maddesi.

اتّخذ Bakınız: أخذ maddesi.

22 — ترب — 178

a) التُّرَابُ Toprak.

تُرَاب 2/264, 3/59, 18/37, 22/5, 30/20, 35/11, 40/67.

التُّرَاب 16/59.

تُرَابًا 13/5, 23/35 - 82, 27/67, 37/16 - 53, 50/3, 56/47, 78/40.

b) التِّرْبُ ، الأَتْرَابُ 'nün cemisi olup yaşıtlar, aynı yaştakiler manasına gelir. Kur'ân'da dişiler hususunda zikredilmiştir.

أَتْرَابٌ 38/52.

أَتْرَابًا 56/37, 78/33.

c) التَّرَائِبُ Gögüs kemikleri, kaburga kemikleri. التَّرِيبة 'nin cemisi.

التَّرَائِبُ 86/7.

d) المَتْرَبَة Şiddetli fakirlik, yoksulluk.

مَتْرَبَةٍ 90/16.

8 — ترف — 179

a) أَتْرَفَ fiili isteği yerine getirmek, nimetlendirmek, iştiha edileni vermek; şımartmak, coşturmak, azdırmak manalarına gelir. İsm-i mef'ulü المُتْرَفُ

أَتْرَفْناهم 23/33 (= "Mal, evlad ve güzel meskenler gibi çeşit çeşit nimetlerle dünya hayatında kendilerini nimetlendirdiğimiz...")

أُتْرِفْتم 21/13.

أُتْرِفُوا 11/116 اتّبع maddesinde تبع lafzının şerhinde izah edilmiştir. Bakınız.)

b) المُتْرَفُ Dünya nimetleri ve şehvani şeyleri hususunda geniş bir bolluğa ve nimete sahip kılınan. Cemisi: مُتْرَفِينَ مُتْرَفُونَ

مُتْرَفُوهَا 34/34, 43/23.

مُتْرَفِين 56/45.

مُتْرَفِيها 17/16.

مُتْرَفِيهِم 23/64.

1 — ترق — 180

التَّرَاقِى Köprücük kemikleri, التَّرْقُوَةُ'nün cemisidir.

التَّرَاقِىَ 75/26 (= "Ruh köprücük kemiklerine eriştiğinde..." Ruhun cesedden ayrılma vaktinin yakınlığından kinayedir.)

43 — ترك — 181

تَرَكَ يَتْرُكُ تَرْكًا (kasd ve ihtiyarla veya cebr ve ıztırarla) terk etmek, bırakmak manasında olup ism-i faili تَارِكٌ cemisi تَارِكُون تَارِكِين 'dir.

تَرَكَ فُلَانٌ مَالًا (= Filan, mal terk etti) denilince; vefat edip malını kendisinden sonrakilere bırakması kasdedilir.

Mesela قَطَعَ الشَّجَرَ وَتَرَكَ النَّخْلَ (= Ağaçları kesip hurma ağaçlarını bıraktı) denilince; bulunduğu hal üzere bırakıp ibka ettiği, kesmediği anlaşılır. Hem mesel

اَجْهَزَ عَلٰى اَعْدَائِه فَمَا تَرَكَ اَحَدًا مِنْهُمْ = Düşmanlarının işini bitirip –onları öldürüp– onlardan hiçbirini terk etmedi) denilince; hiçbirini sağ bırakmadı, demektir. Hem mesela تَرَكَ فِى القَوْمِ اَثَرًا = Kavimde bir eser bıraktı) denilince; Kavme bir eser yapıp, geriye bırakıp ibka ettiği anlaşılır. Hem mesela تَرَكَ فُلَانًا اَوْ مَذْهَبَ فُلَان = Filanı yahut

تَرَكَهِم 2/17 (= Bırakmak, baki kılmak, manasında)

تَرَكُوا 4/9 (= Vefat edip geriye bırakmak manasında); 44/25 (= "Geriye nice bahçeler ve pınarlar... bıraktılar")

تَرَكُوكَ 62/11 (= "Seni ayakta bırakırlar")

تَتْرُكْهُ 7/176 (= Şiddetli bir kovalamakla onu tehyic edip sıkıştırsan da, yahut sıkıştırmayıp bulunduğu hal üzere bıraksan da müsavidir, farksızdır, demektir.)

نَتْرُكَ 11/87 (= "Senin namazın mı sana, babalarımızın ibadet ettikleri şeylerden ayrılmamızı, onları bırakmamızı... emrediyor?")

اتْرُكِ 44/24 (= "Denizi yarılmış, vaziyette bulunduğu hal üzere bırak")

تُتْرَكُوا 9/16 (= "Yoksa serbest ve mühmel bırakılacağınızı mı sandınız?")

تُتْرَكُونَ 26/146 (= "İşte şurada nimet içerisinde hiç korkmaksızın daimi bırakılacak mısınız?")

يُتْرَكَ 75/36 (= "İnsan; hayvan gibi mühmel, başıboş bırakılıp mükellef tutulmayacağını, mücazat yapılmayacağını mı zannediyor?")

يُتْرَكُوا 29/2 (= "İnsanlar, imtihana tabi tutulmadan sadece "inandık" demeleriyle yetinilerek serbest bırakılacaklarını mı zannederler?")

تَارِكٌ 11/12 (= "Belki sen, sana vahyedilenlerin bir kısmını tebliğ etmeyi bırakacaksın")

لَتَارِكُوا آلِهَتِنَا 37/36 (= "Biz mi deli bir şair uğruna ilahlarımızdan vazgeçeceğiz ve onları bırakacağız?")

بِتَارِكِي آلِهَتِنَا 11/53 (= "Senin sözünden ötürü ilahlarımızdan vazgeçmeyiz")

filanın mezhebini terk etti) denilince; ondan veya mezhebinden yüz çevirip vazgeçti, demektir.

تَرَكَ fiili bazen, bulunduğu hal üzere kılmak, ibka etmek (baki kılmak) manasını tazammun eder.

تَرَكَ 2/180 (= "Vefatından sonrası için herhangi bir hayır bırakıp, kendisinden sonrakilere miras kılmışsa..." mealinde); aynı manada: 2/248, 4/7 (= iki kere) - 11 (= iki defa) - 12 - 33 - 176 (= iki kere); bırakmak manasında: 16/61, 35/45.

تَرَكْتُ 12/37 (= "Yüz çevirdim, vazgeçtim"), 23/100 (= "İman ve amel-i salih gibi terkedip yüz çevirdiğim hususlarda..." mealinde)

تَرَكْتُم 4/12 (= iki kere. Miras bırakma manasında), aynı manada: 6/94.

تَرَكْتُمُوهَا 59/5 (= İlişmemek, bulunduğu hal üzere bırakmak manasında)

تَرَكْنَ 4/12 (= Vefat edip geriye miras bırakmak manasında)

تَرَكْنَا 12/17 (= "Yusuf'u eşyamızın yanında bıraktık, yanımıza almadık" mealinde); 18/99 (= "O gün onları birbiriyle ihtilat edip izdiham çıkaran kimseler olarak bırakmışızdır." mealinde); 29/35 (= "Akıl eden ve ibret alanlar için şu şehirden açık bir alâmet baki kıldık"), 37/78 (= "Bu selamı sonradan gelenler içerisinde O'nun için daimi bir anma ve tahiyye olarak baki kıldık" demektir.), aynı manada: 37/108 - 119 - 129; "Orada elem verici azaptan korkanlar için bir alamet baki kıldık." mealinde: 51/37.

تَرَكْنَاهَا 54/15 (= "O'nu baki bir alamet kılmışızdır.")

تَرَكَهُ 2/264 (= "Onu, üzerinde toprak bulunmayan, sert ve dümdüz bir kaya halinde bıraktı.")

7 — تسع — 182

a) التِّسْعُ التِّسْعَة Dokuz (9).

تِسْع 17/101, 27/12, 38/23.

تِسْعًا 18/25.

تِسْعَة 27/48.

تِسْعَةَ عَشَرَ On dokuz; 74/30.

b) تِسْعُونَ Doksan (90).

تِسْعُون 38/23.

تسنيم Bakınız سنم maddesi.

1 — تعس — 183

التَّعْسُ Masdar olup; helak olma, tökezleyip yüzüstü düşme manalarına ıtlak edilir.

فَتَعْسًا 47/8.

تعالى Bakınız علو maddesi.

1 — تفث — 184

التَّفَثُ Hacda temizlenme ve yıkanmayı terk sebebiyle meydana gelen haldir ki; hac menasikine dahil olup; tırnakların kesilmesi, saçların tıraş edilmesi, cemrelerin taşlanması, kurban kesilmesi, dağınıklığın ve kirlerin giderilmesi nev'inden yapılması gerekli bir husustur.

تَفَثَهُم 22/29.

1 — تقن — 185

اتقن fiili muhkem (sağlam) yapmak manasındadır.

تقن 27/88.

التقوى Bakınız وقى maddesi.

الاتقى Bakınız وقى maddesi.

اتَّقي Bakınız وقى maddesi.

43 — تلك — 186

تِلْكَ İşaret isimlerindendir. "O" manasına gelir. Müennes muamelesi yapan mükesser cemi ve cem-i müennes-i salime işaret için kullanıldığı gibi, müfred müennes için de kullanılır. Nahivciler derler ki: "İsm-i işaret تى'dir. اللّامُ uzaklık için, الكَافُ da hitap harfidir." Hitap harfi muhataba göre değişir. Müfred muhatabada تِلْكَatesniye muhatabada تِلْكُمَا cemi muhatabada تِلْكُمْ yahut تِلْكُنَّ denir. الكَافُ tek başına, bir yahut daha çok muhatabla birlikte kullanılabilir.

تِلْكَ 2/111 - 134 - 141 - 187 - 196 - 229 - 230 - 252 - 253, 3/108 - 140, 4/13, 6/83, 7/101, 10/1, 11/49 - 59, 12/1, 13/1 - 35, 15/1, 18/59, 19/63, 20/17, 21/15, 26/2 - 22, 27/1 - 52, 28/2 - 58 - 83, 29/43, 31/2, 43/72, 45/6, 53/22, 58/4, 59/21, 65/1, 79/12.

تِلْكُمَا 7/22.

تِلْكُم 7/43.

1 — تلل — 187

تَلَّ يَتُلُّ تَلًا fiili yüzü veya yanı üzerine yere yıkmak, bırakmak manasında olup; تَلَّهُ لِلْجَبِين Onu alnının bir tarafı (şakağı) üzere yere yıktı, manasına gelir.

تَلَّهُ 37/103 (= Bakınız: جبن maddesi).

63 — تلو — 188

a) تَلَا يَتْلُو تُلُوًّا fiili tabi olmak manasındadır.

تَلَاهَا "Ona tabi olup arkasından geldiği zaman..." 91/2.

يَتْلُوه 11/17 (= "Rabbinden gelen bir basiret üzere olup da, bu hidâyet üzere kendisine Allah'tan yahut Kur'ân'dan yahut kendisinden bir şahit tabi olup yardımcılık ettiği

22 — تمم — 189

a) تَمَّ يَتِمُّ تَمًّا تَمَامًا Tamam olmak, tahakkuk edip yerine getirilmek manasına gelir.

تَمَّتْ 7/137 (= Tahakkuk edip yerine getirilmek); aynı manada: 11/119; tamam olmak, mükemmel olmak manasında: 6/115.

b) تَمَّ يَتِمُّ تَمًّا تَمَامًا cüzleri (bölümleri) tamam olmak, bitivermek, tamamlanmak manasındadır.

فَتَمَّ 7/142.

تَمَامًا 6/154 (= Masdar olup; itmam, ikmal, tamamlamak manası kasdedilmektedir. "Güzelce kabul edip yararlanan her şahsa nimeti ikmal ve tamam kılmak için..." demektir.)

c) أَتَمَّ يُتِمُّ إِتْمَامًا fiili: ikmal etmek, tamamlamak, İsm-i faili: مُتِمٌّ

أَتْمَمْتُ 5/3.

أَتْمَمْتَ 28/27.

أَتْمَمْنَاهَا 7/142.

أَتَمُّهَا 12/6.

فَأَتَمَّهُنَّ 2/124.

لِأُتِمَّ 2/150.

يُتِمَّ 2/233, 5/6, 9/32, 12/6, 16/81, 48/2.

أَتْمِمْ 66/8.

أَتِمُّوا 2/187 - 196, 9/4.

مُتِمُّ 61/8 (= ikmal edici, izhar edici, manasında).

2 — تنور — 190

التَّنُّورُ Fırın, kaynak.

التَّنُّورُ "Yerden kaynaklar fışkırdığı zaman..." : 11/40, 23/27.

87 — توب — 191

a) تَابَ إِلَى اللهِ يَتُوبُ تَوْبًا مَتَابًا تَوْبَةً fiili ma'siyetten dönmek, tevbe etmek. İsm-i faili:

kimse, böyle olmayan kimseler gibi midir?" demektir.)

b) تَلَا يَتْلُو تِلَاوَةً Kıraat etmek, okumak. İsm-i faili: تَالٍ müennesi تَالِيَة müennesin cemisi: تَالِيَاتٌ

تَلْوَتُه 10/16.

اُتْلُ 6/151.

اُتْلُوا 18/83, 27/92.

تَتْلُو 2/102 (= "Süleyman'ın melikliği devrinde şeytanların okudukları şeylere tabi oldular." Bu lafzın: tabi olmak, uymak manasında tefsir edilmesi de doğrudur. O zaman mana "Süleyman'ın melikliği devrinde şeytanların tabi olduğu şeye tabi oldular"); okumak manasında: 10/61, 13/30, 28/45, 29/48.

تَتْلُونَ 2/44.

تَتْلُوا 28/3.

تَتْلُوه 3/58.

تَتْلُوها 2/252, 3/108, 45/6.

يَتْلُو 2/129 - 151, 3/164, 28/59, 62/2, 65/11, 98/2.

يَتْلُونَ 2/113, 3/113, 22/72, 35/29, 39/71.

يَتْلُونه 2/121.

اتْلُ 5/27, 7/175, 10/71, 18/27, 26/69, 29/45.

فاتْلُوها 3/93.

تُلِيَتْ 8/2.

تُتْلَى 3/101, 8/31, 10/15, 19/58 - 73, 22/72, 23/66 - 105, 31/7, 34/43, 45/8 - 25 - 31, 46/7, 68/15, 83/13.

يُتْلَى 4/127, 5/1, 17/107, 22/30, 28/53, 29/51, 33/34.

تِلَاوَتِه Kıraat, okuma, okunuş manasında: 2/121.

فالتَّالِيَاتِ Okuyanlar manasında: 37/3.

تُبْ "Tevbemizi kabul et, bize mağfiret et." 2/128.

تُوبُوا 2/54,11/3 - 52 - 61 - 90, 24/31, 66/8.

التَّوْب 40/3 (= Ya masdar manasında: "Tevbeyi kabul edici", veya تَوْبَة 'nin cemisi olup: "her tevbeyi kabul edici" manasındadır. Tevbeden maksat masiyetten rücu'dur)

تَوْبَة 4/92 (= "Allah'ın size mağfiret etmesi sebebiyle..."): 66/8 (= "Ma'siyetlerden tamamen çekilip; samimiyetle, tam bir dönüşle Allah'a dönerek tevbede bulununuz")

التَّوْبَة 4/17 (= "Tevbeyi, masiyetlerden rücû kabul etmek, Allah için muhakkak ve sabittir –yahut Allah katında sabittir– O kimseler hakkında ki, Onlar cahillik ederek kötülük işlerler, sonra da hemen tevbe ederler." mealinde), 4/18 (= "Fakat tevbeyi kabul, Allah katında muhakkak ve sabit olmaz. O kimseler hakkında ki, Onlar kötülükleri işlerler de, yalnız ölüm esnasında tevbe ederler: İşte şimdi tevbe ettim, derler veya kafir olarak ölürler."), 9/104 (= "Kullarının tevbesini kabul edip afv ü mağfiret eder"), aynı manada: 42/25.

تَوْبَتَهم 3/90 (= "Küfürde ısrarlarıyla birlikte tevbe etmeleri kabul edilmez" veya "tövbeleri ancak ölüm ânında olduğundan dolayı..." veyahut "Kabul edilecek tevbeleri yoktur. Zira Onlar tevbeye muvaffak olamamışlardır" tarzında kinayedir.)

تَائِبَات 66/5.

التَّائِبُون 9/112.

تَوَّاب Mağfireti çok olan: 24/10, 49/12.

التَّوَّاب Mağfireti çok olan : 2/37 - 54 - 128 - 160, 9/104 - 118.

تَائِبٌ cemisi; تَائِبُون müennesi تَائِبَة cemisi: تَائِبَاتٌ

b) تَابَ اللهُ عَلَيْهِ fiili mağfiret etmek veya fazlı ile muamele edip tevbesini kabul ederek mağfiret etmek manasına gelir. Allah, Tevvab تَوَّابٌ = mağfireti çok olup tevbeleri kabul edicidir. (Tevbede rücu' = dönme manası vardır. Bu vecihle kul günahları işlemekten rücu' eder; Allah da rahmet ve gufranını irca' eder. gönderir.) Ayrıca تَوَّابٌ çok tevbe edici manasına gelir. Cemisi: تَوَّابُون تَوَّابِين

تَابَ Ma'siyetten dönmek, tevbe etmek manasında: 5/39, 6/54,11/112,19/60, 20/82, 25/70 - 71, 28/67; tevbeyi kabul edip mağfiret etmek manasında. 2/37 - 54 - 187, 5/71, 9/117 (= iki kere) - 118, 20/122, 58/13, 73/20.

تَابَا 4/16 (= Dönmek, tevbe etmek)

تَابُوا 2/160, 3/89, 4/146, 5/34, 7/153. 9/5 - 11, 16/119, 24/5, 40/7.

تُبْتُ 4/18, 7/143, 46/15.

تُبْتُمْ 2/279, 9/3.

أَتُوبُ "Tevbelerini kabul ederim" manasında: 2/160.

تَتُوبَا 66/4.

يَتُبْ 49/11.

يَتُوب Tevbeyi kabul edip mağfiret etmek: 3/128, 4/17 - 26 - 27, 5/39, 9/15 - 27 - 102 - 106, 33/24 - 73; "Kim ki, ma'siyetlerden dönüp tevbe ederek salih amel işlerse; şüphesiz Allah'ın rızasına muvafık olarak Allah'a büyük bir dönüş yapmış, tevbe etmiş olur" mealinde: 25/71.

يَتُوبُوا 9/74 - 118, 85/10.

يَتُوبُونَ 4/17, 5/74, 9/126.

التَّوْرَاة 3/3 - 48 - 50 - 65 - 93 (= iki kere), 5/43 - 44 - 46 (= iki defa) - 66, 68/110, 7/157, 9/111, 48/29, 61/6, 62/5.

1 — تين — 194

التِّين İncir/Bir dağın adı. Ayrıca başka şeyler de bu adı almışlardır.

التِّين 95/1 (= Bazıları = "Bunlar maruf olan incir ve zeytindir" dediler. Bazıları: "İki dağın adlarıdır; bazıları da, iki beldedir" dediler.)

1 — تيه — 195

تَاهَ يَتُوهُ يَتِيه تَوْهًا تَيْهًا تَيَهَانًا fiili yolu sapıtmak, şaşırmak, hayrette kalmak manasına gelir, istiare olarak, bir hususu arzulayıp ta doğru tarafı bulamayan kimseye (تَائِه = şaşkın) denir.

يَتِيهُونَ 5/26 (= Mukaddes araziye girmeleri emredildikten sonra oraya girmek istemeyişlerine, inatedişlerine ceza olarak fetret devresinde yolu sapıtmalarını hayretlerini ve ızdıraplarını tasvirdir.)

تَوَّابًا Mağfireti çok olan: 4/16 - 64, 110/3.

التَّوَّابِينَ 2/222 (= Mübalağa sigasının cemisi olup, tevbe edip ma'siyetten dönenler manasındadır: "Allah; hemen işlemeleri umulan mümkün olabilecek birtakım günahlardan kaçınıp çok tevbe edenleri sever" mealinde).

مَتَابِ Mimli masdar: "Tevbem O'nadır. Masiyetlerden kaçınıp O'na rücu' ederim": 13/30. Aslı: مَتَابى

مَتَابًا 25/71 (= "günahları işlemekten vazgeçerek Allah'a dönüp tevbe etmiş olur.")

2 — تور — 192

التَّارَةُ Defa, kere, kez.

تَارَةً 17/69, 20/55.

18 — توراة — 193

التَّوْرَاةُ = Tevrat: Allah'ın (cc) vahiy yoluyla Hz. Musa'ya (Aleyhisselâm) –kavmine tebliğ etmesi için– indirdiği kitabın adı.

حرف الثاء

18 — ثبت — 196

a) ثَبَتَ يَثْبُتُ ثُبُوتًا fiili tezelzül ve ızdırabın zıddı olan rasih ve istikrarlı olmak, sabit olmak manasına gelir. İsm-i faili: ثَابِتٌ

فَاثْبُتُوا 8/45 (= "Sebat ediniz, kaçmayınız, sarsılmayınız")

ثُبُوتِهَا 16/94 (= Ayağın sübut bulmasından sonra kayması, itikadın kuvvet bulduktan sonra zayıflamasından kinayedir.)

ثَابِتٌ 14/24 (Toprağa yerleşmiş, sabit, kök salmış)

الثَّابِتِ 14/27 (= Rasih, hakiki bir imanla inananlara, Allah dünyada ve ahirette sebat verir.)

b) ثَبَّتَ يُثَبِّتُ تَثْبِيتًا fiili sebat ve istikrarı mucip işi yapmak, sebat vermek, gevşeklik ve sallantıyı def etmek, (sabitleştirmek) manasındadır.

ثَبَّتْنَاكَ 17/74.

نُثَبِّتَ 11/120, 25/32.

يُثَبِّتَ 8/11, 14/27, 16/102, 47/7.

ثَبَّتْ 2/250, 3/147.

فَثَبِّتُوا 8/12.

تَثْبِيتًا 2/260, 4/66.

c) أَثْبَتَ يُثْبِتُ إِثْبَاتًا fiili sabit ve müstekar olarak ibkâ etmek, ispat etmek, sabit kılmak manasına gelir. Ayrıca hapsetmek, bağlamak manalarını da ifade eder.

يُثْبِتُ 13/39 (= "Allah dilediğini imha = izale eder, dilediğini de sabit ve bulunduğu hal üzere baki kılar."

لِيُثْبِتُوكَ 8/30 (= "Sizi hapsetmeleri –veya– sizi bağlamaları için...")

ثبات Bakınız ثبى maddesi.

5 — ثبر — 197

a) ثَبَرَ يَثْبُرُ ثُبُورًا fiili helak etmek manasındadır. İsm-i mef'ulu المَثْبُورُ 'dur. دَعْوَةُ الثُّبُور şiddetli bir duruma düşüp de darda kalanın, ölümün darda kalmaktan daha kolay olduğunu görerek nida edip وَاثُبُورَا = Ah ölüm, yetiş demesidir.

ثُبُورًا 25/13 - 14 (= iki kere), 84/11.

b) ثبر يَثْبُرُ عَنْ... Menetmek, alıkoymak. İsm-i mef'ulü المَثْبُورُ'dur.

مَثْبُورًا 17/102 (= haktan men edilmiş, hakikatten alıkonmuş),

1 — ثبط — 198

ثَبَّطَ تَثْبِيطًا fiili oturtmak, men etmek, durdurmak manasındadır.

فَثَبَّطَهُم 9/46 (= Bu âyet; Tebük gazvesinde Rumlarla savaşmak için, Resulullah Sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte harbe çıkmaktan geri duran; böylece Allah'ın, Resulünü şerlerinden koruduğu ve onları korkak olmalarıyla harpten alıkoyduğu, kendilerini çıkışa hazır etmeyen tereddütlü kimselerin durumu hakkındadır.)

199 — ثبی — 1

الثُّبَةُ Seçilmiş ve münferid kalmış; cemaat (bölük). Cemisi اِثْبَاتٌ'dür

الثُّبَاتُ birlikler, bölükler, bölük, bölük olanlar manasındadır.

ثُبَات 4/71 (= "Bir bölüğün ardında diğer bir bölük olmak üzere bölükler halinde veya toptan, hep beraber harbe gidiniz.")

200 — ثجج — 1

ثَجَّ يَثُجُّ ثَجًّا Lâzım ve müteaddi olup; dökmek, yağdırmak, dökülmek, yağmak manalarına gelir.

الثَّجَّاجُ Şarıl şarıl akan, dökülen.

ثَجَّاجًا Yağan, dökülen: 78/14.

201 — ثخن — 2

اَثْخَنَ يُثْخِنُ اِثْخَانًا fiili ağır basmak, belini kırmak, yaralamakla zayıflatmak manasına gelir.

اَثْخَنْتُمُوهُم 47/4 (= "Tâ katl ve yaralamayla onların mukavemetlerini kırdığınız zaman, onları zayıflatınca...")

يُثْخِنَ 8/67 (= "Yeryüzünde düşmanlarını alçaltıp aciz bırakıncaya kadar...")

202 — ثرب — 1

ثَرَّبَ يُثَرِّبُ تَثْرِيباً fiili ayıplamak, itab ve levm etmek.

تَثْرِيب 12/92 (= "Bugün sizi levm ve kınama yoktur.")

203 — ثری — 1

الثَّرٰی Yer, toprak. Arza da ıtlak edilir.

الثَّرٰی 20/6 (= Murad edilen mana: "Semavattakiler, yeryüzündekiler, ikisi arasındakiler ve yerin bütün tabakalarındakiler ve içindekiler O'na aittir.")

204 — ثعب — 2

الثُّعْبَانُ Yılan, ejderha.

ثُعْبَانٌ 7/107, 26/32.

205 — ثقب — 2

ثَقَبَ ثَقْبًا delmek, manasındadır. İsm-i faili ثَاقِبٌ'dır.

ثَاقِبُ 37/10 (= Şihab = kayan yıldız delici olmakla tavsif edilmiştir. Zira o, karanlıkların içerisine nüfuz eder. Sanki ışığıyla karanlıkları delmiş gibidir.)

الثَّاقِب 86/3 (= Yukarıdaki izahat gibidir.)

206 — ثقف — 6

ثَقِفَ يَثْقَفُ ثَقْفًا fiili bulmak veya ele geçirmek, yakalamak manasındadır.

ثَقِفْتُمُوهُم "Onları yakaladığınız yerde veya "Onları bulduğunuz ve gördüğünüz yerde" mealinde:

2/191, 4/91.

تَثْقَفَنَّهُم 8/57 (= "Eğer harpte onları yakalarsan...")

يَثْقَفُوكُم 60/2 (= "Eğer sizi yakalasalar, ele geçirseler...")

ثُقِفُوا Her nerede bulunurlarsa: 3/112, 33/61.

207 — ثقل — 28

a) ثَقُلَ يَثْقُلُ ثِقَلاً fiili, خَفَّ fiilinin zıddı olup racih gelmek, ağır olmak manasına gelir.

ثَقِيلٌ ثَقِيلَة ağır manasında olup, cemile-

rının taşınmasına –başkalarını yardımcı olarak– çağırsa..." mealinde).

مُثْقَلُونَ "Onlar ağır bir borç altına girmişler, yüklenmişler": 52/40, 68/46.

d) اَثَّاقَلَ fiilinin aslı تَثَاقَلَ olup; yavaş olmak, ağır davranmak manasını ifade eder.

اَثَّاقَلْتم 9/38 (= "Yavaş oldunuz, sür'at göstermediniz"). Aynı zamanda meyl etmek ve durakalmak manasını da tazammun eden اَثَّاقَلَ fiili اِلٰى harf-i cerri ile müteaddi kılınmıştır. O takdirde buradaki mana: "Yere çakılıp kaldınız, durakladınız."

e) ثَقَلٌ ve ثِقْلٌ، اَلْاَثْقَالُ'in cemisi olup; ağır yükler, ağırlıklar manasını ifade eder. Bu lafızla bazen günahlar murad edilebilir. Zira günahlar, günahkarlara şiddetli bir baskı ve ağırlık yapar.

اَثْقَالاً 29/13 (= "Suç ve günahlar muraddır.")

اَثْقَالَهم 29/13 (= iki kere) Suç ve günahlar muraddır.)

اَثْقَالَها 99/2 (= "Yer, arz; şiddetli sarsıntıdan dolayı içerisindeki saklı olan hazine, define, ölüler v.s. bütün şeyleri dışarıya altığı zaman..." Sanki arz bütün bunlarla ağırlaşmış da, bunları fırlatmakla, atmakla hafifleşmiş gibidir.)

اَثْقَالكم 16/7.

f) اَلثَّقَلَان Cinler ve insanlar. (Bunlar, şanları büyük olduklarından veya yeryüzünde birer yük gibi olduklarından böyle isimlendirilmişlerdir.)

اَلثَّقَلَان 55/31

g) اَلْمِثْقَالُ lafzının aslı terazi, tartı aleti olup; her türlü ağırlık ölçülerinin ismi olmuştur. Mutlak manada bununla miktar murad edilir.

مِثْقَال 4/40 (= "zerre ağırlığınca..."), 10/61, 21/47, 31/16, 34/3 - 22, 99/7 - 8.

ri ثِقَالٌ 'dür. Fenn-i meânide bir taraftaki büyüklük yahut şiddet manasını ifade için teşbih nev'i olarak kullanılmıştır.

ثَقُلَتْ 7/8 (= "Kimin, hayırlarının kefesi racih gelirse, ağır basarsa..."), aynı manada: 23/102, 101/6; şu âyet kıyameti vasıflandırmaktadır: 7/187 (= Kıyametin vukuunun vaktini bilmeleri çok güç ve çok zordur veya kıyametin vukuu çok azim ve kendilerine çok şiddetli gözüktüğünden dolayı ondan çok sakınırlar ve onun şiddetli hadiselerinden korkarlar, demektir.)

ثَقِيلاً 73/5 (= Rasulullah Aleyhissalatü vesselam'a vahyedilen vahyin şiddeti tabir edilmektedir. Şu vecihle ki: O, bunun tebliğinde, tefhiminde ve bununla amel etme hususunda kuvvetli bir çalışma ve çaba sarfetme ihtiyacı duymuştur.); 76/27 (= Kıyamet günü, içerisindeki dehşet ve korkunçlukları cihetiyle böyle tavsif edilmiştir.)

ثِقَالاً 7/57 (= Müennesin cemisi olup: bulutları, içlerindeki kesretli sudan dolayı ağırlıkla tavsiftir.) 9/41 (= Müzekkerin cemisi olup kolay yahut güç her hal üzere harbe gidilmesi onlara emredilmiştir.)

اَلثِّقَال 13/12 (= Müennesin cemisi olup bulutları, içlerindeki bol sudan dolayı ağırlıkla tavsiftir.)

b) اَثْقَلَت اَلْمَرْاَةُ Kadının, karnındaki hamlin büyümesiyle ağırlaşması, ağır gelmesi manasında.

اَثْقَلْتْ 7/189.

c) اَثْقَلَ يُثْقِلُ fiili aynı zamanda (borç yahut günah) ağırlık vermek manasında olup; ism-i mef'ulü مُثْقَلٌ cemisi مُثْقَلُونَ müennesi مُثْقَلَةٌ'dir.

مُثْقَلَة 35/18 (= "Eğer günahları yüklenmiş günahkâr bir kişi, günahla-

الثَّلاثَة 53/20.

e) ثُلاثَ üç üç yani üçer, üçer üçer.

ثُلاثَ 4/3, 35/1.

209 — ثلل — 3

ثُلَّةٌ Az olsun, çok olsun bir cemaate delalet için kullanılır. Cemaat, ahali, topluluk manasındadır.

ثُلَّةٌ 56/13 - 39 - 40.

210 — ثمر — 24

الثَّمَرِ Cins ismi olup: meyve, meyveler, manasındadır. Müfredi ثَمَرَةٌ olup, ثَمَارٌ ثَمَرَاتٌ şeklinde cemisi yapılır. الثَّمَرِ الثَّمَرَاتُlakinaye olarak faydalanılan mal manasına gelir.

ثَمَرٍ 18/34.

ثَمَرِه 6/99 - 141, 18/42, 36/35.

ثَمَرَةٍ 2/25.

ثَمَرَات 16/67, 28/57, 35/27, 41/47.

الثَّمَرَات 2/22 - 126 - 155 - 266, 7/57 - 130, 13/3, 14/32 - 37, 16/11 - 69, 47/15.

211 — ثمم — 4

ثَمَّ İşaret için kullanılır. Orada manasını ifade eder.

ثَمَّ 2/115, 26/64, 76/20, 81/21.

212 — ثمن — 19

a) الثَّمَنُ Satılan eşya mukabilinde para yahut ticaret metaı olarak alınan bedel (fiyat). Kur'ân'da varid olan bütün ثمن alafızları, satıştan yahut satın alıştan الشِّرَاءُ yahut الاشْتِرَاءُ'den me'hûz, bir lafızla sebkat etmişlerdir.

ثَمَن 12/20 (= "Onu düşük bir fiyatla, birkaç paraya sattılar." mealinde)

ثَمَنًا 2/41 (= "Kendiniz için âyetlerime bedel olarak fani dünya malları

208 — ثلث — 32

a) الثَّلاث الثَّلا (aÜç (3) rakamını ifade edip müennesle birlikteyken müzekker, müzekkerle de müennes olur. 300 ve 3000 rakamları için ثَلاثُمِا mia ثَلاثَةُ ev الاف denir.

ثَلاث 19/10, 24/58 (= iki defa), 39/6, 77/30.

ثَلاثَ مِائَة 18/25.

ثَلاثَة 2/196 - 228, 3/41, 4/171, 5/73 - 89, 11/65, 18/22, 56/7, 58/7, 65/4.

بِثَلاثَةِ الاف 3/124.

الثَّلاثَةِ 9/118 (= Bu üç zat Ka'b ibni Malik, Hilal ibni Ümeyye ve Mürare ibni Rebi' Radıyallahü Anhüm olup, bunlar imanları sadık olmakla birlikte Rasulullah Aleyhissalatü vesselam'la birlikte sefere çıkmaktan geri durmuşlardır.)

b) ثُلُث 1/3 üçte bir manasını ifade eder. Tesniyesi: ثُلُثَيْن ثُلُثَان

الثُّلُث 4/11 - 12.

ثُلُثه 73/20.

ثُلُثَا مَا تَرَكَ 4/11 (= Üçte iki, iki adetüçte bir demektir.)

الثُّلُثَان 4/176 (= Üçte iki)

ثُلُثَيِ اللَّيْلِ 73/20 (= Üçte iki)

c) الثَّلاثُون Otuz (30). الثَّلاثِين de aynı manadadır.

ثَلاثُون 46/15.

ثَلاثِين 7/142.

d) الثَّالِثُ الثَّالِثَةُ: Üçüncü, üçüncüsü.

ثَالِثُ ثَلاثَةٍ ثَالِثَةُ ثَلاثٍ Üçün üçüncüsü manasında olup, üçünden biri manası muraddır.

بِثَالِثٍ 36/14.

ثَالِثُ ثَلاثَة 5/73 (= "İlâhlar üçtür. Allah üçün üçüncüsüdür: Allah da onlardan birisidir, diyenler..." meâlinde)

nev'inden az bir fiyat, karşılık almayınız." demektir. Harf-i cerrin getirilmesiyle, Onların; âyetleri, kendileri için menfaatleri celb edecekleri vesileler edindikleri bildirilmektedir.) - 79 -174, 3/77 - 187 - 199, 5/44 - 106, 9/9, 16/95.

b) الثَّمَانِى الثَّمَانِيَةُ Sekiz (8).

ثَمَانِىَ 28/27.

ثَمَانِيَة 6/143, 39/6, 69/7 - 17.

c) الثَّمَانُونَ الثَّمَانِينَ Seksen (80).

ثَمَانِين 24/4.

d) ثُمُنٌ Sekizde bir (1/8).

الثُّمُنُ 4/12.

e) ثَامِنٌ Sekizinci, sekizincisi.

ثَامِنُهم 18/22.

213 — ثنى — 29

a) ثَنَى يَثْنِى ثَنْيًا fiili dürmek, bükmek, döndürmek, birbiri üzerine getirmek manasında olup ثَنَى عِطْفَه denilince; bu cümle yanını çevirdi, büyüklendi, yan çizdi yüz çevirdi manasını ifade etmiş olur. الثَّانِى İsm-i failidir.

يَثْنُون 11/5 (= "gögüslerindekini dürer bükerler, örterler." mealinde. Yani kalplerinden geçeni, sırlarını gizlerler.)

ثَانِىَ عِطْفِه 22/9 (= "yanını çevirerek, büyüklenerek, yüz çevirerek..." manası muraddır.)

b) اسْتَثْنَى يَسْتَثْنِى fiili istisna etmek, umumi hükümden hariç kılmak manasını ifade eder.

يَسْتَثْنُون 68/18 (= "Allah'ın dilemesi başka, demekle istisna yapıp ta işi Allah'ın meşietine, iradesine bırakmayacaklardı" veya "kesmeye karar verdikleri bahçenin mahsulatından fakirlerin hakkını ayırd etmeyeceklerdi" mealinde.)

c) اثْنَتَان اثْنَتَيْن - اثْنَان اثْنَيْن = İki (2).

اثْنَان 5/106.

اثْنَيْن 6/143 (= iki defa) - 144 (= iki defa), 9/40, 11/40, 13/3, 16/51, 23/27, 36/14.

اثْنَا عَشَرَ Oniki (12): 9/36.

اثْنَىْ عَشَرَ 5/12.

اثْنَتَيْن 4/11 - 176, 40/11 (= iki defa)

اثْنَتَا عَشْرَةَ 2/60, 7/160.

اثْنَتَي عَشْرَةَ 7/160.

d) ثَانِىَ اثْنَيْن İkinin ikincisi manasında olup iki kişiden biri veya iki şeyden biri manası muraddır. İkisinden birisi demektir.

ثَانِى اثْنَيْن "İki kişiden biriken..." meâlinde: 9/40.

e) مَثْنَى İki iki, ikişer, ikişer ikişer.

مَثْنَى 4/3, 34/46, 35/1.

f) المَثَانِى Kur'ân, ikişerliler, ikililer, ikişer ikişer olanlar; senalar, hamdler: sena edilenler, övülenler manalarına gelir. Kur'ân; tilavetteki (okunmasındaki) tekrardan dolayı yani tekrar tekrar okunmasıyla birlikte usandırmaması cihetinden: hem içerisinde rahmet âyetleri azap âyetleriyle beraber, birarada bulunup iktiran etmeleri sebebiyle ve hâl behal faideleri teceddüd edip tazelenmesi, yenilenmesi, tekrarlanması noktasından veya الثَّنَاءُ lafzı المَثَانِى mastarından alınmış olup, المَثْنَاةُ ، المُثْنِيَةُ masdarın veya ism-i mef'ülün cemisi olarak senalar veya sena edilenler manalarına gelmesi cihetiyle– Allah'a ait senaları yahut sena edilen vasıfları, isimleri, hususları müştemil olmasından dolayı المَثَانِى lafzıyla tesmiye edilmiştir."

مَثَانِى 39/23.

المَثَانِى 15/87 (= Bundan murad fatiha sûresidir, denilmiştir. Yanl "Sana Kur'ân'dan yedi âyet –fatiha sûresini– ve Kur'ân-ı Azim'i verdik" mealinde olup; atıf, tahsisden

sonra ta'mimi ifade ediyor, demektir.)

28 — ثوب — 214

a) المَثَابَةُ Dönülen yer, mevzi.

مَثَابَةً 2/125 (= "Kâ'be'yi ziyaretçilerin fevc fevc kendisine dönüp geldikleri, etrafında toplandıkları bir merci' ve emniyetli bir mevki' kıldık" mealinde.) Ayrıca الثَّوَابُ، المَثَابَةُ'den alınmıştır, denilmiştir. O halde mana: "Hacıların ve umre yapanların kazanacakları sevap yeri"

b) أَثَابَ ثَوْبَ fiilleri karşılığını vermek manasını ifade eder.

الثَّوَابُ المَثُوبَة Sevap insana amellerinin karşılığı olarak rücu' eden şeyler manasına gelirler. İkisi de hayırda ve şerde kullanılır. Ancak hayırda kullanılışları daha çoktur ve hayra tahsis edilmiş gibidirler. Bu bakımdan istiare olarak şerde kullanılırlar ve tehekküm, alay etme murad edilir.

اثابكم 3/153.

اثابهم 5/85, 48/18.

ثُوِّبَ 83/36 (= "Kafirlere yaptıklarının cezası verildi mi? Cezalandırıldılar mı?" manasında.)

ثواب 3/145 (= iki defa) -148 (= iki kere), 4/134 (= iki defa), 28/80.

الثواب 3/195, 18/31.

ثوابا 3/195, 18/44 - 46, 19/76.

مثوبة 2/103, 5/60.

c) الثَّوْبُ Elbise. Cemisi الثِّيَابُ الأَثْوَابُ'dır. Bazen الثِّيَابُ lafzı ile nefsden kinaye yapılır. Mesela (طَاهِرُ الثِّيَاب = Elbiseleri temiz) denilince, onun nefsinin temiz olduğu ve ayıptan uzak olduğu kasdedilir.

ثياب 22/19, 76/21.

ثيابا 18/31.

ثيابك 74/4 (= Hakiki manada: "Elbiselerini..." demektir. Ayrıca, bununla nefsi temizlemek murad edilmektedir, denilmiştir.)

ثيابكم 24/58.

ثيابهم 11/5, 71/7.

ثيابهن 24/60.

19 — ثور — 215

أَثَارَ يُثِيرُ fiili tahrik etmek, (toz) koparmak, yaymak, (ziraat veya başka şey için yeri) sürmek, alt-üst etmek manalarına gelir.

أَثَارُوا 30/9 (= "ziraat için, su madenler ve hazineler çıkarmak v.b. şeyler için yeri sürmüşler, toprağı alt - üst etmişlerdi" mealinde.)

فَأَثَرْنَ 100/4 (= "O vakitte toz koparanlara...")

تُثِيرُ 2/71 (= "ziraat için toprağı sürecek boyunduruklu bir inek değildir"); (bulutları) tahrik etmek manası murad edilerek: 3/48, 35/ 9. Her iki âyette de: "Rüzgârlar bulutları kaldırır, sürüklerler" mealinde.

14 — ثوى — 216

a) الثَّاوِي ثَاوٍ Uzun müddet kalan, yerleşen, ikamet eden manasına gelir.

ثَاوِيًا 28/45.

b) المَثْوَى ya ثَوَى'nın masdarıdır veya ثَوَى'nın ism-i mekanıdır. Manası: Uzun müddet kalış, yerleşme veya yerleşme (ikamet) yeri

مَثْوًى 3/151, 16/29, 29/68, 39/32 - 60 - 72, 40/76, 41/24, 47/12.

مثويكم 6/128, 47/19.

مثواه 12/21.

مثواى 12/23.

1 — ثيب — 217

الثَّيِّبُ Dul kadın. Cemisi: الثَّيِّبَاتُ

ثيبات 66/5.

حرف الجيم

3 — جأر — 218

جَارَ يَجْأَرُ جَأْرًا جُؤَارًا fiili bağırmak, bağırıp çağrışmak, dua ile tazarru' etmek manalarına gelir.

تَجْأَرُونَ 16/53.

يَجْأَرُونَ 23/64.

لاتَجْأَرُوا 23/65.

2 — جبب — 219

الجُبُّ Kuyu.

الجُبِّ 12/10 - 15.

1 — جبت — 220

الجِبْتُ Allah'tan başka ibadet edilen ma'budlar. Bu lafız put, kahin, sihirbaz v.b. hakkında da kullanılır.

بِالْجِبْتِ 4/51.

10 — جبر — 221

a) الجَبَّارُ = Cebbar: Allah Teâlânın isimlerinden olup; Âli (= Yüksek), Azim manasına gelir

الجَبَّارُ 59/23.

b) İnsanlar hakkındaki الجَبَّارُ zorba, mütemerrid manasına gelir. Bazen zorlayıcı, musallat olan manasını da tazammun edebilir. Cemisi: جَبَّارُونَ جَبَّارِين

جَبَّارٍ 11/59, 14/15, 40/35; zorlayıcı, musallat olan manasını tazammun edici olarak: 50/45.

جَبَّارًا 19/14 - 32, 28/19.

جَبَّارِينَ 5/22, 26/130.

41 — جبل — 222

a) الجَبَلُ Dağ. Cemisi الجِبَالُ'dür.

جَبَلِ 2/260, 11/43, 59/21.

الجَبَلَ 7/143 (= iki kere) - 171.

جِبَالِ 24/43 (= "Semâdan birtakım dağlar indirir..." manasında olup; dağlardan maksat dolu ile yüklenmiş bulutlardır. Çokluğunu ifade içindir.), 34/10.

لجِبال 7/74, 11/42, 13/31, 14/46, 15/82, 16/68 - 81, 17/37, 18/47, 19/90, 20/105, 21/79, 22/18, 26/149, 27/88, 33/72, 35/27, 38/18, 52/10, 56/5, 69/14, 70/9, 73/14 (= iki kere), 77/10, 78/7 - 20, 79/32, 81/3, 88/19, 101/5.

b) الجِبِلُّ İnsan topluluğu, nesil.

جِبِلًّا 36/62.

c) الجِبِلَّةُ Hilkat, yaratılış, tabiat; insan topluluğu, nesil.

الجِبِلَّةَ 26/184 (= "Sizi ve sizden önceki kimseleri, nesilleri yaratan zattan sakınınız..." mealinde)

223 — جبن — 1

الجَبِينُ Alnın iki tarafından birisi (şakak) olup her iki tarafına الجَبِينَان denir.

للجَبِينِ 37/103 (= "O'nu yanı üzerine yıktı. Öyle ki alnının bir tarafı, şakağı yere geldi" mealinde)

224 — جبه — 1

الجَبْهَةُ Alnın ortası. Cemisi جِبَاهٌ'dır.

جِبَاهُهُمْ 9/35.

225 — جبی — 12

a) جَبَى يَجْبِى fiili toplamak manasına gelir.

يُجْبَى 28/57 (= "her şeyin meyvelerinin, mahsulatının toplanıp oraya nakliyesi yapılan..." mealinde)

b) اجْتَبَى يَجْتَبِى Düzmek, uydurmak, yalan söylemek, toplamak.

اجْتَبَيْتَهَا 7/203 (= "Nolaydı onu da uydursaydın, derler." mealinde olup; bu, onların: "O, âyetleri kendisi uyduruyor" diye ta'rizleridir.)

C) Ayrıca اجْتَبَى fiili seçmek manasını da ifade eder.

اجْتَبَاكُم 22/78.

اجْتَبَاهُ 16/121, 20/122, 68/50.

اجْتَبَيْنَا 19/58.

اجْتَبَيْنَاهُم 6/87.

يَجْتَبِى 3/179, 42/13.

يَجْتَبِيكَ 12/6.

d) الجَابِيَةُ Su havuzu. Cemisi, الجَوَابِى جَوَابٍ'dir.

الجَوَابِ 34/13 (= "Büyüklük ve genişlik cihetiyle havuzlar kadar yemek kabları, leğenler..." mealinde)

226 — جثث — 1

اجْتُثَّ fiili kökünden sökmek manasına gelir. Meçhulü اجْتُثَّ'dir.

اجْتُثَّتْ 14/26.

227 — جثم — 5

الجَاثِم İsm-i fail olup, yere bitişik olan (yere yapışıp kalan) manasına gelir. Cemisi: جَاثِمُونَ جَاثِمِينَ

جَاثِمِينَ "Evlerinde hareketsiz, cansız ve sessiz ölüler halinde kalakaldılar, manası murad edilerek: 7/78 - 91, 11/67 - 94, 29/37.

228 — جثو جثی — 3

جِثِيًّا يَجْثُو جُثُوًّا = جَثَى يَجْثِى جُثِيًّا Her iki fiil de diz üstü oturmak (diz çökmek) manasına gelir. İsm-i faili: جَاثٍ cemisi: جُثِيٌّ müennesi جَاثِيَة

جَاثِيَةً 45/28 (= "Her ümmmeti diz çökmüş olarak görürsün, manasında olup ahirette ümmetlerin halini tavsiftir. Huzu' ve huşû' içerisinde hesabı gözetlerler, demektir.)

جِثِيًّا Her iki âyette de onların hali tasvir edilmekte ve acz içerisinde oldukları, çaresizliğe maruz kaldıkları ibraz edilmektedir: 19/68 - 72.

229 — جحد — 12

جَحَدَ يَجْحَدُ جُحُودًا fiili: Bilerek inkar etmek. البَاءُ harf-i cerri ile kullanıldığında küfretmek, tasdik etmemek küfran-ı nimet etmek, nankörlük yapmak manasını ifade eder.

جَحَدُوا 11/59, 27/14.

يَجْحَدُ 29/47 - 49, 31/32.

يَجْحَدُون 6/33, 7/51, 16/71, 40/63, 41/15 - 28, 46/26.

26 — جحم — 230

الجَحِيم Kor halinde pek kızgın ateş manasında olup cehennemin isimle rindendir.

جَحِيم 56/94, 82/14.

الجَحِيمُ 2/119, 5/10 - 88, 9/113, 22/51, 26/91, 37/23 - 55 - 64 - 68 - 97 - 163, 40/7, 44/47 - 56, 52/18, 57/19, 69/31, 79/36 - 39, 81/12, 83/16, 102/6.

3 — جدث — 231

الجَدَثُ Kabir. Cemisi: الأَجْدَاثُ

الأَجْدَاثِ 36/51, 54/7, 70/43.

10 — جدد — 232

a) الجَدُّ Azamet ve celâl.

جَلَّ جَلَالُه تعلٰى جَدُّ ربّنا gibi– "Rabbimizin azameti ve celali yüksektir" manasındadır.

جَدُّ رَبِّنَا "Rabbimizin azameti yüksektir, şanı yücedir" manasında 72/3.

b) الجَدِيدُ lafzı القَدِيمُ'nün zıddı olup yeni manasını ifade eder.

جَدِيدٍ 13/5, 14/19, 32/10, 34/7, 35/16, 50/15.

جَدِيدًا 17/49 - 98.

c) الجُدَّةُ Yol. Cemisi: الجُدَدُ

جُدَدٌ 35/27 (= "Dağlarda da halkedilmiş beyaz, kırmızı, muhtelif renklerde ve simsiyah yollar mevcuttur" mealinde)

4 — جدر — 233

a) الأَجْدَرُ İsm-i tafdil olup; daha layık ve daha ehil olan manasına gelir.

أَجْدَرُ 9/97 (= "Bedeviler, küfür ve nifak yönünden daha çetin ve Allah'ın Rasulüne indirdiği şeylerin hududunu bilmemekte daha ehil, daha müsaittirler." mealinde olup bilhassa bedeviler bunu bilmezler, demektir.)

b) الجِدَارُ Duvar. Cemisi: جُدُرٌ

جِدَارًا 18/77.

الجِدَارُ 18/82.

جُدُرٍ 59/14.

29 — جدل — 234

a) الجَدَلُ Rey hususunda niza' = çekişme (tartışma). Şiddet-i husumet ve husumette sertlik gösterme manasına da ıtlak edilir.

جَدَلًا 18/54 (= "İnsan, tartışma hususunda ve batıl şeyde husumet etme, niza' çıkarma cihetiyle her şeyden ileridir" mealinde); 43/58 (= "...sadece husumeti artırmak için...")

b) جَادَلَ يُجَادِلُ مُجَادَلَةً -جِدَالًا fiili mücadele ve muhasame etmek, çekişmek, atışmak manasındadır. (Bu mücadele, –haktan yüz çevirtmekle– batıl için yapılabileceği gibi –batılı çürütmek sûretiyle– hak için de yapılabilir.)

جَادَلْتُمْ 4/109.

جَادَلْتَنَا 11/32.

جَادَلُوا 40/5.

جَادَلُوكَ 22/68.

تُجَادِلُ 4/107, 18/111.

تُجَادِلِكَ 58/1.

تُجَادِلُوا 29/46.

تُجَادِلُونَنِى 7/71.

يُجَادِلُ 4/109, 18/56, 22/3 - 8, 31/20, 40/4.

يُجَادِلُنَا 11/74.

rine av yakalamasını öğrettiğiniz avcı hayvanların tuttukları avlar helâl kılınmıştır" mealinde)

239 — جرد — 2

الجرادَةُ Çekirge. Cemisi: جَرَادٌ

جَرَادٌ 54/7.

الجَرَادَ 7/133.

240 — جرر — 1

جَرَّ يَجُرُّ جَرًّا Cezbetmek, çekmek.

يَجُرُّه 7/150 (= çekmek).

241 — جرز — 2

الجُرُزُ Kurak. الأَرْضُ الجُرُزُ Kurak arazi.

جُرُزًا 18/8.

الجُرُزِ 32/27.

242 — جرع — 1

جَرَعَ fiili yudumlamak; تَجَرَّعَ يَتَجَرَّعُ fiili de içmeye çalışmak, yutkunmak manasına gelir.

يَتَجَرَّعُه 14/17.

243 — جرف — 1

الجُرُفُ Uçurum, yar.

جُرُفٍ 9/109.

244 — جرم — 66

a) جَرَمَ يَجْرِم جَرْمًا Kazanmak. Bu fiil hemen hemen ancak kötü kazançta (suç işlemede) kullanılır. Ayrıca kazandırmak (suç işletmek, manasını da ifade eder.

يَجْرِمَنَّكم 5/2 (= "Sizi Mescid-i Haram'dan men ettikleri için bir kavme buğzetmek, kin bağlamak sizi saldırıya ve suç işlemeye sevketmesin." mealinde), 11/89.

b) جَرَمَ fiili على harf-i cerri ile kullanıldığında teşvik etmek, hamletmek, sevketmek manasını ifade eder.

لِيُجَادِلُوكم 6/121.

يُجَادِلُون 13/13, 40/35 - 56 - 69, 42/35.

يُجَادِلُونك 6/25. 8/6.

جَادِلْهم 16/125.

جِدَال 2/197.

جِدَالَنا 11/32.

235 — جذذ — 2

المَجْذُوذُ Kesilmiş manasında ism-i mef'ul.

الجُذَاذُ Kırıntılar, kesintiler.

مَجْذُوذٍ 11/108 (= Kesiksiz).

جُذَاذًا 21/58 (= "Onları parça parça etti.")

236 — جذع — 3

جِذْعُ النَّخْلَةِ Hurma ağacının gövdesi. Cemisi: جُذُوعٌ

جِذع 19/23 - 25.

الجُذوع 20/71.

237 — جذو — 1

الجُذوَةُ Alevli kor.

جَذْوَةٍ 28/29.

238 — جرح — 4

a) الجُرْحُ Yara. Cemisi; الجُرُوحُ

الجُرُوحَ 5/45.

b) جَرَحَ ve اجْتَرَحَ fiilleri kesbetmek, kazanmak manasına gelirler.

جَرَحْتُم 6/60.

اجْتَرَحُوا 45/21.

c) الجَوَارِحُ Parçalayıcı hayvan, kuş ve köpek cinsinden olup av avlayan hayvanlardır. (Bunlar avladıklarını yaraladıkları için veya sahipleri namına av yakaladıklarından dolayı bu adı almışlardır.) Müfredi الجَارِحَةُ 'dür.

الجَوَارِح 5/4 (= "Size, temiz şeyler ve terbiye ederek yetiştirdiğiniz, kendile-

جَرَيْنَ Harf-i cerle birlikte: "gemiler hoş bir rüzgarla onları alıp götürdüğü..." manasına gelir: 10/22.

تجْرِى 2/25 - 164 - 268, 3/15 - 136 - 195 - 198, 4/13 - 57 -122, 5/12 - 85 - 119, 6/6, 7/43, 9/72 - 89 - 100, 10/9, 11/42, 13/35, 14/23 - 32, 16/31, 18/31, 20/76, 21/81, 22/14 - 23 - 65, 25/10, 29/58, 30/46, 31/31, 36/38, 38/36, 39/20, 43/51, 45/12, 47/12, 48/5 - 17, 54/14, 57/12, 58/22, 61/12, 64/9, 65/11, 66/8, 85/11, 98/8.

تَجْرِيَان 55/50.

يَجْرِى 13/2, 31/29, 35/13, 39/5.

جَارِيَةٌ 88/12.

b) الجَارِيَةُ lafzı aynı zamanda gemi manasına da gelir.

الجَارِيَةِ 69/11.

c) الجَارِيَة lafzının cemisi جَوَارِ جَارِيَات'dır. الجَارِيَاتُ ve الجَوَارِى lafızlarıyla bazen yıldızlar, bulutlar veya rüzgarlar tavsif edilebilir.

فالجَارِيَاتِ 51/3 (= Gemiler, rüzgârlar, bulutlar yahut yıldızlar manasıyla tefsir edilmiştir.)

الجَوَارِ Aslı الْجَوارِى'dir: 42/32 (= Gemiler muraddır.), aynı manada: 55/24; yıldızlar manası murad edilerek: 81/16.

d) المَجْرٰى Mimli masdar olup akış, cereyan hareket, gidiş manalarına gelir.

مَجْرٖيهَا Aslı مَجْرَاهَا olup, Hafs rivâyetinde yalnız مَجْرٖيهَا lafzında imale yapılmıştır: 11/41 (= "Geminin hareket etmesi, gıdişi..." manasında.

246 — جزأ — 3

الجُزْءُ Parça, bölüm, kısım.

جُزْءٌ 15/44 (= "taksim edilmiş bir kısım insanlar" mealinde)

يَجْرِمَنَّكُم 5/8 (= "Bir kavme buğzetmek sizi adaletten ayrılmaya sevketmesin" mealinde)

c) لاجَرَمَ Bu kelime aslında (لَامَحَالَةَ = şüphesiz) ve (لَابُدَّ = gerekir) menzilesinde olup bu şekilde cereyan ederek tekessür edip nihayette kasem (yemin) manasına tahavvül etmiş ve (حَقًّا = muhakkak ki) menzilesinde karar kılmıştır.

لَاجَرَمَ 11/22, 16/23 - 62 - 109, 40/43.

d) اَجْرَمَ يُجْرِمُ اِجْرَامًا Suç işlemek, günah işlemek. İsm-i faili: المُجْرِمُ cemisi: المُجْرِمُونَ Kur'ân'da المُجْرِمُ المُجْرِمِين lafızları küfür ve inatla suç işleyenler manasında varid olmuşlardır.

اَجْرَمْنَا 34/25.

اَجْرَمُو 6/124, 30/47, 83/29.

تُجْرِمُون 11/35.

اِجْرَامِى Masdardır: 11/35.

المُجْرِمُ 70/11.

مُجْرِمًا 20/74.

مُجْرِمُون 44/22, 77/46.

المُجْرِمُونَ 8/8, 10/17 - 50 - 82, 18/53, 26/99, 28/78, 30/12 - 55, 32/12, 36/59, 55/41 - 43.

مُجْرِمِين 7/133, 9/66, 10/75, 11/52 - 116, 15/58, 34/32, 44/37, 45/31, 51/32.

المُجْرِمِين 6/55 - 147, 7/40 - 84, 10/13, 12/110, 14/49, 15/12, 18/49, 19/86, 20/102, 25/22 - 31, 26/200, 27/69, 28/17, 32/22, 37/34, 43/74, 46/25, 54/47, 68/35, 74/41, 77/18.

مُجْرِمِيهَا 6/123.

245 — جرى — 64

a) جَرٰى يَجْرِى جَرْيًا fiili cereyan etmek, akmak, hareket etmek manalarına gelir. İsm-i faili: جَارٍ müennesi: جَارِيَة

يَجْزِى 3/144, 10/4, 12/88, 14/51, 16/31, 30/45, 33/24, 34/4, 45/14, 53/31 (= iki kere): "kafi olmaz, kurtaramaz" manasında: 31/33.

لِيَجْزِيَكَ 28/25.

يَجْزِيَهُم 6/138 -139 (= "Allah, onların bu tavsiflerine karşılık onların cezasını verecek" mealindedir.); 9/121, 24/38, 39/35.

تُجْزَى 20/15, 40/17, 45/22, 92/19.

تُجْزَوْنَ 6/93, 10/52, 27/90, 38/54, 37/39, 45/28, 46/20, 52/16, 66/7.

يُجْزَ 4/123.

يُجْزَى 6/160, 28/84, 40/40.

يُجْزَاهُ 53/41.

يُجْزَوْنَ 6/120, 7/147 - 180, 25/75, 34/33.

جَزَاء 2/85 - 191, 5/29 - 33 - 38 - 85 - 95, 9/26 - 82 - 95, 10/27, 12/25, 17/63, 18/88, 20/76, 25/15, 32/17, 34/37, 39/34, 41/28 (= iki defa), 42/40, 46/14, 54/14, 55/60, 56/24, 59/17, 76/9 - 22, 78/28 - 36.

الجَزَاءَ 53/41.

جَزَائُكُم 17/63.

جَزَاؤُه 4/93, 12/74 - 75 (= iki defa).

جَزَاؤُهم 3/87 - 136, 17/98, 18/106, 98/8.

جَازِ Yeterli, kurtarıcı manasında: 31/33.

b) جَازَى يُجَازِى fiili de karşılığını vermek, mücâzât etmek manasına gelir.

نُجَازِى 34/17 (= "Nankörden başkasına bu cezayı verir miyiz? = Bu cezayı ancak nanköre veririz" mealinde).

c) الجِزْيَة Cizye, vergi. (Müslümanların gayr-i müslimlerden aldıkları; Onların emniyetlerinin ve müslümanların faydalandıkları şeylerden faydalanmalarının bedeli ve karşılığı sayılan baş vergisi.)

الجِزْيَة 9/29.

جُزْءًا 2/260 (= "birer parça" mealinde); 43/15 (= "birer parça" mealinde olup; melekler Allah'ın kızlarıdır, diyerek Allah'ın bir kısım ibadını = kullarını Allah'a tahsis ettiler. O'nun birer parçası saydılar, demektir.)

247 — جزع — 2

جَزِعَ يَجْزَعُ جَزَعًا fiili, sabrın nakizi, zıddı olup, sabırsızlık göstermek, ağlayıp sızlanmak, feryad etmek manasındadır. الجَزُوعُ mübalağa sigası olup feryad eden manasına gelir.

جَزِعْنَا 14/21.

جَزُوعًا 70/20.

248 — جزى — 118

a) جَزَى يَجْزِى جَزَاءً fiili karşılığını vermek manasına gelir. (الجَزَاءُ), kaza = kifâyet ve mükafat = karşılık demektir. Hayırda da, şerde de kullanılır. Bu fiil iki mef'ule müteaddi olduğu zaman vermek manasını ifade eder. (عَنْ) harf-i cerri ile kullanılırsa; ödemek, yetmek = kifâyet etmek manasına gelir. İsm-i faili: جَازٍ

جَزَاهُم 76/12.

جَزَيْتُهُم 23/111.

جَزَيْنَاهُم 6/146, 34/17.

تَجْزِى Kâfi olmak, ödemek manasında: 2/48 - 123.

نَجْزِى 3/145, 6/84 - 157, 7/40 - 41 - 152, 10/13, 12/22 - 75, 20/127, 21/29, 28/14, 35/36, 37/80 - 105 - 110 - 121 - 131, 46/25, 54/35, 77/44.

لَنَجْزِيَنَّ 16/96.

لَنَجْزِيَنَّهُمْ 16/97, 29/7, 41/27.

نَجْزِيه 21/29.

جَعَلَ Halk ve icad manasında: 5/20, 6/1 - 97, 7/189,13/3 (= iki kere), 16/72 (= iki defa) - 78 - 81, 19/24, 25/10 - 53 - 61 (= iki kere), 27/61 (= üç kere), 30/21 - 54 (= iki defa) 32/8 - 9, 33/4, 36/80, 39/6, 40/61 - 79, 41/10, 42/11, 43/10 - 12, 45/23, 48/26 - 27, 67/23, 75/39; (hakikaten veya hükmen) çevirmek, kılmak manasında: 2/22, 5/60 - 97, 6/96, 9/40, 10/5 - 67, 11/118, 12/70, 20/53, 25/47 (= iki defa) - 62, 27/61, 28/4 - 71 - 72 - 73, 29/10 (= "Kendisine Allah yolunda eziyet edildiği zaman, insanların işkencesini Allah'ın azabı hükmünde sayar, mealinde); 33/4 (= iki kere) "Kendileriyle zıhar yaptığınız hanımlarınızı analarınız hükmünde kılmadı." "Evlatlıklarınızı da oğullarınız hükmünde kılmadı" mealinde); 40/64, 43/10, 67/15, 71/16 (= iki defa) - 19; hükmetmek, hüküm vermek, teşri' ve takrir etmek manasında: 17/99 (= "takrir etti, kararlaştırdı"), 22/78 (= "teşri' etmedi"), 38/5 (= "İlahların bir tek ilâh olmasına mı hüküm verdi, karar verdi?"), 39/8 (= "Allah'a benzeyenlerin varolduğuna hükmetti, karar verdi"), 50/26 (= "Allah'ın beraberinde başka bir ilâhın olduğuna hükmedeni, takrir edeni şiddetli bir azapta bırakın"); 65/3 (= "Allah her şeye birer miktar takdir etmiştir.").

"Allah'ın, hayatınızın kıvamı kıldığı mallarınızı sefihlere vermeyiniz" veya "Allah'ın, onlar vasıtasıyla ayakta durmanıza imrar-ı hayat etmenize hükmettiği mallarınızı..." mealinde: 4/5; icad yahut kılmak manasında: 16/80 (= iki kere) - 81 (= iki kere).

جَعَلَا "Hükmettiler, karar verdiler" manasında: 7/190.

4 — جسد — 249

الجَسَدُ Cansız cisim (cesed). Bazen yalnız cisme müradif olarak da zikredilir. Kur'ân, bu lafzı birinci manaya göre zikretmiştir.

جَسَدًا 7/148 (= Camid = cansız cisim, heykel), aynı manada: 20/88; "Onları yemek yemeyen, içmeyen camid cisimler şeklinde kılmadık. Bilâkis gıdalanan insanlar şeklinde kıldık." mealinde: 21/8; "Onu, hareketsiz bir cesed halinde tahtı üzerine bıraktık" mealinde: 38/34.

1 — جسس — 250

تَجَسَّسَ يَتَجَسَّسُ fiili araştırmak, yoklamak, işin iç yüzünü meydana çıkarmak manasına gelir. Casusluk etmek manasını da ifade eder.

تَجَسَّسُوا 49/12 (= "Halkın, kendilerine has olan gizli işlerini tetebbu' etmeyiniz, araştırmayınız, casusluk etmeyiniz" mealinde).

2 — جسم — 251

الجِسْمُ Canlı'nın cesedi (cismi, bedeni) Bazen sadece cesede müradif olarak ıtlak edilir. Kur'ân bu lafzı ilk manaya göre zikretmiştir. Cemisi الأَجْسَامُ'dür.

الجِسْمِ 2/247.

أَجْسَامُهم 63/4.

346 — جعل — 252

جَعَلَ يَجْعَلُ جَعْلًا fiili şu manalara gelir: 1 - Yaratmak, icad etmek; 2 - Çevirmek, yapmak, koymak, kılmak. (hakikaten veya hükmen) 3 - Hükmetmek; teşri' = şeriat koymak, vaz' etmek; takrir = kararlaştırmak. İsm-i faili جَاعِلٌ, cemisi: جَاعِلُون

Şer'an vaz' etmek, hüküm koymak manasında: 22/36.

جَعَلْنَاهم Kılmak manasında. 10/73, 21/8 - 15 - 70 - 73, 23/41 - 44, 25/37, 28/41, 34/19, 37/98, 43/56.

فَجَعَلْنَاهُنَّ "Kıldık" manasında: 56/36.

جَعَلَنِى "Beni...kıldı" manasında: 19/30 - 31, 26/21, 36/27.

جعَلَه 3/126 (= "İcad etti" manasında), aynı manada: 8/10; kılmak, manasında: 7/143, 18/96 - 98, 25/45 - 54, 68/50, 87/5.

جَعَلَها "Kılmak" manasında: 12/100, 43/28.

جَعَلَهم Kılmak manasında: 21/28, 42/8, 105/5.

جَعَلُوا 6/100 (= "Zanlarınca cinleri Allah'a ortak kıldılar" veya "hükmettiler, karar verdiler"), aynı manalarda: 13/16 - 33, 14/30, 37/158, 43/15 - 19.

"Meşru, kıldılar, karar verdiler" manasında: 6/136; "kıldılar" manasında: 15/91, 27/34, 71/7.

اَجْعَلْ "Yapayım, meydana getireyim" manasında: 18/95.

لاَجْعَلَنَّك "Seni... kılacağım" manasında: 26/29.

تَجْعَل İcad etmek manasında: 2/30, yapmak manasında: 18/94, vücuda getirmek manasında: 59/10. "Zannınca kılma" veya "hükmetme, karar verme" manasında nehy-i hazır: 17/22 - 39.

"Kılma" manasında nehy-i hâzır: 17/29.

تَجْعَلْنا 7/47 (= "Kılma" veya "icad etme" manasında nehy-i hazır); "kılma" manasında: 10/85, 60/5.

تَجْعَلْنِى "Beni... icad etme" veya "beni, kılma": 7/150, 23/94.

تَجْعَلُوا "Zannınızca kılmayınız" veya "hükmetmeyiniz, karar vermeyi-

جَعَلْتُ "İcad ettim" manasında: 74/12.

جَعَلْتُم "Hükmettiniz" karar verdiniz": 9/19, 10/59; "Allah'ı üzerinize kefil kılmışken." manasında: 16/91.

جَعَلَتْه "Kıldı" manasında. 51/42.

جَعَلَكم "Kılmak" manasında: 5/20 - 48, 6/165, 7/69 - 74, 16/93, 35/11 - 39, 57/7.

جَعَلْنَا "İcad ettik" manasında: 6/6 - 25 - 112 - 122 - 123, 7/10, 13/38, 15/16 - 20, 17/8 - 45 - 46 - 60, 18/32 (= iki kere) - 52 - 57, 19/50, 21/30 - 31 (= iki defa), 25/31, 34/18, 36/9 - 34, 43/33, 46/26, 57/27, 77/27, 78/13; (hakikaten veya hükmen) "kıldık, çevirdik" manasında: 5/13, 7/27, 11/82, 15/74, 17/8 - 12 (= iki kere), 18/7, 19/49, 21/32 - 72, 23/50, 25/20 - 35 - 45, 27/86, 29/27, 34/33, 36/8, 37/77, 43/60, 57/26, 74/31 (= iki defa), 78/9 - 10 - 11.

"Kıldık" veya "icad ettik" manasında: 32/24.

"Teşri' ettik, hükmettik, takrir ettik" manasında: 2/125 -143, 4/33 -91, 5/48, 17/33, 18/59 (= "Hükmettik, karar verdik"), 22/34 - 67, 29/67, 43/45 (= "Orada Rahman'dan başka kendilerine ibadet edilecek ilahların var olmasına dair hüküm yahut karar verdik mi?" mealinde).

جعَلْنَاك 6/107 (= Kılmak manasında), aynı manada: 38/26, 45/18.

جَعَلناكم 2/143 (= Kılmak manasında) aynı manada: 10/14, 17/6, 49/13.

جَعَلْناه Kılmak manasında: 6/9 (= iki kere), 17/2, 23/13, 25/23, 32/23, 41/44, 42/52, 43/3 - 59, 56/65 - 70 - 76/2, 77/21.

"Teşri' ettik, şer'an... kıldık" manasında: 22/25.

جَعَلْنَاها Kılmak manasında : 2/66, 10/24, 21/91, 29/15, 37/63, 56/73, 67/5.

نَجْعَلَهم Kılmak manasında: 28/5 (= iki kere), 45/21.

a) يَجْعَل İcad etmek manasında: 3/176, 4/15 - 19 - 141, 5/6, 6/124 - 125, 8/29, 10/100, 18/1, 19/96, 24/40, 25/10, 57/28, 60/7, 65/2 - 4 - 7, 71/12 (= iki defa), 72/25.

b) Kılmak manasında: 3/156, 6/125, 8/37, 22/53, 42/50, 73/17, 105/2.

يَجْعَلُكُم Kılmak manasında: 27/62.

يَجْعَلْنى 19/32 (= "Beni cebbar ve şaki kılmadı")

يَجْعَله Kılmak manasında: 6/39, 8/37, 24/43, 30/48, 39/21.

يَجْعَلُون "Kılarlar": 2/19; "Zanlarınca kılanlar" veya "karar verenler, hükmedenler":

15/96, "Zanlarınca kılarlar" veya "hükmederler, karar verirler" 16/57.

"Karar veriyorlar": 16/56 - 62.

يَجْعَلُوه "Koymak, bırakmak" manasında 12/15.

اجْعَلْ İcad etmek manasında: 3/41, 4/75 (= iki kere), 7/138, 17/80, 19/10, 20/29, 26/84, 28/38; kılmak manasında: 2/126 - 260, 14/35 - 37.

"Kararlaştır, tayin et" manasında: 20/58.

اجْعَلْنَا "Bizi...kıl" manasında: 2/128, 25/74.

اجْعَلْنى "Beni... kıl" manasında: 12/55, 14/40, 26/85.

اجْعَلْهُ "O'nu...kıl" manasında: 19/6.

اجْعَلُوا "Kılınız" manasında: 10/87, 12/62.

جُعِلَ "Kararlaştırıldı, şer'an ...kılındı": 16/124.

جَاعِل "Mûcid = İcad edici manasında": 2/30; kılıcı manasında: 3/55, 35/1.

جَاعِلُك Kılıcı manasında: 2/124.

لَجَاعِلُون "Kılıcılarız" manasında: 18/8.

جَاعِلُوه "Kılıcılarız" manasında: 28/7.

niz.": 2/22; "kılmayınız": 2/224; meydana getirmek manasında: 4/144; "kılmayınız" veya "hükmetmeyiniz, karar vermeyiniz": 24/63: "Zannınızca kılmayınız" veya "hükmetmeyiniz, karar vermeyiniz": 51/51.

تَجْعَلُون 41/9 (= "Zannınızca kılıyorsunuz" veya "hükmediyorsunuz, karar veriyorsunuz"), 58/82 (= ve nankörlük etmenizden "Rızka ve nimete şükredişinizi yalanlamanızdan ibaret mi kılıyorsunuz?" mealinde olup; size verilen rızka şükredeceğiniz yerde, şükretmeniz gerekirken, bir de nankörlük edip yalanlıyor musunuz?, demektir.)

تَجْعَلُونَه 6/91 (= "kırtasiyeler = parça parça kağıtlar halinde ortaya koyduğunuz..." veya "yazısız kağıtlardan ibaret olduğuna karar verdiğiniz..." mealinde)

نَجْعَل İcad etmek manasında: 18/90, 19/7, 28/35, 90/8; kılmak manasında: 3/61, 38/28 (= iki defa), 68/35, 77/ 25, 78/6.

Takdir etmek, kararlaştırmak manasında: 18/48 - 94; karar vermek veya kılmak manasında: 34/33.

لِنَجْعَلَك "Seni insanlara bir âyet (= kudretimize alâmet) olarak kılmamız, göstermemiz için...": 2/259.

لِنَجْعَلَه "O'nu insanlara bir âyet ve tarafımızdan bir rahmet kılalım di-ye...": 19/20.

نَجْعَلَهَا 28/83 (= "Onu... kılarız" veya "Onun, yeryüzünde kibirlenmek ve fesad çıkarmak istemeyenlere ait olmasına karar vermekteyiz; öyle takdir ediyoruz" mealinde) 69/12 (= kılmak manasında).

نَجْعَلْهُما 41/29 (= "Onları ayaklarımızın altına alalım" veya "alacağız")

جُلُودهم 4/56, 41/20 - 21. Şu âyette "dışları" manası verilebilir: 39/23 (= "Dışları da, içleri de Allah'ın zikrine karşı yumuşar" mealinde).

b) جَلَدَ يجْلِدُ جَلْدًا Kamçıyla (sopayla) vurmak. الجَلْدَةُ: İsm-i merre olup, vuruş manasına gelir. Değnek diye de mana verilebilir.

فاجْلِدُوا 24/2.

فاجْلِدُوهم 24/4.

جلْدَةً 24/2-4.

258 — جلس — 1

المَجْلِس Oturma yeri, meclis. Cemisi: المَجَالِس

المجالِس 56/11.

259 — جلل — 2

ذُوالجَلالِ = الجلالُ Azamet, büyüklük Celâl sahibi.

ذُوالجلالِ 55/27.

ذالجَلال 55/78.

260 — جلو — 5

a) الجَلاءَ Masdar olup sürgün, çıkış manasına gelir.

الجَلاء 59/3 (= Bu âyet, muhasara edilmelerinden sonra Rasulullah'la anlaşma yaparak Medine'den çıkan Yahudiler hakkındadır.)

b) جَلَّى يُجَلِّى تَجْلِيَةً "Keşfetmek, izhar etmek (açığa vermek).

جلَّاها 91/3 (= İzhar etmek manasında).

يُجَلِّيها 7/187 (= İzhar etmek manasında).

c) تَجَلَّى "Keşfedilmek, zahir olmak (görünmek, açığa çıkmak), tecelli etmek.

تجلَّى 92/2 (= Karanlığın zevaliyle, yok olmasıyla gündüzün açığa çıkması demektir.).

253 — جفأ — 1

الجُفاءُ Köpük, çerçöp ذهب الزَّبَدُ جُفاءَ cümlesi "köpük yok olup gitti" manasındadır. Köpüğün bekası olmadığını, sönüp gittiğini ifham eder.

جُفاءً 13/17.

254 — جفن — 1

الجَفْنَةُ Çanak, küp, leğen, kazan, tekne. Cemisi: الجِفَانُ

جِفانٍ 34/13 (= leğenler, tekneler).

255 — جفو — 1

تجافى يتجافى ve جفا يجْفُو fiilleri tebaud etmek, uzaklaşmak manasına gelirler.

تتجافى 32/16.

256 — جلب — 2

a) أجْلَبَ يُجْلِبُ إجْلابًا fiili teşvik etmek, sevketmek, koşturmak, toplanmak, etrafını çevirmek manalarına gelir.

أجْلِبْ Emir sîgasi: 17/64 (= "Üzerlerine var" veya "Her türlü vesilelerinle, süvarilerinle ve yayalarınla üzerlerine yaygara çıkar" mealinde)

b) الجلْبابُ Tepeden tırnağa kadar örten rida veya kısveden yahut başka cinsten olan her türlü örtü. Cemisi جَلابيبُ'dür.

جَلابيبهنَّ 33/59 (= örtüler).

257 — جلد — 13

a) الجِلْدُ Deri. Cemisi جُلُودٌ'dür.

جُلُود 16/80, 39/23.

الجُلُودُ 22/20.

جُلُودًا 4/56.

جُلُودكم 41/22

Şu âyette de zahir olmak manasına gelmekle birlikte, bu zuhurun keyfiyetini bilmek ancak Allâmül-Guyûb olan Allah'a mahsustur: 7/143.

261 — جمح — 1

جَمَحَ يَجْمَحُ جُمُوحًا Gemi azıya almak, delicesine koşmak, süratlice kaçmak.

يَجْمَحُونَ 9/57 (= "Kendilerini hiçbir şey durduramayacak derecede süratlice kaçarak..." manasında).

262 — جمد — 1

سَائِلٌ سَائِلَةٌ : جَامِدٌ جَامِدَة'nin zıddı olup; akıcı olmayan, sabit ve sakin olan, hareketsiz, cansız manalarına gelir.

جَامِدَةً 27/88 (= "Dağları görür de, onları yerlerinde sabit, sakin ve hareketsiz sanırsın. Halbuki onlar bulutların geçişi gibi geçer giderler" mealinde).

263 — جمع — 129

a) جَمَعَ يَجْمَعُ جَمْعًا Toplamak. İsm-i mef'ulü مَجْمُوعٌ cemisi: مَجْمُوعُون

اَجْمَعَ يُجْمِعُ اِجْمَاعًا fiili de aynı manada olmakla birlikte ekseriyetle جَمَعَ maddi eşyayı toplamak; اَجْمَعَ da reyleri (görüşleri) toplamak manasında kullanılırlar.

جَمَعَ 20/60, 70/18, 104/2.

جَمَعْنَاكم 77/38.

جَمَعْنَاهم 3/25, 18/99.

جَمَعَهم 6/35.

جَمَعُوا 3/173.

تَجْمَعُوا 4/23.

نَجْمَعَ 75/3.

يَجْمَعُ 5/109, 34/26, 42/15.

يَجْمَعُكم 45/26, 64/9.

لَيَجْمَعَنَّكُمْ 4/87, 6/12.

يَجْمَعُونَ 3/157, 10/58, 43/32.

جُمِعَ 26/38, 75/9.

مَجْمُوعٌ 11/103.

مَجْمُوعُونَ 56/50.

b) اَجْمَعَ يُجْمِعُ اِجْمَاعًا fiili aynı zamanda azmetmek, karar vermek manasına gelir. Bu karar; derlemeyi, cem' etmeyi andıran bir karar manasındadır.

اَجْمَعُوا 12/15 - 102.

اَجْمِعُوا 10/71, 20/64.

c) اجْتَمَعَ fiili içtima etmek, toplanmak manasına gelir. İsm-i faili مُجْتَمِعٌ cemisi: مُجْتَمِعُونَ

اجْتَمَعَتِ 17/88 (= "Kur'ân'a muaraza hususunda yardımlaşmak için şu Kur'ân'ın bir benzerini getirmek gayesiyle insanlar ve cinler bir araya gelseler..." mealinde.

اجْتَمَعُوا 22/73 (= "O gayeyle biraraya gelseler dahi")

مُجْتَمِعُون 26/39.

d) الجَمْعُ 1 - Masdar: Toplamak manasında, 2 - Bir grup halk, cemâat.

يَوْمُ الجَمْعِ Cem' olma (toplanma) günü = Kıyamet günü. Tesniyesi جَمْعَانِ

جَمْعًا 18/99 ("Masdar olup toplamak manasında); 28/78 (= Toplayış veyahut cemâat manasında); cemaat manasında: 100/5.

يَوْمُ الجَمْعِ Kıyamet günü = الجمع 42/7, 64/9; cemaat; 54/45.

جَمْعُكم "Cemaatiniz, çokluğunuz" manasında: 7/48.

جَمْعَه Masdar; 75/17 (= toplamak).

جَمْعَهم Masdar; 42/29 (= toplamak).

الجَمْعَانِ Tesniye olup iki cemaat manasına gelir: 3/155, 8/41 - 166, 26/61.

e) الجَامِعُ Esma-i Hüsna'dan olup; hesab gününde muhasebe için mahlukatı biraraya getiren; zıdlarla mümasillerin arasını bir vücudda te'lif eden (birleştiren) manalarına gelir. Bu lafız Kur'ân'da Allah'ın sıfatı olarak variddir.

الأَمْرُ الجَامِعُ Halkın, kendisi için biraraya gelmeleri ve yardımlaşmaları gerektiği iş, husus (içtimai husus, toplu iş).

جَامِع 3/9 (= Allah'ın sıfatı), 4/140 (= Allah'ın sıfatı), 24/62 (= Murad edilen mana: Yapılması için halkın biraraya gelmesinin gerektiği iş, husus.)

f) المَجْمَعُ İçtima (= toplanma) yeri.

مَجْمَعُ البَحْرَيْنِ İki denizin birleştiği yer.

مَجْمَع 18/60 - 61.

g) الجَمِيعُ Topluluk manasında olup; efrad = ferdler itibariyle hüküm alır. Bazen de mecmu' = bütünü itibariyle hüküm alabilir. Ayrıca biraraya gelenler, toplananlar, topluca olanlar manasına da gelmektedir.

جَمِيعٌ Mecmu' itibariyle: 28/56, 54/44; efrad itibariyle: 36/32 - 53.

جَمِيعًا 59/14 (= "Sen Onları dayanışma yapmış bir topluluk zannedersin" mealinde).

h) جميعًا Cem' manasını te'kid için getirilir. Hepsi, hepsini, tümü, tümünü, beraberce, bütününe... manalarına gelir.

جَمِيعًا 2/29 - 38 - 148 - 165, 3/103, 4/71 - 139 - 140 - 172, 5/17 - 32 (= iki defa) - 36 - 48 - 105, 6/22 - 128, 7/38 - 158, 8/37 - 63, 10/4 - 28 - 65 - 99, 11/55, 12/83, 13/18 - 31 (= ıkı kere) - 42, 14/8 - 21, 17/103, 20/123, 24/31 - 61, 34/40, 35/10, 39/44 - 47 - 53 - 67, 45/13, 58/6 - 18, 70/14.

Te'kid için veya hep birlikte, topluca manasında: 59/14.

i) أَجْمَعُونَ أَجْمَعِينَ =Te'kid için getirilirler. Hepsi, hep beraber, topluca, tümünün, manalarına gelir.

أَجْمَعُونَ 15/30, 26/95. 38/73.

أَجْمَعِينَ 2/61, 3/87, 6/149, 7/18 - 124, 11/119, 12/93, 15/39 - 43 - 59 - 92, 16/9, 21/77, 26/49 - 65 - 170, 27/51, 32/13, 37/134, 38/82 - 85, 43/55, 44/40.

i) يَوْمُ الجُمُعَة Cum'a günü. İslam'dan önce يَوْمُ العَرُوبَة = arûbe günü diye isimlendirilirdi. الجُمُعَة diye adlandırılması, halkın namaz ve hutbe için biraraya gelmeleri sebebiyledir.

الجُمُعَة 62/9.

a) الجَمَالُ Cemal, rikkat-i hüsn, güzellik. الجَمِيلُ Güzel. الصَّبْرُ الجَمِيلُ Güzel sabır; canı sıkılmadan sabretmek. الصَّفْحُ الجَمِيلُ Güzel afv; itabsız, azarlamasız afv. السَّرَاحُ الجَمِيلُ İyilikle, güzellikle salıverme. Bu tabir talakdan kinayedir. (Talak = Boşama). الهَجْرُ الجَمِيلُ Eziyetsiz ve meşakkatsiz olarak ayrılmak, güzelce terk etmek.

جَمَالٌ 16/6.

جَمِيلٌ 12/18 - 83.

الجَمِيلَ 15/85.

جَمِيلًا 33/28 - 49, 70/5, 73/10.

b) الجَمَلُ Erkek deve. Cemisi: جِمَالٌ جِمَالَةٌ

الجَمَلُ 7/40 (= Onların Cennet'e girmelerinin muhal oluşunu, mümkün olamayacağını âyet, onların ümitlerini kırmak sûretiyle bildirmektedir.)

جِمَالَة 77/33.

c) الجُمْلَةُ Her şeyin tam topluluğu; tüm, bütün; cümle.

جُمْلَةً Parça parça olmayıp topluca olan, derli toplu: 25/32

265 — جمم — 1

الجَمُّ Çok, çokça, pek çok.

جَمًّا Pek çok manasında: 89/20.

266 — جنب — 33

جَنَبَ يَجْنُبُ جَنْبًا

a) جَنَّبَ يُجَنِّبُ تَجْنِيبًا Uzaklaştırmak, uzak tutmak.

اجْنُبْنِى 14/35.

سَيُجَنَّبُهَا 92/17.

b) اجْتَنَبَ يَجْتَنِبُ Uzaklaşmak, uzak durmak.

اجْتَنَبُوا 39/17.

تَجْتَنِبُوا 4/31.

يَجْتَنِبُونَ 42/37, 53/32.

اجْتَنِبُوا 16/36, 22/30 (= iki defa), 49/12.

اجْتَنِبُوهُ 5/90.

c) تَجَنَّبَ يَتَجَنَّبُ Uzaklaşmak, uzak durmak.

يَتَجَنَّبُهَا 87/11.

d) الجَنْبُ Yan, istiare olarak iş, durum, yakın cihet manalarına gelir. Cemisi الجُنُوبُ'dür.

جَنْبِ اللهِ 39/56 (= "Allah'ın şanı hususunda, Allah'a karşı yapılacak vazifeler hususunda..." mealinde olup, temsili ifade eder.)

الجَنْبِ 4/36 (= Yakın arkadaş)

لِجَنْبِهِ 10/12 (= "yan yatarak..." yahut "yanı üzere yerleşerek...")

جُنُوبِكُمْ 4/103.

جُنُوبُهَا 22/36 (= Hayvanın boğazlandıktan sonra ölü olarak yanına düşüvermesinden kinayedir)

جُنُوبُهُمْ 3/191, 9/35, 32/16.

e) الجُنُبُ Akrabadan olmayan garib (yabancı) kimse; uzaklık; yan. Büyük hades yapan (ihtilam olan, cima yapan) namaz mevkilerinden v.b yerlerden uzaklaştığı için, ona da cünüp الجُنُبُ denmiştir Bu lafız müzekker, müennes, müfred ve cemi için kullanılabilir.

الجُنُبِ 4/36 (= "uzak komşuya, başka kavimden olup da sana komşuluk edenlere...")

جُنُبٍ 28/11 (= "uzaktan..." veya "Dönüp dönüp baktı")

جُنُبًا Cünüb, hades-i ekber yapan: 4/43, 5/6.

f) الجَانِبُ Yan, cânib, yan taraf.

جَانِبِ 17/68, 19/52, 20/80, 28/29 - 44 - 46, 37/8.

بِجَانِبِهِ 17/83 (= Bir şeyden yanını çevirip uzaklaşmış olanı tasvirdir); aynı manada: 41/51.

267 — جنح — 34

a) جَنَحَ يَجْنَحُ جُنُوحًا Meyletmek, yanaşmak

جَنَحُوا 8/61.

فَاجْنَحْ 8/61.

b) الجَنَاحُ Kanat. Tesniyesi جَنَاحَيْنِ جَنَاحَانِ Cemisi: جَنَاحُ الْإِنْسَانِ أَجْنِحَة = insanın kanadından maksat; onun yanı, eli veya pazusudur.

جَنَاحَ 17/24 (= Onlara yumuşak davran, demektir.)

جَنَاحِكَ Yumuşak davran, demektir: 15/88, 26/215; "Elini pazunun (koltuğunun) altına girdir" mealinde: 20/22; el manasında: 28/32 (= Nasıl ki kuş korktuğu zaman, kanatlarını açar; emniyet hissedince kanatlarını kapar. Öyle de, bu âyette –teşbih tarzında– korkudan emin olmasına işareten Hz.

Musa'ya: "...elini yanına indir" diye hitap edilmiştir.)

بِجَناحَيْه Tesniyedir: 6/38.

اَلْجَنَاحَة 35/1.

c) الجُنَاحُ Günah, kusur.

جُنَاح 2/158 - 198 - 229 - 230 - 233 (= iki defa) - 234 - 235 - 236 - 240 - 282, 4/23 - 24 - 101 - 102 - 128, 5/93, 24/29 - 58 - 60 - 61, 33/5 - 51 - 55, 60/10.

268 — جند — 28

الجُنْدُ Ordu, yardımcılar, avaneler. Cemisi: الجُنُودُ

جُنْدٍ 36/28 - 75, 38/11, 44/24, 67/20.

جُنْدًا 19/75.

جُنْدَنَا 37/173.

جُنُود 9/40, 26/95, 27/37, 33/9, 48/4 - 7, 74/31.

الجُنُودِ 2/249, 85/17.

جُنُودًا 9/26, 33/9.

جُنُوده 2/249 - 250, 10/90, 20/78, 27/17 - 18, 28/39 - 40, 51/40.

جُنُودهُما 28/6 - 8.

269 — جنف — 2

a) جَنِفَ يَجْنَفُ جَنَفًا (Haktan) meyletmek, zulmetmek. الحَيْفُ'nün müşabihidir.

جَنَفًا 2/182 (= Zulmettiğini, haksızlık yaptığını bilmeden hata cihetine meyletmek manası muraddır. Bu lafız, kasten haksızlığa meyletmek olan الإِثْمُ kelimesinin mukabili olarak varid olmuştur.)

b) مُتَجَانِفٌ İsm-i fail olup, meyleden manasına gelir.

مُتَجَانِفٍ 5/3 (= "kasten günaha meyletmeksizin...")

270 — جنن — 201

a) جَنَّ يَجُنُّ جَنًّا Örtmek, bürümek.

جَنَّ 6/76.

b) المَجْنُونُ Akılsız, deli.

مَجْنُون 15/6, 26/27, 37/36, 44/14, 51/39 - 52, 52/29, 54/9, 68/2 - 51, 81/22.

c) الجَنِينُ Örtülü olan; cenin = anne karnındaki bebek. Cemisi اَجِنَّةٌ'dür.

اَجِنَّةٌ 53/32.

d) الجِنُّ = Cinler: Görülmeyen, müstetir (gizli), canlı, şuurlu mahluklar.

الجِنَّ 6/100 - 112 - 128 - 130, 7/38 - 179, 17/88, 18/50, 27/17 - 39, 34/12 - 14 - 41, 41/25 - 29, 46/18 - 29, 51/56, 55/33, 72/1 - 5 - 6.

e) الجَانُّ Cinler; bir tür yılan.

جَانٌّ 27/10 (= Asâ-yı Musa olan deynek sür'at-i hıffeti = hafif olup hızlı oluşu cihetiyle yılana benzetilmiştir.), aynı manada: 28/31; cinler manasında: 55/39 - 56 - 74.

الجَانَّ Cinler: 15/27, 55/15.

f) الجِنَّةُ 1 - Cinler. 2 - Cünûn, delilik, cinnet.

جِنَّة Delilik manasında: 7/184, 23/25 - 70, 34/8 - 46.

الجِنَّة 11/119 (= Cinler manasında), aynı manada; 32/13, 37/158 (= iki defa), 114/6.

g) الجُنَّةُ Kalkan.

جُنَّة 58/16 (= "Facir olan yeminlerini, onunla korunacakları bir kalkan yaptılar"), 63/2 (= "Yeminlerini kalkan edindiler").

h) الجَنَّة Ağaçlı bahçe; cennet = âhiretteki refah ve saadet yurdu. Tesniyesi: جَنَّتَيْن Cemisi: جَنَّاتٌ

جَنَّة 2/265 - 266, 3/133, 17/91, 25/8 - 15, 26/85, 53/15, 56/89, 57/21, 69/22, 70/38, 76/12, 88/10.

الجَنَّة 2/35 - 82 - 111 - 214 - 221, 3/142 -185, 4/124, 5/72, 7/19 - 22 - 27 - 40 - 42 - 43 - 44 - 46 - 49 - 50,

mübalağa yapanlar..." mealinde). 6/109, 16/38, 24/53, 35/42.

b) الجُهْدُ Vüs'at, takat, güç.

جُهْدَهم 9/79.

مُجَاهَدَةً جِهَادًا

c) جَاهَدَ يُجَاهِدُ Müdafaa ve galip gelmekte gücü sarfetmek, cihad etmek

İsm-i faili مُجَاهِدٌ, cemisi: مُجَاهِدِين

مُجَاهِدُون Kur'ân'da varid olan cihadın çoğu; İslâm'a daveti neşr = İ'lâyı kelimetullah ve müdafaada bulunma hususunda vargücü bezletmek manası murad edilerek varid olmuştur.

جَاهَدَ 9/19, 29/6.

جَاهَدَاكَ 29/8, 31/15.

جَاهَدُوا 2/218, 3/142, 8/72 - 74 - 75, 9/16 - 20 - 88, 16/110, 29/69, 49/15.

تُجَاهِدُون 61/11.

يُجَاهِدُ 29/6.

يُجَاهِدُوا 9/44 - 81.

يُجَاهِدُون 5/54.

جَاهِد 9/73, 66/9.

جَاهِدْهم 25/52.

جاهِدُوا 5/35, 9/41 - 86, 22/78.

جِهَادِ 9/24.

جِهَادًا 25/52, 60/1.

جِهَادِهِ 22/78 (= "Allah uğrunda hakkıyla cihad ediniz.")

المُجَاهِدُون 4/95.

المُجَاهِدِين 4/95 (= iki defa), 47/31.

273 — جهر — 16

a) جَهَرَ يَجْهَرُ جَهْرًا fiili أَخْفَى أَسَرَّ fiillerinin nakizi = zıddı olup: ilan etmek, açığa vermek manasına gelir. جَاهَرَ جِهارًا fiili de aynı manadadır.

جَهَرَ 13/10.

تَجْهَرْ 17/110, 20/7.

9/111, 10/26, 11/23 - 108,13/35, 16/32, 19/60 - 63, 20/117 - 121, 25/24, 26/90, 29/58, 36/26 - 55, 39/73 - 74, 40/40, 41/30, 42/7, 43/70 - 72, 46/14 - 16, 47/ 6 -15, 50/31, 59/20 (= iki kere), 66/111, 68/17, 79/41, 81/13.

جَنَّتَك 18/39 - 40.

جَنَّتَه 18/35.

جَنَّتَى 89/30.

جَنَّتَان 34/15, 55/46 - 62.

جَنَّتَيْن 18/32, 34/16.

الجَنَّتَيْن 18/33, 55/54.

جَنَّتَيْهِم 34/16.

جَنَّات 2/25, 3/15 - 136 - 195 - 198, 4/13 - 57 - 122, 5/12 - 65 - 85 - 119, 6/99 - 141, 9/21 - 72 (= iki defa) - 89 - 100, 10/9, 13/4 - 23, 14/23, 15/45, 16/31, 18/31 - 107, 19/61, 20/76, 22/14 - 23 - 56, 23/19, 25/10, 26/57 - 134 - 147, 31/8, 32/19, 35/33, 36/34, 37/43, 38/ 50, 40/8, 44/25 - 52, 47/12, 48/5 - 17, 50/9, 51/15, 52/17, 54/54, 56/12, 57/12, 58/22, 61/12 (= iki kere), 64/9, 65/11, 66/8, 68/34, 70/35, 71/12, 74/40, 78/16, 85/11, 98/8.

الجَنَّات 42/22.

271 — جنى — 2

الجَنَى الجَنِيُّ Ağaçlardan devşirilen meyveler.

جَنَى 55/54.

جَنِيًّا 19/25.

272 — جهد — 41

a) الجَهْدُ Masdar olup güç manasına gelir.

جَهْدَ 5/53 (= "Sizinle beraber olduklarına dair vargüçleriyle Allah'a yemin edip de yeminleri hususunda

الجَاهِلين 2/67 (= Bilmeyenler), aynı manada: 6/35 (= "İmanın, ancak Allah'ın meşietiyle olduğunu ve onların da ancak Allah'ın dilemesiyle inanacaklarını bilemeyenlerden olmayasın."). 11/46 (= "bilmeyenlerden olmayasın diye..."); cahillik (akılsızlık) edenler manasında: 7/199,12/33, 28/55.

جَهُولًا Bilmeyen, çok cahil: 33/72.

بِجَهَالَةٍ Taşkınlık, akılsızlık: 4/17, 6/54, 16/119; "bilmeyerek..." 49/6.

b) الجَاهِلِيَّةُ Hidâyet ve nübüvvet = peygamberlik (Peygamber Efendimiz) gelmeden önce ümmetin hali, içinde yaşadıkları vaziyet.

الجَاهِلِيَّةِ 3/154, 5/50, 33/33, 48/26.

276 — جهنم — 77

جَهَنَّمُ = Cehennem: Ahirette, kendisiyle layık kimselerin azaplandırıldığı ateş.

جَهَنَّمَ 2/206, 3/12 - 162 - 197, 4/55 - 93 - 97 - 115 - 121 - 140 - 169, 7/18 - 41 - 179, 8/16 - 36 - 37, 9/35 - 49 - 63 - 68 - 73 - 81 - 95 - 109, 11/119, 13/18, 14/16 - 29, 15/43, 16/29, 17/8 - 18 - 39 - 63 - 97,18/100 - 102 -106, 19/68 - 86, 20/74, 21/29 - 98, 23/103, 25/34 - 65, 29/54 - 68, 32/13, 35/36, 36/63, 38/56 - 85, 39/32 - 60 - 71 - 72, 40/49 - 60 - 76, 43/74, 45/10, 48/6, 50/24 - 30, 52/13, 55/43, 58/8, 66/9, 67/6, 72/15 - 23, 78/21, 85/10, 89/23, 98/6.

277 — جوب — 43

a) جَابَ يَجُوبُ جَوْبًا Kesmek, delmek, oymak.

جَابُوا 89/9 (= "Vadide evler edinmek için kayaları oyan Semûd'a...")

تَجْهَرُوا 49/2.

اجْهَرُوا 67/13.

كَجَهْرِ 49/2.

الجَهْرِ 4/148, 7/205, 21/110, 87/7.

جَهْرًا 16/75.

جَهْرَكُم 6/3.

جِهَارًا "Aleniyeten, açıktan açığa, âşikare". 71/8.

b) جَهْرَةً Ayanan, açıkça, âşikare.

جَهْرَةً Ayanen: 2/55, 4/153; "Allah'ın azabı size ansızın veya göz göre göre açıkça gelse..." mealinde: 8/47.

274 — جهز — 4

الجَهَازُ Bir işte muhtaç olunan eşya, malzeme, teçhizat. جَهَّزَ بِالجِهَازِ cümlesi yükü, malzemeyi, muhtaç olunan eşyayı hazırladı, teçhizat yaptı, manalarını ifade eder.

جَهَّزَهم 12/59 - 70.

بِجَاهِزِهم 12/59 - 70.

275 — جهل — 24

a) جَهِلَ يَجْهَلُ جَهْلًا جَهَالَةً fiili: 1 - Bilmemek, cahil olmak; 2 - Cahillik (akılsızlık) etmek, aklı kıt olmak manalarına gelir. İsm-i faili جَاهِلٌ'dür. Cemisi: جَاهِلُون جَاهِلِين Çok cahil. جَهُولٌ Bilmemek ve akılsızlık etmekle tefsir edilebilir: 7/138, 11/29, 46/23; akılsızlık ve taşkınlık etmekle tefsir edilir: 27/55.

يَجْهَلُون 6/111 (= Bilmemek ve akılsızlık etmekle tefsir edilebilir.).

الجَاهِلُ 2/273 (= Bilmeyen manasında).

جاهِلُون 12/89 (= Akılsızlık edenler).

الجَاهِلُون 25/63 (= Akılsızlık edenler); bilmeyenler: 39/64.

الجِيَادُ 38/31.

b) الجُودِيُّ Bir dağın adı (Cûdî dağı)

الجُودِيِّ 11/44.

279 — جور — 13

a) الجَارُ Komşu; yardımcı, müttefik; muahid = antlaşma yapan.

جَارٌ 8/48 (= Müttefik, yardımcı manasında).

الجَارِ Komşu: 4/36 (= iki defa).

b) جَاوَرَ يُجَاوِرُ - تَجاوَرَ يَتَجاوَرُ fiilleri yakın olmak, komşu olmak, beraber olmak manalarına gelir. مُتَجاوِرَة İsm-i fail olup cemisi مُتَجاوِرَاتٌ'dır.

يُجَاوِرُونك 33/60.

مُتَجاوِرَاتٌ 13/4 (= birbirine komşu toprak parçaları).

c) أَجَارَ يُجِيرُ إِجَارَةً Himaye etmek, korumak. اسْتَجَارَ Yardım dilemek, himaye istemek, korumasını istemek, eman dilemek.

يُجِرْكُم 46/31.

يُجِيرُ 23/88, 67/28.

يُجِيرَنِى 72/22.

فَأَجِرْهُ 9/6.

يُجَارُ 23/88.

اسْتَجَارَك 9/6.

d) جَائِرٌ İsm-i fail olup dönen, sapan manasına gelir.

جَائِرٌ 16/9 (= Hak yoldan dönen, inhiraf eden, sapan).

280 — جوز — 5

a) جَاوَزَ fiili mesafe kat' etmek, geçmek.

جَاوَزَا 18/62 (= "Maksûd mahalli geçtikleri, kat' ettikleri zaman..." mealinde)

b) أَجَابَ يُجِيبُ إِجَابَةً Cevap vermek.

الجَوَابُ İcabet = cevap vermek manasında isimdir. المُجِيبُ İsm-i fail olup; aynı zamanda Allahü Tealâ'nın isimlerindendir. İsm-i failin cemisi مُجِيبُونَ

أَجَبْتُم 28/65.

أُجِيبُ 2/186.

نُجِبْ 14/44.

يَجِبْ 46/32.

يُجِيبُ 27/62.

أَجِيبُوا 46/31.

أُجِبْتُم 5/109.

أُجِيبَتْ 10/89.

جَوَابَ 7/82, 27/56, 29/24 - 29.

مُجِيبٌ 11/61.

المُجِيبُونَ 37/75.

c) اسْتَجَابَ يَسْتَجِيبُ Cevap vermek. Kabul etmek manasını da tazammun eder.).

فَاسْتَجَابَ 3/195, 8/9, 12/34.

اسْتَجَابُوا 3/172, 13/18, 35/14, 42/38.

فَاسْتَجَبْتُم 14/22.

فَاسْتَجَبْنَا 21/76 - 84 - 88 - 90.

أَسْتَجِبْ 40/60.

تَسْتَجِيبُونَ 17/52.

يَسْتَجِيبُ 6/36, 42/28, 46/5.

يَسْتَجِيبُوا 2/186, 7/194, 11/14. 13/18, 18/52, 28/50 - 64.

يَسْتَجِيبُونَ 13/14.

اسْتَجِيبُوا 8/24, 42/47.

اسْتُجِيبَ 42/16.

278 — جود — 2

a) الجَيِّدُ İyi. الرَّدِيُّ'nin zıddı olup cemisi الجِيَادُ şeklindedir.

الجَوَادُ İyi cins at manasında olup cemisi الجِيَادُ şeklindedir.

جَاء "Yahut biriniz, kaza-yı hacet yapılan yerden gelirse..." manasında olup abdest bozmadan kinaye olarak: 4/43, 5/6; "Ta birinize ölüm vakti gelip çattığı zaman..." mealinde: 6/61; gelmek, –harf-i cerle– getirmek manasında: 6/91, 7/113 - 143, 9/90,10/47 - 80, 11/12 - 69, 12/58 - 72 - 96 - 100, 15/61 - 67, 23/44 - 99, 26/41, 27/36, 28/20 - 37 - 85, 36/20, 37/37 - 84, 39/33, 43/53 - 63, 47/18, 50/33, 51/26, 54/41, 89/22; yapmak, işlemek manasında: 6/160 (= iki defa), 27/89 - 90, 28/84 (= iki defa), 69/9; "Ölümlerinin vakti gelip çattığı zaman..." : 7/34, 10/49, 16/61, 35/45; "Allah hiç kimseyi, ölüm vakti geldiği zaman..." : 63/11; "Allah'ın tayin ettiği ölüm vakti gelince...". 71/4; tahakkuk etmek, hasıl olmak: 9/48, 11/40 - 58 - 66 - 76 - 82 - 94 - 101, 17/5 - 7 - 81 - 104, 18/98, 23/27, 29/10, 33/19, 34/49, 40/78, 57/14, 110/1.

جَائَتْ Gelmek, –harf-i cerrle– getirmek; 6/109, 7/43 - 53, 11/69 - 77, 12/19, 27/42, 29/31 - 33, 50/19 - 21; tahakkuk etmek, hasıl olmak: 79/34, 80/33.

جَائَتْك Gelmek: 39/59.

جَاءَتْكم Gelmek : 2/209, 7/73 - 85,10/57, 33/9.

جَائَتْنَا Gelmek: 7/126.

جَاءَتْه Gelmek: 2/211, 11/74, 28/25.

جَائَتْها Gelmek: 10/22.

جَائَتْهم Gelmek, –getirmek–: 2/213 - 253, 4/153, 5/32, 6/31 - 109 - 124, 7/37 - 101 - 131, 10/13 - 97,14/9, 27/13, 30/9, 35/25, 40/83, 41/14, 47/18, 98/4.

جَائَك "Sana geldi, senin için hasıl oldu": 2/120 - 145, 3/61, 5/48, 6/34, جَاوَزْنَا "Geçirdik" manasında: 7/138, 10/90.

جَاوَزَه 2/249.

b) تَجَاوَزَ يَتَجَاوَزُ Afvetmek.

نَتَجَاوَزُ 46/16.

281 — جوس — 1

جَاسَ يَجُوسُ جَوْسًا Gidip gelmek, talan etmek, dolaşmak, araştırmak.

فَجَاسُوا "Girip araştırdılar" manasında: 17/5.

282 — جوع — 5

جَاعَ يَجُوعُ جَوْعًا Acıkmak. الجُوعُ İsim olup, açlık manasında ve الشِّبَعُ'nun zıddıdır.

تَجُوعَ 20/118.

جُوعٍ 88/7, 106/4.

الجُوعَ 2/155, 16/112.

283 — جوف — 1

الجَوْفُ İç, batın.

جَوْفِه 33/4.

284 — جوو — 1

الجَوُّ Hava, yerle gök arası, atmosfer, hava boşluğu.

جَوِّالسَّمَاء 16/79.

285 — جيأ — 278

a) جَاءَ يَجِئ جَيْئًا مجيئًا Gelmek. جَاءَالأَمْرُ أوالخَوْفُ أوالحقُّ أوالوَعْدُ أوالوَعِيدُ أوالأَمْرُ gibi failler alırsa tahakkuk etmek, hasıl olmak manasına gelir. جَاءَ الأَجَلُ Ölüm vakti gelip çattı. جَاء بالحَسَنَةِ أوالسَّيِّئَةِ Yapmak, işlemek manasında. Bu fiil, باء harf-i cerri ile birlikte gelirse, getirmek manasına gelir.

فَجاؤُهم Getirmek: 10/74, 30/47.

جِئْتَ Gelmek, –getirmek–: 2/71, 7/106, 20/40; yapmak, işlemek: 18/71 - 74.

جِئْتَ 19/27 (= "İşlemişsin")

جِئْتُك Getirmek: 26/30, 27/22.

جِئْتُكم Getirmek: 3/49 - 50, 7/105, 43/24 - 63.

جِئْتُم Getirmek: yahut yapmak: 10/81; yapmak, işlemek: 19/89.

جِئْتُمُونا Gelmek: 6/94, 18/48.

جِئْتَنا Gelmek, –getirmek–: 7/70 - 129, 10/78, 11/53, 20/57, 21/55, 46/22.

جِئْتُهُم Getirmek: 5/110, 30/58.

جِئْنَا Gelmek, –getirmek–: 4/41 (= iki def), 12/73 - 88, 16/89, 17/104, 18/109.

جِئْنَاك Getirmek: 15/63, 20/47, 25/33.

جِئْناكم Getirmek : 43/78.

جِئْناهم Getirmek: 7/52.

جِيءَ Getirilmek : 39/69, 89/23.

b) أجاء fiili: Getirmek, zorlamak, mecbur etmek.

فَأجاءَها 19/23.

3 — جيب — 286

الجَيْبُ Yaka, cep. Cemisi: جُيُوبٌ (Bazen yaka ile koyun kasdedilebilir.)

جَيْبِك "Elini koynuna sok": 27/12, 28/32.

جُيُوبِهِنَّ 24/31.

1 — جيد — 287

الجِيدُ Boyun, gerdan.

جِيدِها 111/5.

10/94, 11/120, 13/37; gelmek: 6/54, 60/12, 63/1, 80/8.

جانكم Gelmek, –getirmek–: 2/87 - 92, 3/81 - 183, 4/170 - 174, 5/15 (= iki defa) -19 (= iki defa), 6/104 -157, 7/63 - 69, 8/19, 9/128, 35/37, 40/28 - 34 (= iki kere), 49/6, 60/10; tahakkuk etmek, hasıl olmak: 10/77 - 108, 34/32, 60/1.

جَائَنا Gelmek: 5/19, 43/38, 67/9; "Bizim için tahakkuk etti, husule geldi": 5/84, 20/72, 40/29.

جَائَنِى "Benim için hasıl oldu, tahakkuk etti": 19/43, 25/29, 40/66.

جاءَه Tahakkuk etmek, hasıl olmak: 2/275, 29/68, 39/32; gelmek: 11/78, 12/50, 24/39, 28/25, 80/2.

جاءَها 7/4 (= Tahakkuk etmek, hasıl olmak); gelmek: 27/8, 36/13.

جاءَهم Gelmek, –getirmek–: 2/89 (= iki def) - 101, 5/70, 10/22, 16/113, 17/101, 23/68 - 70, 28/36, 29/39, 35/ 42 (= İki kere), 38/4, 40/25, 41/41, 43/47, 44/13 - 17, 50/2, 61/6; h sıl olm k, t h kkuk etmek: 3/19 - 86 -105, 4/83, 6/5 - 43, 7/5, 10/76 - 93, 12/110, 17/94, 18/55, 26/206, 28/48, 29/53, 34/43, 42/14, 43/29 - 30, 45/17, 46/7, 50/5, 53/23, 54/4.

جاؤُا Gelmek, –getirmek–: 3/184, 7/116, 12/16 - 18, 24/13, 27/84, 59/10; "O büyük iftirayı ihdas edenler sizden bir zümredir." mealinde: 24/11; işlemek, irtikab etmek: 25/4.

جاؤُك Gelmek : 4/62 - 64, 5/42, 6/25, 58/8.

جاؤُكم Gelmek: 4/90, 5/61, 33/10.

جاؤُها Gelmek: 39/71 - 73, 41/20.

حرف الحاء

a) الحُبُّ المَحَبَّتُ Muhabbet, sevgi.

حُبُّ اللهِ لِعِبادِه

Allah'ın kullarını sevmesi; kullarından razı olması ve rızasına tabi olarak onlara ihsan etmesi, sevap vermesi; عَدَمُ الحُبِّ: sevmemesi ise, Onları cezalandırması ve rıza göstermemesi, Onlardan razı olmamasıdır. Kulun Rabbini sevmesi; O'na ta'zim göstermesi, O'na itaatla katında kurbiyet = yakınlık istemesidir.

حَبَّ يَحُبُّ - أَحَبَّ يُحِبُّ Sevmek. حَبَّ fiilinin ism-i tafdîli أَحَبُّ olup; daha sevimli, en sevimli manasına gelir"

حُبَّ 2/165, 3/14, 38/32, 100/8.

حُبًّا 2/165, 12/30, 89/20.

حُبِّه 2/177, 76/8.

مَحَبَّةً 20/39.

أَحَبَّ 9/24, 12/8 - 33.

أَحْبَبْتَ 28/56.

أَحْبَبْتُ 38/32 (= "Rabbimi zikirden, O'na ibadet etmekten neş'et edici olarak hayrı, iyilikleri sevdiğim kadar bu atları da sevdim, beğendim, dedi." mealinde)

أُحِبُّ 6/76.

تُحِبُّوا 2/216.

تُحِبُّون 3/31 - 92 - 152, 7/79, 24/22, 75/20, 89/20.

تُحَبُّونَها 61/13.

تُحِبُّونهم 3/119.

يُحِبُّ 2/190 - 195 - 205 - 222 (= iki defa) - 276, 3/32 - 57 - 76 - 134 - 140 - 146 - 148 - 159, 4/36 - 107 - 148, 5/13 - 42 - 64 - 87 - 93, 6/141, 7/31 - 55, 8/58, 9/4 - 7 - 108, 16/23, 22/38, 28/76 - 77, 30/45, 31/18, 42/40, 49/9 - 12, 57/23, 60/8, 61/4.

يُحْبِبْكم 3/31.

يُحِبُّهم 5/54.

يُحِبُّونَ 3/188, 9/108, 24/19, 59/9. 76/27.

يُحِبُّونكُم 3/119.

يُحِبُّونَه 5/54.

يُحِبُّونَهُم 2/165.

b) الحَبيبُ Muhibb = seven; mahbub = sevilen. Cemisi: أَحِبَّاءُ Bu lafız, Kur'ân'da mahbublar manasında cemi olarak varid olmuştur.

أَحِبَّاؤُه 5/18.

c) حَبَّبَ fiili: Sevdirmek.

حَبَّبَ 49/7.

d) اسْتَحَبَّ يَسْتَحِبُّ Sevmek, istihs n etmek, beğenmek; – على harf-i cerri ile– tercih etmek.

اسْتَحَبُّوا 9/23, 16/107, 41/17.

يَسْتَحِبُّونَ 14/3.

e) الحَبُّ Cins ismi olup tane, taneler manasına gelir. Müfredi: حَبَّةٌ

حَبَّ الحَصِيدِ 50/9.

الحَبُّ 6/95, 55/12.

حَبًّا 6/99, 36/33, 78/15, 80/27.

حَبَّةٍ 2/261 (= iki defa), 6/59, 21/47, 31/16.

289 — حبر — 6

a) حَبَرَ يَحْبُرُ حَبْرًا Sevindirmek.

تُحْبَرُونَ 43/70.

يُحْبَرُونَ 30/15.

b) الحِبْرُ Âlim. Cemisi: أَحْبَارٌ Bu lafız, cemi olarak Kur'ân'da Yahudi âlimlerine ıtlak edilmiştir.

الأَحْبَارُ 5/44 - 63, 9/34.

أَحْبَارَهُم 9/31.

290 — حبس — 2

حَبَسَ يَحْبِسُ حَبْسًا Hapsetmek, serbest bırakmamak, tutmak.

تَحْبِسُونَهُمَا 5/106.

يَحْبِسُه 11/8.

291 — حبط — 16

a) حَبِطَ يَحْبَطُ حَبْطًا حُبُوطًا Boşa çıkmak, neticesiz olmak.

حَبِطَ 5/5, 6/88, 11/16.

حَبِطَتْ 2/217, 3/22, 5/53, 7/147, 9/17 - 69, 18/105.

تَحْبَطَ 49/2.

لَيَحْبَطَنَّ 39/65.

b) أَحْبَطَ يُحْبِطُ Boşa çıkarmak.

فَأَحْبَطَ 3/19, 47/9 - 28.

سَيُحْبِطُ 47/32.

292 — حبك — 1

الحُبُكُ Hafif rüzgârların kumlarda veya sularda açtığı yollar; muhkem olanlar, sağlam vaziyettekiler. Müfredi: الحَبِيكَةُ

الحُبُكِ 51/7 (= "Düzgün ve güzel yolları bulunan semâya yemin olsun ki..." veya "Muhkem ve mütkan = sağlam yapılara sahip semaya yemin olsun ki...")

293 — حبل — 7

الحَبْلُ İp; (istiare olarak) حَبْلُ الوَرِيدِ Şah damarı. Cemisi الحِبَالُ'dür. Urgan; emniyete ve birliğe götüren şey.

حَبْلٍ 3/103 (= Allah'ın ipinden maksat Kur'ân'dır.) 112 (= iki kere varid-dir. Allah'ın ipinden maksat; Allah'ın, müslümanlara –ehl-i kitap kendilerinin zimmetine girdikleri zaman– ehl-i kitaba yapacakları muamele hususunda vacip kıldığı şeylerdir. İnsanların ipinden murad da; müslümanların zimmilerle yardımlaşması, muameleleri ve menfaatleri mübadele etmeleridir.); şah damarı: 50/16; urgan: 111/5.

حِبَالُهُم İpler: 20/66, 26/44.

294 — حتم — 1

الحَتْمُ Yapılması lazım gelen şey; hüküm.

حَتْمًا 19/71.

295 — حثث — 1

الحَثِيثُ Sür'atli, hırslı, gayretli.

kuvvetli olmasa dahi ileri sürdüğü delil; 3 - Münakaşa, münazaa, tartışma.

حُجَّة 2/150 (= İleri sürülen delil yahut münakaşa ve münazaa), aynı manalarda : 4/165; münakaşa ve münazaa: 42/15.

الحُجَّةُ 6/149 (= Vazıh beyyine, hüccet, kuvvetli delil.)

حُجَّتُنا Açık beyyine, hüccet : 6/83.

حُجَّتهم 42/16 (= ileri sürülen delil); aynı manada : 45/25.

d) حَاجَّ يُحَاجُّ Niza' ve münakaşa etmek tartışmak.

حَاجَّ 2/158.

حَاجَجْتُم 3/66.

حَاجَّك 3/61.

حَاجَّه 6/80.

حَاجُّوك 3/20.

تُحَاجُّون 3/65 - 66.

تُحَاجُّونَنَا 2/139.

أَتُحَاجُّونِّى 6/80.

يُحَاجُّوكم 2/76, 3/73.

يُحَاجُّون 42/16.

e) تَحَاجَّ يَتَحَاجَّ Muhaseme etmek, niza' yapmak, çekişmek, tartışmak.

يَتَحَاجُّونَ 40/47.

f) الحُجَّةُ Sene. Cemisi: الحِجَجُ

حِجَج 28/27.

298 — حجر — 21

a) الحَجَرُ Taş. Cemisi: الحِجَارَةُ

الحَجَرَ 2/60, 7/160.

حِجَارَة 8/32, 11/82, 15/74, 17/50, 51/33, 105/4.

الحِجَارَة 2/24 - 74 (= iki defa), 66/6.

b) الحُجْرَةُ Oda. Cemisi: الحُجَرُ الحُجُرَاتُ

الحُجُرَاتُ 49/4.

c) الحِجْرُ 1 - Kucak. Cemisi: الحُجُورُ

حَثِيثًا 7/54 (= "sür'atli olarak onu takip eder" Adeta onu arıyor da onu elde etmek için hırs gösteriyormuş gibi)

296 — حجب — 8

a) الحِجَابُ (Hissi olsun, manevî olsun umumi manada) perde, örtü.

حِجَاب 7/46, 33-53, 41/5, 42/51.

الحِجَاب 38/32.

حِجَابًا 17/45, 19/17.

b) المَحْجُوبُ İsm-i mef'ul olup mahcub, men' edilmiş, örtülmüş manalarına gelir. Cemisi: مَحْجُوبُون

لَمَحْجُوبُون 83/15 (= Temsili mana olup; Onların, büyüklerin yanına girmekten men' edilen kimseler gibi alçaltılacakları bildirilmektedir. Ayrıca Onların mestur = perdelenmiş kimseler olarak Rablerini göremeyecekleri şeklinde bir mana da verilmiştir.)

297 — حجج — 33

a) حَجَّ يَحُجُّ حَجًّا حِجًّا Ziyaret için yola koyulmak. Şer'an; gereken vazifeleri ikame ederek Beytullah'a = Mescid-i Haram'a doğru yola koyulmak (haccetmek).

حَجَّ 2/158.

الحَجَّ 2/189 - 196 (= üç kere) - 197 (= üç kere), 9/3 (= Kurban kesme günü veya arefe günü murad edilmektedir.), 22/27.

حِجُّ 3/97.

b) الحَاجُّ İsm-i fail olup: bazen bu lafızla cins ismi veya cemi ismi murad edilerek birden fazla şahıslar kasdedilir.

الحَاجَّ 9/19 (= Hüccâcın = hacıların cemaati muraddır.)

c) الحُجَّةُ 1 - Maksadı açıklayan vazıh beyyine, hüccet, kuvvetli delil; 2 - Bir şahsın

فُلَانٌ فِی حِجْرِ فُلَانٍ = Filanca, filan zatın kucağındadır, demek; bu şahsın onun hıfz ve himayesinde olduğuna delâlet eder.

حُجُورِكُم 4/23.

2 - Haram, yasak, dokunulmaz.

حِجْرٌ 6/138.

3 - Akıl. (Sahibini, nefsinin istediği kötü şeylerden men' ettiği için bununla tesmiye edilmiştir.)

حِجْرٍ "Akıl sahibi için": 89/5.

4 - Semûd kavminin evleri. Onlar bu evleri dağları oyarak yaptıkları için böyle isimlendirilmiştir.

الحِجْر 15/80.

5 - حِجْرًا مَحْجُورًا Memnu' = Yasaklanmış haram; –yasak, yasak!– Bu tabiri araplar istiaze = sığınmak makamında söylerler. Ayrıca memnu' haciz = engel manasına da gelir. مَحْجُورٌ İsm-i mef'ul olup men' edilmiş, yasaklanmış demektir.

حِجْرًا 25/22 (= Cahiliye devrinde bir adam, haram ayda, korktuğu bir adamla karşılaşınca, ona bu sözü söyler, yani bu ayda benimle dövüşmen sana haram kılınmıştır, yasaktır manasında: حِجْرًا مَحْجُورًا derdi. Bu sûretle o adamdan herhangi bir kötülük sadır olmazdı. İşte kıyamet günü vaki olduğu zaman, müşrikler azap meleklerini görüp: حِجْرًا مَحْجُورًا diyecekler ve bu sözlerinin –dünyada yaptıkları gibi– kendilerine fayda vereceğini zannedecekler. Bu söz günahkâr müşriklerden sadır olacak. Yahut melekler mücrimlere = günahkarlara: حِجْرًا مَحْجُورًا diyecekler; yani: Ey mücrimler! Sizlere müjde ve sevinme yasak kılınmıştır, haramdır. Hayırla müjdelenemeyeceksiniz, mahşer günü nasıl bu sözü söyleyeceksiniz.) - 53 (= Geçilmesi yasaklanmış bir mani manasında: حِجْرًا مَحْجُورًا مَحْجُورًا 25/22 - 53.

299 — حجز — 2

الحَاجِزُ İsm-i fail olup men' eden, engel manasında. Cemisi: حَاجِزُونَ حَاجِزِين

حَاجِزًا 27/61.

حَاجِزِين 69/47.

300 — حدب — 1

الحَدَبُ Sırt, tepe.

حَدَبٍ 21/96 (= Murad olan mana: "her taraftan...").

301 — حدث — 35

a) اَحْدَثَ يُحْدِثُ اِحْدَاثًا İcad etmek, meydana getirmek, yapmak, ism-i mef'ulü مُحْدَثٌ olup ihdas edilen, yeni manasına gelir.

أُحْدِثَ 18/70 (= "Bu hususta sana bir açıklama yapacağım vakte kadar benden hiçbir şey sorma" mealinde)

يُحْدِثُ 20/113 (= "yahut onlara bir nasihat, hatırlatma yapar," mealinde); 65/1 (= İcad etmek, meydana getirmek.)

مُحْدَثٍ Yeni: 21/2.

b) حَدَّثَ يُحَدِّثُ Haber vermek, anlatmak, ilan etmek, bahsetmek.

تُحَدِّثُ 99/4 (= "haberlerini anlatacak, bildirecek, ilan edecek")

تُحَدِّثُونَهُم 2/76.

فَحَدِّثْ 93/11 (= Buradaki tahdis-i nimet, nimete şükürden ve nimet eserlerini izhardan, ilandan kinayedir.)

c) الحَدِيث Anlatılan söz, konuşulan kelam. Cemisi: الأَحَادِيثُ

حَدِيث 4/140, 6/68, 7/185, 20/9, 33/53, 45/6, 51/24, 52/34, 77/50, 79/15, 85/17, 88/1.

الحَدِيث 18/6, 31/6, 39/23, 53/59, 56/81, 68/44.

حَدِيثًا 4/42 - 78 - 87, 12/111, 66/3.

أَحَادِيث Sözler, hikayeler: 23/44, 34/19.

d) الأَحَادِيثُ lafzı aynı zamanda rüya ve düşlere de ıtlak edilir. Zira kişi uykusunda kendi kendine konuşur, çeşitli şeyleri anlatabilir.

الأَحَادِيث 12/16 - 21 - 101.

302 — حدد — 25

a) الحَدُّ Sınır, hudud. Cemisi: الحُدُودُ Allah'ın hükümleri ve teşri'leri, kendilerinden daha ilerisine adım atmaktan men' ettikleri için حُدُودٌ diye tesmiye edilmişlerdir.

حُدُود 2/187 - 229 (= dört kere) - 230 (= İki defa), 4/13, 9/97 - 112, 58/4, 65/1 - (= iki defa).

حُدُودَه 4/14.

b) الحَدِيدُ Keskin.

حَدِيدٌ 50/22 (= Bu âyet bir temsili ifade edip; insanoğlunun o gün teyakkuza gelip gözlerini açacağını, aklından perdeler, yani dar düşünceler, dar görüşler kaldırıldıktan sonra işlerin, hadiselerin iç yüzlerini, hakikatlerini idrak edeceğini murad ediyor.)

c) الحَدِيدُ Demir.

حَدِيدٍ 22/21.

الحَدِيد 18/96, 34/10, 57/25.

حَدِيدًا 17/50.

d) الحِدَادُ lafzı keskin manasında olan الحَدِيدُ'in cemisi olup bazen teşbihen kullanılır. Mesela (اَلْسِنَةٌ حِدَادٌ = keskin diller) denir. Bundan maksat kılınç gibi yaralayıcı, tesirli, dokunaklı sözlerdir.

حِدَادٍ 33/19.

e) حَادَّ يُحَادُّ مُحَادَّةً Muhalefet ve niza' etmek, düşmanlık yapmak, bir tarafta durup diğer tarafa hücum etmek.

حَادَّ 58/22.

يُحَادِدِ 9/63.

يُحَادُّونَ 58/5 - 20.

303 — حدق — 3

الحَدِيقَة Ağaçlı bahçe; etrafı çevrili bahçe. Cemisi: حَدَائِقُ

حَدَائِقَ 27/60, 78/32, 80/30.

304 — حذر — 21

a) حَذِرَ يَحْذَرُ حَذَرًا Sakınmak, (korkudan dolayı) korunmak, çekinmek: İsm-i faili حَاذِرٌ cemisi حَاذِرُونَ ism-i mef'ulü de مَحْذُورٌ'dur.

تَحْذَرُونَ 9/64.

يَحْذَرُ 9/64, 24/63, 39/9.

يَحْذَرُونَ 9/122, 28/6.

احْذَرْهم 5/49, 63/4.

احْذَرُوا 5/41 - 92.

فاحْذَرُوه 2/235.

فاحْذَرُوهم 64/14.

حَذَرَالمَوْتِ 2/19 - 243.

حَاذِرُون 26/56.

مَحْذُورًا 17/57.

b) أَخَذَ حِذْرَه Tedbirli ve uyanık olmak, hazırlıklı bulunmak, korunma tedbiri almak.

حِذْرَكم 4/71 - 102.

حِذْرَهم 4/102.

c) حَذَّرَ يُحَذِّرُ تَحْذِيرًا Korkutmak, sakındırmak.

يُحَذِّرُكم 3/28 - 30.

305 — حرب — 11

a) الحَرْبُ Harb, savaş.

حَرْب 2/279.

الحَرْب 5/64, 8/57, 47/4.

b) حَارَبَ يُحَارِبُ مُحَارَبَةً Muharebe etmek, harbi ikame etmek, savaşmak.

حَارَبَ 9/107.

يُحَارِبُونَ 5/33 (= Allahü Teâlâ, katl ve soygunla birlikte yol kesmeyi, emrine muhalefetten dolayı Allah ve Rasulüyle muharebe olarak isimlendirmiştir.)

c) المِحْرَابُ 1 - Meclisteki baş köşe veya en güzel yer; 2 - İbadethanenin ön kısmındaki girinti, mihrab, bölme; 3 - Saray; 4 - Padişahın hususî yeri, taht odası. Cemisi: مَحَارِيبُ

المِحْرَاب Mihrab: 3/37 - 39, 19/11, 38/21.

مَحَارِيبَ 34/13 (= Saraylar yahut içerisinde ibadet yapılan mescidler manasında tefsir edilebilir.)

306 — حرث — 15

a) حَرَثَ يَحْرُثُ حَرْثًا (Toprağı) sürmek, ekin ekmek, tohum saçmak.

تَحْرُثُونَ 56/63 (= "Tohumunu saçıp arazisinde çalıştığınız yeri gördünüz mü?")

b) الحَرْثُ 1 - Hasad edilmiş olsun olmasın mutlak manada ekine denir. Bu cihetle tarlaya da ıtlak edilebilir.

الحَرْث 2/71 - 205, 3/14, 6/136, 21/78.

حَرْث 3/117, 6/138.

2 - Teşbih ve mecaz nev'inden olarak bazen الحَرْثُ lafzı zevce, karı manasında kullanılır. Bu ise çocuğu mahsul vermesi sebebiyledir. Tarlanın nebat yetiştirmeye vesile olması gibi.

حَرْثٌ 2/223.

3 - Bazen de –yine mecaz ve teşbih nev'inden olarak,– dünya nimetleri yahut ahiret sevabı manasında kullanılır.

حَرْثَ 42/20 (= iki kere)

حَرْثِكم 2/223 (= Bu lafız zevceye ıtlak edilmiştir. Zira zevce, yani ana rahmi çocukların neş'et ettiği yerdir.); ekin manasında: 68/22.

حَرْثِه 42/20 (= Ahiret sevabı muraddır.)

307 — حرج — 15

الحَرَجُ Darlık; güçlük; zorluk; meşakkat; günah.

حَرَج Güçlük: 5/6; darlık, sıkıntı: 7/2; zorluk: 22/78; günah: 9/91, 24/61 (= üç kere), 33/38, 48/17 (= üç kere); güçlük yahut günah: 33/37 - 50.

حَرَجًا Darlık, sıkıntı: 4/65, 6/125.

308 — حرد — 1

a) الحَرْدُ Men' etmek; mahrum etmek.

حَرْدٍ 68/25 (= "Fakirleri men' etmeye kalkışarak erkenden gittiler")

309 — حرر — 15

a) الحَرُّ : البَرْدُ'nün zıddı olup sıcak manasına gelir.

الحَرّ 9/81, 16/81.

حَرًّا 9/81.

b) الحَرُورُ Sıcak; sıcak rüzgâr; sıcaklık.

الحَرُورُ 35/21.

c) الحَرِيرُ İpek.

حَرِيرٌ 22/23, 35/33.

حَرِيرًا 76/12.

d) الحُرُّ : العَبْدُ = kölenin zıddı olup; hür, hürriyet sahibi manasında.

الحُرُّ 2/178 (= iki defa).

e) التَحْرِيرُ Azad etmek. تَحْرِيرُ الرَّقَبَةِ Köle azad etmek.

تحْرِيرُ 4/92 (= Üç defa), 5/89, 58/3.

f) تَحْرِيرُ الوَلَدِ Çocuğu Allah'a itaate ve mescide hizmete tahsis etmek vakfetmek.

المُحَرَّرُ İsm-i mef'ul olup, tahsis edilmiş manasındadır.

مُحَرَّرًا "Dünyevi meşgalelerden uzak, Allah'a ibadete ve mescide hizmete tahsis edilmiş olarak..." : 3/35.

310 — حرس — 1

الحَارِسُ Muhafız, koruyucu, bekçi. Cemisi حَرَسٌ حُرَّاسٌ

حَرَسًا 72/8.

311 — حرص — 5

حَرَصَ يَحْرِصُ - حَرِصَ يَحْرَصُ Hırs göstermek, rağbeti artmak, üzerine düşmek.

حَرِيصٌ Hırslı, düşkün. İsm-i tafdili اَحْرَصُ'dur.

حَرَصْتَ 12/103.

حَرَصْتُمْ 4/129.

تَحْرِضُ 16/37.

حَرِيصٌ 9/128.

اَحْرَصَ 2/96.

312 — حرض — 3

a) الحَارِضُ الحَرَضُ Hasta, halsiz, bitkin, çökmüş.

حَرَضًا 12/85.

b) حَرَّضَ يُحَرِّضُ تَحْرِيضًا Teşvik etmek.

حَرِّضِ 4/84, 8/65.

313 — حرف — 6

a) الحَرْفُ Taraf, uç, hudud, kenar.

حَرْفٍ 22/11 (= Mutmain olmayarak Allah'a ibadet eder, demektir. Sanki dinin ucundan ucundan tutup da sağlamca dine girmeden ibadet eder; ednâ = en ufak bir kötülük kendisine dokunsa hemen irtidad eder, dinden çıkar.)

b) حَرَّفَ يُحَرِّفُ تَحْرِيفًا =Tahrif yapmak; Tebdil etmek, değiştirmek; bozuk mana vermek, manasını bozmak.

يُحَرِّفُونَ "Kelimelerin manalarını bozuyorlar, yanlış mana veriyorlar, kelimeleri yerlerinden saptırıyorlar." 4/46, 5/13 - 41 (= "Kelimeler yerli yerince iken sonradan tahrif ediyorlar, manalarını bozuyorlar.")

يُحَرِّفُونَه 2/75 (= Manasını bozmak)

c) مُتَحَرِّفٌ İsm-i fail olup dönen, kayan, çekilen manasına gelir.

مُتَحَرِّفًا 8/16 (= "kaçmak için değil de, tekrar harbe hazırlık için yerini terk edici, siperinden dönücü olmaksızın...")

314 — حرق — 9

حَرَّقَ يُحَرِّقُ تَحْرِيقًا fiili yanmak. احْتَرَقَ Yakmak. الحَرِيقُ Ateş, yangın.

فَاحْتَرَقَتْ 2/266.

لَنُحَرِّقَنَّهُ 20/97.

حَرِّقُوه 21/68, 29/24.

الحَرِيقِ 3/181, 8/50, 22/9 - 22, 85/10.

315 — حرك — 1

حَرَّكَ يُحَرِّكُ تَحْرِيكًا fiili سَكَّنَ يُسَكِّنُ تَسْكِينًا fiilinin zıddı olup: tahrik etmek, hareketlendirmek, kımıldatmak manasındadır.

تُحَرِّكْ 75/16 (= Cumhur-u müfessirin, rivâyete bağlı kalarak bu âyeti şöyle açıklamışlardır: Rasulullah, daha gelen vahiy tamamlanma-

dan hemen bu vahyi söylemek hususunda acelecilik yapardı. Bu cihetle âyet, kendisine bu hususu, yani acele davranmamasını ihtar etmektedir... Bazı tefsirciler de bu âyeti: Bu yasaklama, önceki âyetlerde zikredilen insanoğluna hitapen olup, kıyamet günü amellerinin ne durumda olduğunu haber aldığı vakit vukua gelecektir, diye tefsir etmişlerdir.)

316 — حرم — 83

a) المَحْرُومُ İsm-i mef'ul olup men' edilmiş, yasaklanmış, mahrum manasında. Ayrıca hayırdan men' edilmiş, bahtsız, tökezlenmiş; ihtiyacını karşılayacak hiçbir şey bulamayan ve insanlardan da dilenmeyip çekingen olan manalarına gelir. Cemisi: مَحْرُومُون

المَحْرُوم İhtiyacını karşılayacak hiçbir şey bulamayan: 51/19, 70 25.

مَحْرُومُون Hayırdan men' edilip mahrum bırakılmış olanlar: 56/67, 68/27.

b) الحَرَامُ : الحَلَالُ'nün zıddı olup; şer'an yahut men' etmek sûretiyle memnu' = yasak olan manasında.

حَرَّمَ يُحَرِّمُ تحريمًا Haram = yasak kılmak. (Bu yasaklama şer'i bir hükümle yahut herhangi bir men' edicinin yasaklamasıyla yahut zorla, cebren araya girmekle, yani yasağa göndermemekle olabilir.) İsm-i mef'ulü: مُحَرَّمٌ مُحرَّمة

البَيْتُ المُحَرَّمُ = Yasak kılınan ev: Kâ'be.

حَرَّمَ 2/173 - 275. 3/93, 5/72, 6/119 - 143 -144 - 150 - 151 (= iki defa), 7/32 - 33, 9/29 - 37 (= iki kere), 16/115, 17/33, 25/68.

حَرَّمْنَا 4/160; 6/146 (= iki defa) - 148, 16/35 - 118, 28/12.

حرَّمها 27/91.

حَرَّمَهما 7/50.

حَرَّمُوا 6/140.

تُحَرِّمُ 66/1.

تُحَرِّمُوا 5/87.

يُحَرِّمُ 7/157.

يُحَرِّمُون 9/29.

يُحَرِّمُونه 9/37.

حُرِّمَ 3/50, 5/96, 24/3.

حُرِّمَتْ 4/23, 5/3, 6/138.

مُحَرَّمٌ 2/85, 6/139.

المُحَرَّم Kâ'be muraddır: 14/37.

مُحَرَّمًا 6/145.

مُحَرَّمَةٌ 5/26.

حَرَامٌ 16/116, 21/95 (= "Helak ettiğimiz herhangi bir beldenin ahalisinin muhasebe için bize rücu' etmemeleri = dönmemeleri imkânsız ve akıldan uzaktır. Dönmeleri vaciptir, mecburidir." mealinde)

حَرَامًا 10/59.

c) البَيْتُ الحَرَامُ المَسْجِدُ الحَرَامُ الشَّهْرُالحَرَامُ Haram ay –Mescid-i Haram (Yasak Mescid)– Yasak Ev denmesinin sebebi Allah'ın başkalarında haram kılmadığı çok şeyleri bunlarda haram kılmasından dolayıdır.

الحَرَام 2/144 - 149 - 150 - 191 - 194 (= iki defa) - 196 - 198 - 217 (= iki kere), 5/2 (= üç defa) - 97 (= iki kere), 8/34, 9/7 - 19 - 28, 17/1, 22/25, 48/25 - 27.

d) الحَرَمُ Bir adamın koruyup gözettiği, himayesine aldığı şey, hürmetsizlik edilmesi, hukukunun ve hududunun çiğnenmesi helâl olmayan şey. Mekke ve civarı bu ikinci manaya göre Harem diye tesmiye edilmiştir.

حَرَمًا 28/57, 29/67.

e) مُحْرِمٌ حَرَامٌ (Hac yahut umre için) ihrama giren. (Bu şekilde adlandırılması;

hacının yahut umre yapanın, avlanmak ve kadınlarla cinsi temas kurmak gibi önceden kendisine helâl kılınan şeylere yaklaşamaması ve o müddet içerisinde bunların kendisine haram olmasından dolayıdır. Yahut araplarda âdet olması veçhiyle, o süre içerisinde kendisine zulüm ve hukukuna tecavüz edilmesi yasak olup, ihtiram görmesi ve eman içerisinde bulunmasına binâendir.) (الحَرَمُ = ihrama giren) lafzının cemisi: الحُرُمُ = ihramlılar.

حُرُمًا 5/96.

حُرُمٌ 5/1 - 95.

f) Dört ay vardır ki, bu aylara الأَشْهُرُ الأَرْبَعَةُ الحُرُمُ denir. (Bunlar zilkade, zilhicce, muharrem ve receb ayları olup; eski devirlerden beri Allah'ın bunları haram kılması ve aralarında bunların ihtiramını kabullenmiş olmaları sebebiyle böyle tavsif edilmişlerdir.)

حُرُمٌ 9/36.

الحُرُمُ 9/5.

g) الحُرْمَةُ İhtiram gösterilmesi gereken, hukuku çiğnenmesi helâl olmayan yahut Allah'ın hukukundan ikame edilmesi vacib olan, riâyet edilmemesi haram olan husus. Cemisi: الحُرُمَاتُ

حُرُمَاتِ 22/30 (= yasaklar).

الحُرُمَاتُ 2/194 (= yasaklar).

317 — حرى — 1

تَحَرَّى يَتَحَرَّى (En doğrusunu, en lâyığını bilmek, tanımak için) çalışma yapmak, araştırmak.

تَحَرَّوْا 72/14.

318 — حزب — 20

الحِزْبُ Aynı hedefe yönelmiş taife, birlik, taraftarlar, bölük, parti. Tesniyesi: حِزْبَان حِزْبَيْن Cemisi: أَحْزَابٌ

حِزْب 5/56, 23/53, 30/32, 58/19 (= İki kere) - 22 (= iki kere).

حِزْبَه 35/6.

الحِزْبَيْن 18/12.

الأَحْزَاب 11/17, 13/36, 19/37, 33/20 (= iki defa)- 22, 38/11 - 13, 40/5 - 30, 43/65.

319 — حزن — 42

a) حَزِنَ يَحْزَنُ حَزَنًا Gamlanmak, üzülmek, hüzünlenmek. الحَزَنُ الحُزْنُ Gam, hüzün, keder.

تَحْزَن 9/40, 15/88, 16/127, 20/40, 27/70, 28/13, 29/33.

تَحْزَنُوا 3/139 - 153, 41/30.

تَحْزَنُون 7/49, 43/68.

تَحْزَنِى 19/24, 28/7.

يَحْزَنَ 33/51.

يَحْزَنُونَ 2/38 - 62 - 112 - 262 - 274 - 277, 3/170, 5/69, 6/48, 7/35, 10/62, 39/61, 46/13.

الحُزْنِ 12/84.

حُزْنِى 12/86.

الحَزَنَ 35/34.

حَزَنًا 9/92, 28/8.

b) حَزَنَ يَحْزُنُ حُزْنًا Gamda ve hüzünde bırakmak, üzmek.

لِيَحْزُن 58/10.

يَحْزُنْك 3/176, 5/41, 6/33, 10/65, 31/23, 36/76.

لَيَحْزُنُنِى 12/13.

يَحْزُنُهُم 21/103.

320 — حسب — 108

a) حَسِبَ يَحْسِبُ يَحْسَبُ Zannetmek, var saymak. (İki mef'ul alır.)

حَسِبَ 18/102, 29/2 - 4, 45/21, 47/29.

حَسِبْتَ 18/9.

حَسِبْتُمْ 2/214. 3/142, 9/16, 23/115.

حَسِبْتَهُ 27/84.

حَسِبْتَهُمْ 76/19.

حَسِبُوا 5/71.

تَحْسَبُ 25/44.

تَحْسَبَنَّ 3/169 - 188, 14/42 - 47, 24/57.

تَحْسَبَنَّهُم 3/188.

تَحْسَبُهَا 27/88.

تَحْسَبُهُم 18/18, 59/14.

تَحْسَبُونَه 24/15.

تَحْسَبُوه 3/78, 24/11.

يَحْسَبُ 75/3 - 36, 90/5 - 7, 104/3.

يَحْسَبَنَّ 3/178 - 180.

يَحْسَبُه 9/39.

يَحْسَبُهُم 2/273.

يَحْسَبُون 7/30, 18/104, 23/55, 33/20, 43/37 - 58/18, 63/4.

b) الحَاسِبُ İsm-i fail olup; hesab eden, sayan manasında. Cemisi: حَاسِبِين حَاسِبُون

حَاسِبِين 6/62, 21/47.

c) حَاسَبَ يُحَاسِبُ مُحَاسَبَةً حِسَابًا Muhasebe etmek, hesaba çekmek.

فَحَاسَبْنَاهَا 65/8.

يُحَاسِبْكُمْ 2/284.

يُحَاسِبُ 84/8.

d) الحِسَابُ 1 - Saymak, hesap etmek: 2 - Muhasebe etmek; 3 - يَوْمُ الحِسَاب = Hesab günü: Kıyamet günü. (O günün muhasebe ve sorgu günü olması sebebiyle böyle denmiştir.);

4 - الرِّزْقَ بِغَيْرِ حِسَاب Hesabsız rızık vermek tabiri; ya fazl ve ihsanın bolluğundan kinaye, ya hiç kimsenin hesaba çekememesinden kinaye, ya da rızıklanan kimsenın rızkı hesab edememesi, herhangi bir takdirde ve tayinde bulunamamasıdır.

حِسَاب 2/212 (= Fazlının bolluğundan, genişliğinden yahut hiç kimsenin hesaba çekememesinden kinaye veya rızıklananın takdir edemeyişi), aynı manada: 3/27 - 37, 24/38; "bezlinde, ihsanında yahut men' etmende, vermemende hesaba çekilmeksizin..." mealinde: 38/39; "hesaba cekilmeksizin..." yahut "Sabredenler; ecirlerini mükâfatlarını çokça ve bol bir sûrette alacaklardır." mealinde: 39/10, "hesaba çekilmeksizin –yahut– cennette çokça, dolgun bir sûrette daimî rızıklandırılacaklardır.": 40/40.

الحِسَاب Muhasebe manasında: 2/202, 3/19 - 199, 5/4, 13/18 - 21 - 40 - 41, 14/51, 24/39, 40/17; saymak, hesap manası muraddır: 10/5, 17/12; "Kıyamet koptuğu gün..." demektir: 14/41; kıyamet günü: 38/16 - 26 - 53. 40/27.

حِسَابًا Muhasebe : 65/8, 78/27 - 36, 84/8.

حِسَابِكَ Muhasebe: 6/52.

حِسَابُه Muhasebe: 23/117, 24/39.

حِسَابُهُم Muhasebe: 6/52 - 69, 21/1, 26/113, 88/26.

حِسَابِيَه Muhasebe: 69/20 - 26.

e) الحَسِيبُ Muhasib (hesaba çeken), kâfi (yeten).

حَسِيبًا Muhasib yahut "kâfi ve kefil olarak": 4/6 - 86, 33/39; "hesaba çekici olarak" yahut "Şahsın bugün muhasebene kefil olarak sana kâfidir" mealinde: 17/14.

f) الحُسْبَانُ 1 - Saymak; 2 - Azap, belâ. (Allah'ın hesaba çekmesi ve takdir etmesinden dolayı böyle denmiştir.)

حُسْبَانٍ 55/5 (= "Güneş de, ay da ölçülü, belli bir hesapla hareket ederler" mealinde)

حُسْبَانًا 6/96 (= "hesaba vesile olmaları için..." veya "zamanın bilinmesi için..."):

18/40 (= "muhalif hareket ettiğinden dolayı, bahçene gökten mukadder, hesaplanmış bir helâket ve belâ gönderebilir." mealinde)

g) اِحْتَسَبَ يَحْتَسِبُ Zannetmek, saymak, hesap etmek, ummak, tahmin etmek.

يَحْتَسِبْ 65/3 (= "tahmin etmediği yerden..." veya "ummadığı yerden..." yahut "beklemediği, hesaba katmadığı yerden...")

يَحْتَسِبُوا 59/2 (= "Ummadıkları yerden" veya "hesaba katmadıkları yönden" yahut "tahmin etmedikleri yerden")

يَحْتَسِبُون 39/47 (= "Zannetmedikleri..." yahut "hesaba katmadıkları...")

h) حَسْبُ lafzı kâfi, kefil manasına gelir.

حَسْبُكَ 8/62 - 64.

حَسْبُنَا 3/173, 5/104, 9/59.

حَسْبُه 2/206, 65/3,

حَسْبُهُم 9/68, 58/8.

حَسْبِي 9/129, 39/38.

321 — حسد — 5

حَسَدَ يَحْسِدُ يَحْسُدُ حَسَدًا Hased etmek, kıskanmak. اَلْحَسَدُ = Hased: Allah'ın başkalarına verdiği nimeti kerih görmek, istememek, zevalini temenni etmek, bazen de o nimetin izalesine çalışmak demektir. İsm-i faili اَلْحَاسِدُ'dir.

حَسَدَ 113/5.

تَحْسُدُونَنَا 48/15.

يَحْسُدُونَ 4/54.

حَسَدًا 2/109.

حَاسِدٍ 113/5.

322 — حسر — 12

a) اَلْحَسِيرُ Yorgun, bitkin.

حَسِيرٌ 67/4.

b) مَحْسُورٌ Kesilen, yarı yolda kalan; bütün malını harcayıp da yanında hiçbir şey bırakmayarak kendisini muhtaç duruma getiren, eli boş hale gelen, açıkta kalan.

مَحْسُورًا 17/29 (= "elin boş olarak, yanında hiçbir şey kalmayarak..." mealinde)

c) اِسْتَحْسَرَ يَسْتَحْسِرُ "Yorgun ve bitkin hâle gelmek."

يَسْتَحْسِرُونَ 21/19 (= "bitkinlik alâmeti göstermezler, yorgunluk nedir bilmezler")

d) اَلْحَسْرَةُ Şiddetli pişmanlık, fazla nedamet, hasret. Cemisi حَسَرَاتٌ

حَسْرَةً 3/156, 8/36, 69/50; يَاحَسْرَةً "Yazık! çok yazık!" manasında taaccüb ve teessüf bildirir : 36/30 (= "Yazık, çok yazık şu kullara ki..." diye onların; rasuller kendilerini hayra çağırdıkları halde rasulleri tekzib etmelerinin derece-i şenaatini gösterir.)

اَلْحَسْرَةِ âyetteki يَوْمَ الْحَسْرَةِ = hasret gününden maksat şiddetli pişmanlık günü olan kıyamet günüdür. Zira o zaman herkes amellerinin neticelerini görecektir. 19/39.

حَسْرَتَى 39/56 (= Kişinin yaptığı kusurdan dolayı neticede pişman olup acı duyması mevzu edilmektedir.)

حَسْرَتَنَا 6/31 (= Yaptıkları kusurdan dolayı, duydukları acı izah edilmektedir.)

حَسَرَاتٍ 2/167, 35/8.

323 — حسس — 6

a) حَسَّ يَحُسُّ حَسًّا Öldürmek, kökünü kazımak.

تَحُسُّونَهُم 3/152.

b) اَحَسَّ يُحِسُّ اِحْسَاسًا Hissetmek, idrak etmek, bilmek.

حَسَنَة Nail olunan nimet: 2/201 (= iki defa), 3/120, 4/78 - 79, 7/156, 9/50, 16/30 - 41 - 122, 39/10; hayır ve tâat: 4/40, 42/23; güzel, mergub: 4/85, 33/21, 60/4 - 6.

الحَسَنَة Hayır ve tâat: 6/160, 13/22, 27/46 - 89, 28/54 - 84, 41/34; nail olunan nimet: 7/95 - 131, 13/6; güzel, hoşa giden: 16/125.

حَسَنَات 25/70 (= "Allah; Onların işledikleri günahlara bedel olarak, onları hayırlı ameller işlemeye muvaffak kılar.").

الحَسَنَات 7/168 (= Nail olunan hayırlar); 11/114 (= hayırlar, iyilikler ve tâatler).

d) اَحْسَنُ İsm-i tafdil olup; en güzel, daha güzel, daha iyi manasında. Müennesin tesniyesi: حُسْنَيانِ حُسْنَيَان

أَحْسَن 2/138, 4/59 - 86 - 125, 5/50, 6/152, 9/121, 11/7, 12/3, 16/96 - 97 - 125, 17/34 - 35 - 53, 18/7, 19/73 - 74, 23/14 - 96, 24/38, 25/24 - 33, 29/7 - 46, 37/125, 39/23 - 35 - 55, 41/33 - 34, 46/16, 67/2, 95/4.

أَحْسَنَه 39/18.

بِأَحْسَنِهَا 7/145.

الحُسْنَى Nimet, sevab: 4/95; en güzel manasında sıfat olup kelimetullah (Allah'ın sözü), sevilen ve istihsan edilen hususlara dair bir va'di tazammun ettiği için böyle buyurulmuştur: 7/137; azamete delâlet hususunda tam ve kâmil olan: 7/180, 17/110, 20/8, 59/24; hayırlı yol: 9/107; büyük nimetler 10/26, 13/18, 16/62, 18/88, 41/50, 53/31, 57/10; "Hayırlı işler işlemeye muvaffak olacakları önceden tarafımızdan takdir edilen kimseler..." mealinde : 21/101; Allah'ın vadettiği güzel mükafat: 92/6 - 9.

الحُسْنَيَيْن Nusret ve şehitlik mertebesini kazanmak murad edilmektedir: 9/52.

أَلْحَسّ 3/52.

أَحَسُّوا 21/12.

تُحِسُّ 19/98 (= Hissen idrak etmek, farkına varmak) .

c) تَحَسَّسَ يَتَحَسَّسُ Araştırmak haber edinmek, malumat toplamak.

فَتَحَسَّسُوا 12/87.

d) الحَسِيسُ Ses yahut sesli hareket.

حَسِيسَهَا 21/102 (= uğultu, çatırtı).

324 — حسم — 1

الحُسُومُ Kesmek, kökünden sökmek.

حُسُومًا 69/7 (= Masdarla tavsif edilmiş olup "kesici, kökünden götürücü, silip süpürücü olarak..." demektir.)

325 — حسن — 187

a) حَسُنَ يَحْسُنُ حُسْنًا Güzel olmak, الحُسْنُ hissi yahut manevi güzellik olup sözlerde, fiillerde, zatlarda (mahiyetlerde, hüviyetlerde) ve manalarda bulunur,

حُسْن 4/69 (= "Onların arkadaşlıkları güzeldir." Onlar ne güzel arkadaştırlar!).

حُسْنَتْ 18/31, 25/76.

حُسْن 3/14 - 148 - 195, 13/29, 38/25 - 40 - 49

حُسْنًا 2/83, 18/66, 27/11, 29/8, 42/23.

b) الحَسَنُ الحَسَنَة Güzel, mergub, hoşa giden. Cemileri: الحِسَانُ

حَسَن 3/37.

حَسَنًا 2/245, 3/37, 5/12, 8/17, 11/3 - 88, 16/67 - 75, 18/2, 20/86, 22/58, 28/61, 35/8, 48/18, 57/11 - 18, 64/17, 73/20.

حِسَانٌ 55/70 - 76.

c) الحَسَنَةُ Nail olunan nimet yahut güzel, iyilik güzellik, hayır ve tâat Cemisi: حَسَنَاتٌ

e) أَحْسَنَ يُحْسِنُ إِحْسَانًا Güzel yapmak, iyilik etmek, nimetlendirmek, ikram etmek, güzel davranmak, sağlam ve güzel yapmak. İsm-i faili: مُحْسِنٌ Cemisi: مُحْسِنُونَ Müennesi: مُحْسِنَةٌ cemisi: مُحْسِنَاتٌ

اَحْسَنَ 6/154 (= "kim olursa olsun, kitaptaki ahkâmı güzelce ikâme eden = yerine getiren herkese nimet ve ikramı tamam kılmak üzere..."); 12/23 - 100, 18/30, 28/77, 32/7, 40/64, 64/3, 65/11.

اَحْسَنْتُم 17/7 (= iki defa).

اَحْسَنُوا 3/172, 5/93, 10/26, 16/30, 39/10, 53/31.

تُحْسِنُوا 4/128.

يُحْسِنُون 18/104.

اَحْسِنْ 28/77.

اَحْسِنُوا 2/195.

إِحْسَانِ 2/178 - 229, 9/100.

الإِحْسَان 16/90, 55/60 (= iki defa).

اِحْسَانًا 2/83, 4/36 - 62, 6/151, 17/23, 46/15.

مُحْسِن 2/112, 4/125, 31/22, 37/113.

مُحْسِنُون 16/128.

مُحْسِنِين 51/16.

المُحْسِنِين 2/58 - 195 - 236, 3/134 - 148, 5/13 - 85 - 93, 6/84, 7/56 - 161, 9/91 - 120, 11/115, 12/22 - 36 - 56 - 78 - 90, 22/ 37, 28/14, 29/69, 31/3, 37/80 - 105 - 110 - 121 - 131, 39/34 - 58, 46/12, 77/44.

لِلْمُحْسِنَات 33/29.

326 — حشر — 43

حَشَرَ يَحْشُرُ يَحْشِرُ حَشْرًا Toplamak, helak etmek; döndürmek. الحَاشِرُ İsm-i fail olup toplayan manasında حَاشِرُون حَاشِرِين İsm-i failin cemisidirler. مَحْشُورَة İsm-i mef'ul olup toplanmış taife, toplu bölük, sürü manasına gelir.

فَحَشَرَ Toplamak; 79/23.

حَشَرْتَنِى 20/25.

حَشَرْنَا 6/111.

حَشَرْنَاهُم 18/47.

نَحْشُرُ 19/85, 20/102, 27/83.

لَنَحْشُرَنَّهُم 19/68.

نَحْشُرُه 20/124.

نَحْشُرُهُم 6/22, 10/28, 17/97.

يَحْشُرُهُم 4/172, 6/128, 10/45, 15/25, 25/17, 34/40.

احْشُرُوا 37/22.

حُشِرَ 27/17, 46/6.

حُشِرَتْ 81/5 (= Toplanmak yahut helak edilmek).

تُحْشَرُونَ 2/203, 3/12 - 158, 5/96, 6/72, 8/24, 23/79, 58/9, 67/24.

يُحْشَرُ 20/59, 41/19.

يُحْشَرُوا 6/51.

يُحْشَرُونَ 6/38, 8/36, 25/34.

حَشْرٌ 50/44.

الحَشْر 59/2 (= "yurtlarından çıkarmak için yapılan ilk toplamada...").

الحَشْر 7/111, 26/36 - 53.

مَحْشُورَة 38/19.

327 — حصب — 5

a) الحَصَبُ Ateşin yanmaya devam etmesi için ateşe atılan maddeler, yakacak.

حَصَبُ 21/98.

b) Taş yahut başka şeylerle helak eden rüzgâr, kasırga: الحَاصِبُ

حَاصِبًا 17/68, 29/40, 54/34, 67/17.

328 — حصحص — 1

حَصْحَصَ fiili gizli iken sonradan açığa çıkmak, tebeyyün etmek, ortaya çıkmak.

خَضْخَضَ 12/51.

329 — حصد — 6

حَصَدَ fiili hasad etmek, biçmek. Kesmek, kökünü kazımak manasında da kullanılır. Masdarı الحَصْدُ الحَصَادُ

الحَصِيدُ Kesilen, biçilen, kökünden kazılan.

حَصَدْتم 12/47.

حَصَادِه 6/141.

حَصِيدًا 11/100.

الحَصِيدِ "hasad edilecek taneleri...": 50/9.

حَصِيدًا 10/24 (= Kökünden kazılmış, kesilmiş), aynı manada; 21/15.

330 — حصر — 6

a) حَصِرَ يَحْصَرُ حَصَرًا Daralmak, darlaşmak, sıkışmak.

حَصِرَتْ 4/90 (= "Göğüsleri darlaşarak, öyle ki sizlerle savaşmak yahut kavimleriyle savaşmak mabeyninde sıkışıp kaldıkları bir halde...")

b) حَصَرَ يَحْصُرُ حَصْرًا Sıkıştırmak, kuşatmak, muhasara etmek.

احْصُرُوهُم 9/5.

c) أَحْصَرَ يُحْصِرُ إِحْصَارًا Mani olmak, alıkoymak, araya girmek. (Bu men' zahiri veya batınî olabilir.)

أُحْصِرْتم 2/196.

أُحْصِرُوا 2/273.

d) الحَصُورُ Nefsini şehvani şeylerden men' eden kimse, nefsine hâkim olan.

حَصُورًا 3/39.

e) الحَصِيرُ Hapishane / Hasır.

حَصِيرًا Hapishane veya hasır (oturma yeri...): 17/8.

331 — حصل — 1

حَصَّلَ تَحْصِيلًا Derlemek; tahsil etmek, elde etmek.

خُصِّلَ 100/10.

332 — حصن — 18

a) الحِصْنُ Kale. Cemisi: الحُصُونُ

حُصُونُهم 59/2.

b) مُحَصَّنَة Sağlamlaştırılmış, tahkim edilmiş, muhafaza altına alınmış manasında ism-i mef'ul.

مُحَصَّنَة 59/14.

c) أَحْصَنَ يُحْصِنُ إِحْصَانًا Muhkem mevkilere koymak, korumak, saklamak.

لِتُحْصِنَكم 21/80.

تُحْصِنُونَ 12/48.

d) أَحْصَنَ Evlenmek, evlendirmek.

أَحْصَنَ فَرْجَه Namusunu korumak (iffetle muhafaza etmek) İsm-ı fa-ili: مُحْصِنٌ cemisi مُحْصِنُونَ مُحْصِنِينَ'dır.

أَحْصَنَتْ "Irzını koruyan...": 21/91, 66/12

أُحْصِنَّ Evlendirilmek: 4/25.

مُحْصِنِين "evlenenler olarak...": 4/24, 5/5.

e) المُحْصَنَةُ İsm-i mef'ul olup hür, iffetli yahut evli kadın manasına gelir. Cemisi: مُحْصَنَاتٌ

مُحْصَنَاتٍ 4/25 (= iffetliler manasında).

المُحْصَنَات Evliler: 4/24; hür kadınlar. 4/25 (= iki defa); iffetliler, namuslu kadınlar: 5/5 (= iki kere) , 24/4 - 23.

f) تَحَصَّنَ تَحَصُّنًا Kendisini (iffetle yahut evlenmek sûretiyle) korumak, korunmak.

تَحَصُّنًا 24/33 (= Namuslu kalmak).

333 — حصى — 10

أَحْصَى يُحْصِى إِحْصَاءً Saymak. (Lâzımî manası: Kavramak, hafızada tutmak). Gayr-i kıyasî olarak ism-i tafdili olup daha iyi hesaplayan, en iyi sayan, (yahut daha iyi tespit eden, güzelce hafızasında tutan, en iyi kavrayan) manasına gelir.

ğini hazır kılmıştır. Mesela kadın, hakkından feragatta müsamahayı kolay kolay gösteremediği gibi, erkek de nafaka vermekte ve hüsn-ü muaşeret = güzel geçim hususunda pek müsamahakar davranamamaktadır. Sulhu tahakkuk ettirmek ve takrir etmek gerektir. Bu da, zevc ve zevceyi, yani karı-kocayı buna teşvik etmekle; kocanın durumuna ve üzerine yüklendiği vazifelere bakılarak, aza kanaat etmekle, onu masrafa sürüklememekle ve ona az bir yük yüklemek sûretiyle olur.).

مُحْضَرًا 3/30.

مُحْضَرُون 30/16, 34/38, 36/32 - 53 - 75, 37/127 - 158.

المُحْضَرِين 28/61, 37/57.

e) المُحْتَضَرُ İsm-i mef'ul olup hazırlanan, hazırlanmış, huzura getirilen manasındadır.

مُحْتَضَرٌ 54/28 (= Sıra sahibi sırası gelince hazır olup, sudan faydalanabileceğini bildiriyor.).

335 — حضض — 3

a) حَضَّ يَحُضُّ حَضًّا Teşvik etmek.

يَحُضُّ 69/34, 107/3.

b) تَحَاضَّ يَتَحَاضُّ Birbirlerini teşvik etmek.

تَحَاضُّونَ Aslı تَتَحَاضُّونَ'dır: 89/18.

336 — حطب — 2

الحَطَبُ Odun.

الحَطَبِ 111/4 (= Ebu Leheb'in karısı, dikenli çubukları, çalıları getirip geceleyin Resulullah'ın geçtiği yolun üzerine atardı. Bu sebeple böyle buyurulmuştur. Yahut da gıybeti, dedikoduyu taşımasından kinaye olarak böyle buyurulmuştur.) .

حَطَبًا 72/15.

أَحْضَى 72/28.

أَحْصَاهُ 58/6.

اِحْصَاها 18/49.

أَحْصَاهم 19/94.

أَحْصَيْنَاه 36/12, 78/29.

تُحْضُوه 73/20.

تُحْضُوها 14/34, 16/18.

أَحْضُوا 65/1.

أَحْصَى 18/12 (= "İki zümreden hangisi onların kaldıkları süreyi tam bir şekilde hesaplayıp tespit edecek...").

334 — حضر — 25

حَضَرَ يَحْضُرُ حُضُورًا fiili غَابَ fiilinin zıddı olup; hazır olmak, bulunmak manasına gelir. الحَاضِرُ İsm-i fail olup, müennesi الحَاضِرَةُ'dür.

حَاضِرًا 18/49.

حَاضِرَةً 2/282.

b) حَضَرَه المَوْتُ Gelmek. حَضَرَ المَجْلِسَ Bulunmak, katılmak. İsm-i failinin cemisi: حَاضِرِين حَاضِرُون

حَضَرَ 2/133 - 180, 4/8 - 18, 5/106.

حَضَرُوه 46/29.

يَحْضُرُونَ 23/98.

حَاضِرِى İsm-i failin cemisi olup bulunanlar manasında: 2/196.

c) حَاضِرَةُ البَحْرِ Deniz kıyısı, deniz kenarı.

حَاضِرَةَ 7/163.

d) اخضرَ يُحْضِرُ اِحْضَارًا Hazırlamak, bulundurmak, ihzar etmek. İsm-i mef'ulü: مُحْضَرٌ cemisi: مُحْضَرُونَ مُحْضَرِينَ Bazen bu fiil, iki mef'ule müteaddi kılınır.

أَحْضَرَتْ 81/14.

لَنُحْضِرَنَّهُم 19/68.

أُحْضِرَتْ 4/128 (= Fiil, iki mefule ta'diye edilmiş olup cümlenin tefsırı şu şekildedir: Allah, nefislerin cimrili-

342 — حفر — 2

a) الحُفْرَةُ Çukur, kazılmış yer.

حُفْرَةٍ 3/103.

b) الحَافِرَةُ Eski hal, ilk vaziyet.

الحَافِرَة 79/10 (= "dünyadaki eski vaziyetimize mi döneceğiz?..." yahut "ilk yaratılıştaki durumumuza mı...", "öldükten sonra tekrar hayata mı...")

343 — حفظ — 43

a) حَفِظَ يَحْفَظُ حِفْظًا Korumak. İsm-i faili حَافِظٌ cemisi حَافِظُون حَافِظِين müennesi حَافِظَةٌ cemisi حَافِظَاتٌ'dır. İsm-i mef'ulu: مَحْفُوظ Bazen حَافِظٌ حَفِيظٌ lafızları rakib = gözetleyici ve müheymin = murakabe edici, gözetici manasını tazammun edip, عَلَى harf-i cerriyle ta'diye edilirler. الحَفِيظُ Allah Teâla'nın isimlerindendir: Koruyucu, gözeten manasında / Koruyan, muhafaza eden.

حَفِظَ 4/34 (= Sâliha kadınlar, samimiyetle kulluk edip dua ve niyazda bulunurlar. Kocalarının gıyabında dahi yine onların hukuklarına riâyet ederler. Meşru' hududu çiğnemeden, Allah'ın teşri ettiği, koyduğu hükümlere müraat ederek, gıyaben de kocalarının hukuklarını gözetirler, demektir.)

حفِظْنَاهَا 15/17.

نَحْفَظُ 12/65.

يَحْفَظْنَ 24/31.

يَحْفَظُوا 24/30.

يَحْفَظُونَه 13/11 (= "Onu muhafaza ederler. Bu muhafaza. Allah'ın emrinden dolayıdır. Allah'ın emriyle onu korurlar, demektir. Yahut bu kelâm; kendisi için. –zannınca– Allah'ın kazasından = hükmünden kendi-

337 — حطط — 2

الحِطَّةُ Afv dilemek. حِطَّةٌ –Afv, Afv et, Afv diliyorum. Afv diliyoruz– gibi manalara gelir.

حِطَّة Ya Rab! Günahlarımızı, suçlarımızı afvetmeni istiyoruz, deyiniz: 2/58, 7/161

338 — حطم — 6

a) حَطَمَ يَحْطِمُ حَطْمًا Kırmak, ufaltmak, ezmek, çiğnemek. الحُطَامُ Kırpıntı haline gelmiş kuru nebat, çör çöp, çalı-çırpı.

يَحْطِمَنَّكُمْ 27/18 (= Ezmek, çiğnemek).

حُطَامًا 39/21, 56/65, 57/20.

b) الحُطَمَةُ Çok kıran, ufaltan. Kendisini yalanlayanları çokça ezdiği, içine döktüğü için, cehenneme de ıtlak edilmiştir.

الحُطَمَة 104/4 - 5.

339 — حظر — 2

a) المَحْظُورُ İsm-i mef'ul olup; memnu' = men' edilmiş, yasaklanmış manasında.

مَحْظُورًا 17/20.

b) المُحْتَظِرُ (Ehlî hayvanları soğuktan ve rüzgârdan korumak için) ağıl yapan manasında ism-i faildir.

المُحْتَظِر 54/31 (= "ağıl sahibinin toplayıp biraraya getirdiği keresteden, çalı - çırpıdan geriye kalan döküntüler, çör çöpler gibi...").

340 — حظظ — 7

الحَظُّ Nasip, pay; saadet, refah, şeref.

حَظَّ Pay. hisse: 4/11 - 176; refah, şeref, saadet: 28/79, 41 35.

حَظًّا Nasib, pay : 3/176, 5/13 - 14.

341 — حفد — 1

الحَافِدُ Torun. Cemisi: الحَفَدَةُ

حَفَدَةً 16/72.

sini koruyacak muhafızlar edinen kimse hakkındadır.)

اِحْفَظُوا 5/89.

حِفْظًا 37/7, 41/12.

حَافِظٌ Rakib: 86/4 (= gözetleyici).

حَافِظًا 12/64.

حَافِظَاتٌ 4/34.

الحَافِظَاتِ 33/35.

حَافِظُونَ 12/12 - 63, 15/9, 23/5, 70/29.

الحَافِظُونَ 9/112.

حَافِظِينَ 12/81, 21/82; rakibler = gözetleyiciler : 82/10, 83/33.

الحَافِظِينَ 33/35.

حَفِيظَةً Rakibler: 6/61 (= gözetleyiciler).

حَفِيظٌ Rakib = gözetleyici: 6/104, 11/86; rakib, müheymin = gözetici: 11/57, 34/21, 42/6; "Ben korur, gözetirim...": 12/55; "her şeyi muhafaza eden, koruyan ve gözeten...": 50/4; "Onu çirkin işlere girişmekten, ayıp işlemekten koruyan, gözeten...": 50/32.

حَفِيظًا Rakib = gözetleyici müheymin = gözetici: 4/80, 6/107, 42/48.

مَحْفُوظٍ Korunan, gözetilen: 85/22.

مَحْفُوظًا Korunan, gözetilen: 21/32.

b) حَافَظَ يُحَافِظُ Korumak, gözetmek. المُحَافَظَةُ عَلَى الصَّلَاةِ Devamla ve ciddiyetle namazı gözetmek, kaçırmamak.

يُحَافِظُونَ 6/92, 23/9, 70/34.

حَافِظُوا 2/238.

c) اِسْتَحْفَظَ fiili muhafaza etmesi için emanet etmek, korumakla vazifelendirmek, korumasını istemek.

اُسْتُحْفِظُوا 5/44 (= "kendilerine tevdi' = emanet edilen....")

344 — حفف — 2

a) حَفَّ يَحُفُّ حَفًّا Kuşatmak, çevrelemek etrafında dolaşmak. İsm-i faili حَافٌّ Cemisi حَافُّونَ حَافِّينَ'dir.

حَافِّينَ 39/75.

b) حَفَّ fiili aynı zamanda etrafını çevirmek manasına da gelir.

حَفَفْنَاهُما 18/32.

345 — حفى — 3

a) حَفِيٌّ Çok ikram edici, fazla yardım yapan, çok lütufkâr.

حَفِيًّا 19/47.

b) حَفِيٌّ Çok soran, durumunu öğrenmek için çokça sual eden.

حَفِيٌّ 7/187 (= "kıyamet vaktini sorup öğrenmek hususunda epey gayret gösterip ondan haberdar olmuşsun gibi...". Bir şeyi çokça soranın şe'ni, nihayetinde onu bilmesi, ondan haberdar olmasıdır.)

c) اَحْفَى يُحْفِي Israr etmek, ısrarda şiddet göstermek.

فَيُحْفِكُمْ 47/37 (= "Israrla sizden mallarınızı istese, sizi zorlasa...")

346 — حقب — 2

الحُقُبُ Uzun müddet. Cemisi: اَحْقَابٌ

حُقُبًا 18/60.

اَحْقَابًا 78/23.

347 — حقف — 1

الحِقْفُ Eğri - büğrü, uzun yahut yuvarlak kum yığını, kumlu arazi. Cemisi: اَحْقَافٌ Kur'ân'da zikredilen الاَحْقَاف ise, Ad kavminin oturduğu kumlu bölgenin adıdır.

بِالاَحْقَافِ 46/21.

348 — حقق — 287

a) حَقَّ يَحُقُّ حَقًّا Sabit ve vacib olmak, gerçekleşmek.

حَقَّ 7/30, 17/16, 22/18, 28/63, 32/13, 36/7, 37/31, 38/14, 39/19, 41/25, 46/18, 50/14.

حَقَّتْ 10/33 - 96, 16/36, 39/71, 40/6.

يَحِقُّ 36/70.

b) حَقَّ يَحُقُّ Ispat etmek, gerçekleştirmek.

حُقَّ لَهُ Sabit olmak/Sabitleştirilmek, gerçekleştirilmek.

حُقَّتْ "Boyun eğmesi hak ve sabit olduğu zaman..." 84/2 - 5.

c) اَحَقَّ يُحِقُّ Gerçekleştirmek.

يُحِقَّ 8/7 - 8, 10/82, 42/24.

d) اسْتَحَقَّ fiili hak kazanmak, layık olmak, gerektirmek/ عَلٰى harf-i cerri ile lazım ve vacib olmak, gerekmek, yüklenmek.

اسْتَحَقَّ 5/107 (= "yakınlıkları ve tanınmaları sebebiyle şahitliğe daha layık ve daha ehil iki zat olarak, şahitliğin zararını yüklenmiş kimselerden onların yerine geçecek olan başka iki şahit –tayin ediniz–")

اسْتَحَقَّا 5/107 (= "Günaha götüren ve cezayı hak edecekleri bir iş yaptıkları belli olursa...")

e) الحَقُّ Hak, gerçek / Hak: Esmâ-i ilâhiyeden olup, mevcut ve sabit manasında / İlâhi kitaplar ve bu kitaplardaki akideler, şeriatlar ve hakikatlar / Şüphesiz vaki olan / Kul hakkı/Gerçek ilim / Adaletli / Doğru, doğruluk / Apaçık, aşikâr/ Hikmet, hikmetli/Tam, mükemmel / Vacib, gerekli / Caiz kılan, müsaade eden/Diriliş, diriltme / Masdara izafe edildiği zaman; Hakkıyla, tam bir şekilde / Adalet, hakkı gözetme.

حَقّ Hakkıyla, gereğince: 2/121, 3/102, 6/91, 22/74 - 78, 39/67, 57/27; "... haksız yere (caiz kılıcı bir sebep olmaksızın)...": 3/21 - 112 - 181, 4/155, 22/40; "peygamberin risaleti hak olduğuna..." : 3/86; "bana yakışmayan ve söylemem doğru olmayan bir sözü...": 5/116; hak, gerçek: 10/53 (= iki kez), 38/64, 51/23; şüphesiz vaki olan, gerçek: 10/55, 18/21, 28/13, 30/60, 31/33, 35/5, 40/55 - 77, 45/32, 46/17; kul hakkı (ödenmesi gereken hisse v.b.): 11/79, 51/19. 70/24; vakıa mutabık, gerçek: 56/95, 69/51.

الحَقّ Hak, gerçek: 2/26 - 91 (= Kur'ân muraddır.) - 109 (= İslâmiyet murad edilmektedir.) -119 (= Kur'ân yahut İslâmiyet murad edilmektedir.) - 144 (= Kıblenin tahvilinin hak oluşundan bahsedilmektedir.) - 146 - 147 - 149 - 176 (= sabit ve sahih hükümler, akideler v.s.) - 213 (= sabit ve sahih hükümler, akideler v.s. iki kez varid olmuştur.) - 252 (= şüpheden uzak bir tilavet yahut doğru, hikmetli); ilâhi kitaplar: 2/42 (= iki kez); "... haksız yere (caiz kılıcı bir sebep bulunmaksızın)...": 2/61; gerekli olan yahut (imtisali mümkün olan) açık delil : 2/71; kul hakkı (başkasına verilmesi gerekli olan hisse v.b.) : 2/282 (= iki kez); gerçek: 3/3 (= sabit ve sahih haberler, hükümler) - 60; sadık, doğru : 3/62; "Ey kitap ehli! Niçin bile bile size indirilen ilâhi kitaplara bâtılı, inzal edilmeyen hususları karıştırıyor ve hakikati = gerçeği gizliyorsunuz?" mealinde; 3/71 (= iki kez); gerçek: 3/108 (= şüpheden uzak bir tilavet yahut doğru, hikmetli); gerçek: 3/154 (= muttasıf olmadığı vasıflar), 4/105 (= sahih ve sabit hükümler) - 170 (= Kur'ân murad edilmektedir.) - 171; doğru, şüphesiz vaki olan 5/27-, gerçek : 5/48 (= sahih ve sabit hükümler: بالحقّ Kur'ân murad edilmektedir: مِنَ الحَقّ İki kez variddir.) - 77 (= inzal edilen hususlar) - 83 (= Allah katından indirilen) - 84 (= Kur'ân murad edilmektedir.), 6/5 (= Kur'ân, hidâyet, şeriatlar) - 30 (= Dünyada iken inkâr ettikleri sabit

husus) 57 (= sabit hususlar veya doğru): Hak Teâlâ: 6/62: doğru, sadık: 6/66; hikmet: 6/73; gerçek: 6/73 (= gerçek ve nafiz hüküm yahut doğru söz); doğru: 6/93 (= muttasıf olmadığı sıfatlar, teşri etmediği hususlar); hikmet: 6/114; "...haklı yere (caiz kılıcı bir sebep bulunarak)...": 6/151; adaletli, âdilâne: 7/8; "...haksız yere..." : 7/33; gerçek (sahih şeriat manasında) 7/43 - 53; adalet: 7/89 (= Rabbimiz! Bizimle kavmimiz arasında, hidâyettekilerle dalâlettekiler arasında adaletle ayırım yapan cari kanunlarınla hükmet, demektir.); doğru, gerçek: 7/105; gerçek: 7/118 (= Sabit husus ki, Musa Aleyhisselâm'ın mu'cizesi ve risaleti hususunda doğruluğudur.); "...haksız yere...": 7/146; gerçek (Allah'ın indirdiği): 7/159 - 181; hak, hakikat: 7/169, 8/5 (= sabit bir husus olan cihad vazifesi veya hikmet, maslahat) - 6 (= çıkışı gerektiren hususlar) - 7 (= sabit bir husus olan İslam'ın kabul edilmesi) - 8 (= İslâm'ın kabul edilmesi) - 32 (= indirilmiş): Hak Teâlâ: 9/29 - 33; gerçek: 9/48 (= Nusret ve zafer muraddır.): hikmet: 10/5; "... haksız yere...": 10/23; Hak Teâlâ: 10/30 - 32; gerçek, hak: 10/32 (= بَعْدَ الحَقّ; hak, hakıkat (ilâhî kitaplar ve bu kitaplardaki akideler, şeriatlar): 10/35 (= üç kez); gerçek ilim: 10/36; gerçek, hak (Hz. Musa'nın mu'cizesi): 10/76 - 77; hak, hakikat (Hz. Musa'nın davası): 10/82; gerçek; 10/94 (= indirilen) - 108 (= Kur'ân, hidâyet ve şer'i hükümler), 11/17 (= ilâhi kitaplar ve içlerindeki şer'î hükümler) - 120 (= ilâhi kitaplar ve içlerindeki şer'î ahkâm); şüphesiz vaki olan: 11/45; hak, gerçek: 12/51 (= batılın zıddı), 13/1 (= ilâhi kitaplar...); tam, kamil, vakıa mutabık (gerçek): 13/14; gerçek, hak: 13/17 - 19; hikmet: 14/19; gerçek: 14/22: hikmet: 15/8; gerçek: 15/55; şüphesiz vaki olan, gerçek: 15/64; hikmet: 15/85, 16/3; hak, gerçek: 16/102; "...haklı yere...": 17/33; gerçek, hak: 17/81; hikmet: 17/105; gerçek (şer'i hükümler, hidâyet): 17/105 بالحَقّ نَزَلَ; doğruluk; 18/13; gerçek din: 18/29; Hak Teâlâ: 18/44 (= Eğer ötre ile okunursa, الوَلايَة lafzının sıfatı olup; hak, gerçek manasına gelir.); gerçek; 18/56 (= Allah katından indirilen şer'i hükümler), 19/34 (= doğru söz); Hak Teâlâ; 20/114; gerçek, hak (batılın zıddı): 21/18 - 24 - 55; şüphesiz vaki olan : 21/97, adalet : 21/112; Hak Teâlâ ; 22/6 - 62; gerçek: 22/54; adalet (müstahak oldukları âdilâne ceza): 23/41; Şüphesiz vaki olan, gerçek; 23/62; ilâhi kitaplar ve içlerindeki akâid, şer'i hükümler: 23/70 (= iki kez); Hak Teâlâ: 23/71 (= yahut Allah'ın, rasullerine gönderdiği ahkâm); ilâhi kitaplar..., tevhid: 23/90; Hak Teâlâ: 23/116, adaletli: 24/25; Hak Teâlâ: 24/25 الحَقُّ المُبِينُ hak, hukuk (kul hakkı): 24/49; tam, kâmil, bütün; 25/26; gerçek: 25/33 (= ilâhi kitaplar...); "...haklı yere...": 25/68; hak, gerçek: 27/79; hikmet: 28/3 (= hikmetli bir tilavet); "...haksız yere...": 28/39; hak: 28/48 (= şeriat) - 53 (= Allah katından indirilen kitap) - 75 (= ilahlık yalnız Allah'a mahsustur.); hikmet: 29/44; gerçek, doğru: 29/68 (= şeriat); hikmet: 30/8; Hak Teâlâ: 31/30; gerçek, hak: 32/3 (= indirilen kitap), 33/4 (= doğru hüküm); doğruluk, doğru : 33/53; hak: 34/6 (= sabit ve

sahih kitap) - 23 (= şüphesiz vaki olan); adalet: 34/26; ilâhi kitap...: 34/43 - 48 - 49, 35/24; hak, gerçek (şer'i hükümler, akaid): 35/31, 37/37; adalet: 38/22 - 26; gerçek, hak: 38/84 (= فالحَقّ), doğru: 38/84 (= الحَقّ); hikmet: 39/2 - 5 - 41; adalet: 39/69 - 75; gerçek : 40/5 (= Allah katından indirilen, akaid, şer'î hükümler); adalet: 40/20; hak (şer'î hükümler): 40/ 25; "... haksız yere...": 40/75; adalet: 40/78; "...haksız yere...": 41/15; gerçek, hak: 41/53; hikmet: 42/17; gerçek: 42/18 - 24 (= Rasulün getirdiği hususlar); "...haksız yere...": 42/42; ilâhi kitap ve ondaki akaid, şer'î hükümler: 43/29 - 30 - 78 (= iki kez); hak: 43/86 (= tevhid); hikmet: 44/39, 45/6 (= veya doğruluk) - 22; hak, gerçek: 45/29; hikmet: 46/3; gerçek: 46/7 (= Rasulün getirdiği hususlar); "...haksız yere...": 46/20; hak: 46/30 (= şeriat) - 34, 47/2 (= kitap, akaid, şer'i hükümler) - 3 (= kitap, akaid, şer'î hükümler); hikmet, hak, şüphesiz vaki olan; 48/27; Hak Teâlâ: 48/28; hak, doğru: 50/5 (= sabit husus); şüphesiz vaki olan husus: 50/19; hak: 50/42 (= diriliş); gerçek ilim: 53/28; ilâhi kitaplar...: 57/16; hak: 60/1 (= şeriat); Hak Teâlâ: 61/9; hikmet: 64/3; hak, gerçek, şüphesiz vaki olan: 78/39; hak: 103/3 (= şeriat) .

f) حَقًّا Masdar: Hak, gerçek, gerekli, vacib, hakikat, doğru.

حَقًّا Vacip, gerekli: 2/180 - 236 - 241, 10/103, 30/47; gerçek, şüphesiz vaki olan: 4/122, 9/111, 10/4, 16/38, 18/98, 31/9; gerçek: 4/151 (= sabit ve tam küfür yahut "... hakikaten..."), tam ve sabit bir inanç yahut "...hakikaten...": 8/4 - 74; hak, gerçek, nafiz: 7/44 (= iki kez); doğru, şüphesiz vaki olan: 12/100.

حَقُّه Kul hakkı: 6/141, 17/26, 30/38.

g) اَحَقُّ Hak sahipleri, haklı olanlar/ Daha layık, daha ehil, en layık, en ehil.

اَحَقُّ Hak sahipleri: 2/228; daha layık (Cümledeki yerine göre en layık manasına da gelebilir.): 2/247, 5/107, 6/81, 9/13 - 62 - 108, 10/35, 33/37, 48/26.

h) حَقِيقٌ عَلٰى Hırslı, düşkün. حَقِيقٌ عَلَيَّ Bana gereken..., ...üzerime vaciptir.

حَقِيقٌ Hırslı: 7/105. Bir kıraatte حَقِيقٌ عَلَيَّ şeklinde okunmuştur. Bana gereken... manasına gelir.

ı) اَلْحَاقَّةُ Gerçekleşen (kıyamet).

اَلْحَاقَّةُ 69/1 - 2 - 3.

حَكَمَ يَحْكُمُ حُكْمًا Hükmetmek, fasletmek, hüküm vermek. İsm-i faili cemisi: حَاكِمٌ خَاكِمِينَ خَاكِمُونَ حُكَّامٌ

حَكَمَ 40/48.

حَكَمْتَ 5/42.

حَكَمْتُم 4/58.

فَاحْكُمْ 3/55.

لِتَحْكُمَ 4/105.

تَحْكُمُوا 4/58.

تَحْكُمُونَ 10/35 (= Kötü bir hüküm yürütmelerine taaccübdür.) aynı şekilde: 37/154, 68/36; hükmetmek: 68/39.

يَحْكُمُ 2/113 - 213, 3/23, 4/141; "Allah dilediğini yapar" manasını tazammun etmektedir: 5/1; hükmetmek: 5/44 (= iki kere) - 45 - 47 (= iki defa) - 95, 7/87, 10/109, 12/80, 13/41, 16/124, 22/56 - 69, 24/48 - 51, 39/3. 60/10.

يَحْكُمَانِ 21/78.

يَحْكُمُونَ 6/136, 16/59, 29/4, 45/21.

اَحْكُمُ 5/42 (= iki defa) - 48 - 49, 21/112, 38/22 - 26.

الحَاكِمِينَ 7/87, 10/109, 11/45, 12/80, 95/8.

الحُكَّامِ 2/188.

b) اَحْكَمُ الحَاكِمِينَ Hâkimlerin (hükmedenlerin) –hüküm cihetiyle – en âlimi, en âdili, en m hiri.

اَحْكَم 11/45, 95/8.

c) حَكَّمَ يُحَكِّمُ تَحْكِيمًا Hakem kılmak, hakem yapmak.

يُحَكِّمُوكَ 4/65.

يُحَكِّمُونَكَ 5/43.

d) اَحْكَمَ يُحْكِمُ اَحْكَامًا Muhkem (sağlam) yapmak. İsm-i mef'ulü: مُحْكَمٌ مُحْكَمَةٌ

السُّورَةُ المُحْكَمَةُ الآيَةُ المُحْكَمَةُ Rasih, manası açık, muhkem sûre - rasih, manası açık âyet. İsm-i mef'ulün müennesinin cemisi مُحْكَمَاتٌ'dür.

اُحْكِمَتْ 11/1.

يُحْكِمُ 22/52.

مُحْكَمَةٌ 47/20.

مُحْكَمَاتٌ 3/7.

e) تَحَاكَمَ يَتَحَاكَمُ Muhakeme edilmek, murafaa yapmak (hâkime) başvurmak.

يَتَحَاكَمُوا 4/60.

f) الحَكَمُ İki ihtilaf eden veya çekişenin arasında hüküm vermesi istenilen zat (hakem)

حَكَمًا 4/35 (= iki kere), 6/114.

g) الحِكْمَةَ = Hikmet (doğru olduğu tahakkuk eden her türlü söz ve amel).

حِكْمَةٌ 3/81, 54/5.

الحكمة 2/129 - 151 - 231 - 251 - 269 (= İki defa), 3/48 - 164, 4/54 - 113, 5/110, 16/125, 17/39, 31/12, 33/34, 38/20, 43/63, 62/2.

h) الحَكِيمَ Hikmet sahibi, hikmetli; muhkem, sağlam. /Allahü Teâlâ'nın sıfatlarındandır.

حَكِيمٌ Esmâ-i ilahiyeden olan Hakîm: 2/209 - 220 - 228 - 240 - 260, 4/26, 5/38, 6/83 - 128 - 139, 8/10 - 49 - 63 - 67 - 71, 9/15 - 28 - 40 - 60 - 71 - 97 - 106 - 110, 11/1, 12/6, 15/25, 22/ 52, 24/10 - 18 - 58 - 59, 27/6, 31/27, 41/42, 42/51, 49/8, 60/10; "(âyetleri) muhkem ve rasihdir" veya hikmetli: 43/4; isabetli, hikmetli: 44/4.

الحَكِيمُ Allah'ın sıfatı olarak: 2/32 - 129, 3/6 - 18 - 62 - 126, 5/118, 6/18 - 73, 12/83 - 100, 14/4, 16/60, 27/9, 29/ 26 - 42, 30/27, 31/9, 34/1 - 27, 35/2, 39/1, 40/8, 42/3, 43/84, 45/2 - 37, 46/2, 51/30, 57/1, 59/1 - 24, 60/5, 61/1, 62/1 - 3, 64/18, 66/2; hikmetli veya muhkem manasında: 3/58, 10/1, 31/2, 36/2.

حَكِيمًا Allah'ın sıfatı olarak: 4/11 - 17 - 24 - 56 - 92 - 104 - 111 - 130 - 158 - 165 - 170, 33/1, 48/4 - 7 - 19, 76/30.

i) الحُكْمُ 1 - Masdar olup hüküm, kaza (= hükme bağlama, verilen hüküm) manasında 2 - Hikmet.

الحُكْمُ Hüküm, kaza: 5/43 - 50, 52/48, 60/10, 68/48, 76/24.

الحُكْمَ Hikmet: 3/79, 6/89, 19/12, 45/16; hüküm, kaza: 6/57 - 82, 12/40 - 67, 28/70 - 88, 40/12.

حُكْمًا Kaza, hüküm: 5/50; hikmet: 12/22, 13/37, 21/74 - 79, 26/21 - 83, 28/14.

حُكْمَه Kazâ, hüküm: 13/41, 18/26, 27/78, 42/10.

لِحُكْمِهِم Kazâ, hüküm: 21/78.

حَلَفَ يَحْلِفُ حَلْفًا حَلِفًا Yemin etmek.

الحَلّاف Çok yemin eden.

حَلَفْتُم 5/89.

لَيَحْلِفُنَّ 9/107.

يَحْلِفُونَ 4/62, 9/42 - 56 - 62 - 74 - 95 - 96, 58/14 - 18 (= iki defa).

حَلّافٍ 68/10.

351 — حلق — 2

a) حَلَقَ يَحْلِقُ حَلْقًا Kazımak, traş etmek.

تَحْلِقُوا 2/196.

b) حَلَّقَ تَحْلِيقًا Çokça traş etmek, kazımak. İsm-i faili مُحَلِّقٌ cemisi مُحَلِّقِينَ مُحَلِّقُونَ'dir.

مُحَلِّقِينَ 48/27 (= Saçlarını traş ettirenlerin çokluğunu ifade içindir.)

352 — حلقم — 1

الحُلْقُومُ Boğaz, yutak.

الحُلْقُومَ 56/83.

353 — حلل — 51

a) حَلَّ يَحُلُّ Çözmek; konaklamak, inmek, konmak.

تَحُلُّ Konmak, inmek: 13/31.

وَاحْلُلْ "Dilimdeki düğümü kaldır, çöz": 20/27.

b) حَلَّ يَحِلُّ İhramdan çıkmak (ihramda iken kendisine yasak olan hususlar helal ve mubah kılınmak); inmek; mübah kılınmak, helal olmak.

حَلَلْتُم 5/2 (= ihramdan çıkmak).

تَحِلَّ Mübah kılınmak. 2/230 (= Helal olmak).

يَحِلَّ Mübah kılınmak (helal olmak): 2/228 - 229, 4/19, 33/52; inmek: 11/39, 20/81 - 86, 39/40.

يَحْلِلْ 20/81 (= İnmek)

يَحِلُّون Mübah kılınmak: 60/10 (= helal olmak).

c) حِلٌّ حَلَالٌ Mübah, helal: حِلٌّ Mukim (oturan, ikamet eden).

حِلٌّ Helâl, mübah: 5/5 (= iki defa), 60/10; mukim: 90/2.

حِلاًّ Mübah: 3/93.

حَلَالٌ Mübah: 16/116.

حَلَالًا Mübah: 2/168, 5/88, 8/69, 10/59, 16/114.

d) اَحَلَّ يُحِلُّ Helal ve mübah kılmak; ikamet ettirmek, konaklatmak, indirmek. İsm-i faili مُحِلٌّ cemisi مُحِلُّونَ مُحِلِّينَ'dir.

اَحَلَّ Mübah kılmak: 2/275, 5/87, 66/1.

اَحْلَلْنَا Mübah kılmak : 33/50.

اَحَلَّنَا Konaklatmak, ikamet ettirmek: 35/35.

اَحَلُّوا Konaklatmak, ikamet ettirmek: 14/28.

لِأُحِلَّ Mübah kılmak : 3/50.

تَحُلُّوا Mübah kılmak: 5/2.

يُحِلُّ Mübah kılmak: 7/157.

يُحِلُّوا Mübah kılmak: 9/37.

يُحِلُّونَه Mübah kılmak: 9/37.

اُحِلَّ Mübah kılınmak: 2/187, 4/24, 5/4, (= iki defa) - 5 - 96.

اُحِلَّتْ Mübah kılınmak: 4/160, 5/1, 22/30.

مُحِلِّ الصَّيْدِ "avı helâl kılmaksızın...": 5/1.

e) الحَلِيلَةُ Zevce, karı, hanım. Cemisi: حَلَائِلُ

حَلَائِلُ الاَبْنَاءِ Oğulların hanımları = gelinler.

حَلَائِلُ 4/23.

f) تَحِلَّةُ اليَمِين Yeminin keffareti, yemini çözmek.

تَحِلَّةَ 66/2.

g) مَحِلٌّ Mekan, yer, mevzi'. بَلَغَ الهَدْيُ مَحِلَّه Kurbanlık hayvan, kesilmesi caiz olan mevziye vardı, demektir.

4 — حمأ — 356

a) الحَمَأُ الحَمَأَةُ Siyah çamur, balçık.

حَمَإٍ 15/26 - 28 - 33.

b) حَمِئٌ Bulanık, çamurlu (balçıklı). Müennesi حَمِئَةٌ'dür.

حَمِئَةٍ 18/86.

68 — حمد — 357

a) حَمِدَ يَحْمَدُ حَمْدًا Senâ etmek, hamdetmek, övmek. İsm-i faili: حَامِدٌ cemisi: حَامِدُون ism-i mef'ulü: مَحْمُودٌ

يَحْمَدُوا 3/188.

الحَامِدُون 9/112.

مَحْمُودًا 17/79.

b) الحَمْدُ Hamd, sena, lâyıkıyla medh manasında masdar.

بِحَمْدِ "Rabbini temcîd ve ta'zîmle hamd ü sena ederek tesbih et": 15/98, 20/130, 40/55, 50/39, 52/48, 110/3;

بِحَمْدِ رَبِّهِمْ : 39/75, 40/7, 42/5.

الحَمْدُ 1/2, 6/1 - 45, 7/43, 10/10, 14/39, 16/75, 17/111, 18/1, 23/28, 27/15 - 59 - 93, 28/70, 29/63, 30/18, 31/25, 34/1 (= iki kere), 35/1 - 34, 37/182, 39/29 - 74 - 75, 40/65, 45/36, 64/1.

بِحَمْدِكَ 2/30 (= "Halbuki biz, sana temcid ve ta'zimle hamd ü sena ederek seni tesbih ediyoruz.")

بِحَمْدِهِ 13/13, 17/44, 25/58; "Hamdederek..." veya "hamdin O'na mahsus olduğunu itiraf ederek..." 17/52.

c) الحَمِيدُ Allah'ın sıfatlarından olup; hamdedilen, layık-ı veçhile övülen, çok sena edilen manasındadır.

حَمِيد 2/267, 11/73, 14/8, 31/12, 41/42, 64/6.

الحَمِيد 14/1, 22/24 - 64, 31/26, 34/6, 35/15, 42/28, 57/24, 60/6, 85/8

مَحِلَّهُ 2/196, 48/25.

مُحِلُّهَا 22/33.

21 — حلم — 354

a) الحُلْمُ Düş, rüya. Cemisi أَحْلَامٌ Ayrıca الحِلْمُ büluğ manasına da gelir. الحِلْمُ ise akıl demektir. Cemisi حُلُومٌ'dür.

الحُلُمَ Büluğ çağı (erginlik) : 24 58 - 59.

أَحْلَامٍ Rüyalar: 12/44, 21/5.

الأَحْلَامِ Rüyalar: 12/44.

أَحْلَامُهُم Akıllar: 52/32.

b) الحِلْمُ = Hilim: Yumuşak huyluluk, öfkeyi yenmek. Yumuşak huylu, halim.

الحَلِيمُ Aynı zamanda esmâ-i hüsnâdan olup, cezalandırmada acelecilik göstermeyen manasına gelir.

حَلِيمٌ 2/225 - 235 - 263, 3/155, 4/12, 5/101, 9/114, 11/75, 22/59. 37/101, 64/17.

الحَلِيمُ 11/87.

حَلِيمًا 17/44, 33/51, 40/41.

9 — حلى — 355

الحِلْيَةُ Altın, gümüş, kıymetli taş ve mücevher gibi süs eşyası الحُلِيُّ lafzı da aynı manadadır.

حَلَّى يُحَلِّى تَحْلِيَةً Süs eşyası takmak, süslemek, süslendirmek.

حُلُّوا 76/21.

يُحَلَّوْنَ 18/21, 22/23, 35/33.

حِلْيَةً 13/17, 16/14, 35/12.

الحِلْيَةِ Umum zinet, süs eşyası muraddır: 43/18 (= "Her türlü süs içerisinde yetiştirilip büyütülen ve dava hususunda –tek başına– hüccet izhar edemeyen, kifâyetli olmayan kızları mı Allah'a isnad ediyorlar; O'nun kızlarıdır, diyorlar?" mealinde).

حُلِيِّهِم 7/148.

حَمِيدًا 4/131.

d) أَحْمَدُ İsm-i tafdil olup en çok hamd eden manasında, İsm-i hâs olmuştur. Peygamber Efendimizin adıdır.

اَحْمَدُ 61/6.

e) مُحَمَّدٌ İsm-i mef'ul olup; övülmeye layık birçok güzel hasletlere sahip olan manasında, İsm-i has olmuştur. Peygamber Efendimizin adıdır.

مُحَمَّد 3/144, 33/40, 47/2, 48/29.

358 — حمر — 6

a) الحُمْرَةُ Kırmızılık. اَحْمَرُ حَمْرَاءُ Kırmızı cemileri: حُمْرٌ

حُمْرٌ 35/27.

b) الحِمَارُ Eşek. Cemisi: حَمِيرٌ حُمُرٌ

الحِمَارِ 62/5.

حِمَارِكَ 2/259.

حُمُرٌ 74/50.

الحَمِيرَ 16/8, 31/19.

359 — حمل — 63

a) حَمَلَ يَحْمِلُ حَمْلًا Yüklenmek; gebe kalmak; çocuğa kalmak; meyve vermek; kaldırmak; taşımak; bindirmek, binek ayarlamak; hücum etmek, hamle yapmak; taşıtmak, yüklemek manalarına gelir. الحَمْلُ aslında hissi ağırlıklar hakkında olmakla birlikte, teşbîhen suç ve günahların irtikabına da denmiştir. الحَمْلُ lafzının cemisi الأَحْمَال'dür.

حَمَلَ 20/111 (= Günahlar ağır yüklerle teşbih edilmiştir.)

حَمَلْتُ Yüklenmek taşımak, üzerinde bulundurmak: 6/146; gebe kalmak: 7/189.

حَمَلْتَهُ 2/286 (= "Ey Rabbimiz! Bizden öncekilere meşakkatli teklıflerde bulunduğun gibi, bize de meşakkatli teklifleri yükleme.)

فَحَمَلَتْهُ Onu yüklendi (çocuğa kaldı): 19/22; حَمَلَتْهُ Çocuğa kalmak: 31/14, 46/15.

حَمَلْنَا Bindirmek: 17/3, 19/58, 36/41.

حَمَلْنَاكُم Bindirmek: 69/11.

حَمَلْنَاه Bindirmek: 54/13.

حَمَلَهَا Yüklenmek yüklenmeyi kabullenmek: 33/72.

اَحْمِلْ Taşımak: 12/36.

اَحْمِلُكُم Bindirmek: 9/92.

تَحْمِل "Bize meşakkatli teklifleri yükleme": 2/286; hamle yapmak, üzerine yürümek: 7/176; çocuğa kalmak: 13/8, 35/11, 41/47; taşımak: 16/7, "rızkını taşıyıp nakledemez" veya "erzakını depo edip saklayamaz": 29/60.

تَحْمِلُه Taşımak, yüklenmek; 2/248. 19/27.

لِتَحْمِلَهُم 9/92 (= "kendilerine binek ayarlaman için...")

وَلْنَحْمِلْ 9/12 (= Günahların irtikabı ağır yükleri yüklenmekle teşbih edilmiştir.)

يَحْمِلُ 20/100 (= Günahların irtikabı ağır yükleri yüklenmekle teşbih edilmiştir); taşımak; 62/5, 69/17.

لَيَحْمِلُنَّ 29/13 (= Taşımak)

يَحْمِلْنَها Yüklenmek: 33/72.

لِيَحْمِلُوا 16/25 (= Günahların irtikabı ağır yükleri yüklenmekle teşbih edilmiştir.)

يَحْمِلُون 6/31 (= Günahların irtikabı ağır yükleri yüklenmekle teşbih edilmiştir.); taşımak: 40/7.

يَحْمِلُوهَا 62/5 (= "Kendilerine Tevrat ile amel etmeleri teklif edilip de, sonra ondaki ahkam ile amel etmeyen kimselerin misali..." demektir.)

ا-حْمَلْ 11/40 (= Bindirmek)

حُمِلَت Kaldırılmak, taşınmak; 69/14.

تُحْمَلُون Bindirilmek: 23/22, 40/80.

يُحْمَلْ Yüklenilmek: 35/18 (= taşınmak)

حَمْل Rahimdeki bebek: 22/2, 65/6.

حَمْلًا Rahimdeki bebek: 7/189.

حَمْلُه Gebelik devresi: 46/15.

حَمْلِهَا Yük (rahimdeki bebek) : 22/2.

حَمْلَهُنَّ Yük (rahimdeki bebek) : 65/4 - 6.

الأَحْمَال Yükler (rahimdeki bebekler); أُولَاتُ الأَحْمَالِ Yüklü (hâmile) kadınlar: 65/4.

b) الحَامِلُ İsm-i fail olup cemisi الحَامِلُونَ الحَامِلِينَ'dir. Müennesinin cemisi حَامِلَات'dir.

بِحَامِلِين Yüklenenler: 29/12 (= Suçlar, ağır yüklerle teşbih edilmiştir.)

فالحَامِلَاتِ Yüklenenler: 51/2 (= Yağmur yüklü bulutlar diye tefsir edilmiştir.)

c) حَمَّالَةٌ Mübalağalı ism-i fail olup hammal, taşıyıcı manasındadır.

حَمَّالَةَ الحَطَبِ 111/4 (= Ebu Leheb'in karısının vasfıdır. Bu kadın çalı-çırpı toplar, bunları Rasulullah'ın geçeceği yolun üzerine atardı. Bu sebeple böyle tavsif edilmiştir. Ya da onun, ateş yakmak için odun taşıyıp hazırlayan kımse gibi düşmanlık ateşini tutuşturan dedikodu için gezip dolaşmasından kinayedir.)

d) حَمَّلَ يُحَمِّلُ تَحْمِيلًا Yüklemek veya yüklenilmesini teklif etmek.

تُحَمِّلْنَا 2/286 (= "Gücümüzün yetmeyeceği şeyi yüklenmemizi bize teklif etme")

حُمِّل 24/54 (= "O'na düşen ancak yüklenmekle mükellef tutulduğu husustur")

حُمِّلْتُمْ 24/54 (= "Size düşen de ancak yüklenmekle mükellef tutulduğunuz husustur.")

حُمِّلْنَا Yüklenmekle mükellef tutulmak: 20/87.

حُمِّلُوا Yüklenmekle mükellef tutulmak: 62/5.

e) احْتَمَلَ (Hissi olsun, manevî olsun, umumi manada) yüklenmek, taşımak.

احْتَمَلَ 4/112, 13/17.

احْتَمَلُوا 33/58.

f) الحِمْلُ Yük.

حِمْلُ بَعِيرٍ 12/72.

حِمْلًا 20/101.

حَمْلِهَا 35/18.

g) الحَمُولَةُ Yük hayvanı.

حَمُولَةً 6/142.

360 — حمم — 21

a) الحَمِيمُ 1- Sıcak, kaynar su 2 - Şefkatli dost, yakın.

حَمِيم Kaynar su: 6/70, 10/4, 37/67, 38/57, 55/44, 56/42 - 93; müşfik (şefkatli yakın): 26/101, 40/18, 41/34, 69/35, 70/10.

الحَمِيم Kaynar su: 22/19, 40/72, 44/46 - 48, 56/54.

حَمِيمًا Kaynar su: 47/15, 78/25; şefkatli yakın: 70/10.

b) اليَحْمُومُ Koyu, kara duman.

يَحْمُومٍ 56/43 (= Kapkara bir duman).

361 — حمى — 6

a) حَمَى يَحْمِي Kızdırmak, sıpsıcak hale getirmek, (ateşe) tutmak.

يُحْمَى Kızdırılmak: 9/35.

b) حَمَى يَحْمِي حَمْيًا حِمَايَةً fiilinin ism-i faili حَامِ الحَامِي- olup, himaye eden manasına geldiği gibi; üzerine binilmesi yasak

366 — حنك — 1

يَحْتَنِكُ اِحْتَنَكَ Yular takmak, istila etmek, kumanda etmek.

لَأَحْتَنِكَنَّ 17/62 (= "kumandasını elime alacağım" veya "istila edeceğim, kendime bağlayacağım" mealinde)

367 — حنن — 1

الحَنَانُ Rahmet, lütuf, bereket, rızık.

حَنَانًا 19/13.

368 — حوب — 1

الحُوبُ Günah.

حُوبًا 4/2.

369 — حوت — 5

الحُوتُ Balık. Cemisi: حِيتَانٌ

الحُوت 18/63, 37/142, 68/48.

حُوتَهما 18/61.

حِيتَانُهم 7/163.

370 — حوج — 3

الحَاجَةُ İhtiyaç, rağbet, mergub olan.

حَاجَةً 12/68 (= "Yakub Aleyhisselâm'ın tahakkuk etmesini istediği içindeki bir rağbetin, arzunun dışında..."); 40/80 (= Arzu edilen, mergub bir husus) ; 59/9 (= "Muhacirlere verilen mallardan dolayı, içlerinde hased edecekleri, rağbet göstereceksi bir husus mevcud değildir" mealinde)

371 — حوذ — 2

اِسْتَحْوَذَ يَسْتَحْوِذُ İstila etmek, kaplamak.

اسْتَحْوَذَ 58/19.

نَسْتَحْوِذْ 4/141.

olan ve uzayan tüyleri kesilmeyen erkek deveye de حَامٍ denir ki; bu cahiliye devri âdetlerindendi, İslâmiyet bunu ortadan kaldırmıştır.

حَامٍ 5/103.

c) حَمِىَ يَحْمَى حَمْيًا حُمِيًّا حُمُوًّا fiilinin ism-i faili حَامِيَةٌ olup çok sıcak, kızgın manasına gelir.

حَامِيَة 88/4, 101/11.

d) الحَمِيَّةُ = Hamiyet: Salâbet, himmet, gayret ve izzet-i dini, izzet-i milleti v.s. müdafaa.

حَمِيَّةَ 48/26.

الحَمِيَّة 48/26.

362 — حنث — 2

a) حَنِثَ يَحْنَثُ حِنْثًا Yemini bozmak, yerine getirmemek.

تَحْنَثْ 38/44.

b) الحِنْثُ Aynı zamanda günah manasına da gelir.

الحِنْثِ 56/46.

363 — حنجر — 2

الحَنْجَرَةُ Boğaz, gırtlak. Cemisi: الحَنَاجِرُ

الحَنَاجِر 33/10, 40/18.

364 — حنذ — 1

الحَنِيذُ Kızartılmış.

حَنِيذٍ 11/69.

365 — حنف — 12

الحَنِيفُ = Hanif: Allah'ın emrine teslim olup, Allah'ın dininden olan hiçbir hususta cayma yapmayan ihlaslı kişi. Cemisi: حُنَفَاءُ

حَنِيفًا 2/135, 3/67 - 95, 4/125, 6/79 - 161, 10/105, 16/120 - 123, 30/30.

حُنَفَاءَ 22/31, 98/5.

372 — حور — 14

a) حَارَ يَحُورُ حَوْرًا Dönmek.

يَحُورَ 84/14.

b) حَاوَرَ يُحَاوِرُ مُحَاوَرَةً Muhavere etmek, konuşmak.

يُحَاوِرُه 18/34 - 37.

c) تَحَاوَرَ تَحَاوُرًا Karşılıklı konuşmak, tecavübde bulunmak.

تَحَاوُرَكما 58/1.

d) الحَوَرُ Gözdeki siyah ve beyaz kısımların çok beyaz ve çok siyah olmaları.

امْرَأَةٌ حَوْرَاءُ Gözünün siyahı çok siyah, beyazı çok beyaz olan (kara gözlü) kadın. Cemisi: حُورٌ

حُور 44/54, 52/20, 55/72, 56/22.

e) الحَوَارِيُّ Seçilmiş halis kimse. (Peygamberlere tarafdar çıkıp yardım edenler hakkında kullanılışı ile şüyu' bulmuştur.).

Cemisi حَوَارِيُّون حَوَارِيِّين (= Havariler

الحَوَارِيُّون 53/2, 5/112, 61/14, 61-14.

الحَوَارِيِّين 5/111, 61/14.

373 — حوز — 1

مُتَحَيِّزٌ Katılan, dahil olan

مُتَحَيِّزًا 8/16.

374 — حوش — 2

حاشا لله- Hâşâ: Bir tabir olup; Allah'ı, – yaratmasına taaccüb etmekle birlikte – tenzihtir.

حَاشَا لِلّٰهِ "Allah'ı tenzih ederiz, Allah için...": 12/31 - 51.

375 — حوط — 28

a) أَحَاطَ يُحِيطُ إِحَاطَة Kuşatmak, ihata etmek, şamil olmak. İsm-i faili مُحِيطٌ müennesi مُحِيطَةٌ'dür.

أَحَاطَ 17/60, 18/29, 48/21, 65/12, 72/28.

أَحَاطَتْ "Hatası kendini kuşatıp hidâyet menfezlerini üzerine kapadı ise...": 2/81.

أَحَطْتُ 27/22.

أَحَطْنَا 18/91.

تُحِطْ 18/68, 27/22.

تُحِيطُوا 27/84.

يُحَاطُوا 10/39.

يُحِيطُون 2/255, 20/110.

مُحِيطٌ 2/19, 3/120, 8/47, 11/84 - 92, 41/54, 85/20.

مُحِيطًا 4/108 - 126.

لَمُحِيطَةٌ 9/49, 29/54.

b) أُحِيطَ بِه Muhasara edilmek, kuşatılmak, kurtuluş yolundan men' edilmek; helak edilmek.

أُحِيطَ 10/22 (= "Muhasara edilip, kurtuluş yolundan alıkonuldukları-nı zannettiler"); 18/42 (= "Bütün meyveleri, mahsulâtı helak edildi")

يُحَاطَ 12/66 (= "sizler, kuşatılmadıkça, kurtuluş yolundan alıkonulmadıkça...")

376 — حول — 26

a) حَالَ يَحُولُ حَوْلًا Ayırdetmek, haczetmek, fasletmek, (araya) girmek.

حَالَ 11/43.

يَحُولُ 8/24 (= "Allah, kişi ile kalbi arasına girer." Yani Allah, bir kişinin kalbine, muradından = isteğinden men' edecek ve niyetini tağyir edecek = değiştirecek şeyleri ilkâ eder = bırakır.)

جِيلَ 34/54.

b) الحَوْلُ Sene. Tesniyesi: حَوْلَيْن حَوْلان

الحَوْلِ 2/240.

حَوْلَيْنِ 2/233.

1 — حيد — 379

حَادَ يَحِيدُ حَيْدًا حَيَادَانًا حَيْدَةً Nefret etmek, temayül göstermemek, kaçınmak, kaçmak.

تَحِيدُ 50/19.

1 — حير — 380

حَيْرَانُ Mütehayyir, hayret ve ızdırap içerisinde kalan, doğru ciheti bilemeyen, şaşkın.

حَيْرَانَ 6/71.

مُتَحَيِّزًا حيز Bakınız حوز maddesi.

5 — حيص — 381

المَحِيصُ Kaçış, kaçamak, kaçış yeri.

مَحِيصٍ 14/21, 41/48, 42/35, 50/36.

مَحِيصًا 4/121.

4 — حيض — 382

حَاضَتْ تَحِيضُ حَيْضًا مَحِيضًا Hayızlı olmak, aybaşı görmek.

المَحِيضُ (=Hayız: Rahmin, hususi vasıflara binâen ve mahdud vakitlerde ifraz ettiği kan.)

يَحِضْنَ 65/4.

المَحِيضِ 2/222 (= iki defa), 65/4.

1 — حيف — 383

خَافَ يَحِيفُ حَيْفًا Hükümde meyl göstermek, iki taraftan birine temayül etmek, haksızlık etmek, taraf tutmak

يَحِيفَ 24/50.

10 — حيق — 384

حَاقَ يَحِيقُ حَيْقًا حَيْقَانًا (ب) harf-i cerri ile birlikte: Kuşatmak, isabet etmek, sarmak, düşürmek manasında.

c) حَوْلِ Etraf, etrafında, civarında. Mansub ve مِنْ harf-i cerri ile mecrur olarak kullanılır.

حَوْلَ 19/68, 39/75.

حَوْلِكَ 3/159.

حَوْلَكُم 9/101, 46/27.

حَوْلَه 2/17, 17/1, 26/25 - 34, 40/7.

حَوْلِهَا 6/92, 27/8, 42/7.

حَوْلَهُم 9/120, 29/67.

d) الحِوَلُ Tahavvül, intikal, ayrılmak.

حِوَلًا 18/108.

e) التَحْوِيلُ Tahvil: Tebdil, tağyir, değiştirme; tebeddül, tagayyür, değişme.

تَحْوِيلًا Tağyir, çevirme: 17/56; tagayyür değişiklik, tahavvül: 17/77, 35/43.

f) الحِيلَةُ Maharet, çare.

حِيلَةً 4/98.

2 — حوى — 377

a) الحَوَايَا Bağırsaklar.

الحَوَايَا 6/146.

b) أَحْوَى Siyaha çalan yeşil veya yeşile çalan siyah.

أَحْوَى 87/5.

31 — حيث — 378

حَيْثُ Mübhem mekân zarfı olup kendisinden sonraki kelime yahut cümle kendisini açıklar. Mücerred olarak ve مِنْ harf-i cerriyle birlikte getirilir. ...yerde, ...yerden manasını ifade eder.

حَيْثُ 2/35 - 58 - 144 - 149 - 150 (= İki defa) - 191 (= iki kere) - 199 - 222, 4/89 - 91, 6/124, 7/19 - 27 - 161 - 182, 9/5, 12/56 - 68, 15/65, 16/26 - 45, 20/69, 38/36, 39/25 - 74, 59/2, 65/3 - 6, 68/44.

b) أحْيَا يُحْيِى إِحْيَاءً Hayat vermek, diriltmek. İsm-i faili: مُحْيِى

اَحْيَا 2/164, 5/32, 16/65, 29/63, 45/5, 53/44.

اَحْيَاكم 2/28, 22/66.

اَحْيَاها 5/32, 41/39.

اَحْيَاهم 2/243.

اَحْيَيْتَنَا 40/11.

اَحْيَيْنَا 35/9, 50/11.

اَحْيَيْنَاه 6/122.

اَحْيَيْنَاها 36/33.

اُحْيِى 2/258, 3/49.

تُحْيِى 2/260.

نُحْيِى 36/12, 50/43.

لِنُحْيِى 25/49.

فَلَنُحْيِيَنَّه 16/97.

يُحْيِى 2/73 - 258 - 259, 3/156, 7/158, 9/116, 10/56, 22/6, 23/80, 30/19 - 24 - 50, 36/78, 40/68, 42/9, 44/8, 57/2 - 17.

يُحْيِىَ 46/33, 75/40.

يُحْيِيكم 2/28, 8/24, 22/66, 30/40, 45/26.

يُحْيِينِ 26/81. Aslı: يُحْيِيَنِى

يُحْيِيهَا 36/79.

مُحْيِى 30/50, 41/39.

c) الحَىُّ Diri, canlı, hayat sahibi. المَيِّتُ'nün zıddıdır. Cemisi اَحْيَاءٌ'dür. Aynı zamanda الحَىُّ lafzı, Allah Teâlâ'nın isimlerinden birisidir.

حَىٍّ 21/30.

الحَىَّ Allah'ın ismi olarak: 2/255, 3/2, 20/111, 25/58, 40/65; المَيِّتُ'nün zıddı olan diri, canlı, sağ manasında: 3/27 (= iki kere), 6/95 (= iki defa). 10/31 (= iki kere), 30/19 (= iki kere).

حَيًّا 19/15 - 31 - 33 - 66, 36/70.

اَحْيَاء 2/154, 3/169, 16/21, 77/26.

حَاقَ 6/10, 11/8, 16/34, 21/41, 39/48. 40/ 45 - 83, 45/33, 46/26.

يَحِيقُ 35/43.

385 — حين — 35

a) الحِينُ (Manasında azlık veya çoklukla herhangi bir tahdid olmaksızın) vakit, müddet manasını ifade eder. Müstakil isim halinde olduğu gibi, bazen de manası mübhem zaman zarfı olup, muzafun ileyhi kendisini izah eder, zarfiyet üzere mansub olur.

حِين "Tahdidsiz olarak vakit manası" muraddır: 2/36, 7/24, 10/98, 12/35, 14/25, 16/80, 21/111, 23/25 - 54, 36/44, 37/148 - 174 - 178, 38/88, 51/43, 76/1; muzafun ileyhin açıkladığı mübhem zaman zarfı olarak: 2/177, 5/101 - 106, 11/5, 16/6 (= iki kere), 21/39, 24/58, 25/42, 26/218, 28/15, 30/17 (= iki kere) - 18, 38/3, 39/42 - 58, 52/48.

b) حِينَ "zarfı, mahzuf bir cümleden ivaz olarak اِذْ'e izafe edilir. O vakit manasını ifade eder.

حِينَئِذٍ 56/84 (= "Can boğaza geldiği vakit..." demektir.)

386 — حيى — 184

a) حَىِىَ يَحْيَى - حَيًّ يَحْيَى fiili مات afillinin zıddı olup; diri olmak, yaşamak, hayatta kalmak manasına gelir. Masdarı حَيَاةٌ'dür. Bazen الحَيَاةُ ile teşbih sûretinde mecazî manalar murad edilir. Toprağın münbit olması, nefislerin ıslah edilmesi gibi.

حَىٍّ 8/42.

تَحْيَوْنَ 7/25.

نَحْيَا 23/37, 45/24.

يَحْيَا 8/42, 20/74, 87/13.

الأَحْيَاءُ 35/22.

الحَيَاةُ İzahı için bakınız : (a) şıkkı.

حَيَاة 2/96 - 179, 16/97, 25/3.

الحَيَاة 2/85 - 86 - 204 - 212, 3/14 - 117 - 185, 4/74 - 94 - 109, 6/32 - 70 - 130, 7/32 - 51 - 152, 9/38 (= iki defa) - 55, 10/7 - 23 - 24 - 64 - 88 - 98, 11/15, 13/26 (= iki kere) - 34, 14/3 -27, 16/107, 17/75, 18/28 - 45 - 46 -104, 20/72 - 97 - 131, 23/33, 24/33, 28/60 - 61 - 79, 29/25 - 64, 30/7, 31/33, 33/28, 35/5, 39/26, 40/39 - 51, 41/16 - 31, 42/36, 43/32 - 35, 45/35, 47/36, 53/29, 57/20 (= İki kere), 67/2, 79/38, 87/16.

حَيَاتِكُم 46/20.

حَيَاتُنَا 6/29, 23/37, 45/24.

الحَيَاتِى 89/24.

d) المَحْيَا Hayat, dirilik, canlılık, yaşamak. المَمَاتُ'nün zıddıdır.

مَحْيَاهُم 45/21.

مَحْيَاىَ 6/162.

e) حَيَّا يُحَيِّى تَحِيَّةً Selam vermek, selâmlamak.

حَيُّوكَ 58/8.

يُحَيِّكَ 58/8.

فَحَيُّوا 4/86.

حُيِّيتُم 4/86.

تَحِيَّةً 4/88, 24/61, 25/75.

تَحِيَّتُهُم 10/10, 14/23, 33/44.

f) اسْتَحْيَى يَسْتَحْيِى اسْتِحْيَاءً 1 - Utanmak. Allah'a isnad edilen الاِسْتِحْيَاءُ ise, terk-i fiil (yapmayı terk etmek) manasında caridir. 2 - Hayatını ibka etmek, öldürmemek, hayatına devam vermek, yaşatmak, sağ bırakmak.

نَسْتَحْيِى Yaşatmak, öldürmemek: 7/127.

يَسْتَحْيُونَ Yaşatmak, öldürmemek: 2/49, 7/141, 14/6.

يَسْتَحْيِى "Allah sivrisinek ve daha küçüklerinden olanlarla misal getirmeyi terk etmez, çekinmez.": 2/26; yaşatmak, sağ bırakmak: 28/4; utanmak: 33/53; "Allah, hakkı yerleştirmeyi terk etmez, hakkın takririnden çekinmez": 33/53.

اسْتَحْيُوا "Yaşatmak, sağ bırakmak: 40/25.

اسْتِحْيَاءٍ Utanmak: 28/25.

g) الحَيَّةُ Yılan.

حَيَّةٌ 20/20.

h) الحَيَوَانُ Her türlü hayat sahibi mahlukât, canlı.

الحَيَوَانُ lafzıyla bazen الحَيَاة gibi masdar manası murad edilir.

الحَيَوَانُ 29/64 (= "Âhiret yurdu ise hayatlar = canlıdır." veya "Âhiret yurdunda dâimi, mükemmel bir hayat vardır.")

حرف الخاء

387 — خبأ — 1

الخَبْءُ Gizli, örtülü.

الخَبْءَ 27/25.

388 — خبت — 3

اَخْبَتَ يُخْبِتُ Huşû'da bulunmak, itaatkâr olmak, iman hususunda mutmain olmak, önünde eğilmek. المُخْبِتُ ism-i faili olup cemisi المُخْبِتُونَ 'dir. المُخْبِتِينَ

اَخْبَتُوا 11/23.

فَتُخْبِتَ 22/54.

الْمُخْبِتِينَ 22/34.

389 — خبث — 16

خَبُثَ يَخْبُثُ خُبْثًا خَبَاثَةً Çirkin, pis olmak. الخَبِيثُ lafzı Kur'ân'da çok defa الطَّيِّبُ'in mukabili olarak varid olmuştur. Pis, çirkin manasına gelir. Müennesi الخَبِيثَةُ cemisi الخَبِيثُون الخَبِيثِين müennesinin cemisi de الخَبَائِثُ الخَبِيثَاتُ 'dür. الخَبَائِثُ aynı zamanda kötü fiil ve hareketlerle, pis şeylere denir. الخَبِيثُ lafzı ayrıca düşük, değersiz, batıl, çürük, müstekreh = hoşa gitmeyen, fena manalarını da ifade eder.

خَبُثَ Kıymetsiz, verimsiz olmak : 7/58.

الخَبِيث Düşük, hoş gitmeyen: 2/267; الطَّيِّب ve الخَبِيث ile, münafık ve halis mü'min (muhlis) kasdedilmektedir: 3/179; kötü, değersiz, düşük: 4/2 (= "Kötüyü iyiye bedel olarak almayınız". Bundan maksat, helal olanla haramı almayınız; yani araya haram girdiği için, haramın bozduğu yetimin iyi malını; helalden elde ettiğiniz, helâlin temiz, iyi kıldığı kötü malınızı vererek almayınız, demektir. Yetimin velisi olarak böyle yapmak, iyi malı kötüleştirmek, kötü malı da –helâldan elde edildiği için– temiz tutmaktır.); batıl, fesad; 5/100 (= iki kere. "Üzerinde bulundukları batıl ve fesad ile, Allah'ın onları kendisine davet ettiği hayır ve ıslah-ı hal aynı seviyede olmaz." mealinde.); الخَبِيث ve الطَّيِّب ile kâfir ve mü'min kasdedilmektedir: 8/37 (= iki kere)

خَبِيثَةٍ 14/26 (= iki kez variddir. "Batıl kelimenin misali; çürük bir ağaç gibidir.")

خَبَالًا "Onlar sizin sıkıntıda kalmanız hususunda güçlerini gizlemezler, esirgemezler" veya "Onlar size fenalık yapmada kusur etmezler" mealinde olup; size ellerinden gelen her türlü kötülüğü yaparlar, demektir: 3/118; bozgunculuk, fenalık : 9/47.

394 — خبو — 1

خَبَا يَخْبُو خَبْوًا خُبُوًّا Sönmek, dinmek, sönmeye yüz tutmak.

خَبَتْ 17/97.

395 — ختر — 1

خَتَّارٌ Mübalağa sigası olup; gaddar, vefasız manasında.

خَتَّارٍ 31/32.

396 — ختم — 8

a) خَتَمَ يَخْتِمُ خَتْمًا Bitirmek; mühürlemek, damga basmak, ism-i mef'ûlü مَخْتُومٌ'dür. الخَتْمُ; istiare şeklinde kalbin, kulağın ve ağzın mühürlenmesi manasında kullanılır ki; ya hakikî yahut mecazi olur. Hakiki cihette kalbin mühürlenmesinden maksat, onu hiçbir şey fehm etmez, anlamaktan âciz hâle getirmek; ağzın mühürlenmesinden murad ise, onu konuşamaz kılmaktır. Kulağın mühürlenmesi de, onun işitme hâssasını yitirmesidir. Manevi ve mecazi cihette ise; kalbin, hakkı, hakikati anlamaması; kulağın, hakkı işitmemesi, hakka kulak vermeyişi ve ağzın (dilin), hakikati söylememesi, dile getirememesidir. خِتَامٌ lafzı nihayet, son; mühür manalarına gelir.

خَتَمَ 2/7, 6/46, 45/23.

نَخْتِمُ 36/65.

يَخْتِمْ 42/24.

الخَبِيثُونَ 24/26 (= "Bozulmuş, fasid erkekler de bozulmuş kadınlara ehildirler")

لِلخَبِيثِينَ 24/26.

الخَبِيثَاتُ 24/26.

لِلخَبِيثَاتِ 24/26.

الخَبَائِثَ Pis şeyler: 7/157; çirkin işler: 21/74.

390 — خبر — 52

a) الخَبَرُ Haber (herhangi bir vakıanın anlatılması, bildirilmesi). Cemisi أَخْبَارٌ'dur.

خَبَرَ 27/7, 28/29.

أَخْبَارَكُم 9/94, 47/31.

أَخْبَارَهَا 99/4.

b) الخُبْرُ İşin iç yüzünü bilmek. الخَبِيرُ İşlerin iç yüzünü bilen, haberdar olan manasında Allah'ın isimlerinden birisidir.

خُبْرًا 18/68 - 91.

خَبِير 2/234 - 271, 3/153 - 180, 5/8, 9/16, 11/1 -111, 22/63, 24/30 - 53, 27/88, 31/16 - 29 - 34, 35/14 - 31, 42/27, 49/13, 57/10, 58/3 - 11 - 13, 59/18, 63/11, 64/8, 100/11.

الخَبِير 6/18 - 73 - 103, 34/1, 66/3, 67/14.

خَبِيرًا 4/35 - 94 - 128 - 135, 17/17 - 30 - 96, 25/58 - 59, 33/2 - 34, 48/11.

391 — خبز — 1

الخُبْزُ Ekmek.

خُبْزًا 12/36.

392 — خبط — 1

تَخَبَّطَ يَتَخَبَّطُ تَخَبُّطًا Hırpalamak, çarpmak.

يَتَخَبَّطْهُ 2/275.

393 — خبل — 2

الخَبَالُ Noksaniyet (eksiklik), zarar, ziyan, ızdırab verici fesad (bozukluk, fenalık, sıkıntı, külfet).

خِتَامُه 83/26 (= "Onun son içimi, son yudumu misk kokusu verir" veya "Mühürü misktir." mealinde olup; bütün şarabın değil de, sadece sonunun misk kokusunu yayması; – âdet veçhiyle – içen kimsenin ancak son yudumda içtiğinin tadının ve kokusunun farkına varması, tadı damağında kalması sebebiyledir.)

مَخْتُوم 83/25 (= Üzeri mühürlenmiş manasında olup, onlardan başka hiçbir kimsenin mührünü açamaması demektir. Bu da, onun enfes olması, ona el değmemiş olması ve onlara mahsus olmasından kinayedir.)

b) الخاتَمُ Mühür, yüzük.

خَاتَمَ النَّبِيِّينَ 33/40 (= Kendisiyle peygamberliğin mühürlenmiş ve gelişiyle nübüvvet tamamlanmış olması murad olup, peygamberlerin sonuncusu olduğu tasrih edilmiştir.)

397 — خدد — 2

a) الخَدُّ Yanak.

خَدَّكَ 31/18 (= Yanak bükmek, kibirlenmek ve böbürlenmekten kinayedir.)

b) الأُخْدُودُ Uzun çukur; hendek.

الأُخْدُودِ (= Zamanlarındaki mü'minleri yakmak için içerisinde ateş yaktıkları çukuru kazan bir kavme helak ile bedduadır.)

398 — خدع — 5

خَدَعَ يُخَادِعُ مُخَادَعَةً خِدَاعًا - خَدَعَ يَخْدَعُ خَدْعًا خِدْعًا خَدِيعَةً fiilleri tuzak kurmak, aldatmak manasındadır. İsm-i faili; الخِاداعُ خَادِعٌ lafzı Allah'a isnad edildiği zaman; cezalandırmak, ikâba çarptırmak manası maksud olur.

يَخْدَعُوكَ 8/62 (= "Seni tuzağa düşürmek isterlerse...")

يَخْدَعُون 2/9.

يُخَادِعُون 2/9 (= Kendilerince, içlerinde küfrü gizleyip, dışta imanı izhar etmekle Allah'ın azabından kurtulacaklarını hesab ediyorlar. Halbuki onlar bununla ancak kendileri zarar eder, fakat farkında değiller, demektir.); 4/142.

خَادِعُهم 4/142 (= "Halbuki Allah, onların aldatmalarının cezası olarak onları ikaba çarptıracaktır.)

399 — خدن — 2

الخِدْنُ Gizli dost, metres, içli - dışlı olan. Cemisi اَخْدَانٌ'dır.

اَخْدَانٍ 4/25, 5/5.

400 — خذل — 3

a) خَذَلَ يَخْذُلُ خُذْلًا خِذْلَانًا Yardımı kesmek. İsm-i mef'ulü: مَخْذُولٌ

يَخْذُلْكم 3/160.

مَخْذُولًا 17/22 (= Desteksiz, dayanaksız, perişan).

b) الخَذُولُ Çoğu kez yardımını çeken, ortada bırakan, çokça yardımsız bırakan.

خَذُولًا 25/29.

401 — خرب — 2

خَرِبَ يَخْرَبُ خَرَبًا خَرَابًا fiili عَمَرَ fiilinin zıddı olup; harab olmak, çökmek, yıkılmak, boşalmak manalarına gelir.

اَخْرَبَ يُخْرِبُ Harab etmek, yıkmak, çökertmek.

يُخْرِبُونَ 59/2.

خَرَابِهَا 2/114 (= Yıkılmış, boşalmış, muattal bir hale gelmiş)

402 — خرج — 177

a) خَرَجَ يَخْرُجُ خُرُوجًا Çıkmak. İsm-i faili خَارِجٌ cemisi خَارِجِين خَارِجُونَ ism-i mekanı مَخْرَجٌ'dür.

خَرَجَ 19/11, 28/21 - 79.

خَرَجْتَ 2/149 - 150.

خَرَجْتُمْ 60/1.

خَرَجْنَ 2/240.

خَرَجْنَا 9/42.

خَرَجُوا 2/243, 5/61, 8/47, 9/47, 47/16.

تَخْرُج 18/5, 20/22, 23/20, 27/12, 28/32, 37/64, 41/47, 49/5.

تَخْرُجُوا 9/83.

تَخْرُجُون 30/25.

لَنَخْرُجَنَّ 59/11.

يَخْرُج 2/74, 4/100, 7/58 (= iki defa), 16/69, 24/43. 30/48, 34/2, 55/22, 57/4, 86/7.

لَيَخْرُجُنَّ 24/53.

يَخْرُجْنَ 65/1.

يَخْرُجُوا 5/22 (= iki defa) - 37, 22/22, 32/2, 59/2.

يَخْرُجُون 54/7, 59/12, 70/43.

اخْرُجْ 7/13 - 18, 12/31, 15/34, 28/20, 38/77.

اخْرُجُوا 4/66.

خُرُوجِ 40/11.

الخُرُوج 9/46 - 83, 50/11 - 42.

مَخْرَجًا 65/2 (= Çıkış yeri, çıkış yolu).

بِخَارِجٍ 6/122.

بِخَارِجِين 2/167, 5/37.

b) اَخْرَجَ يُخْرِجُ اِخْرَاجًا مَخْرَجًا Çıkarmak. (Bu çıkarma hakîkî veya manevi olabilir.) İsm-i faili مُخْرِجٌ ism-i mef'ulü مُخْرَجٌ cemisi مُخْرَجُون مُخْرَجِين 'dir.

اَخْرَجَ 2/22, 7/27 - 32, 14/32, 20/88, 24/40, 48/29, 59/2, 79/29 - 31, 87/4.

اَخْرَجَتِ 99/2.

اَخْرَجَتْكَ 47/13.

اَخْرَجَكَ 8/5.

اَخْرَجَكُم 16/78.

اَخْرَجْنَا 2/267, 6/99 (= İki defa), 7/57, 20/53, 27/82, 35/27, 36/33, 51/35.

فَاَخْرَجْنَاهُم 26/57.

اَخْرَجَنِى 12/100.

اَخْرَجَهُ 9/40.

اَخْرَجَهُمَا 2/36.

اَخْرَجُوكُم 2/191, 60/9.

تُخْرِج 3/27 (= iki kere), 5/110, 14/1.

لِتُخْرِجَنَا 20/57.

لِتُخْرِجُوا 7/123.

تُخْرَجُون 2/84 - 85.

فَتُخْرِجُوه 6/148.

تُخْرِجُوهُنَّ 65/1.

نُخْرِج 6/99, 7/57, 17/13, 32/27, 78/15.

نُخْرِجُكُم 20/55, 22/5.

لَنُخْرِجَنَّكَ 7/88.

لَنُخْرِجَنَّكُم 14/13.

لَنُخْرِجَنَّهُم 27/37.

يُخْرِج 2/61, 6/95, 10/31 (= iki defa), 27/25, 30/19 (= İki defa), 39/21, 47/29 - 37, 65/11.

يُخْرِجَاكُم 20/63.

يُخْرِجَكُم 7/110, 26/35, 33/43, 40/67, 57/9, 71/18.

لَيُخْرِجَنَّ 63/8.

لَيُخْرِجَنَّكُمَا 20/117.

يُخْرِجُهُم 2/257, 5/16.

يُخْرِجُوكَ 8/30, 17/76.

يُخْرِجُوكُم 60/8.

2 — خردل — 403

الخَرْدَلُ Çok küçük tohuma sahip bir nebat (hardal).

خَرْدَلٍ 21/47 (= Allah'ın, eşyanın inceliklerine vakıf olan ilminin kemal-i ihatasından kinayedir.); yine kinaye olarak: 31/16.

12 — خرر — 404

خَرَّ يَخِرُّ خَرًّا خُرُورًا Yüksekten düşmek, çökmek, yıkılmak. خَرَّ رَاكِعًا

أَوْسَاجِدًا Secdeye kapanmak. عَلَى harf-i cerri ile: Üzerine düşmek, iltizam etmek.

خَرَّ Düşmek: 7/143, 16/26, 22/31, 34/14; secdeye kapanmak: 38/24.

خَرُّوا Secdeye kapanmak: 12/100, 19/58, 32/15.

تَخِرُّ Düşmek: 19/90.

يَخِرُّوا 25/73 (= "âyetleri sağır ve kör olarak iltizam etmezler" Yani âyetleri düşünmeksizin, körü körüne iltizam etmezler.).

يَخِرُّونَ Secdeye kapanmak: 17/107 - 109.

5 — خرص — 405

خَرَصَ يَخْرُصُ خَرْصًا Takdir etmek, tahmin etmek, tahmin üzere söz söylemek; yalan uydurmak.

الخَرَّاصُ Çok yalancı. Cemisi: الخَرَّاصُونَ

تَخْرُصُونَ Tahmin yürütmek, yalan uydurmak: 6/148.

يَخْرُصُونَ Yalan uydurmak: 6/118, 10/66, 43/20.

الخَرَّاصُونَ 51/10 (= Kafadan atanlar, yalancılar) .

1 — خرطم — 406

الخُرْطُومُ Burun.

يُخْرِجُونَ 60/1.

يُخْرِجُونَهُم 2/257.

اُخْرُجْ "Çıkar" manasında emirdir: 14/5.

اَخْرَجْنَا 4/75, 23/107, 35/37.

اَخْرَجْتَنِي 17/80.

اَخْرَجُوا 6/93, 27/56.

اَخْرَجُوهُم 2/191, 7/82.

أُخْرِجَتْ Çıkarılmak: 3/110

أُخْرِجْتُم 59/11.

أُخْرِجْنَا 2/246.

أُخْرِجُوا 3/195, 22/40, 59/8 - 12.

أُخْرِجَ Çıkarılmak: 19/66. 46/17.

تُخْرِجُونَ 7/25, 30/19, 43/11.

يُخْرِجُونَ 45/35.

إِخْرَاجٍ 2/217 - 240, 9/13.

إِخْرَاجًا 71/18.

إِخْرَاجُكُم 60/9.

إِخْرَاجُهُم 2/85.

مُخْرَجَ Mimli masdarı 17/80 (= "beni rıza gösterilen bir çıkarışla çıkar")

مُخْرِجَ 2/72, 6/95, 9/64.

مُخْرَجُونَ 23/35, 27/67.

بِمُخْرَجِينَ 15/48.

الْمُخْرَجِينَ 26/167.

c) اسْتَخْرَجَ يَسْتَخْرِجُ Çıkarmak, çıkarmaya çalışmak, çözmek, istinbat etmek, çıkarmayı arzu etmek.

اسْتَخْرَجَهَا 12/76.

تَسْتَخْرِجُوا 16/14.

تَسْتَخْرِجُونَ 35/12.

يَسْتَخْرِجَا 18/82.

d) الخَرْجُ ve الخَرَاجُ Haraç, vergi, ücret, mükâfat, hasılat.

خَرْجًا Ücret: 18/94, 23/72.

فَخَرَاجُ رَبِّكَ 23/72 (= Mükâfat).

خِزْی Alçaklık, kepazelik: 2/85-114, 5/33 - 41, 11/66, 22/9.

الخِزْی Alçaklık, kepazelik: 9/63, 10/98, 16/27, 39/26, 41/16.

اَخْزٰی 41/16.

b) اَخْزٰی یُخْزِی Alçaltmak, rezil ve zelil kılmak; utandırmak. İsm-i faili: مُخْزٍ المُخْزِی

اَخْزَیْتَه Alçaltmak: 3/192.

تُخْزِنا Alçaltmak: 3/194.

تُخْزِنی Alçaltmak: 26/87.

تُخْزُونِ Utandırmak veya alçaltmak, rezil etmek: 11/78, 15/89. Aslı تُخْزُونِی

یُخْزِهم 9/14 (= Alçaltmak)

لِیُخْزِیَ Alçaltmak: 59/5.

یُخْزِی Alçaltmak: 66/8.

یُخْزِیه Alçaltmak: 11/39 - 93, 39/40.

یُخْزِیهم Alçaltmak: 16/27.

مُخْزِی Alçaltıcı: 9/2.

410 — خسأ — 4

a) خَسَأَ یَخْسَأُ خُسُوءًا Uzak olmak, sinmek, kovulmak. İsm-i faili: خَاسِئٌ cemisi: خَاسِئِینَ خَاسِئُونَ

اُخْسَئُوا 23/108

خَاسِئِینَ 2/65, 7/166.

الخَاسِئُ Aynı zamanda mütehayyir, şaşkın, hayrette kalan manasına da gelir.

خَاسِئًا 67/4.

411 — خسر — 65

a) خَسِرَ یَخْسَرُ خَسْرًا خُسْرًا خَسَارًا خُسْرَانًا Zarar etmek, ziyana uğramak, zayi etmek, (malı v.s.) eksilmek. İsm-i faili: خَاسِرٌ cemisi: خَاسِرِین خَاسِرُونَ müennesi: خَاسِرَة İsm-i tafdili (اَخْسَرُ = Çok zarar eden), cemisi اَخْسَرُون اَخْسِرِین'dir.

الخُزْطُوم 68/16 (= "O'nun burnuna damga basacağız." Bu, onun utanç verici durumu iltizam etmesinden kinayedir.).

407 — خرق — 4

a) خَرَقَ یَخْرِقُ خَرْقًا Delmek.

اَخَرَقْتَهَا 18/71.

خَرَقِهَا 18/71.

تَخْرِق 17/37.

b) خَرَقُوا fiili aynı zamanda iftira etmek, yalan uydurmak manasındadır.

خَرَقُوا 6/100 (= "Bilmeden oğullar ve kızlar uydurup Allah'a nispet ettiler.)

408 — خزن — 13

a) خَازِنٌ Saklayan, koruyan, bekçi; hazineye bakan, muhafaza eden. Cemisi: خَزَنَةٌ خَازِنِین خَازِنُون

بِخَازِنِین 15/22.

لِخَزَنَةِ جَهَنَّم 40/49.

خَزَنَتُهَا 39/71 - 73, 67/8.

b) الخِزَانَةُ Hazine. Cemisi: خَزَائِنُ

خَزَائِنُ الله Allah'ın hazinelerinden maksat. Ondan başka hiç kimsenin ilmî onlara erişemeyeceği mukadderatıdır.

خَزَائِن 6/50, 11/31, 12/55, 17/100, 38/9, 52/37, 63/7.

خَزَائِنُه 15/21.

409 — خزی — 26

a) خَزِیَ یَخْزٰی خِزْیًا Alçak, kepaze, rezil-rüsvâ olmak. خَزِیَ خِزَایَةً Utanmak.

اَخْزٰی İsm-i tafdil olup; çok alçaltıcı, perişan edici manasındadır.

نُخْزٰی 20/134 (= Rezil-rüsvâ olmak)

yıp, hasaretinizi, zararınızı artırdınız" mealinde)

8 — خسف — 412

خَسَفَ يَخْسِفُ خُسُوفًا Ziyası (ışığı) gitmek, tutulmak.

خَسَفَ يَخْسِفُ خَسْفًا ب: harf-i cerri ile: (Yere) batırmak, (yere) göçürmek, hezimete uğratmak.

خَسَفَ (Yere) batırmak: 28/82, tutulmak: 75/8.

خَسَفْنَا (Yere) batırmak: 28/81, 29/40.

نَخْسِفْ (Yere) göçürmek: 34/9.

يَخْسِفْ (Yere) göçürmek: 16/45; 17/68, 67/16.

1 — خشب — 413

الخَشَبُ Odun, kütük, kereste. Cemisi: الخُشُبُ Odunlar, kütükler, kerestеler.

خُشُبٌ 63/4

17 — خشع — 414

خَشَعَ يَخْشَعُ خُشُوعًا Huşû'da bulunmak, ürpermek, hürmet göstermek, sakin ve sessiz olmak, alçalmak, kısılmak, yumuşamak, korkmak, خَشَعَةِ الأَرْضُ Yer kurumak, münbit olmamak. İsm-i faili: خَاشِعٌ cemisi: خُشَّعٌ خَاشِعُونَ خَاشِعِينَ müennesi: خَاشِعَة müennesin cemisi: خَاشِعَاتٌ

خَشَعَتِ 20/108.

تَخْشَعَ 57/16.

خُشُوعًا 17/109.

خَاشِعًا 59/21.

خَاشِعُونَ 23/2.

خَاشِعِينَ 3/119, 21/90, 42/45.

الخَاشِعِينَ 2/45, 33/35.

خَسِرَ يَخْسَرُ خُسْرًا: Zayi ettirmek, zarar vermek, helak etmek, faydalanamaz hale getirmek. İsm-i faili: خَاسِرٌ cemisi: خَاسِرُونَ müennesi: خَاسِرَة خَاسِرِينَ

خَسِرَ Zarar etmek: 4/119, 6/31 - 140, 10/45, 40/78 - 85; zarar vermek, helak etmek: 22/11.

خَسِرُوا Zarar vermek: 6/12 - 20, 7/9 - 53, 11/21, 23/103, 39/15, 42/45.

يَخْسَرُ Zarar etmek, ziyana uğramak: 45/27.

خُسْرٍ 103/2.

خُسْرًا 65/9.

خَسَارًا 17/82, 35/39, 71/21.

الخُسْرَانُ 22/11, 39/15.

خُسْرَانًا 4/119.

لَخَاسِرُونَ 7/90, 12/14, 23/34.

الخَاسِرُونَ 2/27 - 121, 7/99 - 178, 8/37, 9/69, 16/109, 29/52, 39/63.

خَاسِرِينَ 3/149, 5/21 - 53, 41/25, 46/18.

الخَاسِرِينَ 2/64, 3/85, 5/5 - 30, 7/23 - 92 - 149, 10/95, 11/47, 39/15 - 65, 41/23, 42/45.

خَاسِرَةٌ 79/12.

الأَخْسَرُونَ 11/22, 27/5.

الأَخْسَرِينَ 18/103, 21/70.

b) أَخْسَرَ يُخْسِرُ Eksiltmek, düşük göstermek, İsm-i faili مُخْسِرٌ cemisi مُخْسِرِينَ مُخْسِرُونَ'dir.

تُخْسِرُوا 55/9.

يُخْسِرُونَ 83/3.

المُخْسِرِينَ 26/181.

c) خَسَّرَ تَخْسِيرًا Zarara sokmak, zarar çıkarmak.

تَخْسِيرٍ 11/63 (= "Eğer size uysam, bana zarar çıkarmaktan başka bir katkınız olmaz" veya "Sizi her hidâyete davet edişimde, ziyadece yalanla-

وَاخْشَوْنِ 5/3 - 44. Aslı: وَاخْشَوْنِی

وَاخْشَوْنِی 2/150.

فاخْشَوْهم 3/173.

خَشْیَة 2/74, 4/77 (= iki defa), 17/31 - 100, 23/57, 59/21.

خَشْیَتِه 21/28.

4 — خصص — 416

a) اخْتَصَّ یَخْتَصُّ اخْتِصَاصًا . ب : harf-i cerri ile: Aid ve mahsus kılmak, tahsis etmek.

یخْتَصُّ 2/105, 3/74.

b) خَاصَّةً Hususan, hususi olarak, sadece, yalnız, عَامَّةً'nin zıddıdır.

خَاصَّةً 8/25.

الخَصَاصَةُ Fakirlik, muhtaç olmak.

خَصَاصَةٌ 59/9.

2 — خصف — 417

خَصَفَ یَخْصِفُ خَصْفًا Yapıştırmak, bağlamak, yamamak, örtmek.

یَخْصِفَانِ "Avret yerlerini örtmek için cennet yapraklarıyla üzerlerini örtmeye başladılar" mealinde: 7/ 22, 20/121.

18 — خصم — 418

الخِصَامُ Niza', mücadele, çekişme.

خَصِیمٌ Çekişen, mücadele eden, hasım, taraf tutan, kavgacı.

الخِصَام 2/204, 43/18.

خَصِیمٌ 16/4, 36/77.

خَصِیمًا "Hainlerin tarafcısı, müdafaacısı olma: 4/105.

b) تَخَاصَمَ یَتَخَاصَمُ تَخَاصُمًا ve

اخْتَصَمَ یَخْتَصِمُ Niza' etmek, çekişmek (cemaat halinde)

اخْتَصَمُوا 22/19.

تَخْتَصِمُوا 50/28.

خُشَّعًا 54/7.

خَاشِعَة Kuru, nebatsız: 41/39, sakin, huşû'lu, korkan (gözün korkması manasında): 68/43, 70/44, 79/9; öne eğik (başın öne eğilmesi manasında) : 88/2.

الخَاشِعَاتِ 33/35.

48 — خشی — 415

خَشِیَ یَخْشَی خَشْیَةً Korkmak, sakınmak, çekinmek, endişe etmek.

الخَشْیَةُ Kendisinden korkulana karşı ta'zim ve hürmet ile birlikte korkmaktır.

خَشْیَة مِنَ الله خَشْیَة الله "Allah'ın gazabından ve ikabından korkmak.

خَشِیَ 4/25, 36/11, 50/33, 98/8.

خَشِیتُ 20/94.

خَشِینَا 18/80.

تَخْشَی 20/77 (= "Seni salim olarak kavuşmaktan alıkoyan hususları endişe etmezsin."); 33/37 (= Çekinmek); 79/19 (= Ta'zimle birlikte korkmak)

تَخْشَاه 33/37.

تَخْشَوا 5/44.

تَخْشَوْن 9/24.

تَخْشَوْنهم 9/13.

تَخْشَوْه 9/13.

تَخْشَوْهم 2/150, 5/3.

نَخْشَی 5/52.

یَخْشَ 4/9, 9/18, 24/52.

یَخْشَی 20/3 - 44, 35/28, 79/28, 80/9, 87/10.

یَخْشَاهَا 79/45

یَخْشَوْن 4/77, 13/21, 21/49, 33/39, 35/18, 39/23, 67/12.

یَخْشَوْنه 33/39.

وَاخْشَوْا 31/33.

تَخْتَصِمُون 39/31.

يَخْتَصِمُون 3/44, 26/96, 27/45, 38/69.

يَخِصِّمُون Aslı يَخْتَصِمُون'dur: 36/49.

تَخَاصُمْ 38/64.

c) الخَصْمُ Hasım, çekişen. Tesniyesi: خَصْمَان

الخَصْمِ 38/21 (= Hasımlar, davacılar).

خَصْمَانِ 22/19, 38/22.

d) خَصِمٌ Ziyade husumet sahibi, pek kavgacı, amansızca düşmanlık eden. Cemisi: خَصِمُونَ

خَصِمُونَ 43/58.

419 — خضد — 1

مَخْضُودٌ Soyulmuş, dikenleri alınmış, budanmış.

مَخْضُودٍ 56/28 (= dikensiz) .

420 — خضر — 8

a) الخَضِرُ الاَخْضَرُ Yeşil. الاَخْضَرُ'nun müennesi الخَضْرَاءُ cemileri خُضْرٌ'dur.

خَضِرًا 6/99.

الاَخْضَر 36/80.

خُضْرٍ 12/43 - 46, 55/76, 76/21.

خُضْرًا 18/31.

b) مُخْضَرَّة Yeşermiş, yeşillenmiş, yeşilleşmiş.

مُخْضَرَّة 22/63.

421 — خضع — 2

خَضَعَ يَخْضَعُ خُضُوعًا Tevazu'da bulunmak, alçak gönüllü olmak, boyun eğmek. خَضَعَ بِالْقَوْلِ Edalı konuşmak, yumuşak (çekici, cazib) söz söylemek. İsm-i faili خَاضِعٌ cemisi خَاضِعِين خَاضِعُون

تَخْضَعْنَ 33/32 (= Erkeklerin kendilerine tama' etmemeleri, göz koymamaları için yumuşak ve edalı konuşmaktan men' edilmişlerdir.)

خَاضِعِين 26/4 (= "ona boyun eğmiş olurlar, inkıyad etmiş, itaat göstermiş olurlar" demektir.)

422 — خطأ — 22

a) الخَطَأُ Kasdi olmaksızın kötülük işlemek, hata. اَخْطَأَ fiilinin ism-i masdarıdır. اَخْطَأَ Hata yapmak, kasıtsız kötülük işlemek, yanılmak.

اَخْطَأْتُم 33/5.

اَخْطَأْنَا 2/286.

خَطَأً 4/92 (= iki defa varid olmuştur. "Kasıtsız, hata ile olanın dışında, bir mü'minin, bir mü'mini öldürmesi, onun şe'ni değildir, bu fiili yapamaz..." mealinde)

b) خَاطِئٌ Kasten kötülüğe meyleden, günahkar, günaha giren. Cemisi: خَاطِئُونَ Müennesi: خَاطِئَة خَاطِئِينَ

الخَاطِئُون 69/37.

خَاطِئِين 12/91 - 97, 28/8.

الخَاطِئِين 12/29.

خَاطِئَةٍ 96/16 (= Perçem sahibinin günahkâr olması muraddır.)

الخَاطِئَةِ 69/9 (= kötü fiiller, günah yahut günahkârların işledikleri fiiller.)

c) الخِطْءُ Kasti işlenen suç, günah.

خِطْئَنَا 17/31.

d) الخَطِيئَة Kasti işlenen suç, günah. Cemisi: خَطَايَا خَطِيئَاتٌ

خَطِيئَةً 4/112.

خَطِيئَتُه 2/81.

خَطِيئَتِي 26/82 (= Günahların bağışlanması hususunda kendisine dönülen zat O'dur ki, ben O'ndan bunu umuyorum, demektir.)

خَطِيئَاتِكُم 7/161.

يَتَخَطَّفَكم 8/26.
نتخطَّفْ 28/57.
يُتَخَطَّفُ 29/67.

5 — خطو — 426

خُطَىٰ خُطُوَاتٌ Adım. Cemisi الخُطْوَةُ

خُطُوَات Şeytanın ve tabilerinin, kumandanlarının izinden giden kimselerle tasvir edilmesidir: 2/168 - 208, 6/142, 24/21 (= iki kere)

3 — خفت — 427

a) خَافَت يُخَافِتُ مُخَافَتَةً Sesi alçaltmak; alçak sesle okumak, konuşmak.

تُخَافِتْ 17/110.

b) تَخَافَتَ يَتَخَافَتُ تَخَافُتًا Gizlice söyleşmek, gizli gizli konuşmak, fısıldaşmak.

يَتَخَافَتُونَ 20/103, 68/23.

4 — خفض — 428

خَفَضَ يَخْفِضُ خَفْضًا Düşürmek, alçaltmak, indirmek. خَفَضَ جَنَاحَه Yumuşak davranmak, alçak gönüllü olmak (= kanat indirmekten murad olarak). İsm-i faili; خَافِضٌ خَافِضَةٌ

اخْفِضْ Yumuşak davranmak: 15/88, 26/215; tevazu' göstermek: 17/24.

خَافِضَةٌ Alçaltıcı: 56/3 (= Kıyametin vasfıdır. Zira kıyamet isyankârları alçaltıp, itaatkârları yükseltir.)

17 — خفف — 429

a) خَفَّ يَخِفُّ خَفًّا خِفَّة : ثَقُلَ fiilinin zıddı: Hafif olmak, yeğni gelmek. (= Hissi yahut manevi olarak).

خَفَّ الرَّجُلُ Ahmak ve kıt akıllı olmak. خفافٌ الخَفِيفُ Hafif. Cemisi

خَفَّتْ Salih amellerin azlığından kinayedir: 7/9, 23/103. 101/8.

خطاياهم 71/25.
خطاياكم 2/58, 29/12.
خَطَايَانَا 20/73, 26/51.
خَطَايَاهُم 29/12.

12 — خطب — 423

a) خَاطَبَ يُخَاطِبُ مُخَاطَبَة خَطَابًا Karşılıklı konuşmak, hitap etmek.

خَاطَبَهم 25/63.
تُخَاطِبْنِى 11/37, 23/27
الخِطَاب 38/23; فَصْلَ الخِطَاب = Beyan, güzel ifade, hak ile batılı ayırd eden hüküm: 38/20.
خِطَابًا 78/37.

b) الخَطْبُ Mevzu-bahs, üzerinde konuşma yapılan mesele, durum.

خَطْبُك 20/95.
خَطْبُكم 15/57, 51/31.
خَطْبُكُمَا 28/23.
خَطْبُكُنَّ 12/51.

c) الخِطْبَة Dünür gitmek, evlenme teklifinde bulunmak.

خِطْبَة 2/235.

1 — خطط — 424

خَطَّ يَخُطُّ خَطًّا Yazmak.

تَخُطُّه 29/48.

7 — خطف — 425

a) خَطِفَ يَخْطَفُ خَطْفًا Yakalamak, kapıp almak. الخَطْفَةُ Yakalayış, kıskıvrak tutuş.

خَطِفَ 37/10 (= Şeytanın kulak hırsızlığı yapmasından mecazdır.)
فَتَخْطَفُه 22/31.
يَخْطَفُ 2/20 (= Kapmak, almak).
الخَطْفَةَ 37/10.

b) تَخَطَّفَ يَتَخَطَّفُ Kapışmak, kıskıvrak tutmak, çarpmak, sürekli yakalamak.

تَخْتَصِمُون 39/31.

يَخْتَصِمُون 3/44, 26/96, 27/45, 38/69.

يَخِصِّمُون Aslı يَخْتَصِمُون'dur: 36/49.

تَخَاصُمْ 38/64.

c) الخَصْمُ Hasım, çekişen. Tesniyesi: خَصْمَان

الخَصْمِ 38/21 (= Hasımlar, davacılar).

خَصْمَانِ 22/19, 38/22.

d) خَصِمٌ Ziyade husumet sahibi, pek kavgacı, amansızca düşmanlık eden. Cemisi: خَصِمُونَ

خَصِمُونَ 43/58.

419 — خضد — 1

مَخْضُودٌ Soyulmuş, dikenleri alınmış, budanmış.

مَخْضُودٍ 56/28 (= dikensiz) .

420 — خضر — 8

a) الخَضِرُ الأَخْضَرُ Yeşil. الأَخْضَرُ'nun müennesi الخَضْرَاءُ cemileri خُضْرٌ'dur.

خَضِرًا 6/99.

الأَخْضَر 36/80.

خُضْرٍ 12/43 - 46, 55/76, 76/21.

خُضْرًا 18/31.

b) مُخْضَرَّة Yeşermiş, yeşillenmiş, yeşilleşmiş.

مُخْضَرَّة 22/63.

421 — خضع — 2

خَضَعَ يَخْضَعُ خُضُوعًا Tevazu'da bulunmak, alçak gönüllü olmak, boyun eğmek. خَضَعَ بِالْقَوْلِ Edalı konuşmak, yumuşak (çekici, cazib) söz söylemek. İsm-i faili خَاضِعٌ cemisi خَاضِعِين خَاضِعُون

تَخْضَعْنَ 33/32 (= Erkeklerin kendilerine tama' etmemeleri, göz koymamaları için yumuşak ve edalı konuşmaktan men' edilmişlerdir.)

خَاضِعِين 26/4 (= "ona boyun eğmiş olurlar, inkıyad etmiş, itaat göstermiş olurlar" demektir.)

422 — خطأ — 22

a) الخَطَأُ Kasdi olmaksızın kötülük işlemek, hata. اخْطَأَ fiilinin ism-i masdarıdır. اخْطَأَ Hata yapmak, kasıtsız kötülük işlemek, yanılmak.

اخْطَأْتُم 33/5.

اخْطَأْنَا 2/286.

خَطَأً 4/92 (= iki defa varid olmuştur. "Kasıtsız, hata ile olanın dışında, bir mü'minin, bir mü'mini öldürmesi, onun şe'ni değildir, bu fiili yapamaz..." mealinde)

b) خَاطِئٌ Kasten kötülüğe meyleden, günahkar, günaha giren. Cemisi: خَاطِئُونَ Müennesi: خَاطِئَة

الخَاطِئُون 69/37.

خَاطِئِين 12/91 - 97, 28/8.

الخَاطِئِين 12/29.

خَاطِئَةٍ 96/16 (= Perçem sahibinin günahkâr olması muraddır.)

الخَاطِئَة 69/9 (= kötü fiiller, günah yahut günahkârların işledikleri fiiller.)

c) الخِطْءُ Kasti işlenen suç, günah.

خِطْئُنَا 17/31.

d) الخَطِيئَة Kasti işlenen suç, günah. Cemisi: خَطَايَا خَطِيئَاتٌ

خَطِيئَةً 4/112.

خَطِيئَتُه 2/81.

خَطِيئَتِي 26/82 (= Günahların bağışlanması hususunda kendisine dönülen zat O'dur ki, ben O'ndan bunu umuyorum, demektir.)

خَطِيئَاتِكُم 7/161.

يَتَخَطَّفَكم 8/26.
نتخطَّفْ 28/57.
يُتَخَطَّفُ 29/67.

5 — خطو — 426

خُطىً خُطُوَاتٌ Adım. Cemisi الخُطْوَةُ

خُطُوَات Şeytanın ve tabilerinin, kumandanlarının izinden giden kimselerle tasvir edilmesidir: 2/168 - 208, 6/142, 24/21 (= iki kere)

3 — خفت — 427

a) خَافَت يُخَافِتُ مُخَافَتَةً Sesi alçaltmak; alçak sesle okumak, konuşmak.

تُخَافِتْ 17/110.

b) تَخَافَتَ يَتَخَافَتُ تَخَافُتًا Gizlice söyleşmek, gizli gizli konuşmak, fısıldaşmak.

يَتَخَافَتُونَ 20/103, 68/23.

4 — خفض — 428

خَفَضَ يَخْفِضُ خَفْضًا Düşürmek, alçaltmak, indirmek. خَفَضَ جَنَاحَه Yumuşak davranmak, alçak gönüllü olmak (= kanat indirmekten murad olarak). İsm-i faili; خَافِضٌ خَافِضَةٌ

اخْفِضْ Yumuşak davranmak: 15/88, 26/215; tevazu' göstermek: 17/24.

خَافِضَةٌ Alçaltıcı: 56/3 (= Kıyametin vasfıdır. Zira kıyamet isyankârları alçaltıp, itaatkârları yükseltir.)

17 — خفف — 429

a) خَفَّ يَخِفُّ خَفًّا خِفَّة : ثَقُلَ fiilinin zıddı: Hafif olmak, yeğni gelmek. (= Hissi yahut manevi olarak).

خَفَّ الرَّجُلُ Ahmak ve kıt akıllı olmak. الخَفِيفُ Hafif. Cemisi خِفَافٌ

خَفَّتْ Salih amellerin azlığından kinayedir: 7/9, 23/103. 101/8.

خَطِيئَاتهم 71/25.
خطايَاكم 2/58, 29/12.
خَطَايَانَا 20/73, 26/51.
خَطَايَاهم 29/12.

12 — خطب — 423

a) خَاطَبَ يُخَاطِبُ مُخَاطَبَة خَطَابًا Karşılıklı konuşmak, hitap etmek.

خَاطَبَهم 25/63.
تُخَاطِبْنِى 11/37, 23/27
الخِطَاب 38/23; فَصْلَ الخِطَاب = Beyan, güzel ifade, hak ile batılı ayırd eden hüküm: 38/20.
خِطَابًا 78/37.

b) الخَطْبُ Mevzu-bahs, üzerinde konuşma yapılan mesele, durum.

خَطْبُك 20/95.
خَطْبُكم 15/57, 51/31.
خَطْبُكمَا 28/23.
خَطْبُكُنَّ 12/51.

c) الخِطْبَة Dünür gitmek, evlenme teklifinde bulunmak.

خِطْبَة 2/235.

1 — خطط — 424

خَطَّ يَخُطُّ خَطًّا Yazmak.

تَخُطُّه 29/48.

7 — خطف — 425

a) خَطِفَ يَخْطَفُ خَطْفًا Yakalamak, kapıp almak. الخَطْفَةُ Yakalayış, kıskıvrak tutuş.

خَطِفَ 37/10 (= Şeytanın kulak hırsızlığı yapmasından mecazdır.)
فَتَخْطَفُه 22/31.
يَخْطَفُ 2/20 (= Kapmak, almak).
الخَطْفَةَ 37/10.

b) تَخَطَّفَ يَتَخَطَّفُ Kapışmak, kıskıvrak tutmak, çarpmak, sürekli yakalamak.

خَفِيفًا 7/189 (= Gebeliğin ilk devresi kasdediliyor.)

خِفَافًا 9/41 (= Her hal üzere: Süvari ve piyade, ihtiyar ve genç olarak harbe çıkınız, demektir.)

b) خَفَّفَ يُخَفِّفُ تَخْفِيفًا : ثَقَّلَ fiilinin zıddı: Hafifletmek, yeğnileştirmek.

خَفَّفَ 8/68.

يُخَفَّفُ 4/28, 40/49.

يُخَفِّفْ 2/86 - 162, 3/88, 16/85, 35/36.

تَخْفِيفٌ 2/178.

c) اسْتَخَفَّ يَسْتَخِفُّ اسْتِخْفَافًا 1 - Hissi şeylerde: Hafif bulmak.

يَسْتَخِفُّونَهَا 16/80 (= Hafifçe taşımak)

2 - Manevi şeylerde: Hafife almak, küçümsemek; hataya düşürmek.

فَاسْتَخَفَّ Hafiflik ve kıt akıllılığa davet etmek yahut küçümsemek: 43/54.

يَسْتَخِفَّنَّكَ 30/60.

430 — خفی — 34

a) خَفِيَ يَخْفَى خَفَاءً خُفْيَةً Gizlenmek, gizli olmak. خَافٍ خَافِيَةٌ خَفِيٌّ Gizli.

تَخْفَى 69/18.

يَخْفَى 3/5, 14/38, 40/16, 87/7.

يَخْفَوْنَ 41/40.

خُفْيَةً 6/63, 7/55.

خَفِيَ 42/45.

خَفِيًّا 19/3.

خَافِيَةٌ 69/18.

b) أَخْفَى Çok gizli, daha gizli, en gizli.

أَخْفَى 20/7.

c) أَخْفَى يُخْفِي إِخْفَاءً Gizlemek, örtmek. أَبْدَى ve أَعْلَنَ fiillerinin zıddıdır.

أَخْفَيْتُم 60/1.

تُخْفُوا 3/29.

تُخْفُونَ 5/15, 6/91, 27/25.

تُخْفُوهُ 2/284, 4/149, 33/54.

تُخْفُوهَا 2/271.

تُخْفَى 3/118, 40/19.

تُخْفَى Muhatab sigası: 33/37.

نُخْفِي 14/38.

يُخْفُونَ 3/154, 6/28.

يُخْفِينَ 24/31

أُخْفِيَ 32/17

d) أَخْفَى يُخْفِي إِخْفَاءً fiili, ayrıca gizliliğini gidermek, örtüsünü kaldırmak manasına da gelmektedir.

أُخْفِيهَا 20/15 (= "Hemen hemen, neredeyse onun kapalılığını kaldırıp izhar edeceğim" veya ilk manaya göre: "Onun örtülü kalmasını çok istediğimden dolayı, neredeyse onu örtüp, gelmekte olduğunu söylemeyeceğim")

e) اسْتَخْفَى يَسْتَخْفِي Gizlenmek.

مُسْتَخْفٍ Gizli, örtülü, kapalı.

لِيَسْتَخْفُوا 11/5.

يَسْتَخْفُونَ 4/108 (= iki defa).

مُسْتَخْفٍ 13/10.

431 — خلد — 87

a) خَلَدَ يَخْلُدُ خُلْدًا خُلُودًا Bekası devam etmek, kalıcı olmak. İsm-i faili خَالِدٌ tesniyesi خَالِدَانِ cemisi خَالِدِينَ خَالِدُونَ'dir.

تَخْلُدُونَ 26/129.

يَخْلُدْ 25/69.

الْخُلْدِ 10/52, 20/120, 21/34, 25/15, 32/14, 41/28.

خَالِدٌ 47/15.

خَالِدًا 4/14 - 93, 9/63.

خَالِدَيْنِ 59/17.

خَالِدُونَ 2/25 - 39 - 81 - 82 - 217 - 257 - 275, 3/107 - 116, 5/80, 7/36 - 42,

c) خَالِصَة Aid ve mahsus olan. خَالِصَةً Hususan, yalnız, sadece.

خَالِصَة 2/94, 6/139, 7/32, 33/50; Onlara ait bir vasıf olarak, onların ahiret yurdunu zikretmeleri, hatırlatmaları olan hususi bir vasıfla onları seçtik, yahut "Ahiret yurdunun hatırlatılması, anılması olan vasfı, hususiyeti onlara has kıldık" mealinde: 38/46.

d) أَخْلَصَ يُخْلِصُ Has kılmak, halisleştirmek/Seçmek.

أَخْلَصْنَاهم 38/46 (= Has kılmak veya seçmek) .

أَخْلَصُوا 4/146 (= Halisleştirmek)

e) اسْتَخْلَصَ يَسْتَخْلِصُ Seçmek, has kılmak.

اَسْتَخْلِصْه 12/54.

f) مُخْلِص Halis kılan, ihlaslı olan (riyadan, şirkten uzak olan). Cemisi: مُخْلِصِينَ مُخْلِصُونَ

مُخْلِصًا 39/2 - 11 - 14.

مُخْلِصُون 2/139.

مُخْلِصِين 7/29, 10/22, 29/65, 31/32, 40/14 - 65, 98/5.

g) مُخْلَص Seçilmiş, arınmış, halisleştirilmiş. Cemisi: مُخْلَصِين مُخْلَصُون

مُخْلَصًا 19/51.

المُخْلَصِين 12/24, 15/40, 37/40 - 74 - 128 - 160 - 169, 38/83.

433 — خلط — 6

a) خَلَطَ يَخْلِطُ خَلْطًا Karıştırmak, katmak.

خَلَطُوا 9/102.

b) خَالَطَ يُخَالِطُ Muaşeret etmek, katılmak, karışmak.

تُخَالِطُوهم 2/220.

c) اخْتَلَطَ fiili: İmtizaç etmek, karışmak.

اخْتَلَطَ 6/146, 10/24, 18/45.

15 - 39 - 81 - 82 - 217 - 257 -275, 3/107 - 116, 5/80, 7/36 - 42, 9/17, 10/26 - 27, 11/23, 13/5, 21/99 - 102, 23/11 - 103, 43/71 - 74, 58/17.

الخَالِدُونَ 21/34.

خَالِدِينَ 2/162, 3/15 - 88 - 136 - 198, 4/13 - 57 - 122 - 169, 5/85 - 119, 6/128, 9/22 - 68 - 72 - 89 - 100, 11/107 -108, 14/23, 16/29, 18/108, 20/76 - 101, 21/8, 25/16 - 76, 29/58, 31/9, 33/65, 39/72 - 73, 40/76, 46/14, 48/5, 57/12, 58/22, 64/9 - 10, 65/11, 72/ 23, 98/6 - 8.

الخَالِدِينَ 7/20.

الخُلُودِ 50/34.

b) المُخَلَّدُ İsm-i mef'ul: 1- Bekası devam ettirilen, kalıcı kılınan, 2 - Bilezik ve küpeyle süslendirilmiş. Cemisi مُخَلَّدُونَ

مُخَلَّدُون Bu lafız iki şekilde tefsir edilmiştir: 1 - Devamlı kalıcı kılınanlar, ikamet edenler, 2 - Bilezik ve küpeyle süslendirilenler: 56/17, 76/19.

c) أَخْلَدَ إِخْلَادًا Bekasını devam ettirmek, kalıcı kılmak, ebedi yaşatmak.

اَخْلَدَه 104/3.

d) أَخْلَدَ اِخْلَادًا = إِلَى harf-i cerri ile: Alışmak, bel bağlamak, saplanmak.

اَخْلَدَ 7/176 (= Saplanıp kalmak)

432 — خلص — 31

a) خَلَصَ fiili ayrılmak, münferid kalmak, tenhaya çekilmek.

خَلَصُوا 12/80 (= "halktan ayrılıp, kendilerini alakadar eden mesele hakkında fısıldaşmaya başladılar.")

b) الخَالِص Katkısız safi olan, halis (= Hissî yahut manevi olarak.)

الخَالِصُ 39/3.

خَالِصًا 16/66.

size muhalefet etmek istemem, demektir.)

g) خَالَفَ يُخَالِفُ : عنْ harf-i cerri ile; Yüz çevirmek, geri dönmek, muhalif hareket etmek.

يُخَالِفُون 24/63.

h) أخْلَفَ يُخلِفُ Yerine getirmemek, dönmek, ifa etmemek. İsm-i faili مُخْلِفٌ

فَأخْلَفْتُكم 14/22.

فَأخْلَفْتم 20/86.

أخلَفْنَا 20/87.

أخْلَفُوا 9/77.

تُخْلِفُ 3/194.

نُخْلِفُه 20/58.

يُخْلِف 2/80, 3/9, 13/31, 22/47, 30/6, 39/20.

تُخْلِفَه 20/97.

مُخْلِف 14/47.

ı) أخْلَفَ يُخْلِفُ : عَلى harf-i cerri ile: Geri vermek, iade etmek.

يُخْلِفُه 34/39.

i) خَلَّفَ تَخْلِيفًا Te'hir etmek, geriye bırakmak, arkada bırakmak. İsm-i mef'ulü مُخَلَّفُون مُخَلَّفِين cemisi مُخَلَّفٌ'dir.

خُلِّفُوا 9/118 (= "Durumları te'hir edilip mazeretleri kabul edilmeyerek cevapsız bırakılan, nihayet haklarında vahiy nazil olan üç kişinin tevbelerini de Allah kabul buyurmuştur.")

المُخَلَّفُونَ 9/81 (= izinli olarak arkada bırakılanlar yahut tenbellikten ve münafıklıktan dolayı arkada kalanlar kasdedilmektedir) 48/11 - 15.

لِلمُخَلَّفِينَ 48/16 (= izinli olarak harpten geri durdurulanlar yahut, tembellikleri ve nifakları yüzünden arkada kalmış olanlar kastedilmektedir.)

j) تَخَلَّفَ يَتَخَلَّفُ Geride kalmak, arkada durmak. 9/120.

d) الخَلِيطُ Ortak, karıştıran. Cemisi: خُلَطَاءُ

الخُلَطَاء 38/24.

434 — خلع — 1

خَلَعَ يَخْلَعُ خَلْعًا Çıkarmak.

فَاخْلَعْ 20/12.

435 — خلف — 126

a) خَلَفَ يَخْلُفُ Arkasından gelmek.

فَخَلَفَ 7/169, 19/59.

b) خَلَفَ يَخْلُفُ Halef olmak, yerine geçmek.

خَلَفْتُمُونِى 7/150.

يَخْلُفُون "sizin halefiniz olacak..." : 43/60.

اخْلُفْنِى 7/142.

c) الخَلِيفَة Halife, yerine geçen, halef olan. Cemisi: خُلَفَاءُ خَلَائِفُ

خَلِيفَة 2/30 (= Hz. Adem'in, Cenab-ı Hakkın ahkâmını icra ve kâinatın imare ve idaresine dair iradesini tenfiz hususunda Allah tarafından naib kılınması ile izah edilmiştir.), aynı izah ile: 38/26.

خَلَائِف 6/165, 10/14 - 73, 35/39.

خُلَفَاء 7/69 - 74, 27/62.

d) الخَالِفُ Savaşa katılmayıp geride kalan. Cemisi: خَالِفِين خَالِفُون

الخَالِفِين 9/83.

e) الخَالِفَةُ : الخَالِفُ'nün müennesidir. Kınaye olarak kadına denir. Zira kadın, evde bulunmakla geride kalmış olur. Cemisi: خَوَالِفُ

الخَوَالِف 9/87 - 93.

f) خَالَفَ يُخَالِفُ Muhalefet etmek, karşı çıkmak, istenmeyen işi yapmak.

أُخَالِفَكم 11/88 (= "Size yasakladığım hususları kendim yapmak istemiyorum" mealinde olup; size yasakladığım şeyleri kendim yapmakla

مُسْتَخْلَفِين 57/7.

n) الخَلَفُ Bir sonraki karn (nesil, devir).

خَلْفٌ 7/169, 19/59.

o) خَلْف Arka. قُدَّام'ın zıddı, geri.

خَلْفَك "Senden sonra, senin arkandan gelecek kimseler için...: 10/92.

خَلْفَكم 36/45 (= âyetlerde geçen ön ve arkadan murad, makamına göre ya bütün cihetler veya zamanlardır.)

خَلْفَنَا 19/64 (= âyetlerde geçen ön ve arkadan murad, makamına göre ya bütün cihetler veya zamanlardır.)

خَلْفَه 13/11 (= âyetlerde geçen ön ve arkadan murad, makamına göre ya bütün cihetler veya zamanlardır), aynı izah ile: 41/42, 46/21, 72/27.

خَلْفَهَا Aynı izah ile: 2/66.

خَلْفَهم Aynı izah ile: 2/255, 7/17, 20/110, 21/28, 22/76, 34/9, 36/9, 41/14 - 25-, arka manasında: 3/170, 4/9, 8/57.

ö) الخِلْفَة Halef, yerine geçen, arkasından gelen.

خِلْفَةً 25/62 (= Gece ve gündüzden her biri diğerinin arkasından gelir, demektir.)

p) خِلَاف 1 - Arka, sonra 2 - Muhalefet, ihtilaf, çapraz.

خِلَاف Arka: 9/81; çapraz (= El ve ayakların çaprazlama kesilmesi; meselа sağ eller ile sol ayakların kesilmesidir.) = 5/33, 7/124, 20/71, 26/49.

خِلَافَك Arka, sonra: 17/76.

261 — خلق — 436

a) خَلَقَ يَخْلُقُ خَلْقًا 1- Yaratmak, eşsiz ve yoktan var etmek, ibda' etmek (= Eşya-

k) اخْتَلَفَ يَخْتَلِفُ اِخْتِلَافًا Değişmek; ihtilafa düşmek, birbirinden ayrılmak, tenakuzlu olmak; arka arkaya gelmek; muhtelif olmak; anlaşamamak.

اخْتَلَفَ İhtilafa düşmek: 2/213, 3/19, 19/37, 43/65.

اخْتَلَفْتُم Anlaşamamak, ihtilafa düşmek: 8/42, 42/10.

اخْتَلَفُوا İhtilafa düşmek: 2/176 - 213 (= iki defa) - 253, 3/105, 4/157, 10/19 - 93, 16/64 - 124, 45/17.

تَخْتَلِفُون İhtilafa düşmek: 3/55, 5/48, 6/164, 16/92, 22/69, 43/63.

يَخْتَلِفُون İhtilafa düşmek: 2/113, 10/19 - 93, 16/39 - 124, 27/76, 32/25, 39/3 - 46, 45/17.

فَاخْتُلِفَ İhtilafa düşülmek: 11/110, 41/45.

اخْتِلَاف Arka arkasına geliş veya ayrı ayrı, muhtelif oluş: 2/164, 3/190, 10/6, 23/80, 45/5; muhtelif, çeşitli oluş: 30/22 (= ayrı ayrı, değişik olmak).

اخْتِلَافًا Tenakuz, çelişki: 4/82.

l) اخْتَلَفَ مُخْتَلِف fiilinin ism-i faili. Cemisi مُخْتَلِفِينَ مُخْتَلِفُونَ'dir.

مُخْتَلِف Muhtelif, değişik: 16/69, 35/27 - 28, 51/8 (= veya ihtilaflı, tenakuzlu).

مُخْتَلِفًا Muhtelif, değişik: 6/141, 16/13, 35/27, 38/21.

مُخْتَلِفُون İhtilafa düşenler: 78/3.

مُخْتَلِفِين İhtilafa düşenler: 11/118.

m) اسْتَخْلَفَ يَسْتَخْلِفُ Halife tayin etmek. tasarruf hakkı vermek; yerine geçirmek, halef kılmak. İsm-i mef'ulü مُسْتَخْلَفٌ cemisi مُسْتَخْلَفُون مُسْتَخْلَفِين

اسْتَخْلَفَ 24/55.

يَسْتَخْلِف 6/133, 11/57.

يَسْتَخْلِفَكم 7/129.

لَيَسْتَخْلِفَنَّهم 24/55.

yı bu sûrette, eşsiz, benzersiz, yoktan var edip yaratmak ancak Allah Teâlâ'ya mahsustur. Bu vecihle, âyetlerde bu manada varid olan fiiller, Allah Teâla için müsbet, başkaları için menfidir.) 2 - Tasvir etmek, şekil vermek 3 - Uydurmak, yalan söylemek, iftira atmak, hurafe ileri sürmek.

خَلَقَ 2/29 - 228, 4/1, 5/18, 6/1 - 73 - 101, 7/54 - 185, 9/36, 10/3 - 5 - 6, 11/7, 14/19 - 32, 16/3 - 4 - 48 - 81, 17/99, 20/4, 21/33, 23/91, 24/45, 25/2 - 54 - 59, 26/166, 27/60, 29/44 - 61, 30/8 - 21, 31/10 - 11 - 25, 32/4, 36/36 - 81, 39/5 - 38, 41/9, 43/9 - 12, 45/22, 46/33, 53/45, 55/3 - 14 - 15, 57/4, 64/3, 65/12, 67/2 - 3 - 14, 71/15, 75/38, 87/2, 92/3, 96/1 - 2, 113/2.

خَلَقْتَ 3/191, 17/61.

خَلَقْتُ 38/75, 51/56, 74/11.

خَلَقْتُكَ 19/9.

خَلَقْتَنِى 7/12, 38/76.

خَلَقْتَهُ 7/12, 15/33, 38/76.

خَلَقَكَ 18/37, 82/7.

خَلَقَكُم 2/21, 4/1, 6/2, 7/189, 16/70, 26/184, 30/20 - 40, 35/11, 37/96, 39/6, 40/67, 41/21, 64/2, 71/14; Şu âyet, temekkün-ü manaya delâlet içindir: 30/54 (= âyette zayıflık, sanki O'nun halk ve icadının maddesi gibi gösterilmiştir.)

خَلَقْنَا 7/181, 15/26 - 85, 17/70, 21/16, 23/12 - 14 (= üç defa) - 17, 25/49, 36/42 - 71, 37/11 - 150, 38/27, 44/38, 48/3, 50/16 - 38, 51/49, 76/2, 90/4, 95/4.

خَلَقْنَاكُم 6/94, 7/11, 18/48, 20/55, 22/5, 23/115, 49/13, 56/57, 78/8.

خَلَقْنَاهُ 15/27, 19/17, 36/77, 54/49.

خَلَقْنَاهُم 37/11, 70/39, 76/28.

خَلَقْنَاهُمَا 44/39.

خَلَقَنِى 26/78.

خَلَقَهُ 3/59, 32/7, 80/18 - 19.

خَلَقَهَا 16/5.

خَلَقَهُم 6/100, 11/119, 41/15. 43/87.

خَلَقَهُنَّ 41/37, 43/9.

خَلَقُوا 13/16, 35/40, 46/4, 24/36.

أَخْلُقُ 3/49 (= Şekil vermek manasında)

تَخْلُقُ 5/110 (= Şekil vermek manasında)

تَخْلُقُونَ (Yalan) uydurmak, (iftira) etmek: 29/17.

تَخْلُقُونَهُ 56/59.

نَخْلُقْكُم 77/20.

يَخْلُقُ 3/47, 5/17, 7/191, 16/8 - 17 (= iki defa), 17/99, 24/45, 28/68, 30/54, 36/81, 39/4, 42/49, 43/16.

يَخْلُقُكُم 39/6.

يَخْلُقُوا 22/73.

يَخْلُقُونَ 16/20, 25/3.

خُلِقَ Yaratılmak: 70/19, 86/5 - 6; şu âyetler temekkün-ü manaya delâlet içindir: 4/28, 21/37. (Bu iki âyette, sanki insan za'fiyet ve acelecilik maddesinden halk edilmiş, yaratılmış gibi gösterilmektedir.)

خُلِقَتْ Yaratılmak: 88/17.

خُلِقُوا Yaratılmak: 52/35.

يُخْلَقُ Yaratılmak: 89/8.

يُخْلَقُونَ Yaratılmak: 7/191, 16/20, 25/3.

b) الخَلْقُ 1 - Yaratmak 2 - Mahluk, yaratılmış, halk 3 - Her iki mana birden, yani hem halk = icad, yaratma manasında, hem de halk = mahluk, yaratılmışlar manasında olarak üç vecih Kur'ân'da variddir.

خَلْقٌ Yaratmak = halk: 18/51 (= iki defa), 32/7, 39/6, 40/57 (= iki defa), 50/15; mahluk = halk, ya-

الخَالِقُ Allah Teâlâ'nın isimlerindendir. الخَلَّاقُlada aynı manada olup, Allah Teâlâ'nın isimlerindendir.

خَالِقُ 6/102, 13/16, 15/28, 35/3, 38/71, 39/62, 40/62.

الخَالِقُ 59/24.

الخَالِقُونَ 52/35, 56/59.

الخَالِقِينَ 23/14, 37/125.

الخَلَّاقُ 15/86, 36/81.

d) مُخَلَّقَةٌ İsm-i mef'ul olup; düzeltilmiş, tesviye edilmiş, biçimlendirilmiş manasında.

مُخَلَّقَةٍ "sonra yaratılışı, biçimi belli belirsiz bir çiğnem et parçasından...": 22/5 (= iki defa).

e) اخْتِلَاقٌ İftira atmak, uydurmak, yalan düzmek.

اخْتِلَاقٌ 38/7.

f) الخُلُقُ Seciye, karakter, huy, tabiat, ahlak.

خُلُقٌ 26/137, 68/4.

g) الخَلَاقُ Nasib, pay, hisse.

خَلَاقٍ 2/102 - 200, 3/77.

بِخَلَاقِكُم 9/69.

بِخَلَاقِهِم 9/69 (= iki defa)

12 — خلل — 437

a) خَالٌ يُخَالُّ مُخَالَّةً خِلَالًا Samimi arkadaşlık etmek. الخُلَّةُ Samimi sadakat, dostluk, arkadaşlık. Cemisi خِلَالٌ

خُلَّةٌ 2/254.

خِلَالٌ 14/31 (= Ya masdar, ya da cemi'dir.) Yani ya خَالٌ fiilinin masdarı, ya da خُلَّةٌ kelimesinin cemisidir.

b) الخَلِيلُ Samimi, içten dost; sevgili. Cemisi أَخِلَّاءُ

خَلِيلًا 4/125 (= Maksud olan; Allah Teâlâ'nın, dostun dosta yaptığı

ratıklar: 4/119, 13/5, 14/19, 30/30, 31/11, 32/10, 34/7, 35/16, 36/79, 42/29, 67/3; her iki manaya da gelebilir: 2/164, 3/190 - 191, 21/104, 30/22.

الخَلْقُ Halk = yaratmak = 50/15; halk = mahluk, yaratıklar: 7/69, 23/17, 29/20, 35/1, 36/68; her iki manaya da gelebilir: 7/54, 10/4 - 34 (= İki defa), 13/16, 27/64, 29/19, 30/27.

خَلْقًا Halk = yaratmak: 39/6; halk = mahluk, yaratıklar: 17/49 - 51 - 98, 23/14; her iki manaya da gelebilir: 37/11 (= "Onlar mı mahlukiyet = yaratılış cihetiyle daha kuvvetli mahluktur?..." mealinde olup; murad, bünyenin ve teşekküliyetin kuvvetli olmasıdır. Yahud "Onlar mı icad = yaratma noktasından daha güç, daha meşakkatlidir?..." mealinde olup; maksat, onların tekrar dirilişi inkar etmelerine karşı cevaptır. Öyle ki; kim büyük mahlukatı kolayca yaratırsa, elbette ki, beşeri daha kolay yaratır.); aynı izah ile: 79/27.

خَلْقَكُم Halk = yaratmak: 31/28, her iki manada; 45/4.

خَلْقَه Her iki manaya göre: 13/16; halk = yaratılış, yaratma: 36/78; "Rabbimiz, mahlukâtına, muhtaç oldukları ve faydalandıkları her şeyi veren..." yahut "Rabbimiz, her şeye hakkıyla takdirâtını verip; onları bağlı bulunduğu şeylere mutabık olan sûreti yahut şekil ve hasseleri üzere çıkaran, sonra da onları doğru yola iletendir." mealinde: 20/50.

خَلْقَهُم Yaratmak, yaratılış: 43/19.

خَلْقِهِنَّ Yaratmak: 46/33.

c) الخَالِقُ Mucid = icad eden, yaratan. Cemisi: خَالِقِينَ خَالِقُونَ

ikram, ihsan gibi, Hz. ibrahim'e ikramda bulunması ve onu seçip, ikramını ona tahsis etmesidir.); 17/73, 25/28.

الأخِلّاءُ 43/67.

c) الخَلَلُ Aralık, ara, gedik, yarık. Cemisi: خِلَال

خِلَالَ الدِّيَارِ : خِلَالَ = "Evlerin aralarında": 17/5 (= "Evlerin aralarında dolaştılar, girip araştırdılar, kolaçan ettiler.)

خِلَاله 24/43, 30/48.

خِلَالَها 17/91, 27/61.

خِلَالَهما 18/33.

خِلَالكم 9/47 (= "Arabozuculuk ve söz taşıma ile sizi fitneye düşürmek için aralarınıza dalış yaparlardı.")

438 — خلو — 28

a) خَلَا يَخْلُو خُلُوًّا 1- Gelip geçmek; 2 - إلى harf-i cerri ile başbaşa kalmak.

خَلَا Başbaşa kalmak: 2/76; gelip geçmek: 35/24.

خَلَتْ Gelip geçmek: 2/134 - 141, 3/137 - 144, 5/75, 7/38, 13/6 - 30, 15/13, 40/85, 41/25, 46/17 - 18 - 21, 48/23.

خَلَوْا Başbaşa kalmak: 2/14, 3/119; gelip geçmek: 2/214, 10/102, 24/34, 33/38 - 62.

b) الخالية Gelip geçen.

الأيّامُ الخَالِيَةُ Geçmiş günler.

الخَالِيَة 69/24.

c) خَلَا يَخْلُو :ل harf-i cerri ile dönmek, tevecc0h etmek, temayül göstermek, hususı meşgul olmak.

يَخْلُ 12/9 (= "babanızın teveccühü, şefkatle muamelesi yalnız size has kalsın.")

d) خَلَّى السَّبِيلَ Serbest bırakmak, salıvermek, yol açmak, vazgeçmek.

فَخَلُّوا Emir sigası: 9/5 (= "Onları serbest bırakın" demek; savaş, esir etme ve yol kesmekle onlara taarruz etmeyin, demektir.)

e) تَخَلَّى تَخَلِّيًا Terk etmek, boşalmak.

تَخَلَّتْ 84/4.

439 — خمد — 2

الخَامِدُ Ölen yahut bayılan manasında. Cemisi: خَامِدِين خَامِدُون

خَامِدُون Ölüler: 36/29.

خَامِدِين Ölüler: 21/15.

440 — خمر — 9

a) الخَمْرُ Sarhoşluk verici şarab, içki. (Üzüme de bu isim verilmiştir. Çünkü üzüm, neticede o hale gelir.)

الخَمْر 2/219, 5/90 - 91.

خَمْرًا Üzümle tefsir edilmiştir: 12/36; sarhoşluk verici şarab: 12/41.

b) خَمْرٌ kelimesi; Kur'ân'da, cennette sarhoşluk vermeyen bir çeşit içkiye ıtlak edilmiştir.

خَمْرٍ 47/15.

c) الخِمَارُ Başörtüsü. Cemisi: الخُمُرُ

بِخُمُرِهِنَّ 24/31.

441 — خمس — 8

a) الخَمْسَةُ Beş (5). الخَمْسِينَ الخَمْسُونَ Elli (50).

خَمْسَة 3/125, 18/22, 58/7.

خَمْسِينَ 29/14, 70/4.

b) الخَامِسَة Beşinci, beşincisi.

الخَامِسَة 24/7 - 9.

c) الخُمُسُ Beşte bir (1/5).

خُمُسَه 8/41.

442 — خمص — 2

المَخْمَصَةُ Açlık.

çaldı, denilir. Bu, lüzumsuz konuşma yapıldığı zaman söylenir. İsm-i faili خَائِضٌ cemisi خَائِضِينَ خَائِضُونَ'dir. (Kur'ân'da bu maddeden varid olan bütün lafızlar –iki âyetteki hariç– hepsi mecazi manada olup; lüzumsuz konuşma yapmak, lakırdı etmek, çene çalmak manasına gelirler.)

خَاضُوا 9/69.

خُضْتُم 9/69.

نَخُوض 9/65, 74/45.

يَخُوضُوا Dalmak, giriş yapmak manasında: 4/140, 6/68; mecazi manada, lüzumsuz konuşma yapmak manası murad edilerek: 43/83, 70/42.

يَخُوضُون 6/68.

خَوْضٍ 52/12.

خَوْضِهِمْ 6/91.

الخَائِضِينَ 74/45.

124 — خوف — 449

a) خَافَ يَخَافُ خَوْفًا خِيفَةً Korkmak. İsm-i faili خَائِفٌ cemisi خَائِفُونَ خَائِفِينَ'dir.

الخَوْفُ Korkunun zıddı الأَمْنُ = emniyettir.

خَافَ 2/182, 11/103, 14/14 (= iki defa), 55/46, 79/40.

خَافَتْ 4/128.

خَافُوا 4/9.

خِفْتُ 19/5.

خِفْتِ 28/7.

خِفْتُكُم 26/21.

خِفْتُم 2/229 - 239, 4/3 (= iki defa) - 35 - 101, 9/28.

اَخَافُ 5/28, 6/15 - 80 - 81, 7/59, 8/48, 10/15, 11/3 - 26 - 84, 12/13, 19/45, 26/12 - 14 - 135, 28/33 - 34, 39/13, 40/26 - 30 - 32, 46/21, 59/16.

مَخْمَصَة 5/3, 9/120.

443 — خمط — 1

الخَمْطُ Her türlü acı yahut ekşi nebat (sebze, meyve).

خَمْطٍ 34/16 (= Buruk diye mana verilmiştir.)

444 — خنزر — 5

الخِنْزِيرُ Domuz. Cemisi الخَنَازِيرُ

خِنْزِير 6/145.

الخِنْزِير 2/173, 5/3, 16/115.

الخَنَازِير 5/60 (= Bununla, fıtratın = yaratılışın şekil değiştirmesi yahut teşbih yoluyla ahlakın ve fiillerin değişikliğe uğraması murad edilmiştir, denilmiştir.)

445 — خنس — 2

a) الخَنَّاسُ Sinsi, şeytan.

الخَنَّاسِ 114/4.

b) الخُنَّسُ Yıldızlar (Gece görünüp gündüz gizlendikleri için bu ad verilmiştir.) Uzak oldukları için bu ismi alan birtakım yıldızlardır, diye de söylenmiştir.

الخُنَّس 81/15.

1 — خنق — 446

المُنْخَنِقَةُ Boğmak sûretiyle öldürülen canlı.

المُنْخَنِقَةُ 5/3 (= Boğulmuş hayvan).

2 — خور — 447

خُوارٌ Böğürtü, böğürme.

خُوَارٌ 7/148, 20/88.

12 — خوض — 448

خَاضَ يَخُوضُ خَوْضًا Dalmak, girmek, girişmek, girip, yürümek. Mecazi olarak: خَاضَ فِى الكَلَام = Çene

c) خَوَّفَ يُخَوِّفُ تَخْوِيفًا Harf-i cersiz yahut بَاء harf-i cerri ile; ...den korkutmak; ...ile korkutmak.

يُخَوِّفُ 3/175 (= "O şeytan sizi dostlarından korkutuyor..." mealinde), 39/16.

يُخَوِّفُونك 39/36.

تَخْوِيفًا 17/59.

d) التَّخَوُّفُ Etrafından almak, kırpıştırmak, eksiltmek. Bu, mecazi bir tabir olup; korka korka azar azar almak, eksiltmek manasındadır.

تَخَوُّفٍ 16/47 (= "Yahut beldelerinin etrafında bir kötülüğe maruz kalıp da bunun kendilerine doğru gelmesinden..." veya "azar azar musibete duçar olup, nihayet helak olmalarından..." mealinde)

8 — خول — 450

a) خَوَّلَ تَخْوِيلًا Temlik etmek (mülk sahibi etmek), vermek, lutfetmek.

خَوَّلْنَاكم 6/94.

خَوَّلْنَاه 39/49.

خَوَّلَهُ 39/8.

b) الخَالُ Annenin erkek kardeşi, dayı. Cemisi أَخْوَالٌ

خَالِك 33/50.

أَخْوَالِكم 24/61.

c) الخَالَةُ Annenin kız kardeşi, teyze. Cemisi خَالَاتٌ

خَالَاتِك 33/50.

خَالَاتِكُم 4/23, 24/61.

16 — خون — 451

a) خَانَ يَخُونُ خَوْنًا خِيَانَةً (Emanete) hiyanet etmek, hainlik etmek. İsm-i faili خَائِنٌ cemisi خَائِنُونَ خَائِنِينَ'dir.

خَانَتَاهُما 66/10.

تَخَافُ 20/77.

تَخَافَا 20/46.

تَخَافَنَّ 8/58.

تَخَافُوا 41/30.

تَخَافُونَ 4/34, 6/81, 8/26, 48/27.

تَخَافُونَهم 30/28.

تَخَافُوهم 3/175.

تَخَافى 28/7.

تَخَفْ 11/70, 20/21 - 68, 27/10, 28/25 - 31, 29/33, 38/22, 51/28.

تَخَافُ 20/45, 76/10.

يَخَافُ 20/112, 27/10, 50/45, 72/13, 91/15.

يَخَافَا 2/229.

يَخَافُه 5/94.

يَخَافُوا 5/108.

يَخَافُونَ 5/23 - 54, 6/51, 13/21, 16/50, 17/57, 24/37 - 50, 51/37, 74/53. 76/7.

خَافُونِ Aslı خَافُونِى'dir. 3/175.

خَوْف 2/38 - 62 - 112 - 262 - 274 - 277, 3/170, 5/69, 6/48, 7/35 - 49, 10/62 - 83, 43/68, 46/13, 106/4.

الخَوْف 2/155, 4/83, 16/112, 33/19 (= iki defa.)

خَوْفًا 7/56, 13/12, 30/24, 32/16.

خَوْفِهِمْ 24/55.

خِيفَةً 7/205, 11/70, 20/67, 51/28.

خِيفَتِكم 30/28.

خِيفَتَه 13/13.

خَائِفًا 28/18 - 21.

خَائِفِينَ 2/114.

b) خَوَّفَ يُخَوِّفُ تَخْوِيفًا Korkutmak, korku vermek.

نُخَوِّفُهم 17/60.

196 — خير — 454

a) الخَيْرُ 1- الشَّرُّ'nün zıddı: Hayır, faydalı şey, 2 - Mal gibi faydalı şeylere alet ve vesile olan manasında 3 - İsm-i tafdil = Daha hayırlı, en faydalısı. 4 - Sıfat-ı müşebbehe: Hayırlı, faydalı, hayır sahibi.

خَيْر Hayır: 2/105 -110 - 197 - 215, 3/30 - 115 - 178, 4/114 - 127, 6/17, 9/61, 10/107, 16/76, 18/95, 22/11 - 36, 24/11, 28/24, 73/20; faydalı şeylere âlet ve hayra vesile olan şeyler manasında: 2/215 - 272 (= iki defa) - 273, 11/84; daha hayırlı, en hayırlısı: 2/54 - 61 - 103 - 106 - 184 (= iki defa) - 197 - 218 - 220 - 221 (= iki defa) - 263 - 271 - 280, 3/15 - 54 - 110 - 150 - 157 - 198, 4/25 - 59 - 77 - 128, 5/114, 6/32 - 57, 7/12 - 26 - 85 - 87 - 89 - 155 - 169, 8/19 - 30, 9/3 - 41 - 109, 10/58 - 109, 11/86, 12/39 - 57 - 59 - 64 - 80 - 109, 16/30 - 95 - 126, 17/35, 18/44 (= iki defa) - 46 (= iki defa), 19/73 - 76 (= iki defa), 20/73 - 131, 21/89, 22/30 - 58, 23/29 - 72 (= iki defa) - 109 - 118, 24/27 - 60, 25/15 - 24, 27/36 - 59 - 89, 28/26 - 60 - 80 - 84, 29/16, 30/38, 34/39, 37/62, 38/76, 41/40, 42/36, 43/32 - 52 - 58, 44/37, 54/43, 58/12, 61/11, 62/9 - 11 (= iki defa), 87/17, 93/4, 97/3, 98/7.

الخَيْر Hayır, faydalı şey: 3/26 - 104, 7/188, 10/11, 17/11, 21/35, 22/77, 41/49, 50/25, 68/12, 70/21; hayra vesile olan şeyler (mal v.s) manasında tefsir edilmişlerdir: 33/19, 100/8; şu âyette atlar ile tefsir yapılmıştır. Zira onlar da hayra vesile olan şeylerdendir: 38/32.

خَيْرًا Hayır, faydalı şey: 2/158 - 184 - 269, 3/180, 4/19 - 149, 6/158, 8/23 - 70, 11/31, 16/30, 24/12 - 33, 33/25, 46/11, 99/7; hayra

خَائُو 8/71.

اَخُنْه 12/52.

تَخُونُوا 8/27 (= iki defa)

خِيَانَةً 8/58.

خِيَانَتك 8/71.

الخَائِنِينَ 4/105, 8/58. 12/52.

b) الخَوَّانُ Çok ihanet eden, çok hain.

خَوَّانٍ 22/38.

خَوَّانًا 4/107.

c) الخَائِنَة Ya خَانَ fiilinin ism-i faili ya da العَاقِبَةَ gibi فَاعِلَة vezninden masdardır. Hainlik eden yahut hainlik manasındadır.

خَائِنَة 5/13 (= "Onlardan pek azı müstesna, devamlı sen onlardan bir hainliğe muttali' olup duracaksın" veya "sen devamlı onlardan hain bir kişiye –yahut hain bir fırkaya– muttali' olup duracaksın"); 40/19 (= "Gözlerin hain hain bakışını bilir" mealinde)

d) اِخْتَانَ يَخْتَانُ اِخْتِيَانًا Çok hainice davranmak, açıkça ihanet etmek.

تَخْتَانُونَ 2/187.

يَخْتَانُونَ 4/107.

5 — خوى — 452

خَاوِيَةٌ İsm-i fail: Hali, bomboş; yıkık, harabe, çöküк, devrilmiş.

خَاوِيَة Çöküк: 2/259, 18/42, 22/45; bomboş yahut yıkık: 27/52; devrilmiş yahut içi boş: 69/7.

5 — خيب — 453

خَابَ يَخِيبُ خَيْبَةً Kaybetmek, maksada erişememek. İsm-i faili: خَائِبٌ cemisi: خَائِبِينَ خَائِبُونَ

خَابَ 14/15, 20/61 - 111, 91/10.

خَائِبِين 3/127.

vesile olan şeyler: 2/180, 64/16; daha hayırlı, en hayırlısı: 3/110, 4/46 - 66 - 170 -171, 8/70, 9/74, 18/36, 40/81, 25/10, 47/21, 49/5 - 11 (= iki defa), 66/5, 68/32, 70/41, 73/20.

b) الخِيَرَةُ Seçme, tercih, tafdil.

الخِيَرَةُ 28/68, 33/36.

c) Sıfat-ı müşebbehe olan الخَيْرُ'nün cemisi الأَخْيَارُ = Hayırlılar, iyi kimseler, hayır sahipleri'dir. Bunun ism-i tafdil olan خَيْرٌ'un cemisi olduğu da söylenmiştir ki; o takdirde daha hayırlı olanlar, en hayırlılar manasına gelir.

الأَخْيَارِ 38/47 - 48.

d) الخَيِّرَةُ Faziletli, saliha, hayırlı, üstün. Cemisi: خَيِّرَاتٌ

خَيِّرَاتٌ 55/70.

الخَيْرَات 2/148, 3/114, 5/48, 9/88, 21/73 - 90, 23/56 - 61, 35/32.

e) اخْتَارَ يَخْتَارُ اِخْتِيَارًا Seçmek, tercih etmek, hayırlısını almak, üstün tutmak, tafdil etmek.

اخْتَارَ Seçmek: 7/155.

اخْتَرْتُكَ Seçmek: 20/13.

اخْتَرْنَاهُم Üstün kılmak, tafdil etmek: 44/32.

يَخْتَارُ Seçmek: 28/68 (= Üstün kılmak manasına da gelebilir.)

f) تَخَيَّرَ يَتَخَيَّرُ تَخَيُّرًا Seçmek, hayırlısını ihtiyar etmek. (Mutlak olarak – hayırlı olsun, olmasın – arzu edileni almak, beğenmek manasında şüyu' bulmuştur.)

تَخَيَّرُونَ Aslı: تَتَخَيَّرُونَ 68/38.

يَتَخَيَّرُونَ 56/20.

455 — خيط — 3

a) الخَيْطُ İplik. (Pamuk, yün (v.b.) den mamul ince, bükülmüş ip).

الخَيْط 2/187 (= iki defa. Bundan murad; fecr-i sadıkın şuâı = ışığı ile ona karışan gecenin koyu karanlığıdır.)

b) الخِيَاطُ İğne. سَمُّ الخِيَاطِ İğne deliği.

الخِيَاط 7/40 (= Bu, vukua gelmesi mümkün olmayacak şeye ta'lik olup, onların ebedi cennete giremeyeceklerini ihbardır)

9 — خيل — 456

a) الخَيْلُ Atlar; süvariler; atlar ve süvariler (atlılar).

الخَيْل Atlar: 3/14, 16/8, 59/6; süvariler: 8/60.

بِخَيْلِكَ Süvariler: 17/64.

b) خَيَّلَ يُخَيِّلُ تَخْيِيلًا Hayal kurmak, tahayyül etmek, benzetmek.

يُخَيَّل 20/66 (= "Bir de ne görsün! Onların ipleri ve sopaları, sihir yapmalarından dolayı kendisine, koşuyorlar şeklinde benzetilip tasvir edilmekle O, hayali hakikat zannediyor." mealinde)

c) مَخْتَالٌ Böbürlenen, kendini büyük gören, kendini beğenen.

مُخْتَال 31/18, 57/23.

مَخْتَالًا 4/36.

457 — خيم — 1

الخِيَام Çadırlar

الخِيَام 55/72 (= âyette geçen çadırlardan maksadın neler olduğu ve ne mahiyette oldukları Kur'ân'da tafsilatlı olarak izah edilmemiş olup; yalnız Kur'ân, bunlarla birtakım meskenleri murad etmiştir.)

حرف الدّال

6 — دأب — 458

دَأَبَ يَدْأَبُ دَأْبًا دَأَبًا دَؤُبًا Gayret ve müdavemet etmek. İsm-i faili: دَائِبٌ tesniyesi: دَائِبَانِ دَائِبَيْنِ

الدَّأْبُ الدَّأَبُ Müdavemet, âdet, vaziyet.

دَأَبًا 12/47 (= "müdavim olarak..." yahut "adetiniz üzere..." yahut "müdavemet ederek...").

دَأْبُ Âdet, vaziyet: 3/11, 8/52 - 54, 40/31.

دَائِبَيْنِ 14/33 (= "İkisi de müdavim ve kıyamete kadar hareketlerinde müstemir, fütursuz olarak..." veya teşbih ve istiare yoluyla "gayretli olarak ve istirahata çekilmeksizin hareket etmeleriyle...")

18 — دبب — 459

الدَّابَّةُ Hayvan, canlı. Cemisi: دَوَابُّ

(Bu maddedeki canlıdan maksat, –nebatlar hariç– insanlar ve hayvanlardır.)

دَابَّة Canlı: 2/164, 11/6 - 56, 16/49 - 61, 31/10, 35/45, 42/29; hayvan (kuşlar hariç): 6/38; hayvan: 29/60, 45/4; tefsire göre, ayakları bulunan büyük bir hayvan olup; bir kavle göre kıyamet alametlerinden yahut kıyametin ilk alametidir. Hakkında çeşitli haberler varid olmuştur: 27/82; ağaç kurdu denilen hayvancık. دَابَّةَالأَرْضِ = 34/14.

الدَّوَابَّ Canlılar: 8/22 - 55; hayvanlar: 22/18; hayvanlar (büyük baş hayvanlar –davar, sığır, deve – hariç): 35/28.

44 — دبر — 460

a) الدَّابِرُ Arka, arkada olan. قَطَعَ الدَّابِرَ = Arkayı, arkada olanı kesmek) tabiri, kökünü kazımaktan kinayedir.

دَابِرَ Kökünü kazımaktan kinaye olarak: 6/45, 7/72, 8/7, 15/66.

b) الدُّبُرُ Arka, geri, القُبُلُ = Önün zıddı. Cemisi: أَدْبَارٌ

دُبُرِ 12/25 - 27 - 28.

c) وَلَّى الدُّبُرَ = Arka çevirmekten maksat; bozguna uğramak, münhezim olmaktır.

الدُّبُرَ 54/45.

دُبُرَه 8/16.

أَدْبَارَ "namaz arkalarında...": 50/40.

الأَدْبَار (Hezimete = bozguna uğramak): 3/111, 8/15, 33/15, 48/22, 59/12.

أَدْبَارِكُم 5/21 (= "arkanızda kalan mevkilere dönmeyiniz...")

أَدْبَارِهَا 4/47 (= "bir kısım yüzleri silip, arkalarına döndermemizden, en-

1 — دثر — 461

المُدَّثِّرُ İç çamaşırın üstünden giyilen elbiseyi giyen, yorgana bürünen.

المُدَّثِّرُ 74/1 (= Üste giyilen elbiseyi giyen manasında olup; bunun istirahat edenden kinaye olması da sahihdir. Zira bu hitap, bi'setin başlangıcında olmuştur. Bu hitapla şöyle buyurulmuş gibidir: Rahatlık zamanı geçmiştir. Mükellefiyet, çaba ve zahmet devresi gelmiş olup, halkı hidâyete çağırmakla tavzif edilmiş durumdasın...)

4 — دحر — 462

دَحَرَ يَدْحَرُ دَحْرًا دُحُورًا Tard etmek, kovmak, uzaklaştırmak, İsm-i mef'ulü: مَدْحُورٌ

دُحُورًا "Uzaklaştırılmış, kovulmuş kimseler olarak..." 37/9.

مَدْحُورًا 7/18, 17/18 - 39.

4 — دحض — 463

a) الدَّاحِضَةُ Batıl, kaymış, boş.

داحِضَة "hüccet olarak gösterdikleri, Rableri katında makbul olmayıp, zail, boş ve batıldır.": 42/16.

b) اَدْحَضَ يُدْحِضُ İptal etmek, boşa çıkarmak, batıl göstermek.

لِيُدْحِضُ 18/56, 40/5.

c) المُدْحَضُ İsm-i mef'ul olup; mağlub olan, kaybeden, yenilen manasında. Cemisi: المُدْحِضِينَ المُدْحِضُونَ

المُدْحَضِينَ 37/141.

1 — دحو دحى — 464

دَحَا دَحْوًا - دحى دَحْيًا Yaymak, sermek, döşemek.

دَحاها 79/30.

seleri gibi dümdüz yapmamızdan önce...").

اَدْبَارِهِم Arkalar, sırtlar: 8/50, 47/27; "İzlerini takip et" veya "Arkalarından git": 15/65; (hezimete uğramak): 17/46; "Kendilerine hidâyet yolu belli olduktan sonra arkalarına dönüp sırt çevirenlere..." : 47/25.

d) دَبَّرَ يُدَبِّرُ تَدْبِيرًا Tedbir almak, idare etmek, İsm-i faili: مُدَبِّرَة cemisi: مُدَبِّرَاتٌ

يُدَبِّرُ 10/3 (= "Hikmet ve kemalin iktizası üzere işleri takdir eder" meâlinde); aynı izah ile: 10/31, 13/2, 32/5.

فَالمُدَبِّرَاتِ 79/5 (= Bununla, izn-i ilâhi ile dünya işlerini idare ve tedbir eden melekler murad edilmektedir.)

e) اَدْبَرَ اِدْبَارًا 1- Yüz çevirip arkasına dönerek gitmek, 2 - Gitmeye (kaybolmaya, gözükmemeye) başlamak, İsm-i faili: مُدْبِرٌ cemisi. مُدْبِرُون مُدْبِرِين

اَدْبَرَ Yüz çevirmek, arkasını dönmek: 70/17, 74/23; çıkmaya (kaybolmaya) başlamak: 74/33; dönüp gitmek: 79/22.

اِدْبَارًا 52/49 (= Burada masdar, zarf yapılmıştır: اِدْبَارَ النُّجُوم demek; yıldızların gece sonunda kaybolmaya başlaması, batması vaktinde demektir.)

مُدْبِرًا Arka çevirip giden: 27/10, 28/31.

مُدْبِرِين Arkalarına dönüp gidenler: 9/25, 21/57, 27/80, 30/52, 37/90, 40/33.

f) تَدَبَّرَ يَتَدَبَّرُ تَدَبُّرًا Sonunu düşünmek, teemmül etmek. (Mutlak olarak, düşünmek manasında kullanılır.)

يَتَدَبَّرُونَ "Kur'ân'ın manalarını düşünmezler mi? Kur'ân'daki mevzulara etraflıca bakmazlar mı?": 4/82, 47/24.

يَدَّبَّرُوا Aslı يَتَدَبَّرُوا'dur: Düşünmek manasında. 23/68, 38/29.

4 — دخر — 465

a) دَاخِرٌ İsm-i fail olup; alçalan, boyun eğen, inkıyad edip bağlanan manasında. Cemisi: دَاخِرِين دَاخِرُون

دَاخِرُون 16/48, 37/18.

دَاخِرِين 40/60.

b) تَدَّخِرُونَ Bakınız ذخر maddesi.

126 — دخل — 466

a) دَخَلَ يَدْخُلُ دُخُولًا 1- Girmek; 2 - Cima' = cinsi münasebet yapmak, gerdeğe girmek; 3 - Katılmak. İsm-i faili: دَاخِلٌ cemisi: دَاخِلِين دَاخِلُون

دَخَلَ Girmek: 3/37, 12/36, 18/35, 28/15, 71/28.

دَخَلَتْ Girmek: 7/38.

دَخَلْتَ Girmek: 18/39.

دَخَلْتُم Girmek: 24/61; gerdeğe (zifafa) girmek: 4/23 (= iki defa).

دَخَلْتُموه Girmek: 5/23.

دَخَلَه Girmek: 3/97.

دَخَلُوا Girmek: 5/61 (= "Halbuki senin yanına kâfir olarak girip, yine aynı durumda, kâfir olarak çıktılar. Senin huzurunda durmalarıyla istifade etmedikleri gibi senden işittikleri kendilerine herhangi bir tesir yapmadı" mealinde); 12/58 - 68 - 69 - 88 - 99, 15/52, 27/34, 38/22, 51/25.

دَخَلُوه Girmek: 17/7.

لَتَدْخُلُنَّ Girmek: 48/27.

تَدْخُلُوا Girmek: 2/214, 3/142, 12/67, 24/27 - 29, 33/53.

تَدْخُلُوها Girmek: 24/28.

تَدْخُلَهَا Girmek: 5/22 - 24.

يَدْخُل Girmek: 2/111, 49/14.

يَدْخُلَنَّها Girmek: 68/24.

لِيَدْخُلُوا Girmek: 17/7.

يَدْخُلُون Girmek: 4/124, 7/40, 13/23, 19/60, 40/40 - 60, 110/2.

يَدْخُلُونَها Girmek: 13/23, 16/31, 35/33.

يَدْخُلُوها Girmek: 2/114, 7/46.

ادْخُل Girmek: 36/26.

ادْخُلا Girmek : 66/10.

ادْخُلُوا Girmek: 2/58 (= iki defa) - 208, 4/54, 5/21 - 23, 7/38 (= "Sizden önce gelip geçmiş cinler ve insanlardan olan ümmetlerle birlikle ateşe giriniz" mealindedir.) - 49 - 161, 12/67 - 99, 16/29 - 32, 27/18, 33/53, 39/72, 40/76, 43/70.

ادْخُلُوها Girmek: 15/46, 39/73, 50/34.

ادْخُلِي Girmek: 27/44, 89/29; katılmak: 89/29.

دُخِلَتْ Girilmek: 33/14.

دَاخِلُون 5/22 (= Girenler).

الدَّاخِلِين 66/10 (= Girenler)

b) الدَّخَلُ Hile, tuzak, gaddarlık, aldatma.

دَخَلًا 16/92 (= aldatma vesilesi manasında), aynı manada: 16/94.

c) أَدْخَلَ يُدْخِلُ إِدْخَالًا مُدْخَلًا Girdirmek, dahil etmek. المُدْخَلُ aynı zamanda ism-i mekan olup; girdirilir yer, girdirme yeri manasına gelir.

اَدْخَلْنَاه 21/75.

اَدْخَلْنَاهم 5/65, 21/86.

لَأُدْخِلَنَّكم 5/12.

لَأُدْخِلَنَّهم 3/195.

تُدْخِل 3/192.

نُدْخِلْكم 4/31.

لَنُدْخِلَنَّهم 29/9.

نُدْخِلهم 4/57 (= iki defa) - 122.

يُدْخِل 22/14 - 23, 42/8, 47/12, 48/5 - 25, 76/31.

يُدْخِلكم 61/12, 66/8.

يُدْخِلَنَا 5/84.

لَيُدْخِلَنَّهم 22/59.

يُدْخِلْه 4/13 - 14, 48/17, 64/9, 65/11.

يُدْخِلُهم 4/175, 9/99, 45/30, 47/6, 58/22.

اَدْخِلْ 27/12.

اَدْخِلْنَا 7/151.

اَدْخِلْنِى 17/80, 27/19.

اَدْخِلُهم 40/8.

اَدْخِلُوا 40/46.

أُدْخِلَ Girdirilmek: 3/185, 14/23.

أُدْخِلُوا Girdirilmek: 71/25.

يُدْخَلَ Girdirilmek: 70/38.

مُدْخَلَ Mimli masdar: 17/80 (= "rıza gösterilen bir girdirişle...")

مُدْخَلًا Mimli masdar veya ism-i mekan: 4/31, 22/59.

d) مُدَّخَلٍ Tünel, zorlukla girilen yer, delik.

مُدَّخَلًا 9/57 (= "korkudan dolayı kaçıp sokulacakları bir tünel...")

467 — دخن — 2

الدُّخَانُ Duman (Buhar ve buhara benzeyen şeylere de bazen bu ad verilir.)

دُخَانٌ 41/11 (= Buhar, buhara benzeyen bir maddedir, diye tefsir edilmiştir.); 44/10 (= Duman ile tefsir edilmiştir. Bu duman kıyamet gününden biraz önce veya tam kıyamet ânında vukua gelecektir. Yahut bu, şerrin=kötülüğün galip gelmesinden kinayedir. Yahut da bu, kuraklık eseri olarak havaya kalkan toz ile; –kıtlık sebebiyle– şiddetli açlıktan dolayı, dumanın karartısı gibi gözlerin kararması, puslanmasıdır. Bu hal, Kureyş kabilesi şiddetli bir kıtlığa maruz kaldıkları vakit vaki' olmuştur, denmiştir.)

468 — درأ — 5

a) دَرْءًا يَدْرَأُ دَرَأَ Def etmek, gidermek / عَنْ harf-i cerri ile def etmek, kaldırmak, ayırmak.

يَدْرَأُ Kaldırmak: 24/8.

يَدْرَؤُنَ Gidermek, savmak: 13/22, 28/54.

فَادْرَءُوا Kaldırmak: 3/168.

b) ادَّارَأَ fiilinin aslı تَدَارَأَ olup; atışmak, müdafaaya geçmek, çekişmek manalarına gelir.

فَادَّارَأْتُم 2/72 (= "öldürme suçunu birbirinizin üzerine atmakla kendinizi müdafaaya geçtiniz" veya "çekiştiniz, karşılıklı atıştınız")

469 — درج — 20

a) الدَّرَجَة Basamak, yükseklik mertebesi, derece. Cemisi: دَرَجَاتٌ

دَرَجَة Yükseklik mertebesi (derece): 2/228, 4/95, 9/20, 57/10.

دَرَجَات Dereceler; 2/253, 4/96, 6/83 - 132 - 165, 8/4,12/76,17/21, 43/32, 46/19, 58/11; mertebe sahipleri: 3/163.

الدَّرَجَات Dereceler, yüksek menzileler: 20/75, 40/15.

b) اسْتَدْرَجَ يَسْتَدْرِجُ اسْتِدْرَاجًا Basamak basamak yükseltmek yahut alçaltmak. (Hile, aldatma ve yavaş, yavaş, tehlikeye sürükleme manasında kullanılır.). Bu lafız Allah'a atfedilirse; o zaman, kullarına çeşitli nimetleri vermesi yahut muahaze = cezalandırma hususunda mühlet vermesi; bu sûretle kullarının nimetlere gark olarak hesaba çekileceklerini unutmaları anında veya sapıklıkta devam edip dururlarken (gafletleri ânında) kendilerini helake maruz kılması kasdedilmiş olur.

سَنَسْتَدْرِجُهم Derece derece (yavaş yavaş) helake yaklaştırmak: 7/182, 68/44.

470 — درر — 4

a) مِدْرَار Bol; bol yağmur; çok süt.

مِدْرَارًا Bol yağmur; 6/6, 11/52, 7/11.

tahakkukundan dolayı– müstakbel kasdedilmiştir. Yahut "Ahirete dair malumatları nihayet bulmuş, tamamlanmışken, hâli şek, şüphe içerisinde olup, şüpheden bir türlü kurtulamıyorlar" veya "Ahiret hakkındaki birikmiş malumatları, olur yahut olmaz şeklinde kendilerinde bir kararsızlık meydana getirmiştir. Bu kararsızlıktan devam etmekte ve – âhiret hususunda – hiçbir kat'i karara varamamaktadırlar." mealinde)

اَدَّارَكُوا 7/38 (= "Nihayet sonrakiler de öncekilere karışıp, hep beraber cehennemde toplanıp buluştukları zaman...")

f) اَلدَّرْكُ Dip, aşağı. Cemisi: اَدْرَاكٌ

اَدْرَاكُ جَهَنَّمَ Cehennemin tabakaları, menzilleri, katları.

اَلدَّرْكُ 4/145.

473 — درهم — 1

اَلدِّرْهَمُ Gümüş para, dirhem. Cemisi: دَرَاهِمُ

دَرَاهِمَ 12/20.

474 — درى — 29

a) دَرَىٰ يَدْرِى دَرْيًا دِرَايَةً Bilmek.

اِدْرِ 69/26.

اَدْرٰى 21/109 - 111, 46/9, 72/25.

تَدْرُونَ 4/11.

تَدْرِى 31/34 (= iki defa), 42/52, 65/1.

نَدْرِى 45/32, 72/10.

b) اَدْرٰى يُدْرِى Bildirmek.

اَدْرَاكَ 69/3, 74/27, 77/14, 82/17 - 18, 83/8 - 19, 86/2, 90/12, 97/2, 101/3 - 10, 104/5.

اَدْرَاكُمْ 10/16.

يُدْرِيكَ 33/63, 42/17, 80/3.

b) اَلدُّرِّىُّ Parlak incimsi, berrak.

دُرِّىٌّ 24/35 (= parlak, incimsi).

471 — درس — 5

دَرَسَ يَدْرُسُ دَرْسًا دِرَاسًا Ders almak, tekrar tekrar okumak.

دَرَسْتَ 6/105.

دَرَسُوا 7/169.

تَدْرُسُونَ 3/79, 68/37 (= "Yoksa bir kitabınız var da, onda şu hükmü mü okuyorsunuz...")

يَدْرُسُونَهَا 34/44.

دِرَاسَتِهِمْ 6/156.

472 — درك — 12

a) اَدْرَكَ يُدْرِكُ yetişmek, erişmek. İsm-i mef'ulü: مُدْرَكٌ cemisi: مُدْرَكُونَ

اَدْرَكَهُ 10/90.

تُدْرِكُ 36/40.

يُدْرِكْكُمُ 4/78.

يُدْرِكُهُ 4/100.

مُدْرَكُونَ 26/61.

b) اَدْرَكَ يُدْرِكُ Görmek.

تُدْرِكُهُ 6/103.

يُدْرِكُ 6/103.

c) اَلدَّرَكُ yetişme, erişme.

دَرَكًا 20/77.

d) تَدَارَكَ yetişmek. (Bu fiil, ekseriyetle nimet ve yardıma koşma hususunda kullanılır.)

تَدَارَكَهُ 68/49.

e) اَدَّارَكَ fiili: Aslı تَدَارَكَ'dir: Birikmek, arka arkaya gelmek, sonuna varmak, katılmak, karışmak.

اَدَّارَكَ 27/66 (= "Ahirette tekrar dirilmeye dair arka arkaya malumat almak sûretiyle ilimleri kemale erecektir" yahut "vad olundukları husus vukua gelecektir" mealinde olup, mazı fiiliyle –vukuunun

212 — دعو — 479

a) دَعَا يَدْعُو دُعَاءً 1- Çağırmak; 2 - Sızlanarak zikretmek, temenni etmek, (Âh, yetiş ölüm, neredesin?!) demek; 3 - Dua etmek; 4 - İbadet etmek; 5 - Yardım dilemek, meded istemek; 6 - İstemek; 7 - Teşvik etmek, اِلَى اللهِ = Allah'a ibadet etmeye davet etmek; 8 - Nisbet etmek; 9 - İsimlendirmek; 10- عَلٰى ile: Beddua etmek.

دَعَا Dua etmek; 3/38, 39/8, 44/22, 54/10; (Allah'a ibadet etmeye) davet etmek; 41/33.

دَعَاكم Teşvik (davet) etmek; 8/24; çağırmak: 30/25.

دَعَانِ Dua etmek manasında olup aslı دُعَانِى'dir; 2/186.

دَعَانَا Dua etmek: 10/12, 39/49.

دَعَاه Dua etmek: 27/62.

دَعَوْا Dua etmek: 7/189.

دَعَوْا Dua etmek: 10/22, 29/65, 30/33, 31/32; nisbet etmek: 19/91; (Ah ölüm, yetiş!) demek: 25/13

دَعْوَتُ (Allah'a ibadet etmeye) davet edip teşvik etmek: 71/5.

دَعْوَتُكم Çağırmak; 14/22.

دَعْوَتموهم (Hidâyete) teşvik etmek: 7/193

دَعْوَتُهم (Allah'a ibadet etmeye) davet etmek: 71/7 - 8.

دَعْوُهم Çağırmak: 18/52, 28/64.

اَدْعُو (Allah'a ibadet etmeye) davet etmek: 12/108, 13/36; ibadet etmek: 19/48, 72/20.

اَدْعُوكم Davet etmek: 40/41 - 42.

تَدْعُ İbadet etmek: 10/106, 26/213, 28/88; İstemek: 35/18 (= "Günah yükü ağır olan, ağır gelen yükünün bir kısmının kendisinden alınıp taşınmasını istese...")

تَدْعُهم (Hidayete) davet etmek: 18/57.

1 — دسر — 475

الدِّسَارُ Çivi, perçin. Cemisi: دُسُرٌ

ذَاتُ الاَلْوَاحِ والدُّسُرِ 54/13. دُسُرٍ = Tahtalı ve perçinli)= Bundan maksat, gemidir. (âyette geçen دُسُر'den murad, gemilerin bağlandığı liften yapılma halatlardır, diye de söylenmiştir.)

1 — دسس — 476

a) دَسَّا يَدُسُّ دَسًّا Gizlemek, defnetmek, gömmek.

يَدُسُّه 16/59 (= "Yoksa müjdelendiği kızı diri diri toprağa mı gömsün?" mealinde. Bu, bir kısım cahiliye arablarının âdetiydi. Murad edilen mananın, diri diri toprağa gömerek veya başka sûretle öldürmek yahut - toprağa gömülmüş gibi - halkın gözünden uzak tutup gizlemek olması muhtemeldir.)

b) دَسّٰيها Bakınız: دسو maddesi.

1 — دسو — 477

دَسّٰى يُدَسِّى تَدْسِيَة (Kötü hareketini, kusurunu v.s.) gizlemek, örtmeye çalışmak, temize çıkarmaya çalışmak.

دَسّٰيها 91/10 (= Bu fiilin aslı – دَسَّسَ – olması da caizdir. O takdirde üç س'den biri ى'ya ibdal edilmiş olur. Çok gizli tutmak, kusurunu açığa vermemek manasına gelir.)

3 — دعع — 478

دع يَدُعُّ دَعًّا Kovmak, itelemek, azarlayarak itip kakmak, def etmek.

يَدُعُّ Sert davranarak (azarlayarak) kovmak: 107/2.

يُدَعُّون Azarlanarak (itilip kakılarak) atılmak: 52/13.

دَعًّا 52/13.

يَدْعُوكم Çağırmak: 3/103, 17/52; davet etmek, çağırmak: 14/10, 57/8.

يَدْعُونَ Davet etmek: 2/221, 3/104, 28/41; ibadet etmek: 4/117 (= iki defa), 6/52 - 108, 10/66, 11/101, 13/14, 16/20, 17/57, 18/28, 22/62, 25/68, 29/42, 31/30, 32/16, 40/20, 41/48, 43/86; istemek: 38/51, 44/55.

يَدْعُونَنَا Dua etmek: 21/90.

يَدْعُونَنى Davet edip teşvik etmek: 12/33.

يَدْعُونه (Hidâyete) davet etmek: 6/71.

يَدْعُوه İbadet etmek: 72/19.

يَدْعُوهم (Cehennem azabına sevkeden şeylere) davet etmek: 31/21.

ادْعُ Dua etmek: 2/61 - 68 - 69 - 70, 7/134, 43/49; davet etmek: 16/125, 22/67, 28/87, 42/15.

ادْعُهُنَّ Çağırmak: 2/260.

ادْعُو Yardım dilemek, meded istemek: 2/23, 7/195, 10/38, 11/13, 17/56, 28/64, 34/22; dua etmek: 7/55, 40/49 - 50; isim vermek: 17/110 (= ikl defa); ibadet etmek: 40/14.

ادْعُونى Dua etmek: 40/60.

ادْعُوه İbadet etmek: 7/29, 40/65; dua veya ibadet etmek: 7/56; isim vermek, isimlendirmek: 7/180.

ادْعُوهم İbadet yahut dua etmek veya çağırmak: 7/194; nisbet etmek: 33/5.

دُعُوا İstenmek, çağırılmak: 2/282, 24/48 - 51.

دُعِىَ İbadet edilmek: 40/12.

دُعِيتم Çağrılmak, istenmek: 33/53.

تُدْعَى Çağrılmak, istenmek: 45/28.

تُدْعَوْنَ Davet edilip, teşvik edilmek: 40/10, 47/38; (harbe) istenip, davet edilmek: 48/16.

يُدْعَى Davet edilip teşvik edilmek: 61/7.

يُدْعَوْنَ Davet edilmek: 3/23, 68/42 - 43.

دُعَاء Talep, istek, çağırma: 2/171, 24/63 (= ıki defa), 41/49; ibadet: 13/14, 19/48; dua: 40/50, 41/51.

تَدْعُو Çağırmak: 70/17.

تَدْعُوا İsimlendirmek, isim söylemek: 17/110; (Ah ölüm, yetiş!) demek: 25/14: ibadet etmek: 72/18; davet etmek: 47/35.

تَدْعُونَ Dua etmek: 6/40 - 41 (= iki defa), 17/67; ibadet etmek: 6/56, 7/37 - 194 - 197, 19/48, 22/73, 35/13 - 40, 37/125, 39/38, 40/66, 46/4; çağırmak: 26/72.

تَدْعُونَا (İbadete) davet etmek: 11/62, 41/5.

تَدْعُونَنَا Davet edip teşvik etmek: 14/9.

تَدْعُونَنى (Ateşe götüren hususa) davet etmek: 40/41, (küfre) davet etmek: 40/42, davet edip teşvik etmek: 40/43.

تَدْعُونه Dua etmek: 6/63.

تَدْعُوهم Davet etmek: 23/73, 42/13.

تَدْعُوهم Cemi' sigasi: Davet edip teşvik etmek: 7/193 - 198; çağırmak: 35/14.

نَدْعُ Çağırmak: 3/61.

سَنَدْعُ Aslı سَنَدْعُو'dur: Çağırmak: 96/18.

نَدْعُو İbadet etmek: 6/71, 16/86, 40/74; çağırmak: 17/71.

نَدْعُوَ İbadet etmek: 18/14.

نَدْعُوه İbadet etmek: 52/28.

يَدْعُ İbadet etmek: 23/117; dua etmek: 40/26; çağırmak: 96/17.

يَدْعُ Aslı يَدْعُو'dur: Dua etmek: 17/11; çağırmak 54/6.

يَدْعُنا Dua etmek: 10/12.

يَدْعُو (Cennete) davet etmek: 2/221, (Dar-ı Selâm'a) davet etmek: 10/25, davet edip teşvik etmek: 35/6; ibadet etmek: 22/12 - 13, 46/5: (yardıma) çağırmak, (uzaklaştırılmasını istemek: 39/8; (Âh ölüm, yetiş!) demek 84/11.

يَدْعُوك Çağırmak, istemek: 28/25.

الدُّعَاء Dua: 3/38, 14/39; nida, çağırış: 21/45, 27/80, 30/52.

دُعَاء Aslı: دُعَائى Dua: 14/40.

دُعَاءكم Dua: 35/14.

دُعَاءه Dua: 17/11.

دُعَاؤكم Dua veya ibadet: 25/77.

دُعَائك Dua: 19/4.

دُعَائهم İbadet: 46/5.

دُعَائى (İmana) davet: 71/6.

b) الدَّعْوَة Masdar-ı binâ-i merre olup الدُّعَاء lafzının ihtiva ettiği manaları ihtiva eder.

دَعْوَة Dua: 2/186, 13/14 (= "Gerçek dua yalnız Allah'a hasdır. Yalnız O'na kâmil dua edilir. O'dur ki, dua edildiği zaman cevap verir, cevapsız bırakmaz"); talep (istek), nida (çağırış): 30/25; davet, teşvik: 40/ 43 (= Şüphesiz beni kendisine davet ve teşvik ettiğiniz hususa ne dünyada ne de ahirette davet ve teşvikte bulunmak doğru değildir.")

دَعْوَتك Davet: 14/44.

دَعْوَتكما Dua: 10/89.

c) الدَّعْوَى Da'vâ, iddia الدُّعاء lafzının ihtiva ettiği manaları muhtevi (içine alan) bir isimdir.

دَعْوَاهم İddia, da'va veya dua: 7/5; dua: 10/10 (= iki defa), 21/15.

d) الدَّاعى İsm-i faildir, دُعَاء'dan müştaktır.

دَاعِيًا (Allah'a ibadet etmeye) davet eden: 33/46.

داعِى (Allah'a ibadet etmeye) davet eden: 46/31 - 32.

الدَّاع Aslı: الدَّاعى Dua eden: 2/186; çağıran, nidâ eden: 54/6 - 8.

الدَّاعى Çağıran: 20/108.

e) الدَّعِىُّ Nisbet edilen manasında olup, bununla evladlık murad edilir. Cemisi أَدْعِيَاء'dır.

أَدْعِيَائكم 33/4.

أَدْعِيَائهم 33/37.

f) أَدْغَى يَدْغِى Temenni ve arzu etmek, canı çekmek, canı istemek, istemek, dilemek / بَاء harf-i cerri ile: Hemen istemek.

تَدْغُون 41/31, 67/27 (= Hemen istemek, acelece olmasını talep etmek).

يَدْغُون 36/57.

480 — دفأ — 1

الدِّفْء Isıtıcı madde; ısındırıcı sıcaklık; deve yavrusu, deve tüyü ve deveden istifade edilen şeyler.

دِفْء 16/5.

481 — دفع — 10

a) دَفَعَ يَدْفَعُ دَفْعًا 1- Reddetmek, def' etmek; 2- Sevk etmek; 3 - Vermek; 4 - Müdafaada bulunmak, himaye etmek.

دَفَعْتُم Vermek: 4/6.

ادْفَعْ Def' etmek, bertaraf etmek: 23/96, 41/34.

ادْفَعُوا Müdafaada bulunmak, korunmak: 3/167 (= "Allah yolunda savaşmadığınız takdirde, düşmanlıkla karşılaşmaktan sakınıp müdafaa vaziyetine geçiniz"); vermek: 4/6.

دَفْع Def' etme: 2/251 (= "Allah; bir kısım mukavemetli ve kötülükten alıkoyan salih kimselerle, bazı kimselerin yaptıkları eza ve cefâları def' etmeseydi..."). 22/40.

b) الدَّافِعُ İsm-i fail. دَفْعٌ'dan müştaktır.

دافِع Def' edici, geri çevirici: 52/8, 70/2.

c) دافَعَ يُدَافِعُ Müdafaa etmek, himaye etmek.

يُدَافِعُ 22/38 (= "Allah, iman edenleri himaye edip düşmanlarının şerrinden korur.")

482 — دفق — 1

الدَّافِقُ Birden boşalan, dökülen, def'aten akıtan, akıtılan.

دَافِقٍ 65/6 (= Birden boşalan yahut akıtılan).

7 — دكك — 483

a) دَكَّ يَدُكُّ دَكًّا Masdar-ı bina-i merresi:

الدَّكَّةُ Kırmak, ufaltmak, dümdüz etmek, ezmek, düzlemek.

دُكَّتِ 89/21 (= "Yeryüzü paramparça edilip toz toprak haline getirildiği zaman..." veya "Yeryüzü dümdüz edilince...")

فَدُكَّتَا 69/14 (= "bir tek çarpışla paramparça edilip, toz toprak haline getirildikleri zaman...")

دَكًّا Paramparça, dümdüz: 7/143; paramparça yahut dümdüz: 89/21 (= iki defa)

دَكَّةً Çarpış; 69/14.

b) الدَّكَّاءُ Düzlenmiş, tesviye edilmiş, yerle bir olma durumuna getirilmiş.

دَكَّاءَ 18/98 (= yerle bir edilmiş)

1 — دلك — 484

الدُّلُوكُ Meyl etme, yönelme.

لِدُلُوكِ 17/78 (= Bir kısım müfessirler: Bu, zeval vaktinde tam tepede olan güneşin batıya meyl etmesidir, demişler; bazıları da bu, güneşin batışıdır, demişlerdir.)

7 — دلل — 485

a) دَلَّ يَدُلُّ دَلَالَةً دِلَالَةً Delalet etmek, göstermek.

دَلَّهُم 34/14.

أَدُلُّكَ 20/120.

أَدُلُّكُم 20/40, 28/12, 61/10.

نَدُلُّكُم 34/7.

b) الدَّلِيلُ Mübalağa sıgası: Delalet eden, gösteren, gösterici, delil.

دَلِيلًا 25/45 (= "güneşi gölgenin vücuduna delil kıldık" Güneş olmasaydı, gölge bilinmezdi, insanlar, güneş ile ve ahvâl ve seyri ile gölgenin ahvaline delil getirirler: Gölge bir mekanda sabit, zail, genişlemiş, kısalmış. çekilmiş v.s diye söylerler. Gölgeye muhtaç olup olmamalarını bu tarza bina ederler, ona göre değerlendirme yaparlar)

c) دَلَّاهُما Bakınız: دلو maddesi.

5 — دلو — 486

a) الدَّلْوُ Kova. أَدْلَى الدَّلْوَ Kovayı (kuyuya) sarkıtmak.

فَأَدْلَى 12/19.

دَلْوَهُ 12/19.

b) أَدْلَى يُدْلِي Rüşvet vermek, peşkeş çekmek.

تُدْلُوا 2/188 (= "mallarınızı rüşvet şeklinde hakîmlere vermeyiniz" veya "günah işleyerek halkın mallarından bir kısmını haksız yere almak için, hakikat-i halin öyle olmadığını bildiğiniz halde mallarınızın keyfiyeti hakkında hakîmlere malumat vermeyiniz")

c) دَلَّى يُدَلِّي Tama'a sevk etmek, umdurmak. دَلَّ fiilinden getirilirse; yakışmayacak işe tevessül ettirmek, cür'et vermek manasına gelir.

فَدَلَّاهُمَا 7/22.

d) تَدَلَّى fiili: Yukarıdan aşağıya düşmek, sarkmak, yaklaşmak.

تَدَلَّى 53/8 (= "Cebrail, Rasulullah'a yaklaştı". Bu yaklaşma, yukarıdan aşağıya inme cihetiyle olduğu beyan edilmiştir.)

1 — دمدم — 487

دَمْدَمَ Ezip helak etmek; şiddetli bir şekilde gadaplanmak, çok kızmak.

âyetteki ta'mim; akıtılması mahzurlu her nevi' kanı iktiza ediyor, denilmiştir.)

دِمَاءَكم 2/84.

دِمَاؤُها 22/37 (= Bundan murad, kesilmekle akıtılan kanlardır.)

1 — دنر — 492

الدِّينَارُ Dinar: Miskal = ağırlık birimi (takriben 4,5 gram) / Altın para.

بِدِينَارٍ 3/75.

132 — دنو — 493

a) دَنَا يَدْنُو دُنُوًّا Yaklaşmak. İsm-i faili: دَانٍ دَانِيَة

دَنَا 53/8.

دَنٍ Yakın: 55/54 (= Ayakta olanın, oturanın ve yatanın erişeceği derecede yakın olduğu bildirilmektedir.)

دَانِيَة 6/99, 69/23, 76/14 (= Bu lafız, sarkıtılmış manasını da tazammun ettiği için عَلٰى harf-i cerri ile müteaddi kılınmıştır.)

b) اَدْنٰى İsm-i tafdil: Çok yakın, daha yakın, daha az, en düşük.

اَدْنٰى En düşük: 2/61; daha az: 58/7; daha az, daha aşağı: 73/20; daha yakın: 2/282, 4/3, 5/108; en yakın: 30/3, 33/51 - 59; daha yakın, daha az: 53/9.

الاَدْنٰى En düşük (alçak) veya daha yakın: 7/169; en az, en hafif yahut daha yakın: 32/21.

c) الدُّنْيَا : الاَدْنٰى'nın müennesi / Bazen mevsuf hazf edilmekle birlikte الحَيَاةُ lafzının sıfatı olur ki; (ikisi birlikte yahut mevsuf hazfedilmiş olarak) ahiret hayatına sebkat eden hayat, dünya hayatı manasına gelir.

الدُّنْيَا Daha yakın manasında اَدْنٰى'nın müennesi: 8/42, 37/6, 41/12,

فَدَمْدَمَ 9/14 (= Ezip geçmek veya çok kızmak.)

488 — دمر — 10

دَمَّرَ يُدَمِّرُ تَدْمِيرًا Dumura uğratmak, helak etmek/ عَلٰى harf-i cerri ile (malını, canını, evladını) kökünden kazımak.

دَمَّرْ 47/10.

دَمَّرْنَا 7/137, 26/172, 37/136.

دَمَّرْنَاها 17/16.

دَمَّرْنَاهم 27/51.

تُدَمِّرُ 46/25.

تَدْمِيرًا 17/16, 25/36.

2 — دمع — 489

الدَّمْعُ Gözyaşı.

الدَّمْعِ 5/83, 9/92.

1 — دمغ — 490

دَمَغَ يَدْمَغُ Beynini dağıtmak, parçalamak, mahv etmek.

فَيَدْمَغُه 21/18 (= Mahv etmek).

10 — دمی — 491

الدَّمُ Aslı دَمَىٌ'dür. Kan. Cemisi: دِمَاء دُمِيٌّ

دَمٍ 12/18, 16/66.

الدَّمَ 2/173, 5/3, 16/115, 7/133 (= Bazıları: Bu, burun kanamasıdır, demişlerdir. Nil nehrinin sularının kan haline dönüşüp, su yerine kan akıttığı görüşü de söylenmiştir.)

دَمًا 6/145 (= Kan, akıtılmış olmakla takyid edilmiş olup; bundan murad, ete karışık olan pıhtı kan dışındaki mayi' kandır.)

الدِّمَاءَ 2/30 (= Bundan murad, –makamın karinesine binaen– akıtılması haram kılınan kanlardır. Ayrıca

b) اَدْهَنَ بالحَدِيث يُدْهِنُ Kat'i hüküm verememek, şüphe etmek/Tekzib etmek, yalanlamak. İsm-i faili: مُدْهِنٌ cemisi: مُدْهِنُون

مُدْهِنُون 56/81.

c) الدُّهْنُ Yağ.

بالدُّهْن 23/20 (= Ağaç, zeytin ağacı; yağ da zeytin yağıdır.)

d) الدِّهَان Kırmızı deri/Yağdanlık/ الدُّهْنُ'nün cemisi: Yağlar.

كالدِّهَان Üç mana ile de tefsir edilebilir: 55/37.

498 — دهى — 1

اَدْهٰى İsm-i tafdil: Şiddetli eziyet veren, işkencede bırakan / En büyük bela, en müdhiş felâket.

اَدْهٰى Daha eziyetli, daha işkenceli, en müdhiş felâket: 54/46.

499 — دور — 55

a) دَارَ يَدُورُ دَوْرًا دَوَرانًا Dönmek.

تَدُورُ 33/19.

b) اَدَارَ يُدِيرُ Döndürmek, devretmek.

تُدِيرُونَهَا 2/282 (= Veresiye olmaksızın tedavül edip devretmek.)

c) الدَّائِرَة Hezimet, bozguna uğramak, şiddetli zaman, dehşetli devir. Cemisi: دَوَائِرُ

دَائِرَة 5/52, 9/98, 48/6.

الدَّوَائِرَ 9/98.

d) الدَّارُ Ev, mesken, yurt. الدَّارُالآخِرَةُ İkinci hayat mahalli. Ahiret yurdu دَارُالسَّلَامِ Cennet. دَارُالخُلْدِ دَارُالمُقَامَةِ دَارُالفَاسِقِينَ Şam'da Amâlika kabilesinin memleketi.

الدّار'ın cemisi: دِيَارٌ

دار 6/127, 7/145, 10/25, 12/109, 14/28, 16/30 (= ıki defa), 35/35, 40/39, 41/28.

الدّار 2/94, 6/32 - 135, 7/169, 13/22 - 24 - 25 - 42, 28/37 - 77 - 83, 29/64, 67/5; ahiret hayatına sebkat eden hayat dünya hayatı الحَيَاة - الدُّنْيَا الدُّنْيَا 2/85 - 86 - 114 - 130 - 200 201 -204 - 212 - 217 - 220 ,3/14 - 22 - 45 - 56 - 117 - 145 - 148 - 152 ,185 - (= 4/74 - 77 - 94 - 109 - 134 iki kere), 5/33 - 41, 6/29 - 32 - 70 - 130, 7/32 - 51 - 152 - 156, 8/67, 9/38 (= iki defa) - 55 - 69 - 74 - 85, 10/7 - 23 - 24 - 64 - 70 - 88 - 98, 11/15 - 60, 12/101, 13/26 (= iki defa) - 34, 14/3 - 27, 16/30 - 41 - 107 - 122, 18/28 - 45 - 46 - 104, 20/72 - 131, 22/9 - 11 -15, 23/33 - 37, 24/14 - 19 - 23 - 33, 28/42 - 60 - 61 - 77 - 79, 29/25 - 27 - 64, 30/7, 31/15 - 33, 33/28 - 57, 35/5, 39/10 - 26, 40/39 - 43 - 51, 41/16 - 31, 42/20 - 36, 43/32 - 35, 45/24 - 35, 46/20, 47/36, 53/29, 57/20 (= iki defa), 59/3, 79/38, 87/16.

494 — دهر — 2

الدَّهْرُ Uzun müddet, dehr, devir.

الدَّهْر 45/24, 76/1.

495 — دهق — 1

الدِّهَاقُ Dolu, doldurulmuş.

دِهَاقًا 78/34 (= dolu).

496 — دهم — 1

مُدْهَامَّةٌ İsm-i fail: Koyu yeşil. Tesniyesi مُدْهَامَّتَانِ

مُدْهَامَّتَانِ 55/64 (= Her tarafı yemyeşi nebatat, hazrevât ile kaplı iki Cennetin tasviri.)

497 — دهن — 5

a) اَدْهَنَ يُدْهِنُ Yumuşak davranmak, müsamaha göstermek.

تُدْهِنُ 68/9.

يُدْهِنُون 68/9.

مَادَامَت 11/107- 108.

مَادَامُوا 5/24.

مَادُمْتَ 3/75

مَادُمْتَ 5/117, 19/31.

مَادُمْتُم 5/96.

144 — دون — 502

دُون Zarfdır: 1- Daha az, daha aşağı 2 - Önce 3 - Cihet, taraf, yan 4 - Arka 5 - Tahsisiyet, ... dışında, ... hariç 6 - Ön 7 - Başka, gayr 8 - Düşük, alçak, deni 9 - Tecavüz (... den başka)

دُون "Allah'ı bırakarak..." 2/23 (= Aynı zamanda "Allah'tan başka..." ve "Allah'ın huzuruna..." diye de tefsir edilmiştir.)... dışında: 2/94: başka veya "...bırakılarak...": 2/107; "...bırakılarak..." "...haricinde...": 2/165, 3/28 - 64 - 79; daha aşağı: 4/48 - 116; "...bırakıp...": 4/119; "..haricinde..." 4/123 - 139 - 144 - 173, 5/76; başka: 5/116; "... bırakılarak...": 6/56 - 70 - 71 - 108, 7/30 - 37 - 81: daha aşağı: 7/168 - 205: "...haricinde..." 7/194, 9/16 - 31 - 116, 10/18; başka, gayr: 10/37; tecâvüz = bırakmak: 10/38 - 66 - 104 - 106, 11/13 - 20 - 101 - 113, 16/20 - 73, 18/43, 19/48 - 49 - 81, 21/66 - 67; başka, gayr: 21/82; tecavüz = bırakmak: 21/98, 22/12 - 71 - 73, 23/63, 25/17 - 55, 26/93, 27/24 - 43 - 55, 28/81, 29/17 (= iki defa) - 22 - 25 - 41: önce: 32/21: bırakmak: 33/17; ... dışında: 33/50; bırakmak: 34/22. 35/40, 36/74, 37/23; başka: 37/86; bırakmak: 39/38 - 43, 40/66 - 74, 42/31 - 46, 43/45, 45/10, 46/4 - 5 - 28; önce veya başka: 48/27; önce veya başka, gayr yahut arka: 52/47; başka: 53/58; bırakmak: 60/4, 62/6, 67/20, 71/25, 72/11.

33/29, 38/46, 40 - 52; hicret diyarı, Medine: 59/9.

ذِركم 11/65.

دَاره 28/81.

دَارهم 7/78 - 91, 13/31, 29/37.

الدِّيَار 17/5.

دِيَارِكم 2/84, 4/66, 60/8 - 9.

دِيَارِنا 2/246.

دِيَارهم 2/85 - 243, 3/195, 8/47, 11/67 - 94, 22/40, 33/27, 59/2 - 8.

e) الدَّيَّارُ Evde oturan, evin sâkini / Hareket eden, dönüp dolaşan.

دَيَّارًا 71/26 (= Bu lafızla "hiçbirini, hiçbir ferdi..." manası muraddır)

2 — دول — 500

الدُّولَةُ Mütedâvel (tedavül ettirilen, dolaştırılan) şey

دُولَةً 59/7 (= "Tâ ki ganimet, içinizden yalnız zenginlerin tedavül ettirip, aralarında alıp verdikleri ve hiçbir fakirin de elde edemeyeceği bir şey olmasın" mealinde)

b) دَاوَل يُدَاوِلُ Birinden diğerine nakletmek (aktarmak, dolaştırmak, çevirmek).

نُدَاوِلُهَا 3/140 (= "Biz şu günleri insanlar arasında çevirip, bir defasında berikilere, diğer defasında ötekilere hükümranlık veririz" mealinde)

9 — دوم — 501

a) الدَّائِم Devam edici, daimi, devamlı.

دَائِمٌ 13/35.

b) دَامَ عَلَى الشَّيْءِ Müdavim olmak, devamlılık göstermek. İsm-i faili: دَائِمٌ cemisi: دَائِمُونَ

دَائِمُونَ 70/23.

c) مَادَام müddetçe, ... devam ettikçe, ... oldukça.

c) المَدِين İsm-i mef'ul: Cezalandırılan, aleyhine hüküm verilen/Kul edinilen, köle kılınan. Cemisi مَدِينِين مَدِينُون

مَدِينُون 37/53 (= "Biz mi, tekrar diriltilmekle cezalandırılacağız, aleyhimizde hüküm verilecek?" mealinde)

مَدِينِين 56/86 "Eğer sizler diriltilip de aleyhinize hüküm verilecek olanlar değilseniz..." veya "Eğer sizler kul edinilmiş kimseler değilseniz...")

d) الدِّينُ 1- İtâat, inkıyad, bağlılık 2- Ceza (= yapılan amelin karşılığı) 3- Şeriat, din.

دِين Din, şeriat 3/83, 9/29 - 33, 24/2, 48/28, 61/9, 98/5, 110/2; din yahut itaat: 12/76.

الدِّين Ceza: 1/4, 15/35, 26/82, 37/20, 38/78, 51/6 - 12, 56/56, 70/26, 74/46, 82/15 - 17 - 18, 83/11; din, şeriat yahut inkıyad, itaat, ibadet: 2/132 = 193 - 256, 3/19, 4/46, 7/29, 8/39 - 72, 9/11 - 33 - 122, 10/22 - 105, 12/40, 16/52, 22/78, 29/65, 30/30 (= İki defa) - 43, 31/32, 33/5, 39/2 - 3 - 11, 40/14 - 65, 42/13 (= iki defa) - 21, 48/28, 60/8 - 9, 61/9, 82/9, 95/7, 98/5, 107/1.

دِين Aslı: دِينِى İbadet: 109/6.

دِينِى Din, şeriat, ibadet: 10/104: itaat, kulluk, niyet: 39/14.

دِينًا Din, şeriat, ibadet: 3/85, 4/125, 5/3, 6/161.

دِينِكم Din, şeriat, ibadet: 2/217, 3/73, 4/171, 5/3 (= iki defa) - 57 - 77, 9/12, 40/26, 49/18, 109/6.

دِينه Din, şeriat, ibadet: 2/217, 5/54.

دِينهم Din, şeriat, ibadet: 3/24, 4/146, 6/70 - 137 - 159, 7/51, 8/49, 24/55, 30/32; ceza: 24/25.

دُونِك Başka, gayr: 16/86; tecavüz = bırakmak: 25/18.

دُونِكم Başka veya düşük, alçak: 3/118 (= "Sizin gayrInIzdekIlerden...", "Kendinizden başkasını..." veya "Sizin dünunuzdakilerden, alçaklardan...")

دُونِنا Tecavüz = bırakmak: 21/43 (= "Bizden başka Onları koruyacak ilâhlar mı var ki, bizi bırakıyorlar?")

دُونِه Başka; 4/117; tecavüz = bırakmak: 6/51, 7/3 - 197, 11/55, 12/40, 13/11 - 14 - 16, 16/35 (= iki defa), 17/56 - 97, 18/14 - 15 - 26 - 27; önce veya başka: 18/58; bırakmak: 21/24 - 29, 22/62, 25/3, 29/42, 31/11 - 30, 32/4, 35/13, 36/23, 39/3 - 15 - 36 - 45, 40/20, 42/6 - 9, 43/86, 46/32, 72/22.

دُونِها Cihet: 18/90.

دُونِهم Başka: 8/60; cihet: 19/17; cihet, başka veya yan, yakın: 28/23; bırakmak = tecâvüz = 34/41.

دُونِهما Cihet, başka veya yan. yakın: 18/93; daha aşağı: 55/62.

دُونى Başka: 17/2; tecavüz = bırakmak: 18/50 - 102.

503 — دين — 101

a) تَدَايَنَ يَتَدَايَنُ Borç alıp - vermek.

الدَّيْنُ Borç, alacak.

تَدَايَنْتم Birbirine borçlanmak, borç alıp vermek: 2/282.

دَيْنٍ Borç: 2/282, 4/11 - 12 (= üç defa)

b) دَانَ يَدِين دِينًا Din edınmek, inkıyad etmek.

يَدِينُون 9/29.

حرف الذال

504 — ذئب — 3

الذِّئْبُ Kurt.

الذِّئْبُ 12/13 -14 - 17.

505 — ذأم — 1

مَذْءُومٌ İsm-i mef'ul: Kovulmuş, hor görülen, zemm edilmiş, tahkir edilmiş.

مَذْءُومًا 7/18.

506 — ذبب — 2

الذُّبَابُ Karasinek, sinek.

ذُبَابًا 22/73.

الذُّبَابُ 22/73.

507 — ذبح — 9

a) ذَبَحَ يَذْبَحُ Boğazlamak, kesmek.

فَذَبَحُوهَا 2/71.

أَذْبَحُكَ 37/102.

لَأَذْبَحَنَّهُ 27/21.

تَذْبَحُوا 2/67.

ذُبِحَ Kesılmek, boğazlanmak: 5/3.

b) ذَبَّحَ يُذَبِّحُ Çokça kesmek, boğazlamak.

يُذَبِّحُ 28/4.

يُذَبِّحُونَ 2/49, 14/6.

c) الذَّبْحُ Boğazlanacak (kesilecek) kurbanlık.

بِذِبْحٍ 37/107.

508 — ذبذب — 1

الْمُذَبْذَبُ İsm-i mef'ul: Tereddüt eden, muzdarip. Cemisi مُذَبْذَبِينَ مُذَبْذَبُونَ

مُذَبْذَبِينَ 4/143 (= yalpalayıp duranlar)

509 — ذخر — 1

اذَّخَرَ يَذْخِرُ Aslı اذْتَخَرَ'dır: Saklamak, depo etmek.

تَذْخِرُونَ 3/49.

510 — ذرأ — 6

ذَرَأَ يَذْرَؤُ ذَرْءًا Yoktan var edip etrafa dağıtarak çoğaltmak.

ذَرَأَ 6/136, 16/13.

ذَرَأَكُمْ 23/79, 67/24.

ذَرَأْنَا 7/179.

يَذْرَؤُكُمْ 42/11.

511 — ذرر — 38

a) الذَّرَّةُ Toz, zerre.

ذَرَّةٍ 4/40, 10/61, 34/3 - 22, 99/7 - 8.

مُذْعِنِين 24/49.

3 — ذقن — 515

الذِّقْنُ الذَّقَنُ Çene/ Mecazen üzerinde kıl biten yerler / Yüz manasına da ıtlak edilir. Cemisi: اَذْقَان

الأَذْقَان 17/107 - 109, 36/8.

292 — ذكر — 516

a) ذَكَرَ يَذْكُرُ ذِكْرًا 1 - Zikretmek, söylemek; 2 - Bahsetmek, konuşmak; 3 - Hatırlamak, anmak, 4 - Muktezasını (gereğini) yapmakla birlikte hatıra getirmek, kadrini bilmek, 5 - Tefekkürle birlikte hatıra getirmek, zikretmek; 6 - Mükâfatlandırmak, övmek.

ذَكَرَ Tefekkürle birlikte hatıra getirmek, zikretmek: 33/21; aynı manada veya söylemek: 87/15.

ذَكَرْتَ Hatıra getirmek, söylemek, anmak: 17/46.

ذَكَرَه Tefekkürle birlikte hatıra getirmek = zikretmek: 74/55, 80/12

ذَكَرُوا Tefekkürle birlikte hatıra getirmek = zikretmek: 3/135, 26/227.

اَذْكُرْكم Mükâfatlandırmak, mele-i a'lada senâ edip övmek: 2/152.

اَذْكُرَه Hatıra getirmek, anmak: 18/63.

تَذْكُرُ Bahsetmek: 12/85.

تَذْكُرُوا Şükrün muktezasını yerine getirmekle birlikte hatıra getirmek, kadrini saymak: 43/13.

سَتَذْكُرُون Anmak, hatıra getirmek, hatıra gelmek: 40/44.

سَتَذْكُرُونَهنّ (Kadınlara talip olma lafından) bahsedip (mevzusunu) dile getirmek: 2/235.

نَذْكُرَك Zikretmek = Tefekkürle hatıra getirmek: 20/34.

يَذْكُرُ Zikretmek = Tefekkürle hatıra getirmek: 19/67; (kötülüğünden)bahsetmek (ayıplamak): 21/36.

b) الذُّرِّيَّةُ Zürriyet, nesil. Cemisi: ذَرَارِى ذُرِّيَّات

ذُرِّيَّة 2/266, 3/34 - 38, 4/9, 6/133, 7/173, 10/83, 13/38, 17/3, 19/58 (= iki defa)

ذُرِّيَّتِنَا 2/128.

ذُرِّيَّته 6/84, 17/62, 18/50, 29/27, 37/77.

ذُرِّيَّتَهَا 3/36.

ذُرِّيَّتهم 7/172, 36/41, 52/21 (= iki defa).

ذُرِّيَّتُهُم 37/113, 57/26.

ذُرِّيَّتِى 2/124, 14/37 - 40, 46/15.

ذُرِّيَّتِنا 25/74.

ذُرِّيَّاتِهم 6/87, 13/23, 40/8.

512 — ذرع — 9

a) ذرع Miktar, uzunluk, boy.

الذِّرْعُها 69/32.

b) الذِّراعُ (Hayvanda) ön ayak / (İnsanda) dirsekten parmak uçlarına kadar olan kısım / Arşın. Tesniyesi: ذِرَاعَان ذِرَاعَيْن

ذِرَاعًا 69/32 (= Arşın)

ذِرَاعَيْه 18/18 (= Ön ayaklar)

c) ضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا Gücü yetmedi, sıkıştı, telaşlandı, takati kesildi.

ذَرْعًا 11/77, 29/33.

513 — ذرو — 3

ذَرَا يَذْرُو ذَرْوًا Uçurmak, dağıtmak, savurmak. İsm-i faili: ذَارِيَات cemisi: ذَارِيَة

تَذْرُوه 18/45.

ذَرْوًا 51/1.

الذَّارِيَاتِ Tozu toprağı havalandırıp dağıtan, saçıp savuran rüzgarlar: 51/1

514 — ذعن — 1

مُذْعِنٌ İsm-i fail: Çabucak boyun eğip itaat gösteren Cemisi: مُذْعِنُون مُذْعِنِين

يَذْكُرُهم (Kötülüğünden) bahsetmek: 21/60.

يَذْكُرُوا Zikretmek, söylemek: 22/28 - 34.

يَذْكُرُون Tefekkürle hatıra getirmek = zikretmek: 3/191, 4/142, 37/13, 74/56; söylemek: 6/138.

اُذْكُرْ Zikretmek = tefekkürle hatıra getirmek: 3/41, 5/110, 7/205, 18/24, bahsetmek: 19/16 - 41 - 51 - 54 - 56, 38/17 - 41 - 45 - 48, 46/21; söylemek: 73/8, 76/25.

اذْكُرْن 33/34 (= Zikrin muktezasını ikame etmekle birlikte, tefekkürle hatıra getirmek, kadrini bilmek)

اذْكُرْنى 12/42 (= Bahsetmek)

اذْكُرُوا Zikrin muktezasını ikame ile birlikte, hatıra getirmek: 2/40 - 47 - 122 - 231, 3/103, 5/7 - 11 - 20, 7/69 (= iki defa) - 74 (= iki defa) 86, 8/26, 14/6, 33/9, 35/3; zikretmek = tefekkürle hatıra getirmek: 2/63 - 200 - 239, 4/103, 7/171, 8/45, 33/41, 62/10; (telbiye, dua ve yalvarışla) zikretmek = söylemek: 2/198; söylemek (tekbir getirmek): 2/203; zikretmek = söylemek: 5/4, 22/36.

فاذْكُرُونى Zikretmek = Tefekkürle hatıra getirmek: 2/152.

اذْكُرُوه (Telbiye, dua ve yakarışla) zikretmek = söylemek: 2/198.

ذُكِرَ Zikredilmek = söylenmek: 6/118 -119, 8/2, 22/35; bahsedilmek: 39/45 (= iki defa), 47/20.

يُذْكَر Zikredilmek = söylenmek: 2/114, 6/121, 22/40, 24/36.

b) الذِّكْرُ 1 - Zikir: Tefekkürle istihzar = hatıra getirmek 2 - Söz, laf, kıssa 3 - Kitap, indirilmiş kitaplar (Kur'ân yahut diğer semavi kitaplar) 4 - Peygamber 5 - Şeref, şan 6 - Zikretme, hatırlatma.

ذِكْر Tefekkürle hatıra getiriş = zikir: 5/91, 13/28 (= iki defa), 21/36 - 42, 24/37, 20/45, 38/32, 39/22 - 23, 43/36, 57/16, 58/19, 62/9, 63/9, 72/17; bahs: 12/42; söz, kıssa: 19/2; inzal edilmiş kitap: 7/63 - 69, 12/104, 21/2 - 24 (= iki kere) - 50, 26/5, 36/69, 38/49 - 87, 43/44, 68/52, 81/27.

الذِّكْر İnzal edilmiş kitap: 3/58, 15/6 - 9, 16/43 - 44, 21/7 - 105, 25/18 - 29 36/11, 38/8, 41/41, 54/25, 68/51; anma. hatırlatma, kitap indirme: 43/5 (= "Size kitap indirme hususunu ortadan kaldırıp vazgeçecek miyiz?"); şan: 38/1; tefekkürle hatıra getiriş = zikir: 54/17 - 22 - 32 - 40

ذِكْرًا Zikir, hatırlama: 2/200, 20/113, 21/48, 33/41; kıssa, haber: 18/70 - 83; kitap: 20/99, 37/3 - 168, 77/5; peygamber 65/10.

ذِكْرَك Şeref, şan: 94/4.

ذِكْرَكم Zikir, derhatır etme: 2/200; (sizin için) şeref vesilesi, (size) şeref verici olan husus veya mev'ize, nasihat ve düşünceye (tefekküre) sevk eden husus: 21/10.

ذِكْرنا Tefekkürle hatıra getiriş = zikir: 18/28, 53/29.

ذِكْرهم Kitap: 23/71 (= iki defa)

ذِكْرى Tefekkürle hatıra getiriş = zikir: 18/101, 20/14 - 42, 23/110; kitap: 20/124, 38/8.

c) الذِّكْرى 1 - Zikir = Hatıra getirip bilmek. 2 - Tezkir = Hatırlatma, ikaz, nasihat.

ذِكْرى Hatırlatma: 6/69 - 90, 7/2, 11/114 - 120, 21/84, 26/209, 29/51, 38/43, 39/21, 40/54, 50/8 - 37, 74/31; hatıra getirip bilmek: 38/46.

الذِّكْرى Hatıra getirip bilmek = zikir: 6/68, 44/13, 51/55, 80/4, 87/9, 89/23. Şu iki âyet hatırlatma, nasihat

manasıyla da tefsir edilmişlerdir: 51/55, 87/9.

ذِكْرَاها Hatıra getirip vaktini söyleyerek bildirmek; yahut, senin gönderilmen onun alametidir ve yakında vukua geleceğinin bilinmesine delâlet eden bir delildir, demektir: 79/43.

ذِكْرَاهم Hatırlayıp bitmek: 47/18.

d) الذَّاكِرْ Zikreden (Allah'ın azametini) hatırına getiren. Cemisi: ذَاكِرِين ذَاكِرُون Müennesi: ذَاكِرَة cemisi: ذَاكِرَاتْ

الذَّاكِرَات 33/35.

الذَّاكِرِين 11/114, 33/35.

e) ذَكَّرَ يُذَكِّرُ تَذْكِيرًا Zikre sevketmek, hatırlatmak, düşündürmek. İsm-i faili: مُذَكِّرْ

تُذَكِّرَ 2/282.

ذَكِّرْ 6/70, 50/45, 51/55, 52/29, 87/9, 88/21.

ذَكَّرْهم 14/5.

ذُكِّرَ Hatırlatılmak, ikaz edilmek: 18/57, 32/22.

ذُكِّرْتم Hatırlatılmak, ikaz edilmek: 36/19.

ذُكِّرُوا Hatırlatılmak, ikaz edilmek: 5/13 - 14, 6/44, 7/165, 25/73, 32/15, 37/13.

تَذْكِيرى 10/71.

مُذَكِّرْ 88/21.

f) التَّذْكِرَةُ Hatırlamaya (ibrete) sevkeden, va'z, nasihat.

تَذْكِرَة 20/3, 56/73, 69/12 - 48, 73/19, 74/54, 76/29, 80/11.

التَّذْكِرَة 74/49.

g) تَذَكَّرَ يَتَذَكَّرُ Tezekkür etmek, hatıra getirmek, düşünmek.

تَذَكَّرْ 35/37.

تَذَكَّرُوا 7/201.

يَتَذَكَّرُون 6/80, 32/4, 40/58.

تَذَكَّرُون Aslı: تَتَذَكَّرُون 6/152, 7/3 - 57, 10/3, 11/24 - 30, 16/17 - 90, 23/85, 24/1 - 27, 27/62, 37/155, 45/23, 51/49, 56/62, 69/42.

يَتَذَكَّرُ 13/19, 20/44, 35/37, 38/29, 39/9, 40/13, 79/35, 89/23.

يَذَّكَّرُون 2/221, 14/25, 28/43 - 46 - 51, 39/27, 44/58.

يَذَّكَّرُ Aslı: يَتَذَكَّرُ 2/269, 3/7, 14/52, 25/12, 80/4, 87/10.

لِيَذَّكَّرُوا Aslı: لِيَتَذَكَّرُوا 17/41, 25/50.

يَذَّكَّرُون Aslı: يَتَذَكَّرُون 6/126, 7/26 - 130, 8/57, 9/126, 16/13.

h) اَذْكَرَ fiili Aslı: اِذْتَكَرَ'dır: Tezekkür etmek, hatıra getirmek, İsm-i faili: مُذْكِرْ

اذَّكَرَ12/45.

مُذْكِر Hatıra getiren, düşünen: 54/15 - 17 - 22 - 32 - 40 - 51.

ı) الذَّكَرْ = الْاُنْثى 'nın zıddı: Erkek. Tesniyesi: ذُكْرَانْ ذُكُورْ Cemisi: ذَكَرَانِ ذَكَرَيْنِ

ذَكَرَ 3/195, 4/124, 16/97, 40/40. 49/13.

الذَّكَر 3/36, 4/11 - 176, 53/21 - 45, 75/39, 92/3.

آلذَّكَرَيْنِ 6/143 - 144. Aslı: آاَلذَّكَرَيْنِ 'dir.

الذُّكُورَ 42/49.

ذُكُورِنا 6/139.

الذُّكْرَانَ 26/165.

ذُكْرَانًا 42/50.

517 — ذكى — 1

ذَكَّى يَذَكِّى تَذْكِيَة Boğazlamak, kesmek.

ذَكَّيْتُمْ 5/3 (= "yetişip de kestiğiniz hariç...")

518 — ذلل — 24

a) ذَلَّ يَذِلُّ ذُلاً ذِلَّة مَذَلَّة (Herhangi bir zorlamadan dolayı) zillet göstermek, hakir ve zelil olmak, alçak ve aşağılık olmak.

ذَلِيلْ Zelil, düşük, alçak, aşağılık. Cemisi: اَذِلَّة اَذِلَّاء

ذَلَّ يَذِلُّ ذَلًّا Taassub ve direnmeden sonra zorlamaksızın yumuşamak, inkıyad etmek, ehil hile gelmek, itaatkâr ve musahhar olmak. ذَلُوْلٌ Muti' = itaatkar, musahhar = emir dinler, emre âmade. Cemisi: ذُلُلٌ اَذِلَّةٌ

نَذِلٌ Alçak ve zelil olmak: 20/134.

الذُّلِّ Yumuşaklık, bağlılık: 17/24; zillet, düşüklük: 17/111 (= "zillet olacağı için..."), 42/45.

ذِلَّةٌ Zillet, alçaklık: 7/152, 10/26 - 27. 68/43, 70/44.

الذِّلَّةُ Zillet, düşüklük: 2/61, 3/112.

اَذِلَّة Hor ve hakir görülenler: 3/123, hakir ve zeliller: 27/34 - 37; yumuşak davrananlar, bağlılık (yakınlık) gösterenler: 5/54.

b) الاَذَلُّ İsm-i tafdil: (Zorlama, cebir sebebiyle) en hor ve hakir hale gelen; daha zelil, daha düşük, en aşağılık. Cemisi: اَذَلِّين اَذَلُّونَ

الاَذَلَّ 63/8.

الاَذَلِّين 58/20.

ذَلُوْلٌ Musahhar, koşulmuş: 2/71.

ذَلُوْلًا Muti', musahhar, hazırlanmış, müheyya: 67/15.

ذُلُلًا (Yolların vasfı olarak) açık, gezilmesi (gidip gelmesi) kolay hazırlanmış; (veya arı nev'inin sıfatı olarak) inkıyad etmiş, (bal yapma işine) ehil hale getirilmiş: 16/69.

c) ذَلَّلَ يُذَلِّلُ تَذْلِيلًا Hazırlamak, tesviye etmek, kolaylaştırmak / Boyun eğdirmek, ehlileştirmek, ehil hale getirmek.

ذَلَّلْنَاهَا (İstenileni) yerine getirir kılmak, inkıyad ettirmek, musahhar etmek: 36/72

ذُلِّلَتْ (Meyvelerinin koparılması) kolaylaştırılmış olmak, sarkıtılmak. 76/14.

تَذْلِيلًا 76/14.

d) اَذَلَّ يُذِلُّ اِذْلَالًا Zelil kılmak, boyun eğdirmek, alçaltmak.

تُذِلُّ 3/26.

519 — ذمم — 5

a) مَذْمُوْمٌ İsm-i mef'ul: Ayıplanmış, zemmedilmiş.

مَذْمُوْمٌ 68/49.

مَذْمُوْمًا 17/18 - 22.

b) الذِّمَّةُ Ahd, andlaşma, zimmet.

ذِمَّةً 9/8 - 10.

520 — ذنب — 39

a) الذَّنْبُ Günah, suç. Cemisi: ذُنُوْبٌ

ذَنْب 26/14, 81/9

الذَّنْبِ 40/3.

ذَنْبَكَ 40/55, 47/19, 48/2.

ذَنْبِكَ 12/29.

ذَنْبِه 29/40, 55/39.

ذَنْبِهِم 67/11, 91/14.

ذُنُوْب 17/17, 25/58.

الذُّنُوْبُ 3/135, 39/53.

ذُنُوبِكُم 3/31, 5/18, 14/10, 33/71, 46/31, 61/12, 71/4.

ذُنُوبِنَا 3/16 - 147 - 193, 12/97, 40/11.

ذُنُوبِهِم 3/11 - 135, 5/49, 6/6, 7/100, 8/52 - 54, 9/102, 28/78, 40/21.

b) الذَّنُوْبُ Nasip, hisse, pay.

ذَنُوْب 51/59.

ذَنُوْبًا 51/59.

521 — ذهب — 56

a) ذَهَبَ يَذْهَبُ ذَهَابًا ذُهُوْبًا Gitmek, باء harf-i cerri ile götürmek, gidermek İsm-i faili: ذَاهِبٌ

ذَهَبَ Gidermek: 2/17 - 20; gitmek: 11/10 - 74, 21/87, 23/91, 33/19, 75/33.

1 — ذهل — 522

ذَهَلَ يَذْهَلُ - ذَهِلَ يَذْهَلُ ذَهْلًا ذُهُولًا
Meşguliyetten dolayı unutmak / Meşgul edilip (işinden) alıkonmak.

تَذْهَلُ 22/2.

111 — ذو — 523

ذُو Sahip. Tesniyesi: ذَوَانِ ذَوَيْنِ cemisi: ذَوُونَ ذَوِينَ

ذُوالْقَرْنَيْنِ İskender-i Kebir = Büyük İskender'in lakabıdır, iki boynuz sahibi manasına gelir. Başının her iki yanında da hayvan boynuzuna benzeyen iki top saç bulunduğu için, böyle adlandırılmıştır, denilmektedir, "iki zülüflü" veya "şark ve garbın hükümdarı" şeklinde de izah edilmiştir.

ذُوالْكِفْلِ Peygamberlerden biri. (Nasibli, nasib sahibi manasında)

ذُوالنُّونِ Balık sahibi manasında olup. Yunus Aleyhisselam'ın lakabıdır. Kendisini balık yutup, sonra içerisinden tekrar çıkardığı için böyle isimlendirilmiştir.

ذُو Ref' hali: Sahip: 2/105 - 243 - 251 - 280, 3/4 - 74 - 152 - 174, 5/95, 6/133 - 147, 8/29, 10/60, 12/68, 13/6, 14/47, 18/58, 27/73, 28/79, 38/12, 40/15 - 61, 41/35 - 43 (= iki kere) - 51, 51/58, 53/6, 55/12 - 27, 57/21 - 29, 62/4, 65/7, 85/15.

ذَا Nasb hali: Sahip: 5/106, 6/152, 17/26, 23/77, 30/38, 35/18, 38/17, 68/14, 73/13, 90/15 - 16.

ذَاالْقَرْنَيْنِ 18/86 - 94.

ذَاالْكِفْلِ 21/85, 38/48.

ذَاالنُّونِ 21/87.

ذِى Cer hali: Sahip: 2/83, 4/36 (= iki kere), 8/146, 8/41, 11/3, 12/76, 14/37, 16/90, 17/42, 38/1, 39/28 - 37, 40/3, 55/78, 59/7, 70/3, 77/30, 81/20 (= iki defa), 89/5 - 10, 90/14.

ذَهَبَتْ Gitmek: 60/11.

ذَهَبْنَا Gitmek: 12/17.

ذَهَبُوا Götürmek: 12/15.

تَذْهَبُ Gitmek, zail olmak: 8/46 (= Gücün, kuvvetin zayıflamasından kinayedir); zail ve helak olup gitmek: 35/8 (= Kendini hiç etme demektir.)

تَذْهَبُوا Götürmek, kurtarmak: 4/19; götürmek, gezdirmek: 12/13.

تَذْهَبُون Gitmek: 81/26.

نَذْهَبَنَّ Gidermek, izale etmek, (hafızasından) silmek: 17/86; (ruhunu) kabzedip almak, (hayatına) son vermek, götürmek, (dünyadan) göçürmek: 43/41.

يَذْهَبُ Gitmek, zail olmak: 13/17; gidermek, izale etmek: 24/43.

يَذْهَبَا Gidermek: 20/63 (= Ortadan kaldırmak)

يَذْهَبُوا Gitmek: 24/62, 33/20.

اذْهَبْ Gitmek: 5/24, 20/24 - 42 - 97, 79/17; götürmek: 27/28.

اذْهَبَا Gitmek: 20/43, 25/36; götürmek: 26/15.

اذْهَبُوا Gitmek: 12/87; götürmek: 12/93.

ذَهَاب Giderme, izale: 23/18.

ذَاهِبٌ Gidici: 37/99.

b) اذْهَبَ يُذْهِبُ Gidermek, izâle etmek, ortadan kaldırmak, götürmek.

اَذْهَبَ 35/34.

اَذْهَبْتم 46/20.

يُذْهِب 8/11, 9/15, 33/33.

يُذْهِبْكم 4/133, 6/133, 14/19, 35/16.

يُذْهِبْنَ 11/114.

يُذْهِبُنَّ 22/15.

c) الذَّهَبُ Altın.

ذَهَبٍ 18/31, 22/23, 35/33, 43/53 - 71.

الذَّهَبَ 3/14, 9/34.

ذَهَبًا 3/91.

63 — ذوق — 525

a) ذَاقَ يَذُوقُ ذَوْقًا ذَوَاقًا مَذَاقًا Tatmak, hissetmek. İsm-i faili: ذَائِقٌ cemisi: ذَائِقُونَ müennesi: ذَائِقَة

ذَاقَا 7/22.

ذَاقَتْ 65/9.

ذَاقُوا 6/148, 59/15, 64/5.

تَذُوقُوا 16/94.

لِيَذُوقَ 5/95.

يَذُوقُوا 4/56, 38/8.

يَذُوقُونَ 44/56, 78/24.

فَلْيَذُوقُوهُ 38/57.

ذُقْ 44/19.

ذُوقُوا 3/106 - 181, 6/30, 7/39, 8/35 - 50, 9/35, 10/52, 22/22, 29/55, 32/14 (= iki kere) - 20, 34/42, 35/37, 39/24, 46/34, 51/14, 54/37 - 39 - 48, 78/30.

ذُوقُوهُ 8/14.

ذَائِقَةَ 3/185, 21/35, 29/57.

لَذَائِقُو 37/38.

ذَائِقُونَ 37/31.

b) أَذَاقَ يُذِيقُ Tattırmak, hissettirmek.

أَذَاقَهَا 16/112.

أَذَاقَهُم 30/33, 39/26.

أَذَقْنَا 10/21, 11/9, 30/36, 42/48.

أَذَقْنَاكَ 17/75.

أَذَقْنَاهُ 11/10, 41/50.

نُذِقْهُ 22/25, 25/19, 34/12.

لَنُذِيقَنَّ 41/27.

لَنُذِيقَنَّهُم 32/21, 41/50.

نُذِيقَهُ 22/9.

نُذِيقَهُم 10/70, 41/16.

يُذِيقَ 6/65.

لِيُذِيقَكُم 30/46.

لِيُذِيقَهُم 30/41.

1 — ذيع — 526

أَذَاعَ إِذَاعَةً İfşa etmek, yaymak.

أَذَاعُوا 4/83.

ذِي الْقَرْنَيْنِ 18/83.

ذَوَا Tesniye: 5/95 - 106.

ذَوَيْ Tesniye: 65/2.

ذَوِي Cemi': 2/177.

b) ذُو lafzı ذَات'nun müennesi olup sahip manasındadır Aynı zamanda vakit, cihet ve halet için de söylenir. Tesniyesi: ذَوَاتَيْنِ ذَوَاتَانِ cemisi: ذَوَات

ذَات (Mahzuf bir mevsuf takdir edilerek) göğüslere sahip olan gizli şeyler, kalpte saklı bulunan hususlar yahut göğüslerdeki halet, durum: 3/119 - 154, 5/7, 8/43, 11/5, 31/23, 35/38, 39/7, 42/24, 57/6, 64/4, 67/13; aranızdaki durum, halet = ذَاتَ بَيْنِكُم 8/1; kuvvet sahibi, güçlü, silahlı: ذَاتِ الشَّوْكَةِ 8/7 (= Bundan, murad; harp teçhizatı görmüş, muharip bölüktür); Sahip: 22/2, 23/50, 27/60, 51/7, 54/13, 55/11, 85/1 - 5, 86/11 - 12, 89/7, 111/3; (mahzuf bir mevsuf takdir edilerek) cihet: 18/17 (= iki kez), aynı izah ile (sağ taraf, sol taraf): 18/18 (= "sağa - sola ...").

ذَوَاتَا Sahip: 55/48 (= "ikisi de ağaçlık" mealinde olup birçok dallara sahip ağaçların her iki cennette de bulunduğu bildirilmektedir.)

ذَوَاتَيْ 34/16 (= Acı, ekşi meyvelere sahip iki bahçe)

1 — ذود — 524

ذَادَ يَذُدُ ذَوْدًا ذِيَادًا Gütmek, sürmek, göz-kulak olmak, geri çevirmek, korumak kurtarmak.

تَذُودَانِ 28/23 (= "davarlarını dağılmaktan yahut kalabalıktan kurtarıp, göz - kulak olan iki kadın..." mealinde olup, onlar, bunu, güçlü sulayıcıların baskısına maruz kalmaktan ve davarlarının, başkalarının davarlarına karışmasından korktukları için yaptıkları anlaşılmakladır.)

حرف الراء

327 — رأى — 529

a) رَأىٰ يَرٰى رُؤْيَةً Görmek / Zannetmek / Bilmek / Tanımak / Anlamak / اِلٰى harf-i cerri ile: Bakmak.

الرُّؤْيَاء Uykuda görülen, rüya.

أَرَاَيْتَ Gördün mü, anladın mı? manasında olup, tenbih kasdedilir; Bana haber ver, ne dersin?, (ne anladığını, reyini) bana bildir, der gibi. اَلَمْ تَرَ Görmedin mi? manasında olup; bakmaya, ibret almaya teşvik içindir.

رَأىٰ Görmek: 6/76 -77 - 78, 11/70, 12/24 - 28, 16/85 - 86, 18/53, 20/10, 33/22, 53/11 - 18.

رَآكَ Görmek: 21/36.

رَاٰه Görmek: 27/40, 35/8, 37/55, 53/13, 81/23, 96/7.

رَاٰها Görmek: 27/10, 28/31.

رَاَتْه Görmek: 27/44.

رَاَتْهم Görmek: 25/12

رَاَوْا Görmek: 2/166, 7/149, 10/54, 12/35, 19/75, 28/64, 34/33, 37/14, 40/84 - 85, 42/44 62/11, 72/24.

رَاَوْكَ Görmek: 25/41.

رَاَوْه Görmek: 30/51, 46/24, 67/27.

18 — رأس — 527

الرَّأْس Baş. Cemisi: أَرْؤُس رُؤُس

رَأْس المَال Ana mal, sermaye. Cemisi: رُؤُس الأَمْوَالِ

(Sermayeler manasında Kur'ân'da sadece bir yerde varid olup diğerleri baş manasındadır.)

رَأْسِ 7/150, 19/4.

رَأْسه 2/196, 12/41, 44/48.

رَأْسى 12/36, 20/94.

رُؤُس Sermayeler: 2/279; başlar: 37/65.

رُؤُسِكم 2/196, 5/6, 48/27.

رُؤُسَهم 14/43, 17/51, 21/65, 22/19, 32/12, 63/5.

11 — رأف — 528

الرَّأْفَة Şefkat, şedid merhamet, acıma.

الرَّؤُف الرَّؤُف Şefkatli, çok merhametli. Esmâ-i ilahiyeden olan الرَّؤُف çok merhametli, (kullarını kötülüklerden) esirgeyen manasındadır.

رَأْفه 24/2, 57/27.

رَؤُف 2/143 - 207, 3/30, 9/117 - 128, 16/7 - 47, 22/65, 24/20, 57/9, 59/10.

تَرَنِ Görmek: 18/39. Aslı تَرَانِى'dir.

تَرَوْا Görmek: 31/20, 71/15.

تَرَوْنَ Görmek: 12/59.

لَتَرَوُنَّ Görmek: 102/6.

تَرَوْنَهَا Görmek: 13/2, 22/2, 31/10.

لَتَرَوُنَّهَا Görmek: 102/7.

تَرَوْنَهم Görmek: 7/27.

تَرَوْهَا Görmek: 9/26 - 40, 33/9.

تَرِيْنَّ Görmek: 19/26.

نَرَى Görmek: 2/55 - 144, 6/94, 11/27, 25/21, 38/62.

نَرَاكَ Görmek: 7/60 - 66, 11/27 (= iki kere) - 91, 12/36 - 78.

نَرَاه Görmek: 70/7.

لِنَرَاهَا Görmek: 12/30.

يَرَ Görmek: 21/30, 36/77.

يَرَى Görmek: 2/165, 9/94 - 105, 34/6, 53/12 - 35, 79/36, 96/14.

يَرَاكَ Görmek: 26/218.

يَرَاكُم Görmek: 7/27, 9/127.

يَرَاهَا Görmek: 24/40.

يَرَه Görmek: 90/7, 99/7 - 8.

يَرَوْا Görmek: اِلٰى ile bakmak: 6/6 - 25, 7/146 (= üç kere) - 148, 10/88 - 97, 13/41, 16/48 - 79, 17/99, 26/7 - 201, 27/88, 29/19 - 67, 30/37, 32/27, 34/9, 36/31 - 71, 41/15, 46/33, 52/44, 54/2, 67/19.

يَرَوْنَ Görmek: 2/165, 9/126, 20/89, 21/44, 25/22 - 42, 46/35, 76/13.

يَرَوْنَه Görmek: 70/6.

يَرَوْنَهَا Görmek: 25/40, 79/46.

يَرَوْنَهم Görmek: 3/13.

يُرَى Görülmek: 46/25, 53/40.

b) اَلرَّأْىُ Görüş, görme / İtikad, görüş.

رَأْىَ Görme: 3/13.

اَلرَّأْى İtikad, görüş, kanaat. بَادِى الرَّأْى Birden ortaya çıkan görüş, zahiri

رَاَوْهَا Görmek: 68/26.

رَاَوْهم Görmek: 83/32.

رَاَيْتُ Görmek: 12/4.

رَاَيْتَ Görmek: 4/61, 6/68, 18/63, 19/77, 25/43, 26/205, 45/23, 47/20, 53/33, 76/20 (= iki kere), 96/9 - 11 - 13, 107/1, 110/2.

أَرَاَيْتَك "Bana haber ver": 17/62.

اَرَاَيْتَكم "Bana haber verin": 6/40 - 47.

رَاَيْتم "Bana haber verin": 6/46, 10/50 - 59, 11/28 - 63 - 88, 26/75, 28/71 - 72, 35/40, 39/38, 41/52, 46/4 - 10, 53/19, 56/58 - 63 - 68 - 71, 67/28 - 30.

رَاَيْتُموه Görmek: 3/143.

لَرَاَيْته Görmek: 59/21.

رَاَيْتُهم Görmek: 12/4.

رَاَيْتَهم Görmek: 20/92, 33/19, 63/4 - 5, 76/19.

رَاَيْنَه Görmek: 12/31.

اَرَى Görmek: 8/48, 12/43, 20/46, 27/20, 37/102, 40/29.

اَرَاكَ Görmek: 6/74.

اَرَاكم Görmek: 11/29 - 84, 46/23.

اَرَانِى Görmek: 12/36 (= iki defa)

اِلٰى : تَرَ Görmek ile bakmak: 2/243 - 246 - 258, 3/23, 4/44 - 49 - 51 - 60 - 77, 14/19 - 24 - 28, 19/83, 22/18 - 63 - 65, 24/41 - 43, 25/45, 26/225, 31/29 - 31, 35/27, 39/21, 40/69, 58/7 - 8 - 14, 59/11, 89/6, 105/1.

تَرَى Görmek 5/52 - 62 - 80 - 83, 6/27 - 30 - 93, 8/50, 14/49, 16/14, 18/17 - 47 - 49, 20/107, 22/2 - 5, 24/43, 27/88, 30/48, 32/12, 34/31 - 51, 35/12, 37/102, 39/58 - 60 - 75, 41/39, 42/22 - 44, 45/28, 57/12, 67/3 (= iki kere), 69/7 - 8.

تَرَانى Görmek: 7/143 (= iki defa)

تَرَاه Görmek: 39/21, 57/20.

تَرَاهم Görmek: 7/198, 42/45, 48/29.

(derince düşünmeden) kabullenme, sathi (tetkiksiz) itikad: 11/27.

c) الرِّئْىُ Görünüş, görüntü, gösteriş, manzara, güzel gözükme.

رِئْيًا 19/74.

d) الرُّؤْيَا Uykuda görülen düş, rüya.

الرُّؤْيَا 12/43, 17/60, 37/105, 48/27.

رُؤْيَاكَ 12/5.

رُؤْيَاىَ 12/43 - 100.

e) اَرٰى يُرِى اِرَائَة Göstermek.

أَرَاكَ 4/105.

أَرَاكُمْ 3/152.

أَرَاكُهُمْ 8/43.

أَرَاهُ 79/20.

أَرِيْنَاكَ 17/60.

أَرِيْنَاكُهُمْ 47/30.

أَرِيْنَاهُ 20/56.

أُرِيْكُمْ 7/145, 21/37, 40/29.

تُرَيِّنِّى 23/93.

نُرِى 6/75.

نُرِىَ 28/6.

نُرِيْكَ 20/23, 23/95.

نُرِيْنَّكَ 10/46, 13/40, 40/77, 43/42.

لِنُرِيَهُ 17/1.

نُرِيَهُمْ 41/53, 43/48.

يُرِيْكُمْ 2/73, 13/12, 27/93, 30/24, 40/13 - 18.

لِيُرِيَكُمْ 31/31.

يُرِيْكُمُوْهُمْ 8/44.

يُرِيْكَهُمْ 8/43.

لِيُرِيَهُ 5/31.

يُرِيْهِمْ 2/167.

لِيُرِيَهُمَا 7/27.

اَرِنَا 2/128, 4/153, 41/29.

اَرِنِى 2/260, 7/143.

اَرُوْنِى 31/11, 34/27, 35/40, 46/4.

لِيُرَوْا 99/6.

f) تَرَاءٰى يَتَرَاءٰى Görüşmek, karşılaşmak, gözükmek.

تَرَاءَى 26/61.

تَرَاءَتِ 8/48.

g) رَءٰى يُرَائِى رِئَاءَ مُرَاءَاةً Mürailik = riyakarlık yapmak, gösterişte bulunmak.

يُرَاءُوْنَ 4/142, 107/6.

رِئَاءَ 2/264, 4/38, 8/47.

a) الرَّبُّ Malik, seyyid, efendi, besleyip bakan / İlah, Rab, Ma'bud, terbiye edici, kemale erdiren. Cemisi أَرْبَابٌ

رَبَّ İlah, Rab: 1/2, 2/131, 5/28, 6/45 - 71 - 162 - 164, 7/54 - 61 - 67 - 104 - 121 - 122, 9/129, 10/10 - 37, 13/16, 17/102, 18/14, 19/65, 20/70, 21/22 - 56, 23/86 (= iki kere) - 116, 26/16 - 23 - 24 - 26 - 28 - 47 - 48 - 77 - 98 - 109 - 127 - 145 - 164 - 180 - 192, 27/8 - 26 - 44 - 91, 28/30, 32/2, 34/15, 36/58, 37/5 (= iki kere) - 87 - 126 - 180 - 182, 38/66, 39/75, 40/64 - 65 - 66, 41/9, 43/46 - 82 (= iki defa), 44/7 - 8, 45/36 (= üç defa), 51/23, 53/49, 55/17 (= iki kere), 56/80, 59/16, 69/43, 70/40, 73/9, 78/37, 81/29, 83/6, 106/3, 113/1, 114/1.

رَبِّ Aslı: رَبِّى İlâh, Rab: 2/126 - 260, 3/35 - 36 - 38 - 40 - 41 - 47, 5/25, 7/143 - 151 - 155, 11/45 - 47, 12/33 - 101, 14/35 - 36 - 40, 15/36 - 39, 17/24 - 80, 19/4 (= iki defa) - 6 - 8 - 10, 20/25 - 84 - 114 - 125, 21/89 - 112, 23/26 - 29 - 39 - 93 - 94 - 97 - 98 - 99 - 118, 25/30, 26/12 - 83 - 117 - 169, 27/19 - 44, 28/16 - 17 - 21 - 24 - 33, 29/30, 37/100, 38/35 - 79, 43/88, 46/15, 63/10, 66/11, 71/5 - 21 - 26 - 28.

رَبَّا 6/164 (= İlâh, Rab)

رَبُّكَ İlâh, Rab: 2/30 - 61 - 68 - 69 - 70 - 147 - 149, 3/41 - 43 - 60, 4/65,

defa) - 32 - 57 - 108, 11/3 - 34 - 52 - 56 - 90, 13/2, 14/6 - 7, 16/7 - 24 - 30 - 47, 17/8 - 12 - 25 - 40 - 54 - 66 - 84, 18/16 - 19 - 29, 19/36, 20/86 (= iki defa) - 90, 21/56 - 92, 22/1 - 77, 23/52, 26/26 - 166, 31/33, 32/11, 34/15 - 23, 35/13, 36/25, 37/126, 39/6 - 7 - 10 - 31 - 54 - 55 - 71, 40/27 - 28 - 49 - 60 - 62 - 64, 41/23, 42/15 - 47, 43/13 - 64, 44/8 - 20, 45/15, 57/8 - 21, 60/1, 65/1, 66/8, 71/10, 79/24.

رَبِّكما İlah, Rab: 7/20, 20/49, 55/13 - 16 - 18 - 21 - 23 - 25 - 28 - 30 - 32 - 34 - 36 - 38 - 40 - 42 - 45 - 47 - 49 - 51 - 53 - 55 - 57 - 59 - 61 - 63 - 65 - 67 - 69 - 71 - 73 - 75 - 77.

رَبّنا İlah, Rab: 2/127 - 128 - 129 - 139 - 200 - 201 - 250 - 285 - 286 (= üç defa). 3/7 - 8 - 9 - 16 - 53 - 147 - 191 -192 - 193 (= iki kere) - 194, 4/75 - 77, 5/83 - 84 - 114, 6/23 - 27 - 30 - 128, 7/23 - 38 - 43 - 44 - 47 - 53 - 89 (= üçkere) -125 - 126 (= iki kere) - 149, 10/85 - 88 (= üç kere), 14/37 (= iki defa) - 38 - 40 - 41 - 44, 16/86, 17/108, 18/10 - 14, 20/45 - 50 - 73 - 134, 21/112, 22/40, 23/106 - 107 - 109, 25/21 - 65 - 74, 26/50 - 51, 28/47 - 53 - 63, 32/12, 33/67 - 68, 34/19 - 26, 35/34 - 37, 36/16, 37/31, 38/16 - 61, 40/7 - 8 - 11, 41/14 29 - 30, 42/15, 43/14, 44/12, 46/13 - 34, 50/27, 59/10 (= iki defa), 60/4 - 5 = iki defa), 66/8, 68/29 - 32 (= iki kere), 72/2 - 3, 76/10.

رَبّه İlah, Rab: 2/37 - 112 - 124 - 131 - 258 - 275 - 282 - 283 - 285, 3/38, 6/37, 7/58 - 75 - 142 -143 (= iki kere), 10/20, 11/17 - 45, 12/24 - 34, 13/7 - 27, 15/56, 17/27, 18/50 - 57 - 87 - 110 (= iki defa), 19/3 - 55, 20/74 - 121 -122 - 127 - 133, 21/83 - 89, 22/30, 23/117, 25/55 - 57, 29/50, 32/22, 34/12, 37/84, 38/24 - 41, 39/8 - 9 - 22, 40/26, 5/24 - 64 - 67 - 68 - 112, 6/83 - 106 - 112 - 114 - 115- 117 - 119 - 126 - 128 - 131 - 132 - 133 - 145 - 158 (= üç kere) - 165, 7/134 - 137 - 153 - 167 (= iki defa) - 172 - 205 - 206, 8/5 - 12, 10/19 - 33 - 40 - 61 - 93 - 94 - 96 - 99, 11/17 - 66 - 76 - 81 - 83 - 101 - 102 - 107 (= iki defa) - 108 - 110 - 111 - 117 - 118 - 119 (= iki kere) - 123, 12/6 (= iki kere), 13/1 - 6 (= iki kere) -19, 15/25 - 28 - 86 - 92 - 98 - 99, 16/33 - 68 - 69 - 102 - 110 (= iki kere) - 119 (= iki defa) - 124 - 125 (= iki defa), 17/17 - 20 (= iki defa) - 23 - 28 - 30 - 38 - 39 - 46 - 55 - 57 - 60 - 65 - 79 - 87, 18/24 - 27 - 46 - 48 - 49 - 58 - 82 (= iki kere), 19/2 - 9 - 19 - 21 - 24 - 64 (= iki defa) - 68 - 71 - 76, 20/12 - 47 (= iki kere) - 129 - 130 - 131, 22/46 - 47 - 54 - 67, 23/72, 25/16 - 20 - 31 - 45 - 54, 26/9 - 10 - 68 - 104 - 122 - 140 - 159 - 175 - 191, 27/73 - 74 - 78 - 93, 28/32 - 46 - 59 - 68 - 69 - 86 - 87, 29/10, 32/3 - 25, 33/2, 34/6 - 21, 37/149 - 180, 38/9 - 71, 40/6 - 55, 41/38 - 43 - 45 - 46 - 53, 42/14, 43/32 (= iki kere) - 35 - 49 - 77, 44/6 - 57, 45/17, 50/39, 51/30 - 34, 52/7 - 29 - 37 - 48 (= iki kere), 53/30 - 32 - 42 - 55, 55/27 - 78, 58/74 - 96, 68/2 - 7 - 19 - 48, 69/17 - 52, 73/8 - 20, 74/3 - 7 - 31, 75/12 - 30, 76 - 24 - 25, 78/36, 79/19 - 44, 82/6, 84/6, 85/12, 87/1, 89/6 - 13 - 14 - 22 - 28, 93/3 - 5 - 11, 94/8, 96/1 - 3 - 8, 99/5, 105/1, 108/2, 110/3; seyyid, efendi: 12/42 - 50.

رَبِّكم İlah, Rab: 2/21 - 49 - 76 - 105 - 139 - 178 - 198 - 248, 3/49 - 50 - 51 - 73 - 124 - 125 - 133 - 193, 4/1 - 170 - 174, 5/68 - 72 - 117, 6/54 - 102 - 104 - 147 - 151 - 157 - 164, 7/3 - 44 - 54 - 55 - 63 - 69 - 71 - 73 - 85 - 105 - 129 - 141 - 150 - 164 - 172 - 203, 8/9, 10/3 (= iki

41/50, 42/10, 43/64, 44/20, 64/7, 72/20 - 25, 89/15 - 16; - racih kavle göre - seyyid, efendi: 12/23.

أَرْبَابٌ İlâhlar, Rablar: 12/39.

أَرْبَابًا İlahlar, Rablar: 3/64 - 80, 9/31.

b) الرِّبِّيُّ Dini ilimlerde rüsuh sahibi derin âlim. Cemisi: رِبِّيُّون

رِبِّيُّون 3/146.

c) الرَّبَّانِيُّ Dini ilimlerde rüsuh sahibi derin âlim. Cemisi: رَبَّانِيِّينَ رَبَّانِيُّونَ

الرَّبَّانِيُّونَ 5/44 - 63.

رَبَّانِيِّينَ 3/79.

d) الرَّبِيبُ Bir adamın hanımının başka kocadan olan oğlu, üvey oğul. Müennesi: رَبِيبَة Üvey kız. Müennesinin cemisi: رَبَائِبُ

رَبَائِبُكم 4/29.

531 — ربح — 1

رَبِحَ يَرْبَحُ رِبْحًا رَبَحًا رَبَاحًا Kazanmak, kâr elde etmek. رَبِحَت التِّجَارَةُ Ticaret kâr getirdi, ticaret kâr sağladı.

رَبِحَتْ 2/16.

532 — ربص — 17

تَرَبَّصَ يَتَرَبَّصُ تَرَبُّصًا Durmak, beklemek, gözetlemek. تَرَبَّصَ بِهِ أَمْرًا İşin, onun hakkında vaki' olmasını beklemek (başına gelmesini gözetlemek). İsm-i faili مُتَرَبِّصٌ cemisi مُتَرَبِّصِينَ مُتَرَبِّصُونَ'dir

تَرَبَّصْتُم 57/14.

تَرَبَّصُونَ Aslı: تَتَرَبَّصُونَ 9/52.

نَتَرَبَّصُ 9/52, 52/30.

يَتَرَبَّصُ 9/98.

يَتَرَبَّصْنَ 2/228 - 234.

يَتَرَبَّصُونَ 4/141.

تَرَبَّصُوا 9/24 - 52, 20/135, 23/25, 52/31.

تَرَبُّصُ 2/226.

44/22, 47/14, 53/18, 54/10, 55/46, 66/5, 68/49 - 50, 72/13 - 17, 73/19, 76/29, 78/39, 79/16 - 40, 84/15, 87/15, 89/15. 92/20. 99/8, 100/6; seyyid, efendi: 12/41 - 42.

رَبُّهَا İlâh, Rab: 3/37, 14/25, 39/69, 46/25, 65/8, 66/12, 75/23, 84/2 - 5.

رَبَّهُم İlâh, Rab: 2/5 - 26 - 46 - 62 - 136 - 144 - 157 - 262 - 274 - 277, 3/15 - 84 - 136 - 169 - 195 - 198 - 199, 5/2 - 66, 6/1 - 4 - 30 - 38 - 51 - 52 - 108 - 127 - 150 - 154, 7/77 - 152 - 154, 8/2 - 4 - 54, 9/21, 10/2 - 9, 11/18 (= iki kere) - 23 - 29 - 59 - 60 - 68, 13/5 - 18 - 21 - 22, 14/1 - 13 - 18 - 23, 16/42 - 50 - 54 - 99, 17/57, 18/13 - 21 - 28 - 55 - 105, 21/2 - 42 - 49, 22/19, 23/37 - 58 - 59 - 60 - 76, 25/64 - 73, 29/59, 30/8 - 33 (= iki kere), 31/5, 32/10 - 12 - 15 - 16, 34/31, 35/18 - 39, 36/46 - 51, 39/20 - 23 - 34 - 73 - 75, 40/7, 41/54, 42/5 - 16 - 22 - 36 - 38, 45/11 - 30, 47/2 - 3 - 15, 51/16 - 44, 52/18 (= iki defa), 53/23, 57/19, 67/6 - 12, 68/34, 69/10, 70/27 - 28, 72/10 - 28, 76/21, 83/15, 91/14, 97/4, 98/8, 100/11.

رَبِّهِمَا İlâh, Rab: 7/22 - 189, 18/81.

رَبِّي İlâh, Rab: 2/258, 3/51, 5/72 - 117, 6/15 - 57 - 76 - 77 (= iki defa) - 78 - 80 (= iki kere) - 161, 7/29 - 33 - 62 - 68 - 79 - 93 - 187 - 203, 10/15 - 53, 11/28 - 41 - 56 (= iki defa) - 57 (= iki defa) - 61 - 63 - 88 - 90 - 92, 12/37 - 50 - 53 (= iki kere) - 98 - 100 (= iki kere), 13/30, 14/39, 17/85 - 93 - 100, 18/22 - 24 - 36 - 38 (= iki kere) - 40 - 42 - 95 - 98 (= üç kere) - 109 (= iki kere), 19/36 - 47 - 48 (= iki kere), 20/52 (= iki defa) - 105, 21/4, 25/77, 26/21 - 62 - 113 - 188, 27/40 (= iki defa), 28/22 - 37 - 85, 29/26, 34/3 - 36 - 39 - 48 - 50, 36/27, 37/57 - 99, 38/32, 39/13, 40/27 - 28 - 66,

رَبَتْ Nema bulmak, kabarmak: 22/5, 41/39.

يَرْبُو Artmak: 30/39.

رَابِيًا Artan, yükselen, üste çıkan: 13/17.

رَابِيَة Fazla şiddetli: 69/10.

أَرْبَى Daha ziyade, daha kuvvetli: 18/92.

b) أَرْبَى يُرْبِي إِرْبَاءً Nemâlandırmak, artırmak.

يُرْبِي 2/276 (= Allah, zekatı verilen malı artırır, demektir.)

c) رَبَّبَ يُرَبِّبُ تَرْبِيبًا veya رَبَّى يُرَبِّي تَرْبِيَة'den tahfifli olarak: Terbiye etmek, yetiştirmek, bakmak, büyütmek.

رَبَّانِي 17/24.

تُرَبِّكَ 26/18.

d) الرِّبَا Riba, faiz.

رِبًا 30/39.

الرِّبَا 2/275 (= üç kere) - 276 - 278, 3/130, 4/161.

e) الرَّبْوَةُ Tepe, yüksek yer.

رَبْوَةٌ 2/265, 23/50.

536 — رتع — 1

رَتَعَ يَرْتَعُ رَتْعًا رُتُوعًا (İnsan hakkında istiare olarak): Bolca yemek, içmek.

يَرْتَعْ 12/12.

537 — رتق — 1

الرَّتْقُ Birleştirme, bitiştirme.

رَتْقًا Bitişik, bitiştirilmiş: 21/30.

538 — رتل — 4

رَتَّلَ يُرَتِّلُ تَرْتِيلًا Güzel okumak, yavaş ve açık okumak, beyan etmek / Yavaş yavaş (ağır ağır) yapmak.

رَتَّلْنَاه Tertîl üzere, yani yavaş yavaş, âyet âyet indirmek, beyan etmek, yerleştirmek; 25/32.

رَتِّل Beyan etmek, yavaş okumak: 73/4.

مُتَرَبِّصٌ 20/135.

مُتَرَبِّصُونَ 9/52.

الْمُتَرَبِّصِينَ 52/31

533 — ربط — 5

a) رَبَطَ يَرْبِطُ رَبْطًا عَلَى / الْقَلْبَ Bağlamak Cesaret vermek, takviye etmek, temkin vermek.

رَبَطْنَا 18/14, 28/10.

لِيَرْبِطَ 8/11.

b) رَابَطَ يُرَابِطُ رِبَاطًا مُرَابَطَة Muhafaza etmek, gözetmek. / Devam etmek, müdavim olmak / Mevzi'leri tutmak, nöbet beklemek. الرِّبَاط Bağ, bağlanış.

رَابِطُوا 3/200 (= Salih amel işlemeye devam etmek, iltizam etmek yahut amel-i salihe riâyet etmek, gözetmek)

رِبَاطِ 8/60 (= Atların bağlanıp harbe hazırlanması yahut devamlı harb etmek ve düşmanla cihad ederken, teçhizatlı olmak ve atları hazırlıklı, koşulmuş bulundurmak)

533 — ربع — 5

a) الرَّابِعُ Dördüncü, dördüncüsü.

رَابِعُهُم 18/22, 58/7.

b) الرُّبُعُ Dörtte bir (1/4).

الرُّبُعُ 4/12 (= iki kere)

c) الأَرْبَعُ ve الأَرْبَعَة Dört (4).

أَرْبَعَة 2/226 - 234 - 260, 4/15, 9/2 - 36, 24/4 - 13, 41/10.

أَرْبَع 24/6 - 8 - 45.

d) أَرْبَعِين - أَرْبَعُون Kırk (40).

أَرْبَعِين 2/51, 5/26, 7/142, 46/15.

e) رُبَاعَ Dörder.

رُبَاعَ 4/3, 35/1.

535 — ربو — 20

a) رَبَا يَرْبُو رُبُوًّا رِبَاءً Artmak, fazlalaşmak, neşv ü nema bulmak. İsm-i faili: الرَّابِي müennesi: رَابِيَة İsm-i tafdili: أَرْبَى

رِجْسًا Şek, şüphe, küfür: 9/125 (= Pislikten murad olarak)

رِجْسِهِم Şek, şüphe, küfür: 9/125 (= Pislikten murad olarak)

542 — رجع — 104

a) رَجَعَ يَرْجِعُ رُجُوعًا مَرْجِعًا رُجْعٰى Dönmek. İsm-i faili: رَاجِعٌ cemisi: رَاجِعُونَ

رَجَعَ يَرْجِعُ رَجْعًا مَرْجِعًا İade etmek, döndürmek. رَجَعَ الْبَصَرَ Tekrar bakmak, gözü tekrar (bakılan şeye) çevirmek. رَجَعُواالْقَوْلَ Karşılıklı atışmak, birbirlerini levm etmek, رَجَعَ الْكَلَامَ Karşılık vermek, sözü cevapsız bırakmamak.

رَجَعَ Dönmek: 7/150, 20/86.

رَجَعْتم Dönmek: 2/196, 9/94.

رَجَعَكَ İade etmek, döndürmek: 9/83.

رَجَعْنا Dönmek: 63/8.

رَجَعْنَاكَ Döndürmek: 20/40.

رَجَعُوا Dönmek: 9/122, 12/63, 21/64.

اِرْجِعُ Dönmek: 12/46.

تَرْجِعُونها Döndürmek, geri çevirmek: 56/87.

تَرْجِعُوهُنَّ Döndürmek, iade etmek: 60/10.

يَرْجِعُ (Sözle) karşılık vermek, cevap vermek: 20/89, dönmek: 20/91, 27/35; karşılıklı atışmak, (birbirlerini) levm etmek, (sözü birbirlerine) çevirmek: 34/31.

يَرْجِعُون Dönmek: 2/18, 3/72, 7/168 -174, 12/62, 21/58 - 95, 27/28, 30/41, 32/21, 36/31 - 50 - 67, 43/28 - 48, 46/27.

ارْجِع Dönmek: 12/50, 27/37; (gözü tekrar) çevirmek (tekrar bakmak): 67/3 - 4.

فارْجِعْنا Döndürmek: 32/12.

ارْجِعُوا Dönmek: 12/81, 21/13, 24/28 (= iki kere), 33/13, 57/13.

ارْجِعُونِ Aslı: ارْجِعُونِى Döndürmek: 23/99.

تَرْتِيلًا 25/32, 73/4.

539 — رجج — 1

رَجَّ يَرُجُّ رَجًّا Tahrik etmek, depretmek, sarsmak.

رُجَّتْ Sarsılmak: 56/4.

رَجًّا Sarsma, tahrik: 56/4 (= veya sarsılma)

540 — رجز — 10

a) الرِّجْزُ Azap. رِجْزُ الشَّيْطَانِ Şeytanın ilka ettiği vesveseler ve maruz kıldığı günahlar.

رِجْز Vesveseler: 8/11; azap: 34/5, 45/11.

الرِّجْز Azap: 7/134 (= iki kere) - 135.

رِجْزًا Azap: 2/59, 7/162, 29/34.

b) الرُّجْزُ Azaba götürücü husus, azabı gerektirici şey.

الرُّجْزَ 74/5 (= Murad mananın, putlara ibadet yahut her türlü günah olduğu söylenmiştir. Rasulullah'ın, putlara ibadetten ve günah işlemekten uzak durmasından maksat; uzak durmakta sebat etmesidir. Çünkü O, bunlardan zaten berîdir. O halde emir, uzak durmaya devam edip, sebat göstermesi içindir)

541 — رجس — 10

الرِّجْسُ (Hissî olsun, manevi olsun, umumi manada) pislik. (Şeriatça ve fıtrat-ı selimece çirkin görülen hususlara da ıtlak edilir.) / Azap, ceza / Küfür.

رِجْس Çirkin görülen şey: 5/9, 6/145, 9/95; azap: 7/71.

الرِّجْس Cezâ ve gadap: 6/125, 10/100; çirkin görülen, müstekreh: 22/30; leke meydana getiren husus, ayıp, kusur: 33/33.

hengamında clrmlerin tezelzülde olduğu hadise, sarsıntı vakıası.

الرَّاجِفَة 79/6.

d) المُرْجِفُونَ Halkı üzüntüye, ızdıraba sevketmek için, kötü haberleri onların arasında yayan (îşâ eden) kimseler, kara haberciler.

المُرْجِفُون 33/60.

73 — رجل — 544

a) الرَّجُلُ Erkek adam. Tesnlyesi رَجُلَيْنِ Cemisi: رِجَالٌ رَجُلَانِ

رَجُل 2/282, 4/12, 7/63 - 69, 10/2, 11/78, 23/25 - 38, 28/20, 33/4, 34/7 - 43, 36/20, 39/29, 40/28, 43/31.

رَجُلًا 6/9, 7/155, 17/47, 18/37, 25/8, 39/29 (= iki kere).

رَجُلَان 5/23.

رَجُلَيْن 2/282, 16/76, 18/32, 28/15.

رِجَال 7/46, 9/108, 24/37, 33/23, 48/25, 72/6 (= iki kere)

الرِّجَال 2/228, 4/7 - 32 - 34 - 75 - 98, 7/81, 24/31, 27/55, 29/29.

رِجَالِكُم 2/282, 33/40.

رِجَالًا 4/1 - 176, 7/48, 12/109, 16/43, 21/7, 38/62.

b) رَاجِلٌ - رَجِلٌ Yaya, piyade. Cemisi: رِجَال Cemi' ismi olarak da cari olan الرَّجُل ; yayalar piyadeler manasına da gelir.

رِجَالًا Yayalar, piyadeler: 2/239, 22/27.

رِجَالِكَ Yayalar, piyadeler: 17/64.

c) الرِّجْلُ Ayak; bacak. Tesniyesl: رِجْلَان Cemisi: اَرْجُلٌ رِجْلَيْنِ

بِرِجْلِكَ 38/42.

رِجْلَيْن 24/45.

اَرْجُلٌ 7/195.

اَرْجُلِكُم 5/6, 6/65, 7/124, 20/71, 26/49.

اَرْجُلِهِم 5/33 - 66, 24/24, 29/55, 36/65.

اَرْجُلِهِنَّ 24/31, 60/12.

ارْجِعِي Dönmek: 89/28.

رُجِعْتُ Dönderilmek: 41/50.

تُرْجَعُ Dönderilmek: 2/210, 3/109, 8/44, 22/76, 35/4, 57/5.

تُرْجَعُون Dönderilmek: 2/28 - 245 - 281, 10/56, 11/34, 21/35, 23/115, 28/70 - 88, 29/17 - 57, 30/11, 32/11, 36/22 - 83, 39/44, 41/21, 43/85, 45/15.

يُرْجِعُ Dönderilmek: 11/123.

يُرْجَعُون Dönderilmek: 3/83, 6/36, 19/40, 24/64, 28/39, 40/77.

b) الرُّجْعَى Masdar: Dönüş

الرُّجْعَى 96/8.

c) الرَّجْعُ Masdar: İade, dönderme/Yağmur.

رَجْعٌ İade: 50/3.

الرَّجْعِ Yağmur, ذَات الرَّجْعِ Yağmurlu: 86/11.

رَجْعِه Dönderme: 86/8.

d) الرَّاجِعُ İsm-i fail: Dönen, dönücü Cemisi: رَاجِعُون

رَاجِعُون 2/46 - 156, 21/93, 23/60.

e) المَرْجِعُ Dönüş, rücû'.

مَرْجِعُكُم 3/55, 5/48 - 105, 6/60 - 164, 10/4 - 23, 11/4, 29/8, 31/15, 39/7.

مَرْجِعُهُم 6/108, 10/46 - 70, 31/23, 37/68.

f) تَرَاجَعَ يَتَرَاجَعُ تَرَاجُعًا Eski haline dönmek.

يَتَرَاجَعَا 2/230 (= Karı - kocanın tekrar birbirine dönmesi)

543 — رجف — 8

a) رَجَفَ يَرْجُفُ رَجْفًا رَجَفَانًا Sarsılmak, şiddetle sallanmak.

تَرْجُفُ 73/14, 79/6.

b) الرَّجْفَةُ Sarsılış, sarsıntı manasında masdar-ı bina-i merre.

الرَّجْفَة 7/78 - 91 - 155, 29/37.

c) الرَّاجِفَة Cereyanı ânında ecramın (büyük kütlelerin) sarsıldığı vakıa, tezahürü

545 — رجم — 14

a) رَجَمَ يَرْجُمُ رَجْمًا Taşlamak, taşla öldürmek, taşlayarak öldürmek, İsm-i mef'ul: مَرْجُومٌ Cemisi: مَرْجُومُون مَرْجُومِين

رَجَمْنَاكَ 11/91.

لأَرْجُمَنَّكَ 19/46.

تَرْجُمُونِ Aslı: تَرْجُمُونِى 44/20.

لَنَرْجُمَنَّكُم 36/18.

يَرْجُمُوكُم 18/20.

المَرْجُومِين 26/116.

b) رَجَمَ يَرْجُمُ رَجْمًا Kovmak, tardetmek / La'net etmek. الرَّجِيم Kovulmuş, tard edilmiş /La'netlenmiş, mel'ûn.

رَجِيم 15/17 - 34, 38/77, 81/25.

الرَّجِيم 3/36, 16/98.

c) الرَّجْمُ بالغَيْب Kafadan atmak, zan üzere konuşmak, düşünmeden söylemek. (Kelime manası: Görülmeyeni taşlamak)

رَجْمًا 18/22.

d) الرَّجْمُ Taş v.b. gibi atmakta kullanılan şey, taşlamada istimal edilen madde. Cemisi: رُجُومٌ

رُجُومًا 67/5.

546 — رجو — 28

a) رَجَا يَرْجُو رَجْوًا رَجَاءً Ummak, ümit etmek. İsm-i mef'ulü: مَرْجُوٌّ . الرَّجَاءُ aynı zamanda korku manasına da gelir. Zira ümit eden zat, emelinin tahakkuk etmemesinden korkar, endişe eder. Korku manasını ifade eden الرَّجَاءُ Kur'ân'da yalnız nefy ile birlikte varid olmuştur.

تَرْجُو Ümit etmek: 28/86.

تَرْجُونَ Ümit etmek: 4/104: korkmak: 71/13 (= "Allah'ın azametinden korkmamaktasınız.")

تَرْجُوهَا Ümit etmek: 17/28.

يَرْجُو Ümit etmek: 18/110, 29/5, 33/21, 39/9, 60/6.

يَرْجُونَ Ümit etmek: 2/218, 4/104, 17/57, 24/60, 35/29; korkmak: 10/7 - 11 - 15, 25/21 - 40, 45/14, 78/27.

ارْجُوا 29/36 (= Ümit etmek).

مَرْجُوًّا Ümit edilen, beklenilen: 11/62.

b) أَرْجِ يُرْجِى إِرْجَاءً Te'hir etmek, geriye bırakmak, İsm-i mef'ulü. مُرْجًى Cemisi: مُرْجَوْنَ

تُرْجِى 33/51 (= Geri bırakmak).

أَرْجِهْ "Herhangi bir reye varana kadar. Musa ve kardeşinin durumu hakkında te'hir yap" mealinde: 7/111 ve 26/36. (Ayrıca "Musa ve kardeşini tut, eğle, beklet, hapset" manalarını da vermişlerdir.)

مُرْجَوْن Durumları hakkında tevakkuf yapılarak te'hir edilenler: 9/106.

c) الأَرْجَاءُ Kenarlar, yanlar, uçlar الرَّجَا'nın cemisidir.

ارْجَائِهَا 69/17.

547 — رحب — 4

a) رَحُبَ يَرْحُبُ رُحْبًا رَحَابَةً Genişlemek, geniş olmak.

رَحُبَتْ 9/25 - 118.

b) مَرْحَبًا Hoşgeldin, rahat ol, çekinme, merhaba. Bunun tersi لَامَرْحَبًا : Gelme, çekin, rahatsız ol, rahat yüzü görme, sana merhaba yok.

لَامَرْحَبًا 38/59 - 60.

548 — رحق — 1

الرَّحِيقُ En iyi şarab.

رَحِيق 83/25.

549 — رحل — 4

الرِّحْلَةُ Sefere çıkmak, rıhlet.

رِحْلَة 106/2 (= Kureyş kabilesinin, ticaret kastıyla yazın Şam'a, kışın da Yemen'e sefer etmesi)

28 - 58 - 83 - 66 - 73 - 94, 12/111, 15/56, 16/64 - 89, 17/28 - 82 - 67 - 100, 18/10 - 65 - 82 - 98, 19/2 - 21, 21/84 - 107, 27/77, 28/43 - 46 - 86, 29/51, 30/21 - 33 - 36 - 50, 31/3, 33/17, 35/2, 36/44, 38/9 - 43, 39/9 - 38 - 53, 40/7, 41/50, 42/48, 43/32 (= iki kere), 44/6, 45/20, 46/12, 57/27.

الرَّحْمَة 6/12 - 54 - 133, 17/24, 18/58, 57/13.

رَحْمَتك 7/151, 10/86, 27/19.

رَحْمَتنا 12/56, 19/50 - 53, 21/75 - 86.

رَحْمَته 2/64 - 105, 3/74, 4/83 - 113, 7/57, 9/99, 10/58, 17/57, 18/16, 24/10 - 14 - 20 - 21, 25/48, 27/63, 28/73, 30/46, 39/38, 42/8 - 28, 45/30, 48/25, 57/28, 76/31.

رَحْمَتى 7/156, 29/23.

بالمَرْحَمَةِ 90/17.

الرَّاحِمِينَ 7/151, 12/64 - 92, 21/83, 23/109 - 118.

رَحِيم 2/143 - 173 - 182 - 192 - 199 - 218 - 226, 3/31 - 89 - 129, 4/25, 5/3 - 34 - 39 - 74 - 98, 6/54 - 145 - 165, 7/153 - 167, 8/69 - 70, 9/5 - 27 - 91 - 99 - 102 - 117 - 128, 11/41 - 90, 12/53, 14/36, 16/7 - 18 - 47 - 110 - 115 - 119, 22/65, 24/5 - 20 - 22 - 33 - 62, 27/11, 36/58, 41/32, 49/5 - 12 - 14, 57/9 - 28, 58/12, 59/10, 60/7 - 12, 64/14, 66/1, 73/20.

الرَّحِيمُ 1/1 - 3, 2/37 - 54 - 128 - 160 - 163, 9/104 - 118, 10/107, 12/98, 15/49, 26/9 - 68 - 104 - 122 - 140 - 159 - 175 - 191 - 217, 27/30, 28/16, 30/5, 32/6, 34/2, 36/5, 39/53, 41/2, 42/5, 44/42, 46/8, 52/28, 59/22.

رَحِيمًا 4/16 - 23 - 29 - 64 - 97 - 100 - 106 - 110 - 129 - 152, 17/66, 25/6 - 70, 33/5 - 24 - 43 - 50 - 59 - 73, 48/14.

رُحَمَاء 48/29.

b) الرَّحْلُ Sefere çıkanın beraberine aldığı yük (meta', ev eşyası) Cemisi: رِحَالٌ

رِحْل Yük (ev eşyası): 12/70.

رِحْلِه Yük (ev eşyası): 12/75.

رِحَالِهِم Yükler (ev eşyaları): 12/62.

550 — رحم — 339

a) رَحِمَ يَرْحَمُ رَحْمًا رُحْمًا رَحْمَةً مَرْحَمَةً Acımak, merhamet etmek. İsm-i faili: رَاحِمٌ mübalağalı ism-i faili: رَحِيمٌaism-i tafdili: أَرْحَمُ. رَحِيمٌ'ün cemisi: رَحَمَاءُ

رَحْمَة مِنَ اللهِ : İhsan. Ayrıca الرَّحْمَةُ, Allah'ın rahmetinden sayılan kitap veya rasule de ıtlak edilir. Yine rahmetten neş'et eden nimete de الرَّحْمَة denir. رَاحِمٌ'ün cemisi: رَاحِمِينَ رَاحِمُونَ

رَحِم 11/43 - 119, 12/53, 44/42.

رَحِمْته 40/9.

رَحِمْنا 67/28.

رَحِمْناهم 23/75.

رَحِمَه 6/16.

تَرْحَمْنا 7/23.

تَرْحَمْنى 11/47.

يَرْحَمُ 29/21.

يَرْحَمْكم 17/8 - 54.

يَرْحَمْنا 7/149.

سَيَرْحَمُهم 9/71.

ارْحَمْ 23/118.

ارْحَمْنا 2/286, 7/155, 23/109.

ارْحَمْهما 17/24.

تُرْحَمُون 3/132, 6/155, 7/63 - 204, 24/56, 27/46, 36/45, 49/10.

رُحَمَا 18/81.

رَحْمَة 2/157 - 178 - 218, 3/8 - 107 - 157 - 159, 4/96 - 175, 6/147 - 154 - 157, 7/49 - 52 - 56 - 72 - 154 - 203, 9/21 - 61, 10/21 - 57, 11/9 - 17 -

62 — ردد — 553

a) رَدَّ يَرُدُّ رَدًّا مَرَدًّا İade etmek, döndürmek, tevdi' etmek / Geri çevirmek, reddetmek / (Misliyle, aynıyla) karşılık vermek, mukabele etmek /Çevirmek, (bir halden bir hale) döndürmek عَلٰى عَقِبَيْهِ: Eski hâline döndürmek. (Bu şer ve zemm = kötüleme hususunda kullanılır.) İsm-i faili: رَادٌّ cemisi: رَادُّونَ رَادِّينَ İsm-i mef'ulü: مَرْدُودٌ cemisi: مَرْدُودُون

رَدَّ Geri çevirmek: 33/25.

رَدَدْنا Çevirmek, döndürmek: 17/6.

رَدَدْناه İade etmek, döndürmek: 28/13; çevirmek, döndürmek: 95/5.

رَدُّوا Döndürmek, götürmek: 14/9 (= Sükûta = susmaya imâ ile veya elle ağıza işaret etmekle de tefsir edilmiştir)

رَدُّوه Döndürmek, tevdi' etmek, iletmek: 4/83.

نَرُدَّها (Arka cihete) çevirmek, döndürmek: 4/47

يَرُدُّوكم Geri çevirmek, vazgeçirmek: 2/217; çevirmek, döndürmek: 3/100; (eski hallerine) döndürmek: 3/149.

يَرُدُّونكم Çevirmek, döndürmek: 2/109.

فَرُدُّه Döndürmek: 4/59.

رُدُّوها (Misliyle) karşılık vermek: 4/86; döndürmek (getirmek): 38/33.

رُدَّت İade edilmek, tevdi' edilmek: 12/65 (= iki defa).

رُدِدْتُ Dönderilmek: 18/36.

رُدُّوا Dönderilmek: 4/91, 6/28 - 62, 10/30.

تُرَدُّ Dönderilmek: 5/108 (= Yeminlerin varislere tevcih edilip, yemin etmeleri istenilip de; yeminlerinin üzerine yemin ettikleri hususa muhalif çıkmasıyla tefsir edilmiştir.)

أَرْحَمُ 7/151, 12/64 - 92, 21/83.

b) الرَّحْمٰنُ Çok merhametli. (Yalnız Allah'a ıtlak edilir.)

الرَّحْمٰنُ 1/1 - 3, 2/163, 13/30, 17/110, 19/18 - 26 - 44 - 45 - 58 - 61 - 69 - 75 - 78 - 85 - 87 - 88 - 91 - 92 - 93 - 96, 20/5 - 90 - 108 - 109, 21/26 - 36 - 42 - 112, 25/26 - 59 - 60 (= iki kere) - 63, 26/5, 27/30, 36/11 - 15 - 23 - 52, 41/2, 43/17 - 19 - 20 - 33 - 36 - 45 - 81, 50/33, 55/1, 59/22, 67/3 - 19 - 20 - 29, 78/37 - 38.

c) الرَّحِيمُ Ana rahmi / Karabet (akrabalık, yakınlık). Cemisi: أَرْحَامٌ

أُولُوالأَرْحَامِ Karabet sahipleri, yakınlar / Rahim yoluyla akraba olanlar, anne tarafından yakınlar.

الأَرْحَامِ Rahimler: 3/6, 6/143 - 144, 13/8, 22/5, 31/34; karabetler: 4/1;

أُولُوالأَرْحَامِ Karabet sahipleri, yakınlar: 8/75, 33/6.

أَرْحَامكم 47/22 (= Akrabalık bağlarını kesmek tabiri: sevgiyi, bağlılığı, irtibatı, birbirine gidip gelmeyi terk ile her türlü alakanın kesilmesinden kinayedir); karabetler, yakınlıklar: 60/3.

أَرْحَامِهِنَّ Rahimler, ceninlerin mekânları: 2/228.

551 — رخو رخى — 1

رُخَاءً Hiçbir şeyi sarsmadan sür'atli fakat yumuşak olarak hareket ediş.

رِيحٌ رُخَاءٌ Yumuşak ve sür'atlice esip hiçbir şeyi sarsmayan rüzgar.

رُخَاءً 38/36.

552 — ردأ — 1

الرِّدْءُ Avn, yardım, destek.

رِدْءً 28/34.

يَرْتَدِدْ İrtidad etmek, vazgeçmek: 2/217.

3 — ردف — 554

a) رَدِفَ يَرْدَفُ - رَدَفَ يَرْدُفُ رَدْفًا Terkisine binmek / Tabi olmak, katılmak, ardına takılmak.

رَدِفَ Tabi olmak, katılmak: 27/72. Fiilin, mef'ule vusulünün te'kidi için veya رَدِفَ fiilinin (دَنَا = Yakın olmak) fiilinin manasını da tazammun etmesi sebebiyle لام harf-i cerriyle ta'diye yapılmıştır.

b) الرِّادِفَة Arkadan gelen hadise / İkinci defa sura üfürülüş.

الرَّادِفَة 79/7 (= ikinci hadise veya ikinci üfürülüş).

c) المُرْدِفُ İsm-i fail: Terkisine binen / Terkisine bindiren. Cemisi مُرْدِفِينَ مُرْدِفُونَ

مُرْدِفِينَ 8/9 (= Peşpeşe fırka fırka gelen melekler yahut diğer melekleri arkalarına takmış olan önde giden melekler... Ayrıca: Askerlerin önünde giden, düşmanların kalplerine korku ve ürperti veren melekler de denilmiştir.)

1 — ردم — 555

الرَّدْمُ Set, engel.

رَدْمًا 18/95.

6 — ردى — 556

a) رَدِيَ يَرْدَى رَدًى (Çukura v.b.) düşmek, yuvarlanmak, yıkılmak / Helak olmak.

تَرْدَى Helak olmak: 20/16.

b) اَرْدَى يُرْدِي Helak etmek.

اَرْدَاكُم 41/23

لَتُرْدِينِ Aslı: لَتُرْدِيَنِي 37/56.

لَيُرْدُوهُم 6/137.

c) تَرَدَّى Fiili: (Çukura) yıkılmak, yuvarlanmak.

تَرَدُّون Dönderilmek: 9/94 - 105, 62/8.

نُرَدَّ Dönderilmek: 6/27, 7/53; (eski hallerine) dönderilmek: 6/71.

يُرَدَّ Geri çevrilmek, vazgeçirilmek: 6/147, 12/110; dönderilmek, bırakılmak: 16/70, 18/87, 22/5, 41/47.

يُرَدُّون Çevirilmek, götürülmek: 2/85, 9/101.

رَدَّهَا Red, geri çevirilme: 21/40 (= yahut geri çevirme)

بِرَدِّهِنَّ Dönderilme, geri verilme: 2/228 (= yahut geri almak, tekrar almak)

رَادَّ Geri çevirici: 10/107.

لِرَادُّكَ Döndürici: 28/85.

رَآدُّوه Döndericiler, geri vericiler: 28/7.

رَآدِّي Döndericiler: 16/71 (= vericiler, verenler diye de tefsir edilmiştir.)

مَرَدَّ Red, geri çeviriş: 13/11, 30/43, 42/44 - 47.

مَرَدًّا Dönüş, döndüriliş: 19/76.

مَرَدَّنَا Dönüş: 40/43 (= yahut döndüriliş)

مَرْدود Geri çevrilen. غَيْرُ مَرْدُود Geri çevirilmez: 11/76.

مَرْدُودُون Dönenler, döndürilenler: 79/10.

b) تَرَدَّدَ يَتَرَدَّدُ تَرَدُّدًا Gidip gelmek / (Kinaye yahut mecaz olarak) hayrette kalmak, tereddüd etmek, bocalamak.

يَتَرَدَّدُون 9/45 (= Tereddüd etmek)

c) ارْتَدَّ يَرْتَدُّ ارْتِدَادًا Dönmek / Eski haline dönmek: عَلَى دُبُرِه Şer için kullanılır. İrtidad etmek, vazgeçmek.

فَارْتَدَّ Dönmek: 12/96.

فَارْتَدَّا Dönmek: 18/64.

ارْتَدُّوا (Eski hallerine) dönmek: 47/25.

تُرْتَدُّوا (Eski hallerine) dönmek: 5/21.

يَرْتَدَّ İrtidad etmek, dönmek, vazgeçmek: 5/54; göz kırpmak ... طَرْف...

يَرْتَدَّ 14/43, 27/40.

تَرَدّٰی 92/11 (= Burada ölmek manası muraddır.)

d) المُتَرَدِّيَة Dağdan yuvarlanıp yahut kuyuya düşerek yahut da yüksek bir yerden düşüp ölmüş hayvan.

المُتَرَدِّيَة 5/3.

4 — رذل — 557

الأَرْذَل İsm-i tafdil: En aşağı, en hasis, en kıymetsiz, en zayıf ve en âciz. Cemisi: الأَرَاذِل الأَرْذَلُونَ

أَرْذَل العُمُر : En düşük ihtiyarlık; kocalık hali; ömrün yaşlılık, âcizlik ve bunama halindeki son devresi: 16/70, 22/5.

الأَرَاذِلُونَ 26/111.

أَرَاذِلُنَا 11/27.

123 — رزق — 558

a) رَزَقَ يَرْزُقُ رَزْقًا Hayırda bulunmak, hayır vermek / رَزَقَ اللهُ Rızık vermek, fazlından vermek. İsm-i fail olan الرَّازِق; rızkı halkedip veren ve rızkın sebebini halkeden, rızkı sebeplere bağlayan Allah'a dendiği gibi: rızkın vusulüne sebep olan insana da denir. Fakat hakiki rızık verici yalnız Allah'tır. İsm-i failin cemisi: رَازِقِين رَازِقُونَ

رَزَقَكُم 5/88, 6/142, 7/50, 8/26, 16/72 - 114, 30/40, 36/47, 40/64.

رَزَقْنَاكُم 2/57 - 172 - 254, 7/160, 20/81, 30/28, 83/10.

رَزَقْنَاه 16/75.

رَزَقْنَاهُم 2/3, 8/3, 10/93, 13/22, 14/31, 16/56, 17/70, 22/35, 28/54, 32/16, 35/29, 42/38, 45/16.

رَزَقَهُم 4/39, 6/140, 22/28 - 34.

رَزَقَنِي 11/88.

تَرْزُقُ 3/27.

نَرْزُقُك 20/132.

نَرْزُقُكُم 6/151.

نَرْزُقُهُم 17/31.

يَرْزُق 2/212, 3/37, 24/38, 42/19.

يَرْزُقُكُم 10/31, 27/64, 34/24, 35/3, 67/21.

لَيَرْزُقَنَّهُم 22/58.

يَرْزُقُه 65/3.

يَرْزُقُهَا 29/60.

ارْزُقْ 2/126.

ارْزُقْنَا 5/114.

ارْزُقُوهُم 14-37.

ارْزُقُوهُم 4/5 (= "Mallarınızı ticaretle ve kazançlarla onların rızıkları ve maişetleri için birer kaynak kılınız. Öyle ki, onların nafakaları kazançtan, kârdan olsun: malın sulbünden, sermayeden olmasın. Yoksa harcamakla biter, tükenir" mealinde) - 8.

رُزِقْنَا 2/25.

رُزِقُوا 2/25.

تُرْزَقَانِه 12/37.

يُرْزَقُونَ 3/169, 40/40.

رَازِقِينَ 15/20.

الرَّازِقِين 5/114, 22/58, 23/72, 34/39, 62/11.

b) الرَّزَّاق Rızık veren Allah u Azimüşşân.

الرَّزَّاقُ 51/58.

c) الرِّزْق Allah'ın verdiği mahlukatın da faydalandığı şey (rızık). Bu lafız masdar yerine de vaz' edilip, masdar manası verilmekle birlikte, rızık manasını vermek de sahihtir.)

رِزْق 2/60, 8/4 - 74, 10/59, 18/19, 20/131, 22/50, 24/26, 34/4 - 15, 37/41, 45/5, 51/57.

الرِّزْق 7/32, 13/26, 16/71, 17/30, 28/82, 29/17 - 62, 30/37, 34/36 - 39, 39/52, 42/12 - 27.

رِزْقًا 2/22 - 25, 3/37, 11/88, 14/32, 16767 - 73 - 75, 20/132, 22/58,

işi yerine getirmesi içindir.) (Aklı bulunan mahlukları, dünyevi bir iş hususunda, elçilik sûretiyle) göndermek (Akıl hâssasına sahip kimseleri, dini bir iş hususunda, elçilikle) göndermek, Kur'ân-ı Kerim'de; varid olan إرْسَال 'in ekserisi bu manadadır.

(Bu manalar, gönderilene ve gönderiliş gayesine nazarla mülahaza edilirler.)

اَرْسَلَ 9/33, 25/48, 26/53, 35/9, 48/28, 61/9, 105/3.

أرْسَلْتُ 12/31.

أرْسَلْتَ 20/134, 28/47.

أرْسَلْنا 2/151, 4/64, 5/70, 6/6 - 42, 7/59 - 94 - 133 - 162, 11/25 - 96, 12/109, 13/38, 14/4 - 5, 15/10 - 22, 16/43 - 63, 17/77, 19/17 - 83, 21/7 - 25, 22/52, 23/23 - 32 - 44 - 45, 25/20, 27/45, 29/14 - 40, 30/47 - 51, 33/9, 34/16 - 34 - 44, 36/14, 37/72, 40/23 - 70 - 78, 41/16, 43/6 - 23 - 45 - 46, 51/41, 54/19 - 31 - 34, 57/25 - 26, 71/1, 73/15 (= iki defa)

أرْسَلْنَاك 2/119, 4/79 - 80, 13/30, 17/54 - 105, 21/107, 25/56, 33/45, 34/28, 35/24, 42/48, 48/8.

أرْسَلْنَاه 37/147, 51/38.

فأرْسَلُوا 12/19.

أرْسِلَه 12/66.

نُرْسِل 6/48, 17/59 (= iki kere), 18/56. 51/33.

لِنُرْسِلَنْ 7/134.

يُرْسِل 6/61, 7/57, 11/52, 13/13, 17/68 - 69, 18/40, 27/63, 30/46 - 48, 39/42, 42/51, 67/17, 71/11.

ارْسِل 7/105 - 111, 12/63, 20/47, 28/13 - 17.

أرْسِلْه 12/12, 28/34.

فَارْسِلُونِ Aslı: أرْسِلُونِي 12/45.

أرْسِلَ 7/6 - 75, 21/5, 26/27.

أرْسِلْتُ 7/87, 11/57, 46/23.

28/57, 29/17, 33/31, 40/13, 50/11, 65/11.

رِزْقكم 51/22 (= "Semada rızkınız takdir edilir" meâlinde. Bundan maksadın yağmur olduğu da söylenmiştir. Zira yağmur, rızka sebeptir); 56/82 (= "Nimetten nasibinizi, yalanlama yolunu tutmakta mı görüyorsunuz?" veya "Rızkınızın şükrünü, tekzible mi yapıyorsunuz?" mealinde)

لِرِزْقِنَا 38/54.

رِزْقه 65/7, 67/15, 21/89 - 16.

رِزْقِها 11/6, 16/112, 29/60.

رِزْقِهِم 16/71, 19/62.

رِزْقِهِنَّ 2/233.

559 — رسخ — 2

الرَّاسِخُ Derinleşen, rüsuh sahibi olan. Cemisi: رَاسِخُون

الرَّاسِخُون 3/7, 4/162.

560 — رسس — 2

الرَّسّ Defnetme, gömme, kazış. İçi doldurulmuş, kapatılmış eski kuyu.

الرَّسّ 25/38, 50/12 Bu الرَّسّ hakkında çok sözler söylenmiştir. Bunun, Yemame'de Felc adı verilen bir köy olup, ahalisinin Peygamberlerini diri olarak kuyuya attıkları. Peygamberlerinin orada öldüğü; yahut bunun الأُخْدُودُ (= uzun çukur) olduğu; yahut da bunun, Necran ile, Yemen'e ve Hadramevt'e kadar uzanan muhitin adı olduğu söylenmiştir.

561 — رسل — 511

a) اَرْسَلَ يُرْسِلُ إرْسَالًا Göndermek. Teshir ile birlikte (emre itaat ettirerek) göndermek. (Bu, aklı bulunmayan mahluklar hakkında olup, istenilen yahut istenilmeyen bir

- 5 - 7, 69/10 - 40, 72/27, 81/19, 91/13, 98/2.

الرُّسُول 2/143 (= iki defa) - 214 - 285, 3/32 - 53 - 86 - 132 - 153 - 172, 4/42 - 59 (= iki defa) - 61 - 64 - 69 - 80 - 83 - 115 - 170, 5/41 - 67 - 83 - 92 - 99 - 104, 7/157, 8/1 - 24 - 27 - 41, 9/13 - 88 - 99, 12/50, 20/96, 22/78, 24/47 - 54 (= iki defa) - 56 - 63, 25/7 - 27 - 30, 29/18, 47/32 - 33, 48/12, 57/8, 58/8 - 9 - 12, 59/7 (= iki kere). 60/1, 64/12, 73/16.

الرَّسُولا Sondaki (ا) = اَلِفْ harfi zaid olup, fasıladaki ıtlak içindir: 33/66.

رَسُولًا 2/129 - 151, 3/49 - 164, 4/79, 16/36, 17/15 - 93 - 94 - 95, 19/51 - 54, 20/134, 23/32, 25/41, 28/47 - 59, 40/34, 42/51, 62/2, 65/11, 73/15 (= iki defa).

رَسُولكم 2/108, 26/27.

رَسُولنا 5/15 - 19 - 92, 64/12.

رَسُوله 2/279, 3/101, 4/13 - 14 - 100 - 136 (= iki kere), 5/33 - 55 - 56, 7/158, 8/1 - 13 (= iki kere) - 20 - 46, 9/1 - 3 (= iki kere) - 7 - 16 - 24 - 26 - 29 - 33 - 54 - 59 (= iki kere) - 62 - 63 - 65 - 71 - 74 - 80 - 84 - 86 - 90 - 91 - 94 - 97 - 105 - 107, 24/48 - 50 - 51 - 52 - 62 (= iki kere), 33/12 - 22 (= iki kere) - 29 - 31 - 33 - 36 (= iki kere) - 57 - 71, 48/9 - 13 - 17 - 26 - 27 - 28, 49/1 - 14 - 15, 57/7 - 28, 58/4 - 5 - 13 - 20 - 22, 59/4 - 6 - 7 - 8, 61/9 - 11, 63/1 - 8, 64/8, 72/23.

رَسُولها 23/44.

رَسُولهم 10/47, 23/69, 40/5.

رَسُولى 5/111.

رَسُولا 20/47.

رُسُل 3/183 - 184, 6/10 - 34 - 124 - 130, 7/35 - 43 - 53, 11/81, 13/32, 21/41, 35/4, 39/71.

الرُّسُل 2/87 - 253, 3/144, 4/165, 5/19 - 75 - 109, 11/120, 12/110, 14/44.

أُرْسِلْتُمْ 14/9, 34/34, 41/14, 43/24.

أُرْسِلْنَا 11/70, 15/58, 51/32.

أُرْسِلُوا 83/33.

يُرْسَلَ 55/35.

b) المُرْسِلُ Gönderen. Cemisi: مُرْسَلُون Müennesi: مُرْسِلَة مُرْسِلِين

المُرْسَلُ Gönderilen elçi. Cemisi: مُرْسَلُون Müennesi: مُرْسَلَة müennesinin مُرْسَلِين cemisi: مُرْسَلَات

مُرْسِلَ 35/2.

مُرْسِلُوا 54/27.

مُرْسِلِين 28/45, 44/5.

مُرْسِلَة 27/35.

مُرْسَلٌ 7/75.

مُرْسَلًا 13/43.

مُرْسَلُونَ 36/14.

المُرْسَلُونَ 36/16.

المُرْسَلُونَ 15/57 - 61, 27/10 - 35, 36/13 - 52, 51/31.

المُرْسَلِين 2/252, 6/34 - 48, 7/6 - 77, 15/80, 18/56, 25/20, 26/21 - 105 - 123 - 141 - 160 - 176, 28/7 - 65, 36/3 - 20, 37/37 - 123 - 133 - 139 - 171 - 181.

المُرْسَلَاتِ 77/1 (= Bu hususta en meşhur kavil, bunların, peşpeşe gönderilen melekler yahut iyilik ve ihsan için gönderilen melekler olmasıdır.)

c) الرَّسُولُ Gönderilen rasul, elçi. Tesniyesi: رُسُلٌ Cemisi: رَسُلَانِ

رَسُول 2/87 - 101, 3/81 - 144 - 183, 4/64 - 157 - 171, 5/70 - 75, 7/61 - 67 - 104 - 158, 9/61 - 81 - 120 - 128, 10/47, 13/38, 14/4, 15/11, 16/113, 19/19, 21/25, 22/52, 26/16 - 107 - 125 - 143 - 162 - 178, 33/21 - 40 - 53, 36/30, 40/78, 43/29 - 46, 44/13 - 17 - 18, 48/29, 49/3 - 7, 51/52, 61/5 - 6 (= iki defa), 63/1

b) أَرْسَى Fiili: Köklü (yerleşmiş, rasih) kılmak, yerleştirmek.

أَرْسَاهَا 79/32.

c) المُرْسَى Sebat, yerleşme, sabit olma, durdurma, demir atma. أَرْسَى 'nın masdarı. Müntehâ, son, müstekarr, karar kılma.

مُرْسَاهَا 7/187 (= "Vukua gelmesi ve Allah'ın onu ikame etmesi ne zaman?" veya "Nihayet bulması ve karar kılması ne zaman?"); 79/42 (= "Son bulması ve karar kılması ne zaman?"); 11/41 (= Demir atma, durdurma)

19 — رشد — 563

a) رَشَدَ يَرْشُدُ رُشْدًا ve رَشِدَ يَرْشَدُ رَشَدًا رَشَادًا : Doğru yolu bulmak, olgunlaşmak, dogru yolu tutarak gayeye doğru yürümek, الغَيُّ ve الضَّلَالُ'nün nakizi = zıddı. İsm-i faili رَاشِدٌ cemisi: رَاشِدُون

يَرْشُدُون 2/186 (= "Umulur ki, dinleri ve dünyalarının maslahatlarına götüren, kavuşturan doğru yolu bulurlar" mealinde.)

الرُّشْد Hidâyet, doğruluk: 2/256, 7/146, 72/2.

رُشْدًا 4/6 (= Burada, malları zapt etmede doğruluk, güzel tasarruf ve doğru düşünme, isabetli karar verme muraddır); 18/66 (= Hayırlı şeyler hususunda isabetli ilim, doğru yolu gösteren malumat).

رُشْدَه 21/51 (= Hz. İbrahim ve emsali rasullere layık bir rüşd ki, bu din ve dünya işlerinde doğru cihete yürüme ve ilahi kanunlarla irşad edilmedir.)

رَشَدًا Sedâd (isabetli davranma), dalaletten uzak durma: 18/10 - 24, 72/10 - 14 - 21.

الرَّشَادُ Dalaletin zıddı (doğruluk, olgunluk): 40/29 - 38.

16/35, 23/51, 25/37, 38/14, 41/14 - 43, 46/9 - 35, 50/14, 77/11.

رُسُلًا 4/164 (= iki defa) - 165, 5/70, 10/74, 13/38, 22/75, 30/47, 35/1, 40/78.

رُسُلك 3/194.

رُسُلكم 40/50.

رُسُلنا 5/32, 6/61, 7/37, 10/21 - 103, 11/69 - 77, 17/77, 23/44, 29/31 - 33, 40/51 - 70, 43/45 - 80, 57/25 - 27.

رُسُله 2/98 - 285 (= iki kere), 3/179 (= iki kere), 4/136 - 150 (= iki kez) - 152 - 171, 11/59, 14/47, 57/19 - 21 - 25, 59/6, 65/8.

رُسُلهم 7/101, 9/70, 10/13, 14/9 - 10 - 11 - 13, 30/9, 35/25, 40/22 - 83, 64/6.

رُسُلى 5/12, 18/106, 34/45, 58/21.

d) الرِّسَالَة Elçiye verilip gönderilen, risalet (elçinin vazifesi). Cemisi: رِسَالات

رِسَالَة 7/79.

رِسَالَته 5/67, 6/124.

رِسَالات 7/62 - 68 - 93, 33/39, 72/28.

رِسَالَاتِه 72/23 (= "Allah tarafından bana verilen tebliğ vazifesi ile, yine O'nun verdiği elçilik vazifelerinden başka hiçbir şeye sahip değilim" mealinde)

رِسَالَاتى 7/144.

14 — رسو — 562

a) رَاسِيَةٌ İsm-i fail: Kökü (yahut dibi) sabit ve rasih olan, köklü, yerleşmiş. Cemisi: رَوَاسِى رَاسِيَاتٌ :

رَوَاسِى aynı zamanda رَاسٍ'in de cemisidir.

رَاسِيَاتٍ : قُدُورٌ رَاسِيَاتٌ Yerinden oynamayan, sabit kazanlar: 34/13.

رَوَاسِى Dağlar muraddır: 13/3, 15/19, 16/15, 21/31, 27/61, 3/10, 41/10, 50/7, 77/27.

الرّٰشِدُون 49/7.

b) الرَّشِيدُ Raşid, doğru görüşlü, doğruyu bulan, olgun, doğru.

رَشِيد 11/78 - 97.

الرَّشِيدُ 11/87.

c) المُرْشِدُ Doğru yolu gösteren, mürşid (irşad eden, kemale erdiren)

مُرْشِدًا Yol gösteren: 18/17.

6 — رصد — 564

الرَّصَدُ Gözlemek, gözetleme. Bekçi, bekçiler, muhafızlar, gözleyici.

رَصَدًا Gözleyici: 72/9; (Rasulü koruyan) muhafız melekler: 72/27.

b) المَرْصَدُ ve المِرْصَاد Rasad mevzii, rasadhane, gözetleme yeri.

مَرْصَد 9/5.

المِرْصَاد 89/14 (= Allah'tan kaçmanın ve başka bir yere iltica etmenin hiçbir zaman mümkün olmayacağını bildirir.)

مِرْصَادًا 78/21.

c) الإِرْصَادُ Gözetleme, bekleme / Hazırlama, hazır etme, hazırlık yapma.

إِرْصَادًا Gözetleme yahut hazırlık yapma: 9/107.

1 — رصص — 565

مَرْصُوص İsm-i mef'ul: Bitiştirilmiş, bitişik.

مَرْصُوص 61/4. بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ : Malzemeleri birbirine bitiştirilmiş (aksamı birbirine kenetlenmiş) bin

11 — رضع — 566

a) الرَّضَاعَة Emme, emiş, süt emmek.

الرَّضَاعَة 2/233, 4/23.

b) تُرْضِعُ . أَرْضَعَتْ Emzirmek. İsm-i faili: أَرْضَعَتْ لِلْوَلَدِ مُرْضِعَة Baba hesabına emzirmek.

أَرْضَعَتْ 22/2.

أَرْضَعْنَ 65/6.

أَرْضَعْنَكُم 4/23.

فَسَتُرْضِعُ 65/6.

يُرْضِعْنَ 2/233.

أَرْضِعِيه 28/7.

مُرْضِعَةٍ 22/2.

c) المُرْضِعُ Sütlü meme sahibi, süt anne, emzirmese bile memesinde sütü bulunan kadın, emzikçi. Cemisi: المَرَاضِعُ

المَرَاضِعَ 28/12.

d) اسْتَرْضَعَ يَسْتَرْضِعُ Süt anne tutmak / Fazla emzirmesini istemek.

تَسْتَرْضِعُوا 2/233 (= "Çocuklarınıza süt anneleri tutmak isterseniz..." veya "Çocuklarınızı fazlaca emzirtmek isterseniz...")

73 — رضو — 567

a) رَضِيَ يَرْضَى رِضًا رِضْوَانًا مَرْضَاةً Tercih etmek, seçmek, hoşlanmak, hoşuna gitmek. Kanaat getirmek, razı olmak. Sevmek, sevgiyle karşılamak. İsm-i faili: رَاضٍ رَاضِيَة İsm-i mef'ulü: مَرْضِيّ مَرْضِيَّة manasında. المَرْضِيُّ : الرَّضِيُّ

رِضَاالله عَنِ العَبْدِ Amelinin sevabını bolca vermesi. رِضَاالعَبْدِ عَنِ الله Amelinin karşılığında verilen şeye razı olup hoşnud olması. رَضِيَ له : Namına seçmek, tercih etmek.

رَضِيَ (Allah'ın kullarından) razı olması (bolca sevap vermesi): 5/119, 9/100, 48/18, 58/22, 98/8; (namına) seçmek: 20/109 (= Söyleyeceği sözü seçip bildirmek)

رَضِيتُ (Namlarına) seçmek, tercih etmek: 5/3.

رَضِيتُم Kanaat getirmek, razı olmak, hoşlanmak: 9/38; tercih etmek, hoşlanmak: 9/83.

يُرْضُونكم Razı etmek: 9/8.

يُرْضُوه Razı etmek: 9/62.

c) تَرَاضَى يَتَرَاضَى تَرَاضِيًا Birbirini razı etmek, birbirinden hoşlanmak.

تَرَاضٍ Masdar. Aslı: التَّرَاضِى

تَرَاضَوْا 2/232.

تَرَاضَيْتم 4/24.

تَرَاضٍ 2/233, 4/29.

d) ارْتَضَى O'nun için seçmek, namına seçmek. Fiili: Hoşnud olmak /Tercih etmek, seçmek/ ... ارْتَضَى له

ارْتَضَى Seçmek, hoşnud olmak: 21/28; (kendileri için) seçmek: 24/55; seçmek: 72/27 (= hoşnud olmak).

568 — رطب — 2

a) الرَّطْبُ Yumuşak, taze / Yaş.

رَطْب 6/59.

b) الرُّطَبُ Taze hurmalar. Müfredi: رُطَبَة

رُطَبًا 19/25.

569 — رعب — 5

الرُّعْبُ Kalbi dolduran korku, yüreği hoplatan ürperti, dehşete kapılma.

الرُّعْبَ 3/151, 8/12, 33/26, 59/2.

رُعْبًا 18/18.

570 — رعد — 2

الرَّعْدُ Gök gürültüsü.

رَعْدٌ 2/19.

الرَّعْدُ 13/13.

571 — رعى — 10

a) رَعَى يَرْعَى رَعْيًا رِعَايَة Korumak, riâyet etmek, gözetmek. İsm-i faili: رَاعٍ cemisi: رَاعُون

رَعَوْهَا "Fakat ona hakkıyla riâyet edemediler", "Onu hakkıyla gözetemediler": 57/27.

رَضُوا (Amellerinin karşılığına) razı olmak, hoşnud olmak: 5/119, 9/100, 58/22, 98/8; hoşlanmak: 9/58: hoşlanmak, tercih etmek: 9/59; hoşlanmak, tercih etmek, razı olmak: 9/87 - 93, 10/7.

تَرْضَى Sevmek, sevgiyle karşılamak: 2/120; hoşnud olmak: 20/84 - 130, 93/5.

تَرْضَاه Hoşnud olmak: 27/19, 46/15.

تَرْضَاها Hoşnud olmak: 2/144.

تَرْضَوْا Sevmek, sevgiyle karşılamak: 9/96 (= iki kere)

تَرْضَوْنَ Seçmek, tercih etmek: 2/282.

تَرْضَوْنَها Hoşa gitmek: 9/24.

يَرْضَى Hoşnud olmak: 4/108, 92/21; sevmek: 9/96; (namına) seçmek, tercih etmek: 39/7; hoşnud olmak, seçmek: 53/26.

يَرْضَه (Namlarına) tercih etmek: 39/7.

يَرْضَوْنه Hoşlanmak: 22/59.

لِيَرْضَوْه Hoşlanmak, tercih etmek: 6/113.

يَرْضَيْنَ Razı olmak, hoşnud olmak: 33/51.

رِضْوان Razı olma (bolca sevap verme): 3/15, 9/21 - 72, 57/20; rıza, hoşnudluk: 3/162 - 174, 9/109, 57/27.

رِضْوَانًا Hoşnudluk: 5/2, 48/29, 59/8.

رِضْوَانَه Hoşnudluk: 5/16, 47/28.

مَرْضَاة Hoşnud olma: 2/207 - 265, 4/114; hoşnud olma, rıza gösterme: 66/1.

مَرْضَاتى Hoşnud olma: 60/1.

رَاضِية Hoşnudluk veren, hoşnud olunan: 69/21, 101/7; razı, hoşnud: 88/9, 89/28.

مَرْضِيًّا Hoşnud olunmuş: 19/55.

مَرْضِيَّة Hoşnud olunmuş: 89/28.

رَضِيًّا Hoşnud olunmuş: 19/6.

b) اَرْضَى يُرْضِى Razı etmek, hoşnud etmek.

يُرْضُوكم Razı etmek: 9/62.

رِعَايَتِهَا 57/27.

رَاعُون 23/8, 70/32.

b) المَرْعٰى Mer'a, otlak / Hayvanın otladığı ot.

المَرْعٰى Hayvanın otladığı ot: 87/4.

مَرْعَاها Hayvanın otladığı ot: 79/31.

c) رَعٰى يَرْعٰى رَعْيًا Gütmek, otlatmak.

ارْعَوْا 20/54.

d) الرَّاعِى Çoban. Cemisi: رِعَاءٌ رُعَاةٌ رُعْيَان

الرِّعَاء 28/23.

e) رَاعٰى يُرَاعِى مُرَاعَاة Müraat etmek, gözetmek, muhafaza etmek.

رَاعِنَا 2/104, 4/46. Rasulullah'a رَاعِنَا adiye hitap edilmesinin yasaklanmasının sebebi: Yahudiler bunu Rasulullah'a söylüyorlar, bununla lügatlerince çirkin bir manayı kasdediyorlardı. İbranicede رَاعِى'nin manası: Şerir, şerli (kötü) kimse. Eğer izafe edilirse رَاعِينُو olur ki; şerlimiz (kötü, şerli kişimiz) manasına gelir. Aynı. zamanda bu lafız Arapça "bizi gözet" manasın Ayrıca şu da denmiştir: Onlar Arapça bir lafzı murad ederlerdi ki; o da, الرُّعُونَة'den münâdû olarak, يَارَاعِن (= Ey Ahmak!) der gibi رَاعِنَا derlerdi. Sondaki الف harfi, sesi uzatmak için ziyade kılınmıştır.

572 — رغب — 8

رَغِبَ يَرْغَبُ رَغْبًا رَغْبَةً Rağbet etmek, arzulamak. Tazarru' ve istekle teveccüh etmek /Rağbet etmemek, uzak durmak / (Kendini) çekmek, yaklaşmamak. İsm-i faili: رَاغِبٌ cemisi: رَاغِبُون

تَرْغَبُونَ Rağbet etmek: 4/127.

يَرْغَبُ Uzak durmak: 2/130.

يَرْغَبُوا Yaklaşmamak, (kendilerini) esirgemek: 9/120 (="kendilerini esirgeyip te, O'na feda etmekten çekinmesinler, feda etsinler" mealinde).

فَارْغَبْ Tazarru' ve niyazla teveccüh etmek: 94/8.

رَغْبًا Ümit ve korku رَغْبًا وَ رَهْبًا : 21/90.

رَاغِبٌ Uzak durucu, rağbet göstermeyen: 19/46.

رَاغِبُونَ Tazarru' ve niyazla teveccüh edenler: 9/59, 68/32.

573 — رغد — 3

رَغَدٌ Bol, rahat.

رَغَدًا 2/35 - 58, 16/112.

574 — رغم — 1

المُرَاغَمُ Hicret yerleri.

مُرَاغَمًا 4/100 (= Buna yol ve geniş yer manaları da vermişlerdir. Şöyle ki: "Yeryüzünde kavminin rağmına olarak, onlardan ayrılıp uzaklaşacağı birçok yol ve..." yahut "yeryüzünde, kendilerini geride bırakıp hicret ettiği kavminin rağmına birçok geniş yer ve...")

575 — رفت — 2

الرُّفَاث Kırıntı, ufantı.

رُفَاتًا 17/49 - 98.

576 — رفث — 2

الرَّفَثُ Açıklanması hoş olmayan çirkin iş veya söz, kinaye olarak temas edilip tasrihi gerekmeyen çirkin şeyler.

الرَّفَثُ Başbaşa kalmak, yanaşmak: 2/187 (= Burada cima' = cinsî münasebet murad edilmiştir.)

رَفَثَ 2/197 (= Kötü ve çirkin söz muraddır.)

رَافِعَة Yükseltici: 56/3.

رَافِعُك Yükseltici, çıkarıcı: 3/55.

المَرْفُوع Yükseltilmiş: 52/5.

مَرْفُوعَة Yükseltilmiş: 56/34, 80/14, 88/13.

5 — رفق — 580

a) رَفِيقٌ Arkadaş.

رَفِيقًا 4/69.

b) المِرْفَقُ Destek, faydalanılan şey, yardımcı.

مِرْفَقًا 18/16.

c) المِرْفَقُ ve المَرْفِقُ Dirsek. Cemileri: المَرَافِقُ

المَرَافِق 5/6.

المُرْتَفَقُ İsm-i mekan: Dayanma yeri / Faydalanma mevkii, istifade yeri / Arkadaşlık (refakat) yeri.

مُرْتَفَقًا Her üç manaya göre: 18/29 - 31.

24 — رقب — 581

a) رَقَبَ يَرْقُبُ رِقْبَة رُقُوبًا Gözetlemek, gözetmek. Beklemek, gözlemek.

الرَّقِيبُ Koruyan, gözeten, bekleyen, gözetleyen, gözleyen.

يَرْقُبُوا Mürâât etmek, gözetmek: 9/8.

يَرْقُبُون Gözetmek: 9/10.

تَرْقُبْ 20/94 (= "Sözünü tutmadın, gözetmedin de, İsrail oğulları arasında tefrika = ayrılık çıkardın, diyeceğinden korktum" veya "Bana: İsrail oğulları arasında tefrika çıkardın, diyeceğinden korktum, çekindim. Halbuki sen söyleyeceğim sözü beklemedin..." mealinde)

رَقِيبٌ Bekleyici: 11/93; gözetleyici: 50/18.

الرَّقِيبَ Gözetleyen, gözetleyici: 5/117.

رَقِيبًا Gözetleyici: 4/1, 33/52.

b) تَرَقَّبَ يَتَرَقَّبُ تَرَقُّبًا Beklemek, gözlemek.

2 — رفد — 577

الرِّفْدُ Atâ, bahşiş, yardım. المَرْفُودُ Verilen; yapılan yardım.

الرِّفْدُ 11/99 (= "Ne kötü kendisine aynı miktarda bahşişin tabi' kılındığı bahşiş, ata!" Burada onları alaya almak için la'net, ata ile isimlendirilmiş olup "Kendisine diğer bir lanetin tabi' kılındığı la'net ne de kötü!" meali muraddır.)

المَرْفُودُ 11/99.

1 — رفرف — 578

الرَّفْرَفُ Her türlü geniş elbise. Halis ipekten ince elbiseler. Müfredi: الرَّفْرَفَة

رَفْرَف 55/76 (= Bunun yastıklar olduğu yahut yüksek yataklar olduğu söylenmiştir.)

29 — رفع — 579

a) الرَّفِيعُ Yüksek, âli

رَفِيعُ 40/15.

b) رَفَعَ يَرْفَعُ رَفْعًا Yükseltmek, kaldırmak. İsm-i faili: رَافِعٌ müennesi: رَافِعَة ism-i mef'ulü: مَرْفُوعٌ müennesi: مَرْفُوعَة

رَفَعَ Yükseltmek: 2/253, 6/165, 13/2, 79/28; kaldırmak, çıkarmak: 12/100.

رَفَعْنَا Kaldırmak: 2/63 - 93, 4/104; yükseltmek: 43/32, 94/4.

رَفَعْنَاه Yükseltmek: 7/176, 19/57.

رَفَعَه Yükseltmek, çıkarmak: 4/158.

رَفَعَهَا Yükseltmek: 55/7.

تَرْفَعُوا Yükseltmek: 49/2.

نَرْفَعُ Yükseltmek: 6/83, 12/76.

يَرْفَعُ Yükseltmek: 2/127, 58/11.

يَرْفَعُه Yükseltmek: 35/10.

رُفِعَتْ Yükseltilmek: 88/18.

تُرْفَعَ Yükseltilmek: 24/36.

3 — رقم — 584

a) الْمَرْقُومُ İsm-i mef'ul: Yazılmış, yazılı.

مَرْقُومٌ Yazısı açık seçik olan yahut alamet-i farikası bulunan, bir alâmet ve nişane ile belli, bilinir kılınan manalarına geldiği gibi; mühürlü: mühür gibi eskimez ve silinmez, sabit kılınmış manalarını da ihtiva eder: 83/9 - 20.

b) الرَّقِيمُ Yazılmış, yazılı.

الرَّقِيم 118/9 (= Mağaranın kapısı üzerinde, içerisinde Ashab-ı Kehf'in isimleri yahut kıssalarının yazılı olduğu levha. Yahut Filistinin aşağısında, Eyle'ye yakın bir vadinin adı ki, mağara bu vadidedir.)

1 — رقو — 585

التَّرْقُوَةُ Köprücük kemiği. Cemisi: التَّرَاقِى تَرَاقٍ

التَّرَاقِى "Can boğaza geldiği, can çekişmeye başladığı zaman..." 75/26.

4 — رقى — 586

a) رَقِىَ يَرْقَى رُقِيًّا Çıkmak, yükselmek.

تَرْقَى 17/93.

لِرُقِيِّكَ 17/93.

b) ارْتَقَى يَرْتَقِى Çıkmak, yükselmek.

فَلْيَرْتَقُوا 38/10 (= "Öyleyse vasıtalar içerisinde arşa kadar uruc edip çıksınlar da kâinatın idaresini ele alsınlar.")

c) الرَّاقِى رَاقٍ (Hastaya) okuyan, okuyarak tedavi eden.

رَاقٍ "Tedavi edici, kurtarıcı kimdir? denildiği zaman..." 75/27.

15 — ركب — 587

a) رَكِبَ يَرْكَبُ رُكُوبًا Binmek / Göğüs germek, bastırmak / Bürünmek, kapılmak.

يَتَرَقَّبُ (Haberleri) gözlemek veya (kötü bir işin olmasından endişe edip) göz - kulak olmak, beklemek: 28/18; (arayanların yetişmesinden endişe edip) gözlemek, tetikte durmak: 28/21.

c) ارْتَقَبَ يَرْتَقِبُ ارْتِقَابًا Beklemek, gözlemek. İsm-i faili مُرْتَقِبٌ cemisi: مُرْتَقِبُونَ

فَارْتَقِبْ 44/10 - 59.

ارْتَقِبُوا 11/93.

فَارْتَقِبْهُم "Onların başına gelecekleri gözle, bekle": 54/27.

مُرْتَقِبُونَ 44/59.

d) الرَّقَبَة ارْقُبْ Boyun / Köle. Cemisi: رَقَبٌ رِقَابٌ

رَقَبَة Köle: 4/92 (= üç defa), 5/89, 58/3, 90/13.

الرِّقَاب 2/177 (= Yazışmalı kölelere yardımda bulunarak, onların âzadlı olması için masraf yapmak demektir. Ayrıca köle satın alınıp azad edilmesi şeklinde de izah edilmiştir. Esirlerin fidye verilip kurtarılması demek olduğu da söylenmiştir.), aynı izah ile: 9/60; boyunların uçurulması, (boyun ister uçurulsun ister uçurulmasın) öldürmekten mecazdır: 47/4.

2 — رقد — 582

a) رَاقِدٌ Uyuyan manasında ism-i fail. Cemisi: رُقُودٌ

رُقُودٌ 18/18.

b) الْمَرْقَدُ Mimli masdar: Uyku / İsm-i mekan: Uyku yeri.

مَرْقَدِنَا "Uykumuzdan..." veya "Uyuduğumuz (yattığımız) yerden...": 36/52.

1 — رقق — 583

الرُّقُّ Üzerine yazı yazılan ince deri / Beyaz sayfa.

رَقٍّ 52/3.

2 — ركس — 590

اَرْكَسَ fiili: Tersine çevirmek, baş aşağı etmek.

اَرْكَسَهم Küfre döndürmek muraddır: 4/88.

اُرْكِسُوا Tersine çevirilmek: 4/91.

3 — ركض — 591

رَكَضَ يَرْكُضُ رَكْضًا Vurmak / Koşmak, kaçmak.

يَرْكُضُونَ Koşmak, kaçmak: 21/12.

تَرْكُضْ 21/13 (= koşmak, kaçmak)

ارْكُضْ "Ayağınla yere vur": 38/42.

13 — ركع — 592

رَكَعَ يَرْكَعُ رَكْعًا رُكُوعًا Başı eğmek, eğilmek, bükülmek / Rükûa varmak / Huşû' ve tevazu'da bulunmak / Secde yapmak, namaz kılmak, ism-i faili: رَاكِعٌ cemisi: رَاكِعُونَ رُكَّعٌ

يَرْكَعُون 77/48 (= "Onlara; Allah'a karşı huşû' gösterin, tevazu'da bulunun, gönderdiği vahyi kabul ve dinine ittiba' ile boyun eğin, kibirlenmeyi bırakın, denildiğinde huşû' ve tevazu'da bulunmazlar")

ارْكَعُو Huşû' göstermek, tevazu'da bulunmak: 2/43, 77/48; namaz kılmak; 22/77.

ارْكَعِى Huşû' göstermek, boyun eğmek: 3/43.

رَاكِعًا Huşû gösteren, tevazu'da bulunan: 38/24.

رَاكِعُون Huşû' gösterenler, tevazu'da bulunanlar: 5/55.

الرَّاكِعُون Namaz kılanlar: 9/112.

الرَّاكِعِين Huşû' gösterenler, boyun eğenler: 2/43, 3/43.

الرُّكَّعِ Namaz kılanlar: 2/125, 22/26.

رُكَّعًا Namaz kılanlar: 48/29.

رَكِبَا Binmek = 18/71.

رَكِبُوا Binmek: 29/65.

لَتَرْكَبُنَّ "Haletten halete girecek, bürüneceksiniz": 84/19.

لِتَرْكَبُو Binmek: 40/79.

تَرْكَبُونَ Binmek: 43/12.

تَرْكَبُوهَا Binmek: 16/8.

يَرْكَبُون Binmek: 36/42.

ارْكَبْ Binmek: 11/42.

ارْكَبُوا Binmek: 11/41.

b) رَكْبٌ Biniciler, kafile, kervan.

الرَّكْبُ 8/42 (= Bununla Ebu Süfyan'ın kafilesi kasdedilmektedir.)

c) الرُّكْبَانُ Biniciler, binekliler.

رُكْبَانًا 2/239 (= Binekliler)

d) الرِّكَابُ Binek olarak kullanılan develer.

رِكَاب 59/6.

e) الرُّكُوبُ Binek.

رَكُوبُهم "Onların bir kısmı binekleridir": 36/72.

f) رَكَّبَ تَرْكِيبًا Terkib etmek, birleştirip yapmak.

رَكَّبَكَ Sûret vermek, terkib etmek manasında: 82/8.

g) مُتَرَاكِبٌ İsm-i fail: Üst üste binen, birbiri üzerine binmiş.

مُتَرَاكِبًا 6/99.

1 — ركد — 588

رَاكِدَةٌ İsm-i fail: Sakin, durgun. Cemisi: رَوَاكِدُ

رَوَاكِد 42/33 (= Hareketsiz, duraklamış manasında)

1 — ركز — 589

الرِّكْزُ Gizli (içten, alçak) ses, fısıltı.

رِكْزًا 19/98.

2 — رمم — 599

الرَّمِيمُ Çürümüş, çürüyen, kopan, parçalanan, süprüntü.

رَمِيم Çürümüş: 36/78.

كالرَّمِيم Süprüntü: 51/42.

3 — رمن — 600

الرُّمَّانُ Nar. Müfredi: رُمَّانه

رُمَّانٌ 55/68.

الرُّمَّان 6/99 - 141.

9 — رمى — 601

a) رَمَى يَرْمِى رَمْيًا Atmak. رَمَى السَّهْمَ رَمْيًا Ok atmak.

رِمَايَة 8/17.

رَمَى 8/17 (= iki kere)

رَمَيْتَ 77/32.

تَرْمِى 105/4.

تَرْمِيهِم

b) رَمَى يَرْمِى Nisbet etmek, zina iftirasında bulunmak.

يَرْمِ "Sonra işlediği günahı suçsuz birine nisbet edip onun üzerine atarsa...": 4/112.

يَرْمُون Zina iftirasında bulunmak: 24/4 - 6 - 23.

12 — رهب — 602

a) رَهِبَ يَرْهَبُ رَهْبًا رَهَبًا رَهْبَة Korkmak

يَرْهَبُون 7/154 (= Meful, fiile takaddüm ettiğinden dolayı لام harf-i cerri ile karinelendirilmiştir.)

فَارْهَبُونِ 2/40, 16/51. Aslı: فَارْهَبُونِى

الرَّهْب 28/32.

رَهَبًا 21/90.

رَهْبَة 59/13.

b) أَرْهَبَ يُرْهِبُ Korkutmak, telaşa düşürmek, yıldırmak.

تُرْهِبُونَ 8/60.

3 — ركم — 593

رَكَمَ يَرْكُمُ رَكْمًا Üst üste katlamak, kümelemek. İsm-i mef'ulü: مَرْكُومٌ

الرُّكَامُ Küme, tabaka, yığın.

يَرْكُمَه 8/37.

مَرْكُومٌ 52/44.

رُكَامًا 24/43.

4 — ركن — 594

رَكَنَ يَرْكَنُ - رَكَنَ يَرْكُنُ - رَكَنَ يَرْكُنُ رَكْنًا رُكُونًا Dayanmak, meyletmek, bel bağlamak. الرُّكْنُ Rükün, destek, dayanak, direk, kuvvetli taraf, yan.

تَرْكَنُ Meyletmek: 17/74.

تَرْكَنُوا Bel bağlamak, dayanmak: 11/113.

رُكْن "Yahut size karşı bana kuvvet verip yardım edecek olan çok kuvvetli bir desteğe dayansaydım..." 11/80.

بِرُكْنِه "Yanını döndü, yüz çevirdi: 51/39.

1 — رمح — 595

الرُّمْحُ Mızrak. Cemisi: رِمَاحٌ

رِمَاحُكُم 5/94.

1 — رمد — 596

الرَّمَادُ Kül.

كَرَمَادٍ 14/18.

1 — رمز — 597

الرَّمْزُ Kaş - göz etme, baş ile işaret etme.

رَمْزًا 3/41.

1 — رمض — 598

رَمَضَانُ Ramazan ayı, şaban ile şevval ayları arasındaki ay.

رَمَضَانَ 2/185.

c) اسْتَرْهَبَ fiili: Korku uyandırmak, korku salmak.

اسْتَرْهَبُوهم 7/116.

d) الرَّاهِبُ Manastırda ibadetle meşgul olan zat. رَاهِبُ النَّصَارَى = Hristiyanların rahibi: Kllisede uzlete çekilip ibadete dalan zat. Cemisi: رُهْبَانٌ

الرُّهْبَان 9/34

رُهْبَانًا 5/82.

رُهْبَانَهم 9/31

e) الرَّهْبَانِيَة Rahiblik hali ve rahib tarikatı (ruhbanlık).

رَهْبَانِيَةً 57/27.

603 — رهط — 3

الرَّهْطُ (İçlerinde kadın olmaksızın, on kişiden az olan) erkekler grubu.

رَهْطُ الرَّجُل Adamın aşireti, kabilesi.

رَهْط 27/48.

رَهْطُك 11/91.

رَهْطِى 11/92.

604 — رهق — 10

a) رَهِقَ يَرْهَقُ رَهَقًا Azmak, taşkınlık göstermek / Kaplamak, bürümek.

تَرْهَقُهَا Kaplamak, bürümek: 80/41.

تَرْهَقُهم Kaplamak, bürümek: 10/27, 68/43, 70/44.

يَرْهَقُ Kaplamak, bürümek: 10/26.

رَهَقًا Taşkınlık, azgınlık: 72/6; bürüme, sarma (zillet, kahr ve zulmün kaplaması): 72/13.

b) أَرْهَقَ يُرْهِقُ Sardırmak, yüklemek / Giriftar etmek, sokmak, sürüklemek.

سأُرْهِقُه Sardırmak, sürmek: 74/17 (= "Onu sarp bir yokuşa süreceğim" mealinde olup, takat getirilemeyecek derecede meşakkatli bir azapla karşılaşmasını temsildir.)

تُرْهِقَنِى Yüklemek, (güçlük) çıkarmak: 18/73

يُرْهِقَهما (Küfre ve tuğyana = azgınlığa) sürüklemek: 18/80.

605 — رهن — 3

a) رَهِينٌ Rehin bırakılan, rehin alınan.

رَهِينٌ 52/21 (= "Herkes kazancı mukabili olarak Allah katında rehin alınmıştır." mealinde olup; kazanç, borç mesabesinde ve kul da rehin mesabesinde imiş gibi ifade edilmiştir. Rehin alınan kul, salih amel ile borcunu ödemedikçe serbest bırakılamayacağı bildirilmiştir.)

b) الرَّهِينة Rehin alınan, رَهِينٌ'ün müennesi: رَهِينَة

رَهِينٌ 'ün müennesi (yukarıdaki izah ile): 74/38.

c) الرَّهْنُ Rehin, rehin alınan. Cemisi: رِهَانٌ

فَرِهَانٌ 2/283.

606 — رهو — 1

رَهْوٌ Durgun, sakin.

رَهْوًا "Denizi olduğu şekilde duruyor bırak, duruşu üzere sakin olarak bırak" yahut "Sen sükûnet-i kalple, telaşsız olarak denizi terk et": 44/24.

607 — روح — 57

a) رَوَاحٌ Gidiş; akşam üzeri geri dönüş.

رَوَاحُها Akşam dönüşü: 34/12.

b) أَرَاحَ يُرِيحُ إِرَاحَة (Hayvanı akşam vakti) ağıla (yahut ahıra) sokmak.

تُرِيحُونَ 16/6.

c) الرَّوْحُ Allah'ın rahmeti / Rüzgarın esmesi, hafif rüzgar / Rahat, ferah, sürür = sevinç.

رَوْح Allah'ın rahmeti = رَوْحُ اللهِ : 12/87 (= iki defa); rahat, ferah, sevinç veya nesim = hafif rüzgar yahut Allah'ın rahmeti: 56/89.

d) الرُّوحُ Ruh. (Bazen mülkiyet ve teşrif için Allah'a izafe edilir.) / (Vahiy ve nübüvvet durumu gibi her türlü latif, gizli husus / رُوحُ القُدُسِ ve الرُّوحُ Cebrail Aleyhisselam.

رُوح Cebrail: 2/87 - 253, 5/110, 16/102; İsâ Aleyhisselâm Allah tarafından bir ruh diye isimlendirilmiştir. Zira O, Allah'ın Hz. Meryem'e – herhangi bir beşer, erkek dokunmaksızın – ilkâ ettiği bir ruhla neş'et etmiştir: 4/171; (kendilerine hayat ve kuvvet bahşeden) manevi yardım, gizli kuvvet: 58/22.

الرُّوح (Vahiy ve nübüvvet haleti gibi) latif, gizli husus: 16/2, 40/15, ruh: 17/85 (= iki defa); Cebrail (A.S.): 26/193, 70/4, 78/38, 97/4.

رُوحًا Gizli, latif husus (vahiy): 42/52.

رُوحَنا Cebrail (A.S.); ruhun Allah'a izafesi ise, mülkiyet ve teşrif içindir: 19/17; "Namusunu koruyup da, bizim rahmine İsa'nın ruhunu gönderdiğimiz..." 21/91; "katımızdan rahmindeki İsa'ya ruhunu gönderdiğimiz...": 66/12

رُوحِه Ruh: 32/9.

رُوحِى Ruh: 15/29, 38/72.

e) الرِّيحُ Rüzgar. / Yardım, nusret, devlet = üstünlük / Koku. Cemisi: رِيَاحٌ

رِيح Rüzgar: 3/117, 10/22 (= iki kere), 46/24, 69/6; koku: 12/94.

الرِّيح Rüzgar: 14/18, 17/69, 21/81, 22/31, 34/12, 38/36, 42/33, 51/41.

رِيحًا Rüzgar; 30/51, 33/9, 41/16, 54/19.

رِيحُكم Nusret, devlet: 8/46.

الرِّيَاح Rüzgarlar: 2/164, 7/57, 15/22, 18/45, 25/48, 27/63, 30/46 - 48, 35/9, 45/5.

f) الرَّيْحَانُ Rızık / Hoş kokulu şeyler.

رَيْحَانٌ Rızık, yahut hoş kokulu şeyler: 56/89.

الرَّيْحَانُ Rızık yahut hoş kokulu şeyler: 55/12.

147 — رود — 608

a) رُوَيْدًا Yavaş ol, acele etme / Mühlet ver, bekle. الرُّوَيْدُ İsm-i tasgirdir. Yavaşça gidip geliş, azıcık mühlet tanıma manalarına gelir.

رُوَيْدًا "Onlara birazcık mühlet ver": 86/17.

b) أَرَادَ يُرِيدُ إِرَادَةً İrade etmek, istemek. (Cansızlar gibi iradesi olmayan şeylere bu fiilin atfedilmesi mecaz olup; yaklaşma, yüz tutma manası muraddır.)

أَرَادَ 2/26 - 233, 5/17, 12/25, 13/11, 17/19 - 103, 18/82, 25/62 (= iki defa). 28/19, 33/17 (= iki kere) - 50, 36/82, 39/4, 48/11 (= iki kere), 72/10, 74/31.

أَرَادَا 2/233.

أَرَادَنى 39/38 (= iki kere).

أَرَادُوا 2/228, 9/46, 21/70, 22/22, 32/20, 37/98.

أَرَدْتُ 11/34, 18/79.

أَرَدْتُم 2/233, 4/20, 20/86.

أَرَدْنَ 24/33.

أَرَدْنَا 4/62, 9/107, 17/16, 18/81, 21/17.

أَرَدْنَاه 16/40.

أُرِيدُ 5/29, 11/88 (= iki defa), 28/27 (= iki kere), 51/57 (= iki kere)

تُرِدْنَ 33/28 - 29.

تُرِيدُ 18/28, 28/19 (= üç def'a)

تُرِيدُون 2/108, 4/88 - 144, 8/67, 14/10, 30/39, 37/86.

نُرِيدُ 5/113, 11/79, 17/18, 28/5, 76/9

يُرِدْ 3/145 (= iki kere), 5/41 (= iki kere), 6/125 (= iki kere), 22/25, 53/29.

يُرِدْكَ 10/107.

يُرِدْنِ Aslı: يُرِدْنِى 36/23.

2 — روض — 609

الرَّوْضَة Yeşillik yer; güzel bahçe; bol nebatlı, sulak, şirin, can alıcı çiçeklerle müzeyyen mahal. Cemisi: رَوْضٌ رِيَاضٌ رَوْضَاتٌ

رَوْضَة 30/15.

رَوْضَاتِ 42/22.

1 — روع — 610

الرَّوْعُ Ürperti, heyecan, kalp çarpıntısı, korku.

الرَّوْعُ 11/74.

3 — روغ — 611

رَاغَ يَرُوغُ رَوْغًا رَوَغَانًا Üzerine varmak: عَلٰى harf-i cerri ile / Gizlice karşılamak yönelmek / Temayül göstermek.

فَرَاغَ "Kavminin haberi olmaksızın ilahlarına yönelip fısıltı tarzında konuşarak Onların tarafına eğildi" mealinde: 37/91; "Gizlice üzerlerine yürüdü, eliyle onlara (kuvvetlice) vurdu": 37/93; "Gizlice ailesinin yanına vardı": 51/26 (= Yani ailesinin yanına döndüğünü belli etmeyerek, çabucak gidip kızartılmış bir dana getirerek misafirlerini yemeğe davet ettiği bildirilmektedir.)

36 — ريب — 612

a) الرَّيْبُ Şek, şüphe / Ne zaman vukua geleceği yakinen bilinmeyip ansızın insanların başına geliveren zamanın hadiselerinden her biri.

رَيْب Şüphe: 2/2 - 23, 3/9 - 25, 4/87, 6/12, 10/37, 17/99, 18/21, 22/5 - 7, 32/2, 40/59, 42/7, 45/26 - 32; رَيْبَ الْمَنُون Ansızın gelip, ne vakit vukua geleceği yakinen bilinemeyen ölüm hadisesi: 52/30.

رَيْبهم Şüphe: 9/45.

يُرِيدُ 2/185 (= iki kere) - 253, 4/26 - 27 (= İki kere) - 28 - 60 - 134, 5/1 - 6 (= iki kere) - 49 - 91,176, 7/110, 8/7 - 67, 9/55 - 85, 11/15 - 34 - 107, 17/18, 18/77 (= "yıkılmaya yüz tutan..."), 22/14 - 16, 23/24, 26/35, 33/33, 34/43, 35/10, 40/31, 42/20 (= iki kere), 74/52, 75/5, 85/16.

يُرِيدَا 4/35.

يُرِيدَان 20/63

يُرِيدُوا 8/62 - 71.

يُرِيدُونَ 4/44 - 60 - 91 - 150 (= iki kere), 5/37, 6/52, 9/32, 18/28, 28/79 - 83, 30/38, 33/13, 48/15, 52/42, 61/8.

أُرِيدَ 72/10.

يُرَادُ 38/6

c) رَوَادَ يُرَاوِدُ مُرَاوَدَة رِوَادًا (Yapması için düzen kurmak, peşine düşmek, (birinden bir şey isteyip, o hususta) düşkünlük göstermek, çaba sarfetmek, elde etmeye çalışmak.

رَاوَدَ الْمَرْأَةَ عَنْ نَفْسِهَا Kadına cima' = cinsi münasebet teklif etmek, göz koymak. رَاوَدَتْه الْمَرْأَةَ عَنْ نَفْسِه Erkekten kendisiyle cima' yapmasını istemek. (Bu sûretle sanki cima' teklif eden, cima'dan kaçınanın teklife rıza göstermekten imtina' eden nefsini aldatmaya, kendi tarafına çekmeye çalışıyor gibidir.)

رَاوَدْتُنَّ 12/51.

رَاوَدْتنى 12/26.

رَاوَدَتْه 12/23.

رَاوَدْتُه 12/32 - 51.

رَاوَدُوه Göz koymak: 54/37.

تُرَاوِدُ 12/30.

سَتُرَاوِدُ Elde etmeye çalışmak: 12/61.

1 — ريش — 613

الرِّيشُ Kuş tüyü / (istiare olarak) elbise.

رِيشًا 7/26 (= Zinet = süs ile tefsir edilmiştir. Avret yerlerini örten iç çamaşırı dışındaki, zaruri haddin üzerine ziyade kılınan, yakışıklılık için ve örf ve âdet veçhiyle giyilen elbisedir. O halde mana: "Size, ayıp yerlerinizi örten bir elbise ve bir de zinet elbisesi in'am ettik")

1 — ريع — 614

الرِّيعُ Dağ, tepe.

رِيعٍ 26/128.

1 — رين — 615

رَانَ يَرِينُ رَيْنًا Pis ve pasaklı olmak/ Gâlip olmak / Galip gelmek, istilâ etmek.

الرَّيْن Kir, pas.

رَانَ "Bilakis, yaptıkları şeyler kalplerini istilâ etmiştir de, bu yüzden kalpleri paslanmış, üzerlerine mühür vurulmuştur" mealinde: 83/14.

b) الرِّيبَة Şüphe.

رِيبَة 9/110 (= Şüphe ve münafıklık sebebi, nifaka sebep olan)

c) مُرِيبٌ Evham veren, şüpheye düşüren / İttiham eden, töhmette bırakan / Şüphede kalan, şüpheci.

مُرِيب Tatmin etmeyen, kanaat hasıl etmeyen, vehim veren: 11/62 - 110, 14/9, 34/54, 41/45, 42/14; vehim veren yahut töhmette bırakan yahut şüpheci: 50/25.

d) ارْتَابَ يَرْتَابُ Şüphe etmek. İsm-i faili: مُرْتَابٌ

ارتاب 29/48.

ارتابَتْ 9/45.

ارْتَابُوا 24/50.

ارْتَبْتم 5/106, 57/14, 65/4.

تَرْتَابُوا 2/282.

يَرْتَابَ 74/31.

يَرْتَابُوا 49/15.

مُرْتَابٌ 40/34.

حرف الزاء

3 — زبد — 616

الزَّبَدُ Köpük (suya ait) / Cüruf, pas (madenlere ait),

زَبَدٌ Pas, cüruf: 13/17.

الزَّبَدُ Köpük yahut cüruf: 13/17.

زَبَدًا Köpük: 13/17

11 — زبر — 617

a) الزَّبُورُ Yazılmış, okunaklı ve düzgün yazı, kitap. Cemisi: زُبُرٌ / Davud Aleyhisselam'a gönderilen semavi kitap.

الزَّبُور 21/105.

زَبُورًا 4/163, 17/55.

زُبُر 26/196.

الزُّبُر 3/184, 16/44, 35/25, 54/43; amelleri kaydedip yazan meleklerin kitabındaki sicil: 54/52.

b) زُبْرَةٌ Parça, kütle. Cemisi: زُبَر

زُبَر Demir kütleleri = زُبَرَالحديد 18/96.

c) الزُّبُر Parçalar, kitleler, زُبْرَة'nin cemisi / Kitaplar, زَبُورٌ'un cemisi.

زُبُرًا Kitleler, bölükler, fırkalar yahut "Kendi aralarında dinlerindeki hususları çeşitli kitaplar yazarak taksim ettiler, parça parça kıldılar" mealinde: 23/53.

1 — زبن — 618

الزَّبَانِيَة Zebani melekler, cehennem ehlini cehenneme sevk eden melekler.

الزَّبَانِيَة 96/18.

2 — زجج — 619

الزُّجَاجَة Cam, şişe.

زُجَاجَة Lamba şişesi: 24/35.

الزُّجَاجَة Lamba şişesi: 24/35.

6 — زجر — 620

a) زَجَرَ يَزْجُرُ زَجْرًا İtip kakmak, bağırmak, men' etmek, kovmak, yasaklamak. İsm-i faili: زَاجِرٌ müennesi: زَاجِرَة müennesinin cemisi: زَاجِرَاتٌ Masdar-ı binâ-i merresi: زَجْرًا زَجْرَة İzahı الزَّاجِرَات lafzında verilmiştir: 37/2.

فالزَّاجِرَاتِ Bunlar, bulutları sevkeden veya şeytanları tard edip kovan ya da iyiliği ilham etmekle kulları kötü şeyleri işlemekten alıkoyan meleklerdir: 37/2.

624 — زخرف — 4

الزُّخْرُف Altın, süs eşyası / Ev eşyası / Bir şeyin kemal mertebesindeki güzelliği / istiare olarak: Yaldızlı söz, parlak kelam, güzel söz söyleme.

زُخْرُف (Yalanı yaldızlayıp süslemekle sözü) güzel gösterip söyleme (yaldızlı söz): 6/112; altın: 17/93.

زُخْرُفًا Nakışlar, süsler, zinetler yaldızlı eşyalar yahut altın: 43/35.

زُخْرُفَهَا Kemal mertebesindeki güzellik, behcet = şirinlik: 10/24.

625 — زرب — 1

الزَّرْبِيَّة Saçaklı yaygı, döşeme, halı, minder, sedir. Cemisi: زَرَابِيُّ

زَرَابِيُّ 88/16.

626 — زرع — 14

a) زَرَعَ يَزْرَعُ زَرْعًا (Tohum saçmak, (ekin) ekmek, (mahsulat) yetiştirmek, bitirmek.

İsm-i faili: زَارِعٌ cemisi: زُرَّاعٌ زَارِعُونَ

تَزْرَعُونَ 12/47.

تَزْرَعُونَه "Hakikatta onu siz mi bitiriyorsunuz?": 56/64.

الزَّارِعُون "...yoksa onu bitiren biz miyiz?": 56

الزُّرَّاعَ 48/29.

b) الزَّرْعُ Ekin, toprağı sürülüp ekilmiş nebat. Cemisi: زُرُوعٌ

زَرْع 13/4, 14/37, 48/29.

الزَّرْع 6/141, 16/11.

زَرْعًا 18/32, 32/27, 39/21.

زُرُوع 26/148, 44/26.

627 — زرق — 1

أَزْرَقُ Beyaz ile siyah arası bir renkte olan, mor, mavi, gri. Cemisi: زُرْقٌ

زَجْرَة Bağırış (bir haykırış) manasında olup, murad sûra üfürüştür: 37/19, 70/13.

b) ازْدَجَرَ fiili; Azarlamak, yasaklamak, men' etmek.

ازْدُجِرَ Men' edilmek, alıkonmak: 54/9.

c) ازْدَجَرَ fiilinin mimli masdarı مُزْدَجَرٌ'dur.

مُزْدَجَر 54/4 (= Önlemek, men' etmek)

621 — زجو — 3

a) ازْجَى يُزْجِى إِزْجَاءً Kolayca sürmek, sevketmek, sürüklemek, yürütmek.

يُزْجِى Yürütmek: 17/66; sürüklemek. 24/43.

b) المُزْجَاة İsm-i mef'ul: Basit görülen, az ve ehemmiyetsiz olan. بِضَاعَة مُزْجَاة Kinaye olarak: Tüccarların ehemmiyet vermeyip elden çıkardıkları, nazar-ı itibara almadıkları az sermaye.

مُزْجَاة 12/88.

622 — زحزح — 2

زَحْزَحَ fiili: (Yerinden) uzaklaştırmak, def etmek. İsm-i faili مُزَحْزِحٌ

زُحْزِحَ (Cehennemden) uzaklaştırmak: 3/185.

بِمُزَحْزِحِه (Azaptan) uzaklaştırıcı, uzak tutan: 2/96.

623 — زحف — 1

الزَّحْف (Düşman üzerine ordu halinde) yürümek, (düşman tarafına doğru) ilerleme.

زَحْفًا 8/15 (= "Küfredenlerle size doğru ilerler bir vaziyette karşılaştığınız zaman..." veya "Sızler toplu halde –ordu halinde– ilerlerken kafir olanlarla karşılaştığınızda...")

3 — زقم — 632

شَجَرَةُ الزَّقُّوم Zakkum ağacı: Cehennemin dibinden biten bir ağaç.

زَقُّوم 56/52.

الزَّقُّوم 37/62, 44/43.

59 — زكو — 633

a) زَكَا يَزْكُو زُكُوًّا زَكَاءً 1 - Artmak, neşv ü nema bulmak 2 - Temiz ve doğru olmak.

İsm-i tafdili: اَزْكٰى Sıfat-ı müşebbehesi: زَكِيَّة (Temiz, doğru), müennesi: زَكِيَّة

زَكَا Temiz ve doğru (dürüst) olmak: 24/21.

اَزْكٰى Daha doğru, en doğru olan: 2/232, 24/28 - 30; en doğru (en iyi): 18/19 (= "en iyi, en kaliteli yiyecek hangisi olduğuna baksın")

زَكِيًّا Temiz, doğru (salih): 19/19.

زَكِيَّة Temiz veya doğru: 18/74.

b) زَكّٰى يُزَكّٰى تَزْكِيَةً 1 - Temizlemek, ıslah etmek, düzeltmek 2 - Medhetmek (övmek), temize çıkarmak, doğru olduğunu iddia etmek, doğru olduğunu ortaya koymak.

زَكّٰاهَا Temizlemek, düzeltmek: 91/9.

تُزَكُّوا Medhetmek, temize çıkarmak, doğruluk iddiasında bulunmak: 53/32.

تُزَكِّيهِم Islah etmek: 9/103.

يُزَكُّون Medhetmek, temize çıkarmak, doğruluk iddia etmek: 4/49.

يُزَكّٰى Medhetmek, temize çıkarmak, doğru olduğunu ortaya koymak: 4/49; temizlemek, ıslah etmek: 24/21.

يُزَكِّيكُم Temizlemek, ıslah etmek: 2/151.

يُزَكِّيهِم Temizlemek, ıslah etmek: 2/129, 3/164, 62/2; medhetmek, temize çıkarmak, doğru (dürüst) olarak göstermek: 2/174, 3/77.

زُرْقًا Bedenlerin, zahmet ve meşakkatlerin tesiri ile, eziyet ve işkenceler neticesinde morarıp kararması yahut gözlerin kör olması yahut da susuzluktan dolayı gözlerin kararması ile izah edilmiştir: 20/102 (= "bedenleri morlaşmış olarak..." yahut "körler olarak..." yahut da "susuz kalmışlar olarak..."

1 — زرى — 628

ازْدَرٰى يَزْدَرِى ازْدِرَاءً Hakir ve hor görmek, ayıplamak.

تَزْدَرِى 11/31.

17 — زعم — 629

a) زَعَمَ يَزْعُمُ زَعْمًا Şüpheli söz söylemek, zanda bulunmak, söylemek.

زَعَمَ 64/7.

زَعَمْتَ 17/92.

زَعَمْتُم 6/94, 17/56, 18/48 - 52, 34/22, 62/6.

تَزْعُمُون 6/22 - 94, 28/62 - 74.

يَزْعُمُونَ 4/60.

بِزَعْمِهِم 6/136 - 138.

b) زَعِيمٌ Kefil.

زَعِيمٌ 12/72, 68/40.

3 — زفر — 630

الزَّفِيرُ Sesli nefes verme, inilti, homurdanma.

زَفِيرٌ İnilti: 11/106, 21/100.

زَفِيرًا Homurdanma: 25/12 (= uğultu)

1 — زفف — 631

زَفَّ يَزِفُّ زَفًّا زَفِيفًا زُفُوفًا Koşmak, seğirtmek.

يَزِفُّونَ 37/94.

6 — زلزل — 634

زَلْزَلَ زَلْزَلَةً زِلْزَالًا Sarsmak, depretmek, muzdarip kılmak.

زُلْزِلَتِ "Kıyamet vaktinde arz, büyük bir sarsıntıya duçar kaldığı zaman..." 99/1.

زُلْزِلُوا 2/214 (= "nefisleri muzdarip olup, iyice sarsıldılar"), aynı izah ile: 33/11.

زِلْزَالَ Muzdarip oluş, sarsılma: 33/11.

زِلْزَالَهَا Sarsılma, sarsıntı: 99/1 (= zelzele)

زَلْزَلَةَ Sarsılma, sarsıntı: 22/1 (= zelzele).

635 — زلف — 10

a) الزُّلْفَةَ Yakınlık, yaklaşma.

زُلْفَةً "Onlar azabın yaklaştığını görünce...": 67/37.

b) الزُّلْفَى Menzile, derece, mertebe, yakınlık

زُلْفَى 34/37, 38/25 - 40, 39/3.

c) الزُّلَفَةَ Gecenin ilk bölümü. Cemisi: زُلَفٌ

زُلَفًا Gecenin ilk saatleri: 11/114.

d) اَزْلَفَ اِزْلَافًا Yaklaştırmak, yakınlaştırmak.

اَزْلَفْنَا 26/64 (= "Ötekileri de oraya – Musa ve kavminin bulunduğu yere – yaklaştırdık. Tâ ki onları görüp de, onların girdikleri yere girerek boğulsunlar" mealinde.

اُزْلِفَتْ Yaklaştırılmak, yakınlaştırılmak: 26/ 90, 50/31, 81/13.

636 — زلق — 2

a) الزَّلَقُ Kaygan yer.

زَلَقًا 18/40.

b) اَزْلَقَ يُزْلِقُ Kaydırmak, devirmek.

c) تَزَكّٰى يَتَزَكّٰى 1 - Temizlenmek 2 - Zekat vermek.

تَزَكّٰى (Şirk ve günahlardan) temizlenmek: 20/76, 35/18, 87/14.

تَزَكّٰى Aslı: يَتَزَكّٰى 79/18 (= Temizlenmek)

يَتَزَكّٰى Temizlenmek: 35/18: "malını, temizlenmek ve dürüstlük arzu ederek, riya = gösteriş ve sum'a = duyurma (duysunlar diye yapma) kasdı olmaksızın veren..." yahut "zekatını çıkarmak sûretiyle...": 92/18.

d) اَزْكٰى يَزْكٰى Aslı: تَزَكّٰا يَتَزَكّٰى Temizlenmek, arınmak

يَزَّكّٰى (Şirk ve günahlardan) temizlenmek: 80/3 - 7.

e) الزَّكَاةُ Temizlik, doğruluk, düzen / Şer'an: Zekat = malın belli bir miktarını fakirlere yardım için ayırmak, çıkarmak. Zekat, bu miktarın kendisine de ıtlak edilir. Talep yahut vasiyete mukarin olan zekat – bütün mevzularda – malın belli bir miktarını ayırıp verme (ihraç ve i'ta) manasındadır. Vermek lafzına mukarin olan zekat ise, – bütün mevzularda – çıkarılışı (fakirlere ayırılması) murad edilen mal manasındadır.

زَكَاةً 18/81 (= temizlik, doğruluk, aynı manada: 19/13; zekat = çıkarılışı (fakirlere yardım için ayırılışı), murad edilen mal: 30/39.

الزَّكَاةَ akirlere yardım için ayırılışı murad edilen mal (zekat): 2/43 - 83 - 110 - 177 - 277, 4/77 - 162, 5/12 - 55, 7/156, 9/5 - 11 - 18 - 71, 21/73, 22/41 - 78, 23/4, 24/37 - 56, 27/3, 31/4, 33/33, 41/7, 58/13, 73/20, 98/5; fakirlere yardım için malın belli bir miktarını çıkarmak (zekat) vermek): 19/31 - 55.

2 — زمر — 639

زُمَرَةٌ Zümre, fevc, topluluk. Cemisi: زُمَرٌ

زُمَرًا 39/71 - 73.

1 — زمل — 640

المُزَّمِّلُ İsm-i fail: Elbisesine bürünen.

المُزَّمِّلُ Elbisesine (örtüsüne) bürünen manasında olup; bu şekilde nida, te'nis ve mülâtafe içindir ki, Araplar; muhatabın, içinde bulunduğu haletteki ismin iştikakıyla muhatab zata hitap ederlerdi. Yahut bu, istirahat eden, dinlenen manasındaki müsterihten kinayedir: 73/1.

1 — زمهر — 641

الزَّمْهَرِيرُ Şiddetli (dondurucu) soğuk / Kamer = Ay.

زَمْهَرِيرًا 76/13.

1 — زنجبيل — 642

الزَّنْجَبِيلُ Zencefil.

زَنْجَبِيلًا "Zencefil tadında...": 76/17.

1 — زنم — 643

الزَّنِيمُ Soysuz, nesepsiz.

زَنِيمٍ 68/13.

9 — زنى — 644

زَنَى يَزْنِي زِنًى زِنَاءً Zina yapmak (gayr-i meşru' cinsi münasebette bulunmak).

İsm-i faili: زَانٍ الزَّانِي müennesi: زَانِيَة

يَزْنُونَ 25/68.

يَزْنِينَ 60/12.

الزِّنَى 17/32.

زَانَ 24/3.

الزَّانِي 24/2 - 3.

لَيُزْلِقُونَكَ 68/51 (= "Şüphesiz küfredenler, – Kur'ân'ı işitince – sana öyle şiddetli bir bakışla bakıyorlar ki, neredeyse o bakışları seni yerinden kaydıracak, yere devirecek.")

4 — زلل — 637

a) زَلَّ يَزِلُّ زَلًّا Kaymak, haktan yüz çevirmek, günaha girmek, haktan sapmak.

زَلَلْتُم Haktan sapmak: 2/209.

فَتَزِلَّ Kaymak: 16/94 (= Hak yolu terk etmekten kinayedir.)

b) أَزَلَّ إِزْلَالًا Kaydırmak, hataya düşürmek, yanıltmak.

فَأَزَلَّهُمَا 2/36 (= "Şeytan, onları – yasak ağaç sebebiyle – yanılgıya düşürdü" veya "Şeytan onları kayılacak yere getirip, Cennetten uzaklaştırdı" mealinde)

c) اسْتَزَلَّ fiili: Günaha sokmak, kaydırmak, yoldan çıkarmaya çalışmak.

اسْتَزَلَّهُم 3/155.

2 — زلم — 638

زَلَمَ Fal oku. Cemisi: الأَزْلَامُ Cahiliye devri arapları bu oklarla kur'a çekerlerdi. Bunlardan birinin üzerine "Rabbim bana emretti", diğerinin üzerine "Rabbim bana yasak kıldı" yazarlar, üçüncüyü boş bırakırlar, bir şey yazmazlardı. Eğer üzerinde emir yazılı olan ok çıkarsa, yaparlar; üzerinde yasak yazılı olan ok çıkarsa, vazgeçerler eğer boş (yazısız) ok çıkarsa, okları diğer defa kur'aya tabi' tutarlardı.

الاسْتِقْسَامُ بِالأَزْلَامِ Kumardaki payların miktarını bilmek.

الأَزْلَامُ 5/3 - 90.

yapar" mealinde. Erkek bir sınıf, dişi de bir sınıf olmak üzere ikisi iki ayrı gruptur.)

زُوِّجَتْ "Ruhlar cesedleriyle bir araya getirildiği zaman..." yahut "Herkes şiasıyla, içinde bulunduğu grupla birlikte bir araya getirildiği zaman..." demektir. 81/7.

b) الزَّوْجُ O kişi ki; beraberinde tenasül için kendisiyle bir araya gelmiş diğer birisi olursa, kendisine de, beraberindekine de bu lafız atfedilir (Eş manasında olup, hem erkeğe, hem de dişiye atfedilir.) Tesniyesi: زَوْجَيْن زَوْجَان = Çift, eşler, karı - koca. Cemisi: أَزْوَاجٌ

الزَّوْجُ Aynı zamanda sınıf, benzer yahut zıd olup sözce birbirinin mukarini olan iki şeyden her biri, çiftli (eşi bulunan, eşli) manasına da gelir. Cemisi: أَزْوَاجٌ

زَوْج Eş, karı, kadın: 4/20 (= iki defa); eşli, eşi bulunan, çiftli: 22/5, 26/7, 31/10, 50/7.

زَوْجًا Eş, koca, erkek: 2/230.

زَوْجك Karı, zevce: 2/35, 7/19, 20/117, 33/37.

زَوْجه Karı, zevce: 2/102 (= yahut koca, eş), 21/90.

زَوْجَهَا Karı, zevce, eş: 4/1, 7/189, 39/6; eş, koca, zevc: 58/1.

زَوْجَان Çift: 55/52 (= çifter çifter)

زَوْجَيْن Çift = erkek ve dişi hayvan ile erkekli, dişili (yahut iki adetaynı sınıf) nebat: 11/40, 23/27, çift: 13/3, 51/49.

الزَّوْجَيْن Çift = erkek - dişi: 53/45, 75/39.

أَزْوَاج Eşler, zevceler: 2/25, 3/15, 4/57, 33/37 - 52; (erkekli, dişili) eşler: 6/143, 39/6; türler (türlü türlü), sınıflar, nevi'ler: 38/58.

زَانِيَة 24/3.

الزَّانِيَة 24/2-3.

645 — زهد — 1

الزَّاهِدُ İsm-i fail: Rağbet etmeyen, isteksiz. Cemisi. الزَّاهِدُون الزَّاهِدِين

الزَّاهِدِين 12/20.

646 — زهر — 1

الزَّهْرَةُ Çiçek. زُهْرَةُ الحَيَاةِ الدُّنْيَا Dünya hayatının güzeliği, çekiciliği, zineti.

زَهْرَة "Dünya hayatının zînet ve güzelliğinden onlardan bazı zümrelere, – bununla onları imtihan etmek için– rızık olarak verdiğimiz şeylere gözlerini dikme" mealinde: 20/131.

647 — زهق — 1

زَهَقَ يَزْهَقُ زُهُوقًا Çıkmak / Zail olmak, ortadan kalkmak. İsm-i faili: زَاهِقٌ

زَهُوقٌ Zail, yok olan.

زَهَقَ Zail olmak: 17/81.

تَزْهَقَ (Canları) çıkmak. تَزْهَقَ اَنْفُسُهم Can vermek, canları çıkmak: 9/55 - 85.

زَاهِقٌ Zail: 21/18.

زَهُوقًا Zail: 17/81.

648 — زوج — 80

a) زَوَّجَ يُزَوِّجُ Nikahlamak, evlendirmek / Sınıflara ayırmak / Takrir etmek (yakınlaştırmak, bir araya getirmek).

زَوَّجْنَاكهَا 33/37 (= Evlendirmek)

زَوَّجْنَاهم Evlendirmek: 44/54, 52/20.

يُزَوِّجُهُم Sınıflara ayırmak: 42/50 (= "... yahut onları, bir kısmını erkek, bir kısmını dişi olmak üzere çift

زُرْتم "Tâ sizler ölüp de, kabirlere defnolunana dek..." yahut "Öyle ki, nihayet kabirdeki ecdadınızla, dedelerimizle öğünmeye başladınız" mealinde olup, kabirleri ziyaret bu iki mealle izah edilmiştir: 102/2.

b) تَزَاوَرَ يَتَزَاوَرُ تَزَاوُرًا : Dönüp uzaklaşmak, meyletmek.

تَزَاوَرُ Aslı: تَتَزَاوَرُ 18/17.

c) الزُّورُ Batıl, boş, hakikatsiz, asılsız.

الزُّور 22/30, 25/72.

زُورًا 25/4, 58/2.

4 — زول — 651

زَالَ يَزُولُ زَوَالًا زَوْلَانًا Zail olmak, gitmek, ortadan kalkmak.

زَالَتَا 35/41.

تَزُولَا 35/41.

لَتَزُولَ 14/46.

زَوَال 14/44.

7 — زيت — 652

a) الزَّيْتُ Zeytin yağı.

زَيْتُهَا 24/35 (= yağ).

b) الزَّيْتُونُ Zeytin ağaçları, zeytin meyveleri.

زَيْتُونَة : Müfred: Bir zeytin ağacı, bir zeytin tanesi.

الزَّيْتُون Zeytin ağaçları: 6/99 - 141, 16/11; Allah'ın nimetine nazarı çekmek için kasemin, zeytin ağaçlarıyla yahut zeytin meyveleriyle yapılmış olması sahih olduğu gibi; (nasıl ki emin bir belde olan Mekke'de Tûr-u Sina'da vahiy nazil olmuştur; öyle de) bunlar (incir ve zeytin), içerisinde bazı enbiyâya vahyin nazil olduğu iki mübarek mekan adı olup, bunlarla kasem yapılmış olması da sahihtir: 95/1.

الأَزْوَاج Eşler, sınıflar, çiftler (= erkekler, dişiler): 36/36, 43/12.

أَزْوَاجًا Eşler, hanımlar, zevceler: 2/234 - 240, 13/38, 16/72, 30/21, 4211, 66/5; eşler (gruplar, güruhlar): 15/88, 20/131; (erkekli, dişili) eşler: 35/11, 78/8; (erkekli - dişili) sınıflar, eşler, çiftliler: 20/53, 42/11.

أَزْوَاجك Eşler, hanımlar, zevceler: 33/28 - 50 - 59, 66/1.

أَزْوَاجكم Eşler, hanımlar, zevceler: 4/12, 9/24, 16/72, 26/166, 33/4, 43/70, 60/11, 64/14.

أَزْوَاجنا Eşler, zevceler: 6/139, 25/74.

أَزْوَاجه Hanımlar, eşler, zevceler: 33/6 - 53, 66/3.

أَزْوَاجهم Hanımlar, eşler, zevceler: 2/240, 13/23, 23/6, 24/6, 33/50, 36/26, 37/22, 40/8, 60/11, 70/30.

أَزْوَاجهُنّ Eşler, kocalar, beyler: 2/232.

2 — زود — 649

تَزَوَّدَ يَتَزَوَّدُ Azıklanmak, azık tedarik etmek.

الزَّادُ Azık.

تَزَوَّدُوا 2/197 (= "Salih amellerle azıklanınız, uzun seferiniz için – salih amellerden – azık tedarik ediniz" mealinde. İbni Abbas'tan mervidir: Yemen halkından bazıları azık tedarik etmeksizin hac yaparlardı. Bu durum kendilerine yasak kılındı... O halde mana şöyledir: "Yiyecekle azıklanınız. Şüphesiz en hayırlı azık, sizi dilenciliğin zilletinden kurtaracak olandır.")

الزَّادِ 2/197. İzah için bakınız: تَزَوَّدُوا

6 – زور – 650

a) زَارَ يَزُورُ زَوْرًا زِيَارَةً زُوَارَةً Ziyaret etmek, uğramak.

يَزِيدَهم Artırmak: 4/173, 17/41 - 60 - 109, 24/38, 35/30, 42/26.

يَزِيدُون Artmak, katılmak: 37/147 (= ziyade olmak).

زِدْ Artırmak, katmak: 73/4.

زِدْنى Artırmak: 20/114.

فزِدْه Artırmak: 38/61.

b) الزِّيَادَةُ Artan yahut artıran (ek, ziyade) / Masdar: Artış, artırma.

زِيَادَة 9/37, 10/26.

c) المَزِيدُ Artan, artırılan (ek, ziyade, fazla) / Mimli masdar: Artma, artırış.

مَزِيد 50/30 - 35.

d) ازْدَادَ يَزْدَادُ Artmak, katılmak/ Artırmak, katmak.

ازْدادوا Artırmak: 3/90, 4/137; katmak: 18/25.

تَزْدَادُ Artırmak: 13/8.

تَزْدَادُ Artırmak: 12/65.

يَزْدَادَ Artırmak: 74/31.

يَزْدَادُوا Artırmak: 3/178, 48/4.

e) زَيْدٌ İsm- i has: Zeyneb binti Cahş'la evlenmiş olan Zeyd ibni Harise.

Bakınız: الأَعْلَامُ A'lâm kısmı, زيد maddesi.

زَيْدٌ 33/37. Bakınız: الأَعْلَامُ A'lam kısmı زيد maddesi.

654 — زيغ — 9

a) زَاغَ يَزِيغُ زَيْغًا زَيَغَانًا : Maksattan dönmek, sapmak / Muzdarip olmak, yılmak. Kaymak, inhiraf etmek. Seçememek, seçemez olmak.

زَاغَ Kaymak, inhiraf etmek: 53/17.

زَاغَت (Korku ve dehşetle) muzdarip olmak, yılmak, seçemez olmak: 33/10; kaymak, inhiraf etmek: 38/63.

زَيْتُونًا Zeytin ağaçları: 80/29.

زَيْتُونَة Zeytin ağacı: 24/35. Bu lafız شَجَرَة lafzından bedeldir.

653 — زيد — 61

a) زَادَ يَزِيدُ زَيْدًا زِيَادَةً زِيَادًا Artmak, ziyadeleşmek, katılmak, çoğalmak, ziyadeleştirmek, artırmak, katmak.

المَزِيدُ Ziyadeleştirilen, artırılan, katılan.

زَادَتْه Artırmak: 9/124.

زَادَتْهم Artırmak: 8/2, 9/124 - 125.

زَادَكم Artırmak: 7/69.

زَادَه Artırmak, katmak: 2/247 (= "O'na, zamanındaki kimselere verilenlerden fazla olarak ilmen ve cismen bir kadr ü kemal vermiş, gücünü artırmıştır.")

زَادَهم Artırmak: 2/10, 3/173, 25/60, 33/22, 35/42, 47/17.

زَادُوكم Artırmak: 9/47.

زَادُوهم Artırmak: 11/101, 72/6.

زِدْنَاهم Artırmak: 16/88, 17/97, 18/13.

أَزِيدَ Artırmak: 74/15.

لأَزِيدَنَّكم Artırmak: 14/7.

تَزِدِ Artırmak: 71/24 - 28.

تَزِيدُونَنى Artırmak: 11/63.

تَزِد Artırmak: 42/20 - 23.

سَنَزِيدُ Artırmak: 2/58, 7/161.

نَزِيدكم Artırmak: 78/30.

يَزِدْكم Artırmak: 11/52.

يَزِدْه Artırmak: 71/21.

يَزِدْهم Artırmak: 71/6.

يَزِيدُ Artırmak: 17/82, 19/76, 35/1 - 39 (= iki defa).

لَيَزِيدَنَّ Artırmak: 5/64 - 68.

فَزَيَّلْنَاه 10/28.

c) تَزَيَّلَ fiili: Ayrılmak, dağılmak.

تَزَيَّلُوا (Birbirinden) ayrılmak: 48/25.

46 — زين — 656

a) زَيَّنَ يُزَيِّنُ تَزْيِينًا : Güzelleştirmek, süslemek, tezyin etmek.

زَيَّنَ 6/43 - 137, 8/48, 16/63, 27/24, 29/38.

زَيَّنَّا 6/108, 27/4, 37/6, 41/12, 67/5.

زَيَّنَّاها 15/16, 50/6.

زَيَّنَه 49/7.

فَزَيَّنُوا 41/25.

لَأُزَيِّنَنَّ 15/39.

زُيِّنَ 2/212, 3/14, 6/122, 9/37, 10/12, 13/33, 35/8, 40/37, 47/14, 48/12.

b) ازَّيَّنَ fiili: Aslı: تَزَيَّنَ Güzelleşmek, süslenmek, müzeyyen olmak.

ازَّيَّنَتْ 10/24.

c) الزِّينَة Süs, zinet

زِينَة 7/32, 10/88, 16/8, 18/7 - 28 - 46, 20/87, 24/60, 37/6, 57/20.

الزِّينَة 20/59 (= Süs gününden maksat, Firavun'un tebeasının süslendiği bayram günüdür.)

زِينَتَكم 7/31.

زِينَته 28/79.

زِينَتها 11/15, 28/60, 33/28.

زِينَتهنَّ Zinetin zahir olan kısmı yüz ve eller olarak izah edilmiştir: 24/31 (= üç defa).

زَاغُوا Sapmak, maksattan dönmek: 61/5.

يَزِغْ Sapmak, inhiraf etmek (emirlere uymamak, emredilen şeyleri yerine getirmemek): 34/12.

يَزِيغُ (Haktan) sapmak, sapıtmak: 9/117.

زَيْغ (Hakdan) sapma, inhiraf, dönme (haktan dönüp heva, heves ve şehevani şeylere kapılma): 3/7.

b) أَزَاغَ يُزِيغُ Döndürmek, çevirmek, saptırmak.

أَزَاغَ 61/5 (= "Vaktaki sapma ve inhiraftа ısrar gösterdiler; Allah da onların kalplerini hakkı kabul etmekten saptırıp çevirdi, tâ ki ihtiyar ve iradeleri dalalet ve körlüğe çevrilsin" mealinde)

تُزِغْ 3/8 (= "Rabbimiz! Bize hidâyet verdikten sonra kalplerimizi haktan çevirme, sapmaktan alıkoy" mealinde).

10 — زيل — 655

a) زَالَ يَزَالُ زَيَالًا : Nefy edatı ile birlikte kullanılır: (Edatla birlikte) devam etmek, zail olmamak manasında.

زَالَتْ 21/15.

زِلْتم 40/34.

تَزَال 5/13.

يَزَال 9/110, 13/31, 22/55.

يَزَالُون 2/217, 11/118.

b) زَيَّلَ تَزْيِيلًا : Ayırmak/ بَيْنَ ile arayı açmak.

حرف السين

a) سَأَلَ يَسْأَلُ : Sormak Hesaba çekmek, muaheze etmek. İstemek, yerine getirilmesini istemek. Dilenmek / Yeminle istemek, dilekte bulunmak, yemin vermek. İsm-i faili سَائِلٌ cemisi سَائِلُون سَائِلِين; ism-i mef'ulü مَسْئُولٌ ce'misi مَسْئُولُون'dür. سَأَلَ'nin emri اِسْأَلْ سَلْ 'dir.

سَأَلَ Sormak: 70/1.

سَأَلْتُك Sormak: 18/76.

سَأَلْتُكم İstemek: 10/72, 34/47.

سَأَلْتم İstemek, dilemek: 2/61.

سَأَلْتُموه İstemek, dilemek: 14/34.

سَأَلْتُموهنّ İstemek: 33/53.

سَأَلْتهم Sormak: 9/65, 29/61 - 63, 31/25, 39/38, 43/9 - 87.

سَأَلك Sormak: 2/186.

سَأَلَها Sormak: 5/102.

سَأَلَهم Sormak: 67/8.

سَأَلُوا İstemek: 4/153.

أَسْأَلك İstemek: 11/47.

أَسْأَلُكم İstemek: 6/90, 11/29 - 51, 25/57, 26/109 - 127 - 145 - 164 - 180, 38/86, 42/23.

تَسْأَلْنِ Aslı: تَسْأَلْنِى İstemek: 11/46.

تَسْأَلْنِى Sormak: 18/70.

تَسْأَلُهم İstemek: 12/104, 23/72, 52/40, 68/46.

تَسْأَلُوا İstemek: 2/108 (= "Yoksa daha önce Musa'dan istendiği gibi, peygamberimizden – meleklerin indirilmesi, Safa tepesinin altına çevrilmesi yahut kendilerine yerden bir kaynak fışkırtılması gibi âdet harici, harikulade bir şey – istemek mi arzu ediyorsunuz?" mealinde); sormak: 5/101 (= iki kere).

نَسْأَلُك İstemek: 20/132.

لَنُسْأَلَنّ Hesaba çekmek: 7/6 (= ıki kere)

لَنَسْأَلَنّهم Hesaba çekmek: 15/92.

يَسْأَل Hesaba çekmek: 33/8, sormak: 70/10, 75/6.

يَسْأَلك İstemek: 4/153, sormak: 33/63.

يَسْأَلكم İstemek: 36/21, 47/36.

يَسْأَلْكُمُوها İstemek: 47/37.

يَسْأَلْهُ 55 29 (= İstemek).

لِيَسْأَلُوا İstemek: 60/10.

يَسْأَلُون Dilenmek: 2/273; sormak: 33/20, 51/12.

يَسْأَلُونك Sormak: 2/189 - 215 - 217 - 219 (= iki defa) - 220 - 222, 5/4, 7/187

e) المَسْؤُل Yerine getirilmesi istenen husus / Hesaba çekilen, mes'ul tutulan. Cemisi: مَسْؤُلُونَ

مَسْؤُلًا Yerine getirilmesi istenen: 17/34, 25/16, 33/15; mes'ul, hesaba çekilen manasında: 17/36.

مَسْؤُلُونَ Hesaba çekilenler: 37/24.

تَسَاءَلَ يَتَسَاءَلُ Birbirlerine sormak, soruşturmak, birbirlerinin hal ve hatırlarını sormak / Birbirlerinden Allah adını vererek dilemek, birbirlerine "Allah adına senden istiyorum" demek (yemin vermek).

تَسَاءَلُونَ Aslı: تَتَسَاءَلُونَ : Birbirine yemin vermek, yeminle birbirinden istekte bulunmak: 4/1.

لِيَتَسَاءَلُوا Birbirine sormak: 18/19.

يَتَسَاءَلُونَ Birbirine hal-hatır sormak: 23/101; birbirlerinden soruşturmak, 28/66, 37/27 - 50, 52/25, 74/40. 78/1.

3 — سئم — 658

سَئِمَ يَسْأَمُ سَأَمًا سَآمَةً Usanmak, bıkmak, fütur getirmek, üşenmek.

تَسْأَمُوا 2/282 (= üşenmek)

يَسْأَمُ Bıkmak: 41/49.

يَسْأَمُونَ Bıkmak: 41/38.

11 — سبب — 659

a) سَبَّ يَسُبُّ سَبًّا Sövmek.

تَسُبُّوا 6/108.

فَيَسُبُّوا 6/108.

b) السَّبَبُ Ip. Vesile, sebep, çare. Cemisi: أَسْبَابٌ

بِسَبَبٍ Ip : 22/15 (= Bundan murad şudur: Göğe ulaşmak için elinden geleni yapıp, peygamber ile semâ arasındaki mesafeyi kat'etsin, sonra da baksın; hilesinin boşa çıktığını görecektir...)

(= iki kere), 8/1, 17/85, 18/83, 20/105, 79/42.

اسْأَل Sormak: 10/94, 12/82, 17/101, 23/113, 25/59, 43/45.

اسْأَلْه Sormak: 12/50.

اسْأَلْهِم Sormak: 7/163.

اسْأَلُوا İstemek, dilemek: 4/32, 60/10; sormak: 16/43, 21/7.

فَاسْأَلُوهم Sormak: 21/63.

فَاسْأَلُوهنَّ İstemek: 33/53.

سَلْ Sormak: 2/211.

سَلْهِم Sormak: 68/40.

سُئِلَ İstenmek: 2/108.

سُئِلَتْ Sorulmak: 81/8.

سُئِلُوا İstenmek: 33/14.

تُسْأَل Hesaba çekilmek, muaheze edilmek: 2/119.

لَتُسْأَلُنَّ Hesaba çekilmek, muaheze edilmek: 16/56 - 93, 102/8.

تُسْأَلُون Hesaba çekilmek: 2/134 - 141, 21/13, 34/25, 43/44.

نُسْأَلُ Hesaba çekilmek: 34/25.

يُسْأَلُ Hesaba çekilmek: 21/23, 28/78, 55/39.

لَيُسْأَلُنَّ Hesaba çekilmek: 29/13.

يُسْأَلُونَ Hesaba çekilmek: 21/23, 43/19.

b) السُّؤْل İstek, dilek.

سُؤْلَك 20/36.

c) السُّؤَال Talep, istek.

بِسُؤَالِ 38/24 (= "Senin koyununu, kendi koyunlarına katmayı, istemekle..."

d) السَّائِل Soran, sual eden / Dilenci.

سَائِلٌ Soran: 70/1.

السَّائِل Dilenci: 51/19, 70/25, 93/10.

السَّائِلِينَ Dilenciler: 2/77; soranlar: 12/7, 41/10.

سَبَبًا 18/84 (= "Ona her şeyden, onunla istediğine ulaşacağı marifet ve vesile verdik"); 18/85 (= "O, bu vesilelerden birisine tabi' olup. onu maksadına ulaştırıcı bir vasıta yaptı"), aynı izah ile: 18/89 - 92.

أَسْبَاب Semavata ulaştıracak olan) vesileler, vasıtalar: 40/37.

الأَسْبَابُ (Kurtuluş için) vesileler, sebepler: 2-166; (kuvvet ve iktidar için) vesileler: 38/10; "Belki onlarla maksadıma ulaşacağım vesilelere erişirim": 40/36.

660 — سبت — 9

a) سَبَتَ يَسْبِتُ سَبْتًا İstirahat etmek, dinlenmek / Cumartesi günü üzerine düşen vazifeyi yapmak (Yahudilere ait bir fiildir)

يَسْبِتُونَ Cumartesi vazifesini yapmak (o günkü yasaklara riâyet etmek): 7/163.

سَبْتِهِم Dinlenme (tatil) gününden maksat, cumartesi günüdür: 7/163.

b) السُّبَاتُ İstirahat, rahatlık, sükunet / Ölüm.

سُبَاتًا Rahatlık, dinlenme, sükunet veya "ölüm gibi...": 25/47, 78/9.

c) السَّبْتُ Yahudilerin tatil yaptıkları gün: Cumartesi günü.

السَّبْت 2/65, 4/47 - 154, 7/163, 16/124.

661 — سبح — 91

a) سَبَحَ يَسْبَحُ سَبْحًا سِبَاحَةً : Yüzmek.

سَبَحَ يَسْبَحُ سَبْحًا : Akmak, gezmek, cereyan etmek. İsm-i faili: سَابِحٌ müennesi: سَابِحَةٌ müennesinin cemisi: سَابِحَاتٌ

يَسْبَحُون Cereyan etmek: 21/32, 36/40.

سَبْحًا Buradaki gezmeden maksat, geçim için gezip dolaşmak ve geçim yolunda çaba sarfetmektir: 73/7; cereyan, akış: 79/3 (= gezme).

السَّابِحَاتِ Cereyan edenler, akıcılar, gezenler manasında olup atlardan yahut yıldızlardan yahut gemilerden istiaredir: 79/3.

b) سَبَّحَ يُسَبِّحُ تَسْبِيحًا : Tesbih (takdis ve tenzih) etmek سُبْحَانَ اللهِ = Allah'ı tesbih (tenzih) ederim, demek. İsm-i faili: مُسَبِّحٌ cemisi: مُسَبِّحِينَ مُسَبِّحُونَ

سَبَّحَ 57/1, 69/1, 61/1.

سَبَّحُوا 32/15.

تُسَبِّحُ 17/44.

تُسَبِّحُونَ 68/28.

تُسَبِّحُوه 48/9.

نُسَبِّحُ 2/30.

نُسَبِّحَكَ 20/33.

يُسَبِّحُ 13/13, 17/44, 24/36 - 41, 59/44, 62/1, 64/1.

يُسَبِّحْنَ 21/79, 38/18.

يُسَبِّحُون 21/20, 39/75, 40/7, 41/38, 42/5.

يُسَبِّحُونَه 7/206.

سَبِّحْ 3/41, 15/98, 20/130 (= iki kere), 25/58, 40/55, 50/39, 52/48, 56/74 - 96, 69/52, 87/1, 110/3.

سَبِّحْهُ 50/40, 52/49, 76/26.

سَبِّحُوا 19/11.

سَبِّحُوه 33/42.

تَسْبِيحَه 24/41.

تَسْبِيحَهُم 17/44.

الْمُسَبِّحُونَ 37/166.

الْمُسَبِّحِينَ 37/143.

c) سُبْحَانَ اللهِ Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih etmek. Münezzehiyet (kusursuzluk) Allah'a mahsustur, demek.

سُبْحَانَ 12/108, 17/1 - 93 - 108, 21/22, 23/91, 27/8, 28/68, 30/17, 36/36 - 83, 37/159 - 180, 43/13 - 82, 52/43, 59/23, 68/29.

اسْبَغَ 31/20.

37 — سبق — 665

a) سَبَقَ يَسْبِقُ سَبْقًا : Takaddüm etmek, öne geçmek. Kaçıp kurtulmak / Geçmek. İsm-i faili: سَابِقٌ müennesi: سَابِقَةٌ cemisi: سَابِقُون müennesinin cemisi: سَابِقَاتٌ İsm-i mef'ulü: مَسْبُوقٌ cemisi: مَسْبُوقِين مَسْبُوقُونَ

سَبَقَ Geçmek, sebkat etmek: 8/68 (= Bundan murad; levh-i mahfuzda, bir kavme, kendilerine beyanâtta bulunulmadan önce azap verilmeyeceği yahut bir kavim, Allah'ın rasulü içlerinde bulunduğu müddetçe azaba duçar olmayacakları yahut Bedir harbine katılanlar azaba duçar olmayacakları şeklindeki bir tespit ve kaydın önceden sebkat etmiş olmasıdır); 11/40, 20/99, 23/27.

سَبَقَتْ Geçmek, sebkat etmek: 10/19 (= Sevap ile cezanın ve hak ile batıl arasında ayırım yapıp, hükme bağlamanın te'hir edilmesine dair tespit ve kaydın sebkat etmiş olmasıdır.), aynı izah ile: (11/110, 20/129, 41/45, 42/141, 21/101, 37/171.

سَبَقَكُم (Size) tekaddüm etmek, (sizden) önce gelip geçmek: 7/80, 29/28.

سَبَقُوا Kaçıp kurtulmak: 8/59.

سَبَقُونَا (Bize) takaddüm etmek, öne geçmek: 46/11; takaddüm etmek, önce geçmek: 59/10.

تَسْبِقُ Takaddüm etmek, öne geçmek: 15/5, 23/43.

يَسْبِقُونَا Kaçıp kurtulmak: 29/4.

يَسْبِقُونَه Takaddüm etmek, öne geçmek: 21/27.

سَبْقًا Sebkat, gelip geçiş: 79/4.

سُبْحَانَكَ 2/32, 3/191, 5/116, 7/143, 10/10, 21/87, 24/16, 25/18, 34/41.

سُبْحَانَه 2/116, 4/171, 6/100, 9/31, 10/18 - 68, 16/1 - 57, 17/43, 19/35, 21/26, 30/40, 39/4 - 67.

5 — سبط — 662

السِّبْطُ Torun. Cemisi: الأَسْبَاط أَسْبَاطٌ

الأَسْبَاط = Kabileler. (Her kabile bir adamın neslinden neş'et eder.)

أَسْبَاطًا Ya'kub Aleyhisselâm'ın evladlarından olma kabilelerdir ki, on iki kabile olup Ya'kub Aleyhisselâm'ın on iki oğluna nisbet edilirler: 2/136 - 140, 3/84, 4/163.

أَسْبَاطًا Buradaki أَسْبَاطًا atemyiz olmayıp. اثْنَتَيْ عَشْرَةَ 'dan bedeldir: 7/160 (= Kabileler manasında)

28 — سبع — 663

a) السَّبْعَة السَّبْعُ : Yedi (7) السَّبْعُون السَّبْعِين âyetmiş (70). Bazen سَبْعِين سَبْعُون alafızlarıyle kesret = çokluk murad edilir.

سَبْع 2/29 - 261, 12/43 (= üç defa) - 46 (= Üç defa) - 47 - 48, 23/17, 41/12, 65/12, 67/3, 69/7, 71/15.

السَّبْع 17/44, 23/86.

سَبْعًا 15/87, 78/12.

سَبْعَة 2/196, 15/44, 18/22, 31/27.

سَبْعُون 69/32.

سَبْعِين 7/155, 9/80.

b) السُّبُع Yırtıcı hayvan.

السُّبُعُ 5/3.

2 — سبغ — 664

a) سَابِغَة Zırhın geniş olanı (geniş zırh). Cemisi: سَابِغَاتٌ

سَابِغَاتٍ 34/11

b) اسْبَغَ Fiili: Bollaştırmak, tamamlamak.

15/76, 16/88 - 94 - 125, 22/9 - 25 - 58, 24/22, 31/6 - 15, 38/26 (= iki kere) 40/11 - 29 - 38, 42/41 - 44 - 46, 47/1 - 4 - 32 - 34 - 38, 49/15, 57/10, 58/16, 61-11, 63/2, 73/20.

السَّبِيل 2/108 - 177 - 215, 4/36 - 44, 5/12 - 60 - 77, 8/41, 9/60 - 93, 13/33, 16/9, 17/26, 25/17, 27/24, 28/22, 29/29 - 38, 30/38, 33/4, 40/37, 42/42, 43/37, 59/7, 60/1, 76/3, 80/20.

السَّبِيلَا Sondaki الف harfi fasıla için ziyade kılınmıştır: 33/67.

سَبِيلًا 3/97, 4/15 - 22 - 34 - 51 - 88 - 90 - 98 - 137 141 - 143 - 150, 7/146 (= iki defa) - 148, 17/32 - 42 - 48 - 72 - 84 - 110, 25/9 - 27 - 34 - 42 - 44 - 57, 73/19, 76/29.

سَبِيلك 10/88, 40/7.

سَبِيلنا 29/12.

سَبِيله 5/35, 6/117 - 153, 9/9 - 24, 14/30, 16/125, 18/61 - 63, 39/8, 53/30, 61/4, 68/7.

سَبِيلهم 9/5

سَبِيلى 195,12/108, 60/1.

سُبُل 5/16, 16/69.

السُّبُلَ 6/153.

سُبُلًا 16/15, 20/53, 21/31, 43/10, 71/20.

سُبُلنا 14/12, 29/69.

667 — ستت — 8

ستُّ ستَّة Altı (6).

ستُّونَ ستِّين Altmış (60).

ستَّة 7/54, 10/3, 11/7, 25/59, 32/4, 50/38, 57/4.

ستِّين 58/4.

668 — ستر — 3

a) المستُور İsm-i mef'ul = Örtülmüş, örtülü.

السِّتْر Örtü, siper.

سَابِق Öne geçen, takaddüm eden: 35/32, 36/40.

فالسَّابِقَاتِ Gelip geçenler: 79/4 (= Melekler, yıldızlar yahut atlar murad edilmektedir.)

سَابِقُون Öne geçenler, takaddüm edenler: 23/61.

السَّابِقُونَ Öne geçenler, takaddüm edenler: 9/100, 56/10 (= İki kere).

سَابِقِين Kaçıp kurtulanlar: 29/39.

بِمَسْبُوقِين Elden kaçırmış olanlar, yakalayamayanlar: 56/60, 70/41.

b) سَابَقَ يُسَابِقُ Müsabaka yapmak, yarış etmek.

سَابِقُوا 57/21.

c) اسْتَبَقَ Fiili: Yarış etmek, koşuşmak, fırlamak.

اسْتَبَقَا Koşuşmak, fırlamak: 12/25.

اسْتَبَقُوا Koşuşmak: 36/66.

نَسْتَبِقُ Yarış etmek, koşu yapmak: 12/17.

اسْتَبِقُوا Yarış etmek: 2/148, 5/48.

666 — سبل — 176

السَّبِيلُ (Açık ve geniş) yol / Ma'nevi yol olan vesile, çare / Hidâyet ve hayır yolu / Dalâlet ve şer yolu. Cemisi: سُبُلٌ

ابْنُ السَّبِيل Yolda kalmış yolcu, varidatı tükenmiş yolcu. ابْنُ السَّبِيل Yola çıkmak, yol gözükmek, yolculuğa çıkması icab etmek.

سَبِيل 2/154 - 190 - 195 - 217 - 218 - 244 - 246 (= iki kere) - 261 - 262 - 273, 3/13 - 75 - 99 - 146 - 157 - 167 - 169, 4/43 - 74 (= iki defa) 75 - 76 (= iki kere) - 84 - 89 - 94 - 95 - 100 - 115 - 160 - 167, 5/54, 6/55 - 116, 7/45 - 86 - 142 - 146 (= iki kere), 8/36 - 47 - 60 - 72 - 74, 9/19 - 20 - 34 (= iki defa) - 38 - 41 - 60 - 81 - 91 - 111 - 120, 10/89, 11/19, 14/3,

مَسْتُورًا Örtülü yahut (cinlerden setredilip) örtülmüş yahut (başka bir hicab = perde ile) örtülü = 1745

سِتْرًا (Elbise yahut binadan müteşekkil) örtü, siper: 18/90.

b) اسْتَتَرَ يَسْتَتِرُ Gizlenmek, örtünmek.

تَسْتَتِرُونَ 41/22.

669 — سجد — 92

a) سَجَدَ يَسْجُدُ سُجُودًا Secde etmek (alnını yere koymak) / Eğilmek, boyun eğmek, inkıyad etmek, bağlanmak İsm-i faili: سَاجِدٌ cemisi: سُجُودٌ سُجَّدٌ سَاجِدُونَ سَاجِدِينَ

سَجَدَ Secde etmek: 15/30, 38/73.

سَجَدُوا Secde etmek: 2/34, 4/102, 7/11, 17/61, 18/50, 20/116.

لأَسْجُدَ Secde etmek: 15/33.

أَسْجُدُ Secde etmek: 17/61.

تَسْجُدَ Secde etmek: 7/12, 38/75.

تَسْجُدُوا Secde etmek: 41/37.

نَسْجُدُ Secde etmek: 25/60.

يَسْجُدُ Eğilmek, inkiyad etmek: 13/15, 16/49, 22/18.

يَسْجُدَانِ İtaat ve inkiyad etmek: 55/6

يَسْجُدُوا Secde etmek: 27/25.

يَسْجُدُونَ Secde etmek: 3/113, 7/206, 27/24, 84/21.

اسْجُدْ Secde etmek: 76/26, 96/19

اسْجُدُوا Secde etmek: 2/34, 7/11, 17/61, 18/50, 20/116, 22/77, 25/60, 41/37, 53/62.

اسْجُدِي Secde etmek: 3/43.

السُّجُود Masdar: Secde: 48/29, 50/40, 68/42 - 43.

سَاجِدًا Secde eden: 39/9.

السَّاجِدُونَ Secde edenler: 9/112.

سَاجِدِينَ Secde edenler: 7/120, 12/4, 15/29, 26/46, 38/72.

السَّاجِدِينَ Secde edenler: 7/11, 15/31 - 32 - 98, 26/219.

سُجَّدًا Secde edenler: 2/58, 4/154, 7/161, 12/100, 16/48, 17/107, 19/58, 20/70, 25/64, 32/15, 48/49.

السُّجُود Secde edenler. سَاجِدٌ 'ün cemisi: 2/125, 22/26.

b) المَسْجِدُ Mescid, namaz kılınan yer. Cemisi: مَسَاجِدُ

المَسْجِدُ الحَرَامُ Mekke'deki Ka'be'yi içine alan mescid.

المَسْجِدُ الأَقْصَى Kudüs'teki Hz. Süleyman'ın yaptırdığı mescid.

مَسْجِد 7/29- 31, 9/108.

المَسْجِد 2/144 - 149 - 150 - 191 - 196 - 217, 5/2, 8/34, 9/7 - 19 - 28, 17/1 (= İki defa) - 7, 22/25, 48/25 - 27.

مَسْجِدًا 9/107, 18/21.

مَسَاجِدَ 2/114, 9/17 - 18, 22/40.

المَسَاجِدِ 2/187, 72/18.

670 — سجر — 3

a) المَسْجُورُ İsm-i mef'ul: Doldurulmuş, doldurulan

المَسْجُورُ 52/6.

b) سَجَّرَ يُسَجِّرُ Doldurmak.

سُجِّرَتْ 81/6.

c) سَجَرَ يَسْجُرُ سَجْرًا Kızartmak, yakmak.

يُسْجَرُونَ (Dış ve iç olmak üzere - demirin kızartıldığı gibi - tamamen) yakılmak: 40/72.

671 — سجل — 4

a) السِّجِلُّ Sicil, üzerine yazı yazılan her şey, sayfa.

السِّجِلِّ 21/104 (= "yazı sayfasinin dürülüp toparlandığı gibi...")

b) السِّجِّيل Taşlaşmış çamur (tuğla v.s.)

سِجِّيل Taşlaşmış çamur:

11/82 (= Şöyle de denilmiştir: Bu lafız, içerisinde kafirlerin azabı yazılı olan divana = büyük kayıt defterine alemdir. Taşların bu divandan olmasının manası ise; taşların, içerisinde kafirlerin cezalandırılması tedvin edilmiş olan divandaki hükümden dolayı atılmasıdır), her iki mana ile: 15/74, 105/4.

672 — سجن — 12

سَجَنَ يَسْجُنُ سَجْنًا Hapse atmak, zindana kapatmak. İsm-i mef'ulu: مَسْجُونٌ cemisi: مَسْجُونِين مَسْجُونُونَ

لَيَسْجُنُنَّه 12/35.

يُسْجَنَ 12/25.

لَيُسْجَنَنَّ 12 32.

المَسْجُونِين 26/29.

b) السِّجْنُ Hapishane, zindan.

السِّجْن 12/33 - 36 - 39 - 41 - 42 - 100.

c) السِّجِّينُ İçerisinde şer ve fısk ü fücura ait divan bulunan mevki.

سِجِّين 83/7 - 8. Şu âyet: كِتَابٌ مَرْقُومٌ fâcirlerin kitabını, yani كِتَابَ الفُجَّارِ 'yi tefsir etmekte olup, önceki âyetteki suale cevap değildir. Sualden murad korkutmaktır.

673 — سجو — 1

سَجَا يَسْجُو سَجْوًا Sakin ve durgun olmak, durgunlaşmak. سَجْوُ اللَّيْلِ Gecenin sakin olması ise, o vakitte bulunanların istırahat ve sükunet içerisinde olmalarıdır.

سَجَا 93/2.

674 — سحب — 11

a) سَحَبَ يَسْحَبُ سَحْبًا Sürüklemek.

يُسْحَبُونَ 40/71, 54/48.

b) السَّحَابَة Bulut. Cemisi: سَحَابٌ

سَحَابٌ 24/40, 52/44.

السَّحَاب 2/164, 13/12, 27/88.

سَحَابًا 7/57, 24/43, 30/48, 35/9.

675 — سحت — 4

a) اسْحَتَه يُسْحِتُه Kökünü kazımak.

يُسْحِتَكم 20/61.

b) السُّحْت Haram yolla kazanılan mal.

السُّحْت Haram mal yahut rüşvet vb. gibi din ve mürüvveti = kişiliği ortadan kaldıran hapis (pis) mal: 5/42 - 62 - 63.

676 — سحر — 63

a) سَحَرَ يَسْحَرُ سَحْرًا سِحْرًا Sihir yapmak, büyülemek / Aldatmak, kandırmak.

السِّحْرُ Okuyup üfleme gibi bir yolla harikulâde olarak izhar edilen her hangi bir söz yahut fiil (sihir, büyü). Tesniyesi: سِحْرَان

سَحَرُوا Sihir yapmak: 7/116.

لَتَسْحَرَنَا Kandırmak, aldatmak: 7/132.

تُسْحَرُونَ Kandırılmak, aldatılmak: 23/89.

سِحْر Sihir, büyü: 5/110, 6/7, 7/116, 10/76 - 77, 11/7, 20/58, 27/13, 28/36, 34/43, 37/15, 43/30, 46/7, 52/15, 54/2, 61/6, 74/24.

السِّحْر Sihir, büyü: 2/102, 10/81, 20 71 - 73, 21/3, 26/49.

بِسِحْرِك 20/57 (= Büyü, sihir)

بِسِحْرِه 26/35 (= Büyü, sihir)

سِحْرَهما 20/63 (= Büyü, sihir)

سِحْرِهم 20/66 (= Büyü, sihir)

سِحْرَان İki sihir, iki büyü: 28/48 (=Zanlarınca, Hz. Musa ile Hz. Muhammed'in - Aleyhimesselâm - sihir yaptıklarını kasdediyorlar.)

سُحْقًا "Allah, Cehennemlikleri rahmetinden uzaklaştırsın": 67/11.

b) سَحِيقٌ Uzak.

سَحِيق 22/31.

1 — سحل — 678

السَّاحِلُ Deniz yahut nehir kıyısı, sahil.

بالسَّاحِلِ 20/39.

41 — سخر — 679

a) سَخِرَ يَسْخَرُ سُخْرًا سُخْرِيَة سُخْرِيًّا Alay etmek. İsm-i faili: سَاخِرٌ cemisi: سَاخِرِين سَاخِرُون

سَخِرَ اللهُ Alçaltmak.

اتَّخَذَه سِخْرِيًّا Alay konusu yapmak.

سَخِرَ 9/79.

سَخِرُوا 6/10, 11/38, 21/41.

تَسْخَرُوا 11/38.

نَسْخَرُ 11/38.

يَسْخَرْ 49/11.

يَسْخَرُون 2/212, 9/79, 37/12.

السَّاخِرِين 39/56.

سِخْرِيًّا 23/110, 38/63.

b) اتَّخَذَه سُخْرِيًّا Emri altına almak, boyun eğdirmek, musahhar etmek.

سُخْرِيًّا 43/32.

c) سَخَّرَ تَسْخِيرًا Teshir etmek (muayyen bir garaza zorla sevketmek), emre amade kılmak, emir altına almak, emrine vermek. İsm-i mef'ulü: مُسَخَّرٌ müennesi: مُسَخَّرَة müennesinin cemisi: مُسَخَّرَاتٌ

سَخَّرَ 13/2, 14/32 (= iki kere) - 33 (= iki defa), 16/12 - 14, 22/65, 29/61, 31/20 - 29, 35/13, 39/5, 43/13. 45/12 - 13.

سَخَّرْنا 21/79, 38/18 - 36.

سَخَّرْناها 22/36.

سَخَّرَها 22/37, 69/7.

السَّاجِرُ İsm-i fail: Sihirbaz / Alim. Tesniyesi: سَاجِرَان Cemisi: سَحَرَة سَاجِرُونَ

سَاجِر Sihirbaz: 7/109 - 112, 10/2 - 79, 20/69, 26/34, 38/4, 40/24, 51/39 - 52.

السَّاجِر Sihirbaz: 20/69; âlim yahut sihirbaz: 43/49 (= Onların devrinde sihirbazlık ayıp sayılmıyordu. Bilakis bu işe takdir gözüyle bakılıyordu. Yahut Kur'ân, onların içlerinde gizledikleri hususu tabir etmiştir.)

لَسَاجِرَان Sihirbazlar: 20/63.

السَّاجِرُونَ Sihirbazlar: 10/77.

السَّحَرَة Sihirbazlar: 7/113 - 120, 10/80, 20/70, 26/38 - 40 - 41 - 46.

c) السَّحَّارُ Mübalağa sigası; Sihirbaz.

سَحَّار 26/37.

d) المَسْحُورُ İsm-i mef'ul: Sihirlenmiş, büyülenmiş / (Yemekle) gıdalandırılan, beslenen. Cemisi: مَسْحُورُون

مَسْحُورًا Büyülenmiş yahut (sair insanlar gibi yemekle) beslenen, gıdalandırılan: 17/47 - 101, 25/8.

مَسْحُورُون Büyülenmiş kimseler: 15/15.

e) المُسَحَّرُ Büyülenmiş yahut (yemekle) gıdalandırılan, beslenen. Cemisi: مُسَحَّرِينَ مُسَحَّرُونَ

المُسَحَّرِينَ Büyülenmiş kimseler yahut (sair insanlar gibi yiyecekle) gıdalandırılanlar: 26/153 - 185.

السَّحَرُ Seher vakti, gecenin sonu. Cemisi: أَسْحَارٌ

بِسَحَر 54/34.

بِالأَسْحَار 3/17, 51/18.

2 — سحق — 677

a) سُحْقًا لَه Allah O'nu uzaklaştırsın, demektir.

السُّدُس 4/11 (= iki kere) - 12.

سَادِسُهم 18/22, 58/7.

684 — سدى — 1

سُدًى Mühmel, başı boş.

سُدًى Mühmel, başı boş, cezasız: 75/36.

685 — سرب — 4

a) السَّارِبُ İsm i fail: Geçip giden, yol alan, mesafe kat'eden.

سَارِبٌ 13/10.

b) السَّرْبُ Yol, gidiş yeri.

سَرَبًا 18/61.

c) السَّرَابُ Hakikatsiz ve asılsız şey, serab (gündüz ortasında su gibi görülen şey).

كَسَرَاب 24/39.

سَرَابًا Dağlar yürütüldükten sonra (adetâ serab şeklinde) hakikatsiz ve asılsızmış gibi oluvermişlerdir:

78/20 (= Bunu şu âyet tefsir etmektedir: "Sen dağları görüp de onları camid, hareketsiz zannedersin. Halbuki onlar bulutun geçişi gibi geçer giderler": 27/88).

686 — سربل — 3

السَّرْبَالُ Gömlek yahut zırh cinsinden elbise. Cemisi: سَرَابِيلُ

سَرَابِيلَ 16/81 (= iki defa).

سَرَابِيلُهم 14/50.

687 — سرج — 4

السِّرَاجُ Lâmba, ışık verici madde. Cemisi:

سُرُج Teşbih yoluyla سِرَاجٌ Rasulullah'a (SAV) ıtlak edilmiştir. Aynı zamanda bu lafız güneşe de ıtlak edilmiştir.

سِرَاجًا 25/61, 71/16, 78/13. Şu âyette Rasulullah (SAV), kendisiyle karanlıklar içerisinde doğru yolun

المُسَخَّر 2/164.

مُسَخَّرات 7/54, 16/12 - 79.

d) اسْتَسْخَرَ يَسْتَسْخِرُ Çokça alay etmek, maskaralık çıkarmak, alaya almak.

يَسْتَسْخِرُون 37/14.

680 — سخط — 7

a) سَخِطَ يَسْخَطُ سَخَطًا سُخْطًا Kızmak, öfkelenmek.

سَخِطَ 5/80.

يَسْخَطُونَ 9/58.

بِسَخَطٍ 3/162.

b) اسْخَطَ fiili: Kızdırmak, öfkelendirmek.

اسْخَطَ 47/28.

681 — سدد — 6

a) السَّدُّ Sed, engel, mani'. Tesniyesi: سَدَّيْنِ سَدَّانِ

سَدًّا 18/94. Şu âyette Allah'ın, kâfirlerle hidâyet arasında her cihetten mani'ler ve engeller koyduğu bildirilmektedir: 36/9 (= iki kere)

السَّدَّيْن 18/93.

b) السَّدِيدُ İsabetli, doğru, gayeye ve maksada uygun.

سَدِيدًا İsabetli, doğru, hatasız, şeriat ve adalete muvafık: 4/9, 33/70.

682 — سدر — 4

السِّدْرُ Sedir ağaçları ki; dikenli ağaçlar olup, Arabistan kirazı denilen tatlı meyveleri vardır. Müfredi: سِدْرة

سِدْرَ 34/16, 56/28.

سِدْرَة 53/14.

السِّدْرة 53/16.

683 — سدس — 5

السُّدُس Altıda bir (1/6). السَّادِس Altıncı, altıncısı.

44 — سرر — 691

a) سَرَّ يَسُرُّ سُرُورًا Sevindirmek. السُّرُورُ Sevinç. İsm-i mefulü: مَسْرُورٌ

تَسُرُّ 2/69 (= sevinç vermek).

سُرُورًا 76/11.

مَسْرُورًا 84/9 - 13.

b) السَّرَّاءُ Sevinç veren hayır ve nimet.

السَّرَّاءُ 3/134, 7/95.

c) أَسَرَّ يُسِرُّ إِسْرَارًا Gizlemek / Sır vermek. اَسَرَّ النَّدامَة Pişmanlığı gizlemek, belli etmemek yahut tesirini kalbinde (içinde) hissetmek.

أَسَرُّ Gizlemek: 13/10; sır vermek: 66/3

اسْرَرْتُ Gizlemek: 71/9.

فأَسَرَّها Gizlemek: 12/77.

أَسَرُّوا Gizlemek: 5/52, 20/62, 21/3; gizlemek yahut kalplerinde hissetmek: 10/54, 34/33

أَسَرُّوه Gizlemek: 12/19.

تُسِرُّون Gizlemek: 16/19, 64/4; "Sizi Onlara bağlayan sevgiden dolayı Peygamber'e ait haberleri, sırları onlara bildiriyorsunuz" yahut "Onlara olan sevginizi gizleyip, bunu sizinle onlar arasında bir sır olarak saklıyorsunuz": 60/1.

يُسِرُّون Gizlemek: 2/77, 11/5, 16/23, 36/76.

أَسِرُّوا Gizlemek: 67/13.

إِسْرَارًا Gizlemek: 71/9.

إِسْرَارَهم Gizlemek: 47/26.

d) السِّرُّ Sır / Gizlilik / Nikaha ıtlak edilir. Zira nikah gizlide yapılacak işe, yani cinsî münasebete götürür (onu netice verir).

السِّرَّ Sır: 20/7, 25/6.

سِرًّا Gizlilik: 2/235 (= Bu âyette nikah ile de tefsir edilmiştir.) - 274, 13/22, 14/31, 16/75, 35/29.

سِرِّكم Sır: 6/3.

bulunabildiği aydınlatıcı bir lambaya benzetilmiştir: 33/46.

7 — سرح — 688

a) سَرَحَ يَسْرَحُ سَرْحًا Salıvermek, mer'aya götürmek.

تُسْرَحُونَ "Otlatmak için çıkardığınız vakit...": 16/6.

b) سَرَّحَ يُسَرِّحُ تَسْرِيحًا Göndermek, salıvermek, boşamak.

أُسَرِّحْكُنَّ 33/28.

سَرِّحُوهُنَّ 2/231, 33/49.

تَسْرِيحٌ 2/229 (= Boşanmış kadının tahliyesi = salıverilmesi demek; Onun, iddetini tamamladıktan sonra, kocasının artık kendisine rücu' edememesi, tekrar nikahı altına alamaması demektir. Bu üçüncü tatlik = boşama diye de tefsir edilebilir.)

c) السَّرَاحُ lafzı, التَّسْرِيحُ manasındadır. Yani salıvermek, boşamak demektir.

سَرَاحًا 33/28 - 49.

1 — سرد — 689

السَّرْدُ Zırh dokumak, örmek.

السَّرْدِ 34/11 (= "Zırh dokuma san'atında maharetli ol. Öyle ki düğmeleri ve delikleri mütenasib, ölçülü olsun: Sallanmasın, sarkık olmasın, çözülmesin" mealinde)

1 — سردق — 690

السُّرَادِقُ Çadır / Duvar / Evin orta boşluğunun (sahanlığının) üzerine çekilen çadır v.s. (Bu sahanlık ekseriya büyük köşklerde bulunur.)

سُرَادِقُهَا "O ateşin azabı Onları kuşatmıştır. Öyle ki, o azap onların üzerine bindirilen bir çadır gibidir": 18/29.

سِرُّهم Sır: 9/78, 43/80

e) السَّرِيرَة Kalplerde saklanan gizli tutulan şeyler. (Niyetler, akideler = itikadlar, gizli tutulan ameller gibi). Cemisi: سَرَائِرُ

السَّرَائِرُ 86/9.

f) السَّرِيرُ Üzerinde oturulan koltuk v.s. ile üzerinde yatılan yatak, divan v.b. eşya. Cemisi: سُرُرٌ

سُرُر 15/47, 37/44, 52/20, 56/15, 88/13.

سُرُرًا 43/34.

692 — سرع — 23

a) سَرِيعٌ Sür'atli, hızlı, çabuk. Cemisi: سِرَاعٌ

سِرَاعًا 50/44 (= "Onlar çabucak oradan çıkarlar"), 70/43.

b) سَرِيعٌ Cenab-ı Hakkın sıfatı olup حِسَابٌ hesaba çekme ve عِقَابٌ = cezalandırma izafesiyle variddir. (Allah Teâlâ'nın hesaba çekmesi veya cezalandırması şüphesiz vaki'dir. Herhangi bir muhasebe O'nu başka muhasebeden alıkoyamaz. Birine ceza vermesi, başkasını cezalandırmak hususunda kendisini meşgul edip engel olamaz. Herhangi bir düşünce yahut neticenin korkunçluğu O'nu durduramaz, yavaşlatamaz. Seri bir şekilde hesaba çekip ceza verir.)

سَرِيعٌ 2/202, 3/19 - 199, 5/4, 6/165, 7/167, 13/41, 14/51, 24/39, 40/17.

c) اَسْرَعُ İsm-i tafdil: Çok sür'atli, en hızlı, daha çabuk.

أَسْرَعُ 6/62, 10/21.

d) سَارَعَ يُسَارِعُ Sür'at göstermek, koşuşmak, çabucak yapmak, yuvarlanmak.

نُسَارِعُ 23/56 (= "Onlara mal ve oğullarla yardımda bulunmamızla, kendileri için çabucak hayır hasenatta bulunduğumuzu mu zannediyorlar?")

يُسَارِعُون 3/114, 5/62, 21/90, 23/61; (küfre) yuvarlanmak: 3/176, 5/41; "kâfirlerle yakınlık kurmaya, dostluğa rağbet gösterip çabucak onlarla dostluk kurmaya kalkıştıklarını...": 5/52

سَارِعُون 3/133 (= koşuşmak).

693 — سرف — 23

أَسْرَفَ يُسْرِفُ اِسْرَافًا Orta yolu (i'tidali) aşmak, iktisatsızlık etmek, israf etmek. (Ekseriyetle malı harcama hususunda kullanılır.) İsm-i faili: مُسْرِفٌ cemisi: مُسْرِفِينَ مُسْرِفُونَ

اَسْرَفَ 20/127.

اَسْرَفُوا "Günahları işlemede ifrat gösterip kendilerine zulüm ve haksızlık eden...": 39/53.

تُسْرَفُوا 6/141, 7/31.

يُسْرِفْ Cahiliye devrinde yapıldığı gibi katili bırakıp da katilden daha şerefli, daha faziletli birini haksız yere öldürmesin, demektir: 17/33.

يُسْرِفُوا 25/67.

اِسْرَافًا 4/6.

اِسْرَافَنَا 3/147.

مُسْرِفٌ 40/28 - 34.

مُسْرِفُونَ 5/32, 7/81, 36/19.

مُسْرِفِينَ 43/5.

الْمُسْرِفِينَ 6/141, 7/31, 10/12 - 83, 21/9, 26/151, 40/43, 44/31, 51/34.

694 — سرق — 9

a) سَرَقَ يَسْرِقُ سَرْقًا سَرِقًا Çalmak, hırsızlamak. İsm-i faili: سَارِقٌ cemisi سَارِقِين müennesi: سَارِقَة سَارِقُون

سَرَقَ 12/77 - 81.

يَسْرِقُ 12/77.

يَسْرِقْنَ 60/12.

السَّارِقُ 5/38.

السَّارِقَةُ 5/38.

يَسْطُرُون Yazmak: 68/1.

مَسْطُورٍ Yazılmış: 52/2.

مَسْطُورًا Yazılmış: 17/58, 33/6.

b) اسْتَطَرَ Fiili: سَطَرَ manasında olup ism-i mef'ulü مُسْتَطَرٌ 'dır.

مُسْتَطَرٌ Yazılı: 54/53.

c) الأَسَاطِيرُ Düzensiz sözler / Batıl şeyler, asılsız (efsanevi) sözler/ Eskilerin yazdıkları şeyler.

أَسَاطِيرُ 6/25, 8/31, 16/24, 23/83, 25/5, 27/68, 46/17, 68/15, 83/13.

d) مُسَيْطِرٌ İsm-i fail: Hükmü altına alan, kontrolde tutan, sultasında bulunduran. مُصَيْطِرٌ 'un aslı مُسَيْطِرٌ olup, السِّين harfi الضَّاد harfiyle ibdal edilmiştir. Cemisi: مُصَيْطِرُون

بِمُصَيْطِرٍ 88/22.

الْمُصَيْطِرُون 52/37.

699 — سطو — 1

سَطَا يَسْطُو سَطْوًا سَطْوَةً Savlet etmek, saldırmak, üzerine atılmak / Yakalayıp hırpalamak, üzerine çullanmak.

يَسْطُونَ (Şiddetli kin ve intikamla) saldırıp yakalamak: 22/72.

700 — سعد — 2

سَعِدَ يَسْعَدُ سَعْدًا سَعَادَةً Hayra nail olmak, mes'ud ve bahtiyar olmak, mutluluğu kazanmak. السَّعِيدُ Mes'ud, bahtiyar, hayra nail olan. Zıddı: الشَّقِيُّ

سَعَّدَهُ اللهُ Hayra nail olması için inâyet etmek, mes'ud kılmak, mutlu etmek.

السَّعِيدُ Mes'ud kılınan, hayra nailiyet hususunda yardıma mazhar olan.

سُعِدُوا "Allah'ın mes'ud kıldığı kimselere gelince...": 11/108.

سَعِيدٌ 11/105.

الشَّارِقُونَ 12/70.

سَارِقِين 12/73.

b) اسْتَرَقَ السَّمْعَ Kulak hırsızlığı yapmak.

اسْتَرَقَ 15/18.

695 — سرمد — 2

السَّرْمَدُ Uzun yahut daimi (sonsuz) zaman.

سَرْمَدًا Upuzun yahut sürekli: 28/71 - 72.

696 — سرو سرى — 8

a) السَّرِيُّ Seyyid = efendi, şerif = şerefli / Küçük nehir, çay / Cedvel = akıntı, su kanalı, ark.

سَرِيًّا Her üç mana ile tefsir edilebilir: 19/24.

b) سَرَى يَسْرِى Geçip gitmek, çıkmak.

يَسْرِ Aslı: يَسْرِى = Fasıla için ى hazfedilmiştir:

89/4 (= "Gece çıkıp fecir vakti sona erdiği vakit...")

c) أَسْرَى يُسْرِى إِسْرَاءً Gece yürüyüşüne çıkmak, geceleyin yürümek / بَاء harf-i cerri ile: Geceleyin yürütmek, geceleyin götürmek.

أَسْرَى 17/1.

أَسْرِ 11/81, 15/65, 20/77, 26/52, 44/23.

697 — سطح — 1

سَطَحَ يَسْطَحُ سَطْحًا : Açmak döşemek, sermek, hazırlamak, düzlemek.

سُطِحَتْ Düzlenmek, (üzerindekilerin oturmaları, yerleşmeleri için) hazırlanmak: 88/20.

698 — سطر — 16

a) سَطَرَ يَسْطُرُ سَطْرًا Dizmek, saf yapmak / Yazmak, (ifadeyi) satıra, dökmek. İsm-i mef'ulü: مَسْطُورٌ

سَعْيُها Çalışma, amel: 17/19, 88/9.

سَعْيُهم Çalışma, amel: 17/19, 18/104.

703 — سغب — 1

الْمَسْغَبَة Açlık. يَوْمٌ ذُومَسْغَبَة Açlıkla geçirilen gün.

مَسْغَبَة 90/14

704 — سفح — 4

a) الْمَسْفُوحُ İsm-i mef'ul: Akıtılan, dökülen.

مَسْفُوحًا Dökülen, (damarlardaki kan gibi) akıcı olan: 6/145 (= Ciğer ve dalaktaki gibi pıhtılaşmış kanlar bu hükümden hariç tutulmuştur.)

b) الْمُسَافِحُ Sahih bir nikahı olmaksızın cinsî münasebette bulunan, metres hayatı yaşayan, açıkça zina yapan. Müennesi: مُسَافِحَة 'un cemisi: مُسَافِحُون الْمُسَافَحَة müennesinin cemisi: مُسَافِحَات

مُسَافِحِين 4/24, 5/5.

مُسَافِحَات4/25.

705 — سفر — 12

a) السَّفَرُ Sefer, mesafe kat'etmek. Cemisi: أَسْفَارٌ هُوَ عَلٰى سَفَرَ demek, "O misafirdir" yani "sefere çıkmıştır" demektir.

سَفَرٍ 2/184 - 185 - 283, 4/43, 5/6.

سَفَرًا 9/42.

سَفَرِنَا 18/62.

أَسْفَارِنَا 34/19 (= Sebe' halkı taşkınlıkla şımardılar, i'mar edilmiş beldeler arasındaki çöllerin kaldırılmasını istediler. Ta ki, sahip oldukları mülklerle tezahüratta bulunsunlar, refaha dalsınlar.)

b) السِّفْرُ Kitap. Cemisi: أَسْفَارٌ

أَسْفَارًا 62/5.

c) سَافِرٌ Sefir, elçi / Kâtib, yazıcı / Arabulucu. Cemisi: سَفَرَة

701 — سعر — 19

a) سَعَّرَ يُسَعِّرُ تَسْعِيرًا Kızıştırmak, alevlendirmek.

سُعِّرَت (Yakılıp ateşi) alevlendirilmek: 81/12.

b) السَّعِيرُ Yakılan ve alevlendirilen manasında olup Cehennemin adıdır.

السَّعِيرُ 22/4, 31/21, 34/12, 35/6, 42/7, 67/5 - 10 - 11.

سَعِيرًا 4/10 - 55, 17/97, 25/11, 33/64, 48/13, 76/4, 84/12.

c) السُّعُرُ Cünûn, delilik, divanelik السَّعِير'in cemisi.

سُعُر Cünûn = delilik: 54/24; سَعِير 'cemisi: 54/47.

702 — سعی — 30

سَعٰى يَسْعٰى سَعْيًا Hızlıca yürümek, yetiştirmek / (Mutlak manada) yürümek / Çalışmak, çaba sarfetmek.

سَعٰى Çalışmak: 2/114 - 205, 17/19, 53/39, 79/35.

سَعَوْا "âyetlerimiz hakkında: Sihirdir, şiirdir yahut eskilerin masallarıdır, diye iddiada bulunmakla âyetlerimizi iptal etmek hususunda gayret sarfederek ve bizi âciz bırakacaklarını zannederek çalışanlar...": 22/51, 34/5.

تَسْعٰى Çalışmak: 20/15, yürümek: 20/20 - 66.

يَسْعٰى Yürümek: 28/20, 36/20, 57/12, 66/8, 80/8; çalışmak: 79/22.

يَسْعَوْنَ Çalışmak: 5/33 - 64, 34/38.

فَاسْعَوْا Yürümek: 62/9.

السَّعْيُ Çalışma, amel: 37/102.

سَعْيًا Yürüme: 2/260.

سَعْيِكُم Çalışma, amel: 76/22, 92/4.

سَعْيِه Çalışma, amel: 21/94, 53/40.

سَافِلَها Alt (üstünü altına getirmek = alt - üst etmek): 11/82, 15/74.

سَافِلِين Aşağılar, sefiller: 95/5. Bakınız: اَسْفَلَ

b) اَسْفَلُ İsm-i tafdil: Daha aşağı, en alt, en düşük, en sefil. Cemisi: أَسْفَلُون أَسْفَلِين Müennesi: سُفْلَى

أَسْفَل Daha aşağı, alt: 8/42, 33/10; en aşağı, en sefil: 95/5 (= "Sonra, kötü tasarrufâtı ve fıtrat-ı selimeden uzaklaşması sebebiyle onu aşağıların en aşağısı kıldık" mealinde).

الاسْفَل En alt: 4/145.

الاسْفَلِين En aşağı, en sefil olanlar: 37/98, 41/29.

السُّفْلَى En düşük, bayağı, en âdi: 9/40.

709 — سفن — 4

السَّفِينَةُ Gemi.

سَفِينَةَ 18/79 (= Bütün sağlam, arızasız gemiler)

السَّفِينَةَ 18/71 - 79, 29/15.

710 — سفه — 11

سَفِهَ يَسْفَهُ سَفَهًا سَفَاهًا سَفَاهَة Kıt akıllı olmak, akılsızca davranmak. سَفِهَ نَفْسَه Cahillik yapmak, akılsızlıkta bulunmak, kendisini cahilliğe atmak.

سَفِيهَ Akılsız, kıt akıllı, hafif meşreb. Cemisi: سُفَهَاء

سَفِهَ 2/130 (= Cahillik edip kendini zarara sokmak veya kendisini cahilliğe atmak yahut akılsızlıkta bulunmak.)

سَفَهًا Akılsızlık, taşkınlık, ahmaklık, iman zayıflığı: 6/140.

سَفَاهَة Akılsızlık, kıt akıllı olma: 7/66 - 67.

سَفِيهًا Aklını kötüye kullanan: 2/282 (tasarrufu kötü olan).

سَفَرَة 80/15 (= Allah ile peygamberler arasında elçilik yapan melekler; yahut insanlar arasında sulh ve asayişi temin eden vahy-i ilahiyi indiren - kabilelerin arasını ıslah edip, onların arasındaki dargınlıkları izale ederek aralarını düzelten arabuluculara benzeyen - melekler; yahut da kulların amellerini kaydedip yazan, tespit eden yazıcı melekler)

d) أَسْفَرَ fiili: Işıklandırmak, aydınlatmak, ağarmak.

أَسْفَرَ Aydınlatmak, ağarmak, (karanlıktan) sıyrılmak: 74/34.

e) مُسْفِرَةٌ İsm-i fail: Nurlu, parlak, aydın, cemalli.

مُسْفِرَة 80/38.

706 — سفع — 1

سَفَعَ يَسْفَعُ سَفْعًا Tokat atmak / Yakalamak / Tutmak.

سَفَعَ بِالنَّاصِيَة Kakülden tutup kavralamak. (Zorlama ve zelil kılmaktan kinayedir.)

لَنَسْفَعًا Tenvin, muhaffef te'kid نُون 'udur: 96/15.

707 — سفك — 2

سَفَكَ يَسْفِكُ سَفْكًا Dökmek, akıtmak / سَفَكَ دَمَ فُلَانٌ Kan dökmek (öldürmek).

تَسْفِكُون "Birbirinizi öldürmeyeceksiniz..." yahut "Kısas yoluyla kanlarınızın dökülmesini helal kılan fiili irtikab etmeyeceksiniz ...": 2/84.

يَسْفِكُ 2/30.

708 — سفل — 10

a) السَّافِلُ İsm-i fail: Alçak, aşağı, alt. Cemisi: سَافِلِين سَافِلُون

سَفِيهُنَا (Din hususunda) cahil yahut kıt akıllı, beyinsiz: 72/4.

السُّفَهَاء Akılsızlar, ahmaklar: 2/13 (= iki kez) - 142, 7/155; cahiller: 4/5 (= Aklı ermezler, malların değerini bilmeyenler, malı kötüye kullananlar).

711 — سقر — 4

سَقَرُ Kızartıcı, bunaltıcı manalarında olup, Cehennemin adlarından birisidir.

سَقَرُ 54/48, 74/26 - 27 - 42.

712 — سقط — 8

a) سَقَطَ يَسْقُطُ سُقُوطًا Düşmek: İsm-i faili: سَاقِطٌ

سَقَطُوا 9/49.

تَسْقُطُ 6/59.

سَاقِطًا 52/44.

b) سُقِطَ فِى يَدِه tabiri, ele düşmek manasında olup, bu tabirle pişman olmak, şaşırmak, hata yapmak, yanılmak manaları murad edilir.

سُقِطَ 7/149.

c) أَسْقَطَ يُسْقِطُ Düşürmek

تُسْقِطَ 17/92.

نُسْقِطْ 34/9.

فَأَسْقِطْ 26/187.

d) سَاقَطَ يُسَاقِطُ سِقَاطًا مُسَاقَةً Düşürmek, düşürmeye çalışmak.

تُسَاقِطْ 19/25.

713 — سقف — 4

a) السَّقْفُ Tavan. Cemisi: سُقُوفٌ

السَّقْف 16/26; السَّقْف المَرْفُوع = Semâ, gökyüzü: 52/5.

سَقْفًا 21/32.

b) السُّقُفُ Tavanlar manasındaki سُقُوف a'un cemisi / Çardak manasındaki سَقِيفٌ yahut سَقِيفَة 'nin cemisi.

سُقُفًا Tavanlar yahut çardaklar: 43/33.

714 — سقم — 2

سَقِيمٌ (Bedenen) hasta, uzun müddet hasta olan (hastalıklı, dertli).

سَقِيمٌ 37/89 (= Bu söz Hz. ibrahim'in sözü olup, maziye yahut müstakbele yahut hâl ü hazırda hissedilen hafif bir hastalığa işaret yahut'rizdir.), 37/145 (= Hasta, bitkin).

715 — سقى — 25

a) سَقَى يَسْقِى سَقْيًا Sulamak, içirmek.

سَقَى "Onları sevindirmek için, davarlarını suladı" mealinde: 28/24.

سَقَاهُم 76/21.

سَقَيْتُ "Bizim için davarlarımızı suladığının ücretini sana vermek için...": 28/25.

تَسْقِى 2/71

نَسْقِى 28/23.

يَسْقُون 28/23.

فَيَسْقِى 12/41.

يَسْقِينِ Aslı: يَسْقِيَنِى 26/79.

سُقُوا 47/15.

تُسْقَى 88/5.

يُسْقَى 13/4, 14/16

يُسْقَوْنَ 76/17, 83/25.

b) أَسْقَى يُسْقِى Sulamak, içecek tahsis etmek, içme hakkını vermek, içirmek.

أَسْقَيْنَاكُم 77/27.

فَأَسْقَيْنَاكُمُوه 15/22.

لَأَسْقَيْنَاهُم 72/18.

نُسْقِيكُم 16/66, 23/21.

نُسْقِيه 25/49.

c) اسْتَسْقَى fiili: Sulanmasını, içirilmesini talep etmek / İçirmesini, sulamasını istemek.

اسْتَسْقَى "Mûsâ, Allah'tan kavminin suya kavuşmasını istediğinde...": 2/60.

اسْتَسْقَاه 7/160.

d) السُّقْيَا Sulama, içirme, sulanma, içirilme.

سُقْيَاها "Allah'ın devesini bırakın, sulanmasına mani' olmayın" yahut "Allah'ın devesini koruyup gözetin. Sulanmasında yardımcı ve gözetici olun" mealinde: 91/13.

e) السِّقَايَة Su kabı/ölçek.

سِقَايَةُ الحَاجِّ Suculuk, hacıları sulama.

سِقَايَة 9/19.

السِّقَايَة Su kabı: 12/70 (= Buradaki su kabı, aynı zamanda ölçek olup; hem su verme işinde, hem de ölçek olarak kullanıldığına işareten buna bir defasında سِقَايَه diğer defa da صُوَاعٌ denilmiştir.)

716 — سكب — 1

المَسْكُوبُ İsm-i mef'ul: Dökülen.

مَسْكُوبٌ 56/31 (= Kanalsız olarak akan yahut çağlayan yahut da istenilen yere akan, çevrilebilen demektir.)

717 — سكت — 1

سَكَتَ يَسْكُتُ سُكُوتًا Susmak, sükut etmek / İstiare olarak: Sakinleşmek, dinmek.

سَكَتَ Sakinleşmek, dinmek: 7/154.

718 — سكر — 6

a) السُّكْرُ Sarhoşluk verici madde / Habeş halkının lügatına göre: Sirke / (Nebiz cinsinden sarhoşluk vermeyen) şıra.

سَكَرًا 16/67 (= Sirke yahut şarab olup; şarabın tasvibi, şarab haram kılınmadan önce olmuştur. Yahut da bu, sarhoşluk vermeyen bir şıradır.)

b) سَكْرَان Sarhoş. Cemisi: سُكَارَى

سُكَارَى 4/43, 22/2 (= iki kere)

c) السَّكْرَةُ Sarhoşluk, baygınlık, dalgınlık.

سَكْرَة Dalgınlık, şiddet: 50/19 (= ölüm sarhoşluğu)

سَكْرَتِهِم Şehevani hislerin galeyanı, akla hakîm olamama, taşkınlık, şiddetli dalgınlık: 15/72 (= ma'nen sarhoşluk).

d) سُكِّرَ البَصَرُ Göz kapatılmak / Göze perde çekilmek, göz boyanmak.

سُكِّرَتْ Her iki mana ile: 15/15 (= Gözleri kapatılmak, döndürülmek yahut boyanmak).

719 — سكن — 69

a) سَكَنَ يَسْكُنُ سُكُونًا Sakin olmak, durmak.

İsm-i faili: سَاكِنٌ

سَكَنَ إِلَيْهِ Tatmin olmak, meyletmek, teskin edilmek.

سَكَنَ Durmak, karar kılmak: 6/13.

لِتَسْكُنُوا Sakin olmak, istirahata çekilmek: 10/67, 28/73, 40/61; meyl etmek, ısınmak, ülfet etmek: 30/21.

تَسْكُنُونَ Sakin olmak, istirahata çekilmek: 28/72.

لِيَسْكُنَ Meyl etmek, ülfet etmek: 7/189.

لِيَسْكُنُوا Sakin olmak, istirahata çekilmek: 27/86.

سَاكِنًا Bulunduğu hal üzere sabit olan, duran: 25/45.

b) سَكَنَ يَسْكُنُ سَكْنًا سُكُونًا Yerleşmek, ikamet etmek. السَّكَنُ السُّكْنَى Mesken, yerleşme yeri.

سَكَنْتُم 14/45, 65/6.

اسْكُنْ 2/35, 7/19.

اسْكُنُوا 7/161, 17/104.

تُسْكُنْ 28/58.

c) مَسْكُونَة Isım-i mef'ul: ikamet edilen, yerleşilen, mesken kılınan.

مَسْكُونَة 24/29 (= oturulmayan evler).

d) أَسْكَنَ يُسْكِنُ إِسْكَانًا Sakin kılmak, durdurmak / Yerleştirmek, ikamet ettirmek.

أَسْكَنْتُ Yerleştirmek: 14/37.

فَأَسْكَنَّاهُ Durdurmak, iskân etmek: 23/18.

لِنُسْكِنَنَّكُم Yerleştirmek: 14/14.

يُسْكِنَ Durdurmak: 42/33.

اسْكِنُوهُنَّ Yerleştirmek: 65/6.

e) السَّكَنُ Sükûn, teskin edilme, tatmin olma, dinme / Vatan ve aile gibi canın çektiği yer.

سَكَنٌ Huzur ve sükûna sebep olucu yahuttmin ve teskin edici: 9/103.

سَكَنًا Sükûn ve itmi'nan vakti, istirahata çekilme zamanı: 6/96; canların çektiği yer (mesken): 16/80.

f) السَّكِينَةُ Huzur, sekinet, ferahlık, kalp rahatlığı, mutmain olma, yatışma.

سَكِينَة Kalbi tatmin ve teskin edici husus: 2/248 (= ferahlık).

السَّكِينَة Huzur, sağlam inanç, sebat: 48/4 (= âyetteki indirmekten murad; karar kıldırmak, yerleştirmektir.); sebat, kalbin mutmain olması: 48/18.

سَكِينَته Sebat, kalbin mutmain olması: 9/28 - 40, 48/26.

g) المَسْكَنُ İkamet (yerleşme) yeri, mesken. Cemisi: مَسَاكِنُ

مَسْكَنِهِم 34/15.

مَسَاكِنُ 9/24 - 72, 14/45, 61/12.

مَسْكَنُكُم 21/13, 27/18.

مَسَاكِنِهِم 20/128, 28/58, 29/38, 32/26, 46/25.

h) المَسْكَنَةُ Alçalma, düşüklük, otura kalma.

المَسْكَنَة 2/61, 3/112.

ı) المِسْكِينُ (Alçaltıcı, zillete düşürücü) fakirliğe sahip olan, yoksul, düşkün. Cemisi: مَسَاكِينُ

مِسْكِين 2/184, 68/24.

المِسْكِين 17/26, 30/38, 69/34, 74/44, 89/18, 107/3.

مِسْكِينًا 58/4, 76/8, 90/16.

مَسَاكِين 5/89 - 95, 18/79.

المَسَاكِين 2/83 - 177 - 215, 4/8 - 36, 8/41, 9/60, 24/22, 59/7.

i) السِّكِّينُ Bıçak.

سِكِّينًا 12/31.

720 — سلب — 1

سَلَبَ يَسْلُبُ سَلْبًا Kapıp kaçmak, soymak.

يَسْلُبْهُم Kapıp kaçmak: 22/73.

721 — سلح — 4

السِّلَاحُ Silah, harp âleti. Cemisi: أَسْلِحَة

أَسْلِحَتِكُم 4/102 (= iki kere).

أَسْلِحَتِهِم 4/102 (= iki kere).

722 — سلخ — 3

a) سَلَخَ يَسْلُخُ سَلْخًا Çekip almak, ayırmak, soymak.

نَسْلَخُ 36/37.

b) انْسَلَخَ fiili: Çıkmak, ayrılmak, soyulmak, sıyrılmak / Geçmek, tamam olmak, sona ermek, çıkmak.

انْسَلَخَ Ayrılmak, çıkmak: 7/175; sona ermek, geçmek, çıkmak: 9/5.

723 — سلسبل — 1

السَّلْسَبِيل Kolay içimli meşrubat /Cennette bir pınarın adı.

سَلْسَبِيلًا 76/18 (= Tatlı ve akıcı olması sebebiyle bununla isimlendirilmiştir.)

1 — سلق — 727

a) سَلَقَ يَسْلُقُ سَلْقًا İncitmek.

سَلَقُوكم 33/19.

12 — سلك — 728

a) سَلَكَ يَسْلُكُ سَلْكًا Açmak.

سَلَكَ 20/53.

b) سَلَكَ يَسْلُكُ سُلُوكًا (Yola) koyulmak.

لتَسْلُكُوا 71/20.

فاسْلُكِي 16/69.

c) سَلَكَ يَسْلُكُ Girdirmek, sokmak.

سَلَكَكم 74/42.

سَلَكْنَاه 26/200.

نَسْلُكه 15/12.

فاسْلُكُوه 69/32 (= zincire vurmak)

اسْلُكْ 23/27, 28/32.

d) سَلَكَ يَسْلُكُ (Yoluna) koymak, sürmek.

فسَلَكَه Koymak: 39/21 (= geçirmek)

يَسْلُكْه Sürmek: 72/17.

e) سَلَكَ يَسْلُكُ İnfaz etmek, geçirmek, göndermek.

يَسْلك 72/27 (= göndermek, koymak).

3 — سلل — 729

a) السُّلَالَة Nutfe, meni, döl / Öz, hülâsa, süzme.

سُلَالَة Öz: 23/12; meni: 32/8.

b) تَسَلَّلَ يَتَسَلَّلُ Gizlenerek gitmek, kaytarmak, sıvışmak.

يَتَسَلَّلُونَ 24/63.

140 — سلم — 730

a) سَلِمَ يَسْلَمُ سَلَامًا سَلَامَة Salim (kurtulmuş) olmak, selâmette olmak, ârıza ve manialardan uzak bulunmak. İsm-i faili: سَالِمٌ cemisi: سَالِمُونَ

3 — سلسل — 724

السِّلْسِلَةُ Zincir. Cemisi: سَلَاسِلُ

سِلْسِلَةٍ 69/32.

سَلَاسِلَ 76/4. Mushafta سَلَاسِلَا şeklinde yazılıdır.

السَّلَاسِلُ 40/71.

39 — سلط — 725

a) السُّلْطَانُ Saltanat, galebe, hâkimiyet / Hüccet, burhan.

سُلْطَان Hüccet, burhan: 7/71, 10/68, 11/96, 12/40, 14/10 - 11, 18/15, 23/45, 27/21, 37/156, 40/23 - 35 - 56, 44/19, 51/38, 52/38, 53/23; galebe, hâkimiyet: 14/22, 15/42, 16/99, 17/65, 34/21, 37/30, 55/33.

سُلْطَانًا Hüccet, burhan: 3/151, 4/91 - 144 - 153, 6/81, 7/33, 22/71, 30/35; kuvvet, galebe: 17/33; hâkimiyet, galebe: 17/80, 28/35.

سُلْطَانه Hâkimiyet, galebe: 16/100.

سُلْطَانِيَهْ Hâkimiyet, galebe: 69/29.

b) سَلَّطَ يُسَلِّطُ Musallat etmek, hükmü altına vermek, muktedir kılmak, sultasına vermek.

لَسَلَّطَهُم 4/90.

يُسَلِّطُ 59/6.

8 — سلف — 726

a) سَلَفَ يَسْلُفُ سَلْفًا سُلُوفًا Geçmek, takaddüm etmek.

سَلَفَ 2/275, 4/22 - 23, 5/95, 8/38.

b) السَّلَفُ Geçip gitmiş kimseler, selef.

سَلَفًا 43/56 (= "Onları, geçip gitmiş kimseler ve sonrakiler için ibret alınacak bir misal kıldık")

c) أَسْلَفَ fiili: Geçirmek, geçmişte yapmak.

أَسْلَفْتَ 10/30 (= Geçmişte yapmak)

أَسْلَفْتُم 69/24 (= Geçmişte yapmak)

سَالِمُون 68/43 (= Ârıza ve manialardan hâli = uzak olanlar, sağlam ve sıhhatli olanlar).

b) قَلْبٌ سَلِيمٌ (Şirk ve günah vartalarından uzak) salim ve halis kalp.

سَلِيم 26/89, 37/84.

c) السِّلْمُ الشِّلْمُ Sulh, emân, necat, kurtuluş.

السِّلْم Emân ve necat = kurtuluş yolu: 2/208.

السَّلْم Sulh: 8/61, 47/35.

d) السَّلَمُ Sulh, harbi terk etme / Teslim olma, teslimiyet, boyun eğme.

السَّلَمَ Sulh: 4/90 - 91; teslim olma; 16/28 - 87.

e) سَلَمٌ له Has olan, mahsus olan, aid olan.

سَلَمًا 39/29.

f) السَّلَامُ Allahü Teâlâ'nın isimlerinden biri (Selâm = Noksan sıfatlardan uzak olan, salim manasında) / Necat, emân, (kötülüklerden ve âfetlerden) kurtuluş, selâmet / Sulh / Teslim olma.

السَّلَامُ عَلَيْكُم = Selâm sizin üzerinize olsun.

دَارُ السَّلَامِ Kurtuluş ve emân yurdu (cennet). بَيْنَنَا سَلَامٌ yahut

أمْرِى مَعَكَ سَلَامٌ Alıp veremeyeceğimiz yok; ben seni bırakıyorum, sen de beni bırak; sulh yapmışız.

سَلَام Selamlaşma: 6/54, 7/46, 10/10, 11/69, 13/24, 14/23, 16/32, 19/15, 27/59, 33/44, 36/58, 37/79 - 109 - 120 - 130 - 181, 39/73, 51/25, 56/91; sulh: 19/47, 28/55, 43/89; necat, emân, selâmet: 11/48, 15/46, 50/34; emân yahut selamlaşma: 97/5.

السَّلَام Selâmlaşma, selâmet yahut teslim olma: 4/94; necat ve emân, kurtuluş: 5/16; kurtuluş, selamlaşma: 19/33, 20/47; Allahü Teâlâ'nın isimlerinden biri: 59/23; Cennet: 6/127, 10/25.

سَلَامًا Selamlaşma: 11/69, 15/52, 19/62, 25/75, 51/25, 56/26 (= iki kere); necat, eman, serin: 21/69; sulhlaşma = "Bizim sizinle alıp vereceğimiz birşey yok" manasında: 25/63.

g) سَلَّمَ يُسَلِّمُ تَسْلِيمًا Selam vermek / Teslim olmak / Kurtarmak, selamete erdirmek / Ulaştırmak, teslim etmek, ism-i mef'ulü: مُسَلَّمٌ müennesi: مُسَلَّمَة

سَلَّمَ Kurtarmak: 8/43.

سَلَّمْتُم Teslim etmek, ulaştırmak: 2/233.

تُسَلِّمُوا Selâm vermek: 24/27.

يُسَلِّمُوا Teslim olup inkıyad etmek: 4/65.

سَلِّمُوا Selâm vermek: 24/61, 33/56.

تَسْلِيمًا Teslim olma, inkıyad: 4/65, 33/22; selâm verme: 33/56.

مُسَلَّمَة Kurtarılmış (bakımlı) yahut muaf tutulmuş (salma) yahut da (haram yemden uzak tutulup) tathir edilmiş (temizlenmiş): 2/71; teslim edilmiş: 4/92 (= iki kere)

h) أسْلَمَ يُسْلِمُ إِسْلَامًا Teslim olmak, inkıyad etmek 2 - İhlaslı davranmak, halisiyet üzere çevirmek 3 - Müslüman olmak, İslam'a girmek. الإِسْلَام = İslâm: Zahiri ve batini olarak inkıyad etmek. (Bazen zahiri inkıyada da denir.)

أسْلَمَ İhlaslıca (samimi ve içten gelerek) çevirmek, ihlaslı olmak:

2/112, 4/125, 6/14; inkıyad etmek, bağlanmak: 3/83, 72/14.

أسْلَمَا (Allah'ın emrine) inkıyad etmek yahut "İsmail kesilmeye razı olup inkıyad edince; ibrahim de oğlunun isteğine inkıyad edince..." mealinde: 37/103.

أسْلَمْتُ İnkıyad etmek yahut ihlaslı davranmak: 2/131; ihlaslı olmak: 3/20, 27/44.

الْمُسْلِمِينَ Allah'a inkıyad edenler, müslümanlar: 6/163, 10/72 - 90, 16/89 - 102, 22/78, 27/91, 33/35, 39/12, 41/33, 46/15, 51/36, 68/35.

مُسْلِمَة Allah'a inkıyad eden: 2/128.

مُسْلِمَات Allah'a inkıyad edenler 66/5 (= müslümanlar)

الْمُسْلِمَات Allah'a inkıyad edenler 33/35 (= müslümanlar).

j) الْمُسْتَسْلِمُ İsm-i fail: İnkıyad eden, teslim olan, boyun eğen. Cemisi: مُسْتَسْلِمُون

مُسْتَسْلِمُون 37/26.

k) السُّلَّمُ Merdiven.

سُلَّمٌ 52/38.

سُلَّمًا 6/35.

3 — سلو — 731

السَّلْوَى Bıldırcın denen kuşlar.

السَّلْوَى 2/57, 7/160, 20/80.

1 — سمد — 732

سَامِدٌ İsm-i fail: Alışmış, gafil, kibirli, oyuna düşkün. Cemisi: سَامِدُون

سَامِدُون 53/61.

1 — سمر — 733

السَّامِرُ Gece sohbetinde bulunanlar, müsamereciler, geceleyin toplantı yapanlar.

سَامِرًا 23/67.

183 — سمع — 734

a) سَمِعَ يَسْمَعُ سَمْعًا سَمَاعًا İşitmek, duymak. السَّمَاعُ ilme ıtlak edilir. Zira kulağın işitmesi, bilme ve öğrenme yoludur. سَمِعَ الْكَلَام demek, sözü kabul etmek yahut (sahih vechi üzere) anlamak demektir. Allah Teâlâ'nın السَّمْعُ = işitmek yahut الاسْتِمَاعُ = Kulak vermek) vasıflarıyla

أَسْلَمْتُم Müslüman olmak, İslam'a gimek: 3/20

أَسْلَمْنَا (Zahiren) inkıyad etmek: 49/14 (= dış görünüşte müslüman olmak).

أَسْلَمُوا İslâma gimek: 3/20, 49/17; ihlaslı olmak: 5/44 (= Burada peygamberlerin islâm sıfatıyla tavsif edilmeleri, islâm sıfatının ta'zim ve yüceltilmesi demektir.)

أُسْلِمَ İhlaslı olmak: 40/66.

تُسْلِمُونَ İhlaslı olmak: 16/81.

لِنُسْلِمَ İhlaslı olmak: 6/71.

يُسْلِمَ İhlaslı olmak: 31/22 (= ihlaslıca çevirmek)

يُسْلِمُونَ İnkıyad etmek, teslim olmak: 48/16.

أَسْلِمْ İnkıyad etmek, yahut ihlaslı olmak: 2/131.

أَسْلِمُوا İhlaslı olmak: 22/34, 39/54.

ا) الإِسْلَامُ Allah'a itaat ve şer'i hükümlerine bağlılık gösterme, islâm, müslümanlık.

الإِسْلَام 3/19 - 85, 5/3, 6/125, 39/22, 61/7.

إِسْلَامِكُم 49/17.

إِسْلَامِهِم 9/74.

ا) الْمُسْلِمُ Allah'a itaat edip şer'i hükümlerine bağlı kalan, İslâmiyet'i kabul eden, müslüman. Müennesi: مُسْلِمَة Tesniyesi: مُسْلِمَانِ Cemisi: مُسْلِمُون مُسْلِمِينَ müennesinin cemisi: مُسْلِمَاتٌ

مُسْلِمًا 3/67, 12/101.

مُسْلِمِين 2/128 (= Allah'a inkıyad edenler)

مُسْلِمُون 2/132 - 133 - 136, 3/52 - 64 - 80 - 84 - 102, 5/111, 11/14, 21/108, 27/81, 29/46, 30/53

الْمُسْلِمُون 72/14.

مُسْلِمِينَ 7/126, 10/84, 15/2, 28/53, 43/69; Allah'a inkıyad edenler yahut emre itaat edenler: 27/31 - 38 - 42.

tavsif edilmesinden murad; O'nun mesmûatı = işitilenleri bilmesidir.

سَمِعَ 3/181, 58/1.

سَمِعَتْ 12/31.

سَمِعْتُم 4/140.

سَمِعْتُمُوه 24/12 - 16.

سَمِعْنَا 2/93 - 285, 3/193, 4/46 (= iki kere), 5/7, 8/21 - 31, 21/60, 23/24, 24/51, 28/36, 32/12, 38/7, 48/30, 72/1 - 13.

سَمِعَه 2/181.

سَمِعُوا 5/83, 25/12, 28/55, 35/14, 67/7, 68/51.

أَسْمَعُ 20/46.

تَسْمَعُ 19/98, 20/108, 63/4, 88/11.

لَتَسْمَعُنَّ 3/186.

تَسْمَعُوا 41/26.

تَسْمَعُون 8/20, 28/71.

تَسْمَعُ 43/80, 67/10.

يَسْمَعُ 2/171, 9/6, 19/42, 21/45, 45/8, 58/1.

يَسْمَعُهَا 31/7, 45/8.

يَسْمَعُوا 7/198, 35/14.

يَسْمَعُون 2/75, 6/36, 7/100 - 179 - 195, 8/21, 10/67, 16/65, 19/62, 21/100 - 102, 22/46, 25/44, 30/23, 32/26, 41/4, 50/42, 56/25, 78/35.

يَسْمَعُونكم 26/72.

اسْمَعْ 4/46 (= iki kere).

اسْمَعُوا 2/93 - 104, 5/108, 64/16.

فَاسْمَعُون Aslı: فَاسْمَعُونِى 36/25.

b) السَّمْعُ İşitme, işitme duygusu = kulak.

السَّمْع 10/31, 11/20, 15/18, 16/73, 17/36, 23/78, 26/212 - 223, 32/9, 50/37, 67/23, 72/9.

سَمْعًا 18/101, 46/26.

سَمْعكم 6/46, 41/22.

سَمْعه 45/23.

سَمْعهم 2/7 - 20, 16/108, 41/20, 46/26.

c) السَّمِيعُ İşitici / Allah Teâlâ'nın isimlerinden biri.

سَمِيعٌ Esmâ-i ilâhiyeden birisi: 2/181 - 224 - 227 - 244 - 256, 3/34 - 38 - 121, 7/200, 8/17 - 42 - 53, 9/98 - 103, 14/39, 22/61 - 75, 24/21 - 60, 31/28, 34/50, 49/1, 58/1.

السَّمِيعُ Esmâ-i ilâhiyeden birisi: 2/127 - 137, 3/35, 5/76, 6/13 - 115, 8/61, 10/65, 12/34, 17/1, 21/4, 26/220, 29/5 - 60, 40/20 - 56, 41/36, 42/11, 44/6; işitici: 11/24.

سَمِيعًا Esmâ-i ilâhiyeden birisi: 4/58 -134 - 148; işitici: 76/2.

d) السَّمَّاعُ Mübalağa sîgasi: İşitme hassası kuvvetli olan, iyi işiten. Cemisi: سَمَّاعُون

سَمَّاعُونَ 5/41 (= iki kere) - 42, 9/47.

e) أَسْمَعَ يُسْمِعُ İşittirmek, duyurmak.

İsm-i faili: مُسْمِعٌaism-i mef'ulu: مُسْمَعٌ

أَسْمَعَهم 8/23 (= iki kere)

تُسْمِعُ 10/42, 27/80 (= iki kere) - 81, 30/52 (= iki defa) - 53, 43/40.

يُسْمِعُ 35/22.

بِمُسْمِع 35/22.

مُسْمَع 4/46 (= Sağırlıkla beddua edilmekte olup: "Duy, duymaz olasıca" manasında.)

f) أَسْمِعْ بِهِم ile أَسْمِعْ بِه Taaccüb sîgasi: Ne de işitici, ne kadar da işiticiler!; amma da duyucu!, ne kadar da duyucular! manasında.

أَسْمِعْ "Görülen ve işitilen şeyleri bütün dekaikıyla ne güzel de biliyor!" mealinde: 18/26; "Bize gelecekleri gün ne kadar da dakik bir şekilde işitici ve görücü kesilirler!": 19/38.

g) اسْتَمَعَ يَسْتَمِعُ Kulak vermek, dinlemek. (Allah'a nisbet edilirse, işitilenleri ilmiyle bilmesi manasına, gelir.) İsm-i faili: مُسْتَمِعٌ cemisi: مُسْتَمِعُون

b) أَسْمَنَ يُسْمِنُ Beslemek, besleyici olmak.

يُسْمِنُ 88/7.

381 — سمو — 738

a) السَّمَاءُ Gökyüzü, gök. Cemisi: سَمٰوَاتٌ

سَمَاءِ 11/44, 41/12

السَّمَاء 2/19 - 22 (= iki kere) - 29 - 59 -144 - 164 (= İki kere), 3/5, 4/153, 5/112 - 114, 6/6 - 35 - 99 - 125, 7/40 - 96 - 162, 8/11 - 32, 10/24 - 31 - 61, 11/52, 13/17, 14/24 - 32 - 38, 15/14 - 16 - 22, 16/10 - 65 - 79, 17/92 - 93 - 95, 18/40 - 45, 20/53, 21/4 - 16 - 32 - 104, 22/15 - 31 - 63 - 65 - 70, 23/18, 24/43, 25/25 - 48 - 61, 26/4 - 187, 27/80 - 64 - 75, 29/22 - 34 - 63, 30/24 - 25 - 48, 31/10, 32/5, 34/2 - 9 (= İki kere), 35/3 - 27, 36/28, 37/6, 38/27, 39/21, 40/13 - 64, 41/11 - 12, 43/11 - 84, 44/10 - 29, 45/5, 50/6 - 9, 51/7 - 22 - 23 - 47, 52/9 - 44, 54/11, 55/7 - 37, 57/4 - 21, 67/5 - 16 - 17, 69/16, 70/8, 71/11, 72/8, 73/18, 77/9, 78/19, 79/27, 81/11, 82/1, 84/1, 85/1, 86/1 - 11, 88/18, 91/5.

سَمٰوات 2/29, 41/12, 65/12, 67/3, 71/15.

السَّمٰوات 2/33 - 107 - 116 - 117 - 164 - 255 (= iki kere) - 284, 3/29 - 83 - 109 - 129 - 133 - 180 - 189 - 190 - 191, 4/ 126 - 131 (= iki kere) - 132 - 170 - 171, 5/17 - 18 - 40 - 97 - 120, 6/1 -3 - 12 - 14 - 73 - 75 - 79 - 101, 7/54 - 158 - 185 - 187, 9/36 - 116, 10/3 - 6 - 18 - 55 - 66 - 68 - 101, 11/7 - 107 - 108 - 123, 12/101 - 105, 13/2 - 15 - 16, 14/2 - 10 - 19 - 32 - 48, 15/85, 16/3 - 39 - 52 - 73 - 77, 17/44 - 55 - 99 - 102, 18/14 - 26 - 51, 19/65 - 90 - 93, 20/4 - 6, 21/19 - 30 - 56, 22/18 - 64, 23/71 - 86, 24/35 - 41 - 42 - 64, 25/2 - 6 - 59, 26/24, 27/25 - 60 -

اسْتَمَعَ 72/1.

اسْتَمَعُوه 21/2.

تَسْتَمِعُون 26/25.

يَسْتَمِعُ 6/25, 47/16, 72/9.

يَسْتَمِعُونَ 10/42, 39/18, 46/29, 52/38; "Biz; Onların, seni dinlerken araya boş söz ve istihfaf karıştırarak kulak vermelerini iyice bilmekteyiz" yahut "Biz; Onların, seni dinlerken alaya almak için dinlediklerini iyice bilmekteyiz": 17/47 (= iki kez).

اسْتَمِعْ 20/13, 50/41.

فَاسْتَمِعُوا 7/204, 22/73.

مُسْتَمِعُهم 52/38.

مُسْتَمِعُون 26/15.

h) اسْمَعْ يُسْمَعُ Aslı تَسْمَعُ يَسْمَعُ Kulak vermek.

يَسْمَعُون 37/8 (= dinlemek).

735 — سمك — 1

السَّمْكُ Yükseklik, boy / Tavan.

سَمْكَهَا "Kendisiyle arz arasındaki mesafeyi, yüksekliğini uzattı (Yükseltti)" yahut "Tavanını yüksekçe (arzdan uzak) yaptı": 79/28.

736 — سمم — 3

a) السَّمُّ Delik.

سَمِّ 7/40.

b) السَّمُومُ (Ekseriyetle gündüz vukua gelen) sıcak rüzgâr, kavurucu rüzgâr.

سَمُوم 56/42.

السَّمُوم 15/27, 52/27.

737 — سمن — 4

a) سَمِينٌ Semiz, etli ve yağlı. Cemisi: سِمَانٌ

سَمِين 51/26.

سِمَان 12/43 - 46.

تُسَمِّى 76/18.

تَسْمِيَة 53/27.

e) المُسَمّٰى İsm-i mef'ul: Muayyen, belirli.

مُسَمًّى 2/282, 6/2 - 60, 11/3, 13/2, 14/10, 16/61, 20/129, 22/5 - 33, 29/53, 30/8, 31/29, 35/13 - 45, 39/5 - 42, 40/67, 42/14, 46/3, 71/4.

739 — سنبل — 5

السُّنْبُلَة Sümbül, başak. Cemisi: سَنَابِلُ سُنْبُلات سُنْبُل

سُنْبُلَةٍ 2/261.

سَنَابِلَ 2/261.

سُنْبُله 12/47.

سُنْبُلَات 12/43 - 46.

740 — سند — 4

a) مُسَنَّدَةٌ İsm-i mef'ul: Dayalı, yaslanmış, dayanmış.

مُسَنَّدَة 63/4 (= Rasulullah'ın sohbetlerinde hazır olan münafıklar, - iman ve hayırdan hail, nasibsiz olarak oturduktan için - bir tarafa dayalı kütüklere benzetilmişlerdir.)

b) السُّنْدُس Dokunmuş ipek, ince ve halis ipek.

سُنْدُس 18/31, 44/53, 76/21.

741 — سنم — 1

تَسْنِيم Cennette yüksek bir mevkide bulunan bir pınarın adı.

تَسْنِيم 83/27.

742 — سنن — 21

a) مَسْنُونٌ İsm-i mef'ul: Kalıba dökülmüş / Kokusu değişmiş / Şekillendirilmiş, parlatılmış.

مَسْنُون Her üç mana ile: Kalıba dökülmüş, şekillendirilmiş, kokusu değişmiş: 15/26 - 28 - 33.

65 - 87, 29/44 - 52 - 61, 30/8 - 18 - 22 - 26 - 27, 31/10 - 16 - 20 - 25 - 26, 32/4, 33/72, 34/1 - 3 - 22 - 24, 35/1 - 38 - 40 - 41 - 44, 36/81, 37/5, 38/10 - 66, 39/5 - 38 - 44 - 46 - 63 - 67 - 68, 40/37 - 57, 42/4 - 5 - 11 - 12 - 29 - 49 - 53, 43/9 - 82 - 85, 44/7 - 38, 45/3 - 13 - 22 - 27 - 36 - 37, 46/3 - 4 - 33, 48/4 - 7 - 14, 49/16 - 18, 50/36, 52/36, 53/26 - 31, 55/29 - 33, 57/1 - 2 - 4 - 5 - 10, 58/7, 59/1 - 24, 61/1, 62/1, 63/7, 64/1 - 3 - 4, 78/37, 85/9.

b) الاسْمُ İsim, ad. Cemisi: أسْمَاء

اسْم 6/118 - 119 - 121 - 138 , 22/28 - 34 - 36 - 40, 55/78, 56/74 - 96, 69/52, 73/8, 76/25, 87/1 - 15, 96/1.

بسمِ الله 1/1, 11/41, 27/30.

الاسْمُ 49/11.

اسْمُه 2/114, 3/45, 19/7, 24/36, 61/6.

أسْمَاء 2/31, 7/71, 12/40, "Onlar sadece sizin ve ecdadınızın koyduğu isimlerden ibarettir. Zannettiğiniz gibi onların ulûhiyet = ilâhlık hususunda hisseleri yoktur." mealinde: 53/23.

الأسْماء 2/31 (= Manalı lafızlar demektir.) , 7/180, 17/110, 20/8, 59/24.

اسْمَائه 7/180.

أسْمَائهم 2/33 (= iki kere).

c) سَمِيٌّ Adaş, denk.

سَمِيًّا 19/7 (= Adaş yahut denk); denk, benzer: 19/65.

d) سَمّٰى يُسَمِّى تَسْمِيَةً İsimlendirmek, ad koymak:

سَمَّاكُم 22/78.

سَمَّيْتموها 7/71, 12/40, 53/23.

سَمَّيْتُهَا 3/36.

ليُسَمُّون 53/27.

سَمُّوهم 13/33.

1 — سهم — 747

سَاهَمَ مُسَاهَمَةً Kur'a çekmek.

فَسَاهَمَ 37/141.

2 — سهو — 748

سَاهٍ İsm-i fail: Sehveden (hatırda tutmayıp gaflet ederek terk eden) / İğfal ve aldırışsızlıkla terk eden. Cemisi: سَاهُونَ

سَاهُونَ (Emrolundukları şeylerden) gaflet edenler, gafiller: 51/11; gafletle ve ehemmiyet vermeyerek terk edenler: 107/5.

749 — سوء — 166

a) سَاءَ يَسُوءُ سَوْءًا شُوءًا Kötü olmak. حَسُنَ fiilinin zıddı. سَاءَ fiili bazen بِئْسَ gibi kullanılır. Ne kötü!, manasını ifade eder. İsm-i tafdili: أَسْوَء müennesi: السُّوءٰى

سَاءَ Ne kötü: 4/22 - 38, 7/177, 17/32, 20/101; kötü olmak: 5/66, 6/31 - 136, 9/9, 16/25 - 59, 26/173, 27/58, 29/4, 37/177, 45/21, 58/15, 63/2.

سَائَتْ Ne kötü: 4/97 - 115, 18/29, 25/66, 48/6.

b) سَاءَ يَسُوءُ سَوْءًا مَسَاءً مَسَاءَةً Kötülendirmek, üzmek, hoşa gitmemek.

سَاءَ وَجْهَه Yüzünü (suratını) astırmak.

تَسُؤْكم 5/101.

تَسُؤْهم 3/120, 9/50.

لِيَسُوءُوا 17/7.

سِيءَ 11/77, 29/33.

سِيئَتْ 67/27.

c) أَسَاءَ إِسَاءَةً Kötülük işlemek. أَحْسَنَ fiilinin zıddı. اسَاءَ العَمَلَ Ameli ifsad etmek (işi bozmak) İsm-i faili. مُسِيءٌ

أَسَاءَ 41/46, 45/15.

b) السِّنّ Diş.

السِّنَّ 5/45 (= iki kere)

c) السُّنَّة Yol, çığır, takip edilen hat, gidişat.

سُنَّةُ الله Allah'ın kâinatta vaz' ve icra ettiği kanun, kanun-u ilahi. Cemisi: سُنَنٌ

سُنَّة 8/38, 15/13, 17/77, 18/55, 33/38 - 62 (= iki kere), 35/43 (= üç kere), 40/85, 48/23 (= iki kere)

لِسُنَّتِنا 17/77.

سُنَن 3/137, 4/26.

لم يَتَسَنَّه Bakınız: سنه maddesi.

سِنِين Bakınız: سنو maddesi.

743 — سنه — 1

تَسَنَّهَ يَتَسَنَّهُ Yıllanmak, (zamanla) bozulmak.

يَتَسَنَّهْ (Zamanın geçmesiyle) bozulmak: 2/259.

744 — سنو — 20

a) السَّنَا Işık, aydınlık, parıltı

سَنَا 24/43.

b) السَّنَة Sene / Kuraklık, kıtlık. Cemisi: سِنِين سِنُون سَنَهَات سَنَوَات

سَنَة Sene: 2/96, 5/26, 22/47, 29/14, 32/5, 46/15, 70/4.

سِنِين Seneler: 12/42 - 47, 18/11 - 25, 20/40, 23/112, 26/18 - 205, 30/4.

السِّنِينَ Kuraklık ve kıtlıklar: 7/130; seneler: 10/5, 17/12

745 — سهر — 1

السَّاهِرَة Bozkır.

بِالسَّاهِرَة Bundan murad mahşer yeridir: 79/14.

746 — سهل — 1

السُّهْل Ova Cemisi: سُهُولٌ

سُهُولِها 7/74.

أَسأْتم 17/7.

أَساءُوا 30/10, 53/31.

المُسيءُ 40/58.

d) السُّوءُ Masdar: Kötü, kötülük.

سَوْء 19/28, 21/74 - 77.

السُّوْء 9/98, 16/60, 25/40, 48/6 (= iki kere) - 12.

e) السُّوءُ Şer, kötülük / Âfet, bela, aksaklık.

سُوء Kötülük, kötü: 2/49, 3/30 - 174, 4/149, 6/157, 7/73 - 141 - 167, 9/37, 11/54 - 64, 12/51, 13/18 - 21 - 25, 14/6, 16/28 - 59, 26/156, 27/5 - 11, 35/8, 39/24 - 47, 40/37 - 45 - 52, 47/14; afet, aksaklık. 20/22, 27/12, 28/32.

السُّوءُ Kötülük: 2/169, 4/17 - 148, 7/165 -188, 12/24 - 53, 16/27 - 94 - 119, 27/62, 39/61, 60/2.

سُوءًا Kötülük, fenalık: 4/110 - 123, 6/54, 12/25, 13/11, 33/17.

f) أَسْوَأ İsm-i tafdil: En kötü, en kötüsü.

أَسْوَأ İsm-i tafdil manasında olmayıp kötü manasında: 39/35; ism-i tafdil manasında olmayıp, Onların bütün amellerinin kötülüğe baliğ olduğuna (kötüye çıktığına) işaret olup kötü manası muraddır: 41/27.

g) الأَسْوَأ السُّوأَى lafzının müennesi: Büyük kötülük, en kötü, en berbat, en büyük eziyet

السُّوأَى 30/10.

h) السَّيِّئُ Kötü, çirkin, kötülük nahoş.

السَّيِّئ 35/43 (= iki kere)

سَيِّئًا 9/102.

سَيِّئُه 17/38.

ı) السَّيِّئَةُ (Büyük küçük her türlü) günah / Kötü, zararlı, kötülük. Cemisi: سَيِّئَاتٌ

سَيِّئَة 2/81, 3/120, 4/78 - 79 - 85, 7/131, 10/27, 30/36, 40/40, 42/40 (= İki defa) - 48.

السَّيِّئَة 6/160, 7/95, 13/6 - 22, 23/96, 27/46 - 90, 28/54 - 84, 41/34.

سَيِّئَات 16/34, 39/48 - 51 (= iki kere), 40/45, 45/33.

السَّيِّئَات 4/18, 7/153 - 168, 10/27, 11/10 - 78 - 114, 16/45, 28/84, 29/4, 35/10, 40/9 (= iki kere), 42/25, 45/21.

سيئاتكم 2/271, 4/31, 5/12, 8/29, 68/8.

سَيِّئَاتِنا 3/193.

سَيِّئَاتِه 64/9, 65/5.

سَيِّئَاتِهم 3/195, 5/65, 25/70, 29/7, 46/16, 47/2, 48/5.

i) السَّوْءَة İzharı ayıp olup örtülmesi gerekli olan, ayıp ve çirkin yer. Cemisi: سَوْءَاتٌ

سَوْءَة Cesed manası muraddır: 5/31 (= iki kere)

سَوْءَاتِكم Ayıp yerler olan avret yerleri: 7/26

سَوْءَاتُهم Avret yerleri: 7/20 - 22 - 27, 20/121

750 — سوح — 1

الشَّاحَة Saha, alan, meydan.

بِسَاحَتِهم 37/177.

751 — سود — 10

a) أَسْوَد Siyah, kara. Cemisi: سُودٌ

الأَسْوَد 2/187.

سُودٌ 35/27.

b) اسْوَدَّ يَسْوَدُّ Siyahlaşmak, kararmak. İsm-i faili: مُسْوَدَّة مُسْوَدٌّ

اسْوَدَّتْ 3/106.

تَسْوَدُّ 3/106.

مُسْوَدًّا 16/58, 43/17.

مُسْوَدَّة 39/60.

c) السَّيِّدُ Efendi. Cemisi: سَادَة

سَيِّدًا Burada (dince, ahlâkça ve akılca) kâmil, faik (üstün), yüksek manasında: 3/39.

سَيِّدها Burada koca, bey manasında: 12/25.

سَادَتَنا Beyler (melikler, valiler, idareciler) manasında: 33/67.

752 — سور — 17

a) السُّورُ Sur.

بسُور 57/13.

b) تَسَوَّرَ تَسَوُّرًا Tırmanmak, çıkmak.

تَسَوَّرُوا 38//21 (= Duvara tırmanıp, Hz. Davud'un yanına indikleri bildirilmektedir.)

c) الْاَسْوِرَة Bilezik. Cemisi: أَسَاوِرُ

أَسْوِرَة 43/53.

أَسَاوِرَ 18/31, 22/23, 35/33, 76/21.

d) السُّورَةُ Sûre. Cemisi: سُوَرٌ

سُورَة 2/23, 9/64 - 86 - 124 - 127, 10/38, 24/1, 47/20 (= iki kere).

سُوَر 11/13.

753 — سوط — 1

السَّوْطُ Kamçı / Karışık.

سَوْطَ Azap kamçısı ya da çeşitli azaplarla karışık bir işkence manasında = سَوْطَ عَذَاب 89/13.

754 — سوع — 49

a) السَّاعَة Saat / Marife olarak: Kıyamet günü.

سَاعَة Saat: 7/34, 9/117, 10/45 - 49, 16/61, 30/55, 34/30, 46/35.

السَّاعَة Kıyamet vakti: 6/31 - 40, 7/187, 12/107, 15/85, 16/77, 18/21 - 36, 19/75, 20/15, 21/49, 22/1 - 7 - 55, 25/11 (= iki kez), 30/12 - 14 - 55, 31/34, 33/63 (= iki kez), 34/3, 40/46 - 59, 41/47 - 50, 42/17 - 18, 43/61 - 66 - 85, 45/27 - 32 (= iki kez), 47/18, 54/1 - 46 (= iki kez), 79/42.

b) سُوَاعٌ Bir put adı.

سُوَاعًا 71/23.

755 — سوغ — 3

a) سَائِغٌ İsm-i fail: Boğazdan kolayca geçen.

سَائِغ 35/12.

سَائِغًا 16/66.

b) أَسَاغَ يُسِيغُ إِسَاغَة Boğazdan kolayca geçirmek.

يُسِيغُه 14/17.

756 — سوف — 42

سَوْفَ Muzari fiilinin başına getirilen edatlardandır. İleride manasında. Mesela سَوْفَ تَعْلَمُونَ ileride bileceksiniz.

سَوْفَ 4/30 - 56 - 74 - 114 - 146 - 152, 5/14 - 54, 6/5 - 67 - 135, 7/123 - 143, 9/28, 11/39 - 93, 12/98, 15/3 - 96, 16/55, 18/87, 19/59 - 66, 25/42 - 77, 26/49, 29/66, 30/34, 37/170 - 175 - 179, 39/39, 40/70, 43/44 - 89, 53/40, 84/8 - 11, 92/21, 93/5, 102/3 - 4.

757 — سوق — 17

a) سَاقَ يَسُوقُ سَوْقًا Sürmek. İsm-i faili: سَائِقٌ

سُقْنَاه 7/57, 35/9.

نَسُوقُ 19/86, 32/27.

سِيقَ 39/71 - 73.

يُسَاقُونَ 8/6.

سَائِقٌ 50/21.

b) المَسَاقُ Mimli masdar: Sürme, sürüş, sürülme, sevkiyat.

المَسَاقُ 75/30.

c) السَّاقُ Ayak ile dizkapağı arasındaki kısım. (Cümledeki kullanılışına göre bacak yahut baldır manası verilebilir.) Cemisi: سُوقٌ

سَاقُ الشَّجَرة Ağaç gövdesi, سَاقُ الاَمْر İşin aslı, esası.

سَاق 68/42 (= Bacağın açılması işlerin güçleşmesinden kinayedir. Bu tabir şuradan alınmadır: Örtülü kadınlar, yağma veya baskın vuku' bulduğu zaman, kaçabilmek için bacaklarını açarlar... Yahut işlerin aslı, esası ortaya çıkmakla, işlerin iç yüzlerinin açıklığa kavuşması murad edilmektedir.)

السَّاق Bacağın bacağa dolanması hadisesi, ölüm sancısı ânında yahut ölünün kefene sarılması esnasında vukua gelir: 75/29 (= iki kere)

سَاقَيْهَا 27/44.

بالسُّوق 38/33.

سُوقه 48/29 (= gövde, sap).

d) السُّوقُ Çarşı. Cemisi: الاَسْوَاق

الأَسْوَاق Çarşılarda gezmek, rızk aramaktan kinayedir. Müşrikler, Rasulullah'ın rızk arama ve yemek yeme hususunda kendileri gibi olmasını hoş karşılamadılar. Peygamber olan zata hazine verilmesi, yahut bir bahçesi olup, oradan yemesi gerekli olduğunu tasavvur ediyorlardı. Onlar bu sözleriyle Resulullah'ın risaletini inkâr etmiş oluyorlardı: 25/7; yine kinaye olarak: 25/20.

758 — سول — 4

سَوَّلَ تَسْوِيلًا Sürüklemek, teşvik etmek.

سَوَّلَ 47/25.

سَوَّلَتْ 12/18 - 83, 20/96.

759 — سوم — 15

a) سَامَ يَسُومُ سَوْمًا İleri sürmek, itmek, zorlamak.

يَسُومُهم 7/167.

يَسُومُونكم 2/49, 7/141, 14/6.

b) أَسَامَ يُسِيم Otlatmak, salmak.

تُسِيمُونَ 16/10.

c) المُسَوَّمَ المُسَوَّمَةُ İsm-i mef'ul: işaretli, damgalanmış, nişânelenmiş / Otlatılan, salıverilen.

المُسَوِّمُ İsm-i fail olup damgalayan, nişana koyan manasına gelir. Cemisi: مُسَوِّمين مُسَوِّمُون

مُسَوِّمين (Kendilerini yahut atlarını) nişâlendirmiş olan (melekler), 3/125.

مُسَوَّمَة Damgalanmış (işaretlenmiş): 11/83, 51/34.

المُسَوَّمَة Otlatılan, salınan yahut nişâneli (ağzı ve ayakları beyaz olan) yahut çok güzel manasında, 3/14.

d) البَسِيمَى Sîmâ, çehre.

بسِيمَاهم 2/273, 7/46 - 48, 47/30, 48/29, 55/41.

760 — سوى — 83

a) سَوَّى يُسَوِّى تَسْوِيَة Tesviye etmek, düzeltmek / Düzene koymak, kemale erdirmek / Eşit kılmak, eşitlemek.

فَسَوَّى Düzene sokmak, 75/38; 87/2.

سَوَّاك Düzene koymak, tekmil etmek: 18/37, 82/7.

سَوَّاه Düzene koymak, mükemmelleştirmek: 32/9.

سَوَّاها Düzlemek, tesviye etmek, düzgün kılmak yahut düzenlemek, tekmil etmek: 79/28; düzenlemek, tekmil etmek: 91/7; "Onlardan hiçbiri kurtulmamak üzere eşit bir şekilde hepsini helak etti" veya "beldelerini yerle bir etti" mealinde: 91/14.

فَسَوَّاهنّ Düzenlemek, ikmal etmek: 2/29.

سَوَّيْتُه Düzenlemek, ikmal etmek: 15/29, 38/72.

نُسَوِّىَ Müsavi (eşit) kılmak: 75/4 (= Allah Teâlâ'nın, insanların parmakları-

d) السُّوىٰ Düzlük, düzgün / Tam ortada olan.

سُوًى "çukursuz, düzlük bir yer..." yahut "durumumuzun birbirine eşit olduğu menzillerimizin de birbirine müsavi olduğu bir yer..." mealinde: 20/58 (= yahut "tam ortada olan bir yer...").

e) سَوَاءٌ Eşit, müsavi. سَوَاءُ الشَّيْءِ Ortası.

سَوَاءُ السَّبِيلِ Yolun ortası yahut doğru yol.

سَوَاء Eşit, müsavi: 2/6, 7/193, 13/10, 14/21, 22/25, 26/136, 36/10, 52/16, 63/6; orta yol, doğru yol =

سَوَاءُ السَّبِيلِ 2/108, 5/12 - 60 - 77, 28/22, 38/22, 60/1; eşitler, müsavi olanlar: 3/113, 4/89, 16/71, 30/28; doğru kelime yahut (Tevrat, İncil ve Kur'ân'ın ihtilafsız kabul ettiği, sizinle bizim aramızda) müsavi olan kelime yahut ittifaklı (bütün şeriatlarca ihtilafsız) olan kelime =

كَلِمَةٍ سَوَاء 3/64; "senin ile onlar arasında cari olan doğru bir yolla, doğru ve ölçülü bir halde...": 8/58; "Hepinize müsavi bir şekilde (hiç kimseye tahsis etmeden) bildirdim" yahut "Size bildirdiğim Allah Teâlâ'nın vahdaniyetini bilme hususunda benim ile sizler müsavi olmak üzere..." mealinde: 21/109;

سَوَاءِ الْجَحِيمِ Cehennemin ortası: 37/55, 44/47; "eşit bir şekilde": 41/10; müsavi: 45/21.

f) السَّوِيُّ Mu'tedil, dosdoğru, kâmil, düzgün.

السَّوِيَّ Mu'tedil, dosdoğru: 20/135.

سَوِيًّا "Sen, (ahras ve dilsiz olmayıp yaratılışça) sapasağlam ve kâmil (eksiksiz) olduğun halde...": 19/10; tam, düzgün, (yaratılışça) mükemmel: 19/17; mu'tedil, dosdoğru: 19/43, 67/22.

nı birbirine müsavi kılmaya kadir olmakla birlikte, parmakları farklı yapmasıyla insanlara in'amda bulunduğu bildiriliyor.)

نُسَوِّيَكُم Müsavi (eşit) kılmak, denk tutmak: 26/98.

تُسَوَّىٰ "Kendileri arzın toprağı ile müsavi (yerle bir edilmiş) olaydılar...": 4/42.

b) سَاوَى fiili: Müsavi gelmek, eşit olmak / Müsavi kılmak, denkleştirmek.

سَاوَىٰ Müsavi kılmak: 18/96.

c) اسْتَوَى يَسْتَوِي Müsavi olmak, birbirine denk gelmek / Mu'tedil, düzgün olmak/ إِلَى harf-i cerri ile: (Bizzat yahut tedbir ile) yönelmek, ulaşmak / عَلَى harf-i cerri ile: istilâ etmek, yerleşmek, kurulmak.

اسْتَوَى الْغُلَامُ Gençliği kemale ermek.

اسْتَوَى عَلَىٰ ظَهْرِ الدَّابَّةِ Yerleşmek, oturmak, doğrulmak.

اسْتَوَى (Tedbir ile, düzenlemek üzere) yönelmek: 2/29, 41/11; istilâ etmek yahut (keyfiyetsiz olarak) yerleşmek: 7/54, 10/3, 13/2, 20/5, 25/59, 32/4, 57/4; gençliği kemale ermek: 28/14; doğrulmak, kemale ermek, olgunlaşmak (sünbül vermek): 48/29; (hakikî sûreti üzere) doğrulmak: 53/6

اسْتَوَتْ Yerleşmek, durmak: 11/44.

اسْتَوَيْتَ Yerleşmek, binmek: 23/28.

اسْتَوَيْتُم Yerleşmek, kurulmak: 43/13.

لِتَسْتَوُوا Yerleşmek, kurulmak: 43/13.

تَسْتَوِي Müsavi olmak, denk olmak: 13/16, 41/34.

يَسْتَوُونَ Müsavi olmak: 9/19, 16/75, 32/18.

يَسْتَوِي Müsavi olmak: 4/95, 5/100, 6/50, 13/16, 16/76, 35/12 - 19 - 22, 39/9, 40/58, 57/10, 59/20.

يَسْتَوِيَانِ Müsavi olmak, 11/24, 39/29.

761 — سيب — 1

الشَّائِبَة İsm-i fail: (Otlaması için salınmış) serbest bırakılmış hayvan.

سَائِبَة 5/103 (= On batın dişi deve doğurup da, artık serbest bırakılıp, üzerine binilmeyen, tüyü kırkılmayan, sütü içilmeyen deve. Bunun, putlar için serbest bırakılıp, otlamaya salınıp, putların bulunduğu ma'bedlere hizmet eden kimselere verilerek, sütünden içilmeyen, sütü yalnız yolculara ve misafirlere ikram edilen hayvan olduğu da söylenmiştir. Yahut bu, yavrusunun yavrusunu görüp de, serbest bırakılıp üzerine binilmeyen devedir.)

762 — سيح — 3

سَاحَ يَسِيحُ سَيْحًا سِيَاحَة Seyahat etmek, gezmek. İsm-i faili: سَائِحٌ cemisi: سَائِحُون müennesi: سَائِحَةٌ cemisi: سَائِحَاتٌ

فَسِيحُوا 9/2.

السَّائِحُونَ 9/112 (= Oruç tutanlar, Allah yolunda hicret edenler ve "Yeryüzünde dolaşmadılar mı?" âyetiyle amel edip ibret ve tefekkür için gezenler diye tefsir edilmiştir.)

سَائِحَات Oruç tutanlar, Allah yolunda hicret edenler diye tefsir edilmiştir: 66/5.

763 — سير — 27

a) سَارَ يَسِيرُ سَيْرًا مَسِيرًا Gezmek, gitmek, dolaşmak yürümek.

سَارَ 28/29.

تَسِيرُ 52/10.

يَسِيرُوا 12/109, 22/46, 30/9, 35/44, 40/21 - 82, 47/10.

سِيرُوا 3/137, 6/11, 16/36, 27/69, 29/20, 30/42.

السَّيْرَ 34/18.

سَيْرًا 52/10.

b) سَيَّرَ يُسَيِّرُ تَسْيِيرًا Gezdirmek, dolaştırmak, yürütmek.

نُسَيِّرُ 18/47 .

يُسَيِّرُكُم 10/22.

سُيِّرَتْ 13/31, 78/20, 81/3.

c) السِّيرَة Durum, halet, vaziyet, biçim.

سِيرَتَهَا 20/21 (= şekil, durum).

d) السَّيَّارَة Gezici topluluk (kafile, kervan, yolcular).

سَيَّارَة 12/19.

السَّيَّارَة 5/96, 12/10.

764 — سيل — 4

a) سَالَ يَسِيلُ سَيْلًا سَيَلَانًا Akmak.

فَسَالَتْ Akma fiilinin vadilere isnadı mecaz olup, vadilerdeki suların akması muraddır: 13/17.

b) السَّيْلُ Sel, akıntı.

سَيْلَ 34/16.

السَّيْلُ 13/17.

c) أَسَالَ Akıtmak.

أَسَلْنَا 34/12.

حرف الشين

765 — شأم — 3

الْمَشْأَمَة Uğursuzluk /Sol.

الْمَشْأَمَة Her iki mana ile: 56/9 (= iki kere), 90/19.

766 — شئن — 4

الشَّأْنُ Hal, iş, durum. (Ehemmiyetli ve büyük ahval, işler ve durumlar için söylenır.)

شَأْن 10/61, 55/29, 80/37.

شَأْنِهِم 24/62.

767 — شبه — 12

a) شُبِّهَ تَشْبِيهًا عَلَى Müşkil (karışık) olmak / harf-i cerri ile: Karıştırmak, benzetmek yahut iltibas edilmek, karıştırılmak, iltibas ettirilmek.

شُبِّهَ Temsil edilmek, benzetilmek yahut iltibas ettirilmek: 4/157 (= "Lâkin Hz. İsâ zannettikleri kişi kendilerine temsil edildi - Hz. İsâ sûretinde gösterildi - de, onu öldürüp çarmıha gerdiler" veya "Durum kendilerine iltibas ettirildi –karışık gösterildi– de, bu yüzden karıştırdılar" mealinde)

b) مُشْتَبِهَة مُشْتَبِهَةٌ İsm-i fail: Benzeyen, mümasil olan.

مُشْتَبِهًا 6/99 (= birbirine benzeyen).

c) تَشَابَهَ fiili: Benzemek, benzeşmek. İsm-i faili: مُتَشَابِهَة Müennesi: مُتَشَابِهَة cemisi: مُتَشَابِهَاتٌ

تَشَابَهَ 2/70 (= "Bizce sığırlar birbirine benzemekte olup aralarında temyiz yapmak çok güçtür" mealinde); 3/7 (= "müteşabih -benzeşir- olanlarına, te'vile muhtaç olanlarına tabi' olurlar" mealinde); 13/16 (= "kendilerince her iki yaratma mümasil, birbirine benzemekte olup; Allah'ın yarattığı ile şeriklerin yarattığı arasında temyiz mi müşkilleşti?")

تَشَابَهَتْ "Kalpleri, sapıklık ve düşünme yolları hususunda birbirine benzemektedir." 2/118.

مُتَشَابِه "bazısı benzer, bazısı benzemez olarak...": 6/99 - 141.

مُتَشَابِهًا Mümasil, benzeşir: 2/25, 6/141; (Belagatça birbirine) benzeyen: 39/23.

مُتَشَابِهَات Te'vile kabıl olanlar, müteşabihler: 3/7.

أشِحَّة 33/19 (= iki defa)

772 — شحم — 1

الشَّحْمُ İç yağı. Cemisi: شُحُومٌ
شُحُومَهما 6/146.

773 — شحن — 3

المَشْحُونُ İsm-i mef'ul: Doldurulmuş, teçhiz edilmiş, yüklü, dolu.
المَشْحُون 26/119, 36/41, 37/140.

774 — شخص — 2

شَخَصَ يَشْخَصُ شُخُوصاً (Göz) kırpılmamak, (göz faltaşı gibi) açılmak, bakakalmak. İsm-i faili: شاخص شاخصة
تَشْخَصُ 14/42.
شَاخِصَة 21/97.

775 — شدد — 102

a) شَدَّ يَشُدُّ شَدًّا Takviye etmek (kuvvetleştirmek), sıkılamak.
شَدَدْنا 38/20, 76/28.
سَنَشُدُّ 28/35.
اشْدُدْ 20/31; "kalplerine sıkıca perde çek": 10/88.
فَشُدُّوا 47/4.

b) شَدِيدٌ Şiddetli, kuvvetli. Cemisi: شِدَادٌ
أَشَدُّ اَشِدَّاءُ İsm-i tafdil: En şiddetli, en sıkı, daha kuvvetli.
شَدِيد 2/165 - 196 - 211, 3/4 - 11, 5/2 - 98, 6/124, 8/13 - 25 - 48 - 52, 11/80 - 102, 13/6 - 12, 14/2 - 7, 17/5, 22/2, 23/77, 27/33, 34/46, 35/7 - 10, 38/26, 40/3 - 22, 42/16 - 26, 48/16, 53/5, 57/20 - 25, 59/4 - 7 - 14, 85/12; "Onun mala olan sevgisi kuvvetlidir" yahut cimri manasında: 100/8.
الشَّدِيد 10/70, 50/26.

768 — شتت — 5

شَتَّى Dağınık, müteferrik / Dağınık olanlar, müteferrikler. شَتٌّ Müteferrik, ayrı ayrı olan, dağınık. Cemisi: أشْتَاتٌ
أشْتَاتًا 24/61, 99/6.
شَتَّى (Nev'i, tadı ve kokusu) muhtelif (ayrı ayrı) olan: 20/53; (yolları) muhtelif, (cihetleri) çeşitli, müteneww'i, ayrı ayrı: 92/4; müteferrik, ayrı ayrı: 59/14.

769 — شتو — 1

الشِّتَاءُ Kış.
الشِّتَاءِ 106/2

770 — شجر — 27

a) الشَّجَرُ Ağaçlar. Müfredi: شَجَرَة
شَجَرٌ 16/10, 56/52.
الشَّجَر 16/68, 22/18, 36/80, 55/6.
شَجَرَها 27/60.
شَجَرَةٍ 14/24 - 26, 20/120, 23/20, 24/35, 31/27, 37/62 - 64 - 146, 44/43.
الشَّجَرَة 2/35, 7/19 - 20 - 22 (= iki defa), 17/60, 28/30, 48/18.
شَجَرَتَها 56/72.

b) شَجَرَ شَجْرًا شُجُورًا Karışmak, karışıklık çıkmak.
شَجَرَ بَيْنَهم الأمْرُ Münazaa etmek, çekişmek, iş çekişmeye kalmak.
شَجَرَ 4/65 (= çekişmeli olmak).

771 — شحح — 5

شَحَّ يَشِحُّ شَحًّا Cimrilik etmek, hırslı olmak, düşkünlük göstermek.
الشَّحِيحُ Cimri, düşkün, hırslı. أشِحَّة cemisidir.
شُحَّ 59/9, 64/16.
الشُّحَّ 4/128

الشَّرَابُ 18/29.

شَرَابًا 76/21, 78/24.

شَرَابِك 2/259.

شَرَابُه 35/12.

d) المَشْرَبُ İçme, içiş, içme yeri, içme zamanı, su.

Cemisi: مَشَارِبُ

مَشْرَبَهم 2/60, 7/160.

مَشَارِبُ 36/73.

e) أُشْرِبَ fiili: İçirilmek, sindirilmek, karıştırılmak, meftun edilmek, giriftar olmak, dolmak.

أُشْرِبُوا "Küfürleri sebebiyle kalpleri buzağı sevgisiyle doldu": 2/93.

777 — شرح — 5

شَرَحَ يَشْرَحُ شَرْحًا Açmak, genişletmek, genişlik vermek, yarmak.

شَرَحَ 16/106, 39/22.

نَشْرَحْ 94/1.

يَشْرَحْ 6/125.

اشْرَحْ 20/25.

778 — شرد — 1

شَرَّدَ يُشَرِّدُ تَشْرِيدًا Ürkütmek, yıldırmak, dağıtmak, göz korkutmak, kaçırmak.

فَشَرِّدْ 8/57.

779 — شرذم — 1

الشِّرْذِمَة Küçük grup, küçük topluluk.

لَشِرْذِمَة 26/54.

780 — شرر — 31

الشَّرُّ Şer, ayıp, kötülük. İsm-i tafdil olarak da kullanılır: Daha şerli, daha kötü, en kötüsü...

شَرِيرٌ Şerli, kötü. Cemisi: أَشْرَارٌ

شَرَّ Kötülük, şer: 2/216, 3/180, 72/10, 76/11, 113/2 - 3 - 4 - 5, 114/4; İsm-i

شَدِيدًا 3/56, 7/164, 17/58, 18/2, 27/21, 33/11, 41/27, 58/15, 65/8 - 10, 72/8.

شِدَادٌ 12/48, 66/6.

شِدَادًا 78/12.

أَشِدَّاءُ 48/29.

أَشَدَّ 2/74 - 85 - 165 -191 - 200, 4/66 - 77 - 84 (= iki defa), 5/82, 9/69 - 81 - 97, 19/69, 20/71 - 127, 28/78, 30/9, 35/44, 37/11, 40/21 - 46 - 82, 41/15 (= İki defa), 43/8, 47/13, 50/36, 59/13, 73/6, 79/27.

c) الأَشُدُّ Kuvvet, kemal çağı.

أَشُدَّكم 22/5, 40/67.

أَشُدَّه 6/152, 12/22, 17/34, 28/14, 46/15.

أَشُدَّهما 18/82.

d) اشْتَدَّتْ fiili: Şiddetlenmek/

اشْتَدَّتْ 14/18 (= savurmak manasında)

776 — شرب — 39

a) شَرِبَ يَشْرَبُ شِرْبًا تَشْرَابًا İçmek. İsm-i faili: شَارِبٌ cemisi: شَارِبُون شَارِبِين

شَرِبَ 2/249.

فَشَرِبُوا 2/249.

تَشْرَبُونَ 23/33, 56/68.

يَشْرَبُ 23/33, 76/6, 83/28.

يَشْرَبُون 76/5.

اشْرَبُوا 2/60 - 187, 7/31, 52/19, 69/24, 77/43.

اشْرَبِي 19/26.

شُرْب 56/55.

فَشَارِبون 56/54 - 55.

لِلشَّارِبِينَ 16/66, 37/46, 47/15.

b) الشِّرْبُ İçme payı (hissesi), içme hakkı, içme sırası.

شِرْب 26/155 (= ıki kere), 54/28.

c) الشَّرَابُ İçilen şey, içecek, içki.

شَرَاب 6/70, 10/4, 16/10 - 69, 38/42 - 51.

doğduğu yerler veya güneşle ayın doğduğu yerler: 55/17.

c) الْمَشَارِقُ Cemi olup, güneşin her günkü yahut her mevsimde doğduğu yerler veya yıldızların doğduğu yerler manasındadır.

مَشَارِقَ 7/137.

الْمَشَارِقِ 3775, 70/40.

d) الشَّرْقِيُّ الشَّرْقِيَّةُ Doğu.

شَرْقِيًّا 19/16.

شَرْقِيَّةٍ "doğuda ve batıda olmayıp; dâim (perdesiz) güneşin bulunduğu mekandaki..." veya "şark ile garb (doğu ile batı) arasında bulunan..." yahut "dünya ağaçları arasında eşi, benzeri bulunmayan..." demektir: 24/35.

e) أَشْرَقَ إِشْرَاقًا Işıtmak, aydınlatmak, ışık vermek / Doğuş vaktine girmek / Doğuya yönelmek. İsm-i faili: مُشْرِقٌ cemisi: مُشْرِقِينَ مُشْرِقُونَ

أَشْرَقَتِ Etrafı aydınlatmak: 39/69 (= parlamak).

الإِشْرَاقِ Güneşin doğduğu (ışık verdiği) vakit: 38/18.

مُشْرِقِينَ Güneşin doğduğu vakitte bulunanlar veya doğuya müteveccih (= yönelmiş) olanlar manasında: 15/73, 26/60.

784 — شرك — 167

a) الشَّرِيكُ Ortak. Cemisi: شُرَكَاءُ

شَرِيكٌ 6/163, 17/111, 25/2.

شُرَكَاءُ 4/12, 6/94 - 100 - 139, 7/190, 10/66, 13/16 - 33, 30/28, 34/27, 39/29, 42/21, 68/41.

شُرَكَاءَكُمْ 7/195, 10/71, 28/64, 35/40.

شُرَكَاؤُكُمْ 6/22, 10/28.

شُرَكَائِكُمْ 10/34 - 35, 30/40.

شُرَكَاؤُنَا 16/86.

tafdil olarak: 5/60 (= iki defa) 8/22 - 55, 12/77, 19/75, 22/72, 25/34, 38/55, 98/6.

الشَّرَّ Şer, kötülük: 10/11, 17/11 - 83, 21/35, 41/49 - 51, 70/20.

شَرًّا Kötülük, şer: 24/11, 99/8.

شَرُّهُ Kötülük, şer: 76/7.

الأَشْرَارُ 38/62.

b) الشَّرَرُ Kıvılcımlar. شَرَرَة 'nin cemisi.

بِشَرَرٍ 77/32.

781 — شرط — 1

الشَّرَطُ Alâmet, Cemisi: أَشْرَاطٌ

أَشْرَاطُهَا 47/18

782 — شرع — 5

a) شَرَعَ fiili: Açıklamak, beyan ve izahta bulunmak, meşru' kılmak.

شَرَعَ 42/13.

شَرَعُوا 42/21.

b) شَارِعٌ İsm-i fail: Ortaya çıkan, gözüken. Cemisi: شُرَّعٌ

شُرَّعًا 7/163 (= meydana çıkanlar, gözükenler, akın edenler)

c) الشَّرْعَةُ الشَّرِيعَةُ Allah'ın beyan ve izah buyurduğu husus (vaz' ettiği yol, açtığı çığır) = şeriat.

شِرْعَةً 5/48.

شَرِيعَةٍ 45/18.

783 — شرق — 17

a) الْمَشْرِقُ Güneşin doğduğu yer (doğu).

الْمَشْرِقُ 2/115 - 142 - 177 - 258, 26/28, 73/9.

b) الْمَشْرِقَيْنِ الْمَشْرِقَانِ Tesniye olup, güneşin kış ve yaz doğduğu yerler yahut güneşle ayın doğduğu yerler manasındadır.

الْمَشْرِقَيْنِ "Keşke benimle senin arandaki uzaklık, doğu ile batı arası kadar olsaydı": 43/38; güneşin yazlı-kışlı

المُشْرِكُونَ 9/28 - 33, 61/9.

مُشْرِكِين 6/23, 22/31, 30/42, 40/84.

المُشْرِكِين 2/105 - 135 - 221, 3/67 - 95, 6/14 - 79 - 106 - 137 - 161, 9/1- 3 - 4 - 5 - 6 - 7 - 17 - 36 - 113, 10/105, 12/108, 15/94, 16/120 - 123, 28/87, 30/31, 33/73, 41/6, 42/13, 48/6, 98/1 - 6.

مُشْرِكَة 2/221, 24/3.

المُشْرِكَات 2/221, 33/73, 48/6.

d) اَشْرَكَ fiili aynı zamanda ortak etmek manasına gelir.

اَشْرِكْه 20/32.

e) شَارَكَ يُشَارِكُ fiili: Müşareket = ortaklık yapmak, ortak olmak.

شَارِكْهم 17/64.

f) مُشْتَرِكٌ iştirak eden, katılan, ortak manasında ism-i fail. Cemisi: مُشْتَرِكُونَ

مُشْتَرِكُون 37/33, 43/39.

25 — شرى — 785

a) شَرٰى يَشْرِى شِرَاءً Satmak.

شَرَوْا 2/102.

شَرَوْه 12/20.

يَشْرُون 4/73.

يَشْرِى 2/207.

b) اشْتَرٰى يَشْتَرِى اشْتِرَاءً Satmak (Nadiren kullanılır.) / Satın almak.

اشْتَرٰى Satın almak: 9/111.

اشْتَرَاه Satın almak: 2/102, 12/21.

اشْتَرَوا Satın almak: 2/16 - 86 -175, 3/177 - 187, 9/9; satmak yahut satın almak manasında: 2/90.

تَشْتَرُوا Satın almak: 2/41, 5/44, 16/95.

نَشْتَرِى Satın almak: 5/106.

لِيَشْتَرُوا Satın almak: 2/79.

يَشْتَرُون Satın almak: 2/174, 3/77 - 187 - 199, 4/44.

يَشْتَرِى Satın almak: 31/6.

لِشُرَكَائِنا 6/136.

شُرَكَاءهم 16/86.

شُرَكَاؤهم 6/137, 10/28.

شُرَكَائِهم 6/136 (= iki kere), 3/13 (= iki kere), 68/41.

شُرَكَائِى 16/27, 18/52, 28/62 - 74, 41/47.

b) الشِّرْكُ Ortaklık, hisse / Ortak koşma, şirk.

شِرْك Ortaklık: 34/22, 35/40, 46/4.

الشِّرْكَ (Allah'a) ortak koşma, şirk: 31/13.

c) اَشْرَكَ يُشْرِكُ اِشْرَاكًا (Allah'a) ortak koşmak. İsm-i faili: مُشْرِكٌ cemisi: مُشْرِكِين müennesi: مُشْرِكَة müennesinin cemisi: مُشْرِكُونَ

اَشْرَكَ 7/173.

اَشْرَكْتَ 39/65.

اَشْرَكْتم 6/81 (= iki defa)

اَشْرَكْتمُونِ Aslı: اَشْرَكْتمُونِى 14/22.

اَشْرَكْنا 6/148.

اَشْرَكُوا 2/96, 3/151 - 186, 5/82, 6/22 - 88 - 107 - 148, 10/28, 16/35 - 86, 22/17.

اُشْرِك 13/36, 18/38 - 42, 40/42, 72/20.

تُشْرِك 22/26, 29/8, 31/13 - 15.

تُشْرِكُوا 4/36, 6/151, 7/33

تُشْرِكُون 6/19 - 41 - 64 - 78 - 80, 11/54, 40/73.

نُشْرِكَ 3/64,12/38, 72/2.

يُشْرِك 4/48 - 116, 5/72, 18/26 - 110, 22/31.

يُشْرِكُونَ 7/190 - 191, 9/31, 10/18, 16/1 - 3 - 54, 23/59 - 92, 24/55, 27/59 - 63, 28/68, 29/65, 30/33 - 35 - 40, 39/67, 52/43, 59/23.

يُشْرِكْن 60/12.

يُشْرَك 4/48 - 116, 40/12.

مُشْرِك 2/221, 24/3.

مُشْرِكُون 6/121, 12/106, 16/100.

شَيَاطِينَ 6/112.

الشَّيَاطِين 2/102 (= iki defa), 6/71 - 121, 7/27 - 30, 17/27, 19/68 - 83, 21/82, 23/97, 26/210 - 221, 37/65, 38/37, 67/5.

شَيَاطِينِهِم 2/14.

790 — شعب — 2

a) الشَّعْبُ Millet, ırk. Cemisi: شُعُوبٌ

شُعُوبًا 49/13.

b) الشُّعْبَةُ Şu'be, bölüm, kısım. Cemisi: شُعَبٌ

شُعَب 77/30.

791 — شعر — 40

a) الشَّعْر Kıl. Cemisi: أَشْعَارٌ

اَشْعَارِها 16/80.

b) شَعَرَ يَشْعُرُ شُعُورًا Hissetmek, bilmek, farkına varmak, farkında olmak.

تَشْعُرُونَ 2/154, 26/113, 39/55, 49/2.

يَشْعُرُون 2/9 - 12, 3/69, 6/26 - 123, 7/95, 12/15 - 107, 16/21 - 26 - 45, 23/56, 26/202, 27/18 - 50 - 65, 28/9 - 11, 29/53, 39/25, 43/66.

c) أَشْعَرَ يُشْعِرُ Hissettirmek, iş'ar etmek, bildirmek, sezdirmek.

يُشْعِرُكم 6/109.

يُشْعِرَنَّ 18/19.

d) الشِّعْرُ Şiir. İsm-i fail: الشَّاعِرُ Şiir söyleyen, şair. Cemisi: شُعَرَاءُ

الشِّعْرَ 36/69.

شَاعِر 21/5, 37/36, 52/30, 69/41.

الشُّعَرَاءُ 26/224.

e) الشَّعَائِرُ Yapılması gereken şeyler, vazifeler, alâmetler manasında olup

شَعَائِرُ الحَجِّ Hacda yapılması gereken vazifeler, hacca ait ameller ve menasik demektir, شَعِيرَة 'nin cemisidir.

شَعَائِر 2/158, 5/2, 22/32 - 36.

786 — شطأ — 2

الشَّطْءُ Taraf, canib, kenar, uç.

شَطْءَ الزَّرْع Ekin filizi.

شَطْأَه 48/29.

الشَّاطِئُ Kıyı, yamaç.

شَاطِئِ Yamaç: 28/30.

787 — شطر — 5

الشَّطْرُ Taraf, yön, cihet.

شَطْرَ 2/144 - 149 - 150.

شَطْرَهُ 2/144 - 150.

788 — شطط — 3

a) الشَّطَطُ Cevr, eziyet, hududu aşma, saçmalama.

شَطَطًا 18/14, 72/4.

b) شَطَّ يُشِطُّ fiili: Cevretmek, haksızlık etmek, eziyette bulunmak.

تُشْطِطْ 38/22.

789 — شطن — 88

الشَّيْطَانُ Şeytanlık yapan (inatçı, zorba) / Şeytan (= bozgunculuk ve şer hususunda teşvikte bulunan habis mahluk). Cemisi: شَيَاطِينُ

شَيْطَان 15/17- 22/3, 37/7, 81/25.

الشَّيْطَان 2/36 - 168 - 208 - 268 - 275, 3/36 - 155 - 175, 4/38 - 60 - 76 (= iki defa) - 83 - 119 - 120, 5/90 - 91, 6/43 - 68 - 142, 7/20 - 22 - 27 - 175 - 200 - 201, 8/11 - 48, 12/5 - 42 - 100, 14/22, 15/17, 16/63 - 98, 17/27 - 53 (= iki kere) - 64,18/63, 19/44 (= iki kere) - 45, 20/120, 22/52 (= iki kere) - 53, 24/21 (= iki kere), 25/29, 27/24, 28/15, 29/38, 31/21, 35/6, 36/60, 38/41, 41/36, 43/62, 47/25, 58/10 - 19 (= üç kere), 59/16.

شَيْطَانًا 4/117, 43/36.

f) المَشْعَرُ Belirlenmiş (malum) ve zahir mevki', ibadete tahsis edilen yer.

المَشْعَر Burada murad, Müzdelife'dir: 2/198.

g) الشِّعْرَى Bir yıldız adı.

الشِّعْرَى 53/49.

792 — شعل — 1

اشْتَعَلَ fiili: Tutuşmak, yanmak.

اشْتَعَلَ الرَّأْسُ Saç ağarmak.

اشْتَعَلَ 19/4.

793 — شغف — 1

شَغَفَ يَشْغَفُ شَغْفًا Gönlüne girmek. شَغَفَهَا حُبًّا Gönlünü çelmek, tutulmak, aşık olmak, sevdadan bağrı yanmak.

شَغَفَهَا 12/30.

794 — شغل — 2

a) شَغَلَ يَشْغَلُ شَغْلًا شُغْلًا Meşgul etmek, uğraştırmak.

شَغَلَتْنَا 48/11 (= alıkoymak)

b) الشُّغْلُ الشُّغْلُ İş, meşguliyet, uğraşma.

شُغُل 36/55.

795 — شفع — 31

a) الشَّفْعُ Çift.

الشَّفْعِ 89/3 (= Bunun, mahlukat olduğu, mahlukatın mürekkebât= terkib edilmiş mevcutlar olması cihetiyle böyle dendiği; âyette geçen – الوتر – 'ın de Allah Teâlâ olduğu söylenmiştir. Ayrıca bu ikisinin namaz olduğu, namazda çift ve tek olan hususlar bulunduğu söylendiği gibi, bu ikisinden murad, sayıların külli manası olup, sayılar bu ikisinden harıçte kalamayacağı da denmiştir. Bir kavle göre de tek ve çift olan, gecelerdir.)

b) شَفَعَ يَشْفَعُ شَفَاعَةً Şefaat etmek, kayırmak. İsm-i faili: شَافِعٌ cemisi: شَافِعُون شُفَعَاءُ Şefaatçi. Cemisi: الشَّفِيعُ شَافِعِين يَشْفَع 2/255; Bir kimsenin, iyi veya kötü bir işte başkasına yardımcı olması halinde, mükâfat veya ceza hususunda ona ortak olacağı şu âyette bildirilmektedir: 4/85 (= iki kere). Âyetteki şefaatin = aracılığın, başkasına iyi veya kötü bir çığır açmak manasında olup; neticede kendisi de aynı duruma ortak olacağı da söylenmiştir.)

فَيَشْفَعُوا 7/53.

يَشْفَعُون 21/28.

شَفَاعَة 2/123 - 254, 4/85 (= iki kere), 74/48.

الشَّفَاعَة 19/87, 20/109, 34/23, 43/86; "Bütün şefaatlerin sahibi", maliki Allah'tır. O'nun izni ve rızası olmaksızın hiç kimse herhangi bir şefaatte bulunamaz." mealinde: 39/44.

شَفَاعَتُهم 36/23, 53/26.

شَافِعِين 26/100.

الشَّافِعِين 74/48.

شَفِيع 6/51 - 70, 10/3, 32/4, 40/18.

شُفَعَاء 7/53, 30/13, 39/43.

شُفَعَاءِكم 6/94

شُفَعَاؤنا 10/18.

796 — شفق — 11

a) الشَّفَقُ Şafak (akşamleyin zuhur eden ufuktaki kızıllık).

بِالشَّفَقِ 84/16.

b) أَشْفَقَ fiili: Çekinmek, sakınmak. İsm-i faili: مُشْفِقٌ cemisi: مُشْفِقُون مُشْفِقِين

أَأَشْفَقْتُم "Gizli konuşmanızın önü sıra sadaka vermekle fakirliğe düşmekten mi sakınıp korktunuz?" veya "Gizli konuşmanızın önü sıra

sadaka vermekle, buna fakirliğin terettüb edeceği endişesi ve tevehhümü yüzünden sadaka vermekten mi korkup sakındınız?": 58/13. أَشْفَقْنَ "emaneti yüklenmekten çekindiler": 33/72.

مُشْفِقُون Çekinenler, korkanlar: 21/49, 23/57, 42/18, 70/27.

مُشْفِقِين Çekinenler, korkanlar: 18/49, 42/22, 52/26.

797 — شفه — 1

الشَّفَةُ Dudak. Tesniyesi: شَفَتَانِ

شَفَتَيْن 90/9.

798 — شفو — 2

الشَّفَا Kıyı, kenar.

شَفَا Kenar: 3/103, 9/109.

شَفَتَيْن Bakınız: شفه maddesi.

799 — شفى — 6

a) شَفَى يَشْفِى شِفَاءً Şifa vermek, iyileştirmek / Kurtarmak, ferahlandırmak.

يَشْفِ ferahlandırmak: 9/14.

يَشْفِيْنِ Aslı: 26/80 يَشْفِيْنِى (= Şifa vermek)

b) الشِّفَاءُ Masdar: Şifâ = iyileştirme / Devâ, derman, ilaç / Mecazen: (Kalpleri ve nefisleri gam, keder v.b. illetlerden) kurtarıp ferahlandıran.

شِفَاء (Kalpleri illetlerinden) kurtarıp ferahlandıran: 10/57, 17/82, 41/44; şifâ = iyileştirme veya deva: 16/69.

800 — شقق — 28

a) شَقَّ يَشُقُّ شَقًّا Yarmak.

شَقَقْنَا 80/26.

شَقًّا 80/26.

b) انْشَقَّ يَنْشَقُّ Yarılmak.

انْشَقَّ 54/1.

انْشَقَّتْ 55/37, 69/16, 84/1.

تَنْشَقُّ 19/90.

c) تَشَقَّقَ يَتَشَقَّقُ Çatlamak, çokça yarılmak, parçalanmak.

تَشَقَّقُ Aslı: تَتَشَقَّقُ 25/25, 50/44.

d) اشَّقَّقَ يَشَّقَّقُ Aslı: تَشَقَّقَ يَتَشَقَّقُ Çatlamak, çokça yarılmak, parçalanmak.

يَشَّقَّقُ 2/74.

e) أَشَقُّ İsm-i tafdil: Daha güç, en güç, en zor, en meşakkatli.

اشَقُّ 13/34.

f) عَلٰى شَقَّ يَشُقَّ harf-i cerri ile: Zorluk vermek, meşakkate sokmak.

اَشُقَّ 28/27.

g) الشِّقُّ Şık, yarım, yarı / Meşakkat, güçlük.

بِشِقِّ 16/7 (= Meşakkat, yorgunluk; yahut yarı manasında olup, bu çalışmanın, insanın kuvvetini noksanlaştırıp, âdeta yarı kuvvetini götürmesi noktasından böyle buyurulmuştur.)

h) الشُّقَّة Meşakkatli ve yorucu mesafe.

الشُّقَّةُ 9/42.

i) شَاقَّ يُشَاقُّ مُشَاقَّةً شِقَاقًا Muhalefet etmek, ayrılık yapmak.

شَاقُّوا 8/13, 47/32, 59/4.

تُشَاقُّونَ 16/27.

يُشَاقِّ 59/4.

يُشَاقِقِ 4/115, 8/13.

شِقَاق 2/137 - 176, 4/35, 22/53, 38/2, 41/52.

شِقَاقِى 11/89.

801 — شقى — 12

شَقِى يَشْقٰى شَقًا شَقَاءً شَقَاوَةً شَقْوَةً Bedbaht (kötü halli) olmak, mes'ud olmamak. شَقِيٌّ Bedbaht, kötü halli,

İsm-i tafdili: أَشْقَى Daha bedbaht, en saadetsiz.

شَقُوا 11/106.

لِتَشْقَى "Biz Kur'ân'ı sana, Onlar inanmıyorlar diye tasalanasın için, kendini üzesin diye indirmedik": 20/2.

فَتَشْقَى 20/117.

يَشْقَى 20/123.

شِقْوَتُنَا Sapıklık, fesad-ı nefis (bozuk ahval), bedbahtlık: 23/106.

شَقِيٌّ 11/105.

شَقِيًّا Mahrum, çalışması boşa giden, bedbaht (bahtsız): 19/4 - 48; kötü halli: 19/32.

الأَشْقَى 87/11, 92/15.

أَشْقَاهَا 91/12.

802 — شكر — 75

a) شَكَرَ يَشْكُرُ شُكْرًا شُكُورًا شُكْرَانًا Şükretmek. (Fail Allah olduğu zaman, kullarının salih amellerine mukabil "mükafat vermesi" manasına gelir.) İsm-i faili: شَاكِرٌ cemisi: شَاكِرِين شَاكِرُونَ İsm-i mef'ulü: مَشْكُورٌ

شَكَرَ 27/40, 54/35.

شَكَرْتُم 4/147, 14/7.

اُشْكُرْ 27/19 - 40, 46/15.

تَشْكُرُوا 39/7.

تَشْكُرُون 2/52 - 56 - 185, 3/123, 5/6 - 89, 7/10, 8/26, 16/14 - 78, 22/36, 23/78, 28/73, 30/46, 32/9, 35/12, 45/12, 56/70, 67/23.

يَشْكُرُ 27/40, 31/12 (= iki kere)

يَشْكُرُون 2/243, 7/58, 10/60, 12/38, 14/37, 27/73, 36/35 - 73, 40/61.

اشْكُرْ 31/12 - 14.

اشْكُرُوا 2/152 - 172, 16/114, 29/17, 34/15.

شُكْرًا 34/13.

شُكُورًا 25/62, 76/9

شَاكِرٌ 2/158.

شَاكِرًا 4/147, 16/121, 76/3.

شَاكِرُون 21/80.

شَاكِرِينَ 7/17

الشَّاكِرِينَ 3/144 - 145, 6/53 - 63, 7/144 - 189, 10/22, 39/66.

مَشْكُورًا 17/19, 76/22.

b) الشَّكُورُ Çok şükreden / Allah Teâlâ'nın isimlerinden birisi olup, kullarının az amellerine mukabil çok mükafat veren manasına gelir.

شَكُور 14/5 (= çok şükreden), aynı manada: 31/31, 34/19, 42/32; esmâ-i ilâhiyeden biri olarak: 35/30 - 34, 42/23, 64/17.

الشَّكُورُ Çok şükreden: 34/13.

شُكُورًا Çok şükreden: 17/3.

803 — شكس — 1

مُتَشَاكِسُ İsm-i fail: Terslik gösteren, aksilik çıkaran, zıddına giden. Cemisi: مُتَشَاكِسُون

مُتَشَاكِسُون 39/29.

804 — شكك — 15

الشَّكُّ Şüphe, tereddüt. هو فى شكّ منه O, ondan şüphe etmektedir.

شَكَّ 4/157, 10/94 - 104, 11/62 - 110, 14/9 - 10, 27/66, 34/21 - 54, 38/8, 40/34, 41/45, 42/14, 44/9.

805 — شكل — 2

a) الشَّكْل Şekil, sûret.

شَكْلَة 38/58.

b) الشَّاكِلَة Şekil / Seciye, karakter, mezhep = gidişat, tarikat = takip edilen yol.

شَاكِلَتِه Seciye yahut mezhep = gidişat ve tarikat: 17/84.

806 — شكو — 3

a) شَكَا يَشْكُو شَكْوًا شَكَاةً شِكَايَةً Şikâyet etmek, (derdini) açmak.

اَشْكُوا 12/86.

b) اشْتَكَى يَشْتَكِى Şikâyetçi olmak, şikâyette bulunmak.

تَشْتَكِى 58/1.

c) المِشْكَاةُ (Lamba koymak v.s. için duvarda açılan) oyuk.

كَمِشْكَاة 24/35.

807 — شمت — 1

اَشْمَتَ يُشْمِتُ Yüzünü güldürmek.

تُشْمِتْ 7/150.

808 — شمخ — 1

شَامِخٌ İsm-i fail: Yüksek. Cemisi: شَامِخَاتٌ

شَامِخَات 77/27.

809 — شمأز — 1

اشْمَأَزَّ اشْمِئْزَازًا Ürpermek, büzülmek, tiksinmek, burkulmak, hoşlanmamak.

اشْمَأَزَّتْ 39/45 (= Ürpermek, hoşlanmamak)

810 — شمس — 33

الشَّمْسُ Güneş

الشَّمْس 2/258, 6/78 - 96, 7/54, 10/5, 12/4, 13/2, 14/33, 16/12, 17/78, 18/17 - 86 - 90, 20/130, 21/33, 22/18, 25/45, 27/24, 29/61, 31/29, 35/13, 36/38 - 40, 39/5, 41/37 (= iki defa), 50/39, 55/5, 71/16, 75/9, 81/1, 91/1.

شَمْسًا 76/13.

811 — شمل — 12

a) اَشْتَمَلَ fiili: Tazammun etmek, ihata etmek, içine almak.

اَشْتَمَلَتْ 6/143 - 144.

b) الشِّمَالُ Sol. Cemisi: شَمَائِلُ

شِمَال 34/15.

الشَّمَالِ 18/17 - 18, 50/17, 56/41 (= iki kere), 70/37.

بِشِمَالِهِ 69/25.

الشَّمَائِل 16/48.

شَمَائِلِهِم 7/17.

812 — شنأ — 3

الشَّانِئُ İsm-i fail: Buğzeden. الشَّنَآنُ Buğz, kin.

شَنَآنُ 5/2 - 8.

شَانِئَك 108/3.

813 — شهب — 5

الشِّهَابُ Yanan odun, tutuşmuş ağaç parçası / Kayan yıldız. Cemisi: شُهُبٌ

شِهَاب Kayan yıldız: 15/18, 37/10; yanan odun: 27/7.

شِهَابًا Kayan yıldız: 72/9.

شُهُبًا Kayan yıldızlar 72/8.

814 — شهد — 159

a) شَهِدَ يَشْهَدُ شَهَادَةً Hazır olmak / Bilmek / Delâlet etmek, şahitlik etmek / Yemin etmek.

شَهِدَ Hazır olmak, bulunmak: 2/185; şahitlik etmek: 3/18, 12/26, 41/20, 43/86, 46/10.

شَهِدْتم Şahitlik etmek: 41/21.

شَهِدْنا Şahitlik etmek: 6/130, 7/172, 12/81; bulunmak, hazır olmak: 27/49.

شَهِدُوا Şahitlik etmek, şahit olmak: 3/86, 4/15, 6/130 - 150, 7/37; hazır olmak, bulunmak: 43/19.

أَشْهَدُ Şahitlik etmek: 6/19.

تَشْهَد Şahitlik etmek: 6/150, 24/24, 36/65; yemin etmek: 24/8.

تَشْهَدُون Şahitlik etmek: 2/84, 6/19; şahitlik etmek veya hazır olmak, bulunmak, bilmek: "Allah'ın âyetlerinin sıhhatine delâlet eden hususları bildiğiniz halde..." yahut "Başbaşa kaldığınızda İslâm dininin sıhha-

الشَّاهِدِين Şahitler, (vücud ve vahdaniyet-i ilâhiyeyi) ikrar edenler, şehadet getirenler: 3/53, 5/83; şahitler: 3/81, 5/113, 21/56; huzurda bulunanlar: 28/44.

شُهُودٌ 85/7 (= Şahitler)

شُهُودًا Gözetleyiciler: 10/61; "Yanında hazır olup da Onları müşahede etmekle zevklendiği oğullar..." veya "Meclislerde (oturmalarda, mahfellerde) hazır olan oğullar..." yahut "Hükme bağlanacak hususlarda şahitlikleri dinlenen oğullar...": 74/13.

الأَشْهَادُ Şahitler: 11/18, 40/51.

شَهِيد Şahitler: 2/282, 4/41, 41/47, 50/21, 100/7; (zihni) hazır olan, (işitileni) güzelce anlayan: 50/37; esmâ-i ilâhiyeden: 3/98, 5/117, 6/19, 10/46, 22/17, 34/47, 41/53, 58/6, 85/9.

شَهِيدًا Şahit, gözetleyici: 2/143, 4/41, 5/117, 16/89, 22/78; esmâ-i ilâhiyeden: 4/33 - 79 - 166, 10/29, 13/ 43, 17/96, 29/52, 33/55, 46/8, 48/28; hazır olan: 4/72; şahit: 4/159, 16/84 - 89, 28/75.

شَهِدَيْنِ Şahitler (iki şahit): 2/282.

شُهَدَاء Hazır olanlar: 2/133, 6/144; şahitler: 2/143, 3/140, 4/135, 5/8 - 44, 22/78, 24/4 - 6 - 13; "Rasulullah'ın (SAV) geleceğine dair müjdeyi önceden bildiğiniz ve peygamberliğinin sahih oluşuna muttali' olduğunuz halde..." veya şahitler: "milletinizce siz doğru kimseler olup, sözünüze güvenildiği ve hükümlerde şahit olarak gösterildiğiniz halde...": 3/99.

الشُّهَدَاء Şahitler: 2/282 (= iki defa), 24/13; (yakından görerek, burhanlarla tanıyıp) bilenler veya şehitler, Allah yolunda öldürülenler: 4/69; şahitler: 39/69 (= Ümmetlerin lehinde ve aleyhinde şahitlık edenler); şehitler: 57/19 (= "Allah'a ve rasullerine inananlar var ya; işte Onlar Rableri katında sıddıklar ve şehitler mertebesindedirler.")

tini ikrar ettiğiniz halde..." yahut "İslâm dininin sıhhatini gösteren hüccetleri gördüğünüz halde...": 3/70.

تَشْهَدُون Aslı: تَشْهَدُونَنِي Hazır olmak, bulunmak: 27/32.

نَشْهَدُ Şahitlik etmek: 63/1.

يَشْهَدُ Şahitlik etmek: 4/166, 9/107, 41/22, 59/11, 63/1; hazır olmak, bulunmak: 24/2.

يَشْهَدْه Hazır olmak, bulunmak: 83/21.

لِيَشْهَدُوا Hazır olmak, bulunmak: 22/28.

يَشْهَدُون Şahitlik etmek veya bilmek: 4/166, 6/150; hazır olmak, bulunmak: "Ona verilecek cezada hazır olsunlar" veya şahitlik etmek: "sabık sözünü yahut fiilini haber verebilirler, şahitlik ederler" mealinde: 21/61; hazır olmak veya şahitlik etmek: "yalana şahitlik etmezler": 25/72.

اشْهَدْ Şahitlik etmek: 3/52, 5/111.

اشْهَدُوا Şahitlik etmek: 3/64 - 81, 11/54.

b) الشَّاهِدُ İsm-i fail: Hazır olan, bilen, şahit, gözetleyici, yemin eden. Cemisi: شُهُودٌ شَاهِدِين شَاهِدُون اَشْهَادٌ

شَاهِدٌ الشَّهِيدُ 'ün mübalağası = Çokça bulunan, iyi gözetleyen, çok bilen, iyi şahitlik eden / Allah yolunda savaşırken öldürülen / Açık delil / Allah Teâlâ'nın isimlerinden birisi: (Her şeye) muttali' olan, iyi bilen manasını ifade eder. Tesniyesi: شَهِدَيْنِ شَاهِدَانِ cemisi: شُهَدَاءُ

شاهد Açık deliller manasında: 11/17; şahit: 12/26, 46/10; hazır olan, huzurda bulunan: 85/3.

شَاهِدًا Şahit: 33/45, 48/8, 73/15.

شَاهِدُون hazır olanlar 37/150 (= "Yoksa melekleri dişi olarak yarattık da, Onlar bizim yaratmamızda hazır mı oldular?")

شَاهِدِين Şahitler: 9/17; (ilmen) huzurda bulunanlar: 21/78.

شُهَدَاءَكم Şahitler: 2/23, 6/150.

c) شَهَادَةٌ Masdar: Şahitlik etmek, yemin etme, huzurda bulunana, hazır olma. Cemisi: شَهَادَاتٌ

شَهَادَة Şahitlik etme: 2/140, 5/106 (= iki kere), 6/19, 24/4 - 6.

الشَّهَادَة Şahitlik etme: 2/282 - 283, 5/108, 65/2; hazırda olma, görünen: 6/73, 9/94 - 105, 13/9, 23/92, 32/6, 39/46, 59/22, 62/8, 64/18.

شَهَادَتُنَا Şahitlik etme: 5/107.

شَهَادَتُهم Şahitlik etme: 43/19.

شَهَادَتِهَا Şahitlik etme: 5/107.

شَهَادَات Yeminler: 24/6 - 8.

بِشَهَادَاتِهِم Şahitlikler: 70/33.

d) مَشْهَدٌ Mimli masdar: Hazır oluş, huzurda bulunuş.

مَشْهَد 19/37.

e) المَشْهُودُ İsm-i mef'ul: Hazırda tutulan, müşahede edilen, görülen.

مَشْهُود 11/103, 85/3.

مَشْهُودًا Melekler tarafından müşahede edildiği söylenmiştir: 17/78.

f) أَشْهَدَ Fiili: Hazır etmek, hazır tutmak, bulundurmak.

أَشْهَدْتُم 18/51.

g) أَشْهَدَ يُشْهِدُ Fiili عَلَى harf-i cerri ile birlikte şahit tutmak, şahit kılmak manasını ifade eder.

أَشْهَدَهم 7/172.

أُشْهِدُ 11/54.

يُشْهِدُ 2/204.

اشْهِدُوا 2/282, 4/6, 65/2.

h) اسْتَشْهَدَ يَسْتَشْهِدُ Şahit tutmak, şahitlik etmesini istemek.

اسْتَشْهِدُوا 2/282, 4/15.

815 — شهر — 21

الشَّهْرُ Ay / Hilal. Tesniyesi: شَهْرَيْنِ Cemisi: أَشْهُرٌ شُهُورٌ شَهْرَانِ

شَهْرِ 2/185, 34/12 (= iki kere), 97/3.

الشَّهْر 2/185 (= Hilal, ay veya senenin 1/12'si olan ay) - 194 (= iki kere) - 217, 5/2 - 97.

شَهْرًا 9/36, 46/15.

شَهْرَيْن 4/92, 58/4.

الشُّهُور 9/36.

أَشْهُر 2/197 - 226 - 234, 9/2, 65/4.

الأَشْهُرُ 9/5.

816 — شهق — 2

الشَّهِيقُ Nefesi uzun uzadıya içe çekmek, homurtu, inilti. Derince nefes alma.

شَهِيقٌ 11/106 (inilti).

شَهِيقًا Homurtu: 67/7.

817 — شهو — 3

a) الشَّهْوَةُ Şehvet, şiddetli arzu, nefsin isteği. Cemisi: شَهَوَاتٌ

شَهْوَة Nefsin isteği: 7/81, 27/55.

الشَّهَوَات Nefsin istekleri: 3/14, 4/27, 19/59.

b) اشْتَهَى يَشْتَهِي اِشْتِهَاءً (Canı) çekmek, çok arzu etmek, iştihası olmak.

اشْتَهَتْ 21/102.

تَشْتَهِي 41/31.

تَشْتَهِيه 43/71.

يَشْتَهُون 16/57, 34/54, 35/22, 56/21, 77/42.

818 — شوب — 1

الشَّوْبُ Karışık, karıştırılmış, katıştırılmış. (Bir-iki madde katıştırılarak elde edilen mayi v.b.)

لَشَوْبًا 37/67.

819 — شور — 4

a) أَشَارَ اِشَارَةً İşaret etmek, göstermek.

فَأَشَارَتْ 19/29.

b) شَاوَرَ مُشَاوَرَةً Reyini almak, müşavere etmek, danışmak.

شَاوِرْهم 3/159.

c) التَّشَاوُرُ Birbirine danışma.

تَشَاوُرٍ 2/233

d) الشُّورٰى Şûra, müşavere, danışma.

شُورٰى "Onların işi aralarında danışma iledir": 42/38.

820 — شوظ — 1

الشُّوَاظُ Dumansız alev.

شُوَاظٌ 55/35.

821 — شوك — 1

الشَّوْكَةُ Şevket, güç, kuvvet, silah.

الشَّوْكَة 8/7.

822 — شوى — 2

a) شَوٰى يَشْوِى شَيْئًا Kızartmak, kavurmak.

يَشْوِى 18/29.

b) El-ayak gibi uzuvlara ve kafa derisine yahut kafatası kemiklerinden olan, beynin üzerindeki kemiğe الشَّوٰى denir. Bu lafız, derilerin dış yüzü manasına da gelir.

للشَّوٰى (El-ayak gibi) uzuvlar, kafa derisi veya kafatası kemiklerinden birisi yahut derilerin dış yüzü: 70/16.

823 — شیء — 519

a) شَآءَ يَشَآءُ شَيْئًا مَشِيئَة Dilemek, istemek.

شَآءَ 2/20 - 70 - 220 - 253 (= iki kere) - 255, 4/90, 5/48, 6/35 - 41 - 107 - 112 - 128 - 137 - 148 - 149, 7/188, 9/28, 10/16 - 49 - 99, 11/33 - 107 - 108 - 118, 12/99, 16/9 - 35 - 93, 18/29 (= iki kere) - 39 - 69, 23/24, 25/10 - 45 - 57, 27/87, 28/27, 33/24, 37/102, 39/68, 41/14, 42/8, 43/20, 48/27, 73/19, 74/37 - 55, 76/29, 78/39, 80/12 - 22, 81/28, 82/8, 87/7

شِئْتَ 7/155, 18/77, 24/62.

شِئْتُم 2/58 - 223, 7/161, 39/15, 41/40.

شِئْتُما 2/35, 7/19.

شِئْنَا 7/176, 17/86, 25/51, 32/13, 76/28.

اَشَاءُ 7/156.

تَشَاءُ 3/26 (= dört kere) - 27, 7/155 (= iki defa), 33/51 (= iki defa).

تَشَاءُون 76/30, 81/29.

نَشَاءُ 6/83 - 138, 7/100, 8/31, 11/87, 12/56 - 76 - 110, 17/18, 21/9, 22/5, 36/66 - 67, 39/74, 42/52, 43/60, 47/30, 56/65 - 70.

نَشَأْ 26/4, 34/9, 36/43.

يَشَاءُ 2/90 - 105 - 142 - 212 - 213 - 247 - 251 - 261 - 269 - 272 - 284 (= iki kere), 3/6 - 13 - 37 - 40 - 47 - 73 - 74 - 129 (= iki kere) - 179, 4/48 - 49 - 116, 5/17 - 18 (= iki kere) - 40 (= iki defa) - 54 - 64, 6/80 - 88 - 111 - 133, 7/89 - 128, 9/15 - 27, 10/25 - 107, 12/56 - 76 - 100, 13/13 - 26 - 27 - 31 - 39, 14/4 (= iki kere) - 11 - 27,16/2 - 93 (= iki kere), 17/30, 18/24, 22/18, 24/21 - 35 - 38 - 43 (= iki kere) - 45 - 46, 28/56 - 68 - 82, 29/21 (= iki kere) - 62, 30/5 - 37 - 48 (= iki kere) - 54, 34/13 - 36 - 39, 35/1 - 8 (= iki kere) - 22, 36/47, 39/4 - 23 - 52, 40/15, 42/8 - 12 - 13 - 19 - 27 - 29 - 49 (= üç kere) - 50 - 51, 47/4, 48/14 (= iki kere) - 25, 53/26, 57/21 - 29, 59/6, 62/4, 74/31 (= iki kere) - 56, 76/30 - 31, 81/29.

يَشَاؤُن 16/31, 25/16, 39/34, 42/22, 50/35.

يَشَأْ 4/133, 6/39 - 133, 14/19, 17/54 (= ik kere), 35/16, 42/33;

يَشَاءِ 6/39, 42/24.

b) الشَّيْءُ Masdar: Dileme, isteme / Şey. Cemisi: أَشْيَاء

شَيْءٌ 2/20 - 29 - 106 - 109 - 113 (= (İki kere) - 148 - 155 - 178 - 231 - 255 -259 - 264 - 282 - 284, 3/5 - 26 - 28 - 29 - 92 - 128 - 154 (= iki kere) - 165 - 189, 4/4 - 32 - 33 - 59 - 85 - 86 - 113 - 126 - 176, 5/17 - 19 - 40 - 68 - 94 - 97 - 117 - 120,

الشَّيْبُ Masdar: Saçın ağarması / Ağarmış saç, beyaz saç, ak saç.

شَيْبًا 19/4 (= "Başımı ak saç kapladı" veya "Saçlarım ağardı")

شَيْبَةً 30/54.

شِيبًا Korkunun şiddetini temsildir: 73/17.

825 — شيخ — 4

الشَّيْخُ Elli yaşını geçkin kimse, 50 ile 80 yaş arasında bulunan kimse (ihtiyar). Cemisi: أَشْيَاخٌ شُيُوخٌ

شَيْخٌ 28/23.

شَيْخًا 11/72, 12/78

شُيُوخًا 40/67.

826 — شيد — 2

a) مَشِيدٌ İsm-i mef'ul: Badanalanmış, boyanmış / Yüksekçe.

مَشِيد 22/45.

b) الْمُشَيَّدَةُ İsm-i mef'ul: Sağlam, muhkem, boyanmış, yüksekçe.

مُشَيَّدَة 4/78.

827 — شيع — 12

a) شَاعَ يَشِيعُ Şüyû bulmak, yayılmak, kuvvet kazanmak.

تَشِيعَ 24/19.

b) الشِّيعَة Şia, fırka, hemfikir grup.

شِيعَة الرجل Adamın arkadaşları, dostları, yardımcıları, kafa dengi olan kimseler. Cemisi: أَشْيَاعٌ شِيَعٌ

شِيعَة Fırka: 19/69 (= millet, kavım).

شِيعَتِه Arkadaşlar, yardımcılar: 28/15 (= iki kere), 37/83.

شِيَع Fırkalar: 15/10 (= milletler, kavimler).

شِيَعًا Fırkalar: 6/65 - 159, 28/4, 30/32.

أَشْيَاعَكم Dostlar, yardımcılar veya kafa dengi kimseler: 54/51.

بِأَشْيَاعِهم Kafa dengi kimseler: 34/54.

6/17 - 19 - 38 - 44 - 52 (= iki kere) - 69 - 80 - 91 - 93 - 99 - 101 (= iki kere) - 102 - (= iki kere) - 111 - 148 - 154 - 159 - 164, 7/89 - 145 (= iki kere) - 156 - 185, 8/41 (= iki kere) - 60 - 72 - 75, 9/39 - 115, 11/4 - 12 - 57 - 72 - 101, 12/38 - 67 - 68 - 111, 13/8 - 14 - 16, 14/18 - 21 - 38, 15/19 - 21, 16/35 (= iki kere) - 40 - 48 - 75 - 76 - 77 - 89, 17/12 - 44, 18/23 - 45 - 54 - 70 - 76 - 84 - 20/50 - 98, 21/30 - 81, 22/1 - 6 - 17, 23/88, 24/35 - 45 - 64, 25/2, 26/30, 27/16 - 23 - 88 - 91, 28/57 - 60 - 88, 29/12 - 20 - 42 - 62, 30/40 - 50, 32/7, 33/27 - 40 - 52 - 54 - 55, 34/16 - 21 - 39 - 47, 35/1 - 18 - 44, 36/12 - 15 - 83, 38/5 - 6, 39/62 (= iki kere), 40/7 - 16 - 20 - 62, 41/21 - 39 - 53 - 54, 42/9 - 10 - 11 - 12 - 36, 46/25 - 26 - 33, 48/21 - 26, 49/16, 50/2, 51/42 - 49, 52/21 - 35, 54/6 - 49 - 52, 57/2 - 3 - 29, 58/6 - 7 - 18, 59/6, 60/4 - 11, 64/1 - 11, 65/3 - 12 (= iki kere), 66/8, 67/1 - 9 - 19, 72/28, 78/29, 80/18, 85/9.

شَيْئًا 2/48 - 123 - 170 - 216 (= iki kere) - 229 - 282, 3/10 - 64 - 116 - 120 - 144 - 176 - 177, 4/19 - 20 - 36, 5/17 - 41 - 42 - 104, 6/80 - 151, 7/191, 8/19, 9/4 - 25 - 39, 10/36 - 44, 11/57, 16/20 - 70 - 73 - 78, 17/74, 18/33 - 71 - 74, 19/9 - 27 - 42 - 60 - 67 - 89, 21/47 - 66, 22/5 - 26 - 73, 24/39 - 55, 25/3, 31/33, 33/54, 36/23 - 54 - 82, 39/43, 40/74, 44/41, 45/9 - 10 - 19, 46/8, 47/32, 48/11, 49/14, 52/46, 53/26 - 28, 58/10 - 17, 60/12, 66/10, 76/1, 82/19.

أَشْيَاء 5/101.

أَشْيَاءَهم 7/85, 11/85, 26/183.

824 — شيب — 3

شَابَ يَشِيبُ شَيْبًا شَيْبَه مَشِيبًا (Saç) ağarmak.

أَشْيَبُ Saçı ağarmış olan, ihtiyar. Cemisi: شِيبٌ

حرف الصاد

3 — صبأ — 828

الصَّابِئُ Bir dinden çıkıp başka bir dine giren.

الصَّابِئُونَ الصَّابِئِينَ Meleklere ibadet eden gürühun adı olup; bu kişiler önceden Yahudi ve Hıristiyan iken, sonradan dinlerini terk edip meleklere ibadet etmeye başlamışlardır. Bu iki lafız الصَّابِئُ lafzının cemisidir.

الصَّابِئُونَ 5/69.

الصَّابِئِينَ 2/62, 22/17.

5 — صبب — 829

صَبَّ يَصُبُّ صَبًّا Dökmek, akıtmak, boşaltmak.

فَصَبُّ 89/13. Bakınız: سوط maddesi.

صَبَبْنَا 80/25.

يُصَبُّ 22/19.

صَبًّا 80/25.

صُبُّوا 44/48.

45 — صبح — 830

a) الصَّبَاحُ الصُّبْحُ Sabah, gündüzün başlangıcı

الصُّبْحُ ecir vakti = Sabah namazının girdiği vakit

الصُّبْحَ Gündüzün başlangıcı: 11/81 (= iki kere), 74/24; fecir vakti: 81/18.

صُبْحًا Gündüzün başlangıcı: 100/3 (= sabah).

صَبَاحُ Gündüzün başlangıcı: 37/177 (= sabah).

b) الإِصْبَاحُ Fecir vakti yahut gündüzün başlangıcı (sabah).

الاِصْبَاح 6/96.

c) المِصْبَاحُ Lamba. Cemisi: مَصَابِيحُ

مِصْبَاحٌ 24/35.

المِصْبَاحُ 24/35.

بِمَصَابِيحَ 41/12, 67/5.

d) أَصْبَحَ يُصْبِحُ Sabahlamak / Olmak. İsm-i faili: مُصْبِحٌ cemisi: مُصْبِحُونَ مُصْبِحِينَ

أَصْبَحَ Sabahlamak: 18/42, 28/18; olmak: 5/30 - 31, 18/45, 28/10 - 82, 67/30.

فَأَصْبَحَتْ Sabahlamak: 68/20.

فَأَصْبَحْتُم Olmak: 3/103, 41/23.

أَصْبَحُوا Sabahlamak: 7/78 - 91, 29/37, 11/67, 94, 46/25; olmak: 5/53 - 102, 26/157, 61/14.

تُصْبِحُ Olmak: 18/40, 22/63.

فَتُصْبِحُوا Olmak: 49/6.

تُصْبِحُون Sabahlamak: 30/17.

يُصْبِحَ Olmak: 18/41.

فيُصْبِحُوا Olmak: 5/52.

لَيُصْبِحُنَّ Olmak: 23/40.

مُصْبِحِين Sabahlayanlar: 15/66 - 83, 37/137, 68/17 - 21.

e) صَبَّحَ fiili: Sabahleyin varmak, sabah erişmek.

صَبْحِهِم 54/38.

831 — صبر — 45

a) صَبَرَ يَصْبِرُ صَبْرًا Sabretmek / Beklemek / (kendini) tutmak. الصَّبْرُ Sabır, oruç, cür'et, beka, ihtiyaç, bekleyiş. الصَّبَّارُ Çok sabırlı, çok sabreden, İsm-i fail: صَابِرٌ cemisi: صَابِرِين صَابِرُون müennesi: صَابِرَةٌ cemisi: صَابِرَاتٌ

Fiil-i taaccüb olan مَاأَصْبَرَهُم Onlarınki ne sabır! Amma da sabırlılar! manasındadır.

صَبْرٌ Sabır: 12/18 - 83.

الصَّبْرُ Oruç: 2/45 - 153; Sabır: 90/17, 103/3.

صَبْرًا Sabır: 2/250, 7/126, 18/67 - 72 - 75 - 78 - 82, 70/5.

صَبْرُكَ Sabır: 16/127.

صَبَرَ Sabretmek: 42/43, 46/35.

صَبَرْتُم Sabretmek: 13/24, 16/126.

صَبَرْنَا Sabretmek: 14/21, 25/42.

صَبَرُوا Sabretmek: 6/34, 7/137, 11/11, 13/22, 16/42 - 96 - 110, 23/111, 25/75, 28/54, 29/59, 32/24, 41/35, 49/5, 76/12.

تَصْبِرُ Sabretmek: 18/68.

تَصْبِرُوا Sabretmek: 3/120 - 125 - 186, 4/25, 52/16.

أَتَصْبِرُونَ 25/20 (= Sabretmek)

نَصْبِرَ Sabretmek: 2/61.

لَنَصْبِرَنَّ Sabretmek: 14/12.

يَصْبِرْ Sabretmek: 12/90.

يَصْبِرُوا Sabretmek: 41/24.

اصْبِرْ Sabretmek: 10/109, 11/49 - 115, 16/127, 20/130, 30/60, 31/17, 38/17, 40/55 - 77, 46/35, 50/39, 70/5, 73/10, 74/7; tutmak: 18/28; beklemek: 52/48, 68/48, 76/24.

اصْبِرُوا Sabretmek: 3/200, 7/87 - 128, 8/46, 38/6, 52/16.

صَابِرًا Sabırlı: 18/69, 38/44.

صَابِرَةً Sabırlı: 8/66.

صَابِرُونَ Sabırlılar: 8/65.

الصَّابِرُونَ Sabırlılar: 28/80, 39/10.

الصَّابِرِين Sabırlılar: 2/153 - 155 - 177 - 249, 3/17 - 142 - 146, 8/46 - 66, 16/126, 21/85, 22/35, 33/35, 37/102, 47/31.

الصَّابِرَاتِ Sabredenler: 33/35.

صَبَّار Çok sabırlı: 14/5, 31/31, 34/19, 42/33.

فَمَاأَصْبَرَهُم "Ateşe karşı amma da cür'etkârlar!" veya "Ateşin hararetine uzun müddet göğüs germeleri lüzumundan dolayı amma da sabra muhtaçlar!": 2/175.

b) صَابَرَ يُصَابِرُ مُصَابَرَة Sabır hususunda boy ölçüşmek, sabır hususunda üstün gelmeye çalışmak, sabırda ileri gitmek.

صَابِرُوا 3/200.

c) اصْطَبَرَ fiili افْتَعَال babından olup; çok sabırlı olmak, ziyade tahammül etmek manasına gelir.

اصْطَبِرْ 19/65, 20/132, 54/27.

832 — صبع — 2

الاصْبَعُ Parmak. Cemisi: أَصَابِعُ

أَصَابِعَهُم 2/19, 71/7.

833 — صبغ — 3

الصِّبْغُ Katık. الصِّبْغَة Boya, şeriat, yaratılış. صِبْغَةُ الله Allah'ın dini.

صِبْغ 23/20.

صِبْغَة 2/138 (=iki defa)

834 — صبو — 3

a) الصَّبِئُ (Büluğ çağına ermemiş) çocuk.

صَبِيًّا 19/12 - 29.

b) صَبَى يَصْبُو صَبْوًا صُبُوًّا صِبًا صِبَاء Kalben meyl etmek, iştiyak göstermek, canı kaynamak.

أَصْبُ 12/33.

835 — صحب — 95

a) صَاحَبَ يُصَاحِبُ Arkadaşlık etmek, muaşeret etmek, geçinmek.

تُصَاحِبَنِى 18/76.

صَاحِبَيْهِما 31/15.

b) أَصْحَبَ يُصْحِبُ Kurtarmak, sahip çıkmak.

يُصْحَبُونَ 21/43 (= yahut dostluk kurulmak manasında).

c) صَاحِبٌ Arkadaş, sıkı dost, sâhib. Tesniyesi: صَاحِبَانِ صَاحِبَيْنِ Müennesi صَاحِبَة olup, bu lafız aynı zamanda hayat arkadaşı (hanım) manasına da gelir.

الأَصْحَابُ Arkadaşlar topluluğu, sıkı dostlar.

صَاحِب Uzun uzadıya arkadaşlık eden, sıkı dost: 68/48.

الصَّاحِب Hanım, yoldaş veya komşu diye tefsir edilmiştir: 4/36.

صَاحِبَى السِّجْنِ Hapis arkadaşları veya hapishanedeki arkadaşlar: 12/39 - 41.

صَاحِبه Arkadaş, sıkı dost: 9/40, 18/34 - 37.

صَاحِبِهِم Arkadaş: 7/184, 54/29.

صَاحِبُكم Arkadaş: 34/46, 53/2, 81/22. Bu âyetlerde Rasulullah'ın kavmiyle arkadaşlık edişi şeklinde tavsif edilmesi; kavminin kendisiyle uzun müddet muaşeret edip, kendisini tanıdıklarına ve içini ve dışını iyice bildiklerine işaret içindir.

صَاحِبَة Hanım, eş: 6/101, 72/3.

صَاحِبَته Hanım, eş: 70/12, 80/36.

أَصْحَاب Arkadaşlar: 6/71; sıkı dostlar (Hz. Musa'ya mülâzemet edenler): 26/61; (file) mülâzemet edenler (fillerle sefere çıkanlar): 105/1.

أَصْحَاب النَّار Ateşe mülâzemet edenler, ateş ehli: 2/39 - 81 - 217 - 257 - 275, 3/116, 5/29, 7/36 - 44 - 47 - 50, 10/27, 13/5, 39/8, 40/6 - 43, 58/17, 59/20, 64/10; ateşle tevkil edilenler (ateşte vazife görenler): 74/31.

أَصْحَاب الجَحِيم Cehenneme mülâzemet edenler (cehennem ehli): 2/119, 5/10 - 86, 9/113, 22/51, 57/19.

أَصْحَاب الشَّعِير Cehenneme mülâzemet edenler: 35/6, 67/10 - 11

أَصْحَاب المَشْئَمَة Sol tarafa mülâzemet edenler: (solcular): 56/9 (= iki defa), 90/19.

أَصْحَاب الشِّمال Sola mülâzemet edenler (solcular): 56/41 (= iki defa)

أَصْحَاب الجَنَّة Cennete mülâzemet edenler (cennet ehli kimseler): 2/82, 7/42 - 44 - 46 - 50, 10/26, 11/23, 25/24, 36/55, 46/14 - 16, 59/20 (= iki kere), 68/17.

أَصْحَاب المَيْمَنَة Sağa mülâzemet edenler (sağcılar): 56/8 (= iki kere), 90/18.

أَصْحَاب اليَمِين Sağ tarafa mülâzemet edenler (sağcılar): 56/27 (= iki defa) - 38 - 90 - 91, 74/39.

أَصْحَابُ الصِّرطِ السَّوِىِّ Doğru yola mülâzemet edenler (doğru yol ehli, doğru yoldan ayrılmayanlar): 20/135.

أَصْحَاب الأُخْدُود Hendeğe mülâzemet edenler (cezalandıracakları kim-

seleri içerisi âteşle dolu hendeğe atarak işkence eden kişiler): 85/4.

اَصْحَاب الأَعْرَاف 7/48 (= Cennet ile cehennem arasındaki bir mevkide bulunan kimseler, A'raf halkı).

اَصْحَاب الأَيْكَة Eyke'yi (ormanlık bölgeyi) iltizam edenler (ormanlık bölgede yaşayanlar): 15/78, 26/176, 38/13, 50/14.

اَصْحَاب الحِجْر Hıcır'ı iltizam edenler (Hıcır halkı): 15/80.

اَصْحَاب الرَّسّ Res'i iltizam edenler (Res halkı): 25/38, 50/12.

اَصْحَاب السَّبْت Cumartesi gününü iltizam edenler (ayinlerini cumartesi günü eda eden Yahudiler): 4/47.

اَصْحَاب السَّفِينَة Gemiyi iltizam edenler (gemiye binenler): 29/15.

اَصْحَاب القُبُور Kabirleri iltizam edenler (Kabir ehli olan ölüler): 60/13.

اَصْحَاب القَرْيَة Şehir halkı: 36/13.

اَصْحَابَ الكَهْفِ Mağarayı iltizam edenler (mağara sakinleri): 18/9.

اَصْحَاب مَدْيَن Medyen halkı (Medyen, Lût kavminin şehirleridir. Lût, Hûd ve Salih Aleyhimüsselam'ın kavimlerinin şehirleri olduğu da söylenmektedir.): 9/70, 22/44.

اصْحَابِهِم Arkadaşlar: 51/59.

836 — صحف — 9

a) الصَّحْفَة Tabak, tepsi. Cemisi: صِحَافٌ

بِصِحَاف 43/71.

b) الصَّحِيفَة Sayfa. Cemisi: صُحُفٌ صَحَائِفُ

صُحُف 53/36, 80/13, 87/19.

الصُّحُف 20/133, 81/10, 87/18.

صُحُفًا 74/52, 98/2.

837 — صخخ — 1

الصَّاخَّة Kulakları sağır edecek derecede şiddetli ses, yüksek sesle bağırma. (Kıyametin kopması esnasındaki gürültüye de صَاخَّة denir.)

الصَّاخَّة 80/33 (= Kıyamet esnasındaki gürültü)

838 — صخر — 3

الصَّخْرُ Kayalar, kaya tabakası. Müfredi: صَخْرَة

الصَّخْر 89/9.

صَخْرَة 31/16.

الصَّخْرَة 18/63.

839 — صدد — 41

a) صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا Men'etmek, alıkoymak / Vazgeçmek, imtina' etmek, kaçınmak.

صَدَّ يَصُدُّ صَدًّا صُدُودًا Yüz çevirmek, vazgeçmek, ayrılmak.

1) Vazgeçmek, ayrılmak, yüz çevirmek, kaçınmak manalarında:

صَدَّ 4/55.

يَصُدُّونَ 4/61, 7/45, 8/34 - 47, 9/34, 11/19, 14/3, 22/25, 63/5.

يَصِدُّون 43/57.

صُدُودًا 4/61.

2) Men'etmek, alıkoymak manasında:

صَدٌّ 2/217.

بِصَدِّهِم 4/160.

صَدُّوا 4/167, 9/9, 16/88, 47/1 - 32 - 34, 58/16, 63/2.

صُدَّ 40/37.

صَدَدْتُم 16/94.

صَدَدْنَاكُم 34/32.

صَدُّوكُم 5/2, 48/25

صَدَّهَا 27/43.

صَدَّهُم 27/24, 29/38.

لِيَصُدَّهُم 8/36.

يَصُدُّنَّكَ 20/16.

يَصُدُّنَّكَ 28/87.

5 — صدع — 841

a) الصَّدْعُ Çatlama, yarılma, ayrılma.

الصَّدْعِ "Yarılan araziye yemin olsun ki..." 86/12.

b) صَدَعَ يَصْدَعُ صَدْعًا Hak ile batılı ayırdetmek / Hakkı izhar etmek, açığa vurmak.

فَاصْدَعْ Hakkı açığa vurmak: 15/94 (= Emrolunanı açıkça bildirmek)

c) صُدِّعَ يُصَدَّعُ تَصْدِيعًا Baş ağnsına tutulmak, başı ağrımak.

يُصَدَّعُونَ 56/19.

d) المتصَدِّعُ İsm-i fail: Parçalanmış, yarılmış.

مُتَصَدِّعًا 59/21.

e) اصَّدَّعَ يَصَّدَّعُ Aslı: تَصَدَّعَ يَتَصَدَّعُ Ayrılmak, bölünmek, iftirak etmek.

يَصَّدَّعُونَ Bölünmek: 30/43 (= bölüklere ayrılmak).

5 — صدف — 842

a) الصَّدَفُ Dağ yamacı. Tesniyesi: صَدَفَانِ صَدَفَيْنِ

الصَّدَفَيْنِ 18/96.

b) صَدَفَ يَصْدِفُ صُدُوفًا Dönmek, yüz çevirmek.

صَدَفَ 6/157.

يَصْدِفُونَ 6/46 -157 (= iki defa)

154 — صدق — 843

a) الصِّدْقُ Salâbet, kemalde olan, doğruluk, doğru sözlülük / Sıfat olarak: Doğru, güzel, iyi.

صَدَقَ يَصْدُقُ صِدْقًا صَدْقًا تَصْدَاقًا Doğru söz söylemek, doğru olmak. İsm-i faili: صَادِقٌ cemisi: صَادِقِينَ müennesi: صَادِقَةٌ cemisi: صَادِقَاتٌ

صِدْق Sıfat olarak: Doğru: 10/2 (= doğru, hak mertebe); güzel, iyi: 10/93 (=

يَصْدُّنَكُم 43/62.

يَصُدُّكُم 5/91, 34/43.

لَيَصُدُّونَهُم 43/37.

تَصُدُّونَ 3/99, 7/86.

تَصُدُّونَا 14/10.

b) الصَّدِيدُ (Cehennemdekilerin derilerinden akan) kanla karışık mayi, irin.

صَدِيد 14/16.

840 — صدر — 43

a) الصَّدْرُ Göğüs. Cemisi: صُدُور

صَدْرًا 16/106.

صُدُور 9/14, 29/10 - 49, 114/5.

الصُّدُور 10/57, 22/46, 100/10; "göğüslerde gizlenen" demektir: 40/19.

ذَات lafzına izafe edilerek, göğüslerin içinde (kalplerde) gizlenen hakikat, göğüslerde (kalplerde) bulunan muzmer = kapalı hususların iç yüzü manasında variddir:

الصُّدُور 3/119 - 154, 5/7, 8/43, 11/5, 31/23, 35/38, 39/7, 42/24, 57/6, 64/4, 67/13.

صَدْرِي 20/25, 26/13.

صَدْرَكَ 7/2, 11/12, 15/97, 94/1.

صَدْرَه 6/125 (= iki kere), 39/22.

صُدُورِكُم 3/29 - 154, 17/51, 40/80.

صُدُورِهِم 3/118, 4/90, 7/43, 11/5, 15/47, 27/74, 28/69, 40/56, 59/9 - 13.

b) صَدَرَ يَصْدُرُ صَدْرًا Dönmek, geri gelmek, çekilmek.

يَصْدُرُ (Tekrar diriltilmek sûretiyle) dönmek: 99/6.

c) أصدر يُصْدِرُ Dönmek, döndürmek, geri çekmek.

يَصْدُرَ veya يُصْدِرَ "çobanlar sürülerini çekene kadar..." veya "çobanlar çekilene kadar...": 28/23.

الصَّادِقَاتDoğru kadınlar: 33/35.

b) الصِّدِّيقُ Çok doğru sözlü, sözünün doğruluğunu fiiliyle gösteren, çok sâdık, çok doğru... manalarında mübalağa sigasıdır. Cemisi: صِدِّيقِين صِدِّيقُونَ Müennesi: صِدِّيقَة

صِدِّيقًا Çok doğru, çok dürüst: 19/41 - 56.

الصِّدِّيقُ Çok doğru, sözlü: 12/46

الصِّدِّيقُونَ Çok doğru, olanlar, çok sadık kimseler: 57/19.

الصِّدِّيقِينَ Çok doğru olanlar, çok sadık kimseler: 4/69.

صِدِّيقَة Çok doğru, çok dürüst, 5/75.

c) أَصْدَقُ İsm-i tafdil: En doğru sözlü, daha doğru sözlü.

أَصْدَقُ Daha doğru sözlü: 4/87 - 122.

d) صَدَّقَ يُصَدِّقُ تَصْدِيقًا Tasdik etmek, kabullenmek, doğrulamak. İsm-i faili: مُصَدِّقِينَ مُصَدِّقُونَ cemisi: مُصَدِّقٌ

صَدَقْ 34/20, 37/37, 39/33, 75/31, 92/6.

صَدَقْتَ 37/105.

صَدَقْتَ 66/12.

تُصَدِّقُونَ 56/57.

يُصَدِّقُنِي 28/34.

يُصَدِّقُونَ 70/26.

تَصْدِيقَ 10/37, 12/111.

مُصَدِّقَ 2/89 - 101, 3/81, 6/92, 46/12.

مُصَدِّقًا 3/41 - 91 - 97, 3/3 - 39 - 50, 4/47, 5/46 (= İki defa) - 48, 35/31, 46/30, 61/6.

الْمُصَدِّقِينَ 37/52.

e) الصَّدِيقُ Sadakatli, hakiki dost, samimi arkadaş.

صَدِيقٍ 26/101.

صَدِيقِكُمْ 24/61.

f) الصَّدَقَةُ Sadaka, zekât. Cemisi: صَدَقَاتٌ

صَدَقَةٌ Sadaka: 2/196 - 263, 4/114, 58/12; zekat: 9/103.

Güzel bir yerleşme yeri), 17/80 (= güzel girdiriliş) - 80 (= güzel çıkarılış), 19/50 (= güzel dil, iyi olarak yâd edilme), 26/84 (= iyi olarak yâd edilme), 54/55 (= güzel makam)

صِدْقًا Doğruluk: 6/115 (= veya doğru söz).

الصِّدْقِ Doğru söz (Kur'ân): 39/32 - 33; doğru, hak manasında: 46/16.

صِدْقِهِمْ Doğruluk: 5/119, 33/8 - 24.

صَدَقَ Doğru söylemek: 3/95, 33/22, 36/52; doğru olduğunu bildirmek: 48/27.

صَدَقَتْ Doğru söylemek: 12/26.

أَصَدَقْتَ Doğru söylemek: 27/27.

صَدَقُوا Doğru söylemek: 2/177, 9/43, 29/3; sâdık kalmak, doğru olmak: 33/23; (sözde) sadık kalmak, sadâkat göstermek: 47/21.

صَدَقَنَا Doğru olmak: 39/74.

صَدَقَكُمْ Doğru olmak: 3/152.

صَدَقْتَنَا Doğru söylemek: 5/113.

صَدَقْنَاهُمْ Doğru olmak: 21/9.

صَادِقِ Doğru olan: 19/54.

لَصَادِقٌ Doğru olan: 51/5.

صَادِقًا Doğru sözlü: 40/28.

لَصَادِقُونَ Doğru sözlüler: 6/146, 12/82, 15/64, 27/49.

الصَّادِقُونَ Doğru olanlar: 49/15, 59/8.

صَادِقِينَ Doğru sözlüler: 2/23 - 31 - 94 - 111, 3/93 - 168 - 183, 6/40 - 143, 7/194, 10/38 - 48, 11/13, 12/17, 21/38, 27/64 - 71, 28/49, 32/28, 34/29, 36/48, 37/157, 44/36, 45/25, 46/4, 49/17, 52/34, 56/87, 62/6, 67/25, 68/41.

الصَّادِقِينَ Doğru olanlar: 3/17, 5/119, 9/119, 33/8 - 24 - 35; doğru sözlüler: 7/70 - 106, 11/32, 12/27 - 51, 24/6 - 9, 15/7, 26/31 - 154 - 187, 29/29, 46/22.

صَدَقَات Sadakalar: 58/13.

الصَّدَقَات Sadakalar: 2/271, 9/79 - 104; zekatı verilen mallar manasında: 2/276; ganimetler manasında: 9/58; zekatlar: 9/60.

صَدَقَاتكم Sadakalar: 2/264.

g) الصَّدُقَةُ Mehir. Cemisi: صَدُقَاتٌ

صَدُقَاتِهِنَّ 4/4.

h) تَصَدَّقَ يَتَصَدَّقُ Sadaka vermek. İsm-i faili: مُتَصَدِّقٌ cemisi: مُتَصَدِّقِينَ مُتَصَدِّقُونَ müennesi: مُتَصَدِّقَة cemisi: مُتَصَدِّقَاتٌ

تَصَدَّقَ 5/45.

تَصَدَّقُوا Aslı: تَتَصَدَّقُوا 2/280.

تَصَدَّقْ 12/88.

الْمُتَصَدِّقِينَ 12/88, 33/35.

الْمُتَصَدِّقَاتِ 33/35.

ا) اصَّدَّقَ يَصَّدَّقُ Aslı: تَصَدَّقَ يَتَصَدَّقُ Sadaka vermek. İsm-i faili: مُصَدِّقٌ cemisi: مُصَدِّقِينَ müennesi: مُصَدِّقَة مُصَدِّقُونَ cemisi: مُصَدِّقَاتٌ

فَأَصَّدَّقَ 63/10.

يَصَّدَّقُوا 4/92.

لَنَصَّدَّقَنَّ 9/75.

الْمُصَّدِّقِينَ 57/18.

الْمُصَّدِّقَاتِ 57/18.

2 — صدى — 844

a) صَدَّى يُصَدِّى تَصْدِيَة Alkışlamak.

تَصْدِيَة 8/35.

b) تَصَدَّى يَتَصَدَّى Aslı: تَصَدَّدَ يَتَصَدَّدُ Önüne çıkmak, karşılamak, yönelmek,

تَصَدَّى 80/6.

4 — صرح — 845

الصَّرْحُ Gökdelen, kule, saray, köşk, şato.

صَرْحٌ Saray, köşk: 27/44.

الصَّرْحَ Saray, köşk: 27/44.

صَرْحًا Kule: 28/38, 40/36.

5 — صرخ — 846

a) الصَّرِيخُ Çığlık / İmdada gelen, imdada gelme / Yardıma çağıran, imdad isteyen.

صَرِيخَ İmdada gelen yahut imdada gelme: 36/43.

b) أَصْرَخَ يُصْرِخُ Yardıma varmak, imdada gelmek, ism-i faili: مُصْرِخٌ cemisi: مُصْرِخِينَ مُصْرِخُونَ

بِمُصْرِخِكُم 14/22.

بِمُصْرِخِيَّ 14/22.

c) اصْطَرَخَ يَصْطَرِخُ fiili افْتِعَال babından olup; yardıma çağırmak, feryad etmek, bağrışarak imdad dilemek manalarına gelir.

يَصْطَرِخُونَ 35/37.

اسْتَصْرَخَ يَسْتَصْرِخُ İmdad dilemek, yardım istemek.

يَسْتَصْرِخْهُ 28/18.

6 — صرر — 847

a) الصِّرُّ Şiddetli soğuk, dondurucu.

صِرٌّ 3/117.

b) الصَّرَّةُ Bağrış; topluluk; yüzü buruşturma; çığlık.

صَرَّة 51/29.

c) الصَّرْصَرَ Şiddetli rüzgar, burudetli (dondurucu) rüzgar.

صَرْصَر 69/6.

صَرْصَرًا 41/16, 54/19.

d) أَصَرَّ يُصِرُّ İtişmek, ısrar etmek.

أَصَرُّوا 71/7.

يُصِرُّ 45/8.

يُصِرُّونَ 56/46.

يُصِرُّوا 3/135.

صرصر Bakınız: صرر maddesi.

ضَرْفًا 25/19.

مَصْرِفًا 18/53.

مَصْرُوفًا 11/8.

b) صَرَّفَ يُصَرِّفُ تَصْرِيفًا Çevirmek, tahvil etmek, yönlendirmek, açıklamak.

صَرَّفْنا Açıklamak: 17/41 - 89, 18/54, 20/113, 46/27.

صَرَّفْناه Yönlendirmek: 25/50 (= yahut açıklamak).

نُصَرِّفُ Açıklamak: 6/46 - 65 - 105, 7/58.

تَصْرِيف Yönlendirme: 2/164, 45/5.

c) انْصَرَفَ يَنْصَرِفُ Dönmek, savuşmak.

انْصَرَفُوا 9/127.

851 — صرم — 3

a) صَرَمَ يَصْرِمُ صَرْمًا Azmetmek / Alâkayı kesmek / Kesmek, sökmek, devşirmek, toplamak. İsm-i faili: صَارِمٌ Cemisi: صَارِمِين صَارِمُونَ

لَيَصْرِمُنَّها Azmetmek yahut kesmek, sökmek, devşirmek: 68/17.

صَارِمِين Azmediciler yahut kesiciler, devşiriciler: 68/22.

b) الصَّرِيمُ Kesilmiş, sökülmüş / (Münbit olmayan) kara toprak / Karanlık gece.

الصَّرِيم Her üç mana ile de izah edilmiştir: 68/20.

صيطر Bakınız: سطر maddesi.

852 — صعد — 9

a) صَعِدَ يَصْعَدُ صُعُودًا Yukarı çıkmak / İstiare olarak: (Kuldan Allah'a) vasıl olmak, erişmek, çıkmak.

يَصْعَدُ 35/10.

b) الصَّعِيد Yeryüzü / Arazi, yer, toprak / Yol.

صَعِيدًا Yeryüzü veya toprak: 4/43, 5/6, 18/8 - 40.

c) اَصْعَدَ يُصْعِدُ اِصْعَادًا Mübalağa yapmak/ Uzaklaşmak.

846 — صرط — 46

الصِّرَاط (Eğri - büğrü yahut kıvrımlı olmayan, doğru ve düzgün) yol.

صِرَاط 1/7, 2/142 - 213, 3/51 - 101, 5/16, 6/39 - 87 - 126 - 161, 7/86, 10/25, 11/56, 14/1, 15/41, 16/76 - 121, 19/36, 22/24 - 54, 23/73 - 74, 24/46, 34/6, 36/4 - 61 - 66, 37/23, 42/52 - 53, 43/43 - 61 - 64, 67/22.

الصِّرَاط 1/6, 20/135, 23/74, 37/118, 38/22.

صِرَاطًا 4/68 - 175, 19/43, 48/2 - 20.

صِرَاطَك 7/16.

صِرَاطِى 6/153.

849 — صرع — 1

الصَّرِيعُ Yere yıkılmış, devrilmiş. Cemisi: صَرْعَى

صَرْعَى 69/7 (= yere serilmiş kişiler).

850 — صرف — 29

a) صَرَفَ يَصْرِفُ صَرْفًا مَصْرِفًا Çevirmek, uzaklaştırmak. صَرْفُ الْقُلُوب Kalplerin sarfı = Kalplerin hidâyetten dönderilmesi, çevirilişi.

İsm-i mef'ûlü: مَصْرُوفٌ

الْمَصْرِفُ Dönüş yeri, çıkış yeri.

صَرَفَ 9/127, 12/34.

صَرَفْنا 46/29.

صَرَفَكم 3/152.

سَأَصْرِفُ 7/146.

تَصْرِفْ 12/33.

لِنَصْرِفَ 12/24.

يَصْرِفُه 24/43.

اصْرِفْ 25/65.

صُرِفَتْ 7/47.

يُصْرَفْ 6/16.

يُصْرَفُون 40/69.

تُصْرَفُون 10/32.

تُضْعِدُون "Korku hissi ile ve sürekli hezimet içerisinde uzaklaşmaktaydınız..."; diğer bir kıraatte تُصْعَدُون şeklinde okunup; geri çekilmek manası verilmiştir: 3/153.

d) اصْعَدَ يَصْعَدُ Güçlükle çıkmak, yükselmek, nefesi daralır bir vaziyette çıkmak.

يَصْعَدُ 6/125.

e) الصَّعَدُ Meşakkat, zorluk.

صَعَدًا Şiddetli, meşakkatli: 72/17.

f) الصَّعُودُ Meşakkat.

صَعُودًا Meşakkat (azap): 74/17.

853 — صعر — 1

صَاعَرَ يُصَاعِرُ ve صَعَّرَ يُصَعِّرُ (Yanağı) bükmek. Kibirlenmek, böbürlenmek manasında). تُصَعِّرْ a yahut تُصَاعِرْ 31/18.

854 — صعق — 11

a) صَعِقَ يَصْعَقُ صَعْقًا Bayılmak, aklı gitmek / Yanmak, ölmek.

فَصَعِقَ Ölmek: 39/68 (= şiddetli sesin tesiriyle ölmek).

b) صَعَقَ يَصْعَقُ ve أَصْعَقَ يُصْعِقُ Çarpmak, öldürmek.

يُصْعَقُون Öldürülmek: 52/45.

c) صَعِقٌ Baygın.

صَعِقًا 7/143.

d) الصَّاعِقَة Şimşek, yıldırım. Cemisi: صَوَاعِقُ

الصَّاعِقَة 2/55, 4/153, 51/44.

صَاعِقَة 41/13 (= ikı kere) -17.

الصَّوَاعِق 2/19, 13/13.

855 — صغر — 13

a) الصَّغَارُ Küçüklük, küçük olma, aşağılık,

صَغَارٌ 6/124.

b) صَاغِر Küçüklük gösteren, küçülen, alçak. Cemisi: صَاغِرِينَ صَاغِرُونَ

صَاغِرُونَ 9/29, 27/37.

صَاغِرِينَ 7/119.

الصَّاغِرِينَ 7/13, 12/32.

c) صَغِيرٌ Küçük (rütbe ve makam cihetiyle veya hacim itibariyle) Müennesi: صَغِيرَة

صَغِير (Mertebe ve kıymet itibariyle) küçük: 54/53.

صَغِيرَة (Mertebe ve kıymet itibariyle) küçük: 18/49;

(miktar ve hacim itibariyle) küçük: 9/121.

صَغِيرًا (Madde, miktar ve cisim itibariyle) küçük: 2/282, 17/24.

d) اصْغَرُ İsm-i tafdil: En küçük, daha küçük.

اصْغَر (Ma'nen veya hem ma'nen hem de maddeten) daha küçük: 10/61, 34/3.

856 — صغو صغى — 2

صَغَى يَصْغَى ve صَغَى يَصْغُو يَصْغَى Meyl etmek, yönelmek.

صَغَتْ 66/4.

لِتَصْغَى 6/113.

857 — صفح — 8

صَفَحَ يَصْفَحُ صَفْحًا Yüz çevirmek / Vazgeçmek, afvetmek, müsamaha göstermek, geniş davranmak.

تَصْفَحُوا 64/14 (= Afvetmek, üzerinde durmamak)

وَلْيَصْفَحُوا Afvetmek, müsamaha göstermek: 24/22.

اصْفَح Afvetmek, müsamaha göstermek: 5/13, 15/85, 43/89.

اصْفَحُوا Afvetmek, müsamaha göstermek: 2/109.

الصَّفْح Afvetme, müsamaha gösterme: 15/85.

صَفْحًا Yüz çevirme, terk etme veya yan: "Aşırı giden bir kavim oldunuz diye, yan çizerek sizden uyarmayı

861 — صفصف — 1

الصَّفْصَف Düz arazi.

صَفْصَفًا 20/106.

862 — صفن — 1

الصَّافِنَة Bir ayağını tırnağı üzerine kaldırıp, diğer üç ayağı üzerinde duran hayvan. Cemisi: صَافِنَاتٌ

الصَّافِنَات 38/31 (= koşu atları)

863 — صفو — 18

a) الصَّفَا Safâ (= Mevki adıdır)

الصَّفَا 2/158.

b) الصَّفْوَانُ Kayalık, kayalar, kaya tabakası.

صَفْوَان 2/264.

c) أَصْفَى يُصْفِى Seçmek, tercih etmek.

أَصْفَاكُم 17/40, 43/16.

d) اصْطَفَى يَصْطَفِى Seçmek, üstün tutmak, dilemek. İsm-i mef'ulü: مُصْطَفًى Cemisi: مُصْطَفَيْنَ مُصْطَفُونَ

اصْطَفَى 2/132, 3/33, 27/59, 39/4.

أَصْطَفَى Soru şeklinde: 37/153. Aslı: أَاصْطَفَى

اصْطَفَاكِ 3/42 (= iki kere).

اصْطَفَاه 2/247.

اصْطَفَيْتُكَ 7/144.

اصْطَفَيْنَا 35/32.

اصْطَفَيْنَاه 2/130.

يَصْطَفِى 22/75.

الْمُصْطَفَيْنَ 38/47.

e) الْمُصَفًّى İsm-i mef'ul: Tasfiye edilmiş, süzülmüş.

مُصَفًّى 47/15 (= Süzme)

864 — صكك — 1

صَكَّ يَصُكُّ صَكَّتْ وَجْهَهَا Çarpmak, vurmak. (Eliyle) yüzüne tokat atmak, (elini) yüzüne vurmak, dövünmek.

kaldıracak mıyız?" mealinde yahut صُفْحًا Afvedenler veya terkedenler manasında: 43/5.

858 — صفد — 2

الصِّفَادُ الصَّفَدُ الصَّفْدُ Bağ, bukağı, kelepçe. Cemileri: أَصْفَادٌ

الأَصْفَاد 14/49, 38/38.

859 — صفر — 5

a) اصْفَرُّ صَفْرَاءُ Sarı. Cemileri: صُفْرٌ

صَفْرَاءُ 2/69.

صُفْرٌ 77/33.

b) الْمُصْفَرُّ İsm-i fail: Sararmış, sararan.

مُصْفَرًّا 30/51 (= Sararan; rüzgârın soldurduğu, sararttığı nebat veya - yağmursuz, sararmış, buluttur.), 39/21, 57/20.

860 — صفف — 14

a) الصَّفُّ Saf, dizi, sıra / (Kanat) açma; süzülme.

صَفًّا Saf: 18/48, 20/64, 61/4, 78/38, 89/22 (= iki defa); (kanat) açma: 37/1.

b) الصَّافُّ İsm-i fail: Saf tutan, sıra yapan / (Kanat) açan. Cemisi: صَافِّين صَافُّون müennesi: صَافَّة müennesinin cemisi: صَوَافَّ صَافَّاتٌ

صَافَّات (Kanat) açanlar, süzülenler: 24/41, 67/19.

الصَّافَّات (Kanat) açanlar, 37/1.

الصَّافُّونَ Saf tutanlar yahut kanatlarını açanlar: 37/165.

صَوَافَّ Sıraya dizilmişler (develer): 22/36. Bir kıraatte صَوَافِنَ şeklinde okunmuştur.

c) مَصْفُوفَة İsm-i mef'ul: Dizilmiş, sıraya konmuş, sıralanmış.

مَصْفُوفَة 52/20, 88/15.

فَصَكَّتْ 51/29.

865 — صلب — 8

a) الصُّلْبُ Sulb = Zürriyet, nesil, soy / Bel kemiği, omurga. Cemisi: اصْلُبٌ أصْلَابٌ

الصُّلْب 86/7 (= Bel kemiği).

أصْلَابِكم Zürriyetler: 4/23 (= evlâdlar)

b) صَلَبَ يَصْلُبُ Çarmıha germek, idam etmek, asmak.

صَلَبُوه 4/157 (= Çarmıha germek).

يُصْلَبُ Asılmak: 12/41.

c) صَلَّبَ يُصَلِّبُ Asmak, idam etmek.

يُصَلِّبُوا 5/33.

لَأُصَلِّبَنَّكم 7/124, 20/71, 26/49.

866 — صلح — 180

a) صَلَحَ يَصْلُحُ صَلَاحًا Doğru olmak, salih olmak.

صَالِحٌ İsm-i faili: tesniyesi: صَالِحَيْنِ cemisi: صَالِحُون صَالِحِين müennesi: صَالِحَةٌ müennesinin cemisi: صَالِحَاتٌ

صَلَح 13/23, 40/8.

صَالِح 9/120, 66/4, 11/46. (Salih Aleyhisselâm -b- şıkkındadır.)

صَالِحًا 2/62, 5/29, 7/189 - 190, 9/103, 16/97, 18/82 - 88 - 110, 19/60, 20/82, 23/51 - 100, 25/70 - 71, 27/19, 28/67 - 80, 30/44, 32/12, 33/31, 34/11 - 37, 35/37, 40/40, 41/33 - 46, 45/15, 46/15, 64/9, 65/11. (Salih Aleyhisselâm -b- şıkkındadır.)

الصَّالِحُ 35/10.

صَالِحَيْنِ 66/10.

الصَّالِحُون 7/168, 21/105, 72/11.

صَالِحِين 21/72.

الصَّالِحِين 2/130, 3/39 - 46 - 114, 4/69, 5/84, 6/85, 7/196, 9/75, 12/9 - 101, 16/122, 17/25, 21/75 - 86, 24/32, 26/83, 27/19, 28/27, 29/9 - 27, 37/100 - 112, 63/10, 68/50.

الصَّالِحَاتُ 2/25 - 82 - 277, 3/57, 4/34 - 57 -122 -124 - 173, 5/9 - 93 (= iki kere), 7/42, 10/4 - 9, 11/11 - 23, 13/29, 14/23, 17/9, 18/2 - 30 - 46 - 107, 19/76 - 96, 20/75 - 112, 21/94, 22/14 - 23 - 50 - 56, 24/55, 26/227, 29/7 - 9 - 58, 30/15 - 45, 31/8, 32/19, 34/4, 35/7, 38/24 - 28, 40/58, 41/8, 42/22 - 23 - 26, 45/21 - 30, 47/2 - 12, 48/29, 65/11, 84/25, 85/11, 95/6, 98/7, 103/3.

b) صَالِحٌ Salih Aleyhisselâm.

صَالِح 7/77, 11/62 - 89, 26/142.

صَالِحًا 7/72 - 75, 11/61 - 66, 27/45.

c) الصُّلْحُ Sulh, barış, anlaşma, arabuluculuk.

الصُّلْحُ 4/128 (= anlaşma)

صُلْحًا 4/128 (= anlaşma)

d) أصْلَحَ يُصْلِحُ إصْلَاحًا Islah etmek, düzeltmek / (Aralarını) bulmak, düzeltmek, anlaştırmak. İsm-i faili: مُصْلِحٌ cemisi: مُصْلِحِين مُصْلِحُون

أصْلَحَ Islah etmek, düzeltmek: 5/39, 6/48 - 54, 7/35, 42/40, 47/2; (aralarını) bulmak: 2/182.

أصْلَحَا 4/16 (= Islah etmek, düzeltmek.)

أصْلِحْنا Islah etmek, düzeltmek: 21/90.

أصْلَحُوا Islah etmek, düzeltmek: 2/160, 3/98, 4/146, 16/119, 24/5.

تُصْلِحُوا (Aralarını) bulmak, anlaştırmak veya ıslah etmek: 2/224; ıslah etmek: 4/129.

يُصْلِح Islah etmek: 10/81, 33/71, 47/5.

يُصْلِحَا (Aralarını) düzeltmek, anlaşmak: 4/128.

يُصْلِحُون Islah etmek: 26/152, 27/48.

اصْلِحْ Islah etmek: 7/142, 46/15.

صَلٰاتِی Namaz: 6/162.

صَلٰاتهم Namaz: 6/92, 8/35, 23/2, 70/23 - 34, 107/5.

صَلَوات Rahmetler: 2/157; dualar: 9/99; havralar: 22/40 (= Veya murad, namazlardır. Bu namazların hedmi = tahribi de, bu namazları kılan zatı öldürmektir.)

الصَلَواتِ Namazlar: 2/238.

صَلَواتِهم Namazlar: 23/9.

b) صَلّٰى يُصَلّى صَلَاةً Namaz kılmak / Rahmet etmek / Ta'zîm etmek/ salât getirmek, dua etmek. İsm-i faili: مُصَلّى cemisi: مُصَلّين مُصَلُّونَ İsm-i mekânı: مُصَلّٰى = Namaz kılınan yer).

صَلّٰى Namaz kılmak: 75/31, 87/15, 96/10.

يُصَلّى Namaz kılmak: 3/39; (Allah'a has) rahmet etmek, (meleklere mahsus) dua ve ta'zîm etmek: 33/43.

تُصَلِّ Dua etmek: 9/84 (= Namaz kılmak diye de mana verilmiştir.)

يُصَلُّوا Namaz kılmak: 4/102 (= iki kere).

يُصَلُّون (Allah) rahmet etmek, (melekler de) ta'zîm ve dua etmek: 33/56.

صَلِّ Dua etmek: 9/103; namaz kılmak: 108/2.

صَلُّوا Salât getirmek, dua etmek: 33/56.

المُصَلّين Namaz kılanlar: 70/22, 74/43, 107/4.

مُصَلًّى Namaz yeri, namazgah: 2/125.

Namazın اِقَامَة lafzıyla birlikte zikredilmesi, yani namazın dosdoğru kılınmasının belirtilmesi; namazın sadece şeklini eda ile iktifa edilmesinin doğru olmadığını, hakikatına da nüfuz edilmesi gerektiğini göstermektedir.

870 — صلى — 23

a) الصَلىٰ (Ateşin hararetine) göğüs germek, (ateşle) pençeleşme.

اَصْلِحُوا (Aralarını) bulmak, sulh ettirmek: 8/1, 49/9 (= iki defa) - 10.

اِصْلَاح Islah etmek, düzeltmek: 2/220; (aralarını) bulmak, anlaştırmak: 4/114 (= yahut ıslah etmek)

الاِصْلَاحَ Islah etmek: 11/88.

اِصْلَاحًا Arabulma: 2/228, 4/35.

اِصْلَاحِها Düzeltilme, ıslah: 7/56 - 85.

المُصْلِح Düzeltici, ıslah edici: 2/220.

مُصْلِحُون Islah ediciler: 2/11, 11/117.

المُصْلِحِين Islah ediciler: 7/170, 28/19.

867 — صلد — 1

الصَّلْدُ Düz ve sert kaya.

صَلْدًا 2/264.

868 — صلصل — 4

الصَّلْصَال (Kuruluğundan dolayı kendisine vurulduğunda ses çıkaran) kuru çamur.

صَلْصَال 15/26 - 28 - 33, 55/14.

869 — صلو — 100

a) الصَّلٰاةُ Salât, namaz / Dua / Rahmet/ Yahudilerin ibadet ettikleri mekan: Havra. Cemisi: صَلَواتٌ

صَلٰاة Namaz: 24/58 (= iki defa).

الصَّلٰاة Namaz: 2/3 - 43 - 45 - 83 - 110 - 153 - 177 - 238 - 277, 4/43 - 77 - 101 - 102 - 103 (= üç kere) - 142 - 162, 5/6 - 12 - 55 - 58 - 91 - 106, 6/72, 7/170, 8/3, 9/5 - 11 - 18 - 53 - 71, 10/87, 11/114, 13/22, 14/31 - 37 - 40, 17/78, 19/31 - 55 - 59, 20/14 - 132, 21/73, 22/35 - 41, 24/37 - 56 - 58, 27/3, 29/45 (= iki kere), 30/31, 31/4 -17, 33/33, 35/18 - 39, 42/38, 58/13, 62/9 - 10, 73/20, 98/5.

صَلٰاتك Namaz: 11/87,17/110; dua: 9/103.

صَلٰاتُه Namaz: 24/41.

1 — صمع — 873

الصَّوْمَعَة Manastır. Cemisi: صَوَامِعُ

صَوَامِعُ 22/40.

15 — صمم — 874

a) صَمَّ يَصَمُّ صَمَمًا Sağır olmak. Sıfat-ı müşebbehe: الأَصَمّ Sağır. Cemisi: صُمٌّ صُمّان

(Kur'ân'da geçen bu maddenin lafızları galiben mecazi manada varid olmuşlardır. İşitme hassasının yok olması değil de; hakka kulak vermemek, nefsin fesadından dolayı hakkı dinlememek, anlamamak manası muraddır.)

صُمُّوا 5/71 (= iki kere)

الأَصَمّ 11/24 (= Buradaki sağırlık hakîkî manadadır.)

صُمّ 2/18 - 171, 6/39.

الصُّمّ 8/22, 10/42, 21/45, 27/80, 30/52, 43/40.

صُمًّا 17/97 (= Mecazen sağırlıktır. Yani onların dünyadaki gibi yine hakkı dinleme hususunda sağırlaşacakları, hakkı anlayamayacak şekilde hasredilecekleri bildirilmektedir. Yalnız, onların mecazen sağır oluşları, haşir mevkiflerinden birisinde vaki olup; diğer mevkiflerde hakkı dinleyip idrak etmeleri de mümkündür.) 25/73.

b) أَصَمَّ يُصِمُّ Sağır etmek.

أَصَمَّهُم 47/23.

19 — صنع — 875

a) صَنَعَ يَصْنَعُ صَنْعًا صُنْعًا Yapmak / Terbiye etmek, yetiştirmek.

صَنَعُوا Yapmak: 11/16, 13/31, 20/69 (= iki kere).

لِتُصْنَعَ Yetiştirilmek: 20/39.

تَصْنَعُون Yapmak: 29/45.

صِلِيًا 19/70.

b) صَلِيَ يَصْلَى صُلِيًا صِلِيًا صَلَاءً صِلَاءً (Ateşe) atılmak, (ateşe) maruz bırakılmak, (ateşe) yaslanmak, (ateşle) pençeleşmek.

تَصْلَى 88/4.

يَصْلَى 84/12, 87/12, 111/3.

يَصْلَاهَا 17/18, 92/15.

يَصْلَوْن 4/10.

يَصْلَوْنَهَا 14/29, 38/56, 58/8, 82/15.

اصْلَوْهَا 36/64, 52/16.

c) صَلَّى يُصَلِّي تَصْلِيَة ve أَصْلَى يُصْلِي (Ateşe) sokmak, yaslamak, girdirmek, atmak.

سَأُصْلِيه 74/26.

نُصْلِيه 4/30.

نُصْلِه 4/115.

نُصْلِيهِم 4/56.

صَلُّوه 69/31.

تَصْلِيَة 56/94.

d) اصْطَلَى يَصْطَلِي (Ateşte) ısınmak.

تَصْطَلُون 27/7, 28/29.

e) الصَّالِي İsm-i fail: (Ateşe) yaslanan, (ateşle) pençeleşen. Cemisi: صَالُونَ صَالِينَ

صَالِ 37/163. Aslı: صَالِي

صَالُوا 38/59, 83/16.

1 — صمت — 871

الصَّامِتُ Uzun müddet susan, suskun. Cemisi: صَامِتُونَ صَامِتِينَ

صَامِتُونَ 7/193.

1 — صمد — 872

الصَّمَدُ Esmâ-i ilâhiyeden: Dâim, Bakî / Hiç kimseye ve hiçbir şeye muhtaç olmayıp, bilakis herkesin ve her şeyin kendisine muhtaç olduğu Zat / Refi' = Çok Yüksek, Çok Yüce.

الصَّمَدُ 112/2.

كَصَيِّب 2/19.

b) الصَّوابُ (Hatanın zıddı, doğru.

صَوَابًا 78/38.

c) أصَابَ يُصِيبُ إِصَابَةٌ İstemek, irade etmek / isabet etmek, dokunmak. İsmi faili: مُصِيبٌ müennesi: مُصِيبَة Musibet, belâ.

أصَاب İrade etmek, istemek: 38/36; isabet etmek (şer hususunda): 11/89, 57/22, 64/11; isabet etmek (hayır hususunda): 30/48 (= uğratmak, yağdırmak).

أصَابَتْ İsabet etmek: 3/117.

أصَابَتْكم İsabet etmek: 3/165, 4/72, 5/106.

أَصَابَتْه İsabet etmek: 22/11.

أَصَابَتْهم İsabet etmek: 2/156, 4/62.

أَصَابَك İsabet etmek: 4/79 (= iki kere; birinci fiil hayır hususunda, ikinci fiil şer hususunda varid olmuşlardır.), 31/17.

أَصَابَكم İsabet etmek: 3/153 - 166, 4/73 (= hayır hususunda), 42/30.

أَصَابَه İsabet etmek: 2/264 - 266, 22/11.

أَصَابَهَا İsabet etmek: 2/265 - 266.

أَصَابَهم İsabet etmek: 3/146 - 172, 11/81, 16/34, 22/35, 39/51, 42/39.

أَصَبْتم İsabet etmek: 3/165 (= ulaşmak, elde etmek).

أَصْبَنَاهم İsabet etmek: 7/100 (= cezalandırmak)

أُصِيبُ İsabet etmek: 7/156 (= uğratmak)

تُصِبْك İsabet etmek: 9/50 (= iki kere; birincisi hayır hususunda, ikincisi şer hususunda varid olmuşlardır.)

تُصِبْكم İsabet etmek: 3/120.

تُصِبْهم İsabet etmek: 4/78. (= iki kere; birincisi hayır hususunda, ikincisi şer hususunda varid olmuşlardır.), 7/131, 30/36, 42/48.

فَتُصِيبَكم İsabet etmek: 48/25.

يَصْنَعُ Yapmak: 7/137, 11/38.

يَصْنَعُون Yapmak: 5/14 - 63,16/112, 24/30, 35/8.

اصْنَعْ Yapmak: 11/37, 23/27.

صُنْع Yapma, meydana getirme: 27/88 (= yapı, icad).

صُنْعًا Yapma, işleme: 18/104.

b) الصَّنْعَة San'at, iş, yapma.

صَنْعَة 21/80.

c) مَصْنَعٌ Fabrika / Sağlam yapı. Cemisi: مَصَانِعُ

مَصَانِع Sağlam yapılar: 26/129.

d) اصْطَنَعَ يَصْطَنِعُ Seçmek, ayırmak.

اصْطَنَعْتُك 20/41.

876 — صنم — 5

الصَّنَمُ Put. Cemisi: أَصْنَامٌ

أَصْنَام 7/138.

الأَصْنَام 14/35.

أَصْنَامًا 6/74, 26/71.

أَصْنَامَكم 21/57.

877 — صنو — 2

صِنْوٌ Aynı köke sahib, tek köklü, çatallı, eşli. Cemisi: اَصْنَاءٌ صِنْوَانٌ

صِنْوَان 13/4 (= iki kere).

878 — صهر — 2

a) صَهَرَ يَصْهَرُ صَهْرًا Eritmek, haşlamak, pişirmek.

يُصْهَرُ 22/20 (= eritilmek).

b) الصِّهْرُ Hısım.

صِهْرًا 25/54.

879 — صوب — 76

الصَّيِّبُ Şiddetli yağmur, (gökten) boşanan yağmur.

b) الصُّورَة Sûret, resim, şekil, görüntü. Cemisi: صُوَرٌ صِوَرٌ صُوَرٌ

صُورَة Sûret, şekil: 82/8.

صُوَرَكم Sûretler, şekiller: 40/64, 64/3.

c) الصُّور Borazan / İsrafil Aleyhisselâmın borusu.

الصُّور İsrafil Aleyhisselâm'ın borusu: 6/73, 18/99, 20/102, 23/101, 27/87, 34/18, 36/51, 39/68, 50/20, 69/13.

d) صَوَّرَ يُصَوِّرُ Tasvir etmek, sûret vermek, şekillendirmek, şekil vermek. İsm-i faili: مُصَوِّرٌ

صَوَّرَكم 40/64, 64/3.

صَوَّرْناكم 7/11.

يُصَوِّرُكم 3/6.

المُصَوِّرُ 59/24 (= Esmâ-i ilâhiyedendir.)

882 — صوع — 1

الصُّوَاعُ ve الصُّوَاعُ ölçek, su kabı.

صُوَاعَ 12/72.

883 — صوف — 1

الصُّوفُ Yün. Cemisi: أصْوَافٌ

أصْوَافِهَا 16/80.

884 — صوم — 13

صَامَ يَصُومُ صَوْمًا صِيَامًا Oruç tutmak. İsm-i faili: صَائِمٌ cemisi: صَائِمِين صَائِمُون müennesi: صَائِمَة müennesinin cemisi: صَائِمَاتٌ

تَصُومُوا 2/184.

فَلْيَصُمْه 2/185.

صَوْمًا Burada oruç, konuşmamak (susmak) manasında varid olmuştur: 19/26.

صِيَام 2/196 (= iki kere), 4/92, 5/89, 58/4.

الصِّيَام 2/183 - 187.

تُصِبْنَا İsabet etmek: 5/52.

تُصِيبَنَّ İsabet etmek: 8/25

تُصِيبَهُم İsabet etmek: 13/31, 24/63, 28/47

تُصِيبُوا İsabet etmek: 49/6 (= sataşmak, çatmak).

نُصِيبُ İsabet etmek: 12/56 (= ulaştırmak).

يُصِيبُ İsabet etmek: 6/124, 9/90, 10/107 (= ulaştırmak), 13/13 (= uğratmak), 24/43 (= ulaştırmak)

يُصِيبَكم İsabet etmek: 9/52 (= uğratmak) 11/89.

يُصِبْكم İsabet etmek: 40/28.

يُصِبْها İsabet etmek: 2/265.

يُصِبْنا İsabet etmek: 9/51.

يُصِيبَهم İsabet etmek: 5/49 (=cezalandırmak), 9/120, 24/63, 39/51.

مُصِيبُها İsabet edici: 11/81.

مُصِيبَة Musibet, belâ: 2/156, 3/165, 4/62 - 72, 5/106, 9/50, 28/47, 42/30, 57/22, 64/11.

880 — صوت — 8

الصَّوْتُ Ses. Cemisi: أصْوَاتٌ

صَوْت 31/19, 49/2.

صَوْتِك 17/64, 31/19.

الأَصْوَات 20/108, 31/19.

أَصْوَاتكم 49/2.

أَصْوَاتهم 49/3.

881 — صور — 19

a) صَارَ يَصِيرُ ile صَارَ يَصُورُ صَوْرًا Gözden geçirmek / Tevcih etmek, yöneltmek / Alıştırmak.

فَصُرْهُنَّ Tevcih etmek, alıştırmak: 2/26.

فَصُرْهُنَّ Ayrıca şeklinde de okunur ki, صُرْ يَصُرُ fiilinin emri olup toplamak, biraraya getirmek manasındadır.

صِيَامًا 5/95.

الصَّائِمِين 33/35.

الصَّائِمَات 33/35.

885 — صيح — 13

a) الصَّيْحَة Sayha, çığlık / Azap, işkence, cezaya çarptırma.

صَيْحَة Çığlık: 36/53, 63/4; cezaya çarptırma, azap: 36/29 - 49, 38/15, 54/31.

الصَّيْحَة Çığlık: 50/42; azap: 11/67 - 94, 15/73 - 83, 23/41, 29/40.

886 — صيد — 6

a) الصَّيْدُ Av, avlama.

صَيْد Av, avlama: 5/96 (= iki kere)

الصَّيْدُ Avlama; 5/1; av: 5/94 - 95.

b) اصْطَادَ يَصْطَادُ Avlamak, avlanmak.

فاصْطَادُوا 5/2.

887 — صير — 29

a) صَارَ يَصِيرُ صَيْرًا مَصِيرًا صَيْرُورَة Dönmek, varmak, erişmek.

تَصِيرُ 42/53.

b) المَصِيرُ Masdar: Dönüş, varma, erişme / İsm-i mekan: Varılan yer, dönüş yeri, erişilen mekan.

المَصِيرُ Dönüş: 2/285, 3/28, 5/18, 22/48, 24/42, 31/14, 35/18, 40/3, 42/15, 50/43, 60/4, 64/3; dönüş yeri: 2/126, 3/162, 8/16, 9/73, 22/72, 24/57, 57/15, 58/8, 64/10, 66/9, 67/6.

مَصِيرًا Dönüş yeri: 4/97 - 115, 25/15, 48/6.

مَصِيرَكم Dönüş: 14/30.

888 — صيص — 1

الصَّيْصَة Kale صَيَاصِى cemisidir.

صَيَاصِيهم 33/26.

889 — صيف — 1

الصَّيْفُ Yaz.

الصَّيْفِ 106/2.

حرف الضاد

890 — ضأن — 1

الضَّأْنُ ve الضَّانُ Koyunlar, koyun cinsi.

الضَّأْن 6/143.

891 — ضبح — 1

الضَّبْحُ Atın, ağzından kişnemeye benzemeyen bir ses çıkarması (koşarken soluması, nefes nefese kalması).

ضَبْحًا 100/1.

892 — ضجع — 3

المَضْجَعُ Yatak. Cemisi: مَضَاجِعُ

المَضَاجع 4/34, 32/16.

مَضَاجعهم 3/154 (= yatırılacakları - öldürülecekleri - yerler).

893 — ضحك — 10

a) ضحِكَ يَضْحَكُ ضَحْكًا ضِحْكًا Gülmek: / مِنْ harf-i cerri ile: Gülmek, gülüşmek, alay etmek / Hayızlı olmak, aybaşı olmak / Taaccüb etmek. İsm-i faili: ضَاحِكٌ müennesi: ضَاحِكَةٌ

فَضَحِكَتْ Hayızlı olmak veya gülmek yahut taccüb etmek: 11/71.

تَضْحَكُونَ Alay etmek, gülüşmek: 23/110, 53/60.

يَضْحَكُونَ Alay etmek, gülüşmek: 43/47, 83/29 - 34.

فَلْيَضْحَكُوا Gülmek: 9/82.

ضَاحِكًا Gülen: 27/19.

ضَاحِكَةً Gülen: 80/39.

b) أَضْحَكَ يُضْحِكُ Güldürmek, gülme hasletini halk etmek.

أَضْحَكَ Gülme hasletini halk etmek: 53/43.

894 — ضحو — 7

a) ضَحَا يَضْحُو ضُحُوًّا ile ضَحِيَ يَضْحَى ضُحِيًّا Sıcaklanmak, güneşin hararetine maruz kalmak, güneşte yanmak.

تَضْحَى 20/119.

b) الضُّحَى Kuşluk vakti.

ضُحًى 7/98, 20/59.

الضُّحَى 93/1.

ضُحَاهَا 79/29 - 46; 91/1.

895 — ضدد — 1

الضِّدُّ Zıd, mukabil, ters / Benzer, denk.

ضِدًّا Zıd, hasım: 19/82.

896 — ضرب — 59

ضَرَبَ يَضْرِبُ ضَرْبًا Vurmak, dövmek / (Boynunu) uçurmak / عَنْ harf-i cerri

ضُرِبَ (Misal) getirilmek: 22/73, 43/57; kuşatılmak, çevrilmek, çekilmek: 57/13.

ضُرِبَتْ Örtülmek, kaplanmak, bürümek: 2/61, 3/112 (= iki kere)

فَضَرْبَ Vurmak, uçurmak: 47/4.

ضَرْبًا Vurmak: 37/93; sefere çıkmak: 2/273.

73 — ضرر — 897

a) ضَرَّ يَضُرُّ ضَرًّا ضُرًّا Zarar vermek, ziyana sokmak.

الضُّرُّ Zarar, ziyan الضَّرَرُ Zarar, ziyan.

الضَّرَرُ 4/95.

ضَرًّا 5/76, 7/188, 10/49, 13/16, 20/89, 25/3, 34/42, 48/11, 72/21.

ضَرُّه 22/13.

ضُرّ 6/17, 10/12 - 107, 21/84, 23/75, 30/33, 36/23, 39/8 - 38 - 49.

ضُرّه 10/12, 39/38,

الضُّرّ 10/12, 12/88, 16/53 - 54, 17/56 - 67, 21/83.

يَضُرّ 3/144.

يَضُرّك 10/106.

يَضُرّكم 3/120, 5/105, 21/66.

يَضُرّنا 6/71.

يَضُرّه 22/12.

يَضُرّهم 2/102, 10/18, 25/55.

يَضُرُّوا 3/176 - 177, 47/32.

يَضُرُّوك 5/42.

يَضُرُّوكم 3/111.

يَضُرُّونَ 26/73.

يَضُرُّونَك 4/113.

يَضُرُّونه 11/57.

تَضُرُّوه 9/39.

b) الضَّرّاء Şiddet, darlık, zorluk, السَّرّاء 'nın zıddı.

الضَّرّاء 2/177 - 214, 3/134, 6/42, 7/94 - 95, 10/21, 11/10, 41/50.

ile: Kaldırmak, vazgeçmek, bırakmak / (Misal) getirmek, (misalle) izah etmek / Kuşatmak, örtmek, kaplamak / Yürüyüşe geçmek, sefere çıkmak / Açmak.

ضَرَبَ (Misal) getirmek: 14/24, 16/75 - 76 - 112, 30/28, 36/78, 39/29, 43/17, 66/10 - 11.

ضَرَبْتم Yürüyüşe geçmek, sefere çıkmak: 4/94 - 101, 5/106.

ضَرَبْنا (Misal) getirmek: 14/45, 25/39, 30/58, 39/27; örtmek, bürümek:

فَضَرَبْنَا عَلٰى اٰذَانِهِم = "Kulaklarını bürüdük" cümlesi uyutmak manasına gelir): 18/11.

ضَرَبُوا Yürüyüşe geçmek, sefere çıkmak: 3/156; (misal) getirmek: 17/48, 25/9.

ضَرَبُوه (Misal) getirmek: 43/58.

تَضْرِبُوا (Misal) getirmek: 16/74.

أَفَنَضْرِبُ Vazgeçmek, kaldırmak: 43/5.

نَضْرِبُها (Misal) getirmek: 29/43, 59/21.

يَضْرِبُ (Misal) getirmek: 2/26, 13/17 (= iki kere), 14/25, 24/35, 47/3.

يَضْرِبْن (Yere) vurmak: 24/31 (= Ayakların yere yahut birbirine vurulmasından maksat, dikkati üzerine çekmektir. Kadınlar bu sûretle erkeklerin dikkatini üzerlerine çekmiş olurlar ki, bu hal âyetle men' edilmiştir.)

وَلْيَضْرِبْن Örtmek: 24/31.

يَضْرِبُون Vurmak: 8/50, 47/27; yürüyüşe geçmek, sefere çıkmak, 73/20.

اضْرِبْ Vurmak: 2/60, 7/160, 26/63, 38/44; (misal) getirmek: 18/32 - 45, 36/13; (yol) açmak: 20/77.

اضْرِبُوا Vurmak, uçurmak: 8/12 (= iki kere)

اضْرِبُوه Vurmak, 2/73.

اضْرِبُوهُنَّ Vurmak, dövmek: 4/34.

يَضَرُّعُون 7/94.

899 — ضعف — 52

a) ضَعُفَ يَضْعُفُ ضَعْفًا ضُعْفًا ضَعَفًا Zayıf olmak, kuvvetsiz olmak.

ضَعُفَ 22/73.

ضَعُفُوا 3/146.

ضَعْف 30/54 (= iki kere).

ضَعَفًا 8/66, 30/54.

b) الضَّعِيفُ Zayıf, kuvvetsiz. Cemisi: ضُعَفَاء ضِعَافٌ

ضَعِيفًا 2/282, 4/28 - 76, 11/91.

ضِعَافًا 4/9.

ضُعَفَاء 2/266.

الضُّعَفَاء 9/91, 14/21, 40/47.

c) اَضْعَفُ İsm-i tafdil: En zayıf, daha zayıf.

اَضْعَفُ 19/75, 72/24.

d) الضِّعْفُ Misl, kat. Tesniyesi: ضِعْفَانِ Cemisi: أَضْعَافٌ ضِعْفَيْنِ

ضِعْف 7/38, 17/75 (= iki kere), 34/37.

ضِعْفًا 7/38, 38/61.

ضِعْفَيْنِ 2/265, 33/30 - 68.

أَضْعَافًا 2/245, 3/130.

e) الْمُضْعِفُ İsm-i fail: Katlayan, kat kat artıran. Cemisi: مُضْعِفُون

الْمُضْعِفُون 30/39.

f) ضَاعَفَ يُضَاعِفُ مُضَاعَفَةً Katlamak, artırmak, katlayarak ziyadeleştirmek. İsm-i mef'ulü مُضَاعَفٌ müennesi: مُضَاعَفَة

يُضَاعِفُ 2/261.

يُضَاعِفه 2/245, 57/11, 64/17.

يُضَاعِفْها 4/40.

يُضَاعَف Katlanmak, kat kat ziyadeleştirilmek: 11/20, 25/69, 33/30, 57/18.

مُضَاعَفَة 3/130.

g) اسْتَضْعَفَ يَسْتَضْعِفُ اسْتِضْعَافًا Küçümsemek, hakir görmek, hor bakmak, zayıf

c) الضَّارُّ İsm-i fail: Zarar verici, ziyana sokan. Cemisi: ضَارِّينَ ضَارُّونَ

بِضَارِّهِم 58/10.

بِضَارِّينَ 2/102.

d) ضَارَّ يُضَارُّ مُضَارَّةً ضِرَارًا Zarara sokmak, zarara uğratmak. الضِّرَارُ Zarara sokmak, birbirini zararda bırakmak, zarara uğramasına çalışmak. İsm-i faili: مُضَارٌّ

تُضَارَّ 2/233.

تُضَارُّوهُنَّ 65/6.

يُضَارَّ 2/282 (= Zarar vermek veya zarara uğratılmak: "Yazıcı yahut şahit zarara sokmasın" veya "Ne yazıcı, ne de şahit zarara uğratılmasın")

ضِرَارًا Zarara uğratmaya çalışmak, zarara sokmak: 2/231, 9/107.

مُضَارٌّ Zarara sokan: 4/12.

e) اضْطَرَّ يَضْطَرُّ Maruz bırakmak, muztar kılmak, çarptırmak, zorlamak. İsm-i mef ulü: مُضْطَرٌّ

اضْطُرَّ Maruz bırakılmak, zorlanmak: 2/173, 5/3, 6/145, 16/115.

اضْطُرِرْتُم Mecbur kalmak, zorlanmak: 6/119.

اضْطِرَّه Maruz bırakmak: 2/126.

انْضْطَرُّهم Maruz bırakmak: 31/24.

الْمُضْطَرّ Muztar, darda kalan: 27/62.

898 — ضرع — 8

a) الضَّرِيعُ Cehennemliklerin yiyeceği kötu bir yiyecek, yosun.

ضَرِيع 88/6.

b) تَضَرَّعَ يَتَضَرَّعُ تَضَرُّعًا Yalvarıp yakarmak, niyazda bulunmak, tazarru' etmek.

تَضَرَّعُوا 6/43.

يَتَضَرَّعُون 6/42, 23/73.

تَضَرُّعًا 6/63, 7/55 - 205.

c) الضَّرْعَ يَضْرَعُ Aslı: تَضَرَّعَ يَتَضَرَّعُ Yalvarıp yakarmak.

bulamamak, sapıtmak. İsm-i faili: ضَالّ cemisi: ضَالّين ضَالُّونَ

ضَالّ Sapmak, doğru yolu bulamamak: 2/108, 4/116 - 136, 5/12 -105, 10/108, 16/125, 17/15, 27/92, 33/36, 37/71, 39/41, 53/2 - 30, 60/1, 68/7; kaybolmak, gizlenmek: 6/24 - 94, 7/53, 10/30, 11/21, 16/87, 17/67, 28/75, 41/48 Zayi olmak, boşa gitmek: 18/104.

ضَلَلْتُ Sapmak, sapıtmak: 6/56, 34/50.

ضَلَلْنا Kaybolmak, kaybolup gitmek: 32/10.

ضَالُّوا Sapmak, sapıtmak: 4/167, 5/77 (= iki kere), 6/140, 7/149; 17/48, 20/92, 25/9 - 17; kaybolmak, gizlenmek: 7/37, 40/74, 46/28.

يَضِلُّ Sapmak, sapıtmak: 6/117, 10/108, 17/15, 20/123, 39/41, yanılmak, şaşırmak: 20/52.

يَضِلُّون Sapmak, sapıtmak: 38/26.

اَضِلُّ Sapmak, sapıtmak: 34/50.

تَضِلّ Unutmak: 2/282.

تَضِلُّوا Sapmak: 4/44 - 176.

ضَلَال Dalâlet, sapma: 3/164, 6/74, 7/60, 12/30, 13/14, 14/3 19/38, 21/54, 26/97, 28/85, 31/11, 34/24, 36/24 - 47, 39/22, 40/25 - 50, 42/18, 43/40, 46/32, 50/27, 54/24 - 47, 62/2, 67/9 - 29; yanılma: 12/8 (= gönlün çelinmesi).

الضَّلَال Dalâlet, sapma: 10/32, 14/18, 22/12, 34/8.

ضَلَالًا Dalâlet, sapma: 4/60 - 116 - 136 - 167, 33/36, 71/24.

ضَلَالِك Orta yoldan (itidaldan) sapma (Bununla, aşırı derecedeki sevgi, gönlün çelinmesi, şefkat ve rikkat manaları murad edilmiştir.): 12/95.

الضَّلَالَة Dalâlet, sapma, sapıklık: 2/16 - 175, 4/44, 7/30, 16/36, 19/75.

ضَلَالَة Dalâlet, sapıklık: 7/61.

bulmak. İsm-i mef'ulu: مُسْتَضْعَف cemisi: مُسْتَضْعَفُون مُسْتَضْعَفِين

اسْتَضْعَفُونى Hakir görmek, zayıf bulmak: 7/150.

اسْتُضْعِفُوا Hakir görülmek, güçsüz sayılmak: 7/75, 28/5, 34/31 - 32 - 33.

يَسْتَضْعِفُ Hor bakmak, güçsüz bulmak: 28/4,

يُسْتَضْعَفُون Hor görülmek, küçümsenmek: 7/137.

مُسْتَضْعَفُون Güçsüz sayılanlar, azınlıklar: 8/26.

مُسْتَضْعَفِين Hor görülenler: 4/97.

الْمُسْتَضْعَفِين Hakir görülenler, güçsüz sayılanlar, zayıf addedilenler: 4/75 - 98 - 127.

900 — ضغث — 3

الضِّغْثُ Demet / Karışık şey. Cemisi: أَضْغَاث

ضِغْثًا Demet: 38/44.

أَضْغَاث Karışık şeyler, أَضْغَاثُ اَحْلَام Karışık rüyalar: 12/44, 21/5.

901 — ضغن — 2

الضِّغْنُ الضِّغْنُ Kin. Cemileri: أَضْغَانٌ

أَضْغَانَكم 47/37.

أَضْغَانَهم 47/29.

902 — ضفدع — 1

الضَّفْدَعَة الضُّفْدَعُ الضِّفْدِعُ الضَّفْدَعُ Kurbağa. Cemileri: ضَفَادِى ضَفَادِعُ

الضَّفَادِعَ 7/133.

903 — ضلل — 188

ضَلَّ يَضِلُّ - ضَلَّ يَضِلِّ ضَلَالًا ضَلَالَةً Kaybolmak, zayi olmak, yanılmak, sehv etmek, unutmak, hayrette kalmak, kaybetmek, gizlenmek, sapmak, doğru yolu

اَضَلّانا Saptırmak: 41/29.

اَضْلَلْتم Saptırmak: 25/17.

اَضْلَلْن Saptırmak: 14/36.

اَضَلّنا Saptırmak: 26/99.

اَضَلّنى Saptırmak: 25/29.

اَضَلّه Saptırmak veya sapmış bulmak: 45/23.

اضلّهم Saptırmak: 20/85.

اَضَلّوا Saptırmak: 5/77, 71/24.

اَضَلّونا Saptırmak: 7/38, 33/67.

لأُضِلَّنّهم Saptırmak: 4/119.

تُضِلّ Saptırmak veya sapmış bulmak: 7/155.

يُضِلّ Saptırmak veya sapmış bulmak: 2/26 (= iki kere), 9/115, 13/27, 14/4 - 27, 16/37 - 93, 35/8, 40/34 - 74, 47/4, 74/31; Saptırmak: 6/144, 22/9, 31/6, 39/8.

فَيُضِلَّك Saptırmak: 38/26 (= veya sapmış bulmak).

يُضِلّل Saptırmak veya sapmış bulmak: 4/88 - 143, 7/178 - 188, 13/33, 17/97, 18/17, 39/23 - 36, 40/33, 42/44 - 46.

يُضْلِله Saptırmak veya sapık bulmak: 6/39.

لِيُضِلّنا Saptırmak veya sapmış bulmak: 25/42.

يُضِلَّه Saptırmak veya sapmı bulmak: 6/125; saptırmak: 22/4.

يُضِلّهم Saptırmak veya sapmış bulmak: 4/60.

يُضِلُّوا Saptırmak: 10/88, 14/30, 71/27.

يُضِلُّوك Saptırmak: 4/113, 6/116.

يُضِلُّون Saptırmak: 3/69 - 4/113, 6/119.

يُضِلُّونكم Saptırmak: 3/69.

يُضِلُّونهم Saptırmak: 16/25.

يُضَلّ Saptırılmak: 9/37 (= veya sapmak).

مُضِلّ Saptırıcı: 28/15, 39/37.

المُضِلّين Saptırıcılar: 18/51.

d) التَّضْلِيل Masdar: Saptırma, boşa çıkarma.

ضَلَالَتِهم Dalâlet, sapıklık: 27/81, 30/53.

ضَالًّا Hayrette kalan, şaşıran, şaşırmış: 93/7.

الضَّالّون Sapıklar, doğru yolu bulamayanlar: 3/90, 15/56, 56/51, 68/26, 83/32.

ضَالّين Sapıklar: 23/106, 37/69.

الضَّالّين Sapıklar, doğru yolu kaybedenler: 1/7, 2/198, 6/77, 26/86, 56/92; sehv edenler (gafil davranıp yanılanlar): 26/20.

b) اَضَلّ İsm-i tafdil: En çok sapmış, daha çok sapmış, daha sapık.

اَضَلّ 5/60, 7/179, 17/72, 25/34 - 42 - 44, 28/50, 41/52, 46/5.

c) اَضَلَّ يُضِلُّ اِضْلَالًا Saptırmak, sapmış bulmak, sapık olarak görmek. (Saptırma fiilinin Allah'a isnad edilmesi şöylece izah edilebilir: Kâfir sınıfından olan kimseler, kendi iradeleriyle doğru yoldan çıkıp saparak, sapıklıkta karar kılmalarıyla, bu hal seciyeleri durumuna gelip, sapıklık fıtratlarına işlemesi üzerine; Allah Teâlâ bu fıtratı ve seciyeyi ve bu fıtrat ve seciyenin doğrultusunda işlenen fiil ve hareketleri yaratmıştır. Dolayısıyla insan kendi irade ve ihtiyarı ile sapıklığa kaymakta ve onda mesafe kat' etmekte, Allah da onun sapıklığının gereği olarak yaptığı fiil ve hareketleri yaratmaktadır.

Allah Teâlâ mü'minleri idlâlden, yani saptırmadan münezzeh olduğunu birkaç âyette belirtmiştir: 9/115, 47/4 gibi. Demek ki, Allah'ın saptırdığı mü'minler değil, kâfirlerdir.)

İsm-i faili: مُضِلّ cemisi: مُضِلّين مُضِلُّونَ

اَضَلّ Saptırmak veya sapık bulmak (âyetlerde geçen amellerin saptırılmasından maksat, onların boşa çıkarılması, zayi' ettirilmesi olup; bu durum, o amelleri işleyenlerin doğru yoldan çıkmaları neticesinde olmuştur.): 4/88, 30/29, 47/1 - 8; saptırmak: 20/79, 36/62.

تَضْلِيل 105/2 (= boşa çıkarma).

904 — ضمر — 1

الضَّامِرُ Binek, binmede kullanılan hayvan.

ضَامِر 22/27.

905 — ضمم — 2

ضَمَّ يَضُمُّ ضَمًّا Zammetmek, katlamak, katmak, koymak, sokmak.

اضْمُمْ Koymak, sokmak: 20/22, 28/32 (= çekmek).

906 — ضنك — 1

الضَّنْك Dar, kıt.

ضَنْكًا 20/124.

907 — ضنن — 1

الضَّنِينُ Cimri, tutucu.

بِضَنِين 81/24.

908 — ضهأ ضهى — 1

ضَاهَأَ ile ضَاهَى يُضَاهِي مُضَاهَةً

يُضَاهِئُ مُضَاهَأَةً Benzetmek.

يُضَاهِئُونَ 9/30.

909 — ضوأ — 6

a) الضِّيَاءُ Işık.

ضِيَاء 10/5, 21/48, 28/71.

b) أَضَاءَ يُضِيءُ Işık vermek, ısıtmak.

أَضَاءَ 2/20.

أَضَاءَتْ 2/17.

يُضِيءُ 24/35.

910 — ضور ضير — 1

لَاضَرَرَ لَاضَرٌّ لَاضَوْرَ لَاضَيْرَ لَاضَرُورَةَ Zararı yok, dert değil manasındadırlar.

الضَّيْرَ Zarar

لَاضَيْرَ 26/50.

911 — ضأز ضوز ضيز — 1

ضُوزَى ضُوءَى ضِيزَى

ضِئْزَى Haksız, insafsız.

قِسْمَةٌ ضِيزَى Haksızca paylaştırma.

ضِيزَى 53/22 (= insafsızca bir taksim)

912 — ضيع — 10

أَضَاعَ يُضِيعُ Telef etmek, zayi etmek, ihmal etmek.

أَضَاعُوا İhmal etmek: 19/59 (= boşlamak, kaçırmak).

أُضِيعُ Zayi' etmek: 3/195.

نُضِيعُ Zayi' etmek: 7/170, 12/56, 18/30.

يُضِيعُ Zayi' etmek: 2/143, 3/171, 9/120, 11/115, 12/90.

913 — ضيف — 6

الضَّيْفُ Misafir, misafirler.

ضَيْفِ Misafirler: 15/51, 51/24.

ضَيْفِهِ Misafirler: 54/37.

ضَيْفِي Misafirler: 11/78, 15/68.

b) ضَيَّفَ يُضَيِّفُ Misafir etmek, ağırlamak.

يُضَيِّفُوهُمَا 18/77.

914 — ضيق — 13

a) ضَاقَ يَضِيقُ ضَيْقًا ضِيقًا Daralmak, sıkışmak. ضَاقَ بِهِ ذَرْعًا Âciz kalmak. ضَائِقٌ Darlık, sıkışma. İsm-i faili: الضَّيْقُ

ضَاقَ (Âciz kalmak); 11/77, 29/33.

ضَاقَتْ Daralmak, darlaşmak, dar gelmek: 9/25 - 118 (= iki kere).

يَضِيقُ Daralmak, sıkışmak: 15/97, 26/13.

ضَيْقٍ Darlık, sıkıntı, sıkışma: 16/127, 27/70.

ضَائِقٌ Daralmış, sıkışmış: 11/12.

b) الضَّيِّقُ Sıfat-ı müşebbehe: Dar, sıkışık, daralmış.

ضَيِّقًا 6/125, 25/13.

c) ضَيَّقَ يُضَيِّقُ Sıkıntıya sokmak, sıkıştırmak, sıkıntı vermek.

لِتُضَيِّقُوا 65/6.

حرف الطاء

11 — طبع — 915

طَبَعَ يَطْبَعُ طَبْعًا Mühürlemek.

طَبَعَ 4/155, 9/93, 16/108, 47/16.

نَطْبَعُ 7/100, 10/74.

يَطْبَعُ 7/101, 30/59, 40/35.

طُبِعَ Mühürlenmek: 9/87, 63/3.

4 — طبق — 916

a) الطَّبَقُ Hâl, tavır, vaziyet. طَبَقًا عن طَبَق Hâlden hâle, tavırdan tavıra demektir.

طبق 84/19.

طِبَقًا 84/19.

b) الطِّبَاقُ Kat kat olanlar, katlar / Kat kat yapma.

طِبَقًا Kat kat olanlar, kat kat, tabaka tabaka: 67/3, 71/15.

1 — طحو طحى — 917

طَحَى يَطْحَى ile طَحَا يَطْحُو Yaymak, sermek, döşemek.

طَحَاهَا 91/6.

1 — طرح — 918

طَرَحَ يَطْرَحُ طَرْحًا Atmak, bırakmak, çıkarmak.

اطْرَحُوه Atmak: 12/9.

5 — طرد — 919

طَرَدَ يَطْرُدُ طَرْدًا طَرَدًا Kovmak, kovalamak.

İsm-i faili: طارد

طَرَدْتُم Kovmak: 11/30.

تَطْرُد Kovmak: 6/52.

فَتَطْرُدَهم Kovmak: 6/52.

بِطَارِدِ Kovucu: 11/29, 26/114.

11 — طرف — 920

a) الطَّرْفُ Göz, gözler; bakış, bakışlar.

طَرْفٍ Göz, bakış: 42/45.

الطَّرْف Gözler, bakışlar: 37/48, 38/52, 55/56.

طَرْفُك Göz: 27/40.

طَرْفُهم Gözler: 14/43.

b) الطَّرَفُ Taraf, uç طَرَفَا النَّهَار Gündüzün iki ucu (sabah ile akşam). Cemisi: أَطْرَافٌ

طَرَفًا Taraf, grup: 3/127.

طَرَفَيِ النَّهَارِ Sabah ile akşam: 11/114.

أَطْرَاف Uçlar, أَطْرَافَ النَّهَارِ Gündüzün uçları, gündüz saatleri: 20/130.

أَطْرَافِهَا Etraf, uçlar, yanlar: 13/41, 21/44.

b) الطُّعْم Tat.

طُعْمُه 47/15

c) الطَّعَامُ Yiyecek / Yedirme, doyurma.

طَعَام Yiyecek: 2/61 - 184, 5/5 - 95, 12/37, 33/53, 44/44, 69/36, 88/6; yedirme, doyurma: 69/34, 89/18, 107/3.

الطَّعَام Yiyecek: 3/93, 5/75, 21/8, 25/7 - 20, 76/8.

طَعَامًا Yiyecek: 18/19, 73/13.

طَعَامِك Yiyecek: 2/159.

طَعَامُكم Yiyecek: 5/5.

طَعَامه Yiyecek: 5/96, 80/24.

d) أَطْعَمَ يُطْعِمُ اِطْعَامًا Yedirmek, doyurmak rızıklandırmak.

أَطْعَمَه 36/47 (= Doyurmak, rızıklandırmak)

أَطْعَمَهم 106/4 (= Doyurmak)

تُطْعِمُون Yedirmek: 5/89.

نُطْعِمُ Doyurmak: 36/47, 74/44.

نُطْعِمُكم Doyurmak: 76/9.

نُطْعِمُ Doyurmak, rızıklandırmak: 6/14.

يُطْعِمُنِى Doyurmak, rızıklandırmak: 26/79.

يُطْعِمُون Yedirmek: 76/8.

يُطْعِمُونِ Aslı: يُطْعِمُونِى Doyurmak: 51/57.

اَطْعِمُوا Doyurmak: 22/28 - 36.

يُطْعَمُ Doyurulmak, rızıklandırılmak: 6/14.

إِطْعَام Doyurma: 5/89, 58/4, 90/14.

e) اِسْتَطْعَمَ يَسْتَطْعِمُ Yiyecek istemek, doyurulmak istemek, yemek istemek.

اِسْتَطْعَمَا 18/77.

924 — طعن — 2

طَعَنَ يَطْعَنُ طَعْنًا طَعَنَانًا Ayıplamak, dil uzatmak, yermek.

طَعَنُوا 9/12.

11 — طرق — 921

a) الطَّرِيقُ (Takip edilen) yol, meslek, gidişat.

طَرِيق Yol: 4/119; (takip edilen) yol, meslek: 46/30.

طَرِيقًا (Takip edilen) yol, meslek: 4/168; yol: 20/77.

b) الطَّرِيقَة Yol / Hat / Hendek / Hâl, yaşayış, iç durum, siret, davranış, gidişat / Tarikat, eşraftan olan kimseler / Tabaka / Seçilmiş kişiler, temsilciler, rehberler, kendilerine uyulan nümûne-i imtisal zatlar. Cemisi: طَرَائِقُ

طَرِيقَة Hâl, yaşayış, gidişat: أَمْثَلُهُم طَرِيقَة Nümûne-i imtisal kişi, rehber: 20/104.

الطَّرِيقَة (Düzgün) yaşayış, (doğru) yol: 72/16.

بِطَرِيقَتِكم Eşraf, بِطَرِيقَتِكم الْمُثْلَى Nümûne-i imtisal ileri gelen zatlar, eşraftan olan örnek kişiler: 20/63.

طَرَائِقَ Tabakalar, katlar: 23/17; gidişatlar, mezhepler, yaşayışlar: 72/11.

c) الطَّارِقُ Gece gelen / Yıldız.

الطَّارِق Gece gelen, gece doğan (yıldız): 86/1 - 2.

922 — طرو طرى — 2

الطَّرِيُّ Taze.

طَرِيًّا 16/14, 35/12.

923 — طعم — 48

a) طَعِمَ يَطْعَمُ طُعْمًا مَطْعَمًا Yemek, doymak, tatmak. İsm-i faili: طَاعِمٌ

طَعِمْتم Yemek: 33/53.

طَعِمُوا Yemek: 5/93.

يَطْعَمه Tatmak: 2/249; yemek: 6/145.

يَطْعَمُهَا Yemek: 6/138.

طَاعِم Yiyen, yiyici: 6/145.

طَغَىٰ 4/46.

40 — طغو طغى — 925

a) يَطْغُوا طَغْوًا طَغْيًا طُغْيَانًا طُغْوَانًا طَغَا - يَطْغَى طَغَى - يَطْغَى طَغِىَ Taşmak, haddi aşmak, azmak, azgınlık etmek. İsm-i faili: طَاغٍ müennesi: طَاغِيَةٌ cemisi: طَاغِينَ طَاغُونَ aynı zamanda عَاقِبَةٌ gibi isim de olabilir ki; o zaman, amansızca geliveren âfet, zorba, ahmak, felâket, azap sayhası, azgınlık manalarına gelir.

طَغَا Taşmak: 69/11.

طَغَى Azmak, azgınlık etmek: 20/24 -43, 79/17 - 37; aşmak: 53/17.

طَغْوَىٰ Azgınlık etmek: 89/11.

تَطْغَوْا Hududu aşmak: 11/112, 20/81, 55/8.

يَطْغَىٰ Azgınlık etmek: 20/45, 96/6.

طُغْيَانًا Azgınlık: 5/64 - 68, 17/60, 18/80.

طُغْيَانِهِم Azgınlık: 2/15, 6/110, 7/186, 10/11, 23/75.

بِطَغْوَاهَا Azgınlık: 91/11 (= "Semûd kavmi azgınlıklarının akıbetini yalanladılar" mealinde.)

طَاغُونَ Azgınlar: 51/53, 52/32.

طَاغِينَ Azgınlar: 37/30, 38/55, 68/31, 78/22.

الطَّاغِيَةِ Felâket, azap sayhası veya azgınlık: "Semûd ise, azgınlıkları yüzünden helak edildiler." 69/5.

b) اطْغَى İsm-i tafdîl: Çok azgın, en azgın, pek azgın.

اطْغَى 53/52.

c) الطَّاغُوتُ Putlar, Allah'tan başka bütün ma'budlar, şeytanlar, kâhinler, sapıkların başını çeken kişiler, azgınlar.

الطَّاغُوت Putlar: 2/256, 4/51 - 60 - 76, 50/60, 16/36, 39/17; azgınların elebaşları yahut şeytanlar: 2/257.

d) اَطْغَى يُطْغِى Azdırmak.

اَطْغَيْتُه 57/27.

3 — طفأ — 926

اَطْفَأَ يُطْفِئُ Söndürmek, (ateşi) kesmek.

اَطْفَأَهَا (Harb ateşini) kesmek, söndürmek: 5/64.

يُطْفِئُوا Söndürmek: 9/32, 61/8.

1 — طفف — 927

الْمُطَفِّفُ İsm-i fail: Ölçüde ve tartıda hile yapan, ölçü ve tartıyı (kendi menfaatine, başkasının zararına olarak) eksik tutan, eksik ölçüp tartan. Cemisi: مُطَفِّفِينَ مُطَفِّفُونَ

الْمُطَفِّفِينَ 83/1.

3 — طفق — 928

طَفِقَ fiili: Başlamak, koyulmak.

فَطَفِقَ Muzari fiil mukadder olup فَطَفِقَ يَمْسَحُ مَسْحًا demektir; 38/33.

طَفِقَا 7/22, 20/121.

4 — طفل — 929

الطِّفْلُ Çocuk, çocuklar. Cemisi: أَطْفَال

الطِّفْلَ Çocuklar: 24/31.

طِفْلًا Çocuklar: 22/5, 40/67.

الْاَطْفَال 24/59.

4 — طلب — 930

طَلَبَ يَطْلُبُ طَلَبًا İstemek, arzu etmek, talep etmek. İsm-i faili: طَالِبٌ ; ism-i mef'ulü: مَطْلُوبٌ

يَطْلُبْهُ 7/54 (= Takip etmek, kovalamak manası verilebilir.)

23 — طلق — 933

a) الطَّلاقُ Talak, boşanma.

الطَّلاق 2/227 - 229.

b) طَلَّقَ يُطَلِّقُ تَطْلِيقًا Boşamak. İsm-i mef'ulü: مُطَلَّقَةٌ müennesi: مُطَلَّقٌ müennesin cemisi: مُطَلَّقات

طَلَّقْتم 2/231 - 232 - 236, 65/1.

طَلَّقْتُمُوهُنَّ 2/237, 33/49.

طَلَّقَكُنَّ 66/5.

طَلَّقَهَا 2/230 (= iki defa).

فَطَلِّقُوهُنَّ 65/1.

المُطَلَّقات 2/228 - 241.

c) انْطَلَقَ يَنْطَلِقُ Gitmek, gidivermek.

انْطَلَقَ 38/6.

فانْطَلَقَا 18/71 - 74 - 77.

انْطَلَقْتم 48/15.

فانْطَلِقُوا 68/23.

يَنْطَلِقُ 26/13 (= "Dilim dönmez; güzel, fasih konuşmayı beceremem" mealinde).

انْطَلِقُوا 77/29 - 30.

1 — طلل — 934

الطَّلُّ Çiseleyen yağmur, çisinti.

فَطَلٌّ 2/265 (= Bu çisinti ile bile bahçenin iki kat mahsul vereceği tasrih edilmektedir.)

اطمأنَّ Bakınız: طمن

2 — طمث - 935

طَمَثَ يَطْمِثُ Dokunmak, el sürmek, cinsî temasta bulunmak.

يَطْمِثْهُنَّ Dokunmak: 55/56 - 74.

5 — طمس — 936

طَمَسَ يَطْمِسُ طَمْسًا Silmek, söndürmek, başkalaştırmak, değiştirmek, çe-

طَلَبًا 18/41.

الطَّالِب 22/73.

المَطْلُوبُ 22/73.

1 — طلح — 931

الطَّلْحُ Muz ağaçları.

طَلْح 56/29.

19 — طلع — 932

طَلَعَ يَطْلُعُ طُلُوعًا مَطْلَعًا مَطْلِعًا Tulû etmek, doğmak.

المَطْلِعُ İsm-i mekan: Doğuş yeri.

طَلَعَتْ 18/17.

تَطْلُعُ 18/90.

طُلُوعِ 20/130, 50/39.

مَطْلَعِ Doğuş: 97/5.

مَطْلِعَ Doğuş yeri: 18/90.

b) الطَّلْعُ Hurma çiçeği, hurma çiçeğinin tomurcuğu.

طَلْعٌ 50/10.

طَلْعُهَا 6/99, 26/148; zakkum ağacının tomurcukları: 37/65.

c) أَطْلَعَ يُطْلِعُ Muttali' kılmak, haberdar etmek, bildirmek, göstermek.

لِيُطْلِعَكُم 3/179.

d) اطَّلَعَ يَطَّلِعُ Çıkmak, çıkıp bakmak / Bakmak / Muttali' olmak, görüp bilmek / Örtmek / Farkına varmak. İsm-i faili: مُطَّلِعٌ cemisi: مُطَّلِعِينَ مُطَّلِعُونَ Aslı: أَاطْلَعَ 19/78 (= Muttali' olmak).

فَاطَّلَعَ 37/55 (= Bakmak)

اطَّلَعْتَ 18/18 (= Görüp bilmek).

اطَّلِعْ Çıkıp bakmak veya bakmak: 28/38, 40/37.

تَطَّلِعُ arkına varmak: 5/13; örtmek, işlemek, sarmak: 104/7.

مُطَّلِعُون Görüp bılenler veya bakıcılar, bakanlar: 37/54.

اطْمَأْنَنْتُم 4/103 (= Sükûnet bulmak, emniyete kavuşmak)

اطْمَأَنُوا 10/7.

تَطْمَئِنَّ 3/126, 5/113, 8/10, 13/28 (= iki kere).

لَيَطْمَئِنَّ 2/260.

مُطْمَئِنٌ 16/106.

مُطْمَئِنَّةً 16/112 (= Huzur ve sükûnet içerisinde olan)

الْمُطْمَئِنَّةُ 89/27.

مُطْمَئِنِّينَ 17/95 (= Sükûnet bulanlar, emniyette olanlar.)

940 — طه — 1

طٰهٰ طٰهٖ طٰهِ طٰهَ طٰهٰ Huruf-u mukattaadandır. يَا هٰذَا 'nın ihtisarı (Ey adam!, Ey zat!), Rasulullah'ın isimlerinden birisi, Allah Teâlâ'nın isimlerinden birisi diye manalar verilmiştir.

طٰهٰ 20/1.

941 — طهر — 31

a) طَهُرَ يَطْهُرُ - طَهَرَ يَطْهُرُ طَهْرًا طَهَارَةً Temiz olmak.

يَطْهُرْنَ 2/222.

b) الطُّهُورُ Temiz, tertemiz. مَاءٌ طَهُورٌ Hem temiz, hem de temizleyici su.

طَهُورًا 25/48, 76/21.

c) أَطْهَرُ İsm-i tafdil: En temiz, daha temiz, en pak.

أَطْهَرُ 2/232, 11/78, 33/53, 58/12.

d) طَهَّرَ يُطَهِّرُ تَطْهِيرًا Temizlemek. İsm-i faili: مُطَهِّرٌ İsm-i mef'ulü: مُطَهَّرٌ müennesi: مُطَهَّرَةٌ müzekkerin cemisi: مُطَهَّرِينَ مُطَهَّرُونَ

طَهِّرْكَ 3/42.

تُطَهِّرُهُم 9/103.

يَطَّهَّرَ 5/41.

طمس — 320 — طمن

virmek, (gözüne) silme çekmek, kör etmek, ışığını gidermek, yok etmek, silip süpürmek.

طَمَسْنَا Kör etmek, silme çekmek, silme kör kılmak: 36/66, 54/37.

طُمِسَتْ Işıkları giderilmek: 77/8.

نَطْمِسَ Değiştirmek, başkalaştırmak, dümdüz etmek: 4/47 (= Yahut âyette geçen وُجُوهًا lafzı yüzler manasında olmayıp, şan ve şeref sahibi kişiler, reisler manasında olduğu takdirde; reislerin ahvalinin tersine çevrileceği, şan ve şöhretleri alt-üst olacağı, silinip gidecekleri murad edilmiş olur.)

اطْمِسْ Yok etmek, Mahv etmek: 10/88.

937 — طمع — 12

طَمِعَ يَطْمَعُ طَمَعًا طَمَاعَةً طَمَاعِيَةً Ümit etmek, tama' etmek, düşkünlük göstermek, çok istekli olmak.

طَمَعًا 7/56, 13/12, 30/24, 32/16.

أَطْمَعُ 26/82.

أَفَتَطْمَعُونَ 2/75.

نَطْمَعُ 5/84, 26/51.

يَطْمَعُ 33/32, 70/38, 74/15.

يَطْمَعُونَ 7/46.

938 — طمم — 1

الطَّامَّةُ Taşkın, baskın, korkunç hadise, kıyamet.

الطَّامَّةُ 79/34 (= Kıyamet).

939 — طمن — 13

اطْمَأَنَّ يَطْمَئِنُّ اطْمِئْنَانًا طُمَأْنِينَةً Tatmin olmak, dinmek, yatışmak. İsm-i faili: مُطْمَئِنٌّ müzekkerin cemisi: مُطْمَئِنَّةٌ مُطْمَئِنِّينَ مُطْمَئِنُّونَ

اطْمَأَنَّ 22/11 .

طُورُ سِينِين 95/2. سِينِين = Mübarek veya meyveli ağaçlarla güzelleşmiş manasındadır.

129 — طوع — 944

a) الطَّوْعُ İsteyerek yapma, bağlılık gösterme, tâat.

طَوْعًا 3/83, 9/53,13/15, 41/11.

b) الطَّاعَةُ Tâat, bağlılık, inkıyad.

طَاعَة 4/81, 24/53, 47/21.

c) طَائِعٌ İsm-i fail: İtaat eden, taat ve bağlılık gösteren, isteyerek yapan. Cemisi: طَائِعِين طَائِعُون

طَائِعِين 41/11.

d) طَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ Nefsini razı etmek, nefsine uymak manasındadır.

فَطَوَّعَتْ 5/30.

e) أَطَاعَ يُطِيعُ إِطَاعَة İtaat etmek, (emre karşı) uyum sağlamak, bağlılık göstermek, muvafakat etmek. İsm-i mef'ulü: مُطَاعٌ

أَطَاعَ 4/80.

أَطَاعُونَا 3/168.

فَأَطَاعُو 43/54.

أَطَعْتُم 23/34.

أَطَعْتُمُوهُم 6/121.

أَطَعْنَا 2/285, 4/46, 5/7, 24/47 - 51, 33/66 (= iki kere) - 67.

أَطَعْنَكُم 4/34.

تُطِعْ 6/116, 18/28, 25/52, 33/1 - 48, 68/8 - 10, 76/24.

تُطِعْهُ 96/19.

تُطِعْهُمَا 29/8, 31/15.

تُطِيعُوا 3/100 - 149, 26/151, 48/16, 49/14.

تُطِيعُوهُ 24/54.

نُطِيعُ 59/11.

سَنُطِيعُكُم 47/26.

يُطِع 4/13 - 69 - 80, 24/52, 33/71, 48/17.

يُطَهِّرَكُم 5/6, 8/11, 33/33.

تَطْهِيرًا 33/33.

طَهِّرْ 22/26, 74/4.

طَهِّرَا 2/125.

مُطَهَّرٌ 3/55.

مُطَهَّرَة 2/25, 3/15, 4/57, 80/14, 98/2.

المُطَهَّرُون 56/79.

e) تَطَهَّرَ يَتَطَهَّرُ تَطَهُّرًا Temizlenmek, İsm-i faili: مُتَطَهِّرٌ cemisi: مُتَطَهِّرِين مُتَطَهِّرُون

تَطَهَّرْنَ 2/222.

يَتَطَهَّرُوا 9/108.

يَتَطَهَّرُون 7/82, 27/56.

لِلمُتَطَهِّرِين 2/222.

f) اطَّهَّرَ يَطَّهَّرُ Temizlenmek, İsm-i failli: مُطَّهِّرٌ cemisi: مُطَّهِّرِين مُطَّهِّرُون

فَاطَّهَّرُوا 5/6.

المُطَّهِّرِين 9/108.

1 — طود — 942

الطَّوْدُ Yüksek dağ.

كَالطَّوْدِ 26/63.

11 — طور — 943

a) الطُّورُ Dağ / Tur dağı.

الطُّور Dağ veya Tur dağı: 2/63 - 93, 4/154, 19/52, 20/80, 28/29 - 46, 52/1.

b) الطَّوْرُ Tavır, halet, durum. Cemisi: أَطْوَارٌ

أَطْوَارًا "Sizi tavırdan tavıra geçirmek sûretiyle yaratmıştır" veya "Sizi muhtelif hilkatlerde yaratmıştır.": 71/14.

c) طُورُ سَيْنَاء Tûr-u Sînâ denilen dağ, Sina dağı.

طُورِ سَيْنَاء 23/20. سَيْنَاء = Güzel manasındadır.

d) طُورُ سِينِين Tur-u Sîna denilen dağ, Sina dağı.

يَسْتَطِيعُون 2/273, 4/98, 7/192 - 197, 11/20, 16/73, 17/48, 18/101, 21/40 - 43, 25/9, 26/211, 36/50 - 75, 68/42.

41 — طوف — 945

a) طَافَ يَطُوفُ طَوْفًا طَوَفَانًا طَوَافًا Dolaşmak.

طَافَ Dolaşmak, sarıvermek: 68/19.

يَطُوفُ 52/24, 56/17, 76/19.

يَطُوفُونَ 55/44.

يُطَافُ : باء harf-i cerri ile: Dolaştırılmak: 37/45, 43/71, 76/15.

b) الطَّائِف Dolaşan / Tavaf eden / Gece bekçisi / iyi huylu hizmetçi / Cünûn, delilik / Hiddet, öfke / Gözü bürüyen vesvese / Salgın / Hayalet / İnsana ilişen vesvese v.s. gibi şeyler. Cemisi: طَائِفُون طَائِفِين

طَائِفٌ Lümme-i şeytaniye (Şeytan'ın verdiği vesvese): 7/201; salgın, bela, musibet: 68/19.

لِلطَّائِفِين Tavaf edenler: 2/125, 22/26.

c) الطَّائِفَة Cemâat, grup, bölük, taife. Tesniyesi: طَائِفَتَيْن طَائِفَتَان

طَائِفَة 3/69 - 72 -154 (= iki kere), 4/81 - 102 (= iki kere) - 113, 7/87 (= iki kere), 9/66 (= iki defa) - 83 - 122, 24/2, 28/4, 33/13, 61/14 (= iki defa), 73/20.

طَائِفَتَان 3/122, 49/9.

طَائِفَتَيْن 6/156.

الطَّائِفَتَيْن 8/7.

d) طَوَّاف (Evlad ü ıyal gibi) hizmetçi, (hizmet v.s. için) dönüp dolaşan, girip çıkan, gezeleyen. Cemisi: طَوَّافُون طَوَّافِين

طَوَّافُون 24/58.

e) الطُّوفَان Tufan, koyu karanlık, salgın, korkunç katl, büyük âfet, su baskını, sel felâketi.

الطُّوفَان 7/133, 29/14.

يُطِيعُكُم 49/7.

يُطِيعُونَ 9/71.

أَطِيعُوا 3/32 - 132, 4/59 (= iki kere). 5/92 (= iki kere), 8/1 - 20 - 46, 20/90, 24/54 (= iki defa) - 56, 47/33 (= iki kere), 58/13, 64/12 (= iki defa) - 16.

أَطِيعُونِ Aslı: أَطِيعُونِى 3/50, 26/108 - 110 - 126 - 131 - 144 - 150 - 163 -179, 43/63, 71/3.

أَطْعَمَ 33/33.

يُطْعَمُ 4/64, 40/18.

مُطَاعٍ 81/21.

f) تَطَوَّعَ fiili: Nafile olarak yapmak, gönülden koparak yapmak, (hayır) işlemek.

تَطَوَّعَ 2/158 -184.

g) المُطَّوِّعُ Cihad için yardımda bulunan, gönlünden kopanı veren, bağış yapan. Cemisi: مُطَّوِّعِين مُطَّوِّعُون

المُطَّوِّعِين 9/79.

h) اسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ Gücü yetmek, yapabilmek,... edebilmek.

اسْتَطَاعَ 3/97.

اسْتَطَاعُوا 2/217, 18/97, 36/67, 51/45.

اسْطَاعُوا Aslı اسْتَطَاعُوا olup tahfif için تاء harfi hazf edilmiştir: 18/97.

اسْتَطَعْتَ 6/35, 11/88, 17/64.

اسْتَطَعْتُم 8/60, 10/38, 11/13, 55/33, 64/16.

اسْتَطَعْنَا 9/42.

تَسْتَطِيعَ 18/41 - 67 - 72 - 75.

تَسْتَطِعْ 18/78.

تَسْتَطِعْ Aslı. تَسْتَطِيع 18/82.

تَسْتَطِيعُوا 4/129.

تَسْتَطِيعُونَ 25/19.

يَسْتَطِعْ 4/25, 58/4.

يَسْتَطِيعُ 2/282, 5/112.

b) طُوىً Tuvâ (Bir mevki adı) / İkilenmiş, ikileşmiş / طُوىً Dürme, kat'etme.

طُوىً "Şüphesiz Sen Tuvâ denilen Mukaddes Vâdî'desin" veya "Muhakkak Sen iki kere takdis edilmiş vadidesin" yahut "Hakikaten Sen (aradaki mesafeyi) kat' edip (yukarıya) çıkmanla Mukaddes Vâdi'de bulunmaktasın" طُوىً 20/12; "Rabbi ona Tuvâ denilen Mukaddes Vâdi'de şöyle nida etmişti:..." veya "Rabbi ona iki defa takdis edilmiş vadide şöyle nida etmişti:..." yahut "Rabbi ona Mukaddes Vâdî'de iki defa nida etmişti.": 79/16.

949 — طوب طيب — 1

طُوبىٰ Tûbâ Cenneti / Cennette bir ağaç/ أطْيَبُa'nin müennesi. Çok güzel, en güzel, çok hoş / Masdar: Güzellik, hoşnudluk.

طُوبىٰ 13/29.

950 — طيب — 49

a) طَابَ يَطِيبُ طِيبًا طِيبَةً طَابًا Temiz olmak / Hoşa gitmek / Lezzet vermek, lezzetli olmak / Helâl olmak / Razı olmak.

طَابَ Hoşa gitmek: 4/3 (= Veya helâl olmak)

طِبْتُم Ahlak v.b. yönünden) temiz olmak veya hoşnud olmak: 39/73.

طِبْنَ Razı olmak, hoşnud olmak: 4/4.

b) الطَّيِّبُ Temiz, lezzetli, helâl, hoş. Müennesi: طَيِّبَة Müzekkerin cemisi: طَيِّبِين müennesin cemisi: طَيِّبَاتٌ طَيِّبُون

الطَّيِّب Temiz: 3/179, 4/2, 5/100, 7/58 (= veya güzel), 8/37; güzel, hoş: 22/24, 35/10.

f) طَوَّفَ يَطُوِّفُ Aslı: تَطَوَّفَ يَتَطَوَّفُ Dolaşmak / Tavaf etmek.

يَطُوِّفُ Tavaf etmek: 2/158

وَلْيَطَّوَّفُوا Tavaf etmek: 22/29.

946 — طوق — 4

a) الطَّاقَة Takat (var gücü kullanma, güç yetirebilme).

طَاقَة 2/249 - 286.

b) اطَاقَ يُطِيقُ إِطَاقَةً Güç yetirebilmek, zorlanmak.

يُطِيقُونَه Zorlanmak, dayanamamak: 2/184.

c) طَوَّقَ يُطَوِّقُ Dolamak, sarmak, boynuna geçirmek.

سَيُطَوَّقُون Sarılmak, boyunlarına geçirilmek: 3/180.

947 — طول — 10

a) طَالَ يَطُولُ طُولًا Uzamak.

طَال 20/86, 21/44, 57/16.

طُولًا Uzama, boy: 17/37.

b) الطَّوْلُ Güç, kudret, üstünlük.

طَوْلًا 4/25.

الطَّوْل 9/86, 40/3.

c) الطَّوِيل Uzun.

طَوِيلًا 73/7, 76/26.

d) تَطَاوَلَ fiili: Uzamak.

فَتَطَاوَلَ 28/45.

948 — طوى — 5

a) طَوَى يَطْوِى طَيًّا Dürmek, bükmek, katlamak. İsm-i mef'ulü: مَطْوِىّ müennesi: مَطْوِيَّة müennesin cemisi: مَطْوِيَّاتٌ

كَطَىِّ Dürme: 21/104.

نَطْوِى Dürmek: 21/104.

مَطْوِيَّات Dürülenler, dürülmüşler: 39/67.

طَيِّبًا Helâl, temiz: 2/168, 5/88, 8/69, 16/114; temiz: 4/43, 5/6.

الطَّيِّبُون (Ahlak v.s. yönünden) temiz olanlar: 24/26.

طَيِّبِين (Ahlak v.s. yönünden) temiz olanlar: veyahut hoş ve rahat bir durumda olanlar: 16/32.

لِلطَّيِّبِين (Ahlak v.s. yönünden) temiz olanlar: 24/26.

طَيِّبَة Temiz, hoş: 3/38, 9/72, 10/22, 14/24 (= Bakımlı, temiz, muzır şeylerden ârî: كَشَجَرَة طَيِّبَة 34/15, 61/12; hoş, güzel: 14/24 (= hoş kelime: كَلِمَة طَيِّبَة 16/97, 24/61.

طَيِّبَات Temiz, helâl olanlar: 2/57 -172 - 267, 4/160, 5/87, 7/160, 20/81.

الطَّيِّبَات Temiz, helâl olanlar: 5/4 - 5, 7/32 - 157, 8/26, 10/93, 16/72, 17/70, 23/51, 40/64, 45/16; temiz, namuslu kadınlar ile (sözler v.s. nev'inden) güzel, hoş şeyler: 24/26 (= iki kere).

طَيِّبَاتِكُم Lezzetli, zevkli şeyler: 46/20.

951 — طير — 29

a) طَارَ يَطِيرُ طَيَرَانًا طَيْرُورَةً Uçmak.

يَطِيرُ 6/38 (= âyette kanatların zikredilmesi ya te'kid için veya bu uçmanın kanatsız mahlukların uçuşu gibi olmadığını ifade içindir.)

b) الطَّائِرُ Uçan, kuş, nasib, amel, uğursuzluk, kader.

طَائِر Kuş: 6/38.

طَائِرُكُم Uğursuzluk veya nasip yahut kader: 27/47, 36/19.

طَائِرُه Amel, iş, çalışma (amel ve kader kitabı): 17/13.

طَائِرُهُم Uğursuzluk veya kader: 7/131.

c) الطَّيْرُ Kuş, kuşlar.

طَيْر Kuş: 56/21 (= Veya kuşlar.)

الطَّيْر Kuşlar: 2/260, 12/36 - 41, 16/79, 21/79, 22/31, 24/41, 27/16 - 17 - 20, 34/10, 38/19, 67/19; kuş: 3/49, 5/110.

طَيْرًا Kuş: 3/49; kuşlar: 5/110, 105/3.

d) تَطَيَّرَ fiili: Uğursuz saymak, uğursuzluğa uğramak.

تَطَيَّرْنَا 36/18.

e) طَيَّرَ يُطَيِّرُ Uğursuz saymak, uğursuzluğa uğramak.

طَيَّرْنَا 27/47.

يَطَّيَّرُوا 7/131.

f) مُسْتَطِيرٌ Yaygın, yayılmış. (İsm-i faildir.)

مُسْتَطِيرًا 76/7 (= yaygın, salgın).

952 — طين — 12

الطِّينُ Çamur. طِينٌ لَازِبٌ Katı ve yapışkan çamur.

طِين 6/2, 7/12, 23/12, 32/7, 37/11, 38/71 - 76, 51/33.

الطِّين 3/49, 5/110, 28/38.

طِينًا 17/61.

حرف الظاء

953 — ظعن — 1

الظَّعْنُ Göçme, yolculuğa çıkma.

ظَعْنِكم 16/80.

954 — ظفر — 2

a) الظُّفُرُ Tırnak.

ظُفُرٍ 6/146.

b) أَظْفَرَ fiili: Muzaffer kılmak, kazandırmak.

أَظْفَرَكم 48/24.

955 — ظلل — 30

الظِّلُّ Gölge. Cemisi: أَظْلَالٌ ظِلَالٌ ظُلُولٌ

ظِلِّ 56/30 - 43, 77/30.

الظِّلَّ 25/45, 28/24, 35/21.

ظِلًّا 4/57.

ظِلِّها 13/35.

ظِلَال 36/56, 77/41.

ظِلَالًا 16/81.

ظِلَالُه 16/48.

ظِلَالُها 76/14.

ظِلَالُهم 13/15.

b) الظَّلِيل Gölgeli, çok gölgeli, devamlı gölgeli.

ظِلٍّ ظَلِيلٍ Gölgesi bol olan veya devamlı gölgesi bulunan bir gölge,'koyu gölgeli yer.

ظَلِيل Gölgeli (gölgelendiren): 77/31.

ظَلِيلًا Koyu gölgeli (iyi gölgelendiren) veya devamlı gölgeli (devamlı gölgelendiren): 4/57.

c) الظُّلَّةُ Sıkıcı ve boğuk yer; bunaltıcı hava; gölgelik. Cemisi: ظُلَلٌ

ظُلَّة Gölgelik: 7/171.

الظُّلَّة Sıkıcı, bunaltıcı hava: 26/189.

ظُلَل Sıkıcı, bunaltıcı havalar (= bulutlar): 2/210; (yakıcı) gölgelikler: 39/16 (= iki kere)

كَالظُّلَل Gölgelikler (Kara bulutlar, dağlar... diye tefsir edilmiştir.): 31/32.

d) ظَلَّ يَظَلُّ ظَلًّا Olmak. (Devam ve istimrar ifade eder.) ظَلَّلَ fiili: Gölge yapmak.

ظَلَّ 16/58, 43/17.

ظَلَلْتَ 26/4.

ظَلْتَ : لامahazfedilmiştir: 20/97.

فَظَلْتُم : لامahazfedilmiştir: 56/65.

ظَلُّوا 15/14, 30/51.

فَنَظَلَّ 26/71.

فَيَظْلَلْنَ 42/33.

ظَلَلْنَا 2/57, 7/160.

956 — ظلم — 316

a) ظَلَمَ يَظْلِمُ ظُلْمًا Zulmetmek, haksızlık etmek. İsm-i faili: ظَالِمٌ cemisi: ظَالِمِين

تُظْلَمْ 21/47, 36/54.

تُظْلَمُون 2/272 - 279, 4/77, 8/60.

ظَالِم 18/35, 35/32, 37/113.

الظَّالِم 4/75, 25/27.

ظَالِمَة 11/102, 21/11, 22/45 - 48.

ظَالِمُون 2/51 - 92, 3/128, 12/79, 16/113, 23/107, 28/59, 29/14.

الظَّالِمُون 2/229 - 254, 3/94, 5/45, 6/21 - 47 - 93 - 135, 9/23,12/23,14/42,17/47 - 99, 19/38, 21/64, 24/50, 25/8, 28/37, 29/49, 31/11, 34/31, 35/40, 42/8, 49/11, 60/9.

ظالمين 7/5 - 148, 8/54, 15/78, 21/14 - 46 - 97, 26/209, 29/31, 68/29.

الظَّالِمين 2/35 - 95 - 124 - 145 - 193 - 246 - 258 - 270, 3/57 - 86 - 140 - 151 - 192, 5/29 - 51 - 72 - 107, 6/33 - 52 - 58 - 68 - 129 - 144, 7/19 - 41 - 44 - 47 , 150, 9/19 - 47- 109, 10/39 - 85 - 106, 11/18 - 31 - 44 - 83, 12/75, 14/13 - 22 - 27, 17/82, 18/29 - 50, 19/72, 21/29 - 59 - 87, 22/53 - 71, 23/28 - 41 - 94, 25/37, 26/10, 28/21 - 25 - 40 - 50, 35/37, 37/63, 39/24, 40/18 - 52, 42/21 - 22 - 40 - 44 - 45, 43/76, 45/19, 46/10, 59/17, 61/7, 62/5 - 7, 66/11, 71/24 - 28, 76/31.

ظَالِمِى 4/97, 16/28.

مظْلُومًا 17/33.

b) أَظْلَمُ En çok zulmeden, en zalim, daha zalim.

أظْلَم 2/114 - 140, 6/21 - 93 - 144 - 157, 7/37, 10/17, 11/18, 18/15 - 57, 29/68, 32/22, 39/32, 53/52, 61/7.

c) ظَلُومٌ ile ظَلَّامٌ Mübalağa sîgaları: Çok zalim, çok haksızlık yapan, pek çok zulmeden.

بظَلَّام 3/182, 8/51, 22/10, 41/46, 50/29.

ظَلُومٌ 14/34.

ظَلُومًا 33/7.

ظَالِمُون müennesi: ظَالِمَة İsm-i mef'ulü: مَظْلُومٌ

ظُلْم 4/160, 6/82 - 131, 11/117, 22/25, 31/13, 40/17.

ظُلْمًا 3/108, 4/10 - 30, 20/111 - 112, 25/4, 27/14, 40/31.

ظُلْمه 5/39, 42/41.

ظُلْمهم 4/153, 13/6, 16/61.

ظُلِمَ 2/131, 18/87, 27/11, 65/1.

ظَلَمَتْ 10/54.

ظَلَمْتُ 27/44, 28/16.

ظَلَمْتُم 2/54, 43/39.

ظَلَمَك 38/24.

ظَلَمْنا 7/23.

ظَلَمْناهم 11/101, 16/118, 43/76.

ظَلَمُوا 2/59 (= iki defa) - 150 - 165, 3/117 - 135, 4/64 - 168, 6/45, 7/103 - 162 - 165, 8/25, 10/13 - 52, 11/37 - 67 - 94 - 101 - 113 - 116, 14/44 - 45, 16/85, 17/59, 18/59, 21/3, 23/27, 26/227, 27/52 - 85, 29/46, 30/29 - 57, 34/19 - 42, 37/22, 39/47 - 51, 43/65, 46/12, 51/59, 52/47.

ظَلَمُهم 3/117, 16/33.

ظَلَمُونا 2/57, 7/160.

ظُلِم 4/148.

ظُلِمُوا 16/41, 22/39, 26/227.

يظْلِم 4/40 - 110, 10/44, 18/49, 25/19.

ليظْلِمهم 9/70, 29/40, 30/9.

يظْلِمُون 2/57, 3/117, 7/9 - 160 - 162 - 177, 9/70, 10/44, 16/33 - 118, 29/40, 30/9, 42/42.

يُظْلَمُون 2/281, 3/25 - 161, 4/49 - 124, 6/160, 10/47 - 54, 16/111, 17/71, 19/60, 23/62, 39/69, 45/22, 46/19.

تَظْلِمْ Eksik bırakmak manasında: 18/33.

تَظْلِمُون 2/279.

تَظْلِمُوا 9/36.

d) الظُّلْمَةُ Karanlık; şirk; cehalet; fısk. Cemisi: ظُلُمَاتٌ ظُلَمٌ

ظُلُمَات Karanlıklar: 2/17 - 19, 6/59 - 63 - 97, 24/40 (= iki kere), 27/63, 39/6.

الظُّلُمَات Manevi karanlıklar (cahillikler, şirkler, fısklar): 2/257 (= iki kere), 5/16, 6/39, 14/1 - 5, 33/43, 57/9, 65/11; karanlıklar: 6/1 - 122, 13/16, 21/87, 35/20.

e) أَظْلَمَ fiili: Kararmak, karanlığa girmek, karartmak, karanlıklaştırmak. İsm-i faili: مُظْلِمٌ cemisi: مُظْلِمُون Ayrıca مُظْلِمٌ lafzı; kapkara, simsiyah, parlak manalarına gelir.

أَظْلَمَ Kararmak, karanlık çökmek: 2/20.

مُظْلِمًا Kapkara, koyu karanlık: 10/27.

مُظْلِمُون Karanlığa girenler: 36/37 (= Karanlıkta kalanlar).

957 — ظمأ — 3

a) ظَمِئَ يَظْمَئ ظَمَأً ظَمَاءً ظَمَاءَةً Susamak, susuz kalmak.

تَظْمَأ 20/119.

ظَمَأ 9/120.

b) ظَمِئٌ ظَمْآنُ ظَمْأَى Susuz, susamış, susuz kalmış.

الظَّمْآنُ 24/39.

958 — ظنن — 68

ظَنَّ يَظُنُّ ظَنًّا Sanmak, zannetmek, yakîn hasıl etmek, tevehhüm etmek. الظَّنّ 'ın cemisi: ظُنُونٌ İsm-i faili: ظَانّ cemisi: ظَانُّون ظَانِّين

ظَنَّ Yakîn hasıl etmek, kestirmek: 10/24, 12/42, 24/12, 38/24, 75/28; zannetmek: 21/87; tevehhüm etmek: 84/14.

ظَنَّا Yakîn hasıl etmek, kestirmek: 2/230.

ظَنَنْتُ Yakîn hasıl etmek, kestirmek: 69/20.

ظَنَنْتُم Zannetmek, tevehhüm etmek: 41/22 - 23, 48/12 (= iki kere), 72/7; zannetmek: 59/2.

ظَنَنَّا Yakîn hasıl etmek, kanaat getirmek: 72/5 -12.

ظَنُّوا Tevehhüm etmek: 7/171, 28/39, 72/7; yakîn hasıl etmek, anlamak: 9/118, 10/22, 18/53, 41/48; zannetmek: 12/110, 59/2.

أَظُنُّ Sanmak: 18/35 - 36, 41/50.

لأَظُنُّك Zannetmek: 17/101 - 102.

لأَظُنُّه Tevehhüm etmek, zannetmek: 28/38, 40/37.

تَظُنُّ Yakîn hasıl etmek, anlamak: 75/25.

تَظُنُّونَ Zannetmek: 17/52, 33/10.

نَظُنُّ Tevehhüm etmek: 45/32.

نَظُنُّك Zannetmek: 7/66, 26/186.

نَظُنُّكم Zannetmek: 11/27.

يَظُنُّ Tevehhüm etmek: 22/15; yakîn hasıl etmek, anlamak: 83/4.

يَظُنُّونَ Yakîn hasıl etmek, anlamak: 2/46 - 249; tevehhüm etmek: 2/78, 3/154, 45/24.

ظَنَّ Tevehhüm: 3/154, 10/60, 38/27, 48/6 (= Suizan, tevehhüm) - 12 (= Suizan, tevehhüm).

الظَّنّ Zan, sanma: 4/157, 6/116 (= Zan veya vehim) - 148 (= Zan veya vehim), 10/36 (= Zan veya vehim) - 66 (= Zan yahut vehim); 49/12 (= iki kere), 53/23 (= Zan yahut vehim) - 28 (= Zan veya vehim manasında iki kez variddir.)

ظَنًّا Tevehhüm: 10/36 (= veya zan), 45/32.

ظَنُّكم Tevehhüm: 37/87, 41/23.

ظَنَّه Zan, zann-ı gâlib: 34/20.

الظُّنُونَا Zanlar 33/10.

الظَّانِّينَ Tevehhüm edenler: 48/6.

59 — ظهر — 959

a) الظَّهْرُ Sırt, yüz, üzeri, arka. Cemisi: ظُهُورٌ

ظَهْرَك Sırt: 94/3.

ظَهْره Yüz, üzeri: 42/33; sırt: 84/10.

ظُهُورها Yüz, üzeri: 35/45.

ظُهُوركم Sırtlar: 6/94.

ظُهُوره Sırtlar ve üstler, üzerler: 43/13.

ظُهُورها Arkalar: 2/189; sırtlar, üzerler: 6/138.

ظُهُورهم Sırtlar: 2/101 (= Kitapullah'ın arkaya atılmasından maksat; ihmal edilip unutulmasıdır.), 3/187, 6/31, 7/172 (= Sulbler kasdedilmektedir.), 9/35, 21/39.

ظُهُورُهما Sırtlar: 6/146.

b) الظِّهْرِيّ Yardım, destek, geri kuvvet, arkadan gelen yardım / Unutulan, hatırdan çıkarılan.

ظِهْرِيًّا Her iki mana ile: 11/92.

c) الظَّهِيرُ Muavin, yardımcı / Yardımcılar.

ظَهِير 34/22 (= Yardımcı), 66/4 (= Yardımcılar)

ظَهِيرًا Yardımcılar: 17/88, 28/17 - 86; "Kafir, Rabbine karşı (Allah'ın düşmanlarına) yardımcı olmuştur": 25/55.

d) الظَّهِيرَةُ Gündüzün en aydınlık vakti, öğle vakti.

الظَّهِيرَة 24/58.

e) ظَهَرَ يَظْهَرُ ظُهُورًا Zahir olmak, ortaya çıkmak, gözükmek, açıkta olmak / (Üste) çıkmak, (üstünde) olmak / Bilmek / Galip gelmek, üstesinden gelmek, kuvvetli olmak. İsm-i faili: ظَاهِرٌ ; cemisi: ظَاهِرِين müennesi: ظَاهِرَة ظَاهِرُون

ظَهَرَ Açıkta olmak: 6/151, 7/33, 24/31; ortaya çıkmak: 9/48, 30/41.

يَظْهَرُون (Üzerlerine) çıkmak, yükselmek: 43/33.

يَظْهَرُوا Galip gelmek: 9/8, 18/20; bilmek, muttali' olmak: 24/31.

يَظْهَرُوه Üstüne çıkmak, aşmak: 18/97.

ظَاهِر Açık, açıkta: 6/120, 13/33.

الظَّاهِرُ Allah'ın isimlerinden birisi (Her şeyden yüksek, Yüce): 57/3.

ظَاهِرًا Zahiri, sathi, dıştan: 18/22, açıkta, gözüken, dış görünüş: 30/7.

ظَاهِرُه Dış, zahir: 57/13.

ظَاهِرَة Dış, açıkta: 31/20, gözüken: 34/18.

ظَاهِرِينَ Galip gelenler: 40/29, 61/14.

f) أَظْهَرَ يُظْهِرُ Açıklamak, açığa vermek / öğle vaktine girmek / Muttali' kılmak, bildirmek / Kuvvetlendirmek, galip getirmek / Ortaya çıkarmak.

أَظْهَرَه Bildirmek: 66/3.

يُظْهِرُ Ortaya çıkarmak: 40/26; bildirmek, muttali' kılmak: 72/26.

لِيُظْهِرَه Kuvvetlendirmek, galip getirmek: 9/33, 48/28, 61/9.

تُظْهِرُون Öğle vaktine girmek: 30/18.

g) ظَاهَرَ يُظَاهِرُ ظِهَارًا مُظَاهَرَةً Zıhar yapmak (Karısına: Sen bana anamın sırtı gibisin, demek.) مِنْ harf-i cerri ile: Uzaklaşmak, boşamak, ayrılmak.

يُظَاهِرُون Zıhar yapmak, boşamak: 58/2 - 3.

تُظَاهِرُون Zıhar yapmak, boşamak: 33/4.

h) ظَاهَرَ يُظَاهِرُ Yardım etmek, muavenet etmek.

ظَاهَرُوا 60/9.

ظَاهَرُوهم 33/26.

يظَاهِرُوا 9/4.

i) تَظَاهَرَ يَتَظَاهَرُ Yardımlaşmak.

تَظَاهَرَا 28/48 (= Birbirinden yardım almak, birbirine kuvvet vermek, yardımlaşmak).

تَظَاهَرَا Aslı: تَتَظَاهَرَا 66/4.

تَظَاهَرُون Aslı: تَتَظَاهَرُون 2/85.

حرف العين

960 — عبء — 1

عَبَأَ يَعْبَأُ عبأً Değer vermek, ehemmiyet vermek.

يَعْبَأُ 25/77.

961 — عبث — 2

عَبِثَ يَعْبَثُ عَبَثًا Oyun oynamak (= lüzumsuzluk etmek, oyalanmak, boş şeyle uğraşmak manasında).

تَعْبَثُون 26/128.

عَبَثًا 23/115 (= boş, lüzumsuz).

962 — عبد — 275

a) العَبْدُ Kul, köle. Tesniyesi: عَبْدَيْن عَبْدَان Cemisi: عَبِيدٌ عِبَادٌ

العَبْد Köle: 2/178 (= iki kere); kul: 38/30 - 44.

عَبْد Köle: 2/221; kul: 19/30, 34/9, 43/59, 50/8, 72/19.

عَبْدًا Kul: 4/172, 17/3, 18/65, 19/93, 96/10; köle: 16/75.

عَبْدنا Kul: 2/23, 8/41, 38/17 - 41, 54/9.

عَبْده Kul: 17/1, 18/1, 19/2, 25/1, 39/36, 53/10, 57/9.

عَبْدَيْن Kullar: 66/10 (= iki kul).

العِبَاد Kullar: 2/207, 3/15 - 20 - 30, 36/30, 40/31 - 44 - 48, 50/11.

عِبَاد Kullar: 7/194, 21/26, 25/63, 37/40 - 74 - 128 - 160 - 169, 43/19, 44/18, 76/6.

عِبَادِ Aslı: عِبَادِى Kullar: 39/10 -16 - 17, 43/68.

عِبَادًا Kullar: 3/79, 17/5.

عِبَادك Kullar: 4/118, 5/118, 15/40, 27/19, 38/83, 39/46, 71/27.

عِبَادكم Köleler: 24/32.

عِبَادنا Kullar: 12/24, 18/65, 19/63, 35/32, 37/81 - 111 - 122 - 132 - 171, 38/45, 42/52, 66/10.

عِباده Kullar: 2/90, 6/18 - 61 - 88, 7/32 - 128, 9/104, 10/107, 14/11, 16/2, 17/17 - 30 - 96, 19/61, 25/58, 27/15 - 59, 28/82, 29/62, 30/48, 34/39, 35/28 - 31 - 45, 39/7 - 16, 40/15 - 85, 42/19 - 23 - 25 - 27 (= iki defa), 43/15.

عِبَادِى Kullar: 2/186, 14/31, 15/42 - 49, 17/53 - 65, 18/102, 20/77, 21/105, 23/109, 25/17, 26/52, 29/56, 34/13, 39/53, 44/33, 89/29.

للعَبِيد Kullar: 3/182, 8/51, 22/10, 41/46, 50/29.

يَعْبُدُونَنِى 24/55.

يَعْبُدُوهَا 39/17.

اعْبُد 15/99, 39/2 - 66.

فَاعْبُدْنِى 20/14.

فَاعْبُدْهُ 11/123, 19/65.

اعْبُدُوا 2/21, 4/36, 5/72 - 117, 7/59 - 65 - 73 - 85, 11/50 - 61 - 84, 16/36, 22/77, 23/23 - 32, 27/45, 29/16 - 36, 39/15, 53/62, 71/3.

اعْبُدُونِى 36/61.

فَاعْبُدُونِ Aslı: فَاعْبُدُونِى 21/25 - 92, 29/56.

اعْبُدُوهُ 3/51, 6/102, 10/3, 19/36, 29/17, 43/64.

يُعْبَدُونَ 43/45.

عَابِدٌ 109/4.

عَابِدَاتٌ 66/5.

عَابِدُونَ 2/138, 23/47,109/3 - 5.

العَابِدُونَ 9/112.

عَابِدِينَ 21/53 - 73 - 106.

العَابِدِينَ 21/84, 43/81.

بِعِبَادَةِ 18/110.

عِبَادَتِكُمْ 10/29.

عِبَادَتَهُ 4/172, 7/206, 19/65, 21/19.

عِبَادَتِهِمْ 19/82, 46/6.

عِبَادَتِى 40/60.

c) عَبَّدَ fiili: Köle edinmek.

عَبَّدْتَ 26/22 (= Bu cümlenin tefsiri hususunda epeyce ihtilaf edilmiştir. Kimisi istifham, kimisi inşâ, kimisi de haber cümlesi olarak tefsirde bulunmuştur. Fakat bu hususta söylenenlerin en güzeli şudur: Bu lafız, haber lafzı olup; cümle, İsrailoğullarının köle edinilmesinin Firavun'un nimeti olarak addedilemeyeceğini îmâ etmektedir.)

b) عَبَدَ يَعْبُدُ عِبَادَةً عُبُودِيَّةً İbadet etmek, kulluk etmek. İsm-i faili: عَابِدٌ cemisi: عَابِدِينَ müennesi: عَابِدَةٌ müennesin cemisi: عَابِدَاتٌ

عَبَدَ 5/60 (= Bunun fiil olması da, isim olması da muhtemeldir. Fiil olduğu takdirde; ya مَنْ عَبَدَ yani kul olanlar manasında olup عَبَدَ يَعْبُدُ عُبُودَةً عُبُودِيَّةً fiilinden gelmektedir, veya ibadet edenler, tapanlar manasında مَنْ عَبَدَ demektir, İsim olduğu takdirde; عَبْد'in cemisi olan عَبَدَ olup, kullar manasındadır.)

عَبَدْتُمْ 109/4.

عَبَدْنَا 16/35.

عَبَدْنَاهُمْ 43/20.

أَعْبُد 6/56, 10/104 (= iki kere), 13/36, 27/91, 36/22, 39/11 - 14 - 64, 40/66, 109/2 - 3 - 5.

تَعْبُدُ 19/42 - 44, 27/43.

تَعْبُدُوا 11/2 - 26, 12/40, 17/23, 36/60, 41/14, 46/21.

تَعْبُدُونَ 2/83 - 133 - 172, 5/76, 10/28 - 104, 12/40, 16/114, 21/66 - 67 - 98, 26/70 - 75 - 92, 29/17 (= iki kere), 37/85 - 95 - 161, 41/37, 43/26, 60/4, 109/2.

نَعْبُدَ 1/5, 2/133, 3/64, 7/70, 11/62, 14/35, 26/71.

نَعْبُدُهُمْ 39/3.

يَعْبُدُ 7/70, 11/62 - 87 - 109 (= iki kere), 14/10, 22/11, 34/43.

يَعْبُدُوا 9/31, 98/5, 106/3.

يَعْبُدُونَ 10/18, 11/109, 16/73, 18/16, 19/49, 22/71, 25/17 - 55, 28/63, 34/40 - 41, 37/22.

لِيَعْبُدُونَ Aslı: لِيَعْبُدُونِى 51/56. لام harfi, garaz لام'ıdır: "Cinleri ve insanları ancak bana ibadet etmeleri için yarattım."

963 — عبر — 9

a) العَابِرُ Gelip geçen manasında ism-i fail-dir. عَابِرُ السَّبِيل Yolcu, yoldan geçen demektir.

Cemisi: عُبَّارٌ عَابِرِين عَابِرُون

عَابِرِى سَبِيل Yolcular: عَابِرِى Geçenler, 4/43.

b) عَبَرَ يَعْبُرُ Tabir etmek, yorumlamak.

تَعْبُرُون 12/43.

c) العِبْرَة İbret, ders alma.

عِبْرَة 3/13, 12/111, 16/66, 23/21, 24/44, 79/26.

d) اعْتَبَرَ يَعْتَبِرُ İbret almak, ders almak.

فاعْتَبِرُوا 59/2.

964 — عبس — 3

a) عَبَسَ يَعْبِسُ Yüzü asmak, çehreyi eğmek.

عَبَسَ 74/22, 80/1.

b) العَبُوس Çok kötü.

عَبُوسًا 76/10.

965 — عبقر — 1

العَبْقَرِىُّ Parlak ve göz alıcı bir işlemeye sahip döşekler; harikulade yataklar.

عَبْقَرِىّ 55/76.

966 — عتب — 5

المُعْتَبُ İsm-i mef'ul: Rıza gösterilen, hoş görülen. Cemisi: مُعْتَبِين مُعْتَبُون

المُعْتَبِين 41/24 (= "Afv dileseler de, afvedilmezler" mealinde).

b) اسْتَعْتَبَ يَسْتَعْتِبُ Hoşgörülmesini istemek, özür dilemek, Müsamaha gösterilmesini arzu etmek.

يَسْتَعْتِبُوا 41/24 (= "Afv dileseler de, afvedilmezler" mealinde).

يُسْتَعْتَبُون Müsamaha gösterilmek, özürleri dinlenmek: 16/84, 30/57, 45/35.

967 — عتد — 16

a) العَتِيدُ Hazırlanmış, hazır.

عَتِيدٌ 50/18 - 23.

b) اَعْتَدَ fiili: Hazırlamak.

أَعْتَدَتْ 12/31.

أَعْتَدْنَا 14/18 - 37 - 151 - 161, 17/10, 18/29 - 102, 25/11 - 37, 33/31, 48/13, 67/5, 76/4.

968 — عتق — 2

العَتِيقُ Kadim, eski, eskiden kalma.

البَيْتُ العَتِيقُ Eski Ev (Kâ'be).

العَتِيق 22/29-33.

969 — عتل — 2

a) عُتُلٌّ Zorba, kabadayı.

عُتُلٍّ 68/13.

b) عَتَلَ يَعْتُلُ عَتْلًا ile عَتَلَ يَعْتِلُ عَتْلاً Zorbalık etmek, itelemek, sürüklemek.

فَاعْتِلُوه Sürüklemek, itelemek: 44/47.

970 — عتو — 10

عَتَا يَعْتُو عُتُوًّا عِتِيًّا عُتِيًّا Haddi aşmak, hududu çiğnemek, (itaatten) çıkmak / Yaşlanmak. İsm-i faili: عاتِيه عاتٍ

عُتُوّ Taşkınlık, haddi aşma: 67/21.

عُتُوًّا Taşkınlık, haddi aşma: 25/21.

عَتَتْ (Emre itaatten) çıkmak: 65/8.

عَتَوْا Haddi aşmak, (emre itaatten) çıkmak: 7/77 - 166, 25/21, 51/44.

عِتِيًّا Yaşlılık: 19/8; temerrüd, taşkınlık, haddi aşma: 19/69.

عَاتِيَة (Hafif esişten) çıkmış, şiddetli, kasıp kavuran: 69/6.

971 — عثر — 2

a) عَثَرَ يَعْثِرُ عَثْرًا عُثُورًا Bilmek, farkına varmak, çözmek.

عُثِرَ Bilinmek, malum olmak: 5/107.

b) أَعْثَرَ يُعْثِرُ Bildirmek, muttali' kılmak, buldurmak.

أَعْثَرْنَا 18/21.

972 — عثو — 5

عَثِيَ يَعْثَى عُثِيًّا عِثِيًّا عَثَيَانًا عُثُوًّا Asayişi bozmak, karışıklık çıkarmak, bozgunculuk etmek.

تَعْثَوْا 2/60, 7/74, 11/85, 26/183, 29/36.

973 — عجب — 27

a) عَجِبَ يَعْجَبُ عَجَبًا Şaşmak, yadırgamak.

فَعَجَبٌ 13/5.

عَجَبًا 10/2,18/9 - 63, 72/1.

عَجِبْتَ 37/12.

عَجِبْتُم 7/63 - 69.

عَجِبُوا 38/4, 50/2.

تَعْجَبْ 13/5.

تَعْجَبُونَ 53/59.

تَعْجَبِينَ 11/73.

b) عَجِيبٌ Acaip, tuhaf, şaşılacak (şey). عُجَابٌ da aynı manadadır.

عَجِيبٌ 11/72, 50/2.

عُجَابٌ 38/5 (= çok tuhaf).

c) أَعْجَبَ يُعْجِبُ Hayrete düşürmek, hoş gözükmek, hoşa gitmek.

أَعْجَبَ 57/20.

أَعْجَبَكَ 5/100, 33/52.

أَعْجَبَكُم 2/221.

أَعْجَبَتْكُم 2/221, 9/25.

تُعْجِبْكَ 9/55 - 85, 63/4.

يُعْجِبُ 48/29.

يُعْجِبْكَ 2/204.

974 — عجز — 26

a) العَجُوزُ Yaşlı, ihtiyar kadın, koca karı.

عَجُوزٌ 11/72, 51/29.

عَجُوزًا 20/171, 37/135.

b) العَجُزُ Geri, arka. Cemisi: أَعْجَازُ النَّخْلِ

أَعْجَازٌ Hurma kütükleri, hurma ağaçlarının tomrukları.

أَعْجَازُ 54/20, 69/7.

c) عَجَزَ يَعْجِزُ عَجْزًا Yapamaz olmak, aciz kalmak.

عَجَزْتُ 5/31.

d) أَعْجَزَ يُعْجِزُ Aciz bırakmak. İsm-i faili مُعْجِزٌ cemisi: مُعْجِزِين مُعْجِزُون

نُعْجِزَ 72/12.

نُعْجِزَه 72/12.

لِيُعْجِزَه 35/44.

يُعْجِزُون 8/59.

بِمُعْجِز 46/32.

مُعْجِزِي 9/2 - 3.

مُعْجِزِين 6/134, 10/53, 11/20 - 33, 16/46, 24/57, 29/22, 39/51, 42/31.

e) مُعَاجِزٌ Aciz bırakmaya çalışan. Cemisi: مُعَاجِزِين مُعَاجِزُون

مُعَاجِزِين "...aciz bırakacaklarını zannederek...": 22/51, 34/5 - 38.

975 — عجف — 2

أَعْجَفُ عَجْفَاءُ Zayıf, cılız. Cemileri: عِجَافٌ

عِجَافٌ 12/43 - 46.

976 — عجل — 47

a) العِجْلُ Buzağı, dana.

عِجْل 11/69, 51/26.

عِجْلًا 7/148, 20/88.

العِجْلِ 2/51 - 54 - 92 - 93, 4/153, 7/152.

b) العَاجِلَةَ Dünya,

العَاجِلَةَ 17/18, 75/20, 76/27.

c) العَجُولُ Çok aceleci.

عَجُولًا 17/11.

d) عَجِلَ يَعْجَلُ عَجَلًا عَجَلَةً Acele etmek, çabukluk göstermek / Öne geçmek, daha önce yapmak.

عَجِلْتُ Acele etmek: 20/84.

عَجِلْتُم Öne geçmek, (talimat ve emir gelmeden) acelece işe koyulmak: 7/150.

تَعْجَل Acele etmek: 19/84, 20/114, 75/16.

عَجَل Acelecilik: 21/37.

e) اعْجَل fiili: Öne geçirmek, aceleye getirmek.

اَعْجَلَك Öne geçirmek: 20/83 (= veya aceleye getirmek).

f) عَجَّلَ يُعَجِّلُ Çabuklaştırmak, hızlandırmak.

عَجَّلَ 18/58, 48/20.

عَجَّلْنا 17/18.

يُعَجِّلُ 10/11.

عَجِّلْ 38/16.

g) تَعَجَّلَ fiili: Acelecilik göstermek, acelece yapmak.

تَعَجَّلَ 2/203.

h) اسْتَعْجَلَ يَسْتَعْجِلُ اسْتِعْجَالًا Acelelik göstermek, acelece yapmak / باء harf-i cerri ile: Çabuklaştırmak, hızlandırmak.

اسْتَعْجَلْتم Çabuklaştırmak: 46/24.

تَسْتَعْجِلْ Acelelik göstermek: 46/35.

تَسْتَعْجِلُون Çabuklaştırmak, çabukça olmasını istemek: 6/57 - 58, 10/51, 27/46, 51/14; acelelik göstermek: 27/72.

تَسْتَعْجِلُون Aslı: تَسْتَعْجِلُونَنِى Acelelik göstermek, acele istemek: 21/37.

تَسْتَعْجِلُوه Acelelik göstermek, acele istemek: 16/1.

يَسْتَعْجِلُ Acelelik göstermek, acele olarak istemek: 10/50; çabuklaştırmak, çabukça olmasını istemek: 42/18.

يَسْتَعْجِلُون Çabuklaştırmak, çabukça olmasını istemek: 26/204, 37/176.

يَسْتَعْجِلُونِ Aslı: يَسْتَعْجِلُونَنِى Acelelik göstermek, acele olarak istemek: 51/59.

يَسْتَعْجِلُونَك Çabuklaştırmak, çabukça olmasını istemek: 13/6, 22/47, 29/53 - 54.

اسْتِعْجَالَهم Çabuklaştırma, çarçabuk olmasını istemek: 10/11.

4 — عجم — 977

اعْجَمِىٌّ Yabancı dili konuşan, yabancı dil.

Cemisi: أعْجَمِين

أعْجَمِىٌّ Yabancı dil: 16/103, 41/44.

أعْجَمِيًّا Yabancı dil: 41/44.

الأعْجَمِينَ Yabancı dili konuşanlar: 26/198.

57 — عدد — 978

a) عَدَّ يَعُدُّ عَدًّا Saymak, hesaplamak. İsm-i faili: عَادٌّ cemisi: عَادُونَ İsm-i müennesi: عَادِّينَ مَعْدُودَة mef'ulü: مَعْدُودٌ müennesin cemisi: مَعْدُودَات

عَدَّهم 19/94.

تَعُدُّونَ 22/47, 32/5.

تَعُدُّوا 14/34, 16/18.

نَعُدُّ 19/84.

نَعُدُّوهم 38/62.

عَدًّا 19/84 - 94.

الْعَادِّين 23/113.

مَعْدُود Belirli: 11/104.

مَعْدُودَة Birkaç: 2/80,12/20, belirli: 11/8.

مَعْدُودَات Sayılı (belirli) olanlar: 2/184 - 203; birkaç: 3/24.

b) العَدَدُ Aded, miktar, sayı.

عَدَدَ 10/5, 17/12, 23/112.

لِأَعْدِل Adalet etmek, haksızlık etmemek: 42/15.

تَعْدِلْ idye vermek: 6/70.

تَعْدِلُو Adaletli davranmak, zulmetmemek: 4/3 - 129 - 135, 5/8.

يَعْدِلُون Denk ve eşit tutmak: 6/1 - 150, 27/60; adalet etmek, adaletli davranmak: 7/159 - 181.

اِعْدِلُوا Adaletli davranmak, adalet etmek: 5/8, 6/152.

b) العَدْل Denk, eşit / Adalet, doğruluk, hak yememe / Fidye / Kıymet, değer.

عَدْل Fidye: 2/48 - 123, 6/70; adalet: 5/95 - 106, 65/2; denk, mukabil veya değer yahut fidye: 5/95.

العَدْل Adalet: 2/282 (= iki kere), 4/58, 16/76 - 90, 49/9.

عَدْلًا Adalet, doğruluk: 6/115.

11 — عدن — 981

العَدْنُ Yerleşme, sükûnet bulma, tatmin olma. جَنّاتُ عَدْن Adn cennetleri (içerisinde sükûnetin, tatmin olmanın ve rahatça yerleşmenin bulunduğu cennetler manasında).

عَدْن 9/72, 13/23, 16/31, 18/31, 19/61, 20/76, 35/33, 38/50, 40/8, 61/12, 98/8.

107 — عدو — 982

a) العُدْوَةُ Kenar, vadi yamacı, uzak mekan, yüksek yer, vadi yamacındaki kayalık, nehir kıyısı.

العُدْوَة Vadi yamacı: 8/42 (= iki kere).

b) عَدَا يَعْدُو عَدْوًا عُدْوًا عَدَاوًا تَعْدَاءً Akmak / Kaymak / Aşmak / Koşmak / عَدَا يَعْدُو عَدْوًا عُدْوًا عُدْوَانًا عَدَاءً Zulmetmek, tecavüz etmek. İsm-i faili: عَادٍ cemisi: عَادِى müennesi: عَادِيَة cemisi: عَادِيَاتٌ عَادِين عَادُون

عَدَدًا 18/11 (= Birçok veya birkaç), 72/24 - 28.

c) العِدَّةُ Aded, miktar, sayı / Muayyen miktar / Kadının; önceki kocasından tamamen alâkasını kesip, tekrar başkasıyla evlenebilmesi için bekleyeceği muayyen müddet (iddet).

عِدَّة Muayyen miktar, belirli sayı: 2/184 - 185, 9/36 - 37, 33/49.

العِدَّةُ Muayyen miktar, belirli sayı: 2/185; İddet: 65/1.

عِدَّتِهِم Sayı: 18/22, 74/31.

عِدَّتِهِنَّ İddet: 65/1 - 4.

d) العُدَّة Hazırlık.

عُدَّة (Azık ve silah gibi) hazırlık: 9/46.

e) عَدَّ fiili: Saymak, ta'dad etmek, hesap etmek.

عَدَّدَه 104/2.

f) اعْتَدَّ يَعْتَدُّ Saymak, hesaplamak.

تَعْتَدُّونَهَا 33/49.

g) اَعَدَّ يُعِدُّ Hazırlamak.

اَعَدَّ 4/93 - 102, 9/89 - 100, 33/8 - 29 - 35 - 44 - 57 - 64, 48/6, 58/15, 65/10, 76/31.

اَعَدُّوا 9/46.

اُعِدَّتْ 2/24, 3/131 - 133, 57/21.

اَعِدُّوا 8/60.

1 — عدس — 979

العَدَسُ Mercimek.

عَدَسِهَا 2/61.

28 — عدل — 980

a) عَدَلَ يَعْدِلُ عَدْلًا عَدَالَةً عُدُولَةً مَعْدَلَة Adalet etmek, zulmetmemek / Fidye vermek / Doğru ve düzgün kılmak / Denk tutmak, denk kılmak.

فَعَدَلَكَ Düzgün ve dengeli kılmak: 82/7 (= Veya mu'tedil kılmak)

مُعْتَدٍ Zulmedici, hakka tecavüz eden: 50/25, 68/12, 83/12.

المُعْتَدُون Zulmedenler, hakka tecavüz edenler: 9/10.

المُعْتَدِين Zulmedenler, hakka tecavüz edenler: 2/190, 5/87, 6/119, 7/55, 10/74.

e) العَدَاوَةُ Düşmanlık.

عَدَاوَة 5/82, 41/34.

العَدَاوَة 5/14 - 64 - 91, 60/4.

f) العَدُوُّ Düşman, düşmanlar. Cemisi: أعْدَاءٌ

عَدُوّ Düşmanlar: 2/36, 4/82, 7/24, 8/60, 9/120, 18/50, 20/123, 26/77, 43/67; düşman: 2/98 - 168 - 208, 6/142, 7/22, 9/114, 12/5, 20/39 (= iki defa) - 117, 28/15 - 19, 35/6, 36/60, 43/62.

العَدُوُّ Düşmanlar: 63/4.

عَدُوًّا Düşman: 2/97 - 98, 17/53, 28/8, 35/6; düşmanlar: 4/101, 6/112, 9/83, 25/31, 64/14.

عَدُوّكم Düşmanlar: 7/129, 8/60, 20/80, 60/1.

عَدُوّه Düşmanlar: 28/15 (= iki defa).

عَدُوّهم Düşmanlar: 61/14.

عَدُوّى Düşmanlar: 60/1.

أعْدَاء 3/103, 41/19 - 28, 46/6, 60/2.

الأعْدَاء 7/150.

بِأعْدَائِكم 4/45.

g) عَادَى fiili: Düşmanlık etmek, düşman olmak.

عَادَيْتم 60/7.

373 — عذب — 983

a) العَذْبُ Tatlı, lezzetli.

عَذْبٌ 25/53, 35/12.

b) عَذَّبَ يُعَذِّبُ تَعْذِيبًا عَذَابًا Azap vermek, işkence etmek. İsm-i faili: مُعَذِّبٌ cemisi: مُعَذِّبِينَ مُعَذِّبُون İsm-i mef'ulü: مُعَذَّبٌ cemisi: مُعَذَّبِينَ مُعَذَّبُونَ

تَعْدُ Kaymak: 18/28.

تَعْدُوا Zulmetmek, hakka tecavüz etmek: 4/154.

يَعْدُون Zulmetmek, hakka tecavüz etmek: 7/163.

عَادٍ Zulmedici, hakka tecavüz edici: 2/173, 6/145, 16/115.

عَادُون Zulmedenler, hakka tecavüz edenler: 26/166.

العَادُون Zulmedenler, hakka tecavüz edenler: 23/7, 70/31.

العَادِيَات Koşucular, koşturanlar: 100/1.

عَدْوًا Zulüm, hakkı çiğneme, hakka tecavüz: 10/90.

عُدْوَانًا Zulüm, hakkı çiğneme, hakka tecavüz: 4/30.

عُدْوَان Zulüm, hakkı çiğneme, hakka tecavüz: 2/193, 28/28.

العُدْوَان Zulüm, hakkı çiğneme, hakka tecavüz: 2/85, 5/2 - 62, 58/8 - 9.

c) تَعَدَّى يَتَعَدَّى (Haddi) aşmak, (hududu) çiğnemek.

يَتَعَدَّ Aşmak, çiğnemek: 2/229, 4/14, 65/1.

d) اعْتَدَى يَعْتَدِى (Haddi) aşmak / Zulmetmek, hakka tecavüz etmek. İsm-i faili: مُعْتَدِى مُعْتَدٍ cemisi: مُعْتَدِين مُعْتَدُون

اعْتَدَى Zulmetmek, hakka tecavüz etmek: 2/178 - 194 (= iki kere), 5/94.

اعْتَدَوْا Zulmetmek, hakka tecavüz etmek: 2/65.

اعْتَدَيْنا Zulmetmek, hakka tecavüz etmek: 5/107.

تَعْتَدُوا Zulmetmek, hakka tecavüz etmek: 2/190 - 131, 5/2 - 77.

تَعْتَدُوها (Haddi) aşmak, (hududu) çiğnemek: 2/229.

يَعْتَدُون Zulmetmek, hakka tecavüz etmek: 2/61, 3/112, 5/78.

فَاعْتَدُوا Zulmetmek, hakka tecavüz etmek: 2/194.

عَذُبَ 9/26.

لعَذُبْنَا 48/25.

عَذُبْنَاها 65/8.

لعَذُبَهم 59/3.

أُعَذِّبُه 5/115 (= iki defa).

لأُعَذِّبَنَّه 27/21.

فأُعَذِّبُهم 3/56.

تُعَذَّبُ 18/86.

نُعَذِّبُهم 5/118, 20/47.

نُعَذَّبْ 9/66.

نُعَذِّبُه 18/87.

سنُعَذِّبُهم 9/101.

يُعَذَّب 2/284, 3/129, 5/18 - 40, 29/21, 33/24 - 73, 48/6 - 14, 89/25.

يُعَذِّبكم 5/18, 9/39, 17/54, 48/16.

يُعَذِّبنا 58/8.

يُعَذِّبه 18/87, 48/17, 88/24.

يُعَذِّبهم 3/128, 4/173, 8/33 - 34, 9/14 - 55 - 74 - 85 - 106.

مُعَذِّبهم 7/164, 8/33.

مُعَذِّبُوها 17/58.

مُعَذِّبين 17/15.

مُعَذَّبين 26/138 - 213, 34/35, 37/59.

عَذَاب Azap, işkence: 2/7 - 10 - 90 - 104 - 114 - 126 - 174 - 178 - 201, 3/4 - 16 - 21 - 77 - 91 - 105 - 176 - 177 - 178 - 181 - 188 - 191, 4/14, 5/33 - 36 (= iki kere) - 37 - 41 - 73 - 94, 6/15 - 40 - 47 - 70 - 93 - 124, 7/59 - 73 - 185, 8/14 - 32 - 50 - 68, 9/3 - 34 - 52 - 61 - 68 - 79 - 90 -101,10/4 - 15 - 52 - 98, 11/3 - 26 - 39 (= iki kere) - 48 - 58 - 64 - 76 - 84 - 93 - 103, 12/25 - 107, 13/34 (= iki defa), 14/2 - 17 - 21 - 22, 16/63 - 94 - 104 - 106 - 117, 17/57, 19/45, 20/61 - 127 - 134, 21/46, 22/2 - 4 - 9 - 22 - 25 - 55 - 57, 23/77, 24/11 - 14 - 19 - 23 - 63, 25/65, 26/135 - 156 - 189 (= iki kere), 29/10 - 23 - 29, 31/6 - 7 - 21 - 24, 32/14 - 20, 34/5 - 12 - 42 - 46, 35/7 - 10, 36/18, 37/9, 38/26 - 41, 39/13 - 26 - 40 (= iki kere), 40/7, 41/16 (= iki defa) - 50, 42 16 - 21 - 26 - 42 - 45, 43/65 - 74, 44/11 - 48 - 56, 45/8 - 9 - 10 - 11, 46/20 - 21 24 - 31, 52/7 - 18 - 27, 54/38, 57/20, 58/4 - 5 - 16, 59/3 - 15, 61/10, 64/5, 67/5 - 6 - 28, 68/33, 70/1 - 11 - 27 - 28, 71/1, 84/24, 85/10 (= iki defa), 89/13.

العَذَاب Azap, işkence: 2/49 - 85 - 86 - 96 - 162 - 165 (= iki kere) - 136 - 175, 3/88 - 106 - 188, 4/25 - 56, 5/80, 6/30 - 49 - 157, 7/39 - 141 - 167, 8/35, 10/54 - 70 - 88 - 97, 11/8 - 20, 14/6 - 44, 15/50, 16/26 - 45 - 85 - 88 - 113, 18/55 - 58, 19/75 - 79, 20/48, 22/18 - 47, 23/64 - 76, 24/8, 25/42 - 69, 26/158 - 201, 27/5, 28/64, 29/53 (= iki defa) - 54 - 55, 30/16, 32/21 (= iki kere), 33/30 - 68, 34/8 - 14 - 33 - 38, 37/33 - 38, 39/19 - 24 - 25 - 47 - 54 - 55 - 58 - 71, 40/45 - 46 - 49, 41/17, 42/44, 43/39 - 48 - 50, 44/12 - 15 - 30, 46/34, 50/26, 51/37, 57/13, 68/33, 88/24.

عَذَابًا Azap, işkence: 3/56, 4/18 - 37 - 93 - 102 - 138 - 151 - 161 - 173, 5/115, 6/65, 7/38 - 164, 9/39 - 74, 16/88, 17/10 - 58, 18/87, 20/71, 25/19 - 37, 27/21, 33/8 - 57, 38/61, 41/27, 48/16 - 17 - 25, 52/47, 58/15, 65/8 - 10, 72/17, 73/13, 76/31, 78/30 - 40.

عَذَاب Azap, işkence: 38/8. Aslı عذابى'dir.

عَذَابى Azap, işkence: 7/156, 14/7, 15/50, 54/16 - 18 - 21 - 30 - 37 - 39.

عَذَابه Azap, işkence: 10/50,17/57, 89/25.

عَذَابها Azap, işkence: 25/65, 35/36.

عَذَابهما Azap, işkence: 24/2.

بِعَذَابِكُم Azap, işkence: 4/147.

أَفَبِعَذَابِنَا Azap, işkence: 26/204, 37/176.

12 — عذر — 984

a) العُذْرُ Özür, mazeret.

عُذْرًا 18/76, 77/6 (= Burada اِعْذَار yani mazur görme manasındadır.)

b) المَعْذِرَةُ Mazeret, özür beyan etme.

مَعْذِرَة 7/164.

مَعْذِرَتُهم 30/57, 40/52.

c) المَعَاذِيرُ : المَعْذِرَةُ'nün cemisi: Mazeretler, özür beyan etmeler / المِعْذَارُ'nun cemisi: Örtüler, perdeler.

مَعَاذِيرَه "Bütün mazeretlerini ortaya dökmüş olsa da..." veya "Günahlarına perdeler çekmiş olsa da..." mealinde: 75/15.

d) المُعَذِّرُ Özür uyduran manasında ism-i fail. Cemisi: مُعَذِّرِين مُعَذِّرُون

المُعَذِّرُون 9/90.

e) اعْتَذَرَ يَعْتَذِرُ Özür beyan etmek, özür dilemek.

تَعْتَذِرُوا 9/66 - 94, 66/7.

يَعْتَذِرُونَ 9/94, 77/36.

22 — عرب — 985

a) العَرُوبُ Kocasına karşı sevgi besleyen ve sevgisini açıkça izhar eden kadın / Kocasına âşık olan, eşine düşkün kadın. Cemisi: عُرُبٌ

عُرُبًا Her iki mana ile: 56/37 (= Güler yüzlü kadınlar manasına da gelir.)

b) الأَعْرَابُ Bedeviler, göçebe olarak yaşayan Araplar.

الأَعْرَاب 9/90 - 97 - 98 - 99 - 101 - 120, 33/20, 48/11 - 16, 49/14.

c) عَرَبِيٌّ Hüccet belirten / Açıklayan / Tafsilen açıklayan / Arapça / Arap.

عَرَبِيٌّ مُبِينٌ Fasih arapça, şivesi düzgün arapça.

عَرَبِيّ (Fasih) arapça: 16/103, 26/195; Arap: 41/44.

عَرَبِيًّا Arapça veya açıklayıcı yahutfsilen (geniş bir şekilde) açıklayıcı: 12/2, 20/113, 39/28, 41/3, 42/7, 43/3; arapça: 46/12; hüccet belirten: 13/37.

9 — عرج — 986

a) الأَعْرَجُ Aksak, topal.

الأَعْرَج 24/61, 48/17.

b) عَرَجَ يَعْرُجُ عُرُوجًا عَرْجَانًا Çıkmak, yükselmek.

تَعْرُج 70/4.

يَعْرُج 32/5, 34/2, 57/4.

يَعْرُجُون 15/14.

c) المَعَارِجُ Merdivenler, yükseğe çıkarma vasıtaları / Katlar / Merdivenler ve basamaklar manasından istiare olarak: Rütbeler, mertebeler, övülen sıfatlar, yüksek dereceler.

مَعَارِجَ 43/33 (= katlar).

المَعَارِج Mertebeler, sena edilen sıfatlar, yüksek dereceler: 70/3.

1 — عرجون — 987

العُرْجُونُ İnce, kuru ve eğik hurma dalı.

كَالعُرْجُونِ 36/39.

2 — عرر — 988

a) المَعَرَّةُ Çirkinlik, kötü durum, kusur, günah, vebal.

مَعَرَّة Günah, vebal: 48/25.

b) المُعْتَرِّي المُعْتَرّ İsteyen, peşine düşen, dilenen.

المُعْتَرّ veya المُعْتَرِّي 22/36.

33 — عرش — 989

a) العَرْشُ Taht, Arş-ı ilâhî, dam, çatı, tavan, çardak. Cemisi: عُرُوش

عَرْش Taht: 27/23; Arş: 69/17.

العَرْش Arş: 7/54, 9/129, 10/3, 13/2, 17/42, 20/5, 21/22, 23/86 - 116, 25/59, 27/26, 32/4, 39/75, 40/7 - 15, 43/82, 57/4, 81/20, 85/15; taht: 12/100.

عَرْشك 27/42 (= taht).

عَرْشه Arş: 11/7.

عَرْشِها Taht: 27/38 - 41.

عُرُوشِها Damlar, çatılar, tavanlar: 2/259, 22/45; çardaklar: 18/42.

b) عَرَشَ يَعْرُشُ - عَرَشَ يَعْرِشُ عَرْشًا Kurmak, dikmek, çardak yapmak, hazırlamak. İsm-i mef'ulü: مَعْرُوشٌ müennesi: مَعْرُوشَة müennesin cemisi: مَعْرُوشَات

يَعْرِشُون Kurmak, dikmek: 7/137; hazırlamak, kurmak: 16/68.

مَعْرُوشَات Çardaklar, çardaklı olanlar: 6/141 (= iki kere).

990 — عرض — 79

a) العَرْض Genişlik, en.

كعَرْض 57/21.

عَرْضها (Mukabil, bedel manasına, da gelebileceğine dair açıklama yapılmıştır.): 3/133, 57/21.

b) العَرِيض Geniş, bol.

عريض Geniş geniş, bol bol manasında: 41/51.

c) العَرَض Gelip geçici şey; dünyalık; geçici nimet; elde durmayan (sebatsız) dünya malı.

عَرَض Dünya malı: 4/94, 7/169 (= iki kere), 8/67, 24/33.

عَرَضاً Dünya malı: 9/42.

d) عَارِض Bulut.

عارِضٌ 46/24.

عارِضاً 46/24.

e) العُرْضَة Hedef, sebep, siper.

عُرْضَة 2/224.

f) عَرَضَ يَعْرِضُ عَرْضاً Arz etmek, açığa çıkarmak / على harf-i cerri ile: Göstermek, sunmak, arz etmek.

عَرَضْنَا 18/100, 33/72.

عَرَضَهم 2/31.

عَرْضاً 18/100.

عُرِض 38/31.

عُرِضُوا 18/48.

تُعْرَضُون 69/18.

يُعْرَضُ 46/20 - 34.

يُعْرَضُون 11/18, 40/46, 42/45.

g) عَرَّضَ يُعَرِّضُ تَعْرِيضاً Çıtlatmak, üstü kapalı söylemek.

عَرَّضْتم 2/235.

h) أعْرَضَ يُعْرِضُ إعْرَاضاً Yüz çevirmek. İsm-i faili: مُعْرِضٌ cemisi: مُعْرِضِينَ مُعْرِضُونَ

أعْرَضَ 17/83, 18/57, 20/100 - 124, 32/22, 41/4 - 51, 66/3.

أعْرَضْتم 17/67.

أعْرَضُوا 28/55, 34/16, 41/13, 42/48.

تُعْرِضْ 5/42.

تُعْرِضَنَّ 17/28.

تُعْرِضُوا 4/135, 9/95.

يُعْرِضْ 72/17.

يُعْرِضُوا 54/2.

اعْرِضْ 4/63 - 81, 5/42, 6/68 - 106, 7/199, 11/76, 12/29, 15/94, 32/30, 53/29.

فاعْرِضُوا 4/16, 9/95.

إعْرَاضاً 4/128.

إعْرَاضُهم 6/35.

مُعْرِضُونَ 2/83, 3/23, 8/23, 9/76, 12/105, 21/1 - 24 - 32 - 42, 23/3 - 71, 24/48, 38/68, 46/3.

مُعْرِضِين 6/4, 15/81, 26/5, 36/46, 74/49.

991 — عرف — 71

a) عَرَفات Mekke'de bir dağın adıdır.

g) المَعْرُوفُ İsm-i mef'ul: iyilik, iyi. Müennesi: مَعْرُوفَة

مَعْرُوف İyilik: 2/229 - 231 (= iki defa) - 240, 4/114, 60/12, 65/2 (= iki defa) - 6; İyi: 2/263, 47/21.

المَعْرُوف İyilik: 2/178 - 180 - 228 - 232 - 233 (= iki defa) - 234 - 236 - 241, 3/104 - 110 - 114, 4/6 - 19 - 25, 7/157, 9/67 - 71 - 112, 22/41, 31/17.

مَعْرُوفاً İyi: 2/235, 4/5 - 8, 33/32; İyilik: 31/15, 33/6.

مَعْرُوفَة İyi; 24/53.

992 — عرم — 1

العَرِمُ Bir vadi adı / Mukavemet gösterilemeyecek derecede şiddetli / Vadi önündeki set, baraj / Şiddetli yağmur.

العَرِم Bu dört mana ile de izah edilmiştir: 34/16.

993 — عرو — 3

a) العُرْوَةُ Kulp.

بالعُرْوَة 2/256, 31/22.

b) اعْتَرَى fiili: Yönelmek, isabet etmek, içine girmek / بِاء harf-i cerri ile: Yöneltmek, isabet ettirmek, içine girdirmek.

اعْتَرَاك 11/54.

994 — عرى — 3

a) العَرَاءُ Düz ve çıplak arazi.

بالعَرَاءِ Çıplak arazi (sahil): 37/145, 68/49.

b) عَرِىَ يَعْرَى عَرْياً عُرْيَةً Çıplak olmak, çıplak kalmak.

تَعْرَى 20/118.

995 — عزب — 2

عَزَبَ يَعْزُبُ - عَزَبَ يَعْزِبُ عُزُوباً Gizlenmek, gizli kalmak, kaçmak.

عَرَفَات 2/198.

b) العُرْفُ Yüksek yer, sırt / Peşpeşe art arda / iyilik. Cemisi: عَرَفَة أَعْرَافٌ

بالعُرْفِ İyilik: 7/99.

عُرْفاً Art arda, peşpeşe veya iyilik: 77/1.

الأعراف Yüksek yerler, sırtlar: 7/46 - 48.

c) عَرَفَ يَعْرِفُ عِرْفَةً عِرْفَاناً مَعْرِفَةً Tanımak.

فَلَعَرَفْتُهم 47/30.

فَعَرَفَهم 12/58.

عَرَفُوا 2/89, 5/83.

تَعْرِفُ 22/72, 83/24.

لَتَعْرِفَنَّهم 47/30.

تَعْرِفُهم 2/273.

فَتَعْرِفُونَها 27/93.

يَعْرِفُوا 23/69.

يَعْرِفُون 2/146, 6/20, 7/46, 16/83.

يَعْرِفُونه 2/146, 6/20.

يَعْرِفُونَها 12/62.

يَعْرِفُونَهم 7/48.

يُعْرَفُ 55/41.

يُعْرَفْنَ 33/59.

d) عَرَّفَ يُعَرِّفُ تَعْرِيفاً Tarif etmek, tanıtmak, güzel koku sürmek, süslemek, bildirmek, anlatmak.

عَرَّفَ Bildirmek, anlatmak: 66/3.

عَرَّفَها Tarif etmek, tanıtmak veya güzel kokular koymak, kokulandırmak, süslemek: 47/6.

e) اعْتَرَفَ يَعْتَرِفُ اعْتِرَافاً İtiraf etmek, kabullenmek, anlamak.

فَاعْتَرَفْنا İtiraf etmek veya anlamak: 40/11.

اعْتَرَفُوا İtiraf etmek veya anlamak: 9/102, 67/11.

f) تَعَارَفَ يَتَعَارَفُ Tanışmak.

لِتَعَارَفُوا Aslı: لِتَتَعَارَفُوا 49/13.

يَتَعَارَفُونَ 10/45.

يَعْزُبُ 10/61, 34/3.

996 — عزر — 3

عَزَّرَ يُعَزِّرُ تَعْزِيرًا Yardım etmek, korumak, hürmet etmek.

عَزَّرُوه 7/157.

عَزَّرْتُمُوهم 5/12.

تُعَزِّرُه 48/9.

997 — عزز — 120

a) العُزّىٰ Cahiliye devrinde tapılan putlardan birinin adıdır.

العُزّىٰ 53/19.

b) عَزَّ يَعِزُّ عِزًّا عِزَّةً عَزَازَةً Üstün gelmek, yenmek / عَلَى harf-i cerri ile: Zor gelmek, meşakkatli olmak.

عَزَّنى Yenmek, üstün gelmek: 38/23.

عِزًّا Üstünlük, şeref: 19/81.

عِزَّة Üstünlük, izzet: 26/44, 38/2 (= Buradaki izzet, kibirlenme ve gurur manasındadır.)

العِزَّة Gurur, kibir manasında: 2/206; üstünlük, izzet: 4/139 (= iki defa), 10/65, 35/10 (= iki kere), 37/180, 63/8.

فبِعِزَّتِك Üstünlük, izzet: 38/82.

c) العَزِيزُ Allah Teâlâ'nın isimlerinden biri: Azîz = Üstün / Kuvvetli, güçlü / Meşakkatli, zor, güç / Şerefli, değerli, yüce / Mısır'ın idarecilerinin lakabı. Cemisi: اَعِزَّة

عَزِيز Aziz: 2/209 - 220 - 228 - 240 - 260, 3/4, 5/38 - 95, 8/10 - 49 - 63 - 67, 9/40 - 71, 14/47, 22/40 - 74, 31/27, 35/28, 39/37, 54/42, 57/25, 58/21; yüce: 44/41; güç, zor: 9/128, 11/91, 14/20, 35/17.

العَزِيز Aziz: 2/129, 3/6 - 18 - 62 - 126, 5/118, 8/96, 11/66, 14/1 - 4,16/60, 26/9 - 68 - 104 - 122 - 140 - 159 - 175 - 191 - 217, 27/9 - 78, 29/26 - 42, 30/5 - 27, 31/9, 32/6, 34/6 -27, 35/2, 36/5 - 38, 38/9 - 66, 39/1 - 5-, 40/2 - 8 - 42, 41/12, 42/3 - 19, 43/9, 44/42 - 49, 45/2 - 37, 46/2, 57/1, 59/1 - 23 - 24, 60/5, 61/1, 62/1 - 3, 64/18, 67/2, 85/8; Mısırın idarecisi (Vezirin lakabıdır, denmiştir.): 12/30 - 51 - 78 - 88.

عَزِيزًا Azîz: 4/56 - 158 - 165, 33/25, 48/7 - 19; güçlü, galibiyetli: 48/3.

أَعِزَّة Güçlü, üstün, galip olanlar: 5/54; izzetli, şerefli olanlar: 27/34.

d) أَعَزُّ İsm-i tafdil: Daha aziz, daha üstün, en güçlü, en galip, en şerefli.

أَعَزّ Daha üstün: 11/92, 18/34;

الأَعَزُّ En güçlü, en üstün: 63/8 (= yahut en şerefli).

e) عَزَّزَ fiili: Üstün ve galip kılmak / Takviye etmek, desteklemek.

فَعَزَّزْنا Desteklemek: 36/14.

f) أَعَزَّ يُعِزُّ Aziz (üstün, şerefli) kılmak / Desteklemek, takviye etmek.

تُعِزّ Aziz (şerefli, üstün) kılmak: 3/26 (= yükseltmek).

998 — عزل — 10

a) عَزَلَ يَعْزِلُ عَزْلًا Uzaklaştırmak, ayırmak. İsm-i mef'ulü: مَعْزُولٌ cemisi: مَعْزُولِينَ مَعْزُولُونَ

عَزَلْتَ 33/51.

لَمَعْزُولُون 26/212.

b) المَعْزِل Ayrı yer, kenar.

مَعْزِلٍ 11/42.

c) اعْتَزَلَ يَعْتَزِلُ Ayrılmak, uzaklaşmak.

اعْتَزَلْتُمُوهم 18/16.

اعْتَزِلهم 19/49.

اعْتَزَلوكم 4/90.

اعْتَزَلكم 19/48.

يَعْتَزِلُوكم 4/91.

عَسِرٌ 54/8.

e) تَعَاسَرَ fiili: Zorlaştırmak, güçlük çıkarmak.

تَعَاسَرْتُم 65/6.

1002 — عسس — 1

عَسْعَسَ fiili: Kararmaya başlamak / Karanlığa arka çevirmek, (gecenin) karanlığı kaybolmaya başlamak.

عَسْعَسَ Karanlığı kaybolmaya başlamak: 81/17 (= Veya kararmaya başlamak ve karanlığa arka çevirmek).

عسعس Bakınız: عسعس maddesi.

1003 — عسل — 1

العَسَلُ Bal.

عَسَل 47/15.

1004 — عسى — 30

عَسَى Camid fiil: Umulmak, beklenmek manasında. (Bu fiilin ismi Allah Teâlâ olduğu takdirde; umulmak Allah'a değil, insanlara raci'dir. Yani "Umulur ki Allah..." demek, insanın o şeyi Allah'tan umması, beklemesi demektir.)

عَسَى Allah, isim veya fail olarak: Umulur ki, belki: 4/84 - 99, 5/52, 7/129, 9/102, 12/83, 17/8 - 79, 18/40, 28/22, 60/7, 66/5 - 8, 68/32; mahlukat, isim veya fail olarak: Ola ki, umulur ki, belki: 2/216 (= iki kere), 4/19, 7/185, 9/18, 12/21, 17/51, 18/24, 19/48, 27/72, 29/9 - 67, 49/11 (= iki defa).

عَسَيْتُم "Umulur ki (demek ki) siz..." manasında: 2/246, 47/22.

1005 — عشر — 28

a) العَشْرُ العَشْرَةُ العَشْرُ العَشَرَةُ On = 10.

عَشَرَة 2/196, 5/89.

فاعْتَزِلُوا 2/222.

فاعْتَزِلُونِ Aslı: فاعْتَزِلُونِى 44/21.

999 — عزم — 9

عَزَمَ يَعْزِمُ عَزْمًا عُزْمًا عَزِيمَةً Azmetmek, ciddi karar vermek / Kesinleşmek, ciddileşmek.

عَزَمَ Kesinleşmek, ciddileşmek veya "İşin peşine düşenler ciddî karar verdikleri zaman..." mealinde: 47/21.

عَزَمْتَ Ciddî karar vermek: 3/159.

عَزَمُوا Ciddi karar vermek: 2/227.

تَعْزِمُوا Ciddî karar vermek: 2/235.

عَزْم Azm, ciddi karar, kesinlik: 3/186, 31/17, 42/43.

العَزْم Azm, ciddî karar, kesinlik: 46/35.

عَزْماً Azm, ciddî karar, kesinlik: 20/115.

1000 — عزو عزى — 1

العِزَة Topluluk, grup. Cemisi: عِزِين عِزُون

عِزِين 70/37.

1001 — عسر — 12

a) العُسْرُ Zorluk, güçlük.

عُسْر 65/7.

العُسْرِ 2/185, 94/5 - 6.

عُسْراً 18/73.

b) عُسْرَة Darlık, sıkıntı.

عُسْرَة 2/280.

العُسْرَة 9/117.

c) العُسْرَى En zor, en güç. الأعْسَر'in müennesi, اليُسْرَى'nın zıddı olup, ism-i tafdildir.

لِلْعُسْرَى 92/10.

d) العَسِرُ العَسِيرُ Zor, güç, sıkıntılı.

عَسِيرٌ 74/9.

عَسِيرًا 25/26.

عَشْر 6/160, 7/142, 11/13, 89/2.

عَشْراً 2/234, 20/103, 28/27.

b) اَحَدَ عَشَرَ On bir = 11.

اَحَدَ عَشَرَ 12/4.

c) اثْنَا عَشَرَ اثْنَىْ عَشَرَ On iki = 12.

اثْنَا عَشَرَ 9/36.

اثْنَىْ عَشَرَ 5/12.

d) اثْنَتَىْ عَشْرَةَ اثْنَتَا عَشْرَةَ On iki = 12.

اثْنَتَا عَشْرَةَ 2/60, 7/160.

اثْنَتَىْ عَشْرَةَ 7/160.

e) تِسْعَةَ عَشَرَ On dokuz = 19.

تِسْعَةَ عَشَرَ 74/30.

f) العِشْرُونَ Yirmi = 20.

عِشْرُونَ 8/65.

g) المِعْشَارُ Onda bir = 1/10.

مِعْشَار 34/45.

h) العُشَرَاء Büyük baş hamile hayvan. Cemisi: عِشَارٌ

العِشَارُ 81/4.

i) العَشِيرُ Arkadaş, yakın.

العَشِيرُ 22/13.

i) العَشِيرَة Aşiret, yakınlar, akrabalar, arkadaşlar.

عَشِيرَتَك 26/214.

عَشِيرَتُكم 9/24.

عَشِيرَتِهم 58/22.

j) المَعْشَرُ Birbiriyle kaynaşmış topluluk.

مَعْشَر 6/128 - 130, 55/22.

k) عَاشَرَ يُعَاشِرُ Muaşeret etmek, geçinmek, kaynaşmak.

عَاشِرُوهنّ 4/19.

1006 — عشو عشى — 14

a) عَشَا يَعْشُو Gaflet etmek, yan bakmak.

يَعْشُ 43/36 (= körleşmek, görmezlikten gelmek).

b) العَشِيُّ Gündüzün sonu, akşam.

بالعَشِيِّ 3/41, 6/52, 18/28, 38/18 - 31, 40/55.

عَشِيًّا 19/11 - 62, 30/18, 40/46.

c) العَشِيَّة Akşam.

عَشِيَّة 79/46.

d) العِشَاءُ Gece karanlığının başlangıcı, yatsı.

عِشَاءً 12/16.

العِشَاءِ 24/58.

1007 — عصب — 5

a) العُصْبَة Ekip, kuvvetli topluluk.

عُصْبَة 12/8 - 14, 24/11.

بالعُصْبَة 28/76.

b) العَصِيبُ Şiddetli, sıkıntılı, çetin, zor.

عَصِيبٌ 11/77.

1008 — عصر — 5

a) عَصَرَ يَعْصِرُ عَصْراً Sıkmak.

أُعْصِرَ يُعْصَرُ Meçhul sigasıyla: Yağmura kavuşmak.

أَعْصِرُ Sıkmak: 12/36.

يَعْصِرُون (Üzüm, zeytin v.b. mahsulleri) sıkmak, mahsulat elde etmek: 12/49 (= Veya meçhul sîgasıyla يُعْصَرُونَ olarak okunursa, yağmura kavuşmak manasına gelir.)

b) العَصْر Asır, yüzyıl, ikindi vakti, zaman, devir.

العَصْر Asır, zaman, ikindi vakti: 103/1.

c) اِعْصَارٌ Kasırga.

اِعْصَارٌ 2/266.

d) المُعْصِرَاتُ Yağmur bulutları.

المُعْصِرَات 78/14.

1009 — عصف — 7

a) العَصْفُ Ekin sapı, yaprak.

b) عَصَى يَعْصِى عصياً عِصْيَاناً مَعْصِيَة Isyan etmek, baş kaldırmak.

العِصْيَانَ 49/7.

مَعْصِيَة 58/8 - 9.

عَصَى 20/121, 73/16, 79/21.

عَصَانى 14/36.

عَصَوْا 2/61, 3/112, 4/42, 5/78, 11/59, 69/10.

عَصَوْكَ 26/216.

عَصَوْنِى 71/21.

عَصَيْتُ 6/15, 10/15, 39/13.

عَصَيْتَ 10/91, 20/93.

عَصَيْتُم 3/152.

عَصَيْتُه 11/63.

عَصَيْنَا 2/93, 4/46.

اعْصِى 18/69.

يَعْصِ 4/14, 33/36, 72/23.

يَعْصُون 66/6.

يَعْصِينَك 60/12.

c) العَصِىُّ Âsî, isyankâr, baş kaldıran.

عَصِيًّا 19/14 - 44.

1012 — عضد — 2

العَضُدُ Pazu / Takviyeci, yardımcı.

شَدَّ عَضُدَه Pazusuna kuvvet vermek: Takviye etmek.

عَضُدًا Takviyeci, yardımcı: 18/51.

سَنَشُدُّ عَضُدَكَ عَضُدَكَ = Takviye etmek, desteklemek: 28/35.

1013 — عضض — 2

عَضَّ يَعَضُّ عَضًّا (öfkeden, hayretten veya pişmanlıktan dolayı eli yahut parmağı) ısırmak.

عَضُّوا (Öfkeden dolayı parmak uçlarını) ısırmak: 3/119.

يَعَضُّ (Pişmanlıktan dolayı elleri) ısırmak: 25/27.

عَضَف 105/5.

العَصْف 55/12.

b) عَصَفَ يَعْصِفُ عَصْفاً (Rüzgar) şiddetle esmek, fırtına koparmak. İsm-i faili: عَاصِفٌ müennesi: عَاصِفَة müennesin cemisi: عَاصِفَات

عَصْفاً 77/2 (= Şiddetle esme).

عَاصِفٌ ırtınalı: 10/22, 14/18.

عَاصِفَة Şiddetli (rüzgâr): 21/81.

فالعَاصِفَاتِ Şiddetle esenler: 77/2.

1010 — عصم — 13

a) عَصَمَ يَعْصِمُ عَصْماً Korumak. İsm-i faili: عَاصِمٌ

يَعْصِمُكَ 5/67.

يَعْصِمُكم 33/67.

يَعْصِمُنِى 11/43.

عَاصِم 10/27, 11/43, 40/33.

b) العِصْمَة Nikah akdi, nikah bağı, evlilik bağı.

Cemisi: عِصَمٌ

بِعِصَمِ 60/10.

c) اعْتَصَمَ يَعْتَصِمُ Tutunmak, sarılmak.

اعْتَصَمُوا 4/146 - 175.

يَعْتَصِمْ 3/101.

اعْتَصِمُوا 3/103, 22/78.

d) اسْتَعْصَمَ fiili: imtina' etmek, çekinmek.

فَاسْتَعْصَمَ 12/32.

1011 — عصو عصى — 45

a) العَصَا Değnek, sopa. Cemisi: عَصِىٌّ

عِصَاكَ 2/60, 7/117 - 160, 26/63, 27/10, 28/31.

عِصَاه 7/107, 26/32-45.

عِصَاىَ 20/18.

عِصِيِّهِم 20/66, 26/44.

1014 — عضل — 2

عَضَلَ يَعْضُلُ Bağlamak, engel olmak, sıkıştırmak.

تَعْضُلُوهنَّ 2/232, 4/19.

1015 — عضه عضو — 1

العِضَةُ العِضْوَةُ Bölüm, parça kısım. Cemisi: عِضِين عِضُونَ

العِضَةُ - العِضَهَةُ Yalan, sihir, kâhinlik. Cemisi: عِضِين عِضُونَ

عِضِين "Kur'ân'ı bölüm bölüm kılan (bir kısmına inanıp, bir kısmını inkar eden)..." veya "Kur'ân hakkında farklı farklı sözler düzen..." yahut "Kur'ân'ı yalan, sihir, kâhinlik gibi şeylerden sayan..." mealinde: 15/91.

1016 — عطف — 1

العِطْفُ Böğür, yan. ثَنَى عِطْفَه Yan çizmek.

عِطْفِه "...yan çizerek...": 22/9.

1017 — عطل — 2

عَطَّلَ يُعَطِّلُ تَعْطِيلًا Başıboş bırakmak / Terk etmek. İsm-i mef'ulü: مُعَطَّلَةٌ müennesi: مُعَطَّلٌ

عُطِّلَتْ "Hamile hayvanlar başıboş bırakıldıkları (çobansız kaldıkları) zaman..." 81/4.

مُعَطَّلَة Terkedilmiş, bomboş, susuz: 22/45.

1018 — عطو — 14

a) العَطَاءُ Lütuf, bağış, ihsan.

عَطَاء 11/108, 17/20 (= iki kez), 78/36.

عَطَاؤُنا 38/39.

b) إعْطَاءُ أعْطى يُعْطِي Vermek.

أعْطى 20/50, 53/34, 92/5.

أعْطَيْنَاكَ 108/1.

يُعْطُوا 9/29.

يُعْطِيكَ 93/5.

أُعْطُوا 9/58.

يَعْطَوْا 9/58.

c) تَعَاطَى fiili: Cür'et göstermek, ileri atılmak.

فَتَعَاطَى İleri atılmak (bıçağı çekmek): 54/29.

1019 — عظم — 128

a) العَظْمُ Kemik. Cemisi: عِظَامٌ

عَظْم 6/146.

العَظْمُ 19/4.

عِظَامًا 17/49 - 98, 23/14 - 35 - 82, 37/16 - 53, 56/47, 79/11.

العِظَام 2/259, 23/14, 36/78.

عِظَامَه 75/3.

b) العَظِيمُ Büyük, yüce.

عَظِيم 2/7 - 49 - 114, 3/105 - 172 - 174 - 176-179, 5/9 - 33 - 41, 6/15, 7/59 - 116 - 141, 8/28 - 68, 9/22 - 101, 10/15, 12/28, 14/6, 16/94 - 106, 19/37, 22/1, 24/11 - 14 - 15 - 16 - 23, 26/135 - 156 - 189, 27/23, 28/79, 31/13, 37/107, 38/67, 39/13, 41/35, 43/31, 45/10, 46/21, 49/3, 56/78, 64/15, 68/4, 83/5.

العَظِيم 2/105 - 255, 3/74, 4/13, 5/119, 8/29, 9/63 - 72 - 89 - 110 - 111-129, 10/64,15/87, 21/76, 23/86, 28/63, 27/26, 37/60 - 76 - 115, 40/9, 42/4, 44/57, 56/46 - 74 - 96, 57/12 - 21 - 29, 61/12, 62/4, 64/9, 69/33 - 52, 78/2.

عَظِيماً 4/27 - 40 - 48 - 54 - 67 - 73 - 74 - 93 - 95 - 113 - 114 - 146 - 156 - 162, 17/40, 33/29 - 35 - 53 - 71, 48/5 - 10 - 29.

c) أعْظَمُ İsm-i tafdil: En büyük, daha büyük.

أعْظَم 9/20, 57/10, 73/20.

d) عَظَّمَ يُعَظِّمُ Ta'zîm etmek, büyük saymak, hürmet etmek.

يُعَظِّمْ 22/30 - 32.

e) أَعْظَمَ يُعْظِمُ Büyültmek.

يُعْظِمْ 65/5.

1020 — عفر — 1

العِفْرِيتُ En kuvvetli cin, cinlerin en güçlüsü, ifrit.

عِفْرِيتٌ 27/39.

1021 — عفف — 4

a) التَّعَفُّفُ İffetli olmak, (kötülüklere karşı) çekingen olmak, (haramlardan, kötü şeylerden) sakınır olmak.

التَّعَفُّفِ 2/273.

b) اسْتَعَفَّ يَسْتَعِفُّ اسْتِعْفَافاً İffetli olmak, çekingen durmak, sakınmak, çekinmek.

يَسْتَعْفِفْ Çekinmek: 4/6, iffetli davranmak: 24/33.

يَسْتَعْفِفْنَ Sakınmak: 24/60.

1022 — عفو — 35

a) عَفَا يَعْفُو عَفْوًا Afvetmek, cezalandırmaktan vazgeçmek. İsm-i faili: العَافِى cemisi: عَافِينَ عَافُونَ

عَفَا2/187, 3/152 - 155, 5/95 - 101, 9/43, 42/40.

عَفَوْا 7/95 (= veya çoğalmak manasında).

عَفَوْنَا 2/52, 4/153.

عُفِىَ 2/178.

تَعْفُوا 2/237, 4/149, 64/14.

نَعْفُ 9/66.

يَعْفُ 42/34.

يَعْفُونَ 2/237.

يَعْفُو 4/99.

يَعْفُوا Sonundaki اَلِفْ harfi zaiddir: 2/237.

يَعْفُوا Sonundaki اَلِفْ harfi zaiddir: 5/15, 42/25 - 30.

وَلْيَعْفُوا 4/22.

اعْفُ 2/286, 3/159, 5/13.

فَاعْفُوا 2/109.

العَافِينَ 3/134.

b) العَفْوُ İhtiyaç miktarından fazla mal, ihtiyaç dışında arta kalan mal /Afvetme, bağışlama, kolaylık.

العَفْوَ Arta kalan mal: 2/219; afvetme: 7/199 (= kolaylık).

c) العَفُوُّ Allah Teâlâ'nın isimlerinden birisi: Afvedici.

عَفُوٌّ 22/60, 58/2.

عَفُوًّا 4/43 - 99 - 149.

1023 — عقب — 79

a) العَقِبُ Evlâd / Topuk, ökçe. - رَجَعَ - ارْتَدَّ - انْقَلَبَ - نَكَصَ عَلَى عَقِبَيْهِ Topukları üzerinde geriye dönmek, vazgeçmek. Tesniyesi: عَقِبَيْنِ عَقِبَانِ Cemisi: أَعْقَابٌ

عَقِبِه Evlad: 43/38.

عَقِبَيْه Topuklar (iki topuk): 2/143, 3/144, 8/48.

أَعْقَابِكُم Topuklar: 3/144 - 149, 23/66.

أَعْقَابِنَا Topuklar: 6/71.

b) العَقَبَة Sarp yokuş.

العَقَبَة 90/11 - 12.

c) العَاقِبَة العُقْبَى العُقْبُ Son, netice, akıbet.

عَاقِبَه 3/137, 6/11 - 135, 7/84 - 86 - 103, 10/39 - 73, 12/109, 16/36, 22/41, 27/14 - 51 - 69, 28/37 - 40, 30/9 -10 - 42, 31/22, 35/44, 37/73, 40/21 - 82, 43/25, 47/10, 65/9.

العَاقِبَة 7/128, 11/49, 20/132, 28/83.

عَاقِبَتَهُمَا 59/17.

عُقْبًا 18/44.

b) العَقْدُ Akid, sıkıca anlaşma, antlaşma. Cemisi: عُقُودٌ

بالعُقُودِ 5/1.

c) عَقَدَ يَعْقِدُ عَقْدًا Bağlamak, sağlama almak.

عَقَّدتُ "Sizin yeminleriniz onların yeminlerini bağladığı (yeminleştiğiniz) kimselere hisselerini veriniz" demektir: 4/33.

d) عَقَّدَ fiili: Sağlamlaştırmak, tevsik etmek, sıkılamak.

عَقَّدْتم Sıkılamak, عَقَّدْتم الأَيمانَ Sıkı sıkıya yemin etmek, yemin-i mün'akid yapmak: 5/89 (= kasten yemin etmek).

8 — عقر — 1025

a) عَقَرَ يَعْقُرُ عَقْرًا Köküne inmek / Canına okumak, kesmek, canına kıymak.

فعَقَرَ Kesmek, canına kıymak: 54/29.

فعَقَرُوا Kesmek, canına kıymak: 7/77.

فعَقَرُوها Kesmek, canına kıymak: 11/65, 26/157, 91/14.

b) العاقِرُ Kısır manasında ism-i fail.

عاقِرٌ 3/40.

عاقِراً 19/5 - 8.

49 — عقل — 1026

عَقَلَ يَعْقِلُ عَقْلًا Akıl etmek, akıl erdirmek.

عَقَلُوه 2/75.

تَعْقِلُون 2/44 - 73 - 76 - 242, 3/65 - 118, 6/32 - 151, 7/169, 10/16, 11/51, 12/2 - 109, 21/10 - 67, 23/80, 24/61, 26/28, 28/60, 36/62, 37/138, 40/67, 43/3, 57/17.

نَعْقِلُ 67/10.

يَعْقِلُها 29/43.

يَعْقِلُون 2/164 - 170 - 171, 5/58 - 103, 8/22, 10/42 - 100, 13/4, 16/12 - 67, 22/46, 25/44, 29/35 - 63,

عُقْبَى 13/22 - 24 - 35 (= iki defa) - 42.

عُقْبَاها 91/15.

d) العِقَابُ Şiddetli ceza, azabın büyüğü.

عَاقَبَ يُعَاقِبُ مُعَاقَبَةً عِقَابًا Cezalandırmak.

عِقَاب 41/43.

عِقَابِ Aslı: عِقَابِى 13/32, 38/14, 40/5.

العِقَاب 2/196 - 211, 3/11, 5/2 - 98, 6/165, 7/167, 8/13 - 25 - 48 - 52, 13/6, 40/3 - 22, 59/4 - 7.

عَاقَبَ 22/60.

عَاقَبْتُمْ 16/126, 60/11.

عُوقِبَ 22/60.

عُوقِبْتم 16/126.

فَعَاقِبُوا 16/126.

e) أَعْقَبَ fiili: Akıbetini göstermek, son duruma getirmek, sonunda... haline çevirmek, akıbetini... şeklinde kılmak,

فأَعْقَبَهم Sonunu..... haline çevirmek, akıbetini... şeklinde kılmak: 9/77.

f) عَقَّبَ يُعَقِّبُ تَعْقِيباً Takip etmek, peşine takılmak / Arkasına bakmak, arka tarafı kontrol etmek / Korumak, gözetmek, izlemek.

المُعَقِّبُ İsm-i failidir. Müennesi: مُعَقِّبَة cemisi: مُعَقِّبَاتٌ

يُعَقِّبْ Arkasına bakmak, arkayı kontrol etmek: 27/10, 28/31.

مُعَقِّبَ Takipçi, kontrol edici: 13/41.

مُعَقِّبَاتٌ Koruyucu ve izleyici melekler: 13/11.

7 — عقد — 1024

a) العُقْدَة Düğüm / Bağ / Bağlılık / Tutukluk. Cemisi: عُقَدٌ

عُقْدَة Bağ, bağlılık: 2/235 - 237; düğüm, tutukluk: 20/27.

العُقَد (Sihirbazların, büyücülerin yaptıkları) düğümler: 113/4.

30/24 - 28, 36/68, 39/43, 45/5, 49/4, 59/14.

1027 — عقم — 4

العَقِيمُ Akim, nesli kesik, kısır / Kupkuru, kuru / Kesik, sona eren.

عَقِيم Sona eren, يَوْم عَقِيم Kıyamet günü: 22/55; nesli kesik, kısır: 51/29.

العَقِيم Kuru, kupkuru: 51/41.

عَقِيماً Nesli kesik, kısır, hadım: 42/50.

1028 — عكف — 9

a) عَكَفَ يَعْكُفُ عُكُوفاً Devamlı ibadet etmek, ibadetten ayrılmamak / ibadet için kalmak (ikamet etmek) , ibadete kapanmak. İsm-i faili: عَاكِفٌ cemisi: عَاكِفِينَ عَاكِفُونَ

يَعْكُفُونَ 7/138 (= ibadetten ayrılmamak).

العَاكِفُ İbadet için kalan (ikamet eden): 22/25.

عَاكِفاً İbadetten ayrılmayan: 20/97.

عَاكِفُون İbadete kapananlar: 2/187; ibadetten ayrılmayanlar: 21/52.

عَاكِفِين İbadetten ayrılmayanlar: 20/91, 26/71.

العَاكِفِين İbadete kapananlar: 2/125.

b) عَكَفَ يَعْكِفُ عَكْفاً Kapatmak, bekletmek, bağlamak. İsm-i mef'ulü: مَعْكُوفٌ

مَعْكُوفاً 48/25 (= Kapatılmış, bekletilen, bağlı).

1029 — علق — 7

a) العَلَقُ Kan pıhtısı. العَلَقَةُ Kan pıhtısından bir parça, bu pıhtının bir parçası.

عَلَق 96/2.

عَلَقَة 22/5, 23/14, 40/67, 75/38.

العَلَقَة 23/14.

b) المُعَلَّقَةُ Değer verilmeyen kuma, ne dul ne de kocalı, ne evli ne bekar, askıya alınmış (bir köşeye itilmiş) kuma... gibi manalar verilebilir.

كالمُعَلَّقَةِ 4/129.

1030 — علم — 854

a) العَلَمُ Dağ. Cemisi: أعْلامٌ

كالأعْلام 42/32, 55/24.

b) العَلامَة Alamet, nişane. Cemisi: عَلامَات

عَلامَات 16/16.

c) عَلِمَ يَعْلَمُ عِلْماً Bilmek. İsm-i faili: عَالِمٌ cemisi: عَالِمِين عُلَمَاءُ İsm-i mef'ulü: مَعْلُومٌ müennesi: مَعْلُومَة cemisi: مَعْلُومَات

عِلْم 2/32, 3/66 (= iki kere), 4/157, 5/109, 6/100 - 108 - 119 -140 -143 - 144 - 148, 7/7 - 52, 11/14 - 46 - 47, 12/68 - 76, 13/43, 16/25 - 70, 17/36,18/5, 22/3 - 5 - 8 - 71, 24/15, 27/40, 28/78, 29/8, 30/29, 31/6 - 15 - 20 - 34, 38/69, 39/49, 40/42, 41/47, 43/20 - 61 - 85, 44/32, 45/23 - 24, 46/4, 48/25, 53/28 - 35, 102/5.

العِلْم 2/120 - 145 - 247, 3/7 - 18 - 19 - 61, 4/162, 10/93, 13/37, 16/27, 17/85 - 107, 19/43, 22/54, 27/42, 28/80, 29/49, 30/56, 34/6, 40/83, 42/14, 45/17, 46/23, 47/16, 53/30, 58/11, 67/26.

عِلْماً 6/80, 7/89, 12/22, 18/65, 20/98 - 110 - 114, 21/74 - 79, 27/15 - 84, 28/14, 40/7, 65/12.

عِلْمه 2/255, 4/166, 10/39, 35/11, 41/47.

عِلْمُها 7/187 (= iki defa), 20/52, 33/63.

عِلْمُهم 27/66.

عِلْمِى 26/112.

عَلِمَ 2/60 - 187 - 235, 7/160, 8/23 - 66, 24/41, 45/9, 48/18 - 27, 73/20 (= iki defa).

عَلِمْتَ 11/79, 17/102, 21/65, 28/38.

13/8 - 9 - 33 - 42, 16/19 - 23 - 39 - 70 - 74 - 91, 20/7 - 110, 21/4 - 28 - 39 - 110 (= iki kere), 22/5 - 54 - 70 - 76, 24/19 - 29 - 63 - 64, 25/6, 27/25 - 65 - 74, 28/69 - 78, 29/42 - 45 - 52, 31/34, 33/18 - 51, 34/2, 36/16, 40/19, 41/22, 42/25 - 35, 47/19 - 26 - 30, 49/16 - 18, 57/4 - 25 - 29, 58/7, 63/1, 64/4 (= iki defa), 67/14, 72/28, 73/20, 74/31, 87/7, 96/5 - 14, 100/9.

سَيَعْلَمُ 13/42, 26/227.

لَيَعْلَمَنَّ 29/3 (= iki kere) - 11 (= iki defa).

يَعْلَمه 2/197 - 270, 3/29, 26/197.

يَعْلَمُها 6/59 (= iki defa).

يَعْلَمُهم 8/60, 14/9, 18/22.

يَعْلَمُون 2/13 - 26 - 75 - 77 - 78 - 101 - 102 - 103 - 113 - 118 - 144 - 146 - 230, 3/75 - 78 - 135, 5/104, 6/37 - 97 - 105 - 114, 7/32 - 131 - 182 - 187, 8/34, 9/6 - 11 - 93, 10/5 - 55 - 89, 12/21 - 40 - 46 - 68, 15/3 - 96, 16/38 - 41 - 56 - 75 - 101, 21/24, 24/25, 25/42, 27/52 - 61, 28/13 - 57, 29/41 - 64 - 66, 30/6 - 7 - 30 - 59, 31/25, 34/14 - 28 - 36, 36/26 - 36, 37/170, 39/9 (= iki kere) - 26 - 29 - 49, 40/57 - 70, 41/3, 42/18, 43/86 - 89, 44/39, 45/18 - 26, 52/47, 58/14, 63/8, 68/33 - 44, 70/39, 82/12.

يَعْلَمُوا 9/63 - 78 - 97 - 104, 14/52, 18/21, 39/52.

سَيَعْلَمُون 19/75, 54/26, 72/24, 78/4 - 5.

اعْلَمْ 2/260, 5/49, 28/50, 47/19.

اعْلَمُوا 2/194 - 196 - 203 - 209 - 223 - 231 - 233 - 235 (= iki kere) - 244 - 267, 5/34 - 92 - 98, 8/24 - 25 - 28 - 40 - 41, 9/2 - 3 - 36 - 123, 11/14, 49/7, 57/17 - 20.

لِيُعْلَمَ 24/31.

عَالِم 6/73, 9/94 - 105, 13/9, 23/92, 32/6, 34/3, 35/38, 39/46, 59/22, 63/8, 64/18, 72/26.

عَلِمَتْ 37/158, 81/14, 82/5.

عَلِمْتم 2/65, 12/73 - 89, 24/33, 56/62.

عَلِمْتُمُوهنّ 60/10.

عَلِمْتَه 5/116.

عَلِمْنا 12/51 - 81, 15/24 (= iki kere), 33/50, 50/4.

لعَلِمَه 4/83.

عَلِمُوا 2/102, 28/75.

أعْلَمُ 2/30 - 33 (= iki kere) - 259, 5/116, 6/50, 7/62 - 188, 11/31, 12/86 - 96.

تَعْلَم 2/106 - 107, 4/113, 5/40 - 116, 9/43, 11/79, 14/38, 19/65, 22/70, 28/13, 32/17.

لتَعْلَمُنّ 20/71, 38/88.

تَعْلَمُها 11/49.

تَعْلَمُهم 9/101.

تَعْلَمُون 2/22 - 30 - 42 - 80 - 151 - 169 -184 - 188 - 216 - 232 - 239 - 280, 3/66 - 71, 6/67 - 81 - 135, 7/28 - 33 - 38 - 62 - 75 - 123, 8/27, 9/41, 10/68, 11/39 - 93; 12/86 - 96, 16/8 - 43 - 55 - 74 - 78 - 95, 21/7, 23/84 - 88 - 114, 24/19, 26/49 - 132, 29/16, 30/34 - 56, 39/39, 56/61 - 76, 61/5 - 11, 62/9, 71/4, 102/3 - 4 - 5.

تَعْلَمُوا 4/43, 5/97, 6/91, 10/5, 12/80, 17/12, 33/5, 48/27, 65/12.

فستَعْلَمُون 20/135, 67/17 - 29.

تَعْلَمُونهم 8/60.

تَعْلَمُوهم 48/25.

تَعْلَم 2/143, 3/167, 5/113, 6/33, 15/97, 16/103, 18/12, 34/21, 36/76, 47/31, 50/16, 69/49.

تَعْلَمُهم 9/101.

يَعْلَم 2/77 - 216 - 220 - 232 - 235 - 255, 3/7 - 29 - 66 - 140 - 142 (= iki defa) - 166 - 167, 4/63, 5/94 - 97 - 99, 6/3 (= iki kere) - 59 - 60, 8/70, 9/16 - 42 - 78, 10/18, 11/5 - 6, 12/52,

أعْلَم Allah Tealâ'yı tavsifen: 3/36 - 167, 4/25 - 45, 5/61, 6/53 - 58 - 117 (= iki kere) - 119 - 124, 10/40, 11/31, 12/77, 16/101 - 125 (= iki defa), 17/25 - 47 - 54 - 55 - 84, 18/19 - 21 - 22 - 26, 19/70, 20/104, 22/68, 23/96, 26/188, 28/37 - 56 - 85, 29/10 - 32, 38/70, 46/8, 50/45, 53/30 (= iki kere) - 32 (= iki defa), 60/1-10, 68/7 (= iki kere), 84/23; melekleri tavsîfen: 29/32; beşerden istifham-ı inkari ile bahs sûretiyle: 2/140.

f) عَلَّمَ يُعَلِّمُ تَعْلِيماً Öğretmek. İsm-i mef'ulü: مُعَلَّمٌ

عَلَّمَ 2/31, 55/2, 96/4 - 5.

عَلَّمْتُك 5/110.

عَلَّمْتُم 5/4.

عَلَّمْتَنا 2/32.

عَلَّمْتَنى 12/101.

عَلَّمَك 4/113.

عَلَّمَكم 2/239, 5/4, 20/71, 26/49.

عَلَّمْنَاه 12/68, 18/65, 21/80, 36/69.

عَلَّمْنِى 12/37.

عَلَّمَه 2/251 - 282, 53/5, 55/4.

تُعَلِّمَنِ Aslı: تُعَلِّمَنِى 18/66.

تُعَلِّمُون 3/79, 49/16.

تُعَلِّمُونهنّ 5/4.

لتُعَلِّمَه 12/21.

يُعَلِّمُك 12/6.

يُعَلِّمُكم 2/151 (= iki defa) - 282.

يُعَلِّمُه 3/48, 16/103.

يُعَلِّمُهم 2/129, 3/164, 62/2.

يُعَلِّمَان 2/102.

يُعَلِّمُون 2/102.

عُلِّمْت 18/66.

عُلِّمْتم 6/91.

عُلِّمْنا 27/16.

العَالِمُون 29/43.

عَالِمِين 12/44, 21/51 - 81.

للعَالِمِين 30/22.

عُلَمَاءُ 26/197.

العُلَمَاءُ 35/28.

مَعْلُوم 15/4 - 21 - 38, 26/38 - 155, 37/41 - 164, 56/50, 70/24, 77/22.

المَعْلُوم 38/81.

مَعْلُومَات 2/197, 22/28.

d) عَلِيمٌ عَلَّامٌ Mübalağa sîgaları: Çok iyi bilen, çok bilen, (İkisi de Esmâ-i Ilâhiyedendir.)

عَلِيم 2/29 - 95 - 115 - 158 - 181 - 215 - 224 - 227 - 231 - 244 - 246 - 247 - 256 - 261 - 268 - 273 - 282 - 283, 3/34 - 63 - 73 - 92 - 115 - 119 - 121 - 154, 4/12 - 26 - 176, 5/7 - 54 - 97, 6/83 - 101 - 128 - 139, 7/109 - 112 - 200, 8/17 - 42 - 43 - 53 - 71 - 75, 9/15 - 28 - 44 - 47 - 60 - 97 - 98 - 103 - 106 - 110 - 115, 10/36 - 79, 11/5, 12/6 - 19 - 50 - 55 - 76, 15/25 - 53, 16/28 - 70, 22/52 - 59, 23/51, 24/18 - 21 - 28 - 32 - 35 - 41 - 58 - 59 - 60 - 64, 26/34 - 37, 27/6, 29/62, 31/23 - 34, 35/8 - 38, 36/79, 39/7, 42/12 - 24 - 50, 49/1 - 8 - 13 - 16, 51/28, 57/3 - 6, 58/7, 60/10, 62/7, 64/4 - 11, 67/13.

العَلِيم 2/32 - 127 - 137, 3/35, 5/76, 6/13 - 96 - 115, 8/61, 10/65, 12/34 - 83 - 100, 15/86, 21/4, 26/220, 27/78, 29/5 - 60, 30/54, 34/26, 36/38 - 81, 40/2, 41/12 - 36, 43/9 - 84, 44/6, 51/30, 66/2 - 3.

عَلِيماً 4/11 - 17 - 24 - 32 - 35 - 39 - 70 - 92 - 104 - 111 - 127 - 147 - 148 - 170, 33/1 - 40 - 51 - 54, 35/44, 48/4 - 26, 76/30.

عَلَّام 5/109 - 116, 9/78, 34/48.

e) أَعْلَمُ İsm-i tafdil: Daha iyi bilen, en iyi bilen; daha çok bilen, en çok bilen.

مُعَلَّمٌ Öğretilmiş lafzıyla; Rasulullah'ın Allah katından vahye mazhar olmayıp, insanlardan ders aldığını, ortaya koyduğu hakikatleri kendisine bir beşerin öğretmiş olduğunu kasdetmektedirler: 44/14.

g) تَعَلَّمَ يَتَعَلَّمُ Öğrenmek, ilmini almak.

يَتَعَلَّمُونَ 2/102 (= iki defa).

h) العَالَمُ Alem, mahlukâtın her bir cinsi. Cemisi: عَالَمُونَ عَالَمِينَ

العَالَمِينَ 1/2, 2/47 - 122 - 131 - 251, 3/33 - 42 - 96 - 97 - 108, 5/20 - 28 - 115, 6/45 - 71 - 86 - 90 - 162, 7/54 - 61 - 67 - 80 - 104 - 121 - 140, 10/10 - 37, 12/104, 15/70, 21/71 - 91 - 107, 25/1, 26/16 - 23 - 47 - 77 - 98 - 109 - 127 - 145 - 164 - 165 - 180 - 192, 27/8 - 44, 28/30, 29/6 - 10 -15 - 28, 32/2, 37/79 - 87 - 182, 38/87, 39/75, 40/64 - 65 - 66, 41/9, 43/46, 44/32, 45/16 - 36, 56/80, 59/16, 68/52, 69/43, 81/27 - 29, 83/6.

16 — علن — 1031

a) العَلَانِيَة Alenî, açık.

عَلَانِيَةً 2/274, 13/22, 14/31, 35/29.

b) أَعْلَنَ يُعْلِنُ إِعْلَاناً İlân etmek, açığa vurmak.

أَعْلَنْتَ 71/9.

أَعْلَنْتُم 60/1.

تُعْلِنُونَ 16/19, 27/25, 64/4.

يُعْلِنُونَ 2/77, 11/5, 16/23, 27/74, 28/69, 36/76.

نُعْلِنُ 14/38.

70 — علو على — 1032

a) عَلَا يَعْلُو عُلُوّاً Yüksek olmak, yükselmek / Üste çıkmak / Üstün gelmek.

عَلَى يَعْلَى عَلَاءً Yüce olmak, rif'at sahibi olmak. Her iki fiilin de ism-i fa-illeri: عَالٍ العَالِي müennesi: عَلِيَة müzekkerin cemisi: عَالُونَ عَالِينَ müennesin cemisi: عَالِيَات

عَلَا Üstün gelmek, üstün gelmeye çalışmak: 23/91, 28/4 (= Cebr ve zorbalık göstermek manasına da gelir.)

عَلَوْا Üstün gelmek, ele geçirmek: 17/7.

لَتَعْلُنَّ Üstün gelmek, cebir göstermek: 17/4.

تَعْلُوا Üstün gelmeye çalışmak, baş kaldırmak: 27/31, 44/19.

عُلُوّاً Üstünlük cebir: 17/4, 27/14, 28/83; yükseklik, ceberut: 17/43.

لَعَالٍ Üstün gelmeye çalışan, cebir gösteren: 10/83.

عَالِياً Üstün gelmeye çalışan, cebir gösteren: 44/31.

عَالِينَ Üstün gelmeye çalışanlar, cebir gösterenler: 23/46, 38/75.

عَالِيَهَا Üst (Alt-üst etmek, altını üstüne getirmek, harabeye çevirmek demektir.): 11/82, 15/74.

عَالِيهِم Üst: 76/21.

عَالِيَه Yüksek: 69/22, 88/10.

b) الأَعْلَى İsm-i tafdil: En yüksek, en yüce, en üstün. Cemisi: أَعْلَوْن müennesi: عُلْيَا müennesin cemisi: العُلَى

الأَعْلَى Esmâ-i İlahiyeden: Kıyas edilemeyecek derecede yüksek ve yüce.

الأَعْلَى En yüksek: 16/60, 30/27, 53/7; en üstün: 20/68; En yüksek, en yüce: 37/8, 38/69; en yüksek, en yüce, en üstün: 79/24; (Kıyas edilemeyecek derecede) yüksek ve yüce: 87/1, 92/20.

الأَعْلَوْنَ En üstün kişiler: 3/39, 47/35.

العُلْيَا En yüksek, en ulvi, en yüce: 9/40.

العُلَى En yüksek (semalar): 20/4; en yüksek, en yüce (dereceler): 20/75.

عَمَد Direkler: 13/2, 31/10, 104/9.

b) تَعَمَّدَ fiili: Kastetmek. İsm-i faili: مُتَعَمِّدٌ

تَعَمَّدْتُ 33/5.

مُتَعَمِّدًا 4/93, 5/95.

1034 — عمر — 24

a) عَمَرَ يَعْمُرُ عِمَارَةً Kurmak, yapmak, ma'mur hale getirmek. İsm-i mef'ulü: مَعْمُوْر

عَمَرُوها Ma'mur hale getirmek: 30/9 (= iki kere).

يَعْمُرُ Yapmak: 9/18.

يَعْمُرُوا Yapmak: 9/17.

عِمَارَة Mescid-i Haram'ın imaretinden (ma'mur kılınmasından) maksat; oraya münasip ibadet ve şeâiri ikame etmek, oraya ait ibadetleri güzelce yerine getirmektir: 9/19.

المَعْمُور Ma'mur = kurulmuş: 52/4.

b) العُمْرُ العُمُرُ Ömür.

عُمْراً 10/16.

العُمُر 16/70, 21/44, 22/5, 28/45.

عُمُرِك 26/18.

عُمُره 35/11.

c) لَعَمْرُك "Ömrüne yemin olsun ki...", "Hayatına and olsun ki..." manasında kasemdir.

لَعَمْرُك 15/72.

d) عَمَّرَ يُعَمِّرُ Ömür vermek, ibka etmek, yaşatmak. İsm-i mef'ulü: مُعَمَّر

نُعَمِّرْكم 35/37.

نُعَمِّرْه 36/68.

يُعَمَّر 2/96 (= ikı defa), 35/11.

مُعَمَّر 35/11.

e) العُمْرة Umre. (Umre; Kâ'be'yi tavaf ile, Safa ve Merve tepeleri arasında yapılan sa'ye denir. İbadet nevilerinden biridir.)

العُمْرة 2/196 (= iki defa).

c) العَلِيُّ Kadri çok yüce, çok ulvi, pek kudsi, çok yüksek.

عَلِيٌّ Çok yüce: 42/51, çok yüce, pek kudsî: 43/4.

عَلِيًّا Çok yüce: 4/34, 19/50, çok yüksek, pek ulvî: 19/57.

العَلِيّ Çok yüce: 2/255, 22/62, 31/30, 34/23, 40/12, 42/4.

d) عُلِّيَّةٌ Yüksek yer, üst kat. Cemisi: عِلِّيَّاتٌ

عِلِّيِّين عِلِّيُّون

عِلِّيُّون 83/19.

عُلِّيِّين 83/18.

e) تَعالى fiili: Yükselmek; yüce olmak, yücelmek. İsm-i faili: مُتَعالٍ المُتَعالي

تَعالى (Kıyas edilemeyecek derecede) yüksek olmak, çok yüce olmak: 6/100, 7/190, 10/18, 16/1 - 3, 17/43, 20/114, 23/92 - 116, 27/63, 28/68, 30/40, 39/67, 72/3.

المُتَعالِ Aslı: المُتعالي (Kıyas edilemeyecek derecede) yüksek ve yüce: 13/9.

f) تَعالَ fiili, emir sığası olup, "gel" manasındadır.

تَعالَوْا 3/61 - 64 - 167, 4/61, 5/104, 6/151, 63/5.

فَتَعالَيْنَ 33/28.

g) اسْتَعْلى fiili: Yükseklik (üstünlük) dava etmek / Yücelmek, ulviyet kesbetmek, yüceliğe erişmek / Üstün gelmek.

اسْتَعْلى Yüceliğe erişmek: 20/64 (= Üstünlük veya üstün gelmek manaları da muhtemeldir.)

1033 — عمد — 7

a) العِمادُ العُمُودُ Direk / Bina: العِمادُ Cemileri: عَمَدٌ عُمُدٌ

العِماد Direk veya yüksek binalar,

ذات العِماد Direkli çadırlar veya yüksek binalara Sahip: 89/7.

f) اعْتَمَرَ fiili: Umre yapmak.

اعْتَمَرَ 12/158.

g) اسْتَعْمَرَ fiili: Âmir tayin etmek, kurdurmak, yaptırmak, ma'mur edici kılmak.

اسْتَعْمَرَكم Ma'mur edici kılmak: 11/61.

1035 — عمق — 1

الغَمِيقُ Derin; uzak.

عَمِيق Uzak (yol) veya derin (vadi): 22/27.

1036 — عمل — 360

a) عَمِلَ يَعْمَلُ عَمَلًا Amel etmek, yapmak, işlemek. İsm-i faili: عَامِلٌ müennesi: عَامِلَة müzekkerin cemisi: عَامِلِين عامِلُون müennesin cemisi: عَامِلَات

عَمِلَ 2/62, 5/69, 6/54, 16/97, 18/88, 19/60, 20/75 - 82, 25/70 - 71, 78/67 - 80, 30/44, 34/37, 40/40 (= iki defa), 41/33 - 46, 45/15.

عَمِلْتُ 3/30 (= iki kere), 16/111, 36/71, 39/70.

عَمِلْتم 64/7.

عَمِلَتْه 36/35.

عَمِلُوا 2/25 - 82 - 277, 3/57, 4/57 - 122 - 173, 5/9 - 93 (= iki kere), 6/132, 7/42 - 153, 10/4 - 9, 11/11 - 23, 13/29, 14/23, 16/34 - 119, 18/30 - 49 - 107, 19/96, 22/14 - 23 - 50 - 56, 24/38 - 55 - 64, 25/23, 26/227, 28/84, 29/7 - 9 - 58, 30/15 - 41 - 45, 31/8 - 23, 32/19, 34/4 - 37, 35/7, 38/24 - 28, 39/35, 40/58, 41/8 - 50, 42/22 - 23 - 26, 45/21 - 30 - 33, 46/16 - 19, 47/2 - 12, 48/29, 53/31, 58/6 - 7, 65/11, 84/25, 85/11, 95/6, 98/7, 103/3.

أعْمَل 10/41, 23/100, 27/19, 46/15.

تَعْمَل 21/74, 33/31.

تَعْمَلُون 2/74 - 85 - 110 - 140 - 149 - 233 - 234 - 237 - 265 - 271 - 283, 3/98 - 99 - 153 - 156 - 180, 4/94 - 128 - 135, 5/8 - 105, 6/60, 7/43 - 129, 8/72, 9/16 - 94 - 105, 10/14 - 23 - 41 - 61, 11/92 - 112 - 123, 16/28 - 32 - 93, 22/68, 23/51, 24/28 - 53, 26/188 - 216, 27/84 - 90 - 93, 29/8 - 55, 31/15 - 29, 32/14, 33/2 - 9, 34/11 - 25, 36/54, 37/39 - 96, 39/7, 41/22 - 40, 43/72, 45/28 - 29, 48/11 - 24, 49/18, 52/16 - 19, 57/4 - 10, 58/3 - 11 - 13, 59/18, 60/3, 62/8, 63/11, 64/2 - 8, 66/7, 77/43.

نَعْمَل 7/53 (= iki kere), 16/28, 32/12, 35/37 (= iki defa).

يَعْمَل 4/10 - 123 - 124, 14/42, 17/84, 18/110, 20/112, 21/94, 34/12, 37/61, 64/9, 65/11, 99/7 - 8.

يَعْمَلُون 2/96 - 134 - 141, 3/120 - 163, 4/17 - 18 - 108, 5/62 - 66 - 71, 6/43 - 88 -108 - 122 - 127 - 132, 7/118 - 139 -147 - 180, 8/39 - 47, 9/9 - 121, 10/12, 11/16 - 78 - 111, 12/19 - 69, 15/93, 16/96 - 97, 17/9, 18/2 - 79, 21/27 - 82, 24/24, 26/112 - 169, 28/84, 29/4 - 7, 32/17 - 19, 34/13 - 33, 39/35, 41/20 - 27, 46/14, 56/24, 58/15, 63/2.

اعْمَل 34/11, 41/5.

اعْمَلُوا 6/135, 9/105, 11/93 - 121, 23/51, 34/11 - 13, 39/39, 41/40.

عامِل 3/195, 6/135, 11/93, 39/39.

عامِلَة 88/3.

عامِلُون 11/121, 23/63, 41/5.

العامِلُون 37/61.

العَامِلِين 3/136, 9/60, 29/58, 39/74.

b) العَمَلُ Amel, iş. Cemisi: أعْمالٌ

عَمَل 3/195, 5/90, 9/120, 10/61 - 81, 11/46, 25/23, 28/15.

العَمَلُ 35/10.

عَمَلًا 9/102 - 105, 11/7, 18/7 - 30 - 110, 21/82, 25/70, 67/2.

عَمُوا 5/71 (= iki kere).

فعَمِيَتْ Burada gizli kalmak manasında: 28/66.

تَعْمَى 22/46 (= iki kere).

b) اعْمَى fiili: Kör etmek.

أعْمَى 47/23.

c) عَمِيَ fiili: Gizli bırakmak.

فعُمِيَتْ 11/28 (= gözlerden uzak olmak).

d) الاعْمَى Kör. Cemisi: عُمْيَانٌ عُمْىٌ

أعْمَى 13/19, 17/72 (= iki kere), 20/124 - 125.

الاعْمَى 6/50, 11/24, 13/16, 24/61, 35/19, 40/58, 48/17, 80/2.

عُمْىٌ 2/18 -171.

العُمْى 10/43, 27/81, 30/53, 43/40.

عُمْيًا 17/97.

عُمْيَانًا 25/73.

e) عَمٍ Kör. Cemisi: عَمِين عَمُون

عَمُون 27/66.

عَمِين 7/64.

1040 — عنب — 11

العِنَبُ Üzüm, bağ. Cemisi: أعْنَابٌ

عِنَب 17/91.

عِنَباً 80/28.

أعْنَاب 2/266, 6/99, 13/4, 18/32, 23/19, 36/34.

الأعْنَاب 16/11 - 67.

أعْنَاباً 78/32.

1041 — عنت — 5

a) عَنِتَ يَعْنَتُ عَنَتاً Sıkıntıya düşmek / Günah işlemek. العَنَتُ Günah, fücur / Sıkıntı.

العَنَتَ 4/25 (= Günah, fücur).

عَنِتُّمْ Sıkıntıya düşmek veya günaha girmek: 3/118, 9/128, 49/7.

b) اعْنَتَ fiili; Sıkıntıya sokmak / Günaha sokmak.

عَمَلُك 39/65.

عَمَلكم 9/94 - 105, 10/41, 26/168.

عَمَله 5/5, 35/8, 40/37, 47/14, 66/11.

عَمَلهم 6/108, 35/21.

عَمَلِي 10/41.

أعْمَال 23/63.

أعْمَالًا 18/103.

أعْمَالكم 2/139, 28/55, 33/71, 42/15, 47/30 - 33 - 35, 49/2 - 14.

أعْمَالُنَا 2/139, 28/55, 42/15.

أعْمَالهم 2/167 - 217, 3/22, 5/53, 7/147, 8/48, 9/17 - 37 - 69, 11/15 - 111, 14/18, 16/63, 18/105, 24/39, 27/4 - 24, 29/38, 33/19, 46/19, 47/1 - 4 - 89 - 28 - 32, 99/6.

1037 — عمم — 5

a) العَمّ Amca. Cemisi: عُمُومَة أعْمَام

عُمُومٌ أعْمَامٌ

عَمِّك 33/50.

أعْمَامِكم 24/61.

b) العَمَّة Babanın kızkardeşi, hala. Cemisi: عَمَّاتٌ

عَمَّاتِك 33/50.

عَمَّاتكم 4/23, 24/61.

1038 — عمه — 7

عَمِهَ يَعْمَهُ عَمَهًا عُمُوهًا عُمُوهَة

- عَمَهَ يَعْمَهُ Bocalamak.

يَعْمَهُون 2/15, 6/110, 7/186, 10/11, 15/72, 23/75, 27/4.

1039 — عمى — 33

a) عَمِيَ يَعْمَى عَمًى Gözü (zahiri gözü veya kalp gözü) kör olmak.

عَمًى 41/44.

العَمَى 41/17.

عَمِيَ 6/104.

لأعنتكم Sıkıntıya sokmak: 2/220.

1042 — عند — 200

a) العَنِيدُ İnatçı, bile bile haktan yüz çeviren.

عنيد 11/59, 14/15, 50/24.

عَنِيداً 74/16.

b) عِنْدَ Mekan zarfı: Yanında, katında,

عِنْدَ Katında: 2/54 - 62 - 76 - 79 - 80 - 89 - 94 - 101 - 103 - 110 - 112 - 217 - 262 - 274 - 277 - 282, 3/7 - 15 - 19 - 37 - 59 - 73 - 78 - 126 - 163 - 169 - 195 - 198 (= iki kere) - 199, 4/78 (= iki kere) - 94 - 134, 5/60, 6/109 - 124 - 127, 7/131 - 187 (= iki defa) - 206, 8/4 - 10 - 22 (= Bu âyette ve bu âyete müşabih olan âyetlerde "Allah katında" izafetinden murad "Allah'ın sadık hükmünce" manasıdır.) - 55, 9/7 - 19 - 20 - 36 - 99, 10/2 - 18, 11/83, 16/95 - 96, 17/38, 18/46, 19/55 - 76 - 78 - 87, 20/52, 22/30 - 47, 23/117, 24/13 - 15, 27/47, 28/49 - 60, 29/17 - 50, 30/39, 32/12, 33/5 - 53 - 67 - 69, 34/31, 35/39, 39/31 - 34, 40/35, 41/38 - 52, 42/16 - 22 - 36, 43/35, 46/10 - 23, 48/5, 49/13, 51/34, 54/55, 57/19, 61/3, 62/11, 67/26, 68/34, 73/20, 81/20; yanında: 2/109 - 191 - 198, 3/165, 4/82, 7/29 - 31, 8/35, 9/7 (= iki kere), 12/17 - 42, 14/37, 40/35, 49/3, 53/14, 63/7.

عندك Yanında: 4/78 - 81, 7/134, 17/23, 28/27 (= Burada teberru olarak yapılma maksud olduğundan, "senden", "senin tarafından", "lütfetmiş olursun" gibi manalara gelir.), 43/49, 47/16; katında: 8/32, 66/11.

عِنْدَكُمْ Yanında, "yanınızda...": 6/148, 10/68, 16/96.

عِنْدَنَا Yanında, "yanımızda...": 3/156, 37/168; katında, "katımızda...": 15/21, 34/37, 38/25 - 40 - 47, 50/4, "katımızdan...": 10/76, 18/65, 21/84, 28/48, 40/25, 44/5, 54/35.

عِنْدَهُ Yanında: 2/140, 12/79, 24/39, 27/40 (= iki defa), 53/35, 92/19; katında: 2/255, 3/14 - 195, 5/52, 6/2 (= Bu âyette ve emsali âyetlerde, katında lafzıyla Allah'ın kudretinin müteallikâtına delâlet edilmektedir.) - 59, 8/28, 9/22 - 52, 11/28, 13/8 - 39 - 43, 21/19, 28/37, 31/34 (= Bu âyette ve buna müşabih âyetlerde, katında lafzıyla Allah'ın ilminin müteallikâtına delâlet edilmektedir.), 34/23, 41/50, 43/85, 64/15.

عِنْدَهَا Yanında: 3/37, 18/86, 53/15.

عِنْدَهُمْ Yanında: 4/139, 5/43, 7/157, 37/48, 38/9 - 52, 40/83, 52/37 - 41, 68/47.

عِنْدِى Yanında, "... yanımda...": 6/50 - 57 - 58, 11/31, 12/60, 28/78.

1043 — عنق — 9

العُنُقُ Boyun / Cemâat / İleri gelen kişi, eşraftan olan. Cemisi: أعْنَاقٌ

عُنُقِكَ Boyun: 17/29.

عُنُقِهِ Boyun: 17/13.

أعْنَاق Boyunlar: 34/33.

الأعْنَاق Boyunlar: 8/12, 38/33.

أعْنَاقُهُمْ Boyunlar: 13/5, 36/8, 40/71; boyunlar veya cemâatler yahut eşraf: 26/4 (= "boyunları ona eğilmiş olur" veya "cemaatleri ona boyun eğmiş olurlar" yahut "Onların ileri gelenleri ona boyun eğmiş olurlar.")

1044 — عنكب — 2

العَنْكَبُوتُ Örümcek.

العَنْكَبُوتِ 29/41 (= iki kere).

1 — عنو عنى — 1045

عَنَا يَعْنُو عُنُوًّا عَنَاءً Eğilmek, boyun eğmek.

عَنَت 20/111.

46 — عهد — 1046

a) العَهْدُ Ahd, andlaşma. عَهِدَ يَعْهَدُ عَهْدًا Ahd etmek, emretmek.

عَهْد 2/27, 3/77, 6/152, 7/102, 9/7, 13/20 - 25, 16/91 - 95, 33/15.

عَهْداً 2/80 - 100, 19/78 - 87.

العَهْد 17/34 (= iki kere), 20/86.

بعَهْدكم 2/40.

عَهْده 2/80, 3/76, 9/111.

عَهْدهم 2/177, 8/56, 9/4 - 12, 23/8, 70/32.

عَهْدى 2/40 - 124.

عَهِدَ 3/183, 7/134, 43/49.

عَهِدْنا 2/125, 20/115.

أعْهَدْ 36/60.

b) عَاهَدَ fiili: Andlaşmak, muahede yapmak.

عَاهَدَ 9/75, 48/10.

عَاهَدْتَ 8/56.

عَاهَدْتم 9/1 - 4 -7, 16/91.

عَاهَدُوا 2/100 - 177, 33/15 - 23.

2 — عهن — 1047

العِهْنُ (Boyalı yahut renkli) yün.

كالعِهْن 70/9, 101/5.

8 — عوج — 1048

العِوَجُ Eğrilik, kusur, pürüz, sapma.

عِوَج 20/108, 39/28.

عِوَجاً 3/99, 7/45 - 86, 11/19, 14/3, 18/1, 20/107.

39 — عود — 1049

a) عَادَ يَعُودُ عَوْداً مَعَاداً Dönmek. المَعَادُ Dönüş. İsm-ı faili: عَائِدٌ cemisi: عَائِدُون

عَادَ 2/275, 5/95, 36/39.

لعَادُوا 6/28.

عُدْتُمْ 17/8,

عُدْنا 7/89, 17/8, 23/107.

لتَعُودُنَّ 7/88, 14/13.

تَعُودُون 7/29.

تَعُودُوا 8/9, 24/17.

نَعُودَ 7/89.

نَعُدْ 8/19.

يَعُودُون 58/3 - 8.

يَعُودُوا 8/38.

مَعَاد 28/85.

عَائِدُون 44/15.

b) أعَادَ يُعِيد Döndürmek, iade etmek.

نُعِيدكم 20/55.

نُعِيدُه 21/104.

سَنُعِيدها 20/21.

يُعِيدُ 34/49, 85/13.

يُعِيدُكم 17/69, 71/18.

يُعِيدُنا 17/51.

يُعِيدُه 10/4 - 34 (= iki defa), 27/64, 29/19, 30/11 - 27.

يُعِيدُوكم 18/20.

أعِيدُوا 22/22, 32/20.

c) العِيدُ Bayram.

عِيداً 5/114.

17 — عوذ — 1050

a) عَاذَ يَعُوذُ عَوْذًا عِيَاذًا مَعَاذًا Sığınmak. مَعَاذَ اللهِ Allah'a sığınırım.

مَعَاذ 12/23 - 79.

عُذْتُ 40/27, 44/20.

أعُوذُ 2/67, 11/47, 19/18, 23/97 - 98, 113/1, 114/1.

يَعُوذُون 72/6.

b) أَعَاذَ يُعِيذُ Sığındırmak, sığınmasını temin etmek.

أُعِيذُها 3/36 (= ısmarlamak).

c) اسْتَعَاذَ يَسْتَعِيذُ Sığınmayı talep etmek, sığınmaya çalışmak.

فَاسْتَعِذْ 7/200, 16/98, 40/56, 41/36.

4 — عور — 1051

العَوْرَة Avret yeri / Muhafazasız, açık.

عَوْرَة Muhafazasız, açık: 33/13 (= iki kere). Şaz bir kıraatte عِوِرَةaolup ذَاتَ عَوْرَة yani muhafazası olmayan, açıkta manasına gelmektedir.

عَوْرَات Avret yerleri: 24/31; avret yerlerinin açık olmaları: 24/58 (= Mâkablindeki ثَلَاثَ مَرَّاتٍ lafzından bedel olarak ثَلَاثَ عَوْرَاتٍ şeklinde de okunmuştur. Bu durumda ثَلَاثَ أَوْقَاتِ عَوْرَات takdiri ile, avret yerlerinin açık bulunabileceği üç vakit manasına gelir.)

1 — عوق — 1052

المُعَوِّقُ İsm-i fail: Mani olucu, alıkoyucu. Cemisi: مُعَوِّقِينَ مُعَوِّقُون

المُعَوِّقِينَ 33/18.

1 — عول — 1053

عَالَ يَعُولُ عَوْلًا Zulmetmek, haksızlık etmek.

تَعُولُوا 4/3.

9 — عوم — 1054

العَامُ Sene, yıl. Tesniyesi: عَامَيْنِ عَامَانِ

عَام 2/259 (= iki defa), 9/126, 12/49.

عَاماً 9/37 (= iki kere), 29/14.

عَامِهِم 9/28.

عَامَيْنِ 31/14.

11 — عون — 1055

a) العَوَانُ Orta yaşta; ne küçük ne büyük; ne çok genç ne de çok yaşlı.

عَوَانٌ 2/68.

b) أَعَانَ يُعِينُ Yardım etmek.

أَعَانَه 25/4.

فَأَعِينُونِى 18/95.

c) تَعَاوَنَ يَتَعَاوَنُ Yardımlaşmak.

تَعَاوَنُوا Emir sigasi: 5/2.

تَعَاوَنُوا Aslı: تَتَعَاوَنُوا 5/2.

d) اسْتَعَانَ يَسْتَعِينُ Yardım istemek. İsm-i mef'ulü: مُسْتَعَانٌ

نَسْتَعِينُ 1/5.

اسْتَعِينُوا 2/45 - 153, 7/128.

المُسْتَعَانُ 12/18, 21/112.

1 — عيب — 1056

عَابَ يَعِيبُ عَيْباً Ayıplamak, kusurlu kılmak, bozmak.

أَعِيبَهَا Kusurlu (bozuk) kılmak, bozmak: 18/79.

3 — عير — 1057

العِيرُ Kafile, kervan, kafilenin adamları, kafilenin hayvanları.

العِيرِ Kafilenin adamları: 12/70 - 94; kafile: 12/82.

9 — عيش — 1058

a) العِيشَةُ Yaşayış, yaşayış tarzı,

عِيشَة 69/21, 101/7.

b) المَعَاشُ Geçim kaynağı; geçimi sağlama vakti; geçimi temin etme yeri. Cemisi: مَعَايِشُ

مَعَاشاً Geçimi sağlama vakti: 78/11.

c) المَعِيشَة Geçim kaynağı. Cemisi: مَعَايِشُ

مَعِيشَة 20/124.

عَيْنَاه İki göz: 12/84.

عَيْنَيْك İki göz (gözler): 15/88, 20/131.

عَيْنَيْنِ İki göz: 90/8.

عُيُون Pınarlar: 15/45, 26/57 -134 - 147, 44/25 - 52, 51/15, 77/41.

العُيُون Pınarlar: 36/34.

عُيُوناً Pınarlar: 54/12.

أعْيُن Gözler: 7/116 - 179 - 195, 21/61, 25/74, 32/17.

الأعْيُن Gözler: 40/19, 43/71.

أعْيُنكم Gözler: 8/44, 11/31.

باعْيُننا Gözler: 11/37, 23/27, 52/48, 54/14.

أعْيُنهم Gözler: 5/83, 8/44, 9/92, 18/101, 33/19, 36/66, 54/37.

أعْيُنُهنّ Gözler, "gözlerinin aydın olması için...": 33/51.

b) العَيْنَاءُ Güzel gözlü (ceylan gözlü) kadın. Cemisi: عِينٌ

عين Ceylan gözlüler, ahu gözlüler: 37/48, 44/54, 52/20, 56/22.

c) المَعِينُ Göz önünde (açıkta) bulunan su kaynağı.

مَعِين 23/50, 37/45, 56/18, 67/30. Ayrıca bakınız: مَعِين معن

1061 — عيى — 2

عَيَّ يَعْيَا عِيًّا Yorulmak, aciz kalmak.

أفعَيِينا Aciz kalmak: 50/15.

يَعْيَ Aciz kalmak: 46/33.

مَعِيشَتَها 28/58.

مَعِيشَتَهم 43/32.

مَعَاش 'in veya مَعِيشَة 'nin cemisi: مَعَايِش 7/10,15/20.

1059 — عيل — 2

a) العَيْلَةُ Yoksulluk, fakirlik.

عَيْلَةً 9/28.

b) العَائِلُ İsm-i fail: Yoksul, fakir.

عَائِلًا 93/8.

1060 — عين — 64

a) العَيْنُ Ayn. (kendisi) / Kaynak / Göz / Pınar, çeşme. Tesniyesi: عَيْنَيْنِ Cemisi: أعْيُنٌ عُيُونٌ عَيْنَانِ

عَيْن Pınar: 18/86, 88/5 - 12; kaynak: 34/12; göz, قُرَّة عَيْن = göz aydınlığı, sevinç: 28/9; aynı, ta kendisi, عَيْن اليَقِين = yakînin ta kendisi, gözle görürcesine kat'i: 102/7 (= Bu lafız te'kid içindir.)

العَيْنِ Göz: 3/12, 5/45 (= iki defa).

عَيْنًا Göz, "gözün aydın olsun": 19/26; pınar: 2/60, 7/160, 76/6 - 18, 83/28.

عَيْنُهَا Göz, "gözü aydın olması için (sevinmesi için)...": 20/40, 28/13.

عَيْنِى Göz: 20/39.

عَيْنَاك İki göz: 18/28.

عَيْنَانِ İki pınar: 55/50 - 66.

حرف الغين

8 — غبر — 1062

a) الغَبَرَةُ Toz.

غَبَرَة Gamdan dolayı yüz şeklinin değişmesinden kinayedir: 8/40.

b) الغَابِرُ İsm-i fail: Geçip giden, helak olan / Kalıcı olan, duran, geride kalan. Cemisi: غَابِرِين غَابِرُون

الغَابِرِين Geride kalanlar, duranlar veya helak olanlar:
7/83, 15/60, 26/171, 27/57, 29/32 - 33, 37/135.

1 — غبن — 1063

التَّغَابُنُ Masdar: Karşılıklı birbirlerini aldatma, karşılıklı aldanma.

يَوْمُ التَّغَابُنِ Aldanma günü, kıyamet günü. Bu güne; dünyada iken kendilerini mes'ud ve üstün zannedenlerin, o gün de bedbaht ve alçak oldukları ve dünyada iken küçük görülen ve bedbaht addedilenlerin, o günde asıl mesud ve üstün kişilerin onlar olduğu meydana çıkacağından dolayı "aldanma günü" denmiştir. Bu lafız gizlilik manasına da geldiğinden; يَوْمُ التَّغَابُنِ onların dünyada iken ölçüp biçtikleri, anlayışlarına göre değerlendirdikleri şeylerin, hilafına olarak zuhur ettiği gün demektir. Zira bununla, üstünlük taslayanlarla hor görülenlerden meydana gelmiş bir toplantıdaki iki tabaka arasında cereyan eden karşılıklı birbirlerini aldatma yahut hakikat-i hâli gizleme ile ittiham etme mevzusu tavsif edilmektedir.

التَّغَابُنِ 64/9.

2 — غثاء — 1064

غُثَاءٌ Çör - çöp, süprüntü.

غُثَاءً Çör - çöp: 23/41, 87/5.

غُثَاءً غثو Bakınız: غثاء maddesi.

2 — غدر — 1065

غَادَرَ يُغَادِرُ İhmal etmek, bırakmak.

نُغَادِرُ 18/47.

يُغَادِرُ 18/49.

1 — غدق — 1066

الغَدَقُ Masdar: Bolluk, bol su.

غَدَقًا 72/16.

16 — غدو غدى — 1067

a) الغُدُوَ الغَدَاةُ Sabah manasında olup, عَشِيٌّ رَوَاحٌ أَصِيلٌ lafızlarının mukabilidirler.

المَغْرِب 2/115 - 142 - 177 - 258, 18/86, 26/28, 73/9.

المَغْرِبَيْن 55/17.

المَغَارِب 70/40.

مَغَارِبِها 7/137.

e) غِرْبِيبٌ Kapkara, simsiyah. Cemisi: غَرَابِيبُ

غَرَابِيبُ 35/27.

27 — غرر — 1069

a) غَرَّ يَغُرُّ غُرُورًا Aldatmak, kandırmak. مَا غَرَّكَ بِفُلَانٍ؟ Filana karşı nasıl cür'et gösterebildin? Ne hakla filana karşı geldin?

غَرَّ 8/49.

غَرَّتْكُم 45/35, 57/14.

غَرَّتْهُم 6/70 - 130, 7/51.

غَرَّكَ "Ne hakla Kerim olan Rabbine karşı geldin?": 82/6.

غَرَّكُم 57/14.

غَرَّهُم 3/24.

تَغُرَّنَّكُم 31/33, 35/5.

يَغُرَّكَ 40/4.

يَغُرَّنَّكَ 3/196.

يَغُرَّنَّكُم 31/33, 35/5.

غُرُور 7/22,67/20.

الغُرُور 3/185, 57/20.

غُرُورًا 4/120, 6/112, 17/64,33/12, 35/40.

b) الغَرُورُ Aldatan, kandıran / Şeytan.

الغَرُور Kandıran veya Şeytan: 31/33, 35/5, 57/14.

Şaz kıraatte الغُرُور şeklinde okunmuştur ki; ya masdar olup aldatma ve kandırma manasındadır, veya غَارٌ'in cemisi olup kandırıcılar (ayartanlar) manasındadır.

7 — غرف — 1070

a) الغُرْفَةُ Yüksek yer, üst kat / Avuçlanan şey, avuç dolusu. Cemisi: الغُرْفَة غُرُفَاتٌ غُرْفً Avuç dolusu / Bir avuç.

بالغُدُوّ 7/205, 13/15, 24/36.

غُدُوًّا 40/46.

غُدُوُّها 34/12.

بالغَدَاةِ 6/52, 18/28.

b) الغَدُ Yarın. Aslı: غَدْوٌ

لِغَدٍ 59/18.

غَدًا 12/12, 18/23, 31/34, 54/26.

c) الغَدَاءُ Sabah kahvaltısı.

غَدَاءَنا 18/62.

d) غَدَا يَغْدُو غَدْوًا غُدُوًّا غُدْوَةً Erkenden gitmek; gitmek.

غَدَوْا 68/25.

غَدَوْتَ 3/121.

اغْدُوا 68/22.

19 — غرب — 1068

a) غَرَبَ يَغْرُبُ غُرُوبًا Batmak.

غَرَبَتْ 18/17.

تَغْرُبُ 18/86.

غُرُوبِها 20/130.

b) الغَرْبِيَّةُ الغَرْبِيُّ Batıya ait, batı tarafında, batılı.

الغَرْبِيِّ Dağın yahut vadinin tavsifidir: 28/44.

غَرْبِيَّة Ya الغَرْبُ denilen meyvesiz bir ağaca nisbet edilmiştir, ya da batı tarafında demektir. İlk manaya göre غَرْبٌ ، غَرْبِيَّة denilen ağaçlardan biri demektir. İkinci manaya göre غَرْبِيَّة güneşin batışı anında, güneşten hararet ve ziya alan demektir: 24/35.

c) الغُرَابُ Karga (Kara karga).

الغُرَاب 5/31.

غُرَابًا 5/31.

d) المَغْرِبُ Batı. Tesniyesi: مَغْرِبَيْن Cemisi: مَغَارِبُ مَغْرِبَانِ

الغُرْفَة Üst kat: 25/75.

غُرْفَة Avuç dolusu veya غَرْفَة Bir avuç veya avuç dolusu (su): 2/249.

غُرَف Yüksek yerler, üst katlar: 39/20 (= iki kere).

غُرَفًا Yüksek yerler, üst katlar: 29/58.

الغُرُفَات Yüksek yerler, üst katlar: 34/37.

b) اغْتَرَفَ fiili: Avuçlamak.

اغْتَرَفَ 2/249.

23 — غرق — 1071

a) الغَرَقُ Masdar: Batış, boğulma.

الغَرَقُ Boğulma 10/90:

b) الغَرْقُ Boğma; (yayı) fazlaca germe; (atlar harbe) doludizgin girme.

غَرْقًا Her üç mana ile de tefsir edilebilir: 79/1. Ayrıca bakınız: النّازِعَاتِ : نزع

c) أَغْرَقَ يُغْرِقُ اِغْرَاقًا Boğmak, batırmak. İsm-i mef'ulü: مُغْرَقٌ cemisi: مُغْرَقِينَ مُغْرَقُونَ

أَغْرَقْنَا 2/50, 7/64, 8/54, 10/73, 26/66 -120, 29/40, 37/82.

فَأَغْرَقْنَاه 17/103.

أَغْرَقْنَاهم 7/136, 21/77, 25/37, 43/55.

لِتُغْرِقَ 18/71.

نُغْرِقهم 36/43.

فَيُغْرِقكم 17/69.

أُغْرِقُوا 71/25.

مُغْرَقُون 11/37, 23/27, 44/24.

المُغْرَقِين 11/43.

2— غرم — 1072

a) الغَرَامُ Gerekli azap, daimî kötülük, belâ, kaçınılmaz helak, sürekli işkence.

غَرَامًا Kaçınılmaz helak: 25/65.

b) المَغْرَمُ Borç.

المَغْرَم 52/40, 68/46.

مَغْرَمًا 9/98 (= Buradaki borca; angarya, meccanî, zarar, karşılık almadan harcama yapma gibi tefsirler yapılmıştır.)

c) الغَارِمُ İsm-i fail: Borçlu, borç isteyen Cemisi: غَارِمِين غَارِمُون

الغَارِمِين Borçlular: 9/60 (= Borç isteyenler, borca ihtiyacı olanlar manasını da ihtiva eder.)

d) المُغْرَمُ İsm-i mef'ul: Borçlanan. Cemisi: مُغْرَمُون

المُغْرَمُون 56/66.

2 — غرو — 1073

أَغْرَى يُغْرِى Teşvik etmek / Bırakmak, salmak.

فَأَغْرَيْنَا 5/14 (= Salmak, bırakmak).

لَنُغْرِيَنَّك 33/60 (= Teşvik etmek).

1 — غزل — 1074

الغَزْلُ Eğirilmiş ip.

غَزْلَها 16/92, 52/40, 68/46.

1 — غزو — 1075

الغَازِى İsm-i fail: Harbe giden, savaşa çıkan. Cemisi: غَازٍ غُزًّى غُزَاةٌ غُزِىٌّ غُزَّاء

غُزًّى 3/156 (= gaziler, savaşa katılanlar).

4 — غسق — 1076

a) الغَسَقُ Karanlığın çökmesi, gecenin ilk karanlığı.

غَسَق Gecenin ilk karanlığı (gece karanlığının başlangıcı): 17/78.

b) غَاسِقٌ İsm-i fail: Tutulmuş haldeki ay / Karanlığı çöken (kararmaya başlamış) gece.

غَاسِق Tutulmuş ay veya karanlığı çöken gece: 113/3.

c) غَسَّاقٌ ve غَسَاقٌ İrinden ve cerahatli yaradan akan sıvı / Cehennemdekilerin gözyaşları / Zemherir. غَسَّاقٌ diğer bir kıraatte غَسَاقٌ İrinli ve cerahatli mai yahut Cehennemdekilerin gözyaşları yahut zemherir diye tefsir edilmiştir: 38/57. غَسَّاقًا, diğer bir kıraatte غَسَاقًا 78/25 (= Önceki lafızdaki açıklamaya göre).

1077 — غسل — 4

a) غَسَلَ يَغْسِلُ غَسْلًا Yıkamak.

فَاغْسِلُوا 5/6.

b) اغْتَسَلَ يَغْتَسِلُ Yıkanmak, gusletmek.

تَغْتَسِلُوا 4/43.

c) المُغْتَسَلُ Yıkanma yeri, yıkanma suyu.

مُغْتَسَلٌ 38/42.

d) الغِسْلِينُ Yıkanan şeyden çıkan) kirli su.

غِسْلِين 69/36.

1078 — غشى — 29

a) الغِشَاوَةُ Perde.

غِشَاوَة 2/7, 45/23.

b) غَشِيَ يَغْشَى fiili: Kaplamak, sarmak.

غَشِيَهُم 20/78 (= iki defa), 31/32.

تَغْشَى 14/50.

يَغْشَى 3/154, 44/11, 53/16 (= iki kere), 92/1.

يَغْشَاه 24/40.

يَغْشَاهَا 91/4.

يَغْشَاهُم 29/55.

c) غُشِيَ عَلَيْهِ يُغْشَى ... meçhul fiili: Bayılmak. المَغْشِيُّ عَلَيْه Bayılmış, baygın.

يُغْشَى 33/19.

المَغْشِيِّ 47/20.

d) الغَاشِيَة Helak edici âfet / Baygınlık veren, bayıltıcı. Cemisi: الغَوَاشِي غَوَاشٍ

غَاشِيَة Helak edici âfet: 12/107.

الغَاشِيَة Helak edici âfet: (kıyamet): 88/1.

غَوَاشٍ Baygınlık verenler, bayıltıcılar: 7/41.

e) غَشَّى يُغَشِّي Daldırmak, sardırmak.

غَشَّى Sardırmak: 53/54.

فَغَشَّاهَا Sardırmak: 53/54.

يُغَشِّيكُم Daldırmak: 8/11.

f) أَغْشَى يُغْشِي Kaplatmak, bürümek, perdelendirmek, sarmak.

فَأَغْشَيْنَاهُم Sarmak, kapatmak, bürümek, perdelemek: 36/9.

أُغْشِيَتْ Bürünmek, sarılmak, kaplanmak: 10/27.

يُغْشِي Kaplatmak, sarmak, bürümek: 7/54, 13/3.

g) تَغَشَّى fiili: (Cinsi temas için) yanaşmak, yaklaşmak, sarılmak.

تَغَشَّاهَا 7/189.

h) اسْتَغْشَى يَسْتَغْشِي Bürünmek.

اسْتَغْشَوْا 71/7. اسْتَغْشَوْ ثِيَابَهُم lacümlesinin, haktan ayrılıp yüz çevirmekten kinaye olduğu söylenmiştir.

يَسْتَغْشُون 11/5.

1079 — غصب — 1

الغَصْبُ Gasbetme (haksız yere ve zorla el koyma).

غَضَبًا 18/79.

1080 — غصص — 1

الغُصَّةُ Boğazı tıkayan, boğaza duran.

طَعَامٌ ذُو غُصَّة Boğaza duran yiyecek.

غُصَّة 73/13.

1081 — غضب — 24

a) غَضِبَ يَغْضَبُ غَضَبًا Kızmak, hiddet göstermek, öfkelenmek. (Allah hakkında:

Rıza göstermemek, cezalandırmak istemek.) İsm-i mef'ulü: مَغْضُوبٌ عَلَيْهِ

غَضِبَ 4/93, 5/60, 48/6, 58/14, 60/13.

غَضِبُوا 42/37.

غَضَب 2/61 - 90 (= iki kere), 3/112, 7/71 - 152, 8/16, 16/106, 20/86, 24/9, 42/16.

الغَضَبُ 17/154.

غَضَبى 20/81 (= iki defa).

المَغْضُوب 1/7.

b) غَضْبَانُ Öfkeli, kızgın.

غَضْبَانَ 7/150, 20/86.

c) المُغَاضِبُ İsm-i faili: Arayı açan, bozuşan.

مُغَاضِبًا 21/87.

1082 — غضض — 4

غَضَّ يَغُضُّ (Gözü) çekmek, (sesi) kısmak.

يَغْضُضْنَ Çekmek: 24/31.

يَغُضُّوا Çekmek: 24/30.

يَغُضُّون Kısmak: 49/3.

اغْضُضْ Kısmak: 31/19.

1083 — غطش — 1

أَغْطَشَ fiili: Karartmak, karanlıklaştırmak.

أَغْطَشَ 79/29.

1084 — غطو غطى — 2

الغِطَاءُ Perde.

غِطَاءٍ (Manevi) perde: 18/101 (= cehalet).

غِطَاءَكَ (Manevi) perde: 50/22 (= cehalet).

1085 — غفر — 234

a) غَفَرَ يَغْفِرُ غُفْرَانًا مَغْفِرَةً Mağfiret etmek, bağışlamak. غَافِرٌ İsm-i failidir. Cemisi: غَافِرِين غَافِرُون

غَفَرَ 28/16, 36/27, 42/43.

فَغَفَرْنَا 38/25.

تَغْفِرْ 5/118, 7/23, 11/47, 71/7.

تَغْفِرُوا 64/14.

نَغْفِرْ 2/58, 7/161.

يَغْفِرُ 2/284, 3/31 - 129 - 135, 4/48 (= iki kere) - 116 (= iki defa) -137 - 168, 5/18 - 40, 7/149, 8/29 - 70, 9/80, 12/92, 14/10, 20/73, 24/22, 26/51 - 82, 33/71, 39/53, 46/31, 47/34, 48/2 - 14, 57/28, 61/12, 63/6, 64/17, 71/4.

يَغْفِرُوا 45/14.

يَغْفِرُون 42/37.

يُغْفَرُ 7/169, 8/38.

اغْفِرْ 2/286, 3/16 - 147 - 193, 7/151 -155, 14/41, 23/109 - 118, 26/86, 26/16, 38/35, 40/7, 59/10, 60/5, 66/8, 71/28.

غُفْرَانَكَ 2/285.

مَغْفِرَة 2/263 - 268, 3/133 - 136 - 157, 4/96, 5/9, 8/4 - 74, 11/11, 13/6, 22/50, 24/26, 33/35, 34/4, 35/7, 36/11, 41/43, 47/15, 48/29, 49/3, 57/20 - 21, 67/12.

المَغْفِرَة 2/175 - 221, 53/32, 74/56.

غَافِرِ 40/3.

الغَافِرِين 7/155.

b) غَفَّارٌ غَفُورٌ Çok bağışlayıcı, mağfireti bol olan.

غَفُور 2/173 - 182 - 192 - 199 - 218 - 225 - 226 - 235, 3/31 - 89 - 129 - 155, 4/25, 5/3 - 34 - 39 - 74 - 98 - 101, 6/54 - 145 - 165, 7/153 - 167, 8/69 - 70, 9/5 - 27 - 91 - 99 - 102, 11/41, 12/53, 14/36, 16/18 - 110 - 115 - 119, 22/60, 24/5 - 22 - 33 - 62, 27/11, 34/15, 35/28 - 30 - 34, 41/32, 42/23, 49/5 - 14, 57/28, 58/2 - 12, 60/7 - 12, 64/14, 66/1, 73/20.

بِغَافِل 2/74 - 85 - 140 - 144 - 149, 3/99, 6/132, 11/123, 27/93.

غَافِلًا 14/42.

غَافِلُون 6/131, 10/7 - 92, 12/13, 30/7, 36/6, 46/5.

الغَافِلُون 7/179, 16/108.

غَافِلِين 6/156, 7/136 - 146 - 172, 10/29, 23/17.

الغَافِلِين 7/205, 12/3.

الغَافِلَات 24/23.

b) الغَفْلَةُ Gaflet.

غَفْلَة 19/39, 21/1 - 97, 28/15, 50/22.

c) أَغْفَلَ fiili: Gafil avlamak / Gafil bulmak / Gaflette bırakmak.

أَغْفَلْنَا Gafil bulmak veya gaflette bırakmak: 18/28.

31 — غلب — 1087

a) غَلَبَ يَغْلِبُ غَلْبًا غَلَبَةً مَغْلَبَةً Galip gelmek, yenmek, üstün gelmek.

İsm-i faili: غَالِبٌ cemisi: غالِبِين غالِبُون İsm-i mef'ulü: مَغْلُوبٌ

غَلَبَتْ 2/249, 23/106.

غَلَبُوا 18/21.

لَأَغْلِبَنَّ 58/21

تَغْلِبُون 41/26.

يَغْلِبْ 4/73.

سَيُغْلَبُون 30/3.

يُغْلَبُوا 8/65 (= iki kere) - 66 (= iki defa).

غُلِبَت 30/2.

فَغُلِبُوا 7/119.

سَتُغْلَبُون 3/12.

يُغْلَبُون 8/36.

غَلَبِهِم 30/3.

غَالِب 3/160, 8/48, 12/21.

غَالِبُون 5/23.

الغَالِبُون 5/56, 21/44, 26/44, 28/35, 37/173.

الغَفُورُ 10/107, 12/98, 15/49, 18/58, 28/16, 34/2, 39/53, 42/5, 46/8, 67/2, 85/14.

غُفُورًا 4/23 - 43 - 96 - 99 - 100 - 106 - 110 - 129 - 152, 17/25 - 44, 25/6 - 70, 33/5 - 24 - 50 - 59 - 73, 35/41, 48/14.

غَفَّارٌ 20/82.

الغَفَّار 38/66, 39/5, 40/42.

غَفَّارًا 70/10.

c) اسْتَغْفَرَ يَسْتَغْفِرُ اِسْتِغْفَارًا İstiğfar etmek, bağış (mağfiret) dilemek. İsm-i faili: مُسْتَغْفِر cemisi: مُسْتَغْفِرِين مُسْتَغْفِرُون

اسْتَغْفَرَ 4/64, 38/24.

Aslı: أَاسْتَغْفَرْتَ أَسْتَغْفَرْتَ 63/6.

فَاسْتَغْفَرُوا 3/135, 4/64.

أَسْتَغْفِرُ 12/98, 19/47.

لَأَسْتَغْفِرَنَّ 60/4.

تَسْتَغْفِرْ 9/80 (= iki kere), 63/6.

تَسْتَغْفِرُون 27/46.

يَسْتَغْفِر 4/110, 63/5.

يَسْتَغْفِرُون 8/33, 40/7, 42/5, 51/18.

يَسْتَغْفِرُوا 9/113,18/55.

يَسْتَغْفِرُونَه 5/74.

اسْتَغْفِر 3/159, 4/106, 9/80, 12/97, 24/62, 40/55, 47/19, 48/11, 60/12.

اسْتَغْفِرْه 110/3.

اسْتَغْفِرُوا 2/199, 11/3 - 52 - 90, 71/10, 73/20.

اسْتَغْفِرُوه 11/61, 41/6.

اسْتَغْفِرِي 12/29.

اسْتِغْفَارُ 9/114.

الْمُسْتَغْفِرِين 3/17.

35 — غفل — 1086

a) غَفَلَ يَغْفُلُ غُفُولًا Gafil olmak. İsm-i faili: غَافِل cemisi: غَافِلُون müennesi: غافِلِين cemisi: غَافِلَات غَافِلَة

تَغْفُلُون 4/102.

غِلّ 7/43, 15/47, 59/10.

b) غُلًا Kayıt, kelepçe, halka. Cemisi: اَغْلَالٌ الاغْلَال Kayıtlar, bağlar: 7/157; halkalar: 13/5, 34/33, 40/71.

أَغْلَالًا Halkalar: 36/8; kayıtlar, bağlar, halkalar: 76/4.

c) غَلَّ يَغُلُّ غَلًّا Bağlamak. İsm-i mef'ulü: مَغْلُولٌ مَغْلُولَةٌ

غُلَّتْ 5/64.

غُلُّوه 69/30.

مَغْلُولَة 5/64, 17/29.

d) غَلَّ يَغُلُّ غُلُولًا Ganimete hıyanet etmek, aşırmak.

غَلَّ 3/161.

يَغُلَّ 3/161.

يَغْلُلْ 3/161.

13 — غلم — 1092

الغُلَامُ Bıyığı terlemiş delikanlı, genç / Çocuk. Tesniyesi: غُلَامَيْنِ cemisi: غِلْمَةٌ غِلْمَانٌ اَغْلِمَةٌ غُلَامَانِ

غُلَام 3/40, 12/19, 15/53, 19/7 - 8 - 20, 37/101, 51/28.

الغُلَامُ 18/80.

غُلَاماً 18/74, 19/19.

غُلَامَيْن 18/82.

غِلْمَانٌ 52/24.

2 — غلو — 1093

غَلَا يَغْلُو غَلَاءً Haddi aşmak, ölçüyü kaçırmak.

تَغْلُوا 4/171, 5/77.

2 — غلى — 1094

غَلَا يَغْلِى غَلْيًا Kaynamak.

يَغْلِى 44/45.

كَغَلْيِ 44/46.

الغَالِبِين 7/113, 26/40 - 41, 37/116.

مَغْلُوبٌ 54/10.

b) الغَلْبَاءُ Sık ağaçlı, sarmaşık. Cemisi: غُلْبٌ غُلْبًا 80/30.

12 — غلظ — 1088

a) غَلُظَ يَغْلُظ غَلَظَ يَغْلِظ غِلْظَةً غِلَظًا غَلَاظَةً Katı olmak, sert davranmak.

اغْلُظْ Sert davranmak: 9/73, 66/9.

غِلْظَةً Sertlik: 9/123.

b) الغَلِيظُ Katı, sert, ağır, sağlam. Cemisi: غَلِيظ غِلَاظٌ

Katı, غَلِيظَ الْقَلْب Katı kalpli, katı yürekli: 3/159; ağır, çetin: 11/58, 14/17, 31/24, 41/50.

غَلِيظًا Sağlam: 4/21 - 154, 33/7.

غِلَاظٌ Sert davrananlar, haşin olanlar: 66/6.

c) اسْتَغْلَظَ fiili: Katılaşmak, irileşmek, kalınlaşmak.

فَاسْتَغْلَظَ Kalınlaşmak, irileşmek: 48/29.

2 — غلف — 1089

الغُلْفُ Kılıflar, perdeler, غِلَاف'in cemisi / Kılıflılar, perdeliler, أَغْلَف'in cemisi.

غُلْفٌ "Kalplerimiz perdelidir: Senin söylediğin şeylerden gafil ve habersizdirler." veya "Kalplerimiz kılıflardır: ilim kaplarıdırlar, başkasından ilim öğrenmeye ihtiyacımız yok." mealinde: 2/88, 4/155.

1 — غلق — 1090

غَلَّقَ fiili: İyice kapatmak, sımsıkı kilitlemek.

غَلَّقَتْ 12/23.

16 — غلل — 1091

a) الغِلُّ Kinin galeyanı (kaynaşması), galeyanlı kin.

4 — غمر — 1095

الغَمْرَةُ Cahillik, aptallık; dalalet (sapıklık) / Sıkıntı, şiddet, çarpıntı. Cemisi: غَمَرَاتٌ . غَمَرَاتُ المَوْتِ Ölüm çarpıntıları, can çekişmeler.

غَمْرَة Cahillik, sapıklık: 23/63, 51/11.

غَمْرَتِهم Cahillik, sapıklık: 23/54.

غَمَرَات Çarpıntılar: 6/93.

1 — غمز — 1096

تَغَامَزَ يَتَغَامَزُ تَغَامُزًا Birbirlerine kaş göz etmek, elle işaret etmek.

يَتَغَامَزُون 83/30 (= Kaş göz ederek, elle işaret ederek alay etmek, kusur aramak).

1 — غمض — 1097

أَغْمَضَ يُغْمِضُ إِغْمَاضًا Düşük fiyatla almak, çok ucuza mâletmek.

تُغْمِضُوا 2/267.

11 — غمم — 1098

a) الغُمَّةُ Gam, keder, tasa.

غُمَّةً 10/71.

b) الغَمُّ Gam, keder, tasa.

غَمّ 3/153, 22/22.

الغَمّ 3/154, 20/40, 21/88.

غَمًّا 3/153.

c) الغَمَامَةُ Bulut. Cemisi: غَمَائِمُ غَمَامٌ

الغَمَام 2/57 - 210, 7/160, 25/25.

9 — غنم — 1099

a) الغَنَمُ Davar.

غَنَمُ 21/78.

الغَنَم 6/146.

غَنَمِى 20/18.

b) غَنِمَ يَغْنَمُ غُنْمًا Ganimet almak.

غَنِمْتُم 8/41 - 69.

c) المَغْنَمُ Ganimet. Cemisi: مَغَانِمُ

مَغَانِم 4/94, 48/15 - 19 - 20.

74 — غنى — 1100

a) غَنِىَ يَغْنَى Var olmak, kalıcı olmak.

تَغْنَ 10/24.

يَغْنَوْا 7/92, 11/68 - 95.

b) أَغْنَى يُغْنِى Müstağni kılmak, ihtiyacını gidermek, savmak, kâfi gelmek, zengin kılmak / Meşgul etmek, oyalamak. İsm-i faili: مُغْنِى cemisi: مُغْنُون

أَغْنَى Kâfi gelmek, müstağni kılmak: 7/48, 15/84, 26/207, 39/50, 40/82, 46/26, 69/28, 111/2; "Bolluk ve zenginlik veren O'dur": 53/48, "seni zengin kıldı" mealinde: 93/8 (= Veya... "seni zengin etmedi mi" mealinde).

أَغْنَتْ Kâfi gelmek, müstağni kılmak: 11/101.

أَغْنَاهم Zengin kılmak: 9/74.

أُغْنِى Müstağni kılmak, kâfi gelmek: 12/67.

تُغْنِى Müstağni kılmak, kâfi gelmek: 9/25, 36/23, 54/5.

تُغْنِ Müstağni kılmak, kâfi gelmek: 3/10 - 116, 8/19, 10/101, 53/26, 58/17.

يغْنِ Zengin etmek: 4/130.

يغْنِى Müstağni kılmak, kâfi gelmek: 10/36, 12/68, 19/42, 44/41, 45/10, 52/46, 53/28, 77/31, 88/7, 92/11.

يغْنِيا Müstağni kılmak, kâfi gelmek: 66/10.

يغْنِيهم Zengin etmek: 24/32.

يغْنُو Müstağni kılmak, kâfi gelmek: 45/19.

يغْنِيه Kâfi gelmek, meşgul etmek: 80/37.

يغْنِيهِم Zengin etmek: 24/33.

يغْنِيكُم Zengin etmek; 9/28.

مُغْنُون Müstağni kılıcılar, kâfi gelenler: 14/21, 40/47.

c) غَنِيّ Zengin; Allah Teâlâ'nın isimlerinden birisi. Cemisi: أَغْنِيَاءُ

غَنِيّ Esmâ-i ilâhiyeden: 2/263 - 267, 3/97, 14/8, 27/40, 29/6, 31/12, 39/12, 39/7, 64/6.

الغَنِيُّ Esmâ-i ilâhiyeden: 6/133, 10/68, 14/8, 22/64, 31/26, 35/15, 47/38, 57/24, 60/6.

غَنِيًّا Esmâ-i ilâhiyeden: 4/131; zengin (insan için): 4/6 - 135.

أَغْنِيَاء (İnsanlar için) zenginler 2/273, 3/181, 9/93.

الأَغْنِيَاء (İnsanlar için) zenginler: 59/7.

d) اسْتَغْنَى fiili: İstiğna etmek, muhtaç olmamak, istiğna göstermek.

اسْتَغْنَى Allah Teâlâ hakkında: 64/6 (= muhtaç olmamak); insan hakkında: İstiğna göstermek, ihtiyaç hissetmemek: 80/5, 92/8, 96/7.

1101 — غوث — 4

a) اسْتَغَاثَ يَسْتَغِيثُ Yardıma çağırmak.

فَاسْتَغَاثَهُ 28/15.

تَسْتَغِيثُونَ 8/9.

يَسْتَغِيثَانِ 46/17.

يَسْتَغِيثُوا 18/29 (= "Şâyet yağmur isteseler" manası da muhtemeldir. Bakınız: يَسْتَغِيثُوا : غيث

b) أَغَاثَ يُغِيثُ إِغَاثَةً Yardım etmek. يُغَاثُ ile يُغَاثُوا için bakınız: غيث maddesi.

1102 — غور — 5

a) الغَارُ المَغَارُ المَغَارَةُ Mağara.

مَغَارَةً Mağaralar.

الغَار 9/40.

مَغَارَات 9/57.

b) الغَوْرُ (Suyu) çekilmiş.

غَوْرًا 18/41, 67/30.

c) المُغِيرَةُ İsm-i fail: Giden, sür'atlice koşan, baskın yapan / Akına katılan at. Cemisi: مُغِيرَات

فَالمُغِيرَاتِ Akın eden atlar: 100/3.

1103 — غوص — 2

a) غَاصَ يَغُوصُ غَوْصًا Derine dalmak, dalgıçlık yapmak.

يَغُوصُونَ 21/82.

b) الغَوَّاص Mübalağa sigasi: Çok derine dalan, dalgıç.

غَوَّاصٍ 38/37.

1104 — غوط — 2

الغَائِطُ Hela, tuvalet, ayak yolu.

الغَائِط 4/43, 5/6.

1105 — غول — 1

غَوْلٌ Sersemletme, baş döndürme.

غَوْلٌ 37/47.

1106 — غوى — 74

a) غَوَى يَغْوِى غَوَايَةً ile غَوِىَ يَغْوَى غَيًّا Azmak / Zarar görmek / Rahatı kaçmak, düzeni bozulmak. İsm-i failleri: الغَاوِى cemisi: غَاوِينَ غَاوُونَ

غَوَى Düzeni bozulmak yahut zarar görmek: 20/121; azmak: 53/2.

غَوَيْنَا Azmak: 28/63.

الغَيّ Azgınlık, sapma: 2/256, 7/146 - 202.

غَيًّا Azap manasında: 19/59 (= "Azgınlıkları sebebiyle ceza olarak azapla karşılaşacaklar" veya "Az-

الغَيْب İnsanlar tarafından idrak edilemeyen, ayânen bilinemeyen: 2/3, 3/44 - 179, 4/34, 5/94, 6/50 - 59 - 73, 7/188, 9/94 - 105, 10/20, 11/31 - 49, 12/52 - 81 - 102 13/9, 18/22, 19/61 - 78, 21/49, 23/92, 27/65, 32/6, 34/3 - 14 - 53, 35/18, 36/11, 39/46, 50/33, 52/41, 53/35, 57/25, 59/22, 62/8, 64/18, 67/12, 68/47, 72/26, 81/24.

غَيْبِه İnsanlar tarafından idrak edilemeyen, ayânen bilinemeyen: 72/26.

الغُيُوب İnsanlar tarafından idrak edilemeyip, ayânen bilinemeyenler: 5/109 - 116, 9/78, 34/48.

c) الغَائِبُ İsm-i fail: Gaybda olan, görünürlerde olmayan, idrak edilenlerde bulunmayan. Cemisi: غَائِبِين غَائِبُون Müennesi: غَائِبَة

غَائِبِين Görünürlerde olmayanlar: 7/7, 27/20 (= Kayıplara karışanlar); gözükmez olanlar: 82/18.

غَائِبَة Gaybda bulunan (görünürlerde olmayan; idrak edilemeyen, ayânen bilinemeyen): 27/75. Burada lafzın sonundaki harfinin mübalağa için varid olması muhtemel olup, o takdirde tamamen gaybda olan, çok gizli manasına gelir.

d) اغْتَاب يَغْتَابُ Gıybet etmek (arkadan atıp tutmak, gıyaben çekiştirmek).

يَغْتَب 49/12.

1108 — غيث — 6

a) الغَيْثُ Yağmur, yağmur suyu ile yetişen nebat.

غَيْث Yağmur: 57/20.

الغَيْث Yağmur: 31/34, 42/28.

b) غَاثَ يَغِيثُ غَيْثًا Yağmur vermek.

يُغَاثُ Yardım edilmek, yardım görmek manası da muhtemeldir: 12/49.

gınlıklarının cezasını çekecekler" mealinde).

الغَاوُون Azgınlar: 26/94 - 224.

غَاوِين Azgınlar: 37/32.

الغَاوِين Azgınlar: 7/175, 15/42, 26/91.

b) الغَوِيُّ Azgın.

غَوِيٌّ 28/18.

c) أغْوَى يُغْوِي Azdırmak.

أَغْوَيْتَنِي "Azgınlığımdan ötürü aleyhime hüküm vermene mukabil.." meali verilebilir: 7/16, 15/39.

أَغْوَيْنَا 28/63 (= Bu azdırma şöyle izah edilebilir: insanın, arkadaşı için elinden geleni yapıp, ona karşı gayet güzel davranması gibi, biz de bunlara elimizden geleni yaptık. Yani onların bize ait olan şeylerden istifade etmelerini temin etmek sûretiyle nihayet onların da bizim gibi olmalarını sağladık, demektir.)

فَأَغْوَيْنَاكُم 37/32.

أَغْوَيْنَاهُم 28/63.

لأُغْوِيَنَّهُم 15/39, 38/82.

يُغْوِيكُم "Eğer Allah, size azgınlığınıza mukabil ceza vermek isterse.." veya "Şâyet Allah, azgınlığınızdan ötürü aleyhinize hüküm vermek isterse..." mealinde: 11/34.

1107 — غيب — 60

a) الغَيَابَه Dip, derinlik.

غَيَابَة 12/10 - 15.

b) الغَيْبُ Gayb: Göze gözükmeyen, gözle görülemeyen / idrak edilemeyen, bilinemeyen. Cemisi: غُيُوبٌ

غَيْب İnsanlar tarafından idrak edilemeyen, ayânen bilinemeyen: 2/33, 11/123, 16/77, 18/26, 35/38, 49/18.

يُغَاثُوا Yardım edilmek, yardım görmek manası da muhtemeldir: 18/29.

c) اسْتَغَاثَ يَسْتَغِيثُ Yağmur istemek.

يَسْتَغِيثُوا 18/29. Ayrıca bakınız:

يَسْتَغِيثُوا : غوث

1109 — غير — 154

a) غَيْرٌ Başka, hariç, dışında,... olmaksızın,... sız.

غَيْر Başka, hariç, dışında: 1/7, 2/59 - 173 (= iki kere), 3/83 - 85 - 154, 4/81 - 82 - 115, 5/3 لِغَيْرِ اللهِ - 77, 6/14 - 40 - 46 - 93 - 114 - 145 لِغَيْرِ اللهِ - 164, 7/53 - 140 - 162, 8/7, 9/2 - 3, 10/15, 11/46 - 63 - 65 - 101, 14/48, 16/21 - 52 - 115, لِغَيْرِ اللهِ 23/6, 24/27 - 29 - 31, 28/71 - 72, 30/55, 35/3 - 37, 39/64, 52/43, 56/86, 70/28 - 30, 74/10; ... olmaksızın.

... sız: 2/61 - 212 - 240, 3/21 - 27 - 37 - 112 - 181, 4/2 - 24 - 25 - 46 - 95 - 155, 5/1 - 3 غَيْرَ مُتَجَانِفٍ - 5 - 32, 6/99 - 100 - 108 - 119 - 140 - 141 (= iki defa) - 144 - 145, 7/33 غَيْرَ بَاغٍ - 146, 10/23, 11/76 - 108 - 109, 13/2 - 4, 14/37 - 25 - 115, غَيْرَ بَاغٍ 18/74, 20/22, 22/3 - 5 - 8 - 31 - 40, 24/38 - 60, 27/12 - 22, 28/32 - 39 - 50, 30/29, 31/6 - 10 - 20, 33/53 - 58, 38/39, 39/10 - 28, 40/35 - 40 - 56 - 75, 41/8 - 15, 42/42, 43/18, 46/20, 47/15, 48/25, 50/31, 51/36, 52/35, 68/3, 84/25, 95/6.

غَيْرِكُم Başka, hariç, dışında: 5/106, 9/39, 11/57, 47/38.

غَيْرِهِ Başka, hariç, dışında: 2/230, 4/140, 6/68, 7/59 - 65 - 73 - 85, 11/50 - 61 - 84, 17/73, 23/23 - 32.

غَيْرِهَا Başka, hariç, dışında: 4/56.

غَيْرِ Başka, hariç, dışında: 26/29, 28/38.

b) غَيَّرَ يُغَيِّرُ تَغْيِيرًا Başkalaştırmak, değiştirmek. İsm-i faili: مُغَيِّرٌ

يُغَيِّرُ 13/11.

فَلْيُغَيِّرُنَّ 4/119.

يُغَيِّرُوا 8/53, 13/11.

مُغَيِّرًا 8/53.

c) الْمُغِيرَاتُ Akın eden atlar.

فَالْمُغِيرَاتِ 100/3. Ayrıca bakınız:

فَالْمُغِيرَاتِ : غور

d) تَغَيَّرَ يَتَغَيَّرُ تَغَيُّرًا Tagayyür etmek, başkalaşmak, değişmek.

يَتَغَيَّرْ 47/15.

1110 — غيض — 2

غَاضَ يَغِيضُ غَيْضًا (Su) çekilmek, (suyu) içeri çekmek / Yutmak, içine almak, eksiltmek.

غِيضَ (Su) çekümek: 11/44.

تُغِيضُ İçine almak veya eksiltmek: 13/8.

الْغَائِطِ Bakınız: غوط : الْغَائِطِ

1111 — غيظ — 11

a) غَاظَ يَغِيظُ غَيْظًا Çok kızdırmak.

الْغَيْظُ Şiddetli öfke, çok kızma. İsm-i faili: غَائِظٌ cemisi: غَائِظِين غَائِظُون

يَغِيظُ 9/120, 22/15, 48/29.

غَيْظ 9/15.

الْغَيْظ 3/119 - 134, 67/8.

بِغَيْظِكُم 3/119.

بِغَيْظِهِم 33/25.

لَغَائِظُون 26/55.

b) التَّغَيُّظُ Masdar: Çok kızdığını belli etme. (Bu bazen sesli olabilir.)

تَغَيُّظًا Sesli ve şiddetli öfkelenme (galeyan, homurtu): 25/12.

حرف الفاء

1112 — فأد — 16

فُؤَادٌ Kalp, gönül. Cemisi: أَفْئِدَةٌ

فُؤَادُ 28/10.

فُؤَاد 17/36, 53/11.

فُؤَادَكَ 11/120, 25/32.

أَفْئِدَة 6/113, 14/37, 46/26.

الأَفْئِدَة 16/78, 23/78, 32/9, 67/23, 104/7.

أَفْئِدَتهم 6/110, 14/43, 46/26.

1113 — فأو فأى — 11

a) الفِئَةُ Birlik, fırka. Aslı: فِئْوَة veya فِئْيَة Tesniyesi: فِئَتَيْنِ فِئَتَانِ

فِئَة 2/249 (= iki defa), 3/13, 8/16 - 45,18/43, 28/81.

فِئَتُكم 8/19.

الفِئَتَانِ 8/48.

فِئَتَيْن 3/13, 4/88.

1114 — فتأ — 1

مَا فَتِئَ فَتَأ فَتْوٌ يَفْتَؤُ Zail olmamak, devam etmek,... yapıp durmak, (Bazen nefiy harfi مَا olan hazfedilir.)

تَفْتَؤُا Nefiy harfinin hazfi ile: 12/85.

1115 — فتح — 38

a) فَتَحَ يَفْتَحُ فَتْحًا Açmak, fethetmek / Hükmetmek. İsm-i faili: فَاتِحٌ cemisi: فَاتِحِين فَاتِحُون

فَتَحَ Açmak, doğrusunu göstermek: 2/76.

فَتَحْنَا Açmak: 15/14, 23/77; genişletmek, rızıklandırmak manasında açmak: 6/44, 7/96, 54/11; fetih vermek, yardım etmek veya yol göstermek, bildirmek: 48/1.

فَتَحُوا Açmak: 12/65.

يَفْتَح Hüküm vermek, hükmetmek: 34/26, genişletmek, rızıklandırmak manasında açmak: 35/2.

اَفْتَحْ Hükmetmek: 7/89, 26/118.

فُتِحَت Açılmak: 21/96, 39/71 - 73, 78/19.

فَتْحٌ Fetih: 4/141, 61/13.

الفَتْح Fetih, zafer: 5/52, 8/19, 57/10, 110/1; fetih veya hüküm: 32/28 - 29.

فَتْحًا Hüküm: 26/118; fetih, zafer; 48/1 (= Burada bununla "Allah'ın bildirdiği husus, talimat" manası murad edilmiş olabilir.) - 18 - 27.

الفَاتِحِين Hükmediciler: 7/89.

b) فَتَّحَ يُفَتِّحُ Açmak. İsm-i mef'ulü: مُفَتَّحَةَ مُفَتَّحٌ

تُفَتَّحْ 7/40.

مُفَتَّحَة 38/50.

c) المِفْتَاحُ İsm-i âlet: Anahtar. Cemisi: مَفَاتِيحُ مَفَاتِحُ

مَفَاتِحُ 6/59.

مَفَاتِحَه 24/61, 28/76.

d) اسْتَفْتَحَ يَسْتَفْتِحُ Fetih (zafer) talep etmek.

اسْتَفْتَحُوا 14/15.

تَسْتَفْتِحُوا 8/19.

يَسْتَفْتِحُون 2/89.

e) الفَتَّاحُ Mübalağa sigasi: Çok iyi hüküm veren.

الفَتَّاحُ 34/26.

1116 — فتر — 3

a) فَتَرَ يَفْتُرُ - فَتَرَ يَفْتِرُ فُتُورًا فُتَارًا Fütur getirmek, ara vermek, gevşemek, gevşeklik göstermek.

يَفْتُرُون 21/20.

b) فَتْرَةٌ Fetret, boşluk, ara.

فَتْرَة Fetret (= iki peygamber devri arasında peygambersiz geçen devir ve müddet): 5/19.

c) فَتَّرَ يُفَتِّرُ Gevşetmek, hafifletmek, ara verdirmek.

يُفَتَّرُ 43/75.

1117 — فتق — 1

فَتَقَ يَفْتُقُ فَتْقًا Ayırmak.

فَفَتَقْنَاهما 21/30.

1118 — فتل — 3

فَتِيلًا Kıl kadar, zerre kadar. (Azlığı, küçüklüğü ifade eder. En ufak demektir.) 4/49 - 77, 17/71.

1119 — فتن — 63

a) فَتَنَ يَفْتِنُ فَتْنًا فُتُونًا Yakmak, ateşe atmak, eziyet etmek, işkence etmek, denemek (imtihan etmek), meftun (kara sevdalı) etmek, hayrette bırakmak, fitne çıkarmak. İsm-i faili: فَاتِنٌ cemisi: فَاتِنُون فَاتِنِين İsm-i mef'ulü: مَفْتُونٌ

فَتْنًا Denemek, sınamak: 6/53, 29/3, 38/34, 44/17; şaşırtmak, fitneye düşürmek: 20/85.

فَتَّاك Denemek, sınamak: 20/40.

فَتَّاه Denemek, sınamak: 38/24.

فَتَنْتُم İşkence etmek, eziyet vermek veya saptırmak yahut günaha sokmak: 57/14.

فَتَنُوا Ateşe atmak veya işkence etmek: 85/10.

تَفْتِنَنِّى itneye düşürmek: 9/49.

لِنَفْتِنَهم Denemek, sınamak: 20/131, 72/17.

يَفْتِنَكم Harb açmak, kötülük etmek: 4/101.

يَفْتِنَكم itneye düşürmek, şaşırtmak: 7/27.

يَفْتِنَهم Fitneye düşürmek, muzdarip kılmak: 10/83.

يَفْتِنُوك Saptırmak, şaşırtmak, kaydırmak: 5/49.

لَيَفْتِنُونَك Saptırmak, şaşırtmak, kaydırmak: 17/73.

فُتِنْتُم itneye düşürülmek, şaşırtılmak: 20/90.

فُتِنُوا İşkenceye uğramak, eziyet edilmek: 16/110.

تُفْتَنُون Şaşırtılmak, fitneye düşürülmek: 27/47.

يُفْتَنُون Denenmek, sınanmak: 9/126, 29/2, 51/13 (= Burada "ateşe atıl-

min olsun ki, biz şirk koşucular değildik, diye cevap vermişlerdir" mealinde veya "Sonra onların şirk ve küfre meftuniyetlerinin, saplanmalarının neticesi ancak mecbur kalarak: Rabbimiz olan Allah'a yemin olsun ki, biz müşrik olmadık, demeleridir" mealinde)

21 — فتو فتى — 1120

a) الفَتَى Genç (erkek). الفَتَاةُ Genç (kız). Müzekkerin tesniyesi: فَتَيَيْنِ فَتَيَانِ cemisi: فِتْيَانٌ فِتْيَة فتوة Müennesin cemisi: فَتَيَاتٌ

فَتَىٰ 21/60.

فَتَاه 18/60 - 62.

فَتَاها 12/30.

فَتَيَانِ 12/36.

فِتْيَة 18/13.

الفِتْيَه 18/10.

الفِتْيَانِه 12/62.

فَتَيَاتِكم Genç cariyeler: 4/25, 24/33.

b) أَفْتَى يَفْتِى اِفْتَاءً Açıklamak, hükmünü söylemek, fetva vermek.

يُفْتِيكم Hükmünü bildirmek: 4/127 - 176.

أَفْتِنا Açıklamak, çözmek: 12/46 (= Tabir etmek.)

أَفْتُونِى Açıklamak, tabir etmek: 12/43; fetva vermek, fikir vermek: 27/32.

c) اسْتَفْتَى يَسْتَفْتِى Fetva istemek, fikir almak, tabirini istemek sormak.

تَسْتَفْتِ Fikir almak: 18/22.

تَسْتَفْتِيَان Tabirini istemek: 12/41.

يَسْتَفْتُونَكَ Fetva istemek: 4/127 - 176.

فَاسْتَفْتِهِم Sormak: 37/11 - 149.

3 — فجج — 1121

الفَجُّ (İki dağ arasındaki veya dağdaki) geniş yol. Cemisi: فِجَاجًا أَفْجَة

mak, yakılmak manası da murad edilmiş olabilir.)

فُتُونًا Deneme, sınama, imtihan: 20/40.

بِفَاتِنِين itneye düşürücüler, şaşırtıcılar, saptırabilenler: 37/162.

المَفْتُونُ Meftun, karasevdalı, şaşkın, kandırılmış: 68/6 (= Veya meftun olma, kara sevdalılık, şaşkınlık: "Hanginizde meftun olma, kara sevdalılık, şaşkınlık varolduğunu...")

b) فِتْنَةٌ Fitneye sebep olan / Fitne / Sapıklık, dalâlet / Harb / Günah / Eziyet, işkence / imtihan, deneme / Yakma / Belâ / Ateşe atılma, yanma / Eziyete, günaha girmeye ve sapmaya sebep olan.

فِتْنَه Deneme, imtihan: 2/102, 5/71, 17/60, 21/35 - 111, 25/20, 39/49, 54/27, 60/5, 74/31; fitne: 2/193, 22/53 (= Şaşırtma, şaşırtıcı); fitneye sebep olan, fitnenin sebebi: 8/28 (= günaha girmeye sebep olan) - 39 (= Harbin sebebi) - 73 (= Günaha girmeye, bozgunculuğa ve harbe sebep olan), 22/11 (= eziyete sebep olan, kötülük), 24/83 (= Sapmaya ve belâya sebep olan), 29/10 (= Ezaya sebep olan, fenalık), 33/14 (= Harbe sebep olan, kargaşalık), 37/63 (= Eziyet vesilesi, cefâ, azap), 64/15 (= Günaha girmeye sebep olan); belâ, musibet: 8/25.

الفِتْنَة Fitne: 2/191 - 217, 3/7 (= şaşırtma), 9/47 - 48 - 49, 10/85; harp: 4/91.

فِتْنَتُك Deneme, imtihan: 7/155.

فِتْنَتكم Ateşe atılma, yanış: 51/14.

فِتْنَتَه Şaşırma: 5/41.

فِتْنَتُهُم Deneme, imtihan: 6/23 (= "Sonra onları imtihan etme neticesinde ancak: Rabbimiz olan Allah'a ye-

1123 — فجو — 1

فَجْوَةٌ Geniş yer. فَجْوَةُ الكَهْفِ Mağaranın içindeki geniş boşluk, mağaranın geniş sahası.

فَجْوَة 18/17.

1124 — فحش — 24

a) الفَاحِشَة (Çirkin ve çok ayıp olan) günah, edepsizlik, çirkef. (Bu lafızla çoğu kez zina murad edilir.). Cemisi: فَوَاحِشُ

فَاحِشَة 3/135, 4/19 - 22 - 25, 7/28, 17/32, 33/30, 65/1.

الفَاحِشَة 4/15, 7/80, 24/19, 27/54, 29/28.

الفَوَاحِش 6/151, 7/33, 42/37, 53/32.

b) الفَحْشَاءُ (Çok çirkin ve yüz kızartıcı) günah, edepsizlik.

الفَحْشَاء 2/169 - 268, 7/28, 12/24, 16/90, 24/21, 29/45.

1125 — فخر — 6

a) الفَخُورُ Çok fahirlenen, çok övünen, kendini çok medheden.

فَخُور 11/10, 31/18, 57/23.

فَخُورًا 4/36.

b) الفَخَّارُ Pişmiş çamur; tuğla ve kiremit cinsinden bir madde.

كالفَخَّار 55/14.

التَّفَاخُرُ Karşılıklı övünme.

تَفَاخُرٌ 57/20.

1126 — فدى — 13

a) فَدَى يَفْدِى فِدَاءً : بَاء harf-i cerri ile: Fidye vermek, kurban etmek. الفِدَاءُ Fidye.

فَدَيْنَاه Kurban etmek: 37/107 (= "Ona bedel büyük bir kurbanlık hayvanı kurban ettik" mealinde).

فِدَاءً Fidye: 47/4.

فَجٍّ 22/27.

فِجَاجًا 21/31, 71/20.

1122 — فجر — 24

a) فَجَرَ يَفْجُرُ فَجْرًا Fışkırtmak.

تَفْجُرَ 17/90.

b) فَجَرَ يَفْجُرُ فُجُورًا Fücûr işlemek, günahlara dalmak, haktan dönmek, ma'siyette bulunmak, küfür ve inkar etmek. İsm-i faili: فَاجِرٌ Cemisi: فُجَّارٌ فَجَرَةٌ

لِيَفْجُرَ "Bilakis insan günahlara dalıp, tevbeyi te'hir etmek istiyor" veya "Aksine insan önündekini (tekrar dirilmeyi) inkar etme arzusundadır": 75/5.

فُجُورَهَا Fücûr, ma'siyette bulunma: 91/8.

فَاجِرًا Fâcir, günahkâr, masiyette bulunan: 71/27.

الفَجَرَة Fâcirler, ma'siyette bulunanlar: 80/42.

الفُجَّار Fâcirler, ma'siyette bulunanlar: 38/28, 82/14, 83/7.

c) الفَجْرُ Fecir (tan yerinin ağarması).

الفَجْر 2/187, 17/78 (= iki defa), 24/58, 89/1, 97/5.

d) فَجَّرَ يُفَجِّرُ تَفْجِيرًا Akıtmak, fışkırtmak.

فَجَّرْنَا Akıtmak: 18/33, 36/24; fışkırtmak: 54/12.

فَتَفَجَّرَ Akıtmak: 17/91.

يُفَجِّرُونَهَا Akıtmak: 76/6.

فُجِّرَتْ Akıtılmak, birbirine karıştırılmak, yarılmak: 82/3.

تَفْجِيرًا Akıtma: 17/91, 76/6.

e) تَفَجَّرَ يَتَفَجَّرُ تَفَجُّرًا Akmak, kaynaklanmak, fışkırmak.

يَتَفَجَّرُ 2/74.

f) انْفَجَرَ fiili: Fışkırmak.

فَانْفَجَرَتْ 2/60.

b) الفِدْيَةُ Fidye.
فِدْيَةٌ 2/184 - 196, 57/15.
c) فَادٰى يُفَادِى Fidyesini vermek.
تُفَادُوهم 2/85.
d) افْتَدىٰ يَفْتَدِى Fidye vermek.
افْتَدىٰ 3/91.
افْتَدَتْ 2/229, 10/54.
لافْتَدَوْ 13/18, 39/47.
يَفْتَدِى 70/11.
لِيَفْتَدُوا 5/36.

3 — فرت — 1127

فُرَاتٌ Tatlı. (Çok tatlı manası da verilmiştir.)
فُرَاتٌ 25/53, 35/12.
فُرَاتًا 77/27.

1 — فرث — 1128

الفَرْثُ Fışkı.
فَرْث 16/66.

9 — فرج — 1129

a) فَرَجَ يَفْرِجُ فَرْجًا Yarmak.
فُرِجَتْ 77/9.
b) الفَرْجُ Gedik, çatlak, yarık, delik / Irz, avret yeri. Cemisi: فُرُوجٌ
فَرْجَها Irz: 21/91, 66/12.
فُرُوج Yarıklar, delikler: 50/6.
فُرُوجهم Irzlar: 23/5, 24/30, 33/35, 70/29.
فُرُوجَهُنَّ Irzlar: 24/31.

22 — فرح — 1130

a) فَرِحَ يَفْرَحُ فَرَحًا Sevinmek / Şımarmak.
فَرِحَ Şımarmak: 9/81, 42/48.
فَرِحُوا Şımarmak: 6/44, 10/22, 13/26, 30/36, 40/83.
تَفْرَحْ Şımarmak: 28/76.
تَفْرَحُوا Şımarmak: 57/23.
تَفْرَحُون Şımarmak: 27/36, 40/75.
يَفْرَحُ Sevinmek: 30/4.
يَفْرَحُوا Şımarmak: 3/120; sevinmek: 10/58.
يَفْرَحُون Şımarmak: 3/188; sevinmek: 13/36.
b) فَرِحٌ Şımarık / Ferah duyan, sevinçli. Cemisi: فَرِحُون فَرِحِين
فَرِحٌ Şımarık: 11/10.
فَرِحُون Şımarıklar: 9/50, 23/53, 30/32.
فَرِحِين Sevinçliler, neş'eliler: 3/170.
الفَرِحِين Şımanklar: 28/76.

5 — فرد — 1131

الفَرْدُ Ferd, tek, eşsiz. Cemisi: فُرَادىٰ
فَرْدًا Tek: 19/80 - 95, 21/89.
فُرَادَا Tekler, tok olanlar: 34/46.

2 — فردوس — 1132

الفِرْدَوْسُ Firdevs: Otu bol vadi / Bahçe / Cennet bahçesi / Bağ.
الفِرْدَوْسَ Firdevs: 18/107, 23/11.

11 — فرر — 1133

a) فَرَّ يَفِرُّ فِرَارًا Kaçmak.
فَرَرْتُ 74/51.
فَفَرَرْتُ 26/21.
فَرَرْتم 33/16.
تَفِرُّون 62/8.
يَفِرُّ 80/34.
فَفِرُّوا 51/50.
الفِرَارُ 33/16.
فِرَارًا 18/18, 33/13, 71/6.

dir ve beyan edilip) farz kılınmış olan: 4/11, 9/60.

8 — فرط — 1136

a) فَرَطَ يَفْرُطُ فَرْطًا Aşırı davranmak, taşkınlık etmek.

يَفْرُطَ 20/45.

b) فُرُطٌ Aşırı gidiş, haddi aşma, aşırılık.

فُرُطًا 18/28.

c) مُفْرَطٌ İsm-i mef'ul: Ta'cil edilen. Cemisi: مُفْرَطُون

مُفْرَطُون Acelece (ateşe) sürülecek olanlar: 16/62.

d) فَرَّطَ يُفَرِّطُ تَفْرِيطًا Tefrit etmek, ağırdan almak, hakkını vermemek, kusur işlemek, eksik yapmak.

فَرَّطْتُ Kusur işlemek: 39/56.

فَرَّطْتُم Kusur işlemek: 12/80.

فَرَّطْنَا Kusur işlemek: 6/31; eksik bırakmak: 6/38.

يُفَرِّطُون Ağırdan almak veya eksik bırakmak: 6/61.

1 — فرع — 1137

الفَرْعُ Üst.

فَرْعُها Dallar manasında: 14/24.

6 — فرغ — 1138

a) فَرَغَ يَفْرُغُ - فَرَغَ يَفْرُغُ - فَرِغَ يَفْرَغُ فَرَاغًا فُرُوغًا Boşalmak / لام harf-i cerri ile: Alakadar olmak, ilgilenmek, ele almak. İsm-i faili: فَارِغٌ

فَرَغْتَ Boşalmak, boşlamak: 94/7.

سَنَفْرُغُ İlgilenmek, ele almak: 55/31.

فَارِغًا Boş, bomboş: 28/10.

b) أَفْرَغَ يُفْرِغُ Boşaltmak, aktarmak, bırakmak.

أَفْرِغْ Boşaltmak, dökmek: 18/96.

b) المَفَرُّ Firar, kaçış / Kaçma zamanı / Kaçacak yer.

المَفَرُّ Her üç mana ile: 75/10.

6 — فرش — 1134

a) الفَرْشُ Ufak hayvan, kesim hayvanı.

فَرْشًا Ufak hayvan, kesim hayvanı: 6/142.

b) فَرَشَ يَفْرِشُ فَرْشًا Yaymak, döşemek.

فَرَشْنَاهَا Her iki mana ile: 51/48.

c) الفِرَاشُ Döşek. Cemisi: فُرُشٌ

فِرَاشًا 2/22 (= Üzerinde yerleşilmesinin mümkün olduğunu ifade içindir.)

فُرُش 55/54, 56/34.

d) الفِرَاشُ Kelebekler. Müfredi: فَرَاشَه

كَالفَرَاشِ Kelebekler, pervaneler: 101/4.

18 — فرض — 1135

a) فَرَضَ يَفْرِضُ فَرْضًا Takdir etmek, beyan etmek, farz kılmak. İsm-i mef'ulü: مَفْرُوضٌ

فَرَضَ Farz kılmak: 2/197, 28/85; takdir etmek: 33/38; beyan etmek, açıklamak: 66/2.

فَرَضْتم Takdir etmek: 2/237 (= iki defa).

فَرَضْنا arz kılmak: 33/50.

فَرَضْنَاها arz kılmak: 24/1.

تَفْرِضُوا Takdir etmek, tayin etmek: 2/236.

مَفْرُوضًا Tayin edilmiş, takdir edilmiş: 4/7 - 118.

b) فَارِضٌ İsm-ı fail: Kocamış.

فَارِضٌ 2/68.

c) الفَرِيضَة Tayin edilmiş miktar / Farz kılınmış, fariza, farz / Beyan edilmiş.

الفَرِيضَة Tayin edilmiş miktar: 4/24.

فَرِيضَة Tayin edilmiş miktar: 2/236 - 237, 4/24; (Allah tarafından tayın, tak-

اَفْرِغْ Bırakmak: 2/250, 7/126.

72 — فرق — 1139

a) فَرَقَ يَفْرِقُ - فَرَقَ يَفْرُق فَرْقًا فُرْقَانًا Ayırt etmek, ayırmak. İsm-i faili: فَارِق cemisi: فَارِقَات müennesi: فَارِقَة cemisi: فَارِقُون

فَرَقْنا 2/50 (= ikiye ayırmak, yarmak demektir.)

فَرَقْناه 16/106 (= Ayırmak veya ayırd etmek).

يُفْرَقُ Ayırd edilmek: 44/4.

فافْرُقْ Ayırd etmek: 5/25.

فَرْقًا Ayırma veya ayırd etme: 77/4.

فالفَارِقَاتِ Ayırıcılar veya ayırd edenler: 77/4 (= Kur'ân âyetleriyle, rüzgârlarla ve meleklerle tefsir ve izah edilmiştir.)

b) فَرِقَ يَفْرَقُ فَرَقًا Korkmak, ürpermek.

يَفْرَقُون 9/56.

c) الفَرْقُ الفِرْقَة Fırka, bölük, kısım, parça.

فِرَق Parça, kısım: 26/63.

فِرْقَة Fırka, topluluk: 9/122.

d) فَرِيق (Fırkadan daha büyük topluluk, zümre, güruh. Tesniyesi: فَرِيقَيْن فَرِيقَان

فَرِيق 2/75 - 100 - 101, 3/23, 4/77, 9/117, 16/54, 23/109, 24/47 - 48, 30/33, 33/13, 42/7 (= iki kere).

فَرِيقًا 2/85 - 87 (= iki defa) -14/6 - 188, 3/78 - 100, 5/70 (= İki defa), 7/30 (= iki kere), 8/5, 33/26 (= iki defa), 34/20.

فَرِيقَانِ 27/45.

الفَرِيقَيْن 6/81, 11/24, 19/73.

e) الفُرْقَانُ Masdar: Hüccet / Nusret (yardım) / Semavî kitap.

الفُرْقَان Hüccet: 2/53 - 185, 21/48; semavi kitap: 3/4, 25/1 (= Kur'ân); nusret, zafer: 8/41.

فُرْقَانًا Nusret veya hüccet: 8/29.

f) فَارَقَ يُفَارِقُ فِرَاقًا Ayrılmak.

فَارِقُوهنّ 65/2.

فِرَاقُ 18/78.

الفِرَاقُ 75/28.

g) فَرَقَ يُفَرِّقُ تَفْرِيقًا Parçalamak, ayırmak, ayrılık çıkarmak.

فَرَّقْتَ Ayrılık çıkarmak: 20/94.

فَرَّقُوا Parçalamak: 6/159, 30/32.

نُفَرِّقُ Ayrılık gözetmek: 2/136 - 285, 3/84.

يُفَرِّقُون Ayırmak: 2/102.

يُفَرِّقُوا Ayırmak: 4/150; ayrılık gözetmek: 4/152.

تَفْرِيقًا Ayrılık çıkarmak: 9/107.

h) تَفَرَّقَ يَتَفَرَّقُ تَفَرُّقًا Parçalanmak, dağılmak, ayrılığa düşmek / Ayrılmak.

تَفَرَّقَ Tefrikaya düşmek: 98/4.

تَفَرَّقُوا Tefrikaya düşmek: 3/105, 42/14.

تَفَرَّقَ Tefrikaya düşürmek, parçalamak: 6/153. Aslı: تَتَفَرَّقَ

تَفَرَّقُوا Tefrikaya düşmek, dağılmak: 3/103. Aslı: تَتَفَرَّقُوا

تَتَفَرَّقُوا Tefrikaya düşmek: 42/13.

يَتَفَرَّقَا Ayrılmak: 4/130.

يَتَفَرَّقُون Ayrılmak; 30/14.

ı) مُتَفَرِّق İsm-i fail: Ayrı ayrı, müteferrik. Cemisi: مُتَفَرِّقُون Müennesi: مُتَفَرِّقَة

مُتَفَرِّقُون Ayrı ayrı birçok: 12/39.

مُتَفَرِّقَة Ayrı ayrı, değişik: 12/67.

1 — فره — 1140

فَارِهَة İsm-i fail: Maharetli, usta. Cemisi: فَارِهِين فَارِهُون

فَارِهِين 26/149.

يَسْتَفِزّهم Tedirgin etmek: 17/103.

لِيَسْتَفِزُّونك Tedirgin etmek: 7/76.

اسْتَفْزِزْ (Hoplatmak, oynatmak: 17/64.

1143 — فزع — 6

a) فَزِعَ يَفْزَعُ فَزْعًا فِزْعًا فَزَعًا Dehşete kapılmak, telaşa düşmek.

فَفَزِعَ 27/87, 38/22.

فَزِعُوا 34/51.

فَزِع 27/89.

الْفَزَعُ 21/103.

b) فَزَّعَ fillî: Dehşet ve telaşını gidermek.

فُزِّعَ 34/23.

1144 — فسح — 3

a) فَسَحَ يَفْسَحُ Yer açmak, genişlik vermek, yer vermek.

يَفْسَح Yer vermek veya genişlik vermek: 58/11.

فَافْسَحُوا Yer vermek, yer açmak: 58/11.

b) تَفَسَّح يَتَفَسَّحُ Yer açmak, genişlemek.

تَفَسَّحُوا Yer açmak: 58/11.

1145 — فسد — 50

a) فَسَد يَفْسِد - فَسَدَ يَفْسُد
فَسُد يَفْسُد فَسَادًا فُسُودًا
Bozulmak, fesada uğramak.

الْفَسَدَت 2/251, 23/71.

لَفَسَدَتا 21/22.

فَسَاد 5/32, 8/73.

الْفَسَاد 2/205, 11/116, 28/77, 30/41, 40/26, 89/12.

فَسَادًا 5/33 - 64, 28/83. İlk iki âyette فَسَادًا lafızları mef'ulün leh olarak variddir. "... fesad çıkması için.." demektir.

1141 — فرى — 60

a) الْفَرِيُّ Korkunç / Uydurma, düzme / Tuhaf, acaip.

فَرِيًّا Korkunç veya uydurma yahut acaip: 19/27.

b) افْتَرَى يَفْتَرِى افْتِرَاءً İftira etmek / Uydurmak, düzmek. İsm-i faili: الْمُفْتَرِى مُفْتَرٍ cemisi: مُفْتَرُون مُفْتَرِين İsm-i mef'ulu: مُفْتَرًى müennesi: مُفْتَرَاةٌ müennesin cemisi: مُفْتَرَيَاتٌ

افْتَرَى Uydurmak: 3/94, 6/21 - 93 - 144, 7/37, 10/17, 11/18, 18/15, 20/61, 23/38, 29/68, 42/24, 61/7; iftira etmek: 4/48.

أَفْتَرَى Aslı: أَافْتَرَى Uydurmak: 34/8.

افْتَرَاه Uydurmak: 10/38, 11/13 - 35, 21/5 (= düzmek), 25/4, 32/3, 46/8.

افْتَرَيْتُه Uydurmak: 11/35, 46/8.

افْتَرَيْنَا Uydurmak: 7/89.

تَفْتَرُوا Uydurmak: 16/116, 20/61.

تَفْتَرُون İftira etmek: 10/59, 16/56.

تَفْتَرِىَ Uydurmak: 17/73.

يَفْتَرُون Uydurmak: 3/24, 4/50, 5/103, 6/24 - 112 - 137, 7/53, 10/30 - 60 - 69, 11/21, 16/87 - 116, 28/75, 29/13, 46/28; iftira etmek: 6/138.

يَفْتَرِى Uydurmak: 16/105.

يَفْتَرِينَه Uydurmak, iftira etmek: 60/12.

يُفْتَرَى Uydurulmak: 10/37, 12/111.

اِفْتِرَاءَ İftira: 6/138 - 140.

مُفْتَرِى İftira eden, uyduran: 16/101.

مُفْتَرُون Uyduranlar: 11/50.

مُفْتَرِين Uyduranlar: 7/152.

مُفْتَرًى Düzme: 28/36; uydurma: 34/43.

مُفْتَرَيَاتٍ Uydurmalar: 11/13.

1142 — فزز — 3

اسْتَفِزَّ يَسْتَفِزُّ اسْتِفْزَازًا Tedirgin etmek / Hoplatmak, oynatmak.

b) أَفْسَدَ يُفْسِدُ اِفْسَادًا İfsad etmek, bozmak, fesad çıkarmak. İsm-i faili: مُفْسِدٌ cemisi: مُفْسِدِين مُفْسِدُون

أَفْسَدُوها 27/34.

لَتُفْسِدُنَّ 17/4.

تُفْسِدُوا 2/11, 7/56 - 85, 47/22.

لَنُفْسِدَ 12/73.

يُفْسِدُ 2/30.

لِيُفْسِدَ 2/205.

لِيُفْسِدُوا 7/127.

يُفْسِدُون 2/27, 13/25, 16/88, 26/152, 27/48.

الْمُفْسِدَ 2/220

مُفْسِدُون 18/94.

الْمُفْسِدُون 2/12.

مُفْسِدِين 2/60, 7/74, 11/85, 26/183, 29/36.

الْمُفْسِدِين 3/63, 5/64, 7/86 - 103 - 142, 10/40 - 81 - 91, 27/14, 28/4 - 77, 29/30, 38/28.

1146 — فسر — 1

التَّفْسِيرُ Tefsir (açıklama, yorum, beyan etme).

تَفْسِيرًا 25/33.

1147 — فسق — 53

فَسُقَ يَفْسُقُ - فَسَقَ يَفْسُقُ - فَسَقَ يَفْسِقُ فِسْقًا فُسُوقًا

Fısk işlemek, fasıklık yapmak, açıktan açığa günah işlemek, açıkça Allah'a itaatten çıkmak gibi manaları ifade eder. (Bu fiil ile isyanın her türlüsü kasdedilir. Küfürden daha umumî olup; küfür, münafıklık, sapıklık v.s. gibi cümledeki yerine göre ayrı ayrı manalara gelir.) İsm-i faili: فَاسِقٌ cemisi: فَاسِقِين فَاسِقُون

فَفَسَقَ (Allah'ın emrinden) çıkmak: 18/50.

فَسَقُوا Küfretmek, inkar etmek: 10/33, 32/20; açıkça günah işlemek, fasıklık etmek: 17/16.

تَفْسُقُون İnkarcılık etmek: 46/20.

يَفْسُقُون asıklık etmek, isyankârlık yapmak: 2/59, 7/163 - 165, 29/34; küfretmek, inkarda bulunmak: 6/49.

فِسْقٌ Fısk, açıkça günah işleme: 5/3, 6/121.

فِسْقًا Sapıklık, şirk: 6/145 (= Şirk üzere kesilen hayvan demektir.)

فُسُوق Açıkça günah işleme: 2/197 - 282.

الْفُسُوق İnkar, sapıklık: 49/7 - 11.

فَاسِق Fasık, açıkça günah işleyen: 49/6.

فَاسِقًا Kâfir, inkarcı: 32/18.

فَاسِقُون Kâfirler, sapıklar: 5/49 - 59 - 81, 9/8, 57/16 - 27; sapıklar: 57/26.

الْفَاسِقُون Kâfirler, inkarcılar: 2/99, 3/82 - 110, 24/55, 46/35; isyankarlar, açıkça günah işleyenler: 5/47, 24/4, 59/19; münafıklar, iki yüzlüler: 9/67.

فَاسِقِين İnkarcılar: 7/102, 27/12, 28/32, 43/54; münafıklar: 9/53; fasıklar, açıkça günah işleyenler: 21/74, 51/46.

الْفَاسِقِين Sapıklar, inkar edenler: 2/26, 5/25 - 26, 7/145, 59/5; sapıklar, doğru yoldan çıkanlar: 5/108, 9/24 - 80 (= münafıklar) - 96 (= münafıklar, fasıklar), 61/5, 63/6 (= münafıklar).

1148 — فشل — 4

فَشِلَ يَفْشَلُ فَشَلًا Gevşemek, korkaklık göstermek, zayıf düşmek, yılmak, tedirgin olmak.

فَشِلْتُم Yukarıdaki manaların hepsiyle: 3/152, 8/43.

İsm-i mef'ulü: مُنفَصِّلٌ müennesi: مُنفَصِّلَة müennesin cemisi: مُنفَصِّلاتٌ

فُصِّلَ 6/119.

فَصَّلْنَا 6/97 - 98 - 126.

فَصَّلْنَاه 7/52, 17/12.

تُفَصِّلُ 6/55, 7/32 - 174, 9/11, 10/24, 30/28.

يُفَصِّلُ 10/5, 13/2.

فُصِّلَتْ 11/1, 41/3 - 44.

تَفْصِيلَ 10/37, 12/111.

تَفْصِيلًا 6/154, 7/145,17/12.

مُفَصَّلًا 6/114.

مُفَصَّلاتٍ Ayrı ayrı (gösterilmiş olanlar): 7/133.

1151 — فصم — 1

اِنْفِصَامَ Masdar: Kopma.

اِنْفِصَامَ 2/256.

1152 — فضح — 1

فَضَحَ يَفْضَحُ فَضْحًا Mahcup etmek, rezil etmek.

تَفْضَحُون Aslı: تَفْضَحُونِى Mahcub etmek: 15/68.

1153 — فضض — 9

a) الفِضَّةُ Gümüş.

فِضَّة 43/33, 76/15 - 16 - 21.

الفِضَّة 3/14, 9/34.

b) اِنْفَضَّ يَنْفَضُّ Dağılmak, dağılıp gitmek.

اِنْفَضُّوا 3/159, 62/11.

يَنْفَضُّوا 63/7.

1154 — فضل — 104

a) الفَضْلُ Üstünlük, mükemmellik, hayır, fazl, kerem.

فَضْل Hayır, iyilik: 2/64 - 243 - 251, 3/152 - 171 - 174 (= iki defa), 4/73

تَفْشَلا Yukarıdaki manaların hepsiyle: 3/122.

فَتَفْشَلُوا Yukarıdaki manaların hepsiyle: 8/46.

1149 — فصح — 1

اَفْصَحُ İsm-i tafdil: Daha fasih, daha düzgün konuşan.

أَفْصَحُ 28/34.

1150 — فصل — 43

a) فَصَلَ يَفْصِلُ فَصْلًا Kesin hüküm vermek / Ayırt etmek /

فَصَلَ يَفْصُلُ فُصُولًا

Ayrılmak. İsm-i faili: فَاصِلٌ cemisi: فَاصِلِين فَاصِلُون

فَصَلَ Ayrılmak: 2/249.

فَصَلَت Ayrılmak: 12/94.

يَفْصِلُ Kesin hüküm vermek: 22/17, 32/25, 60/3.

فَصْل Kesin hüküm. فَصْل الخِتَاب Hak ile batıl arasını ayırd etme, iki-si arasında kesin hüküm verme: 38/20; kesin, kat'i, hak: 86/13.

الفَصْل Ayırt etme, kesin hüküm. يَوْم الفَصْلHak ehli ile batıl ehli arasında kesin hüküm verme günü, kıyamet günü: 37/21, 44/40, 77/13 - 14 - 38, 78/17; kesın hüküm (ceza günü): 42/21, 59/13,

الفَاصِلِين Kesin hüküm vericiler: 6/57.

b) الفِصَالُ (Çocuğu sütten) kesme.

فِصَالًا 2/233.

فِصَالُه 31/14, 46/15.

c) الفَصِيلَةُ Yakın akrabalar, yakınlar, aile.

فَصِيلَتِه 70/13.

d) فَصَّلَ يُفَصِّلُ تَفْصِيلًا Tafsil etmek (genişçe açıklamak, ayrı ayrı izah etmek).

1 — فضو — 1155

اَفْضٰى fiili: Genişletmek, boşluğa çıkarmak, tenhaya çekmek / Başbaşa kalmak, yaklaşmak, birleşmek, kaynaşmak.

اَفْضٰى Birleşmek, kaynaşmak, başbaşa kalmak: 4/21.

20 — فطر — 1156

a) فَطَرَ يَفْطُرُ فَطْرًا Yaratmak, icad etmek.
İsm-i faili: فَاطِرٌ

فَطَرَ 6/79, 30/30.

فَطَرَكُم 17/51.

فَطَرَنَا 20/72.

فَطَرَنِى 11/51, 36/22, 43/27.

فَطَرَهُنَّ 21/56.

فَاطِرِ 6/14, 12/101, 14/10, 35/1, 39/46, 42/11.

b) الفَطْرُ Yarık, çatlak. Cemisi: فُطُورٌ

فُطُور 67/3.

c) الفِطْرَةُ Fıtrat, yaratılış, yaratma.

فِطْرَة 30/30 (= Yaratma kanunlarına, şeriat-ı tekviniyeye uygun olan din diye tefsir edilmiştir.)

d) اِنْفَطَرَ يَنْفَطِرُ Yarılmak, çatlamak, parçalanmak.

İsm-i faili: مُنْفَطِرٌ

اِنْفَطَرَتْ Yarılmak: 82/1.

مُنْفَطِرٌ Yarılan: 73/18.

e) تَفَطَّرَ يَتَفَطَّرُ Parçalanmak, çatlamak.

يَتَفَطَّرْنَ 19/90, 42/5.

1 — فظظ — 1157

الغَلْظُ Katı kalpli, taş yürekli, kaba, sert, haşin.

فَظًّا 3/159.

فضل

- 83 - 113 (= iki defa) - 175, 5/54, 10/58 - 60, 12/38, 24/10 - 14 - 20 - 21, 27/40 - 73, 40/61, 57/21 - 29, 62/4 - 10, 73/20; Üstünlük: 7/39, 11/27, lütuf, kerem, hayır: 11/3.

فَضْلًا Hayır, lütuf: 2/198 - 268, 5/2, 17/12, 33/47, 34/10, 44/57, 48/29, 49/8, 59/8.

الفَضْل Hayır, lütuf: 2/105, 3/73 - 74, 4/70, 8/29, 57/21 - 29 (= iki defa), 63/4; iyilik, lütuf, kerem: 2/237, 24/22, 27/16 (= veya üstünlük), 35/32 (= veya üstünlük), 42/22 (= veya üstünlük).

فَضْله Hayır, lütuf: 2/90, 3/170 - 180, 4/32 - 37 - 54 - 173, 9/28 - 59 - 74 - 75 - 76, 10/107, 16/14, 17/66 - 87, 24/32 - 33 - 38, 28/73, 30/23 - 45 - 46, 35/12 - 30 - 35, 42/26, 45/12; lütuf, kerem: 11/3 (= Burada lütfün karşılığı, mükâfatı manasında).

b) فَضَّلَ يُفَضِّلُ تَفْضِيلًا Üstün kılmak, üstün saymak, üstünlüğüne hükmetmek. (Aşağıdaki çekimler bu üç manaya da gelebilirler.)

فَضَّلَ 4/32 - 34 - 95 (= İki defa), 16/71.

فَضَّلْتُكم 2/47 - 122.

فَضَّلَكم 7/140.

فَضَّلْنا 2/253, 6/88, 17/21 - 55.

فَضَّلْنَا 27/15.

فَضَّلْناهم 17/70, 45/16.

نُفَضِّلُ 13/4.

فُضِّلُوا 16/71.

تَفْضِيلًا 17/21 - 70.

c) تَفَضَّلَ يَتَفَضَّلُ Kendisini daha üstün saymak (kendini daha üstün tutmak, daha üstün olduğunu iddia etmek).

يَتَفَضَّلِ 23/24.

فَاعِلِين 12/10, 15/71, 21/17 - 68 - 79 - 104.

مَفْعُولًا 4/47, 8/42 - 44, 17/5 - 108, 33/37, 73/18.

b) الفِعْلُ Fiil, iş, yapma.

فِعْلَ 21/73.

c) فِعْلَةٌ Yapma, iş.

فِعْلَتَك 26/19.

d) فَعَّالٌ Mübalağa sigasi: Fa'âl, tam yapan, mükemmel yapıcı.

فَعَّالٌ 11/107, 85/16.

1159 — فقد — 3

a) فَقَدَ يَفْقِدُ فَقْدًا Kaybetmek, yitirmek.

تَفْقِدُون 12/71.

نَفْقِدُ 12/72.

b) تَفَقَّدَ fiili: (Kaybolanı) araştırmak, aramak.

تَفَقَّدَ 27/20 (= Teftiş etmek, yoklamak manası da verilebilir.)

1160 — فقر — 14

a) الفَقْرُ Masdar: Fakirlik.

الفَقْرَ 2/268.

b) فَقِيرٌ Fakir. Cemisi: فُقَرَاءُ

فَقِير3/181, 28/24.

الفَقِيرَ 22/28.

فَقِيرًا 4/6 - 135.

فُقَرَاء 24/32.

الفُقَرَاء 2/271 - 273, 9/60, 35/15, 47/38, 59/8.

c) فَاقِرَةٌ Belâ, musibet, felâket.

فَاقِرَة 75/25.

1161 — فقع — 1

فَاقِعٌ (Rengi) açık; açık (renk); parlak (renk).

فَاقِعٌ 2/69.

1158 — فعل — 108

a) فَعَلَ يَفْعَلُ فَعْلًا فِعْلًا فِعَالًا Yapmak. İsm-i faili: فَاعِل cemisi: فَاعِلِين فَاعِلُون İsm-i mef'ul: مَفْعُول

فَعَلَ 7/155 - 173, 16/33 - 35, 21/49, 89/6, 105/1.

فَعَلْت 10/106, 21/62, 26/19 (= iki defa).

فَعَلْتم 12/89, 49/6.

فَعَلْتُه 18/82.

فَعَلْتُها 26/20.

فَعَلْنَ 2/234 - 240.

فَعَلْنا 14/45.

فَعَلَه 21/63.

فَعَلُوا 33/135 (= iki defa), 4/66, 7/28.

فَعَلُوه 4/66, 5/79, 6/112 - 137, 54/52.

تَفْعَلْ 5/67.

تَفْعَلُوا 2/24 (= iki kere) - 197 - 215 - 279 - 282, 4/127, 33/6, 58/13.

تَفْعَلُون 16/91, 27/88, 42/25, 61/2 - 3, 82/12.

تَفْعَلُوه 8/73.

نَفْعَلْ 11/87, 37/34, 77/18.

يَفْعَل 2/85 - 231 - 253, 3/28 - 40, 4/30 - 114 - 147, 12/32, 14/27, 21/23, 22/14 - 18, 25/68, 30/40, 63/9.

يَفْعَلُه 60/1.

يَفْعَلُوا 3/115 - 188.

يَفْعَلُون 2/71, 5/79, 6/159, 10/36 - 46, 11/36, 16/50, 24/41, 26/74 - 226, 27/34, 39/70, 66/6, 83/36, 85/7.

افْعَلْ 37/102.

افْعَلُوا 2/68, 22/77.

فُعِلَ 34/54.

يُفْعَل 46/9, 75/25.

فَاعِلٌ 18/23.

فَاعِلُون 12/61, 23/4.

1162 — فقه — 20

a) فَقِهَ يَفْقَهُ فِقْهًا İyice anlamak, güzelce anlamak, çözmek.

تَفْقَهُون 17/44.

نَفْقَهُ 11/91.

يَفْقَهُوا 20/28.

يَفْقَهُون 4/78, 6/65 - 98, 7/179, 8/65, 9/81 - 87 - 127, 18/93, 48/15, 59/13, 63/3 - 7.

يَفْقَهُوه 6/25, 17/46, 18/57.

b) تَفَقُّهَ يَتَفَقَّهُ Fakîh (derin anlayışlı) olmak.

لِيَتَفَقَّهُوا 9/122 (= Dini güzelce öğrenmek demektir.)

1163 — فكر — 18

a) فَكَّرَ fiili: Düşünmek, çokça düşünmek.

فَكَّرَ 74/18.

b) تَفَكَّرَ يَتَفَكَّرُ Tefekkür etmek, düşünmek.

تَتَفَكَّرُوا 34/46.

تَتَفَكَّرُون 2/219 - 266, 6/50.

يَتَفَكَّرُوا 7/184, 30/8.

يَتَفَكَّرُون 3/191, 7/176, 10/24, 13/3, 16/11 - 44 - 69, 30/21, 39/42, 45/13, 59/21.

1164 — فكك — 2

a) فَكٌّ Masdar: Âzâd etmek.

فَكُّ 90/13.

b) مُنْفَكّ İsm-i fail: Ayrılan, vazgeçen. Cemi: مُنْفَكِّين مُنْفَكُّون

مُنْفَكِّين 98/1.

1165 — فكه — 19

الفَاكِهَةُ Yemiş, meyve. Cemisi: فَوَاكِهُ

فَاكِهَة 36/57, 38/51, 43/73, 44/55, 52/22, 55/11 - 52 - 68, 56/20 - 32, 80/31.

فَوَاكِه 23/19, 37/42, 77/42.

b) الفَكِهَ Gönlü hoşnud, memnun / Şımarık / Mizahçı, güldürücü fıkralar anlatan. Cemisi: فَكِهِين فَكِهُون

فَكِهِين Her üç mana da muhtemel olarak: 83/31.

c) فَاكِهَ İsm-i fail: Memnun, hoşnud, neş'eli, zevk ü safâda olan. Cemisi: فَاكِهِين فَاكِهُون

فَاكِهُون 36/55.

فَاكِهِين 44/27, 52/18.

d) تَفَكَّهَ يَتَفَكَّهُ Taaccüb etmek, şaşıp kalmak.

تَتَفَكَّهُون Aslı: تَتَفَكَّهُون 56/65.

41 — فلح — 1166

أَفْلَحَ يُفْلِحُ Kazanmak, felaha ermek. İsm-i failî: مُفْلِحٌ cemisi: مُفْلِحِين مُفْلِحُون

أَفْلَحَ 20/64, 23/1, 87/14, 91/9.

تُفْلِحُوا 18/20.

تُفْلِحُون 2/189, 3/130 - 200, 5/35 - 90 - 100, 7/69, 8/45, 22/77, 24/31, 62/10.

يُفْلِحُ 6/21 - 135, 10/17 - 77, 12/23, 20/69, 23/117, 28/37 - 82.

يُفْلِحُون 10/69, 16/116.

المُفْلِحُون 2/5, 3/104, 7/8 - 157, 9/88, 23/102, 24/51, 30/38, 31/5, 58/22, 59/9, 64/16.

المُفْلِحِين 28/67.

4 — فلق — 1167

a) الفَلَقُ Sabah / Mahlukat / (İki tepe arasındaki) alçak arazi.

الفَلَق 113/1.

b) فَالِقٌ İsm-i fail: Yaran, yarıcı.

فَالِقُ 6/95 - 96 (= karanlığı yarıp sabahı ortaya çıkaran).

c) انْفَلَقَ يَنْفَلِقُ İnfilak etmek, yarılmak, ikiye ayrılmak.

فَانْفَلَقَ İkiye ayrılmak, yarılmak: 26/63.

25 — فلك — 1168

a) الفُلْك Gemi, gemiler.

الفُلْك Gemiler (gemi manası da muhtemel olarak): 7/64,10/73,11/37 - 38, 23/27 - 28, 26/119; gemiler: 2/164, 10/22, 14/32, 16/14, 17/66, 22/65, 23/22, 29/65, 30/46, 31/31, 35/12, 36/41, 37/140, 40/80, 43/12, 45/12.

b) الفَلَك Medar, yörünge.

فلك 21/33, 36/40.

1 — فلن — 1169

فُلَانٌ ilan, falan, falanca.

فُلَانًا 25/28.

1 — فند — 1170

فَنَّدَ يُفَنِّدُ Bunaklık isnad etmekle kınamak, bunak demek.

تُفَنِّدُونِ Aslı: تُفَنِّدُونِى 12/94.

1 — فنن — 1171

الغَنَنُ Yapraklı dal / Nevi, çeşit. Cemisi: فُنُونٌ أفْنَانٌ

أفْنَان Yapraklı dallar veya çeşitler: 55/48.

1 — فنى — 1172

فانٍ فَانِى İsm-i fail: Fânî, geçici.

فَانٍ 54/26.

1 — فهم — 1173

فَهَّمَ يُفَهِّمُ Tefhim etmek, anlamasını sağlamak.

فَهَّمْنَاهَا 21/79.

5 — فوت — 1174

a) فَاتَ يَفُوتُ فَوْتًا Elden çıkmak, kaçırmak, fevt etmek.

فَوْتَ Kaçırma: 34/51.

فَاتَكُم Elden çıkıp gitmek: 3/153, 57/23, 60/11.

b) تَفَاوُتٌ Masdar: İhtilaf, aykırılık, uygunsuzluk, değişiklik.

تَفَاوُت Değişiklik, düzensizlik: 67/3.

5 — فوج — 1175

الفَوْجُ evc, bölük. Cemisi: أفَاوِيجُ أفَاوِجُ فُوُوجٌ أفْوَاجًا

فَوْج 38/59, 67/8.

فَوْجًا 27/83.

افْوَاجًا 78/18, 110/2.

4 — فور — 1176

a) فَارَ يَفُورُ فَوْرًا فَوَرَانًا Kaynamak, şiddetli yanmak.

فَارَ 11/40, 23/27.

تَفُورُ 67/7.

b) الفَوْرُ Sür'at, çabukluk, anî, gecikmesiz.

فَوْرِهِم "Onlar da anîden üzerlerinize gelirlerse..." mealinde: 3/125.

30 — فوز — 1177

فَازَ يَفُوزُ فَوْزًا مَفَازًا مَفَازَةً Kurtulmak, kurtuluşa ermek, kazanmak.

فَائِزٌ İsm-i faili: cemisi: فَائِزِين فَائِزُون

فَازَ 3/185, 33/71.

فَأَفُوزَ 4/73.

الفَوْزُ 4/13, 5/119, 6/16, 9/72 - 89 - 110 -111, 10/64, 37/60, 40/9, 44/57, 45/30, 57/12, 61/12, 64/9, 85/11.

فَوْزًا 4/73, 33/71, 48/5.

مَفَازًا 78/31.

بِمَفَازَة 3/188.

بِمَفَازَتِهِم 39/61.

الفَائِزُون 9/20, 23/111, 24/52, 59/20.

1 — فوض — 1178

فَوَّضَ يُفَوِّضُ Bırakmak, havale etmek

أُفَوِّضُ 40/44.

43 — فوق — 1179

a) فَوْقُ Üstünde, üstüne / اَلْفَوْقُ Üst.

فَوْقُ Üstünde: 3/55, 4/11, 6/18 - 61 - 165, 12/36 - 76, 14/26, 16/88, 22/19, 24/40, 43/32, 48/10, 49/2; üstüne: 44/48; üst: 8/12.

فَوْقِكم Üstünde: 2/63 - 93, 6/65, 23/17, 33/10, 78/12.

فَوْقِه Üstünde: 24/40 (= iki defa).

فَوْقِها Üstünde: 2/26, 39/20, 41/10.

فَوْقِهم Üstünde: 2/212, 4/154, 5/66, 7/41 - 127 - 171, 16/26 - 50, 29/55, 39/16, 50/6, 67/19, 69/17.

فَوْقِهنَّ Üstünde: 42/5.

b) اَلْفَوَاقُ Dönüş, geri çeviriliş.

فَواقٍ 38/15.

c) أَفَاقَ يُفِيقُ اِفَاقَةً Ayılmak.

أَفاقَ 7/143.

1 — فوم — 1180

اَلْفُومِ Buğday, ekmek, sarımsak.

فُومِها Buğday: 2/61.

13 — فوه — 1181

فِي ... فَا ... فُو ... اَلْفُوهُ Ağız.

Cemisi: اَفْوَاهٌ

فَاه 13/14.

أَفْوَاهِكم 24/15, 33/4.

أَفْوَاهِهِم 3/118 - 167, 5/41, 9/8 - 30 - 32, 14/9, 18/5, 36/65, 61/8.

7 — فىء — 1182

a) فَاءَ يَفِيءُ فَيْئًا Dönmek.

فَاءَتْ 49/9.

فَاؤُا 2/226.

تَفِيءَ 49/9.

b) أَفَاءَ fiili: Ganimetlendirmek, ganimet olarak vermek.

أَفَاءَ 33/50, 59/6 - 7.

c) تَفَيَّأَ يَتَفَيَّؤُ (Gölgesi) düşmek, dönmek, meyl etmek.

يَتَفَيَّؤُ 16/48.

9 — فيض — 1183

a) فَاضَ يَفِيضُ فَيْضًا Boşalmak, akmak, dökülmek.

تَفِيضُ 5/83, 9/92.

b) أَفَاضَ يُفِيضُ اِفَاضَةً Yürümek, akın etmek / (Lafa vb.) dalmak / Aşırmak, vermek, aktarmak, ikram etmek.

أَفَاضَ Akın etmek, yürümek: 2/199.

أَفَضْتُم Akın etmek, yürümek: 2/198; dalmak: 24/14.

تُفِيضُون Dalmak: 10/61, 46/8.

أَفِيضُوا Akın etmek: 2/199; ikram etmek: 7/50.

1 — فيل — 1184

اَلْفِيلِ il.

اَلْفِيلِ 105/1.

حرف القاف

1185 — ق — 1

القَافُ - قٓ Arap alfabesinin yirmi birinci harfi olup huruf-u mukattaadan biri olarak Kur'ân'da variddir.

قٓ 50/1.

1186 — قبح — 1

المَقْبُوحُ İsm-i mef'ul: Çirkinleştirilmiş; iğrenç kimse / Her türlü hayırdan uzaklaştırılmış. Cemisi: مَقْبُوحِين مَقْبُوحُون

المَقْبُوحِين İğrenç kimseler, çirkinleştirilmiş olanlar veya her türlü hayırdan uzaklaştırılmış kişiler: 28/42.

1187 — قبر — 8

a) القَبْرُ Kabir, mezar. Cemisi: قُبُورٌ

قَبْره 9/84.

القُبُور 22/7, 35/22, 60/13, 82/4, 100/9.

b) المَقْبَرَةُ Kabristan, mezaristan. Cemisi: مَقَابِرُ

المَقَابِر 102 (= Kabristanları ziyaret, ölümden kinayedir.)

c) أَقْبَرَ fiili; Kabre konulmasını (defnedilmesini) emretmek; kabre konulmuş (defnedilmiş) yapmak.

فَأَقْبَرَه Kabre gömdürmek veya defnedilmesini emretmek: 80/21.

1188 — قبس — 3

a) القَبَسُ Ateş; meş'ale; kor/İktibas edilmiş, alınmış / Yakılmış.

قَبَس Kor: 20/10; kor veya muktebes = iktibas edilmiş, alınmış: 27/7 (= yahut yakılmış).

b) اقْتَبَسَ يَقْتَبِسُ İstifade etmek, faydalanmak.

نَقْتَبِسْ 57/13 (= Buradaki nur, ışık manasına gelir.)

1189 — قبض — 9

a) قَبَضَ يَقْبِضُ قَبْضًا (Eli ile) tutmak; avuçlamak / Çekmek, silivermek / (Rızkı v.s. yi) daraltmak, kısmak / (Kanatlarını art arda) kapamak, yummak / Elini çekmek, cimrilik etmek = قَبَضَ يَدَه

فَقَبَضْتُ "Elime, üzerinden elçinin atının geçtiği topraktan bir avuç toprak aldım." mealinde: 20/96.

قَبَضْنَاه Silivermek, sürüklemek, çekmek: 25/46.

يَقْبِضُ Daraltmak, kısmak: 2/245.

يَقْبِضْن Kapamak, yummak: 67/19.

يَقْبِضُون (Ellerini hayırdan) çekmek, (ellerini) sıkı tutmak. يَقْبِضُون أيْدِيهم Cimrilik etmek, üzerlerine düşen (sadaka, zekat, Allah yolunda harcama gibi) şeyleri eda etmemek = 9/67.

b) القَبْض Darlık, sıkıntı / Silme, sürükleme, çekme.

قَبْضًا Silme, çekme, sürükleme: 25/46.

c) القَبْضَة Kabza /Avuç dolusu / Avuç içi.

قَبْضَة Avuç dolusu, bir avuç: 20/96.

قَبْضَتُه Avuç içi: "Kıyamet günü bütün arz avucunun içindedir." mealinde: 39/67 (= Avuç içinden maksat, mülkiyet olup; kıyamet günü bütün arzın Allah'ın mülkiyet, idare ve tasarrufunda bulunacağı, hiçbir şeyin O'nun idare ve tasarrufuna müdahale edemeyeceği bildirilmektedir.)

d) المَقْبُوض Tutulan, kabzedilen, alıkonan manasında ism-i mef'ul مَقْبُوضَة müennesidir.

مَقْبُوضَة (Borçludan) alınmış, kabzedilmiş (rehinler): 2/283.

1190 — قبل — 294

قَبِلَ يَقْبَلُ قَبُولًا Kabul etmek (tasdik etmek; isteyerek almak; razı olmak ve bağışlamak; mükâfatlandırmak; müsamaha gösterip icabet etmek; hoşnud olup karşılığını vermek, benimseyip benımsetmek). İsm-i faili: قَابِلٌ

تَقْبَلُوا Tasdik etmek, kabullenmek: 24/4.

يُقْبَلُ Razı olup bağışlamak: 9/104, 42/25.

تُقْبَلَ Razı olup bağışlamak: 3/90, hoşnud olunup karşılığı verilmek (Allah'ın razı olup sevap vermesi): 9/54.

يُقْبَلَ Müsamaha gösterilip icabet edilmek: 2/48; hoşnud olunup karşılığı verilmek: 2/123, benimsenmek, rıza gösterilmek: 3/85; kabul edilip alınmak: 3/91.

قَبُول Rıza ile karşılama, kabul buyurma: 3/37.

قَابِل Razı olup bağışlayan: 40/3.

b) أقْبَلَ يَقْبِلُ Çıkıp gelmek / Karşılamak / Öne atılmak / Yönelmek.

أقْبَلَ (Birbirlerine) dönmek, yönelmek: 37/27 - 50, 52/25, 68/30.

فأقْبَلَت Gelmek veya girmek yahut tevecüh etmek (yönelmek): 51/ 29.

أقْبَلْنا Gelmek veya dönmek: 12/82 (= "İçinde bulunduğumuz şehre ve kendileriyle birlikte geldiğimiz kervana sor" veya "... kendileriyle birlikte döndüğümüz..." mealinde.)

أقْبَلُوا Yönelmek, dönmek: 12/71; gelmek: 37/94.

أقْبِلْ Öne atılmak: 28/31.

c) تَقَبَّلَ يَتَقَبَّلُ Kabul etmek; kabul ile karşılamak.

فَتَقَبَّلَها Kabul ile karşılamak yahut rıza göstermek: 3/37 (= Hz. Meryem'in annesi Meryem'i doğurduğu vakit, bu, kabul ile karşılanmış; erkeğe bedel dişinin nezredilmesi hususuna rıza gösterilmiştir.)

نَتَقَبَّلُ (Amellerinden) razı olup sevap vermek: 46/16.

يَتَقَبَّلُ (Kurbanlarını) kabul edip sevap vermek: 5/27.

تَقَبَّلْ (Amellerinden) razı olup sevap vermek: 2/127; kabul ile karşılamak: 3/35; kabul edip icabet etmek: 14/40.

تُقَبَّلَ Rıza gösterilip sevabı verilmek: 5/27 - 36.

قِبَلِكَ Yön, cihet: 70/36.

قِبَلِهِ Ön taraf, ön cihet: 57/13.

j) قَبْلُ Önce.

قَبْلُ 2/25 - 89 - 91 - 108 - 237 - 254, 3/4 - 93 - 143 - 164, 4/47 - 94 - 136 - 159 - 164, 5/34 - 59 - 77, 6/28 - 84 - 158, 7/53 - 101 - 123 - 129 - 155 - 173, 8/71, 9/30 - 48 - 50 - 107, 10/74 - 91, 11/49 - 62 - 78 - 109, 12/6 - 37 - 64 - 76 - 77 - 80 - 100, 13/6, 14/22 - 31 - 44, 15/27, 16/118, 17/58, 18/109, 19/7 - 9 - 23 - 67, 20/71 - 90 - 114 - 115 - 130 (= iki kere) - 134, 21/ 51 - 76, 22/78, 23/83, 24/58, 26/49, 27/38 - 39 - 40 - 46 - 68, 28/12 - 48, 30/4 - 42 - 43 - 49, 33/15 - 38 - 49 - 62, 34/53 - 54, 38/16, 39/8 - 54 - 55, 40/34 - 67 - 74, 41/48, 42/47, 46/4, 48/15 - 16 - 23, 50/39 (= iki defa), 51/16 - 46, 52/26 - 28, 53/52, 56/45, 57/10 - 16 - 22, 58/3 - 4, 62/2, 63/10, 64/5, 71/1.

قَبْلَكَ 2/4, 3/184, 4/60 - 162, 6/10 - 34 - 42, 10/94, 12/109, 13/32 - 38, 15/10, 16/43 - 63, 17/77, 21/7 - 25 - 34 - 41, 22/52, 25/20, 23/48, 30/47, 32/3, 34/44, 35/4, 39/65, 40/78, 41/43, 42/3, 43/23 - 45.

قَبْلَكُمْ 2/21 - 183 - 214, 3/137 - 186, 4/26 - 131, 5/5 - 57 - 102, 7/38, 9/69 (= iki defa), 10/13, 11/116, 14/9, 24/34, 29/18.

قَبْلَنَا 2/286, 6/156.

قَبْلَهُ 2/198, 3/144, 5/75, 10/16, 11/17, 12/3, 17/107, 20/134, 28/52 - 53 - 78, 29/48, 30/49, 43/21, 46/12, 69/9.

قَبْلَهَا 13/30, 27/42.

قَبْلَهُمْ 2/118, 3/11, 6/6 - 148, 8/52 - 54, 9/70, 10/39 - 102, 12/109, 13/6 - 42, 16/26 - 33 - 35, 19/74 - 98, 20/128, 21/6, 22/42, 24/55 - 59.

يُتَقَبَّلَ Rıza gösterilip sevabı verilmek: 5/27, 9/53.

d) مُتَقَابِلٌ İsm-i fail: Karşısına geçen. Cemisi: مُتَقَابِلِينَ مُتَقَابِلُونَ

مُتَقَابِلِينَ "karşılıklı" "karşı karşıya": 15/47, 37/44, 44/53, 56/16.

e) مُسْتَقْبِلٌ İsm-i fail: Karşılayan, karşılayıcı, yönelen.

مُسْتَقْبِلَ (Vadilerine doğru) yönelip gelen: 46/24.

f) اَلْقِبْلَةُ Kıble (= Namazda teveccüh edilen yön) / Teveccüh edilen yön / Mescid, namaz kılınan yer.

اَلْقِبْلَةَ Kıble: 2/143 - 144 - 145; mescid: 10/87.

قِبْلَتَكَ Kıble: 2/145.

قِبْلَتِهِمُ Kıble: 2/142 - 145.

g) اَلْقَبِيلُ Cemaat, kefil, aşiret, aveneler. Cemisi: قُبُلٌ

قَبِيلًا "cemaat cemaat" veya (davanın sahih oluşuna şahitlik eden) kefiller: 17/92.

قَبِيلُهُ Aveneler, yardımcılar: 7/27.

h) اَلْقَبِيلَةُ Kabile. Cemisi: قَبَائِلُ

قَبَائِلَ 49/13.

ı) اَلْقُبُلُ Ön /Göz önündeki.

قُبُلٍ Ön: 12/26.

قُبُلًا "gözleri önüne", "karşılarına": 6/111, 18/55. Birinci âyetteki قُبُلًا lafzı, قَبِيلٌ kelimesinin cemisi olarak "cemaat cemaat" veya (Rasulün sıdkına, doğru sözlü oluşuna) kefil olanlar manasında olması da muhtemeldir.

ı) اَلْقَبْلُ Yön, cihet / Ön taraf / Karşı koyma gücü, mukavemet

قِبَلٍ Yön, cihet: 2/177; mukavemet: 27/37.

29/3, 30/9, 32/26, 34/45, 35/25 - 44, 36/31, 37/71, 38/3 - 12, 39/25 - 50, 40/5 - 21 - 82, 41/25, 44/17 - 37, 46/18, 47/10, 50/12 - 36, 51/52, 54/9, 55/56 - 74, 58/5, 59/9 - 15, 67/18.

قِبَلِى 3/183, 21/24, 46/17.

1191 — قتر — 5

a) قَتَرَ يَقْتُرُ قَتْرًا قُتُورًا Dar geçindirmek, fazla sıkmak.

يَقْتُرُوا Aileleri için harcamalarda bulunurlarken çok sıkı davranmadıkları, onların geçimlerini darlaştırmadıkları bildirilmektedir: 25/67.

b) القَتُورُ Çok cimri, cimrilik ruhuna işlemiş olan.

قَتُورًا 17/100.

c) القَتَرُ القَتَرَةُ Kara (= Korku veya kederden doğan yüzdeki değişiklik).

قَتَرٌ 10/26.

قَتَرَةٌ 80/41.

d) المُقْتِرُ Dar geçimli, fakir.

المُقْتِرِ 2/236.

1192 — قتل — 170

a) قَتَلَ يَقْتُلُ قَتْلًا Öldürmek. İsm-i faili: قَاتِلٌ

قَتَلَ 2/251, 4/92, 5/32 (= iki defa) - 95

قَتَلْتُ 18/74, 20/40, 28/19 - 33.

قَتَلْتُم 2/72.

قَتَلْتُمُوهم 3/183.

قَتَلْنَا 4/157.

قَتَلَه 5/30 - 95, 18/74.

قَتَلَهم 8/17.

قَتَلُوا 6/140.

قَتَلُوه 4/157 (= iki defa).

اقْتُلْ 40/26.

لاَقْتُلَنَّك 5/28.

لاَقْتُلَنَّك 5/27.

تَقْتُلَنِى 5/28, 28/19.

تَقْتُلُوا 5/95, 6/151 (= iki kere), 12/10, 17/31 - 33; Şu âyet iki mana ile izah edilmiştir: 4/29 (= "Aranızda fesad ve fitneyi gerektiren cürümleri işlemeyiniz ki, tâ birbirinizi öldürmeyesiniz" veya "Biriniz kendisini tevbesi kabul olması için öldürmesin" mealinde. Onlar, tevbe eden kimsenin ancak kendisini öldürmesi yani intihar etmesi ile tevbesi kabul edileceği itikadında idiler.)

تَقْتُلُونَ İntihar etmek veya katle sebep olmak manasında: 2/85; öldürmek: 2/87 - 91, 33/26, 40/28.

تَقْتُلُوه 28/9.

تَقْتُلُوهم 8/17.

يَقْتُل 4/92 - 93.

يَقْتُلن 60/12.

يَقْتُلُوك 8/30, 28/20.

يَقْتُلُون 2/61, 3/21 (= iki defa) - 112, 5/70, 9/111, 25/68.

يَقْتُلُون Aslı: يَقْتُلُونَنِى 26/14, 28/33.

يَقْتُلُوننى 7/150.

اقْتُلُوا 9/5, 12/9, 40/25; şu âyetteki "Kendinizi öldürün" cümleciği "Birbirinizi öldürün" veya "Herkes kendisini öldürsün" meâlindedir: 4/66; şu âyette de "tevbe eden günahkârlarınız kendilerini öldürsünler, tevbeleri kabul edilmesi için intihar etsinler" veya "günahkâr olmayanlarınız, - Allah'ın rızasını kazanmak için - günahkârları öldürsünler" meâlindedir: 2/54.

اقْتُلُوه 29/24.

اقْتُلُوهم 2/191 (= iki kere), 4/89 - 91.

قُتِلَ 3/144, 17/33; şu âyetlerde "Gebe resice" manasında beddua olarak

يُقَاتِلُوكم 2/191, 3/111, 4/90 (= iki kere), 60/8.

يُقَاتِلُون 4/76 (= iki defa), 9/111, 61/4, 73/20.

يُقَاتِلُونكم 2/190 - 217, 9/36, 59/14.

قَاتِلْ 4/84.

فقَاتِلَا 5/24.

قَاتِلُوا 2/190 - 244, 3/167, 4/76, 9/12 - 29 - 36 - 123, 49/9.

قَاتِلُوهم 2/193, 8/39, 91/4.

قُوتِلْتم 59/11.

قُوتِلُوا 59/12.

يُقَاتَلُون 22/39.

القِتَال Muharebe, savaş, (cümledeki yerine göre de Allah yolunda cihad etme): 2/216 - 217 (= iki defa) - 246 (= iki kere), 3/121, 4/77 (= iki defa), 8/16 - 65, 33/ 25, 47/20.

قِتَالًا 3/167 (= Muharebe, savaş).

d) اقْتَتَلَ يَقْتَتِلُ Birbiriyle savaşmak; birbiriyle dövüşmek.

اقْتَتَلَ Birbiriyle savaşmak: 2/253.

اقْتَتَلُوا Birbiriyle savaşmak: 2/253, 49/9.

يَقْتَتِلَان Birbiriyle dövüşmek: 28/15.

e) القَتِيلُ Maktul, öldürülen. Cemisi: قَتْلَى

القَتْلَى 2/178.

1193 — قثأ — 1

القِثَّاءُ Acur, hıyar (salatalık); kabak.

قِثَّائِها Acur veya hıyar yahut kabak: 2/61.

1194 — قحم — 2

اقْتَحَمَ يَقْتَحِمُ Katlanmak / Atılmak. İsm-i faili: مُقْتَحِمٌ

اقْتَحَم Katlanmak, atılmak: 90/11.

مُقْتَحِمٌ (Ateşe) atılan, itilen, göğüs geren: 38/59.

variddir: 51/10 (= Onlar hükümlerinde ve görüşlerinde doğru olanı araştırmadıkları için böyle denmiştir.), 74/19 - 20, 80/17, 85/4.

قُتِلَتْ 81/9.

قُتِلْتم 3/157 - 158.

قُتِلْنا 3/154.

قُتِلُوا 3/158 - 168 - 169 - 195, 22/58, 47/4.

يُقْتَل 2/154, 4/74.

يُقْتَلُون 9/111.

القَتْل 2/191 - 217, 3/154, 5/30, 6/137, 17/33, 33/16.

قَتْلِهم 3/181, 4/155, 17/31.

b) قَتَّلَ يُقَتِّلُ تَقْتِيلًا Çokça öldürmek; amansızca öldürmek.

سَنُقَتِّلُ 7/127.

يُقَتِّلُون 7/141.

قُتِّلُوا 33/61.

يُقَتَّلُوا 5/33.

تَقْتِيلًا 33/61.

c) قَاتَلَ يُقَاتِلُ قِتَالًا مُقَاتَلَة Muharebe etmek, savaşmak.

قَاتَلَ 3/146, 57/10.

قَاتَلَكم 48/22.

قَاتَلَهم Buradaki قَاتَلَهم الله terkibi her iki âyette de "Allah onları kahretsin" manasında bedduadır: 9/30, 63/4.

قَاتَلُوا 3/195, 33/20, 57/10.

قَاتَلُوكم 2/191, 4/90, 60/9.

تُقَاتِلُ 3/13.

تُقَاتِلُوا 2/246, 9/83.

تُقَاتِلُون 4/75, 9/13.

تُقَاتِلُونهم 48/16.

تُقَاتِلُوهم 2/191.

نُقَاتِلَ 2/246 (= iki defa).

يُقَاتِلُ 4/74 (= iki kere).

يُقَاتِلُوا 4/90.

1195 — قدح — 1

القَدْحُ Masdar: Çıngı çıkarma, kıvılcım saçma.

قَدْحًا Allah Tealâ şu âyette, kayalık araziden sür'atlice geçmek sûretiyle ayaklarıyla çıngı çıkaran develere veya atlara yemin etmektedir: 100/2.

1196 — قدد — 5

a) قَدَّ يَقُدُّ قَدًّا Kesip biçmek, yırtmak.

قَدَدْتُ Yırtmak: 12/25.

قُدَّ Yırtılmak: 12/26 - 27 - 28.

b) القِدَّة (Ayrı ayrı görüşlere sahip fertleri bulunan) topluluk, kozmopolit halk kitlesi. Cemisi: قِدَدٌ

قِدَدًا Mezhep ve meşrebleri ayrı ayrı olan) topluluklar: 72/11.

Ele geçirmek / Galip gelmek / Hükmetmek / Yerine getirmek.

1197 — قدر — 132

a) قَدَرَ يَقْدِر قَدْرًا / Ayarlamak / Kadrini bilmek, ta'zim etmek / Daraltmak, kısıtlamak / Takdir etmek, kaderini çizmek / Gücü yetmek / Ölçüp biçmek. İsm-i faili: قَادِرٌ cemisi: قَادِرُون قَادِرِين İsm-i mef'ulü: مَقْدُورٌ

قَدَرَ Kısıtlamak: 89/16.

قَدَرْنا Takdir etmek, kaderini çizmek veya ayarlamak: 77/23.

قَدَرُوا Kadrini bilmek, ta'zim etmek: 6/91, 22/74, 39/67.

تَقْدِرُوا Ele geçirmek: 5/34, 48/21.

نَقْدِرَ Ayarlamak veya darlık vermek, sıkıştırmak yahut ele geçirmek: 21/87 (= "Kendisine, cezalandırma gibi bir hususla muamele yapmayacağımızı, bunu ayarlamayacağımızı sandı" veya "Hapis ve benzeri şeylerle kendisini sıkıştırmayacağımızı sandı" yahut "Kendisini ele geçiremeyeceğimizi sandı" mealinde.)

يَقْدِر Kısıtlamak: 13/26, 17/30, 28/82, 29/62, 30/37, 34/36 - 39, 39/52, 42/12; güç yetirmek (veya tasarrufta bulunabilmek): 16/75 - 76; güç yetirmek veya ele geçirmek: 90/5.

يَقْدِرُون Ele geçirmek, elde etmek: 2/264 (= Amellerine karşılık olarak herhangi bir fayda temin edemeyecekleri ifade edilmektedir. Amellerinden murad, gösteriş için yaptıkları harcamalar, yardımlardır.), 14/18, 57/29.

قُدِرَ Ayarlanmak veya kaderi tayin edilmek: 54/12; kısıtlanmak, kısılmak: 65/7.

القَدْر Azamet, şeref, kadr manalarında: 97/1 - 2 - 3.

قَدْرًا Takdir, muayyen hudud, kemiyet, nicelik, muayyen miktar: 65/3.

قَدْره Ta'zim, kadr veya "Allah'ı tam tanıyamadılar" mealinde: 6/91, 22/74, 39/67.

قَادِر Kudret sahibi, güç yetirici, kadir: 6/37 - 65, 17/99, 36/81, 46/33, 75/40, 86/8.

قَادِرُون Güç yetiriciler, kadir olanlar: 10/24, 23/8 - 95, 70/40.

القَادِرُون Ayarlayıcılar veya takdir ediciler, kaderini tayin edenler: 77/23.

قَادِرِين Ölçüp biçenler, (vakti) tayin ediciler: 68/25 (= Kesim zamanını tayin edip kendi başlarına bahçenin meyvelerini elde etmeye giriştiklerinden bahsedilmektedir.); güç yetiriciler: 75/4

مَقْدُورًا Yerine getirilmiş veya hükmedilmiş: 33/38.

yahut (miktarını) tahdid ve tayin etmek veya kaderini tayin etmek: 25/2, 80/19.

قَدَّرُوها Muayyen miktarlara (ölçülere) göre yapmak: 76/16.

يُقَدِّرُ Tahdid ve tayin etmek: 73/20 (= Gece ve gündüzden her birinin uzayıp kısalmasını takdir ve tayin edenin Allah Teâlâ olduğu bildirilmektedir.)

قَدْرٌ Ölçüp biçmek, (sağlam dokumak için önceden) ölçüsünü almak: 34/11.

تَقْدِير Muhkem tedbir, sağlamca takdir ve ayarlama: 6/96, 36/38, 41/12.

تَقْدِيرًا (Miktarını) tahdid ve tayin etme yahut kaderini çizme: 25/2; belirli miktarlara (ölçülere) göre yapma: 76/16.

c) الْقَدِيرُ Kudreti büyük, gücü sonsuz (olan Allah).

قَدِيرٌ 2/20 - 106 - 109 - 148 - 259 - 284, 3/26 - 29 - 165 - 189, 5/17 - 19 - 40 - 120, 6/17, 8/41, 9/39, 11/4, 16/70 - 77, 22/6 - 39, 24/45, 29/20, 30/50 - 54, 35/1, 41/39, 42/9 - 29 - 50, 46/33, 57/2, 59/6, 60/7, 64/1, 65/12, 66/8, 67/1.

قَدِيرًا 4/133 - 149, 25/54, 33/27, 35/44, 48/21.

d) الْمِقْدَارُ Miktar, muayyen ölçü / Uzunluk / Uzama, süre.

بِمِقْدَارٍ 13/8 (=ölçü).

مِقْدَارُه Uzunluk veya uzama, süre, müddet: 32/5, 70/4.

e) مُقْتَدِرٌ İsm-i fail: Muktedir, güç yetiren, kudreti büyük, mutlak hâkimiyet sahibi. (Allah Teâlâ'nın isimlerindendir.). Cemisi: مُقْتَدِرُون

مُقْتَدِر 54/42 - 55.

مُقْتَدِرًا 18/45.

مُقْتَدِرُون 43/42.

b) قَدَّرَ يُقَدِّرُ تَقْدِيرًا Takdir etmek, tayin etmek / Takdir etmek, kaderini çizmek / Hükmetmek, vukuuna hükmetmek / Ölçüp biçmek / Ayarlamak / Ölçüyle yapmak.

قَدَّرَ Takdir ve tayin etmek: 41/10 (= Arzda yaşayacak olan canlıların rızıklarının adetlerinin tayin ve tahdid edildiği bildiriliyor.); ölçüp biçmek: 74/18 (= "Kendi kendine, diyeceği sözü kararlaştırdı" veya "İçinden, söyleyeceği sözü hazırladı" yahut "Niyetlenip, söylemeye karar verdi" mealinde manalar da verilmiştir. Âyette bahsi geçen zat Velid ibni Muğîre'dir.) - 19 - 20; takdir etmek, kaderini tayin etmek: 87/3.

قَدَّرْنا Hükmetmek, vukuuna hükmetmek: 15/80; takdir ve ta'yin etmek: 34/18 (= Bir şehirden diğerine gidişteki vakitlerin tayininden bahsedilmektedir. Şöyle ki: Bir şehirden sabahleyin çıkan kimse, öğle vakti diğerine varır, öğle vakti bir şehirden yola çıksa, akşama doğru diğerine varır. Yahut bu, şehirler arasında gidiş - gelişteki mesafelerin tayin ve tahdidi olarak izah edilmiştir. Her iki şehir arasında bir mil mesafe bulunduğu söylenmiştir.); hükmetmek, takdir etmek: 56/60.

قَدَّرْناه Takdır ve tayin etmek: 36/39 (= Ayın, muayyen menzillerdeki seyri tayin edilmiş olduğundan bahsedılmektedir. Muayyen menzillerdeki seyrinin vukuuna hükmedilmiştir, dıye de izah edilmiştir.)

قَدَّرْناها Hükmetmek, takdir etmek: 27/57.

قَدَّرَه (Muayyen menzillerde seyrini) takdir ve tayın etmek veya (Muayyen menzıllerde seyrinin vukuuna) hükmetmek: 10/5; ayarlamak

f) القَدَرُ Kader / Miktar, kemiyet / Güç, takat / Tayin edilen vakit, tayin edilen yer.

قَدَر Miktar yahut kemiyet, ölçü: 15/21, 23/18, 42/27, 43/11, 54/49; tayin edilen vakit: 20/40, 77/22.

قَدَرًا Kader, muhkem ve mübrem hüküm: 33/38.

قَدْرِه Takat, (mâlî) güç, kudret: 2/ 236 (= iki kere).

بِقَدَرِها Takat (vüs'at, hacim): 13/17.

g) القِدْرُ Tencere, kazan. Cemisi: قُدُورٌ

قُدُور Kazanlar: 34/13.

10 — قدس — 1198

a) القُدْسُ Temizlik, tertemiz olma, kudsîlik.

رُوحُ القُدُسِ = Kudsî Ruh: Cebrail Aleyhisselâm.

رُوحُ القُدُس 2/87 - 253, 5/110, 16/102.

b) القُدُّوسُ Bütün noksan sıfatlardan uzak, münezzeh ve mukaddes (olan Allah).

القُدُّوس 59/23, 62/1.

قَدَّسَ يُقَدِّسُ Takdis etmek (şanına yakışmayan şeylerden tenzih etmek) / Temizlemek, tertemiz yapmak. İsm-i mef'ulü: مُقَدَّسَة مُقَدَّس

نُقَدِّسُ Takdis etmek: 2/30.

المُقَدَّس Mukaddes = tertemiz. الوَادِ المُقَدَّس Mukaddes vadi, (putperestlerin v.b. batıl akide sahiplerinin ortaya çıkardıkları pisliklerden, kirlerden arınmış) tertemiz vadi: 20/12, 79/16.

المُقَدَّسَة Mukaddes = tertemiz.

الارْضُ المُقَدَّسَة Tertemiz belde, mukaddes arazi (Filistin veya Tur dağı ve civarı yahut Şam ve civarı): 5/21.

48 — قدم — 1199

a) قدم يَقْدُمُ Başına geçmek, ele almak

قَدَمَنا 25/23.

b) قَدَم يَقْدُمُ Öne geçmek / Kumanda etmek, götürmek.

يَقْدُمُ Öne geçmek veya götürmek, öncülük etmek: 11/98.

c) قَدَّمَ يُقَدِّمُ Vukua gelmesine sebep olmak / Önceden yapmak / ... den önce yapmak / Öne almak / Mecaz olarak: قَدَّمَتْ يَدَاه Geçmişte yapmak / Önceden bildirmek / Hazırlamak / Önüne geçmek.

قَدَّمَ Vukua gelmesine sebep olmak: 38/61; öne almak: 75/13 (= İnsanın; ister hayatının ilk devrelerinde yapsın, isterse ömrünün sonuna doğru yapsın, yaptığı her şey kendisine bildirileceği hususundan bahsedilmektedir.)

قَدَّمَتْ (Geçmişte yapmak): 2/95, 3/182, 4/62, 5/80, 8/51, 18/57, 22/10, 28/47, 30/36, 42/48, 62/7, 78/40; hazırlamak manasında: 59/18 (= insanın; - kıyamet günü kendisine fayda vermesi için - önceden hazırlık yapması, dünya hayatında iken yapacağı şeylere dikkat etmesi gerektiği bildirilmektedir.); öne almak (ömrünün ilk devrelerinde yapmak): 82/5.

قَدَّمْتُ Vukuundan önce haber vermek, önceden bildirmek: 50/28 (= Azap başlarına gelmeden önce, ileride azabın vukua geleceği bildirilmiştir.); hazırlamak, hazırlık yapmak: 89/24 (= İnsan; dünya hayatında iken iyi ameller ve temiz işler yaparak, bunların âhiretteki hayatına fayda vermesine çalışmayınca, âhirette nasıl yakınıp dövüneceği mevzusu anlatılmaktadır.)

قَدَّمْتُم Hazırlamak, önceden saklamak: 12/48.

قَدَّمْتُمُوه Vukua gelmesine sebep olmak: 38/60 (= Elebaşların, kendilerini

f) القَدِيمُ Eski, önceki.

القَدِيم Eski: 12/95, 36/39.

قَدِيمٌ Eski: 46/11.

g) الأَقْدَمُ Daha önceki. Cemisi: أَقْدَمُون

الأَقْدَمُون Daha öncekiler ("daha önceki babalarınızın ve dedelerinizin...", "daha önceki ecdadınızın, atalarınızın..." أَباؤُكُم الأَقْدَمُون = 26/76.

h) القَدَمُ Ayak / Mecazen: Yadigâr; eskiden kalma (eskilerin bıraktığı) güzel fiil ve iş; öne geçici. Cemisi: أَقْدَامٌ

قَدَمَ صِدْقٍ Öne geçen, قَدَمَ صِدْقٍ öne geçici ve sabit fazilet, ileri derecedeki mertebe (kademe): 10/2; ayak: 16/94 (= Ayağın kaymasından murad, ölçüyü kaçırıp şeriat caddesinden çıkmaktır.)

الأَقْدَام Ayaklar: 8/11 (= "Onunla içinizde kahramanlık ruhuna yerleştirmek için..." mealinde olup ayakları sağlam durdurmanın izahıdır.), 55/41 (= Perçemler ile ayaklardan tutulmasından murad, yaka - paça edip cehenneme atmaktır.)

أَقْدَامَكُم Ayaklar: "içinizde kahramanlık ve atılganlık ruhunu yerleştirir" mealinde olup ayakların tespitinin (sağlam durdurulmasının) izahıdır: 47/7.

أَقْدَامَنَا Ayaklar: 41/29; ثَبِّتْ أَقْدَامَنَا "Ayaklarımızı sağlam tut" manasında olup, içimizde kahramanlık ve atılganlık ruhunu yerleştir, demektir: 2/250, 3/147.

kandırıp kötü yola teşvik etmek sûretiyle neticede başlarına azap getirdiklerini şekva tarzında dile getirmektedirler.)

قَدَّمُوا Öne almak (dünya hayatında iken yapmak): 36/12.

تُقَدِّمُوا Hazırlamak, takdim etmek (dünya hayatında iken hayırlı ameller yapmak): 2/110, 73/20; öne atılmak, önüne geçmek: 49/1; ... den önce yapmak: 58/13 (= âyette, Rasulullah ile gizlice konuşma yapmadan önce sadaka verilmesi mevzusu geçmektedir.)

قَدِّمُوا Hazırlık yapmak: 2/223 (= "İleride - yahut âhirette - faydalanmanız için, şimdiden güzel ameller işleyin" mealinde); ... den önce yapmak: 58/12 (= "gizli konuşmanızı yapmadan önce sadaka veriniz" mealinde olup; sadaka verilmesinin Rasulullah ile gizlice konuşma yapmaya takdim edilmesi gerektiğinden bahsediliyor.)

d) تَقَدَّمَ يَتَقَدَّمُ İlk defa (yahut geçmişte) vuku bulmak / Öne geçmek.

تَقَدَّم Geçmişte vuku bulmak, "Allah'ın; sana mağfiret edip, geçmiş ve gelecek (geçmişte işlemiş olduğun ve gelecekte işleyeceğin) bütün günahlarını bağışlaması için...": 48/2.

يَتَقَدَّم Öne geçmek, ileri geçmek: 74/37 (= "Sizden, hayırlı işlerde ileri geçmek yahut geri kalmak isteyen kimseler için..." mealinde.)

e) اسْتَقْدَمَ يَسْتَقْدِمُ İleri gitmek, ileri geçmek. İsm-i faili: مُسْتَقْدِم cemisi: مُسْتَقْدِمِين مُسْتَقْدِمُون

تَسْتَقْدِمُون İleri geçmek: 34/30.

يَسْتَقْدِمُون İleri geçmek: 7/34, 10/49, 16/61.

الْمُسْتَقْدِمِين (Hayırda) ileri geçenler, öne geçenler: 15/24.

2 — قدو — 1200

اقْتَدَى يَقْتَدِي Yanında yer almak, tabi olmak, uymak. İsm-i faili: مُقْتَدِي cemisi: مُقْتَدُون

اقْتَدِهْ Sonundaki هاء avakf için gelmiştir. 6/90 (= Tabi' olmak).

سَنُقْرِئُكَ Okutmak (okur kılmak veya okumayı öğretmek): 87/6.

c) القُرْآن Kur'ân-ı Kerim / Okuma, okunuş / Mecazen: Namaz.

قُرْآن Kur'ân-ı Kerim: 10/15 - 61, 15/1, 36/69, 56/77, 85/21; namaz

قُرْآنَ الفَجْرِ = sabah namazı: 17/78 (= iki defa varid olup; bunun namaza ıtlak edilmesi, kıraatin namazın bir rüknü olması sebebiyledir. Rüku' ve sucûdun namaza ıtlak edilmesi gibi, buradaki قُرْآن lafzı da namaza ıtlak edilmiştir. Fakat bazı zatlar buradaki قُرْآن'a kelimesinin kıraat manasına geldiğini söyleyerek izahda bulunmuşlardır.)

القُرْآن Kur'ân-ı Kerîm: 2/185, 4/82, 5/101, 6/19, 7/204, 9/111, 10/37, 12/3, 15/87 - 91, 16/98, 17/9 - 41 - 45 - 46 - 60 - 82 - 88 - 89, 18/54, 20/2 - 114, 25/30 - 32, 27/1 - 6 - 76 - 92, 28/85, 30/58, 34/31, 36/2, 38/1, 39/27, 41/26, 43/31, 46/29, 47/24, 50/1 - 45, 54/17 - 22 - 32 - 40, 55/2, 59/21, 73/4 - 20, 76/23, 84/21.

قُرْآناً Kur'ân-ı Kerîm: 12/2, 13/31, 17/106, 20/113, 39/28, 41/3 - 44, 42/7, 43/3, 72/1.

قُرْآنه Okunuş: 75/17 - 18.

d) القُرْءُ Hayız (aybaşı) müddeti / İki aybaşı arasındaki müddet. Cemisi: قُرُوءٌ

قُرُوء Hayız müddeti veya iki hayız arasındaki müddet: 2/228.

1203 — قرب — 96

a) قَرَبَ يَقْرَبُ قُرْبَانًا Yaklaşmak / Mübaşeret etmek, yapmak, işlemek.

تَقْرَبا Yaklaşmak: 2/35, 7/19.

تَقْرَبُوا Mübaşeret etmek = (Namaza) başlamak: 4/43; işlemek: 6/151;

مُقْتَدُون Tabi olanlar, yolunda gidenler: 43/23.

1201 — قذف — 9

قَذَفَ يَقْذِفُ قَذْفًا Fırlatmak, salmak, bırakmak, atmak / Musallat etmek, peşine salmak / قَذَفَ بالغَيْب Bilmeden (delilsiz zan üzere) konuşmak.

قَذَفَ Solmak, düşürmek: 33/26, 59/2

قَذَفْنَاهَا Atmak: 20/87.

نَقْذِف Musallat etmek, üzerine salmak veya atmak: 21/18.

يَقْذِف Musallat etmek, üzerine salmak veya atmak: 34/48 (= Hakkın, batıl üzerine salındığından veya hakkın getirilip batılın atıldığından bahsedilmektedir.)

يَقْذِفُون Bilmeden, delilsiz olarak konuşup kafadan atmak: 34/53.

اقْذِفِيه Bırakmak, koymak: 20/39; bırakmak, atmak: فَاقْذِفِيه 20/39.

يُقْذَفُون Atılmak, (şihablarla, göktaşlarıyla) taşlanmak: 37/8.

1202 — قرأ — 88

a) قَرَأَ يَقْرَؤُ قِرَاءَةً قُرْآنًا Okumak.

قَرَأْتَ 16/98, 17/45.

قَرَأْنَاه 75/18. Âyette geçen قُرْآنه lafzı masdar olup; kıraat, okunuş manasına gelir.

قَرَأه 26/199.

لتَقْرَأه 17/106.

نَقْرَؤُه 17/93.

يَقْرَءُون 10/94, 17/71.

اقْرَأْ 17/14, 96/1 - 3.

اقْرَءُوا 69/19, 73/20 (= iki defa).

قُرِئَ 7/204, 84/21.

b) أَقْرَأَ يُقْرِئُ Okutmak.

قُرُبَاتٍ (Allah katında) yakınlık sağlayan salih ameller: 9/99.

e) قَرِيبٌ Yakın (zaman veya mekan cihetiyle yahut ahval itibariyle ve ilim yönünden yahut akrabalık noktasından).

قَرِيب İlim noktasından ve isteklere cevap verme noktasından yakın olan Allah Teâlâ: 2/186, 11/61, 34/50; ahval itibariyle: 7/56; zaman yönünden: 2/214, 4/17 - 77, 11/64 - 81, 14/44, 21/109, 42/ 17, 61/13, 63/10; 72/25; mekan cihetiyle: 34/51, 50/41.

قَرِيبًا Mekan zarfı olarak: 13/31; zaman yönünden: 9/42, 17/51, 33/63, 48/18 - 27, 59/15, 70/7, 78/40.

f) القُرْبَى Akrabalar, yakınlar / Akrabalık, karabet yakınlık.

القُرْبَى Karabet, yakınlık: 2/83 - 177, 4/8 - 36 (= iki defa), 5/106, 6/152, 8/41, 9/113, 16/90, 17/26, 24/22, 30/38, 35/18, 59/7; akrabalar, yakınlar: 42/23.

g) اَقْرَبُ En yakın, daha yakın manasında ism-i tafdil. Cemisi: أَقْرَبِين أَقْرَبُون

اَقْرَبُ En yakın: 2/237, 5/8; daha yakın: 3/167, 4/11, 16/77, 17/57, 18/24 - 81, 22/13, 50/16, 56/85.

اَقْرَبُهم En yakın (olanlar): 5/82.

الاَقْرَبُون En yakınlar, yakın akrabalar: 4/7 (= iki defa) - 33.

الاَقْرَبِين En yakınlar, yakın akrabalar: 2/180 - 215, 4/135, 26/214.

h) المُقَرَّبُ İsm-i mef'ul: Yaklaştırılmış, yakınlık kazanmış (Allah katında yüksek bir dereceye ve ulvî bir mertebeye nail olmuş kimse). Cemisi: مُقَرَّبِين مُقَرَّبُون

المُقَرَّبُون 4/172, 56/11, 83/21 - 28.

المُقَرَّبِين 3/45, 7/114, 26/42, 56/88.

ı) مَقْرَبَةٌ Yakınlık, akrabalık.

yapmak (alıp harcamak): 6/152, 17/34; işlemek, tevessül etmek, yeltenmek: 17/32.

تَقْرَبُون Aslı: تَقْرَبُونَنِى Yaklaşmak: 12/60.

تَقْرَبُوهَا Yaklaşmak: 2/187.

تَقْرَبُوهُن Mübaşeret etmek, yanaşmak (cinsî temas kurmak): 2/222.

يَقْرَبُوا Yaklaşmak: 9/28 (= Harem'e girmek).

b) قَرَّبَ يُقَرِّبُ (Allah'ın rızasına nail olmak için) takdim etmek / Yakınlaştırmak; yakın kılmak; yakınlık sağlamak; yaklaştırmak.

قُرْبَا (Allah'ın rızasına yaklaşmak için) takdim etmek: 5/27.

قَرَّبْنَاه Yakın kılmak, himayesine almak: 19/52.

قَرَّبَه Yaklaştırmak, sunmak: 51/27.

تُقَرِّبُكم Yakın kılmak, himayesine vermek, yakınlık sağlamak: 34/37.

لِيُقَرِّبُنَا Yakın kılmak, yakınlık sağlamak: 39/3.

c) اقْتَرَبَ يَقْتَرِبُ Çok yaklaşmak, pek yakın olmak / (Salih amel ile Allah'ın rızasını) kazanmaya çalışmak, (Allah katında) yakınlık sağlamak.

اقْتَرَبَ Pek yakın olmak, çok yaklaşmak: 7/185, 21/1 - 97.

اقْتَرَبَت Pek yakın olmak, çok yaklaşmak: 54/1.

اقْتَرِبْ (Allah'ın rızasını) kazanmaya çalışmak, (Allah katında) yakınlık sağlamak: 96/19.

d) القُرْبَةُ (İbadet yahut hayırlı amel gibi Allah'ın rızasına) yaklaştırıcı, (Allah katında) yakınlık sağlayıcı husus. Cemisi: قُرُبَاتٌ

قُرْبَه Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olan ve Allah katında yakınlık sağlayan salih amel: 9/99.

مَقْرَبَة 90/15.

القُرْبَانُ Kurbanlık hayvan ve sair Allah'ın rızasına nail kılıcı şeyler

بِقُرْبَان Kurbanlık hayvan: 3/183.

قُرْبَانًا Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olup, Allah katında yakınlığı temin edici husus (kurban): 5/27, 46/28.

1204 — قرح — 3

القَرْحُ Yara / Sıkıntı, bozgun, kayıp (mal veya can kaybı).

قَرْحٌ Sıkıntı, bozgun, mal yahut can kaybı manalarında: 3/140 (= iki kere).

القَرْحُ Sıkıntı, bozgun, mal yahut can kaybı manalarında: 3/172.

1205 — قرد — 3

القِرْدُ Maymun. Cemisi: قُرُودٌ أَقْرَادٌ قِرَدَة

قِرَدَة 2/65, 7/166.

القِرَدَة 5/60.

1206 — قرر — 38

a) قَرَّ يَقِرُّ قَرَارًا İkamet etmek, yerleşmek.

قِرْن Aslı: أَقْرِرْنَ İkamet etmek, oturmak: 33/33.

b) قَرَّتْ عَيْنُه تَقَرَّ Gözü aydın olmak.

تَقَرَّ 20/40, 28/13, 33/51.

قَرِّى 19/26.

c) أَقَرَّ يُقِرُّ Durdurmak, yerleştirmek / ikrar etmek, hak olduğunu itiraf etmek.

أَقْرَرْتُم İkrar etmek, hak olduğunu itiraf etmek: 2/84, 3/81.

أَقْرَرْنَا İkrar etmek, hak olduğunu itiraf etmek: 3/81.

نُقِرُّ Durdurmak, tutmak (Kendilerine, dünyaya gelişlerinde beka ve hayat bahşedilecek olan rahimlerdeki ceninler, gebelik müddeti tamamlanana kadar düşmekten alıkonup tutulmakta olduğu bildirilmektedir.): 22/5.

d) اسْتَقَرَّ يَسْتَقِرُّ Yerleşmek. İsm-i faili: مُسْتَقِرٌّ İsm-i mef'ulü: مُسْتَقَرٌّ

اسْتَقَرَّ 7/143 (= durmak).

e) القَرَارُ Yerleşme mekanı.

قَرَار 14/26 (= Kökünden sökülen bir ağacın artık yerleşeceği herhangi bir mekan kalmayıp sallantıda kalacağı bildiriliyor.), 23/13 - 50, 77/21.

القَرَار 14/29, 38/60, 40/39.

قَرَارًا 27/61, 40/64.

f) قُرَّةُ العَيْن Göz aydınlığı.

قُرَّة 25/74, 28/9, 32/17.

g) المُسْتَقَرُّ (Sabit ve dâim bir şekilde) yerleşmiş olan.

مُسْتَقَرّ 54/3 (= Yerini bulucu, yerleşmiş, oturaklı) - 38 (= Devamlı, kalkmayan).

مُسْتَقَرًّا 27/40 (= Sabit bir vaziyette duran).

h) مُسْتَقَرٌّ Yerleşme, istikrar, yerleşme zamanı, yerleşme mekanı.

مُسْتَقَرّ Yerleşme mekanı: 2/36, 6/98 (= Meninin yerleştiği mekan, rahim. مُسْتَوْدَعa ise, erkeğin sulbüdür. Fakat bunun aksi olarak da izah edilmiştir.), 7/24; yerleşme ve tahakkuk etme vakti: 6/67.

المُسْتَقَرّ Yerleşme vakti veya yerleşme istikrar bulma vaktine veya istikrar bulacağı yere ulaşmak için döndüğünden bahsedilmektedir.

المُسْتَقَرُّ Yerleşme, karar kılma: 75/12 (= insanların; mahşer yerine getirilip, Allah'ın huzurunda toplanmalarına ve amellerinden hesaba çekileceklerine işarettir.)

المُسْتَقَرًّا Yerleşme mekanı: Cennet: 25/ 24 - 78, Cehennem: 25/66.

قِرْطَاس 6/7.

قَرَاطِيس 6/91.

5 — قرع — 1209

القَارِعَة Büyük musibet, feci felâket / Kıyamet günü.

قَارِعَة (Büyük çapta can ve mal kaybına sebep olan harp yahut şiddetli ceza gibi) yürekleri hoplatan musibet, amansız belâ: 13/31.

القَارِعَة Kıyamet günü: 59/4, 101/1 - 2 - 3.

5 — قرف — 1210

اقْتَرَفَ يَقْتَرِفُ Elde etmek, kazanmak / Mecazen: işlemek. İsm-i faili: مُقْتَرِف cemisi: مُقْتَرِفُون

اقْتَرَفْتُمُوهَا Kazanmak, biriktirmek: 9/24.

يَقْتَرِف İşlemek: 42/23.

لِيَقْتَرِفُوا İşlemek, irtikab etmek: 6/113.

يَقْتَرِفُون İşlemek: irtikab etmek veya kazanmak: 6/120.

مُقْتَرِفُون İşleyenler: 6/113 (= "İşlemek istedikleri günahları işlesinler diye... Muhakkak ki, neticede hesaba çekileceklerdir" mealinde.)

40 — قرن — 1211

a) قَرْن Aynı zamanın insanları, muasır olanlar. Cemisi: قُرُون

قَرْن 6/6, 19/74 - 98, 38/3, 50/36.

قَرْنًا 6/6, 23/31.

القُرُون 10/13, 11/116, 17/17, 20/51 - 128, 28/43 - 78, 32/26, 36/31, 46/17.

قُرُونًا 23/42, 25/38, 28/45.

b) ذُوالقَرْنَيْن Büyük İskender'in lakabı olup iki boynuzlu manasına gelir. Büyük İskender'in başının iki tarafında hayvanların boynuzlarına benzeyen saçtan iki çıkıntı (iki top saç) bulunduğundan dola-

مُسْتَقَرّ Yerleşme mekanı: 11/6 (= Yeryüzünde canlı, iken yerleşip barındığı mekan demektir.) Ayrıca bakınız: مُسْتَوْدَع : ودع

ا) القَارُورَة Billur bardak v.b. / Sırça, kristal. Cemisi: قَوَارِيرُ

قَوَارِيرَ Sırçalar, kristaller: 27/44; billur kâseler v.b.: 76/16 (= âyette bu kâselerin ve kadehlerin gümüş gibi parlak oldukları belirtilmiştir.)

قَوَارِيرَا Sonundaki الف harf-i zaid olup fasıla için getirilmiştir: 76/15 (= Billur ve şeffaf kadehler v.b.).

13 — قرض — 1207

قَرَضَ يَقْرِضُ Kenarlamak, kenarından geçmek, makaslayıp geçmek.

تَقْرِضُهُم 18/17.

b) أَقْرَضَ يُقْرِضُ إِقْرَاضًا Borç vermek.

أَقْرَضَ اللهَ قَرْضًا حَسَنًا Sırf Allah rızası için sadaka verip yardımda bulunmak.

أَقْرَضْتُم 5/12.

أَقْرِضُوا 57/18.

تُقْرِضُوا 64/17.

يُقْرِضُ 2/245, 57/11.

أَقْرِضُو 73/20.

c) القَرْضُ الحَسَنُ = Güzel borç: Helal maldan verilen ve karşılığında (minnet, başa kakma, faiz gibi) herhangi bir menfaat gözetilmeyerek tevdi edilen borç / Sırf Allah rızası gözetilerek verilen sadaka, yardım.

قَرْضًا حَسَنًا Sırf Allah rızası için verilen sadaka, yardım: 2/245, 5/12, 57/ 11 - 18, 64/17, 73/20.

2 — قرطس — 1208

القِرْطَاس (Üzerine yazı yazılan) kâğıt v.s. Cemisi: قَرَاطِيس

yı kendisine bu lakabın verildiği söylenmektedir.

ذَاالقَرْنَيْن 18/86 - 94.

ذِى القَرْنَيْن 18/83.

c) قَرِينٌ Çok yakın dost. Cemisi: قُرَنَاءُ

القَرِينُ 37/51, 43/36 - 38. قَرِينٌ ile

قَرِينًا 4/38 (= iki kere).

قَرِينُه 50/23 - 27.

قُرَنَاءُ 41/25.

d) مُقَرَّنٌ İsm-i mef'ul: Bağlanmış. Cemisi: مُقَرَّنِين مُقَرَّنُون

مُقَرَّنِين Birbirine bağlanmış olanlar: 14/49, 25/13, 38/38.

e) مُقْرِنٌ İsm-i fail: Zabta alan, yanaştıran. Cemisi: مُقْرِنِين مُقْرِنُون

مُقْرِنِين "Önceden biz bunu teshir etmeye (emrimize âmâde kılmaya) kadir olmadığımız halde..." mealinde: 43/13.

f) مُقْتَرِنٌ İsm-i fail: Biraraya gelen, yakınlık kuran şahıslardan her biri. Cemisi: مُقْتَرِنِين مُقْتَرِنُون

مُقْتَرِنِين 43/53 (= Yakınlık kuranlar)

g) قَارُونُ Çok büyük bir servete sahip olan bir zatın adıdır. Bu zat Musa Aleyhisselâm'ın kavminden idi. Serveti kendisini şaşırtmış, nihayet azgınlık yapmaya başlamış olan bu zatı Allah Teâlâ ibret-i âlem için helak edivermiş ve servetini yerle bir etmiştir.

قَارُون 28/76 - 79, 29/39, 40/24.

56 — قرى — 1212

القَرْيَة (Şehirden küçük) belde veya binaları toplu halde bulunan her yer / Mecazen: Belde halkı, muhitin sakinleri. Tesniyesi: قَرْيَتَيْن Cemisi: قُرًى قَرْيَتَانِ

أُمُّ القُرَى Mekke.

القَرْيَه Belde (veya evleri toplu halde bulunan muhit): 2/58 - 259, 4/75, 6/123, 7/94 - 161, 17/16, 18/77, 25/40 - 51, 27/34, 29/31 - 34, 34/34, 36/13, 43/23; belde ahalisi, muhitin sakinleri: 7/4 -163, 10/98, 12/82, 15/4, 16/112, 17/58, 21/6 - 11 - 74 - 95, 22/45 - 48, 26/208, 28/58, 47/13, 65/8.

قَرْيَتِك Belde ahalisi (Mekke halkı): 47/13,

قَرْيَتِكم Belde: 7/82, 27/56.

قَرْيَتِنا Belde: 7/88.

القَرْيَتَيْن İki belde (Mekke ve Taif): 43/31.

القُرَى Beldeler (veya evleri toplu halde bulunan muhitleri: 6/131, 7/96 - 97 - 98 - 101, 11/100 - 117, 12/109, 28/59 (= iki defa), 34/18 (= iki defa), 46/27, 59/7 - 14; beldelerin sakinleri, muhitlerin halkı: 11/102, 18/59.

أُمَّ القُرَى Mekke: 6/92 (= Burada mecazen Mekke ahalisi murad edilmektedir.), 42/7 (= Bu âyette de Mekke ahalisi murad edilmektedir.).

1213 — قسور — 1

قَسْوَرَةٌ Arslan.

قَسْوَرَة 74/51.

1214 — قسس — 1

القِسِّيسُ Şemmas ile Üskuf arasındaki mertebede bulunan, Hıristiyanların dinî reisi = Keşiş. Cemisi: قِسِّيسِين قِسِّيسُون

قِسِّيسِين 5/82.

1215 — قسط — 27

a) القِسْطُ Adalet.

القِسْط 3/18 - 21, 4/127 - 135, 5/8 - 42, 6/152, 7/29, 10/4 - 47 - 54, 11/85, 21/47, 55/9, 57/25.

b) القِسْطَاس Adalet / Mizan, terazi.

بالقِسْطَاس Adalet yahut terazi.

بالقِسْطَاس المُسْتَقِيم Tam adalet yahut kusursuz terazi: 17/35, 26/182.

c) أَقْسَطَ يُقْسِطُ Adaletli davranmak. İsm-i faili: مُقْسِط cemisi: مُقْسِطِين مُقْسِطُون

تُقْسِطُوا 4/3, 60/8.

أَقْسِطُوا 49/9 (= Sulh hususunda adaletli davranmak).

المُقْسِطِين 5/42, 49/9, 60/8.

d) القَاسِطُ İsm-i fail: Zalim. Cemisi: قاسِطُون

القَاسِطُون 72/14 - 15.

e) أَقْسَطُ İsm-i tafdil: Daha adaletli, daha doğru.

أَقْسَطُ 2/282, 33/5.

1216 — قسم — 33

a) قَسَمَ يَقْسِمُ قَسْمًا Paylaştırmak, bölüştürmek.

قَسَمْنَا 43/32 (= İrade-i ilâhiyenin iktizası üzere; insanlar mabeyninde maişetlerin, geçim kaynaklarının taksim ve tevzii yapılmıştır.)

يَقْسِمُون 43/32.

b) أَقْسَمَ يُقْسِمُ Yemin etmek.

أَقْسَمْتُم 7/49, 14/44.

أَقْسَمُوا 5/53, 6/109, 16/38, 24/53, 35/42, 68/17.

أُقْسِمُ 56/75, 69/38, 70/40, 75/1 - 2, 81/15, 84/16, 90/1.

تُقْسِمُوا 24/53.

يُقْسِمُ 30/55.

يُقْسِمَانِ 5/106 - 107.

c) قَاسَمَ fiili: İnanması için yemin etmek.

قَاسَمَهُمَا 7/21.

d) تَقَاسَمَ fiili: Yeminleşmek, birbirine yemin vermek. Emri: تَقَاسَمُوا Emir sigasıdır: Birbirine yemin vermek: 27/49.

e) اسْتَقْسَمَ يَسْتَقْسِمُ Pay istemek, paylaştırılmasını istemek, payına düşeni bilmek arzu etmek.

تَسْتَقْسِمُوا 5/3 (= "kumar oynayarak fal oklarının size çıkaracağı kesilecek develeri aranızda – okların tayini üzere – paylaştırmayı arzu etmeniz..." veya "fal oklarıyla kısmet aramanız yahut fal oklarından kısmet ummanız..." mealinde.)

f) القِسْمَةُ Pay, hisse / Taksim, paylaştırma.

قِسْمَة Paylaştırma, taksim: 53/22; pay, hisse: 54/28.

القِسْمَة Paylaştırma, taksim: 4/8.

g) القَسَمُ Yemin.

قَسَمَ 56/76, 89/5.

h) المَقْسُومُ İsm-i mef'ul: Paylaştırılmış, tahdid ve tahsis edilmiş.

مَقْسُومٌ Paylaştırılmış yahut (sayısı) tahdid edilip (bölümlere) tahsis edilen: 15/44.

i) المُقَسِّمَةُ İsm-i fail: Taksim eden, bölüştüren, paylaştıran. Cemisi: مُقَسِّمَاتٌ

فالمُقَسِّمَات 51/4 (= Allah'ın izniyle eşyayı veya insanlar arasındaki işleri taksim eden melekler topluluğu demektir. Bunun, bulutları tasrif etmek sûretiyle yağmurları taksim eden rüzgârlar olduğu da söylenmiştir.)

j) مُقْتَسِم İsm-i fail: Paylaştıran; paylaşan. Cemisi: مُقْتَسِمِين مُقْتَسِمُون

المُقْتَسِمِين 15/90 (= Kur'ân'ı arzularına göre taksime tabi tutanlardan bahsedilmekte olup; bunların: "Kur'ân'ın bazı bölümleri hak ve Tevrat ile incil'e muvafık, bazı kısımları da batıl ve o ikisine muhaliftir" diyen ehl-i kitap Yahudiler ile Hıristiyan-

مُقْتَصِدٌ 31/32, 35/32.

مُقْتَصِدَة 5/66.

11 — قصر — 1220

قَصَرَ يَقْصُرُ Kısaltmak.

تَقْصُرُوا 4/101 (= Seferde dört rek'atlık namazın iki rek'ata düşürülebileceğinden bahsedilmektedir.)

b) أَقْصَرَ يُقْصِرُ Vazgeçmek, bırakmak.

يُقْصِرُون 7/202 (= "Sonra da yakalarını bırakmazlar, kandırmaktan vazgeçmezler.")

قَاصِرَاتُ الطَّرْف İsm-i failin mef'ulüne izafesidir: Gözünü çeken, bakmayı bırakan. Cemisi: قَاصِرَاتُ الطَّرْف

قَاصِرَاتُ (Gözünü başkalarına bakmaktan çekerek yahut hiç başkalarına bakmayarak, bakışlarını sadece kocalarına çeviren huriler): 37/48, 38/52, 55/56.

d) مَقْصُورَاتٌ İsm-i failin müennesinin cemisi: Kapatılmış yahut (dışarı çıkmaktan) men' edilmiş olanlar.

مَقْصُورَاتٌ 55/72 (= İçeriye kapanmış, kendilerini kocalarına hasretmiş, dışarı çıkmayan huriler).

e) مُقَصِّرٌ İsm-i fail: Çokça kısaltan. Cemisi: مُقَصِّرِين مُقَصِّرُون

مُقَصِّرِين 48/27 (= Saçlarını kestirip, iyice kısalttıranlar).

f) القَصْرُ Saray, köşk, şato. Cemisi: قُصُورٌ

قَصْر 22/45.

قُصُورًا 7/74.

g) القَصْرُ القَصْرُ Ağaç kökünün büyükleri.

كالقَصْر Saray, köşk veya ağaç kökünün büyükleri yahut كالقَصْر Büyük ağaç kökleri: 77/32.

30 — قصص — 1221

a) قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا قَصَصًا Hikaye etmek, anlatmak, nakletmek.

lar olduğu söylenmiştir. Ayrıca bunların, Mekke yollarını aralarında taksim ederek, Rasulullah'ın yanına gitmek isteyenleri yoldan geri çevirmeyi planlayan kimseler oldukları da söylenmiştir... Başka türlü izahları da mevcuttur.)

7 — قسو — 1217

قَسَا يَقْسُو قَسْوَةً Katılaşmak. İsm-i faili: قَاسٍ قَاسِيَة

قَسَتْ 2/74, 6/43, 57/16.

قَسْوَة 2/74.

قَاسِيَة 5/13.

القَاسِيَة 22/53, 39/22.

1 — قشعر — 1218

اقْشَعَرَّ يَقْشَعِرُّ Büzüşmek / Kinaye olarak: اقْشَعَرَّ جِلْدُه Tüyleri diken diken olmak, ürpermek.

تَقْشَعِرُّ Tüyleri ürpermek, çok korkmak: 39/23.

6 — قصد — 1219

a) قَصَدَ يَقْصِدُ قَصْدًا Orta yollu olmak, ölçülü olmak.

اقْصِدْ Orta yollu olmak: 31/19 (= Ne çok yavaş, ne de çok hızlı yürümemesini ikisi ortası yürümeyi tavsiye etmiştir.)

b) قَصْدُ السَّبِيل Sırat-ı müstakim, dosdoğru yol.

قَصْدُ 16/9 (= Allahü a'lem bunun manası: "Doğru yola hidâyet Allah'a aittir.")

c) السَّفَرُ القَاصِدُ Meşakkatsiz (rahat) yolculuk; kolay sefer.

قَاصِدًا Kolay (yolculuk), rahat (sefer): 9/42.

d) مُقْتَصِدَة مُقْتَصِدٌ Orta yollu, mutedil, ileri geri gitmeyen.

قَصَصْنا 21/11 (= Zulümleri sebebiyle ceza olarak nice zalim köy halkının kırılıp geçirildiğinden, helaka maruz bırakıldığından bahsediliyor.)

5 — قصو — 1224

a) قَصِيٌّ Uzak.

قَصِيًّا 19/22 (= İnsanlardan uzak, ıssız, tenha manalarında).

b) قُصْوَى أَقْصَى İsm-i tafdil: Daha uzak, en uzak. الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى Mescid-i Aksa: En uzak mescid manasında olup, muhatapların bulundukları yere nispetle böyle isimlendirildiği söylenmiştir. (Bu mescid Kudüs'te olup, Hz. Süleyman inşa ettirmiştir.)

أَقْصَى En uzak yer, uç: 28/20, 36/20.

الْأَقْصَا En uzak (mescid). الْمَسْجِدُ الْأَقْصَا Mescid-i Aksa: 17/1.

الْقُصْوَى "O vakit siz (vadiye) yakın yamaçtaydınız. Onlar ise (sizin karşınızda bulunan) öte yamaçtaydılar" 8/42.

1 — قضب — 1225

الْقَضْبُ Sebze cinsinden nebatat / Her nevi uzun ağaç / Yaş yonca.

قَضْبًا Yaş yonca diye izah edilmiştir: 80/28.

1 — قضض — 1226

انْقَضَّ يَنْقَضُّ Yıkılmak.

يَنْقَضَّ 18 (= "yıkılmaya yüz tutmuş bir duvar").

63 — قضى — 1227

قَضَى يَقْضِي Yerine getirmek, eda etmek, tamamlamak, halletmek / Yapıp bitirivermek, takdır etmek, olmasını istemek / Hükmetmek, halletmek

قَضَّ 28/25.

قَصَصْنا 16/118, 40/78.

قَصَصْنَاهم 4/164.

تَقُصُّ 12/5.

نَقُصُّ 7/101, 11/120, 12/3, 18/13, 20/99.

نَقْصُصْ 40/78.

نَقْصُصْهم 4/164.

فَلْنَقُصَّنَّ 7/7.

نَقُصُّه 11/100.

يَقُصُّ 6/57, 27/76.

يَقُصُّون 6/130, 7/35.

فَاقْصُصِ 7/176.

b) قَصَّ يَقُصُّ قَصًّا قَصَصًا Tetebbu' etmek, haber almayı sürdürmek / İzlemek, takip etmek.

قُصِّيه "Onu takip et, tâ ki ahvalinden habersiz olmayasın" mealinde: 28/11.

c) الْقَصُّ Kıssa, hikaye / Takip etme / Anlatılma, hikaye edilme.

الْقَصَصِ Hikaye: 3/62, 7/176, 12/3, 28/25.

قَصَصًا Takip etme: "Bunun üzerine geldikleri yoldaki izlerini takip ederek geri döndüler": 18/64.

قَصَصِهِم Anlatılma, hikaye edilme: 12/111 (= yahut hikaye, kıssa).

d) الْقِصَاصُ Kısas (suçluya işlediği suçun aynısıyla ceza verme).

الْقِصَاصِ 2/178 - 179 - 194, 5/45.

1 — قصف — 1222

الْقَاصِفُ İsm-i fail: Darmadağınık eden, kırıp geçen / Şiddetlice ve ses çıkararak esen.

قَاصِفًا Her ıki mana ile: 17/69.

1 — قصم — 1223

قَصَمَ يَقْصِمُ قَصْمًا Kırıp geçirmek, helak etmek.

şu dünya hayatına münhasırdır" mealinde).

يَقْضِ Hükmetmek, hüküm vermek: 43/77 (= "Rabbin bizim ölümümüzle hükmetsin, bizi öldürsün de, cehennem azabından kurtulup müsterih olalım" mealinde); yerine getirmek: 80/23.

لِيَقْضُوا Yerine getirmek, gidermek: 22/29.

يَقْضُون Hükmetmek: 40/20.

يَقْضِى Yapıp bitirivermek, yaratmak yahut vücuda gelmesini takdir etmek: 8/42 - 44; hükmetmek: 10/83, 27/78, 40/20, 45/17.

فَاقْض (İstediğini) yapmak, yerine getirmek: 20/72 (= "Yapmak istediğini yap; bu bizim yanımızda bir kıymet ifade etmez, hiç ehemmiyeti yoktur" mealinde. Ayrıca "Dilediğince hükmet" manası da verilmiştir.)

اقْضُوا İletmek, haberdar etmek: 10/71 (= "Sonra neticeyi bana iletin; öyle ki sizinle hasımlaşmamı güzelce değerlendirin ve bana da mühlet vermeyin" mealinde)

قُضِى Yerine getirilmek, bitirilmek: 2/210, 6/8 - 58, 11/44, 12/41, 14/22, 19/39, 46/29; hükmedilmek, halledilmek: 10/19 - 47 - 54, 11/110, 39/69 - 75, 40/78, 41/ 45, 42/14 - 21; nihayet verilmek (öldürülmek): 10/11.

قُضِيَت Edâ edilmek, bitirilmek: 62/10.

يُقْضَى Tamamlanmak, ikmal edilmek: 6/60, 20/114; öldürülmek, (ölümle) hükmedilmek: 35/36.

قَاضٍ Yapıcı, yerine getirici veya hükmedici: ("Dilediğini yap" veya "Dilediğince hükmet" mealinde olup, "Yapmayı dilediğini, dilediğin gibi / Vacip kılmak, emretmek / Bildirmek, iletmek / Nail olmak, elde etmek, erişmek / Öldürmek, işini bitirivermek,/ Vefat etmek = قَضٰى İsm-i faili: قَاضٍ müennesi: قَاضِيَة İsm-i mef'ulü: مَقْضِىّ

قَضٰى Olmasını istemek, vücuda gelmesini takdir etmek: 2/117, 3/47, 19/35, 33/36, 40/68; takdir etmek: 6/2 (= Her insan için bir hayat müddeti takdir ve tayin edilmiştir.), 39/42; emretmek, vacip kılmak: 17/23; öldürmek, işini bitirivermek: 28/15; bitirmek, tamamlamak: 28 - 29 (= Üzerinde ittifak edilen müddetin tamamlanmasıdır.); ömrünü tamamlayıp vefat etmek = قَضٰى نَحْبَه 33/23; (arzusuna) nail olmak, erişmek, kavuşmak: 33/37 (= Evlenip sonra boşamak sûretiyle arzusuna nail olup, istediği şeye kavuşmasıdır.)

قَضَاها Elde etmek, kavuşmak: 12/68.

قَضَاهن Yapıp bitirivermek, halketmek (yaratmak): 41/12.

قَضَوْا Nail olmak, kavuşmak: 33/37 (= Kadınlarla evlenip sonra onları boşamak sûretindeki arzuya nail olup istenilen şeye kavuşmak.)

قَضَيْتَ Halletmek, hükme bağlamak: 4/65.

قَضَيْتُ Bitirmek, tamamlamak: 28/28.

قَضَيْتُم Yerine getirmek, ikmal etmek: 2/200, 4/103.

قَضَيْنَا İletmek, haberdar etmek: 15/66, 17/4, 28/44; takdir etmek: 34/14.

تَقْضِى (İstediğini) yapmak, yerine getirmek: 20/72 (= "Senin; istediğin gibi hareket etmen, dilediğini yapman, ancak bizi tatmin etmeyen

قِطَّنَا 38/16 (= "Hesap = Kıyamet gününden önce acele olarak azaptan payımızı ver" veya "Şu dünya hayatında iken bizi amellerimizin sayfalerine -amel defterine- muttali, haberdar kıl" yahut "Kıyamet günü bizler hesaba çekilmeden önce, hemen bizi amel defterlerimizde de yazılı olan şeylerden haberdar kıl" mealinde olup, inkarcılar tarafından alayvârî yahut meydan okurcasına söylenmiş bir sözdür.)

36 — قطع — 1231

a) قَطَعَ يَقْطَعُ قَطْعًا Kesmek. قَطَعَ دَابِرَ Arkasını kesmek, helak etmek / Kat' etmek, geçmek / (Alâkayı, gidip gelmeyi) kesmek, ayrılmak, küsmek / Kötülük etmek / (Yol) kesmek, yan kesicilik etmek / (Nefesini) kesmek, boğmak, asmak.

قَطَّعْتُم Kesmek: 59/5.

قَطَّعْنَا (Arkasını) kesmek (helak etmek): 7/72; kesmek: 69/46.

تَقْطَعُونَ (Yol) kesmek (eşkiyalık etmek): 29/29.

يَقْطَعَ Kesmek: 3/127 (= Öldürmek yahut esir etmek sûretiyle kâfirlerden bir kısmının işini bitirivermek);

يَقْطَعَ دَابِرَ Arkasını kesmek, helak etmek: 8/7; (nefesini) kesmek: 22/15 (= "Sonra nefesini kesen iple kendini assın, boğulsun da..." veya "sonra ipi kessin de..." mealinde).

يَقْطَعُونَ (Alâkayı) kesmek: 2/27 (= Allah'ın koparılmamasını emrettiği kardeşlik, dostluk, akrabalık bağı gibi bağları, rabıtaları koparmak), 13/25; kat' etmek, geçmek: 9/121 (= Allah yolunda cihada çıkıp da yolları üzerindeki vadileri geçen, dere tepe aşan kımselere işarettir.)

yap" veya "Hükmetmeyi dilediğine, dilediğince hükmet" demektir.)

الْقَاضِيَةَ İnsanın işini bitirip helak eden ölüm: 69/27 (= "Keşke bu ölüm, bir daha dirilmemek üzere ölüm olsaydı" mealinde).

مَقْضِيًّا Hükme bağlanmış yahut bitirilmiş, halledilmiş: 19/21 - 71.

5 — قطر — 1228

a) الْقِطْرُ Eritilmiş bakır.

الْقِطْرِ 34/12.

قِطْرًا 18/96.

b) الْقُطْرُ Kenar, uç, yan. Cemisi: أَقْطَارٌ

أَقْطَار55/33.

أَقْطَارِهَا 33/14.

c) الْقَطِرَانُ Katran.

قَطِرَان 14/50 (= Bedenleri katranla veya katrana benzer bir madde ile sıvanmış olup, bu onların elbiseleri mesabesinde olmuştur, diye izah edilmiştir.)

3 — قنطر — 1229

a) الْقِنْطَارُ (Çok fazla miktarda) mal, mülk. Cemisi: قَنَاطِيرُ

قِنْطَار 3/75.

قِنْطَارًا 4/20.

b) الْمُقَنْطَرَةُ Öbek öbek biriktirilmiş, biraraya getirilmiş.

الْقَنَاطِيرُ الْمُقَنْطَرَةِ Öbek öbek (biriktirilip, biraraya getirilmiş) mallar, mülkler.

الْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ Öbek öbek (yığılmış, biraraya getirilmiş) kantarlarca (altın ve gümüş): 3/14.

1 — قطط — 1230

الْقِطِّ Parça / Pay / Sayfa / Mecaz-ı mürsel yoluyla. Yazılı sayfa, yazı.

(= Yaşadıkları sürece kalplerinde şüphe bulunmasından kinayedir. Başka türlü izahlar da yapılmıştır.)

d) اَلقِطْعُ Parça, bölüm.

قِطْع Bölüm: 11/81, 15/65.

e) اَلقِطْعَة Parça, bölüm. Cemisi: قِطَعٌ

قِطَعٌ Toprak parçaları: 13/4.

قِطَعًا Bölümler yahut قِطْعًا = bölüm: 10/27.

f) قَاطِعَة İsm-i fail: Kat'ileştiren kesinlik kazandıran.

قَاطِعَة 27/32.

g) مَقْطُوعٌ İsm-i mef'ul, Kesilmiş manasında. (Arkası kesilmiş tabiri helak olmaktan kinayedir.)

مَقْطُوعٌ 15/66 (= Helak olmuş, helak edilmiş demektir.)

h) مَقْطُوعَة İsm-i mef'ul: Arkası kesilen, devam etmeyen, tükenen.

مَقْطُوعَة 56/33.

2 — قطف — 1232

اَلقِطْف Olgunlaşmış, koparılma vakti gelmiş olan (meyvalar). Cemisi: قُطُوف

قُطُوفُها 69/23, 76/14.

1 — قطمر — 1233

اَلقِطْمِيرُ Çekirdeğin üzerindeki ince kabuk (çekirdek zarı). Darb-ı mesel olarak kıymetsiz, âdi, ehemmiyetsiz manasında kullanılır.

قِطْمِير "Allah'tan başka kendilerine ibadet ettikleriniz, hiçbir şeye sahip değildirler" mealinde: 35/13.

31 — قعد — 1234

a) قَعَدَ يَقْعُدُ قُعُودًا Oturmak / Oturup kalmak / Geri kalmak / Oturaklı olmak (Kadın,

فَاقْطَعُوا Kesmek: 5/38.

قُطِعَ Kesilmek, قُطِعَ دَابِرُ... Arkası kesilmek helak edilmek: 6/45.

b) قَطَّعَ يُقَطِّعُ Çokça yahut iyice kesmek / Yarmak, yırtmak / Parçalamak, dağıtmak, ayırmak / Kesip biçmek.

فَقَطَّعَ Parçalamak, yırtmak: 47/15.

قَطَّعْنَ Çokça kesmek, derince kesmek, yaralamak: 12/31 - 50.

قَطَّعْنَاهُم Ayırmak: 7/160 - 168.

لَأُقَطِّعَنَّ İyice kesmek (kesmekte ileri gitmek) yahut çokça (art arda) kesmek: 7/124, 20/71, 26/49.

تُقَطِّعُوا (Akrabalık bağlarını) iyice kesmek, koparmak: 47/22.

قُطِّعَتْ Parçalanmak: 13/31 (= Korku ve hürmetten dolayı parça parça olmak); kesilip biçilmek: 22/19 (= Burada temsîl vechi vardır: Ateşin, inkarcılar için hazırlanıp da, onların cismini kuşatması; elbise giyecek olanların boylarına göre elbiselerin kesilip biçilmesine benzetilmiştir.)

تُقَطَّعَ İyice kesilmek: 5/33 (= yahut çokça, art arda kesilmek).

c) تَقَطَّعَ يَتَقَطَّعُ Açılmak, kopukluk olmak: تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ Aralarındaki bağlar kopuvermek.

تَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُم Parça parça olmak, gruplara ayrılmak.

تَقَطُّعَ Kopukluk olmak (bağlar kesilmek): 6/94.

تَقَطَّعَتْ (Aralarındaki bağlar) kopuvermek: 2/166 (= Parçalanmak manasındadır.)

تَقَطَّعُوا Parça parça olmak, gruplara ayrılmak manasında = تَقَطَّعُوا 21/93, 23/53. أَمْرَهُم بَيْنَهُم

تَقَطُّع Aslı: تَتَقَطُّع Parçalanmak (idrak etme kabiliyeti kalmamak): 9/110

مَقْعَدَ Oturma yeri yahut ikametgah: 54/55.

بِمَقْعَدِهِم (Savaştan) geri kalış: 9/81.

مَقَاعِدَ Oturma yahut ikamet yerleri: 3/121. مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ Savaş üsleri, savaşa başlamadan önce yerleşilen mevziler), 72/9.

d) اَلْقَعِيدُ Meclis arkadaşı / İnsanın amellerini hıfzeden ve insanı daimi gözetleyen iki melek.

قَعِيدٌ İki melek: 50/17.

1235 — قعر — 1

مُنْقَعِرٌ (Dibinden veya kökünden) sökülmüş.

مُنْقَعِر (Köklerinden) sökülmüş: 54/20.

1236 — قفل — 1

قُفْلٌ Kilit. Cemisi: اَقْفَالٌ

اَقْفَالُهَا 47/24 (= Kalplerin kilitlerinden maksat; küfür, inat ve inkar gibi hak dini kabulde müşkilat ve zorluk çıkarıcı âmillerdir.)

1237 — قفو — 5

a) قَفَا يَقْفُو قَفْوًا Arkasından yürümek, peşine düşmek.

تَقْفُ Peşine düşmek, ardınca gitmek: 17/36.

b) قَفَّى fiili: Arka arkasına yapmak, peşpeşe kılmak.

قَفَّيْنَا ...arkasından göndermek, ...peşinden yollamak: 2/87, 5/46, 57/27 (= iki defa).

1238 — قلب — 168

a) قَلَبَ يَقْلِبُ قَلْبًا Çevirmek; iade etmek; geri çevirmek / (Vefat ettirip kendisine) döndürmek.

hayızdan ve çocuk yapmaktan kesileceği yaşa gelmek) / Gözetlemek. İsm-i faili: قَاعِدٌ cemisi: قُعُودٌ قَاعِدِين قَاعِدُون müennesi: قَاعِدَة müennesin cemisi: قَاعِدَات قَوَاعِدُ

قَعَدَ (Savaştan) geri kalmak: 9/90.

قَعَدُوا (Savaştan) geri kalmak: 3/168.

لَاَقْعُدَنَّ Gözetlemek: 7/16 (= "...Senin doğru yolunda oturup, kullarını doğru yolundan saptırmak için onları gözetleyeceğim, pusuya düşüreceğim" mealinde).

تَقْعُد Oturmak (oturup kalkmak, arkadaşlık etmek): 6/68; oturup kalkmak veya olmak: 17/22 - 29.

تَقْعُدُوا Oturmak: 4/140; (yollarda durup inananları) gözetlemek: 7/86.

نَقْعُدُ Oturmak: 72/9.

اُقْعُدُوا Gözetleme yerlerinin ve geçitlerin hepsinde) gözetlemek: 9/5; (cihattan) geri kalmak: 9/46 - 83.

قُعُودٌ Oturanlar: 85/6.

اَلْقُعُود (Cihattan) geri kalma: 9/83.

قُعُودًا Oturanlar: 3/191, 4/103.

قَاعِدًا Oturan: 10/12.

قَاعِدُونَ Oturanlar (kalanlar, savaşa gitmeyenler): 5/24.

اَلْقَاعِدُونَ (Cihattan) geri kalanlar: 4/95.

اَلْقَاعِدِين (Cihattan) geri kalanlar: 4/95 (= iki kere); 9/46 - 86.

b) قَوَاعِدُ Temeller / Hayızdan ve çocuk yapmadan kesilecek yaşa gelmiş kadınlar.

اَلْقَوَاعِد Temeller 2/127 (= Beytullah'ın = Ka'be'nin temelleri), 16/26; hayızdan ve çocuk yapmadan kesilecek yaşa gelmiş kadınlar: 24/60.

c) مَقْعَدٌ Oturma, oturuş / Oturma yeri, ikametgâh / (Savaştan v.s.) geri kalış. Cemisi: مَقَاعِدُ

elde etmek v.s. için - gidip dolaşma, yer değiştirme.)

تَقَلُّبَك Değişiklik yapma: 26/219 (= Namaz kılanların içerisinde, oturma, secdeye gitme, ayakta durma gibi bir rükünden diğerine geçme veya teheccüd namazı kılanların arasında dolaşıp, onların ahvalini gözden geçirme. Ayrıca başka türlü izahlar da yapılmıştır.)

تَقَلُّبِهِم Yer değiştirme, gezip dolaşma: 16/46, 40/4.

d) مُتَقَلَّبٌ Mimli masdar: Yer değiştirme / İsm-i mekan: Gezip dolaşma yerleri.

مُتَقَلَّبَكُم 47/19 (= -Allah yolunda cihad etmek yahut rızık aramak için- bir beldeden diğerine yer değiştirme yahut gezip dolaşma yerleri.)

e) انْقَلَبَ يَنْقَلِبُ Dönüvermek / Dönüşmek. انْقَلَبَ عَلَى عَقِبَيْهِ اَوْ عَلَى وَجْهِهِ = Topukları üzeri yahut yüzü üzeri dönüvermek: inancından ve akidesinden dönmek.

انْقَلَبَ (Yüzü üzeri) dönüvermek (akidesinden ve inancından dönmek): 22/11.

انْقَلَبْتُم (Topukları üzeri) dönüvermek (akidesinden dönmek): 3/144 (yanlanna) dönüvermek: 9/95.

انْقَلَبُوا Dönüvermek: 3/174, 7/119, 12/62, 83/31 (= iki defa).

تَنْقَلِبُوا Dönüvermek (oluvermek): 3/149, 5/21.

يَنْقَلِب Dönüvermek 2/143 (= Topukları üzeri dönüvermek: inancından dönmek, 3/144 (= inancından dönmek), 48/12, 67/4, 84/9.

فَيَنْقَلِبُوا Dönüvermek (oluvermek): 3/127.

يَنْقَلِبُون Dönüvermek: 26/227.

f) الْمُنْقَلِبُ İsm-i fail: Dönüveren. Cemisi: مُنْقَلِبُون

تُقْلَبُون Dönderilmek: 29/21 (= Allahü a'lem şu mealdedir: "Kıyamet günü haşredileceğiniz vakit dönüşünüz O'nadır. Bütün amellerinizin muhasebesi yapılacaktır").

b) قَلَّبَ يُقَلِّبُ Çevirmek / Evirip çevirmek; muhtelif sûretlerde arzetmek.

قَلَّبَ كَفَّيْهِ عَلَى... Ellerini ovuşturmak manasında olup, pişman olmak yahut üzülmekten kinayedir.

قَلَّبُوا Evirip çevirmek: 9/48 (= "Seni alt etmek için epeyce işler evirip çevirmişlerdir" veya "Senin için türlü türlü hileler düzenlemişlerdir.")

نُقَلِّبُ Çevirmek (hayret ve ızdırap içerisinde bırakarak istikrarsız kılmak): 6/110.

نُقَلِّبُهُم 18/18 (= "Onlara bedenlerini bir sağa, bir sola çevirttiririz" mealinde).

يُقَلِّبُ Ovuşturmak: 18/42 (= Pişman olmak yahut üzülmekten kinayedir.); çevirmek: 24/44 (= Uzun yahut kısa, aydınlık veya karanlık, sıcak yahut soğuk olmak üzere gece ile gündüzün ahvalini değiştirmek.)

تُقَلَّبُ Çevirilmek: 33/66 (= Yüzler, ateşte bir taraftan diğer tarafa çevirilir, tâ her iki tarafın azabını da tatsın, demektir.)

c) تَقَلَّبَ يَتَقَلَّبُ تَقَلُّبًا Çevrilmek / Yer değiştirmek / Değişiklik yapmak.

تَتَقَلَّبُ Çevrilmek: 24/37 (= Şiddetli korkudan dolayı hayret, şaşkınlık ve ızdırap içerisinde kalmak.)

تَقَلُّب Çevriliş: 2/144 (= Vahyin nüzulünü gözler gibi yüzünü yukarıya aşağıya, sağa sola çeviren Rasulullah'tan bahsedilmektedir.); yer değiştirme: 3/196 (= Bir beldeden diğerine - çalışmak, maddi kazanç

Yukarıdaki âyet-i kerimelerin birçoğunda kalp قَلْبٌ kelimesi; çeşitli infialler, akideler ve muhtelif aklî tevcihlerin yeri olarak vaz'edilmiştir. Tefekkür ve akıl erdirme edatı olarak vaz'edildiği gibi; hidâyet ve itmi'nan, şefkat ve rahmet, temizlik, korku ve ürperti, katılık ve nefret, hasret ve öfke, iman ve takva, şek ve şüphe, nifak ve inkar mahalli olarak da vaz'edilmiştir. Körlükle, dalâlet ve cehaletle tavsif edilmiştir. Münafıklarla kafirlerin kalpleri hakkında mühürleme tabiri varid olmuştur ki; kalplerin, nasihat ve va'zı kabule kabiliyeti kalmamak manasındadır.

Ayrıca şiddetli hususlara, musibetlere karşı sabır ve sebatı takviye, الرَّبْط عَلَى الْقُلُوب = Kalplere takviye vermek ile tabir edilmiştir.

1239 — قلد — 4

a) القَلَادَةُ Gerdanlık, (boyundaki) bağ. Cemisi: قَلَائِدُ

القَلَائِد Gerdanlıklar yahut boyunları bağlı kurbanlık develer: 5/2 - 97.

b) المِقْلَادُ Hazine / Çevreleyen, kuşatan / Anahtar. Cemisi: مَقَالِيدُ

مَقَالِيدُ Hazineler veya çevreleyenler, ihata ediciler yahut (mecaz-ı mürsel olarak: semâvât ve arz hazinelerine ait) anahtarlar: 39/63, 42/12.

1240 — قلع — 1

اقْلَعَ يُقْلِعُ Vazgeçmek, kesmek.

اقْلِعِي (Yağmuru) kesmek: 11/44.

1241 — قلل — 76

a) قَلَّ يَقِلُّ Az olmak.

قَلَّ 4/7.

b) قَلَّلَ يُقَلِّلُ Azaltmak, az göstermek.

يُقَلِّلُكُم Azaltmak, az göstermek: 8/44.

مُنْقَلِبُون 7/125, 26/50, 43/14.

g) المُنْقَلَبُ Dönüverme; dönüşme / Akıbet; dönüş yeri.

مُنْقَلَب Dönüş yeri: 26/227.

مُنْقَلَبًا Dönüş yeri: 18/36.

h) القَلْبُ Kalp. Tesniyesi: قَلْبَيْنِ cemisi: قُلُوبٌ

قَلْب 26/89, 37/84, 40/35, 50/33 - 37.

القَلْب 3/159.

قَلْبِك 2/97, 26/194, 42/24.

قَلْبِه 2/204 - 283, 8/24, 16/106, 18/28, 33/32, 45/23, 64/11.

قَلْبِها 28/10.

قَلْبِى 2/260.

قَلْبَيْن 33/4.

قُلُوب 3/151, 7/101 - 179, 8/12, 9/117, 10/74, 15/12, 22/46, 26/200, 30/59, 39/45, 47/24, 48/4, 57/27, 79/8.

القُلُوب 13/28, 22/32 - 46, 24/37, 33/10, 40/18.

قُلُوبُكما 66/4.

قُلُوبكم 2/74 - 125, 3/103 - 126 - 154, 6/46, 8/10 - 11 - 70, 33/5 - 51 - 53, 48/12, 49/7 - 14.

قُلُوبنا 2/88, 3/8, 4/155, 5/113, 41/5, 59/10.

قُلُوبهم 2/7 - 10 - 93 - 118, 3/7 - 156 - 167, 4/63, 5/13 - 41 (= iki defa) - 52, 6/25 - 43, 7/100, 8/2 - 49 - 63 (= iki defa), 9/8 - 15 - 45 - 60 - 64 - 77 - 87 - 93 - 110 (= iki kere) -125 - 127, 10/88, 13/28, 16/22 - 108, 17/46, 18/14 - 57, 21/3, 22/35 - 53 (= ıkı defa) - 54, 23/60 - 63, 24/50, 33/12 - 26 - 60, 34/23, 39/ 22 - 23, 47/18 - 20 - 29, 48/11 -18 - 26, 49/3, 57/16 (= ıkı defa), 58/22, 59/2 - 14, 61/5, 63/3, 74/31, 83/14.

yem'e kefil olacak kişiyi seçmek için, bunlarla kur'a çekmişlerdir.)

2 — قلی — 1243

قَلَى يَقْلِى قِلًى Çok darılmak, şiddetli / buğzetmek. İsm-i faili: قَالٍ cemisi: قَالِين قَالُون

قَلْى Darılmak, buğzetmek: 93/3.

القَالِين Darılanlar, buğzediciler: 26/168.

1 — قمح — 1244

مُقْمَحٌ İsm-i mef'ul: (Halkanın boynunu sıkmasından dolayı mutazarrır olup) başını yukarı kaldıran esir. Cemisi: مُقْمَحُون

مُقْمَحُون 36/8 (= Temsil olup murad şudur: İnad, dayatmak ve hakkı dinlemekten mutazarrır olmak gibi sebeplerle Rasulullah'ın İslâm'a davetini red ve inkar eden kâfirlerin tavsifi yapılmıştır... Ayrıca murad edilen mananın, bu zatların kıyamet günündeki vaziyetlerinin tasviri olduğu da söylenmiştir.)

27 — قمر — 1245

القَمَرُ Ay.

القَمَر 6/77 - 96, 7/54, 10/5, 12/4, 13/2, 14/33, 16/12, 21/33, 22/18, 29/61, 31/29, 35/13, 36/39 - 40, 39/5, 41/37 (= iki defa), 54/1, 55/5, 71/16, 74/32, 75/8 - 9, 84/18, 91/2.

قَمَرًا 25/61.

6 — قمص — 1246

القَمِيصُ Elbise, gömlek, iç çamaşır (atlet v.s.).

قَمِيصَة Gömlek diye manalandırılmıştır: 12/18 - 25 - 26 - 27 - 28.

c) اَقَلَّ fiili: Kaldırmak.

اَقَلَّتْ (Rüzgârlar yağmur yüklü bulutları yüklenip) kaldırmak: 7/57.

d) قَلِيلٌ Az, azınlık. Müennesi: قَلِيلَةٌ cemi-i müzekkeri: قَلِيلُون

قَلِيل Az: 3/197, 4/66 - 77, 8/26, 9/38, 11/40, 16/117, 18/22; 23/40, 34/13 - 16, 38/24, 56/14; azınlık: 8/26.

قَلِيلًا Az: 2/41 - 79 - 83 - 88 - 126 - 174 - 246 - 249, 3/77 - 187 - 199, 4/46 - 83 - 142 - 155, 5/13 - 44, 7/3 - 10 - 86, 8/43 - 44, 9/9 - 82, 11/116, 12/47 - 48, 16/95, 17/52 - 62 - 74 - 76 - 85, 23/78 - 114, 27/62, 28/58, 31/24, 32/9, 33/16 - 18 - 20 - 60, 39/8, 40/58, 44/15, 48/15, 51/17, 53/34, 67/23, 69/41 - 42, 73/2 - 3-11, 77/46.

قَلِيلُون Azlar: 26/54.

قَلِيلَة Az: 2/249.

e) اَقَلُّ İsm-i tafdil: En az, daha az

اَقَلَّ Daha az: 18/39, 72/24.

4 — قلم — 1242

القَلَمُ Kalem / Ok. Cemisi: اَقْلَامٌ

القَلَم Kalem: 68/1, 96/4.

اَقْلَامٌ Kalemler: 31/27.

اَقْلَامَهُم 34/44 (= Bundan muradın, onlarla Tevrat'ın yazıldığı mürekkepli kalemler olması doğrudur. Zira yazanlar, teberrüken bu kalemleri tercih etmişlerdir. Bunların üzerine birtakım işaretler koyarak, Hz. Meryem'e kefil olacak kimseyi seçmek için, bunlarla kur'a tatbik etmişlerdir. Yine bundan murad, oklar da olabilir ki; bu okların üzerlerine işaretler koymak sûretiyle kur'a okları yapmışlar, Hz. Mer-

قَانِتًا 16/120 (= Allah'ın ulûhiyetini ikrar edip O'na kulluk eden).

قَانِتُون (Allah'ın) emrini tutup itaat gösterenler: 2/116 (= lisan-ı halleri ile Allah'ın ulûhiyetini tasdik edip şehadet getirenler), (Allah'ın ulûhiyetini ikrar edip şehadet getirenler). 30/26

قَانِتِين Kulluk edenler yahut namazı uzatanlar: 2/238, 3/17, 33/35, 66/12.

قَانِتَات (Allah'a) kulluk edip (kocalarına) itaat eden, söz tutan veya namazdaki kıyamı uzatan kadınlar: 4/34, 33/35, 66/5.

1251 — قنط — 6

a) قَنِطَ يَقْنَطُ قَنَطًا - قَنَطَ يَقْنُطُ قُنُوطًا Ümitsiz olmak, ümidi kesmek. İsm-i faili: قَانِطٌ cemisi: قَانِطِين قَانِطُون

قَنَطُوا 42/28 (= Yağmurun yağması hususunda ümitsiz olmak.)

تَقْنَطُوا 39/53.

يَقْنَطُوا 15/56.

يَقْنَطُون 30/36.

القَانِطِين 15/55.

b) قَنُوطٌ Çok ümitsiz.

قَنُوطٌ 41/49.

المُقَنْطَرَة القَنَاطِير قِنْطَارًا قِنْطَار

قنطر için bakınız: قطر maddesinden sonra.

1252 — قنع — 2

a) القَانِعُ İsm-i fail: Verilene razı olan, diretmeyen dilenci.

القَانِعَ Kanaatkar dilenci (veya dilenmese de verileni alan, aza rıza gösteren iffet sahibi kişi): 22/36.

b) مُقْنِعٌ İsm-i fail: (Başını) kaldıran.

Cemisi: مُقْنِعِين مُقْنِعُون

مُقْنِعِي (Şiddetli korkudan dolayı başlarını) kaldıranlar, dik tutanlar: 14/43.

قَمِيصِي Gömlek diye manalandırılmıştır: 12/93.

1247 — قمطر — 1

قَمْطَرِيرًا Uzun ve sıkıcı (geçen gün).

قَمْطَرِيرًا 76/10 (= Kıyamet gününden bahsedilmektedir.)

1248 — قمع — 1

المِقْمَعَة Başı kıvrımlı sopa, topuz. Cemisi: مَقَامِعُ

مَقَامِعُ 22/21 (= Kâfirler için hazırlanmış demir topuzlardan bahsedilmektedir. Bunlarla, – tâ'katten düşmeleri ve ateşten çıkmaya cür'et göstermemeleri için– kâfirlerin başlarına vurulur.)

1249 — قمل — 1

القُمَّلُ (Çekirge dışındaki ekinlere musallat olan ve taze başakları yiyen bütün) haşerât / Kene cinsinden ufak böcekler / Büyük keneler / Kanatları henüz çıkmamış çekirge yavruları / Küçük sinekler / Küçük karıncalar / Pireler / Bitler.

القُمَّلَ Yukarıdaki bütün manalar ile izahı yapılmıştır: 7/133.

1250 — قنت — 14

قَنَتَ يَقْنُتُ قُنُوتًا Hürmet etmek / Kulluk etmek / Duayı ve namazdaki kıyamı uzatmak / Emrini tutmak, itaat etmek. İsm-i faili: قَانِتٌ cemisi: قَانِتِين قَانِتُون müennesi: قَانِتَة müennesin cemisi: قَانِتَاتٌ

يَقْنُتْ Kulluk ve itaat etmek (Allah'a kulluk edip, Rasulüne dâim itaat etmek): 33/31.

اقْنُتِي Kulluk etmek: 3/43.

قَانِتٌ 39/9 (= Duayı ve namazı uzatan, Allah'a itaatkâr âbid)

1253 — قنو — 1

القِنْوُ Hurma salkımı. Cemisi: قِنْوَانٌ قِنْوَانٌ 6/99.

1254 — قنى — 1

أَقْنَى fiili: Razı etmek, gözünü doyurmak / Kazanç yahut sermaye (daimi mal, mülk v.s.) vermek.

اَقْنَى Razı etmek, gözünü doyurmak veya kazanç (yahut sermaye) vermek: 53/48.

1255 — قهر — 10

a) قَهَرَ يَقْهَرُ قَهْرًا Yenmek, ezmek, hâkimiyet ve sultasını sürdürmek, diktatörlük etmek. İsm-i faili: قَاهِرٌ cemisi: قَاهِرُون

تَقْهَرْ Ezmek, kırmak, incitmek: 93/9 (= Yahut "Yetimin hakkını çiğneme; zayıflığına bakıp da malına göz koyma" mealinde.)

القَاهِرُ Allahü Teâlâ'nın isimlerindendir: Galip (saltanat ve hükümranlık sahibi) manasında: 6/18 - 61.

قَاهِرُون Hâkimiyet ve sulta sahipleri, diktatörler: 7/127.

b) القَهَّارُ Mübalağa sigasi: Çok üstün, ebedi hâkimiyet sahibi, her şeyi saltanatı ve idaresi altında tutan manasında olup esma-i ilahiyedendir.

القَهَّار 12/39, 13/16, 14/48, 38/65, 39/4, 40/16.

1256 — قوب — 1

القَابُ Miktar. قَابُ القَوْس Yayın, kabzası ile ucu arası manasında. Bir yayda iki قَابٌ bulunur. قَابَيْن قَابَانِ tesniyesidir.

قَابَ 53/9. Murad edilen mana: قَابَىْ قَوْسِ yani bir yaydaki her iki قَابٌ olup, قَوْسَيْن قَابَ şeklinde kalp edilmiştir. Diğer bir izaha göre burada kalp olmayıp, iki yaya ait iki قَابٌ = kabza ile uç arası) manasındadır ve قَابَ قَوْسَيْن ile قَابَىْ قَوْسِ müsavi olup aynı manadadırlar. Ayrıca bakınız: قَوْسَيْن : قوس

1257 — قوت — 2

a) القُوتُ (Bedeni besleyip vücudu ayakta tutacak miktardaki) gıda, yiyecek. Cemisi: اَقْوَاتٌ

اَقْوَاتَهَا 41/10 (= Arzda yaşayan bütün canlıların gıdalandırılması mevzusundan bahsedilmektedir.)

b) مُقِيتٌ İsm-i fail: Gıdalandıran, besleyen / Muktedir olan, gücü yeten / Bakıp gözeten, himaye eden. (Esmâ-ı ilâhiyedendir.)

مُقِيتًا Muktedir yahut Gözetici diye manalandırılmıştır: 4/85 (= Ayrıca Şahit = Müşahede eden manası da verilmiştir.)

1258 — قوس — 1

القَوْس Yay / Arşın. Tesniyesi: قَوْسَيْن قَوْسَانِ

قَابُ القَوْس Arşın miktarı, arşının uzunluğu / Yayın, kabzası ile ucu arası.

قَوْسَيْن İki yay yahut iki arşın diye izah edilmiştir: 53/9.

Ayrıca bakınız: قَابَ قوب

1259 — قوع — 2

a) القَاعُ (Çukurda bulunan) düz arazi.

قَاعًا 20/106.

b) قِيعَة (Çukurda bulunan) düz arazı yahut قَاعٌ lafzının cemisi.

قِيعَة Düz arazi yahut düz araziler: 24/39.

1260 — قول — 1721

Mukaddime:

1- قَوْل lafzı Allah Teâlâ'ya, halk, icad yahut dönüşmeyi tazammun eden bir emir ile metbu' olarak isnad edildiği takdirde, bazı âlimler, bunu İrade-i ilâhiyenin taalluku ile izaha çalışmışlardır. Mesela şu âyeti şöyle izah etmişlerdir: 41/11 (= Allahü Teâlâ'nın iradesi, semânın ve arzın vücud bulmasına taalluk etmiş; öyle bir taalluk ki, buna o ikisinin vücuda gelmesi terettüb edip, bu vücud bulma da, semâ ve arzın: "isteyerek, itaat ederek geldik" demeleriyle tabir edilmiştir.) Şu âyet de bu şekilde izah edilmiştir: 21/69. Bu hususu da şu âyet: 16/40 izah etmekte olup, emr-i ilâhînin mahlukatta kudret gibi hüküm ferma olduğunu bildirmektedir.

2 - قَوْلُ الله Eğer (= Allah'ın buyruğu), icad v.b. ef'al-i ilâhiyeyi tazammun eden bir emir ile metbu' olmayarak varid olmuşsa; künhüne vakıf olamadığımız bir kelamın, mübaşir bır vahiy tarikiyle yahut mübaşeret etmeksizin muhatabın bizzat kendisine iletilmesi manasına gelir ki, Allah Teâlâ'nın enbiyâ ve rasüllerine olan hitapı bu cümleden olup. Onlar bunun manasını idrak ederek, muktezasıyla amel ederler Şu âyetlerde olduğu gibi: 7/143 (= Hz. Musa'ya hıtaptır.), 20/43 (= Hz. Musa ile kardeşi Hz. Harun'a hitaben) - 46 (= Yine ıkısıne birden hitap edilmektedir), 5/116 (= Hz. İsa'ya tevcihen). Allah Teâlâ'nın meleklerle konuşması ise; Allah celle celâluhû'nun meleklere tecellı edip, onların ıdrak edip muktezasıyla amel edecekleri bazı manaları kendilerine ilka etmesıdır. Şu âyette olduğu gıbı. 2/30.

3 - Yine misal olarak şu âyette: 2/30 varid olan meleklenn konuşması ise, - bildiğimiz kadarıyla - Hz. Adem'in yaratılmasına dair Allah Teâlâ ile melekleri arasında cereyan etmiş olan bir çeşit muhaveredir.

4 - İnsanoğullarından sadır olan قَوْل söz ise, malum olup tarife hacet yoktur. Mesela: 2/126, 7/128, 5/114...

5 - Rasulullah'a (Aleyhissalâtü vesselam) vahyedilen cinlerin kavline gelince; bunun hakikatini Allah Teâlâ'dan başkası künhüyle bilememekle beraber, bildiğimiz husus şudur ki: Allah Teâlâ, rasulüne - sair Kur'ân-ı Kerîm âyetlerini vahyettiği gibi - cinlerden bir gurubun konuşmasını da mana ve muhteviyat olarak vahyetmiştir. (Bu hususta islâm âlimlerinden dini ilimlere vukufiyeti fazla olan bazı zatlar daha geniş olarak izahatta bulunmuşlardır.)

Bu hususla alâkalı âyet: 72/1.

6 - Hayvanların konuşmasını ise, ancak Allah Teâlâ ve Allah'ın kendilerine hayvanların dilinden anlamayı öğrettiği zatlar bilip anlar. Kur'an-ı Kerim'de hayvanlardan yalnız karınca ile hüdhüd kuşunun sözleri zikredilmiştir: 27/18 - 22.

7 - Cansız eşyanın konuşması ya lisan-ı hali (tavır dili) ile, ya da konuşma kudretine mazhar olmasıyla olur ki; bu kudret Allah Teâlâ tarafından icad edilip kendisine verilir, ikinci tarzdaki konuşmaya misal: 41/11 - 21, 50/30.

Yine künhüyle vakıf olamadığımız hususlardan bazıları: Allah Teâlâ'nın, kıyamet günü insanlara hitap etmesi... meleklerle insanlar arasındaki muhavereler... ehl-i cennet ile ehl-i cehennem arasında cereyan eden konuşmalar... ashab-ı a'raf ile dığerleri arasında geçen konuşmalar... Bunların hakikatlarını künhüyle bilmek Allah Teâlâ'ya mahsus olup, bütün bunlar gaybi ve semâi hususlardandır. Mesela: 5/119, 50/30, 57/13.

a) قَالَ يَقُولُ قَوْلًا Demek, söylemek. (Allah Teâlâ'ya isnad edildiği takdirde ta'zimen: Buyurmak manası verilir.)

قَالَ اللهُ لِفُلَانٍ İlham etmek. Mesela şu âyet bu manayla açıklanmıştır: 18/86.

قَالَ لِنَفْسِهِ قَالَ فِى نَفْسِهِ İçinden söylemek, içinden geçirmek. Mesela: 58/8. (Bazen bir sözü söylemek itikada mukarin olur. Mesela şu âyete: 2/156 şöyle mana verilmiştir: "Onlar ki, kendilerine bir musibet isabet ettiği zaman, - itikad ederek, içtenlikle - şöyle derler:...". Buradaki söylenen söz, itikada mukarin olup, içten gelerek, kat'î inanarak söylenmiştir.)

قَالَ عَلَى اللهِ İftira etmek, uydurmak, düzmek. Mesela: 3/75.

قَالَ 2/30 (= iki defa) - 31 - 33 (= iki kere) - 54 - 61 - 67 (= iki kere) - 68 - 69 - 71 - 113 - 118 (= iki kere) - 124 (= üç defa) - 126 (= iki kere) - 131 (= iki kere) - 133 - 167 - 243 - 246 - 247 (= İki defa) - 248 - 249 (= iki defa) - 258 (= üç kere) - 259 (= beş defa) - 260 (= dört kere), 3/37 - 38 - 40 (= iki kere) - 41 (= iki kere) - 47 - 52 (= iki defa) - 55 - 59 - 81 (= İki defa) - 173, 4/18 - 72 - 118, 5/12 - 20 - 23 - 25 - 26 - 27 (= İki kere) - 31 - 72 - 110 (= iki defa) - 112 (= iki defa) - 114 - 115 - 116 (= iki defa) - 119, 6/7 - 30 (= iki defa) - 74 - 76 (= iki kere) - 77 (= iki kere) - 78 (= iki kere) - 80 - 93 (= iki defa) - 128 (= iki kere), 7/12 (= iki kere) - 13 - 14 - 15 - 16 - 18 - 20 - 24 - 25 - 38 (= ıkı kere) - 59 - 60 - 61 - 65 - 66 - 67 - 71 - 73 - 75 - 76 - 79 - 80 - 85 - 88 (= iki kere) - 90 - 93 - 104 - 106 - 109 - 114 - 116 - 123 - 127 (= iki kere) - 128 - 129 - 138 - 140 - 142 - 143 (= üç kere) - 144 - 150 (= ıkı kere) - 151 - 155 - 156, 8/48 (= iki kere), 10/2 - 15 - 28 - 71 - 77 - 79 - 80 - 81 - 84 - 88 - 89 - 90, 11/27 - 28 - 33 - 38 - 41 - 43 (= iki kere) - 45 - 46 - 47 - 50 - 54 - 61 - 63 - 65 - 69 - 77 - 78 - 80 - 84 - 88 - 92, 12/4 - 5 - 10 - 13 - 18 - 19 - 21 - 23 - 26 - 28 - 30 - 33 - 36 (= iki kere) - 37 - 42 - 43 - 45 - 47 - 50 (= iki defa) - 51 - 54 (= iki defa) - 55 - 59 - 62 - 64 - 66 (iki kere) - 67 - 69 - 77 - 79 - 80 - 83 - 84 - 86 - 89 - 90 - 92 - 94 - 96 - 98 - 99 - 100, 14/6 - 8 - 13 - 21 - 22 - 35, 15/28 - 32 - 33 - 34 - 36 - 37 - 39 - 41 - 52 - 54 - 56 - 57 - 62 - 68 - 71, 16/27 - 35 - 51, 17/61 - 62 - 63 - 101 - 102, 18/19 - 21 - 34 - 35 - 37 - 60 - 62 - 63 - 64 - 66 - 67 - 69 - 70 - 71 - 72 - 73 - 74 - 75 - 76 - 77 - 78 - 87 - 95 - 96 (= İki defa) - 98,19/4 - 8 - 9 (= iki kere) - 10 (= iki kere) - 19 - 21 (= iki defa) - 30 - 42 - 46 - 47 - 73 - 77, 20/10 - 18 - 19 - 21 - 25 - 36 - 46 - 49 - 50 - 51 - 52 - 57 - 59 - 61 - 66 - 71 - 84 - 85 - 89 - 90 - 92 - 94 - 95 - 96 - 97 - 120 - 123 - 125 - 126, 21/4 - 52 - 54 - 56 - 63 - 66 - 112, 23/23 - 24 - 26 - 33 - 39 - 40 - 81 - 99 - 108 - 112 - 114, 25/4 - 8 - 21 - 30 - 32, 26/12 - 15 - 18 - 20 - 23 - 24 - 25 - 26 - 27 - 28 - 29 - 30 - 31 - 34 - 42 - 43 - 49 - 61 - 62 - 70 - 72 - 75 - 106 - 112 - 117 - 124 - 142 - 155 - 161 - 168 - 177 - 188, 27/7 - 16 - 19 - 20 - 22 - 27 - 36 - 38 - 39 - 40 (= iki defa) - 41 - 44 - 46 - 47 - 54 - 67 - 84, 28/15 - 16 - 17 - 18 - 19 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24 - 25 - 27 - 28 - 29 - 33 - 35 - 37 - 38 - 63 - 76 - 78 - 79 - 80, 29/12 - 16 - 25 - 26 - 28 - 30 - 32 - 36, 30/56, 31/13, 34/3 - 7 - 23 - 31 - 32 - 33 - 34 - 43, 36/20 - 26 - 47 - 78, 37/51 - 54 - 56 - 85 - 89 - 91 - 95 - 99 - 102 {= ıki defa) - 124, 38/4 - 23 - 24 - 32

- 90 - 91 - 95 - 97, 14/9 - 10 - 21, 15/6 - 15 - 52 - 53 - 55 - 58 - 63 - 70, 16/24 - 30 - 86 - 101, 17/49 - 90 - 94 - 98, 18/4 - 10 - 14 - 19 (= iki defa) - 21 - 94, 19/27 - 29 - 88, 20/63 - 65 - 70 - 72 - 87 - 88 - 91 - 133 - 134, 21/5 - 14 - 26 - 53 - 55 - 59 - 60 - 61 - 62 - 64 - 68, 23/47 - 81 - 82 - 106 - 113, 24/12, 25/5 - 7 - 18 - 60 - 63, 26/36 - 41 - 44 - 47 - 50 - 71 - 74 - 96 - 111 - 116 - 136 - 153 - 167 - 185, 27/13 - 33 - 47 - 49 - 56, 28/36 - 48 (= üç kere) - 53 - 55 - 57, 29/24 - 29 - 31 - 32 - 33 - 50, 31/21, 32/10, 33/22 - 67 - 69, 34/19 - 23 (= iki defa) - 35 - 41 - 43 (= iki kere) - 52, 35/34, 36/14 - 15 - 16 - 18 - 19 - 52, 37/15 - 20 - 28 - 29 - 97, 38/16 - 22 - 60 - 61 - 62, 39/71 - 74, 40/11 - 24 - 25 - 50 (= üç kere) - 74 - 84, 41/5 - 14 - 15 - 21 (= iki defa) - 30 - 44 - 47, 43/20 - 22 - 24 - 30 - 31 - 49 - 58, 44/14, 45/24 - 25, 46/13 - 22 - 24 - 29 - 30 - 34, 47/16 - 26, 51/25 - 28 - 30 - 32 - 52, 52/26, 54/9 - 24, 57/14, 58/3, 60/4, 61/6, 63/1, 64/6, 67/9 - 10, 68/26 - 29 - 31, 71/23, 72/1, 74/43, 79/12, 83/32.

قُلْتَ 5/116, 9/92, 11/7, 18/39.

قُلْتُ 5/117, 71/10.

قُلْتُم 2/55 - 61, 3/165 - 183, 5/7, 6/152, 24/16, 40/34, 45/32.

قُلْتُه 5/116.

قُلْن 12/31 - 51.

قُلْنَا Buyurmak: 2/34 - 35 - 36 - 38 - 58 - 60 - 65 - 73, 4/154 (= İki defa), 7/11 - 166, 11/40, 17/60 - 61 - 104, 18/50 - 86, 20/68 - 116 - 117, 21/69, 25/36, 28/75; demek, söylemek: 8/31 (= Resul-ü Ekremin risaletini inkar eden kâfirlerin sözüdür.), 18/14 (= Ashab-ı Kehf'in sözüdür.), 67/9 (= kâfirlerin sözü).

- 35 - 71 - 75 - 76 - 77 - 79 - 80 - 82 - 84, 39/49 - 71 - 73, 40/26 - 27 - 28 - 29 - 30 - 36 - 38 - 48 - 49 - 60, 41/11 - 26 - 29 - 33, 42/45, 43/23 - 24 - 26 - 38 - 46 - 51 - 63 - 77, 46/7 - 11 - 15 - 17 - 23 - 34, 47/16, 48/15, 50/2 - 23 - 27 - 28, 51/25 - 27 - 30 - 31 - 39, 59/16 (= iki defa), 61/5 - 6 - 14 (= iki kere), 66/3, 68/15 - 28, 71/2 - 5 - 21 - 26, 74/24, 78/38, 79/24, 83/13, 91/13, 99/3.

قُلا 7/23, 20/45, 27/15.

قالَت 2/113 (= iki defa), 3/35 - 36 - 37 - 42 - 45 - 47 - 72, 5/18 - 64, 7/38 - 39 - 164, 9/30 (= iki defa), 11/72, 12/23 - 25 - 31 - 32 - 51, 14/10 - 11, 19/18 - 20 - 23, 27/18 - 29 - 32 - 34 - 42 - 44, 28/9 - 11 - 12 - 25 - 26, 33/13, 49/14, 51/29, 66/3 - 11.

قالَتا 28/23, 41/11.

قالَها 39/50.

قالُوا 2/11 - 13 - 14 (= iki kere) - 25 - 30 - 32 - 67 - 68 - 69 - 70 - 71 - 76 (= iki defa) - 80 - 88 - 91 - 93 -111 - 116 - 133 - 135 - 156 - 170 -246 (= iki kere) - 247 - 249 - 250 - 275 - 285, 3/24 - 75 - 81 - 119 - 147 - 156 - 167 - 168 - 173 - 181 (= iki defa) - 183, 4/46 - 77 - 97 (= üç defa) - 141 (= iki kere) -153, 5/14 - 17 - 22 - 24 - 41 - 61 - 64 - 72 - 73 - 82 - 85 - 104 - 109 - 111 - 113, 6/8 - 23 - 27 - 29 - 30 - 31 - 37 - 91 - 124 - 130 - 136 - 138 - 139, 7/5 - 28 - 37 (= iki defa) - 43 - 44 - 47 - 48 - 50 - 70 - 75 - 77 - 82 - 95 - 111 - 113 - 115 - 121 - 125 - 129 - 131 - 132 - 134 - 138 - 149 - 164 - 172 - 203, 8/21 - 31 - 32, 9/59 - 74 (= iki defa) - 81 - 86, 10/68 - 76 - 78 - 85, 11/32 - 53 - 62 - 69 - 70 - 73 - 79 - 81 - 87 - 91,12/8 - 11 - 14 - 17 - 44 - 61 - 63 - 65 - 71 - 72 - 73 - 74 - 75 - 77 - 78 - 85 - 88

40/28 - 47 - 68, 46/17, 47/20, 48/11 - 15, 54/8, 57/13, 63/10, 69/19 - 25, 72/4, 74/31, 75/10, 78/40, 89/15 - 16 - 24, 90/6.

يَقُولا 2/102.

لِيَقُولنَّ 4/73, 9/65, 11/7 - 8 - 10, 21/46, 29/10 - 61 - 63, 30/58, 31/25, 39/38, 41/50, 43/9 - 87.

يَقُولُوا 4/9 - 78 (= iki defa), 6/53 -105, 7/169, 9/50, 11/12, 17/53, 22/40, 24/51, 26/203, 28/47, 29/2, 52/44, 54/2, 63/4.

يَقُولُون 2/26 - 79, 3/7 - 16 - 75 - 78 (= iki kere) - 154 (= iki kere) - 167, 4/46 - 51 - 75 - 81 - 150, 5/41 - 52 - 73 - 83, 6/33, 7/169, 9/61,10/18 - 20 - 31 - 38 - 48, 11/13 - 35, 15/97, 16/32 - 103, 17/42 - 43 - 51 (= iki defa) - 108,18/5 - 22 (= üç defa) - 49, 20/104 - 130, 21/38, 23/70 - 85 - 87 - 89 - 109, 24/26 - 47, 25/22 - 65 - 74, 26/226, 27/71, 28/82, 32/3 - 28, 33/13 - 66, 34/29, 36/48, 37/36 - 151 - 167, 38/17, 42/24 - 44, 44/34, 46/8 - 11, 48/11 - 15, 50/39 - 45, 52/30 - 33, 54/44, 56/47, 58/2 - 8, 59/10 - 11, 63/7 - 8, 66/8, 67/25, 68/51, 73/10, 79/10.

قُلْ 2/80 - 91 - 93 - 94 - 97 - 111 - 120 - 135 - 139 - 140 - 142 - 189 - 215 - 217 - 219 (= iki kere) - 220 - 222, 3/12 - 15 - 20 (= iki kere) - 26 - 29 - 31 - 32 - 61 - 64 - 73 (= iki defa) - 84 - 93 - 95 - 98 - 99 - 119 -154 (= iki defa) - 165 - 168 - 183, 4/63 - 77 - 78 - 127 - 176, 5/4 - 17 - 18 - 59 - 60 - 68 - 76 - 77 - 100, 6/ 11 - 12 (= iki defa) - 14 (= iki kere) - 15 - 19 (= dört defa) - 37 - 40 - 46 - 47 - 50 (= iki kere) - 54 - 56 (= iki kere) - 57 - 58 - 63 - 64 - 65 - 66 - 71 (= iki kere) - 90 - 91 (= iki defa) - 109 - 135 - 143 - 144 - 145 - 147

اَقُلْ 2/33, 7/22, 12/96, 18/72 - 75, 68/28.

اَقُول 5/116, 6/50 (= iki defa), 7/105, 11/31 (= üç defa), 38/84, 40/44.

تَقُلْ 17/23.

تَقُول 3/124, 4/81, 11/91, 20/40 - 94 - 97, 33/37, 39/56 - 57 - 58, 50/30, 72/5.

تَقُولَنَّ 18/23.

تَقُولُوا 2/104 - 154 - 169 - 235, 4/94 - 171 (= İki defa), 5/19, 6/156 - 157, 7/33 - 173, 16/116, 43/13, 61/3. Şu âyetteki: 2/154 = لَا تَقُولُوا 'de bulunan لامْ harf-i cer-i لِمَنْ manasında olup لَا تَقُولُوا عَنْ demektir. Meali: "Allah yolunda öldürülenler hakkında: Onlar ölüdürler, demeyiniz".

Şu âyetteki اَنْ تَقُولُوا nisbet etmek manasına gelir: 2/169 (= "O size ancak kötülüğü, çirkin günah işlemeyi ve iftira sûretiyle bilemeyeceğiniz şeyleri Allah'a nisbet etmenizi emreder" mealinde). Yine nisbet etmek manasında: 4/171 (= "Allah'a ancak hak olanı nisbet ediniz"), 7/33.

تَقُولُون 2/80 - 140, 4/43, 6/93, 7/28, 10/68 - 77, 17/40, 24/15, 25/19, 61/2.

نَقُول 3/181, 6/22, 10/28, 11/54, 12/66, 16/40, 18/88, 28/28, 34/42, 50/30, 58/8.

لَنَقُولَنَّ 27/49.

يَقُلْ 21/29.

يَقُول 2/8 - 68 - 69 - 71 - 117 - 142 - 200 - 201 - 214, 3/47 - 79, 5/53 - 109, 6/25 - 73 - 148, 7/53, 8/49, 9/40 - 49 - 124, 11/18, 13/7 - 27 - 43, 14/44, 16/27, 17/47, 18/42 - 52, 19/35 - 66 - 79 - 80, 20/104, 25/17 - 27, 28/62 - 65 - 74, 29/10 - 55, 33/4 - 12, 34/31 - 40, 36/82, 37/52,

iki defa) - 48, 16/24 - 30, 24/28, 25/60, 26/39 - 92, 27/42 - 44, 28/64, 31/21, 32/20, 36/26 - 45 - 47, 37/35, 39/24 - 72 - 75, 40/73, 41/43, 45/32 - 34, 51/43, 57/13, 58/11 (= İki kere), 63/5, 66/10, 68/27, 75/27, 77/48.

يُقَال 41/43, 83/17. Şu âyette geçen يُقَالُ لَهُ isimlendirilmek, adlandırılmak manasına gelir: 21/60 (= "Adı İbrahim'dir" veya "İbrahim diye adlandırılmaktadır.")

b) تَقَوَّل fiili: Uydurmak, düzmek, iftira etmek.

تَقَوَّلَ "Eğer bize iftira ederek birtakım yalan sözler uydursaydı..." mealinde: 69/44.

تَقَوَّلَه 52/33 (= "Yahut: Onu uydurdu, ortaya attı, Allah katından getirmedi mi diyorlar?" mealinde olup; inkarcıların, Kur'ân'ın Rasulullah tarafından uydurulup söylendiğini iddia ettiklerinden bahsedilmektedir.)

c) القَوْلُ Söz / Görüş / iftira / inanç, akide / Allah Teâlâ'dan sadır olan tehdid kelimesi. Mesela: وَقَع عَلَيْه القَوْلُ سَبَقَ عَلَيْهِ القَوْلُ حَقَّ عَلَيْه القَوْلُ şeklinde geçer.

قَوْلُ الحَقّ Doğru söz veya Hakk'ın, Allah'ın sözü, buyruğu.

قَوْل yahut القَوْل Söz: 2/263, 3/181, 4/108 - 148, 6/112, 7/205, 13/10 - 33, 16/86, 20/7, 21/27 - 110, 22/24 - 30, 23/68, 24/51, 28/51, 33/32, 34/31, 39/18, 47/21 - 30, 49/2, 50/18 - 29, 58/1 - 2, 60/4, 69/40 - 41 - 42, 74/25, 81/19 - 25, 86/13; rey veya akide, inanç: 9/30 (= Daha geniş izah için bakınız: قَوْلِهِم atehdid kelimesi: 11/40, 17/16, 23/27, 28/63, 32/13, 36/7 - 70, 37/31, 41/25, 46/18, 27/82 (= "Vaid ve tehdid kelimesinin ta- - 148 - 149 - 150 - 151 - 158 - 161 - 162 - 164, 7/28 - 29 - 32 (= İki defa) - 33 - 158 - 187 (= iki kere) - 188 - 195 - 203, 8/1 - 38 - 70, 9/24 - 51 - 52 - 53 - 61 - 64 - 65 - 81 - 83 - 94 - 105 - 129, 10/15 - 16 - 18 - 20 - 21 - 31 (= iki defa) - 34 (= iki kere) - 35 (= iki kere) - 38 - 41 - 49 - 50 - 53 - 58 - 59 (= iki kere) - 69 - 101 - 102 - 104 - 108, 11/13 - 35 - 121, 12/108, 13/16 (= beş kere) - 27 - 30 - 33 - 36 - 43, 14/30 - 31, 15/89, 16/102, 17/23 - 24 - 28 - 42 - 50 - 51 (= iki defa) - 53 - 56 - 80 - 81 - 84 - 85 - 88 - 93 - 95 - 96 - 100 - 107 - 110 - 111, 18/22 - 24 - 26 - 29 - 83 - 103 - 109 - 110, 19/75, 20/105 - 114 - 135, 21/24 - 42 - 45 - 108 - 109, 22/49 - 68 - 72, 23/28 - 29 - 84 - 85 - 86 - 87 - 88 - 89 - 93 - 97 - 118, 24/30 - 31 - 53 - 54, 25/6 - 15 - 57 - 77, 26/216, 27/59 - 64 - 65 - 69 - 72 - 92 - 93, 28/49 - 71 - 72 - 85, 29/20 - 50 - 52 - 63, 30/42, 31/25, 32/11 - 29, 33/16 - 17 - 28 - 59 - 63, 34/3 - 22 - 24 (= iki kere) - 25 - 26 - 27 - 30 - 36 - 39 - 46 - 47 - 48 - 49 - 50, 35/40, 36/79, 37/18, 38/65 - 67 - 86, 39/8 - 9 - 10 - 11 - 13 - 14 - 15 - 38 (= iki kere) - 39 - 43 - 44 - 46 - 53 - 64, 40/66, 41/6 - 9 - 13 - 44 - 52, 42/15 - 23, 43/81 - 89, 45/14 - 26, 46/4 - 8 - 9 - 10, 48/11 - 15 - 16, 49/14 - 16 - 17, 52/31, 56/49, 62/6 - 8 - 11, 64/7, 67/23 - 24 - 26 - 28 - 29 - 30, 72/1 - 20 - 21 - 22 - 25, 79/18,109/1, 112/1, 113/1, 114/1.

قُلْن 33/32.

قُولا 20/44 - 47, 26/16.

قُولُو 2/58 - 83 - 104 - 136, 3/64, 4/5 - 8, 7/161, 12/81, 29/46, 33/70, 49/14.

قُولى 19/26.

قِيل 2/11 - 13 - 59 - 91 - 170 - 206, 3/167, 4/61 - 77, 5/104, 7/161 - 162, 9/38 - 46, 10/52, 11/44 (=

söyledikleri sözdür...). Şu âyetteki قَوْلًا ثَقِيلًا = Ağır söz, Kur'ân'dır denmiştir: 73/.

قَوْلِك Söz: 11/53.

قَوْلكم Görüş: 33/4 (= "Bu, kalplerinizi tatmin etmeyip de, sadece dillerinizde dolaşan görüşünüzdür" veya "Bu, gizlemeyip, bilakis dillerinizle tabire yeltendiğiniz görüşünüzdür" demektir.); söz: 67/13.

قَوْلنا Allah Teâlâ'dan sadır olan kelam olup bu maddenin mukaddemesinde izahı geçmiştir: 16/40.

قَوْله Söz: 2/204; Allah Teâlâ'dan sadır olan kelâm: 6/73 (= Bu maddenin mukaddimesinde izahı geçmiştir.)

قَوْلها Söz: 27/19 (= Bu maddenin mukaddimesinde izah edilmiştir.)

قَوْلهم Söz: 2/118, 3/147, 4/155 - 157, 5/63, 10/65, 13/5, 36/76, 63/4; görüş: 2/113, 9/30 (= "Bu, kalplerini tatmin etmemekle beraber, dillerinde dolaşan görüşlerinden başka birşey değildir." veya "Bu, gizlemeyip, bilakis dilleriyle tabire kalkıştıkları görüşleridir" demektir, şu âyette iftira manası verilmiştir); 4/156.

قَوْلى Söz: 20/28 - 94.

d) الأَقَاوِيلُ Uydurulmuş, düzme sözler.

الأقاويل 69/44.

e) القِيلُ Söz.

قِيلًا 4/122, 56/26, 73/6 (= Buradaki söze, okuyuş diye mana vermişlerdir;)

قِيلِهِ Söz: 43/88 (= Daha önceki âyette geçen السَّاعَة lafzına atf ile mecrur olarak okunmuştur: "(Kıyamet vaktinin) ve Rasulünün şu: ..... sözünün bilinmesi (ancak Allah'ın katındadır.)" mealinde. Yine السَّاعَة lafzına atfedilerek – onun zammun ettiği azaba müstehak oldukları zaman..." mealinde) - 85, القَوْل الثَّابِت = kat'i deliller ve parlak burhanlarla te'yid edilen akide: 14/27; قَوْلُ الحَقّ Doğru söz: 19/34 (= "Sabıkan mezkur Meryem oğlu isa'nın kıssası doğrudur" demektir ki, âyetteki قَوْلُ الحَقّ izafesindeki قَوْل lafzı merfu' okunursa, bu mealde olur. Yine merfu' okunursa, İsa Aleyhisselâm'ın sıfatı veya O'ndan bedel olup, Hakk'ın = Allah'ın kelimesi manasına geleceği söylenmiştir. Bu kelimenin كُنْ lafzı olduğu şu âyette gösterilmiştir: 3/59); şu âyette de söz manasındadır: 21/4 (= Gizli ve açık bütün sözler kasdedilmiş olup, Allah Teâlâ'nın ilminin; tâ içten geçenlere varıncaya kadar, gökte ve yerde dönüp dolaşan bütün sözlere şamil olduğu bildirilmektedir.);

مُخْتَلف قَوْل çeşitli görüşler manasında olup, buradaki قَوْل ، اَقْوَال = görüşler) demektir: 51/8 (= Tenakuzlu görüşlerin onları ne gibi çıkmazlara soktuğu anlatılmaktadır.)

قَوْلًا Söz: 2/59 - 235, 4/5 - 8 - 9 - 63, 7/162, 17/23 - 28, 18/93, 20/44 - 89 - 109, 33/32 - 70, 36/58 (= Allah Teâlâ'dan sadır olan söz olup, bu hususun izahı, bu maddenin baş tarafındaki mukaddimede verilmiştir.), 41/33. Şu âyet şöyle izah edilmiştir: 17/40 (= Buradaki قَوْلًا عَظِيمًا doğrudan gayet uzak söz demektir. Bu söz de; Allah Teâlâ'ya çocuklar nisbet etmek ve çirkin gördükleri kız çocuklarını O'na isnad edip, sevip hoşlandıkları erkek çocuklarla, oğlanlarla övünüp çokluklarıyla gurur duymaları sûretiyle kendilerini Allah Teâlâ'dan üstün tutmak şeklinde

mahallen mansub olma durumu nazara alınmak sûretiyle – mansub olarak okunmuştur. "(Kıyamet vaktini) ve Rasulün şu: ..... sözünü bilmek (ancak Allah'ın katındadır.)" Ayrıca şaz bir kıraatte merfu' olarak okunmuştur: "(Kıyamet vaktinin bilinmesi) ve Rasulün şu sözü: ....." manasında olup, عِلْمُ lafzına atfedilmiştir.

f) قَائِلٌ İsm-i fail: Sözcü, diyen, söyleyen. Cemisi: قَائِلِين قَائِلُون

قَائِلٌ Sözcü: 12/10, 18/19, 37/51.

قَائِلُهَا Diyen, söyleyici: 23/100.

القَائِلِين Diyenler, söyleyenler: 33/18.

661 — قوم — 1261

a) قَامَ يَقُومُ قَوْمًا قِيَامًا Kalkmak / Kalakalmak, donakalmak / Kalmak / Azmetmek, karar vermek / Başlamak / Vuku' bulmak, tahakkuk etmek / قَامَ بالأمر Yürütmek, kaim kılmak, riâyet etmek / (Yerine) geçmek. /

قَامَ عَلَى أَهْلِه Bakmak, himaye etmek / قَامَ عَلَى الأَمْر Üzerine düşmek / Ayakta durmak, dikilmek.

قَامَ Kalkmak: 72/19 (= Kalkıp Allah'a ibadet etmek = قَامَ ... يَدْعُوه

قَامُوا Kalakalmak, kalmak: 2/20; karar vermek, قَامُوا إِلَى الصَّلٰوة = namaz kılmaya karar vermek): 4/142; kalkmak, başlamak: 4/142; durmak: 18/14 (= "padişahlarının huzurunda durup da...")

قُمْتم Karar vermek, niyetlenmek: 5/6.

تَقُم (Namaza) durmak: 4/102, 9/108; (defnetme esnasında veya ziyaret için kabri başında) durmak: 9/84.

تَقُوم (Namaza) durmak: 9/108, 26/218, 52/48, 73/20; (oturduğu yerden) kalkmak: 27/39; tahakkuk etmek, vuku' bulmak, vakti gelmek: 30/12 - 14 - 55, 40/46, 45/27; ayakta durmak, kalıcı olmak: 30/25.

تَقُومُوا (Yetimlerle muamelede adalete) riâyet etmek: 4/127; ihlaslı bir şekilde Rasulullah'ın meclisinden) kalkmak: 34/46 (= Bazı tefsirciler buradaki kalkmanın ciddiyet ve gayretten mecaz olduğunu; أَنْ تَقُومُوا لله Allah'ın rızasını gözeterek ihlasla çalışmak, gayret göstermek, ciddi olmak manasında olduğunu söylemişlerdir.)

يَقُوم Kalkmak: 2/275 (= "Faiz yiyenler ancak Şeytanın dokunması ve çarpmasıyla sarsılıp yıkılmış olan kimsenin kalkışı gibi kalkacaklardır." mealinde); tahakkuk etmek, vakti gelmek: 14/41; (kıyamet günü peygamberler Allah Teâla'nın huzurunda) ayağa kalkmak: 40/51; yine ayağa kalkmak, ayakta durmak, dikilmek manalarında: 78/38, 83/6; (halkla yapılan muamelede adalete) riâyet etmek: 57/25.

يَقُومَان (Şahitliği eda hususunda onların yerine) geçmek, kaim olmak: 5/107.

يَقُومُون (Kabirlerden) kalkmak: 2/275.

قُمْ Kalkmak: 73/2 (= Namaz kılmak ve dua etmek için kalkıp Allah'ın huzuruna durmak), 74/2 (= Acelece kalkmak, işe girişmek manasında).

قُومُوا (İbadet etmek, dua etmek veya huşû' içerisinde namaz kılmak sûretiyle Allah'ın huzurunda) durmak: 2/238.

b) أَقَامَ يُقِيمُ اقَامَة Yerleşmek, ikamet etmek, kalmak / Düzeltmek, güzelce yapmak,

أَقِيمُوا Doğruca kılmak: 2/43 - 83 - 110, 4/77 - 103, 6/72, 10/87, 22/78, 24/56, 30/31, 58/13, 73/20;

أَقِيمُوا وُجُوهَكُم (Mescidlere ve oralarda namaz kılmaya) koşarcasına yönelmek demektir; "Yüzlerinizi çeviriniz, kaldırınız" cümlesiyle bu mana murad edilmiştir: 7/29; ikame etmek, talimatıyla amel etmek: 42/13; hakkını vermek: 55/9; güzelce yapmak: 65/2 (= doğruca yapmak).

c) اسْتَقَامَ يَسْتَقِيمُ Dosdoğru olmak.

اسْتَقَامُوا 9/7, 41/30, 46/13, 72/16.

يَسْتَقِيمَ 81/28.

اسْتَقِمْ 11/112, 42/15.

فَاسْتَقِيمَا 10/89.

اسْتَقِيمُوا 9/7, 41/6.

d) قَائِمٌ İsm-i fail: Kalkan, duran / Kalıcı / Gözetici, gözleyici, riâyet edici / (Üzerine) düşen / Ayakta duran, dikilen / Güzelce yapan / Dosdoğru olan / Tahakkuk eden, vakti gelen, vuku' bulucu. Cemisi: قَائِمَةٌ müennesi: قِيَامٌ قَائِمِين قَائِمُون

قَائِمٌ (Namaza) duran, (namaz kılmak için) kalkıp hazırlanan: 3/39; (biçilmemiş ekin gibi) ayakta duran, dikili kalan, baki olan: 11/100; gözetici veya gözleyici: 13/33.

قَائِمًا (Adalete) riâyet edici: 3/18; (üzerine) düşen, (başına) dikilen: 3/75; ayakta duran, dıkilen: 10/12, 39/9, 62/11.

قَائِمُون Güzelce yapanlar: 70/33.

الْقَائِمِين (Beytullah'da itikafa çekılıp) duranlar veya (namazda) kıyamda duranlar: 22/26.

قَائِمَة (Allah'ın şeriatına itaat edip, nebisine tabi olarak, emr-i ilâhîyi) ikame edıp gözeten, riâyet edici dosdoğru kılmak / İkame etmek, yürürlüğe koymak / Gözetmek / Hakkını vermek / Kaldırmak / Takdir etmek, kadrini bilmek / Ehemmiyet vermek, coşkunluk içerisinde yönelmek: اَقَامَ وجْهَه للشَّئ

أَقَامَ Güzelce (dosdoğru) kılmak: 2/177, 9/18.

فَأَقَامَه Düzeltmek: 18/77 (= doğrultmak).

أَقَامُوا Güzelce (dosdoğru) kılmak: 2/277, 7/170, 9/5 - 11, 13/22, 22/41, 35/18 - 29, 42/38; ikame etmek, yaymak, neşretmek: 5/66.

أَقَمْتَ (Namazı) dosdoğru kıldırmak: 4/102.

أَقَمْتُم (Namazı) dosdoğru kılmak: 5/12.

تُقِيمُوا İkame etmek, neşretmek, talimatına uymak: 5/68.

تُقِيمُ Takdir etmek, değer vermek: 18/105 (= "Kıyamet günü onlar için tartı kullanmayacağız, tartıca onlara hiç değer vermeyiz" demek olup, onların iyi amelleri tartıca hiç hükmünde olacağı anlatılmaktadır.)

يُقِيمَا Gözetmek, (hududu) aşmamak: 2/229 (= iki kez) - 230.

يُقِيمُوا Dosdoğru kılmak: 14/31 - 37, 98/5.

يُقِيمُون Dosdoğru kılmak: 2/3, 5/55, 8/3, 9/71, 27/3, 31/4.

أَقِم Kaldırmak, çevırmek,

أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّين Yüzü dine çevirmek manasında olup; ehemmiyet vermek, coşkunlukla (seve seve) yönelmek demektir. Dindarlık ve ibadet hususunda ihlaslı olmaktan kinayedir: 10/105, 30/30 - 43; dosdoğru kılmak: 11/114, 17/78, 20/14, 29/45, 31/17.

أَقِمْن Doğruca kılmak. 33/33.

(yol): 17/9; daha doğru, daha düzgün: 73/6.

ا) المَقَام Ayakta durulan yer / Makam, oturulan yer / Vatan, yerleşme yeri, ikamet etme / Mecazen: Mertebe, makam / Makam, yer, mekan.

مَقَام Makam. مَقَام ابْراهِيم İbrahim Aleyhisselâm'ın makamı = Mescid-i Haram'da hususî bir mekan olup; İbrahim Aleyhisselâm'ın burada durup, namaz ve ibadetini eda ettiği söylenilmektedir: 2/125, 3/97; vatan, yerleşme yeri: 26/58, 44/26 - 51; (Allah'ın katında malum olan) mertebe, makam: 37/164, (bütün kâinatı idaresi ve rububiyeti altına alan) yüksek mertebe, makam: 55/46, 79/40.

مَقَامًا Yüksek mertebe, makam: 17/79; mekan yahut vatan: 19/73.

مَقَامك Makam, oturulan yer: 27/39.

مَقَامهما Yer, يَقُومَانِ مَقَامَهما (Şahitlik için) Onların yerine geçmek, kaim olmak: 5/107.

مَقَامِي İkamet etme, (aralarında) kalma, durma: 10/71; (bütün mahlukatı idaresi ve rububiyeti altında tutan) yüksek mertebe, makam: 14/14.

i) مَقَامٌ Mimli masdar: ikamet etme, kalma, durma / İsm-i mekan: İkamet yeri, kalınacak yer, vatan. Müennesi: مُقَامَة

مُقَام Kalma, durma veya kalacak yer, ikamet yeri: 33/13.

مُقَامًا İkamet yeri yahut vatan: 25/66 - 76.

المُقَامَة İkamet, kalma: 35/35.

j) المُقِيمُ Daimî, bakî / (Namazı) dosdoğru kılan. Cemisi: مُقِيمِين مُقِيمُون

مُقِيم Daimî (devamlı): 5/37, 9/21 - 28, 11/39, 39/40, 42/45; bakî, göz önünde: 15/76; (namazı) dosdoğru kılan: 14/40.

veya dosdoğru, müstakim: 3/113; (kocasının yakınında) duran, dikilen: 11/71; vaki olucu, tahakkuk edici, vakti gelen: 18/36, 41/50; (sökülmeyip) dikili duran: 59/5.

e) قِيَام Masdar: Kalkış, kalkma / قَائِمٌ'ün cemisi: Ayağa kalkanlar, ayakta duranlar / Destek, durduran, ayakta tutan, yaşamayı sürdüren, nizam ve emniyete medar olan.

قِيَام Ayağa kalkanlar: 39/68; kalkma, kalkış: 51/45.

قِيَامًا Ayakta duranlar: 3/191, 4/103, 25/64; yaşamayı sürdüren (geçim kaynağı): 4/5; nizam ve emniyete medar olan: 5/97 (= İnsanların dinî ve dünyevî işlerini tanzim edip düzeltmeye ve asayiş ve emniyetin tesisine sebep olan);

f) قَوَّام Mübalağa sîgasi: Bakan, himaye eden, idareci / İkame eden, gözeten. Cemisi: قَوَّامِين قَوَّامُون

قَوَّامُون Himaye edenler, idareciler: 4/34 (= bakıcılar).

قَوَّامِين (Bütün işlerde devamlı adaleti) ikame edip gözetenler: 4/135, 5/8.

g) القَيُّومُ Esmâ-i ilâhiyeden olup mübalağa sîgasıdır: Zatı ile kaim olan, bakî kalan, (kâinatı mükemmel bir şekilde) idare edip ayakta tutan, muhafaza edip gözeten.

القَيُّوم 2/255, 3/2, 20/111.

h) أَقْوَمُ İsm-i tafdil: Daha efdal, daha faziletli / Daha doğru, doğruya daha yakın / Daha çok sevkeden / Daha sağlam / En doğru.

أَقْوَم (Şahitlıği) güzelce yapmaya ve ikame etmeye daha çok sevkedıcı: 2/282; daha doğru, doğruya daha yakın: 4/46; (hakka ve hayra) en çok sevkeden, en doğru

مُسْتَقِيم Dosdoğru: 2/142 - 213, 3/51 - 101, 5/16, 6/39 - 87 - 161, 10/25, 11/56, 15/41, 16/76 - 121, 19/36, 22/54 - 67, 23/73, 24/46, 36/4 - 61, 42/52, 43/43 - 61 - 64, 46/30, 67/22.

الْمُسْتَقِيم Dosdoğru: 1/6, 7/16, 37/118;

القِسْطَاس الْمُسْتَقِيم

Düzgün (kusursuz) terazi, âdilane tartı: 17/35, 28/182.

مُسْتَقِيمًا Dosdoğru: 4/68 - 175, 6/126 - 153, 48/2-20.

Yukarıdaki âyetlerde geçen صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ = Dosdoğru yol), hak ve hayır yolu demektir.

r) القِيامه Kıyamet. يَوْمُ القِيمَةِ Kıyamet günü (kıyametin kopup da, insanların kabirlerinden kalkarak, âhiret yurdunda - herkesin hesaba çekilip yaptıkları amellerin karşılığını görmesi için - Allah Teâlâ'nın huzurunda toplanacakları gün.)

يَوْمُ القِيَامَةِ 2/85 - 113 - 174 - 212, 3/55 - 77 - 161 - 180 - 185 - 194, 4/87 - 109 - 141 - 159, 5/14 - 36 - 64, 6/12, 7/32 - 167 - 172, 10/60 - 93, 11/60 - 98 - 99, 16/25 - 27 - 92 - 124, 17/13 - 58 - 62 - 97, 18/105, 19/95, 20/100 - 101 - 124, 21/47, 22/9 - 17 - 69, 23/16, 25/69, 28/41 - 42 - 61 - 71 - 72, 29/13 - 25, 32/25, 35/14, 39/15 - 24 - 31 - 47 - 60 - 67, 41/40, 42/45, 45/17 - 26, 46/5, 58/7, 60/3, 68/39, 75/1 - 6.

s) القَوْمُ Erkekler topluluğu / Kavim = Erkekler ve kadınlardan müteşekkil topluluk yahut kanbağı, soy bağı, içtimaî bağ gibi bağlarla birbirine bağlanmış olan insanların teşkil ettiği topluluk. قَوْمُ الرَّجُل = Adamın kavmi: Akrabaları ve tebeiyet cihetiyle onların sırasında sayılanlar. = قَوْمُ النَّبِيّ Peygamberın kavmi: Aşireti ve vatan bağı gibi içtimaî bağlarla kendisine

الْمُقِيمِى الصَّلٰوةِ Namazı dosdoğru kılanlar: 22/35.

الْمُقِيمِين Namazı dosdoğru kılanlar: 4/162.

k) القَيِّمُ القَيِّمُ Dosdoğru, sabit / (işleri) sağlamca yapan, halleden.

القَيِّم Dosdoğru yahut (insanların işlerini, meselelerini) sapasağlam, düzgünce halleden: 9/36, 12/40, 30/30 - 43.

قَيِّمًا Dosdoğru yahut (meseleleri) düzenlice halleden: 18/2.

قَيِّمًا Dosdoğru yahut (meseleleri) düzenlice halledip (işleri) yoluna koyan: 6/161.

l) القَيِّمَة Çok kıymetli, yüksek değere sahip / istikamet ve adalet yolunu takip eden.

قَيِّمَة Çok kıymetli: 98/3.

القَيِّمَة İstikamet ve adalet yolunu takip eden ümmetin dini

دِينُ القَيِّمَةِ 98/5.

m) اِقَام Masdar: (Namazı) dosdoğru kılma.

اِقَامِ 21/73, 24/37.

n) قَوَامٌ Dengeli, ölçülü.

قَوَامًا 25/67.

o) الاِقَامَة Masdar: Yerleşme, ikamet etme.

اِقَامَتِكُم 16/80.

ö) تَقْوِيمٌ Masdar: Ölçülü ve düzgün yapma.

تَقْوِيم 95/4 (= "İnsanı, ölçülü ve düzgün olma haletlerinin en güzeli bir halette yaratmışızdır." mealinde. Allah Tealâ; insana, münasip bir kamet = boy - bos, metin damarlar, sinir telleri, geniş düşünce kabiliyeti, açıklama ve ifade etme istidadı, hüsn-ü beyan, irade kuvveti v.s. gibi güzel sıfatlar ve hasletleri tahsis etmiştir.)

p) الْمُسْتَقِيم Dosdoğru / Düzgün, ölçülü, kusursuz.

29/24 - 30 - 35 - 51, 30/ 21 - 23 - 24 - 28 - 37, 36/19, 39/ 42 - 52, 41/3, 43/58 - 88, 44/22, 45/4 - 5 - 13 - 20, 46/10 - 25 - 35, 48/16, 49/11 (= İki kez), 51/25 - 32 - 53, 52/32, 59/13 - 14, 61/5 - 7, 62/5 (= İki kez), 63/6, 66/11, 69/7.

قَوْم Aslı: قَوْمِى Kavim: 2/54, 5/20 - 21, 6/78 - 135, 7/59 - 61 - 65 - 67 - 73 - 79 - 85 - 93, 10/71 - 84, 11/28 - 29 - 30 - 50 - 51 - 52 - 61 - 63 - 64 - 78 - 84 - 85 - 88 - 89 - 92 - 93, 20/86 - 90, 23/23, 27/46, 29/36, 36/20, 39/39, 40/29 - 30 - 32 - 38 - 39 - 41, 43/51, 61/5, 71/2.

قَوْمًا Kavim: 3/86, 5/22, 6/89, 7/64 - 133 - 164, 9/13 - 39 - 53 - 155, 10/75, 11/29 - 57, 12/9, 18/86 - 93, 19/97, 21/11, 23/46 - 106, 25/18, 27/12, 28/32 - 46, 32/3, 36/6, 37/30, 43/5 - 54, 44/28, 45/14 - 31, 46/23, 47/38, 48/12, 49/6, 51/46, 58/14 - 22, 60/13.

قَوْمك Kavim: 6/66 - 74, 7/145, 11/36 - 49, 14/5, 20/83 - 85, 43/44 - 57, 71/1.

قَوْمكما Kavim: 10/87.

قَوْمنا Kavim: 7/89, 18/15, 46/30 - 31.

قَوْمه Kavim: 2/54 - 60 - 67, 5/20, 6/80 - 83, 7/59 - 60 - 66 - 75 - 80 - 82 - 88 - 90 - 127 - 128 - 137 - 150 - 155 - 160, 10/71 - 83, 11/25 - 27 - 38 - 78 - 98,14/4 - 6, 19/11, 20/79 - 86, 21/52, 23/23 - 24 - 33, 26/70, 27/12 - 54 - 56, 28/76 - 79, 29/14 - 16 - 24 - 28 - 29, 36/28, 37/85 - 124, 43/26 - 51 - 54, 46/21, 61/5, 71/1.

قَوْمها Kavim: 19/27, 27/24.

قَوْمهم Kavim: 4/90 - 91, 9/122, 10/74, 14/28, 27/51, 30/47, 46/29, 60/4.

قَوْمهما Kavim: 23/47, 37/115.

bağlanmış olan kişiler. قَوْمُ المَلِكِ a Padişahın, idare edip işlerini yürüterek içlerinde hakimiyetini sağladığı raiyeti.

قَوْم veya القَوْم Erkekler gurubu = قَوْم 49/11 (= iki kez); kavim, قَوْم نُوح Nuh Aleyhisselâm'ın kavmi: 7/69, 9/70, 11/89, 14/9, 22/42, 25/37, 28/105, 38/12, 40/5 - 31, 50/12, 51/46, 53/ 52, 54/9, قَوْم هُود Hud Aleyhisselâm'ın kavmi: 11/60 - 89, قَوْم يُونُس Yunus Aleyhisselâm'ın kavmi: 10/98, قَوْم اِبْرَاهِيمَ İbrahim Aleyhisselâm'ın kavmi: 9/70, 22/43, قَوْم لُوط Lut Aleyhisselâm'ın kavmi 11/70 - 74 - 89, 22/43, 26/160, 38/13, 54/33, قَوْم مُوسَى Musa Aleyhisselâm'ın kavmi: 7/148 - 159, 28/76, قَوْم فِرْعَوْن Firavun'un kavmi: 7/109 - 127, 44/17.

قَوْم تُبَّع Yemen hükümdarı Tübba'ın kavmi: 44/37, 50/14.

قَوْم صَالِح Salih Salih Aleyhisselâm'ın kavmi 11/89, yine kavim manasında: 2/118 - 164 - 230 - 250 - 258 - 264 - 286, 3/86 - 117 - 140 - 147, 4/78 - 90 - 92 (= İki kez) - 104, 5/2 - 8 - 11 - 25 - 26 - 41 - 50 - 51 - 54 - 58 - 67 - 68 - 77 - 84 - 102 - 108, 6/45 - 47 - 68 - 77 - 97 - 98 - 99 - 105 - 126 - 133 - 144 - 147, 7/32 - 47 - 52 - 58 - 81 - 93 - 99 - 137 - 138 (= iki defa) - 150 (= iki kez) - 176 - 177 - 188 - 203, 8/53 - 58 - 65 - 72, 9/6 - 11 - 14 - 19 - 24 - 37 - 56 - 80 - 96 - 109 - 127, 10/5 - 6 - 13 - 24 - 67 - 85 - 86 - 101, 11/44, 12/37 - 86 - 110 - 111, 13/3 - 4 - 7 - 11 (= iki kez), 15/15 - 58 - 62,16/11 - 12 - 13 - 59 - 64 - 65 - 67 - 69 - 79 - 107, 18/90, 20/87, 21/74 - 77 (= iki kez) - 78 - 106, 23/28 - 41 - 44 - 94, 25/4 - 36, 26/10 - 11 - 166, 27/43 - 47 - 52 - 55 - 60 - 86, 28/3 - 21 - 25 - 50,

c) المُقْوِی İsm-i fail: Sıkıntıda olan, muhtaç, darda kalan / Sahrada konaklayan. Cemisi: مُقْوِين مُقْوُون

المُقْوِين Muhtaçlar, darda kalanlar: 56/73 (= Bundan muradın, sahrada seyahat edenler olduğu, zira onların - ısınmak ve yemek pişirmek gibi hususlardan dolayı - ateşe muhtaç oldukları söylenmiştir.)

2 — قيض — 1263

قَيَّضَ يُقَيِّضُ Hazırlamak.

قَيَّضْنا 41/25 (= İnsanlann kalplerine vesvese veren ve onları doğru yoldan saptıran insî ve cinnî şeytanların yanlarında hazır edileceğinden bahsedilmektedir.)

نُقَيِّضْ Yukarıdaki âyette geçen izah ile: 43/36.

2 — قيل — 1264

a) قَائِلٌ İsm-i fail: Kaylule vaktinde (= öğle vakti) uyuyan, istirahate çekilen. Cemisi: قَائِلِين قَائِلُون

قَائِلُون "yahut öğle vakti rahatça istirahata çekilmişlerken..." meâlinde: 7/4.

b) مَقِيلٌ Öğle istirahatı yapılacak mekan, öğle uykusu çekilecek yer.

مَقِيلًا 25/24 (= Cennet ehlinin yerleşme ve istirahat etme yerlerinin, Cehennem ehlinin yerleşme ve barınma yerlerinden çok çok üstün olduğundan bahsedilmektedir. Cennet ehli her türlü lezzetlerden istifade edebilmekte, Cehennem ehli ise bütün bunlardan mahrum kalmakla birlikte, her nevi azabı tadıp, işkence çekmektedirler.)

قَوْمِی Kavim: 7/142, 25/30, 26/117, 36/26, 71/5.

42 — قوی — 1262

a) القُوَّةُ Kudret kuvvet, güç / Ciddiyet, sağlamlık / Sıkılık. Cemisi: قُوَّة . قُوىً veya القُوَّة Kudret, güç: 2/165 (= kudret-i ilâhiye), 8/60, 9/69, 11/52 - 80, 18/39 - 95, 27/33, 28/76 - 78, 30/9 - 54 (= iki kez), 35/44, 40/21 - 82, 41/15 (= İki kez), 47/13, 51/58, 81/20, 86/10; ciddiyet, sağlamlık: 2/63 (= "sağlamca", "sıkıca") - 93, 7/145 - 171, 19/12; sıkılık, sağlamlık: 16/92.

قُوَّتِكم Kuvvet, güç, kudret: 11/52.

القُوىٰ Kudretler, kuvvetler, شَدِيدُ القُوىٰ = Kuvvetleri şiddetli) = Çok büyük bir güce sahip olan melek ki, Cebrail Aleyhisselâm'dır: 53/5 (= Buradaki cemi' sîgası mübalağa içindir.)

b) القَوِيُّ Kuvvetli, kudretli, güçlü. (Esma-i ilâhiyedendir.)

قَوِيٌّ Kudret sahibi, güçlü: 8/52 (= Fevkinde herhangi bir kudret olamayacak derecede yüksek bir kudrete sahip olan Allah Teâlâ), 22/40 - 74, 27/39 (= Belkıs'ın tahtını, - Hz. Süleyman daha oturduğu yerden kalkmadan önce - Hz. Süleyman'a takdim etmeye kadir olup, bunu yapabileceğini söylüyor.), 40/22, 57/25, 58/21.

القَوِيَّ Kudret sahibi, güçlü: 11/66 (= Üstünde hiçbir kudret bulunamayacak derecede yüksek bir kudrete malik olan Allah Teâlâ), 28/26 (= işleri güzelce görmeye kadir, gücü yeten, beceren manasında), 42/19.

قَوِيًّا (Sonsuz bir kudret ve kuvvete sahip olan Allah): 33/25.

حرف الكاف

يُكْبِتَهم Perişan etmek, kızdırmak, mağlub etmek: 3/127.

كُبِتَ 58/5 (= "Allah'a ve rasulüne karşı gelenler, - içlerini kızgınlık, öfke doldurmuş ve kendilerini perişanlık ve zillet bürümüş olarak - darmadağın oldular. Nasıl ki kendilerinden öncekiler de aynen bu şekilde darmadağın olmuşlardı" mealinde. Ayrıca bu lafza helak edilmek manası ve başka türlü manalar da verilmiştir.)

كُبِتُوا 58/5 (= Yukarıdaki izaha göre.)

1269 — كبد — 1

كَبَدٌ Acı, meşakkat, ciğeri yanmak.

كَبِد 90/4 (= İnsanın; beşikten mezara kadar yorgunluklar, sıkıntılar içerisinde yoğurulup, bütün meşakkatlere ömür boyu göğüs gerecek bir fıtratta yaratıldığından bahsedilmektedir.)

1270 — كبر — 161

a) كَبُرَ يَكْبُرُ كِبْرًا Büyük olmak, nefse ağır gelmek, çirkin ve müstehcen olmak.

كُبْر Nefse ağır gelmek, zoruna gitmek: 6/35, 10/71, 42/13; büyük olmak: 40/35, 61/3.

الكَأْس Kase, tas, dolu bardak, kadeh. (İbni Abbas ve Ahfeş'den yapılan rivâyete göre Kur'ân'da geçen bütün كَأْس lafızları şarap manasında olup, cennet ehlinin içeceği şarap kastedilmektedir.)

كَأْسٍ Kase: 37/45, 56/18, 76/5.

كَأْسًا Kase: 52/23, 76/17, 78/34.

1266 — كأين — 7

كَأَيِّنْ Nice.

كَأَيِّنْ 3/146, 12/105, 22/45 - 48, 29/60, 47/13, 65/8.

1267 — كبب — 2

a) كَبَّ يَكُبُّ كَبًّا Yere çarpmak, yüzükoyun yere düşürmek.

فَكُبَّتْ 27/90 (= Yüzleri üstü ateşe atılmak.)

b) مُكِبٌّ (Yüzü koyun) düşen manasında ism-i fail.

مُكِبًّا 67/22 (= Tökezleyip yüzü üstü sürünen, yüz üstü yere kapanan.)

1268 — كبت — 3

كَبَتَ يَكْبِتُ Perişan etmek, örselemek, hor ve hakir kılmak, kızdırmak.

كَبُرَتْ (Doğrudan uzak olmasından dolayı, farkına varanların nazarında) çok çirkin ve müstehcen olmak: 18/5.

يَكْبُرُ (Takdir etmek = değerlendirmek cihetiyle) büyük olmak veya büyük görülmek: 17/51.

b) كَبِرَ يَكْبَرُ كِبَرًا Büyümek.

يَكْبَرُوا "büyüyecekleri korkusuyla..." veya "büyüyüp de sizden mallarını almadan yahut malları hususunda sizinle hesaplaşmadan önce..." mealinde: 4/6.

c) كَبَّرَ يُكَبِّرُ تَكْبِيرًا Ta'zim etmek, büyük olduğuna itikadı olmak, büyük bilmek.

لِتُكَبِّرُوا 2/185, 22/37.

فَكَبِّرْ 74/3.

كَبِّرْهُ 17/111.

تَكْبِيرًا 17/111.

d) أَكْبَرَ يُكْبِرُ Büyültmek, çok tesirinde kalmak.

أَكْبَرْنَهُ 12/31.

e) تَكَبَّرَ يَتَكَبَّرُ Büyüklenmek, kibirlenmek / (Kendini büyük göstermek için) cebr ve zorlama yapmak / Büyüklükle muttasıf olmak, büyüklük sahibi olmak. İsm-i faili: مُتَكَبِّرٌ cemisi: مُتَكَبِّرِين مُتَكَبِّرُون

تَتَكَبَّرُ Büyüklük taslamak, kibirlenmek: 7/13.

يَتَكَبَّرُونَ Büyüklük taslamak, cebbarlık etmek: 7/146.

مُتَكَبِّرٍ Büyüklük taslayan, cebbarlık eden; 40/27 - 35.

الْمُتَكَبِّرُ Büyüklük sahibı, büyüklükle muttasıf: 59/23.

الْمُتَكَبِّرِينَ Büyüklük taslayanlar, cebbarlık edenler: 16/29, 39/60 - 72, 40/76.

f) اسْتَكْبَرَ يَسْتَكْبِرُ اسْتِكْبَارًا Büyüklenmek, inatgösterip hakka boyun eğmemek.

اسْتَكْبَرَ عَنِ الْأَمْرِ Büyüklük taslayarak ve inatgöstererek kabul etmemek. İsm-i faili: مُسْتَكْبِرٌ cemisi: مُسْتَكْبِرُون مُسْتَكْبِرِين

اسْتَكْبَرَ 2/34 (= Büyüklük taslayıp Hz. Âdem'e secde etmekten imtina' etmek), 28/39, 38/74, 74/23.

اسْتَكْبَرْتَ 39/59.

اسْتَكْبَرْتَ Aslı: أَاسْتَكْبَرْتَ 38/75.

اسْتَكْبَرْتُمْ 2/87, 45/31, 46/10.

اسْتَكْبَرُوا 4/173, 7/36 - 40 - 75 - 76 - 88 - 133, 10/75, 14/21, 23/46, 25/21, 29/39, 34/31 - 32 - 33, 40/47 - 48, 41/15 - 38, 71/7.

تَسْتَكْبِرُونَ 6/93, 7/48, 46/20.

يَسْتَكْبِرُ 4/172.

يَسْتَكْبِرُونَ 5/82, 7/206, 16/49, 21/19, 32/15, 37/35, 40/60.

اسْتِكْبَارًا 35/43, 71/7.

مُسْتَكْبِرًا 31/7, 45/8.

مُسْتَكْبِرُونَ 16/22, 63/5.

مُسْتَكْبِرِينَ 23/67.

الْمُسْتَكْبِرِينَ 16/23.

g) الْكِبْرُ Azamet, büyüklük / Günah / Kibir, cebbarlık.

كِبْرٌ Kibir (Allah'a iman etmelerine engel olan ve Allah'ın varlığına delil olan âyetleri inkar etmelerine sebep olan büyüklük taslama): 40/56.

كِبْرَهُ "Onlardan iftiranın büyümesine, yayılmasına sebep olana da..." veya "Onlardan iftiranın büyüğünü taşıyana da..." yahut "Onlardan iftira suçunu, günahını yüklenene de..." mealinde olup; bunu yapan Abdullah ibni Übey adlı meşhur münafıktır ki; iftirayı ortaya atıp etrafa yayan o olmuştur: 24/11.

h) الْكِبَرُ Yaşlılık, kocama.

الْكِبَرُ 2/266, 3/40, 14/39, 15/54, 17/23, 19/8.

ا) الكَبير Yaşlı / Büyük / Başkan, reis, lider. Cemisi:

كَبير Yaşlı: 28/23; çok büyük kabahat: 2/217; büyük: 2/219, 8/73, 11/3 - 11, 35/7, 54/53, 57/7, 67/9 - 12.

الكَبير Esmâ-i ilâhiyeden: Çok büyük (büyüklük derecelerinin en yükseğinde bulunan): 13/9, 22/62, 31/30, 34/23, 40/12; büyük: 35/32, 42/22, 85/11.

كَبيرًا Büyük: 2/282 (= Kemiyetçe = sayıca büyük), 4/2 - 34, 17/4 - 9 - 31 - 43 - 60 - 87, 21/58 (= Hacimce büyük put. Bunun, - itikadlarınca - kadrü kıymet cihetiyle büyük manasında olduğu da söylenilmiştir.), 25/19 - 21 - 52, 33/47 - 68, 76/20; yaşlı: 12/78.

الكَبيركم Başkan veya lider: 20/71, 26/49.

كَبيرهم Başkan, reis veya yaşça büyük: 12/80; (hacimce) büyük: 21/63 (= Veya kadr ü kıymetçe büyük).

كُبَرَاءَنا Liderler, büyükler: 33/67.

ا) الكَبيرَةُ Çok, büyük / Zor, güç / Büyük günah. Cemisi: كَبائِرُ

كَبيرَة (Kemiyetçe, sayıca) büyük, çok: 9/121; büyük (iyilik yahut kötülük): 18/49; güç, zor, ağır: 2/45 - 143.

كَبائِرَ Büyük günahlar: 4/31, 42/37, 53/32.

ا) الكُبّارُ Büyüklüğü aşikâr olan, bedaheten büyük.

كُبّارًا 71/22 (= Açıkça büyük)

k) أكْبَرُ İsm-i tafdıl = Daha büyük, en büyük / Büyük, reis, elebaş. Cemisi: أكابِرُ Müennesi: كُبْرى cemisi: كُبَرُ

أكْبَر Daha büyük: 2/217 (= iki kez) - 219, 3/118, 4/153, 6/19 - 78 (= veya en büyük), 9/72, 10/61, 16/41, 17/21 (= iki kez), 29/45, 34/3, 39/26, 40/10 - 57, 43/48, 68/33

الأكْبَر En büyük: 21/103; daha büyük, en büyük: 32/21, 88/24; burada büyük manasında: الحَجّ الاكْبَر = Büyük hac: 9/3 (= Hacca büyük hac denmesinin sebebi, küçük hac sayılan umreye işaret içindir.)

أكابِرَ Büyükler, reisler, elebaşlar: 6/123.

الكُبْرى En büyük = Gâyet büyük ve açık: 20/23, 53/18, 79/20; en büyük, gayet şiddetli: 44/16, 79/34; en büyük, çok kuvvetli: 87/12.

الكُبَر En büyükler = Büyük musibetler, dehşetli belâlar: 74/35.

ا) الكِبْرِياءُ Büyüklük, azamet, herhangi bir kayıt altında olmama / Saltanat, malik olma, hükmü altına alma.

الكِبْرِياءُ Azamet, haşmet, büyüklük yahut idaresi ve hükmü altına alma: 10/78; büyüklük, azamet veya malik olma yahut saltanat: 45/37.

1 — كبكب — 1271

كَبْكَب fiili: Yıkmak, yere çalmak, yüzü koyun yere düşürmek.

كُبْكِبُوا 26/94 (= Müteaddid defa yüzleri üstü cehenneme atılmak).

322 — كتب — 1272

a) كَتَبَ يَكْتُبُ Yazmak / Tespit etmek tescil etmek, mutmain kılmak / Takdir etmek, hibe etmek / Farz kılmak / İsbat etmek, beyan etmek.

كَتَبَ Takdir etmek: 2/187 (= "Nesilce çoğalmanız ve yeryüzünü mamur etmeniz için Allah'ın, müşteheyatınızdan = canınızın çektiği şeylerden birisi olmasını yazıp takdır ettiği nikaha teveccüh edip, bundan nasibinizi arayınız" mealinde), 5/21 (= "Allah'ın, sizin mülkünüz olmasını takdır ettiği..."), 9/51 (= "Allah'ın bize bağışladığı, bizim

verilmiştir.), 68/47 (= Bir önceki âyetteki izah ile).

اكْتُبْ Bağış yapmak,vihsan etmek, takdir etmek: 7/156.

فَاكْتُبْنَا İhsan etmek, (şahitlerden olmayı, Onların zümresinde haşrolmayı) takdir etmek: 3/53.

(= "Şahitlerden olmamızı ihsan et, Onların zümresinde haşrolmamızı takdir et"), 5/83.

فَاكْتُبُوه Yazmak: 2/282 (= Kayda geçmek).

كُتِبَ Farz kılınmak: 2/178 - 180 - 183 (= iki kez) - 216 - 246 (= iki kez), 3/154, 4/77 - 127 (= "mirastan kendilerine verilmesi farz kılınan miktarı..."); takdir edilmek: 22/4 (= Burada şeytandan ve şeytana tabi olanlardan bahsedilmektedir.); yazılmak (amel sayfalerine yazılmak): 9/120 - 121.

سَتُكْتَبُ (Amel sayfalerine) yazılmak: 43/19.

b) اكْتَتَبَ fiili: Yazılmasını emretmek, yazdırmak / Toplamak.

اكْتَتَبَهَا (Sayfalara) yazdırmak veya toplamak, biraraya getirmek, tedvin etmek: 25/5 (= Kâfirlerin Kur'ân-ı Kerim hakkındaki sözleridir.)

c) كَاتَبَ fiili: Yazışmak, akitleşmek.

فَكَاتِبُوهُمْ (Kölelerle, herhangi bir şey yermeleri mukabilinde azad edilmeleri hususunda) yazışmak (akitleşmek, anlaşma yapmak): 24/33.

d) كَاتِبٌ İsm-i fail: Katip, yazıcı, kayda geçen / Tespit eden. Cemisi: كَاتِبِين كَاتِبُون

كَاتِبٌ Yazıcı, kaydedici: 2/282 (= üç kez).

كَاتِبًا Yazıcı, kayd edici: 2/283.

كَاتِبُون Kayd edenler, tescil edenler veya tespit ediciler: 21/94.

malımız olmasını takdir ettiği..."), 59/3; farz kılmak: 6/12 (= Kendisinden bir fazl ve ihsan olarak farz kılmak demektir.) - 54; takdir etmek veya tescil etmek, (levh-i mahfuzda) kayda geçmek: 58/21; sabitleştirmek, (kalplerini iman hususunda) mutmain kılmak:

كَتَبْتُ Yazmak: 2/79 (= Kendilerinin yazıp da, bu yazdıklarını iftira sûretiyle Allah'a nisbet etmeleri).

كَتَبْتَ arz kılmak: 4/77.

كَتَبْنَا Farz kılmak: 4/66, 5/32 - 45; ispat etmek (sabitleştirmek, kararlaştırmak) veya beyan etmek, açıklamak: 7/145, 21/105.

كَتَبْنَاهَا arz kılmak: 57/27.

فَسَأَكْتُبُهَا (Rahmetin gönderileceğini) ispat etmek, (rahmeti) inzal etmek: 7/156.

تَكْتُبُوه Yazmak: 2/282 (= Tescil etmek, kayda geçmek).

تَكْتُبُوهَا Yazmak: 2/282 (= Tescil etmek, kayda geçmek).

نَكْتُبُ (Amel sayfalerine) yazmak: 3/181,19/79, 36/12.

يَكْتُبُ Yazmak: 2/282 (= üç kere varid olmuştur. Kayda geçmek, tescil etmek demektir.), 4/81 (= Amel sayfalerine - melekleri vasıtasıyla - yazmak, yani meleklerine yazdırmak.)

يَكْتُبُون Yazmak: 2/79 (= Allah'a iftira sûretinde kendilerinin yazması), 10/21 (= Amel sayfalarına yazmak), 43/80 (= Amel sayfalerine yazmak), 52/41 (= "Yahut gaybı içine alan levh-i mahfuz yanlarında da, onlar buna muttali' olup ondan yazıyorlar, gayba ait haberleri insanlara bildiriyorlar mı?" mealinde. Ayrıca başka türlü izahlar da

أتَيْنَا هم الكِتَاب, 114 - 6/20 ,77 156, 9/29, أتَيْنَا) 10/94, 13/36 - 43; 28/52, 29/46 - 47 هم الكِتَاب), 33/26, 42/14, 57/16 - 29, 59/2 - 11, 74/31 (= iki kez), 98/1 - 4 - 6; Semavi kitap: 2/129 (= Kur'ân), 28/49, 46/4, 68/37; Semavî kitaplar: 2/177 - 213, 3/23 (= iki kez) - 79 (= iki kez), الكِتَاب) 81 - 119, 4/44 - 51 - 54 - 136 الَّذى انْزِل). 5/48 (= مِنَ الكِتَاب), 6/89 - 157, 27/40, 29/27 - 48, 35/25, 42/15 - 17, 57/25 - 26; muayyen miktar: 2/235 (= iddete ait muayyen müddet), 7/37 (= tayin ve takdir edilmiş miktar), 13/38 (= yazılı yahut mukadder müddet), 15/4 (= takdir edilmiş müddet); farz kılma: 4/24; كتاب مُبين Levh-i Mahfuz: 6/59, 10/61, 11/6, 27/75, 34/3; kader: 8/68, 30/56; hüküm, takdir: 8/75, 9/36, 33/6 (= كتاب الله); hükümler: 10/37; amel defteri, 18/49 (= iki kez), 39/69, 83/7 - 9 - 18 - 20; (Semavi kitaplara dayanan) açık delil: 22/8, 31/20; incil: 19/30; akitleşme: 24/33 (= Ayrıca bakınız: فكاتبوهم mektup, yazı: 27/29; Levh-i Mahfuz: 6/38, 17/58, 20/52, 22/70, 23/62, 33/6, 35/11, 50/4 (= كتابٌ حفيظ), 56/78 (= كتاب مكْنُون). 57/22. فى الكتاب

كتابًا Mazbut, takdir edilmiş: 3/145; farz: 4/103; Tevrat ve İncil: 4/153; Semavî kitap: 6/7, 17/93, 35/40, 43/21; amel defteri: 17/13, 78/29 (= veya Levh-i Mahfuz'da yazılmış); Kur'ân: 21/10, 39/23; kitap: 46/30 (= Kur'ân).

كتابك Amel defteri: 17/14.

بكتابِكم (Semavî bir kitaba dayanan) açık delil: 37/157.

كتابُنا Meleklere yazdırılan) amel defteri: 45/29.

كتابه (Meleklerin yazdığı) amel defteri: 17/71, 69/19 - 25, 84/7 - 10.

كَاتبين Kayda geçenler (yazıcı melekler: Kulların amellerini tescil eden, onları daim gözetleyip yaptıkları işleri kayd eden melekler): 82/11.

e) الكتابُ Kitap / İsbat, hüküm, takdir, farz / Amel defteri / Yazışma / Akidleşme / Kur'ân-ı Kerim / Tevrat / Semavi kitaplar / أهْلُ الكِتَاب Kitap ehli: Tevrat'a ve İncil'e tabi olanlar / كِتَابٌ مُبين Levh-i mahfuz: / Mektup / Kader / Semavi bir kitaba dayanan açık delil / Yazı, risale / Takdir edilmiş, tayin edilmiş, miktar. Cemisi: كِتَاب كُتُبٌ veya الكِتَاب Kur'ân: 2/2 - 89 - 151 - 231, 3/3 - 7 (= iki kez) - 164, 4/105 - 113 - 127 - 136 الكِتَاب الَّذى نَزَّلَ - 48 كِتَابٌ مُبينٌ 5/15, 140 - عَلى رَسُوله الكِتَاب مُفَصَّلًا 114 - 6/92 الكِتَاب بالحَقّ - 155, 7/2 - 52 - 170 - 196, 10/1, 11/1, 12/1, 13/1, 14/1, 15/1, 16/64 - 89, 18/1 - 27, 19/16 - 41 - 51 - 54, - 56, 26/2, 27/1, 28/2 - 86, 29/45 - 47 - 51, 31/2, 32/2, 35/29 - 31 - 32 (= Kur'ân'dır, denilmiştir.), 38/29, 39/1 - 2 - 41, 40/2 - 70, 41/3 - 41, 42/52, 43/2, 44/2, 45/2, 46/2 - 12, هذا كِتَاب 52/2, 62/2, Tevrat 2/44 - 53 - 78 - 85 - 87 - 150 - 174 - 176 (= iki kez varid olup ikincisine: Kur'ân'dır da denilmiştir.), 5/44, 6/91 - 154, 78 (= üç kez) - 98 - 99 - 100 - 110, 17/2 - 4, 19/12, 23/49, 25/35, 28/43, 32/23, 37/117, 40/53, 41/45, 45/16, 46/12 (= كِتَابُ مُوسى kitap: 2/79, 3/48 (= Okuma - yazma demektir.), 5/110 (= Okuma - yazma); kitaplar veya mukadderat, (أمّ الكِتَاب =) Kitapların anası (Levh-i Mahfuz) veya mukadderatın anası (kader) : 13/39, 43/4, Tevrat ve incil. 2/101 (= ikı kez) - 105 - 109 - 113 - 121 - 144 - 145 - 146, 3/19 - 20 - 64 - 65 - 69 - 70 - 71 - 72 - 75 - 78 (= üç kez) - 98 - 99 - 100 - 110 - 113 - 184 - 186 - 187 - 199, 4/47 - 123 - 131 - 153 - 159 - 171, 5/5 (= iki kez) - 15 (= iki kez) من الكِتَاب أهْلَ الكِتَاب 19 - 57 - 59 - 65 - 68

كِتَابِهَا Amel defteri: 45/28,

كِتَابَهُم Amel defteri: 17/71.

كِتَابِى Mektup, yazı: 27/28.

كِتَابِيَهْ Amel defteri: 69/19 - 25.

كُتُب Semavî kitaplar: 34/44; (sırat-ı müstakime ileten) yazılar, risaleler: 98/3.

لِلكُتُب Kitaplar, yazılar: 21/104.

كُتُبِه Semavî kitaplar: 2/285, 4/136, 66/12.

f) مَكْتُوبٌ İsm-i mef'ul: Yazılı, yazılmış / İsbat edilmiş, gösterilmiş.

مَكْتُوبًا (Tevrat'ta ve İncil'de Rasulullah'ın ismi ve vasfı) yazılı, yazılmış veya gösterilmiş, ispat edilmiş: 7/157.

1273 — كتم — 21

كَتَمَ يَكْتُمُ Gizlemek.

كَتَمَ 2/140 (= İçinde saklamak demektir.)

تَكْتُمُوا 2/42 - 283.

تَكْتُمُونَ 2/33 - 72, 3/71, 5/99, 21/110, 24/29.

تَكْتُمُونَه 3/187.

نَكْتُمُ 5/106.

يَكْتُمُ 40/28.

يَكْتُمْنَ 2/228 (= Rahimlerdeki ceninleri gizlemek, rahimde bebeğin var olduğunu açığa vurmamak).

يَكْتُمُهَا 2/283.

يَكْتُمُونَ 2/146 - 159 - 174, 3/167, 4/37 - 42, 5/61.

1274 — كثب — 1

الكَثِيبُ Kum yığını.

كَثِيبًا 73/14 (= Dağlar, şiddetli sarsıntı neticesinde parçalanıp dökünti haline gelmek sûretiyle kum yığınları gibi olacakları anlatılmaktadır.)

1275 — كثر — 167

a) كَثُرَ يَكْثُرُ كَثْرَةً Çok olmak.

كَثُرَ 4/7.

كَثُرَتْ 8/19.

b) كَثَّرَ fiili: Çoğaltmak.

فَكَثَّرَكُم 7/86.

c) اَكْثَرَ fiili: Çoğaltmak, çoğalmasını sağlamak.

فَأَكْثَرْتَ 11/32.

أَكْثَرُوا 89/12.

d) اسْتَكْثَرَ يَسْتَكْثِرُ Çok görmek, çok saymak / Çok istemek, çoğa rağbet etmek / Çoğunluğu sağlamak.

لَاسْتَكْثَرْتُ 7/188 (= Çok hayır işlemeye rağbet etmek).

اسْتَكْثَرْتُم Çoğunluğu sağlamak: 6/128 (= insanlardan çoğunu aldatıp çoğunluğu sağlamak).

تَسْتَكْثِرُ "Verdiğini çok görerek verme" veya "Karşılığında verdiğinden daha çoğunu elde etmek isteyerek verme" mealinde: 74/6 (= Ayrıca başka türlü izahlar da yapılmıştır.)

e) الكَثْرَةُ Çokluk.

كَثْرَةُ (Sayı yönünden) çokluk: 5/100.

كَثْرَتُكُم (Sayı yönünden) çokluk: 9/25.

f) كَثِيرٌ كَثِيرَةٌ Çok..

كَثِير 2/109, 3/146, 4/114, 5/15 - 66 - 71, 6/137; 17/70, 22/18 (= İki kez), 27/15, 42/30 - 34, 49/7, 57/16 - 26 - 27.

كَثِيرًا 2/26 (= iki kez) - 269, 3/41 - 186, 4/1 - 19 - 82 - 100 - 160, 5/15 - 32 - 49 - 62 - 64 - 68 - 77 - 80 - 81, 6/91 - 119, 7/179, 8/43 - 45, 9/34 - 82, 10/92, 11/91, 14/36, 20/33 -

kadar bir çaba ve gayret içerisinde olacaksın" mealinde: 84/6.

كَادِحٌ 84/6.

1277 — كدر — 1

انْكَدَرَ fiili: Yuvarlanmak, düşmek, kararmak.

انْكَدَرَتْ Yuvarlanmak, düşmek: 81/2 (= Karamak, ışığı gitmek manası da verilmiştir.)

1278 — كدى — 1

أَكْدَى fiili: (Hayır hususunda) cimrilik etmek, kısmak.

أَكْدَى 53/34.

1279 — كذب — 281

a) كَذَبَ يَكْذِبُ كَذِبًا Yalan söylemek / Yalan isnad etmek, yalanlamak, yanlışını çıkartmak كَذَبَ عَلَى نَفْسِ Kendini kandırmak, kendisini aldatmak عَلَى harf-i cerriyle: Yalan söylemek, sadır olmayanı nakletmek, düzmek, uydurmak.

كَذَبَ 39/32 (= Allah'ı münezzeh olduğu şeylerle tavsif etmek, Allah hakkında yalan uydurmak, O'ndan sadır olmayanı O'ndanmış gibi nakletmek), 53/11 (= Kalp, gözün gördüğünü yalanlamayıp, bilakis kalbin derkettiği husus, gözün gördüğüne mutabık olmak.)

فَكَذَبَتْ Yalan söylemek: 12/27.

كَذَبُوا (Kendilerini) aldatmak: 6/24; yalan isnad etmek, batıl olanı atfetmek: 9/90; (Allah hakkında) yalan uydurmak (O'nu münezzeh olduğu şeylerle tavsif etmek, kendisinden sadır olmayanı sadır olmuş gibi nakletmek): 11/18, 39/60.

تَكْذِبُونَ Yalan söylemek: 36/15.

يَكْذِبُونَ Yalan söylemek: 2/10, 9/77.

34, 22/40, 25/14 - 38 - 49, 26/227, 30/8, 33/21 - 35 - 41, 36/62, 38/24, 41/22, 49/12, 62/10, 71/24.

كَثِيرَةً 2/245 - 249, 4/94, 9/25, 23/19 - 21, 38/51, 43/73, 48/19 - 20, 56/32.

g) أَكْثَرُ İsm-i tafdil: Ekseriyet, daha çok, en çok.

أَكْثَرَ Ekseriyet, çoğunluk: 2/243, 6/116, 7/187, 11/17, 12/21 - 38 - 40 - 68 - 103,13/1,16/38,17/89, 25/50, 27/76, 30/6 - 30, 34/28 - 36, 37/71, 40/57 - 59 - 61, 45/26; daha çok: 4/12, 9/69, 17/6, 18/34 - 54, 28/78, 30/9, 34/35, 40/82, 58/7.

أَكْثَرَكُمْ Ekseriyet: 5/59, 43/78.

أَكْثَرَهُمْ Ekseriyet: 2/100, 3/110, 5/103, 6/37 - 111, 7/17 - 102 (= iki kez) - 131, 8/34, 9/8, 10/36 - 55 - 60, 12/106, 16/75 - 83 - 101, 21/24, 23/70, 25/44, 26/8 - 67 - 103 - 121 -139 - 158 - 174 - 190 - 223, 27/61 - 73, 28/13 - 57, 29/63, 30/42, 31/25, 34/41, 36/7, 39/29 - 49, 41/4, 44/39, 49/4, 52/47.

h) التَّكَاثُرُ (Çok mal v.s. hususunda) rekabet yapmak, ...çokluğuyla karşılıklı övünmek.

تَكَاثُرٌ 57/20.

التَّكَاثُرُ 102/1.

ı) الكَوْثَرُ Cennette bir nehir / Allah katından Rasul-ü Ekrem'e (SAV) verilen büyük hayır, lütuf.

الكَوْثَرَ Her iki mana da muhtemeldir: 108/1.

2 — كدح — 1276

كَدَحَ يَكْدَحُ كَدْحًا Çabalamak, gayret etmek, girişmek. İsm-ı faili: كَادِحٌ

كَدْحًا "Sen elbette ki Rabbine kavuşup da yaptıklarının karşılığını görene

tekzib edip getirdiklerini inkar etmek.)

كَذَّبُوا İnkar etmek, yalanlamak, inanmamak: 2/39, 3/11, 5/10 - 86, 6/5 - 31 - 39 - 49 - 150, 7/36 - 40 - 64 - 72 - 101 - 136 - 146 - 147 - 176 - 177 - 182, 8/54, 10/39 - 45 - 73 - 74 - 95, 21/77, 22/57, 23/33, 25/11 - 36, 30/10 - 16, 40/70, 50/5, 54/42, 57/19, 62/5, 64/10, 78/28; yalan isnad etmek, yalanlamak yahut inanmamak: 5/70, 7/92 (= iki kez) - 101, 25/37, 34/45, 54/9; inanmamak, yalanlamak: 7/96, 26/6, 54/3.

كَذَّبُوكَ Yalan isnad etmek, yalanlamak yahut inanmamak: 3/184, 6/147, 10/41.

كَذَّبُوكُم Yalanlamak, kabul etmemek: 25/19 (= Kendilerine ibadet edilen mabudlar, kâfirlerin sözlerini yalanlamaktadırlar.)

كَذَّبُونِ Aslı: كَذَّبُونِى Yalan isnad etmek: 23/29 - 39, 26/117.

كَذَّبُوهُ Yalan isnad etmek yahut inanmamak: 7/64, 10/73, 16/113, 23/44, 26/139 - 189, 29/37, 37/127, 91/14.

فَكَذَّبُوهُمَا İnanmamak, yalanlamak: 23/48, 36/14.

تُكَذِّبَانِ Yalanlamak, inkar etmek: (Cinlere ve insanlara hitaptır): 55/13 - 16 - 18 - 21 - 23 - 25 - 28 - 30 - 32 - 34 - 36 - 38 - 40 - 42 - 45 - 47 - 49 - 51 - 53 - 55 - 57 - 59 - 61 - 63 - 65 - 67 - 69 - 71 - 73 - 75 - 77.

تُكَذِّبُوا Yalan isnad etmek: 29/18 (= Burada söz İbrahim Aleyhisselâmın olup, kavminden putlara tapanlara hitap etmektedir. "Şâyet, tekrar diriltilmek sûretiyle Allah Teâlâ'ya döndürüleceğinize dair verdığım haber hususunda beni yalanlarsanız, -ehemmiyeti yok- zira sizden

كُذِبُوا 12/110 (= "Acaba Allah vadinden -yardım etme hususundan- döndü mü, kendilerine yalan mı söylendi, diye hatırlarına gelince..." mealinde. Başka türlü izahlar da yapılmıştır.)

كَذَبَ يَكْذِبُ Yalan isnad etmek, yalanlamak / inkâr etmek, kabul etmemek, inanmamak, yalanlamak, tasdik etmemek.

كَذَّبَ İnkar etmek, inanmamak, yalanlamak: 6/21 - 66 - 157, 7/37, 10/17, 17/59, 25/11, 29/68, 39/32, 92/9; inanmamak, tasdik etmemek, yalanlamak: 6/148 (= Allah'a ve rasullerine inanmamak veya rasullerin getirdiğini tasdik etmemek), 10/39, 15/80, 17/59, 20/48 - 56, 26/176, 29/18, 34/45, 35/25, 38/14, 39/25 - 32, 50/14, 67/18, 75/32, 79/21, 92/16, 96/13.

كَذَّبَتْ (Rasulleri, peygamberleri) yalanlamak, inanmamak: 22/42, 28/105 - 123 - 141 - 180, 38/12, 40/5, 50/12, 54/9 - 18; (peygamberleri) yalanlamak, inkar etmek: 54/23 - 33; kıyametin vukuunu, kopacağını) inkar etmek, inanmamak: 69/4; yalanlamak, yalan isnad etmek: 91/11 (= Semud kavmi, azgınlıkları ve rasullerine isyan edip deveye hücum ederek kesmeleri ile, rasulleri olan Salih Aleyhisselâm'ı bilfiil tekzib etmişler, yalanlamışlardır.)

كَذَّبْتَ İnkar etmek, inanmamak, yalanlamak: 39/59.

كَذَّبْتُم Yalan isnad etmek, inanmamak: 2/87, 25/77 (= Allah katından getirilen dine inanmamak); inkar etmek, yalanlamak: 6/57 (= Tek olan Allah'a inanmayıp, O'na ortak koşmak), 27/84 (= âyetlere inanmayıp inkar etmek).

فَكَذَّبْنَا Yalan isnad etmek, yalanlamak: 67/9 (= Uyarıcı olan peygamberi

düzme: 5/41 - 42 (= Bu âyette ve bir önceki âyette geçen سَمّٰعُونَ للكَذِب yalancıların uydurdukları düzme sözlere yahut görüşlere inanıp tasdik eden, kulak veren kimseler manasındadır.), 12/18 (= Yalancı, uydurulmuş, aldatıcı kan manasında olup; Hz. Yusuf'un kanı olmadığı halde, onun kanı imiş gibi gösterilmeye çalışıldığı için bu tabirle ifade edilmiştir.), 16/62 (= Hak olmayan, yalan olan) - 116 (= Buradaki تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الكَذِبَ dillerin yalanı tavsif etmesi manasında olup; onların, sözle hayvanlardan kimisinin helal, kimisinin de haram olduğunu tavsif etmelerinden dolayı yalan söyledikleri veya herhangi bir hüccet ve açık delile dayanmaksızın dillerinin yalan bir söz ve batıl bir iddia olarak söylemesiyle, hayvanların bazısını helal, bazısını da haram kıldıkları bildirilmektedir.), 58/14 (= Münafıkların, müslüman olduklarını iddia ederek buna dair Allah'a yemin ettikleri, halbuki bu yeminlerinde yalancı olup yalan yere yemin ettikleri bildirilip; buradaki yalandan maksadın onların hakikaten müslüman olduklarını iddia etmeleri olduğu beyan edilmiştir. Ayrıca bunun; onların Rasulullah'a sövüp de sonra bunu yapmadıklarına dair yalan yere yemin etmeleri olduğu da söylenmiştir.)

كَذِبًا Uydurma (Allah'ı münezzeh olduğu şeylerle tavsif etmek veya Ondan sadır olmayan söz veya fiilleri Ona isnad etmek): 6/21 - 93 - 144, 7/37 - 89, 10/17, 11/18, 18/5 - 15, 20/61, 23/38, 29/68, 34/8, 42/24, 72/5.

كَذِبُه Yalan: 40/28 (= "yalanının günahı boynunadır").

önceki ümmetler de kendilerine gönderilen elçileri, peygamberleri yalanlamışlardı" demektir. Yalanlanan peygamberler ki, Şit, İdris, Nuh, Salih... Aleyhimüsselâm'dır.

تُكَذِّبُونِ İnkar etmek, yalanlamak: 23/105, 32/20, 34/42, 37/21, 52/14, 56/82, 77/29, 82/9, 83/17.

نُكَذِّبَ İnkar etmek, yalanlamak: 6/27, 74/46 (= Vukua geleceğine inanmamak, itikad etmemek).

يُكَذِّبُ Yalanlamak (inkar etmek, inanmamak): 27/83, 55/43, 68/44, 83/12, 107/1.

يُكَذِّبُوكَ Yalanlamak, yalan isnad etmek: 95/7 (= "Hangi şey yahut hangi şahıs bu kadar kat'î deliller getirildikten sonra hâlâ ceza günü hususunda seni yalanlayabilecektir?" mealinde.)

يُكَذِّبُوكَ Yalanlamak, inanmamak: 22/42, 35/4 - 25.

يُكَذِّبُونَ İnkar etmek, yalanlamak: 83/11, 84/22.

يُكَذِّبُونَ Aslı: يُكَذِّبُونَنِي Yalan isnad etmek, yalanlamak: 26/12, 28/34.

يُكَذِّبُونَكَ Yalan isnad etmek, yalanlamak: 6/33.

كُذِّبَ Yalan isnad edilmek veya inkar edilmek: 3/184, 22/44.

كُذِّبَتْ Yalan isnad edilmek veya inkar edilmek: 6/34, 35/4.

كُذِّبُوا Yalan isnad edilmek veya inkar edilmek: 6/34.

c) الكَذِبُ Yalan, uydurma.

كذب veya الكذب Uydurma (Allah'a iftıra sûretinde, O'nu münezzeh olduğu şeylerle tavsif etmek yahut O'ndan sadır olmayan kelam yahut fiilleri O'na isnad etmek): 3/75 - 78 - 94, 4/50, 5/103, 10/60 - 69, 16/105 - 116, (= لتفتروا على الله الكذب 61/7; yalan, uydurma,

h) المُكَذِّبُ İsm-i fail: Yalan isnad eden, inkâr eden, yalanlayan, inanmayan. Cemisi: مُكَذِّبِين مُكَذِّبُون

المُكَذِّبُون 56/51 (= Rasulullah'ı yalanlayanlar veya Allah'ın âyetlerini inkar edenler).

مُكَذِّبِين 69/49.

المُكَذِّبِين 3/137, 6/11, 16/36, 43/25, 52/11, 56/92, 68/8, 73/11, 77/15 - 19 - 24 - 28 - 34 - 37 - 40 - 45 - 47 - 49, 83/10.

ا) المَكْذُوبُ Yalan / Yalanlanmış.

مَكْذُوب Yalanlanmış: 11/65 (= Bir kavle göre yalan manasındadır.).

4 — كرب — 1280

الكَرْبُ Şiddetli gam, keder / Hüzün, üzüntü.

كَرْب Her iki mana ile: 6/64, 21/76, 37/76 - 115.

6 — كرر — 1281

الكَرَّةُ (Düşmana karşı yenmek kasdıyla yapılan) hamle, hücum, galebe / Tekrar, kere, defa, avdet, kez. Tesniyesi: كَرَّتَيْن كَرَّتَانِ

كَرَّة Tekrar, avdet: (Dünya hayatına bir kez daha dönüş): 2/167, 26/102, 39/58; ikinci kez diriltilme, hayata bir kez daha dönme): 79/12.

الكَرَّة Hamle, hücum, galebe: 17/6.

كَرَّتَيْن İki kez: 67/4 (= Ayrıca şu şekilde izah edilmiştir: Bununla semaya iki türlü bakış yapma, nazarı çevirme murad edilmiştir. Zira birinci kez bakışta semanın güzelliği ve intizamı göze çarpar, ikincide ise, yıldızların gezdiği ve - göze göre - son bulduğu yerler görülür. Yahut iki ayrı bakış kasdedilmiştir ki; birinci kez bakışta galat = karıştırma vuku bulursa, ikinci kez

d) الكَاذِبُ Yalancı, düzmeci manasında ism-i fail. Cemisi: كَاذِبِين كَاذِبُون müennesi: كَاذِبَة

كَاذِب 11/93, 39/3.

كَاذِبًا 40/28 - 37.

الكَاذِبُون veya كَاذِبُون 6/28, 9/42 - 107, 16/86 -105, 23/90, 24/13, 26/223, 29/12, 37/152, 58/18, 59/11, 63/1.

الكَاذِبِين veya كَاذِبِين 3/61, 7/66, 9/43, 11/27, 12/26 - 74, 16/39, 24/7 - 8, 26/186, 27/27, 28/38, 29/3.

كَاذِبَه 56/2 (= Kıyamet vaki olunca artık onu hiçbir kimsenin yalanlayamayacağından bahsedilmekte glup; buradaki كَاذِبَة lafzı مُكَذِّبَة yani yalanlayıcı, inkar edici manasındadır. Başka türlü izahlar da yapılmıştır.) 96/16 (= Burada yalancı olan perçem olmayıp, perçemin sahibidir.)

e) كَذَّابٌ Çok yalancı, yalan söylemeyi âdet edinen manasında mübalağa sîgasıdır.

كَذَّاب 38/4, 40/24 - 28, 54/25.

الكَذَّابُ 54/26.

f) كِذَّابٌ Yalanlama, yalanlama hususunda ileri gitme.

كِذَّابًا İleri derecede inkar ve yalanlama: 78/28; yalanlama: 78/35 (= Bu lafız كِذَابًا olarak da kıraat edilmiştir'ki; o takdirde مُكَاذَبَة birbirini yalanlama manasına gelir.)

g) التَّكْذِيبُ Masdar-ı Yalanlama, inkar, yalan isnad etme...

تَكْذِيب 85/19 (= Kafirleri ve inkarcıları tekzib = yalanlama her taraftan sarmış olup; -sanki onlar, suya dalar gibi, akıntıya kapılır misillüifrat bir şekilde Kur'ân-ı Kerim'i tekzib ve inkara kalkışarak, bu meselede boğulmuşlar, içinden çıkamaz hale gelmişlerdir.)

bakışta derk etme = kavrama hasıl olup, ilk bakıştaki galatı tashih mahiyetinde olmuş olur.)

2 — كرس — 1282

الكُرسِيُّ Taht, sandalye, koltuk, kürsü.

كُرسِيّه Kürsü: 2/255 (= Kürsüden murad azamet ve saltanat = hükümranlıktır, denilmiştir.); taht: 38/34.

43 — كرم — 1283

a) كَرَّمَ يُكَرِّمُ Şereflendirmek, güzel muamele etmek / عَلى harf-i cerri ile: (Tekrim ve teşrif hususunda) üstün tutmak. İsm-i mef'ulü: مُكَرَّمَة مُكَرَّمٌ

كَرَّمْتَ (Teşrif ve güzel muamele hususunda) ileri tutmak: 17/62.

كَرَّمْنَا Şereflendirmek, güzel muamele etmek: 17/70.

مُكَرَّمَة Müşerref, değerli: 80/13.

b) أَكْرَمَ يُكْرِمُ إِكْرَامًا İkram etmek, güzel muamelede bulunmak, nimetlendirmek / Müşerref etmek, üstün ve ileri tutmak / Büyük bilmek, ta'zım etmek, kadrini yüceltmek. İsm-i faili: مُكْرِمٌ ism-i mef'ulü: مُكْرَمٌ cemisi: مُكْرَمِين مُكْرَمُون

أَكْرَمَنِ Aslı: أَكْرَمَنِى Şereflendirmek, ikramda bulunmak, nimetlendirmek: 89/15.

فَأَكْرَمَه Şereflendirmek, ikramda bulunmak, nimetlendirmek: 89/15.

تُكْرِمُون İkram etmek, iyilik ve ihsanda bulunmak: 89/17.

أَكْرِمِى Güzel muamelede bulunmak,

أَكْرِمِى مَثْوَاه Güzel bır yere yerleştirip ikramda bulunmak, ıyilik etmek: 12/21.

الإِكْرَام İhsan, ikram, nimetlendirme veya doğru yola hidâyet etme = iletme yahut (insanoğullarını sair mahlukat üzerinde) teşrif etme, üstün tutma: 55/27 -78.

مُكْرِم Şerefli kılan, kadrini yücelten, üstün tutan: 22/18.

مُكْرَمُون Ta'zim edilenler, müşerref olanlar, kadr yüceltilenler: 21/26; müşerref olanlar, ikram görenler, (cennette bol bol nimete nail olanlar: 37/42, 70/35.

المُكْرَمِين (Cennette) nimete nail olanlar, ikram görenler, müşerref olanlar: 36/27; (masumlar ve) müşerref olanlar yahut'zim edilenler, kadri yüceltilenler: 51/24 (= Ayrıca ikram edilenler manası da verilmiştir ki; ibrahim Aleyhisselâm bunlara ikramda bulunmuş, ziyafet çekmiştir.)

c) كَرِيمٌ Şerefli, nimetlendiren, ikram ve ihsanda bulunan / Sevgi gösteren, güzel muamelede bulunan, çok cömert / Güzel, sevimli. Cemisi: كِرَامٌ

كَرِيم Nimet veren, غَنِىٌّ كَرِيمٌ Nimetlendiren, ikram eden çok cömert ve çok zengin olan Allah: 27/40;

رَسُول كَرِيم Şerefli, (Allah'ın fazl ve in'amda bulunduğu, mü'minlerin ta'zim ve hürmet ettikleri) nimete nail, ta'zim edilen peygamber: 69/40; şerefli rasul Musa Aleyhisselâm =

رَسُولٌ كَرِيمٌ : 44/17; şerefli ve mükerrem elçi olan Cebraıl Aleyhisselam رَسُول كَرِيم 81/19; şerefli, mükerrem, (izn-i ilâhi ile insanlara) ikram eden, iyilikte bulunan melek مَلَكٌ كَرِيمٌ 12/31; زَوْج كَرِيم (Nebatattan) faydası çok yahut görünüşü güzel çift: 26/7, 31/10. رِزْق كَرِيم Temiz, helal, hoş yahut 8/4 - 74, 22/50, 24/26, 34/4; مَقَام كَرِيم Temiz, hoş yer: 26/58, 44/26; اَجْر كَرِيم Büyük, güzel mükâfat (Cennetin nimetleri): 36/11, 57/11 - 18; كِتَابٌ كَرِيمٌ Faydalı ve hayırlı ha-

الأكْرَمُ En üstün, (insana karşı) fazl ve ikramda en ileri, en çok nimetlendiren (Allah): 96/3.

أكْرَمَكم En şerefli, kadri en yüce: 49/13.

41 — كره — 1284

a) كَرِهَ يَكْرَهُ كَرْهًا كُرْهًا Çirkin karşılamak, hoşlanmamak. İsm-i faili: كَارِهٌ cemisi: كَارِهِين كَارِهُون İsm-i mef'ulü: مَكْرُوهٌ

كَرِهَ 8/8, 9/32 - 33, 10/82, 40/14, 61/ 8 - 9; burada arzu etmemek manası verilmiştir: 9/49 (= Allah, onların savaşa çıkmalarını irade etmemiştir.)

كَرِهْتُمُوه 49/12 (= ölü kardeşin etini yemekten tabiatları icabı tiksinecekleri bildirilmektedir.)

كَرِهْتُمُوهنّ 4/19.

كَرِهُوا 9/81, 47/9 - 26 - 28.

تَكْرَهُوا 2/216, 4/19.

يَكْرَهُون 16/62 (= Şu âyette bildirildiği üzere: 16/58, kendilerinin kız çocukları olmasından hoşlanmadıkları halde, melekleri dişi varlıklar olarak kabul ederek: Onlar Allah'ın kızlarıdır, demek sûretiyle kızları Allah'a nisbet etmektedirler.)

كَرْهًا Hoşlanmamak, isteksiz olma: 4/19;

طَوْعًا وَ كَرْهًا İster istemez: 3/83, 13/15, طَوْعًا أو كَرْهًا İstekli yahut isteksiz: 9/53, 41/11.

كُرْهٌ 2/216 (= Hoşlanılmayan, sevilmeyen husus).

كُرْهًا Burada meşakkatli manasında: 46/15 (= iki kez).

كَارِهُون 8/5 (= "Mü'minlerden büyük bir fırka ise, senin aralarından çıkarılışından hoşlanmamışlardı" mealinde), 9/48 - 54, 11/28, 23/70, 43/78.

berleri içine olan güzel bir mektup veya kerîm (şerefli) bir zat tarafından gönderilmiş bir yazı: 27/29 (= Mühürlü mektuptur da denilmiştir.); güzel: 56/44 (= Kişiyi rahatlatıp, kendisinden hararetin şiddetli sıkıntısını gidermeyen, güzel olmayan gölge);

قُرْآنٌ كَرِيمٌ (Hidâyet ve hikmet gibi insanlar için hayırlı olan şeyleri içine alan) çok kıymetli Kur'ân: 56/77.

الكَرِيم Nimetlendiren, ikram eden, çok cömert olup fazl ve ihsanda çok ileri olan (Allah): 82/6; العَرْش الكَرِيم

(Kendisinden hayırların nüzul ettiği) güzel arş veya Allah'ın tekrim ettiği, şereflendirdiği arş: 23/116;

العزِيزُ الكَرِيمُ İzzetli, şerefli manasında olup; bununla inkarcı, alaycı ve kendisinin izzetli ve şerefli olduğunu iddia eden kimseleri alaya almak kastedilmiştir: 44/49.

كَرِيمًا Güzel, مُدْخَلًا كَرِيمًا içine girilen temiz, güzel yer (Cennet diye izah edilmiştir.): 4/31; قَوْلًا كَرِيمًا Güzel, hoş söz: 17/23; رِزْقًا كَرِيمًا temiz, helal, hoş veya bol rızık: 33/31;

أجْرًا كَرِيمًا Büyük, güzel mükâfat (Cennet nimetleri): 33/44.

كِرَام Şereflıler, Allah'ın kendilerini tekrîm ettiği mahluklar (melekler): 80/16.

كِرَامًا Şereflıler, Allah'ın kendilerini tekrim ettiği mahluklar (melekler): 82/11; şerefliler (boş sözlerden ve boş işlerden kaçınan kimseler, Allah'ın muttaki kulları): 25/72.

d) الأكْرَمُ En kerim, en şerefli, en üstün, kadri en yüce manalarında olup ism-i tafdildır.

يَكْسِبُون 2/79, 6/120 - 129, 7/96, 9/82 - 95, 10/8, 15/84, 36/65, 39/50, 40/82, 41/17, 45/14, 83/14.

b) اكْتَسَبَ fiili: Çalışıp kazanmak, (suç v.s.) işlemek.

اكْتَسَبَ 24/11.

اكْتَسَبَتْ 2/286.

اكْتَسَبْتُ 4/32.

اكْتَسَبْنَ 4/32.

اكْتَسَبُوا 4/32, 33/58.

1286 — كسد — 1

كَسَادٌ Masdar: Kesad, revaç bulmama, durgunluk.

كَسَادَهَا 9/24.

1287 — كسف — 5

الكِسْفَة Parça. الكِسَف Parça / الكِسْفَة'nin cemisi: Parçalar.

كِسْفًا Bulut parçası: 52/44 (= Onların üzerlerine - istedikleri gibi - gökten bir bulut parçası indirilseydi, aşırı azgınlıktan ve inatları yüzünden: Bu ancak birbiri üzerine yığılmış, toplanmış bir bulut kümesidir, diyeceklerdi.)

كِسَفًا Bulut parçaları: 17/92, 26/187, 30/48, 34/9.

1288 — كسل — 2

كَسْلَان Tembel. Cemisi: كُسَالَى

كُسَالَى 4/142, 9/54.

1289 — كسو — 5

a) كَسَا يَكْسُو كِسْوَةً كُسْوَةً Giydirmek.

فَكَسَوْنَا 23/14.

نَكْسُوهَا 2/259.

وَاكْسُوهُم 4/5.

b) الكُسْوَةُ Elbise / Giydirme.

كِسْوَتُهُم (Onlara münasip, yakışan elbiselerle onları) giydirme: 5/89.

كَارِهِين 7/88.

مَكْرُوهًا 17/38 (= Çirkin görülen, rıza gösterilmeyen, mekruh).

b) كَرَّهَ fiili: Çirkin göstermek, tiksindirmek.

كَرَّهَ 49/7 (= Çirkin göstermek, tiksindirmek).

c) أَكْرَهَ يُكْرِهُ اكْرَاهًا (İsteksiz olarak yaptırmak, zorlamak.

أَكْرَهْتَنَا 20/73.

تُكْرِهُ 10/99.

تُكْرِهُوا 24/33.

يُكْرِهْهُنَّ 24/33.

أُكْرِهَ (Küfre, inkara) zorlanmak, mecbur kılınmak: 16/106.

اكْرَاه İcbar, zorlama, zorla yaptırma: 2/256.

اكْرَاهِهِنَّ İcbar. zorlama, zorla yaptırma: 24/33.

1285 — كسب — 67

كَسَبَ يَكْسِبُ كَسْبًا Kazanmak, tahsil etmek.

كَسَبَ 2/81, 52/21, 111/2.

كَسَبَا 5/38.

كَسَبَتْ 2/134 - 141 - 281 - 286, 3/25 - 161, 6/70 - 158, 13/33, 14/51, 30/41, 40/17, 42/30, 45/22, 74/38; (kötü niyetleri ve bozuk akideleri) içte saklamak manasında olup,

كَسَبَتْ قُلُوبُكُم = Kalpler tahsil etmek cümlecığinin izahıdır: 2/225.

كَسَبْتُم 2/134 - 141 - 267.

كَسَبُوا 2/202 - 264, 3/155, 4/88, 6/70, 10/27, 14/18, 18/58, 35/45, 39/48 - 51 (= İki kez), 42/22 - 34, 45/10.

تَكْسِبُ 6/164, 13/42, 31/34.

تَكْسِبُونَ 6/3, 7/39, 10/52, 39/24.

يَكْسِبُ 4/111 - 112.

يَكْسِبْهُ 4/111.

كِسْوَتُهنَّ (Onlara münasip, yakışan elbiselerle onları) giydirme: 2/233.

1290 — كشط — 1

كَشَطَ يَكْشِطُ Sökmek, soymak, çıkarmak, sıyırmak.

كُشِطَتْ 81/11 (= Gökyüzünün; - hayvandan derinin yüzüldüğü ve örtülü şeyden perdenin kaldırıldığı gibi - sökülüp atılacağı, ortadan kaldırılacağı bildirilmektedir.)

1291 — كشف — 20

كَشَفَ يَكْشِفُ كَشْفًا كَاشِفَةٌ Keşfetmek, açığa çıkarmak / Gidermek. İsm-i faili: كَاشِفٌ cemisi: كَاشِفُون müennesi: كَاشِفَةٌ cemisi: كَاشِفَاتٌ

كَشَفَ Gidermek: 16/54.

كَشَفْتَ Gidermek, kaldırmak: 7/134.

كَشَفْتُ Açmak: 27/44.

كَشَفْنَا Gidermek, kaldırmak: 7/135, 10/12 - 98, 21/84, 23/75, 43/50, 50/22.

يَكْشِفُ Gidermek, kaldırmak: 6/41, 27/62.

اكْشِفْ Gidermek, kaldırmak: 44/12.

يُكْشَفُ Açılmak: 68/42 (= İşin güçleşmesinden kinaye olup, bu mana şuradan gelmiştir: Örtülü kadınlar; kendilerini ansızın bir düşman bastırıp da, etraflarında kendilerini himaye edecek, koruyup müdafaada bulunacak kimseleri bulamadıkları vakit, elbiselerini yukarı çekerek kaçmaya hazırlanırlar. Dolayısıyla bacakları açık kalmış olur.)

كَشْف Giderme, kaldırma: 17/56.

كَاشِف Giderici, kaldıran: 6/17,10/107.

كَاشِفُوا Gidericiler, kaldıranlar: 44/15.

كَاشِفَة Gideren, kaldıran: 53/58 (= Kıyamet gününün korkunç hadiselerini Allah'tan başka gideren olmaz, demektir. Ayrıca başka türlü izahlar da yapılmıştır.)

كَاشِفَاتُ Giderenler, kaldıranlar: 39/38 (= Putlar ve sair Allah'tan başka kendilerine ibadet edilen mabudlar kasdedilmektedir.)

1292 — كظم — 6

a) الكَاظِمُ İsm-i fail: (Öfkesini) yenen / Gamlı, gamla dolu. Cemisi: كَاظِمِين كَاظِمُون

كَاظِمِين "Zira o gün kalpler gamla dolu olarak gırtlaklara dayanır." (Burada kalplerin gamla dolu olması, o kalpleri taşıyanların gamlı olmalarıdır.) veya "Onları kıyamet günüyle korkut, uyar; o vakit Onlar gamlı ve tasalı bir vaziyette olup kalpleri gırtlaklarına dayanır" mealinde: 40/18.

الكَاظِمِين (Öfkelerini) yenenler: 3/134.

b) كَظِيمٌ Mübalağa sigasi: Çok tasalı, yutkunup duran, içi gamla dolu, çok hüzünlü.

كَظِيمٌ 12/84, 16/58, 43/17.

c) مَكْظُومٌ İçi gamla, kederle dopdolu manasında ism-i mef'ul.

مَكْظُومٌ 68/48.

1293 — كعب — 4

a) الكَعْبُ Topuk kemiği. Tesniyesi: كَعْبَيْن (Bir ayakta iki topuk kemiği vardır.)

الكَعْبَيْن 5/6.

b) الكَعْبَةُ Kâbe: Mekke'de Mescid-i Haram içerisindeki dört köşeli bina, Beytullah.

الكَعْبَةَ 5/95 (= "Allah'ın Kabe ile müşerref ettiği Harem-i Şerife ulaşan...") - 97.

c) كَاعِبٌ Memeleri gelişip tomurcuk haline gelmiş kız; tomurcuk memeli. كَوَاعِبُ cemisidir.

كَوَاعِب 78/33.

inanmamak) - 253 - 258, 16/106, 30/44, 31/23, 35/39, 59/16, 88/23; imandan çıkmak: 5/12 - 17 - 72 - 73, 24/55; inanmamak, tasdik etmemek: 19/77; nankörlük etmek: 27/40, 31/12.

كَفَرْتُ Kaçınmak: 14/22 (= "Şüphesiz ben, önceden sizin beni Allah'a ortak koşmanızdan kaçınmışımdır" mealinde. Şeytan'ı Allah'a ortak koşmalarının manası, putlara ibadet hususunda şeytana itaat etmeleridir.)

كَفَرْتَ 18/37 (= Allah'ın var oluşuna, ulûhiyetine ve kudretine inanmamak).

كَفَرْتُ Nankörlük etmek: 16/112; inanmamak: 61/14 (= İsa Aleyhisselam onları Allah'ın dinine yardımcı olmaları için davette bulunduğu vakit, onlar kendisine inanmayıp, davetine kulak asmadılar.)

كَفَرْتُم İmandan çıkmak: 3/106 (= "Yüzleri kararanlara gelince; onlara şöyle denilecek: Allah'a ve rasullerine iman etmeyi bırakıp ta, onları inkar ederek mürted mi oldunuz?..."), 9/66; inkar etmek: 17/69, 40/12,73/17; nankörlük etmek: 14/7; inanmamak, tasdık etmemek: 41/52, 46/10.

كَفَرْنَا İnkar etmek, inanmamak: 14/9; kaçınmak: 40/84 (= "Allah'a ortak koştuklarımızdan kaçındık"), 60/4.

كَفَرُوا İnkar etmek, inanmamak: 2/6 - 26 - 39 -89 .عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا 161 - 171 - 212 - 257; 3/10 - 12 - 91 - 116 - 127 - 149 - 151 - 156 - 178 - 196, 4/42 - 51 - 76 - 84 - 89 -101 - 102 - 167 - 168, 5/3 - 10 - 36 - 80 - 86 - 103, 6/1, 8/12 - 15 - 30 - 36 (= iki kez) - 38 - 50 - 55 - 59 - 65 - 73, 9/3 - 26 - 30 - 37 - 40 (= iki kez) - 54 - 80 - 84 - 90, 10/4, 11/60 - 68, 13/5 - 7 - 27 - 31 - 32

1294 — كفء — 1

الْكُفْءُ الْكُفْوُ الْكُفْوُ Denk.

كُفْوًا 112/4. Ayrıca كُفُوًا ve كُفْئًا şeklinde de okunmuştur.

1295 — كفت — 1

الْكِفَاتُ Toplanma yerleri.

كِفَاتًا 77/25 (= Arzın; - canlıların, meskenlerinde toplanıp himaye edilmeleri, barınmaları; ölülerin de kabirlerinde toplanıp cüsselerinin örtülmesi, muhafaza edilmesi sûretinde - toplanma yerleri şeklinde kılındığı bildirilmektedir. Ayrıca bunun; insan, hayvan ve bitki nevilerinden olan canlılar ile cemadâttan olan cansızların toplandıkları yerler manasında olduğu söylenmiştir.)

1296 — كفر — 525

a) كَفَرَ يَكْفُرُ كُفْرًا كُفُورًا كُفْرَانًا Nankörlük etmek / İmandan çıkmak, mürted olmak / İnkar etmek / Gizlemek, çiftçilik yapmak / İnanmamak, tasdik etmemek / Hiçe saymak / (Hakkını) çiğnemek / İman hududunu aşmak, müslümanın yahut mü'minin yapmaması gereken işleri yapmak / Kaçınmak. İsm-i faili: كَافِرٌ cemisi: كَفَرَةٌ كَافِرِينَ كَافِرُونَ كُفَّارٌ müennesi: كَافِرَةٌ cemisi: كَوَافِرُ

كَفَرَ 2/102 (= Sihirle uğraşmak sûretiyle iman hududunu aşmak, küfre girmek. Burada sihirle uğraşmak veya onu öğretmek küfür sayılmıştır ki; çok büyük günah olduğu gösterilmek ve mü'minin onunla uğraşmaması gerektiği bildirilmek içindir.), aynı manada: 3/97 (= iman hududunu aşmak, mü'minın yapmaması gereken işi yapmak); inkar etmek, inanmamak: 2/126 (= Tek olan Allah'a ve rasullerine

تَكْفُرُونِ Aslı: تَكْفُرُونَنِي (Nimet-i ilâhiyeye karşı şükretmeyip) nankörlük etmek: 2/152.

نَكْفُرُ (Bazı peygamberlere) inanmamak, tasdik etmemek: 4/150; inkar etmek: 34/33.

يَكْفُرُ İnanmamak, tasdik etmemek: 2/99 - 121, 3/19, 6/89, 11/17, 18/29; kaçınmak: 2/256, 29/25 (= Tanımamazlıktan gelmek manasında) ; 4/136, 5/115, 43/33; hiçe saymak: 5/5 (= Allah'a itaat ve şeriatiyle amel hususunda gerekeni yapmamak).

يَكْفُرُوا İnanmamak, tasdik etmemek: 2/90, 16/55, 28/48, 29/66, 30/34; kaçınmak, teberrî etmek: 4/60.

يَكْفُرُونَ İnanmamak, tasdik etmemek: 2/61 - 91, 3/21 - 112; inkar etmek: 4/150, 6/70, 10/4 - 70, 13/30, 19/82 (= veya kaçınmak); nankörlük etmek: 16/72, 29/67, 30/51 (= veya inkar etmek); kaçınmak: 35/14.

اكْفُرْ İnkar etmek veya imandan çıkmak: 59/16.

اكْفُرُوا 3/72 (= inanmamak, tasdik etmemek).

كُفِرَ 54/14 (= "Nankörlük gösterilen zata mükâfat olarak..." mealinde olup; nankörlük gösterilen zat, Nuh Aleyhisselâm'dır. Kavmini hayra iletmek üzere onlara bir nimet olmuşken, onlar bu nimetin kadrini bilemeyip nankörlük ettiler. "Tasdik edilmeyen, inanılmayan zata mükâfat olarak..." mealinde olduğu da söylenmiştir.)

يُكْفَرْ İnanılmamak, tasdik edilmemek: 4/140.

يُكْفَرُوه (Hakları) çiğnenmek, (karşılığını görmekten) mahrum bırakılmak: 3/115.

- 33, 14/18, 15/2, 16/39 - 84 - 88, 18/56 - 102, 19/73, 21/30 - 36 - 39 - 97, 22/19 - 25 - 57 - 72 (= iki kez), 24/39 - 57, 27/67, 29/12 - 52, 30/16, 32/29, 33/25, 34/3 - 7 - 33, 35/7 - 26, 36/47, 38/2 - 27 (= iki kez), 39/71, 40/10, 41/26 - 27 - 29 - 50, 45/31, 46/3 - 20 - 34, 47/1 - 3 - 4 - 8 - 12 - 32 - 34, 48/22 - 25 (= iki kez) - 26, 51/60, 52/42, 57/15 - 19, 60/5, 64/5 - 10, 66/7 - 10, 67/6 - 27, 68/51, 70/36, 84/22, 85/19; inanmamak, tasdik etmemek: 2/89 (= كَفَرُوا بِهِ Veya tanımamazlıktan gelmek, kaçınmak) - 105, 3/4 - 55 (= iki kez) - 56, 4/56, 5/73 - 78 - 110, 6/7 - 25, 7/66 - 90, 8/52, 11/7 - 27, 13/43, 14/13, 17/98, 18/105 - 106, 19/37, 22/55, 23/24 - 33, 25/4 - 32, 29/23, 30/58, 34/31 - 43 - 53, 37/170, 39/63, 40/4 - 6 - 22, 41/41, 45/11, 46/7 - 11, 59/2 - 11, 60/1, 64/6 - 7, 74/31 (= veya inkar etmek), 90/19, 98/1 - 6; iman hududunu aşmak, küfre girmek: 2/102; imandan çıkmak, mürted olmak: 3/86 - 90, 4/137 (= iki kez), 9/74, 63/3; nankörlük etmek: 34/17; 35/36 (= veya inkar etmek).

أَكْفُرُ Nankörlük etmek: 27/40; (Allah Teâlâ'nın infiradını = tek oluşunu) inkar etmek: 40/42.

تَكْفُرْ İmandan çıkmak, iman hududunu aşmak: 2/102.

تَكْفُرُوا İnanmamak, inkar etmek: 4/131 - 170; nankörlük etmek: 14/8, 39/7.

تَكْفُرُونَ İnkar etmek: 2/28, 4/89, 6/30, 8/35; 36/64, 41/9, 46/34, 60/2; inanmamak, tasdik etmemek: 2/85, 3/70 - 98 - 101; imandan çıkmak, mürted olmak: 3/106; inanmamak, hiçe saymak: 40/10.

38/4, 50/2, 74/31. Nankörler manasında: 16/83.

كَافِرِين Kafirler: İnanmayanlar, tasdik etmeyenler: 5/102, 6/89; inkarcılar: 7/37, 27/43; inkarcılar yahut tasdik etmeyenler: 6/130, 7/93; imandan çıkanlar, mürtedler: 3/100. Kaçınanlar, teberri edenler manasında: 30/13 (= tanımamazlıktan gelenler), 46/6.

الكَافِرِين Kâfirler: inkarcılar: 2/19 - 24 - 98 - 191 - 250 - 264 - 286, 3/28 - 131 - 141 - 147, 4/37 - 101 - 102 - 139 - 140 - 141 (= iki kez) - 144 - 151, 5/54 - 67, 6/122, 7/50, 8/7 - 14 - 18, 9/2 - 26 - 37 - 49, 10/86, 11/42, 13/14 - 35, 14/2, 16/27 - 107, 17/8, 18/100 - 102, 19/83, 22/44, 25/26 - 52, 28/86, 29/54, 30/45, 33/1 - 8 - 48 - 64, 35/39 (= iki kez), 36/70, 39/71, 40/25 - 50 - 74, 47/10 - 11, 48/13, 67/28, 70/2, 71/26, 74/10, 76/4, 86/17; inanmayanlar, tasdik etmeyenler: 2/89 - 90 - 104, 5/68, 7/101, 29/68, 39/32 - 59; tasdik etmeyenler yahut inkarcılar: 2/34, 38/74, 69/50; imandan çıkanlar, mürtedler: 4/161. Nankörler yahut (hakkı) çiğneyenler, (hayat hakkı v.s. hakları) tanımayanlar: 26/19; iman hududunu aşanlar veya mü'mine yahut müslümana yakışmayan, mü'minin ve müslümanın yapmaması gereken işleri yapanlar: 3/32 (= yahut inanmayanlar, tasdık etmeyenler), 58/4 - 5.

الكفرة Kâfirler: inkarcılar: 80/42.

كُفَّار Kâfirler: inkarcılar: 2/181, 3/91, 4/18, 47/34.

الكُفَّار Kâfirler: inkarcılar: 5/57, 9/68 - 73 - 120 - 123, 13/42, 48/29 (= ıkı kez), 60/10 - 11 - 13, 66/9, 83/34 - 36. Şu âyette çiftçiler manası murad edildiği söylenmiştir: 57/20 (= "Bu tıpkı bir yağmur misali gibi-

ما أَكْفَرَه Taaccüb fiili: "Canı çıksın şu insanın, ne kadar da nankör!": 80/17 (= Buradaki istifham içindir, diyenler de vardır. O takdirde mana: "Hangi şey onu nankörlüğe sevketti?")

كُفْر İnkar: 2/217.

الكُفْر İnanmama, tasdik etmeme: 2/108, 3/52, 5/61, 9/17 - 74; imandan çıkma, irtidad: 3/80; inkar: 3/167 - 176 - 177, 5/41, 9/12 - 23 - 37, 16/106, 49/7; nankörlük: 39/7.

كُفْرًا İmandan çıkma, irtidad: 3/90, 4/137; tasdik etmeme, inanmama: 5/64 - 68; tasdik etmeme yahut inkar: 9/97 - 107; nankörlük: 14/28, 18/80.

بِكُفْرِك Nankörlük: 39/8.

كُفْرُه İnkar: 30/44, 31/23, 35/39.

كُفْرِهم İnkar: 35/39 (= iki kez); inanmama, tasdik etmeme: 2/88 - 93, 4/46 - 155 (= iki kez) - 156.

كُفُورًا İnanmama, tasdik etmeme: 17/89, 25/50; inkar: 17/99.

كُفْران (Emeğini inkar edip hakkını) çiğneme, (karşılığını görmeden) mahrum bırakma: 21/94.

كافر Kâfir: inkarcı: 64/2; tasdik etmeyen, inanmayan: 2/41; imandan çıkan, mürted: 2/217.

الكَافِر Kâfir: inkarcı: 25/55, 78/40.

كَافِرُون Kâfirler: inkarcılar: 7/45, 9/55 - 85 - 125, 11/19, 12/37, 21/36, 30/8, 32/10, 41/7; inanmayanlar, tasdik etmeyenler: 7/76, 28/48, 34/34, 41/14, 43/24 - 30

الكَافِرُون Kâfirler: inkarcılar: 2/254, 4/151, 9/32, 12/87, 23/117, 28/82, 40/14 - 85, 42/26, 54/8, 61/8, 67/20, 109/1; inanmayanlar, tasdik etmeyenler: 5/44, 29/47; tasdık etmeyenler veya inkar edenler: 10/2,

dir ki; bu yağmurun, yetişmesine sebep olduğu, bitirdiği nebat ekincileri imrendirmiştir..." mealinde. Ayrıca şöyle de denmiştir: Bundan murad inkarcılar, kâfirler olup; ekinler, ehli hayvanlar, mallar, evladlar v.s. gibi dünya hayatının zîneti ve çekiciliği onları aldatmış, oyun ve eğlenceye dalarak ölümü hatırlarından çıkarmışlar, netice-de büyük bir hasarete dûçar olmuşlardır.)

كُفَّارًا Kâfirler: imandan çıkanlar, mürtedler: 2/109

كُفَّارُكم Kâfirler: İnkarcılar: 54/43.

كَافِرَة Kâfir: İnkarcı: 3/13.

الكَوافِر Kâfirler: İnkarcılar: 60/10 (= Kâfir kadınlar).

b) الكَفُورُ Mübalağa siğası: İnkara dalan, azılı kâfir, çok nankör, hiç tasdik etmeyen.

كَفُور Çok nankör: 11/9, 22/66, 35/36 (= yahut çok inkarcı), 42/48; azılı kâfir, çok inkarcı: 22/38, 43/15; hiç inanmayan, tasdik etmeyen: 31/32.

الكَفُور Çok nankör: 34/17.

كَفُورًا Çok nankör: 17/27 - 67, 76/3; azılı kâfir, çok inkarcı: 76/24.

c) كَفَّارٌ Mübalağa sigasî: Azılı kâfir; çok inkarcı; çok nankör, devamlı iman hududunu aşan; mü'min ve müslümanın yapmaması gereken işleri yapan, hiç tasdik etmeyen.

كَفَّار Devamlı iman hududunu aşan, mü'min ve müslümanın yapmaması gereken işleri yapan: 2/276; çok nankör: 14/34; azılı kâfir, çok inkarcı: 39/3 (= yahut hiç inanmayan, tasdik etmeyen), 50/24.

كَفَّارًا Azılı kâfir, çok inkarcı: 71/27.

d) كَفَّرَ يُكَفِّرُ (Günahları) silmek.

كَفَّر 47/2.

كَفَّرْنا 5/65.

لَأُكَفِّرَنَّ 3/195, 5/12.

نُكَفِّرْ 4/31.

لَنُكَفِّرَنَّ 29/7.

يُكَفِّرُ 2/271, 8/29, 39/35, 48/5, 64/9, 65/5, 66/8.

كَفِّرْ 3/193.

e) الكَفَّارَةُ = Keffaret: (Günahları sildirmek için) işlenilen günaha bedel olarak yapılacak amel, iş.

كَفَّارَةٌ 5/45 - 89 - 95.

فَكَفَّارَته 5/89.

f) كَافُورٌ = Kâfur: Tadı acı olup, şekli şeffaf ve billur olan, rengi beyaza çalan, Hindistan ve Çin'de yetişen birtakım büyük ağaçlardan elde edilen güzel koku.

كَافُورًا 76/5 (= Bundan muradın; dünya kâfurlarının kokusu gibi, ahirette de bir çeşit güzel kokudan Cennet şaraplarına karıştırılması olduğu söylenmiştir. Ayrıca şöyle denmiştir: Bundan murad; Cennette bir pınar olup, o pınarın suyu renkçe, kokuca ve serinlik vermesi yönünden dünya kâfuruna benzer. Fakat tadında dünya kâfurlarının acılığı yoktur. Başka bir madde ile karıştırıldığında da tadı lezzetli olur... -Allahu A'lem-).

1297 — كفف — 15

a) كَفَّ يَكُفُّ كَفًّا Men' etmek عَنْ harf-ı cerri ile: Vazgeçirmek, tehlikesini önlemek

كَفَّ يَدَهُ عَنْه El çekmek, zarar dokundurmaktan vazgeçmek. كَفَّ بَأْسَه Kuvvetini kırmak, gücünü zayıflatmak.

كُفَّ (Ellerini) çektirmek, (zarar vermekten alıkoymak =

كَفَّ اَيْدِى...عَنْ... 5/11, 48/20 - 24.

كَفَفْتُ Vazgeçirmek, tehlikelerini önlemek: 5/110.

d) ذُوالكِفْل = Zülkifl: Peygamberlerden birisidir. (Nasip sahibi manasına gelir.)

ذَاالكِفْل 21/85, 38/48.

e) كَفِيلٌ Kefil, koruyucu, gözetici.

كَفِيلًا Koruyup gözeten: 16/91.

33 — كفى — 1299

كَفَى يَكْفِى كِفَايَةً Kâfi olmak, yetmek, yeterli olmak. İsm-i faili: كَافٍ كَافِى

كَفَى 4/6 - 45 (= iki kez) - 50 - 55 - 70 - 79 - 81 - 132 - 166 - 171, 10/29, 13/43, 17/14 - 17 - 65 - 98, 21/47, 25/31 - 58, 29/52, 33/3 - 25 - 39 - 48, 46/8, 48/28.

كَفَيْنَاكَ 15/95 (= Hilelerine ve eziyetlerine karşı kâfi olup himaye ve müdafaada bulunmak).

يَكْفِ 41/53 (= istifham takrir içindir.)

يَكْفِهِم 29/51.

يَكْفِيكُم 3/124.

فَسَيَكْفِيكَهُم 2/137 (= Himaye ve müdafaa hususunda kâfi olmak).

بِكَافٍ 39/36 (= Her türlü şerden, kötülükten korumak hususunda kafi olan.)

1300 — كلأ — 1

كَلَأَ يَكْلَؤُ Korumak, himaye etmek.

يَكْلَؤُكُم 21/42 (= Rahman cezalandırmak isterse, hiçkimse kimseyi O'nun cezasından kurtaramaz, himayesine alıp koruyamaz.)

6 — كلب — 1301

a) الكَلْبُ Köpek.

الكَلْبُ 7/176.

كَلْبُهُم Ashab-ı Kehf'in köpeği olup adı Kıtmîr'dir: 18/18 - 22 (= üç kez).

b) مُكَلِّبٌ (Hayvanı, avlamaya veya avlananı getirmeye) alıştıran, yetiştiren, öğreten. Cemisi: مُكَلِّبِين مُكَلِّبُون

يَكُفَّ (Güçlerini) zayıflatmak, (kuvvetlerini) kırmak: 4/84.

يَكُفُّوا (Ellerini) çekmek, (zarar dokundurmaktan vazgeçmek = يَكُفُّوا أَيْدِيَهُم 4/91.

يَكُفُّون Vazgeçirmek, tehlikesini önlemek: 21/39 (= "... ne yüzlerinden, ne de sırtlarından ateşi sayamayacakları, önleyemeyecekleri...").

كُفُّوا (Elleri) çekmek, (zarar dokundurmaktan vazgeçmek = كُفُّوا أَيْدِيَكُم 4/77.

b) الكَفُّ Avuç. Tesniyesi: كَفَّيْن كَفَّان

كَفَّيْه 13/14, 18/42.

الكَافَّةُ = Kâffe: Bütün, hep, hepsi.

كَافَّةً 2/208, 9/36 (= iki kez) - 122, 34/28.

10 — كفل — 1298

a) كَفَلَ يَكْفُلُ كَفْلًا كَفَالَةً Kefil olmak, koruyup gözetmek, bakmak.

يَكْفُلُ 3/44.

يَكْفُلُه 20/40.

يَكْفُلُونَه 28/12.

b) كَفَّلَ ve أَكْفَلَ fiilleri: Kefil kılmak, baktırmak, bakmasını sağlamak / Güttürmek, gütmesi için vermek.

كَفَّلْهَا Kefil kılmak, baktırmak, himayesine vermek: 3/37 (= Eğer كَفِّلْهَا şeklinde kıraat edilirse, himayesine almak, bakmak, kefil olmak manasına gelir.)

أَكْفِلْنِيهَا Kefil kılmak, himayesine vermek veya güttürmek, gütmesi için vermek: 38/23.

c) الكِفْلُ Nasıp, pay. Tesniyesi: كِفْلَيْن كِفْلَان

كِفْلٌ 4/85.

كِفْلَيْن 57/28 (= Buradaki rahmetten iki pay verilmesi hususu, rahmetin kat kat artırılması manasındadır.)

مُكَلِّبِين 5/4.

1302 — كلح — 1

كَالِحٌ İsm-i fail: Çehresini ekşiten, suratını iyice asan. Cemisi: كَالِحِين كَالِحُون

كَالِحُون 23/104 (= Gam ve hüzünden dolayı suratları iyice asık olanlar).

1303 — كلف — 8

a) كَلَّفَ يُكَلِّفُ (İş, vazife) yüklemek.

كَلَّفَ وُسْعَه Gücü yeteceği kadar (iş) yüklemek, mükellef kılmak.

نُكَلِّفُ 6/152, 7/42, 23/62.

يُكَلِّفُ 2/286, 65/7 (= Allah Teâlâ, kuluna bahşettiği rızkın hududu içerisinde verilebilecek miktardan daha çoğunun infak edilmesini, yardım için sarfedilmesini O'na vacip kılmaz, bununla mükellef tutmaz, demektir.)

تُكَلَّفُ 2/233, 4/84 (= "Sen ancak kendinden mes'ulsün" mealinde olup; kendisinin ancak bizzat Allah yolunda cihad etmekle mükellef olduğu, cihada teşvik yaptıktan sonra başkalarının geri çekilmesinden, bazılarının harbe iştirak etmemesinden mes'ul olmadığı bildirilmektedir.)

b) الْمُتَكَلِّفُ Külfetle elde eden, sıkıntı ve zorluklar içerisinde üstesinden gelen veya isteksiz, yapmacık olarak, gösteriş üzere yapan manalarında ism-i fail. Cemisi: مُتَكَلِّفِين مُتَكَلِّفُون

الْمُتَكَلِّفِين 38/86 (= Her iki mana ile: Külfetle, zorlanarak iş görenler veya tekellüflü, yapmacık olarak hareket edenler).

1304 — كلل — 377

a) الْكَلَالَةُ Evladı ve babası olmayan (babası vefat etmiş olup, evladı da bulunmayan kimse) Evlad ve baba dışındaki varisler.

كَلَالَةً Evladı ve babası olmayan: 4/12.

الْكَلَالَةَ Evladı ve babası olmayan yahut evlad ve baba dışındaki varisler: 4/176.

b) الْكَلُّ (Geçimini başkasına) yükleyen, (başkasına) yük olan.

كَلٌّ 16/76.

c) كُلٌّ Bütün, hep, hepsi, her manalarına gelen bu lafız; istiğrak (= hükmün, bunun izafe edildiği mevcutatın fertlerinin veya hallerinin bütününe şamil olduğunu) ifade eder. Bu kelimenin dört haleti vardır:

1 - Hükmün, muzafun ileyhin bütün haletlerine şamil olduğunu ifade eder. Bu ise, muzafun ileyh mana ismi olduğu zaman vakidir.

2 - Muzafun ileyh mezkur olsun olmasın, hükmün, muzafun ileyhin bütün fertlerine şümûlünü ifade eder. Bunun da dört şekli vardır:

Birincisi: Muzafun ileyhin cins isim olmasıdır ki, marife veya marife manasında olur.

İkincisi: Muzafun ileyhin cemi olmasıdır ki, marife veya marife manasında olur.

Üçüncüsü: Bu kelimenin müfred ve nekreye yahut müfred ve nekre hükmünde olana izafe edilmesidir.

Dördüncüsü: Bu kelimenin izafetten kesilmesi ve muzafun ileyhin müfred yahut cemi olarak takdir edilmesidir.

3 - Bu kelimenin, - yukarıda zikredildiği gibi hükmün şümûlünü ifade etmekle beraber - kendisinden önce geleni te'kid eden te'kid ismi olarak kullanılmasıdır.

4 - Zaman zarfı olarak kullanılmasıdır ki, bu halette kendisine zaman ve masdar ما 'sı bitişir. Her ne zaman manasına gelir.

كُلَّ Birinci hâlete göre: 4/129 (= Burada yasaklanan husus, bütün

hallerine şamil olan tam meyildir.), 17/29 (= Burada yasaklanan husus da, eli tam bir açışla açmaktır ki, eli yumma hallerinden hiçbir hal görülmeyecek derecede açmaktır. Buradaki eli açmak, israf etmekten kinayedir.), 6/70, 34/7 - 19; ikinci haletin birinci şekline göre: 3/93; ikinci şekle göre: 2/263, 7/57, 13/3, 47/15, 17/36 (= Burada cemi halinde bulunan ism-i işarete izafe edilmiştir.) - 38 (= Burada müfred ism-i işarete izafe edilmiştir. Fakat - siyakından anlaşılacağı üzere - bu müfredle cemi murad edilmiştir.), 43/35 (= Müfredle cemi murad edilmiştir.); üçüncü şeklin müfred hükmünde olanları: 14/34 (= "Size istediğiniz her şeyden vermiştir"), 19/93 (= Akıl sahibi her mahluk demektir), 55/26 (= Akıl sahibi her mahluk demektir. Burada tağlib san'atı vardır. Aslında bütün canlılar, belki bütün mevcutat kastedilmektedir.); üçüncü şeklın müfred ve nekre olanları: 2/20 - 29 - 60 - 106 - 109 - 145 - 148 - 164 - 231 - 259 - 260 - 261 - 276 - 281 - 282 - 284, 3/25 - 26 - 29 - 30 - 161 - 165 - 185 - 189, 4/11 - 12 - 32 - 33 (= iki kez) - 41 - 78 - 85 - 86 - 126 - 129 - 176, 5/17 - 19 - 40 - 48 - 97 - 117 - 120, 6/17 - 25 - 44 - 64 - 67 - 80 - 85 - 99 - 101 (= ıki kez) - 102 (= iki kez) - 108 - 111 - 112 - 123 - 132 - 146 - 154 - 164 (= İkı kez), 7/29 - 31 - 34 - 83 - 89 - 112 - 145 (= iki kez) - 146 - 156 - 160, 8/12 - 41 - 56 - 75, 9/5 - 39 - 115 - 122 - 126, 10/22 - 30 - 47 - 49 - 54 - 79 - 97, 11/3 - 4 - 12 - 57 - 59, 12/31 - 76 - 111, 13/7 - 8 (= İki kez) - 16 - 23 - 33 - 38 - 42, 14/5 - 15 - 17 - 25 - 51, 15/17 - 19 - 44, 16/11 - 36 - 69 - 77 - 84 - 89 (= ıki kez) - 111 (= ikı kez) - 112, 17/12 - 13 - 71 - 84 - 89, 18/45 - 54 - 79 - 84, 19/69, 20/15 - 50 - 98, 21/30 - 35 - 81 - 96, 22/2 (= iki kez) - 3 - 5 - 6 - 17 - 27 (= iki kez) - 34 - 38 - 67, 23/53 - 88 - 91, 24/2 - 11 - 35 - 41 - 45 (= iki kez) - 64, 25/2 - 31 - 75 - 88, 29/20 - 57 - 62, 30/32 - 50 - 58, 31/10 (= iki kez) - 18 - 31 - 32, 32/7 - 13, 33/27 - 40 - 52 - 54 - 55, 34/9 - 19 (= iki kez) - 21 - 47 - 35/1 - 36, 36/12 - 79 - 83, 37/7 - 8, 38/37, 39/27 - 62 (= iki kez) - 70, 40/5 - 7 - 17 - 27 - 35 - 62, 41/12 - 21 - 39 - 53 - 54, 42/9 - 12 - 33, 44/4 - 55, 45/7 - 22 - 28 (= iki kez), 46/25 - 33, 48/21 - 26, 49/16, 50/7 - 8 - 21 - 24 - 32, 51/49, 52/21, 54/3 - 28 - 49 - 52 - 53, 55/29 - 52, 57/2 - 3 - 23, 58/6 - 7, 59/6, 63/4, 64/1 - 11, 65/3 - 12 (= iki kez), 66/8, 67/1 - 19, 68/10, 70/38, 72/28, 74/38 - 52, 78/29, 80/37, 83/12, 85/9, 86/4, 97/4, 104/1; ikinci haletin dördüncü şekline göre olup, müfred olarak: 2/285; dördüncü şeklin cemileri: 2/116 (= Bütün mahlukât demektir. Siyak, mahzuf muzafun ileyhe delâlet etmektedir.) - 148, 3/7, 7/38, 8/54, 11/6 - 40, 13/2, 20/135, 21/33 - 85 - 93 - 99, 23/27, 27/87, 28/48, 30/26, 31/29, 35/12 - 13, 36/32 - 40, 38/14 - 19 - 48, 39/5, 40/48, 43/35, 46/19, 50/14.

كُلَّا Dördüncü şeklin cemileri: 4/95 - 130, 6/84 - 86, 7/46, 11/111 - 120, 17/20, 19/49, 21/72 - 79, 25/39 (= iki kez), 29/40, 57/10.

كُلَّه Üçüncü hâlete (duruma) göre: 3/119 - 154, 8/39, 9/33, 11/123, 48/28, 61/9.

كُلَّها Üçüncü hâlete göre: 2/31, 20/56, 36/36, 43/12, 54/42.

كُلَّهُنَّ Üçüncü hâlete göre: 10/99, 15/30, 19/95, 38/73.

كُلَّهم Üçüncü hâlete göre: 33/51.

كُلَّمَا Dördüncü hâlete göre: 2/20 - 25 - 87 - 100, 3/37, 4/56, 5/64 - 70, 7/38, 11/38, 17/97, 22/22, 32/20, 67/8, 71/7.

كُلَّ ما Dördüncü hâlete göre: 4/91, 23/44.

33 — كلل — 1305

كَلَّا Hayır manasında olup, kendisiyle men' etme veya sakındırma yahut çirkin gösterme murad edilir. Bazen de bununla, kendisinden sonra geleni ispat ve onun hakikat olduğunu tenbih ve ihtar kastedilir.

كَلَّا Zecr (men'etme), tahzir (sakındırma) ve çirkin gösterme (istinkar) bildirenler: 19/79 (= Burada Allah'ın âyetlerine inanmayıp tasdik etmeyerek: Bana mutlaka mal ve evlad verilecektir, evlad ve mal sahibi olacağım, diyen şahsı, inanması ve bu gibi batıl sözlerden vazgeçmesi için zecrdir. Aynı zamanda onu, küfrü, tasdik etmeyişi, inadı ve iddiası mukabilinde kendisine verilecek azaptan sakındırma ve bozuk akidesini, batıl sözlerini çirkin gösterme = istinkardır.), 23/100, 70/15, 75/20 - 26, 82/9, 96/15, 102/3; ispat, tenbih ve ihtar bildirenler: 96/6 (= insanın, istiğnada bulunduğu vakit azması fıtratının gereğidir. Bu âyette bu husus anlatılmakla bunun zecr ve istınkara da temas edip tazammun ettiği açıktır.), 19/82, 26/15 - 62, 34/27, 70/39, 74/16 - 32 - 53 - 54, 75/11, 78/4 - 5, 80/11 - 23, 83/7 - 14 - 15 - 18, 89/17 - 21, 96/19, 102/4 - 5, 104/4.

75 — كلم — 1306

a) كَلَّمَ يُكَلِّمُ تَكْلِيمًا Hakiki olarak veya mecaz, yoluyla) yaralamak, cerh etmek / Konuşmak.

كَلَّمَ Konuşmak: 2/253 (= Allah Teâlâ, şu âyette enbiyası ve asfiyası ile konuşmasının keyfiyetine işaret etmiştir: 42/51), 4/164.

كَلَّمَه Konuşmak: 7/143, 12/54.

كَلَّمَهُم Konuşmak: 6/111.

أُكَلِّمُ Konuşmak: 19/26.

تُكَلِّمُ Konuşmak: 3/41, 5/110, 19/10.

تُكَلِّمُنا Konuşmak: 36/65 (= "elleri işledığı günahları bize gösterir" demektir. Ayrıca: Allah Teâlâ ellere konuşma kudreti verir, onlar da işitilen konuşmalar gibi konuşurlar, denilmiştir.)

تُكَلِّمُهُم 27/82 (= Bu âyet her iki mana ile de açıklanmıştır. Bu canlı mahlukun konuşacağı, hatta mü'mine tekrîm için: Ey mü'min!. Kâfire de tevbih = azarlamak için: Ey kâfir! diyeceği söylenmiştir. Yine bunun manası hakkında: Bu canlı mahluk kâfirin yüzünde siyah bir iz bırakacak, bu siyahlık onun yüzünde yayılacak; mü'minin yüzünde de beyaz bir iz bırakacak, bu beyazlık onun bütün yüzünde yayılacak, denmiştir. Ayrıca bunun; kâfirlere kızıp onları azarlamak, onların akıdelerine ta'n etmek = dil uzatmak, şiddetlice dokunmak hususunda pek çetin davranacağı söylenmiştir. Bu lafız kurrânın büyük bir çoğunluğunun kıraatine göre تُكَلِّمُهُم şeklinde okunmuştur. Bir kıraatte de تُكْلِمُهُم şeklinde okunmuştur ki; yine cerh ve ta'n etmek = yaralamak manasına gelir.)

تُكَلِّمُون Konuşmak: 23/108.

نُكَلِّمُ Konuşmak: 19/29.

يُكَلِّمُ Konuşmak: 3/46.

يُكَلِّمُنا Konuşmak: 2/118.

يُكَلِّمُه Konuşmak: 42/51.

يُكَلِّمُهُم Konuşmak: 2/174, 3/77, 7/148.

كُلِّمَ Konuşulmak: 13/31.

تَكْلِيمًا Konuşma: 4/164 (= Burada masdarın zikri te'kid içindir).

b) تَكَلَّمَ يَتَكَلَّمُ Konuşmak, kelam etmek / Lafa dalmak, bahse koyulmak / Temsil yoluyla: Göstermek, delâlet etmek.

تَكَلَّمُ Aslı: تَتَكَلَّمُ Konuşmak, kelam etmek: 11/105.

تَتَكَلَّمَ 24/16 (= "Bu hususta laf etmek, bahse koyulmak bize yakışmaz, caiz değildir..." mealinde olup, iftira bahsi kastedilmektedir.)

يَتَكَلَّمُ 30/35 (= Bu âyette geçen سُلْطَانًا kelimesiyle hüccet veya kitap, kastedildiği zaman, bu lafız göstermek, delâlet etmek manasına gelir. Ama bu kelime ile melek murad edilmişse, o takdirde bu lafız konuşmak manasındadır.)

يَتَكَلَّمُونَ Konuşmak, kelam etmek: 78/38.

c) الْكَلَامُ Konuşmak / Kelam, söz. (Allah Teâlâ'dan sadır olan kelamın hakikatini zatından başka hiç kimse bilemez.)

كَلَامَ Kelam-ı İlâhi (Allah Teâlâ'nın, peygamberlerine vahiy yoluyla bildirdiği mukaddes kelamı): 2/75, 9/6, 48/15.

بِكَلَامِي Konuşma (İlâhi konuşma, Allah Teâlâ'nın Rasulü ile konuşması): 7/144.

d) الْكَلِمَةُ Kelam, söz / ilâhî hüküm / Allah Teâlâ'nın, كُنْ Ol emriyle veya buna benzer bir kelime ile, vasıtasız (doğrudan doğruya, sebepleri araya koymaksızın) yarattığı mahluk. Bu lafız, bu mana ile İsa Aleyhisselâm'a ıtlak edilmiştir. Cemisi: كَلِمَاتٌ كَلِمٌ

كَلِمَةَ Kelam, söz: 23/100, 3/64, 11/119, 18/5, 43/28 (= Buradaki كَلِمَةً بَاقِيَةً şu âyetlerde geçen İbrahim Aleyhisselâm'ın sözüdür: 43/26 - 27), 6/115 (= Bu âyette geçen كَلِمَةُ a'den murad, şu âyetteki Allah'ın tehdid kelamı olabilir: 11/119), 7/137 (= Bu âyetteki güzel kelamın; Allah Teâlâ'nın, İsrail oğullarına Mukaddes Belde'ye varis olacaklarını vadetmesi olduğu söylenilmiştir. İsrail oğulları, Davud ve Süleyman Aleyhimesselâm devirlerinde bu beldeye varis olmuşlardır.), 9/40 (= iki kez varid olup; buradaki kâfirlerin kelamı şirk ile, Allah'ın kelamı da tevhid ile açıklanmıştır. Şirkin = Allah'a ortak koşmanın düşüklüğü ve tevhidin = Allah'ı bir bilmenin üstünlüğü belirtilmiştir.) - 74 (= Buradaki küfür kelamının, şu âyetteki münafıkların söyledikleri söz olduğu söylenmiştir: 43/8), 48/26 (= Buradaki takva kelamının kelime-i tevhid olduğu söylenmiştir.); Allah'ın hükmü ve takdiri: 10/19 (= Burada كَلِمَةُ'den murad, kıyamet gününe kadar onların aralarındaki mevzuun hükme bağlanmasının te'ciline dair Allah Teâlâ'nın takdiridir.) - 33 - 96, 11/110, 20/129, 39/19 - 71, 40/6, 41/45, 42/14 - 21. Şu âyetteki كَلِمَةً طَيِّبَةً hak ile veya doğruluğa, salaha davet ile izah edilmiştir: 14/24; şu âyetteki كَلِمَةً خَبِيثَةً de batıl ile veya eğriliğe, fesada davet ile izah edilmiştir: 14/26.

كَلِمَةً طَيِّبَةً Güzel, hoş söz;

كَلِمَةً خَبِيثَةً Kötü, berbat söz manasına gelir... İsa Aleyhisselâm: 3/39 - 45.

كَلِمَتُنَا 37/171 (= Kelam, söz manasında olup; şu âyetlerde: 37/172 - 173 veya şu âyette: 58/21 mezkur kelam-ı ilâhidir.)

كَلِمَتُهُ İsa Aleyhisselâm: 4/171.

كَلِمَاتٌ Kelamlar, sözler: 2/37 (= Burada bundan muradın Âdem Aleyhisselâm'ın Rabbinden tevbesini

kabul etmesini ümit etmesi olduğu söylenmiştir.) - 124 (= Burada bunun manasının İbrahim Aleyhisselâm'a yerine getirmesi teklif edilen, vazife olarak verilen işler olduğu söylenmiştir. Bunun, Allah Teâlâ'nın İbrahim Aleyhisselâm'a hitapen konuştuğu kelamlar olduğu da söylenmiştir.), Allah Teâlâ'nın (elçilerine yardım v.b. ile) va'dlerde bulunması (Murad edilen mananın Allah'ın koyduğu hükümler ve şeriatlar olduğu da söylenmiştir.): 6/34, 10/64, 66/12, murad edilen mananın Allah'ın ilmine ve kelamına delâlet eden ibareler olduğu söylenmiştir: 18/109 (= iki kez), 31/27.

كلماته Allah'ın koyduğu hükümler ve şeriatler: 6/115, 7/158, 8/7, 10/82, 18/27, 42/24.

الكلم Allah Teâlâ'nın vahiy yoluyla rasulüne bildirdiği mukaddes) kelamlar: 4/46, 5/13 - 41; (hayra davet eden yahut salâha = dürüstlüğe sevkeden güzel) sözler, kelamlar: 35/10.

1307 — كلو — 2

كلتا كلا Her iki, her ikisi.

كلتا 18/33.

كلاهما 17/23.

1308 — كمل — 5

a) كامل İsm-i fail: Tam. Tesniyesi: كاملين

كاملان Müennesi: كاملة

كاملين 2/233.

كاملة 2/196, 16/25.

b) أكمل يكمل Tamamlamak, ıkmal etmek.

أكملت 5/3 (= Allah Teâlâ; kullarına fazlı ile muamele edip, iman ve akidelerin açıklanmasını, şer'i hükümler ve kanunları - tam muameleye koyacak şekilde - tavzih etmeyi ikmal buyurmuştur.)

لتكملوا 2/185 (= Tam ramazan ayının günleri adedince olması için oruç günlerinin adedini tamamlayıp ikmal etmek)

1309 — كمم — 2

الكِمّ Kabuk. Cemisi: أكمام Hurma ağaçlarının kabuğu demek olan كِمّ النخل bu ağacın gövde ve dallarını kaplayan kalın kabuk, dallarını örten yeşil yapraklar ve çiçeklerinin kapçığı gibi bu ağaçtaki gılaf = kabuk hükmünde olan her şeye ıtlak edilir.

الأكمام 55/11.

أكمامها 41/47.

1310 — كمه — 2

الأكمه Anadan doğma kör yahut görme hassesini kaybeden.

الأكمه Her iki mana ile: 3/49, 5/110.

1311 — كند — 1

الكَنُود Mübalağa sîgasi: Çok nankör veya nankörlüğü huy edinen.

الكَنُودَ Çok nankör ve nankörlüğü huy edinen: 100/6.

1312 — كنز — 9

a) كنز يكنز كنزًا Biriktirmek.

كنزتم 9/35.

تكنزون 9/35.

يكنزون 9/34.

b) الكنز Hazine. Cemisi: كنوز

كنز 11/12, 18/82, 25/8.

كنزهما 18/82.

كنوز 26/58.

الكنوز 28/76.

terilerek, kendisine büyük değer verilen inciler demektir.), 56/78 (= Bu âyetteki كتاب مَكْنُون saklı, kitap manasında olup; bunun her mü'minin kalbi olduğu söylenmiştir. Ayrıca: Bu, Levh-i Mahfuzdur, denmiştir.)

المَكْنُون 56/23 (= Yukarıdaki âyette izahı geçmiştir. Bakınız: 52/24

لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ

1315 — كهف — 6

الكَهْف Büyük ve geniş mağara.

الكَهْف 18/9 - 10 - 11 - 16.

كَهْفِهِم 18/17 - 25.

1316 — كهل — 2

الكَهْل (Otuz ile elli yaşları arasında bulunup, saçları ağarmaya başlayan veya gençlik devresini atlatıp ihtiyarlığa ayak basan ve yaklaşık olarak otuz ile altmış yaşları arasında bulunan) yaşı kemale ermiş kişi, ergin.

كَهْلًا Yaşı kemale eren, ergin: 3/46, 5/110.

1317 — كهن — 2

كَاهِنٌ İsm-i fail: Kâhin = Zan üzere gaybdan haber veren.

Cahiliye devrinde araplar arasında kâhinlik şüyu' bulmuş = yayılmış; Onlardan bazı zatlar bu işi san'at haline getirmişlerdi. Kâfirler, Rasulullah'a iftira sûretinde Onu kâhinlikle tavsif etmişler ve: Kur'ân, kâhinin sözüdür, demişlerdi Allah Teâlâ, rasulünü bu gibi hususlardan tebrie ve tezkiye etmek ve kâfirlerin haksız olduklarını ortaya koymak için şu âyetleri inzal buyurmuştur:

كَاهِن 52/29, 69/42.

1313 — كنس — 1

الكُنَّس Gizlenen (gözükmeyen) yıldızlar.

الكُنَّس 81/16 (= âyette geçen الجَوَارِ الكُنَّس gözükmeden gezen yıldızlar; yahut gezip dolaşıp yuvalarına dönen vahşî sığır veya geyikler, yahut bazı vakitler ortaya çıkıp bazı vakitler de gizlenen her nevi mahluktur.)

1314 — كنن — 12

a) أَكَنَّ يُكِنُّ Gizlemek, açığa vermemek, saklamak.

أَكْنَنْتُم 2/235.

تُكِنُّ 27/74, 28/89.

b) الكِنُّ Saklama yeri, saklanma yeri. Cemisi: أَكْنَانٌ Ev (v.b.) mekanlara da الكِنّ denir. (Zira bunlar, sakinleri için birer barınma ve sığınma yerleri olup, aynı zamanda sıcağın ve soğuğun şiddetinden, vahşî hayvanlarla hırsızların tecavüzünden ve düşmanların baskın ve saldırışından korurlar.)

أَكْنَانًا 16/81 (= Kayalar içerisinde — barınmak için — mağara misal oyulmuş evler).

c) كِنَانٌ Perde, örtü. Cemisi: أَكِنَّة

أَكِنَّة 6/25, 17/46, 18/57, 41/5.

d) مَكْنُونٌ İsm-ı mef'ul: Korunan, muhafaza edilen, saklı.

مَكْنُون 37/49 (= Bu âyetteki بَيْضٌ مَكْنُون yumurtlandığı yerde saklı yumurtalar demektir ki; bundan murad, o yumurtaların, renkleri değişmeden bembeyaz olarak durmalarıdır.), 52/24 (= Bu âyette geçen لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ sadefinde saklı, renginin safiliğini hiç kaybetmeyen yahut muhafaza edilen, saklanıp korunmasına itina gös-

1318 — كهيعص — 1

كٓهٰيٰعٓصٓ Huruf-u mukattaadandır.

كٓهٰيٰعٓصٓ 19/1.

1319 — كوب — 4

الكُوبُ Bardak, Kulpsuz kadeh. Cemisi: أَكْوَابٌ

أَكْوَابٍ 43/71, 56/18, 76/15, 88/14.

1320 — كود — 24

كَادَ يَكَادُ Neredeyse, az kalsın, hemen hemen manasında. Bu fiilin nefiy haline hiç manasını vermek daha uygundur. Mesela: 24/40 (= "Elini çıkardığı zaman, hiç elini göremedi" meâlinde.)

كَادَ 9/117, 25/42.

كَادَتْ 28/10.

كَادُوا 2/71, 7/150, 17/73 - 76, 72/19.

كِدْتَ 17/74, 37/56.

أُكَادُ 20/15 (= Az kalsın kıyametin kopacağı vakti gizlemek. Ayrıca bakınız: خفى : أُخْفِيهَا)

تَكَادُ 19/90, 42/5, 67/8.

يَكَادُ 2/20, 14/17, 24/35 - 43, 43/52, 68/51.

يَكَادُونَ 4/78, 18/93, 22/72.

يَكِدْ 24/40 (= Yukarıda izahı geçmiştir.)

1321 — كور — 23

كَوَّرَ يُكَوِّرُ تَكْوِيرًا Sarmak, dolamak.

يُكَوِّرُ 39/5 (İki kez varid olmuştur. Burada temsil vardır.

Allah Teâlâ; gündüzün kısalmasıyla gecenin uzamasını, gecenin, gündüzün etrafına sarılması ve gündüzün bir parçasına sahip çıkarılması mesabesinde ve aksine olarak ta, gecenin kısalmasıyla gündüzün uzamasını, gündüzün, gecenin üzerine sarılması ve gecenin bir parçasının gündüze verilmesi mesabesinde tutmuştur. Şöyle de denilebilir: Allah Teâlâ; yeryüzünde karanlığın, aydınlığın arkasından gelmesini, karanlığın, aydınlığın etrafına sarılması veya gecenin, gündüzün etrafına sarılması mesabesinde ve aksine yeryüzünde aydınlığın, karanlığın arkasından gelmesini, aydınlığın, karanlığın etrafına sarılması veya gündüzün, gecenin etrafına sarılması mesabesinde tutmuştur.)

كُوِّرَتْ 81/1 (= Güneşin sarılması yahut ortadan kaldırılması hususu zikredilmektedir. Bunun, güneşin ışığının sarılması yahut söndürülmesi olduğu söylenmiştir. Şöyle de denmiştir: Bu fiil köreltmek manasında olan كَوَرَ 'den alınmış olup, aslı farsça kör manasında olan كُوز بِكُر 'den gelmiştir. Güneşin körelmesinin manası ise, ışığını kaybetmesidir. Allah ü A'lem... Ayrıca: Maksud olan mana güneşin yerinden kaldırılması veya top gibi fezada fırlatılıp atılmasıdır, denmiştir.)

1322 — كوكب — 5

الكَوْكَبُ Yıldız. Cemisi: كَوَاكِبُ

كَوْكَبٌ 24/35.

كَوْكَبًا 6/76, 12/4.

الكَوَاكِبُ 37/6, 82/2.

1323 — كون — 1398

a) كَانَ يَكُونُ Nakıs fiil olarak: olmak (zamanla kayıtlı olarak mübtedanın haberle muttasıf olmasıdır.) / ...dır, ...dir, ...v.b. (zamanla kayıtsız olarak mübtedanın haberle muttasıf olmasıdır.) Bu ikinci mana siyakın yardımı ile bilinir. Siyak dört hususa şamildir:

1 - Allah Teâlâ'nın sıfatlarından birisi ile muttasıf olmasından bahsediliyordur.

2 - Bir şeyin veya bir şahsın, kendisine münasip karakterinin unsurlarıyla tavsif edilmesinden bahsediliyordur. Şu âyetlerde olduğu gibi: 17/81, 19/44.

3 - Sözün, Allah Teâlâ'nın hükümlerinden bir hükmü veya kullarına farz kıldığı feraizden bir farzı tazammun etmesidir. Şu âyette olduğu gibi: 4/103.

4 - Sözün, Allah Teâlâ'nın bir vadini tazammun etmesidir. Şu âyetteki gibi: 30/47. / Bu fiil menfi olarak kullanıldığı ve kendisinden sonra cuhûd = inkar لام 'ı, yahut muzari = şimdiki zaman fiilini nasbeden أنْ yahut ism-i fail bulunduğu zaman; (olamaz, değildir, gerekmez v.s. şeklinde manalar alarak) istib'ad = akıldan uzak görme, yahut istinkar = çirkin karşılama, yahut Allah Teâlâ'ya nisbetle tenzih = O'nu noksan sıfatlardan uzak görme manalarını ifade eder. Cuhûd لام 'ına misal: 2/143; muzariyi nasbeden أنْ 'e misal: 2/114; ism-i faile misal: 8/33. / صَارَ manasında: Olmak, ...hâline dönmek. Buna misal: 2/34 (= Bu: Buradaki fiili manasındadır, diyenlerin reyine göredır.) / Tam fiil olarak: Olmak, bulunmak. (Vü-cud yahut sübuta delâlet edip, fail ile iktifa eder). Misali: 2/280 (= "İçlerinde darlık sahibi bulunursa...") / Zaid olarak: Yine olmak veya ... dır manasında olup, zikredilmesi ile te'kid v.b. hususlar kastedilir. Misali: 19/29.

كَانَ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak (Bazı yerlerde idi, ...ise manalarına da gelebilir. Cümledeki kullanılışına bağlıdır.): 2/75 - 97 - 98 - 111 - 135 - 170 - 184 - 185 - 198 - 213 - 232 - 282, 3/13 - 67 (= üç kez) - 93 - 95 - 110 - 137 - 147 - 154, 4/6 (= iki kez) - 11 (= iki kez) - 12 (= üç kez) - 46 - 66 - 82 - 92 (= üç kez) - 102 - 141 (= iki kez), 5/104 - 106, 6/11 - 35 - 126 - 136 (= İki kez) - 152 - 161, 7/5 - 39 - 70 - 82 - 84 - 86 - 87 - 103 - 137 - 175, 8/32 - 35 - 42 - 44, 9/24 - 42 - 114, 10/2 - 19 - 39 - 71 - 73, 11/7 - 15 - 17 - 20 - 34 - 42 - 43 - 116, 12/7 - 26 - 27 - 68 - 109 - 111 (= iki kez), 13/32, 14/10 - 22, 15/78, 16/36 - 120 - 123, 17/3 - 5 - 18 - 19 - 42 - 72 - 95, 18/28 - 34 - 43 - 79 - 80 - 82 (= üç kez) - 109 - 110, 19/13 - 21 - 28 - 41 - 51 (= iki kez) - 54 (= iki kez) - 55 (= iki kez) - 56 - 63 - 75, 20/129, 21/22 - 47 - 99, 22/15 - 44, 23/91 - 109, 24/7 - 9 - 51, 25/18 - 67, 26/8 - 63 - 67 - 86 - 103 - 121 - 139 - 158 - 174 - 189 - 190, 27/14 - 20 - 48 - 51 - 56 - 69, 28/4 - 40 - 68 - 76 - 81 (= iki kez), 29/5 - 24 - 29, 30/9 - 10 - 42 (= iki kez), 32/18 (= iki kez), 33/21 - 38 - 40 - 53 (= üç kez) - 69, 34/15 - 21 - 43 - 45, 35/10 - 18 - 26 - 44 (= iki kez), 36/70, 37/30 - 51 - 73 - 141 - 143, 38/69, 39/8, 40/5 - 21 (= iki kez) - 82, 41/52, 42/20 (= iki kez) - 46, 43/25 - 40, 44/31, 45/25, 46/10 - 11, 47/10 - 14 - 21, 48/5, 49/5, 50/27, 51/35, 53/9, 54/14 - 16 - 18 - 21 - 30, 56/88 - 90 - 92, 59/9 - 17, 60/6, 65/2 - 9, 67/18, 68/14, 69/33, 72/4 - 6, 74/16, 76/22, 77/39, 78/17, 84/13, 96/11; zamanla kayıtlı olmayan (müstemir) nakıs fiil: ...dır, ...v.b.: 4/1 - 2 - 11 - 16 - 17 - 22 - 23 - 29 - 30 - 32 - 33 - 34 - 35 - 36 - 39 - 43 - 47 - 56 - 58 - 67 - 85 - 86 - 92 - 94 - 98 - 99 - 100 - 104 - 106 - 107 -108 - 111 - 113 - 126 - 127 - 128 - 129 - 130 - 131 - 133 - 134 (= iki kez) - 135 - 147 - 148 - 149 - 152 - 158 - 165 - 169 - 170, 17/11 - 20 - 25 - 27 - 30 - 31 - 32 - 33 - 34 - 36 - 38 - 44 - 53 - 57 - 58 - 66 - 67 - 78 - 81 - 83 - 87 - 88 - 98 - 100 - 108, 18/45 - 50 - 54 - 98, 19/44 - 47 - 61 - 64 - 71, 25/6 - 16 - 20 - 29 - 54 - 55 - 65 - 70, 30/47, 31/21, 33/1 - 2 - 5 - 6 - 9 - 15 - 19

ru olsa" ya da "doğru ise"), 50/37 (= Burada كَانَ fiili, mevcut olmak, sabit olmak manalarında olduğunda, tam fiil olur.); şu âyetlerde كَانَ fiili zaid = fazladandır: 19/29 (= Bir kavle göredir.), 32/5, 70/4; (bazen siyakın delâleti üzere – kıyamet gününden bahsetmek gibi–) bu fiil ile bir işin gelecekte vuku' bulacağı murad edilir: 25/26, 76/5 - 7 - 17 - 22.

كَانَا Zamanla kayıtlı nakıs fiil (Olmak manasında; "idiler" şeklinde de mana verilebilir.): 2/36, 5/75.

كَانَتْ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak (Cümlede yerine göre... idi, ...ise manalarına da gelebilir. Cümledeki kullanılışına bağlıdır): 2/94 - 143, 4/11 - 103, 7/83 - 157 - 163, 10/98, 16/112, 18/79 - 101, 19/28, 21/11 - 74, 23/66, 27/43 (= iki kez), 29/32 - 33, 40/22, 64/6, 66/12, 69/27; bir işin gelecekte meydana geleceğine delâlet eder: 18/107, 25/15, 36/29 - 53, 73/14, 78/15, 78/19 - 20 - 21; şu âyetlerde صَارَتْ = Olmak (...haline dönmek) manasında: 55/37, 56/6; zamanla kayıtsız (müstemir) nakıs fiil (...dır, vardır v.b. manalarda olup, cümledeki yerine göre manalandırılır.): 4/103, 60/4; konuşma esnasındaki durumu bildirir (oldu, ...dır, olmuştur gibi manalara gelir.): 19/5 - 8.

كَانَتَا Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak (Cümledeki kullanılışına bağlı olarak idiler, iseler gibi manalar alır.): 4/176, 21/30, 66/10.

كَانُو Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak (Cümledeki kullanılışına göre idiler, iseler gibı manalar alır.): 2/10 - 16 - 57 - 59 - 61 (= iki kez) - 89 - 102 - 103 - 113 - 134 - 140 - 141 - 142, 3/24 - 112 (= iki kez) - 156 (= iki kez) - 164, 4/12 - 101 - 176, - 21 - 24 - 25 - 27 - 30 - 34 - 36 - 37 - 38 - 40 - 43 - 50 - 51 - 52 - 54 - 55 - 59 - 72 - 73, 35/41 - 44 - 45, 48/4 - 7 - 11 - 14 - 19 - 21 - 24 - 28, 60/6, 71/10, 73/18, 76/30, 84/15, 110/3; cuhud bildiren nakıs fiil (Cümlede kullanılışına göre mana alır. Yerine göre gerekmezdi; yerine göre de yakışmazdı, gerekirdi, gerekir, gerekmez, yakışmaz gibi manalara gelir.): 2/114 (= "İşte Onların ancak Allah'a karşı huşû' içerisinde mescidlere girmeleri gerekirdi", daha uygunu: "Onların, mescidlerin tahribine çalışmaları ve mescidlere girenleri men' etmeleri yerine yalnız huşû' içerisinde mescidlere girmeleri gerekirdi," mealinde) -143, 3/79 - 145 - 161 - 179 (= iki kez), 4/92, 8/33 (= iki kez) - 67, 9/17 - 70 - 113 - 115 - 120 - 122, 10/37 - 100, 11/117, 12/38 - 76, 13/38, 14/11, 19/35, 27/60, 28/59, 29/40, 30/9, 33/36 - 53, 35/44, 40/78, 42/51, 14/48 (= Buradaki ان nefyedicidir كان fiili nakıs fiildir, ismi مَكْرُهُم'dür, لِتَزُولَ'deki لام cuhûd لام'ıdır, diyenlerin görüşüne göre: "Onların hileleri, sebat ve metanet hususunda dağlara benzeyen dini ortadan kaldıracak kadar büyük değildi" mealinde); صار = Olmak (... hâline dönmek) manasında: 2/34, 3/97,18/50, 38/74, 75/38, 90/17; tam fiil olarak: Olmak, bulunmak manasında: 2/280, 14/46 (= Buradaki كَانَ tam fiildir, لِتَزُولَ'deki لام da ta'lil لام'ıdır, diyenlerin reyine göre: "Onların, sebat ve metanette dağlara benzeyen dini ortadan kaldırmak için hazırladıkları hileleri olsa bile..." mealinde), 43/81 (= Burada كَانَ fiili, صَحَّ Sahih, doğru olmak manasında olduğu zaman, tam fiil sayılır: "Eğer Rahman'ın herhangı bır çocuğu olması doğ-

117 (= iki kez), 7/70 - 77 - 106 (= iki kez) - 188, 10/91 - 94, 11/28 - 32 - 49 - 62 - 63 - 88, 12/3 - 29 - 102, 15/7, 17/93, 19/18 - 23 - 31, 20/35 - 125, 21/87, 26/31 - 154 - 187, 27/27 - 32, 28/44 (= iki kez) - 45 - 46 - 86, 29/29 - 48, 37/57, 38/75, 39/56 - 57 - 59, 42/52, 46/9 - 22, 50/19 - 22, 78/40; cuhud bildiren menfi nakıs fiil: 18/51 (= "Saptıranları yardımcı edinmiş de değilim" manasında olup, hiçbir zaman Allah Teâlâ bunu irade etmemiştir ve saptıranlardan yardım istemekten münezzehtir.)

كُنتم Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak (Cümledeki kullanılışına göre idiniz, iseniz gibi manalar alır.): 2/23 (= iki kez) - 28 - 31 - 33 - 64 - 72 - 91 - 93 - 94 - 111 - 133 - 144 - 150 - 172 - 184 - 187 - 198 - 248 - 278 - 280 - 283, 3/31 - 49 - 55 - 79 (= iki kez) - 93 - 103 (= İki kez) - 106 - 110 - 118 - 139 - 143 - 154 - 168 - 175 - 183, 4/43 - 59 - 78 - 94 - 97 - 102, 5/6 (= İki kez) - 15 - 23 - 48 - 57 - 105 - 112, 6/22 - 30 - 40 - 60 - 81 - 93 (= iki kez) - 94 - 118 - 143 - 144 - 164, 7/37 - 39 - 43 - 48 - 85 - 88 - 194, 8/1 - 35 - 41, 9/13 - 35 - 41 - 53 - 65 - 94 - 105, 10/22 - 23 - 28 - 38 -48-51-52-84 (= iki kez) - 104, 11/13 - 86, 12/10 - 43 - 74, 15/71, 16/27 - 28 - 32 - 43 - 56 - 92 - 93 - 95 - 114, 21/7 - 38 - 54 - 68 - 103, 22/5 - 69, 23/35 - 66 - 84 - 88 - 105 - 110 - 114, 24/2 - 17, 26/24 - 28 - 75 - 92, 27/64 - 71 - 84 - 90, 28/49 - 62 - 74, 29/8 - 16 - 55, 30/56, 31/15, 32/14 - 20 - 28, 34/29 - 32 - 42, 36/48 - 54 - 63 - 64, 37/21 - 28 - 30 - 39 - 157, 39/7 - 24, 40/73 - 75 (= iki kez), 41/22 - 30 - 37, 43/5 - 72, 44/7 - 36 - 50, 45/25 - 28 - 29 - 31, 46/4 - 20 (= iki kez) - 34, 48/12, 49/17, 51/14, 52/14 - 16 - 19, 56/7 - 86 - 87, 57/4 - 8, 60/1, 61/11, 62/6 - 8 5/14 - 44 - 61 - 62 - 63 - 78 - 79 (= iki kez) - 81, 6/4 - 5 - 10 - 24 - 28 - 43 - 49 - 70 - 88 - 108 - 111 - 120 - 122 - 124 - 127 - 129 - 130 - 138 - 140 - 157 - 159 (= İki kez), 7/9 - 37 - 51 - 53 - 64 - 72 - 92 - 96 - 101 - 118 - 133 - 136 - 137 (= İki kez), 139 - 146 - 147 - 148 - 160 - 162 - 163 - 165 - 177 - 180, 8/34 - 54, 9/9 - 62 - 68 - 69 - 70 - 77 - 81 - 82 - 95 - 113 -121,10/4 - 8 - 12 - 13 - 30 - 42 - 43 - 45 - 63 - 70 - 74 - 75 - 93, 11/8 - 16 - 20 (= İki kez) - 21 - 38 - 78 - 116, 12/20 - 57 - 69, 15/2 - 8 - 11 - 63 - 81 - 82 - 84 - 93, 16/33 - 34 - 39 - 41 - 87 - 88 - 96 - 97 - 112 - 118 - 124, 17/27, 18/9 - 101, 21/8 - 41 - 63 - 73 - 74 - 77 - 90 (= İki kez), 23/46 - 48, 24/24 - 62, 25/18 - 40, 26/5 - 6 - 40 - 112 - 199 - 206 - 207, 27/12 - 53 - 82, 28/6 - 8 - 32 - 63 - 64 - 75 - 84, 29/7 - 13 - 31 - 32 - 38 - 39 - 40 - 41 - 64, 30/9 (= iki kez) - 10 - 13 - 32 - 35 - 49 - 55, 32/17 - 19 - 24 - 25, 33/15 - 20, 34/14 - 33 - 40 - 41 - 54, 35/44, 36/30 - 46 - 65, 37/22 - 35 - 116 - 167, 39/26 - 35 - 43 - 46 - 48 - 50, 40/21 (= iki kez) - 63 - 82 (= iki kez) - 83, 41/15 - 17 - 18 - 20 - 25 - 27 - 28 - 48, 43/7 - 54 - 69 - 76, 44/27 - 29 - 37, 45/14 - 17 - 33, 46/6 (= iki kez) - 14 - 16 - 18 - 26 (= iki kez) - 38, 48/15 - 26, 51/16 - 17 - 45 - 46, 52/34, 53/52, 54/31, 56/24 - 45 - 46 - 47, 58/7 - 15 - 22, 62/2, 63/2, 68/33 - 41 - 43, 70/44, 72/15, 78/27, 83/14 - 29 - 36; cuhud bildiren menfi nakıs fiil: 6/111 (= Burada لِيُؤمنُوا'daki لام cuhûd لام'ıdır.

كُنْت Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak (Cümledeki kullanılışına bağlı olarak idin, idim, ...isen, ısem v.b. manalar alır.): 2/143, 3/44 (= iki kez) - 159, 4/73 - 102, 5/116 -

أَكُ Aslı: أَكُنْ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 19/20 (= "Kahpe de olmadım" veya "Kahpe de değildim" yahut "... ben kahpe de değilken" yahut "... kahpe de olmadığım halde...".)

أَكُنْ Zamanla kayıtlı olan nakıs fiil: Olmak (Nefiy halinde cümledeki kullanılışına bağlı olarak olmamak, değil, bulunmamak manalarına gelir.): 4/72, 11/47, 12/33, 19/4, 63/10; cuhûd = inkar üslûbunda: 15/33 (= "... secde edemezdim.")

أَكُون Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 2/67, 5/31, 6/14, 10/72 -104, 19/48, 27/91, 28/17, 39/12 - 58.

لَأَكُونَنَّ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 6/77.

تَكُ Aslı: تَكُنْ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: 40/50 (= "...gelmezler miydi?" veya "... getimezler miydi?" yahut "... getiriyorlar değil miydi?")

تَكْ Aslı: تَكُنْ Zamanla kayıdl nakıs fiil: Olmak (cümledeki kullanılışına bağlı olarak, ise manasına gelir.): 4/40, 31/16.

تَكُ Aslı: تَكُنْ Zamanla kayıdii nakıs fiil (Nefiy halinde olmamak, değıl manalarına gelir. Cümledeki yerine göre manalandırılır.): 11/17 - 109, 16/127, 19/9.

تَكُنْ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak (Cümledeki kullanışına bağlı olarak, yok..., değil..., ise gibi manalar alır.): 3/60, 4/73 - 97 - 105 - 113, 6/23 - 158, 7/205, 11/42, 15/55, 18/43, 23/105, 26/136, 27/70, 31/16, 32/23, 45/31, 68/48; tam fiil olarak· Olmak (bulunmak, mevcut olmak): 3/104 (= bulunmak: Bir kavle göredir.), 8/73 (= Olmak, hasıl olmak); zaman kaydı bulunmayan (müstemır) nakıs fiil: 6/101 (= olmamıştır, yoktur.)

- 9, 66/7, 67/25 - 27, 68/22, 71/4, 77/29 - 43, 83/17.

كُنْتُنَّ Zamanla kayıtlı nakıs fiil (...iseniz şeklinde mana vermek en uygunudur.): 33/28 - 29.

كُنَّ Zamanla kayıtlı nakıs fiil (..iseler şeklinde mana verilir):

2/228, 4/11, 65/6 (= ... olsalar diye de manalandırılabilir.)

كُنَّا Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak (idik, isek v.b. ve nefiy halinde iken yok..., değil... gibi - cümledeki kullanılışına bağlı olarak - manalar alır): 4/97, 6/23 - 156 - 157, 7/5 - 53 - 88 - 113 - 172 - 173, 9/65, 10/29 - 61, 12/17 - 73 - 81 - 82 - 91 - 97, 13/5, 14/21, 16/28 - 86, 18/64, 21/14 - 17 - 46 - 78 - 97 (= iki kez), 23/106, 26/41 - 51 - 97, 27/42, 28/ 45 - 53 - 58, 29/10, 34/31, 35/37, 36/28, 37/169, 38/62, 40/47 - 84, 43/13, 45/29, 52/26 - 28, 67/10, 68/29 - 31, 72/9 - 11, 74/45 - 46; şu âyetlerde صَارَ Olmak (... hâline gelmek) manasında; 13/5, 17/49 - 98, 23/82, 27/67, 37/16 - 53, 50/3, 56/47, 67/10, 79/11; zamanla kayıtlı olmayan (müstemir) nakıs fiil (..dir, olmuşuzdur, ... v.b. ve nefiy halinde değiliz v.b. manalar – cümlede kullanılışına bakılarak– verilir.): 7/7, 10/61, 21/51 - 79 - 81 - 82 - 104, 23/17 - 30 - 82, 26/209, 37/32, 44/3 - 5; cuhud bildiren nakıs fiil (cümledeki kullanılışına göre değildik, değiliz, olamayız, ...mazdık gibi manalar alır.): 7/43 (= "Allah, bize hidâyet vermeseydi, biz doğru yolu bulamazdık" veya "... doğru yolu bulmamız kolay olmazdı". Bu, istib'addır, yani akıldan uzak görmedir. Zira bir şeyin Allah dilemeden vücuda gelmesi muhaldir.), 17/15, 28/59.

يَكُنْ Aslı: يَكُنْ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak (Cümledeki kullanılışına göre, idi, değildi, ise gibi manalar alır.): 9/74, 16/120, 19/67, 40/28 (= iki kez) - 85, 75/37; cuhûd = inkar üslûbunda: 8/53 (= Allah Teâlâ, bu âyette zikredilen hususu irade etmemiştir. Zira bu O'nun hikmetine ve adaletine zıt ve münafîdir.)

يَكُن Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak (Cümledeki kullanılışına göre, yoksa, yoktu, ...idi, değildi, ise gibi manalar alır.): 2/196, 4/11 - 12 (= iki kez) - 38 - 85 (= iki kez) - 135 - 176, 6/139, 7/2 - 11, 8/65 (= iki kez) - 86 (= iki kez), 10/71, 24/6 - 49, 26/197, 30/13, 76/1, 98/1; zamanla kayıtsız (müstemir) nakıs fiil (...dır, olmamıştır, yoktur, değildir gibi manalara gelir. Cümledeki kullanılışına bağlı olarak manalandırılır.): 17/111 (= iki kez), 19/14, 25/2, 112/4; cuhûd = inkar üslûbunda (Allah'ın, böyle şeyleri irade etmeyeceği bildiriliyor.): 4/137 - 168, 6/131.

يَكُنْ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 49/11.

يَكُونَ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: (Cümledeki kullanılışına göre, yok, var, değil gibi manalar alır.): يَكُونُ 2/143 - 150 - 247, 3/40 - 47 4/109 - 159 - 165 -172, 6/73 - 75 - 145, 7/185, 9/7, 15/31, 17/51 - 93, 19/8 - 20, 22/78, 25/1 - 7 - 77, 27/72, 28/8 - 67, 33/37 - 50, 59/7, 73/20; tam fiil olarak: Olmak (Vücuda gelmek, husule gelmek, bulunmak, mevcut olmak gibi manalara gelir. Cümledeki yerine göre manalandırılır.): 2/117 - 193, 3/47 - 59, 4/171, 6/73, 8/39, 16/40, 19/35, 36/82, 40/68, 58/7; cuhûd = inkar üslûbunda (doğru olma-

تَكُونَ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 2/266 - 282, 4/29, 5/29 - 114, 6/52 - 135, 8/7 - 36, 10/61 - 78 - 92 - 95, 11/46, 12/85 (= iki kez), 15/32, 16/92, 17/91, 19/45, 25/8 - 43, 26/194 - 213, 27/41, 28/10 - 19 (= iki kez) - 37, 48/20, 70/8 - 9, 101/5; tam fiil: Olmak (cümledeki kullanılışına göre bulunmak, hasıl olmak, husule gelmek gibi manalar alır.): 2/193, 5/71, 8/39, 22/46, 33/63; şu âyette صَارَ = Olmak (dönüşmek, ... haline gelmek) manasında: 5/110.

تَكُونَا Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 2/35, 7/19 - 20 (= iki kez).

تَكُونَنَّ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 2/147, 6/14 - 35 - 144, 10/94 - 95 - 105, 26/116 - 167, 28/86 - 87, 39/65.

تَكُونُوا Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak (Cümledeki kullanılışına bağlı olarak, idiniz, iseniz, değildiniz gibi manalar alır.): 2/41 - 143 - 148 - 151 - 239, 3/105 -156, 4/23 - 78 - 104, 8/21 - 47, 12/9, 14/44, 16/7 - 92, 17/25, 22/78, 26/181, 30/31, 33/69, 36/62, 37/29, 40/67, 59/19.

تَكُونُونَ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 4/89.

نَكُ Aslı: نَكُنْ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 74/43 (= olmadık, değildık) - 44 (= "...doyurur olmadık" veya "...doyurmazdık").

نَكُنْ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak (Cümledeki kullanılışına göre, değil idık gibi manalar alır.): 4/141, 9/86, 40/74, 57/14.

نَكُونَ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 5/113, 6/27, 7/115, 20/65, 26/102, 28/47.

لَنَكُونَنَّ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 6/63, 7/23 - 149 - 189, 9/75, 10/22.

manalarında zarf-ı mekan / Yerinde dur manasında fiil ismidir, emir ifade eder.

مَكَانٌ Mekan, yer: 10/22, 14/17, 16/112, 22/26 - 31, 25/12, 34/51 - 52 - 53, 41/44, 50/41; ... yerine, ... bedeline: 4/20 (= Rağbet gösterilen, hoşlanılan bir hanımı, hoşlanılmayan diğer bir hanım yerine ikame etmek veya hoşlanılmayan hanıma bedel hoşlanılan, sevilen bir hanım almak istemek), 7/95, 16/101.

مَكَانًا Hal, durum, mevki, mertebe: 5/60 شَرٌّ مَكَانًا En kötü durum, en düşük mevki), 12/77, 19/57 - 75, 25/34; mekan, yer: 19/16 - 22, 20/58, 25/13.

مَكَانَكُم 10/28 (= "Siz ve Allah'a ortak koştuklarınız durun yerinizde ve size yapılacak olanı görünceye kadar bekleyiniz" mealinde. Bunun mahzuf bir fiile müteallik mekan zarfı olduğunu söyleyenler de olmuştur. O takdirde mana: "... yerinizde durup bekleyiniz")

مَكَانَه Mekan, yer: 7/143 ("Mekanında = yerinde durursa...");... yerine, ... bedeline: 12/78; hal, durum veya mevki, mertebe: 28/82.

c) مَكَانَة Hal, durum / Mekan, yer.

مَكَانَتِكُم Hal, durum: 6/135 (= "Küfürdeki durumunuz sizi neye meylettiriyorsa, onu yapınız. Ben ise, imanımın gerektirdiği şeyi yapacağım"), 11/93 - 121, 39/39.

مَكَانَتِهِم 36/67 (= mekan, yer: "... bulundukları yerde kılıklarını değiştirirdik de, camid bir şekilde donup kalırlardı" mealinde.)

1324 — كوى — 1

كَوَى يَكْوِى كَيًّا Dağlamak.

فَتُكْوَى 9/35.

mak veya gerekmemek): 5/116, 7/13 - 89, 10/15, 24/16. أَنْ يَكُونَ

مَا كَانَ = Doğru olmazdı, gerekmezdi (yakışmazdı): 8/67, 33/36; şu âyetlerde صَارَ = Olmak (... hâline gelmek) - manasında: 3/49, 43/33, 57/20, 101/4; zamansız (müstemir) nakıs fiil: 6/101 (= "...vardır?" veya "... nasıl olabilir?" yani hiçbir zaman olamaz). Bir kavle göre bu da istimrar ifade eder: 4/171 (= yoktur, hiçbir zaman olamaz, "... vardır demek muhal olup, O bundan münezzehtir"),

لَيَكُونَا Aslı: لَيَكُونَنْ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 12/32.

يَكُونَ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 2/282 (= "...değilse..." veya "...yoksa..." diye manalandırılır.),41/29.

لَيَكُونَنَّ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 35/42.

يَكُونُوا Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: (Cümledeki kullanılışına bağlı olarak ...idi, değildi, idiler, değildiler, iseler gibi manalar alır.): 4/102, 9/18 - 87 - 93, 10/99, 11/20, 19/81, 24/32, 25/40, 26/3, 35/6, 39/47, 47/38, 49/11, 57/16, 60/2.

يَكُونُونَ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 19/82, 79/19.

كُنْ Zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 7/144, 15/98, 39/66; tam fiil olarak: Olmak (vücuda gelmek): 2/117, 3/47 - 59, 6/73, 16/40, 19/35, 36/82, 40/68.

كُونُوا Şu âyetlerde صَارَ = Olmak (... hâline gelmek) manasında: 2/65 - 135, 7/166, 17/50; zamanla kayıtlı nakıs fiil: Olmak: 3/79 (= iki kez), 4/135, 5/8, 9/119, 61/14.

كُونِى Şu âyette صَارَ = Olmak (...hâline gelmek) manasında: 21/69.

b) مَكَانٌ Mekan, yer / Mecazen: Hal, durum, mevki, mertebe / ...yerine, ...bedeline

فَيَكِيدُوا Hile yapmak, tuzağa düşürmek: 12/5.

يَكِيدُون Hile yapmak, tuzağa düşürmek: 86/15 (= Yukarıdaki âfette izahı geçmiştir. Bakınız: أَكِيدُ

كِيدُون Aslı: كِيدُونِى Hile yapmak, tuzağa düşürmek: 7/195, 77/39.

كِيدُونِى Hile yapmak, tuzağa düşürmek: 11/55.

b) الكَيْدُ Hile yapma, tuzağa düşürme / Tuzak, hile / Allah'a isnad edilenin dört manası vardır: 1 - Hilebaz ve düzenbazın hilesini, düzenini boşa çıkarma ve bozma. 2 - Tuzağa düşürülene te'yid ve yardımda bulunma. 3 - İşlerini yoluna koyma. 4 - Allah Teâla'nın; günahkâra hemen ceza vermeyip, ona karşı nimetini kesmeyerek, tâ o iyice azıp da sapıklığında devam eder hale geldiğinde, onu kıskıvrak yakalayıvermesi ki, buna istidrac-ı ilâhi denir.

كَيْد Hile, tuzak: 4/76 (= Azim olduktan sonra Şeytan'ın hilesini boşa çıkarmak ve tuzağını bozmak kolaydır, demektir.), 8/18, 12/52, 20/69, 40/25 - 37, 77/39.

كَيْدًا Tuzak kurma, hile yapma: 12/5, 21/70, 37/98, 52/42, 86/15; hileyi boşa çıkarma: 86/16.

كَيْدكم Hile, düzen, oyun: 20/64.

كَيْدكنّ Hile, düzen, oyun: 12/28 (= iki kez).

كَيْده Hile, tuzak: 20/60, 22/15.

كَيْدهم Hile, tuzak: 3/120, 52/46, 105/2.

كَيْدهنّ Hile, tuzak, oyun; 12/33 - 34 - 50.

كَيْدِى İstidrac-ı İlâhi: 7/183, 68/45.

c) المَكِيدُ İsm-i mef'ul: Hilesi boşa çıkarılan, düzeni (oyunu) bozulan. Cemisi: مكيدُون

المَكِيدُون 52/42 (= Allah Teâlâ'nın; hilelerini boşa çıkaracağı, oyunlarını = düzenlerini bozacağı kimseler) .

1325 — كى — 10

كَىْ İçin manasında olup, muzari fiilini nasbeden harflerden birisidir. Bazen sonuna nefyedici لَا getirilir ve

كَىْ لَا olur; "ta ki olmasın" manasına gelir. Bazen de te'kid için كَىْ'in baş tarafına ta'lil لَا'ı getirilir, لِكَىْ olur. Kur'ân-ı Kerim'de لِكَيْلَا لِكَىْ لَا şeklinde zikredilmiştir ki, "tâ ki olmasın diye" v.b. manalara gelir.

كَىْ İçin: 20/33 - 40, 28/13.

كَىْ لَا ".....tâ ki .....olmasın": 59/7.

لِكَيْلَا ".....tâ ki .....olmasın diye ....." v.b. manalara gelir: 3/153, 22/5, 33/50, 57/23.

لِكَىْ لَا ".....tâ ki .....olmasın diye ....." v.b. manalara gelir: 16/70, 33/37.

1326 — كيد — 35

a) كَادَ يَكِيدُ كَيْدًا Hile yapmak, tuzak kurmak, tuzağa düşürmek / İşlerini yoluna koymak, hayırlı olanı önüne koymak / hilesini boşa çıkarmak, hilesini bozmak, hilelerine karşılık ceza vermek.

كِدْنَا İşlerini yoluna koymak, hayırlı olanı önüne koymak: 12/76 (= Başka türlü de izah edilmiştir.)

أَكِيدُ Hilelerini boşa çıkarmak veya "hilelerinin cezasını vermek: 86/18 (= Kâfirlerin, Kur'ân'a, Rasulullah'a veya hak dine zarar dokundurmak için hilelerini ortaya koydukları; Allah Teâlâ'nın da onların hilesini boşa çıkarmakla yahut hilelerinin cezasını vermekle mukabelede bulunduğu bildirilmektedir.)

لَأَكِيدَنَّ Hile yapmak, tuzağa düşürmek: 21/57 (= Kendilerine ibadet edilen putlara zarar vermek için hile yapıp, onları alay mevzusu haline getirmek.)

83 — كيف — 1327

كَيْفَ Nasıl (ve yerine göre nice, ne şekilde) manasında istifham ismidir. Birşeyin (nesnenin veya bir kimsenin sıfatını veya halini, yahut hareket tarzını veya üslûbunu sormak için kullanılır.

Kur'ân-ı Kerim'de zikredilen كَيْفَ'nin çoğu taaccüb = hayret ifade eder. Allah Teâlâ'nın kelamındaki taaccüb, taaccübe sevketmek manasındadır. Taaccüb, zatı itibariyle maksud olmayıp, bununla maksud olan şunlardır:

1 - Allah'a ait fiiller, işler ve eserlerin takdire şayan olduğunu, büyüklüğünü göstermek; zâtının büyük olduğunu ortaya koymak ve kendisinden başka hiçbir kimsenin ve hiçbir şeyin ibadet edilmeye (mabud olmaya) müstehak ve layık olmadığını bildirmek, itiraf ettirmek.

2 - Öğüt ve va'z verme yahut ibret verme, sonra da imana ve şükre sevketme.

3 - Bazı amellerin çirkinliği ortaya koymakla, onlardan kaçma (nefret etme) arzusunu uyandırmak.

4 - Sair bazı işlerin, amellerin yapılmasının vaki olamayacağını göstermek ve onların yapılmasının doğru ve yerinde bir şey olmadığını tenbih etmektir.

كَيْفَ Taaccübe sevketmek içindir: 2/259, 25/45, 29/19 - 20, 30/48 - 50, 50/6, 71/15, 88/17 - 18 - 19 - 20. Bu zikredilen âyetlerdeki كَيْفَ lafzıyle, yukarıda bahsettiğimiz birinci maddedeki husus maksuddur. Mesela şu âyette: 2/259, harikulade bir iş olan veya Cenab-ı Hakk'ın takip ettiği acaip bir tarz olan ölüleri diriltmek hususuna nazar edecek olursak; ancak hayret ve takdir içerisinde Allah'ı temcîd, zatını tekbîr etmek ve: Bilirim ki, Allah her şeye kadirdir, demekten kendimizi alamayız... ikinci maddedeki husus maksuddur: 3/137 (= Bir kâfir veya mülhid bu âyeti okuyacak olsa, hemen kalbi çarpmaya, hayrette kalmaya başlar. Zira geçmiş ümmetlerden Allah'ın elçilerini yalanlayanların başlarına geleni, Allah'ın onlara, evlerini barklarını yerle bir etmekle, türlü türlü cezalarla nasıl ceza verdiğini anlayıp, idrak ettiği vakit hayretten kendini alamaz. İşte doğru bir nazarla nazar edip, salim bir tefekkürle düşündüğü zaman, Allah'a ve rasulüne iman etmeye koşar. O vakit Allah'ın bu kavlindeki maksat tahakkuk etmiş olur.), 6/11, 7/84 - 86 - 103, 10/39 - 73, 12/109, 13/32, 16/36, 22/44, 27/14 - 51 - 69, 28/40, 30/9 - 42, 34/45, 35/26 - 44, 37/73, 40/5 - 21 - 82, 43/25, 47/10, 54/16 - 18 - 21 - 30, 67/18, 89/6, 105/1. Görülüyor ki (bu sonda zikrettiğim âyetlerdeki taaccüb geçmiş ümmetlerde vukua gelen hadiselere taalluk etmektedir. Şu âyetlerde de taaccüb, gelecekte vuku' bulacak hadiselere taalluk eder: 3/25 (= Hesaba çekme günü geldiği vakit şu kâfirlerin hali nice olur?, demektir. Şüphe yok ki, bu, öyle bir keyfiyettir ki; –kıyamet günü amellerin karşılığının güzel olması için– imana ve istikamete sevkedici derin bir tefekküre davet eder.), 4/41 - 62, 47/27, 67/17, 73/17; üçüncü maddedeki husus maksuddur: 2/28 (= Allah'ın, onlar öldükten sonra tekrar onları diriltteceğini ve O'nun, öldüren, sonra dirilten, sonra da kıyamet gününde hesaba çekmek için onları kendisine döndüren, katına getiren olduğunu bildikleri halde, hâlâ onların Allah'a karşı küfür ve inkarda bulunmalarının hayret verici bir şey olduğunu gösteren bu âyet, onları bu hususta taaccübe davet etmektedir. İşte bu; onların küfrünün çirkinliğini iyice gösterip, onları rüşde ve neticede Allah'a ve

rasulüne iman etmeye doğru içlerinde bir arzu uyandırmak İçindir.), 3/101, 4/50, 5/75, 6/24, 17/48, 25/9; dördüncü maddedeki husus maksuddur (Bu âyetlerin ekserisinde taaccüb, nefiy yahut nehiy = yasaklama manasındadır.): 3/86 (= Cenab-ı Hakkın âdeti = düsturu böyle yapmamakla cereyan edegelmiştir.), 4/21 (= Bunu almanın yakışmayacağını bildirir.), 5/43 (= Onların bunu yapmalarının yakışacak birşey olmadığı bildiriliyor.), 6/81, 7/93, 9/7 - 8, 10/35, 18/68, 37/154, 68/36, 74/19 - 20, 19/29 (= Âdet itibariyle = herkesin bildiği bir husus olması noktasından, bu bilinen hususun zıddının vukua gelmesi muhtemel olmayıp, bunun akıldan uzak görülen bir husus olduğunu ileri sürerek taaccüb etmişlerdir.). Bir işin yapılması, yerine getirilmesi hususunda takip edilecek hareket tarzının beyanı için: 2/260 (= Hz. İbrahim; Allah Teâlâ'nın, ölülerin diriltilmesi hususunda takip ettiği tarza muttali' olup, bu tarzın keyfiyetini öğrenmek istiyor), 3/6 (= istenilen tarz), 14/24 (= Misal getirmek hususunda Allah Teâlâ'nın takip ettiği tarza dikkatle bak ve düşün, demektir. Bu tarz, itkan ve ihkam = sağlamca yapma tarzı ile misali layık yerine koymaktır.), 6/46 - 65, 7/129 (= Raiyetlerinize karşı hüküm ve idarenizde takip ettiğiniz hareket tarzınıza bakılması için..., demektir.), 10/14; istenilen biçim veya şeklin beyanı için: 5/31 - 64 - 75. Hâlin beyanı için: 17/21 (= Allah Teâlâ; şu hayatta insanların - derecelerinin değişik olması noktasından - üzerlerinde bulundukları durumlara, hallere nazarları yöneltiyor, insanların kimisi yüksek, yüce, kimisi de alçak, aşağılıktır. Kimisi âlim, kimisi cahil, kimi zengin, kimi fakir, kimi seyyid = efendi, kimi de sıradan bir insandır. Allahu Zülcelal; bu derecelerdeki tefavütün = değişikliğin âhirette daha büyük ve daha açıkça olacağını te'kid etmektedir. Böylece bununla insanları, - âhirette yüksek dereceleri kazanmaları için - teşvikte bulunmayı irade etmiştir.)

16 — كيل — 1328

a) كَالَ يَكِيلُ كَيْلًا (Ölçekle) ölçmek.

كَالُوهم 83/3 (= Ölçekle ölçüp satmak)

كِلْتم 17/35 (= Ölçekle ölçüp satmak).

b) اكْتَالَ يَكْتَالُ Ölçüyle (ölçekle) satın almak).

اكْتَالُوا 83/2 (= Halktan ölçüyle satın almak)

نَكْتَلْ 12/63 (= Ölçüyle ihtiyaç maddelerini tahsil etmek.)

c) الكَيْلُ (Ölçekle) ölçme veya ölçüp satma / (Ölçüyle) ölçülen madde / Ölçek.

كَيْل (Ölçüyle) ölçülen madde: 12/60 - 65 (= iki kez).

الكَيْل (Ölçüyle) ölçülen madde: 12/63; (ölçekle) ölçme: 6/152 (= veya ölçek: Ölçeği âdilâne doldurup ölçme), 7/85 (= veya ölçek), 12/59 - 88, 17/35, 26/181.

d) المِكْيَالُ Ölçek.

المِكْيَال 11/84 (= Ölçeği eksik tutmamak. Ayrıca bundan muradın ölçülen madde olduğu; mananın da, ölçülen maddenin müşterinin alacağı haktan daha az ve eksik olarak satılmaması olduğu söylenmiştir - Şöyle de denmiştir: Bundan murad ölçekle ölçmedir.) - 85.

2 — كين — 1329

اسْتَكَانَ يَسْتَكِينُ اسْتِكَانة Boyun eğmek, boyun bükmek.

اسْتَكَانُوا 3/146, 23/76.

حرف اللام

1330 — ل — ?

اللّامُ - لَ Şu manalara gelir:

1 - Hakiki veya mecazî mülkiyet = sahip olma. Misal: 34/1, 57/13.

2 - Hak kazanma müstehak olma. 63/8 buna misaldir.

3 - Temlik = Sahip kılma. Misal: 42/11.

4 - Ta'lil = Sebep bildirir, için manasına (yerine göre de diye, ...sebebiyle, ...den dolayı manalarına) gelir. Misal: 106/1 - 2,16/44.

5 - Nefyi te'kid olarak. Buna cuhûd لام'ı denir. Menfi ve nakıs olan كَانَ fiilinden sonra gelir. Bu usluptan maksat, لام'dan sonra zikredilen fiilin vukuunun çirkin karşılanması yahut çirkin gösterilmesi veyahut akıldan uzak görülmesidir. Misal: 3/179.

6 - Dönüşlülük (olmak, ...haline gelmek). Misal: 28/8.

7 - Talep istek bildirir. Buna emır لام'ı denir. Misal: 65/7.

8 - اِلٰى (...e, a, ...ye, ya... v.b.) manasında. Misal: 99/5.

9 - Zarfiyeti ifade eden فِى = ...de, ... da v.b.) manasında. Misal: 21/47.

10 - عَلٰى = ...üzeri,... üzerinde v.b.) manasında. Misal: 17/7 - 107.

11 - عَنْ = ... den, ...dan, ... tarafından v.b.) manasında. Misal: 10/77, 46/11 (= "Kâfirler, inananlardan bahsederek dediler ki:...").

12 - Te'kid bildirir: a) Mübtedadan önce. Misal: 59/13. b) Haberden önce. Misal: 14/39, 68/4. c) اَنْ 'nin haberinden önce. Misal: 25/20 (= Buradaki hemzeyi üstün olarak okuyanın şaz kıraatine göre böyledir. Esah olan = en doğrusu ise, buradaki لام zaiddir.)

13 - Cevap لام'ıdır: a) Yeminin cevabında. Misal: 12/91. b) لَوْ'in cevabında. Misal: 21/22. c) لَوْلَا'nın cevabında. Misal: 2/251.

14 - Yemin yerine konmuş olan لام şart üslupunda kullanılır.

Bu şart üslupu ise; şart cümlesinden sonrası, لام'dan önce mukadder olan bir yeminin cevabı mahiyetindedir. Misal 59/12. Buradaki لَايَخْرُجُونَ cümlesi, لَئِنْ'deki لام'dan önce mukadder olan bir yeminin cevabıdır. Şartın cevabı ise kaide hasebiyle mahzuftur (düşürülmüştür.).

1331 — لا — ?

لا Şu manalara gelir:

1 - Nefiy bildirir. Olmaz, olamaz, değildir, hayır, yok v.b. gibi manalara gelir. Cümledeki kullanılışına göre manalandırılır. Mesela: 36/40.

2 - Nehiy = Yasaklama bildirir. Mesela: 6/151.

Bazen zaid = fazladan olarak gelir ki, sözü takviye yahut te'kid içindir. Mesela: 7/12, 20/93 (= 92. Âyetin devamı). Müfessirlerin bir kısmı bu iki âyetteki لا'nın zaid olarak gelmediğini, yalnız bu âyetlerdeki مَنَعَ fiilinin sevketmek veya kılmak yahut müsaade etmek, izin vermek manasında olduğunu söylemişlerdir.

المَلَكَيْنِ مَلَكَيْنِ مَلَكًا المَلَك مَلَك لأك - مَلائكته المَلائِكَة مَلائِكَة = Bu lafızlar için bakınız: مَلَك maddesi.

1332 — لألأ — 6

اللُّؤْلُؤ İnci (inciler).

لُؤْلُؤ İnci (inciler manasında): 52/24.

اللُّؤْلُؤ İnci (inciler manasında): 55/22, 56/23.

لُؤْلُؤًا İnci (inciler manasında): 22/23, 35/33, 76/19.

1333 — لبب — 16

اللُّبّ İç (ceviz içi v.b.) / Hulâsa, öz / Safi, temiz / Cevher, hakikat / Akıl.

Cemisi: أَلْبَاب

أولُوا الألْبَاب أُولى الألْبَاب .Akıllar الألْبَاب

Akıl sahipleri: 2/179 - 197 - 269, 3/7 - 190, 5/100, 12/111, 13/19, 14/52, 38/29 - 43, 39/9 - 18 - 21, 40 /54, 65/10.

1334 — لبث — 30

لبث يَلْبَثُ İkamet etmek, yerleşmek / Kalmak / Gecikmek / Dayanmak, karşı koymak / Durmak / (içlerinde) kalmak. İsm-i faili: لابِث cemisi: لابِثين لابِثُون

ما لَبِثَ أنْ فَعَلَ كَذَا Gecikmeksizin yapmak, hemen yapmak.

لَبِثَ Gecikmek, فَمَا لَبِثَ أنْ Gecikmeksizin, çok geçmeden, hemen: 11/69; kalmak: 12/42 (= Hapiste mahpus olarak kalmak), 37/144; (içlerinde) kalmak: 29/14.

لَبِثْتَ Kalmak: 2/259 (= Ölü olarak kalmak. Üç kez varid olmuştur.); (içlerinde) kalmak: 10/16, 20/40, 26/18.

لَبِثْتُمْ Kalmak: 17/52, 18/19 (= iki kez), 20/103 - 104, 23/112 - 114, 30/56.

لَبِثْنَا Kalmak: 18/19 (= Mağarada uyuyarak kalmak), 23/113.

لَبِثُوا Kalmak: 18/12 (= Mağarada uyuyarak kaldıkları müddet) - 25 - 26, 30/55; dayanmak: 34/14 (= Sıkıntısını çekmek).

يَلْبَثُوا Kalmak veya ikamet etmek: 10/45, 46/35, 79/46.

يَلْبَثُونَ Durmak: 17/76 (= Hayatta kalmak).

لابِثِين 78/23 (= Cehennemde kalanlar yahut duranlar).

b) تَلْبَثُ يَتَلَبَّثُ Geciktirmek, duraklamak, ağırdan almak / Kalmak, durmak.

تَلَبَّثُوا 33/14 (= Geciktirmeksizin hemen fitne çıkarmaya bakmak manasında olup; بِهَا'daki zamir fitneye raci olduğu takdirde bu manaya gelir. Şöyle de denmiştir: Zamir, بُيُوتَنَا'daki بُيُوت 'a racidir. O takdirde mana: "Evlerinde fazla kalmazlardı" Ayrıca başka izahlar da yapılmıştır. Allahü A'lem.)

1335 — لبد — 2

a) اللُّبَدُ Yığın, birçok.

لُبَدًا Her iki mana ile: 90/6.

b) اللِّبْدَةُ Aslanın yelesi / Keçe / Mecazen: Kalabalık cemaat. Cemisi: لِبَدٌ

لِبَدًا Kalabalık cemaatler: 72/19 (= "Onlar neredeyse onun söylediği ve yaptığı şeylere karşı taaccüb ve hayret içerisinde kalabalık gruplar halinde etrafına üşüşeceklerdi." mealinde.)

1336 — لبس — 23

a) لَبَسَ يَلْبِسُ لُبْسًا Giyinmek / Takmak, süslenmek.

تَلْبِسُونَهَا Takmak: 16/14, 35/12.

يَلْبَسُونَ Giyinmek: 18/31, 44/53.

b) لَبَسَ يَلْبِسُ Karıştırmak, müşkilleştirmek / Müşkil gelmek, şüpheli ve tereddütlü olmak / örtmek, saklamak / Muhtelif meşreblere ayırmak.

لَلَبَسْنَا 6/9 (= "kendilerine veya cahil olanlarına bu durum müşkil gelip kuşkuya düştükleri gibi, bu hususu da onlara müşkil gösterirdik de içinden çıkamazlardı").

تَلْبِسُوا Karıştırıp gizlemek veya örtüp şüpheli hale getirmek: 2/42.

تَلْبِسُونَ Karıştırıp gizlemek veya örtüp şüpheli hale getirmek: 3/71.

يَلْبِسَكُم 6/65 (= Parti parti birbirine düşürmek demek olup, bunun husulü; işlerini müşkilleştirmek sûretiyle temayüllerini çeşitli yönlere sevkederek, zaten onlar fırkalar halinde iken, bu onların iyice tefrikaya düşmelerine ve gruplaşmanın artmasına sebep olmasıyladır.)

يَلْبِسُوا Karıştırmak: 6/82 (= "... imanlarına küfür şaibelerinden bir şaibe = kuşku katmayanlar..."); müşkilleştirmek veya (dinleri hususunda) şüpheye düşürmek: 6/137.

يَلْبِسُونَ 6/9 (= Bakınız: لَبَسْنَا

c) اللَّبْسُ Şüphe (kuşku.)

لَبْس 50/15 (= Karıştırma, müşkilat ve neticede kuşku).

d) اللِّبَاسُ Elbise / Mecazen: Elbise, örtü: Başkasının kabahatlerini ve ayıplarını örten kişi; gece; insan hayatında derin tesir yapan manevi husus.

لِبَاس 2/187 (= iki kez varid olup, buradaki elbise başkasının ayıplarını örten manasındadır. Karı ve koca karşılıklı birbirlerinin ayıplarını örttükleri için, böyle buyurulmuştur. Şöyle de denmiştir: Karı ve koca - elbisenin giyeni örttüğü gibi - karşılıklı birbirlerine örtü vazifesi görürler; iç içe, dış dışa olur, daimî ihtilat halinde bulunurlar. Bunun için örtü, elbise diye tesmiye edilmişlerdir.), 7/26 (= Buradaki izafet = isim tamlaması, izafet-i beyaniyedir. لباس lafzı takvaya ıtlak edilmiştir. Zira takva, insanın ruhî hayatında büyük tesir yapar. Sanki insanı her cihetten kuşatmış gibidir. Bu cihetle لِبَاسُ التَّقْوَى = Takva elbisesi buyurulmuştur.), 16/112 (= Açlık ve korku elbisesi, kuşamı manasında olup; açlık ve korkunun insan hayatında azîm tesiri bulunduğu için ve âyette geçen kâfir kent halkını - elbisenin giyeni örtüp kuşattığı gibi - kuşattığından dolayı böyle buyurulmuştur.)

لِبَاسًا Elbise: 7/26; örtü manasında olup, mecazen geceye ıtlak edilmiştir: 25/47, 78/10. Bu iki âyette teşbih tariki vardır. Zira gece karanlığı – elbisenin giyeni kuşattığı gibi – insanı kuşatır.

لِبَاسُهُم Elbise: 22/23, 35/33.

ve açık olmayan bir kelamdır"), 41/40 (= Doğruluğu = sıhhati hususuna ilişmek, dil uzatmak veya hatalı bir te'vil = yorum ile te'vil etmek.)

بِالْحَادٍ 22/25 (= "Kim ki, Mescid-i Haram'da haktan sapmakla, haksızlık etmekle ve zulüm göstererek, Allah'ın rıza göstermeyeceği birşeyi ortaya koymak isterse...")

b) مُلْتَحَدٌ İsm-i mekan: Sığınak, iltica yeri.

مُلْتَحَدًا 18/27, 72/22.

1341 — لحف — 1

اِلْحَافٌ Masdar: Rahatsız etme, zorlatma, yüzsüzlük etme.

اِلْحَافًا 2/273.

1342 — لحق — 6

a) لَحِقَ يَلْحَقُ لَحَاقًا Kavuşmak, katılmak.

يَلْحَقُوا 3/170 (= "Kardeşlerinden, kendilerinden sonra ölmeyip, şehit olmayıp da hayatta kalanlara, kendilerine katılmamış olanlara..."), 62/3 (= Henüz katılmamak veya daha muasır olmayıp da ileride gelecek ve Rasulullah'ın yaptığı dine davet kendilerine ulaşacak olmak)

b) اَلْحَقَ يُلْحِقُ Katmak / Denk tutmak.

اَلْحَقْتُم Denk tutmak: 34/27 (= Uluhiyet hususunda denk saymak).

اَلْحَقْنَا Denk tutmak: 52/21 (= Zürriyetlerini de mükâfatlandırılma hususunda onlar gibi kılmak).

اَلْحَقْنَى Katmak, dengi kılmak (salihlerin denginde kılınıp, onların zümresi içerisinde haşrolmak): 12/101, 26/83.

1343 — لحم — 12

لَحْمٌ Et. Cemisi: لُحُومٌ

لِبَاسَهَا Elbise: 7/27.

e) اللِّبُوسُ Elbise, giyim kuşam.

لَبُوسَ 21/80 (= Zırh yapma san'atı denmiştir.)

1337 — لبن — 2

لَبَنٌ Süt.

لَبَنٍ 47/15.

لَبَنًا 16/66.

1338 — لجأ — 3

اَلْمَلْجَأُ Sığınak.

مَلْجَأَ 9/57 - 118, 42/47.

1339 — لجج — 4

a) لَجَّ يَلِجُّ لَجَاجًا لَجَاجَةً Devam etmek, sürdürmek.

لَجُّوا 23/75, 67/21.

b) اللُّجَّةُ Dalgalı derin su. Cemisi: لُجَجٌ

لُجَّةٍ 27/44.

c) اللُّجِّيُّ Çok dalgalı ve çok derin su.

بَحْرٍ لُجِّيٍّ Çok dalgalı ve çok derin (engin) deniz.

لُجِّيٍّ 24/40.

1340 — لحد — 6

a) اَلْحَدَ يُلْحِدُ اِلْحَادًا (Hak yoldan) sapmak, hata etmek / Dil uzatmak, ilişmek / (Haktan saparak) yönelmek, hata ile yapmak.

يُلْحِدُونَ 7/180 (= Hak yoldan sapıp, Cenab-ı Hakkı, zatına yakışmayan isimlerle isimlendirmek), 16/103 (= "Hata ile, Rasulullaha öğretiyor zannederek gösterdikleri adamın konuşması, müphem ve açık olmayan bir konuşmadır" veya "Hata ile, Rasulullah'la konuşuyor diye, konuşmayı kendisine nisbet ettikleri kimsenin kelamı, mübhem

لَدُنْه Katında: 4/40, 18/2.

مِنْ لَدُنِّی = Tarafımdan 18/76. لَدُنِّی

19 — لدی — 1348

لَدَی Zarf: Katında, yanında, huzurunda.

لَدَی Yanında: 12/25, 35/18.

لَدَيْنا Yanında: 12/54; katında: 23/62, 36/32 - 53, 43/4, 50/35, 73/12.

لَدَيْه Yanında: 18/91, 50/18.

لَدَيْهِم Yanında: 3/44 (= iki kez), 12/102, 23/53, 30/32, 43/80, 72/28.

لَدَىَّ Yanında: 50/23; katında, huzurunda: 27/10, 50/28 - 29.

3 — لذذ — 1349

a) لَذَّ يَلَذُّ لَذَاذًا لَذَاذَةً Lezzet almak, tadını çıkarmak.

تَلَذّ Lezzet almak, hoşlanmak: 43/71.

b) اللَّذَّة Lezzetli, lezzet verici, hoş / Lezzet, lezzet alma, hoşlanma.

لَذَّة Lezzet verici, hoşa giden: 37/46, 47/15. Bu iki âyetteki lafzına lezzet alma, hoşlanma manası da verilmiştir.

1 — لزب — 1350

لازِب Katı, yapışkan.

لازِب 37/11.

5 — لزم — 1351

a) أَلْزَمَ يُلْزِمُ Bağlamak, sarmak, asmak / Gerekli kılmak.

أَلْزَمْناه 17/13 (= "Her insanın amel defterini boynuna astık" mealinde. Bu defterde, yapılan iyilikler ve kötülükler yazılıdır. Bu âyet bir temsili ifade eder. Bundan maksat; insanın amelinin – hayır ol-

لَحْم 2/173, 5/3, 6/145, 16/115, 49/12, 52/22, 56/21.

لَحْمًا 2/259, 16/14, 23/14, 35/12.

لُحُومُها 22/37.

1 — لحن — 1344

لَحْنَ الْقَوْلِ Sözde Parola, şifre. لَحْنُ gizli bir mananın bulunması, sözün üslup ve edasından anlaşılan mana. (Münafıklar, murad ettikleri manayı, Rasulullah'tan gizlemek için ta'riz yahut tevriye yolunu takip ederlerdi. Lakin Allah Teâlâ onu hakikat-i halden haberdar kıldı. Mesela şu âyette Onların: "Evlerimiz hakikaten açıktır" demeleriyle asıl maksatlarının ne olduğu bildirilmiştir: 33/13).

لَحْن 47/30.

1 — لحى — 1345

اللِّحْيَةُ Sakal.

بِلِحْيَتِى 20/94.

2 — لدد — 1346

أَلَدُّ (Mücadele ve husumet hususunda) çok inat gösteren, çok inatçı. Cemisi: لُدٌّ

أَلَدُّ 2/204 (= Düşmanlık ve çekişme hususunda çok inatgösteren)

لُدًّا 19/97 (= Çok inatçı bir kavim)

18 — لدن — 1347

لَدُنْ Zarf: Yanında, katında. مِنْ لَدُنْ Katından, tarafından, yanından.

لَدُنْ Katında: 11/1, 27/6.

لَدُنْكَ Katında: 3/8 - 38, 4/75 (= iki kez), 17/80, 18/10, 19/5.

لَدُنَّا Katında: 4/67, 18/65, 19/13, 20/99, 21/17, 28/57.

sun şer olsun – hiçbirinin mühmel bırakılmayıp, hepsinin insanın beraberinde olacağını tenbihtir. Ayrıca şöyle de denmiştir: Allah Teâlâ bütün insanların – ezelde taksim ettiği – paylarını, sehimlerini insanların peşine takmıştır. Bu sehimler döner dolaşır sahiplerini bulurlar.)

أَلْزَمَهُم 48/26 (= "takva kelamının söylenmesini ve doğruluğuna itikad edilmesini onların üzerine vacip = gerekli kıldı" veya "takva kelamını daima beraberlerinde kıldı" mealinde. Bu âyetteki takva kelamının, kelime-i tevhid olduğu söylenmiştir.)

أَنُلْزِمُكُمُوهَا 111/28 (= Allah'ın, peygamberine bir nimet olarak verdiği nübüvvetin gösterdiği hidâyet yoluna uymayı gerekli kılmak.)

b) اللِّزَامُ Kaçınılmaz, zarurî, gerekli / Sabit.

لِزَامًا 20/129 (= "...kendilerinden öncekilerin başlarına gelen çeşitli azaplar, gerekli ve kaçınılmaz olarak bunların da başlarına gelirdi" mealinde), 25/77 (= "inanmamanıza mukabil ceza görmeniz, kaçışı olmayan gerekli bir husus olacaktır").

25 — لسن — 1352

اللِّسَانُ Tatma hassası: Dil / Konuşma uzvu: Dil / Dil: Lügat, konuşma, lehçe / İyi olarak işitilme, iyi olarak zikredilme: لِسَانُ صِدْقٍ Cemisi: أَلْسِنَة

لِسَان Konuşma manasında dil: 5/78; dil = lügat, lehçe: 14/4 (= Kavminin diliyle, lehçesiyle konuşmak), 16/103 (= iki kez), 26/195; لِسَان صِدْقٍ İyi olarak işitilme, iyi olarak zikredilme: 19/50, 26/84.

لِسَانًا Konuşma, kelam: 28/34 (= fasih konuşma); dil = lügat, lehçe: 46/12; tatma hassası ve konuşma uzvu = dil: 90/9.

لِسَانِكَ Konuşma uzvu = dil: 19/97 (= "Biz Kur'ân'ı dilinin dönebileceği –kolayca okuyabileceğin– şekilde kıldık"), 44/58, 75/16 (= "Vahiy daha tamamlanmadan önce hemen Kur'ân okumaya kalkma, dilini harekete geçirme").

لِسَانِي Dil (= konuşma uzvu): 20/27 (= "Güzelce beyan edebilmem için dilimdeki düğümü = tutukluğu çöz, dilimi aç") 26/13.

أَلْسِنَة Konuşmalar: 33/19 (= Edepsiz sözlerle dil uzatmak, incitici küfürlerle çokça küfretmek = sökmek.)

أَلْسِنَتِكُم Diller (= konuşma uzuvları): 16/116, 24/15; diller = lügatler, lehçeler: 30/22.

أَلْسِنَتِهِم Diller (= konuşma uzuvları): 3/78, 4/46, 16/62, 24/24, 48/11, 60/2.

8 — لطف — 1353

a) اللَّطِيفُ İdrak edilemeyen / Rıfkı ile ve sağlamca yapmak sûretiyle bütün inceliklerine varıncaya kadar yerine getiren / Güzelce tedbir ve idare eden, düzenleyen / İhsan eden, lütufla muamele eden.

لَطِيفٌ 12/100 (= Dilediğini - rıfk ile ve bütün incelikleriyle - infaz eden, yerine getiren); 31/16 (= İrade ettiği şeye vasıl olma hususunda güzelce tedbir = düzenleme yapan, demektir. Bunun manası şudur: İlmi mükemmel ve iradesi şamil olan); ihsan ve in'amda bulunan, (kullarına) lütufla muamele eden: 22/63, 42/19.

اللَّطِيفُ (İhata etme noktasından) idrak edilmesi mümkün olmayan:

لَاعِبِين 21/16 ile 44/38 (= Semâ ile arzın ve bu ikisi arasındaki eşyanın boşa ve oyun olsun diye yaratılmadığını, bilakis hak ve ciddiyetle, hikmete mebni olarak yaratıldığını anlatır. Birinci âyette السَّمَاء gökyüzü; ikinci âyette السَّمٰوَات = gökler zikredilmiştir.),

21/55 (= Oyun oynayanlar)

129 — لعلل — 1356

لَعَلَّ Şu manalara gelir. 1 - Ümit bildirir: Umulur ki, belki manasındadır. 2 - Ta'lil bildirir: İçin, tâ ki, sebebiyle... v.b. manalara gelir. 3 - İstifham = soru bildirir: ... mi? yoksa... değil mi? v.b. manalara gelir.

لَعَلَّ İstifham bildirir (... mi, değil mi? v.b. manalara gelir. Cümledeki kullanılışına göre manalandırılır.): 33/63 (= Birçok müfessir istifham ifade ettiği görüşündedirler. Buna göre mana: "Kıyamet vakti yakında vukua gelecek mi, yoksa gelmeyecek mi?...". Bu sualin cevabını nereden bileceksin, demektir.), 42/17, 65/1.

لَعَلَّكَ Umulur ki, belki: 11/12 (= Buradaki ümit etme yahut bekleme, kâfirler veya münafıklar gibi mevzu ile alâkalı kimselere aittir. Allah Teâlâ'nın yahut Rasulünün böyle bir ümit içerisinde olmaları mümkün olamaz. Zaten Allah'ın ümit etmesi diye bir şey olamaz. Zira ilmi her şeyi kuşatmıştır; ezelî ilmiyle geçmiş ve gelecek her şeyi bilir. Rasulullah da ismet sıfatıyla muttasıftır. Böyle bir işi yapması elbette ki mümkün değildir. Şu halde mana: "Kâfirlerin ve onlara ayak uyduranların, sana vahy edilenden bir kısmını senin terk

6/103; ilmi mükemmel ve iradesi (her şeye) şamil olan: 67/14.

لَطِيفًا 33/34 (= Allah Teâlâ; Onlar farkına varmasalar bile, onların yaptıklarını bütün incelikleriyle bilir, demektir.)

b) تَلَطَّفَ يَتَلَطَّفُ Rıfk ile muamele etmek / Refakat etmek, yardımcı olmak, dikkat etmek, titizlik göstermek.

وَلْيَتَلَطَّفْ Dikkat etmek: 18/19 (= İstenilen hususun hasıl olabilmesi için dikkatli davranmak.)

20 — لظى — 1354

a) اللَّظَى Şiddetli alev (= Cehennemin adlarından birisidir.)

لَظَى 70/15.

b) تَلَظَّى يَتَلَظَّى تَلَظِّيًا Çok alevlenmek, alevi çoğalmak.

تَلَظَّى Aslı: تَتَلَظَّى 92/14.

2 — لعب — 1355

a) لَعِبَ يَلْعَبُ لَعِبًا لَعْبًا Oynamak / Alaya almak, dalga geçmek.

تَلْعَبُ Dalga geçmek: 9/65.

يَلْعَبُ Oynamak: 12/12.

يَلْعَبُوا Alaya almak, eğlenmek: 33/83, 70/42.

يَلْعَبُونَ Alaya almak, eğlenmek: 6/91, 7/98, 21/2, 44/9, 52/12.

b) اللَّعِبُ Oyun / Alaya alma.

لَعِبٌ Oyun (Dünya hayatı - âhiretle kıyas edildiği zaman - adetâ bir oyundur.): 6/32, 29/69, 47/36, 57/20.

لَعِبًا Alay mevzusu: 5/57 - 58, 6/70, 7/51.

c) اللَّاعِبُ Oynayan, oyuncu. Cemisi:

لَاعِبِينَ لَاعِبُونَ

leriniz ve sair etbaınız size: Ne emredersiniz? Ne yapalım? Neyi bırakalım?, diye sorsunlar!..." mealinde. Şöyle de denmiştir: Burada kıyamet gününden bahsedilmektedir. Şu manadadır: "Giriniz ateşe; tâ ki zulmünüze karşılık ve Allah'ın âyetlerini tekzib etmenize mukabil sorguya çekilesiniz ve azap göresiniz").

لَعَلَّنَا 26/40 (= "Ta ki... tabi olalım" ve "Umarız ki sihirbazlara tabi olalım" Bu iki manadan birisinin murad edilmesi doğrudur. Çünkü لَعَلَّ'den önce kendisiyle emir murad edilen istifham bulunmaktadır. Zira mana şöyledir: "Halka denilir: Toplanınız" veya "Çabuk toplanınız".)

لعلّه Umulur ki: 20/44 (= Çalışmasının meyvesini almayı uman kimsenin işe giriştiği gibi girişiniz, demektir.); istifham için (...mi, ...değil mi? v.b. manalara gelir. Cümledeki yerine göre mana alır.): 21/111 (Bu sualin cevabını bilmiyorum, demektir.), 80/3.

لعلّهم Ümit veya ta'lil = sebebiyet bildirir (umulur ki, belki veya için, diye, tâ ki v.b. manalara gelir. Cümledeki yerine göre manalandırılır: 2/186 (= "Doğru yolu bulmalarını umarak" veya "Rüşde erişmeleri için...").

3/72, 7/176, 8/57, 9/12 - 122, 12/ 62 (= iki kez), 14/37, 21/61; ta'lil bildirir: 2/187 (= "takva sahibi olmaları için...") - 221, 6/42 - 51 - 65 - 69 - 154, 7/26 - 94 -130 - 164 - 168 - 174, 12/46, 14/25, 16/44, 20/113, 21/31 - 58, 23/49, 28/43 - 46 - 51, 30/41, 32/3 - 21, 36/74, 39/27 - 28, 43/28 - 48, 44/58, 48/27, 59/21.

لَعَلَّى Ta'lil bildirir (için, diye, tâ, ki v.b. manalara gelir. Cümledeki kullanılışına göre mana alır.): 12/46 ("Tâ

etmeni beklemeleri, sana vahy edilenin hepsini tebliğ hususunda sende bir cehd ve gayret uyandırmıştır" mealinde.) yine ümit ve bekleme mevzu ile alâkaları olan kimselere aittir: 18/6, 26/3; ümit muhataba aittir: 20/103 (= "Hoşnud olmayı umarak...")

لَعَلَّكم Ümit veya ta'lil bildirir (umulur ki, belki veya için, diye sebebiyle, tâ ki v.b. manalara gelir. Cümledeki yerine göre manalandırılır): 2/21 (= "Takva sahiplerinden olmanızı umarak.." veya "... tâ ki takva sahiplerinden olasınız") - 63 -189, 3/123 - 130 - 132 - 200, 5/35 - 90 - 100, 6/155, 7/69 - 158 - 171 - 204, 8/45, 22/77, 24/31 - 56, 36/45, 41/26, 49/10, 62/10. Buraya kadar zikrettiğimiz âyetlerde لَعَلَّ lafzından önce bir emir fiili bulunmaktaydı. Ama لَعَلَّ'den önce bir emir fiili bulunmadığı zaman, gâliben ta'lil ifade eder: 2/52 (= ..."tâ ki şükredenlerden olasınız") - 53 - 56 - 73 - 150 - 179 - 183 - 185 - 219 - 242 - 266, 3/103, 5/6 - 89, 6/151 - 152 - 153, 7/57 - 63, 8/26,12/2,13/2, 16/14 -15 - 78 - 81 - 90, 22/36, 24/1 - 27 - 61, 27/7 - 46, 28/29 - 73, 30/46, 35/12, 40/67, 43/3 - 10, 45/12, 51/19, 57/17; ümit veya ta'lil bildirir: 26/129 (= "Tâ ki devamlı kalasınız" veya "Devamlı kalacağınızı umarak..."); burada alay etme ve azarlama vardır: 21/13 (= "İçinde bulunduğunuz nimete ve evlerinize dönünüz, tâ ki üzerinde bulunduğunuz şeylerden sorguya çekilesiniz ve bilerek ve görerek sorana cevap veresiniz" veya "Çadırlarınıza ve evlerinize dönünüz ve nimet ve söz sahiplerinin oturuşu gibi oturunuz, tâ ki köle-

ki halkın yanına dönebileyim"), 23/100, 28/38, 40/36; "umarım ki": 20/10, 28/29.

41 — لعن — 1357

a) لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنًا لَعْنَةً = La'net etmek: Beddua etmek, sövmek, hakaret etmek, rahmetinden uzaklaştırmak.

لَعَنَ La'net etmek (rahmetinden uzaklaştırmak): 33/64.

لَعَنَتْ La'net etmek (sövüp saymak): 7/38.

لَعَنَّا "La'net etmek (rahmetinden uzaklaştırmak): 4/47.

لَعَنَّاهم La'net etmek (rahmetinden uzaklaştırmak: 5/13.

لَعنه La'net etmek (rahmetinden uzaklaştırmak): 4/93 - 118, 5/60.

لَعَنَّهم La'net etmek (rahmetinden uzaklaştırmak): 2/88, 4/46 - 52, 9/68, 33/57, 47/23, 48/6.

نَلْعَنَهم La'net etmek (rahmetinden uzaklaştırmak): 4/47 .

يَلْعَن La'net etmek (rahmetinden uzaklaştırmak): 4/52; sövüp saymak: 29/25.

يَلْعَنُهم La'net etmek: 2/159 (= iki kez varid olup; birinci fiil rahmetinden uzaklaştırmak, ikinci fiil de beddua etmek, hakaret etmek manasındadır.)

الْعنهم La'net etmek (rahmetinden uzaklaştırmak): 33/68.

لُعِنَ La'net edilmek (beddua edilmek): 5/78

لُعِنُوا La'net edilmek (rahmetten uzaklaştırılmak): 5/64, 24/23.

b) اللَّعْنُ La'net (rahmetinden uzaklaştırma)

لَعْنًا La'net (rahmetinden uzaklaştırma): 33/68

c) اللَّعْنَة La'net (rahmetinden uzaklaştırma, azaba maruz bırakma).

لَعْنَة 2/89 - 161, 3/61 - 87, 7/44, 11/18 - 60 - 99, 13/25, 15/35, 24/7, 28/42, 40/52.

لَعْنَتِى 38/78.

d) اللَّاعِنُ İsm-i fail: La'net eden = Beddua eden, hakaret eden, sövüp sayan. Cemisi: لٰاعِنِين لٰاعِنُون

اللَّاعِنُون 2/159 (= Beddua ve hakaret edenler).

e) المَلْعُونُ İsm-i mef'ul: Mel'un = La'netlenmiş (rahmetten uzaklaştırılmış, rahmetten uzaklaştırılmaya hak kazanan) / İğrenç, menfur. Cemisi: مَلْعُونِين مَلْعُونُون müennesi: مَلْعُونَة

مَلْعُونِين 33/61 (= Rahmetten uzaklaştırılanlar)

المَلْعُونة 17/80 (= Allah Teâlâ'nın; nefret verici, iğrenç sıfatlarla vasıflandırdığı zakkum ağacıdır: Bu ağaç, günahkarların yiyeceği olup, cehennemin dibinden çıkar. Tomurcukları şeytanların başları gibidir.)

2 — لغب — 1358

لُغُوبٌ Şiddetli yorgunluk.

لُغُوب 35/35, 50/38

11 — لغو — 1359

a) لَغَى يَلْغَى لغىً Boş konuşmak / İlişmek, sataşmak, dil uzatmak.

الْغَوْا 41/26 (= "Kur'ân okunurken boş sözler söyleyiniz, laf kalabalığı yapınız da okuyanı şaşırtınız, teşviş ediniz" mealinde. Müşrikler; Rasulullah Kur'ân okurken ıslık çalarak, bağırıp çağırarak, şiir söyleyerek, urcûzeler = mesnevi v.b. şeklindeki şiirler mırıldanarak, onu okuma esnasında şaşırtmaya

çalışırlardı. Şöyle de denmiştir: Şu mealdedir: "ona ilişiniz, dil uzatınız.")

b) اللَّغْوُ Boş söz, çirkin söz / Boş şey (oyun, boş konuşma v.s.) / Boş yere yemin etme, kasıtsız yemin, alaveresiyle yemin etme / Çirkinlik.

لَغْوٌ Çirkinlik: 52/23 (= O içkiyi kullanmada çirkinlik, kabahat ve boşluğun eseri gibi nahoş şeylerin olmadığı bildiriliyor.)

اللَّغْوِ Alaveresiye (rastgele) yemin etme: 2/225, 5/89; boş şey (faydasız söz ve iş): 23/3, 25/72; çirkin söz veya boş söz: 28/55.

لَغْوًا Çirkin söz veya boş söz: 19/62, 56/25, 78/35.

c) لَاغِيَة Boş söz, lakırdı, düşük söz, çirkin kelam.

لَاغِيَةً Lakırdı, düşük söz veya çirkin söz: 88/11.

1360 — لفت — 3

a) لَفَتَ يَلْفِتُ لَفْتًا Çevirmek, vazgeçirmek.

لِتَلْفِتَنَا 10/78 (= Öncekilerden kendilerine miras kalan akidelerinden çevirmek, vazgeçirmek.)

b) الْتَفَتَ يَلْتَفِتُ Yüzünü çevirmek, sağa sola bakmak / Vazgeçmek.

يَلْتَفِتْ "Hiçbiriniz ne sağdan ne de soldan arkasına bakmasın; tâ ki kavminize gelen azabı görmeyesiniz" veya "Hiçbiriniz yürüyüşe katılmaktan vazgeçmesin, kimse geride kalmasın": 11/81, 15/65.

1361 — لفح — 1

لَفَحَ يَلْفَحُ لَفْحًا (Ateş yüzüne) çarpmak, (yüzünü) yalamak

تَلْفَحُ Çarpmak, yalamak: 23/104.

1362 — لفظ — 1

لَفَظَ يَلْفِظُ لَفْظًا Söylemek.

يَلْفِظُ 50/18.

1363 — لفف — 3

a) الْتَفَّ يَلْتَفُّ Sarılmak, dolaşmak

الْتَفَّتِ 75/29 (= Bacak bacağa dolaşmak manasında olup şiddetli üzüntüden kinayedir.)

b) اللَّفُّ Sık ağaçlık, sarmaş dolaş ağaçlar. Cemisi: أَلْفَافٌ

أَلْفَافًا 78/16 (= Sarmaş dolaş ağaçları bulunan bahçeler)

c) اللَّفِيفُ Kozmopolit ahali, karışık halk kitlesi.

لَفِيفًا Karışık halk kitlesi: 17/104.

1364 — لفى — 3

أَلْفَى fiili: Bulmak, görmek, rastlamak, karşılaşmak, bilmek.

أَلْفَوْا "Muhakkak ki onlar atalarını sapık olarak görmüşlerdi" veya "Hakikaten onlar ecdadlarını sapık biliyorlardı"; 37/69.

أَلْفَيَا Karşılaşmak, rastlamak: 12/25.

أَلْفَيْنَا Bulmak, görmek: 2/170.

1365 — لقب — 1

اللَّقَبُ Lakap. Cemisi: أَلْقَابٌ

بِالْأَلْقَابِ 49/11 (= Birbirinize –kötü lakaplar takarak– sövüp saymayın, birbirinizin hatırını kırmayın, demektir.)

1366 — لقح — 1

لَاقِحٌ Çocuğa kalan, gebe olan. Cemisi. لَوَاقِحُ

لَوَاقِحَ 15/22. Bunun, أَلْقَح fiilinin ism-i failinin şaz olan cemisi olduğu söylenmiştir. O takdirde aşılayıcılar manasındadır. Rüzgârlar

لَقُوا Karşılaşmak yahut rastlamak: 2/14 - 76.

لَقُوكم Karşılaşmak yahut rastlamak: 3/119.

لَقِيَا Karşılaşmak yahut rastlamak: 18/74.

لَقِيتم Karşılaşmak yahut rastlamak: 8/15 - 45, 47/4.

لَقِينا Hissetmek manasında karşılaşmak: 18/62.

تَلْقَوْهُ Karşılaşmak (kavuşmak) veya vukuunun yakınlığını hissetmek: 3/143

يَلْقَ İrtikap etmek, işlemek: 25/68.

يَلْقَوْنَ İrtikap etmek, işlemek: 19/59 (= veya "azacaklar, sapacaklar" mealinde)

يَلْقَاه Bulmak manasında: 17/13.

يَلْقَوْنه Karşılaşmak; 9/77 (= Haşir, neşir ve hesap günüyle karşılaşmak. Şöyle de denmiştir: Kıyamet günü Allah'ın, kulları için hazırladığı sevap yahut ikap = ceza ile karşılaşmak.), aynı izah İle: 33/44.

b) لَقَّى يُلَقِّى Hediye etmek / Kavuşturmak / Nimetlendirmek / Vermek / İndirmek / Karşılaştırmak, karşılamak.

لَقَّاهم Kavuşturmak (nimetlendirmek): 76/11.

لتُلَقَّى İndirilmek (gönderilmek, kavuşturulmak): 7/6 (= Kur'ân'ın Resul-ü Ekrem'e inzal buyurulacağı = indirileceği bildirilmektedir.)

يُلَقَّاها Kavuşturulmak (muvaffak kılınmak veya nimetlendirilmek): 28/80, 41/35 (= iki kez).

يُلَقَّوْن Karşılanmak (tahiyye ve selam ibareleriyle karşılanmak, emniyet ve selâmet nimetine kavuşturulmak): 25/75

c) لَاقَى يُلَاقِى Karşılaşmak, mülâkı olmak.

aşılama vazifesi görürler. Teşbih yoluyla rüzgârlar erlik durumunda olanlara benzetilmiştir. Rüzgârlar bu aşılamayı bitkilerin üzerinden erlik tohumlarını alarak dişi tohumların üzerine götürmek sûretiyle yaparlar. Ayrıca rüzgârlar, su damlalarını taşıdıkları için gebelere benzetilmiş ve لَوَاقِح = (su ile) yüklüler diye tavsif edilmişlerdir. Şöyle de denmiştir: Bu, ذُولَقَاح = Erlik tohumu taşıyan manasındaki لَاقِح 'ın cemisidir.

1367 — لقط — 2

الْتَقَطَ يَلْتَقِطُ Bulup almak / Almak.

فَالْتَقَطَه 28/8: (= Almak yahut –sudan– çıkarmak)

يَلْتَقِطْه Bulup almak: 12/10.

1368 — لقف — 3

لَقِفَ يَلْقَفُ لَقْفًا لَقَفَانًا Kapıvermek / Yutmak.

تَلَقَّفَ يَتَلَقَّفُ تَلَقُّفًا Çok çevik olarak kapmak / Birden yutuvermek.

تَلْقَفْ Kapıvermek (yutmak da denmiştir) bu lafız ayrıca aslı: تَتَلَقَّفُ olmak üzere تَلَقَّفُ şeklinde de okunmuştur ki, çok çevikçe ve maharetle kapmak (veya bazılarının kavline göre birden yutuvermek) manasın-dadır: 7/117, 20/69, 26/45.

1369 — لقم — 1

الْتَقَم Fiili: Yutmak.

فَالْتَقَمَهُ 37/142.

144 — لقى — 1370

a) لَقِىَ يَلْقَى Karşılaşmak, bulmak, rastlamak / Mecazen: İşlemek, irtikap etmek.

لَقِىَ التَّعَبَ Yorgunluk hissetmek.

ortakları zannedilenler, müşrikleri yalanlayarak cevap verecekler-dir.)

أَلْقَيْتُ Bırakmak: 20/39 (= İzahi: "Sana olan muhabbetimi zıyadeleştirdim. Böylece kalpler de sana muhab-bet ettiler..." yahut "Sana muhab-bet etmeyi, sevgi beslemeyi kalp-lere yerleştirdim. Öyle ki Fir'avn'a varıncaya kadar herkes seni sev-di" yahut "Seni her görenin sana muhabbet etmesine sebep olacak sıfatları sana bahşettim..." Musa Aleyhisselâm'ın yüzünde bir gü-zellik, cemal; gözlerinde bir çe-kicilik, melahet bulunduğu ve bu güzellik ve çekiciliğin, görenlerin bakmaya doyamayacağı derece-de ziyade olduğu rivâyet edilmiş-tir.)

أَلْقَيْنَا Bırakmak, salmak: 5/64 (= On-lardan her bir gurubun kalpleri-ne, diğer gurubun kerahiyetini = nâhoşluğunu, onlar hakkında nef-ret hissini yerleştirmek.); sağlam-laştırmak, koymak (temel atmakla ifade edilebilir): 15/19, 50/7; bırak-mak, koymak: 38/34.

سَأُلْقِي Salmak, bırakmak: 8 12 (= Kalp-lere korku saçmak, kalplerini kor-kuyla doldurmak)

تُلْقُوا Atmak: 2/195 (= "Kendi elleriniz-le kendinizi tehlikeye atmayınız". Başka türlü izahı da yapılmıştır.)

تُلْقُون Beyan etmek: 60/1 (= Sevgi gös-termek, sevgi mesajı yollamak. Ayrıca başka türlü de izah edil-miştir.)

تُلْقِي Atmak (yere atmak): 7/115, 20/95

سَنُلْقِي Salmak, bırakmak: 3/151 (= Saç-mak, doldurmak), 73/5.

فَلْيُلْقِهِ Çıkarmak (atmak): 20/39.

يُلْقُوا (Teslim olmayı) arz ve ilan etmek: 4/91.

يُلَاقُوا 43/83, 52/45, 70/42.

d) أَلْقَى يُلْقِي Bırakmak, atmak / Hitap et-mek / أَلْقَى السَّمْعَ Kulak vermek. / Öne sürmek, beyan etmek / Çıkarıp atmak, çıkarmak / Sağlamlaştırmak / Arzetmek.

أَلْقَى Çıkarmak yahut atmak (bırak-mak): 7/107 - 150, 20/65 - 87, 26/32 - 45; sağlamlaştırmak (te-mel atmakla ifade edilebilir.): 16/15, 31/10; (selam ile) hitap et-mek: 4/94 (= Bunun teslim olma-yı arzetmek manasında olduğu söylenmiştir. Başkaca izahlar da yapılmıştır.); bırakmak, koymak: 22/52 (= Dine davetinin intişarı = etrafa yayılması şeklindeki arzu-sunun ve emelinin gerçekleşme-sine mani olabilmek için, şeytanın bu yolda türlü türlü engeller bırak-ması, vaz' etmesidir.);

أَلْقَى السَّمْعَ Kulak vermek: 50/37 (= Verilen öğütlere güzelce kulak verip son-ra onlarla amel etmek); öne sür-mek, beyan etmek: 75/15.

أَلْقَاه Atmak (koymak, bırakmak mana-sında): 12/96.

أَلْقَاهَا Atmak: 20/20; burada atmak, tev-cih etmek = yöneltmek manasın-da: 4/171 (= Tevcih edilen kelime, Cenab-ı Hakk'ın = Ol, vücuda gel– emridir.)

أَلْقَتْ Çıkarıp atmak (çıkarıp bırakmak): 84/4.

أَلْقَوْا Atmak: 7/116 (= iplerini ve değ-neklerini yere atmak), 10/81, 28/44; (teslim olmayı), ilan et-mek, arzetmek veya السَّلَم lafzını السَّلَام şeklinde okuyanın kıra-atine göre (selam ile) hitap et-mek: 4/90, 16/28 - 87; فَأَلْقَوْا... الثَّوْلَ Cevap vermek, cevapsız bırakmamak: 16/86 (= Allah'ın

verilmek: 27/29; bırakılmak (gökten indirilmek): 43/53, 54/25; atılmak: 67/8.

فَتُلْقٰى Atılmak: 17/39.

يُلْقٰى Bırakılmak (gökten indirilmek): 25/8, 28/86; atılmak: 41/40.

e) تُلُقِّىَ يَتَلَقّٰى Almak, öğrenmek Telakki etmek, mevzuya girmek: تُلُقِّىَ بِلِسَانِه Karşılamak.

فَتَلَقّٰى 2/37 (= Rabbinden istiğfar ve vesile kelimeleri almak veya öğrenmek, istiğfar ve tevbede bulunmak ve kelimeleri tevbesinin kabul edilmesinde vesile yapmak; böylece tevbesi kabul olmak.)

تَلَقَّوْنَه Aslı: تَتَلَقَّوْنَه : 24/15 (= "Onu dillerinizde dolaştırıyordunuz" manasında olan إِذْ تَلَقَّوْنَه بِأَلْسِنَتِكُم o hususta mevzuya girmek, bahse dalmak veya lafı çoğaltmak demektir.)

تَتَلَقّٰهَا Karşılamak: 21/103.

يَتَلَقَّى Almak: 50/17 (= İnsanın sağında ve solunda bulunan iki meleğin insandan sudûr eden sözleri ve fiilleri alıp kaydettikleri bildiriliyor.)

f) اِلْتَقَى يَلْتَقِى Karşılaşmak.

اَلْتَقَى (Muharip iki kuvvet) karşılaşmak: 3/155 - 166, 8/41; karşılaşmak (birbirine karışmak): 54/12 (= Yerden kaynayan, fışkıran su ile, gökten inen su –yağmur suyu v.s.– birbirine karışmak).

اَلْتَقَتَا (Savaşçı iki kuvvet) karşılaşmak: 3/13.

اَلْتَقَيْتُم (Savaşırken) karşılaşmak: 8/44.

يِلْتَقِيَانِ 55/19 (= Komşu iki denizin satıhları birbirine temas etmek; dış görünüşte aralarında herhangi bir sed, birbirlerine karışmalarına mani herhangi bir engel olmamak. Başkaca izahlar da yapılmıştır.)

يُلْقُونَ Çıkarmak (atmak = kur'a çekmek): 3/44; يُلْقُونَ السَّمْعَ Kulak vermek: 26/223 (= Düzmecilerin Şeytanlara kulak vermelerinden bahsediliyor. Onlar, Şeytanlara iyice kulak verip, şeytanlardan ders alırlar.)

يُلْقِى Bırakmak, koymak: 22/52 (= Allah Teâlâ; peygamberin dine daveti esnasında şeytanın bu yolda koyduğu engelleri izale edip ortadan kaldırır, demektir. Başkaca izahlar da yapılmıştır.), 22/53 (= Şeytanın; Allah'ın elçisinin dine davetine mani olmak için, bu yolda engeller koyduğu, güçlükler çıkarttığı belirtilmektedir.); bırakmak, indirmek, salmak: 40/15.

أَلْقِ Atmak (yere atmak veya yere bırakmak): 7/117, 20/69, 27/10, 28/31.

فَأَلْقِهْ Vermek yahut atmak (önlerine bırakmak): 27/28.

أَلْقِيَا Atmak (yere atmak veya yere bırakmak): 20/19.

أَلْقُوا Atmak (yere atmak veya yere bırakmak = hazırladıkları sihirli ipleri ve değnekleri yere bırakmalarıdır.): 7/118, 10/80, 20/68, 26/43.

أَلْقُوه Atmak (kaldırıp atmak) veya bırakmak: 12/10, 37/97; atmak (koymak) veya çıkarıp koymak: 12/93.

أَلْقِيَا Atmak: 50/24.

فَأَلْقِيَاه Atmak: 50/26 (= Cehennemde şiddetli azap bulunan yere atmak)

فَأَلْقِيه (Irmağa) atmak: 28/7.

أُلْقُوا Atılmak: 25/13 (= Cehennemde dar bir mekana atılmak), 67/7.

أُلْقِىَ Atılmak (secdeye kapanmak, secdede bulunmak): 7/120, 20/70, 26/46; atılmak (bırakılmak) veya

amellerinin karşılığını vereceği gün (kıyamet günü): 40/15.

j) مُلاقِ المُلاقى Karşılaşan, kavuşan / Müteveccih, karşıda. Cemisi: مُلاقُون مُلاقِين

مُلاقِ 69/20 (= Hesapla karşılaşan: Kıyamet günü hesaba çekilmek için Allah'ın huzurunda duran.)

مُلاقُوا (Allah'a) kavuşanlar: 2/46 - 249, 11/29.

مُلاقُوه (Allah'a) kavuşanlar: 2/223.

مُلاقِيكم Müteveccih, karşıda: 62/8 (= "... hiç şüphesiz karşınızda olup size erişecektir")

مُلاقِيه 84/6 (= Muhasebe günü amellerin karşılığını almak üzere Allah'ın huzuruna varma veya kıyamet günü amellerin karşılığına kavuşma, amellerin karşılığı ile karşı karşıya gelme).

k) المُلْقى İsm-i fail: Atan, çıkaran, bırakan, veren. Cemisi: مُلْقُون مُلْقِين Müennesi: مُلْقِية müennesin cemisi: مُلْقِياتٌ

مُلْقُون "Yere atmak istediğiniz sihirli ipler ve sopalarınızı yere atınız"; 10/80, 26/43.

المُلْقِين 7/115 (= Sihirli ipleri ve sopaları arzedip yere atmaya ilk önce teşebbüs edenler)

فالمُلْقِيات (Peygamberlere vahyi) ilka eden, indiren, bırakan melekler: 77/5.

l) المُتلقّى İsm-i fail: Alan, kaydeden. Tesnisi: مُتلقّيان

المُتلقّيان 50/17 (= Bir şahsı gözetleyip, ondan aldıkları = tespit ettikleri sözleri ve fiilleri, onun kıyamet günü menşur = açılmış bulacağı amel defterine kaydeden iki melek).

2 — لمح — 1371

اللَّمْحُ البصر Birdenbire bakıverme, gözle aniden bakma manasında ve

g) اللّاقى İsm-i fail: Kavuşan, bulan.

لاقيه 28/61 (= Kavuşan, bulan veya güzel va'din yerine getirilmesiyle bundan faydalanan.)

h) اللِّقاءُ Masdar: Karşılaşma, kavuşma / Karşılama.

لِقاءُالله Allah'a kavuşma: Hesaba çekilmek ve amellerin karşılığını görmek için kıyamet günü Allah'ın huzuruna varmak.

لِقاء (Allah'a) kavuşma: 6/31 - 154, 10/45, 13/2, 18/110, 29/5, 30/8, 32/10, 41/54; (kıyamet günüyle) karşılaşmak: 6/130, 7/51 - 147, 23/33, 30/16, 32/14, 39/71, 45/34. Kıyamet günüyle karşılaşmanın manası; o günü görmek ve o gün Allah'ın huzurunda durup, hesaba çekilmek ve amellerinin karşılığını almaktır.

لِقائنا (Allah'a) kavuşma: 10/7 - 11 - 15, 25/21.

لِقائِه (Allah'a) kavuşma: 18/105, 29/23, 32/23.

i) تِلْقاء Mekan zarfı: Karşı, yön, taraf, karşısında, tarafında.

مِنْ تِلْقاء نفسى : Tarafımdan.

تِلْقاء 7/47 (= "ateş ehline doğru..." veya "ateş ehli cihetine..." yahut "ateş ehlinin bulunduğu tarafa..."), 28/22 (= "Medyen'e doğru..." veya "Medyen cihetine..." yahut "Medyen'in bulunduğu tarafa..."), 10/15 (= "tarafımdan..." mealinde olup maksat şudur: "Allah'tan bir vahiy gelmeksizin kendi irademle...").

i) التَّلاقى تَلاقٍ Karşılaşma, kavuşma, lika.

التَّلاق Karşılaşma, يَوْم التَّلاق : Karşılaşma günü: Allah Teâlâ'nın, kullarıyla karşılaşacağı, yani onları huzuruna alıp hesaba çekerek,

فَلْمَسُوه 6/7 (= El sürmek, el değdirmek. Bundan maksat; kitabın nazil olup olmadığını tahkik etmek, hakikaten nazil olmuş mu, olmamış mı, öğrenmektir.)

b) لَامَسَ fiili: Yanaşmak, temas etmek, yaklaşıp dokunmak.

لَامَسْتم Yaklaşıp dokunmak yahut el sürmek (Bunun cinsî temas kurmaktan kinaye olduğu da söylenmiştir.): 4/43, 5/6.

c) اَلْتَمَسَ يَلْتَمِسُ Yavaşça aramak.

فالْتَمِسُوا 57/13.

1374 — لمم — 2

a) اللَّمُّ Eksiksiz toplama.

اَكَلَ الطَّعَامَ اَكْلًا لَمًّا Yemeği, her şeyi tamam (eksiksiz) olarak yemek.

لَمًّا 89/19 (= Miras mallarını, -kendilerinin payları ile ortaklarının payları arasında ayırım yapmaksızın veya miras bırakan zatın, meşru dairede kazanıp bir araya getirdiği ile, haram karıştırarak, aldatmak sûretiyle v.s. gayr-i meşru yollarla elde edip bir araya getirdiği mallar arasında ayırım yapmaksızın- toplayıp tasarrufta bulunmak, hepsine sahip çıkmak.)

b) اللَّمَمُ Küçük günahlar yahut günahlara tevessül = yaklaşma.

اللَّمَمَ 53/32.

1375 — لهب — 3

اللَّهَبُ Alev veya ateşin tutuşması, alevlenmesi. اَبُو لَهَب = Ebû Leheb: Hz. Peygamber'in (A.S.V.) amcasının lakabı. (Alev Babası manasına gelir.)

اللَّهَب 77/31 (= Ateşin sıcağından korumamak); اَبِى لَهَب : Ebu Leheb:

لَمْحُ البَصَر Gözün sür'atlice bakışı manasında olup, çok kısa vakti ifade için darb-ı mesel olarak kullanılırlar.

كَلَمْح Maksud olan mana: Allah Teâlâ'nın iradesi bir şeyin vücuda gelmesine taalluk ettiği zaman, onun vücuda gelmesini en kısa bir zamanda (bir anda) infaz eder, tek kelimeyle vücuda, getirir. Bu kelimenin – كُنْ = Ol, vücuda gel– emri olduğu söylenmiştir: 16/77, 54/50.

1372 — لمز — 4

a) لَمَزَ يَلْمِزُ لَمْزًا Ayıplamak, açıktan açığa dil uzatmak, çekiştirmek, kusur aramak.

تَلْمِزُوا 49/11 (= Birbirini ayıplamak, birbirinin kusurunu aramak.)

يَلْمِزُكَ 9/58 (= Zekat mallarının dağıtılması hususunda Rasul-ü Ekrem'in yaptığı tasarrufâta dil uzatmak.)

يَلْمِزُون 9/79 (= Ayıplamak, ihlaslarına dil uzatmak veya amellerini küçük görmek, tahkir etmek. Münafıkların, çok tasadduk edenler hakkında: Mürâi = riyakâr, gösteriş yapan, dedikleri, az tasadduk edenler için de: Allah, böyle sadakadan müstağnidir, ihtiyacı yoktur, diye söyledikleri rivâyet edilmiştir.)

b) اللُّمَزَةُ Mübalağa sigasi: insanın yüzüne karşı tahkirde bulunan, çok kusur arayan, çok ayıplayan.

لُمَزَة Çok ayıplayan, çok çekiştiren, çok kınayan: 104/1.

1373 — لمس — 5

a) لَمَسَ يَلْمُسُ Dokunmak, el sürmek / Temasa geçmek, yoklamak.

لَمَسْنا 72/8 (= Kulak hırsızlığı yapmak için gökle temasa geçmek, semâyı yoklamak)

ذاتَ لَهَب : Alevli veya alevlenen: 111/1; 111/3.

2 — لهث — 1376

لَهَثَ يَلْهَثُ لَهْثًا لُهَاثًا (Dilini sarkıtarak) solumak.

يَلْهَثْ 7/176 (= iki kez)

1 — لهم — 1377

اَلْهَمَ iili: İlham etmek.

فَاَلْهَمَهَا 91/8 (= Dalalet ile hidâyeti birbirinden ayırt etme hissi ilka etmek. Bu hisse vicdan adını verebiliriz.)

16 — لهو — 1378

a) اَلْهَى يُلْهِى اِلْهَاءً Meşgul etmek, alıkoymak, vazgeçirmek.

اَلْهٰيكُم 102/1 (= Evlad ve malların çokluğuyla karşılıklı övünmek, yapılması farz olan hususları edâdan alıkoymak).

تُلْهِكُمْ 63/9 (= Mallara ve evlada ihtimam = üzerlerine düşme, Kur'ân'dan vazgeçirmek.)

تُلْهِيهِمْ 24/37 (= Dünyalık işler, Allah'ı zikirden alıkoymak)

يُلْهِهِمْ 15/3 (= Tevbe etmekten alıkoymak)

b) تَلَهّٰى يَتَلَهّٰى Vazgeçmek, ilgilenmemek.

تَلَهّٰى Aslı: تَتَلَهّٰى 80/10 (= Vazgeçmek, ilgilenmemek, başkasıyla alâkadar olmak)

c) اللَّهْوُ Masdar: Oyalanma, oynama / İsim: Oyun, eğlence.

لَهْوٌ Oyalanma, oynama, oyun, eğlence (Dünya hayatında ele alınan işlerin, âhiret amelleriyle kıyas edildiği zaman, ancak bir oyun, oyalanma ve eğlenceden ibaret olduğu veya dünya hayatının kendisi, âhiretle kıyas edildiği zaman, ancak bir oyun, oyalanma ve eğlenceden ibaret olduğu bildirilmektedir.): 6/32, 29/64, 47/36, 57/20; لَهْوَ الحَدِيثِ : Faydasız, hayâli söz veya (Allah'a ibadetten ve O'nu zikirden alıkoyan) lüzumsuz gece sohbetleri, güldürücü sözler, hurafeler, şarkı, türkü v.b. her türlü meşguliyet: 31/6.

اللَّهْوِ 62/11 (= Düğünler, tertiplenmiş oyunlar v.b. her türlü eğlence)

لَهْوًا Eğlence: 6/70, 7/51, 21/17 (= Burada لَهْوًا lafzıyla hanım, eş yahut çocuk murad edildiği söylenmiştir.), 62/11 (= Bu âyet-i kerîme, Medîne-i Münevvere'de vukua gelmiş bir hadiseye işaret etmektedir.

Buradaki لَهْوًا 'den murad şudur: Medine halkının bir kısmı ellerindeki defleri v.b. âletleri çalarak, Medine'ye gelen kervanı sevinçle karşılamışlardı. Halbuki o sırada Rasulullah mescidde cuma hutbesi irad etmekteydi. İşte bazılarının hutbeyi dinlemeyip kervanı karşılamaya çıkmaları, def v.b. çalgı aletleriyle kervanı karşılamaları – لَهْوًا = eğlence– ile tabir edilmiştir.)

d) لَاهِيَةً لَاهٍ Vazgeçen, ehemmiyet vermeyen manasında ism-i fail.

لَاهِيَةً (Hakkı itiraftan) vazgeçen, (hakikati kabullenmekten) yüz çeviren: 21/3.

2 — لوت — 1379

a) اللّٰاتَ Lat: Cahiliye devri araplarının takdis ettikleri üç puttan birinin adı. Diğer ikisi Menat ve Uzzâ'dır. Bu putların en meşhuru Lat ıdi. Taif'teydi.

اللّٰاتَ 53/19.

b) لَاتَ Nefiy edatı olup, حِينَ kelimesinin başında yer alır. Değildir manasına gelir.

لِوَاذًا 24/63. Bu sıvışanlar, Rasulullah'ın meclisinde durmaktan sıkılan münafıklardır. Bunlardan biri çekip gitmek için özür uydurur ve savuşup giderdi. Sonra bir başkası ona uyar... Böylece birer birer sıvışırlardı. Sanki sıkıcı, dar bir yerden çıkmayı yahut bir ablukanın içinden çıkıp kurtulmayı arzulayan kimsenin hali gibi bunalmış bir vaziyette birbirlerinin arkasına gizlenerek ortadan kaybolurlardı.

14 — لوم — 1382

a) لَامَ يَلُومُ لَوْمًا Kınamak. İsm-i faili: لَائِمٌ İsm-i mef'ulü: مَلُومٌ cemisi: مَلُومِين مَلُومُون

الْمُتَلَوِّنِى 12/32.

تَلُومُونِى 14/22.

لُومُوا 14/22.

لَائِم 5/54.

مَلُوم 51/54 (= Seni hiç kimse kınayamaz, demektir.)

مَلُومًا 17/29 - 39.

مَلُومِين 23/6, 70/30.

b) اللَّوْمَةُ Kınama, levm.

لَوْمَة 5/54

c) اللَّوَّامَة Mübalağa sîgasi: Çok kınayan, kınamada şiddet gösteren.

اللَّوَّامَة 75/2. النَّفْسُ اللَّوَّامَةُ = Nefs-i levvâme: Sahibini (bu nefsi taşıyan zatı) işlediği kötülüklerden dolayı yahut hayırlı işlerdeki kusurlarından dolayı şiddetli bir kınama ile kınayan nefis. (Buna vicdan da denebilir.)

d) مُلِيمٌ Kınanacak söz söyleyen yahut kınanacak harekette bulunan (kınanmaya müstahak olan).

مُلِيمٌ Kınanmayı hak eden: 37/142, 51/40.

لَاتَ 38/3 ("vakit, kaçış vakti değildi". Murad edilen mana şudur: Kâfirlerin başına azap geldiği zaman, artık onların imdad çağırmaları, yardım istemeleri boşunadır. Zira o vakit, azaptan kaçış ve kurtuluş vakti değildir.)

6 — لوح — 1380

a) اللَّوْحُ Enli madde (tahta v.s.) / Levha (üzerine yazı yazılan tahta v.b.). اَلْوَاحٌ cemisidir.

اللَّوْحُ الْمَحْفُوظ = Levh-i Mahfuz: Kader kitabı (olmuş ve olacak, geçmiş ve gelecek her şeyi içine alan kitap). Bazen اُمُّ الْكِتَاب = "Kitapların Anası" ile tabir edilir.

لَوْح 85/22 (= Levh-i Mahfuz)

الْوَاحٍ Tahtalar, ذَاتِ اَلْوَاحٍ وَ دُسُر Tahtaları ve perçinleri bulunan, tahtalı ve perçinli (Nuh Aleyhisselâm'ın gemisi bu şekilde tavsif edilmiştir.): 54/13.

الْأَلْوَاح (Üzerleri yazılı) levhalar: 7/145 - 150 - 154. Bu levhaların muayyen bir cevherden olup, Allah Teâlâ'nın bu levhalara bir tarz ile bazı nasihatler ve helal ile haramı beyan eden hükümler yazıp dercettiği ve bu levhalarda yazılı olanların mecmuu Tevrat olduğu söylenmiştir. Bu kitabetin = yazılma mevzusunun, Tevrat'ın nazil oluşundan önce vaki olduğu da söylenmiştir.

b) لَوَّاحَة Karartan, yakıp kavuran manasında mübalağa sığası.

لَوَّاحَة Karartıcı, kavurucu: 74/29.

1 — لوذ — 1381

لِوَاذًا Birbirine sığınma, birbirinin arkasına gizlenme.

لَيًّا Eğip bükme: 4/46 (= Okuduklarını tahrif ederek ve düzgün, okumayarak, okuma esnasında dillerini eğip bükmeleridir.)

b) لَوَى fiili: Çevirmek, eğmek.

لَوَوْا 63/5 (= Maskaralık yaparak ve alay ederek hiç üzülmeksizin başlarını sağa sola çevirmek.)

15 — ليت — 1385

a) لَاتَ يَلِيتُ لَيْتًا Eksiltmek, kısmak.

يَلِتْكُم 49/14 (= Amellerin karşılığı olarak verilenlerden herhangi bir şeyi kısmak, tam karşılığını vermeyip noksan bırakmak. Allah Teâlâ böyle bir eksiltme ve kısma yapmaktan münezzehtir.)

b) لَيْتَ Keşke manasında temenni ve rağbete delâlet eden edattır. Çoğu kez kendisinden önce يَا harfi bulunur, يَا لَيْتَ şeklinde olduğu zaman, buna "âh, keşke" manasını verebiliriz.

لَيْتَ 28/79, 36/26, 43/38.

لَيْتَنَا 6/27, 33/66.

لَيْتَنِي 4/73, 18/42, 19/23, 25/27 - 28, 69/25, 78/40, 89/24.

لَيْتَهَا 69/27.

89 — ليس — 1386

لَيْسَ fiili, camid bir fiil olup, değildir manasına gelir.

لَيْسَ 2/177 - 189 - 198 - 249 - 272 - 282, 3/28 - 36 - 66 - 75 - 128 - 167 - 182, 4/101 - 123 - 176, 5/93 - 116, 6/30 - 51 - 53 - 70 - 122, 7/61 - 67, 8/51, 9/91, 11/8 - 16 - 46 (= İki kez) - 47 - 78 - 81, 15/42, 16/99, 17/36 - 65, 22/10 - 71, 24/15 - 29 - 58 - 60 - 61 (= iki kez), 29/8 - 10 - 68, 31/15, 33/5, 36/81, 39/32 - 36 - 37 - 60, 40/42 - 43, 42/11, 43/51,

e) تَلَاوَمَ يَتَلَاوَمُ Birbirini kınamak.

يَتَلَاوَمُونَ 68/30.

9 — لون — 1383

اللَّوْنُ Renk. Cemisi: اَلْوَانٌ

لَوْنَيْنِ 2/69 (= iki kez)

اَلْوَانِكُم 30/22.

اَلْوَانُه 16/13 - 69, 35/28, 39/21.

اَلْوَانُهَا 35/27 (= iki kez)

اللَّوْنُ Lafzı aynı zamanda çeşit, nevi, sınıf, tür, cins gibi manalara da gelir. Bu bakımdan yukarıda zikrettiğimiz şu âyetlerde bu manaların anlaşılması yerindedir: 16/13, 30/22, 35/27 (= iki kez) - 28, 39/21. (لَوْن lafzına; cümledeki yerine göre, çeşit, nevi, sınıf, tür veya cins gibi manalar verilir. Cümledeki kullanılışına bakılarak manalandırılır.)

5 — لوی — 1384

a) لَوَى يَلْوِى لَيًّا Dürmek, bükmek, eğmek / Doğru yoldan ayrılmak, sapmak / Dönüp bakmak.

تَلْوُوا Doğru yoldan ayrılmak, eğriliğe sapmak: 4/135.

تَلْوُونَ Dönüp bakmak: 3/153 (= Rasulullah'ın çağrısına aldırış etmeksizin bozguna uğramış bir vaziyette hiç kimseye ve hiçbir şeye dönüp bakmayarak koşturmak, uzaklaşmak.)

يَلْوُونَ Eğip bükmek: 3/78 (= Tahrif etmek ve yalan söylemekten kinaye yahut uydurmaya dayanan, aslı araştırılmayan bir kelamı dile dolamaktır. Bu cihetle âyet; Onların, okuduklarını tahrif ettiklerini ve doğru düzgün okumadıklarını bildiriyor.)

b) اللَّيْلَةُ Gece اليَوْم 'in mukabilidir. اللَّيْلِ de النَّهَار 'in mukabilidir. Cemisi: لَيَالٍ لَيَالِى

لَيْلَة 2/51 - 187, 7/142 (= iki kez), 44/3, 97/1 - 2 - 3.

لَيْلَتِهَا Aslı: لَيْلَتَهَا 79/29.

لَيَالٍ 19/10, 69/7, 89/2.

لَيَالِىَ 34/18.

5 — لين — 1388

a) لاَنَ يَلِينُ لِينًا Yumuşak olmak, yumuşamak, yumuşak davranmak.

لِنْتَ Yumuşak davranmak: 3/159.

تَلِينُ Yumuşamak: 39/23 (= Huzur ve sükunet içerisinde kelam-ı ilâhiye kulak vermek.)

b) أَلاَنَ يُلِينُ Yumuşatmak.

أَلَنَّا 34/10 (= Dövülmeye ve inceltilmeye müsait hale getirmek)

c) لَيِّنٌ Yumuşak. قَوْلٌ لَيِّنٌ Yumuşak söz, incitmeyen söz.

لِيناً 20/44.

d) اللِّينُ Hurma ağaçlarının her çeşidi. Müfredi: لِينَةٌ

لِينَة 59/5. Bunun, içerisinde عَجْوَةٌ = Medine'de yetişen en iyi cins hurma) ile بَرْنِىّ = iyi cinsten bir tür hurma) bulunmayan hurma ağacı olduğu söylenmiştir. Şunlar da denmiştir: Bu, güzel hurma ağacıdır... Bu, عَجْوَةa'dır... Bu, ağaçların dallarıdır...

46/32 (= iki kez) - 34, 48/11 - 17, 53/39 - 58, 56/2, 58/10, 69/35, 70/2, 75/40, 88/6, 95/8.

لَيْسَتِ 2/113 (= iki kez), 4/18.

لَيْسُو 3/113, 6/89.

لَسْتُ 6/66, 7/172.

لَسْتَ 4/94, 6/159, 13/43, 88/22.

لَسْتُم 2/267, 5/68, 15/20.

لَسْتَنَّ 33/32.

92 — ليل — 1387

a) اللَّيْلُ Gece (Güneşin batışından itibaren tekrar güneşin doğuşuna kadar arada geçen müddet. Şer'an; güneşin batışından itibaren başlayıp fecrin doğuşuna kadar devam eden müddet.) Bu lafız, zaman zarfı olarak kullanıldığı vakit; gece, gecede, geceleyin manalarına gelir.

بِلَيْلٍ Gece: 28/72

اللَّيْلِ Gece: 2/164 - 187 - 274, 3/27 (= iki kez) - 113 - 190, 6/13 - 60 - 76 - 96, 7/54, 10/6 - 27 - 67, 11/81 - 114, 13/3 - 10, 14/33, 15/65, 16/12, 17/12 (= iki kez) - 78 - 79, 20/130, 21/20 - 33 - 42, 22/61 (= iki kez, 23/80, 24/44, 25/47 - 62, 27/86, 28/71 - 73, 30/23, 31/29 (= iki kez), 34/33, 35/13 (= iki kez), 36/37 - 40, 37/138, 39/5 (= iki kez) - 9, 40/61, 41/37 - 38, 45/5, 50/40, 51/17, 52/49, 57/6 (= iki kez), 73/2 - 6 - 20 (= iki kez), 74/33, 76/26, 78/10, 81/17, 84/17, 89/4, 91/4, 92/1, 93/2

لَيْلاً Zaman zarfı: Gece, geceleyin: 10/24, 17/1, 44/23, 71/5, 76/26.

حرف الميم

2 — مأجج — 1389

يَأجُوجُ ile مَأجُوجُ Denildiğine göre bu ikisi Nuh Aleyhisselâm'ın oğlu Yafis'in evladından türemiş olan iki kabiledir. Zülkarneyn bunların şerrinden kurtulmak için bir sed bina etmiştir.

مَأجُوج 18/94, 21/96 (= Ye'cûc ile Me'cûc'ün açılmasından murad, onlara engel olan seddin açılmasıdır.)

10 — مأى — 1390

المِائَةُ Yüz = 100. Tesniyesi: مِائَتَينِ مِائَتَانِ

مِائَة 2/259 - 261, 8/65 - 66, 18/25, 24/2, 37/147.

مِائَتَين 8/65 - 66.

70 — متع — 1391

a) مَتَّعَ يُمَتِّعُ Nimetlendirmek, faydalandırmak / (Afiyet ve hayır içerisinde) uzun ömürler vermek / İyilikte bulunmak.

مُتِّعتُ (Bol bol nimetler vererek) ömürlerini uzatmak, yaşatmak: 43/29

مَتَّعنَاهُم (Bol bol nimetler vererek) ömürlerini uzatmak, yaşatmak: 25/18.

مَتَّعنَا Nimetlendırmek, faydalandırmak (nefislerin hoşlandığı, arzuladığı şeyleri vermek): 15/88, 20/131; (isteklerine kavuşturarak) uzun ömürler vermek, yaşatmak: 21/44.

مَتَّعنَاه (isteklerine kavuşturarak) yaşatmak, nimetlendirmek, geçimini sağlamak: 28/61.

مَتَّعنَاهُم (Sevdiklerine kavuşturarak) yaşatmak, geçimlerini sağlamak, nimetlendirmek: 10/98, 26/205, 37/148.

أُمَتِّعكُنَّ İyilikte bulunmak (müt'a boşanma bedeli vermek, ayrılığın acısını ve vahşetini kaldıran malî bağışta bulunmak): 33/28.

فَأُمَتِّعه (Afiyet içerisinde) uzun ömürler vermek, yaşatmak, geçimini temin etmek: 2/126.

نُمَتِّعُهُم (Afiyet ıçerisinde) uzun ömürler vermek, yaşatmak, geçindirmek: 11/48, 31/24.

يُمَتِّعكُم (Afiyet içerisinde) uzun ömürler vermek, yaşatmak, geçindirmek: 11/3.

مَتِّعُوهُن İyilikte bulunmak (müt'a vermek) : 2/236, 33/49.

تُمَتَّعُون (Arzu ettıkleri hayata kavuşturularak) yaşatılmak, uzun ömürler verilmek: 33/16.

يُمَتَّعُون Nimetlendirilmek (sevdiklerine kavuşturulmak): 26/207.

b) تَمَتَّعَ يَتَمَتَّعُ تَمَتُّعًا Refah içerisinde yaşamak, (geçim cihetiyle) rahata kavuşmak / Faydalanmak, lezzet almak / Hacc-ı temettu' yapmak: Hac aylarında umre için ihrama girip, umreyi eda ettikten sonra ihramdan çıkmak ve ihramda iken yapamadığı şeyleri yapmak, istifade edemediği şeylerden istifade etmek, daha sonra hac için ihrama girmek. تَمَتَّعَ بِالعُمْرَة cümlesinin manası: Umreden istifade etmek (hacc-ı temettu' yapmak).

Allah Teâlâ'dan bu fiil ile bir emir varid olduğu zaman, bu ifade tehdid ifadesidir.

تَمَتَّعَ (Umreden) faydalanmak (hacc-ı temettu' yapmak: تَمَتَّعَ بِالعُمْرَة 2/196.

يَتَمَتَّعُوا Hayattan istifade etmek, refah içerisinde yaşamak: 15/3, 29/66.

يَتَمَتَّعُون Hayattan istifade etmek, refah içerisinde yaşamak: 47/12.

تَمَتُّع 39/8 (= Küfürden aldığı haz ve lezzetle müstefid olmak yahut küfrün, süsleyip püsleyip hoş gösterdiği gayr-i meşru şehevanî şeylerden lezzet almak).

تَمَتَّعُوا Refah içerisinde yaşamak: 11/65, 14/30, 16/55, 30/34, 51/43, 77/46.

c) اسْتَمْتَعَ fiili: Faydalanmak, lezzet almak.

اسْتَمْتَعَ 6/128 (= Birbirinden faydalanmak; birbirinın yanında lezzet verici şeyler bulmak, şehevani şeylere rastlamak). 9/69 (= Fani, geçici, şehevanî şeylerden takdir edilen kadarıyla lezzetlenip, asıl üzerlerine düşen farz vazifelerden gafil olmak.)

اسْتَمْتَعْتُم 4/24 (= Kadınların ırzlarından istifade etmek, Onlarla cinsi münasebet kurmakla lezzetlenmek). 9/69 (= Yukarıda izahı geçmiştir. Bakınız:

46/20 (= Temiz, hoş ve güzel şeylerle safa sürmek, lezzetlenmek, müstefid olmak)

فَاسْتَمْتَعُوا 9/69. Bakınız: اسْتَمْتَعَ

d) المَتَاعُ Dünyalık, dünya hayatında nefse hoş gelen geçici şeyler (mal, kadın, evlad gibi). Bu lafız çoğu kez gayr-i meşru müştehiyât = şehevanî şeyler hususunda kullanılır. / Faydalanılan (bazı ihtiyaçları karşılamaya yarayan) eşyalar (elbise, yiyecek, mutfak eşyası v.b.) / Boşanan kadına verilen mal, müt'a / Kocası ölen kadının nafakası / Menfaat, fayda / Faydalanılan az şey / Faydalandırma, nimetlendirme, faydalanmak, lezzetlenmek. Cemisi: أَمْتِعَة

مَتَاع Faydalanılan eşya yahut faydalanma, lezzet alma: 2/36, 7/24, 10/70; müt'a = boşanan kadına verilen mal: 2/241; canın çektiği (nefse hoş gelen) şeyler: 3/14 - 185 - 197, 4/77; faydalanma, lezzet alma: 7/24, 9/38, 10/23, 13/26, 16/117, 21/111, 28/60 - 61, 40/39, 42/36, 43/35; İhtiyacı karşılamaya yarayan eşya (bakır kaplar, harp âletleri gibi edevat): 13/17; faydalanma: 24/29 (= içlerinde kalmakla, konaklamakla yahut erzak yerleştirmekle v.b. şekillerde faydalanmak. Âyette geçen بُيُوتًا lafzı, hanlar ve umumî mahaller gibi menzilleri de muhtevidir.)

مَتَاعًا Müt'a vermek: 2/236; faydalandırma, nimetlendirme: 5/96, 11/3, 36/44; kocası ölen kadına verilen nafaka: 2/240; faydalanılan ihtiyaç maddesi: 16/80, 33/53; faydalanılan, istifade edilen: 56/73, 79/33, 80/32.

مَتَاعنا Faydalanılan eşya: 12/17 (= elbise, yiyecek v.b.) - 79 (= su kabı)

مَتَاعهم Faydalanılan eşya: 12/65 (= içinde yiyecek bulunan kap yahut yiyecek, azık, erzak)

أمْتعتكم 4/102 (= ihtiyaç maddeleri, erzaklar v.b. istifade edilen eşya)

3 — متن — 1392

مَتِينٌ Metin, çok güçlü, çok kuvvetli, sapasağlam, çok çetin / Esmâ-i ilâhiyeden: Çok kuvvetli.

مَتِينٌ Çok çetin: 7/183, 68/45.

المَتِينُ Esmâ-i ilâhiyeden: Çok kuvvetli: 51/58.

9 — متو — 1393

مَتَى Ne zaman? manasında zarftır.

مَتَى 2/214, 10/48, 17/51, 21/38, 27/71, 32/28, 34/29, 36/48, 67/25.

169 — مثل — 1394

a) تَمَثُّل fiili: Sûretinde olmak, sûretinde gözükmek.

تَمَثَّل Sûretinde olmak, sûretinde görünmek: 19/17.

b) أَمْثَلُ İsm-i tafdil: En faziletli, en iyi numune-i imtisal olan, en güzel örnek.

امْثَلُهم Akıllılıkça ve adalet cihetiyle en faziletli olan: 20/104

c) المِثْلُ Misil, kadar, benzer, gıbi, kat, aynısı. Tesnıyesi: مِثْلَيْن مِثْلان Cemisi: امْثالٌ

مِثْل Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisıyle manalandırılır: 2/113 - 118 - 137 - 194 - 228 - 233 - 275, 3/73, 4/11 - 176, 5/31 - 95, 6/93 - 124, 8/31, 10/102, 11/89, 16/128, 17/88, 22/60, 23/81, 28/48 - 79, 35/14, 37/61, 40/30 - 31, 41/13, 51/23 - 59, 60/11.

مِثْلكم Cümledekı yerıne göre yukarıdakı manalardan bırısıyle manalandırılır: 14/11, 18/110, 21/3, 23/24 - 33 - 34, 41/6.

مِثْلنا Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisiyle manalandırılır: 11/27, 14/10, 23/47, 26/154 - 186, 36/15.

مِثْله Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisiyle manalandırılır: 2/23, 3/140, 5/36, 7/169, 10/38, 11/13, 13/17 - 18, 17/88, 18/109, 20/58, 24/17, 36/42, 39/47, 42/11, 46/10, 52/34.

مِثْلَيْها Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisiyle manalandırılır: 2/106, 6/160, 10/27, 40/40, 42/40, 89/8.

مِثْلَيْهم Cümledeki yerine göre yukarıdaki manalardan birisiyle manalandırılır: 4/140, 17/99, 21/84, 36/81, 38/43.

مِثْلَيْهِنَّ Misil, kadar: 65/12.

مِثْلَيْهِم İki misli, iki kat: 3/13.

مِثْلَيْها İki misli, iki kat: 3/165.

d) المَثَلُ Misil, müsavi, aynısı, misal, numune, örnek / Acaip hikaye / Faydalı hikmet, doğru söz / Acaip benzetme (temsil). Cemisi: امْثال

مَثَل Misal (sıfat, hal, benzerlik): 2/17 (= "Münafıkların sıfatı ve onların acaip halleri...") - 171 (= iki kez variddir. Küfredenlerin, kendilerini imana davet edenlerle birlikteki halleri ve sıfatları; davarların, çobanla birlikteki halleri ve sıfatları gibidir, demektir.) - 214 - 261 - 264 - 265 (= iki kez), 3/59 (= iki kez) - 117 (= iki kez), 7/176 (= iki kez), 10/24, 11/24, 13/35, 14/18 - 26, 16/60 (= iki kez), 18 /45 - 54, 24/25, 29/41 (= iki kez), 30/27, 43/8, 47/15, 57/20, 59/15 - 16, 62/5 (= üç kez); misal (örnek): 17/85 (= ibret almaya davet eden, akıllılık edenlerce ıman etmeyi gerektiren acaip haber.), 22/73, 25/33, 30/58, 39/27.

مَثَلًا Misal (örnek): 2/26 (= iki kez); misal (sıfat, durum, hal, benzerlik): 11/24, 16/112, 18/32, 43/56 - 59; acaip hikaye: 7/177, 18/32, 24/34, 30/28, 36/13 - 78, 74/31; acaip benzetme: 14/24, 16/75 - 76, 39/29, 66/10 - 11; misil, aynısı, benzer, müsavi = eşit: 43/17 (= Cenab-ı Hakk'a misil tuttukları, benzer ve müsavi addettikleri kız. Zira onlar; meleklerin, Allah'ın kızları oldukları zannındaydılar. Çocuğun, babasına benzer ve müsavi olması gibi, onlar da Allah ile melekler arasında aynı şekilde bir benzerlik ve eşitlik olduğunu tevehhüm etmekteydiler.) - 57.

مَثَلُه Misal (hal, sıfat, benzerlik): 2/264, 6/122 (= veya mümasil = tıpkı, gibi, benzer manasında), 7/176.

مَثَلُهم Misal (sıfat, hal, benzerlik): 2/17, 48/29 (= iki kez)

كَأَمْثَال Emsal = benzerler, aynısı olanlar, müsavi olanlar: 56/23.

الأَمْثَال Acaip benzetmeler: 13/17, 14/25, 24/35, 29/43; acaip hikayeler: 14/45, 17/48, 25/39, 59/21; misiller, eşler, benzerler: 16/74.

أَمْثَالكم Emsal, benzerler, gibiler, müsavi olanlar: 6/38, 7/194, 47/38, 56/61.

أَمْثَالها Kat, misil: 6/160; benzerler, aynısı olanlar, denkler manasında: 47/10.

أَمْثَالهم Misaller (sıfatlar, haller, benzerlikler): 47/3; benzerler, denkler: 76/28.

e) المَثُلَة Misal olarak gösterilen (rezil edici, çökertici ve ibret verici) ceza. Cemisi: مَثُلات

المَثُلات 13/6.

f) المُثْلَى İsm-i tafdil olup, أمثل 'in müennesidir: En efdal, en iyi nümune-ı imtisal olan, en üstün.

المُثْلَى 20/63.

g) التِّمْثَال Heykel. Cemisi: تَمَاثِيل

التَّمَاثِيل 21/52, 34/13.

4 — مجد — 1395

المَجِيدُ Çok şerefli, büyük kerem sahibi / قُرْآنٌ مَجِيدٌ Dünyevî ve uhrevî birçok faydaları bulunan Kur'ân; nazım, mana v.s. hususunda kitaplar içinde en yüksek tabakayı tutan Kur'ân-ı Kerîm / Esmâ-i ilâhiyeden: Çok fazl ve ihsanı bulunan, padişahlar padişahı.

مَجِيدٌ Esmâ-i ilâhiyeden: 17/73; قُرْآنٌ مَجِيدٌ 85/21.

المَجِيد Esma-i ilâhiyeden: 85/15, القُرْآن المَجِيد 50/1.

1 — مجس — 1396

المَجُوس Mecusîler (ateşe tapanlar): Batıl bir dinin mensupları. İki Tanrı inancını kabul ederler. Aydınlık ve karanlık ilâhı olmak üzere iki ilah anlayışı bu dinin temel prensiplerindendir. Bunlar; iyiliğin, hayrın aydınlık ilâhından, kötülük ve şerrin de karanlık ilâhından geldiğini kabul ederler. Zerdüşt'ün, bu dini tecdid ettiği söylenmiştir.

المَجُوسَ 22/17

2 — محص — 1397

مَحَّص يُمَحِّصُ Kusursuz kılmak / (Çeşitli musibetlere maruz bırakarak günahlardan) temizlemek / (Vesveselerden ve şüpheden kurtarıp) temizlemek.

لِيُمَحِّصَ (Günahlardan) temizlemek (imtihana tabi tutmak sûretiyle): 3/141; (şüphe ve vesveselerden kurtarıp) temizlemek: 3/154.

يَمْحُ Silmek: Mahv etmek: 42/24.

يَمْحُوا Silmek: 13/39.

1402 — مخر — 2

مَاخِرَة Denizi yararak (ve suda hışıltı çıkararak) giden. Cemisi: مَوَاخِرُ

مَوَاخِرَة 16/14, 35/12.

1403 — مخض — 1

المَخَاضُ Masdar: Doğum sancısı çekme.

المَخَاضُ 19/23 (= Doğum sancısı).

1404 — مدد — 32

a) مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا Uzatmak / Düzlemek / Yaymak/ مَدَّ الظِّلَّ Kaplatmak / مَدَّالأرْضَ / Bollaştırmak / Dikmek / Meded = yardım etmek, mühlet vermek / Katmak, eklemek, artırmak / Atmak. İsm-i mef'ulü: مَمْدُودٌ

مَدَّ Yaymak: 13/3 (= Üzerinde canlıların yaşayabileceği, gezip dolaşabileceği hâle getirmek.) ; kaplatmak (etrafa yaymak): 25/45.

مددْناها Yaymak (üzerinde canlıların yaşayabileceği, gezip dolaşabileceği hâle getirmek): 15/19, 50/7.

تَمُدُّنَّ Dikmek: 15/88, 20/131.

نَمُدَّ Uzatmak, artırmak: 19/79.

فَلْيَمْدُدْ Mühlet vermek: 19/75 (= Hemen cezalandırmayıp, uzun ömür ve rahat yaşama hakkı vererek cezasını ertelemek); atmak, asılmak: 22/15.

يَمُدَّه Katmak, artırmak, eklemek: 31/27 (= Katılmak, eklenmek demektir.)

يَمُدُّهم 2/15 (= Meded etmek; yumuşaklık göstermekle ve mühlet vermekle takviye etmek; hemen cezalandırmayıp bir müddet bırakmak).

1398 — محق — 2

مَحَقَ يَمْحَقُ Helak etmek, Mahv etmek / Eksiltmek, bereketsiz kılmak.

يَمْحَقُ Eksiltmek, bereketsiz kılmak: 2/276; Mahv etmek: 3/141.

1399 — محل — 1

المِحَالُ Mukavemet edilemeyen = dayanılmaz düzen, karşı koyulmaz yakalama.

المِحَال 13/13.

1400 — محن — 2

امْتَحَنَ يَمْتَحِنُ İmtihan etmek, denemek.

امْتَحَنَ 49/3 (= Kulun imanının sadık olup olmadığının ortaya çıkması için, Allah'ın kula dilediği teklifte bulunması yahut kulun başına zor bir iş açmasıdır. Eğer kul, bu teklife imtisal eder yahut zor işin içinden çıkmada sabır ve metanet gösterirse, imtihanı kazanmış demektir.)

فَامْتَحِنُوهُنَّ 60/10.

1401 — محو — 3

مَحَا يَمْحُو مَحْوًا Silmek, Mahv etmek.

مَحَوْنَا Silmek: 17/12 (= Burada gecenin âyetinden = alâmetinden murad, gecenın kendisi olup; gecenin silinmesi ise, güneşin aydınlatmasıyla gecenin ortadan kaldırılmasıdır, yahut silinmiş tahta gibi karanlık olarak yaratılmasıdır. Gecenin âyeti, ay ile de izah edilmiştir. Ayın silinmesi ise, önce bedir = dolunay halinde iken, sonra azar azar küçülüp nihayet ay sonlarında tamamen gözükmemesidir. Yahut ayın silinmesi şudur: Ay, haddi zatında karanlıktır, ışığını güneşten alır...)

f) المِدَادُ Mürekkep.

مِدَادًا 18/109.

17 — مدن — 1405

المَدِينة Şehir. Cemisi: مَدَائِنُ

المَدِينة Medine-i Münevvere muraddır: 9/101 - 120, 33/60, 63/8; (Musa Aleyhisselam'ın mücadele ettiği Fir'avun'un zamanında) Mısır'ın en büyük vilâyeti (Bunun Menf vilâyeti olduğunu söyleyenler vardır): 7/123, 28/15 - 18 - 20; (Yusuf Aleyhisselâm'ı köle olarak satın alan Mısır azizinin devrinde) Mısır'ın en büyük vilâyeti (Bu, Menf vilâyetidir, denmiştir.): 12/30; Lût Aleyhisselam'ın kavminin bulunduğu şehirlerden birisi (Sedûm'dur, denmektedir.): 15/67; Ashab-ı Kehf'in bulunduğu şehir (Efsus = Tarsus'tur, denmektedir.): 18/19; Hz. Musa ile berabberindeki zatın ahalisinden yiyecek istedikleri şehir (Antakya'dır, denilmektedir.): 18/82; (Hz. Salih'in kavmi olan) Semûd'un bulunduğu şehir (Hicr): 27/48; (bir kavle göre) Antakya'dır: 36/20.

المَدَائِن Hz. Musa'nın mücadele ettiği Firavun'un hükümranlığı altında bulunan) Mısır şehirleri: 7/111, 26/36 - 53.

10 — مدين — 1406

مَدْيَنَ = Medyen: Medine ile Şam arasında bir şehirdi. Hz. Şuayb'in kavminin yerleştiği beldenin adıdır. Hz. İbrahim'in oğlu Medyen'in adıyla adlandırıldığı söylenmiştir.

مَدْيَنَ Medyen halkı: 7/85, 11/84 - 95, 29/36; Medyen şehri: 9/70, 20/40, 22/44, 28/22 - 23 - 45.

يَمُدُّونهم 7/202 (= Meded etmek; kendilerine iltihak etmeleri için yaptıklarını güzel göstermek ve süslendirmek sûretiyle takviyede bulunmak; sürüklemek; çekmek).

مُدَّتْ Düzlenmek, dümdüz yapılmak: 84/3.

مَدًّا 19/75 uzatma, artırma: 19/79.

مَمْدُود 56/30 (= Etrafı kaplamış, etrafa yayılmış gölge).

مَمْدُودًا 74/12 (= Bolca mal; gittikçe artan mal)

b) أَمَدَّ يُمِدُّ İmdadda bulunmak / Desteklemek. İsm-i faili:

أَمَدَّكم Desteklemek, iyilikte bulunmak: 26/132 - 133.

أَمْدَدْنَاكم Desteklemek, iyilikte bulunmak: 17/6.

أَمْدَدْنَاهم Desteklemek, iyilikte bulunmak: 52/22.

أَتُمِدُّونَنِ Desteklemek, iyilikte bulunmak: 27/36. Aslı: أَتُمِدُّونَنِي

نُمِدَّ Desteklemek, iyilikte bulunmak: 17/20.

نُمِدَّهم Desteklemek, iyilikte bulunmak: 23/55.

يُمْدِدْكم İmdadda bulunmak, yardım yetiştirmek: 3/125; desteklemek, iyilikte bulunmak: 71/11.

يُمِدَّكم İmdadda bulunmak, yardım yetiştirmek: 3/124.

مُمِدُّكم İmdadda bulunan, yardım yetiştiren: 8/9.

c) مُمَدَّدَةٌ İsm-i mef'ul: Upuzun uzatılmış.

مُمَدَّدة Upuzun: 104/9.

d) المَدَدُ Ziyade, ek, katkı.

مَدَدًا 18/109 (= Katkı, ziyade, ek.)

e) المُدَّةُ Müddet, süre.

مُدَّتهم 9/4.

37 — مرأ — 1407

a) مَرِيءٌ Boğazdan kolayca geçen, afiyet verici.

مَرِيئًا 4/4 (= Buradaki yenilecek madde, mehirin bir kısmı olup; bu, yiyecek ile temsil edilmiştir.)

b) المَرْءُ Erkek şahıs, er kişi, adam.

المَرْءِ Erkek: 2/102; kişi: 8/24 78/40; adam: 80/34.

c) امْرَءٌ Erkek şahıs, er kişi, adam, kimse (erkek için).

امْرَأٌ 19/28 (= Kötü bir adam, kötü bir kimse).

امْرَؤٌ Erkek: 4/176.

كُلِّ امْرِئٍ Kişi, امْرِئ Her bir şahıs (her bir erkek): 24/11, 52/21, 70/38, 74/52, 80/37.

d) امْرَأَةٌ Kadın, karı, dişi şahıs, kişi /dişi için). Tesniyesi: امْرَأَتَانِ امْرَأَتَيْنِ

امْرَأَة Karı, hanım: 3/35,12/30 - 51, 28/9, 66/10 (= iki kez) - 11, kadın: 4/12 - 128 (= evli kadın, hanım), 27/23 (= dişi şahıs), 33/50 (= Kız da bu hükmün içine girer).

امْرَأَتَكَ Karı, hanım: 11/81.

امْرَأَته Karı, hanım: 7/83, 11/71, 12/21, 15/60, 27/57, 29/32, 51/29, 111/4.

امْرَأَتِي Karı, hanım: 3/40, 19/5 - 8.

امْرَأَتَانِ İki (dişi) şahıs: 2/282 (= iki kadın manasında olup kızlar da bu hükme dahildir.)

امْرَأَتَيْنِ İki (dışi) şahıs: 28/23 (= Hz. Musa'nın suyun yakınında kendilerine rastladığı iki kadından maksat, iki kız olup; bunlar Hz. Şuayb'in kızlarıydı.).

4 — مرج — 1408

a) مَرَجَ يَمْرُجُ مَرْجًا Akıtmak, salıvermek.

مَرَجَ Salıvermek: 25/53, 55/19

b) مَرِيجٌ Zor, karışık, sıkışık, dar.

مَرِيج Karışık: 50/5 (= Kâfirler, Rasulullah'ı uydurma şeylerle tavsifte belli başlı bir hususta kararlı olmazlardı. Bazen: Sihirbazdır, derler; bazı kere: Mecnun, deli; bazı defa da: Kâhin, derlerdi. Bundan dolayı kendileri, karışık bir işin içinde olmalarıyla tavsif edilmişlerdir.)

c) مَارِجٌ Parlak alev; dumansız alev; ateşin isiyle karışık alev.

مَارِج Parlak alev: 55/15 (= Bu, dumansız alev veya isle karışık alevdir, denmiştir.)

2 — مرجن — 1409

المَرْجَانُ Mercan, küçük inciler. Müfredi: مَرْجَانَة

المَرْجَانُ Küçük inciler (Bunun, büyük inciler olduğu da söylenmiştir. Bazı lügatçiler de bu lafzın Kur'ân'da mercan manasında mezkur olduğu görüşündedirler.): 55/22 - 58.

3 — مرح — 1410

مَرِحَ يَمْرَحُ مَرَحًا Şımarmak, böbürlenmek.

تَمْرَحُون Şımarıp azmak: 40/75.

مَرَحًا Böbürlenme: 17/37, 31/18.

5 — مرد — 1411

a) مَرَدَ يَمْرُدُ مُرُودًا Alışık olmak, mübtela ve tiryakisi olmak, âdet edinmek / Azmak.

İsm-i faili: مَارِدٌ

مَرَدُوا İyice alışmış olmak, âdet edinmek: 9/101.

مَارِدٍ Azgın: 37/7.

b) مَرِيدٌ Çok azgın, mütemerrid.

مَرِيدٍ 22/3.

مَرِيدًا 4/117.

c) مُمَرَّدٌ İsm-i mef'ul: Cilâlı, parlatılmış, mücellâ.

مُمَرَّدٌ Mücellâ, parlatılmış: 27/44.

35 — مرر — 1412

a) مَرَّ يَمُرُّ مَرًّا مُرُورًا Geçmek, uğramak, hareket etmek, yürümek.

مَرَّ Geçmek, uğramak: 2/259; 11/38; geçip gitmek (yüz çevirmek): 10/12.

مَرَّتْ Hareket etmek (yürümek, oturup kalkmak): 7/189.

مَرُّوا Geçmek, karşılaşmak, rastgelmek: 25/72 (= iki kez variddir. "Boş işe rastgeldikleri zaman, bulaşmadan güzelce geçip giderler" mealinde), 83/30 (= yanlarından geçmek).

تَمُرُّ Yürümek, hareket etmek: 27/88.

تَمُرُّونَ Uğramak, rastgelmek: 37/137 (= yanlarından geçmek)

يَمُرُّنَ 12/105 (= Yanından geçmek)

مَرٌّ Masdar: hareket ediş, yürüyüş: 27/88.

b) اَمَرُّ İsm-i tafdil: En acı, daha acı.

اَمَرُّ Daha acı (daha güç, daha şiddetli): 54/46.

c) المَرَّةُ Kere, defa, kez. Tesniyesi: مَرَّتَيْنِ

مَرَّتَانِ Cemisi: مَرَّاتٌ

مَرَّ 6/94 - 110, 8/56, 9/13 - 80 - 83 -126, 17/7 - 51, 18/48, 20/37, 36/79, 41/21.

مَرَّتَانِ 2/229.

مَرَّتَيْنِ 9/101 - 126, 17/4, 28/54, 33/31.

مَرَّاتٍ 24/58.

d) مِرَّةٌ Yaratılışça kuvvetli olma / Akıl kuvveti, sağlam akıl.

مِرَّةٍ Her iki mana ile izah edilmiştir: 53/6 (= sağlam akıl veya sağlam yaratılış).

e) مُسْتَمِرٌّ İsm-i fail: Geçici; sağlam, muhkem, kuvvetli; devamlı, müstemir, peşpeşe; mide bulandırıcı, zevki kaçırıcı.

مُسْتَمِرٌّ Kuvvetli: 54/2 (= Şu izahlar da verilmiştir: Kâfirler, Rasulullah'tan sadır olan mucizeler hakkınd

سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ = Geçici bir sihirdir, derlerdi... devam edegelen sihir... zevk kaçırıcı sihir...) - 19 (= Uğursuzluğu kuvvetli bir gün, çok uğursuz bir gün.).

24 — مرض — 1413

a) مَرِضَ يَمْرَضُ مَرَضًا Hastalanmak.

مَرِضْتُ 26/80.

b) المَرِيضُ Hasta. Cemisi: مَرْضَى

المَرِيضَ 24/61, 48/17.

مَرِيضًا 2/184 - 185 - 196.

مَرْضَى 4/43 - 102, 5/6, 73/20.

المَرْضَى 9/91.

c) المَرَضُ Hastalık / Mecazen: Manevî hastalık (haktan, doğruluktan ve güzel ahlaktan ayrılma, nifak = iki yüzlülük, hased = kıskançlık, şehvet = aşırı şehevanî duygular ve meyiller, fücura = günaha gimeye ve ırz ve namusları payimâl etmeye niyetlenme v.s. gibi nefsi hastalıklar) .

مَرَضٌ Manevî hastalık: 2/10, 5/52, 8/49, 9/125, 22/53, 24/50, 33/12 - 32 (= fücura niyetlenme, fenalık yahut zina arzusu) - 60, 47/20 - 29, 74/31.

مَرَضًا Manevî hastalık: 2/10.

20 — مرى — 1414

a) مَارَى يُمَارِي مُمَارَةً مِرَاءً Çekişmek, tartışmak, münazara etmek / Galip gelmek, bastırmak.

4 — مزق — 1416

a) مَزَّقَ يُمَزِّقُ Parçalamak/Darmadağınık etmek.

مزّقناهم Darmadığınık etmek, dağıtmak: 34/19.

مُزِّقتم Dağılıp parçalanmak (toz toprak olmak): 34/7.

b) المُمَزَّق Mimli masdar: Dağılıp parçalanma / Dağıtma.

مُمَزَّق Dağılıp parçalanma: 34/7; darmadağınık etme, dağıtma: 34/19.

1 — مزن — 1417

المُزْن Bulutlar (Bazıları bunun tatlı su yağdıran beyaz bulutlar olduğunu söylemektedirler.). Müfredi: مُزْنَة = Bulut parçası.

المُزْن 56/69.

15 — مسح — 1418

a) مسح يمسحُ مَسْحًا Meshetmek, silmek, okşamak, koparmak.

امسحُوا Meshetmek (topraklı eli sürmek): 4/43, 5/6 (= فامسحُوا); meshetmek (su değdirmek): 5/6.

مسحًا 38/33 (= "Bacaklarını ve boyunlarını kesip koparmaya başladı" demektir. Bu âyet, Hz. Süleyman'ın bir icraatından bahsetmektedir. Kendisine atların arzedilmesi, onu namaz kılmaktan alıkoymuştu. Bunun üzerine onları kurban niyetiyle kesti. Atların kurban olarak kesilmesi onların şeriatına göre caiz idi.)

b) المسيحُ = Mesih: Hz. İsa'nın lakabı. (Bu lakabı alması şöylece izah edilmiştir: O, körlere ve alaca olanlara elini sürdüğü zaman, hemen iyileşiverirlerdi... Şunlar da denmiştir: Yahudiler bir melik seçtikle-

تُمارِ Münazara etmek, tartışmak: 18/22 (= Rasulullah ile bazı ehl-i kitap arasında, Ashab-ı Kehf mevzusuna dair birtakım ileri geri konuşmalar cereyan etmişti. Onlar tartışmayı seven kimselerdi. Rasul-u Ekrem Efendimiz bu âyet mucebince onlarla bu hususta tartışmadan men' edilmiştir.)

تُمارُونه Galip gelmek, bastırmak: 53/12 (= veya: "O'nun bütün bunları görmesiyle birlikte hâlâ O'nunla münakaşa edip tartışıyor musunuz?")

يُمارُون Tartışmak: 42/18.

مِراء Tartışma: 18/22.

b) تَمارى يَتمارَى Tereddüd etmek, şüpheye düşmek, kuşkulanmak / Yalanlamak, inkar etmek.

تَمارَوْ İnkar etmek, inanmamak: 54/36.

تتمارى Kuşkulanmak, şüphelenmek: 53/55.

c) امْتَرى يَمْتَرى Şüpheye düşmek / Şüphelenip inkar etmek, yalanlamak. İsm-i faili: المُمْتَرى cemisi: مُمْتَرين مُمْتَرُون مُمْتَرٍ

تَمْتَرُنّ İnkar etmek, inanmamak: 43/61.

تَمْتَرُون Şüpheye düşmek: 6/2; inkar etmek, ınanmamak: 44/50.

يَمْتَرُون Şüpheye düşmek: 15/63, 19/34.

المُمْتَرين Şüpheye düşenler: 2/147, 3/60, 6/114, 10/94.

d) المِرْيَة Şüphe, tereddüt, kuşku.

مِرْيَه 11/17 - 109, 22/55, 32/23, 41/54

3 — مزج — 1415

مِزاجٌ Karışım.

مِزاجُه 83/27.

مِزاجُها 76/5 - 17.

مَسَّنِى İsabet etmek, dokunmak: 7/188, 15/54 (= Yaşlanmak), 21/83; dokundurmak: 38/41.

مَسَّه İsabet etmek, dokunmak: 10/12, 17/83, 41/49 - 51, 70/20 - 21 (= erişmek manası da verilebilir.)

مَسَّهم Dokunmak: 7/201 (مَسَّهم طَائِفٌ Vesveseye yakalanmak manası da verilebilir.)

تَمَسَّه Dokunmak, temas etmek: 24/35.

تَمَسُّكم Dokunmak (erişmek): 3/120.

فتَمَسَّكم Dokunmak, değmek: 11/113.

تَمَسَّنا Dokunmak, değmek: 2/80, 3/24.

تَمَسُّوها Dokundurmak: 7/73, 11/64, 26/156.

تَمَسُّوهنَّ Dokunmak (cinsî temas kurmaktan kinayedir.). 2/236 - 237, 33/49.

يَمَسَّك Dokundurmak: 6/17 (= iki kez variddir. Birinci cümlede - zarara - uğratmak, ikinci cümlede de - hayra - eriştirmek manası verilebilir.), 10/107 (= Zarara uğratmak).

يَمَسَّكم Dokunmak: 3/140 (= Yara almak).

يَمَسَّنِى Dokunmak, el sürmek (cinsi temas kurmaktan kinayedir.): 3/47, 19/20.

يَمَسَّهم Dokunmak: 3/174.

يَمَسُّك Dokunmak: 19/45.

لَيَمَسَّنَّ Dokunmak- 5/73.

يَمَسُّنا Dokunmak: 35/35 (= iki kez).

لَيَمَسَّنكم Dokunmak: 36/18.

يَمَسُّه Dokunmak, el sürmek: 53/79 (= Eğer önceki âyette geçen كِتَاب lafzı, Mushaf = Kur'ân-ı Kerim'in yazıldığı sayfaler ile izah edilir ve المُطَهَّرون temizlenenler – lafzı da hadesten = cünüplükten, hayızdan, nifastan ve abdestsizlikten temizlenenler diye izah edilirse, bu manadadır. Şâyet كِتَاب lafzı,

ri zaman, ona yağ sürmek âdetlerindendi. Hz. İsa'nın etbaı = ona tabi olanlar da onu semavi = gökten inme bir melik olarak addettiklerinden dolayı bu ismi ona ıtlak etmişlerdir... Bu, Tevrat'ta zikredilen مَشِيحًا 'nın arapçalaştırılmasıdır.)

المَسِيح 3/45, 4/157 - 171 - 172, 5/17 (= iki kez) - 72 - 75, 9/30 - 31.

1419 — مسخ — 1

مَسَخَ يَمْسَخُ مَسْخًا Şeklini değiştirmek, çirkin hale getirmek, dondurmak (camidleştirmek = cansız halde bırakmak).

المَسَخْنَاهم Çirkin bir şekle sokmak: 36/67 (= Bir görüşe göre dondurmak, camidleştirmek manasında.).

1420 — مسد — 1

المَسَدُ Sağlamca bükülmüş ip.

مَسَدٍ 111/5 (= urgan).

61 — مسس — 1421

a) مَسَّ يَمَسُّ مَسًّا Dokunmak, el sürmek, değmek / مَسَّه المَرَضُ Hastalığa yakalanmak. / بَاء harf-i cerri ile: Değdirmek, dokundurmak /

مَسَّ المَرْأَةَ Kadına dokunmak (cinsî temas kurmak) / Elde etmek.

مَسَّ İsabet etmek, dokunmak: 3/140 (= Yara almak), 7/95, 10/12, 30/33, 39/8 - 49.

مَسَّتْه İsabet etmek, dokunmak: 11/10, 41/50.

مَسَّتْهم İsabet etmek, dokunmak: 2/214, 10/21, 21/46 (= değmek manası da verilebilir.)

مَسَّكم İsabet etmek, dokunmak: 8/68, 16/53, 17/67, 24/14.

مَسَّنا İsabet etmek, dokunmak: 12/88, 50/38.

26 — مسك — 1422

a) مَسْكَ يَمْسِكُ Tutmak, sarılmak.

يُمَسِّكُون 7/170 (= Kitabın dediğini tutmak, kitaba sarılmak: Kitapta emredilenleri yapıp, yasaklanan hususlardan kaçınmak sûretiyle kitaba olan bağlılığını göstermek).

b) أمْسَكَ يُمْسِكُ اِمْسَاكًا Tutmak, çekmek, bırakmak, salmamak (boşamamak), almak, yakalamak, tutucu olmak. İsm-i fa'ili: مُمْسِكٌ müennesi: مُمْسِكَة müennesin cemisi: مُمْسِكَاتٌ

أمْسَكَ Tutmak: 67/21 (= Vermemek, çekmek).

لأمْسَكْتُم Tutmak: 17/100 (= Tutucu olmak, sarfetmemek, elde tutmak, dağıtmak).

أمْسِكْن Tutmak, yakalamak: 5/4.

أمْسَكَهما Tutmak: 35/41 (= Zeval ve sukuttan = düşmekten alıkoymak).

تُمْسِكُوا Tutmak: 60/10 (= Nikah akidlerini tutmak, akidleri bozmamak, boşamamak).

تُمْسِكُوهنّ Almak: 2/231 (= Boşanmış kadını tekrar almak).

يُمْسِك Tutmak: 22/65 (= Düşmekten alıkoymak), 35/2 (= Merhamet etmemek, rahmetinden men' etmek, rahmetini çekmek) - 41 (= Zevalden alıkoymak), 39/42 (= öldürmek).

أيُمْسِكُه Tutmak, bırakmak: 16/59 (= Öldürmemek, hayatta bırakmak).

يُمْسِكُهنّ Tutmak (havada durdurmak, düşmekten alıkoymak): 16/79, 67/19.

أمْسِك Tutmak, salmamak (boşamamak): 33/37; tutucu olmak: 38/39 (= dağıtmamak).

فامْسِكُوهنّ Almak (boşanmış kadını tekrar almak): 2/231, 65/2; tutmak: 4/15 (= Dışarı salmamak, dışarıya çıkmaktan men' etmek).

Levh-i Mahfuz ile المُطَهَّرون lafzı da Melekler ile izah edilirse; murad edilen mana şöyledir: "Onu; meleklerden başkası elde edip de, muhteviyatına muttali' olamaz. Ancak melekler ondaki muhteviyatı bilebilirler". Önceki manaya göre cümle, nehiy = yasaklama ifade eden cümle-i haberiye = haber bildiren cümledir.)

يَمَسُّهم Dokunmak: 6/49, 11/48, 15/48, 39/61.

b) المَسّ Cin çarpmasına yakalanma, delilik / Temas, değme, başlangıç / Acı, ızdırap, sızı.

مَسّ Başlangıç (Cehennemin sıcaklığının ilk teması, ilk önceki dokunuşu) veya acı, sızı: 54/48.

المَسّ Delilik, deliliğe tutulma, dellenme: 2/275.

c) المَساس Masdar: Temas, dokunma.

مَساس 20/97 (= Samiri şu cezaya çarptırılmıştır: Halkın, ona karşı ürkek durup kendisinden uzaklaşmaları; onun da halka karşı ürkek durup halkdan kaçması! Samirî bu cezaya çarptırıldıktan sonra daima halktan kaçar ve kendisine yaklaşmak isteyen biri olursa, ona: Dokunma bana!, derdi. Âyette geçen لامساس cümlesi, cümle-i haberiye olup nehiy manasındadır. Yani: Dokunmayın bana! demektir.)

d) تماش يتماشُ Birbirine dokunmak, birleşmek / Kinaye olarak: Kadınla erkeğin birbiriyle birleşip, şehevanı yolla birbirinden faydalanmalarıdır. Bu faydalanma; öpme, okşama, sarmaş dolaş olma veya cinsî temas kurma gibi çeşitli sûretlerde olabilir. Aşağıdaki âyetler bu iki mana ile (birbirine dokunma yahut kinaye olarak birleşme = dıştan faydalanma veya cinsî temas kurma ile) izah edilmişlerdir:

يَتَمَاسَّا 58/3 - 4.

فَامْسَاكٌ Almak (boşanmış kadını tekrar almak): 2/229.

مُمْسِكَ Tutan (rahmetten men' eden) 35/2.

مُمْسِكَاتُ Tutanlar (rahmetten men' edenler): 39/38.

c) المِسْكُ Misk: Güzel bir koku.

مِسْكٌ 83/26.

d) اسْتَمْسَكَ يُسْتَمْسِكُ Sarılmak, tutunmak.

اسْتَمْسَكَ Tutunmak: 2/256, 31/22.

فَاسْتَمْسِكْ Sarılmak: 43/43 (= Gözetmek, amel etmek).

1423 — مسو — 1

أَمْسَى يُمْسِى Akşamlamak, مَسَاء vaktine girmek. المَسَاءُ öğleden başlayıp akşama kadar yahut (bir kavle göre) gece yarısına kadar süren müddet.

تُمْسُونَ 30/17.

1424 — مشج — 1

المَشِيجُ المَشَجُ المَشِجُ Katışık, karışık, renk, çeşit, tavır. Cemileri: أَمْشَاجٌ

نُطْفَةٌ أَمْشَاج Erlik suyu ile dişilik suyunun birleşip birbirine karıştığı meni / Çeşitli tabiatlara = karakterlere sahip muhtelif meniler / Muhtelif tavırlardan geçen, çeşitli biçimlere giren meni: Önce bir damla su iken, sonra kan pıhtısı haline gelip, daha sonra et parçası ... kemik ... kemiğin üzerinde et ... ve nihayet tam bir beden haline gelmesidir.

أَمْشَاج 76/2.

1425 — مشى — 23

a) مَشَى يَمْشِى مَشْيًا Adım atmak /Yürümek / Yolundan gitmek, yolunda yürümek / (Söz) taşımak / Doğru yolda gitmek / Toplanmak, çoğuşmak.

مَشَوْا Adım atmak: 2/20.

تَمْشِ Yürümek: 17/37, 31/18.

تَمْشُونَ Doğru yolda gitmek: 57/28.

تَمْشِى Yürümek: 20/40, 28/25.

يَمْشُونَ Yürümek: 7/195, 17/95, 20/128, 25/20 - 63, 32/26.

يَمْشِى Yürümek: 24/45 (= Üç kez varid-dir. Karnı üzeri yürümek mecaz-dır. Sürünmek ve –balıklar gibi– yüzmek demektir), 25/7, 67/22 (= iki kez); doğru yolda gitmek: 6/122.

امْشُوا 38/6 (= yürümek yahut yolundan gitmek, yolunda yürümek yahut da toplanmak, çoğuşmak); yürümek: 67/15.

مَشْيِكَ 31/19 (= yürüyüş).

b) المَشَّاء Çok (söz) taşıyan. مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ Dedikodu götürüp getiren, söz taşıyan.

مَشَّاءٍ 68/11.

1426 — مصر — 5

المِصْرُ Büyük şehir. Cemisi: أَمْصَار

مِصْرَ Mısır.

مِصْرَ Mısır: 10/87, 12/21 - 99, 43/51.

مِصْرًا Büyük bir şehir: 2/61 (= Bunun Mısır olduğu da söylenmiştir).

1427 — مضغ — 3

المُضْغَةُ Bir çiğnemlik et parçası / Anne karnında teşekkül eden bebeğin, teşekkülü esnasında aldığı tavırlardan bir tavır: Kan pıhtısı olduktan sonraki vaziyeti, et parçası haline gelmesi.

مُضْغَةً Meninin, kan pıhtısı olduktan sonraki vaziyeti: 22/5, 23/14.

مَعَ Beraber, birlikte: 2/43 (= Rüku' edenlerle birlikte rüku' etmek demek, cemaatle namaz kılmak demektir. Yahut rüku' edenler = namaz kılanlarla birlikte olmak, yani onların içinde bulunmak, onların yaptığını yapmaktır.), 3/43, 2/153 (= Allah'ın sabredenlerle birlikte olması, nusret ve te'yid ile onlara yardımda bulunmasıdır.) - 194 - 249, 8/66, 9/36 - 123, 16/128, 29/69; 3/53 (= âyette geçen şahitlerden murad, muvahhidler = ehl-i tevhid, Allah'ı bir bilenler ise; muvahhidlerden sayılmak manasındadır. Eğer enbiya = peygamberler murad ediliyorsa; onların sohbetinde bulunmak, onlarla birlikte –yanlarında– olmaktır.), 5/83; 3/193 (= iyiler arasında bulunmak, iyilerden sayılmak. Eğer الأبرار lafzıyla günah işlememiş kişiler kast edilmişse; vefat ettirilip onların arasına gönderilmek, onlarla birlikte olmak manasındadır.), 4/146, 4/69 (= Beraber olmak); beraberinde, birlikte, yanında manasında: 6/19 - 68, 7/47 - 150, 9/46 - 83 - 86 (= iki kez) - 87 - 93 - 119, 11/42, 15/31 - 32 - 96, 17/3 - 32 - 39, 18/28, 19/58, 21/79, 23/117, 25/27 - 68, 26/213, 27/44 - 60 - 61 - 62 - 63 - 64, 28/88, 29/13, 48/4, 50/26, 51/51, 66/10, 72/18, 74/45; yanı sıra: 94/5 - 6.

معك Beraberinde, yanında, birlikte: 4/102 (= iki kez), 7/88 - 134, 11/48 - 112, 23/28, 27/47, 28/57, 33/50, 73/20.

معكم Beraber (aynı dinde, aynı itikadda): 2/14, 5/53; birlikte, beraberinde, yanında: 2/41, 3/81 (= iki kez), 4/47 - 141, 6/94, 7/71, 8/75, 9/42 - 52, 10/20 - 102, 11/93, 12/66, 26/15, 29/10, 36/19, 38/59, 47/35,

المُضْغَة Meninin, kan pıhtısı olduktan sonraki vaziyeti: 23/14.

5 — مضى — 1428

مَضَى يَمْضِى مُضِيًّا Geçip gitmek / Geçip gitmek = tarihe karışmak, önceden vukua gelmek.

مضى Geçmek, tarihe karışmak: 43/8.

مَضَتْ Geçmek, önceden vuku' bulmak: 8/38.

أمْضى Gitmek: 18/60.

امْضُوا Gitmek: 15/65.

مُضيًّا Gitme: 36/67.

12 — مطر — 1429

a) المَطَرُ Yağmur: / (Taş yağmuru v.s. gibi yukarıdan inen) azap.

مطر Yağmur: 4/102; taş yağmuru: 25/40 (= مَطَرَ السَّوْءِ Belâ yağmuru manasında olup, bununla taş yağmuru murad edilmektedir), 26/173, 27/58.

مطرًا Taş yağmuru: 7/84, 26/173, 27/58.

b) أمْطَرَ يُمْطِرُ Yağdırmak/ (Taş) yağmuruna tutmak / Yağmur vermek. İsm-i faili: مُمْطِرٌ

أمْطَرْنا (Taş) yağmuruna tutmak: 7/84, 11/82, 15/74, 26/173, 27/58.

فأمْطِرْ (Taş) yağmuruna tutmak: 8/32.

امْطِرَتْ (Taş) yağmuruna tutulmak: 25/40.

مُمْطِرُنا Yağmur verici, yağmur yağdıran: 46/24.

1 — مطو — 1430

تمطّى يتمطّى Böbürlenerek yürümek, çalım satmak.

يَتَمَطّى 75/33.

151 — مع — 1431

مَعَ Beraber, birlikte / Beraberinde, yanı sıra, birlikte. مَعًا Beraberce, aynı anda, aynı yerde, aynı...

neşvesi = keyfi verdiğini ihsas mahiyetinde olduğu söylenmiştir. Şöyle de denmiştir: Bu, nehirde akan bir şaraptır. Bununla; o şarabın sıkma yahut satın alma külfeti olmaksızın, kolayca ve bolca elde edilebileceği; dünya şarabı gibi olmayıp, küplerde ve fıçılarda saklanmasına lüzum olmadığı bildirilmektedir. Bu lafzın şaraba ıtlakı da, bu şarabın su gibi safi ve berrak olduğuna delalet etmektedir.): 37/45, 56/18.

Ayrıca bakınız: مَعِينٌ عين

b) المَاعُونُ İtaat, inkıyad, bağlılık./ Zekat, sadaka / (Balta, urgan, kazık, kap-kacak, kova v.s. gibi) ihtiyaç maddeleri / Meunet = yardım.

المَاعُون Yukardaki bütün manalarla izah edilmiştir: 107/7.

1434 — معى — 1

المِعًى Bağırsak. Cemisi: أمْعَاء

أمْعَاءهم 47/15.

1435 — مقت — 6

المَقْتُ Şiddetli kızgınlık / Cahiliye devri âdeti olarak: Bir kimsenin, babasının karısıyla (üvey annesiyle) evlenmesi / Yalan / Kızdırıcı husus.

مَقْتُ Şiddetli kızma: 40/10.

مَقْتًا Cahiliye âdeti: 4/22; şiddetli kızma: 35/39; kızdırıcı husus: 40/35, 61/3.

مَقْتِكم Şıddetli kızma: 40/10.

1436 — مكث — 7

مَكَث يَمْكُث مُكْثًا Durmak, durup beklemek / Devam etmek / Baki kalmak / Acele etmemek. İsm-i faili: مَاكِثِينَ مَاكِثُون cemisi: مَاكِثٌ

52/31, 57/14, 59/11; beraber (nusret ve te'yid ile beraberlik): 5/12, 8/12; beraber (ilimle, hallerini bilmekle beraberlik): 57/4.

مَعَكما Beraber (nusret ve te'yid ile beraber olma): 20/46.

مَعَنا Beraber (nusret ve te'yid ile beraber olma): 9/40; beraber, birlikte: 11/42, 12/12 - 63, 20/47, 26/17.

مَعَه Beraber, birlikte: 2/214 - 249, 3/146, 5/36, 7/64 - 72 - 131 - 157, 9/88, 10/73, 11/12 - 40 - 58 - 66 - 94, 12/36, 13/18, 17/42 - 103, 23/91, 24/62, 25/7 - 35, 26/65 - 119, 34/10, 37/102, 38/18, 39/47, 40/25, 43/53, 48/29, 60/4, 66/8.

مَعَها Beraberinde, yanında, birlikte: 50/21.

مَعَهم Beraber, birlikte: 4/72 - 73 -140, 6/150, 21/84, 38/43, 59/12; bu âyetlerdeki beraberlik manevidir: 2/89 - 91 - 101 - 213, 57/25; beraber (hallerini bilmekle beraber olma): 4/108, 58/7.

مَعِى Beraber, birlikte: 7/105, 9/83 (= iki kez), 18/67 - 72 - 75, 21/24, 26/118, 28/34, 67/28; beraberinde, birlikte, yanında (nusret ve te'yid ile beraber olma): 26/62.

1432 — معز — 1

المَعْزُ Keçiler. Müfredi: مَاعِزَةٌ مَاعِزٌ

المَعْز 6/143.

1433 — معن — 5

a) المَعِينُ Akıntı / Cennet'tekilerin içecekleri. مَاء مَعِين Akarsu.

مَعِين Akıntı: 23/50; مَاء مَعِين Akarsu: 67/30; ehl-i cennetin içeceği (Bunun, bir akıntı olup; âyette ayrıca كَأس = Kâse lafzının zikredilmesi de, bu akıntının, şarap lezzeti ve

فَمَكَثَ 27/22 (= "Hüdhüdün kayıp duruşu çok sürmedi. Nihayet çıkageldi..." veya "Süleyman'ın bekleyişi çok sürmedi...").

فَيَمْكُثُ Baki kalmak: 27/22.

امْكُثُوا Durup beklemek: 20/10, 28/29.

مُكْث 17/106. Âyette geçen عَلَى مُكْثٍ deki harf-i cer, bazı tefsircilerce فَرَقْنَاهُ 'ya müteallliktir. O takdirde mana, acele etmeden (uzun zaman içerisinde) parça parça (sûre sûre, âyet âyet) inzal etmektir. Bazı tefsircilerce de bu harf-i cerr لِتَقْرَأَهُ 'ya müteallik olup; عَلَى مُكْثٍ 'e, "üzerinde dura dura, teenni ile, acele etmeden" veya "uzun zaman", "uzun süre" manalarını vermişlerdir.

مَاكِثُونَ Duranlar, kalanlar: 43/77.

مَاكِثِينَ Duranlar, kalanlar: 18/3.

1437 — مكر — 43

مَكَرَ يَمْكُرُ مَكْرًا Hile yapmak, pusu kurmak / Çekiştirmek / Kaydırmak, saptırmak. (Bu fiil Allah Teâlâ'ya isnad edildiği zaman, Allah'ın hile yapmasından ve kaydırmasından murad, kulun başına farkedemeyeceği bir belayı sarması yahut hemen cezalandırmayıp mühlet vermesi, onun dünya menfaatlarından faydalanıp, artık iyice azmaya başlayarak, azgınlığı günden güne artırdığı bir sırada onu hemencecik yakalayıverip cezasını vermesidir). İsm-i faili: مَاكِرٌ Cemisi: مَاكِرِينَ مَاكِرُونَ

مكر Hile yapmak, pusuya sokmak: 3/54, 13/42, 16/26.

مَكَرْتُمُوهُ Hile yapmak, tertiplemek: 7/123 (= Firavun'un zannınca sihirbazlar hile tertiplemişler ve Musa Aleyhisselâm'a muvafakat etmişlerdir.).

مَكَرُوا Hile tertiplemek, düzen kurmak: 27/50.

مَكَرُوا Hile tertiplemek, pusu kurmak: 3/54, 14/46, 16/45, 27/50, 40/45, 71/22.

تَمْكُرُونَ Hedefinden saptırmak, inkara kalkışmak: 10/21.

يَمْكُرُ Hile yapmak, pusu kurmak: 8/30 (= iki kez).

لِيَمْكُرُوا Hile yapmak, düzenbazlık etmek: 6/123.

يَمْكُرُونَ Hile yapmak, düzenbazlık yapmak: 6/123 - 124, 8/30, 12/102, 16/127, 27/70, 35/10 (= Kötü işler çevirmek).

الْمَكْرُ مَكْرٌ Hile, düzen, pusu, dolap: 7/99 (= iki kez) - 123, 13/42, 34/33, 35/10 - 43 (= iki kez); hedefinden saptırma, inkar: 10/21.

مَكْرًا Kaydırma, saptırma, şaşırtma: 10/21; hile, düzen: 27/50 (= iki kez), 71/22.

مَكْرِهِم Hile, düzen: 13/33, 14/46 (= üç kez), 27/51.

بِمَكْرِهِنَّ Çekiştirme: 12/31.

الْمَاكِرِينَ Hile yapanlar, düzen tertipleyenler: 3/54, 8/30.

1438 — مكن — 22

a) مَكِينٌ Sarsılmaz, sabit ve sağlam, yerine oturaklıca yerleşmiş / Kadri yüce, mertebesi yüksek.

مَكِين Kadri yüce, yüksek mevki sahibi: 12/54, 81/20; sabıt, yerinden ayrılmayan, sağlamca yerine yerleşmiş (meni. Meninin yeri ise ana rahmidir. Yahut sabit olan, yer değiştirmeyen ana rahmidir.): 23/13, 77/21.

b) مَكَّنَ يُمَكِّنُ تَمْكِينًا Yerleştirmek, sağlamlaştırmak / İmkan vermek (tasarruf hakkı vermek, başına geçirmek) / Kadri yüce kılmak.

مَكَّنَّا İmkan (tasarruf hakkı ve kudret) vermek: 12/21 - 58, 18/84.

مَكَّنَّاكم İmkan (tasarruf hakkı ve kudret) vermek: 7/10, 46/26.

مَكَّنَّاهم İmkan (tasarruf hakkı ve kudret) vermek: 6/6, 22/41, 46/26.

مَكَّنَّى İmkan (tasarruf hakkı ve kudret) vermek: 18/95. Aslı مَكَّنَّنِى 'dir.

نُمَكِّنْ İmkan (tasarruf hakkı ve kudret) vermek: 6/8, 28/6; (Harem'i) kadri yüce ve hürmeti sabit (= içerisinde daimi olarak saygısızlık yapılmaması gereken yer) kılmak: 28/57.

لَيُمَكِّنَنَّ 24/55 (= Dini neşir, dinin hakîmiyetini geniş bir sahada izhar ve o dine mensup olanları yükseltmek sûretiyle dini iyice yerleştirip sabitleştirmek).

b) أَمْكَنَ fiili: Muktedir kılmak (karşı koyma ve üstesinden gelme gücü vermek).

فَأَمْكَنَ (Öc alma) imkanı vermek, (öc almaya) muktedir kılmak: 8/71.

1439 — مكو — 1

المُكَاءُ Islık çalmak (Bunun, parmaklarla ıslık çalmak manasında olduğu da söylenmiştir.)

مُكَاءً 8/35.

1440 — ملأ — 40

a) مَلَأَ يَمْلَؤُ مَلْئًا Doldurmak. İsm-i faili: cemisi: مَالِئُونَ مَالِئِين

لَأَمْلَأَنَّ 7/18, 11/119, 32/13, 38/85.

لَمُلِئْتَ 18/18 (= içine korku dolmak, çok korkmak).

مُلِئْتَ 72/8.

فَمَالِئُونَ 37/66, 56/53.

b) ...مِلْءُ...dolusu.

مِلْءُ 3/91.

c) امْتَلَأَ fiili: Dolmak.

امْتَلَأْتَ 50/30.

d) المَلَأُ Eşraf, ileri gelenler / Halk.

المَلَأُ الأعْلَى = Yüksek heyet: Umum melekler yahut mukarreb = derecesi yüksek olan melekler.

مَلَأٌ Bir grup halk yahut eşraf: 11/38,

المَلَأُ Halk: 2/246, 7/60 - 66 - 75 - 88 - 90 - 109 - 127, 11/27, 12/43, 23/24 - 33, 26/24, 27/29 - 32 - 38, 28/20 - 38, 38/6 - 69; المَلَإِ الأعْلَى Umum melekler yahut mukarreb melekler: 37/8.

مَلَأِه Halk: 10/88.

مَلَئِه Halk yahut eşraf: 7/103, 10/75, 11/97, 23/46, 43/46; eşraf: 28/32. Eşraf: 10/83.

مَلَئِهم Sevinçliler, neş'eliler: 3/170.

1441 — ملح — 2

مِلْحٌ Tuzlu.

مِلْحٌ 25/53, 35/12.

1442 — ملق — 2

الإمْلاقُ Masdar: Yoksullaşma, fakirlik.

إمْلاق 6/151,17/31.

1443 — ملك — 206

a) مَلَكَ يَمْلِكُ مُلْكًا Sahip olmak. /

مَلَكَتْ يَمِينُه Eli altında olmak, sahip olmak / مَلَّكَ مُلْكًا Zaptetmek, gücü yetmek / Melik = Hüküm ve söz sahibi olmak: مَلَكَ مُلْكًا İsm-ı faili مَالِكٌ 'dir. (Mülk sahibi manasında olmakla birlikte, aynı zamanda Cehennem'e bakan meleklerden

بِمَلْكِنَا 20/87 (= Kendiliğinden caymamak)

c) المُلْكُ Saltanat, hükümdarlık / Mülk, mülkiyet.

مُلْك Her iki mana ile (saltanat, hükümdarlık ve mülk, mülkiyet): 2/107, 3/189, 5/17 - 18 - 40 - 120, 7/158, 9/116, 24/42, 25/2, 38/10, 39/44, 42/49, 43/51 - 85, 45/27, 48/14, 57/2 - 5, 85/9; saltanat: 2/102 (= Hz. Süleyman'ın saltanat devri); mülk: 20/120 (= veya saltanat).

المُلْك Saltanat ve mülk: 2/258, 6/73, 12/101, 17/111, 25/2 - 26, 35/13, 39/6, 40/29, 64/1, 67/1, 3/26 (= üç kez), 4/53; saltanat: 2/247 (= iki kez) - 251, 22/56, 40/16.

مُلْكًا Saltanat: 4/54 (= Peygamberlik nimeti); mülk: 76/20; saltanat ve mülk: 38/35.

مُلْكه Saltanat: 2/247 - 248, 38/20.

d) المَلِكُ Melik, sultan, hükümdar / Esmâ-i ilâhiyeden: Melik = Mülkünde istediği gibi tasarruf eden, her şeye hükmedebilen... Cemisi: مُلُوكٌ

مَلِك Sultan, kral: 18/79; Esmâ-i ilâhiyeden: 114/2.

المَلِك Sultan, hükümdar: 12/43 - 50 - 54 - 72 - 76; Esmâ-i ilâhiyeden: 20/114, 23/116, 59/23, 62/1.

مَلِكًا Hükümdar, kral: 2/246 - 247.

المُلُوكُ Hükümdarlar, sultanlar: 27/34.

مُلُوكًا Hükümdarlar, sultanlar: 5/20.

e) المَلِيكُ Melik (geniş bir saltanata sahip olan).

مَلِيك 54/55.

f) ملكُوتٌ Azim mülkiyet, muhteşem saltanat, idare ve hakîmiyet altında tutulan, (eşyanın) iç yüzü.

مَلَكُوتُ السَّمٰوٰتِ وَالأَرْضِ Göklerin ve yerin acaip nizamı...

birinin adıdır.) Cemisi: مَالِكُون İsm-i mef'ulü: مَمْلُوكٌ

مَلَكَتْ (Eli) altında olmak (cariye veya köleye sahip olmak manasında): 4/3 - 24 - 25 - 36, 16/71, 23/6, 24/31 - 33 - 58, 30/28, 33/ 50 (= iki kez) - 52 - 55, 70/30.

مَلَكْتم Sahip olmak, مَلَكْتم مَفَاتِحَه Anahtarlarına sahip olmak (= tasarruf hakkına sahip olmak): 24/61.

اَمْلِكُ Zabtetmek, gücü yetmek: 5/25, 7/188,10/49, 60/4, 72/21.

تَمْلِك Yapabilmek, gücü yetmek: 5/41, 82/19.

تَمْلِكهم Başlarına geçmek, hüküm ve söz sahibi olmak, hükümdarlık etmek: 27/23.

تَمْلِكُون Sahip olmak (tasarruf hakkını elde etmek): 17/100; yapabilmek, gücü yetmek: 46/8.

يَمْلِكُ Yapabilmek, gücü yetmek: 5/17 - 76, 10/31 (= Yaratma gücüne sahip olmak, yaratabilmek veya sahip olmak, dilediği şekilde tasarruf etmek), 16/73, 20/89, 34/42, 43/86, 48/11.

يَمْلِكُون Yapabilmek, gücü yetmek: 13/16, 17/56, 19/87, 25/3 (= iki kez), 29/17, 39/43; sahip olmak (elde etmek, tasarruf etmek): 34/22, 35/13, 78/37.

مالك (Ceza gününde) hüküm ve söz (emir) sahibi: 1/4; mülk sahibi:

مَالِكَ المُلْك 3/26; Cehennem'e bakan meleklerden biri: 43/77.

مَالِكُون 36/71 (= Tasarruf sahipleri, elde tutanlar yahut ehlileştirebilenler, ehlileştirmeye gücü yeten kimseler).

مَمْلُوكًا Memlûk = Mülk edinilen köle: 16/75.

b) المَلْكُ Tasarruf, iktidar.

المِلَّةِ Din diye mana verilmiştir: 38/7.

مِلَّتِكم Din diye mana verilmiştir: 7/89.

مِلَّتِنا Din diye mana verilmiştir: 7/88, 14/13.

مِلَّتِهم Din diye mana verilmiştir: 2/120, 18/20.

1445 — ملو — 9

a) املٰى يُملِى Uzatmak, mühlet vermek. (Şeytanın kâfirlere mühlet vermesinden maksat, onlara dünyada ebedî kalıcılığı, bekayı va'd edip, onları boş hülyalara, uzun emellere sevketmesidir. Allah Teâlâ'nın mühlet vermesi ise, hemen cezalandırmayıp, bir vakte kadar serbest bırakmasıdır.)

أَمْلٰى 47/27.

أَمْلَيتُ 13/32, 22/44 - 48.

أُمْلِى 7/183, 68/45.

نُمْلِى 3/178 (= iki kez)

b) المَلِيّ Uzun zaman.

مَلِيًّا 19/46.

1446 — ملى — 1

أَمْلٰى يُمْلِى Aslı أَمْلَلَ يُمْلِلُ 'dür: Yazdırmak.

تُمْلٰى (Yazılması için) söylenmek (yahut okunmak): 25/5.

1447 — منع — 17

a) منع يَمْنَعُ Men' etmek, alıkoymak, engel olmak. İsm-i faili: مَانِعٌ müennesi: مَانِعَة İsm-i mef'ulü: مَمْنُوعٌ müennesi: مَمْنُوعَة

مَنَعَ 2/114, 17/94, 18/55.

مَنَعَكَ 7/12, 20/92, 38/75.

مَنَعْنَا 17/59.

مَنَعَهُم 9/54.

تَمْنَعُهُم 21/43.

نَمْنَعْكُم 4/141.

مَلَكُوت İç yüz, acaip nizam, saltanat, mülkiyet, idare: 6/75, 7/185, 23/88, 36/83.

g) المَلَكُ Melek, melekler. Bu lafzın aslı مَلَأَكٌ : لأك 'dür. Tesniyesi: مَلَكَيْن مَلَكَان Cemisi: مَلَائِكَة = Lâtif, nuranî cisimlere sahip olup, istedikleri sûretlere girebilen ruh ve akıl sahibi mahluklar. Her biri çeşitli vazifelerle vazifelendirilmişlerdir: Peygamberlere vahyi taşımak, ibadette bulunmak, emrolunan işleri infaz etmek, âlemin tedbir ve tanziminde çalıştırılmak gibi...

مَلَك Melek: 6/8 - 50, 11/12 - 31, 12/31, 25/7, 32/11, 53/26.

المَلَكُ Melekler: 69/17, 89/22.

مَلَكَيْن 7/20.

المَلَكَيْن 2/102.

مَلَائِكَة 17/95, 23/24, 41/14, 43/60, 66/6, 74/31.

المَلَائِكَة 2/30 - 31 - 34 - 161 - 177 - 210 - 248, 3/18 - 39 - 42 - 45 - 80 - 87 - 124 - 125, 4/97 - 166 - 172, 6/93 - 111 - 158, 7/11, 8/9 - 12 - 50, 13/13 - 23, 15/7 - 8 - 28 - 30, 16/2 - 28 - 32 - 33 - 49, 17/40 - 61 - 92, 18/50, 20/116, 21/103, 22/75, 25/21 - 22 - 25, 34/40, 35/1, 37/15, 38/71 - 73, 39/75, 41/30, 42/5, 43/19 - 53, 47/27, 53/27, 66/4, 70/4, 78/38, 97/4.

مَلٰئِكَته 2/98 - 285, 4/136, 33/43 - 56.

1444 — ملل — 18

a) أَمَلَّ يُمِلُّ Yazdırmak.

يُمِلَّ 2/282.

لِيُمْلِلِ 2/282 (= iki kez).

b) المِلَّة Millet (Din yahut aynı dine mensup kişiler diye tarif edilmiştir.)

مِلَّة Din diye mana verilmiştir: 2/130 - 135, 3/95, 4/125, 6/161, 12/37 - 38,16/123, 22/78.

يَمْنَعُون 107/7.

مُنِعَ 12/63.

مَانِعَتُهم 59/2.

مَمْنُوعَته 56/33.

b) المَنَّاعُ المَنُوعُ Çok cimrilik gösteren, çokça (hayırdan) el çeken, (fakirleri hayrından) hep men' eden.

مَنُوعًا 70/21.

مَنَّاعٍ 50/25, 68/12.

1448 — منن — 27

a) مَنَّ يَمُنُّ مَنًّا Nimetlendirmek, lütufta bulunmak / Başa kakmak / Kesmek / مَنَّ عَلَى الأَسِير Esiri fidyesiz (karşılık almadan) serbest bırakmak. İsm-i mef'ulü: مَمْنُون

مَنَّ Nimetlendirmek, lütufta bulunmak: 3/164, 4/94, 6/53, 12/90, 28/82, 52/27.

مَنَّا Lütufta bulunmak: 20/37, 37/114.

تَمْنُنْ Lütufta bulunmak, iyilik etmek veya başa kakmak: 74/6.

تَمْنُّها Başa kakmak, minnet etmek: 26/22.

تَمْنُّوا Başa kakmak, minnet etmek: 49/17.

نَمْنُنْ Lütufta bulunmak: 28/5.

يَمُنُّ Lütufta bulunmak, nimetlendirmek: 14/11, 49/17 (= Minnettar kılmak)

يَمْنُّون Başa kakmak, minnet etmek: 49/17.

فَامْنُنْ Lütufta bulunmak: 38/39.

مَمْنُون Kesilen yahut minnet edilen: 41/8, 68/3, 84/25, 95/6.

b) المَنُّ Kudret helvası / Masdar: iyilik, lütuf; başa kakma, minnet; (esiri) fidye almaksızın serbest bırakma.

المَنَّ Kudret helvası (Bu hususta şunlar da denmiştir: Tatlı meşrubat... Gökten yağan, bala benzeyen yağmur... Allah Teâlâ'nın, sebep perdesini araya koymaksızın verdiği nimet...): 2/57, 7/160, 20/80; minnet, başa kakma: 2/264.

مَنًّا Minnet, başa kakma: 2/282; (esiri) fidyesiz serbest bırakma: 47/4.

c) المَنُونُ Zaman / Ölüm. رَيْبَ المَنُونِ Ansızın gelen ölüm yahut zamanın felâketleri, felâket ânı.

المَنُون 52/30.

1449 — منى — 21

a) أَمْنَى يُمْنِى إِمْنَاءً (Meniyi) akıtmak.

تُمْنُون 56/58.

تُمْنَى 53/46.

يُمْنَى 75/37.

b) مَنَّى يُمَنِّى Ümit vermek, ülkü ve ideal kurmaya sevketmek.

لأُمَنِّيَنَّهم İdeal peşinde koşturmak, ümit vermek: 4/119 (= Şeytanın ümit vermesi, kalplere uzun bir hayat sevdası ve hesaba çekilmekten kurtulma hülyasını yerleştirmesidir.)

يُمَنِّيَهم Ümit vermek, ülkü kurdurmak: 4/120.

c) تَمَنَّى يَتَمَنَّى Temenni etmek, ümit beslemek, ülkü kurmak.

تَمَنَّى Temenni etmek, arzulamak: 22/52 (= Peygamberlerin arzulayıp temennide bulundukları husus, dinin etrafa neşredilmesi ve getirdikleri prensiplerin güzelce kabul edilip tatbike konulmasıdır. Şeytan ise; bu temenninin hilafına olarak, imana davet edilen kişilerin kalplerine şüpheler bırakmak sûretiyle peygamberlerin arzuladıkları hususun vuku' bulmasına mani olmaya çalışır.) 53/24.

ruma getirildiği bildiriliyor: 20/53, 43/10.

d) المِهادُ Yatak, döşek.

مِهَادٌ Yatak, döşek: 7/41.

المِهَادُ Yatık, döşek: 2/206, 3/12 - 197, 13/18, 38/56.

مِهَادًا Yatak, döşek: 78/6.

6 — مهل — 1451

a) مَهَّلَ تَمْهِيلًا Mühlet vermek, süre tanımak.

فَمَهِّل 86/17.

مَهِّلْهُم 73/11.

b) أَمْهَلَ اِمْهَالًا Mühlet vermek, süre tanımak.

أَمْهِلْهُم 86/17.

c) المُهْل Koyu ve kaynar zeytinyağı / İrin / (Demir, bakır gibi) maden filizlerinin eritilmiş olanı.

كالمُهْل Her üç mana ile izah edilmiştir: 18/29, 44/45; enmiş maden diye izah edilmiştir: 70/3.

1 — مهما — 1452

مَهْما Edat: Her ne ki, her ne.

مَهْمَا 7/132.

16 — مهن — 1453

مَهِينٌ Basit / Az / Fakir / Kıt akıllı, dar görüşlü, düşük / Kıymetsiz.

مَهِين Basit, âdi, kıymetsiz: 32/8, 77/20; fakir, zayıf (reisliğe sahip olmayan, güçsüz): 43/52; aşağılık, düşük, aklı kıt, dar görüşlü: 68/10.

175 — موت — 1454

a) مَاتَ يَمُوتُ مَوْتًا ile مَاتَ يَمَاتُ Ölmek. (Anne karnındaki meniye de ölüm hali isnad edilmiştir. Ayrıca teşbih ve temsil yoluyla yumurta, çekirdek ve tohumlar ölüm haliyle tavsif edilmişlerdir. Arzın

تَمَنَّوْا Temenni etmek, arzulamak: 28/82.

تَمَنَّوْن Temenni etmek, arzulamak: 3/143. Aslı: تَتَمَنَّوْنَ

تَتَمَنَّوْا Temenni etmek, arzulamak: 4/32.

يَتَمَنَّوْنه Temennî etmek: 62/7.

يَتَمَنَّوْه Temennî etmek: 2/95.

فَتَمَنَّوُا Temenni etmek: 2/94, 62/6.

d) الأُمْنِيَّة Arzulanan husus, ideal, ülkü, temenni. Cemisi: اَمَانِيُّ

أُمْنِيَّته 22/52.

اَمَانِيَّ 2/78 (= Temennide bulundukları husus, hesaba çekilmemeleri ve azap görmemeleridir.),

4/123, 57/14 (= الاَمَانِيّ). بِأَمَانِيِّكم 4/123.

اَمَانِيُّهم 2/111.

e) المَنِيُّ Meni, döl.

مَنِيّ 75/37.

f) مَنَاة Menât (Mekke ile Medine arasındaki bir mevkide bulunan, –Sakif ve diğer bazı kabilelerin kendisine taptıkları– bir putun adıdır.)

مَنَاةَ 53/20.

16 — مهد — 1450

a) مَهَدَ يَمْهَدُ مَهْدًا Hazırlamak, sermek. İsm-i faili: مَاهِدٌ cemisi: مَاهِدُون

يَمْهَدُون Hazırlamak: 30/44.

المَاهِدُون Serenler: 51/48

b) مَهَّدَ تَمْهِيدًا Genişlik ve bolluk vermek, donatmak.

مَهَّدْتُ 74/14.

تَمْهِيدًا 74/14.

c) المَهْدُ Beşik.

المَهْد 3/46, 5/110, 19/29.

مِهَادًا Yerin; –beşikteki rahatlık gibi– üzerinde kolayca yaşamaya ve gezip dolaşmaya müsait bir du-

ölü olması da, üzerinde nebatın bulunmamasıdır. Felâketler, ölüme sürükleyici durumlar da ölümle tesmiye edilmiştir. مَاتَ بِغَيْظِه denir ki, sinirinden ölmek manasında olup; çok kızmak, çok üzülmek demektir. Beddua için de kullanılır: مُتْ بِغَيْظِكَ = Sinirinden çatla, üzüntüden kahrol, demektir.)

مَاتَ 3/144, 9/84.

مَاتُوا 2/161, 3/91 - 156, 9/84 . 125, 22/58, 47/34.

مِتَّ 19/23 - 66, 21/34.

مُتُّمْ 3/157 - 158.

مِتُّمْ 23/35.

مِتْنَا 23/82, 37/16 - 53, 50/3, 56/47.

أَمُوتُ 19/33.

تَمُتْ 39/42.

تَمُوت 3/145, 31/34.

تَمُوتُنَّ 2/132, 3/102.

تَمُوتُونَ 7/25.

نَمُوتُ 23/37, 45/24.

فَيَمُتْ 2/217.

يَمُوتُ 16/38, 19/15, 20/74, 25/58, 87/13.

يَمُوتُوا 35/36.

يَمُوتُونَ 4/18.

مُوتُوا 2/243, 3/119.

المَوْت 2/19 - 94 - 133 - 180 - 243, 3/143 -168 - 185, 4/15 - 18 - 78 - 100, 5/106 (= iki kez), 6/61 - 93, 8/6, 11/7, 14/17 (= Ölüme sürükleyici haller), 21/35, 23/99, 29/57, 32/11, 33/16 - 19, 34/14, 39/42, 44/56, 47/20, 50/19, 56/60, 62/6 - 8, 63/10, 67/2

مَوْتًا 25/3.

مَوْتِكُم 2/56.

مَوْتِه 4/159, 34/14.

مَوْتِهَا 2/164 - 259, 16/65, 29/63, 30/19 - 24 - 50, 35/9, 39/42, 45/5, 57/17.

b) المَوْتَةُ Ölüm (bir defalık ölüş).

المَوْتَةَ 44/56.

مَوْتَتَنَا 37/59, 44/35.

c) المَيْتُ Ölü. Cemisi: مَوْتَى أَمْوَاتٌ

مَيْتًا 6/122 (= Doğru yoldan sapmış olan), 25/49 (= Bitkisiz belde: بَلْدَةً مَيْتًا), 43/11, 49/12, 50/11.

أَمْوَاتٌ 2/154, 16/21 (= Cansız ve ruhsuz – camid– putlar).

الأَمْوَاتُ 35/22.

أَمْوَاتًا 2/28 (= Meni hali yahut meniden önceki hal kasdedilmiştir). 3/169, 77/26.

المَوْتَى 2/73 - 260, 3/49, 5/110, 6/36 - 111, 7/57, 13/31, 22/6, 27/80, 30/50 - 52, 36/12, 41/39, 42/9, 46/33, 75/40.

d) المَيِّتُ Ölü. Cemisi: مَيِّتِين مَيِّتُون مَوْتَى

مَيِّتٌ 7/57, 14/17, 35/9, 39/30.

المَيِّتَ 3/27 (= iki kez variddir. Birinci lafız meniler, yumurtalar, çekirdekler, tohumlar v.s. gibi canlı maddelerine işaret etmektedir), 6/95 (= iki kez), 10/31 (= iki kez), 30/19 (= iki kez),

مَيِّتُون 23/15, 39/30.

مَيِّتِين 37/58.

المَوْتَى Bakınız: (c) şıkkı.

e) المَمَاتُ Ölüm.

المَمَات 17/75.

مَمَاتِهِم 45/21.

مَمَاتِي 6/162.

f) أَمَاتَ يُمِيتُ Öldürmek.

أَمَاتَ 53/44.

أَمَاتَه 2/259, 80/21.

أَمَتَّنَا 40/11.

أُمِيتُ 2/258.

نُمِيتُ 15/23, 50/43.

يُمِيتُ 2/258, 3/156, 7/158, 9/116, 10/56, 23/80, 40/68, 44/8, 57/2.

يُمِيتُكم 2/28, 22/66, 30/40, 45/26.

يُمِيتُنى 26/81.

g) المَيْتَةُ Murdar hayvan (kesilmeksizin ölen hayvan) / Ölü.

مَيْتَة Ölü (olarak doğan hayvan): 6/139; murdar, leş: 6/145.

المَيْتَة Murdar, leş: 2/173, 5/3, 16/115; ölü (bitkisiz): 36/33.

1455 — موج — 7

a) ماجَ يَمُوجُ مَوْجًا Katılmak, izdiham = kalabalık meydana getirmek.

يَمُوجُ İzdiham çıkarmak, akın etmek: 18/99.

b) المَوْجُ Dalga.

مَوْج 11/42, 24/40 (= iki kez), 31/32.

المَوْجُ 10/22, 11/43.

1456 — مور — 3

مارَ يَمُورُ مَوْرًا Sarsılmak, sallanmak.

تَمُورُ 52/9, 67/16.

مَوْرًا 52/9.

1457 — مول — 86

المَالُ Mal. Cemisi: أَمْوَالٌ

مَال 6/152, 17/34, 23/55, 24/33, 26/88, 27/36, 68/14.

المَال 2/177 - 247, 18/46, 89/20.

مَالًا 11/29, 18/34 - 39, 19/77, 74/12, 90/6, 104/2.

مَالُه 2/264, 71/21, 92/11 - 18, 104/3, 111/2.

مَالِيَهْ 69/28.

أَمْوَال 2/188, 4/10 - 161, 9/24 - 34, 17/6, 30/39, 71/12.

الأَمْوَال 2/155, 17/64, 57/20.

أَمْوَالًا 9/69, 10/88, 34/35.

أَمْوَالكم 2/188 - 279, 3/186, 4/2 - 5 - 24 - 29, 8/28, 9/41, 34/37, 47/36, 61/11, 63/9, 64/15.

أَمْوَالنا 11/87, 48/11.

أَمْوَالهم 2/261 - 262 - 265 - 274, 3/10 - 116, 4/2 (= iki kez) - 6 (= iki kez) - 34 - 38 - 95 (= iki kez), 8/36 - 72, 9/20 - 44 - 55 - 81 - 85 - 88 -103 - 111, 10/88, 33/27, 49/15, 51/19, 58/17, 59/8, 70/24.

1458 — موه — 63

المَاءُ Su. Aslı مَاه'dır. (Bu lafız bazen birtakım sıvılar hakkında da kullanılır. Mesela meniye su lafzı ıtlak edilmiştir. Zira o, tenasül uzvundan çıkan bir çeşit sudur.)

المَاء ve مَاء Su: 2/22 - 74 - 164, 4/43, 5/6, 6/99, 7/50 - 57, 8/11, 10/24, 11/7 - 43 - 44, 13/4 - 14 - 17, 14/32, 15/22, 16/10 - 65, 18/45, 20/53, 22/5 - 63, 23/18, 24/39 - 45, 25/48, 27/60, 29/63, 30/24, 31/10, 32/27, 35/27, 39/21, 41/39, 43/11, 47/15 (= مَاءٍ), 50/9, 54/11 -12 - 28, 56/31 - 68, 67/30, 69/11, 72/16, 77/27, 78/14, 80/25; sıvı kastedilmektedir: 14/16 (= Bu âyette geçen صَدِيد lafzı irin manasında olup, beyan bildirmesi muhtemeldir. O takdirde مَاء lafzı irin manasındadır. Yahut irin gibi bir su = sıvı demektir), 18/29 (= Erimiş maden gibi bir su = sıvı); suyun kaynar hali: 47/15 (= Kaynar bir su veya kaynar su gibi bir su = مَاءً حَمِيمًا); meni kastedilmektedir: 21/30 (= Bununla şu hususun murad edilmesi de muhtemeldir: Bu, bilinen su olup; murad olan mana, her canlının kıvamı su ile olup,

bütün canlıların mutlak sûrette suya muhtaç olduklarıdır.); 24/45, 25/54, 32/8, 77/20, 86/6; şu âyetteki sudan maksat kuyudur (مَاءَ مَدْيَنَ = Medyen suyu: Medyen kuyusu): 28/23.

مَاءَكِ Su: 11/44.

مَاءَهَا Su: 79/31.

مَاؤُكُم Su: 67/30.

مَاؤُهَا Su: 18/41.

1459 — ميد — 5

a) مَادَ يَمِيدُ مَيْدًا مَيْدَانًا Sarsılmak, sallanmak / بِـ harf-i cerri ile: Sarsmak, sallamak / Vermek / Başı dönmek, yalpa yapmak.

تَمِيدَ Sarsmak: 16/15, 21/31, 31/10.

b) مَائِدَةٌ Sofra, yemek / Veren, dağıtan / Verilen, takdim edilen.

مَائِدَةً Sofra, yemek: 5/112 - 114.

1460 — مير — 1

مَارَ يَمِيرُ مَيْرًا Erzak getirmek, yiyecek almak.

نَمِيرُ 12/65

1461 — ميز — 4

a) مَازَ يَمِيزُ مَيْزًا Ayırdetmek, seçmek.

يَمِيزَ 3/179, 8/37.

b) تَمَيَّزَ يَتَمَيَّزُ Ayrışmak, ayrılmak, dağılmak / Temsil yoluyla: (Cehennem, öfkesinden) çatlamak.

تَمَيَّزُ Aslı: تَتَمَيَّزُ Çatlamak: 67/ 8 (= Yahut Cehennem zebanileri öfke yüzünden çatlayacak dereceye gelmek).

c) امْتَازَ يَمْتَازُ Ayrılmak, seçilmek, yalnız kalmak.

امْتَازُوا 36/59 (= Mü'minlerden ayrılmak, seçilmek yahut cehennemde birbirlerinden ayrılıp, ayrı ayrı bölümlerde münferid = yalnız olarak kalmak.).

1462 — ميل — 6

a) مَالَ يَمِيلُ مَيْلًا Meyletmek, sapmak İnsafsızlık etmek, Taraf tutmak, bir tarafa meyletmek / Hamle yapmak, hücuma geçmek.

تَمِيلُوا Sapmak: 4/27; bir tarafa temayül ve iltifatta bulunmak: 4/129.

فَيَمِيلُونَ Hücuma geçmek, hamle yapmak: 4/102.

الْمَيْلِ Bir tarafa meyl ve iltifat (ederek, öbürüyle alâkadar olmama): 4/129.

مَيْلًا Sapma, sapış: 4/27.

b) الْمَيْلَةُ Bir hamle, bir hücum.

مَيْلَةً 4/102.

حرف النون

3 — نأى — 1463

نَأَىٰ يَنْأَىٰ نَأْيًا Uzaklaşmak, uzak olmak / Yüz çevirmek, öte gitmek, uzak durmak / نَأَىٰ بِجَانِبِه

Uzak durmak, yan çizmek, kibirlenmek = büyüklenmek.

نَأَىٰ 17/83, 41/51. Her iki âyette de kibirlenmek manasında: نَأَىٰ بِجَانِبِه

يَنْأَوْنَ Uzak durmak: 6/26.

160 — نبأ — 1464

a) نَبَّأَ يُنَبِّئُ Haber vermek, bildirmek. (Cümledeki kullanılışına bağlı olarak anlatmak manası da verilebilir.)

نَبَّأَتْ 66/3.

نَبَّأْتُكُما 12/37.

نَبَّأْنَا 9/94 (= âyette geçen مِنْ اَخْبَارِكُم deki مِنْ harf-i cerri zaid olup "haberlerinizi..." manasındadır. Yahut zaid olmayıp "bir kısım haberlerinizi..." demektir.)

نَبَّأَنِي 66/3.

نَبَّأَهَا 66/3.

سَأُنَبِّئُكَ 18/78.

أُنَبِّئُكُم 3/15 - 49, 5/60, 12/45, 22/72, 26/221, 29/8, 31/15.

لَتُنَبِّئَنَّهُم 12/15.

تُنَبِّئُهُم 9/64.

أَتُنَبِّئُونَ 10/18.

تُنَبِّئُونَهُ 13/33.

نُنَبِّئُكُم 10/23, 18/103.

فَلَنُنَبِّئَنَّ 41/50.

فَنُنَبِّئُهُم 31/23.

يُنَبِّئُكَ 35/14.

يُنَبِّئُكُم 5/48 - 105, 6/60 - 164, 9/94 - 105, 34/7, 39/7, 62/8.

يُنَبِّئُهُم 5/14, 6/108 - 159, 24/64, 58/6 - 7.

نَبِّئْ 15/49.

نَبِّئْنَا 12/36.

نَبِّئْهُم 15/51, 54/28.

نَبِّئُونِي 6/143.

لَتُنَبُّؤُنَّ 64/7.

يُنَبَّأُ 53/36.

يُنَبَّؤُا 75/13.

b) أَنْبَأَ يُنْبِئُ Bildirmek, haber vermek. (Anlatmak manası da verilebilir. Cümledeki yerine göre bu mana ile manalandırılır.)

أَنْبَأَكَ 66/3.

أَنبَأهم 2/33.

أَنبِئهم 2/33.

أَنبِئونى 2/31.

c) اسْتَنبَأَ يَسْتَنبِئُ Bildirmesini istemek, haber vermesini talep etmek.

يَستَنبِئُونَك 10/53.

d) Haber, vakıa, hadise. Cemisi: أَنبَاء

النَّبَأ 5/27, 6/34 - 67 (= "Bir şeyin vukua geleceğini bildiren her haberin, vuku bulacağı bir vakti veya bir yeri bulunmaktadır." veya "Her hadisenin, karar kılıp vuku' bulacağı bir vakti yahut bir mekanı vardır."), 7/175, 9/70, 10/71, 14/9, 26/69, 27/22, 28/3, 38/21 - 67, 49/6, 64/5, 78/2.

نَبَأه 38/88.

نَبأهم 18/13.

أَنبَاء 3/44, 6/5, 11/49 - 100 - 120, 12/102, 20/99, 26/6.

الأَنبَاء 28/66, 54/4. أَنبَائكم 33/20.

أَنبَائها 7/101.

e) النَّبِيُّ Peygamber. Cemisi: نَبِيّين نَبِيُّون

أَنبِيَاء Bu lafız aslı üzere النَّبِئُ şeklinde de okunmuştur. Kur'ân'da النَّبِيّ şeklinde marife olarak zikredilen bütün lafızlarla kastedilen peygamber, Peygamber Efendimiz Muhammed Mustafa (SAV)'dir. Nekre olarak نَبِيّ şeklinde yahut izafetle marife olanlara gelince; onların hepsinde de murad edilen peygamber, Hz. Muhammed'in gayrisidir (Resulü Ekrem harıç, diğer peygamberlerden birisidir.)

نبيّ 2/246, 3/146 - 161, 6/112, 7/94, 8/67, 22/52, 25/31, 43/6 - 7.

النَّبِيّ 3/68, 5/81 - 7/157 - 158, 8/64 - 65 - 70, 9/61 - 73 - 113 - 117, 33/1 - 6 -13 - 28 - 30 - 32 - 38 - 45 - 50 (= üç kez) - 53 (= iki kez) - 56 - 59, 49/2, 60/12, 65/1, 66/1 - 3 - 8 - 9.

نَبِيًّا 3/39, 19/30 - 41 - 49 - 51 - 53 - 54 - 56, 37/112.

نَبِيُّهم 2/247 - 248.

النَّبِيُّون 2/136, 3/84, 5/44.

النَّبِيِّين 2/61 - 177 - 213, 3/21 - 80 - 81, 4/69 - 163, 17/55, 19/58, 33/7 - 40, 39/69.

أَنبِيَاء 2/91, 5/20.

الأَنبِيَاء 3/112 - 181, 4/155.

f) النُّبُوَّة Nübüvvet, peygamberlik. Aslı نُبُوءَة 'dür.

النُّبُوَّة 3/79, 6/89, 29/27, 45/16, 57/26.

26 — نبت — 1465

a) نَبَتَ يَنبُتُ نَبتًا نَبَاتًا Bitmek / باء harf-i cerri ile: Bitirmek.

تَنبُتُ Bitirmek: 23/20.

b) أَنبَتَ يُنبِتُ Bitirmek, yetiştirmek / Mecaz yoluyla: Yaratmak, vücuda getirmek, teşekkül ettirmek / Büyütmek, yetiştirmek.

أَنبَتَتْ Bitirmek: 2/261, 22/5.

أَنبَتكم Teşekkül ettirmek, meydana getirmek: 71/17.

أَنبَتنا Teşekkül ettirmek, meydana getirmek: 15/19; bitirmek: 26/7, 27/60, 31/10, 37/146, 50/7 - 9, 80/27.

أَنبَتها Büyütmek, yetiştirmek: 3/37.

تُنبِتُ Bitırmek: 2/61, 36/36.

تُنبِتُوا Bitirmek: 27/60.

يُنبِتُ Bitirmek: 16/11..

b) النَّبَاتُ Bitirme, büyütme / Nebat, bitki / Teşekkül ettirme.

نبات Nebat, bıtki: 6/99, 10/24, 18/45, 20/53.

نَبَاتًا Büyütme, yetiştirme: 3/37; teşekkül ettirme: 71/17; bitki: 78/15.

نَبَاتُه Bitki: 7/58, 57/20.

1466 — نبذ — 12

a) نَبَذَ يَنْبِذُ نَبْذًا Atmak / Hiçe saymak / ihmal etmek, baştan savmak.

نَبَذَ 2/101 (= Sırtlarının arkasına atmak demek; ihmal etmek, baştan savmak, amel etmemek demektir.)

فَنَبَذْتُها Atmak: 20/96.

فَنَبَذْناه Atmak: 37/145.

فَنَبَذْناهم Atmak: 28/40, 51/40.

نَبَذَه 2/100 (= Hiçe saymak, çiğnemek)

فَنَبَذُوه 3/187 (= İhmal etmek, baştan savmak, amel etmemek).

فَانْبِذْ 8/58 (= Hiçe saymak, anlaşmayı bozduğunu ilân etmek).

لَنُبِذَ Atılmak: 68/49.

لَيُنْبَذَنَّ Atılmak: 104/4.

b) انْتَبَذَ fiili: Ayrılmak, uzaklaşmak, çekilmek.

انْتَبَذَتْ 19/16 - 22.

1467 — نبز — 1

تَنابَزَ يَتَنابَزُ Birbirine kulp takmak.

تَنابَزُوا 49/11 (= Birbirlerine kötü lakaplar takıp, o lakaplarla birbirlerini çağırmak).

1468 — نبط — 1

اسْتَنْبَطَ يَسْتَنْبِطُ İstinbat etmek (= İşin içyüzünü araştırıp ortaya çıkarmak; şer'î bir hükmü delillerine bakarak ortaya çıkarmak.)

يَسْتَنْبِطُونَه 4/83 (= O hususun yayılıp yayılmaması hususunda doğru olan görüşü ortaya koymak).

1469 — نبع — 2

اَلْيَنْبُوعُ Pınar, çay, menba' (kaynak). Cemisi: يَنَابِيعُ

يَنْبُوعًا Yukarıdaki bütün manalarla izah edilmiştir: 17/90.

يَنَابِيعَ Yukarıdaki bütün manalarla izah edilmiştir: 39/21.

1470 — نتق — 1

نَتَقَ يَنْتِقُ نَتْقًا Çekmek, kaldırmak.

نَتَقْنا 7/171 (= Çekmek, kaldırmak).

1471 — نثر — 3

a) اَلْمَنْثُورُ İsm-i mef'ul: Saçılmış.

مَنْثُورًا 25/23, 76/19.

b) انْتَثَرَ fiili: Saçılmak.

انْتَثَرَتْ 82/2 (= Kaymak, intizamı bozulmak, saçılmak).

1472 — نجد — 1

اَلنَّجْدُ (Tepe, dağ, bayır v.b.) yüksek yer / Açık yol. Tesniyesi: نَجْدَيْنِ نَجْدَانِ

اَلنَّجْدَيْنِ 90/10 (= İki şekilde izah edilmiştir: Vaziyetleri, durumları çok açık olan hayır ve şer yolu... İki meme, kadının memeleri...)

1473 — نجس — 1

نَجَسٌ Pislik, kir.

نَجَسٌ Pislikler, kirler: 9/28.

1474 — نجم — 13

اَلنَّجْمُ Yıldız /, Süreyya yıldızı /

اَلنَّجْمُ الثَّاقِبُ Bir kavle göre Zühal = Satürn'dür. / Otlar Taksit, parça. Cemisi: أَنْجُمٌ نُجُومٌ

اَلنَّجْمُ Bir kavle göre yıldız cinsi (yıldızlar): 16/16 (= Bunun Süreyya olduğu da söylenmiştir.), 53/1 (= Şunlar da denmiştir: Süreyya...

Süreyya haricindeki bir yıldız... Kur'ân'dan bir bölüm, bir parça...); yıldız cinsi manasında olduğu söylenmiştir: 55/6 (= Otların murad edildiği de söylenmiştir.);

النَّجْمُ الثَّاقِبُ Bir kavle göre yıldız cinsi (yıldızlar): 86/3 (= Şunlar da denmiştir: Zühal... Zühal dışında bir yıldız...)

النُّجُوم Yıldızlar: 6/97, 7/54, 16/12, 22/18, 37/88, 52/49, 77/8, 81/2; bir kavle göre yıldızlar, bir kavle göre de Kur'ân'ın bölümleri (cüzleri = parçaları): 56/75.

1475 — نجو — 84

a) نَجَا يَنْجُو نَجَاءً نَجَاةً Kurtulmak. İsm-i faili: نَاجٍ

نجا 12/45.

نَجَوْت 28/25.

النَّجَاة 40/41.

نَاجٍ 12/42.

b) النَّجْوَى Fısıldama, sır verme / Fısıldayan, sır veren / Fısıldayanlar, birbirine sır verenler / Fısıltı, sır.

نَجْوَى Birbirine sır verenler: 17/47, 58/7 (= âyette geçen üç - lafzı sıfat yahut bedeldir. Yahut lafzı sır verme manasında olup muzaftır.)

النجوى Fısıltı veya sır: 20/62, 21/3, sır verme: 58/8 - 10.

نَجْوَاكُم Sır verme, gizli konuşma: 58/12 - 13.

نَجْوَاهُم Sırdaşlar, birbirine sır verenler veya sır verme, gizli konuşma: 4/114; fısıltı, gizli konuşma: 9/78, 43/80.

c) نَجَّى يُنَجِّي تَنْجِيَة Kurtarmak / Yüksek bir yere atmak, İsm-i failı: مُنَجٍّ cemisi: مُنَجِّين مُنَجُّون

نَجَّاكُم Kurtarmak, çıkarmak: 17/67.

نَجَّانَا Kurtarmak: 7/89, 23/28.

نَجَّاهُم Kurtarmak: 29/65, 31/32.

نَجَّيْنَا Kurtarmak: 11/58 - 66 - 94, 41/18, 44/30.

نَجَّيْنَاكَ Kurtarmak: 20/40.

نَجَّيْنَاكُم Kurtarmak: 2/49.

نَجَّيْنَاه Kurtarmak: 10/73, 21/71 - 74 - 76 - 88, 26/170, 37/76 - 134.

نَجَّيْنَاهُم Kurtarmak: 11/58, 54/34.

نَجَّيْنَاهُمَا Kurtarmak: 37/115.

نُنَجِّي Kurtarmak: 10/103, 19/72.

نُنَجِّيكَ (Denizin dibine düşmekten) kurtarmak (batırmaksızın su üzerinde yüzdürmek): 10/92 (= Yahut - insanların görebileceği - yüksek bir yere atmak).

لَنُنَجِّيَنَّ Kurtarmak: 29/32.

يُنَجِّي Kurtarmak: 39/61.

يُنَجِّيكُم Kurtarmak: 6/63 - 64.

نَجَّنَا Kurtarmak: 10/86.

نَجَّنِي Kurtarmak: 26/118 - 169, 28/21, 66/11 (= iki kez).

نُجِّيَ Kurtarılmak: 12/110.

مُنَجُّوكَ Kurtarıcılar: 29/33.

مُنَجُّوهُم Kurtarıcılar: 15/59.

d) أَنْجَى يُنْجِي Kurtarmak,

أَنْجَانَا 6/63.

أَنْجَاكُم 14/6.

فَأَنْجَاهُ 29/24.

أَنْجَاه 10/23.

أَنْجَيْتَنَا 10/22.

أَنْجَيْنَا 7/165, 11/116, 26/65, 27/53.

أَنْجَيْنَاكُم 2/50, 7/141, 20/80.

أَنْجَيْنَاه 7/64 - 72 - 83, 26/119, 27/57, 29/15.

1 — نحر — 1478

نَحَرَ يَنْحَرُ نَحْرًا Kesmek, boğazlamak / (Namazda) elleri göğüs üzerine koymak / Göğsünü kıbleye çevirmek.

انْحَرْ 108/2 (= Deve kurban etmek veya namazda göğsü kıbleye getirmek yahut elleri göğüs üzerine koymak).

2 — نحس — 1479

a) نَحِسٌ Uğursuz. Cemisi: نَحِسَاتٌ

نَحِسَاتٍ 41/16.

b) النَّحْسُ Uğursuzluk.

نَحْسٍ 54/19.

c) النُّحَاسُ Duman, alevsiz duman / Bakır.

نُحَاسٌ Her üç mana ile de izah edilmiştir: 55/35.

2 — نحل — 1480

a) النَّحْلُ Arı taifesi, arılar. Müfredi: نَحْلَةٌ

النَّحْلِ 16/68.

b) النِّحْلَةَ Gönlünden kopanı verme, karşılıksız verilen atıyye = bağış / Fariza, dinin emri.

نِحْلَةً Gönülden kopanı verme, bağışta bulunma veya karşılıksız verilen atiyye yahut dinin emri: 4/4 (= Cahiliye devrinde kadının velileri ve kocalar bu hususta hatalı davranırlar; veli, velisi olduğu kadının mehrine, koca da karısının mehrine göz dikerlerdi. Bu husus yasaklanmıştır.)

1 — نخر — 1481

نَخِرَةٌ Çürümüş olanlar. Müfredi: نَخِرٌ

نَخِرَةً 79/11 (= Çürümüş kemikler)

أَنْجَيْنَاهُم 21/9.

تُنْجِيكُم 61/10.

نُنْجِ 10/103.

نُنْجِي 21/88.

يُنْجِيهِ 70/14.

e) نَاجَى مُنَاجَاةً نِجَاءً Gizlice konuşmak, sır vermek.

نَاجَيْتُم Gizlice konuşmak, fısıldamak, sır vermek: 58/12.

f) النَّجِيُّ Fısıldayan, gizlice konuşan, sırdaş / Birbiriyle gizlice söyleşenler, fısıldaşanlar, birbirine sır verenler.

نَجِيًّا Fısıldaşanlar, gizli gizli söyleşenler: 10/80; sırdaş: 19/52.

g) تَنَاجَى يَتَنَاجَى Fısıldaşmak, gizlice söyleşmek.

تَنَاجَيْتُم 58/9.

تَتَنَاجَوْا 58/9.

يَتَنَاجَوْنَ 58/8.

تَنَاجَوْا 58/9.

1 — نحب — 1476

النَّحْبُ Nezir, adak. قَضَى نَحْبَه Nezrini yerine getirmek / Ölmek.

نَحْبَه 33/23 (= Adağını yerine getirmek. Sahabeden bir cemaat, Rasulullah ile birlikte şehit olana dek savaşmayı nezretmişlerdi. İçlerinden şehitlik mertebesine erişenler, adaklarını ifa etmiş oldular... Yahut bu cümlecik, ölmek manasını ifade etmektedir.)

4 — نحت — 1477

نَحَتَ يَنْحِتُ نَحْتًا Oymak, yontmak.

تَنْحِتُونَ Oymak: 7/74, 26/149; yontmak: 37/95.

يَنْحِتُونَ Oymak: 15/82.

20 — نخل — 1482

النَّخْلُ Hurma ağaçları. Cemisi: نَخِيلٌ

نَخْلَةٌ Müfredi:

نَخْل 18/32, 26/148, 54/20, 55/68, 69/7.

النَّخْل 6/99 - 141, 20/71, 50/10, 55/11.

نَخْلا 80/29.

النَّخْلَة 19/23 - 25.

نَخِيل 2/266, 13/4, 17/91, 23/19, 36/34.

النَّخِيل 16/11 - 67.

6 — ندد — 1483

النِّدُّ النَّدِيدُ Eş, denk, misil, nazîr, zıd. Cemileri: أَنْدَادٌ

أَنْدَادًا Eşler, benzerler, denkler yahut zıdlar, muhalif olanlar: 2/22 - 165, 14/30, 34/33, 39/8, 41/9.

7 — ندم — 1484

نَدِمَ يَنْدَمُ نَدَامَةً Pişman olmak, pişmanlık duymak. İsm-i faili: نَادِمٌ Cemisi: نَادِمِينَ نَادِمُونَ

النَّدَامَة 10/54, 34/33.

نَادِمِين 5/31 - 52, 23/40, 26/157, 40/6.

54 — ندو — 1485

a) نَادَى يُنَادِي مُنَادَةً نِدَاءً Seslenmek, çağırmak / Bağırmak / Ezan okumak / Uzaktan uzağa seslenmek, sözü anlaşılmamak = نَادَى مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ İsm-i faili: المُنَادِي مُنَادٍ

نَادَى Seslenmek: 7/44 - 48 - 50, 11/42 - 45, 19/3, 21/76 - 83 - 87 - 89, 26/10, 38/41, 43/51, 68/48, 79/23.

نَادَانَا Seslenmek, dua etmek: 37/75.

نَادَاه Seslenmek, çağırmak: 79/16 (= Cenab-ı Hakk'ın seslenmesi, kendine has bir konuşmayla konuşup, kelamını kuluna ilka etmesidir.)

فَنَادَاهَا Seslenmek: 19/24.

نَادَاهُمَا Seslenmek: 7/22.

فَنَادَتْه Seslenmek: 3/39.

نَادَوْا Seslenmek: 7/46, 38/3 (= Yardım istemek, çağrışmak), 43/77, 54/29.

نَادَيْتُم Ezan okumak: 5/58.

نَادَيْنَا Seslenmek: 28/46 (= Hz. Musa'ya seslenmek)

نَادَيْنَاه Seslenmek: 19/52, 37/104.

يُنَادُونَكَ Seslenmek: 49/4.

يُنَادُونَهُم Seslenmek: 57/14.

يُنَادِ Seslenmek: 50/41. Aslı: يُنَادِي

يُنَادِي Seslenmek, çağırmak: 3/193.

يُنَادِيهِم Seslenmek, çağırmak: 28/62 - 65 - 74, 41/47.

نَادُوا Seslenmek, çağırmak: 18/52

نُودُوا Seslenilmek: 7/43.

نُودِيَ Seslenilmek, çağırılmak: 20/11, 27/8, 28/30, 62/9 (= Ezan okunmak)

يُنَادَوْنَ Seslenilmek, çağırılmak: 40/10; (uzak bir yerden) seslenilmek: 41/44 (= Kendilerine söylenen sözü anlamamak)

نِدَاءً Bağırış (müfredatı anlaşılmayan ses): 2/171 (= Hayvan sesi işitir, fakat müfredatı = sesdeki manaları anlayamaz.); (gizliden gizliye) seslenme: 19/3 (= Dua ve münâcâtta bulunma).

المُنَاد Seslenen, çağıran: 50/41. Aslı: المُنَادِي

مُنَادِيًا Seslenen, çağıran: 3/193.

b) تَنَادَى تَنَادِيًا Birbirine seslenmek, birbirini çağırmak.

فَتَنَادَوْا 68/21.

التَّنَادِ Aslı: التَّنَادِي 40/32. يَوْمَ التَّنَادِ

Cehennem ehli ile cennet ehlinin birbirlerine seslenecekleri gün.

c) النّادِى Meclis, konferans salonu, toplantı / Mecliste toplananlar, meclis arkadaşları, dernek hey'eti.

نَادِيكم Meclis, toplantı: 29/29.

نَادِيَه Meclis arkadaşları: 96/17.

d) النَّدِىُّ Meclis, toplantı yeri

نَدِيًا 19/73.

1486 — نذر — 135

a) نَذَرَ يَنْذُرُ نَذْرًا Nezretmek, adamak.

نَذَرْتُ 3/35 (= O'nu, Mescid-i Aksâ'ya hizmet etmesi için hibe etmeyi nezr etmek), 19/26.

نَذَرْتم 2/270.

b) نَذْرٌ Nezir, adak / Dinin emirleri. Cemisi: نُذُورٌ

نذْر Adak: 2/270.

النَّذْر Adak: 76/7 (= Bunun, dinin emirleri olması da muhtemeldir.)

نُذُورَهم Adaklar yahut dinin emirleri (haccın farz ve vacibleri): 22/29.

c) أَنْذَرَ يُنْذِرُ Uyarmak. İsm-i faili: مُنْذِرٌ cemisi: مُنْذِرِين مُنْذِرُون İsm-i mef'ulu: مُنْذَرِين مُنْذَرُون

أنْذر 46/21.

أنْذَرْتُكم 41/13, 92/14.

أنْذَرْتَهم 2/6, 36/10.

أنْذَرْناكم 78/40.

أنْذَرَهم 54/36.

أنْذركم 6/19, 21/45.

تُنْذر 6/92, 7/2, 19/97, 28/46, 32/3, 35/18, 36/6 - 11, 42/7 (= iki kez).

تُنْذِرَهم 2/6, 36/10.

يُنْذر 18/2 - 4, 36/70, 40/15, 46/12.

لِيُنْذِرَكم 7/63 - 69.

لِيُنْذِرُوا 9/122.

يُنْذِرُونكم 6/130, 39/71.

أنْذِرْ 6/51, 10/2, 14/44, 26/214, 71/1, 74/2.

أنْذِرْهم 19/39, 40/18.

أنْذِرُوا 16/2.

أُنْذِرَ 36/6.

أُنْذِرُوا 18/56, 46/3.

لِيُنْذَرُوا 14/52.

يُنْذَرُون 21/45.

مُنْذِرٌ 13/7, 38/4 - 65, 50/2, 79/45.

مُنْذِرُون 26/208.

مُنْذِرِين 2/213, 4/165, 6/48, 18/56, 23/194, 27/92, 37/72, 44/3, 46/29.

مُنْذَرِين 10/73, 26/173, 27/58, 37/73 - 177.

d) النُّذْرُ Uyarma, sakındırma.

نُذْرَ 77/6 (= "Mazur görmek yahut uyarmak için...")

e) النَّذِيرُ Uyarma / Uyarıcı, sakındıran/ Kendisiyle uyarma yapılan (azap, musibet v.s.) Cemisi: نُذُرٌ

نَذِير Uyarıcı: 5/19 (= iki kez), 7/184 - 188, 11/2 - 12 - 25, 15/89, 22/49, 26/115, 28/46, 29/50, 32/3, 34/34 - 44 - 46, 35/23 - 24 - 37 - 42 (= iki kez), 38/70, 43/23, 46/9, 51/ 50 - 51, 53/56, 67/8 - 9 - 26, 71/2.

النَّذِير Uyarıcı: 15/89, 35/37.

نَذِير Aslı: نَذِيرى Uyarma yahut uyan (kendisiyle uyarma yapılan husus): 67/17

نَذِيرًا Uyarıcı: 2/119, 17/105, 25/1 - 7 - 51 - 56, 33/45, 34/28, 35/24, 41/4, 48/8; uyarma veya kendisiyle uyarma yapılan (cehennem ateşi): 74/36.

النُّذُر 10/101 (= Uyarıcılar, peygamberler veya uyarmalar yahut uyarı-

lar); uyarıcılar (peygamberler): 46/21; uyarmalar yahut uyarılar: 53/56, 54/5 - 23 - 33 - 36 - 41.

نُذُرِ Aslı: نُذُرى Uyarmalar yahut uyarılar, muhtıralar: 54/16 -18 - 21 - 30 - 37 - 39.

1487 — نزع — 20

a) نَزَعَ يَنْزِعُ نَزْعًا Sökmek/Çekmek, çıkarmak / Dolu dizgin gitmek. İsm-i faili: نَازِعٌ müennesi: نَازِعَةٌ müennesin cemisi: نَازِعَاتٌ

نَزَعَ Çıkarmak: 7/108, 26/33.

نَزَعْنا Çekip çıkarmak: 7/43, 15/47; çekip almak, çıkarmak: 28/75.

نَزَعْناهم Çekip almak: 11/9.

تَنْزِعُ Çekip almak: 3/26; çekmek, sürüklemek: 54/20.

لَنَنْزِعَنَّ Çekip almak, çıkarmak: 19/69.

يَنْزِعُ Çekip almak, soymak: 7/27.

النَّازِعَات 79/1 (= Kâfirlerin ruhlarını söke söke alan melekler veya yay çekip ok atan savaşçılar yahut düşman üzerine dolu dizgin koşuşan savaş atları).

b) نَزَّاعَةٌ Mübalağa sigası: Çokça soyan, soyup atan.

نَزَّاعَةً 70/16 (= Soyup atan, yakıp kavuran)

c) نَازَعَ يُنَازِعُ Niza' etmek, çekişmek.

يُنَازِعُنَّكَ 22/67.

d) تَنَازَعَ يَتَنَازَعُ İhtilafa düşmek, birbiriyle çekişmek / Çekişmeye sunmak / Çekiştirmek.

تَنَازَعْتُمْ Anlaşmazlığa düşmek: 3/152, 4/59, 8/43.

فَتَنَازَعُوا Çekişmeye sunmak, birbiriyle istişare yapmak: 20/62.

تَنَازَعُوا Aslı: تَتَنَازَعُوا Birbiriyle çekişmek, ihtilafa düşmek: 8/46.

يَتَنَازَعُونَ Çekişmeye sunmak, birbiriyle istişare etmek: 18/21; çekiştirmek: 52/23.

1488 — نزغ — 6

نَزَغَ يَنْزَغُ نَزْغًا Dürtüklemek, yellemek

نَزَغَ بَيْنَ Ara bozmak. النَّزْغُ Vesvese, dürtük.

نَزْغٌ 12/100 (= Arasını açmak, ara bozmak).

يَنْزَغُ 17/53 (= Arasını açmak, ara bozuculuk yapmak).

يَنْزَغَنَّكَ Dürtüklemek (vesvese vermek, nefse hoş göstermek): 7/200, 41/36.

نَزْغٌ Dürtükleme (vesvese verme) yahut dürtük (vesvese): 7/200, 41/36.

1489 — نزف — 2

a) نُزِفَ يَنْزَفُ نَزْفًا Sarhoş olmak

يَنْزِفُونَ Sarhoş olmak: 37/47.

b) أَنْزَفَ يُنْزِفُ Tükenmek / Sarhoş olmak.

يُنْزِفُونَ Sarhoş olmak: 59/19 (= Yahut içkileri tükenmek, içkisiz kalmak)

1490 — نزل — 293

a) نَزَلَ يَنْزِلُ نُزُولًا İnmek

نَزَلَ 17/105, 26/193, 37/177, 57/16.

يَنْزِلُ 34/2, 57/4.

b) المَنْزِلُ Menzil, yörünge. Cemisi: مَنَازِلُ

مَنَازِلَ Menzıller, yörüngeler: 10/5, 36/39.

c) نَزْلَةٌ Bir iniş / Bir defa.

نَزْلَةً Bir defa: 53/13.

d) نَزَّلَ يُنَزِّلُ تَنْزِيلًا İndirmek. İsm-i faili: مُنَزِّلٌ İsm-i mef'ulü: مُنَزَّلٌ

نُزِّلَ 2/176, 3/3, 4/136 - 140, 7/71 - 196, 25/1, 29/63, 39/23, 44/11, 47/26, 67/9.

نَزَّلْنَا 2/23, 4/47, 6/7 - 111, 15/9, 18/89, 17/95, 20/80, 50/9, 76/23.

نَزَّلْنَاه 17/106, 26/198.

نَزَّلَه 2/97, 16/102.

تُنَزَّلَ 4/153, 17/93.

نُنَزِّل 15/8, 17/82, 26/4.

نُنَزِّلُه 15/21.

يُنَزِّل 2/90, 3/151, 5/112, 6/27 - 81, 7/32, 8/11, 16/2 - 101, 22/71, 24/43, 30/24, 31/34, 40/13, 42/27 - 28, 57/9.

نُزِّلَ 6/37, 15/6, 16/44, 25/25 - 32, 43/31, 47/2.

نُزِّلَتْ 47/20.

تُنَزَّل 3/93, 9/64.

يُنَزَّل 2/105, 5/101, 30/49.

تَنْزِيل İndirilen manasında: 26/192, 36/5, 41/2 - 42, 56/80, 69/43; indirme, indirilme: 32/2, 39/1, 40/2, 45/2, 46/2.

تَنْزِيلًا 17/106, 20/4, 25/25, 76/23.

مُنَزِّلُها 5/115.

مُنَزِّل 6/114.

e) أَنْزَلَ يُنْزِلُ اِنْزَالًا İndirmek. (Allah'ın, nimetlerinden yahut nikmetlerinden birisini indirmesi demek, onu yaratması veya göndermesi demektir. Bu husus şöyle izah edilmiştir: Bu gibi şeyler; yağmur, güneş ışınları gibi semavi sebeplere bakar. Yahut bunlar levh-i mahfuzda takdir edilmiş ve yazılmış olup; bunların izharı = ortaya çıkarılması ile müekkel melekler, bunları aşağı âleme indirirler ki, bu izahla indirme hususu onlara nisbet edilmiş olur. Büyük baş hayvanların, demirin, elbisenin indirilmesi insanların istifadelerine arz ve insanları onlardan istifadeye sevketmek içindir. Mesela elbise, pamuk v.b. nebatattan elde edilmektedir. Bunların teşekkülüne sebep olanlardan birisi semavî bir sebeptir ki, o da yağmurdur. Bu bitkilerin hepsi de yağmura muhtaçtırlar. Mizanın = terazinin veya adaletle iş görmenin, ölçü ve tartıya riâyetin indirilmesi de; insanları buna sevk veya indirilen semavî kitaplarda bunun emredilmesidir. Misafiri indirmekten murad da, onu ağırlamaktır.) İsm-i faili: مُنْزِل cemisi: مُنْزِلِين مُنْزِلُون İsm-i mef'ulü: مُنْزَل cemisi: مُنْزَلِين مُنْزَلُون

أَنْزَلَ 2/22 - 90 - 91 - 164 - 170 - 174 - 213 - 231, 3/3 - 4 - 7 - 154, 4/61 - 113 - 136 - 166, 5/44 - 45 - 47 (= iki kez) - 48 - 49 (= iki kez) - 104, 6/91 (= iki kez) - 93 - 99 - 114, 9/26 - 97, 10/59, 12/40, 13/17, 14/32, 16/10 - 24 - 30 - 65, 17/102, 18/1, 20/53, 22/63, 23/24, 27/60, 31/21, 33/26, 35/27, 36/15, 39/6 - 21, 41/14, 42/15 - 17, 45/5, 47/9, 53/23, 65/10; nimetin indirilmesidir: 3/154, 9/26 - 40, 39/6, 48/4 -18 - 26.

أَنْزَلْتُ 2/41, 3/53; nimetin indirilmesi: 28/24.

أَنْزَلْتُمُوه 56/89.

أَنْزَلْنا 2/57 - 59 - 99 - 159, 4/105 - 174, 5/44 - 48, 6/8, 7/57 - 160, 8/41, 10/94, 15/22 - 90, 16/44 - 64, 20/2, 21/10, 22/5, 23/18, 24/1 - 34 - 46, 25/48, 29/47 - 51, 30/35, 31/10, 36/28, 39/2 - 41, 41/39, 58/5, 59/21, 64/8, 78/14; yaratmak: 7/26 (= İndirmekle tabir edilmiştir. Çünkü elbisenin tedariki, en başta semavi düzenlemelerle başlar. Yahut elbise, aslı itibariyle yağmurdan neş'et eden nebata dayanmaktadır.) 57/25 (= Demirin

indirilmesi yaratılmasıdır, denmiştir; terazinin yahut adalete riâyetin indirilmesi, semavî kitaplarda bununla emredilmesi veya insanları buna sevketmekdir... iki kez varid olmuştur.)

أَنْزَلْنَاه 6/92 - 155, 10/24, 12/2, 13/37, 14/1, 17/105, 18/45, 20/113, 21/50, 22/16, 38/29, 44/3, 97/1.

أَنْزَلْنَاها 24/1.

أَنْزَلَه 4/166, 25/6, 65/5.

سأُنْزِلُ 6/93.

أَنْزِلْ 5/114.

أَنْزِلْنِى 23/29 (= Ağırlamak)

أُنْزِلَ 2/4 (= iki kez) - 91 - 102 - 136 (= iki kez) - 185 - 285, 3/72 - 84 (= iki kez) - 199 (= iki kez), 4/ 60 (= iki kez) - 162 (= iki kez), 5/59 (= İki kez) - 64 - 66 - 67 - 68 (= iki kez) - 81 - 83, 6/8 - 156 - 157, 7/2 - 3 - 157, 10/20, 11/12 - 14, 13/1 - 7 - 19 - 27 - 36, 25/7 - 21, 29/46 (= iki kez) - 50, 34/6, 38/8, 39/55, 46/30.

أُنْزِلْتُ 3/65, 9/86 - 124 - 127, 28/87, 47/20.

مُنْزِلُون 29/34.

المُنْزِلُون 56/69.

مُنْزِلِين 36/28.

المُنْزِلِين 12/59, 23/29 (= Ağırlayanlar).

مُنْزِلِينَ 3/124.

f) مُنْزَل İndirme, indiriliş / indirme yeri.

مُنْزَلًا İndirilış (ağırlanma), indirme (ağırlama), yahut indirme yeri (ağırlama yeri): 23/29.

g) تَنَزَّلَ يَتَنَزَّلُ İnmek (Bu iniş, yavaş yavaş –tedricî– bir inıştir, denmektedir.) / باء harf-ı cerri ile: indirmek.

(Allah'ın emrinin semalara ve arza inmesı demek, yaratmasının ve fiillerinin zahir olması = açığa çıkması demektır.)

تَنَزَّلْتْ 26/210.

تَتَنَزَّلُ 41/30.

تَنَزَّلُ Aslı: تَتَنَزَّلُ 26/221 - 222, 97/4.

نَتَنَزَّلُ 19/64.

يَتَنَزَّلُ 65/12.

h) النُّزُل Menzil, misafir ağırlama yeri, misafir için hazırlanan yemek v.s. (ziyafet), konaklama yeri.

فَنُزُلٌ Menzil, ziyafet, ağırlama yeri, konaklama yeri: 56/93.

نُزُلًا Menzil, ziyafet, ağırlama yeri, konaklama yeri: 3/198, 18/102 - 107, 32/19, 37/62, 41/32.

نُزُلُهم 56/56 (= Yukarıdaki manalar ile).

النسيء Cehennemin, kâfirlerin konaklama ve ağırlanma yeri olması ve onlar için hazırlanmış bir ziyafet olması şeklindeki beyan, kâfirleri alaya almak için varid olmuştur.

2 — نسأ — 1491

النَّسِيءُ Erteleme, ertelenen husus. (Cahiliye arapları, üç haram ay olan zilkade, zilhicce ve muharremin peşpeşe gelmesini meşakkatli bulurlardı. Zira bu aylarda savaş yapmaları yasaktı. Oysa ki savaş, onların geçim kaynaklarından biriydi. Bu durum karşısında onların reislerinden bazısı –Mina'dan indikleri vakit– muharrem ayının helal ay kılınıp, bedelinde safer ayının haram kılınmasını kararlaştırırdı. Bu ise muharrem ayının haram oluşunu erteleme yahut muharrem ayının haram oluşu ertelenmiş demekti... Bazı tefsirciler de bu ertelemenin kameri seneye, yani ay senesine birkaç gün eklemek sûretiyle şemsî seneye –güneş senesine– muadil getir-

mekle yapıldığı görüşündedirler. Zira böylece hac zamanı hep aynı mevsime denk gelmekteydi... Bazıları da şu görüştedir.- Bazı ayları kamerî senelerin bir kısmına eklemek sûretiyle, şemsî senelerle kamerî seneleri denkleştirmek...)

النَّسِيءُ Erteleme, ertelenen: 9/37.

b) المِنْسَأَة Değnek.

مِنْسَأَتَه 34/14.

3 — نسب — 1492

النَّسَبُ Nesep (soy), akrabalık, soy bağı / Ana-babada yahut ikisinden birinde birleşmek sûretiyle akrabalık. Cemisi: أَنْسَابٌ

نَسَبًا 25/54 (= Ana-babada veya ikisinden birinde birleşmek sûretiyle akrabalık yahut nesep = soy sahipleri olan erkekler), 37/158 (= Akrabalık, soy bağı)

أَنْسَابَ Akrabalıklar, soy bağları: 23/101.

4 — نسخ — 1493

a) نَسَخَ يَنْسَخُ نَسْخًا Nesh etmek (izale etmek, iptal etmek, kaldırmak) / Yazmak / Nüshasını çıkartmak.

نَنْسَخْ İptal etmek, kaldırmak: 2/106.

فَيَنْسَخُ İptal etmek, kaldırmak: 22/52.

b) النُّسْخَةُ Nüsha.

نُسْخَتِهَا 7/154 (= Levhaların Levh-i Mahfuzda yazılı olan asıl nüshası veya levhaların içindeki yazı ki, Levh-i Mahfuz'dakine muvafıktır. Yahut da levhalardaki, Musa Aleyhisselâm'a imlâ edilenlere muvafık olan yazı.).

c) اسْتَنْسَخَ يَسْتَنْسِخُ Yazmak, nüshasını çıkartmak / Yazılmasını yahut nüshasının çıkarılmasını istemek / Yazılmasını veya nüshasının çıkarılmasını emretmek (yazdırmak, nüshasını çıkarttırmak).

نَسْتَنْسِخُ Yukarıdaki bütün manalar verilmiştir: 45/29 (= Yazmak veya yazılmasını istemek yahut yazdırmak).

5 — نسف — 1494

نَسَفَ يَنْسِفُ نَسْفًا Kökünden sökmek, yolmak, temelinden oynatmak, savurmak, dağıtmak, uçurmak, süpürmek.

لَنَنْسِفَنَّ Savurmak, saçmak: 20/97.

يَنْسِفُهَا Temelinden oynatmak veya savurmak: 20/105.

نُسِفَتْ Temelinden oynatılmak veya savurulmak: 77/10.

نَسْفًا Savurmak: 20/97; temelinden oynatmak, kaldırmak veya savurmak: 20/105.

2 — نسك — 1490

a) نَاسِكٌ İsm-i fail: Kurban kesen, ibadette bulunan, bayram yapan. Cemisi: نَاسِكُون

نَاسِكُوه 22/67 (= âyette geçen مَنْسَكًا lafzı masdar manasında ise, bu terkib kurban kesenler yahut ibadette bulunanlar veyahut bayram yapanlar manasındadır. Eğer masdar manasında olmayıp, mekan ifade ediyorsa; bu terkib, kurban kesme yerinde kurban kesenler veya ibadet yerinde ibadette bulunanlar manasındadır.).

b) النَّسِيكَة Kurbanlık hayvan, النُّسُك Kurbanlık hayvan / İbadet / Hacca ait amel / النَّسِيكَة 'nin cemisi: Kurbanlık hayvanlar.

نُسُك Kurbanlık hayvan yahut kurbanlık hayvanlar: 2/196.

نُسُكِي İbadet yahut hacdaki amel = hacca ait vazife: 6/162

نِساؤكم 2/223.

نِسائكم 2/187, 4/15 - 23 (= iki kez), 65/4.

نِسائهم 2/226, 58/2 - 3.

نِسائهنّ 24/31, 33/55.

45 — نسى — 1498

a) نَسِيَ يَنْسَى نَسْيًا نِسْيانًا Unutmak / Hatırından çıkarmak /Terk etmek, hatırına getirmemek / Unutulmuş gibi muamele yapmak. İsm-i mef'ulü: مَنْسِيٌّ

نَسِيَ Hatırdan çıkarmak: 18/57, 20/115, 36/78, 39/8; unutmak: 20/88 (= Hz. Musa hakkında: İlâhını unuttu da, şaşkın şaşkın gidip Tur dağında ilâhını arıyor, demişlerdir. Yahut mana şöyledir: "Böylece Samiri, Hz. Musa'nın dinini terk etmiş oldu.")

نَسُوا Terk etmek, hatıra getirmemek: 5/13 - 14, 6/44, 7/51 - 165, 9/67, 25/18, 38/26, 59/19.

نَسُوه Terk etmek, hatıra getirmemek: 7/53, hatırdan çıkarmak: 58/6.

نَسِيا Unutmak: 18/61.

نَسِيتَ Unutmak: 18/24 - 63 - 73.

نَسِيتُم Terk etmek, hatıra getirmemek: 32/14, 45/34.

فَنَسِيتُها Terk etmek, hatıra getirmemek: 20/126.

نَسِينا Terk etmek, hatıra getirmemek veya hatırdan çıkarmak: 2/286.

نَسِيناكم Unutulmuş gibi muamele etmek (cezalandırmaya terk etmek): 32/14.

فَنَسِيَهُم (Hukukullahı terk etmeleri sebebıyle Allah'ın onlara unutulmuş, rahmet cihetiyle mühmel bırakılmış kimseler gibi muamele etmesi): 9/67.

c) المَنْسَكُ Kurban kesme, kurban kesme yeri / İbadet, ibadet yeri / Bayram / Hacca ait vazife; hacdaki ibadet yeri., (Arafat, Mina... v.s.). Cemisi: مَنَاسِكُ

مَنْسَكًا Kurban kesme veya kurban kesme yeri, yahut ibadet veya ibadet yeri, yahut da bayram: 22/34 - 67.

مَناسككم Hacca ait vazifeler: 2/200.

مَناسكَنا Hacdaki ibadet mevkileri: 2/128.

4 — نسل — 1496

a) نَسَلَ يَنْسِلُ نَسْلًا نَسَلانًا Koşturmak.

يَنْسِلُون 21/96 (= saldırmak), 36/51.

b) النَّسْلُ Nesil, soy.

النَّسْلَ 2/205.

نَسْلَة 32/8.

59 — نسو — 1497

a) النِّسْوَةُ Kadınlar. (Kızları da içine alan bir ifadedir.).

نِسْوَة 12/30.

النِّسْوَة 12/50.

b) النِّساءُ Kadınlar. (Cümledeki kullanılışına bağlı olarak karılar, hanımlar manası da verilebilir. Yine cümledeki yerine göre kızlar manasına, bazen de manaca kadınlar ve kızları ifade eden dişiler manasına gelir. Kadınlar dendiği zaman, kızlara da şamil olmuş olur.).

نساء 3/42, 4/1 - 11 - 176, 33/30 - 32 - 59, 48/25, 49/11 (= iki kez).

النِّساء 2/222 - 231 - 232 - 235 - 236, 3/14, 4/3 - 4 - 7 - 19 - 22 - 24 - 32 - 34 - 43 - 75 - 98 -127 (= iki kez) - 129, 5/6, 7/81, 24/31 - 60, 27/55, 33/32 - 52, 65/1.

نِساءكم 2/49, 3/61, 7/141, 14/6.

نِساءنا 3/61.

نِساءهم 7/127, 28/4, 40/25.

تَنْسَ Terk etmek, hatıra getirmemek: 28/77.

تَنْسَى Unutmak: 87/6.

تَنْسَوْا Terk etmek, hatıra getirmemek: 2/237.

تَنْسَوْنَ Terk etmek, hatıra getirmemek: 2/44, 6/41.

تَنْسَاكم Unutulmuş muamelesi yapmak: 45/34.

تَنْسَاهم Unutulmuş muamelesi yapmak: 7/51.

يَنْسَى Unutmak: 20/52.

تُنْسَى Unutulmuş muamelesi yapılmak: 20/126.

مَنْسِيًّا Unutulan: 19/23.

b) النَّسْيُ Değersiz eşya.

نَسْيًا 19/23.

c) النَّسِيُّ Mübalağa sigasi: Unutkan.

نَسِيًّا 19/64.

d) أَنْسَا يُنْسِي Unutturmak / Terk ettirmek, hatırlatmamak / Hatırdan çıkartmak.

أَنْسَوْن Terk ettirmek, hatırlatmamak: 23/110.

أَنْسَانِيهُ Terk ettirmek, hatırlatmamak: 18/63.

فَأَنْسَاه Terk ettirmek, hatırlatmamak: 12/42.

فَأَنْسَاهم Terk ettırmek, hatırlatmamak: 58/19, 59/19.

نُنْسِهَا Unutturmak, hafızalardan silmek: 2/106.

يُنْسِيَنَّك Hatırdan çıkartmak: 6/68.

1499 — نشأ — 28

a) النَّشْأَةُ Diriliş. النَّشْأَةُ الأُولَى = ilk diriliş: Dünya hayatı, dünyadaki canlılık. النَّشْأَةُ الأُخْرَى yahut النَّشْأَةُ اللآخِرَةُ Öldükten sonra dirilme, âhiret hayatı.

النَّشْأَةَ 29/20, 53/47, 56/62.

b) النَّاشِئَةُ Ism-i fail: Kalkan.

نَاشِئَةُ اللَّيْل Gece ibadete kalkan / Gece ibadete kalkma / Gecenin başlangıcı, gecenin ilk saati / Gece saatleri, gece vakti.

نَاشِئَة Yukarıdaki manalarla izah edilmiştir: 73/6.

c) نَشَّأَ يُنَشِّئُ Büyütmek, yetiştirmek.

يُنَشَّأُ 43/18.

d) أَنْشَأَ يُنْشِئُ إِنْشَاء İcad etmek, meydana getirmek, yaratmak / Kaldırmak / Teşkil etmek, hazır etmek. İsm-i faili: مُنْشِئ cemisi: مُنْشِئُون İsm-i mef'ulü: مُنْشَأ müennesi: مُنْشَأَة müennesin cemisi: مُنْشَآت

المُنْشَآت Yelkenliler.

أَنْشَأَ Yaratmak: 6/141, 23/78.

أَنْشَأْتُم Yaratmak: 56/72.

أَنْشَأَكم Yaratmak: 6/98 - 133, 11/61, 53/32, 67/23.

أَنْشَأْنَا Yaratmak: 6/6, 21/11, 23/19 - 31 - 42, 28/45.

أَنْشَأْنَاه Yaratmak: 23/14.

أَنْشَأْنَاهن Yaratmak: 56/35.

أَنْشَأَهَا Yaratmak: 36/79.

نُنْشِئَكم Yaratmak: 56/61.

يُنْشِئُ Teşkil etmek, hazır etmek, kaldırmak (havada tutmak): 13/12; yaratmak (diriltmek): 29/20.

إِنْشَاء 56/35 (= yaratma).

المُنْشِئُون Yaratıcılar: 56/72.

المُنْشَآت Yelkenliler (yelkenli gemiler): 55/24.

1500 — نشر — 21

a) نَشَرَ يَنْشُرُ نَشْرًا Yaymak, neşretmek, yayınlamak, açmak /

فانْتَشِرُوا 33/53 (= Dağılmak). 62/10 (= Dağılmak, gezip dolaşmak, maişet = geçim tedariki için çalışmak).

مُنْتَشِرٌ Dağılan, etrafa yayılan: 54/7.

5 — نشز — 1501

a) نَشَزَ يَنْشِزُ نُشُوزًا Huysuzluk etmek, geçimsizlik çıkarmak / Kalkmak.

انْشُزُوا Kalkmak: 58/11 (= iki kez).

نُشُوزًا Geçimsizlik çıkarma: 4/128.

نُشُوزَهُنَّ Huysuzluk etme, itaat etmeme: 4/34.

b) أَنْشَزَ يُنْشِزُ اِنْشَازًا Beslemek, birleştirmek, iskeletini kurmak.

نُنْشِزُهَا Birleştirmek, iskeletini kurmak: 2/259.

2 — نشط — 1502

نَشَطَ يَنْشِطُ نَشْطًا Çekip almak / Çıkmak, atlamak, atılmak. İsm-i faili: نَاشِطٌ müennesi: نَاشِطَةٌ müennesin cemisi: نَاشِطَاتٌ

نَشْطًا Çekip almak, çıkmak, atılmak: 79/2.

النَّاشِطَاتِ 79/2 (= Ruhları çekip alan melekler yahut cihadda İslam yurdundan, kâfirlerin yurduna dolu dizgin atılan, harbe katılan savaş atları, yahut bir burçtan çıkıp diğer burca giren yıldızlar.).

32 — نصب — 1503

a) نَصَبَ يَنْصِبُ نَصْبًا Dikmek.

نُصِبَتْ 88/19.

b) نَصِبَ يَنْصَبُ نَصَبًا Yorulmak, bitkin düşmek / İşe sarılmak. İsm-i faili: نَاصِبٌ نَاصِبَةٌ

فَانْصَبْ İbadete sarılmak (ibadetle meşgul olmak): 94/7.

نَشَزَ يَنْشُزُ نُشُوزًا Dirilmek, (uyanıp ayağa) kalkmak. İsm-i faili: نَاشِزٌ müennesi: نَاشِزَةٌ müennesin cemisi: نَاشِزَاتٌ İsm-i mef'ulü: مَنْشُوزٌ

يَنْشُرُ Yaymak, nail kılmak: 18/16; etrafa yaymak: 42/28.

نُشِرَتْ Açılmak: 81/10.

نَشْرًا (Kanatları) açmak (veya kıyamet günü amel defterlerini açmak), (dini) neşretmek, (bulutları) yaymak manaları verilmiştir: 77/3.

النُّشُورُ (Öldükten sonra tekrar dirilip ayağa) kalkma: 35/9, 67/15.

نُشُورًا (Öldükten sonra tekrar dirilip ayağa) kalkma: 25/3 - 40; (uyanık olma ve) kalkıp işe girişme zamanı: 25/47.

النَّاشِرَاتِ 77/3 (= Kanatlarını açan veya amel defterlerini açan melekler, yahut bulutları yayan rüzgârlar, yahut şeriatları yayan = neşreden peygamberler.).

مَنْشُور Açılmış: 52/3.

مَنْشُورًا Açılmış: 17/13.

b) مُنَشَّرَةً İsm-i mef'ul: İyice açılmış.

مُنَشَّرَةٌ 74/52.

c) أَنْشَرَ يُنْشِرُ (Ölüyü) diriltmek/ Bitki çıkartmak, nebatata kavuşturmak. İsm-i mef'ulü: مُنْشَرٌ cemisi: مُنْشَرُونَ مُنْشَرِينَ

أَنْشَرْنَا Nebatata kavuşturmak: 43/11.

أَنْشَرَهُ Diriltmek: 80/22.

يُنْشِرُونَ Diriltmek: 21/21.

مُنْشَرِينَ Diriltilenler: 44/35.

d) انْتَشَرَ يَنْتَشِرُ Dağılmak, yayılmak. İsm-i failli: مُنْتَشِرٌ

تَنْتَشِرُونَ Dağılmak (gezip dolaşmak, rızık peşinde koşturmak): 30/20.

نَصَبٌ Yorgunluk, bitkinlik: 9/120, 15/48; 35/35.

نَصَبًا Yorgunluk, bitkinlik: 18/62.

نَاصِبَة Yorgun, bitkin: 88/3.

c) النُّصُبُ Dert, hastalık, belâ, bitkinlik verici husus.

بِنُصْب 38/41.

d) لنُّصُبُ (Taştan yapılma) put / Dikili taş, âbide / Yol gösterici (levha, direk, tabela) Cemisi: أَنْصَاب

نُصُب Put veya dikili taş, âbide yahut yol gösteren ve hedefi tayin eden (direk v.s.): 70/43.

النُّصُب Put: 5/3.

الأَنْصَابُ Putlar: 5/90.

e) النَّصِيبُ Nasip: Hisse, pay.

نَصِيب 2/202, 4/7 (= iki kez) - 32 (= iki kez) - 53 - 85 - 141, 42/20.

نَصِيبًا 3/23, 4/7 - 44 - 51 - 118, 6/136, 16/56, 40/47.

نَصِيبك 28/77.

نَصِيبَهُم 4/33, 7/37, 11/109.

1504 — نصت — 2

انْصَتَ يُنْصِتُ Susup dinlemek.

أَنْصِتُوا 7/204, 46/29.

1505 — نصح — 13

a) نَصَحَ يَنْصَحُ نُصْحًا نَصِيحَة Nasihat etmek, öğüt vermek / İyiliğini istemek / Sadık kalmak. İsm-i faili: نَاصِحٌ cemisi: نَاصِحُون نَاصِحِين

نَصَحْتُ Nasihat etmek; iyiliklerini istemek: 7/79 - 93.

نَصَحُوا Sadık kalmak: 9/91 (= Allah'ın emir ve nehiylerine riâyet etmek; razı olduğu şeyleri yapıp, razı olmadığı şeylerden kaçınmak. Rasulullah'ın peygamberliğini tasdik edip; getirdiği, ortaya koyduğu hususları kabul ederek, Onun ahlakıyla ahlaklanmak...)

اَنْصَحُ Nasihat etmek, iyiliklerini istemek: 7/62, 11/34.

نُصْحِي Nasihat: 11/34.

نَاصِحٌ Nasihat eden, iyiliklerini isteyen: 7/68.

نَاصِحُون İyiliğini isteyenler: 12/11, 28/12 (= Güzelce yetiştirecek olanlar).

النَّاصِحِين Nasihat edenler: 7/21 (= iyiliklerini isteyenler) - 79, 28/20 (= iyiliğini isteyenler).

b) النُّصُوحُ Çok hâlis, safi, التَّوْبَةُ النَّصُوحُ Hâlis tevbe; bir daha hiç günah işlememek üzere yapılan tevbe; tevbe edenin, kötülüklerden uzak kalarak yaptığı tevbe; günah kirlerini temizleyen, günahlardan meydana gelen maddî ve manevî yaraları tedavi eden tevbe.

نُصُوحًا Yukarıdaki manalarla izah edilmiştir: 66/8.

1506 — نصر — 158

a) نَصَرَ يَنْصُرُ نَصْرًا Yardım etmek. (Allah'a yardım etmekten murad, O'nun dinini ve şeriatını korumak ve bu hususta elden gelen gayreti sarfetmek olup, mecazdır. Kâfirlerin ilahlarına yardımda bulunmaları ise, ilâhlarına eziyet edilmesinin önüne geçmeleri ve ilâhları hakkındaki akidelerini te'yid ve muhafaza etmeleridir.) Bu fiil مِن harf-i cerri ile birlikte zikredildiği vakit kurtarmak manasına gelir.

İsm-i faili: نَاصِرٌ cemisi: نَاصِرِين نَاصِرُون

İsm-i mef'ulü: مَنْصُورٌ cemisi: مَنْصُورُون

نَصْرِكُم 3/123, 9/25.

نَصَرْنَاه 21/77 (= Kurtarmak).

نَصَرْنَاهُم 37/116.

نَصَرَه 9/40.

نَصرِهم 22/39, 36/75.
نَاصِر 47/13, 86/10.
نَاصِرًا 72/24.
نَاصِرين 3/22 - 56 - 91 - 150, 16/37, 29/25, 30/29, 45/34.
مَنْصُورًا 17/33.
المَنْصُورُون 37/172.

b) النَّصِيرُ Mübalağa sîgasi: Çok yardım eden, yardımsever / مِنْ harf-i cerri ile: Kurtarıcı. Cemisi:

الأَنْصَارُ . أَنْصَارٌ = Ensar: Medine halkından olan, Peygamber Efendimize (SAV) yardımda bulunup, muhacirleri barındıran Evs ve Hazreç kabileleri.

نَصِير 2/107 - 120 (= Kurtarıcı) 9/74 - 116, 22/71, 29/22, 35/37, 42/8 - 31.
النَّصِيرُ 8/40, 22/78.
نَصِيرًا 4/45 - 52 - 75 - 89 - 123 (= cezadan kurtarıcı) - 145 (= Ateşten kurtarıcı; car ile mecrur mahzuftur.) - 173 (= Azaptan kurtarıcı), 17/75 - 80, 25/31, 33/17 - (= Kurtarıcı) - 65 (= Ateşten kurtarıcı), 48/22.
أَنْصَار Yardımcılar: 2/270, 3/52 - 192, 5/72, 61/14 (= iki kez).
الأَنْصَارُ Ensar: 9/100 - 117.
أَنْصَارًا 71/25 (= Ateşten kurtarıcılar).
أَنْصَارِى Yardımcılar: 3/52, 61/14.

c) تَنَاصَرَ يَتَنَاصَرُ Yardımlaşmak.
تَنَاصَرُون Aslı: تَتَنَاصَرُون 37/25.

d) انْتَصَرَ يَنْتَصِرُ İntikam almak /Hakkını almak / Korunmak, çekilmek, çekinmek. İsm-i fail: مُنْتَصِرٌ cemisi: مُنْتَصِرِين مُنْتَصِرُون

انْتَصَرَ Hakkını almak (ödeşmek): 42/41; intikam almak: 47/4.

نَصَرَهم 46/28.
نَصَرُوا 8/72 - 74.
نَصَرُوه 7/157.
نَصَرُوهم 59/12.
لَتَنْصُرُنَّه 3/81.
تَنْصُرُوا 47/7.
تَنْصُرُوه 9/40.
لَنَنْصُرَ 40/51.
لَتُنْصَرُنَّكم 59/11.
يَنْصُرُ 30/5.
يَنْصُرُكَ 48/3.
يَنْصُرْكم 3/160 (= iki kez), 9/14, 47/7, 67/20.
لَيَنْصُرَنَّ 22/40.
يَنْصُرْنَا 40/29.
لَيَنْصُرُنَّه 22/60.
يَنْصُرُنِى Kurtarmak: 11/30 - 63.
يَنْصُرُه 22/15 - 40, 57/25.
يَنْصُرُون 7/192 -197, 59/8.
يَنْصُرُونكم 26/93.
يَنْصُرُونه 18/43, 28/81.
يَنْصُرُونهم 42/46, 59/12.
انْصُرْنا 2/250 - 286, 3/147.
انْصُرْنِى 23/26 - 39, 29/30.
انْصُرُوا 21/68.
تُنْصَرُون 11/113, 23/65, 39/54.
يُنْصَرُون 2/48 - 86 - 123, 3/111, 21/39, 28/41, 36/74, 41/16, 44/41, 52/46, 59/12.
نَصْر 2/214 (= ikı kez), 21/43, 29/10, 30/5 - 47, 61/13,110/1.
النَّصْرُ 3/126, 8/10 - 72.
نَصْرًا 7/192, 25/19, 48/3.
نَصْرَكم 7/197.
نَصْرُنا 6/34, 12/110.
بِنَصْرِه 3/13, 8/26 - 62

نَضِجَتْ 4/56.

1510 — نضخ — 1

نَضَّاخَة Coşkun, çok fışkıran. Tesniyesi: نَضَّاخَتَانِ

نَضَّاخَتَان Çok fışkıran: 55/66.

1511 — نضد — 3

a) نَضِيدٌ Üst üste dizilmiş, yığılmış / Birikinti, küme.

نَضِيدٌ 50/10 (= Birikinti halinde, küme küme).

b) مَنْضُودٌ İsm-i mef'ul: Üst üste yığılmış / Alt alta dizilmiş.

مَنْضُود Üst üste yığılmış, istif edilmiş: 11/82 (= Yahut arka arkaya düşen); alt alta dizili: 56/29 (= Tepelerinden aşağılarına doğru meyveleri dizilmiş muz ağaçları).

1512 — نضر — 3

a) النَّضْرَةُ Sevimlilik, sevinç, pırıltı, parlaklık, neş'e.

نَضْرَة Neş'e, sevinç: 76/11; pırıltı, sevinç, neş'e: 83/24.

b) نَاضِرَةٌ İsm-i fail: Sevimli, güleç yüzlü, pırıl pırıl parlayan, ışıl ışıl parıldayan, parlak, neş'eli.

نَاضِرَة Yukarıdaki manalar ile: 75/22.

1513 — نطح — 1

النَّطِيحَةُ Boynuzla öldürülmüş hayvan (süsülmekle veya toslanmakla ölen hayvan).

النَّطِيحَةُ 5/3 (= Boynuzlanmış).

1514 — نطف — 12

النُّطْفَةُ Meni, döl.

انْتَصَرُوا Hakkını almak (ödeşmek): 26/227.

تَنْتَصِرَان Korunmak, kaçınmak: 55/35.

يَنْتَصِرُون Korunmak, kaçınmak: 26/93, haklarını almak (ödeşmek): 42/39.

فانْتَصِرْ İntikam almak: 54/10.

مُنْتَصِرٌ Korunan, kaçınan: 54/44.

مُنْتَصِرًا Korunan, kaçınan: 18/43.

مُنْتَصِرِين Korunanlar, kaçınanlar: 28/81, 51/45.

e) اسْتَنْصَرَ fiili: Yardım istemek.

اسْتَنْصَرَه 28/18.

اسْتَنْصَرُوكم 8/72.

f) النَّصْرَانِى Hristiyan.

نَصْرَانِيًّا 3/67.

g) النَّصَارٰى Hristiyanlar.

نَصَارٰى 2/111 - 135 - 140, 5/14 - 82.

النَّصَارٰى 2/62 - 113 (= iki kez) - 120, 5/18 - 51 - 69, 9/30, 22/17.

1507 — نصف — 7

النِّصْفُ Yarı; ...نِصْفُ... yarısı.

نِصْفُ 2/237, 4/12 - 25 - 176.

النِّصْفُ 4/11.

نِصْفَه 73/3 - 20.

1508 — نصو — 4

النَّاصِيَةُ Kâkül, perçem. Cemisi: نَوَاصِى

نَاصِيَة 96/16.

النَّاصِيَة 96/15.

بِنَاصِيَتِها 11/56 (= Emre âmâde kılmak, dilediği şekilde idare ve tasarruf etmek demektir.).

بالنَّوَاصِى 55/41.

1509 — نضج — 1

نَضِجَ يَنْضَجُ نَضْجًا نُضْجًا Yanmak, kavrulmak.

نَظَرَ Bakmak: 9/127; bakmak, incelemek, gözden geçirmek: 37/88; bakmak, düşünmek: 74/21 (= Kur'ân hakkında düşünüp taşınmak) .

اُنْظُرْ Bakmak, gözle görmek: 7/143.

لِتَنْظُرَ Bakmak, görmek: 59/18 (âyette geçen mevsûle olmayıp da istifham için mezkur olmuş olursa, o takdirde mana: Bakmak, düşünmek, gözden geçirmektir.).

تَنْظُرُون Bakmak, görmek: 2/50 (= Batırma hadisesini görmek veya görebilmek, kör olmamak), 56/84 (= Can çekişen kimseye bakmak, hâlini görmek); bakmak, görmek yahut görebilmek: 2/55; görebilmek: 3/143.

نَنْظُرُ Bakmak: bilmek, görmek: 10/14; bakmak, araştırmak: 27/27 - 41.

يَنْظُرُ Bakmak, gözetmek: 3/77 (= merhamet etmek); bakmak, bilmek, görmek: 7/129; bakmak: 10/43, 18/19 (= yahut araştırmak); bakmak, düşünmek: 22/15, 78/40 (= gözden geçirmek), 80/24, 86/5; beklemek, gözlemek: 38/15.

يَنْظُرُوا Bakmak, düşünmek, araştırmak: 7/185, 12/109, 30/9, 35/44, 40/21 - 82, 47/10, 50/6 (= incelemek).

يَنْظُرُونَ Beklemek, gözlemek: 2/210, 6/158, 7/53, 16/33, 35/43, 36/49, 43/66, 47/18; bakmak: 7/198, 33/19, 47/20; bakmak, görmek: 8/6, 37/19, 39/68, 42/45, 51/44, 83/23 - 35; bakmak, düşünmek: 88/17.

انْظُرْ Bakmak, düşünmek: 2/259 (= üç kez), 4/50, 5/75 (= iki kez), 6/24 - 46 - 65, 7/84 - 103 - 143, 10/39 - 73, 17/21 - 48, 20/97, 25/9, 27/14 - 28 - 51, 28/40, 30/50, 37/73,

نُطْفَة 16/4, 18/37, 22/5, 23/13, 35/11, 36/77, 40/67, 53/46, 75/37, 76/2. 80/19.

النُّطْفَة 23/14.

1515 — نطق — 12

a) نَطَقَ يَنْطِقُ نُطْقًا مَنْطِقًا Konuşmak, söylemek.

تَنْطِقُون 37/92, 51/23.

يَنْطِقُ 23/62, 45/29, 53/3.

يَنْطِقُون 21/63 - 65, 27/85, 77/35.

b) المَنْطِقُ Konuşma / Kelam, söz.

مَنْطِقَ الطَّيْرِ = Kuşların kelamı: Kuş dili.

مَنْطِقَ Dil: 27/16.

c) أَنْطَقَ fiili: Konuşturmak, söyletmek / Göstertmek.

أَنْطَقَ Konuşturmak, söyletmek: 41/21 (= Konuşma kabiliyeti olan her şeyi ve herkesi konuşturmak, konuşma kudreti vermek. Yahut her şeyi istediği şekilde göstertmek, dilediği biçime sokmak.).

أَنْطَقْنَا Konuşturmak, söyletmek: 41/21 (= Yahut derileri, bu derilere sahip olanların dünyada iken işledikleri suçlara delâlet edebilecekleri vaziyetlere sokmak; derilerin üzerine onların işledikleri günahları hatırlatıcı alâmetler koyup, onlara göstertmek.) .

1516 — نظر — 129

a) نَظَرَ يَنْظُرُ نَظْرًا Bakmak, görebilmek, görmek / Görmek, bilmek / Dönmek, yönelmek / Yavaş olmak / Beklemek / Bakmak, düşünmek, ibret almak / iltifat etmek, ihsanda bulunmak, bakmak, gözetmek / Bakmak, incelemek, araştırmak. İsm-i faili: نَاظِرٌ cemisi: نَاظِرِين müennesi: نَاظِرَة نَاظِرُون

43/25; bakmak, düşünmek, tetkik etmek (incelemek): 37/102.

انْظُرْنا Dönmek, bakmak, yönelmek veya yavaş olmak, beklemek: 2/104, 4/46.

انْظُرُوا Bakmak, ibret almak: 3/137, 6/11 - 99, 7/86, 10/101,16/36, 27/69, 29/20, 30/42.

انْظُرُونا Bakmak, yönelmek yahut yavaş olmak, beklemek: 57/13.

انْظُرِى Bakmak, araştırmak, düşünmek: 27/33.

نَظَرَ Bakış: 47/20.

نَاظِرِين Bekleyenler, gözleyenler: 33/53.

النَّاظِرِين Bakanlar, görenler: 2/69, 7/108, 26/33; bakanlar, inceleyenler: 15/16.

نَاظِرَة Bakan, araştıran, bilen: 27/35; bakan (bakanlar): 75/23.

b) النَّظْرَةُ Bir bakış, bir kez inceleme (gözden geçirme).

نَظْرَةً Bir bakış (bir inceleme, gözden geçirme): 37/88.

c) انْظَرَ يُنْظِرُ Mühlet vermek, süre tanımak. İsm-i mef'ulü: مُنْظَرٌ cemisi: مُنْظَرِين مُنْظَرُون

تُنْظِرُونِ Aslı: تُنْظِرُونِى 7/195, 10/71, 11/55.

أَنْظِرْنِى 7/14, 15/36, 38/79.

يُنْظَرُونَ 2/162, 3/88, 6/8, 16/85, 21/40, 32/29.

مُنْظَرُونَ 26/203.

مُنْظَرِينَ 15/8, 44/29.

الْمُنْظَرِينَ 7/15, 15/37, 38/80.

d) انْتَظَرَ يَنْتَظِرُ = Beklemek, gözlemek.

İsm-i faili: مُنْتَظِرٌ cemisi: مُنْتَظِرِين مُنْتَظِرُون

يَنْتَظِرُ 33/23.

يَنْتَظِرُونَ 10/102.

انْتَظِرْ 32/30.

انْتَظِرُوا 6/158, 7/71, 10/20 - 102, 11/122.

مُنْتَظِرُون 6/158,11/122, 32/30.

الْمُنْتَظِرِين 7/71,10/20 - 102.

e) النُّظِرَةُ Mühlet verme, te'hir, erteleme.

فَنَظِرَةٌ 2/280.

4 — نعج — 1517

نَعْجَةٌ Koyun. Cemisi: نِعَاجٌ نَعَجَاتٌ

نَعْجَة 38/23 (= iki kez).

نَعْجَتِك 38/24.

نِعَاجِه 38/24.

2 — نعس — 1518

النُّعَاس Uykunun bastırması veya uykuya giriş (hafif uyku).

النُّعَاس Her iki mana da muhtemeldir: 8/11.

نُعَاسًا Her iki mana da muhtemeldir: 3/154.

1 — نعق — 1519

b) نَعَقَ يَنْعِقُ نَعْقًا نَعِيقًا نُعَاقًا Bağırmak.

يَنْعِقُ 2/171.

1 — نعل — 1520

النَّعْلُ Pabuç, terlik. Tesniyesi: نَعْلَيْن نَعْلَان

نَعْلَيْك 20/12.

144 — نعم — 1521

a) نَعْمَةٌ Rahat yaşayış, refah / Nimetler.

نَعْمَة Nimetler: 44/27.

النَّعْمَةِ Rahat yaşayış, refah, varlık: 73/11.

b) نَاعِمَةٌ İsm-i fail: Varlıklı, rahat, mes'ud, gözü aydın / Parlak, güleç, neş'eli.

نَعِيم Çok nimet, rahat yaşayış, bolluk: 9/21, 52/17, 82/13, 83/22; refah: 56/89, 70/38.

النَّعِيم Çok nimet, rahat yaşayış, bolluk: 102/8; refah, nimetlenme: 5/65, 10/9, 22/56, 26/85, 31/8, 37/43, 56/12, 68/34, 83/24.

نَعِيمًا Çok nimet, rahat yaşayış, bolluk: 76/20.

النَّعَم Büyük baş hayvan (deve, sığır, davar). Cemisi: نُعْمَان أَنْعَامٌ

النَّعَم 5/95.

أَنْعَام 6/138 (= üç kez), 26/133.

الأَنْعَام 3/14, 4/119, 5/1, 6/136 - 139 - 142, 7/179, 10/24, 16/5 - 66 - 80, 22/28 - 30 - 34, 23/21, 25/44, 26/133, 35/28, 39/6, 40/79, 42/11, 43/12, 47/12.

أَنْعَامًا 25/49, 36/71.

أَنْعَامَكم 20/54, 79/33, 80/32.

أَنْعَامِهِم 32/27.

ı) نِعْمَ Övme fiili: Ne güzel! manasında. Bazen مَا ile birleşir ve نِعِمَّا şekline girer.

نَعِمَ 3/136 - 173, 8/40 (= iki kez), 13/24, 16/30, 18/31, 22/78 (= iki kez), 29/58, 37/75, 38/30 - 44, 39/74, 51/48, 77/23.

بِنِعِمَّا 2/271, 4/58.

i) نَعَمْ Cevap harfi: Evet manasında.

نَعَمْ 7/44 - 114, 26/42, 37/18.

1522 — نغض — 1

أَنْغَض يُنْغِضُ Sallamak.

فَسَيُنْغِضُونَ 17/51.

1523 — نفث — 1

النَّفَّاثَة Üfürükçü. Cemisi: النَّفَّاثَاتُ

نَاعِمَة 88/8 (= Mes'ud, gözleri aydın yahut parlak, güleç, neş'eli).

c) نَعَّمَ fiili: Nimetlendirmek, refaha kavuşturmak, geçimini bollaştırmak.

نَعَّمَه 89/15.

d) أَنْعَمَ fiili: Nimetlendirmek (nimet vermek, iyilik ve ihsanda bulunmak, kötülüklerden uzak tutmak, lutfetmek).

أَنْعَمَ 4/69 - 72, 5/23, 19/58, 33/37.

أَنْعَمْتُ 1/7, 2/40 - 47 - 122, 27/19, 28/17, 33/37, 46/15.

أَنْعَمْنَا 17/83, 41/51, 43/59.

أَنْعَمَهَا 8/53.

e) النِّعْمَة Nimet (Maddî ve manevi bütün iyiliklere şamildir.), nimetler, nimetlendirme. Cemisi: نِعَمَ أَنْعُمٌ

نِعْمَة Nimet: 2/211 - 231, 3/103 - 171 - 174, 5/7 - 11 - 20, 8/53, 14/6 - 28, 16/53 - 71 - 72 - 83 - 114, 28/22, 29/67, 33/9, 35/3, 37/57, 39/8 - 49, 43/13, 49/8, 68/49, 92/19, 93/11; nimetler: 14/34, 16/18, 31/31; nimetlendirme: 52/29, 54/35 (= yahut nimet), 68/2.

نِعْمَتَك Nimet: 27/19, 46/15.

نِعْمَته Nimet: 3/103, 5/6, 12/6, 16/81, 48/2.

نِعْمَتِي Nimet: 2/40 - 47 - 122 - 150, 5/3 -110.

نِعَمَة Nimetler: 31/20.

بِأَنْعُم Nimetler: 16/112.

لأَنْعُمه Nimetler: 16/121.

f) النُّعْمَاء Nimet.

النُّعْمَاءَ 11/10.

g) النَّعِيم Nimet, çok nimet, rahat yaşayış, bolluk, kolay geçim / Nimetlenme, nimetlerden, faydalanma, refah.

جَنَّةُ نَعِيم حِنَانُ النَّعِيم Refah cenneti - refah cennetleri.

يَنْفَدُ 16/96:

نَفَاد 38/54.

3 — نفذ — 1527

نَفَذَ يَنْفُذُ نُفُوذًا نَفَاذًا Geçmek, nüfuz etmek, çıkmak.

تَنْفُذُوا 55/33.

تَنْفُذُون 55/33.

انْفُذُوا 55/33.

19 — نفر — 1528

a) نَفَرَ يَنْفِرُ نَفْرًا نَفِيرًا نُفُورًا Kaçmak, koşmak, çıkmak, asker olmak, seferber olmak, (ilim öğrenmek için) yolculuğa çıkmak.

نَفَرَ 9/122 (= Seferber olmak; bir bölüğün cihada gitmesi, diğer bir bölüğün de dinî ilimleri tahsil için kalmasıdır. Yahut yolculuğa çıkmak; bütün kavmin, ilim talepiyle geçimlerini terk etmemesi, bir kısmının dinî ilimleri tahsil için rıhlet etmesi, bir kısmının da kalmasıdır.).

تَنْفِرُوا Seferber olmak, cihada çıkmak: 9/39 - 81.

لِيَنْفِرُوا 9/122 (= Bakınız: نَفَرَ)

انْفِرُوا Seferber olmak: 4/71 (= iki kez), 9/38 - 41.

b) النُّفُورُ Ürkmek, uzaklaşmak, nefret etmek.

نُفُور Uzak durma, nefret: 67/21.

نُفُورًا Uzak durma, nefret: 17/41 - 46, 25/60, 35/42.

c) مُسْتَنْفِرَةٌ Yabani, vahşi, ürkek.

مُسْتَنْفِرَة 74/50 (= Yabanî eşekler).

d) نَفَرٌ Ekip, grup (üç ile on arasındaki bir sayıya sahip olan küçük topluluk).

نَفَرٌ 72/1.

نَفَرًا 18/34, 46/29.

النَّفَّاثَاتِ 113/4 (= Düğümlere okuyup üfleyen sihirbazlar, üfürükçüler, büyücüler).

1 — نفح — 1524

نَفْحَة Rüzgârın esişi, koku.

نَفْحَةٌ مِنَ الْعَذَابِ Birazcık azap, azap kokusu (azabı hafifçe hissediverme).

نَفْحَة 21/46.

20 — نفخ — 1525

a) نَفَخَ يَنْفُخُ نَفْخًا Üflemek / Teşbih ve temsil yoluyla: (Ruhu cesede) üflemek (girdirmek). (Hz. Meryem'e ruhun üflenmesi; ya kendisine, oğlunun hayatına medar olacak bir üfleme yapılması, ya da oğluna ait olan ruhun rahmine girdirilmesidir.) / Körüklemek.

نَفَخَ (Ruhu cesede) üflemek: 32/9 (= Cesede ruh vermek).

نَفَخْتُ (Ruhu cesede) üflemek: 15/29, 38/72.

نَفَخْنَا Hz. Meryem'e oğlunun ruhu verilmesi: 21/91, 66/12.

فَانْفُخْ Üflemek: 3/49.

فَتَنْفُخُ Üflemek: 5/110.

انْفُخُوا Körüklemek: 18/96.

نُفِخَ Üflenmek: 18/99, 23/101, 36/51, 39/68 (= iki kez), 50/20, 69/13.

يُنْفَخُ Üflenmek: 6/73, 20/102, 27/87, 78/18.

b) نَفْخَةٌ Bir üfleyiş.

نَفْخَةٌ 69/13.

5 — نفد — 1526

نَفِدَ يَنْفَدُ نَفَدًا نَفَادًا Bitmek, tükenmek.

نَفِدَ 18/109.

نَفِدَتْ 31/27.

تَنْفَدَ 18/109.

e) النَّفِيرُ Ekip, cemiyet, birlik.

نَفِيرًا 17/6.

1529 — نفس — 298

a) تَنَفَّسَ fiili: Mecaz yoluyla: Teneffüs etmek = Ortaya çıkmak, ışımak, aydınlığa kavuşmak.

تَنَفَّسَ 81/18.

b) تَنَافَسَ يَتَنَافَسُ Yarışmak, müsabaka yapmak. İsm-i faili: مُتَنَافِسٌ cemisi: مُتَنَافِسُونَ

فَلْيَتَنَافَسِ 83/26.

الْمُتَنَافِسُونَ 83/26.

c) النَّفْسُ Kendi, kendisi, zat, nefis, ruh, iç, kalp, yan, kat, şahıs, can, kimse, bizzat, idrak (ayıklık ve uyanıklık hali) Cemisi: نُفُوسٌ أَنْفُسٌ

الأَنْفُسُ lafzı aynı zamanda cümledeki yerine göre, iç, ara, kendi, birbiri, cins manalarını da ifade eder.

النَّفْسَ ve نَفْسٍ Zat, şahıs, kimse: 2/48 (= iki kez) - 123 (= iki kez) - 233 - 281, 3/25 - 30 - 145 - 161 - 185, 5/32 - 45 (= iki kez), 6/70 - 151 - 164, 10/30 - 54 - 100, 11/105, 13/33 - 42, 14/51, 16/111 (= iki kez), 17/33, 18/74, 20/15, 21/35 - 47, 25/68, 29/57, 31/28 - 34 (= iki kez), 32/13 - 17, 36/54, 39/56 - 70, 40/17, 45/22, 50/21, 59/18, 74/38, 79/40, 81/14, 82/5 - 19 (= iki kez), 86/4, 91/7; şu âyetlerde şahıs manasında olan lafzından murad, Hz. Âdem'dir: 4/1, 6/98, 7/189, 39/6; nefis: 12/53, 75/2, 89/27; İç, kalp: 12/68.

نَفْسًا Zat, şahıs, kimse: 2/72 - 286, 4/4, 5/32, 6/152 - 158, 7/42, 23/62, 63/11, 65/7; buradaki şahıstan murad, Musa Aleyhisselâm'ın dostunun öldürdüğü gençtir: 18/74; buradaki şahıstan murad da Musa Aleyhisselâm'ın öldürdüğü Kıptî'dir: 20/40, 28/19 - 33.

نَفْسِكَ Nefis: 4/79; bizzat, kendi: 4/84; yan, iç, kat: 5/116, 7/205, 33/37; zat, kendi: 17/14, 18/6 - 28, 26/3, 35/8.

نَفْسَهُ Zat, şahıs, kendi: 2/130 - 207 - 231, 3/93, 4/110 - 111, 6/104, 9/120, 10/108, 12/23 - 30 - 32 - 51 (= iki kez), 17/15, 18/35, 27/40 - 92, 29/6, 31/12, 35/18 - 32, 37/113, 39/41, 41/46, 45/15, 47/38, 48/10, 59/9, 64/16, 65/1, 75/14; zat, kendi: 3/28 - 30, 6/12 - 54, nefis: 5/30, 50/16; iç, kalp: 12/77, 20/67.

نَفْسِهَا Kendi, zat: 16/111, 33/50.

نَفْسِي Zat, kendi: 5/25, 7/188, 10/15 - 49, 12/26 - 54, 20/41, 27/44, 28/16, 34/50; iç, kalp: 5/116; nefis: 12/53, 20/96.

النُّفُوسُ Zatlar, şahıslar: 81/7.

نُفُوسِكُمْ İçler, kalpler: 17/25.

الأَنْفُسَ Zatlar, şahıslar, fertler: 2/155 (= canlar), 4/128, 16/7, 43/71 (= canlar), 53/23 (= veya nefisler); canlar: 39/42 (= âyette zikredilen الأَنْفُسَ lafzı canlar manasındadır. Zikredilmeyip de mukadder olan ve الَّتِي ile başlayan cümleciğin mevsufu olan الأَنْفُسَ ise, idrakler manasındadır.)

أَنْفُسَكُمْ Zatlar, kendi: 2/44 - 54, ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ 87 - 110 - 187 - 223 - 272, 3/61 - 165 - 168 - 186, 4/66 - 135, 5/105, 9/35 - 36 - 41, 10/23, 14/22, 17/7, 24/61, 30/28 (= iki kez), 40/10, 41/31, 51/21, 53/32, 57/14 - 22, 61/11, 64/16, 66/6, 73/20; birbiri: 2/54 (= "Birbirinizi öldürünüz" veya bir kavle göre: "Herkes kendisini öldürsün, ken-

dinizi öldürünüz.") - 84 - 85, 4/29 - 24/61, 49/11; içler, kalpler: 2/235 (= iki kez) - 284; canlar, ruhlar: 6/93; cins: 9/128, 16/72, 30/21, 42/11; nefisler: 12/18 - 83.

أَنْفُسَنَا Zatlar, kendi: 3/61, 6/130, 7/23.

أَنْفُسِهِم Zatlar, kendileri: 2/9 - 57 - 90 - 102 - 109 - 265. 3/69 - 117 (= iki kez) - 135 - 154 - 178, 4/49 - 63 - 64 - 65 - 95 (= iki kez) - 97 - 107 - 113, 5/52 - 70 - 80, 6/12 - 20 - 24 - 26 - 123 - 130, 7/9 - 37 - 53 - 160 - 172 - 177 - 192 - 197, 8/53 - 72, 9/17 - 20 - 44 - 44 - 70 - 81 - 88 - 111 - 118 - 120, 10/44, 11/21 - 101, 13/11 - 16, 14/45, 16/28 - 33 - 89 - 118, 18/51, 21/43 - 64 - 102, 23/103, 24/6 - 12, 25/3 - 21, 27/14, 29/40, 30/8 - 9 - 44, 32/27, 33/6, 34/19, 36/36, 39/15 - 53, 41/53, 42/45, 49/15, 59/9 -19; içler, kalpler: 3/154, 11/31, 58/8; cins: 3/164; canlar, ruhlar: 9/55 - 85.

أَنْفُسِهِنَّ Zatlar, kendileri: 2/228 - 234 (= iki kez) - 240.

1530 — نفش — 2

a) نَفَشَ fiili: (Hayvan, geceleyin –ağıldan çıkarak– çobansız olarak) yayılmak.

نَفَشَتْ 21/78.

b) اَلْمَنْفُوشُ İsm-i mef'ul: Atılmış.

الْمَنْفُوشِ 101/5.

1531 — نفع — 49

a) نَفَعَ يَنْفَعُ نَفْعًا Fayda vermek, faydası olmak.

نَفَعَتْ 87/9.

نَفْعُهَا 10/98.

تَنْفَعُ 20/109, 34/23, 51/55.

تَنْفَعَكُم 60/3.

فَتَنْفَعَهُ 80/4.

تَنْفَعُهَا 2/123.

تَنْفَعُهُم 74/48.

يَنْفَعُ 2/164, 5/119, 6/158, 13/17, 26/88, 30/57, 32/29, 40/52.

يَنْفَعُكَ 10/106.

يَنْفَعُكُم 11/34, 21/66, 33/16, 43/39.

يَنْفَعُنَا 6/71, 12/21, 28/9.

يَنْفَعُهُ 22/12.

يَنْفَعُهُم 2/102, 10/18, 25/55, 40/85.

يَنْفَعُونَكُم 26/73.

نَفْعًا 4/11, 5/76, 7/188, 10/49, 13/16, 20/89, 25/3, 34/42, 48/11.

نَفْعِهِ 22/13.

نَفْعِهِمَا 2/219.

b) اَلْمَنْفَعَةُ Fayda, menfaat. Cemisi: مَنَافِعُ

مَنَافِعُ 2/219, 16/5, 22/28 - 33, 23/21, 36/73, 40/80, 57/25.

1532 — نفق — 111

a) أَنْفَقَ يُنْفِقُ إِنْفَاقًا Harcamak (Bu harcama, cümledeki yerine göre zekat verme, yardımda bulunma, sadaka verme manalarını da ifade eder. Ayrıca malı v.s.'yi harcayıp yahut dağıtıp da fakir düşme manasına da gelir. Cümledeki kullanılışına bağlı olarak manalandırılır.) İsm-i faili: مُنْفِقٌ cemisi: مُنْفِقِين مُنْفِقُون

أَنْفَقَ 18/42, 57/10.

أَنْفَقْتَ 8/63.

أَنْفَقْتُم 2/215 - 270, 34/39, 60/10.

أَنْفِقُوا 2/262, 4/34 - 39, 13/22, 25/67, 35/29, 57/7 - 10, 60/10 (= iki kez) -11.

تُنْفِقُوا 2/272 (= iki kez) - 273, 3/92 (= iki kez), 8/60, 47/38, 57/10, 63/7.

تُنْفِقُون 2/267 - 272.

المُنَافِقِين 4/61 - 88 - 138 - 140 - 142 - 145, 9/67 - 68 - 73, 29/11, 33/1 - 24 - 48 - 73, 48/6, 63/1 - 7 - 8, 66/9.

4 — نفل — 1533

a) النَّفَل Ganimet. Cemisi: أَنْفَال

الأَنْفَال 8/1 (= iki kez).

b) النَّافِلَةُ Nafile (farz ve vacip olmayıp, müstehab ve mendup olan) / Fazlaca iyilik ve hayırda bulunma / Kemal derecesi, olgunluk alâmeti, üstün haslet / Torun / Ziyade, ek.

نَافِلَةً 17/79 (= Nafile yahut kemal derecesi, üstün haslet. Nafile manasında olduğu takdirde, teheccüd namazı ümmet için de nafile bir ibadet olur. Yahut ziyade manasındadır. Bu takdirde teheccüd namazı, ümmete farz olan hususlara ziyade olarak, sadece Rasul-ü Ekrem'e farz kılınmıştır. Fakat bu farziyetin sonradan neshedildiğine dair beyanât vardır.), 21/72 (= Fazlaca hayır, iyilik, lütuf, vergi. İshak ve Yakub Aleyhisselâm'ın, Allah vergisi olduğu bildirilmektedir. Yahut torun manasındadır. Bu takdirde torunla,' Hz. Yakub kastedilmektedir.).

1 — نفى — 1534

نَفَى يَنْفِى نَفْيًا Nefyetmek, sürgüne yollamak.

يُنْفَوْا 5/33 (=Hicaz fıkıhçıları; bu nefyin, takipli bir şekilde sürgün olup, onlara bir mekanda yerleşme hakkı tanınmaması demek olduğunu söylemişlerdir. Yerleşmek istedikleri beldeden uzaklaştırılıp sürgüne yollanmak manasında da izah edilmiştir. Irak fakihleri de, bu nefyin hapsedilmek manasında olduğunu söylemişlerdir.)

يُنْفِق 2/264, 5/64, 9/98 - 99, 16/75, 65/7 (= iki kez).

يُنْفِقُوا 14/31.

يُنْفِقُون 2/3 - 215 - 219 - 231 - 262 - 265 - 274, 3/117 - 134, 4/38, 8/3 - 36, 9/54 - 91 - 92 - 121, 22/35, 28/54, 32/16, 42/38.

يُنْفِقُونَهَا 8/36, 9/34 (= Bakınız: يَكْنِزُونَ كنز)

أَنْفِقُوا 2/195 - 254 - 267, 9/53, 36/47, 57/7, 63/10, 64/16, 65/6.

الإِنْفَاق 17/100 (= Fakirlik, malın tükenmesi veya malın dağıtılması. Murad olan mana: Malın tüketilmesiyle yahut dağıtılmasıyla neticede fakirliğe düşme).

المُنْفِقِين 3/17.

b) النَّفَقَةُ Harcanan mal v.s. (Bu harcama; – yukarıda da zikredildiği gibi– ya teberru' ve yardım maksadıyla, ya karşılığında bir şey elde etmek için, ya da şahsi ve ailevî ihtiyaçları gidermek için yapılır.). Cemisi: نَفَقَاتٌ

نَفَقَة 2/270, 9/121.

نَفَقَاتِهِم 9/54.

c) النَّفَق Tünel.

نَفَقًا 6/35.

d) نَافَقَ يُنَافِقُ نِفَاقًا Münafıklık etmek (müslüman olmadığı halde müslüman görükmek). İsm-i faili: مُنَافِقٌ cemisi: مُنَافِقِين müennesi: مُنَافِقَة müennesin cemisi: مُنَافِقَاتٌ

نَافِقُوا 3/167, 59/11.

النِّفَاق Münafıklık: 9/101.

نِفَاقًا Münafıklık: 9/77 - 97.

المُنَافِقَاتُ 9/67 - 68, 33/73, 48/6, 57/13.

مُنَافِقُون 9/101

المُنَافِقُون 8/49, 9/64 - 67, 33/12 - 60, 57/13, 63/1.

3 — نقب — 1535

النَّقْبُ Delmek.

نَقْبًا 18/97.

b) النَّقِيبُ Başkan, reis, sözcü, öncü, rehber.

نَقِيبًا Başkan yahut sözcü: 5/12.

c) نَقَّبَ تَنْقِيبًا Gezip dolaşmak, gidip gelmek / Teftiş etmek, arayıp taramak, araştırmak.

نَقَّبُوا 50/36 (= Ölümden kaçıp kurtulma arzusuyla beldelerde gezinmek, dolaşmak yahut helaktan koruyacak bir sığınma yeri araştırmak, kaçacak bir yer teftiş etmek ve iltica edilecek bir yer arayıp taramak).

5 — نقذ — 1536

a) أَنْقَذَ يُنْقِذُ Kurtarmak.

فَأَنْقَذَكُم 3/103.

تُنْقِذُ 39/19.

يُنْقِذُونِ 36/23. Aslı: يُنْقِذُونِى

يُنْقَذُونَ 36/43.

b) اسْتَنْقَذَ يَسْتَنْقِذُ Kurtarmak, kurtarmaya çalışmak.

يَسْتَنْقِذُوهُ 22/73.

4 — نقر — 1537

a) نَقَرَ يَنْقُرُ نَقْرًا Üflemek.

نُقِرَ 74/8.

b) النَّاقُورُ Borazan, sûr (İsrafil Aleyhisselâm'ın borusu).

النَّاقُورِ Sûr: 74/8.

c) النَّقِير Ufacık, minnacık, azıcık, zerre kadar, çekirdeğin filiz verdiği göz kadar küçük.

نَقِيرًا Zerre kadar: 4/53 - 124.

10 — نقص — 1538

نَقَصَ يَنْقُصُ نَقْصًا Eksiltmek, eksik bırakmak, haksızlık etmek, düşük ödemek, kesinti yapmak. İsm-i mef'ulu: مَنْقُوصٌ

تَنْقُصُ 50/4 (= Cesetleri çürütüp eksiltmek).

تَنْقُصُوا 11/84 (= Ölçek ve terazide eksiltme; ölçeği yeterince doldurmayıp eksik bırakmak ve terazinin gramlarından birazını yürütmek sûretiyle hile yapmaktır. Yahut ölçek ölçüsünü ve terazi ayarını bozup hile yapmak veya ölçekten çalmak ve az tartıp çok göstermek sûretiyle hile yapmaktır...).

تَنْقُصُهَا Bir kavle göre izahı: âyette geçen diyar, şirk ve küfür diyarıdır. Bu diyarın, kenarlarından eksiltilmesi ise, İslâm beldelerine komşu olan bölgelerinden bir kısmının, müslümanlar tarafından fethedilmesiyle İslâm beldelerine katılmasıdır: 13/41, 21/44.

يَنْقُصُوكُم 9/4 (= Muahede şartlarından bir kısmına uymamak sûretiyle bazı şartları eksik bırakıp haksızlık etmek).

يُنْقَصُ Eksiltilmek: 35/11 (= eksilmek).

انْقُصْ Eksiltmek: 73/3.

نَقْصٍ Eksiltme: 2/155, 7/130.

مَنْقُوصٍ Eksiltilmiş veya eksik yahut kesintili: 11/109.

9 — نقض — 1539

a) نَقَضَ يَنْقُضُ نَقْضًا Çözmek, açmak, bozmak, yıkmak.

نَقَضَتْ 16/92 (= Çözmek, açmak).

تَنْقُضُوا Bozmak: 16/91.

يَنْقُضُونَ Bozmak. 2/27, 8/56, 13/20 - 25.

نَكَثُو 9/12 - 13.

يَنْكُثُ 48/10.

يَنْكُثُونَ 7/135 (= Kendi kendilerine yaptıkları akdi bozmak), 43/50 (= Bir önceki âyette zikredilen kendilerinin yaptıkları ahdi bozmak).

b) النَّكْثُ Bükülmüş ipin tekrar çözülüp açılmış şekli (çözülmüş ip). Cemisi: أَنْكَاثٌ

أَنْكَاثًا 16/92.

23 — نكح — 1544

a) نَكَحَ يَنْكِحُ نِكَاحًا Nikahlamak (kendine nikahlamak), (evlilik akdi yaparak) evlenmek / Kocaya varmak, (evlilik akdiyle) evlenmek, nikahlanmak / Irzını teslim etmek, cinsî münasebette bulunmak.

نَكَحَ Nikahlamak: 4/22.

نَكَحْتُم Nikahlamak: 33/49.

تَنْكِحَ Nikahlanmak, (evlilik akdiyle) evlenmek: 2/230 (= Cinsî münasebet şartı sünnetle sabittir. Bazıları ise, bu lafızla murad edilen mananın ırzı teslim yani cinsî münasebet olduğu görüşündedirler. Evlilik akdi ise, âyette geçen زَوْجًا koca lafzından alınmıştır. Yani bir kocayla evlenip, ona ırzını teslim etmek manasındadır, derler.).

تَنْكِحُوا Nikahlamak: 2/221, 4/22, 33/53.

تَنْكِحُوهُنَّ Nikahlamak: 4/127, 60/10.

يَنْكِحَ Nikahlamak: 4/25, 24/3.

يَنْكِحْنَ Nikahlanmak: 2/232.

يَنْكِحُهَا Nikahlamak: 24/3.

فَانْكِحُوا Nikahlamak: 4/3.

فَانْكِحُوهُنَّ Nikahlamak: 4/25.

b) أَنْكَحَ يُنْكِحُ Nikahlamak (başkasına nikahlamak), kocaya vermek, (evlilik akdiyle) evermek (evlendirmek).

أَنْكَحَكَ Nikahlamak: 28/27.

تُنْكِحُوا Nikahlamak: 2/221 (= Kızlarını müşrık kocalara vermek).

نَقْضِهِم Bozma: 4/155, 5/13.

b) أَنْقَضَ fiili: Çökertmek, bükmek, çatırdatmak.

أَنْقَضَ 94/3 (= Teşbihtir. Ağır gelmek, kaldıramamak demektir.).

1540 — نقع — 1

النَّقْعُ (Havaya kalkan) toz / Şahlanma.

نَقْعًا 100/4 (= Her iki mana ile de izah edilmiştir.).

17 — نقم — 1541

a) نَقَمَ يَنْقِمُ نَقْمًا نُقُومًا Ayıp karşılamak, çekememek, beğenmemek

نَقَمُوا Beğenmemek, çekememek: 9/74, 85/8.

تَنْقِمُ Beğenmemek, çekememek: 7/126.

تَنْقِمُونَ Beğenmemek, çekememek: 5/59.

b) انْتَقَمَ يَنْتَقِمُ انْتِقَامًا İntikam almak, cezalandırmak, İsm-i faili: مُنْتَقِمٌ cemisi: مُنْتَقِمُونَ

انْتَقَمْنَا 7/136, 15/79, 30/47, 43/25 - 55.

فَيَنْتَقِمُ 5/95.

انْتِقَامٍ 3/4, 5/95, 14/47, 39/37.

مُنْتَقِمُونَ 32/22, 43/41, 44/16.

2 — نكب — 1542

a) نَاكِبٌ Sapan, dönen, yan çizen. Cemisi: نَاكِبِينَ نَاكِبُونَ

نَاكِبُونَ 23/74.

b) المَنْكِبُ Omuz başı. Cemisi: مَنَاكِبُ

مَنَاكِبُ الأَرْضِ Yerin omuz başları: Dağlar, etraf (kıyılar, köşeler).

مَنَاكِبِهَا Dağlar yahut kıyılar, köşeler: 67/15.

7 — نكث — 1543

a) نَكَثَ يَنْكُثُ نَكْثًا İhlal etmek, bozmak.

نَكَثَ 48/10 (= Biatı bozmak).

İsm-i mef'ulü: مُنْكَرٌ cemisi: المُنْكَرُ مُنْكِرُون lafzı aynı zamanda şu manalara da gelir: Kötü (selim akılların çirkin karşılayıp, şeriatın reddettiği husus) / Mimli masdar: Çirkin karşılama, beğenmeme, kötüleme, kötülük.

تُنْكِرُون Tanıyamamak, bilememek yahut inkar etmek: 40/81.

يُنْكِرُ İnkar etmek, tanımamak: 13/36.

يُنْكِرُونها İnkar etmek, tanımamak: 16/83.

مُنْكِرُون Tanıyamayanlar: 12/58; inkar edenler: 21/50, 23/69.

مُنْكِرَةٌ İnkarcı: 16/22 (= Allah'ın birliğini inkar edenler).

مُنْكَر Kötülük: 5/79.

المُنْكَر Kötülük: 3/104 - 110 - 114, 7/157, 9/67 - 71 - 112, 16/90, 22/41 - 72, 24/21, 29/29 - 45, 31/17.

مُنْكَرًا Kötü, çirkin: 58/2.

مُنْكَرُون Tanınmayanlar, bilinmeyen kimseler yahut yadırgananlar, kendilerinden çekinilen kişiler: 15/62, 51/25.

f) نَكِيرٌ İnkar, tanımama / Çirkin karşılayarak vaziyetini değiştirme, (edepsizlik ve çirkeflik yapanı) cezalandırma.

نكير İnkar: 42/47 (= İşledikleri günahlara dilleri ve azaları şahitlik ettiği zaman, artık onların bu günahlarını inkara kalkışamayacakları bildiriliyor.).

نكير Aslı: نكيرى (Edepsizliği ve çirkeflıği ortadan kaldırıp, bunları yapanları) cezalandırma: 22/44, 34/45, 35/26, 67/18.

1547 — نكس — 3

a) نكس يَنْكُسُ نَكْسًا Baş aşağı etmek / (Baş) eğmek / نُكس على رأسه Teşbih yoluyla: Başı düşmek = Doğruyu bul-

أنْكِحُوا Nikahlamak: 24/32 (= Evlilik akdiyle evermek).

c) النِّكاحُ Nikah (evlilik akdi üzere evlenme).

النِّكاحِ 2/235 - 237, 4/6 (= Evlilik çağına gelmek yahut evlilik yapabilecek duruma gelmek, baliğ olmak.).

نِكاحًا 24/33 (= Buradaki nikahtan murad, evlilik yapabilecek varlığa sahip olmadır.)

d) اسْتَنْكَحَ fiili: Nikahlamak (kendine nikahlamak), (evlilik akdi yaparak) almak.

اسْتَنْكَحَها 33/50.

1545 — نكد — 1

النَّكِدُ İşe yaramaz, fos.

نَكِدًا 7/58 (= Verimsiz toprağın nebatı yararsız çıkar, işe yarar nebatı olmaz, demektir.).

1546 — نكر — 37

a) نَكِرَ fiili: Tevahhuş etmek, yadırgamak, çekinmek.

نَكِرَهم 11/70.

b) النُّكْرُ ile النُّكُرُ Dehşetli, belâlı.

نُكُرًا 18/74 - 87, 65/8.

نُكُر 54/6.

c) أنْكَرُ İsm-i tafdil: En çirkin.

أنْكَر 31/19.

d) نَكَّرَ يُنَكِّرُ تَنْكِيرًا Şeklini değiştirmek, tanınmaz hâle getirmek.

نَكِّرُوا 27/41.

e) أنْكَرَ يُنْكِرُ انْكارًا Tanıyamamak / İnkar etmek, tanımamak / Korkup kaçmak, dehşete kapılmak, çekinmek, sakınmak / Hoş görmemek, beğenmemek, çirkin karşılayıp vaziyetini değiştirmek. İsm-i faili: مُنْكِرٌ cemisi: مُنْكِرُون müennesi: مُنْكِرَة

نَكَالَ 79/25 (= Kendisinden öncekini te'kid içindir. Allah Teâlâ'nın onu tutup yakalaması, onu ibret verici korkunç bir cezaya çarptırması manasındadır.)

نَكَالًا İbret verici korkunç ceza: 2/66, 5/38.

c) اَلنِّكْلُ Sımsıkı bağ (kayıt, kelepçe, bukağı v.s.). Cemisi: أَنْكَالٌ

أَنْكَالًا 73/12.

1551 — نمرق — 1

اَلنُّمْرُقَةُ Küçük yastık, kırlet. Cemisi: نَمَارِقُ

نَمَارِقُ 88/15.

1552 — نمل — 4

a) اَلنَّمْلَةُ Karınca. Cemisi: نَمْلٌ نَمَالٌ

اَلنَّمْلُ 27/18 (= iki kez).

نَمْلَةٌ 27/18.

b) الأَنْمُلَةُ Parmağın tırnak çıkaran eklemi. (Bazıları bunu parmak ucu diye tarif ederler.) Cemisi: أَنَامِلُ

الأَنَامِلَ 3/119.

1553 — نمم — 1

اَلنَّمِيمُ Söz taşıma / (Arada götürüp getirilen) söz.

بِنَمِيمٍ (Arada götürülüp getirilen) söz: 68/11.

1554 — نهج — 1

اَلْمِنْهَاجُ Cadde, açık yol.

مِنْهَاجًا Açık yol, çığır. 5/48.

1555 — نهر — 113

a) نَهَرَ يَنْهَرُ نَهْرًا Azarlamak.

تَنْهَرْ 93/10.

تَنْهَرْهُمَا 17/23.

duktan sonra tekrar sapmak. İsm-i faili: نَاكِسٌ Cemisi: نَاكِسُونَ

نُكِسُوا 21/65 (= Düşünüp taşınarak doğruyu bulmuşlarken, sonradan tekrar sapıp, batılı savunmaya kalkışmak.).

نَاكِسُوا 32/12 (= Başlarını eğenler).

b) نَكَسَ يُنَكِّسُ تَنْكِيسًا Tersine çevirmek.

نُنَكِّسْهُ 36/68 (= Kemale erdirdikten sonra tekrar eksiklik devresine döndürmek; çocukluk hâline benzer bir hâle sokmak).

1548 — نكص — 2

نَكَصَ يَنْكِصُ نَكْصًا نُكُوصًا Korkup kaçmak / نَكَصَ عَلَى عَقِبَيْهِ Arkasına dönmek, gerisin geriye dönmek, ardına dönüp kaçmak / (Önceden iyi bir kimse iken, sonradan) kötüleşmek, (iyi işleri bırakıp) kötü işlere başlamak.

نَكَصَ 8/48 (= Ardına dönüp kaçmak. Hilesi boşa çıkmak, kararından dönmek demektir.).

تَنْكِصُونَ 23/66 (= Haktan uzaklaşmak ve âyetleri düşünmez olmak sûretiyle kötüleşmek).

1549 — نكف — 3

اِسْتَنْكَفَ يَسْتَنْكِفُ İstinkâf etmek (burun kıvırmak, uzak durmak, tenezzül etmemek).

اِسْتَنْكَفُوا Uzak durmak, tenezzül etmemek: 4/173.

يَسْتَنْكِفُ Uzak durmak, tenezzül etmemek: 4/172 (= iki kez).

1550 — نكل — 5

a) اَلتَّنْكِيلُ Korkunç bir cezaya çarptırma.

تَنْكِيلًا 4/84.

b) اَلنَّكَالُ Korkunç bir cezaya çarptırma / (ibret verici) korkunç ceza.

b) النَّهْرُ Nehir, ırmak. Cemisi: انْهُرٌ

النُّهُرُ Irmak, ırmaklar / Genişlik, bolluk, rahatlık / Işık, aydınlık. Cemisi: انْهَارٌ

نَهَر Irmak: 2/249; ırmaklar: 54/54 (= Yahut rızık ve mekan cihetiyle genişlik, yahut aydınlık).

نَهَرًا 18/33 (= ırmak).

أَنْهَارٌ Irmaklar: 47/15 (= dört kez).

الأَنْهَار Irmaklar: 2/25 - 74 - 266, 3/15 - 136 - 195 - 198, 4/13 - 57 - 122, 5/12 - 85 - 119, 6/6, 7/43, 9/72 - 89 - 100, 10/9, 13/35, 14/23 - 32, 16/31, 17/91, 18/31, 20/76, 22/14 - 23, 25/10, 29/58, 39/20, 43/51, 47/12, 48/5 - 17, 57/12, 58/22, 61/12, 64/9, 65/11, 66/8, 85/11, 98/8.

أَنْهَارًا Irmaklar: 13/3, 16/15, 27/61, 71/12.

c) النَّهَارُ Gündüz (Örfe göre güneşin doğuşu ile batışı arasında geçen müddet. Şer'an, fecrin doğuşu ile güneşin batışı arasında geçen müddet.).

نَهَار 46/35.

النَّهَار 2/164 - 274, 3/27 (= iki kez) - 72 - 190, 6/13 - 60, 7/54, 10/6 - 45 - 67, 11/114,13/3 - 10,14/33, 16/12, 17/12 (= iki kez), 20/130, 21/20 - 33 - 42, 22/61 (= iki kez), 23/80, 24/44, 25/47 - 62, 27/88, 28/72 - 73, 30/23, 31/29 (= iki kez), 34/33, 35/13 (= iki kez), 36/37 - 40, 39/5 (= iki kez), 40/61, 41/37 - 38, 45/5, 46/35, 57/6 (= iki kez), 73/7 - 20, 78/11, 91/3, 92/2.

نَهَارًا 10/24 - 50, 71/5.

1556 — نهى — 54

a) نَهَى يَنْهَى نَهْيًا Yasaklamak. (Namazın, kötülükleri yasaklaması ise, kötülüklerden alıkoyması ve el çektirmesidir.) İsm-i faili: نَاهٍ cemisi: نَاهُونَ

نَهَى 79/40.

نَهَاكُم 59/7.

نَهَاكُمَا 7/20.

نَهَوْا 22/41.

أَنْهَاكُم 11/88.

أَنْهَكُمَا 7/22.

تَنْهَى 29/46.

أَتَنْهَانَا 11/62.

تَنْهَوْنَ 3/110.

تَنْهَكَ 15/70.

يَنْهَى 16/90, 96/9.

يَنْهَاكُم 60/8 - 9.

يَنْهَاهُم 5/63, 7/157.

يَنْهَوْنَ 3/104 - 114, 6/26, 7/165, 9/67 - 71,11/116.

وانْه 31/17.

نُهُوا 4/161, 6/28, 7/166, 58/8 (= iki kez).

نُهِيتُ 6/56, 40/66.

تُنْهَوْنَ 4/31.

النَّاهُون 9/112.

b) انْتَهَى يَنْتَهِي Vazgeçmek, bırakmak. İsm-i faili: مُنْتَهٍ cemisi: مُنْتَهُونَ

فَانْتَهَى 2/275.

انْتَهُوا 2/192 - 193, 8/39.

تَنْتَه 19/46, 26/116 - 167.

تَنْتَهُوا 8/19, 36/18.

يَنْتَهِ 33/60, 96/15.

يَنْتَهُوا 5/73, 8/38.

يَنْتَهُون 9/12.

انْتَهُوا 4/171, 59/7.

مُنْتَهُونَ 5/91.

c) المُنْتَهَى Nihayet bulma, varış, sona erme / Son durak, son hudud, bitiş yeri, varılacak yer.

مُنِيبًا 39/8.

مُنِيبِينَ 30/31 - 33.

1559 — نور — 194

a) النَّارُ Ateş. (Harp ateşi tutuşturup yakmak, harp kıvılcımını çıkarmak tabirleri, harbi başlatmaktan kinayedir. Mecazen kullanılmakla, âhirette ateş azabına uğratıcı günahlar manasını ifade eder.).

النّار ve نار Dünya ateşi: 2/266, 3/183, 13/17, 15/27, 20/10, 21/69, 24/35, 27/8, 28/29, 38/76, 55/15, 56/71, 85/5; ateş (cehennem azabına uğratıcı günahlar): 2/174 - 221, 28/41, 40/41; cehennem ateşi: 2/24 - 39 - 80 - 81 - 126 - 167 - 175 - 201 - 217 - 257 - 275, 3/10 - 16 - 24 - 103 - 116 - 131 - 151 - 185 - 191 - 192, 4/145, 5/29 - 37 - 72, 6/27 - 128, 7/12 - 36 - 38 (= iki kez) - 44 - 47 - 50, 8/14, 9/17 - 35 - 63 - 88 - 81 - 109, 10/8 - 27, 11/16 - 17 - 98 - 106 - 113, 13/5 - 35, 14/30 - 50, 16/62, 18/53, 21/39, 22/19 - 72, 23/104, 24/57, 27/90, 29/24 - 25, 32/20 (= iki kez), 33/66, 34/42, 35/36, 38/27 - 59 - 61 - 64, 39/8 - 16 - 19, 40/6 - 43 - 46 - 47 (= iki kez) - 49 - 72, 41/19 - 24 - 28 - 40, 45/34, 46/20 - 34, 47/12 - 15, 51/13, 52/13 - 14, 54/48, 55/35, 57/15, 58/17, 59/3 - 17 - 20, 64/10, 66/10, 72/23, 74/31, 87/12, 90/20, 98/6, 101/11, 104/6.

نارًا Dünya ateşi: 2/17, 18/96, 20/10 (= iki kez), 27/7, 28/29 (= iki kez), 36/80; ateş (cehennem azabına uğratıcı günahlar): 4/10; harbi başlatmak demektir: 5/64; cehennem ateşi: 4/14 - 30 - 56, 18/29, 66/6, 71/25, 88/4, 92/14, 111/3.

b) النُّورُ Nur: Işık, aydınlık, parlaklık / iman, hidâyet, hakkı yakinen bilme / Marifetler,

المُنْتَهَى Son bulma (mahlukatın ilminin sona ermesi veya mahlukatın amellerinin son bulması) yahut son hudud: 53/14; varış: 53/42 (= Mahlukatın dönüşü).

مُنْتَهَاها 79/44 (= Kıyametin ne zaman kopacağının bilinmesinin nihayeti, bu ilmin sonunda Allah'ta nihayetlenmesi).

d) تَنَاهَى يَتَنَاهَى Vazgeçmek, son vermek / Birbirine yasak etmek, birbirini çekmek.

يَتَنَاهَوْنَ 5/79 (= Her iki mana da muhtemeldir.).

e) النُّهْيَةُ Akıl. Cemisi: نُهًى

النُّهَى 20/54 -128.

1557 — نوأ — 1

نَاءَ يَنُوءُ نَوْءًا Zorla taşınmak, (taşıması) ağır gelmek.

لَتَنُوءُ 28/76 (= veya zor taşımak).

1558 — نوب — 18

أَنَابَ يُنِيبُ انَابَةً Dönmek (Kulun Allah'a dönmesi, –Allah'tan gelen her şeye kat'iyetle inanmakla– hak ve hayır dairesine girmesidir. Asi = günahkâr birinin Allah'a dönmesi ise, tevbe ile ve günahlardan çekilmekle olur. Hz. İbrahim; her cihetle ve bütün işlerinde Allah'a rücu' edip, O'na tam bir tevekkül ve bağlılıkla bağlanmıştı.) İsm-i faili: مُنِيبٌ cemisi: مُنِيبُونَ مُنِيبِينَ

أَنَابَ 13/27, 31/15, 38/24 - 34.

أَنَابُوا 39/17.

أَنِبْنَا 60/4.

أُنِيبُ 11/88, 42/10.

يُنِيبُ 40/13, 42/13

أَنِيبُوا 39/54.

مُنِيب 11/75, 34/9, 50/8 - 32.

hakikatlar (akideler hususunda şüpheyi ortadan kaldırıp yakîni celbeden deliller) / Semavi kitap / Peygamber / Peygamberlik müessesesi ve din / Mecazen: Aydınlatıcı, nura iletici.

نُور ile النُّورُ Nur (aydınlık veya iman yahut hakkı yakînen bilme, hidâyet): 2/257 (= iki kez), 5/16, 14/1 - 5, 33/43, 39/22, 57/9, 65/11; nur = semavî kitap (Kur'ân-ı Kerim): 5/15, 7/157, 9/32, 61/8, 64/8; nur = marifetler (yakîni celbeden deliller, tanıtıcı ilimler): 5/44 - 46, 24/35 (= üç kez) - 40; nur (aydınlık yahut hidâyet): 6/1, 13/16, 35/20, 39/69.

نُورًا Nur = Kitap-ı Semavi (Kur'ân): 4/174; nur (aydınlatan, nura ileten): 6/91, 10/5, 42/52, 71/16; nur = hakka götüren deliller: 6/122, 24/40; nur (ışık yahut hidâyet): 57/13; nur (ışık): 57/28.

نُورِكم Nur (ışık): 57/13.

نُورَنا Nur (aydınlık, parlaklık!) 66/8.

نُورَه Nur = Peygamberlik müessesesi: 9/32, 61/8; nur = marifetler, dînî hakikatler: 24/35 (= iki kez).

نُورهم Nur (ışık, aydınlık): 2/17, 57/12 - 19, 66/8.

c) مُنِيرٌ İsm-i fail: Aydınlatan, ışık veren / Aydınlatıcı, açıklığa kavuşturan / Apaçık, nurlu, celî = parlak.

مُنِير Aydınlatıcı, (hak yola) ışık tutan yahut apaçık: 22/8, 31/20.

المُنِير Aydınlatıcı, (hak yola) ışık tutan yahut apaçık: 3/184, 35/25.

مُنِيرًا Işıklandıran, aydınlatan: 25/61, 33/46.

1560 — نوس — 240

النَّاس İnsanlar. (Bazen insanlarla kamil kişiler murad edilir. Bazen de muayyen bir kavim murad edilir. Bazen muayyen bir ferdin murad edildiği de vakidir.).

النَّاس 2/8 - 13 - 21 - 24 - 44 - 83 - 94 - 96 - 102 - 124 - 125 - 142 - 143 (= iki kez) - 150 - 159 - 161 - 164 - 165, 168 - 185 - 187 - 188 - 189 - 199 - 200 - 204 - 207 - 213 (= iki kez) - 219 - 221 - 224 - 243 (= iki kez) - 251 - 259 - 264 - 273, 3/4 - 9 - 14 - 21 - 41 - 46 - 68 - 79 - 87 - 96 - 97 - 110 - 112 - 134 - 138 - 140 - 173 (= iki kez) - 187, 4/1 - 37 - 38 - 53 - 54 - 58 - 77 - 79 - 105 - 108 - 114 - 133 - 142 - 161 - 165 - 170 - 174, 5/32 (= iki kez) - 44 - 49 - 67 - 82 - 97 - 110 - 118, 6/91 - 122 - 144, 7/85 - 116 - 144 - 158 - 187, 8/26 - 47 - 48, 9/3 - 34, 10/2 (= iki kez) - 11 - 19 - 21 - 23 - 24 - 44 (= iki kez) - 57 - 60 - 92 - 99 - 104 - 108, 11/17 - 85 - 103 - 118 - 119, 12/21 - 38 (= iki kez) - 40 - 46 - 49 - 68 - 103,13/1 - 6 - 17 - 31,14/1 - 25 - 36 - 37 - 44 - 52, 16/38 - 44 - 61 - 69, 17/60 (= iki kez) - 89 (= iki kez) - 94 - 106, 18/54 - 55, 19/10 - 21, 20/59, 21/1 - 61, 22/1 - 2 - 3 - 5 - 8 - 11 - 18 - 25 - 27 - 40 - 49 - 65 - 73 - 75 - 78, 24/35, 25/37 - 50, 26/39 - 183, 27/16 - 73 - 82, 28/23 - 43, 29/2 - 10 (= iki kez) - 43 - 67, 30/6 - 8 - 30 (= iki kez) - 33 - 36 - 39 - 41 - 58, 31/6 - 18 - 20 - 33, 33/13 - 37 - 63, 34/28 (= iki kez) - 36, 35/2 - 3 - 5 - 15 - 28 - 45, 38/26, 39/27 - 41, 40/57 (= iki kez) - 59 - 61 (= iki kez), 42/42, 43/33, 44/11, 45/20 - 26, 46/6, 47/3, 48/20, 49/13, 54/20, 57/24 - 25 (= iki kez), 59/21, 62/6, 66/6, 83/2 - 6, 99/6, 101/4, 110/2, 114/1 - 2 - 3 - 5 - 6.

1561 — نوش — 1

النَّاوُش Masdar: Alıverme, elde etme.

التَّنَاوُشُ 34/52 (= İman etmenin vakti ve zamanı geçmişken; onların, kendilerinden uzaklaşmış olan imanı elde etmeleri mümkün müdür? Yahut iman kendilerinden çok uzakken, nereden onu kolayıkla ve yakından elde edebilecekler?, demektir.)

1562 — نوص — 1

المَنَاصُ Kaçış, kurtuluş.

مَنَاص 38/3 (= "Lakin artık vakit, helaktan kaçış vakti değildir." Yahut "Ne fayda ki zaman, helaktan kurtuluş zamanı değildi!" İş işten geçmişti.).

1563 — نوق — 7

النَّاقَةُ Dişi deve. نَاقَةُ اللهِ Allah'ın devesinden murad, Salih Aleyhisselâm'ın devesi olup, teşrif için ve mübarekliğinden dolayı böyle denmiştir.

نَاقَة 7/73, 11/64, 26/155, 91/13.

النَّاقَة 7/77, 17/59, 54/27.

1564 — نوم — 9

a) النَّوْمُ Uyuma, uyku.

نَوْمٌ 2/255.

النَّوْم 25/47.

نَوْمَكم 78/9.

b) نَائِمٌ İsm-i fail: Uyuyan. Cemisi: نائِمُون

نَائِمُون 7/97, 68/19.

c) مَنَامٌ Mimli masdar: Uyuma, uyku.

المَنَام 37/102.

مَنَامِك 8/43.

مَنَامكم 30/23.

مَنَامِهِا 39/42.

1565 — نوم — 1

النُّونُ Balık. ذُوالنُّون Balık sahibi manasında olup, Yunus Aleyhisselâm kastedilmektedir.

النُّون 21/87.

1566 — نوى — 1

النَّوَاةُ Çekirdek. Cemisi: النَّوَى

النَّوَى 6/95.

1567 — نيل — 12

نَالَ يَنَالُ نَيْلًا Nail olmak, elde etmek / Erişmek / Nail kılmak, kavuşturmak, sokmak / Muzaffer olmak, zafer kazanmak.

تَنَالُه Elde etmek: 5/94.

تَنَالُوا Elde etmek, nail olmak: 3/92.

يَنَال Erişmek, ulaşmak: 2/124, 22/37.

يَنَالُه Erişmek, ulaşmak: 22/37.

يَنَالُهم Erişmek, ulaşmak: 7/37 - 152; nail kılmak, kavuşturmak: 7/49.

يَنَالُوا Elde etmek, nail olmak: 33/25; muzaffer olmak veya kavuşmak, nail olmak (muvaffak olmak): 9/74.

يَنَالُون Zafer kazanmak, muzafferiyet elde etmek: 9/120.

نَيْلًا Zafer, muzafferiyet: 9/120.

حرف الهاء

4 — ها — 1568

هَا Tenbih lafzı: İşte, haydi.

هَا 3/66 - 119, 4/109, 47/38.

1 — هاء — 1569

هاء Al bakalım, al haydi manasında fiil ismi. هَاءَ يَا رَجُلُ Ey adam! Al bakalım. هَاءَ يَا زَيْنَبُ Ey Zeyneb! Al haydi. هَاؤُم يَا رِجَالُ Ey erkekler! Alın bakalım.

هَاؤُنَّ يَا نِسَاءُ Ey kadınlar! Haydi alınız.

هَاؤُمُ Haydi alınız manasında: 69/19.

4 — هتى — 1570

هات Getir manasında. هاتُوا Getiriniz manasında.

هَاتُوا 2/111, 21/24, 27/64, 28/75.

4 — هَاتان — 1571

هَاتَيْنِ هَاتَان İşte bu iki manasında.

هَاتَيْن 28/27 (= şu iki manası da verilmiştir.)

2 — هاذان — 1572

هٰذَان İşte bu ikisi, bunlar.

هٰذَانِ Bunlar: 20/63, 22/19.

1 — هكذا — 1573

هٰكَذَا İşte bunun gibi, böyle.

هٰكَذَا Böyle: 27/42.

4 — هاهنا — 1574

هُنَا Burada. هٰهُنَا İşte burada.

هٰهُنَا 3/154, 5/24, 26/146, 69/35.

8 — هبط — 1575

هَبَط يَهْبِطُ هُبُوطًا Düşmek, inmek, yuvarlanmak / Konaklamak, inmek.

يَهْبِط 2/74 (= Taşların, Allah korkusuyla dağların üzerinden düşüp yuvarlanması, ya Allah'ın onlarda temyiz ve korku hissi yaratmasıyladır yahut Allah'ın takdir ettiği yerçekimi kuvvetine ağır cisimlerin itaat ve inkıyad göstermeleriyle, bu ağır cisimlerden sayılan taşların da bu kuvvete bağlı olarak yuvarlanmalarıdır ki, cansız eşyanın emr-i ilâhiye inkıyadından kinayedir. Şöyle de denmiştir: Bu, Musa Aleyhisselâm'ın kıssasında geçen dağ hakkındadır. Zira Cenab-ı

Hak o dağa tecelli ettiği vakit, dağ parça parça olmuştur...)

اهْبِطْ İnmek: 7/13, 11/48.

اهْبِطَا İnmek: 20/123.

اهْبِطُوا İnmek: 2/38; inmek (konaklamak, yerleşmek): 2/36 - 61, 7/24.

1576 — هبو — 2

الْهَبَاءُ Toz toprak, toz, gübür.

هَبَاءً 25/23 (= Toz, gübür gibi ehemmiyetsiz), 56/6 (= toz toprak).

1577 — هجد — 1

تَهَجَّدَ يَتَهَجَّدُ Teheccüde (teheccüd namazı kılmak) kalkmak.

فَتَهَجَّدْ 17/79.

1578 — هجر — 31

a) هَجَرَ يَهْجُرُ هَجْرًا هِجْرَانًا Ayrılmak, terk etmek, yalnız bırakmak / Alâkayı kesmek, irtibatını, kesmek, küsmek. هَجَرَ هَجْرًا Saçma saçma konuşmak, saçmalamak. İsm-i mef'ulü: مَهْجُورٌ

تَهْجُرُونَ 23/67 (= Kur'ân'dan yahut haktan ayrılmak, uzaklaşmak. Yahut Kur'ân hakkında: Sihirdir... Şiirdir... v.s. demekle saçmalamak)

فَاهْجُرْ Terk etmek, ayrılmak: 74/5.

وَاهْجُرْنِي Terk etmek, yahut irtibatını kesmek: 19/46.

وَاهْجُرْهُمْ Terk etmek, ayrılmak: 73/10. (= Kötülükle mukabele etmemek).

وَاهْجُرُوهُنَّ Ayrılmak, yaklaşmamak: 4/34 (= Yalnız bırakmak).

هَجْرًا 73/10 (= Terk etme, ayrılma, kötülükle mukabele etmeme).

مَهْجُورًا 25/30 (= Terkedilmiş veya dinlenilmeyen yahut hakkında sapır saçma konuşma yapılan).

b) هَاجَرَ يُهَاجِرُ Hicret etmek, göçmek. (Şeriat ıstılahınca: Bir mü'minin, fitne beldesinden ve dini hususunda korkuda olduğu bir muhitten, dini hususunda emniyette olacağı bir beldeye göç etmesidir. Rasulullah zamanında bu hicret Mekke'den Medine'ye yapılmaktaydı. Zira o vakitte Mekke, küfür ve şirk beldesiydi. Mekke fethedilene kadar bu durum böyle devam etti. Bu cihetle bu hicreti yapanlara muhacirler dendi ve bunlar müslümanlar arasında yüksek bir mevkiye sahip oldular.) İsm-i faili: مُهَاجِرٌ cemisi: مُهَاجِرُونَ müennesi: مُهَاجِرَةٌ cemisi: مُهَاجِرَاتٌ

هَاجَرَ 59/9.

هَاجَرُوا 33/50.

هَاجَرُوا 2/218, 3/195, 8/72 - 74 - 75, 9/20, 16/41 - 110, 22/58.

فَتُهَاجِرُوا 4/97.

يُهَاجِرْ 4/100.

يُهَاجِرُوا 4/89, 8/72 (= iki kez).

مُهَاجِرٌ 29/26.

مُهَاجِرًا 4/100.

الْمُهَاجِرِينَ 9/100 - 117, 24/22, 33/6, 59/8.

مُهَاجِرَاتٍ 60/10.

1579 — هجع — 1

هَجَعَ يَهْجَعُ هُجُوعًا Geceleyin uyumak.

يَهْجَعُونَ 51/17.

1580 — هدد — 1

الْهَدُّ Çökme, çökmüş; göçme, göçmüş.

هَدًّا 19/90 (= Çökme, göçme yahut çökmüş, göçmüş).

1581 — هدم — 1

هَدَّمَ يُهَدِّمُ Yıkmak, harabeye çevirmek / ihlal etmek, hukukunu çiğnemek.

هَدَانا İrşad etmek (doğru yola iletmek): 6/71, 7/43 (= iki kez), 14/11 - 20.

هَدَانى İrşad etmek (doğru yola iletmek): 6/161, 39/57.

هَدَاه İrşad etmek, iletmek: 16/121.

هَدَاهم İrşad etmek (doğru yola iletmek): 9/115, 39/18.

هَدَيْتنا İrşad etmek (doğru yola iletmek): 3/8.

هَدَيْنا İrşad etmek (doğru yola iletmek): 6/84 (= iki kez), 19/58.

هَدَيْناكم İrşad etmek (doğru yola iletmek): 14/21.

هَدَيْناه İrşad etmek, götürmek (açıkça göstermek): 76/3, 90/10.

هَدَيْناهم İrşad etmek (doğru yolu açıkça göstermek): 41/17; irşad etmek, iletmek: 4/68, 6/87.

هَدَيْناهما İrşad etmek, iletmek: 37/118.

أهْدك İrşad etmek, götürmek (açıkça göstermek) veya (Allah'ın dilemesiyle) iletmek: 19/43.

أهْدِكم İrşad etmek, götürmek yahut (Allah'ın dilemesiyle) iletmek (hidâyete gimmelerine vesile olmak): 40/38.

أهْدِيك İrşad etmek, götürmek veya (Allah'ın dilemesiyle) iletmek: 79/19.

أهْدِيكم İrşad etmek, götürmek veya (Allah'ın dilemesiyle) iletmek: 40/29.

تَهْدُوا İrşad etmek, hidâyet vermek: 4/88.

تَهْدِى İrşad etmek, hidâyet vermek (doğru yola iletmek): 7/155, 10/43, 28/56, 42/52, 43/40.

تَهْدى Hidâyet vermek (doğru yola iletmek): 42/52.

لَنَهْدِيَنّهم (Doğru yoldan) ayırmamak: 29/69 (= Devamlı doğru yolda yürüme-

لهُدِّمَتْ 22/40. Âyette geçen صَلَوَاتٌ lafzıyla yahudilerin ma'bedleri murad edilmişse; bu lafız yıkılmak, harabeye çevrilmek manasına gelir. Eğer صَلَوَاتٌ lafzıyla namazlar manası murad edilmişse; o takdirde bu lafız ihlal edilmek, hukukları çiğnenmek manasındadır.

1 — هدهد — 1582

الهُدْهُدُ Hüdhüd (İbibik kuşu).

الهُدْهُدَ 27/20.

317 — هدى — 1583

هَدَى يَهْدِى هَدْيًا هِدَايَةً هُدىً Tarif etmek, yol göstermek / İrşad etmek, iletmek, götürmek, hidâyet vermek, (doğru yoldan) ayırmamak / Sevk etmek / Muvaffak etmek, kazandırmak / Açıklığa kavuşturmak. İsm-i faili: هَادٍ هَادِى

هدى İrşad etmek (doğru yola iletmek) : 2/143 - 213, 6/90, 7/30, 13/31, 16/36, 20/79 - 122; İletmek (faydalı yönleri ve yerine getireceği vazifeleri gösterip, faydalanacağı hususlara iletmek): 20/50, 87/3; irşad etmek yahut yol göstermek: 93/7 (= âyette geçen ضَالًّا lafzı, eğer hikmetlerden ve nübüvvetten uzaklıkla izah edilirse, bu lafız nübüvvete ve hikmetlere irşad ve iletmek manasında olur. Fakat Mekke'deki yönlerden birisinde şaşırma ile izah edilirse; yol göstermek manasına gelir.).

هداكم İrşad etmek (doğru yola iletmek): 2/185 - 198, 6/149, 16/9, 22/37, 49/17.

هَدَان Aslı: هَدَانِى a İrşad etmek (doğru yola iletmek): 6/80.

يَهْدِيَنِ Aslı: يَهْدِيَنِى İrşad etmek (açıkça göstermek): 18/24.

يَهْدِينِ Aslı: يَهْدِينِى Tarif etmek, yol göstermek! 26/62 (= Kurtuluş yolunu göstermek), 37/99 (= Murad edilen mevkiyi tarif edip göstermek); irşad etmek, hidâyet vermek (doğruluğu gösterip, doğru yola ulaştırmak): 26/78; (doğru yoldan) ayırmamak: 43/27 (= Hidâyetini artırmak, devamlı doğru yolda yürümesini sağlamak).

يَهْدِينِى Tarif etmek, yol göstermek: 28/22.

يَهْدِيه Hidâyet vermek (doğru yola iletmek): 6/125, 45/23; sevk etmek: 22/4 (= Şeytan'ın irşad etmesi ve götürmesi alay yoluyla olup, sevk etmek ve sürüklemek manasındadır).

يَهْدِيهِم Hidâyet etmek (doğru yola iletmek): 4/137 - 168 - 175, 5/16, 7/148, 10/9, 16/104, 47/5.

اهْدِنَا Hidâyet etmek, iletmek: 1/6 (= Murad edilen mana: Doğru yoldan ayırmamak, hidâyetlerini artırmak, devamlı dosdoğru yolu takip etmelerini sağlamak); irşad etmek, götürmek (açıkça göstermek): 38/22.

فَاهْدُوهُم Sevk etmek, sürüklemek: 37/23 (= Alay yoluyla irşad etmek ve götürmek.).

اهْدُوا İletilmek, irşad edilmek: 22/24 (= iki kez).

هُدِىَ İletilmek, hidâyet edilmek: 3/101.

يُهْدَى İletilmek, hidâyet edilmek: 10/35.

هَادٍ Mürşid (doğru yolu açıkça gösteren): 13/7; hidâyet veren (doğru yola ileten): 13/33, 39/23 - 36, 40/33.

هَادِ Aslı: هَادِى İleten, hidâyet eden: 22/54; hidâyet veren (doğru yola ileten): 30/53.

lerini sağlamak, hidâyetlerini artırmak).

يَهْدِ Açıklığa kavuşturmak (güzelce anlatmak yahut yola getirmek) 7/100 (= Burada fail ya Allah'tır; ya

أَنْ لَوْ نَشَاءُ dür; ya da önceden anlatılan hadiselerdir.) 20/129, 32/26; hidâyet vermek (doğru yola iletmek): 7/178, 17/97, 18/17, 39/37, 64/11.

يَهْدِنِى Hidâyet vermek: 6/77.

يَهْدُونَ İrşad etmek (doğru yolu açıkla göstermek) yahut (Allah'ın dilemesiyle doğru yola) iletmek: 7/159 - 181, 21/73, 32/24.

يَهْدُونَنَا Hidâyet vermek, irşad etmek: 64/6.

يَهْدِى Muvaffak kılmak: 12/52 (= Hainlerin hilesinin doğru bir şey olmadığı, doğrudan uzak ve sapıklık olduğu bildiriliyor. Bu, hileyi yapanların zarara uğramalarından kinayedir. Şöyle de denmiştir: Murad olan mana, Allah'ın, hainleri hileleri hususunda doğru yola iletmemesidir); irşad etmek, götürmek yahut (Allah'ın dilemesiyle) hidâyet etmek, iletmek: 72/2; hidâyet vermek (doğru yola iletmek): 2/26 - 142 - 213 - 258 - 264 - 272, 3/88 (=iki kez), 5/16 - 51 - 67 - 108, 6/88 - 144, 9/19 - 24 - 37 - 80 - 109, 10/25 - 35 (= üç kez), 13/27,14/4, 16/37 - 93 - 107, 17/6, 22/16, 24/35 - 46, 28/50 - 56, 30/29, 33/4, 34/6, 35/8, 39/3 - 23, 40/28, 42/13, 46/10 - 30, 61/5 - 7, 62/5, 63/6, 74/31.

يَهْدِيكَ Hidâyet etmek, iletmek: 48/2.

يَهْدِيكُم Hidâyet etmek, iletmek: 48/20; irşad etmek, götürmek (açıkça göstermek): 4/26; yol göstermek: 27/63.

الْمُهْتَدِ Hidâyete eren: 17/97, 18/17. Aslı: الْمُهْتَدِى

الْمُهْتَدِى Hidâyete eren: 7/178.

مُهْتَدِين Hidâyete erenler: 2/16, 6/140, 10/45.

الْمُهْتَدِين Hidâyete erenler: 6/56 - 117, 9/18,16/125, 28/56, 68/7.

c) هَدَىٰ يَهْدِّى هِدَّاءً Aslı: اهْتَدٰى

يَهْتَدِى اهْتَدَاءً Hidâyete ermek, doğru yolu bulmak.

يَهْدِّى 10/35.

d) أَهْدٰى İsm-i tafdil: En çok (yahut daha çok) doğru yola ileten, hidâyete vesile olan / En çok (yahut daha çok) hidâyete eren.

أَهْدٰى Daha çok hidâyete eren (doğru yolu bulan): 17/84 (= yahut en çok...), 67/22; daha çok hidâyete erenler (doğru yolu bulanlar): 4/51, 6/157, 35/42; daha çok doğru yola ileten (hidâyete vesile olan): 28/49, 43/24.

e) الْهُدٰى Hidâyet verme, doğru yola iletme / Hidâyet, doğru yol / Tanıtan, irşad eden, yol gösteren / Hidâyet veren, doğru yola ileten, hidâyete vesile olan / Hak din.

الْهُدٰى ile هُدًى Doğru yola ileten (Allah'tan başka sair doğru yola iletenler, hidâyete vesile olanlardır.): 2/2 - 38 - 97 - 159 - 185 (= iki kez), 3/4 - 98 - 138, 5/ 44 - 46 (= iki kez), 6/91 - 154 - 157, 7/52 - 154 - 203, 9/33, 10/57, 12/111, 16/64 - 89 - 102, 17/2 - 94, 18/55, 20/123, 22/8, 27/2 - 77, 28/37 - 43 - 50 - 85, 31/3 - 20, 32/23, 40/53 - 54, 41/44, 45/11 - 20, 47/25 - 32, 48/28, 53/23, 61/9, 72/13, 92/12; hidâyet, doğru yol: 2/5 -16 - 175, 18/13, 19/76, 31/5, 34/24, 41/17, 47/17, 96/11; hak din: 2/120 (= iki

هَادِىَ Hidâyet veren: 27/81.

هَادِىَ Hidâyet veren: 7/186.

هَادِيًا Hidâyet veren: 25/31.

b) اهْتَدٰى يَهْتَدِى اهْتِدَاءً Tanımak, bulmak / Hidâyete ermek, doğru yolu bulmak, erişmek, ulaşmak / Hidâyette kalmak, sapmamak. İsm-i faili: مُهْتَدٍ مُهْتَدِى cemisi: مُهْتَدِين مُهْتَدُون

اهْتِدٰى Hidâyete ermek, doğru yolu bulmak: 10/108, 17/15, 20/82 - 135, 27/92, 39/41, 53/30.

اهْتَدَوْا Hidâyete ermek, doğru yolu bulmak: 2/137, 3/20, 19/76, 47/17.

اهْتَدَيْتُ Hidâyete ermek, doğru yolu bulmak: 34/50.

اهْتَدَيْتم Hidâyete ermek, doğru yolu bulmak: 5/105.

تَهْتَدُوا Hidâyete ermek: 2/135, 24/54; (yolu) bulmak: 6/97.

تَهْتَدُون Hidâyete ermek: 2/53 - 150, 3/103, 7/158; (yolu) bulmak, öğrenmek: 16/15, 43/10.

تَهْتَدِى Tanımak, bilmek: 27/41.

لَنَهْتَدِىَ Hidâyete ermek: 7/43.

يَهْتَدُوا Hidâyete ermek: 18/57 (= Hidâyete gelmek), 46/11.

يَهْتَدُون Hidâyete ermek, hakkı bulmak: 2/170, 5/104, 23/49, 27/24, 28/64, 32/3; bulmak: 4/98, 16/15 (= yolu bulmak), 21/31 (= yolu bulmak, öğrenmek); tanımak, bilmek: 27/41.

يَهْتَدِى Hidâyete ermek: 10/108, 17/15, 27/92.

مُهْتَدٍ Hidâyete ermiş: 57/26.

مُهْتَدُون Hidâyete erenler: 6/82, 7/30, 36/20, 43/22 - 37 - 49; tanıyanlar: 2/70 (= bulanlar).

الْمُهْتَدُون Hidâyete erenler: 2/157.

kez), 3/73 (= iki kez), 4/115, 6/35 - 71 (= Üç kez) - 88, 7/193 - 198, 18/57, 20/47, 22/67, 28/57, 34/32, 39/23; yol gösterici yahut irşad eden: 20/10.

هُداها Hidâyet, doğru yolu bulma: 32/13.

هُداهم Hidâyet verme, doğru yola iletme: 2/272; doğru yola iletme (hidâyete ermelerine vesile olma): 16/37; hidâyete vesile olan (üstün ahlak yahut peygamberler tarafından ihtilafsız kabul edilen dinin temel prensipleri): 6/90.

هُدای Hak din: 2/38, 20/123.

f) الهَدْىَ Kurban olarak Beytullah'a sevk edilen (orada kesilip, etleri sadaka olarak verilmesi için gönderilen) büyük baş hayvanlar (develer, sığırlar, davarlar) / (Hac ibadetlerini yapanların, –avlanmadan dolayı yahut bu ibadetlerin birisinde vakı olan bir ihlale binaen– Harem'de kesmesi icab ettiği) büyük baş hayvanlar. Müfredi: هَدْيَة

الهَدْى (Hacda vukua gelen bır hadiseden dolayı kesilmesi icab eden) hayvanlar: 2/196 (= üç kez); kurbanlık hayvanlar: 5/2 - 97, 48/25.

هَدْيًا (Avlanmanın cezası olarak kesilmesi icab eden) hayvanlar: 5/95.

g) الهَدِيَّة Hediye.

بهدية 27/35.

بهديتكم 27/36.

1584 — هرب — 1

الهَرَبُ Kaçmak.

هربًا 72/12 (- ("... ve bız yerden göğe kaçmakla da...").

1585 — هرع — 2

اُهْرع يُهْرَعُ اهْرَاعًا ile هُرع يُهْرعُ هرعًا Acelece koşturmak, acele acele koşmak.

يُهْرَعُون Her iki fiil de muhtemeldir: Acelece (kovalanırcasma) koşturmak: 11/78, 37/70.

34 — هزأ — 1586

a) هُزُوءً Alay mevzusu, alaya alınan. Bu lafız tahfife uğratılarak هُزُوْ şeklinde de okunur.

هُزُوًا Alay mevzusu: 2/67 - 231, 5/57 - 58, 18/56 - 106, 21/36, 25/41, 31/6, 45/9 - 35.

b) اسْتَهْزأ يَسْتَهْزِئُ Alay etmek, dalga geçmek (Allah Teâlâ'nın, münafıkları alaya almasından murad; onları küçük düşürmek, eşit şekilde ceza vermek, yani alay etmelerine mukabil onları alaya alınır kılmaktır. Bazıları şu görüştedir: Bu alaya alma; onlara alaya alınma muamelesi yapmak, yani –onlar bunun farkına varmazken– onları küçük düşürmektir.)

İsm-i faili: مُسْتَهْزِئ cemisi: مُسْتَهْزِئِين مُسْتَهْزِئُون

تَسْتَهْزِئُون 9/65.

يَسْتَهْزِئْ 2/15 (= Alaylarına mukabil cezalandırmak).

يَسْتَهْزِئُون 6/5 - 10, 11/8, 15/11, 16/34, 21/41, 26/6, 30/10, 36/30, 39/48, 40/83, 43/7, 45/33, 46/26.

اسْتَهْزِئُوا 9/64.

اسْتُهْزِئَ 6/10, 13/32, 21/41.

يُسْتَهْزأ 4/140.

مُسْتَهْزِءُون 2/14.

المُسْتَهْزِءِين 15/95.

1587 — هزز — 5

a) هَزَّ يَهُزُّ هَزًّا Sallamak / باء harf-i cerri ile: Hızlıca sallamak.

هُزِّى Hızlıca sallamak: 19/25 (= Silkelemek) .

b) اهْتَزَّ يَهْتَزُّ Harekete geçmek, canlanmak / Titreşmek.

اهْتَزَّتْ Harekete geçmek, canlanmak (yahut bitkisi canlanmak): 22/5, 41/39.

تَهْتَزُّ Titreşmek, kıpırdamak, kımıldamak: 27/10, 28/31.

1588 — هزل — 1

الهَزْلُ Şaka, saçmalama, sapır saçma söz, boş söz.

بالهَزْلِ Şaka yahut sapır saçma söz yahut boş söz: 86/14.

1589 — هزم — 3

هَزَمَ يَهْزِمُ هَزْمًا Bozguna uğratmak, hezimete = yenilgiye maruz bırakmak.

İsm-i mef'ulü: مَهْزُومٌ

فَهَزَمُوهُم 2/251.

سَيُهْزَمُ 54/45.

مَهْزُومٌ 38/11.

1590 — هشش — 1

هَشَّ يَهُشُّ هَشًّا Yaprak silkmek, yapmak dökmek.

أَهُشُّ 20/18.

1591 — هشم — 2

الهَشِيمُ Kuru ot, çalı çırpı, gazel (yaprak dökümtüsü) v.b.

كَهَشِيمِ 54/31.

هَشِيمًا 18/45.

1592 — هضم — 2

a) الهَضْمُ Hak yemek, tam hakkını vermemek.

هَضْمًا 20/112 (= âyette geçen ظُلْمًا lafzının bütün hakkının çiğnenmesi, هَضْمًا lafzının da, hakkından birazının yenmesi manasında olduğu söylenmiştir.)

b) هَضِيمٌ Yumuşak, kat kat, sarkık.

هَضِيمٌ 26/148 (= Yumuşak, kat kat, sarkık. Yani kimisi yumuşak, kimisi kat kat, kimisi de sarkık, açılmış demektir.)

1593 — هطع — 3

مُهْطِعٌ İsm-i fail: Koşan. Cemisi: مُهْطِعِينَ مُهْطِعُونَ

مُهْطِعِينَ Bazıları bu lafzı şu manalarla izah etmişlerdir: (Korku, zillet eziklik ve ürperti içerisinde) koşuşanlar yahut (baka baka) koşturanlar yahut (gözlerini dikip) baka kalanlar: 14/43, 54/8, 70/36.

1594 — هلع — 1

هَلُوعًا Haris, cimri (istifadesi azalır (-endişesiyle yakınarak malından dağıtmayan, habire hırsla mal tedarikinde bulunan) / Feryad eden, ah vah eden, çok yakınıp dövünen / Huysuz; hemen şikâyete kalkışan; (nimeti hor karşılayıp, bu nimetle gerekli) yardımlarda bulunmayan; (hafif bir sıkıntıda) hemen gürültüyü koparan.

هَلُوعًا Her üç mana ile de izah edilmiştir: 70/19.

1595 — هلك — 68

a) هَلَكَ يَهْلِكُ هَلاكًا هُلْوكًا Helak olmak, ölmek / Helak olmak, perişan olmak, mahvolmak / Elden çıkmak, zayi' olmak, çıkmak-çıkışmak / Fani olmak, yok olmak.

İsm-i faili: هَالِكٌ cemisi: هَالِكِينَ هَالِكُونَ

هَلَكَ Ölmek: 4/176, 40/34; mahvolmak (dın cihetiyle hüsrana uğramak):

أَهْلَكْنَاهَا Helak etmek, felâkete uğratmak: 7/4, 21/6 - 95, 22/45.

أَهْلَكْنَاهُم Helak etmek, felâkete uğratmak: 6/6, 8/54, 18/59, 20/134, 26/139, 44/37, 47/13.

أَهْلَكَنِى Öldürmek: 67/28.

تُهْلِكُنَا Öldürmek; 7/155; helak etmek, felâkete uğratmak: 7/173.

نُهْلِكَ Helak etmek, felâkete uğratmak: 17/16, 77/16.

لَنُهْلِكَنَّ Helak etmek, felâkete uğratmak: 14/13.

يُهْلِكَ Telef etmek, Mahv etmek: 2/205; öldürmek: 5/17; felâkete uğratmak: 7/129, 11/117.

يُهْلِكُنَا Öldürmek: 45/24.

يُهْلِكُون Ölümlerine sebep olmak (kendilerini harcayıp, ölüme sürüklemek): 6/26, 9/42.

أُهْلِكُوا Felâkete uğratılmak: 69/5 - 6.

يُهْلَكُ Felâkete uğratılmak: 6/47, 46/35.

مُهْلِكَ Felâkete uğratan: 6/131, 28/59.

مُهْلِكُهُم Felâkete uğratan: 7/164.

مُهْلِكُوا Felâkete uğratıcılar: 29/31.

مُهْلِكُوهَا (Bir kavle göre) öldürenler: 17/58 (= Bu kavle göre Allah; salih kent halkını öldürmekte, diğerlerini ise şiddetli bir azaba maruz bırakmaktadır.)

مُهْلِكِى Felâkete uğratıcılar: 28/59.

مُهْلَكِين Felâkete uğratılanlar: 23/48.

5 — هلل — 1596

a) اَهَلَّ Fiili: (Adını anarak kurban etmek.

أُهِلَّ 2/173, 5/3, 6/145, 16/115.

b) الهِلَالُ Hilal (yeni doğan ay). Cemisi. أَهِلَّة

الأَهِلَّة 2/189.

8/42 (= Ölmek manası da muhtemeldir.); elden çıkmak, zayi' olmak (kalmamak): 69/29.

لِيَهْلِكَ Mahvolmak yahut ölmek: 8/42.

هَالِكٌ 28/88 (= Fenaya ve zevale = yokluğa maruz olan ve zatında daimî bir vücudu olmayıp, Allah'ın vücud vermesiyle var olan)

الهَالِكِين Ölenler: 12/85.

b) المَهْلِكُ Mimli masdar: Helak, ölüm / İsm-i zaman: Helak ve ölüm zamanı / İsm-i mekan: Helak ve ölüm yeri.

مَهْلِك Her üç mana da muhtemeldir: 27/49.

المَهْلِكِهِم Helak edilme yahut helak zamanı: 18/59.

c) التَّهْلُكَةُ Helak, ölüm/Tehlike = Ölüme sürükleyici husus.

التَّهْلُكَة Her iki mana da muhtemeldir: 2/195.

d) أَهْلَكَ يُهْلِكُ اِهْلاكًا Helak etmek, öldürmek / Harcamak / Telef etmek, bozmak / Helak etmek, toptan kökünü kazımak, felâkete uğratmak / Başını belaya sokmak, ölümüne sebep olmak. İsm-i faili: مُهْلِكٌ cemisi: مُهْلِكِين مُهْلِكُون İsm-i mef'ulü: مُهْلَكٌ cemisi: مُهْلَكِين مُهْلَكُون

اهْلَك Helak etmek, felâkete uğratmak (felâketle cezalandırmak): 28/76, 53/50.

أَهْلَكْتُ Harcamak, tüketmek: 90/6.

فَأَهْلَكْتُه Telef etmek, Mahv etmek (büyük çapta zarar vermek): 3/117.

أَهْلَكْتُهم Öldürmek: 7/155.

أَهْلَكْنَا Helak etmek, felâkete uğratmak: 6/6, 10/3, 15/4, 17/17, 19/74 - 98, 20/128, 21/9, 26/208, 28/43 - 58, 32/26, 36/31, 38/3, 43/8, 46/27, 50/36, 54/51.

1597 — هلم — 2

هَلُمَّ Getir, gel, buyur manalarında.

هَلُمَّ Getirin: 6/150; gelin, buyurun: 33/18.

1598 — همد — 1

هَامِدَةٌ İsm-i fail: Kıraç, çorak, kupkuru.

هَامِدَة Kupkuru: 22/5.

1599 — همر — 1

مُنْهَمِرٌ Bol yağışlı, sağnak.

مُنْهَمِر 54/11.

1600 — همز — 3

a) هَمْزَة Dürtükleme (vesvese). Cemisi: هَمَزَاتٌ

هَمَزَات 23/97.

b) هَمَّازٌ Çok ayıplayan, çok çekiştiren (Bazıları bunun arkadan çekiştirmek olduğunu söylemişlerdir.) هُمَزَة lafzı da aynı manadadır.

هَمَّاز 68/11.

هُمَزَة 104/1.

1601 — همس — 1

الهَمْسُ Sessizlik (dudağın kımıldayıp da sesin çıkmayışı yahut ayağı usulca yere basıp da hafif tıpırtıdan başka ses çıkarılmaması gibi gayet sessizce yapılan hareket).

هَمْسًا 20/108.

1602 — همم — 9

a) هَمَّ يَهُمُّ هَمًّا Arzu etmek, niyetlenmek, hatırından geçirmek / Meyl etmek, tevessül etmek, yeltenmek.

هَمَّ Meyl etmek, yeltenmek: 5/11; hatırından geçirmek, arzu etmek: 12/24.

هَمَّتْ Hatırlarından geçirmek, arzulamak: 3/122; meyl etmek, yeltenmek: 4/113, 12/24, 40/5.

هَمُّوا Tevessül etmek, yeltenmek, kalkışmak: 9/13 - 74.

b) اَهَمَّ اِهْمَامًا Düşündürmek, korku vermek, kaygıya düşürmek / Himmeti = tek düşüncesi... olmak.

اَهَمَّتْهُم 3/154 (= "Bir grup da kendi canlarının kaygısına düşmüştü" yahut "Bir kısmının da tek düşüncesi kendilerini kurtarmak olmuştu. Himmetleri dinin himayesi ve müslümanların kurtulması değildi".)

1603 — همن — 2

الْمُهَيْمِنُ Koruyup gözeten (Allah) / Kollayıp gözeten.

الْمُهَيْمِنُ Esmâ-i ilâhiyeden: 59/23.

مُهَيْمِنًا Kollayan: 5/48 (= Kur'ân-ı Kerim, diğer semavî kitapları kollayıp gözetmektedir. Onlardaki Kur'ân'a muvafık olan hususlar haktır. Muhalif olan hususlar ise tahrif neticesinde ortaya çıkmıştır.)

1604 — هنا — 9

a) هُنَالِكَ Orada.

هُنَالِكَ 3/38, 7/119 - 10/30, 18/44, 25/13, 33/11, 38/11, 40/78 - 85.

b) هٰهُنَا Bakınız: هاهنا maddesi.

1605 — هنأ — 4

الْهَنِيءُ Afiyet verici. هَنِيئًا Afiyetle;

هَنِيئًا لَكُمْ Afiyet olsun.

هَنِيئًا Afiyetle: 4/4, 52/19, 69/24, 77/43.

1606 — هود — 14

هَادَ يَهُودُ هَوْدًا Tevbe etmek, dönmek / Yahudiliği kabul etmek, yahudi olmak.

İsm-i faili: هَائِدٌ cemisi: هُودٌ

مُهِين 2/90, 3/178, 4/14, 22/57, 31/6, 34/14, 44/30, 45/9, 58/5 - 16.

مُهِينًا 4/37 - 102 - 151, 33/57.

مُهَانًا 25/69.

38 — هوى — 1609

هَوَى يَهْوِى هُوِيًّا Düşmek; – باء harf-i cerri ile – indirmek, düşürmek / Helak olmak, ölmek / Koşmak / Özlemek, hasret çekmek / Kaymak, batmak.

هَوَى Kaymak: 53/1; batmak: 20/81.

تَهْوِى a Özlemek: 14/37; indirmek, sürüklemek: 22/31.

b) الْهَاوِيَةُ Çok derin çukur, uçurum.

هَاوِيَةٌ 101/9 (= Çok derin ateş çukuru, içi ateşle dolu uçurum).

c) هَوِىَ يَهْوَى هَوىً Arzulamak, gönlü kalmak, canı çekmek, sevdalanmak, heveslenmek, kapılmak.

تَهْوَى Arzulamak, heves etmek: 2/87, 5/70, 53/23.

d) الْهَوَى Hevâ, heves, keyf, kötü meyiller. Cemisi: أَهْوَاءٌ

الْهَوَى 4/135, 38/26, 53/3, 79/40.

هَوَاه 7/176, 18/28, 20/16, 25/43, 28/50, 45/23.

أَهْوَاء 5/77, 6/150, 45/18.

أَهْوَائكم 6/56.

أَهْوَائهم 2/120 - 145, 5/48 - 49, 13/37, 23/71, 28/50, 30/29, 42/15, 47/14 - 16, 54/3.

بِأَهْوَائِهِم 6/119.

e) الْهَوَاءُ Hava, boşluk / Teşbih yoluyla: Bomboş.

هَوَاءٌ 14/43

f) أَهْوَى fiili: Düşürmek, devirmek, yere çalmak.

أَهْوَى Yere çalmak: 53/53.

هَادُوا Yahudi olmak: 2/62, 4/46 - 160, 5/41 - 44 - 69, 6/146, 16/118, 22/17, 62/6.

هُدْنَا Tevbe etmek, dönmek (günahtan vazgeçip itaat etmek): 7/156.

هُودًا a "Yahudiler: 2/111 - 135 - 140.

2 — هور — 1607

a) هَارٍ İsm-i fail: Yarılan, yıkılmaya yüz tutan, uçacak ve kayacak dereceye gelen, çökecek, göçecek.

هَارٍ Yukarıdaki manalar ile: 9/109.

b) انْهَارَ انْهِيَارًا Yıkılmak, çökmek, uçmak, göçmek / بَاء harf-i cerri ile: Yıkmak, uçurmak, göçürmek yahut birlikte yıkılmak, çökmek, göçmek.

فَانْهَارَ İkinci mana ile: 9/109.

26 — هون — 1608

a) الْهَوْنُ Masdar: Kolay olmak.

هَوْنًا 25/63 (= "kolaylıkla...", "mütevazi ve mülayim = yumuşak başlı olarak..." v.b. manalarla)

b) الْهُونُ Masdar: Zillet, düşüklük, aşağılık, yüz karası, alçaltıcı.

هُون Yüz karası: 16/59.

الْهُون Zillet, aşağılık: 6/93, 46/20; alçaltıcı: 41/17.

c) الْهَيِّنُ Kolay, basit.

هَيِّنٌ 19/9 - 21.

هَيِّنًا 24/15.

d) أَهْوَنُ İsm-i tafdil: Daha kolay, daha basit.

أَهْوَنُ 30/27.

e) أَهَانَ يُهِينُ إِهَانَةً Alçaltmak, zelil kılmak (aşağılık etmek). İsm-i faili: مُهِينٌ İsm-i mef'ulü: مُهَانٌ

أَهَانَنِ Aslı: أَهَانَنِى 89/16.

يُهِنِ 22/18.

2 — هيم — 1614

a) هَامَ يَهِيمُ هُيَامًا Sevdalı sevdalı (yahut alık alık yahut şaşkın şaşkın) dolaşmak / Sapık sapık konuşmak, hayal peşinde koşturmak.

يَهِيمُون Sapık sapık konuşmak (hayalî şeylerle uğraşmak): 26/225.

b) الْهِيمُ Susuzluk hastalığına tutulmuşlar / Kumlar (Çok su alındığı halde hâlâ suya kanmama hususunda kumlar ile temsil getirilir.)

الْهِيمِ Her iki mana ile izah edilmiştir: 56/55.

1615 — هيه — 1

هِىَ O manasında zamir. Bazen sonuna –vakıf durumundayken– sekte هَاء 'sı ziyade edilir ve هِيَهْ şeklinde okunur.

هِيَهْ 101/10.

1616 — هيهيت — 2

هَيْهَاتَ Uzak!, nerede!, heyhat!, ne kadar uzak!

هَيْهَاتَ 23/36 (= iki kez variddir. "Va'dolunduğunuz husus uzak mı uzak!" v.b. manalarla)

g) اسْتَهْوَى Koşturmak, havalandırmak / Ayartmak, şaşırtmak, yoldan çıkarmak, heveslendirmek.

اسْتَهْوَتْه 6/71 (= Koşturmak yahut ayartmak)

4 — هيأ — 1610

a) الْهَيْئَةُ Biçim.

كَهَيْئَةِ 3/49, 5/110.

b) هَيَّأَ يُهَيِّئُ Kolaylaştırmak, düzenlemek.

يُهَيِّئْ 18/16.

هَيِّئْ 18/10.

1 — هيت — 1611

هَيْتَ لَكَ Beri gel, haydi gel, buyur, gelsene manalarında.

هَيْتَ 12/23.

2 — هيج — 1612

هَاجَ يَهِيجُ هَيْجًا هِيَاجًا Kurumak, solmak.

يَهِيجُ 39/21, 57/20.

1 — هيل — 1613

الْمَهِيلُ Heyelana uğramış, çökmüş, uçurulmuş, kaymış, dağınık manalarında ism-i mef'ul.

مَهِيلًا Kaymış, dağınık: 73/14.

حرف الواو

1 — وأد — 1617

المَوْءُودَةُ Diri diri gömülen kız.

المَوْءُدَةُ 81/8.

1 — وأل — 1618

المَوْئِلُ Kurtulma ve sığınma yeri.

مَوْئِلًا 18/58.

1 — وبر — 1619

الوَبَرُ Deve tüyü. Cemisi: أَوْبَارٌ

أَوْبَارِهَا 16/80.

2 — وبق — 1620

a) المَوْبِقُ Helak, mahvolma / Helak yeri.

مَوْبِقًا 18/52 (= Helak yeri, ateş. Eğer âyette geçen بَيْنَهُم lafzı ara manasında olsa; o takdirde cümle şu mealdedir: "Aralarına, helaklarına sebep olacak hususları koyduk; Onların dünyada birbirleriyle münasebetlerini helaklerinin sebebi kıldık.")

b) اَوْبَقَ يُوبِقُ ايبَاقًا Helak etmek, Mahv etmek.

يُوبِقْهُنَّ 42/34.

8 — وبل — 1621

a) وَابِلٌ Bol ve büyük tanesi yağmur, sağanak yağmur.

وَابِلٌ 2/264 - 265 (= iki kez)

b) الوَبِيلُ Çok ağır, (hazmedilemeyecek derecede) sert, çok sıkı.

وَبِيلًا Çok ağır, çok sıkı: 73/16.

c) الوَبَالُ Kötü netice, ağır ceza, vebal.

وَبَالَ 5/95, 5/15, 64/5, 65/9.

3 — وتد — 1622

الوَاتِدُ Kazık. Cemisi: أَوْتَادٌ

فِرْعَوْنُ ذُوالأَوْتَادِ = Kazıklar sahibi Firavun: Ordular sahibi yahut kızdığı kimseleri kazıklara bağlayarak işkence yapan demektir.

الأَوْتَاد 38/12, 89/10.

اَوْتَادًا 78/7 (= Teşbihtir.)

3 — وتر — 1623

a) وتر يتِرُ وِتْرًا Eksiltmek, kısmak.

يَتِرَكُم 47/35.

b) الوِتْرُ Tek.

الوِتْرِ 89/3 (= Tek ve çift olan eşyalar yahut tekli ve çiftli geceler, tek sayılı ve çift sayılı on gece)

c) تَتْرٰى Aslı: وَتْرٰى Birer birer, teker teker, grup grup, birbiri arkasından, peşpeşe.

تَتْرٰى Birbiri arkasından (aralıklı olarak): 23/44.

1624 — وتن — 1

الوَتِينُ Kalpte bir damarın adı (baş atar damar).

الوَتِينَ 69/46 (= Can damarı)

1625 — وثق — 34

a) المَوْثِقُ Masdar: Emniyet etme, güvenme / Emniyet verici andlaşma, sağlam söz.

مَوْثِقًا Sağlam söz: 12/66 - 80.

مَوْثِقَهم Sağlam söz: 12/66.

b) الوُثْقَى En sağlam.

الوُثْقَى Teşbihtir: 2/256, 31/22.

c) أَوْثَقَ يُوثِقُ إِيثَاقًا Bağlamak.

يُوثِقُ 89/26.

d) الوَثَاقُ Bağ / Bağlama, bağlayış.

الوَثَاقَ Bağ: 47/4.

وَثَاقَه Bağlama: 89/26.

e) المِيثَاقُ Aslı: مِوْثَاقٌ Ahd, mîsak, andlaşma, sağlam söz, te'minat.

مِيثَاق Ahd, andlaşma, söz: 2/83, 3/81 - 187, 4/90 - 92, 5/12 - 70, 7/169, 8/72.

المِيثَاقَ Ahd, söz: 13/20.

مِيثَاقًا Ahd, söz: 4/21 - 154, 33/7.

مِيثَاقَكم Ahd, söz: 2/63 - 84 - 93, 57/8.

مِيثَاقَه Ahd, söz: 5/7; sağlam söz, te'minat: 2/27,13/25.

مِيثَاقَهم Ahd, söz: 4/154 - 155, 5/13 - 14, 33/7.

وَاثَقَ Ahidleşmek, söz vermek, söz almak.

وَاثَقَكم Söz almak: 5/7.

3 — وثن — 1626

الوَثَنُ Put. Cemisi: أَوْثَانٌ

الاوْثَان 22/30.

اوْثَانًا 29/17 - 25.

1 — وجب — 1627

وَجَبَ يَجِبُ وَجْبًا وَجْبَة Yere düşmek.

وَجَبَتْ 22/36.

107 — وجد — 1628

وَجَدَ يَجِدُ وِجْدَانًا وُجُودًا Bulmak (Cümledeki yerine göre hissetmek, tedarik etmek, rastlamak ve karşılaşmak manalarını da ifade eder.) / Bulmak, bilmek / وَجَدَ يَجِدُ جِدَةً وُجْدًا Varlıklı olmak, güç ve kuvvet sahibi olmak.

وَجَد Bulmak, rastlamak: 3/37, 18/86 - 93, 24/39, 28/15 - 23 (= iki kez)

فَوَاجَدَ Rastlamak, karşılaşmak: 18/65 - 77.

وَجَدْتُ Rastlamak, karşılaşmak: 27/23.

وَجَدْتم Bulmak, bilmek: 7/44; bulmak (bilmek yahut rastlamak): 43/24.

وَجَدْتموهم Rastlamak, karşılaşmak: 4/89, 9/5.

وَجَدْتُها Rastlamak: 27/24.

وَجَدَكَ Bulmak, bilmek: 93/7 - 8.

وَجَدْنا Bulmak (bilmek yahut rastlamak): 5/104, 7/28, 10/78, 21/53, 26/74, 31/21, 43/22 - 23; bulmak, bilmek: 7/44 - 102 (= iki kez); bulmak, rastlamak: 12/79, 51/36.

وَجَدْنَاه Bulmak, bilmek: 38/44.

وَجَدْنَاها Rastlamak, karşılaşmak: 72/8.

وَجَدَها Rastlamak, karşılaşmak: 18/86 - 90.

وَجَدُوا Bulmak, bilmek: 4/64 - 82, 18/49; bulmak, rastlamak: 12/65.

وُجْدكم Güç kudret, takat: 65/6.

3 — وجس — 1629

أوجَسَ إيجاسًا Duymak, hissetmek / Gizlemek.

أوْجَسَ Hissetmek yahut gizlemek: 11/70, 20/67, 51/28.

2 — وجف — 1630

a) واجِفة واجِفٌ Çarpıntıda olan, gürp gürp atan.

واجِفة 79/8 (= Şiddetle çarpan kalpler)

b) أوْجَفَ إيجافًا Sürmek, koşturmak.

أوْجَفْتم 59/6.

5 — وجل — 1631

وَجِلَ يَوْجَلُ وَجَلًا Korkmak, ürpermek.

الوَجِل Korkan, ürperen. Cemisi: وَجِلَة müennesi: وجِلين وجِلون

وَجِلَتْ 8/2, 22/35.

تَوْجَلْ 15/53.

وَجِلُون 15/52.

وَجِلَة 23/60.

78 — وجه — 1632

a) الوَجيهُ Şerefli, itibarlı, yüzde.

وَجيهًا 3/45, 33/69.

b) وَجَّه يُوَجِّهُ تَوْجيهًا Yöneltmek, ... tarafına çevirmek.

وَجَّهْتُ 6/79.

يُوَجِّه 16/76 (= Göndermek, salmak demektir.)

c) تَوَجَّه fiili: Yönelmek.

تَوَجَّهَ 28/22 (= Yola koyulmak demektir.)

d) الوَجْهُ Yüz / Mecazen: Zat / Başlangıç / Yön. Cemisi: وُجُوهٌ

وَجْه Yön (kıble) yahut zat: 2/272; zat: 55/27; zat (Allah'ın rızası): 13/22,

أجِدُ Bulmak, bilmek: 6/145, 72/22; bulmak: 9/92 (= tedarik etmek), 12/94 (= hissetmek), 20/ 10 (= rastlamak).

لَأجِدَنَّ Bulmak, karşılaşmak: 18/36.

تَجِدُ Bulmak (karşılaşmak yahut bilmek): 3/30, 4/52 - 88 - 143 -145, 7/17, 17/75 - 77 - 86 - 97, 18/17 - 27, 33/62, 35/43 (= iki kez), 48/23, 58/22.

لَتَجِدَنَّ Bulmak (rastlamak yahut bilmek): 5/82 (= iki kez)

لَتَجِدُنَّهم Bulmak (rastlamak yahut bilmek): 2/96.

ستَجِدُني Bulmak (rastlamak yahut bilmek): 18/69, 28/27, 37/102.

تَجِدُوا Bulmak, rastlamak: 2/283, 4/43, 5/6, 24/28, 58/12; bulmak (rastlamak yahut bilmek): 17/68 - 69.

سَتَجِدُون Bulmak, rastlamak: 4/91.

تَجِدُوه Bilmek, bulmak: 2/110, 73/20.

نَجِدْ Bilmek, bulmak: 20/115.

يَجِد Bulmak (tedarik etmek): 2/196, 4/92, 5/89, 58/4; bulmak (rastlamak) : 4/100, 72/9; bulmak (rastlamak yahut bilmek): 4/110 - 123.

يَجِدُك Bulmak, bilmek: 93/6.

يَجِدْه Rastlamak, bulmak: 24/39.

يَجِدُوا Rastlamak, bulmak: 4/65; bulmak tedarik etmek): 9/92; bulmak (rastlamak yahut bilmek): 9/123, 18/53 - 58, 71/25.

يَجِدُون Bulmak (rastlamak yahut bilmek): 4/121 - 173, 33/17 - 65, 48/22; bulmak (tedarik etmek): 9/91, 24/33; bulmak (rastlamak): 9/57 - 79, 59/9.

يَجِدُونه Bulmak (rastlamak yahut bilmek): 7/157.

وُجِدَ Bulunmak, rastlanmak: 12/75.

51, 18/110, 21/108, 22/34, 29/46, 37/4, 41/6; ferd, bir: 4/11 - 12, 24/2; tek, bir: 12/67.

الوَاحِد Esmâ-i ilâhiyeden: 12/39, 13/16, 14/48, 38/65, 39/4, 40/16.

وَاحِدًا Esmâ-i ilâhiyeden: 2/133, 9/31, 38/5; bir, tek: 25/14, 54/24.

وَاحِدَة Bir, tek: 2/213, 4/1 - 3 - 11 - 102, 5/48, 6/98, 7/189, 10/19, 11/118, 16/93, 21/92, 23/52, 25/32, 31/28, 34/46, 36/29 - 49 - 53, 37/19, 38/15 - 23, 39/6, 42/8, 43/33, 54/31 - 50, 69/13 - 14, 79/13; ferd, bir: 12/31.

c) وَجِيدٌ Yalnız, yalnızca, tekçe, tek.

وَجِيدًا 74/11. Bu lafız, ya ذَرْنِى 'nin يَاء'sından haldir ki: "Beni yarattığım kimseyle başbaşa bırak (bizi, ikimizi yalnız bırak)" meâlindedir; ya da مَنْ خَلَقْتُ 'den haldir ki: "Beni ve kendisini tek olarak yarattığım kimseyi (yalnız, başbaşa) bırak" meâlindedir.

1634 — وحش — 1

الوَحْش Ehlî olmayan (yabani) hayvan, vahşî kara hayvanı. Cemisi: وُحُوش

الوُحُوش 81/5.

1635 — وحى — 78

a) الوَحْى İlham / Vahiy, vahyedilen.

وَحْى Vahyedilen (melek vasıtasıyla peygambere bildirilen Allah kelamı): 53/4.

بالوحى Vahyedilen (kelam-ı ilâhî): 21/45.

وَحْيًا İlham (kalbe koyma): 42/51.

وحْيِنا İlham (kalbe koyma): 11/37, 23/27.

وَحْيِه Vahıy: 20/114.

30/38 - 39, 76/9, 92/20; baş, başlangıç: 3/72; yüz yahut zat: 12/9; yüz: 12/93.

وَجْهك Yüz: 2/144 (= iki kez) - 149 - 150; zat: 10/105, 30/30 - 43.

وَجْهه Zat: 2/112, 4/125, 6/52, 18/28, 28/88, 31/22; yüz: 12/96, 16/58, 22/11, 39/24, 43/17, 67/22.

وَجْهها Zat: 5/108 (= Asıl, künh, doğru. Ziyade yapmaksızın ve hainlik etmeden demektir.); yüz: 51/29.

وَجْهِى Zat: 3/20, 6/79.

وُجُوه Yüzler: 3/106 (= iki kez), 22/72, 67/27, 75/22 - 24, 80/38 - 40, 88/2 - 8.

الوُجُوه Zatlar, şahıslar yahut yüzler: 20/111; yüzler: 18/29.

وُجُوهًا Yüzler: 4/47.

وُجُوهكم Yüzler: 2/144 - 150 - 177, 4/43, 5/6 (= iki kez), 7/29; zatlar: 17/7.

وُجُوهِهم Yüzler: 3/106 - 107, 8/50, 10/26 - 27, 14/50, 17/97, 21/39, 23/104, 25/34, 27/90, 33/66, 39/60, 47/27, 48/29, 54/48, 83/24.

e) الوِجْهَة Yönelme yeri, teveccüh edilen yer, yön.

وِجْهَة 2/148.

1633 — وحد — 68

a) وحْد... Tek başına, yalnız, yalnızca, sadece.

وَحْدَه Yalnız, yalnızca: 7/70, 17/46, 39/45, 40/12 - 84, 60/4.

b) الوَاحِدُ İsm-i fail: Bir, tek / Ferd / Aynı, tek çeşit / (Zatında, sıfatlarında ve fiillerinde) tek ve eşsiz (olan Allah). Müennesi: وَاحِدَة

وَاحِد Aynı: 2/61 (= tek çeşit), 13/4 (= bir tek); esmâ-i ilâhiyeden: 2/163, 4/171, 5/73, 6/19, 14/52, 16/22 -

29 — ودد — 1636

a) وَدَّ يَوَدُّ وَدًّا مَوَدَّةً Sevmek, muhabbet etmek / Temenni etmek, istemek.

وَدُّ İstemek: 2/109, 4/102.

وَدَدْتُ İstemek: 3/69.

وَدُّوا İstemek: 3/118, 4/89, 60/2, 68/9.

تَوَدُّ İstemek: 3/30.

تَوَدُّونَ İstemek: 8/7.

يَوَدُّ İstemek: 2/96 - 105 - 266, 4/42, 15/2, 70/11.

يَوَدُّوا İstemek: 33/20.

وُدًّا Muhabbet (kalplerde sevgi besleme): 19/96 (= Bu, müslümanların güçlenmelerinin ve saltanat sürmelerinin müjdesi ve mü'minlere karşı içlerinde kin besleyen, kinlerini gizleyen münafıkların mahv ve perişanlıklarının haberidir. Yahut bu kıyamet gününde olacaktır. Mü'minlerin göğüslerindeki kin ve nefret hissi sökülüp atılmakla, onlar, birbirlerine sevgi ve ülfet hisleriyle mukabelede bulunacaklardır.)

مودّة Muhabbet, sevgi: 4/73, 5/82, 29/25, 30/21, 42/23, 60/1 (= iki kez) - 7

b) الوَدُودُ Esmâ-i ilâhiyeden: Çok seven (veli kullarına bol bol ihsan ve ikramda bulunan, nimeti ve rızasıyla onları kuşatan.)

وَدُودٌ 11/90.

الوَدُودُ 85/14.

c) وَدٌّ Bir put adı.

وَدًّا 71/23.

d) وادّ يُوَادُّ وِدادًا مُوادَّةً Sevmek, dostluk kurmak.

يُوَادُّونَ Dostluk kurmak: 58/22

b) أَوْحَى يُوحِي إِيحَاءً İşaret etmek / Sır vermek, gizlice öğütlemek, fısıldamak / ilham etmek, sevk etmek, yol göstermek, söz geçirmek, teshir etmek, emre âmâde kılmak / Vahyetmek (Rasuller vasıtasıyla bildirmek, açıklamak manalarına da gelir.)

أَوْحَى Vahyetmek: 14/13, 17/39, 53/10 (= iki kez); sevk etmek, yol göstermek: 16/68; işaret etmek: 19/11; teshir etmek (emrini dinletmek, emir ve idaresi altına almak): 41/12, 99/5.

أَوْحَيْتُ Vahyetmek (rasul vasıtasıyla bildirmek): 5/111.

أَوْحَيْنَا İlham etmek: 28/7; vahyetmek: 4/163 (= üç kez), 7/117 - 160, 10/2 - 87, 12/3 - 15, 13/30, 16/123, 17/73 - 88, 20/38 - 77, 21/73, 23/27, 26/52 - 63, 35/31, 42/7 - 13 - 52.

نُوحِي Vahyetmek: 12/109, 16/43, 21/7 - 25.

نُوحِيهِ Vahyetmek: 3/44, 12/102.

نُوحِيهَا Vahyetmek: 11/49.

لَيُوحُونَ Fısıldamak (kötülük telkin etmek, gizlice öğütlemek): 6/121.

يُوحِي Fısıldamak (kötülük telkin etmek, gizlice öğütlemek): 6/112; vahyetmek (meleklere açıklamak): 8/12; vahyetmek: 34/50, 42/3.

فَيُوحِيَ Vahyetmek: 42/51 (= Vahyi açıklamak).

أُوحِيَ Vahyedilmek: 6/19 - 93 - 106 - 145, 11/36, 18/27, 20/48, 29/45, 39/65, 43/43, 72/1.

يُوحَ Vahyedilmek: 6/93.

يُوحَى Vahyedilmek: 6/50, 7/203, 10/15 - 109, 11/12, 18/110, 20/13 - 38, 21/108, 33/2, 38/70, 41/6, 46/9, 53/4.

4 — ودع — 1637

a) وَدَعَ يَدَعُ وَدْعًا Terk etmek, bırakmak.

دَعْ 33/48 (= Aldırmamak)

b) وَدَّعَ تَوْدِيعًا Veda' etmek, savuşturmak, uğurlamak, ayrılmak.

وَدَّعَكَ Ayrılmak, yüz üstü bırakmak: 93/3.

c) مُسْتَوْدَعٌ Emanet edilen / Emanet yeri / Emanet etme, emanet edilme.

مُسْتَوْدَعٌ 6/88 (= Emanet yeri: Erkek sulbü: Ayrıca bakınız: مُسْتَقَرّ قرر

مُسْتَوْدَعَها 11/6 (= مُسْتَقَرَّها Rahimlerde yerleşme yahut yeryüzünde canlı olarak yerleşme; yahut anaların rahimleri veya yeryüzü. مُسْتَوْدَعَها Babaların sulblerinde meni olarak durdurulma, emanet edilme yahut babaların sulbleri; yahut yeraltında ölü olarak durdurulma, emanet edilme veya yeraltı.)

2 — ودق — 1638

الوَدْقُ Yağmur.

الوَدْقَ 24/43, 30/48.

12 — ودى — 1639

a) الدِّيَةُ Diyet (= Maktul sahiplerine verilen kan bedeli.)

دِيَةٌ 4/92 (= iki kez).

b) الوَادِى وَادٍ Vadi / Teşbih yoluyla: Vadi = Söz san'atı, edebiyat. Cemisi: أَوْدِيَةٌ

وَادٍ Vadi: 14/37, 27/18 (= Bunun, Şam'da yahutif'teki muayyen bir vadi olduğu söylenmiştir.); vadi (söz san'atı, edebiyat): 26/225.

الوَادِ Aslı: الوَادِى Vadi (= Mukaddes Vadi): 20/12, 79/16; vadi: 28/30, 89/9 (= Vadi'l-Kurâ murad edilmektedir.)

وَادِيًا 9/121 (= vadi)

أَوْدِيَةٌ Vadiler: 13/17.

أَوْدِيَتِهِم Vadiler: 46/24.

45 — وذر — 1640

وَذِرَ يَذَرُ وَذْرًا Bırakmak (ilgilenmemek, alakayı kesmek manasında).

تَذَر 7/127, 51/42, 71/26, 74/28.

تَذَرُنَّ 71/23 (= iki kez)

تَذَرْنِى 21/89.

تَذَرُوهم 71/27.

تَذَرُون 28/166, 37/125, 75/21.

فتَذَرُوها 4/129.

نَذَر 7/70, 10/11, 19/72.

نَذَرُهم 6/110.

لِيَذَرَ 3/179

يَذَرَك 7/127.

فيَذَرُها 20/106

يَذَرُهم 7/186.

يَذَرُون 2/234 - 240, 4/27.

ذَرِ 6/70.

ذَرْنا 9/86.

ذَرْنِى 68/44, 73/11, 74/11.

ذَرْهم 6/91 - 112 - 137, 15/3, 23/54, 43/83, 52/45, 70/42.

ذَرُوا 2/278, 6/120, 7/18, 62/9.

ذَرُونا 48/15.

ذَرُونِى 40/26.

ذَرُوه 12/47.

ذَرُوها 7/73, 11/64

34 — ورث — 1641

a) وَرِثَ يَرِثُ وِرْثًا وِرَاثَةً وِرْثَةً Varis olmak / Sahip çıkmak, ele geçirmek / Varis olmak, elde etmek. İsm-i faili: وَارِث cemisi: وَرِثَةٌ وَارِثِين وَارِثُون

الوَارِثِ Varis: 2/233.

الوَارِثُون Sahip ve malik olanlar: 15/23 (= Her şeyin hakikî sahibi olan Allah), 23/10.

الوَارِثين Sahip ve malik olanlar: 21/89, 28/5 - 58 (= Her şeyin hakikî maliki olan Allah)

وَرَثَة Sahipler, malik olanlar: 26/85.

b) أَوْرَثَ يُورِثُ Varis yapmak, sahip çıkarmak, miras bırakmak, eline vermek (istifadesini sağlamak) , sahip kılmak.

أَوْرَثكم Sahip çıkarmak, ele geçirmelerini sağlamak: 33/27.

أَوْرَثْنَا Sahip çıkarmak, ele geçirmelerini sağlamak: 7/137; sahip kılmak: 39/74; ellerine vermek, istifadelerini sağlamak: 35/32, 40/53.

أَوْرَثْنَاهَا Sahip çıkarmak: 26/59, 44/28.

نُورِث Sahip kılmak: 19/23.

نُورِثُها Sahip çıkarmak: 7/128.

أُورِثْتموها Sahip kılınmak, malik olmak: 7/43, 43/72.

أُورِثُوا Ellerine verilmek, istifadelerine sunulmak: 42/14.

c) التُّرَاثُ Aslı: وُرَاثٌ Miras.

التُّرَاث 89/19.

d) المِيرَاثُ Aslı: مِوْرَاثٌ Miras. (Semâların ve arzın mirasının Allah'a ait olması; Allah'ın, bunların hepsine sahip olup, bunların zahiri sahipleri olan ehli fani olduktan sonra neticede hepsinin Allah'a kalmasıdır.)

مِيرَاثُ 3/180, 57/10.

وَرِثَ 27/16 (= Bazı tefsircilerce bu, nübüvvet ve saltanata varis olmadır, mala varis olma değildir. Zira peygamberler mali miras bırakmazlar. Diğer tefsirciler de bunun mal veraseti olduğu görüşündedirler.)

وَرِثَه Varis olmak: 4/11.

وَرِثُوا Elde etmek manasında varis olmak: 7/169.

تَرِثُوا 4/19 (= Cahiliye devrinde ve İslâm'ın başlangıcında kadınlar, kocalarının ölümünden sonra miras muamelesine tabi tutulurlardı. Ölünün asabesinden olan bir adam; elbisesini akrabası sayılan bir kadının üzerine attığı zaman, o kadın onun tasarruf ve himayesine girerdi. O adam da bu kadınla mehirsiz olarak evlenebilir yahut bu kadını başkasına nikahlayıp mehrine sahip çıkabilir veyahut ondan, kendisinin gönlünü edecek bir mal almadıkça onun başkasıyla evlenmesine müsaade etmeyebilir yahut kadın ölünce, kadının mirasçısı olabilirdi.)

نَرِثُ Sahip çıkmak, sahip olmak: 19/40.

نَرِثُه 19/40 (= Hakikatta Allah vergisi olup onun sahip çıktığı ve sözünü ettiği mal ve evladın ele geçirilmesi, sahib-i hakikî olan Allah'ın teslim alması.)

يَرِثُ 19/6 (= Nübüvvet veraseti yahut mal varisliği)

يَرِثُنِى 19/6 (= Nübüvvet veraseti yahut mal varisliği)

يَرِثُها 4/176 (= Varis olmak), 21/105 (= Sahip çıkmak, ellerine geçmek)

يَرِثُون Sahip çıkmak, malik olmak: 7/100, 23/11.

يُورَثُ 4/12 (= Miras bırakmak).

1642 — ورد — 11

a) وَرَدَ يَرِدُ وُرُودًا Varmak. İsm-i faili: وَارِدٌ cemisi: وَارِدُون İsm-i mef'ulü: مَوْرُودٌ

وَرَدَ 28/23.

وَرَدُوها 21/99 (= girmek)

وَارِدُها 19/71 (= Şöyle izah edilmiştir: Bütün insanların kıyamet günü cehenneme girmeleri; yalnız, mü'minlerin orada yanmaya maruz kalmayıp, cehennemin onlar için soğuk ve serin olması. Şöyle de denmiştir: Cehennemin üstünde kurulmuş olan sırat köprüsünden bütün insanların geçmesi.)

وَارِدَهم 12/19 (= Suya salınan, sucu, su başına varıp su getiren)

وَارِدُون 21/98 (= girenler)

المَوْرُودُ 11/98.

b) الوِرْدُ Kaynak/ (Sudan kana kana içmek için) su başına koşuşan topluluk.

الوِرْدُ Kaynak: 11/98.

وِرْدًا 19/86 (= Kana kana içmek için koşturanlar, susamış olanlar)

c) وِرْدَةٌ Gül renginde / Gül.

وِرْدَةً Gül renginde: 55/37 (= Yahut gül manasında olup teşbihtir. Gül gibi demektir.)

d) أَوْرَدَ يُورِدُ Getirmek.

فأَوْرَدَهم 11/98.

e) الوَرِيدُ Şah damarı, can damarı.

حَبْلُ الوَرِيد de aynı manadadır.

الوَرِيدِ 50/16.

4 — ورق — 1643

a) الوَرَقَةُ Yaprak. Cemisi: وَرَقٌ

وَرَقَة 6/59.

وَرَق 7/22, 20/121.

b) الوَرِقُ Gümüş paralar, gümüş.

بِوَرِقِكم 18/19 (= Gümüş paralar yahut gümüş.)

32 — وری — 1644

a) وَارَى يُوارِي مُوَارَاةً Gizlemek, örtmek.

فَأُوَارِيَ 5/31.

يُوارِي 5/31, 7/26.

وُورِيَ 7/20.

b) تَوَارَى يَتَوَارَى Gizlenmek, saklanmak.

تَوَارَتْ 38/32 (= güneşin batması)

يَتَوَارَى 16/59.

c) أَوْرَى يُورِي إِيرَاءً (Çıngı) çıkartmak, (ateş) elde etmek / Kıvılcım çıkartmak. İsm-i faili: مُورِي müennesi: مُورِيَة müennesin cemisi: مُورِيَاتٌ

تُورُونَ 56/71 (= çıkartmak, elde etmek.)

فالمُورِيَاتِ 100/2 (= kıvılcım çıkartan atlar)

d) الوَرَاءُ Arka / Arkasında:

(Bazen önünde manasına da gelir.)

وَرَاءَ Arkasında: 2/101, 3/187, 4/24, 6/94, 11/71, 23/7, 33/53, 42/51, 49/4, 59/14, 70/31, 84/10.

وَرَائِكم Arkasında: 11/92, 57/13.

وَرَائِكم Arkasında: 4/102.

وَرَاءَه Arkasında 2/91.

وَرَاءَهم Arkasında: 18/79 (= Bazı tefsircilerce bu lafız önünde manasındadır. Zira kıralın, onların önünü kestiği ifadesi varid olmuştur.), 76/27.

وَرَائِه Arkasında: 14/16 -17.

وَرَائِهم Arkasında: 23/100, 45/10, 85/20.

وَرَائِي Arkasında: 19/5.

27 — وزر — 1645

a) وَزَرَ يَزِرُ وِزْرًا Ağır yük yüklenmek. (Mecazen: Yüklenmek = Günaha girmek, günah sahibi olmak). İsm-i faili: وَازِرٌ müennesi: وَازِرَة

تَزِرُ 6/184 (= Hiçbir günahkârın, başkasının günahını yüklenmemesi; hiçbir şahsın, başkasının suçundan dolayı mes'ul tutulup da hesaba çekilmeyeceğinin ifadesi-

23 — وزن — 1647

a) وَزَنَ يَزِنُ وَزْنًا Tartmak / Değer biçmek, tartmak. İsm-i mef'ul: مَوْزُون

cemisi: مَوَازِينُ

الوَزْنُ Tartma / Değer biçme / Ağırlık, ehemmiyet, değer, mertebe.

وَزَنُوهم Tartmak: 83/3.

وَزَنُوا Tartmak: 17/35, 28/182.

الوَزْن 7/8 (= Kıyamet günü amellerin tartılması. Cumhura göre bu hakiki tartıdır. Bazıları ise; bundan muradın, kıyamet günü hüküm verme ve ceza ve mükâfata tabi tutma olduğu görüşündedirler.); tartma, tartı: 55/9.

وَزْنًا 18/105 (= Kıyamet günü onların amellerine değer biçilmemesi, ehemmiyet verilmemesi.)

مَوْزُون 15/19 (= Tartıya gelen yahut değer biçilen, değerli, yahut tartılı, Allah'ın takdiri ile takdir edilip tartılmış olan.)

b) المِيزَانُ Terazi / Amel terazisi (Bazıları kıyamet günü amellerin tartılmasının, amellerin takdiri için bir temsil olduğu görüşündedirler.) / Adalet / Şeriat / Gram.

Cemisi: موازِينُ

المِيزَان Terazi: 6/152, 7/85, 11/84 - 85; terazi veya adalet yahut şeriat: 42/17; adalet veya terazi: 55/7 - 8 - 9, 57/25.

المَوَازِينَ Hakiki teraziler yahut amellerin takdıri ve ceza ve mükâfatın izharı için temsildir: 21/47.

مَوَازِينُه Teraziler, gramlar yahut مَوْزُونٌ lafzının cemisi: Tartılanlar veya tartıya gelebilecek değerde olanlar yahut değerli olanlar (Bu husus ya hakîkidir yahut mecazîdir): 7/8 - 9, 23/102 - 103, 101/6 - 8.

dir.), aynı izah ile: 17/15, 35/18, 39/7, 53/38.

يَزِرُون 6/31, 16/25.

وَازِرَة 6/164, 17/15, 35/18, 39/7, 53/38.

b) الوِزْرُ Ağır yük / Teşbih yoluyla: Günah, suç / Günahın cezası / Zor iş, tasa. Cemisi: أَوْزَارٌ

أَوْزَارُ الحَرْبِ = Harbin ağırlıkları: Harp âletleri ve silahları.

وِزْر Günah, Suç: 6/164, 17/15, 35/18, 39/7, 53/38.

وِزْرًا Vebal, günahın cezası: 20/100.

وِزْرَك 94/2 (=Nübüvvet vazifeleri, insanların hidâyete ermemelerinin tasası.)

أَوْزَار Veballer, günahların cezaları: 16/25.

أَوْزَارًا 20/87 (= Kıptîlerin = Mısır'ın yerli halkının süs eşyalarından toparlanan bir hayli yük, zînetin yükleri)

أَوْزَارَها Harp ağırlıkları: 47/4 (= Harbin kesilmesi demektir.)

أَوْزَارَهم Veballer, günahların cezaları: 6/31, 16/25.

c) الوَزِيرُ Vezir, yardımcı.

وَزِيرًا Yardımcı: 20/29, 25/35.

d) الوَزَرُ Sığınak.

وَزَر 75/11.

5 — وزع — 1646

a) وَزَعَ يَزَعُ وَزْعًا Arkadakilerin yetişebilmesi için önde gidenleri) durdurmak, düzene koymak, toplamak, toparlamak.

يُوزَعُون 27/17 - 83, 41/19.

b) أَوْزَعَ يُوزِعُ ايزَاعًا Muvaffak kılmak, yöneltmek.

اوْزِعْنِى 27/19, 46/15.

6 — وسط — 1648

a) وَسَطَ يَسِطُ وَسْطًا سِطَة Ortasına dalmak, içine dalmak.

فوسَطْنَ 100/5.

b) الأَوْسَطُ İsm-i tafdil: Doğruya en yakın, en üstün. Müennesi: وُسْطىٰ

الوُسْطىٰ Aynı zamanda tam ortaya düşen, tam ortada manasına da gelir.

أَوْسَطِ 5/89 (= İsraf ve pintilikten uzak olup doğruya = i'tidale ve ölçülü olmaya en yakın olan, orta dereceli)

أَوْسَطُهُم 68/28 (= Görüşçe en üstün olan)

الوُسْطىٰ 2/238 (= Tam ortada, mutavassıt. Bu hususta şunlar denmiştir: ikindi namazı... ikindi namazının dışındaki bir namaz... En efdal, en üstün...)

c) وَسَطٌ Hayırlı, üstün, adaletli, faziletli, mu'tedil.

وَسَطًا Yukarıdaki manalarla: 2/143.

32 — وسع — 1649

a) وَسِعَ يَسَعُ سِعَةً سَعَةً İçine almak, kaplamak. İsm-i faili: وَاسِعٌ müennesi: وَاسِعَة = Geniş manasında, السَّعَةُ lafzı, mal zenginliği ve varlık manasında kullanılmaktadır. ذُوسَعَةٍ Varlık sahibi.

الوَاسِعُ Esmâ-i ilâhiyeden: (Nimetlendirilmesi ve rahmeti bol olup, her şeyi rahmetiyle) kaplamış olan.

وَسِعَ 2/255; kaplamak (sarmak, kuşatmak): 6/80, 7/89, 20/98.

وَسِعتْ 7/156.

وَسِعْتَ 40/7 (= kaplamak, sarmak).

سَعَةً Varlık, bolluk: 2/247, 4/100, 65/7.

السَّعَة Varlık, bolluk: 24/22

وَاسِعٌ Esmâ-i ilâhiyeden: 2/115 - 247 - 261 - 268, 3/73, 5/54, 24/32;

وَاسِعُ المَغْفِرَة Mağfireti kaplayıcı (bağışlaması bol olan, geniş mağfiret sahibi): 53/32.

وَاسِعًا Esmâ-i ilâhiyeden: 4/130.

وَاسِعَة Geniş: 4/97, 6/147, 29/56, 39/10.

b) المُوسِعُ İsm-i fail: Genişleten, genişlik veren / Varlıklı, zengin / Dilediğini yapmaya kadir olan, güçlü. Cemisi: مُوسِعُون

المُوسِع Varlıklı, eli geniş olan: 2/236.

المُوسِعُون Genişletenler, genişlik verenler: 51/47 (= Semâları genişleticiler yahut semâlarla arz arasındaki mesafeyi genişletenler. Yahut dilediklerini yapmaya kadir olanlar.)

c) الوُسْعُ Güç, kapasite.

وُسْعَهَا 2/233 - 286, 6/152, 7/42, 23/62.

2 — وسق — 1650

a) وَسَقَ يَسِقُ وَسْقًا Toplamak / Kovalamak, sürmek.

وَسَقَ 84/17 (= Gündüzde dağılan mahlukatı, hayvanları, böcekleri v.s. yi toplayan gece. Çünkü gece başlayınca hepsi yuvasına döner. Yahut mahlukatı karanlığı altında toplayan gece. Yahut mahlukatı, kovalarcasına mekanlarına sevkeden gece.)

b) التَّسَقُ fiili: Toplanmak.

التَّسَقَ 84/18 (= Ayın toplanması, dolunay haline gelmesidir.)

2 — وسل — 1651

الوَسِيلَةُ Vesile, yaklaşma vasıtası.

الوَسِيلَة 5/35, 17/57. Allah'a yaklaşma vasıtası, O'nun vereceği sevaba nail kılıcı ve katında yakınlık kazandırıcı hususlardır ki, bunlar; iyi işler yapmak, taatte bulunmak ve kötülükleri terk etmek, isyandan ve günahlardan kaçınmaktır.

وَاصِبٌ Daimî, bitmez: 37/9.

وَاصِبًا 16/52 (= "... daimi olarak...", "... dâima...")

1657 — وصد — 1

الوَصِيدُ Boşluk, avlu, eşik, ön, giriş.

بالوَصِيد 18/18 (= Mağaranın girişi yahut eşiği.)

1658 — وصف — 14

وَصَفَ يَصِفُ وَصْفًا Vasıflandırmak, nitelemek, sıfat vermek / Göstermek, muttasıf olmak, sıfatlanmak / Anlatmak.

تَصِفُ Muttasıf olmak (yalanla muttasıf olmak, yalancılık etmek, yalan söylemek): 16/62 - 116.

تَصِفُونَ Anlatmak, bahsetmek: 12/18 - 77, 21/18 - 112.

يَصِفُونَ (Düşük sıfatlarla) vasıflandırmak (tavsif etmek) yahut anlatmak: 6/100, 21/22, 23/91, 37/159 - 180, 43/82; anlatmak: 23/96.

وَصْفِهِم (Yalanla) muttasıf olma (yalancılık etme): 6/139.

1659 — وصل — 11

a) وَصَلَ يَصِلُ وَصْلًا İyilik etmek, güzel davranmak, alâka ve irtibat kurmak / وَصَلَ وُصُولًا Ulaşmak, varmak / Bağlı olmak, mensub olmak.

تَصِلُ Varmak: 11/70 (= uzanmak)

يَصِلُ Ulaşmak, varmak; 6/136 (= ikı kez).

يَصِلُونَ Mensup olmak yahut (andlaşmayla veya başka hususla) bağlı olmak: 4/90; iyilik etmek, güzel davranmak: 13/21; ulaşmak: 28/35.

يُوصَلَ İyilik edilmek (alâka ve irtibat kurulmak, sıla-i rahim = akrabaları

1652 — وسم — 2

a) وَسَمَ يَسِمُ وَسْمًا سِمَةً Damgalamak, işaretlemek.

سَنَسِمُهُ 68/16 (= Burna damga vurulması; onun, belli olacak ve herkesçe bilinecek şekilde zelil kılınmasından kinayedir. Şunlar da denmiştir: Bedir harbinde burnu üzerine darbe indirilmesidir... Kıyamet günü ateşle dağlanmasıdır.)

b) المُتَوَسِّمُ İsm-i fail: İyice bilen, nazarından kaçırmayan, güzelce gözden geçiren, keskin anlayışlı. Cemisi: مُتَوَسِّمِينَ مُتَوَسِّمُونَ

لِلْمُتَوَسِّمِينَ 15/75 (= Dinin hakikatlerine aşinalığı olanlar)

1653 — وسن — 1

سِنَةٌ Hafif uyku, dalgınlık, uyku basması, uyuklama.

سِنَةٌ Yukarıdaki manalarla: 2/255.

1654 — وسوس — 5

a) وَسْوَسَ يُوَسْوِسُ وَسْوَسَةً Vesvese vermek, dürtüklemek / içinden geçirmek, aklına getirmek.

وَسْوَسَ Vesvese vermek: 7/20, 20/120.

تُوَسْوِسُ İçinden geçirmek: 50/16.

يُوَسْوِسُ Vesvese vermek: 114/5.

b) الوَسْوَاسِ Vesvese veren Şeytan. 114/4.

1655 — وشى — 1

الشِّيَةُ Ayrı renk, alaca.

شِيَةَ 2/71 (= tek renkli olup alacalı olmayan inek)

1656 — وصب — 2

الوَاصِبُ İsm-i faili: Sürekli, daimi, bitmez.

ziyaret yapılmak v.b.): 2/27, 13/21 - 25.

b) الوَصِيلَةُ Ekiz olarak doğan dişi davara denir ki, bu ekizlerden birisi erkek diğeri dişidir. Cahiliye devrinde dişiye bu adı verirler ve bu dişi sebebiyle erkeği kesmezlerdi. Şöyle de denmiştir: Bu, arka arkaya iki dişi deve yavrulayan (ikisinin arasında erkek deve yavrulamamış olan) deveye denir. Cahiliye halkı bu deveyi ilâhlarına bırakırlardı... Ayrıca başka türlü izahlar da yapılmıştır.

وصيلَة 5/103.

c) وَصَّلَ تَوْصِيلًا Arka, arkaya (kesiksiz) yapmak.

وَصَّلْنا 28/51 (= Sözün, kesiksiz = art arda irad edilmesi; vahyin peşpeşe indirilmesidir.)

1660 — وصى — 32

a) وَصَّى يُوَصِّي تَوْصِيَةً Tavsiye etmek (Tavsiye Allah tarafından yapıldığı takdirde, bu, emir ve farz kılma demektir.) / Vasiyet etmek.

وَصَّى Vasiyet etmek: 2/132; tavsiye etmek: 42/13.

وَصَّاكُم Tavsiye etmek: 6/144 -151 - 152 - 153.

وَصَّيْنَا Tavsiye etmek: 4/131, 29/8, 31/14, 42/13, 46/15.

تَوْصِيَةً Vasiyet: 36/50.

b) أَوْصَى يُوصِي إِيصَاءً Tavsiye etmek (Tavsiye Allah tarafından yapıldığı takdirde, bu, emir ve farz kılma demektir.) / Vasiyet etmek. İsm-i faili: مُوصٍ

أَوْصَانِي Tavsiye etmek: 19/31 (= farz kılmak).

تُوصُونَ Vasiyet etmek: 4/12.

يُوصِي Vasiyet etmek: 4/11.

يُوصِيكُم Tavsiye etmek: 4/11 (= farz kılmak).

يُوصِينَ Vasiyet etmek: 4/12.

يُوصَى Vasiyet edilmek: 4/12.

مُوصٍ Vasiyet eden: 2/182.

c) الوَصِيَّةُ Vasiyet / Tavsiye. (Allah tarafından yapılan tavsiye, emir ve farz kılmadır.)

وَصِيَّةً Tavsiye = Allah'ın emri: 2/240, 4/12; (= وَصِيَّةً); vasiyet: وَصِيَّةٍ 4/11 - 12 (= üç kez).

الوَصِيَّةُ Vasiyet: 2/180, 5/106.

d) تَوَاصَى fiili: Birbirine tavsiye etmek.

تَوَاصَوْا 51/53, 90/17 (= İki kez), 103/3 (= iki kez).

1661 — وضع — 24

a) وَضَعَ يَضَعُ وَضْعًا İndirmek, alçaltmak / Çıkartmak, bırakmak, kaldırmak, affetmek / Doğurmak / Koymak, hüküm koymak, vaz' etmek. İsm-i mef'ulü: مَوْضُوعٌ müennesi: مَوْضُوعَةٌ

وَضَعَ (Teraziyi) koymak yahut (adaleti) vaz' etmek, hüküm koymak: 55/7.

وَضَعَتْ Doğurmak: 3/36.

وَضَعَتْه Doğurmak: 46/15.

وَضَعَتْها Doğurmak: 3/36.

وَضَعْتُها Doğurmak: 3/36.

وَضَعْنا Kaldırmak: 94/2.

وَضَعَها Alçaltmak: 55/10 (= Yaşamaya müsaid bir yer haline getirmek)

تَضَعُ Doğurmak: 22/2, 35/11, 41/47; bırakmak: 47/4 (= Harbin, silahlarını bırakması, harbin sona ermesinden kinayedir.)

تَضَعُوا Bırakmak: 4/102.

تَضَعُونَ Çıkartmak: 24/58.

نَضَعُ Koymak: 21/47 (= Yahut hüküm koymak, izhar etmek).

يَضَعُ Kaldırmak: 7/157.

b) المَوْطِئُ Ayak basma / Ayak basılan (girilen) yer.

مَوْطِئًا Ayak basma, girme veya ayak basılan yer: 9/120.

c) واطأ يُواطِئُ Mutabık olmak, uyuşmak / Muvafakat etmek, ayak uydurmak.

لِيُواطِئُوا Muvafakat etmek, ayak uydurmak: 9/37.

2 — وطر — 1664

الوطْرُ İhtiyaç, istek. قَضى وَطَرَه İsteğine kavuşmak, alacağını almak, arzusuna nail olmak.

وَطَرًا Buradaki istek; kocanın, karısından beklediği şeylere kavuşmasıdır ki; bunlara kavuşan koca, artık karısından alacağını almış ve neticede onu boşamış olur: 33/37 (= iki kez).

1 — وطن — 1665

المَوْطِنُ Vatan / Harp yeri, harp muhiti. Cemisi: مَواطِنُ

مَواطِنَ Savaş yerleri, savaşın yapıldığı muhitler: 9/25.

151 — وعد — 1666

a) وعد يَعِدُ وَعْدًا عِدَةً Va'd etmek, söz vermek. (Kulun, tâat göstereceğini, ihlaslı olacağını v.b. Rabbine va'd etmesi; bu işi üzerine alması ve bunu yapacağına dair te'minat vermesidir. Şeytanın insana va'dde bulunması ise, kötü şeylerle vesvese vermesidir.) İsm-i mef'ulü: مَوْعُود

وَعَدَ 4/95, 5/9, 7/44, 9/68 - 72, 19/61, 24/55, 36/52, 48/29, 57/10.

وَعْدَكُم 14/22.

وَعْدَتَنا 3/194.

وَعْدَتَهم 40/8.

تَضَعْنَ Çıkartmak: 24/60; doğurmak: 65/4 - 6.

وُضِعَ Konulmak (yapılmak, kurulmak): 3/96; (insanların önüne) konulmak, ortaya konmak: 18/49, 39/69.

مَوْضُوعَة (Önlerine) konulmuş, konmuş: 88/14.

b) المَوْضِعُ Yer. Cemisi: مَواضِعُ

مَواضِعِه 4/46, 5/13 - 41.

c) أَوْضَعَ Düşürmek, koymaya çalışmak, sokuşturmak.

لَأَوْضَعُوا (Aralarını açmakla birbirine) düşürmek, (araya geçimsizlik, dargınlık) koymaya çalışmak: 9/47.

1 — وضن — 1662

المَوْضُونَةُ İsm-i mef'ul: (Mücevherat ile) işlemeli, işlenmiş / Sağlamca ve güzelce imal edilen, muhkemce döşenmiş.

مَوْضُونَة Her iki mana ile: 56/15.

6 — وطأ — 1663

a) وَطِئَ يَطَأُ وَطْئًا Çiğnemek, basmak / Ayak basmak, girmek / Çığneyip geçmek, ezmek, ayaklar altına almak / Meşakkatli olmak, dinç olmak.

تَطَئُوها 33/27 (= Basmak, üzerinden geçmek)

تَطَئُونَهم Çiğneyip geçmek, tepelemek (helak etmek): 48/25.

يَطَئُون (Düşman arazisine) girmek, ayak basmak: 9/120.

وَطْئًا 73/6 (= Çok dinç, çok dinç tutan; çok meşakkatli ve çok külfetli, çok meşakkat ve külfete giren ...

Bu manalar, âyette geçen ناشِئَة lafzının çeşitli manalarla izah edilmesiyle alakalıdır. Bakınız: نشأ maddesi.)

تُوعِدُون 7/86.

c) وَاعَدَ يُوَاعِدُ Va'dleşmek, sözleşmek (karşı tarafın rızasını alarak va'dde bulunmak).

وَاعَدْنا 2/51 (= Kırk gecenin tamamında Hz. Musa'ya vahiy ile va'dde bulunmak), 7/142.

وَاعَدْناكم 20/80.

تَوَاعِدُوهنّ 2/235.

d) تَوَاعَدَ fiili; Va'dleşmek, sözleşmek (biri diğerine va'd etmek).

تَوَاعَدْتم 8/42.

e) الوَعِيدُ Tehdit, tehdit mevzusu (azap v.s.)

الوَعِيد Tehdit, tehdit mevzusu: 20/113, 50/20 - 28.

وَعِيدِ Aslı: وَعِيدِى Tehdit, tehdit mevzusu: 14/14, 50/14 - 45.

f) المَوْعِدُ Va'd / Va'din yerine getirildiği zaman / Va'din yerine getirildiği yer.

مَوْعِدٌ Sözün yerine getirileceği vakit: 18/58.

مَوْعِدًا Sözün yerine getirileceği vakit: 18/48 - 59, 20/58 - 97.

مَوْعِدَك Va'd, söz: 20/87.

مَوْعِدُكم Sözün icra edileceği vakit: 20/59.

مَوْعِدُه Sözün icra edileceği yer: 11/17.

مَوْعِدهم Sözün icra edileceği yer: 15/43; sözün yerine getirileceği vakit: 11/81, 54/46.

مَوْعِدِى Va'd, söz: 20/86.

المَوْعِدَةُ Va'd, söz.

مَوْعِدَةِ 9/114.

h) المِيعَادُ Va'd edilen şeyin tahakkuk edeceği, yerine getirileceği yer ve zaman / Va'd, söz / Sözleşme.

مِيعَاد Va'din tahakkuk zamanı: 34/30.

المِيعَاد Va'd, söz: 3/9 - 194, 13/31, 39/20; va'dleşme, sözleşme: 8/42.

وَعَدَكم 14/22, 48/20.

وَعَدَنا 7/44, 33/12 - 22.

وَعَدْناه 28/61.

وَعَدْناهم 43/42.

وَعَدَها 9/114, 22/72.

وَعَدُوه 9/77.

أتَعِدَانِنى 46/17.

تَعِدُنا 7/70 - 77, 11/32, 46/22.

نَعِدُهم 10/46, 13/40, 23/95, 40/77.

يَعِدُ 35/40.

يَعِدُكم 2/268 (= iki kez), 8/7, 20/86, 23/35, 40/28.

يَعِدُهم 4/120 (= iki kez), 17/64.

عِدْهم 17/64.

وُعِدَ 13/35, 25/15, 47/15.

وُعِدْنا 23/83, 27/68.

تُوعَدُون 6/134, 21/103 - 109, 23/36, 36/63, 38/53, 41/30, 50/32, 51/5 - 22, 72/25, 77/7.

يُوعَدُون 19/75, 23/93, 26/206, 43/83, 46/16 - 35, 51/60, 70/42 - 44, 72/24.

وَعْد 4/122, 10/4 - 55, 11/65, 13/31, 14/22, 17/5 - 7 - 104 - 108, 18/21 - 98 (= iki kez), 28/13, 30/6 - 60, 31/9 - 33, 35/5, 39/20, 40/55 - 77, 45/32, 46/16 - 17.

الوَعْد 10/48, 19/54, 21/9 - 38 - 97, 27/71, 34/29, 36/48, 67/25.

وَعْدًا 9/111, 16/38, 17/5, 20/86, 21/104, 25/16, 28/61.

وَعْدَك 11/45.

وَعْده 3/152, 14/47, 19/61, 22/47, 30/6, 39/74, 73/18.

المَوْعُود 85/2 (= اليَوْم المَوْعُودُ Va'd edilen gün, kıyamet günüdür.)

b) أوْعَدَ يُوعِدُ Tehdit etmek.

بأوْعِيَتِهم 12/76.

1669 — وفد — 1

الوَفْدُ Huzura alınanlar.

وَفْدًا 19/85.

1670 — وفر — 1

مَوْفُورً İsm-i mef'ul: Tam, eksiksiz / Pek çok.

مَوْفُورًا Tam, eksiksiz yahut pek çok: 17/63.

1671 — وفض — 1

أَوْفَضَ يُوفِضُ ايفَاضًا Koşmak.

يُوفِضُون 70/43.

1672 — وفق — 4

a) الوِفَاقُ Muvafık, uygun.

وِفَاقًا 78/26.

b) وَفَّقَ يُوفِّقُ تَوْفِيقًا Uzlaştırmak, (aralarını) düzeltmek / Muvaffak kılmak, doğruyu buldurmak.

يُوَفِّق Düzeltmek, geçim sağlamak: 4/35.

تَوْفِيقًا Düzeltmek, uzlaştırmak: 4/62.

تَوْفِيقِى Muvaffak olma, doğruyu bulma: 11/88.

1673 — وفى — 88

a) الأَوْفَى İsm-i tafdil: Tam/ بِاء harf-i cerri ile: Daha mükemmel olarak yerine getiren, daha iyi ifa eden.

أَوْفَى Daha iyi îfâ eden: 9/111.

الأَوْفَى Tam, tam tamına: 53/41.

b) وَفَّى يُوَفِّى تَوْفِيَةً Tamamen eda etmek, iyice halletmek / Tamamen yerine getirmek. İsm-i faili: مُوَفِّى cemisi: مُوَفُّون

1667 — وعظ — 25

a) وَعَظَ يَعِظُ وَعْظًا Va'z etmek, öğüt vermek. İsm-i faili: وَاعِظٌ cemisi: وَاعِظِين وَاعِظُون

أَوَعَظْتَ 26/136.

أَعِظُك 11/46.

أَعِظُكم 34/46.

تَعِظُون 7/164.

يَعِظُكم Allah Teâlâ'nın va'z ve tavsiyede bulunması, emir ve farz kılma manasındadır: 2/231, 4/58, 16/90, 24/17.

يَعِظُه 31/13.

عِظْهم 4/63.

فَعِظُوهنّ 4/34.

تُوعَظُون 58/3.

يُوعَظُ 2/232, 65/2.

يُوعَظُون 4/66.

الوَاعِظِين 26/136.

b) المَوْعِظَةُ Va'z, nasihat, öğüt.

مَوْعِظَة 2/66 - 275, 3/138, 5/46, 7/145, 10/57, 11/120, 24/34.

المَوْعِظَة 16/125.

1668 — وعى — 7

a) وَعَى يَعِى وَعْيًا Bellemek. İsm-i faili: وَاعٍ müennesi: وَاعِيَة

تَعِيَهَا 69/12.

وَاعِيَة 69/12.

b) أَوْعَى يُوعِى Kapatmak, saklamak / Yığmak, depo etmek, kasaya koymak.

فَأَوْعَى Yığmak: 70/18 (= Malı çoğaltıp düzmek, hayırlı işler için harcamalarda bulunmamak).

يُوعُون (İçlerinde) saklamak: 84/23.

c) الوِعَاءُ Kap, heybe v.b. eşya.

Cemisi: أَوْعِيَةٌ

وِعَاء 12/76 (= iki kez).

وَفّىٰ (Taahhüd edilen ve emredilen hususları) tamamen yerine getirmek: 53/37.

فوَفّاه Tamamen halletmek, güzelce (hesabını) görmek: 24/39.

نُوَفّ Tamamen eda etmek, tam vermek: 11/15.

لَيُوَفِّيَنَّهم Tamamen eda etmek, tam vermek: 11/111.

يُوَفِّيهم Tamamen eda etmek, tam vermek: 3/57, 4/173, 24/25, 35/30, 46/19.

وُفِّيَتْ Tamamen eda edilmek, tam iade edilmek: 3/25, 39/70.

تُوَفّىٰ Tamamen eda edilmek, tam iade edilmek: 2/281, 3/161,16/111.

تُوَفَّوْنَ Tamamen eda edilmek, tam iade edilmek: 3/185 (= tam olarak almak).

يُوَفَّ Tamamen eda edilmek, tam iade edilmek: 2/272, 8/60.

يُوَفّىٰ Tamamen eda edilmek, tam iade edilmek: 39/10.

الموَفُّوهم Tamamen eda ediciler, eksiksiz iade edenler: 11/109.

c) أوْفى يُوفِى إيفاءً İfa etmek eksiksiz yapmak, tam olarak yerine getirmek / (iktiza ettiği şekilde tam olarak) yerine getirmek.

أوْفى (İktiza ettiği şekilde tam olarak) yerine getirmek: 3/76, 48/10.

أُوفِ (İktiza ettiği şekilde tam olarak) yerine getirmek: 2/40.

أوفىٰ Eksiksiz yapmak: 12/59.

وليُوفُوا Eksiksiz yapmak, ifâ etmek: 22/29.

يُوفُون (Muktezasınca tam olarak) yerine getirmek: 13/20, 76/7.

فأوْف Eksiksiz yapmak: 12/88.

اَوْفُوا (Muktezasınca tamamen) yerine getirmek: 2/40, 5/1, 6/152.

اَوْفُوا بِعَهْدِ اللهِ 16/91, 17/34; eksiksiz yapmak: 6/152, اَوْفُوا الْكَيْلَ 7/85, 11/85,17/35, 26/181.

d) المُوفِى İsm-i fail: (Muktezasınca tamamen) yerine getiren, (gereğince) ifâ eden. Cemisi: مُوفُون

المُوفُونَ 2/177.

e) تَوَفّىٰ يَتَوَفّىٰ Ruhunu kabzetmek, öldürmek, vefat ettirmek. (Allah Teâlâ'nın bir kimseyi uyku vaktinde vefat ettirmesi; onun idrakini alması, kabzetmesidir.) İsm-i faili: مُتَوَفِّى

تَوَفّىٰ هم 4/97.

تَوَفَّتْه 6/61.

تَوَفَّتْهم 47/27.

تَوَفَّيْتَنِى 5/117 (= Vefat ettirilmesi; göğe çıkarılması yahut yeryüzündeki hayatına son verilmesidir.)

تَتَوَفّاهم 16/28 - 32.

نَتَوَفَّيَنَّكَ 10/46,13/40, 40/77.

يَتَوَفّىٰ 8/50, 39/42.

يَتَوَفّاكم 6/60, 10/104, 16/70, 32/11.

يَتَوَفّاهن 4/15.

يَتَوَفَّوْنهم 7/37.

تَوَفَّنَا 3/193, 7/126.

تَوَفَّنِى 12/101.

يُتَوَفّىٰ 22/5, 40/67.

يُتَوَفَّوْن 2/234 - 240.

مُتَوَفِّيك 3/55 (= Yeryüzündeki hayatına son veren).

f) اسْتَوْفى يَسْتَوْفِى Tamamen almak, tam almak.

يَسْتَوْفُون 83/2.

1674 — وقب — 1

وَقَبَ يَقِبُ وَقْبًا Girmek, (karanlık) çökmek.

وَقَبَ 113/3 (= Gece karanlığının çökmesi yahut ayın karanlığa girmesi = husufa uğramasıdır.)

12 — وقت — 1675

a) مَوْقُوتٌ Vakitlenmiş, vakitli manasında ism-i mef'ul.

مَوْقُوتًا 4/103.

b) الوَقْتُ Vakit. يَوْمُ الوَقْتِ المَعْلُومِ = Ma'lum vaktin günü: Dirilme (ba's) günü.

الوَقْتِ 15/38, 38/81.

لِوَقْتِهَا 7/187.

c) المِيقَاتُ Kararlaştırılmış muayyen vakit. Cemisi: مَوَاقِيتُ

مِيقَاتِ 7/142, 26/38, 56/50.

مِيقَاتًا 78/17.

لِمِيقَاتِنَا 7/143 - 155.

مِيقَاتُهُم 44/40.

مَوَاقِيتُ 2/189.

12 — وقد — 1676

a) الوَقُودُ Yakacak, tutuşturucu / Yanma.

وَقُودُ Yakacak: 3/10.

الوَقُود Yakacak yahut yanma: 85/4.

وَقُودُهَا Yakacak: 2/24, 66/6.

b) أَوْقَدَ يُوقِدُ إِيقَادًا Yakmak, tutuşturmak / على harf-i cerri ile: Ateşe tutmak. İsm-i mef'ulü: مُوقَدٌ müennesi: مُوقَدَةٌ

أَوْقَدُوا 5/64 (= Harp ateşini yakmak, harbi başlatmaktır.)

تُوقِدُون Tutuşturmak, ateş çıkartmak: 36/80.

يُوقِدُون Ateşe tutmak, ateş vermek: 13/17.

فَأَوْقِدْ Ateşe tutmak, ateş vermek: 28/38.

يُوقَدُ (Lamba) yakılmak: 24/35.

المُوقَدَةُ Yakılmış: 104/6.

c) اسْتَوْقَدَ fiili: Yakmak, yanmasını istemek, yakmayı talep etmek.

اسْتَوْقَدَ Yakmak veya yakmayı talep etmek: 2/17.

1 — وقذ — 1677

المَوْقُوذَةُ Şiddetli bir d rbe yemeden dol yı — kesilmeksizin — ölen h yv n.

المَوْقُوذَةَ 5/3.

10 — وقر — 1678

a) الوَقْرُ Ağırlık / Sağırlık.

وَقْرٌ Ağırlık veya sağırlık: 41/5 - 44.

وَقْرًا Ağırlık veya sağırlık: 6/25, 17/46, 18/57, 31/7.

b) الوِقْرُ (Sırtta yahut başta taşınan) yük.

وِقْرًا 51/2.

c) وَقَارٌ Ağır başlılık, vakar / Büyüklük.

وَقَارًا Büyüklük: 71/13.

d) وَقَّرَ يُوَقِّرُ تَوْقِيرًا Ta'zim etmek, büyük bilmek.

تُوَقِّرُوه 48/9.

24 — وقع — 1679

a) وَقَعَ يَقَعُ وُقُوعًا Düşmek / Vaki' olmak, ortaya çıkmak. İsm-i faili: وَاقِعٌ müennesi: وَاقِعَةٌ

وَقَعَ Düşmek (vacip olmak): 4/100 (= ait olmak manasındadır.), 7/71 - 134, 27/82 - 85; tahakkuk etmek, vukua gelmek: 7/118, 10/51.

وَقَعَتْ Vaki' olmak, tahakkuk etmek: 56/1, 69/15.

تَقَعَ Düşmek: 22/65.

فَقَعُوا Düşmek (yere kapanmak): 15/29, 38/72.

وَاقِع Düşen: 7/171; vaki', tahakkuk edici: 42/22, 51/6, 52/7, 70/1, 77/7.

b) الوَقْعَةُ Vukua geliş.

لِوَقْعَتِهَا 56/2.

c) الوَاقِعَةُ Kıyamet (vaki olan manasında).

قُوا 66/6.

يُوقَ 59/9, 64/16.

وَاقٍ 13/34 - 37, 40/21.

b) اتَّقَى يَتَّقِى Korunmak, sakınmak. (Allah'tan korunmak, O'nun azabından korkup sakınmaktır ki, bu da Allah'ın emrettiği şeyleri yapıp, yasak kıldığı şeylerden kaçınmakla olur.) İsm-i faili: مُتَّقٍ cemisi: مُتَّقِين مُتَّقُون

اتَّقَى 2/189 - 203, 3/76, 4/77, 7/35, 53/32, 92/5.

اتَّقَوْا 2/103 - 212, 3/15 - 172 - 198, 5/65 - 93 (= üç kez), 7/96 - 201, 12/109, 13/35, 16/30 - 128, 19/72, 39/20 - 61 - 73.

اتَّقَيْتُنَّ 33/32.

تَتَّقُوا 2/224, 3/28 - 120 - 125 - 179 - 186, 4/128 - 129, 7/63, 8/29, 47/36.

تَتَّقُون 2/21 - 63 - 179 - 183, 6/153, 7/65 - 171, 10/31, 16/52, 23/23 - 32 - 87, 28/106 - 124 - 142 - 161 - 177, 37/124, 73/17.

يَتَّقِ 2/282 - 283, 12/90, 65/3 - 4 - 5.

يَتَّقْه 24/52.

فَلْيَتَّقُوا 4/9.

يَتَّقُون 2/187, 6/32 - 51 - 69 (= iki kez), 7/156 - 164 - 169, 8/56, 9/115, 10/6 - 63, 12/57, 20/113, 26/11, 27/53, 39/28, 41/18.

يَتَّقِى 39/24 (= Yüzünü azaptan korumak).

اتَّقِ 2/206, 33/1 - 37.

اتَّقُوا 2/24 - 48 - 123 - 189 - 194 - 196 - 203 - 223 - 231 - 233 - 278 - 281 - 282, 3/50 - 102 - 123 - 130 - 131 - 200, 4/1 (= iki kez) - 131, 5/2 - 4 - 7 - 8 - 11 - 35 - 57 - 88 - 96 - 100 - 108 - 112, 6/155, 8/1 - 25 - 69, 9/119, 11/78, 15/69, 22/1, 26/108 - 110 - 126 - 131 - 132 - 144 - 150

الوَاقِعَة 56/1, 69/15.

d) أَوْقَعَ يُوقِعُ Düşürmek.

يُوقِعَ Düşürmek (sokmak, ihdas etmek): 5/91.

e) المَوْقِعُ Mevki, konma yeri. Cemisi: مَوَاقِعُ

بِمَوَاقِعِ 56/75 (= Yıldızların bulundukları yerler yahut Kur'ân'daki parçaların yerleri).

f) مُوَاقِعٌ İsm-i fail: Gelen, düşen, gelici. Cemisi: مُوَاقِعُون

مُوَاقِعُوها 18/53 (= Geliciler, düşecek olanlar).

4 — وقف — 1680

وَقَفَ يَقِفُ وَقْفًا Durdurmak, ayakta dikmek / Vakıf kılmak, bildirmek / Tutuklamak, durdurmak. İsm-i mef'ulü: مَوْقُوفٌ cemisi: مَوْقُوفُون

قِفُوهم Durdurmak, tutuklamak: 37/24.

وُقِفُوا Durdurulmak, tutuklanmak yahut (ateşe girdirilmek sûretiyle ateşin dehşeti) kendilerine bildirilmek, tanıtılmak: 6/27; (sorguya çekilmeleri için) tutuklanmak yahut (Rablerinin cezasına) vakıf kılınmak: 6/30.

مَوْقُوفُون Durdurulanlar: 34/31 (= tutuklananlar).

258 — وقى — 1681

a) وَقَى يَقِى وِقَايَةً Korumak. İsm-i faili: وَاقٍ

وَقَانَا 52/27.

وَقَاه 40/45.

وَقَاهم 44/56, 52/18, 76/11.

تَقِ 40/9.

تَقِيكم 16/81 (= iki kez).

قِنَا 2/201, 3/16 - 191.

قِهم 40/7 - 9.

تَقِيًّا 19/13 - 18 - 63.

f) الأَتْقَى İsm-i tafdil: En muttaki, en çok takva sahibi.

الأَتْقَى 92/17.

أَتْقَاكُم 49/13.

12 — وكأ — 1682

a) تَوَكَّأَ يَتَوَكَّأُ Dayanmak.

اَتَوَكَّأُ 20/18.

b) اتَّكَأَ يَتَّكِئُ Yaslanmak, kurulmak. İsm-i fa-ili: مُتَّكِئٌ cemisi: مُتَّكِئِين مُتَّكِئُون

يَتَّكِئُون 43/34.

مُتَّكِئُون 36/56.

مُتَّكِئِين 18/31, 38/51, 52/20, 55/54 - 76, 56/16, 76/13.

c) المُتَّكَأ Ziyafet / Oturma yeri, misafir odası.

مُتَّكَأً Ziyafet yahut oturma yeri: 12/31.

1 — وكد — 1683

تَوْكِيدٌ Te'kid etme, pekiştirme.

تَوْكِيدِهَا 16/91.

1 — وكز — 1684

وَكَزَ يَكِزُ وَكْزًا Yumruk vurmak.

فَوَكَزَهُ 28/15.

70 — وكل — 1685

a) وَكِيلٌ Vekil, koruyucu, gözetleyici, bakıcı, üstlenen, yardımcı.

وَكِيل Koruyucu, bakıcı, mes'ul: 6/66 - 107, 10/108, 39/41, 42/6; Koruyucu (esmâ-i ilahiyeden): 6/102, 11/12, 39/62; Gözetleyici (esmâ-i ilahiyeden); 12/66, 28/28.

الوَكِيلُ Vekil, Koruyucu, Yardımcı (esmâ-ı ilâhiyeden): 3/173.

- 163 - 179 - 184, 31/33, 33/70, 36/45, 39/10, 43/63, 49/1 - 10 - 12, 57/28, 58/9, 59/7 - 18 (= iki kez); 60/11, 64/16, 65/1 - 10.

اتَّقُونِ Aslı: اتَّقُونِى 2/41 - 197, 16/2, 23/52, 39/16.

اتَّقُوه 6/72, 29/16, 30/31, 71/3.

اتَّقِين 33/50.

المُتَّقُون 2/177, 8/34, 13/35, 25/15, 39/33, 47/15.

المُتَّقِين 2/2 - 66 - 180 - 194 - 241, 3/76 - 115 - 133 - 138, 5/27 - 46, 7/128, 9/4 - 7 - 36 - 44 - 123, 11/49, 15/45, 16/ 30 - 31, 19/85 - 97, 21/48, 24/34, 25/74, 26/90, 28/83, 38/23 - 49, 39/57, 43/35 - 67, 44/51, 45/19, 50/31, 51/15, 52/17, 54/54, 68/34, 69/48, 77/41, 78/31.

c) التَّقْوَى Aslı: وَقْيَا Korunma, sakınma (Şer'i lisanda takva, Allah'ın azabından korkup sakınmaktır. Bu da Allah'ın emirlerine imtisal ve yasaklarından kaçınmakla olur. Allah Teâlâ'nın: اَهْلُ التَّقْوَى Takva ehli – olması, kendisinden korkulmaya ve azabından sakınılmaya layık ve ehil olmasıdır.)

تَقْوَى 9/109, 22/32.

التَّقْوَى 2/197 - 237, 5/2 - 8, 7/26, 9/108, 20/132, 22/37, 48/26, 49/3, 58/9, 74/56, 96/12.

تَقْوَاهَا 91/8.

تَقْوَاهُم 47/17.

d) التُّقَاةُ Aslı: وُقْيَةٌ Takva (Allah'ın azabından sakınmak) / Korunma, sakınma.

تُقَاةً 3/28 (= Cehennem azabından yahut kâfirlerin şerrinden korunma).

تُقَاتِهِ Takva: 3/102.

e) التَّقِيُّ Çok takva sahibi (= Daima ıtaatte bulunup, ma'siyetten kaçınan, kötülüklere bulaşmaktan sakınan).

وَكِيلًا Vekil, Koruyucu, Yardımcı (esmâ-i ilâhiyeden): 4/81 - 132 - 171,17/2 - 65, 33/3 - 48, 73/9; koruyucu, bakıcı, mes'ul: 4/109, 17/54, 25/43; yardımcı: 17/68 - 86.

b) وَكَّلَ fiili: Vekil kılmak, muvaffak kılmak.

وَكَّلْنَا (Hıfzı, himayesi ve ikamesi hususunda) muvaffak kılmak: 6/89.

وُكِّلَ Vekil kılınmak: 32/11 (= Ruhları kabzetmekle müvekkel melek).

c) تَوَكَّلَ يَتَوَكَّلُ Tevekkül etmek (Allah'a dayanmak, işini Allah'a bırakmak). İsm-i faili: مُتَوَكِّلٌ cemisi: مُتَوَكِّلُونَ

تَوَكَّلْتُ 9/129, 10/71, 11/56 - 88, 12/67, 13/30, 42/10.

تَوَكَّلْنَا 7/89, 10/85, 60/4, 67/29.

نَتَوَكَّلَ 14/12.

يَتَوَكَّلَ 3/122 - 160, 5/11, 8/49, 9/51, 12/67, 14/11 - 12, 39/28, 58/10, 64/13, 65/3.

يَتَوَكَّلُونَ 8/2, 16/42 - 69, 29/59, 42/36.

تَوَكَّلْ 3/159, 4/81, 8/61, 11/123, 25/58, 26/217, 27/79, 33/3 - 48.

تَوَكَّلُوا 5/23, 10/84.

المُتَوَكِّلُونَ 12/67, 14/12, 39/38.

المُتَوَكِّلِينَ 3/159.

1686 — ولج — 14

a) وَلَجَ يَلِجُ وُلُوجًا Girmek, sokulmak.

يَلِجُ 7/40, 34/2 (= Yere giren yağmur, hazineler, defineler gibi maddeler), 57/4.

b) اَوْلَجَ يُولِجُ Girdirmek, sokmak. (Allah Teâlâ'nın, geceyi gündüze girdirmesi, gece vaktinin birazını gündüze katmakla gündüzü uzatıp geceyi kısaltmasıdır. Gündüzü geceye girdirmesi de bu şekilde -aksiyle- izah edilir. Ayrıca bununla, gece ile gündüzün birbirini takip ettikleri bildirilmektedir.)

تُولِجُ 3/27 (= iki kez).

يُولِجُ 22/61 (= iki kez), 31/29 (= iki kez), 35/13 (= iki kez), 57/6 (= iki kez).

الوَلِيجَةُ Sırdaş / içte saklı olan hisler (sevgi, hayranlık v.b.)

وَلِيجَةً 9/16 (= Sırdaş yahut içte saklı iyi hisler).

103 — ولد — 1687

a) وَلَدَ يَلِدُ وِلَادَةً Doğurmak. (Bu lafız erkeğe isnad edildiği zaman; erkeğin doğurması, erkeğin cinsî münasebette bulunduğu dişinin, erkekten gebe kaldığı çocuğu doğurması manasındadır.). İsm-i faili: وَالِدٌ müennesi: وَالِدَةٌ müennesin cemisi: وَالِدَاتٌ İsm-i mef'ulü: مَوْلُودٌ

وَلَدَ 37/152, 90/3.

وَلَدَتْهم 58/2.

أَلِدُ 11/72.

يَلِدْ 112/3.

يَلِدُوا 71/27.

وُلِدَ 19/15.

وُلِدْتُ 19/33.

يُولَدْ 112/3.

وَالِدَة 2/233 (= Anne).

وَالِدَتِك 5/100 (= Anne).

وَالِدَتِي 19/32 (= Anne).

الوَالِدَاتُ 2/233 (= anneler)

مَوْلُود 2/233, 31/33.

المَوْلُودِ 2/233.

b) الوَالِدُ Baba. الوَالِدَانِ Ebeveyn, ana - baba. الوَالِدَيْنِ

وَالِد 31/33, 90/3.

وَالِدِه 31/33.

الوَالِدَانِ 4/7 (= iki kez) - 33.

ma te'sis edilmişti. Bu yardım, Ensar ile Muhacirler arasında birbirine varis olma esasını da gerektirmekteydi. İşte o vakitler bu yardım, وَلَايَة = birbirine varis olma, tevarüs manasında mevzu-bahsolmuştur.) İsm-i faili: وَالٍ

يَلُونكم Yakın olmak: 9/123 (= Mekan cihetiyle yakınlık).

الوِلَاية Yardım: 18/44.

وَلَايَتِهم Yardım: ve tevarüs: 8/72.

وَالٍ Yardım eden, sahip çıkan: 13/11.

b) أَوْلَى Helak çok yakın! manasında / İsm-i tafdil: En yakın, daha yakın, en layık, daha layık. Tesniyesi: أَوْلَيَانِ

أَوْلَى En yakın olan: 3/68; daha layık: 4/135, 8/75, 19/70, 33/6 (= iki kez), 47/20 (= yahut vay hallerine!, helakları çok yakın! manasınd

فَأَوْلَى لَهُمْ helak çok yakın! (vay hâline!): 75/34 (= iki kez) - 35 (= iki kez).

الاَوْلَيَانِ Daha yakın olanlar: 5/107 (= Ölüye daha yakın olan iki kişi).

c) وَلَّى يُوَلِّى تَوْلِيَةً İdaresine vermek, hazırlamak, tayin etmek, musallat etmek / Yardımcı vermek, sahiplik ettirmek / Çevirmek / Vazgeçirmek / Dönüvermek / Yönelmek / Dönüp gitmek, dönüp kaçmak.

وَلَّى Dönüp kaçmak: 27/10, 28/31; dönüp gitmek: 31/7.

وَلَّا Vazgeçirmek: 2/142.

وَلُّوا Yönelmek: 9/57, 46/29; dönüvermek: 17/46; dönüp gitmek: 27/80, 30/52; çevirmek: 48/22 (= Savaştan vazgeçip kaçmak).

لَوَلَّيْتَ Dönüp kaçmak: 18/18.

وَلَّيْتُم Dönüp kaçmak: 9/25.

تُوَلُّوا 2/115 (= Namazda yüzleri çevirmek), 2/177 (= Namazda yüzleri

الوَالِدَيْنِ 2/83 - 180 - 215, 4/36 - 135, 6/151, 17/23.

وَالِدَيْكَ 31/14.

وَالِدَيْهِ 19/14, 29/8, 31/14, 46/15 - 17.

وَالِدَيَّ 14/41, 27/19, 46/15, 71/28.

c) الوَلَدُ Çocuk. اتَّخَذَ وَلَدًا Çocuk edinmek, evlatlık almak. Cemisi: أَوْلَادٌ

وَلَد 3/47, 4/11 (= iki kez) - 12 (= dört kez) - 171 -176 (= iki kez), - 6/101, 19/35, 23/91, 43/81.

وَلَدًا 2/116, 10/68, 12/21, 17/111, 18/4 - 39, 19/77 - 88 - 91 - 92, 21/26, 25/2, 28/9, 39/4, 72/3.

وَلَدِه 2/233, 31/33, 71/21.

بِوَلَدِهَا 2/233.

الأَوْلَاد 17/64, 57/20.

أَوْلَادًا 9/69, 34/35.

أَوْلَادِكُم 2/233, 4/11, 6/151, 8/28, 17/31, 34/37, 60/3, 63/9, 64/14 - 15.

أَوْلَادِهِم 3/10 - 116, 6/137 - 140, 9/55 - 85, 58/17.

أَوْلَادِهِنَّ 2/233, 60/12.

d) الوَلِيدُ Çocuk / Köle / Genç hizmetçi. Cemisi: وِلْدَانٌ

وَلِيدًا Çocuk: 26/18.

وِلْدَانٌ Çocuklar yahut genç hizmetçiler: 56/17, 76/19.

الوِلْدَانَ Çocuklar yahut (bazılarınca) köleler manasında: 4/75 - 98 - 127; çocuklar: 73/17.

221 — ولى — 1688

a) وَلِىَ يَلِى وَلْيًا Yakın olmak /

وَلِىَ يَلِى وِلَايَةً Yardım etmek, (işlerini) yürütmek. الوِلَايَةُ Yardım, sahıp çıkma. (Medine'ye hicretin başlangıç devresinde Ensar ile Muhacirler arasında kardeşlik ve yardımlaş-

82, 21/109, 37/90, 44/14, 64/6; Sevmek, dostluk kurmak, yardım etmek: 58/14.

تَوَلَّيْتم Yüz çevirmek, çekilmek: 2/64 - 83, 5/92, 9/3, 10/72, 48/16, 64/12; idareci olmak: 47/22.

تَتَوَلَّوْا Dönmek, yüz çevirmek: 11/52, 47/38, 48/16; sevmek, dost edinmek, yardım etmek: 60/13.

تَوَلَّوْا Aslı: تَتَوَلَّوْا Yüz çevirmek, dönmek: 3/32, 8/20, 11/3 - 57, 24/54.

تَوَلَّوْهم Aslı: تَتَوَلَّوْهم Yardım etmek, dost olmak: 60/9.

يَتَوَلّ Sevmek, (sevilen zatların isteklerini) yerine getirmek: 5/56; dönmek, yüz çevirmek: 48/17, 57/24, 60/6.

يَتَوَلَّى Dönmek, arka çevirmek: 3/23, 24/47; yardım etmek, sahip çıkmak: 7/196.

يَتَوَلَّهم Sevmek, dostluk kurmak, menfaati dokunmak: 5/51, 9/23, 60/9.

يَتَوَلَّوْا Arka çevirmek, dönmek: 9/50 - 74.

يَتَوَلَّوْن Arka çevirmek, dönmek: 5/43; sevmek, dost edinmek, yardım etmek: 5/80.

يَتَوَلَّوْنه Sevmek, yardımda bulunmak, dost edinmek: 16/100.

تَوَلّ Yüz çevirmek, arka çevirmek: 27/28, 37/174 - 178, 51/54, 54/6.

e) الوَلِيّ Dost. (Allah'ın, mü'minlerin dostu olması; mü'minlere hayır yollarını açıp, onları bu hususta muvaffak kılmasıdır. Şeytanın, kafirlerin dostu olması ise; kâfirlere azgınlık yollarını güzel göstererek, onları sapıklığa ve küfürde sebata teşvik etmesidir. Kâfirlerin, şeytanın dostu olmaları; şeytanın sözünü tutup, ona itaat göstermeleri ve ona bağlanmalarıdır.) / Veli, yerine geçen, yürüten / Yakın (Öle-

doğuya veya batıya çevirmek); dönüp gitmek: 21/57.

تُوَلُّون Dönüp kaçmak: 40/33.

تُوَلُّوهم Çevirmek: 8/15 (= Savaştan dönüp kaçmak).

نُوَلِّه İdaresine vermek, eline vermek, muktedir kılmak: 4/115.

نُوَلِّى İdaresine vermek, musallat etmek yahut yardımcı vermek: 6/129.

فلنُوَلِّيَنَّك Hazırlamak, (kıble) tayin etmek: 2/144.

لَيُوَلُّنَّ Çevirmek: 59/12 (= Savaştan dönüp kaçmak).

يُوَلِّهم Çevirmek: 8/16 (= Savaştan dönüp kaçmak).

يُوَلُّوكم Çevirmek: 3/111 (= Savaştan dönüp kaçmak.

يُوَلُّون Çevirmek: 33/15 (= Savaştan dönüp kaçmak), aynı manada; 54/45.

فوَلِّ Çevirmek: 2/144 - 149 - 150.

فوَلُّوا Çevirmek: 2/144 - 150.

d) تَوَلَّى يَتَوَلَّى تَوَلِّيًا Yürütmek, idare etmek / Sevmek, temayül göstermek./ Yardımda bulunmak, (işine) bakmak / Yüz çevirmek, arka çevirmek / Dönüp gitmek / Yapmak, bakmak / Yönelmek.

تَوَلَّى İdareci olmak yahut dönüp gitmek: 2/205; yüz çevirmek, vazgeçmek: 3/82, 4/80, 7/79 - 93, 12/84, 20/48, 51/39, 53/29 - 33, 70/17, 75/32, 80/1, 88/23, 92/16, 93/13; sevmek, temayül etmek: 4/115; dönüp gitmek: 20/60; yürütmek (sürdürmek): 24/11; yönelmek, çekilmek: 28/24.

تَوَلَّاه Sevmek, dostluk kurmak: 22/4.

تَوَلَّوْا Yüz çevirmek, dönmek: 2/137 - 246, 3/20 - 32 - 63 - 64 - 155, 4/89, 5/49, 8/23 - 40, 9/76 - 92 -129, 16/

nin yerine geçip, onun işlerine bakan yakını). (Hicretin başlangıç devresinde, Muhacirler ile Ensar arasında kardeşlik te'sis edilmekle, onların birbirleriyle yakınlık kurmaları sağlanmıştı. Böylece birbirlerinin akrabası sayılmışlar ve birbirlerinin mirasına hissedar olmuşlardı. Muhacir olan zat, Ensardan olan zata varis olabiliyor; Ensardan olan zat da Muhacirin varisi olabiliyordu. Fakat sonradan bu neshedilmiştir.) Cemisi: أوْلياء

وَلِىّ Dost: 2/107 - 120 - 257, 3/68, 6/51 - 70, 9/74 - 116, 13/37, 7/111,18/26, 29/22, 32/4, 41/34, 42/8 - 31 - 44, 45/19.

الوَلِىّ Dost: 42/9 - 28.

وَلِيًّا Dost: 4/45 - 75 - 89 - 119 - 123 - 173, 6/14, 18/17, 19/45, 33/17 - 65, 48/22; yakın: 19/5 (= evlad, çocuk).

وَلِيّكم Dost: 5/55.

وَلِيُّنَا Dost: 7/155, 34/41.

وَلِيّه Veli (yerine geçen): 2/282; yakın: 17/33, 27/49.

وَلِيُّهم Dost: 6/127,16/83.

وَلِيُّهما Dost: 3/122.

وَلِيّى Dost: 7/196.

وَلِيِّى Dost:12/101.

أوْلياء Dostlar: 3/28, 4/76 - 89 - 139 - 144, 5/51 (= iki kez) - 57 - 81, 7/3 - 27 - 30, 8/72 - 73, 9/23 - 71, 10/ 62, 11/20 - 113, 13/16, 17/97, 18/50 - 102, 25/18, 29/41, 39/3, 42/ 6 - 9 - 46, 45/10 - 19, 46/32, 60/1, 62/6.

أوْلِياءَه Dostlar: 3/175; (işlerini) yürütenler, bakıcılar: 8/34.

أوْلِياؤُكم Dostlar: 41/31.

أوْلِياؤُه (İşlerini) yürütenler, bakıcılık edenler: 8/34.

أوْلِياؤُهم Dostlar: 2/257, 6/128.

أوْلِيائِكم Yakınlar: 33/6.

أوْلِيائِهم Dostlar: 6/121.

المَوْلى Dost, sahip (Allah'ın, mü'minlerin dostu ve sahibi olması; onlara hayır yollarını açması ve bu hususta onları muvaffak kılmasıdır.) Yakın / Bakıcı. Cemisi: موالى

مَوْلى Sahip: 47/11 (= iki kez); yakın akraba, dost): 44/41 (= iki kez).

المَوْلى Sahip: 8/40, 22/13 - 78.

مَوْلاكم Sahip: 3/150, 8/40, 22/78, 57/15 (= Onların işlerini yürütecek ve onlara sahip çıkacak birisi varsa, o da cehennemdir. O ne kötü sahiptir!), 66/2.

مَوْلانا Sahip: 2/286, 9/51.

مَوْلاه Bakıcı: 16/76; sahip (Allah), dost (Cebrail, salih mü'minler): 66/4.

مَوْلاهم Sahip: 6/62, 10/30.

مَوالِى Yakınlar (varisler, akrabadan olan mirasçılar): 4/33.

المَوالِى Yakınlar (amca oğulları): 19/5.

مَوالِيكم Yakınlar (din kardeşi olanlar, din cihetinden yakın olanlar): 33/5.

1 — ونى — 1689

وَنِىَ يَنِى وَنِىَ وَنْيًا Fütur getirmek, gevşeklik göstermek.

تَنِيا 20/42.

24 — وهب — 1690

a) وَهَبَ يَهَبُ وَهْبًا هِبَةً Hibe etmek, bağışlamak. (Kadının, bir erkeğe kendisini hibe etmesi; onunla -mehir olmaksızın- nikahlanmaya rıza göstermesidir.)

وَهَبَ 14/39, 26/21.

وَهَبَتْ 33/50 (= Mehirsiz nikaha razı olma demektir.)

وَهَبْنا 6/84, 19/49 - 50 - 53, 21/72 - 90, 29/27, 38/30 - 43.

لأهَبَ 19/19.

يَهَبُ 42/49 (= iki kez).

هَبْ 3/8 - 38, 19/5, 25/74, 26/83, 37/100, 38/35.

b) الوَهّابُ Esmâ-i ilâhiyeden: Çokça bağışta bulunan, kullarına -hiçbir karşılık almaksızın- bol bol nimet veren, fazl ve ihsanda bulunan Allah Teâlâ.

الوَهّابُ 3/8, 38/9 - 35.

1691 — وهج — 1

الوَهّاجُ Işık saçan, çokça aydınlatan, parıl parıl parlayan.

وَهّاجًا 78/13 (= Güneş, parıl parıl parlayan bir lamba gibi etrafa ışık saçmaktadır.)

1692 — وهن — 9

a) وَهَنَ يَهِنُ وَهْنًا Gevşemek, zayıf düşmek, korkmak.

وَهَنَ Gevşemek: 19/4.

وَهَنُوا Gevşemek, zayıf düşmek: 3/146 (= korkaklık göstermek).

تَهِنُوا Gevşemek, korkaklık göstermek: 3/139, 4/104, 47/35.

وَهْن Zayıflık: 31/14 (= Gebe kalmakla arka arkasına zayıf düşme).

وَهْنًا Zayıflık: 31/14 (= Gebe kalmakla arka arkasına zayıf düşme).

b) أوْهَنُ İsm-i tafdil: En dayanıksız.

أوْهَنَ 29/41.

c) مُوهِنُ İsm-i fail: Zayıf düşüren.

مُوهِنُ 8/18 (= Zayıf düşürmekle boşa çıkaran).

1693 — وهى — 1

وَاهِيَة İsm-i fail: Dayanıksız, çökmüş / Delinmiş, delik deşik olmuş.

وَاهِيَة Çökmüş yahut delinmiş: 69/16.

1694 — وى — 2

وَيْ Vay!, hayret doğrusu! manasında. Bu lafız; sanki, demek ki manalarında olan كَأَنَّ edatı ile birleştiği vakit وَيْكَأَنَّ şeklini alır.

وَيْكَأَنَّ 28/82.

وَيْكَأَنَّه 28/82.

1695 — ويل — 40

a) وَيْلٌ Yazıklar olsun!, vay haline!, felâket!

وَيْلٌ 2/79 (= üç kez), 14/2, 19/37, 38/27, 39/22, 41/6, 43/65, 45/7, 51/60, 52/11, 77/15 - 19 - 24 - 28 - 34 - 37 - 40 - 45 - 47 - 49, 83/1 - 10, 104/1, 107/4.

الوَيْلُ 21/18.

وَيْلَك 46/17.

وَيْلَكم 20/61, 28/80.

وَيْلَنَا 21/14 - 46 - 97, 36/52, 37/20, 68/31.

b) الوَيْلَةُ Tahassür, şiddetli üzüntü.

وَيْلَتى Vah, yazık bana!

وَيْلَتَنَا Ah, yazık bize! يَا وَيْلَتَنَا Eyvah, yazık bize! Vay başımıza gelenler!

وَيْلَتَنا 5/31, 11/72, 25/28.

وَيْلَتَنا 18/49.

حرف الياء

2 — يأجج — 1696

يَأْجُوجُ ile مَأْجُوجُ iki kabiledir. İzahat için bakınız: مَأْجُوجُ مأجج

يَأْجُوجُ 18/94, 21/96.

13 — يأس — 1697

a) يَئِسَ يَيْأَسُ يَأْسًا يَأْسَا Ümidi kesmek / Bilmek, anlamak.

يَئِسَ Ümidi kesmek: 5/3 (= Dini ortadan kaldıramadıklarının ümitsizliği), 60/13.

يَيْئَسْنَ Ümidi kesmek: 65/4.

يَئِسُوا Ümidi kesmek: 29/23, 60/13.

تَيَأَّسُوا Ümidi kesmek: 12/87.

يَيْأَسُوا Ümidi kesmek: 12/87; bilmek, anlamak: 13/31.

b) اليَئُوسُ Çok ümitsiz.

يَئُوسٌ 11/9, 41/49.

يَئُوسًا 17/83.

c) اسْتَيْأَسَ fiili: Ümitsizliğe düşmek, büsbütün ümidi kesmek.

اسْتَيْأَسَ 12/110

اسْتَيْأَسُوا 12/80.

4 — يبس — 1698

a) يَبَسٌ Kuru.

يَبَسًا 20/77.

b) يَابِسٌ İsm-i fail: Kuru. Müennesi: يَابِسَةٌ müennesin cemisi: يَابِسَاتٌ

يَابِسٍ 6/59.

يَابِسَاتٍ 12/43 - 46.

23 — يتم — 1699

اليَتِيمَ Yetim (babasız –buluğ çağına girmeden önce babasını kaybetmiş– çocuk). Tesniyesi: يَتِيمَيْنِ يَتِيمَانِ

يَتِيمَةَ Müennesi: Müzekker ve müennesin cemisi: يَتَامَى

اليَتِيمَ 6/152, 17/34, 89/17, 93/9, 107/2.

يَتِيمًا 76/8, 90/15, 93/6.

يَتِيمَيْنِ 18/82 (= Çocukken yetim kalan iki delikanlı).

يَتَامَى Yetim kızlar: 4/127.

اليَتَامَى 2/83 - 177 - 215 - 220, 4/2 (= Çocukluğu devresinde yetim olup da, buluğ çağına erenler) - 3 - 6 - 8 - 10 - 36 - 127, 8/41, 59/7.

يَدِىَ El: 5/28.

يَدَا Eller (iki el): 111/1.

يَدَاكَ Eller (iki el): 22/10 (= Ellerinin takdim etmesi, o kişinin kendisinin takdim etmesidir.)

يَدَاه مَبْسُوطَتَانِ Eller (iki el): 5/64.

يَدَاه قَدَّمَتْ Elleri açık: Cömert ikram sahibi; Ellerin takdim etmesi, kişinin kendisinin takdim etmesidir 18/57, 78/40.

يَدَيَّ بَيْنَ يَدَىَّ... Önünde: 7/57, 25/48, 27/63, 34/46, 49/1, 58/12 - 13.

يَدَيْه Eller (iki el): 25/27 (= Elleri ısırmak, pişmanlıktan kinayedir.); Öncesi (önceki): 2/97, 3/3, 5/46 (= iki kez) - 48, 6/92, 10/37, 12/111, 34/31, 35/31, 41/42, 46/21 - 30; önünde: 13/11, 34/12 (= huzurunda, yanında, gözü önünde), 72/27.

يَدَيْهَا ، يَدَيْهَا بَيْنَ Önünde: 2/66 (= Bu, cezayı görüp müşahede edenler diye izah edilmiştir. Başka izahlar da yapılmıştır.)

يَدَىَّ ، يَدَىَّ بَيْنَ Öncesi (önceki): 3/50, 61/6; بِيَدَىَّ Elimle demek, bizzat demektir. Hz. Âdem'in; anne - baba gibi bir vasıta olmaksızın doğrudan doğruya Allah'ın kudret ve ıcadı ile yaratıldığı bildirilmektedir: 38/75.

أَيْدٍ Eller: 7/195.

أَيْدِى Eller: 59/2, 80/15; ellerden maksat, şahısların kendileridir.

أَيْدِى النَّاسِ İnsanlar demektir: 30/41, 48/20.

الأَيْدِى Kuvvetler: 38/45 (= Tâat hususunda kuvvet sahibi zatlar).

أَيْدِيكُم Elleriniz demek, kendiniz demektir: 2/195 (= Kendinizi tehlikeye atmayınız, demektir.), 3/182, 4/77,

الْيَدُ El, kol. سُقِطَ فِى يَدِه Pişman olmak / عَضَّ عَلَى يَدَيْه = Ellerini ısırmak: رَدَّ يَدَه فِى فِيهِ Elini ağzına götürmek: Pişman olmak; alaya almak / فِى يَدِه ...بِيَدِه ile ...Elinde:

Tasarruf hakkına sahip, mülkiyeti kendisinin olan / عَمِلَتْه يَدَاكَ Elleri yapmak: Yapmak / بَيْنَ يَدَىْ Önünde, öncesi, huzurunda /

مَا بَيْنَ يَدَيْه وَمَا خَلْفَه Önünde ve arkasında olan: Bütün yönlerden onu kuşatan, her tarafı / عَنْ يَدٍ = Elden: Teslimiyet göstererek, boyun eğerek.../ بِيَدِه Tek başına, bizzat / Kinaye olarak

يَدُه مَغْلُولَة Eli bağlı: Cimri /Kinaye olarak

يَدُه مَبْسُوطَة Eli açık: Cömert / Kudret, kuvvet / Nimet.

Tesniyesi: يَدَيْنِ يَدَانِ Cemisi: أَيْدٍ أَيْدِى

يَد Kudret: 48/10 (= Allah'ın elinden maksat, O'nun kudretidir. Bu, bir temsille ifade edilmiştir.)

بِيَدِ Elinde: Tasarrufunda: 3/73, 57/29;

يَدُ اللهِ مَغْلُولَة Yahudiler: Allah'ın eli bağlıdır = cimridir, diye iftirada bulunmuşlardır: 5/64; عَنْ يَدٍ İtaat ve inkiyad göstererek, boyun eğerek: 9/29.

يَدَك El: 5/28, 20/22, 27/12, 28/32, 38/44; بِيَدِكَ = Elinde: Tasarrufunda: 3/26; يَدَكَ مَغْلُولَة Eli bağlı (cimri): 17/29 (= Cimrilikten ve fazla cömertlikten uzak olmanın vücubu bildiriliyor.)

يَدَه El: 2/249, 7/108, 24/40, 26/33; = Elinde: Tasarrufunda: 2/237, 23/88, 36/83, 67/1.

الْيُسْرَ Kolaylık: 2/185.

يُسْرًا Kolaylık: 65/4 - 7, 94/5 - 6; kolay: 18/88, 51/3 (= kolayca).

b) اليَسِيرُ Kolay/Az.

يَسِير Az: 12/65; kolay: 22/70, 29/19, 35/11, 50/44, 57/22, 64/7, 74/10.

يَسِيرًا Kolay: 4/30 - 169, 33/19 - 30, 84/8; az: 25/46 (= azar azar), 33/14.

c) الأَيْسَرُ İsm-i tafdil: En kolay. Müennesi: يُسْرَى

لِلْيُسْرَى (En kolay yol olan) hak yolu: 87/8, 92/7.

d) المَيْسُورُ Kolaylık / Kolay, yumuşak.

مَيْسُورًا Yumuşak: 17/28.

e) المَيْسَرَةُ Zenginlik, bolluk, (mal cihetiyle) genişlik.

مَيْسَرَة 2/280.

f) المَيْسِرُ Kumar.

المَيْسِر 2/219, 5/90 - 91.

g) يَسَّرَ يُيَسِّرُ تَيْسِيرًا Kolaylaştırmak, (Cümledeki kullanılışına göre kolaylık vermek manası da verilebilir.)

يَسَّرْنَا 54/17 - 22 - 32 - 40.

يَسَّرْنَاه 19/97, 44/58.

يَسَّرَه 80/20.

نُيَسِّرُك 87/8.

فَسَنُيَسِّرُه 92/7 - 10.

يَسِّرْ 20/26.

h) تَيَسَّرَ fiili: Kolay gelmek.

تَيَسَّرَ 73/20 (= iki kez).

ı) اسْتَيْسَرَ fiili: Kolay olmak, hazırda olmak.

اسْتَيْسَرَ 2/196 (= iki kez).

1702 — يقت — 1

اليَاقُوتُ Yakutlar. Müfredi: يَاقُوتَة

اليَاقُوتُ 55/58 (= Onların, yakut ve mercan misali çok parlak yüzlü, se-

8/51, 42/30, 48/24; eller: 4/43, 5/6 (= iki kez) - 94, 7/124, 9/14, 20/71, 26/49; tasarruf, mülkiyet, sahip olma manasında: 8/70, بَيْنَ اَيْدِيكم Önünüzde: 36/45.

أَيْدِينَا Ellerden maksat zatlardır: 9/52 (= Ellerimizle = bizim tarafımızdan), 36/71 (= Ellerinin yapması, kendilerinin yapmasıdır.);

a بَيْنَ اَيْدِينا Önümüzde: 19/64 (= Ön ve arka tabirinden murad, bütün cihetlerdir.)

أَيْدِيهِم Eller: 5/33 - 64 (= Ellerin bağlı olması cimrilikten kinayedir), 6/7, 9/67, 24/24, 36/65, 48/10, 59/2; ellerden maksat zatlardır: 2/79 (= iki kez. Ellerinin yazması, kendilerinin yazmasıdır.) - 95, 4/62 - 91, 5/11 (= iki kez variddir. Ellerini uzatmaya karar vermeleri, tecavüze yeltenmeleridir.), 6/93 (= Meleklerin, ellerini uzatmaları, ruhları kabzetmeye gelmeleridir.), 11/70 (= Ellerinin yemeğe uzanmaması, yemek yememeleridir.), 28/47, 30/36, 36/35, 42/48, 48/24, 60/2, 62/7;

بَيْنَ أَيْدِيهِم Önlerinde: 2/255 (= Ön ve arka tabırinden murad, bütün yönler ve her taraftır.), 7/17, 20/110, 21/28, 22/76, 34/9, 368/9, 41/14 - 25, 57/12, 66/8;

سُقِطَ فى أَيْدِيهِم Pişman olmak: 7/149; elleri ağızlara götürmek, alay etmenin ifadesidir: 14/9.

أَيْدِيهِما Eller: 5/38.

أَيْدِيهِنَّ Eller: 12/31 - 50, 60/12 (= Eller ile ayaklar arasında uydurulan iftiradan murad; kadınların, gayr-i meşru' olarak doğurdukları çocukları kocalarına isnad etmeleridir.)

1701 — يسر — 44

a) اليُسْرُ Kolaylık / Kolay.

vimli, zarif tenli oldukları bildirilmektedir.)

1703 — يقطن — 1

اليَقْطِينُ Sebze / Kabak.

يَقْطِين Kabak: 37/146.

1704 — يقظ — 1

يَقِظٌ Uyanık. Cemisi: أَيْقَاظٌ

أَيْقَاظًا 18/18.

1705 — يقن — 28

a) اليَقِينُ Yakın = Şüphe ve tereddütlerden uzak (malumat) / Ölüm.

يَقِين 27/22 (= yakîn).

اليَقِين 15/99 (= ölüm diye izah edilmiştir.); yakîn: 56/95, 69/51, 74/47, 102/5 - 7.

يَقِينًا 4/157 (= yakın).

b) أَيْقَنَ يُوقِنُ Yakini olmak, yakinen (şüphe etmeksizin) inanmak. İsm-i faili: مُوقِنٌ cemisi: مُوقِنِين مُوقِنُون

تُوقِنُون 13/2.

يُوقِنُون 2/4 - 118, 5/50, 27/3 - 82, 30/6, 31/4, 32/24, 45/4 - 20, 52/36.

مُوقِنُون 32/12.

مُوقِنِين 6/75, 26/24, 44/7, 51/20.

c) اسْتَيْقَنَ يُسْتَيْقِنُ Yakîni gelmek, yakînen inanmak. İsm-i faili: مُسْتَيْقِنٌ cemisi: مُسْتَيْقِنِين مُسْتَيْقِنُون

واسْتَيْقَنَتْهَا 27/14.

لِيَسْتَيْقِنَ 74/31.

بِمُسْتَيْقِنِين 45/32.

1706 — يمم — 11

a) اليَمُّ Deniz.

اليَمِّ 7/136, 20/39 (= iki kez) - 78 - 97, 28/7 - 40, 51/40.

b) تَيَمَّمَ يَتَيَمَّمُ Yönelmek, kalkışmak / Teyemmüm etmek.

فَتَيَمَّمُوا Teyemmüm etmek: 4/43, 5/6.

تَيَمَّمُوا Yönelmek, kalkışmak: 2/267.

Aslı: تَتَيَمَّمُوا

1707 — يمن — 71

a) اليَمِينُ Sağ el /Sağ, ذَاتُ اليَمِين Sağ taraf / Saadet, uğur / فِي يَمِينِه = Elinde: Tasarrufunda, mülkiyetinde, idaresi altında / Kudret, kuvvet / مَلَكَتْه يَمِينُه Elinin sahip olması; eli altında olması, tasarruf ve mülkiyeti kendisine ait olmasıdır. (Bu tabir köle ve cariyeler hususunda kullanılmakla iştihar etmiştir.) / Hak ve hayırlı yön / Yemin, yeminleşme, söz verme. Cemisi: أَيْمَانٌ

يَمِين Sağ (sağ cihet): 34/15.

اليَمِين Sağ el: 16/48, 37/93, 69/45 (= O'ndan alınan sağ el veya güç - kuvvettir.); sağ (sağ cihet): 50/17, 70/37; ذَاتَ اليَمِين Sağ taraf, sağ cihet: 118/17 - 18; hayırlı ve hak yön: 37/28 (= Üzerinde bulundukları yolun hak yol olduğunu ve hak dinde olduklarını iddia ediyor oldukları bildiriliyor. Yahut bu yemin manasındadır. Üzerinde bulundukları yolun sahih oluşuna dair yemin ediyor oldukları bildirilmiştir.);

أَصْحَاب اليَمِين Saadet ve uğur sahipleri, mes'ud ve bahtiyar olanlar: 56/27 (= iki kez) - 38 - 90 - 91, 74/39.

يَمِينِك Sağ el: 20/17 - 69, 29/48;

مَلَكَتْ يَمِينُك Elinin sahip olmasından murâd, mülkiyeti kendisine ait olmasıdır. Mülkiyetinde tuttuğundan maksat da cariyelerdir: 33/50 - 52.

يَمِينِه Sağ el (sağ): 17/71, 69/19, 84/7; kudret: 39/67 (= Yahut teşbih ve temsil olup; Cenab-ı Hakk'ın, gök-

474 — يوم — 1710

a) اليَوْمُ Gün / Gün = Gündüz (= Güneşin doğuşu ile batışı arasında geçen müddet. Şer'an: Fecr-i sâdıktan başlayıp, güneşin batışına kadar devam eden müddet. Oruç tutma müddeti gibi.) / Gün = Vakit / (Semâvât ve arzın yaratıldığı günler gibi, müddeti Allah'ın ilminde malum olan) gün / اليَوْم şeklinde ma'rife olmak kaydıyla bazen (yani cümledeki kullanılışına bağlı olarak): Bugün, şimdi, şu anda manalarına gelir.

يَوْمُ القِيَامَةِ Kıyamet günü ki, bu günün müddeti kıyametin kopma süresincedir. Bu güne çeşitli adlar verilmiştir. يَوْمُ التَّنَادِ ، يَوْمُ البَعْثِ gibi / Harp müddeti de gün ile tabir edilir:

يَوْمَ حُنَيْنٍ Huneyn günü, يَوْمَ بَدْرٍ Bedir günü... / Âsileri cezalandırma, onlardan intikam alma süresi de gün ile tabir edilir. Mesela Allah'ın, Ad ve Semûd gibi âsî kavimleri cezalandırdığı esnada geçen süre = أَيَّامُ اللهِ Allah'ın günleri ile tabir edilmiştir. / Nimete erilen vakitler de gün ile tabir edilir. / Galip bir vaziyette hüküm sürme, hükümranlığı sürdürme ve devleti ayakta tutma müddetine de gün denilir. (Bu günler insanlar arasında tedavüle uğrar. Bazen bir kısım insanlar hükümranlığı elde edip, saltanat sürerler. Bazen de onlar çöküşe uğrar, diğer bir kısmı galibiyet ve saltanatı elde eder...) Tesniyesi: يَوْمَيْنِ Cemisi: أَيَّامٌ يَوْمَانِ

Yukarıda verdiğimiz izahatla aşağıdaki يَوْم ve اليَوْم lafızlarının manalarını –cümledeki yerlerine göre– manalandırabilirsiniz:

يَوْم ve اليَوْم 1/4 - 2/8 - 62 - 85 - 113 - 126 - 174 - 177 - 212 - 228 - 232 - 249

leri dürüp katlaması; birinin, eliyle bir şeyi dürmesine benzetilmiştir.)

أَيْمَان Yeminler: 5/108, 9/12, 68/39.

الأَيْمَانَ Yeminler: 5/89, 16/91.

أَيْمَانِكُم Yeminler: 2/224 - 225, 4/33, 5/89 (= üç kez), 16/92 - 94, 66/2;

مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُم Ellerin sahip oldukları, şu âyetlerde cariyelerdir: 4/3 - 24 - 25; şu âyetlerde ise köleler ve cariyelerdir; 4/36, 24/33 - 58, 30/28.

أَيْمَانِهِم Yeminler: 3/77, 5/53 - 108, 6/109, 9/12 - 13, 16/38, 24/53, 35/42, 58/16, 63/2; sağlar (sağ cihetler): 7/17; مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُم Şu âyette köleler ve cariyeler manasında: 16/71, şu âyetlerde cariyeler manasında: 23/6, 33/50, 70/30; sağ eller: 57/12, 66/8.

أَيْمَانُهُنَّ Eller, مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ Köleler ve cariyeler: 24/31, 33/55.

b) الأَيْمَنُ Sağ (sağ cihet).

الأَيْمَنِ 19/52, 20/80, 28/30.

c) المَيْمَنَةُ Bereket, saadet, uğur.

المَيْمَنَةِ 56/8 (= iki kez), 90/18.

1 — ينع — 1708

اليَنْعُ Olgunlaşma, yetişme / Olgun, yetişmiş manasında olan يَانِعٌ'un cemisi.

يَنْعِهِ Olgunlaşma, yetişme diye izah edilmiştir: 6/99. (= Bazı tefsirciler bunun يَانِعٌ lafzının cemisi olduğunu söylemişlerdir.)

9 — يهد — 1709

اليَهُودُ Yahudiler (İsrail oğulları). Müfredi: يَهُودِيٌّ = Yahudi.

اليَهُود 2/113 (= ikı kez) - 120, 5/18 - 51 - 64 - 82, 9/30.

يَهُودِيًّا 3/67.

- 15, 58/6 - 7 - 18 - 22, 60/3 - 6, 62/9, 64/9 (= dört kez), 65/2, 66/7 - 8, 68/24 - 39 - 42, 69/35, 70/4 - 8 - 26 - 43 - 44, 73/14, 74/9 - 46, 75/1 - 6, 76/11, 77/12 - 13 - 14 - 35 - 38, 78/17 - 18 - 38 - 39 - 40, 79/6 - 35 - 46, 80/34, 82/15 - 17 - 18 - 19, 83/5 - 6 - 11 - 34, 85/2, 86/9, 90/14, 101/4.

يَوْمًا Kıyamet günü kastedilmektedir: 2/48 - 123 - 281, 24/37, 25/26, 31/33, 73/17, 76/7 - 10 - 27; gün (24 saatlik müddet): 2/259, 18/19, 20/104, 23/113; (Allah katında takdir edilmiş olan) gün: 22/47, 40/49.

يَوْمِكُم Kıyamet günü kastedilmektedir: 6/130, 21/103, 32/14, 39/71, 45/34.

يَوْمِهِم Kıyamet günü maksuttur: 7/51, 43/83, 51/60, 52/45, 70/42.

يَوْمَيْنِ İki gün (24 saatlik müddetle iki gün = 48 saatlik müddet): 2/203; (Allah katında müddeti malum ve mukadder olan) iki gün: 41/9 - 12.

أيام ile الأيام Şer'i günler: 2/184 - 185 - 196, 5/89; günler (haftanın günleri gibi 24 saatlik müddetten ibaret olan günler): 2/203, 3/41, 11/65, 22/28; galibiyet, saltanat sürme ve devleti (hükümranlığı) ayakta tutma günleri: 3/140; (Allah katında müddeti malum ve mukadder olan) günler: 7/54, 10/3, 11/7, 25/59, 32/4, 41/10, 50/38, 57/4; intikam günleri (cezalandırma esnasında geçen müddet ve vakitler): 10/102, 14/5, 45/14; (hadiselerin olup bittiği müddet ve vakitlerden ibaret olan) günler: 41/16, 69/7; (vakitler manasında olan) günler: 69/24.

أيامًا (Haftanın günleri gibi normal günlerden ibaret olan) günler: 2/80,

- 254 - 259 - 264, 3/9 - 25 - 30 - 55 - 77 - 106 - 114 - 155 - 161 - 166 - 180 - 185 - 194, 4/38 - 39 - 59 - 78 - 109 - 136 - 141 - 159 - 162, 5/3 (= iki kez) - 5 - 14 - 36 - 64 - 69 - 109 - 119, 6/12 - 15 - 22 - 73 (= iki kez) - 93 - 128 - 141 - 158, 7/14 - 32 - 51 - 53 - 59 - 163 (= iki kez) - 167 - 172, 8/41 (= iki kez) - 48, 9/3 - 18 - 19 - 25 - 29 - 35 - 36 - 44 - 45 - 77 - 99 - 108, 10/15 - 28 - 45 - 60 - 92 - 93; 11/3 - 8 - 26 - 43 - 60 - 77 - 84 - 98 - 99 - 103 (= iki kez) - 105, 12/54 - 92, 14/18 - 31 - 41 - 42 - 44 - 48, 15/35 - 36 - 38, 16/25 - 27 (= iki kez) - 63 - 80 (= iki kez) - 84 - 89 - 92 - 111 - 124, 17/13 - 14 - 52 - 58 - 62 - 71 - 97, 18/19 - 47 - 52 - 105, 19/15 (= üç kez) - 26 - 33 (= üç kez) - 37 - 38 (= iki kez) - 39 - 85 - 95, 20/59 - 64 - 100 - 101 - 102 - 124 - 126, 21/47 - 104, 22/2 - 9 - 17 - 55 - 69, 23/16 - 65 - 100 - 111 - 113, 24/2 - 24 - 64, 25/14 - 17 - 22 - 25 - 27 - 69, 26/38 - 82 - 87 - 88 - 135 - 155 - 156 - 189 (= iki kez), 27/83 - 87, 28/41 - 42 - 61 - 62 - 65 - 71 - 72 - 74, 29/13 - 25 - 26 - 55, 30/12 - 14 - 43 - 55 - 56 (= iki kez), 32/5 - 25 - 29, 33/21 - 44 - 66, 34/30 - 40 - 42, 35/14, 36/54 - 55 - 59 - 64 - 65, 37/20 - 21 - 26 - 144, 38/16 - 26 - 53 - 78 - 79 - 81, 39/13 - 15 - 24 - 31 - 47 - 60 - 67, 40/15 - 16 (= iki kez) - 17 (= iki kez) - 18 - 27 - 29 - 30 - 32 - 33 - 46 - 51 - 52, 41/19 - 40 - 47, 42/7 - 45 - 47, 43/39 - 65 - 68, 44/10 - 16 - 40 - 41, 45/17 - 26 - 27 - 28 - 34 - 35, 46/5 - 20 (= iki kez) - 21 - 34 - 35, 50/20 - 22 - 30 - 34 - 41 - 42 (= iki kez) - 44, 51/12 - 13, 52/9 - 13 - 46, 54/6 - 8 - 19 - 48, 55/29, 56/50 - 56, 57/12 (= iki kez) - 13

43/67, 45/27, 52/11, 55/39, 69/15 - 16 - 17 - 18, 74/9, 75/10 - 12 - 13 - 22 - 24 - 30, 77/15 - 19 - 24 - 28 - 34 - 37 - 40 - 45 - 47 - 49, 79/8, 80/37 - 38 - 40, 82/19, 83/10 - 15, 88 /2 - 8, 89/23 (= iki kez) - 25, 99 /4 - 6, 100/11, 102/8.

يَوْمَئِذٍ 11/66, 70/11.

3/24; 34/18 (= Gündüzler diye manalandırılır); şer'i günler: 2/184.

b) يَوْمَئِذٍ O gün manasında.

يَوْمَئِذٍ 3/167, 4/42, 6/16, 7/8, 8/16, 14/49, 16/87, 18/99 - 100, 20/102 - 108 - 109, 22/56, 23/101, 24/25, 25/22 - 24 - 26, 27/89, 28/66, 30/4 - 14 - 42 - 57, 37/33, 40/9, 42/47,

الفاظ القرآن الكريم

İKİNCİ BÖLÜM

الأعلام

İSM-İ HAS KISMI

حرف الهمزة

69 — ابراهيم — 1711

إِبْرَاهِيمُ İbrahim Aleyhisselâm: Babil ahalisine peygamber olarak gönderilmiştir. Nemrud'la yaptığı uzun mücadeleler anlatılagelmiştir. Oğlu İsmail Aleyhisselam'la birlikte Kâ'be-i Muazzama'yı inşa etmiştir. Büyük peygamberlerden birisidir.

إبراهيم 2/124 - 125 (= iki kez) - 126 - 127 - 130 - 132 - 133 - 135 - 136 - 140 - 258 (= üç kez) - 260, 3/33 - 65 - 67 - 68 - 84 - 95 - 97, 4/54 - 125 (= iki kez) - 163, 6/74 - 75 - 83 - 161, 9/70 - 114 (= iki kez), 11/69 - 74 - 75 - 76, 12/6 - 38, 14 /35, 15/51, 16/120 - 123, 19/41 - 46 - 58 - 21/51 - 60 - 62 - 69, 22/ 26 - 43 - 78, 26/69, 29/16 - 31, 33/7, 37/83 - 104 - 109, 38/45, 42/13, 43/26, 51/24, 53/37, 57/26, 60/4 (= iki kez), 87/19.

25 — أدم — 1712

آدَمُ Âdem Aleyhisselâm: İlk baba ve ilk peygamberdir. Hanımı Hz. Havva'dır. Bu ikisi önceleri cennette iken, malum suçlarından dolayı, Cenab-ı Hak bunları cennetten çıkarıp dünyaya yerleştirmiştir. Hz. Âdem'den sonra Hz. Şit peygamber olmuştur.

آدم 2/31 - 33 - 34 - 35 - 37, 3/33 - 59, 5/27, 7/11 - 19 - 26 - 27 - 31 - 35 - 172, 17/61 - 70, 18/50, 19/58, 20/115 - 116 - 117 - 120 - 121, 36/60.

الأَرْضُ . أرض Arz (Yer). Bakınız: Lügat kısmı, أرض maddesi.

الأَرْضُ المُقَدَّسَة Mukaddes Arazi. Bakınız: قدس maddesi.

1 — إرم — 1713

إِرَمُ İrem: Bir şehrin adı. Taberî bunun Ad oğullarından bir kabile olduğunu söylemektedir. Bunun; azgınlıkları yüzünden Allah Teâlâ'nın gazabına uğrayarak helak edilen bir kabile olduğunu söyleyenler de vardır. Âyette bunun, direklı çadırları yahut yüksek binaları bulunan bir belde (veya bu çadırlara yahut bu binalara sahip kabile) olduğuna işaret edilmiştir: إرَم ذَات العِمَاد

إرَم 89/7.

1 — أزر — 1714

آزَرَ Âzer: âyette bu zatın, Hz. İbrahim'in babası olduğu zikredilmektedir.

آزَرَ 6/74.

43 — إسرائيل — 1715

إسْرائيلَ İsrail, Hz. Yakub'un lakabıdır. Bu cihetle, Hz. Yakub'un oğullarına ve torunlarına

بَنِي إسْرائيلَ = İsrail oğulları denmektedir.

إسْرائيلَ 2/40 - 47 - 83 - 122 - 211 - 246, 3/49 - 93 (= iki kez), 5/12 - 32 - 70 - 72 - 78 - 110, 7/105 - 134 - 137 - 138, 10/90 (= iki kez) - 93, 17/2 - 4 - 101 - 104, 19/58, 20/47 - 80 - 94, 26/17 - 22 - 59 - 197, 27/76, 32/23, 40/53, 43/59, 44/30, 45/16, 46/10, 61/6 - 14.

12 — إسماعيل — 1716

إسْماعيلَ İsmail Aleyhisselâm: Hz. İbrahim'in oğludur. Peygamberdir. Babasıyla birlikte Kâ'be'yi inşa etmişlerdir. Annesi Hâcer'dir. Hz. İsmail'in koç kıssası meşhurdur.

إسْماعيلَ 2/125 - 127 - 133 - 136 - 140, 3/84, 4/163, 6/86, 14/39, 19/54, 21/85, 38/48.

5 — الر — 1717

الٓرٰ Huruf-u mukattaadandır. Şifre-i ilâhiyedir.

الٓرٰ 10/1, 11/1, 12/1, 14/1, 15/1.

6 — الم — 1718

الٓمٓ Huruf-u mukattaadandır. Şifre-i ilâhiyedir.

الٓمٓ 2/1, 3/1, 29/1, 30/1, 31/1, 32/1.

1 — المر — 1719

الٓمٓرٰ Huruf-u mukattaadandır. Şifre-i ilâhiyedir.

الٓمٓرٰ 13/1.

1 — المص — 1720

الٓمٓصٓ Huruf-u mukattaadandır. Şifre-i ilâhiyedir.

الٓمٓصٓ 7/1.

اللّٰه . أله Allah Teâlâ. Bakınız: Lügat kısmı, أله maddesi.

2 — إلياس — 1721

إلْياسَ İlyas Aleyhisselâm: İsrail oğullarına gönderilen peygamberlerden birisidir. Hz. Süleyman'dan sonra peygamber olarak gönderilmiştir. Kur'ân-ı Kerim' de bu zatın adı ayrıca إلْ ياسينadiye de mezkurdur.

إلْياسَ 6/85, 37/123.

إلْياسينَ 37/130.

اليسع Bakınız: يسع maddesi.

أمُّ الكِتاب = Açıklayıcı Rehber ile إمامٌ مُبينٌ = Ana Kitap: Levh-i Mahfuz. Bakınız: لوح maddesi; lügat kısmı, بين ، أمم ve كتب maddesi.

أمُّ القُرى = Köylerin ve Kentlerin Anası (Merkez): Mekke. Bakınız: بكك maddesi; Lügat kısmı, أمم ve قرى maddesi

المأوى . أوى Me'vâ: Cennetin tabakalarından birisinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, أوى maddesi

4 — أيب — 1722

أيُّوبُ Eyüb Aleyhisselâm: Hz. Yusuf'un muasırı olup, peygamberlik paye-

Hz. Adem'e secde etmemiştir. İnsanların düşmanı olarak tavsif edilmiştir.

إبْلِيس 2/34, 7/11, 15/31 - 32, 17/61, 18/50, 20/116, 26/95, 34/20, 38/74 - 75.

دَارُالبَوار Helak yurdu: Cehennem. Bakınız: Lügat kısmı, بور ve دور maddesi.

البَيْتُ الحَرامُ .Ev = البَيْتُ . بيت

= Yasak. Ev. البَيْتُ المُحَرَّمُ

= Yasak Ev. البَيْتُ العَتِيقُ

= Eski Ev ve البَيْتُ المَعْمُورُ

= Ma'mur Ev: Kâ'be-i Muazzama. Bakınız: كعب maddesi; lügat kısmı, عمر عتق حرم بيت maddeleri.

حرف التاء

تُبَّع . تبع Tübba'. İzahı için bakınız: Lügat kısmı, تبع maddesi.

التَّوْرَاةُ . توراة Tevrat. İzahı için bakınız: Lügat kısmı, توراة maddesi.

حرف الثاء

26 — ثمود — 1727

ثَمُودُ Semûd: Asırlar öncesi yaşamış olan çok eskı bir kavim. Salih Aleyhisselâm bu kavme peygamber olarak gönderilmiştir.

ثَمُود 7/73, 9/70, 11/61 - 68 (= ıki kez) - 95, 14/9, 17/59, 22/42, 25/38, 26/141, 27/45, 29/38, 38/13, 40/31, 41/13 - 17, 50/12, 51/43, 53/51, 54/23, 69/4 - 5, 85/18, 89/9, 9/11.

sine nail olmuştur. Çok sabırlı bir zat idi.

أيُّوب 14/163, 6/84, 21/83, 38/41.

أيْك . أصْحَابُ الأيْكَة ile için bakınız: Lügat kısmı, أيك ve صحب maddesi.

حرف الباء

1 — بابل — 1723

بَابِلُ Babil: Mezopotamya'da bulunan eski bir şehir.

بِبَابِلَ 2/102.

1 — بدر — 1724

بَدْرٌ Bedir: Medine'nin güney batısına düşen bir mevki olup; burada meşhur Bedir harbi vuku bulmuştur. Bu harpte müslümanlar muzafferiyeti elde etmişler, Kureyş müşriklerini hezimete uğratmışlardır.

بِبَدْرٍ 3/123.

بَعْلٌ . بعل Ba'l. İzahı için bakınız: Lügat kısmı, بعل maddesi.

بَعْلًا lafzı.

1 — بكك — 1725

بَكَّةُ Bekke = Mekke: Peygamber Efendimizin doğum yeridir. Mescid-ı Haram ve Kâ'be bu şehirdedır.

بِبَكَّةَ 3/96.

11 — بلس — 1726

إبْلِيسُ İblis: Cinlerin babasıdır. Cenab-ı Hakk'ın emrine karşı küstahlık göstererek isyanda bulunmuş ve

الحُطَمَة . حطم Hutame: Cehennemin tabakalarından birinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, حطم maddesi.

الأَحْقَافُ . حقف Ahkaf: Ad kavminin oturduğu kumlu bölge. Bakınız: Lügat kısmı, حقف maddesi.

1730 — حم — 7

حٰمٓ Huruf-u mukattaadandır. Şifre-i ilahiyedir.

حٰمٓ 40/1, 41/1, 42/1, 43/1, 44/1, 45/1, 46/1.

أحمَدُ . حمد Ahmed ile مُحَمَّد Muhammed Aleyhissalâtü vesselam: Peygamber Efendimizin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı حمد maddesi.

1731 — حنن — 1

حُنَيْنٌ Huneyn: Mekke ile Taif arasında bir vadidir. Mekke'nin fethinden hemen sonra, bu vadide müslümanlar ile Havazin kabileleri arasında harp vukua gelmiş; neticede müslümanlar galip olmuşlar ve çok büyük ganimetler elde etmişlerdir.

حُنَيْن 9/25.

الحَوَارِيّين الحَوَارِيُّون . حور Havariler. Bakınız: Lügat kısmı, حور maddesi.

1732 — حيى — 5

يَحْيٰى Yahy Aleyhisseam: Hz. Zekeriya'nın oğludur. Genç yaşta peygamber olmuştur. Önceleri Hz. Musa'nın şeriatıyla amel etmekteyken, sonra Hz. İsa'nın şeriatıyla amel etmiştir.

يَحْيٰى 3/39, 6/85, 19/7 - 12, 21/90.

حرف الجيم

1728 — جبريل — 3

جِبْرِيلُ Cebrail Aleyhisselâm: Dört büyük melekten birisidir. Vazifesi, Allah ile rasulü arasında elçilik etmektir.

جِبْرِيل 2/97 - 98, 66/4.

الجَحِيمُ . جحيم Cahîm: Cehennemin tabakalarından birisinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı جحم maddesi.

1729 — جلت — 3

جَالُوتُ Calut: Filistinli cebbar bir zat idi. Davud Aleyhisselâm ile harp etmiş, neticede ordusu bozguna uğramış ve Hz. Davud tarafından katledilmiştir.

جَالُوت 2/249 - 250 - 251.

الجَنَّةُ . جنن Cennet. Bakınız: Lügat kısmı, جنن maddesi.

جَهَنَّمُ . جهنم Cehennem. Bakınız: Lügat kısmı, جهنم maddesi.

الجُودِيُّ . جود Cûdl dağı: Hz. Nuh'un gemisi, tufandan sonra bu dağın üstüne oturmuştur. Bakınız: Lügat kısmı, جود maddesi.

حرف الحاء

الحِجْرُ . حجر Semûd kavminin evleri.

أَصْحَابُ الحِجْر Ashab-ı Hıcr: Semûd kavmi. Bakınız: Lügat kısmı, حجر maddesi.

حَرَمٌ . حرم Harem: Mekke ve civarı. Bakınız: Lügat kısmı, حرم maddesi.

دَارُ السَّلَام = selâmet Yurdu: Cennetin tabakalarından birisinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, دور ve سلم maddesi.

دَارُ القَرَار = Karar (Yerleşme) Yurdu ve دَارُ المَقَامَة = Yerleşme Yurdu: Cennet. Bakınız: Lügat kısmı, قوم قرر دور maddeleri.

حرف الذال

ذُوالقَرْنَيْن . ذو Zülkarneyn: Büyük bir ve adaletli, velâyet sahibi bir zat olan İskender'in lakabıdır. Bazıları bu zatın peygamber olduğuna ihtimal vermişlerse de, peygamber oluşu kat'î ve sabit değildir. Bakınız: Lügat kısmı, ذو ve قرن maddesi.

ذُوالكِفْل Zülkifl Aleyhisselâm: Elyesa Aleyhisselâm'ın halifesi idi. Sonradan peygamberliğe de nail olmuştur. Bakınız: Lügat kısmı, ذو ve كفل maddesi.

ذُوالنُّون Zünnûn (Balık sahibi): Yunus Aleyhisselâm'ın lakabıdır. Kendisini balık yuttuğu için bu lakabı almıştır. Bakınız: ينس maddesi; lügat kısmı, ذو ve نون maddesi.

حرف الراء

أصْحَابُ الرَّسّ .Ress الرَّسّ . رسس Ress ahalisi. Bakınız: Lügat kısmı, رسس ve صحب maddesi.

أصْحَابُ الكَهْف والرَّقِيم .Rakim الرَّقِيم . رقم Ashab-ı Kehf ve Rakim. Bakınız: Lügat kısmı, رقم maddesi.

رُوحُ القُدُس = Ruh ile الرُّوحُ . روح

حرف الخاء

أصْحَابُ الأُخْدُود .Hendek الأُخْدُود . خدد Hendek sahipleri. Bakınız. Lügat kısmı, خدد ve صحب maddesi.

الخَنَّاس Şeytan. Bakınız: Lügat kısmı, خنس . خنس maddesi.

حرف الدال

2 — درس — 1733

إدْرِيس İdris Aleyhisselâm: Hz. Şit'ten sonra peygamber olarak gönderilmiştir. Terzilerin piri olarak bilinir.

إدْرِيس 19/56, 21/85.

الدَّرْكُ الأَسْفَل Derk-i Esfel (En Alt Kat): Cehennemin tabakalarından birisinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, درك ve سفل maddesi. الدُّنْيَا Dünya. Bakınız: Lügat kısmı, دنو . دنو maddesi.

16 — دود — 1734

دَاوُدُ Davud Aleyhisselâm: Hem peygamber, hem de büyük bir hükümdardır. Kendisine Zebur adındaki semavi kitap verilmiştir.

دَاوُد 2/251, 4/163, 5/78, 6/84, 17/55, 21/78 - 79, 27/15 - 16, 34/10 - 13, 38/17 - 22 - 24 - 26 - 30.

دَارُ البَوَار = Helak Yurdu: Cehennem. Bakınız: Lügat kısmı, بور ve دور maddesi. دور .

دَارُ الخُلْد = Ebedîlik Yurdu: Cennetin tabakalarından birisinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, خلد ve دور maddesi.

ler kıssa halinde anlatılagelmektedir.

سَبَإ 27/22, 34/15.

سجد . المَسْجِدُ الحَرَامُ Mescid-i Haram: Mekke'de bulunan ve Kâ'be'yi içine alan büyük mescid. Bakınız: Lügat kısmı, سجد ve حرم maddesi.

المَسْجِدُ الأقصى Mescid-i Aksa: Kudüs'te bulunan, Hz. Süleyman'ın yaptırdığı büyük mescid. Bakınız: Lügat kısmı, سجد ve قضو maddesi.

سجن . سِجِّينٌ Siccin. Bakınız: Lügat kısmı, سجن maddesi.

17 — سحق — 1738

اسْحٰقُ İshak Aleyhisselâm: Hz. İbrahim'in oğlu olup, Şam halkına peygamber olarak gönderilmiştir. Hz. Ishak'ın oğlu, Yakub Aleyhisselâm'dır.

إسحق 2/133 - 136 - 140, 3/84, 4/163, 6/84, 11/71 (= iki kez), 12/6 - 38, 14/39, 19/49, 21/72, 29/27, 37/112 - 113, 38/45.

سدر . سِدْرَةُ المُنْتَهٰى Sidretü'l-Müntehâ: İmkânât dairesinin (mevcutatın) son bulduğu yer. Bakınız: Lügat kısmı, سدر ve نهى maddesi.

سعر . السَّعِيرُ Sair: Cehennemin tabakalarından birisinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, سعر maddesi.

سقر . سَقَرُ Sekar: Cehennemin tabakalarından birisinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, maddesi.

17 — سلم — 1739

a) الإسْلَامُ İslâm dini; المُسْلِمِينَ المُسْلِمُونَ ile المُسْلِمَاتُ Müslümanlar. Bakınız: Lügat kısmı, سلم maddesi.

= Ruhu'l-Kudüs (Kudsi Ruh): Cebrail Aleyhisselâm.

Bakınız: Lügat kısmı, روح ve قدس maddesi. Ayrıca bakınız: جبريل maddesi.

1 — روم — 1735

الرُّومُ Rumlar (Bizanslılar, Doğu Romalılar).

الرُّومُ 30/2.

حرف الزاء

زبر . الزَّبُورُ Zebur (Hz. Davud'a verilen semavî kitabın adıdır.). Bakınız: Lügat kısmı, زبر maddesi.

7 — زكريا — 1736

زَكَرِيَّا Zekeriya Aleyhisselâm: Hem kendisi, hem de oğlu Yahya Aleyhisselâm peygamberdir. Hz. Meryem, Hz. Zekeriya'nın bacanağı olan İmran'ın kızıdır. Hz. Zekeriya Yahudiler tarafından şehit edilmiştir.

زَكَرِيَّا 3/37 (= iki kez) - 38, 6/85,19/2 - 7, 21/89.

زيد . زَيْدٌ Zeyd (r.a.): Sahabeden olan bu zat, Peygamberimizin âzâdlısı ve evladlığı idi. Bakınız: Lügat kısmı, زيد maddesi.

حرف السين

2 — سبأ — 1737

سَبَأ Sebe: Yemen'deki bir bölgenin yahut bir kabilenin adıdır. Belkıs, Sebe' melikesi idı. Hz. Süleyman ile Belkıs arasında geçen hadise-

حرف الشين

الشَّيْطَانُ Şeytan. Bakınız: Lügat kısmı, شطن maddesi. شطن

11 — شعب — 1742

شُعَيْبٌ Şuayb Aleyhisselâm: Medyen ve Eyke ahalisine peygamber olarak gönderilmiştir. Hz. Şuayb, kızlarından birisini Hz. Musa'ya nikahlamıştır.

شُعَيْب 7/88, 11/87 - 91, 26/177.

شُعَيْبًا 7/85 - 90 - 92 (= iki kez), 11/84 - 94, 29/36.

المَشْعَرُ الحَرَامُ = Meş'ar-ı Haram: Müzdelife. Bakınız: Lügat kısmı, شعر ve حرم maddesi. شعر

الشِّعْرَى Şi'râ yıldızı. Bakınız: Lügat kısmı, شعر maddesi.

الشَّمْسُ Güneş. Bakınız: Lügat kısmı, شمس maddesi. شمس

حرف الصاد

1 — ص — 1743

صٓ Huruf-u mukattaadandır. İlâhî şifredir.

صٓ 38/1.

الصَّابِئِين الصَّابِئُون = Sabiîler: Yıldıza tapanlar. Bakınız: Lügat kısmı, صبأ maddesi. صبأ

أَصْحَابُ... Muzafun ileyhlerine bakınız. صحب

الصَّفَا = Safa: Kâ'be yakınında bulunan bir tepenin adı. Bakınız: Lügat kısmı, صفو maddesi. صفو

سُلَيْمَانُ Süleyman Aleyhisselâm: Hz. Davud'un oğlu olup, peygamberlikle saltanatı cem' eden (şahsında toplayan) bir zattır. Mescid-i Aksâ'yı bu zat yaptırmıştır.

سُلَيْمَان 2/102 (= iki kez), 4/163, 6/84, 21/78 - 79 - 81, 27/15 - 16 - 17 - 18 - 30 - 36 - 44, 34/12, 38/30 - 34.

3 — سمر — 1740

السَّامِرِيُّ Samiri: Hz. Musa zamanında yaşamış olan bu zat; Hz. Musa'nın bulunmadığı yerlerde, Yahudileri yaptığı buzağı heykeline tapmaya teşvik etmekle, Onları şirke sevketmek için epey gayret sarfetmiş ise de, netice itibariyle rezil rüsvâ olmuştur.

السَّامِرِيُّ 20/85 - 87 - 95.

تَسْنِيمٌ Tesnim: Cennette bulunan bir pınarın adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, سنم maddesi. سنم

سُوَاعٌ Suvâ': Hüzeyl kabilesinin taptığı, kadın sûretinde bir putun adıdır. Amr ibni As, bu putu hedmetmiştir. Bakınız: Lügat kısmı, سوع maddesi. سوع

2 — سين — 1741

طُورُ سِنِينَ . طُورُ سَيْنَاءَ Sina dağı: Sina çölünün güneyine düşen dağın adıdır. Bu dağda Hz. Musa Rabbine münâcâtta bulunmuştur. سِنِين سَيْنَاءَ Sina.

سَيْنَاءَ 23/20.

سِنِين 95/2.

Ayrıca bakınız: Lügat kısmı, طور maddesi.

العَرْشُ . عرش Arş: Semâlardan da yukarıda olan bir âlemin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, عرش maddesi.

الأَعْرَافُ . عرف A'râf: Cennet ile cehennem arasındaki tepelerin adıdır.

أَصْحَابُ الأَعْرَاف A'râf halkı. Bakınız: Lügat kısmı, صحب ve عرف maddesi.

عَرَفَاتٌ Arafat dağı. Bakınız: Lügat kısmı, عرف maddesi.

العَرِمُ . عرم Sebe' halkının, iki dağın arasında inşa ettikleri barajın adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, عرم maddesi.

1747 — عزر — 1

عُزَيْرٌ Üzeyir: Peygamber olup olmadığı ihtilaflıdır. Bir vakitler Yahudiler Hz. Üzeyir'e Allah'ın oğlu diyerek Allah'a şirk koşmuşlardı.

عُزَيْرٌ 9/30.

العُزّىٰ . عزز Uzzâ. Bakınız: Lügat kısmı, عزز maddesi.

1748 — عسق — 1

عَسَقَ Mukatta' (kesik) harflerdendir. İlâhi şifredir.

عَسَقَ 42/2.

عِفْرِيتٌ . عفر Bakınız: Lügat kısmı, عفر maddesi.

عِلِّيِّين عِلِّيُّون . علو Illiyyûn = Illiyyin. Bakınız. Lügat kısmı, علو maddesi.

1749 — عمر — 3

عِمْرَانُ İmran: Hz. Meryem'in babasının adıdır. Karısının (Meryem'in annesinin) adı Hanne'dir.

عِمْرَان 3/33 - 35, 66/12.

حرف الطاء

1744 — طس — 1

طٰسٓ Mukatta' harflerdendir. İlâhî şifredir.

طٰسٓ 27/1.

1745 — طسم — 2

طٰسٓمٓ Mukatta' harflerdendir, İlâhi şifredir.

طٰسٓمٓ 26/1, 28/1.

1746 — طلت — 2

طَالُوتُ Talut: İsrail oğullarının meliklerindendir. Talut'tan sonra melikliği Hz. Davud sürdürmüştür.

طَالُوت 2/247 - 249.

طٰه . طه Bakınız: Lügat kısmı, طه maddesi.

الطُّورُ . طور Tur dağı. Bakınız: Lügat kısmı, طور maddesi.

طُوًى . طوى Tuvâ: Mukaddes vadinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı طوى maddesi.

حرف العين

البَيْتُ العَتِيقُ . عتق = Eski Ev: Kâ'be. Bakınız: Lügat kısmı, بيت ve عتق maddesi.

عَدْنٌ . عدن Adn: Cennetin tabakalarından birisinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, عدن maddesi.

عَرَبِيٌّ . عرب Arap. Bakınız: Lügat kısmı, عرب maddesi.

الأَعْرَابُ Bedeviler. Bakınız: Lügat, kısmı, عرب maddesi.

74 — فرعون — 1752

فِرْعَوْنُ Firavun: Mısır'ın çok eski hükümdarlarından birisidir. Âsiye adlı karısı Hz. Musa'yı evlad edinmiş ve ona güzelce bakmıştır. Firavun ile Hz. Musa arasında cereyan eden hadiseler kıssa halinde anlatılagelmektedir.

فِرْعَوْنَ 2/49 - 50, 3/11, 7/103 - 104 - 109 - 113 - 123 - 127 - 130 - 137 - 141, 8/52 - 54 (= iki kez), 10/75 - 79 - 83 (= iki kez) - 88 - 90, 11/97 (= üç kez), 14/6,17/101 - 102, 20/24 - 43 - 60 - 78 - 79, 23/46, 26/11 -16 - 23 - 41 - 44 - 53, 27/12, 28/3 - 4 - 6 - 8 (= iki kez) - 9 - 32 - 38, 29/39, 38/12, 40/24 - 26 - 28 - 29 - 36 - 37 (= iki kez) - 45 - 46, 43/46 - 51, 44/17 - 31, 50/13, 51/38, 54/41, 66/11 (= iki kez), 69/9, 73/15 - 16, 79/17, 85/18. 89/10.

الْفُرْقَانُ . فرق Furkan. Bakınız: Lügat kısmı, فرق maddesi.

الْفِيلُ . فيل Fil. أَصْحَابُ الْفِيلِ Fil sahipleri: Yemen'de valilik yapmış Ebrehe adında bir zatın kumanda ettiği ordu. Bu orduda fil de bulunduğu için orduya "Fil sahipleri" denmiştir. Rivâyete göre Ebrehe, Mahmud adlı fili ve ordusu ile birlikte Kâ'be'yi yıkmak kastıyla yola çıkmış, fakat arzusunu gerçekleştirememiş, Kur'ân'da bahsi geçen ebabil kuşları tarafından kendisi de, ordusu da helak edilmişlerdir. Bakınız: Lügat kısmı, صحب ve فيل maddesi.

حرف القاف

ق . قَ Huruf-u mukattaadandır. İlahi şifredir. Bakınız: Lügat kısmı, ق maddesi.

24 — عود — 1750

عَادٌ Kendilerine Hûd Aleyhisselâm'ın peygamber olarak gönderildiği kavmin adıdır. Bu kavim peygamberlerinin sözünü dinlemedikleri için, semavi musibete maruz kalmışlardır.

عاد 7/65 - 74, 9/70, 11/50 - 59 - 60, 14/9, 22/42, 26/123, 38/12, 40/31, 41/13 - 15, 46/21, 50/13, 51/41, 54/18, 69/4 - 6, 89/6.

عَادًا 11/60, 25/38, 29/38, 53/50.

25 — عيس — 1751

عِيسَى İsa Aleyhisselâm: Hz. Meryem'in oğlu olup, babasız olarak doğmuştur. (Hz. Meryem, herhangi bir erkekle cinsi mübaşerette bulunmadığı halde, ilahi kudretin tecellisi ile Hz. İsa'ya gebe kalmıştır.) Kendisine peygamberlik ve semavî kitap (incil) verilmiştir.

عيسى 2/87 - 136 - 253, 3/45 - 52 - 55 - 59 - 84, 4/157 - 163 - 171, 5/46 - 78 - 110 - 112 - 114 - 116, 6/85, 19/34, 33/7, 42/13, 43/63, 57/27, 61/6 - 14.

حرف الغين

الْغَرُورُ . غرر Şeytan. Bakınız: Lügat kısmı, غرر maddesi.

حرف الفاء

الْفِرْدَوْسُ . فردوس Firdevs: Cennetin tabakalarından birisinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı فردوس maddesi.

مَقَامُ اِبْرَاهِيمَ . قوم = İbrahim Aleyhisselam'ın Makamı: Kâ'be'nin içerisindeki bir bölümün adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, قوم maddesi.

دَارُ الْمُقَامَة = Yerleşme Yurdu: Cennet. Bakınız: Lügat kısmı, دور ve قوم maddesi.

شَدِيدُ الْقُوَى . قوى = Çok kuvvetli: Cebrail Aleyhisselâm. Bakınız: جبريل maddesi; lügat kısmı, شدد ve قوى maddesi.

حرف الكاف

الكِتَابُ . كتاب Kur'ân-ı Kerim / Tevrat / Tevrat ve İncil / Levh-i Mahfuz. Bakınız: Lügat kısmı, كتب maddesi.

أَهْلُ الكِتَاب Ehl-i Kitap (Yahudiler ve Hristiyanlar). Bakınız: Lügat kısmı, أهل ve كتب maddeleri.

أُمُّ الكِتَاب = Ana Kitap,

كِتَابٌ مُبِينٌ = Açıklayıcı Kitap,

كِتَابٌ حَفِيظ = Hıfzedici Kitap.

كِتَابٌ مَكْنُونٌ = Saklı Kitap: Levh-i Mahfuz. Bakınız. لوح maddesi; lügat kısmı, كنن كتب حفظ بين أمم maddeleri.

الكَوْثَرُ . كثر Kevser.- Cennette bir nehrin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, كثر maddesi.

الكُرْسِيُّ . كرس Kürsü: Semaların üzerinde ve Arş'ın altında bulunan bir âlemin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, كرس maddesi.

الكَعْبَةُ . كعب Ka'be-i Muazzama: Mekke'deki Mescid-i Haram'ın içindeki binanın adıdır. Bu binayı Hz. İbrahim ile oğlu Hz. İsmail inşa et-

رُوحُ القُدُسِ . قدس Kudsi Ruh = Cebrail Aleyhisselâm. Bakınız: جبريل maddesi; lügat kısmı, روح ve قدس maddesi.

الوَادِ المُقَدَّسِ Mukaddes Vadi = Tuvâ. Bakınız: طوى maddesi; lügat kısmı, وادى ve قدس maddesi.

الأَرْضُ المُقَدَّسَةُ Mukaddes Arazi. Bakınız: Lügat kısmı, أرض ve قدس maddesi.

القُرْآنُ . قرأ Kur'ân-ı Kerim: Hz. Muhammed'e (SAV) indirilen kitabın adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, قرأ maddesi.

دَارُ القَرَار . قرر Karar Kılma Yurdu: Cennet. Bakınız: Lügat kısmı, دور ve قرر maddesi.

1753 — قرش — 1

قُرَيْش Kureyş: Peygamber Efendimizin mensub olduğu kabilenin adıdır. Kökü Hz. İbrahim'e dayanmaktadır.

قُرَيْش 106/1.

ذُوالْقَرْنَيْن . قرن Zülkarneyn. Bakınız: ذو maddesi; lügat kısmı, ذو ve قرن maddesi.

قَارُونُ Karun. Bakınız: Lügat kısmı, قرن maddesi.

أُمُّ القُرَى . قرى = Karyelerin (köylerin, kasabaların ve kentlerin) Anası: Mekke. Bakınız: بكك maddesi; lügat kısmı, أمم ve قرى maddesi.

أَصْحَابُ القَرْيَة Şehir Halkı: Antakyalılar. Bakınız: Lügat kısmı, قرى صحب maddeleri.

المَسْجِدُ الأَقْصَى . قصو Mescid-i Aksa. Bakınız: سجد maddesi.

القَمَرُ . قمر Ay. Bakınız: Lügat kısmı, قمر maddesi

mahlukatın mukadderatını içine alan levhadır. Bu levhanın tam mahiyetini ancak Allah Teâlâ bilir. Bakınız: Lügat kısmı, حفظ ve لوح maddesi.

27 — لوط — 1755

لُوطٌ Lût Aleyhisselam: Hz. İbrahim'in yeğeni olup, Sedum'a peygamber olarak gönderilmiştir. Bu muhitin ahalisi Hz. Lût'un nasihatlanna kulak asmadıkları için semavi bir musibetle cezalandırılmışlardır.

لُوط 11/70 - 74 - 81 - 89, 15/59 - 61, 22/43, 26/160 - 161 - 167, 27/56, 29/26, 38/13, 50/13, 54/33 - 34, 66/10.

لُوطًا 6/86, 7/80, 11/77, 21/71 - 74, 27/54, 29/28 - 32 - 33, 37/133.

حرف الميم

مأجج . مَأْجُوجُ Me'cûc. Bakınız: يأجج maddesi; lügat kısmı, مأجج maddesi.

مجس . المَجُوسُ Mecusller. Bakınız: Lügat kısmı, مجس maddesi.

مدن . المَدِينَةُ Medine-i Münevvere: Hicaz bölgesindeki şehirlerden birisinin adıdır. Eski adı Yesrib idi. Hicretten sonra bu adı almıştır. Rasulullah (sav) bu şehirde medfundur. Bakınız: Lügat kısmı, مدن maddesi.

مدين . مَدْيَنُ Medyen. Bakınız: Lügat kısmı, مدين maddesi.

1 — مرت — 1756

مَارُوتُ Marût ile هَارُوتُ Harût: İki meleğin adlarıdır. Bakınız: هرت maddesi.

mişlerdir. Müslümanların kıblegahıdır. Bakınız: Lügat kısmı, كعب maddesi.

كفل . ذُو الكِفْل Zülkifl. Bakınız: ذو maddesi.

كنن . كِتَابٌ مَكْنُونٌ = Saklı Kitap: Levh-i Mahfuz. Bakınız: كتب ve لوح maddesi.

كهف . أَصْحَابُ الكَهْفِ Mağara. Ashab-ı Kehf (Mağara Ehli): Devirlerinin zalim hükümdarı Dakyanus'tan kurtulmak için bir mağaraya saklanarak Rablerine sığınan kişiler. Rivâyete göre bu zatların isimleri şöyledir: Yemliha, Mekselina, Mislina, Mernus, Debernuş, Sazenuş, Kefeştatayuş. Köpeklerinin adı da Kitmir'dir. Bakınız: Lügat kısmı, صحب ve كهف maddesi.

كهيعص . كٓهٰيٰعٓصٓ Huruf-u mukattaadandır. Şifre-i ilahiyedir. Bakınız: Lügat kısmı, كهيعص maddeesi.

حرف اللام

لظى . اللَّظَى Leza: Cehennemin tabakalarından birisinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, لظى maddesi.

2 — لقم — 1754

لُقْمَانُ Lokman: Peygamber olup olmadığı ihtilaflı olan, hakîm (hikmetli sözlere sahip) ve salih bir zattır. Davud Aleyhisselam zamanında yaşadığı rivâyet edilmektedir.

لُقْمَانَ 31/12 - 13.

لوت . اللَّاتُ Lat. Bakınız: Lügat kısmı, لوت maddesi.

لوح . اللَّوْحُ المَحْفُوظُ Levh-i Mahfuz: İlm-i ilâhinin bir unvanı olup, bütün

fıtrat alemindeki hadiseleri tanzim ve tedbir etmek, rızıkları tevzi' etmek ve şuursuz şükürleri (hal diliyle yapılan şükürleri) şuur ile temsil etmektir.

مِيكَالَ 2/98.

المَلأ الأعلى . ملأ = En yüksek Hey'et: Mukarreb (dereceleri yüksek olan) melekler. Bakınız: Lügat kısmı, ملأ maddesi.

مناة . منى Menat. Bakınız: Lügat kısmı, منى maddesi.

1761 — موسى — 136

مُوسى Musa Aleyhisselâm: Firavun'u ve tebeasını dine davetle memur edilmiş bir peygamberdir. Kardeşi Hz. Harun da peygamber idi. Hz. Musa, Hz. Şuayb'in kızı ile evlenmiştir. Kendisine Tevrat adlı semavi kitap indirilmiştir.

مُوسى 2/51 - 53 - 54 - 55 - 60 - 61 - 67 - 87 - 92 - 108 - 136 - 246 - 248, 3/84, 4/153 (= iki kez) - 164, 5/20 - 22 - 24, 6/84 - 91 - 154, 7/103 - 104 - 115 - 117 - 122 - 127 - 128 - 131 - 134 - 138 - 142 (= iki kez) - 143 (= iki kez) - 144 - 148 - 150 - 154 - 155 - 159 - 160, 10/75 - 77 - 80 - 81 - 83 - 84 - 87 - 88, 11/17 - 96 - 110, 14/5 - 6 - 8, 17/2 - 101 (= iki kez), 18/60 - 66, 19/51, 20/9 - 11 - 17 - 19 - 36 - 40 - 49 - 57 - 61 - 65 - 67 - 70 - 77 - 83 - 86 - 88 - 91, 21/48, 22/44, 23/45 - 49, 25/35, 26/10 - 43 - 45 - 48 - 52 - 61 - 63 - 65, 27/7 - 9 - 10, 28/3 - 7 - 10 - 15 - 18 - 19 - 20 - 29/30 - 31 - 36 - 37 - 38 - 43 - 44 - 48 (= iki kez) - 76, 29/39, 32/23, 33/7 - 69, 37/114 - 120, 40/23 - 26 - 27 - 37 - 53, 41/45, 42/13, 43/46, 46/12 - 30, 51/38, 53/36, 61/5, 79/15, 87/19.

مَارُوتَ 2/102.

3 — مرو — 1757

المَرْوَةُ Merve: Kâ'be'ye yakın bir tepenin adıdır. (Bu tepe ile Safa tepesi arasında hac ve umre yapanlar yedi kez gidip gelirler. Bu gidip gelmeye ıstılahi ifadeyle sa'y denir.)

المَرْوَة 2/158.

34 — مريم — 1758

مَرْيَمُ Meryem: Hz. İsa'nın annesinin adıdır. Hz. Meryem, Hz. İsa'ya –herhangi bir erkekle cinsi mübaşerette bulunmaksızın– gebe kalmış, onu babasız olarak doğurmuştur. Hz. Meryem'in annesinin adı Hanne, babasının adı da İmran'dır.

مَرْيَمَ 2/87 - 253, 3/36 - 37 - 42 - 43 - 44 - 45 (= iki kez), 4/156 - 157 - 171 (= iki kez), 5/17 (= iki kez) - 46 - 72 - 75 - 78 - 110 - 112 - 114 - 116, 9/31, 9/16 - 27 - 34, 23/50, 33/7, 43/57, 57/27, 61/6 - 14, 66/12.

المَسيحُ . مسح Mesih: Hz. İsa'nın lakabıdır. Bakınız: عيسى maddesi; lügat kısmı, مسح maddesi.

مِصْرَ . مصر Mısır. Bakınız: Lügat kısmı, مصر maddesi.

1 — مكك — 1759

مَكَّةُ Mekke-i Mükerreme: Hicazdaki şehirlerden birisidir. Bakınız: بكك maddesi.

مَكَّةَ 48/24.

1 — مكل — 1760

مِيكَالُ Mikail Aleyhisselâm: Dört büyük melekten birisinin adıdır. Vazifesi;

79, 38/12, 40/5 - 31, 50/12, 51/46, 53/52, 54/9, 66/10, 71/21 - 26.

نُوحًا 3/33, 6/84, 7/59, 11/25, 21/76, 23/23, 29/14, 42/13, 57/26, 71/1.

النَّارُ . نور Ateş (Cehennem). Bakınız: Lügat kısmı, نور maddesi.

ذُوالنُّون . نون = Zûnnûn (Balık Sahibi): Yunus Aleyhisselâm. Bakınız: ذو ve ينس maddesi; lügat kısmı ذو ve نون maddesi.

حرف الهاء

المُهَاجِرين المُهَاجِرُون . هجر Muhacirler. Bakınız: Lügat kısmı, هجر maddesi.

1765 — هرت — 1

هَارُوتَ Hârût ile مَارُوتُ Mârût: insanlara sihir öğreten iki melek. İbni Abbas (R.A.), bunların iki sihirbaz olduklarını söylemiştir.

هَارُوتَ 2/102.

1766 — هرن — 20

هٰرُونُ Harun Aleyhisselâm: Hz. Musa'nın ağabeyi ve veziri olup, kardeşi Hz. Musa ile birlikte Firavun ve tebeasını dine davetle memur edilmiş bir peygamberdir.

هٰرُون 2/248, 4/163, 6/84 - 7/122 - 142, 10/75, 19/28 - 53, 20/30 - 70 - 90 - 92, 21/48, 23/45, 25/35, 26/13 - 48, 28/34, 37/114 - 120.

1767 — همن — 6

هَامَانُ Hâmân: Firavun'un veziri idi. Firavun, bu zattan bir kule yapmasını istemiş; güya bu kuleden Cenab-ı Hakk'ı tarassud etmek emelinde bulunmuş ise de, elbette ki kurdu-

حرف النون

1762 — ن — 1

ن . نٓ Mukatta' harflerdendir. İlâhi şifredir.

نٓ 68/1.

الإِنْجِيلُ . نجل İncil: Hz. İsa'ya indirilen semavî kitabın adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, إنجيل maddesi.

1763 — نسر — 1

نَسْرٌ Nesr (Kartal): Hz. Nuh'un kavminin taptığı putlardan birisinin adıdır.

نَسْرًا 71/23.

الأَنْصَارُ . نصر Ensar. Bakınız: Lügat kısmı, نصر maddesi.

نَصْرَانِيٌّ Hristiyan. Bakınız: Lügat kısmı, نصر maddesi.

النَّصَارٰى Hristiyanlar. Bakınız: Lügat kısmı, نصر maddesi.

النَّعِيمُ . نعم Naim: Cennetin tabakalarından birisidir. Bakınız: Lügat kısmı, نعم maddesi.

سِدْرَةُ المُنْتَهٰى . نهى Sidretü'l-Münteha. Bakınız: سدر maddesi.

1764 — نوح — 43

نُوحٌ Nuh Aleyhisselâm: Peygamberdir. Yaptığı gemi vasıtasıyla kendisini ve tebeasını tufandan kurtarmıştır. Gemileri Cûdi dağının üzerine oturmuştur.

نُوحٌ 4/163, 7/69, 9/70, 10/71, 11/32 - 36 - 42 - 45 - 46 - 48 - 89, 14/9, 17/3 - 17, 19/58, 22/42, 25/37, 26/105 - 106 - 116, 33/7, 37/75 -

kınız: Lügat kısmı, يأجج ve مأجج maddesi.

1 — يثرب — 1769

يثرب Yesrib: Medine-i Münevvere'nin eski adı. Bakınız: مدن maddesi 33/13.

1770 — يس — 1

يٰسٓ Huruf-u Mukattaadandır. İlâhi şifredir. (Bunun; ey efendi!, ey insan! manalarına geldiği söylenmiştir. Aynı zamanda Peygamber Efendimizin isimlerinden birisidir.)

يٰسٓ 36/1.

2 — يسع — 1771

اليَسَعَ El-Yesa' Aleyhisselam: İsrail oğullarına gelen peygamberlerden birisidir. Hz. İlyas'tan sonra tebliğatta bulunmuştur. Hz. Zülkifl'i halife edinmiştir.

اليَسَعَ 6/86, 38/48.

27 — يسف — 1772

يُوسُفُ Yusuf Aleyhisselam: Hz. Ya'kub'un oğludur. Peygamberliğe nail olanlardandır. Hz. Yusuf ile Mısır azizinin (maliye nazırının) hanımı Zeliha arasında cereyan eden hadiseler kıssa halinde anlatılagelmektedir.

يُوسُفَ 6/84, 12/4 - 7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 17 - 21 - 29 - 46 - 51 - 56 - 58 - 69 - 76 - 77 - 80 - 84 - 85 - 87 - 89 - 90 (= iki kez) - 94 - 99, 40/34.

16 — يعقب — 1773

يَعْقُوبُ Ya'kub Aleyhisselam: Hz. İshak'ın oğludur. Lakabı İsrail'dir. Hz. İs-

ğu plan suya düşmüş, bu duruma şaşakalmıştır.

هَامَانُ 28/6 - 8 - 38, 29/39, 40/24 - 36.

7 — هود — 1768

a) هُودٌ Hud Aleyhisselâm: Ad kavmine peygamber olarak gönderilmiştir. Ad kavmi peygamberlerini dinlemedikleri için ve azgınlıklarına devam etmeleri sebebiyle semavî musibetle helak edilmişlerdir.

هُود 11/53 - 60 - 89 , 26/124.

هُودًا 7/65, 11/50 - 58.

b) هُودٌ Yahudiler. Bakınız: Lügat kısmı, هود maddesi, هُودًا lafzı.

هَاوِيَة . هوى Hâviye: Cehennemin tabakalarından birisidir. Bakınız: Lügat kısmı, هوى maddesi.

حرف الواو

وَدٌّ . ودد Vedd: Hz. Nuh'un kavminin taptığı putlardan birisinin adıdır. Bakınız: Lügat kısmı, ودد maddesi, وَدًّا lafzı.

الوَادِ المُقَدَّسِ . ودى Mukaddes Vadi (Tuvâ). Bakınız: ودى maddesi.

الوَسْوَاسُ . وسوس = Vesvas: Şeytan. Bakınız: Lügat kısmı وسوس maddesi.

حرف الياء

يَأجُوجُ . يأجج Ye'cûc ile مَأجُوجُ Me'cûc: Tahripçi iki kavimdir. Hz. Zülkarneyn, bunların şerlerinden korunmak için bir sed bina etmiştir. Nakilden anlaşılacağı üzere bu iki kavim, ahir zamanda (kıyamete yakın bir devrede) tekrar yeryüzünde fesad çıkaracaklardır. Ba-

hak'tan sonra peygamber olmuş-
tur.يَعْقُوب 2/132 - 133 - 136 - 140,
3/84, 4/163, 6/84, 11/71, 12/6 -
38 - 68, 19/6 - 49, 21/72, 29/27,
38/45.

1774 — يعق — 1

يَعُوقَ Yeûk. Hz. Nuh'un kavminin taptığı putlardan biridir.

يَعُوق 71/23.

1775 — يغث — 1

يَغُوثَ Yegûs: Hz. Nuh'un kavminin taptığı putlardan biridir.

يَغُوث 71/23.

1776 — ينس — 4

يُونُسَ Yunus Aleyhisselam: Ninova ahalisine peygamber olarak gönderilmiştir. Kendisini büyük bir balık yutmuş, sonra da sahile atmıştır. Bu yüzden kendisine Zünnûn = Balık Sahibi denilmiştir.

يُونُسَ 4/163, 6/86, 10/98, 37/139.

اليَهُودُ : يهد Yahudiler. Bakınız: Lügat kısmı, يهد maddesi.

يَهُودِيٌّ Yahudi. Bakınız: Lügat kısmı, يهد maddesi.

FIHRIST KISMI

228 أرْسَلْنا
228 أرْسَلْنَاك
228 أرْسَلْنَاه
228 أرْسِلْه
55 أرض
231 أرْضِعِيه
250 أزَاغَ
56 أزز
576 آزَرَ
576 آزَرَ
576 آزَرُ
247 أزْوَاج
247 أزْوَاجٌ
248 أزْوَاجًا
248أزْوَاجك
248 أزْوَاجكم
248 أزْوَاجنا
248 أزْوَاجه
248 أزْوَاجهم
248 أزْوَاجَهُنَّ
275 أسَأْتم
274 أسَاءَ
275 أسَاءُوا
262 أسَاطِيرُ
276 أسَاغَ
277 أسَامَ
276 أسَاوِرَ
276 أسَاوِرُ
253 أسْبَابَ
254 أسْبَاطٌ
214 أذَاقَها
214 أذَاقَهم
53 أذن
54 أذى
215 أرْؤُس
55 أرَائِك
238 أرَاحَ
239 أرَادَ
239 أرَادَا
239 أرَادَنى
239 أرَادُوا
227 أرَاذِلُنا
217 أرَاك
216 أرَاَيْتَك
217, 219 أرْبَابٌ
219 أرْبَابًا
220 أرْبَع
220 أرْبَعِين
220 أرْبى
54 أرجائها
225 أرْحَامكم
225 أرْحَامِهِنَّ
239 أرَدْتُ
239 أرَدْتم
239 أرَدْن
239 أرَدْنا
239 أرَدْناه
230 أرْسَاهَا
228 أرْسَلْتُ
228 أرْسَلْتَ
134 أجْلِبْ
136 أجْمَعُونَ
155 أحْسَن
156 أحْسَنَ
155 أحْسَنَه
157 أحْصَرَ
157 أحْصَنَ
157 أحْصَى
166 أحْلَامٌ
166 أحْلَامِ
578 أحْمَدْ
172 أحْيَا
175 أخْبَارٌ
53 أخت
53 أخْتها
51, 52 أخر
139 أخْفى
185 أخْلَدَ
185 أخْلَصَ
185 أخْلَصُوا
186 أخْلَفَ
186 أخْلَفْنَا
186 أخْلَفُوا
192 أخْوَالٌ
192أخْوَالِكم
197 أدْخَلَ
575 آدَم
202 أدْعِيَاء
53 أدُّوا
214 أذَاقَ
ا
423 أاسْتَكْبَرْتَ
286 أاَشْفَقْتم
303 أاَصْطَفَى
319 أاطَّلَعَ
96 أبْتَغِى
184 أبْدى
91 أبْصَارنا
91 أبْصَارها
91 أبْصَارهم
91 أبْصَارهن
42 أبو
111 أتَّبِعُ
111 أتَّبِعُك
111 أتَّبِعْه
295 أتَصْبِرُونَ
560 أتْقَاكم
481 أتُمِدُّونَنِ
499 أتُنَبِّئُون
527 أتَنْهَانا
43, 44, 46 أتى
43 أتَى
46 أثَارَة
46 أثَر
46, 47 أثل
141 أجَارَ
544 أجِدُ
433 أجْرَا
47, 48 أجل
48 أجْل

304 أصْلَحَا
304 أصْلَحْنا
304 أصْلَحُوا
306 أصَمّ
306 أصَمَّهم
307 أصْنَام
307 أصْنَامٌ
307 أصْنَامًا
307 أصْنَامَكم
308 أصْوَاتٌ
308 أصْوَافٌ
308 أصْوَافِهَا
315 أضَاءَ
315 أضَاءَتْ
315 أضَاعَ
315 أضَاعُوا
312 أضْعَافٌ
312 أضْعَافًا
313 أضْغَاث
313 أضْغَاثُ
313 أضْغَانٌ
321 أطَاعَ
321 أطَاعُونا
316 أطْرَاف
316 أطْرَافٌ
316 أطْرَافَ
316 أطْرَافِها
321 أطَعْتم
317 أطْعَمَ
317 أطْعَمَه
292 أشْيَاء
293 أشْيَاخٌ
293 أشْيَاعُ
293 أشْيَاعَكم
307 أصَاب
307 أصَابَ
307 أصَابَتْ
307 أصَابَتْكم
295 أصَابعُ
295 أصَابِعَهم
294 أصْبَحَ
294 أصْبَحُوا
569 أصْحَاب
577, 578, 579, 581, 582, 583, 584, 585 أصْحَابُ
296 أصْحَبَ
298 أصدر
299 أصْدَقُ
299 أصَدَقْتَ
300 أصَرَّ
300 أصْرَخَ
300 أصَرُّوا
303 أصْطَفَى
302 أصْعَقَ
303 أصْفَادٌ
303 أصْفَى
304 أصْلَابٌ
304 أصْلَابِكم
304 أصْلَحَ
270 أسْلَمُوا
270 أسْلِمُوا
279 أسْلَنَا
273 أسْمَاء
273 أسْمَائهم
271 أسْمَعُ
271 أسْمِعْ
271 أسْمَعَهم
272 أسْمَنَ
56 أسو
275 أسْوَأ
276 أسْورَة
291 أشَارَ
281 أشْتَاتٌ
281 أشْتَاتًا
281 أشِحَّةً
282 أشُدَّه
282 أشُدَّهما
282 أشْرَارٌ
283 أشْرَقَ
283 أشْرَقَتِ
284 أشْرَكَ
285 أشْعَارٌ
285 أشْعَرَ
288 أشْقَاهَا
291 أشْهَدَ
289 أشْهَدُ
291 أشْهَدْتم
291 أشْهَدَهم
291 أشْهُرٌ
363 أسْتَغْفِرُ
363 أسْتَغْفَرْتَ
256 أسْجُدُ
258 أسْحَارٌ
260 أسَرَّ
261 أسْرَعُ
261 أسْرَفَ
262 أسْرَى
56 أسطور
263 أسْفَارٌ
263 أسْفَارًا
263 أسْفَارنا
263 أسْفَارٌ هُوَ
264 أسْفَرَ
264 أسْفَل
264 أسْفَلُون
265 أسْقَطَ
265 أسْقَى
265 أسْقَيْنَاكم
267 أسْكَنَ
267 أسْكَنْتُ
267 أسْلِحَة
267 أسْلِحَتكم
267 أسْلِحَتهم
269 أسْلَمَ
270 أسْلِمْ
269 أسْلَمَا
269 أسْلَمْتُ
270 أسْلَمْتُم
270 أسْلَمْنا

363 أغْفَلْنا
364 أغْلالًا
364 أغْلَف
365 أغْمَضَ
365 أغْنَاهم
365 أغْنَتْ
365 أغْنى
366 أغْنِيَاء
366 أغْنِيَاءُ
367 أغْوى
367 أغْوَيْتَنِى
367 أغْوَيْنا
367 أغْوَيْنَاهم
369 أفْئِدَة
369 أَفْئِدَةٌ
369 أَفْئِدَتهم
383 أفَاءَ
383 أفَاضَ
383 أفَاقَ
382 أفَاوِجُ
382 أفَاوِيجُ
337 أفبعَذَابِنا
376 أفْتَرى
311أفَتَضْرِبُ
320 أفَتَطْمَعُون
371 أفْتِنا
371 أفْتُونى
371 أفْتى
371 أفِجَّة
374 أفْرَغَ

353 أعْمَالٌ
353 أعْمَالًا
353أعْمَالكم
353 أعْمَالُنَا
353 أعْمَالهم
353 أعْمَامٌ
353 أعْمَامِكم
352 أعْمَل
353 أعْمى
353 أعْنَاب
353 أعْنَابٌ
353 أعْنَاباً
354 أعْنَاق
354 أعْنَاقٌ
354 أعْنَاقهم
355 أعْهَدْ
355 أعُوذُ
356 أعِيبَهَا
357 أعْيُن
357 أعْيُنُ
357 أعْيُنكم
357 أعْيُنهم
357 أعْيُنُهنَّ
366 أعْيَاكَ
360 أعْرَق
360 أعْرَقْنَا
360 أعْرَقْنَاهم
360 أعْرى
361 أعْشى
362 أعْطَش

332 أعْجَبَكم
332 أعْجَزَ
332 أعْجَفُ
333 أعْجَمِيًّا
333 أعْجَمِين
335 أعْدَاء
335 أعْدَاءً
339 أعْرَافٌ
338 أعْرَض
338 أعْرَضْتم
338 أعْرَضُوا
340 أعَزّ
340 أعَزَّ
340 أعِزَّة
342 أعْصَرَ
342 أعْصِرُ
344 أعْطى
344 أعْطَيْنَاك
556 أعِظُك
556 أعِظُكم
345 أعْظَمَ
345 أعْقَابٌ
345 أعْقَابكم
345 أعْقَابنا
347 أعْلامٌ
349 أعْلَم
348 أعْلَمُ
350 أعْلَنَ
350 أعْلَنْتَ
350 أعْلَنْتم

317 أطْعَمَهم
322 أطَعْن
321 أطَعْنا
321 أطَعْنَكم
318 أطْفَال
319 أطَّلَعَ
319 أطْلَعَ
320 أطْهَرُ
321 أطْوَارٌ
322 أطِيعُوا
322 أطِيعُونِ
325 أظْفَرَكم
325 أظْلالٌ
326 أظْلَم
327 أظْلَمَ
327 أظُنُّ
328 أظْهَرَ
328 أظْهَرَه
355 أعَادَ
356 أعَاذَ
356 أعَانَ
356 أعَانَه
57 أعتدت
332 أعْثَرَ
332 أعْثَرْنا
332 أعْجَازٌ
332 أعْجَازُ
332 أعْجَبَ
332 أعْجَبَتْكم
332 أعْجَبَك

466 ألْفَافٌ
466 ألْفَافًا
466 ألْفَى
466 ألْفَيَا
466 ألْفَيْنَا
469 ألْقِ
468 ألْقَاه
468 ألْقَاها
468 ألْقَتْ
469 ألْقِهَا
468 ألْقَوْا
469 ألْقُوا
469 ألْقُوه
468 ألْقَى
468 ألْقَى
469 ألْقِيَا
468 ألْقَيْتُ
468 ألْقَيْنَا
576 أله
65, 66 ألو
66 ألى
496 أمَاتَ
496 أمَاتَه
68 أمَامَه
70 أمَانَات
70 أمَانَته
477 أمْتِعَة
478 أمْتِعَتِكم
496 أمَتَّنَا
433 أكْرَمَكم
432 أكْرِمِى
437 أكْفُرُ
440 أكْفِلْنِيها
445 أكْمَامِها
445 أكْمَلَ
445 أكْمَلْتُ
446 أكَنَّ
451 أكُنْ
446 أكِنَّة
446 أكْنَنْتم
447 أكْوَابٌ
447 أكْوَابٍ
451 أكُونَ
454 أكِيدُ
475 ألانَ
72 ألانَامل
458 ألْبَابٌ
59 ألت
460 ألْحَقْتم
460 ألْحَقْنا
561 ألِدُ
461 ألْزَمَ
461 ألْزَمْناه
462 ألْزَمَهم
462 ألْسِنَة
211 آلذَّكَرَيْنِ
211 آلذَّكَرَيْنِ
462 ألْسِنَتكم
462 ألْسِنَتهم
398 أقْسَطُ
398 أقْسِطُوا
398 أقْسَمَ
398 أقْسَمْتم
398 أقْسَمُوا
399 أقْصَرَ
402 أقْطَار
402 أقْطَارٌ
402 أقْطَارها
417 أقِم
417 أقِمْ
417 أقَمْتَ
417 أقَمْتم
417 أقِمْن
409 أقْنَى
418 أقْوَم
417 أقِيمُوا
417 أقِيمُوا وُجُوهَكم
424 أكَابِرَ
447 أكَادُ
424 أكْبَر
423 أكْبَرَ
423 أكْبَرْنَه
428 أكْثَر
428 أكْثَرَكم
428 أكْثَرَهم
427 أكْثَرُوا
428 أكْذَى
432 أكْرَمَ
377 أفْسَدَ
378 أفْصَحُ
383 أفَضْتم
357 أفَعَيِينا
381 أفْلَحَ
382 أفْنَان
382 أفْنَانٌ
382 أفْوَاجًا
383 أفْوَاهِكم
383 أفْوَاهِهم
383 أفِيضُوا
416, 417 أقَامَ
417 أقَامُوا
385 أقْبَلَ
385 أقْبَلْنا
385 أقْبَلُوا
58 أقَتَ
392 أقْدَامَكم
392 أقْدَامَنا
395 أقَرَّ
395 أقْرَادٌ
394 أقْرَبُون
394 أقْرَبِين
395 أقْرَرْتم
395 أقْرَرْنا
396 أقْرَضَ
396 أقْرَضْتم
396 أقْرِضُو
396 أقْرَضُوا
398 أقْسَطَ

511 أنْشَأ
511 أنْشَأَ
511 أنْشَأْتُمْ
511 أنْشَأَكم
511 أنْشَأْنا
511 أنْشَأناه
511 أنْشَأناهن
511 أنْشَأها
512 أنْشَرَ
512 أنْشَرْنا
512 أنْشَرَه
512 أنْشَزَ
513 أنْصَاب
514 أنْصَار
514 أنْصَارًا
514 أنْصَارِى
513 أنْصِتُوا
516 أنْطَقَ
516 أنْطَقْنا
517 أنْظِرْنِى
518 أنْعَام
518 أنْعَامًا
518 أنْعَامَكم
518 أنْعَامُهم
518 أنْعَمَ
518 أنْعُمْ
518 أنْعَمْنا
518 أنْعَمَها
518 أنْغَضَ
522 أنْفَالٌ

502 أنْجَاه
501 أنْجُمْ
502 أنْجَيْتَنا
502 أنْجَيْنا
502 أنْجَيْناكم
502 أنْجَيْناه
503 أنْجَيْناهم
504 أنْدَادٌ
504 أنْدَادًا
505 أنْذَرَ
505 أنْذِرْ
505 أنْذَرْتُكم
505 أنْذَرْتَهم
505 أنْذَرْناكم
505 أنْذَرَهم
505 أنْذِرْهم
505 أنْذِرُوا
506 أنْزَفَ
507 أنْزَلَ
508 أنْزِلْ
507 أنْزَلْتُ
507 أنْزَلْتُمُوه
507 أنْزَلْنا
508 أنْزَلْنَاه
508 أنْزَلْنَاها
508 أنْزَلَه
509 أنْسَابٌ
509 أنْسَابَ
511 أنْسَانِيهُ
511 أنْسَوْن

72 أمو
496 أمْوَاتٌ
496 أمْوَاتًا
497 أمْوَال
497 أمْوَالٌ
497 أمْوَالًا
497 أمْوَالكم
497 أمْوَالنا
497 أمْوَالهم
496 أمُوتُ
66 أمى
70 أمِين
528 أنَابَ
528 أنَابُوا
526 أنَامِلُ
500 أنْبَأهم
500 أنْبِئْهم
500 أنْبِئُونى
500 أنْبَاء
500 أنْبَائِها
500 أنْبَتَتْ
500 أنْبَتَكم
500 أنْبَتْنا
500 أنْبَتَها
528 أنَبْنا
500 أنْبِيَاءَ
500 أنْبِيَاءُ
72 أنْثَى
502 أنْجَاكم
502 أنْجَانا

479 أمْثَالكم
479 أمْثَالها
479 أمْثَالهم
317 أمْثَلُهُم
481 أمَدَّ
481 أمْدَدْناهم
66, 67 أمر
66 أمَرْتَهم
403 أمْرَهم بَيْنَهم
486 أمْسَكَ
486 أمْسِك
486 أمْسَكْن
486 أمْسَكَهما
487 أمْسَى
487 أمْشَاج
487 أمْشَاجٌ
487 أمْصَار
488 أمْضَى
488 أمْطَرَ
488 أمْطَرْنا
489 أمْعَاء
489 أمْعَاءَهم
68 أمَك
493 أمْلَى
493 أمْلَيْتُ
68 أمِنَ
68 أمِنْتُكم
494 أمْنَى
495 أمْهَلَ
495 أمْهِلْهم

559 أوْقَعَ
75 أول
74, 75 أولاء
562 أوْلادٌ
562 أوْلادًا
562 أوْلادكم
562 أوْلادهم
562 أوْلادَهنّ
562 أوْلى
564 أوْلِيَاء
564 أوْلِيَاءَه
564 أوْلِيَاؤُكم
564 أوْلِيَاؤُه
564 أوْلِيَاؤُهم
564 أوْلِيَائِكم
564 أوْلِيَائِهم
562 أوْلَيَانِ
75 أَوَّهْ
565 أوْهَنَ
76 أوى
570 أيّامٌ
78 أيّامًا
571 أيّامًا
570 أيّامِ اللهِ
567 أيْدٍ
567 أيْدِى
567 أيْدِيكم
568 أيْدِينَا
385, 568 أيْدِيهم
568 أيْدِيهما
544 أوْجَفْتم
546 أوْحَى
546 أوْحَيْت
546 أوْحَيْنا
547 أوْدِيَةٌ
547 أوْدِيَتِهم
548 أوْرَثَ
548 أوْرَثكم
548 أوْرَثْنَا
548 أوْرَثْنَاهَا
549 أوْرَدَ
549 أوْرَى
550 أوْزَار
550 أوْزَارُ
550 أوْزَارًا
550 أوْزَارَها
550 أوْزَارَهم
550 أوْزَعَ
178 أوْسَاجِدًا
551 أوْسَطِ
551 أوْسَطُهم
553 أوْصَانى
555 أوْعَدَ
556 أوَعَظْتَ
556 أوْعَى
556 أوْعِيَةٌ
556 أوْفَضَ
556, 557 أوْفَى
558 أوْقَدَ
558 أوْقَدُوا
544 أوْجَسَ
544 أوْجَفَ
542 أوْبَارٌ
542 أوْبَارِها
542 أوْتَادٌ
543 أوْثَانٌ
543 أوْثَقَ
142 أوالحقُّ
142 أوالخَوْفُ
142 أوالوَعْدُ
142 أوالوَعيدُ
540 أهْوَاء
540 أهْوَاءٌ
540 أهْوَائكم
540 أهْوَائهم
540 أهْوَى
142 أوالحقُّ
142 أوالخَوْفُ
142 أوالوَعْدُ
142 أوالوَعيدُ
538 أهْلَ
538 أهْلَة
538 أهْلَكَ
538 أهْلَكْتُ
538 أهْلَكْتَهم
538 أهْلَكْنَا
538 أهْلَكْنَاهَا
538 أهْلَكْنَاهم
538 أهْلَكَنِى
584 أهْل
426 أهْلِ
538 أهِلَّة
538 أهْلِك
538 أهْلِكَ
538 أهْلِكْتُ
538 أهْلِكْتَهم
538 أهْلِكْنَا
538 أهْلِكْنَاهَا
538 أهْلِكْنَاهم
538 أهْلِكَنِى
533 أهْدِيَك
533 أهْدِيكم
537 أهُشُّ
74 أهل
584 أهْل
426 أهْلِ
538 أهِلَّة
538 أهْلِك
538 أهْلِكَ
538 أهْلِكْتُ
538 أهْلِكْتَهم
538 أهْلِكْنَا
538 أهْلِكْنَاهَا
538 أهْلِكْنَاهم
538 أهْلِكَنِى
533 أهْدِيَك
533 أهْدِيكم
537 أهُشُّ
74 أهل
520 أنْفُسٌ
520 أنْفُسَكم
521 أنْفُسَنَا
521 أنْفُسَهم
521 أنْفُسِهِنَّ
521 أنْفَقَ
521 أنْفَقْتم
521 أنْفَقُوا
522 أنْفِقُوا
523 أنْقَذَ
524 أنْقَضَ
524 أنْكَاثٌ
524 أنْكَاثًا
526 أنْكَالٌ
526 أنْكَالًا
524 أنْكَحَ
524 أنْكِحَك
525 أنْكِحُوا
525 أنْكَرَ
527 أنْهَارٌ
527 أنْهَارًا
527 أنْهَاكم
527 أنْهكما
73 أنى
453 أنْ يَكُونَ
540 أهَانَ
540 أهَانَنِ
533 أهْدِك
533 أهْدِكم
535 أهْدَى

82 اَبْدَأ
41 اَبَداً
82 اَبْدَاَ
82 اَبْدَعَ
83 اَبْدَل
83 اَبْدِله
84 اَبْدىٰ
85 اُبَرِّئُ
85 اُبْرِئُ
85 اَبْرَاَ
86 اَبْرَار
575 اِبْرَاهِيمُ
87 اَبْرم
87 اَبْرَمُوا
88 اَبْسَلَ
88 اُبْسِلُوا
89 اَبْشَرَ
91 اَبْصَارُ
91 اَبْصَارًا
91اَبْصَاركم
90 اَبْصَرَ
90 اَبْصِرْ
90 اَبْصَرْنا
90 اَبْصِرْهم
92 اَبْطَلَ
93 اَبْعَثْ
93 اُبْعَثُ
94 اَبْعَدَ
96 اَبْغِى
96 اَبْغِيكم
42 اٰبَاؤنا
42 اٰبَاؤهم
42 اٰبَائِك
42 اٰبَائكم
42 اٰبَائِكم
42 اٰبَائَنَا
42 اٰبَائِنَا
42 اٰبَائِهم
86 اَبَارِيق
41 اَبَارِيقُ
42 اَبَاكُمْ
107 اَبَانَ
42 اَبَانا
42 اَبَاه
42 اَبَاهم
42 اٰبَابِئ
41 اَبت
80 ابْتَئِس
82ابْتَدَعُوها
96 ابْتَغِ
96 ابْتِغَاء
96ابْتِغَاؤكم
96 ابْتَغُوا
96 ابْتَغٰى
96 ابْتَغَيْتَ
100 ابْتَلَاه
100 ابْتَلٰى
100 ابْتُلِىَ
103 ابْتَهَلْ
81 ابْحُر
317 اِطْعَام
576 اِلْيَاسَ
576 اِلْيَاسُ
576 اِلْيَاسِينَ
72 اِمَائِكم
491 اِملَاق
76 اِي
549 اِيرَاءً
44 اَنْتِ
66 اَنْتَلِى
67 اَنْتَمَرَ
70 اَنْتُمِنَ
44 اَنْتِنا
44 اَنْتُوا
44 اَنْتُونا
44 اَنْتُونى
44 اَنْتُوهنَ
44 اَنْتِيَا
53 اَنْذَنْ
65 اِنْلَاءُ
68 اَنِمَّة
67 اَنِمَّةٌ
41 اَب
74 اَبَ
41 اَباً
42 اَبَا
41 اَبًا
42 اِبَاءُ
41, 42 اَبَاء
42, 392 اٰبَاؤكم
568 أيْدِيهنَ
569 أيْقَاظٌ
569 أيْقَاظًا
569 أيْقَنَ
76 أيك
570 أيْمَان
569 أيْمَانٌ
570 أيْمَانكم
570 أيْمَانهم
570 أيْمَانُهنَ
486 أيُمْسِكُه
577 أيُّوب
576 أيُّوبُ
77, 78, 79 أبى
577 اِبْلِيس
577 اِبْلِيسُ
156 اِحْسَانٍ
579 اِدْرِيسَ
579 اِدْرِيسُ
54 اِذَاء
214 اِذَاعَةً
238 اِرَاحَة
228 اِرْسَال
575 اِرَمَ
575 اِرَمُ
87 اِستبرق
580 اِسْحٰق
576 اِسْرَائِيلُ
576 اِسْمَاعِيل
576 اِسْمَاعِيلُ

111 اتَّبَعُوه
111 اتَّبِعُوه
111 اتَّبَعُوهم
102 اَتَبْنُون
111 اتَّبُوْن
43 اَتَتْ
45 اَتَتْ
43 اَتَتْك
43 اَتَتْكم
43 اَتَتْهم
146 اَتُحَاجُّونِّى
113 اتَّخذ
50 اتَّخَذَ
50 اَتَّخِذ
50 اَتَّخَذْتُ
50 اَتَّخَذْتَ
50 اَتَّخَذْتُ
50 اَتَّخَذْتم
50 اَتَّخَذْناه
50 اَتَّخَذْناهم
50 اَتَّخَذْها
50 اتَّخِذُوا
50 اَتَّخَذُوا
50 اَتَّخَذُوك
562 اتَّخَذَ وَلَدًا
50 اتَّخِذُونى
50 اتَّخِذُوه
50 اَتَّخَذُوه
50اَتَّخَذُوها
45 اْتِ
43 اَتَاك
44 اْتَاك
43 اَتَاكم
44 اْتَانَا
44 اْتَانى
44 اْتَاه
43 اَتَاها
43 اَتَاهم
45 اْتَاهم
45 اْتَاهما
111 اتِّبَاع
110, 111 اتَّبَعَ
111 اتَّبِعْ
111 اَتْبَعَ
111 اتَّبَعْتَ
111 اتَّبَعْتُ
111 اتَّبَعْتم
111 اتَّبِعْتنى
111 اتَّبَعْتُهم
111 اتَّبَعَكَ
111 اتَّبَعَكما
111 اتَّبَعَن
111 اتَّبَعْنَا
112 اَتْبَعْنَاهم
111 اتَّبَعَنى
111 اتَّبَعُوا
112 اُتْبِعُوا
111 اتَّبَعُوك
101 ابْنِه
101 ابْنَيْها
102 ابْنُو
101 ابْنى
101 ابْنَىْ اٰدَمَ
101 ابْنَيْن
104 اَبْواب
104 اَبْوابٌ
104 اَبْواباً
104 اَبْوَابَيْها
41 اَبَوَان
42 اَبَوَاهُ
42 اَبُوك
42 اَبُونا
42 اَبُوهم
42 اَبُوهما
42 اَبَوَيْك
42 اَبَوَيْكُم
41 اَبَوَيْن
42 اَبَوَيْه
42 ابى
41, 42 اَبى
42 اَبى
106 ابْيَضَّ
106 اَبْيَضُ
106 ابْيَضَّتْ
42 اَبِيكم
42 اَبِينَا
42 اَبِيه
42 ابيهم
41 اَبَقَ
41 اَبْقَا
97 اَبْقٰى
98 اَبْكَارًا
97 اِبْكَارًا
97, 98 اَبْكَرَ
98 اَبْكَمُ
98 اَبْكٰى
99 اَبْلَسَ
99 ابْلَعِى
100 اَبْلَغَ
99 اَبْلُغ
100 اَبْلَغْتُكم
100 اُبْلِغُكم
100 اَبْلِغْه
100 اَبْلَغُوا
100 اَبْلٰى
101 ابْن
101, 102 اَبْنَاء
102 اَبْنَاءَهم
102 اَبْنَاؤكم
102 اَبْنَائكم
102 اَبْنَائِكم
102 اَبْنَائنا
102 اَبْنَائِنَا
102 اَبْنَائِهِنَّ
102 ابْنَة
102 ابْنَتَىَّ
102 ابْنَتَيْن
101 ابْنَك

46 اَثَرَكَ
46 اَثَرى
121 اَثْقَالاً
121 اَثْقَالكم
121 اَثْقَالَها
121 اَثْقَالَهم
121 اَثْقَلَ
121 اَثْقَلان
121 اَثْقَلَتِ
121 اَثْقَلْتُ
46 اَثْل
46 اَثِمَ
46 اِثْم
47 اُثِمّ
46 اِثْمَا
46 اِثْمَا
47 اُثِمَا
47 اِثْمك
47 اِثْمُه
47 اِثْمهما
47 اُثِمُون
47 اِثْمِى
47 اُثِمِينَ
123, 342 اثْنَا
123 اثْنَان
123, 342 اثْنَتَا
47 اثنتان
254, 342 اثْنَتَى
123 اثْنَتَيْن
123, 342 اثْنَى

45 اَتَيْنَا
43 اَتَيْناك
45 اَتَيْنَاك
45 اَتَيْناكم
45 اَتَيْناه
45 اَتَيْناها
43 اَتَيْناهم
426 اَتَيْنَا هم
45 اَتَيْنَاهم
45 اَتَيْنَاهما
46 اَتِيه
46 اَتِيهم
124 اَثَابَ
124 اثَابَكم
124 اثَابَهم
46 اثَاثًا
124 اَثَارَ
46 اَثَار
46 اَثَارًا
46 اَثَارهم
46 اَثَارهما
124 اَثَارُوا
121 اَثَّاقَلْتم
47 اثام
46, 47 اَثَامًا
119 اَثْبَتَ
120 اَثْخَنَ
46 اَثَرَ
46 اُثَرَ
46 اَثَرًا

44 اُتُوا
45 اَتَوْا
45 اُتُوا
117 اَتُوبُ
43 اَتَوْك
560 اَتَوَكَّأ
45 اُتُونِى
43 اَتَوْه
45 اَتَوْه
45 اَتَوْها
45 اُتُوهم
45 اُتُوهنّ
43 اَتَى
46 اُتِى
44 اَتى
43 اَتَيَا
43 اَتَيْتَ
46 اُتِيَةٌ
45 اُتِيْتَ
45 اُتِيْتُك
45 اُتِيْتُكم
45 اُتِيْتُم
45 اُتِيْتَنا
45 اُتِيْتَنى
45 اُتِيْتَهُنّ
43 اُتِيك
43, 46 اُتِيكم
43 اَتَيْن
45 اُتِين
43 اَتَيْنا

50 اَتَّخَذُوهم
50 اتخذى
113 اَتْرَابٌ
113 اَتْرَابًا
113 اُتْرِفْتم
113 اَتْرَفْناهم
113 اُتْرِفُوا
114 اتْرُكِ
559 اتَّقِ
43 اَتقاكم
43 اَتقن
559 اتَّقَوْا
559 اتَّقُوا
560 اتَّقُونِ
560 اتقوه
559 اتَّقى
559 اتَّقَيْتُنّ
560 اتَّقِين
560 اَتَكَأ
116 اَتْلُ
116 اَتْلُوا
116 اَتَمَّ
116 اَتْمِمْ
116 اَتْمَمْتَ
116 اَتْمَمْتُ
116 اَتْمَمْنَاها
116 اَتَمَّهَا
45 اِتْنَا
45 اُتِيهم
43 اَتَوْا

48 اِخْدَاهما
48 اِخْداهنّ
147 اَخْذَتْ
147 اُخْذِتْ
342 اَحَدَ عَشَرَ
48 اَحَدْكم
48 اَحَدْكما
48 اَحَدْنا
48 اَحَدهم
48 اَحَدهما
48 اِحْدى
148 اخْذَرْهم
148 اخْذَرُوا
150 اَحْرَصَ
150 اَحْرَصُ
152 اَحْزَابٌ
154, 155 اَحَسَّ
156 اِحْسَانًا
156 اَحْسَنَ
156 اَحْسِنْ
156 اَحْسَنْتم
156 اَحْسَنُوا
155 اَحَسُّوا
156 اخْشَرُوا
158 اَحْصاهُ
158 اِحْصاها
158 اَحْصاهم
157 اُحْصِرْتم
157 اُحْصِرُوا
138 اَجِنَّةٌ
138 اَجْنِحَة
140 اجْهَرُوا
113 اَجْهَزَ
47 اُجُور
47 اُجُورَكم
47 اُجُورَهم
47 اُجُورَهنّ
141 اُجِيبُ
141 اُجِيبَتْ
141 اَجِيبُوا
148 اَحَادِيث
170 اَحَاطَ
170 اَحَاطَتْ
144 اَحَبَّ
144 اُحِبُّ
144 اَحِبَّاؤُه
145 اَحْبَارَهم
144 اَحْبَبْتَ
144 اَحْبَبْتُ
145 اَحْبَطَ
150 اخْتَرَقَ
154 اخْتَسَبَ
168 اخْتَمَلَ
168 اخْتَمَلُوا
169 اخْتَنَكَ
42 اَحَدٌ
48 اَحَدٌ
48 اِحَدَ
48, 113 اَحَدًا
129 اَجْرَمُو
47 اَجْرَه
47 اَجْرَها
47 اَجْرَهم
47 اَجْرى
131 اَجْسَامُهم
133 اجْعَلْ
132 اَجْعَلْ
133 اجْعَلْنَا
133 اجْعَلْنِى
133 اجْعَلْهُ
133 اجْعَلُوا
47 اَجَل
48 اَجَّلَ
48 اَجَلًا
47 اَجَلَانِ
134 اَجْلَبَ
48 اَجَلْتَ
48 اُجِّلَتْ
48 اَجَلْنا
48 اَجَله
48 اَجَلها
48 اَجَلهم
48 اَجَلهنّ
47 اَجَلَيْن
135 اَجْمَعَ
135 اَجْمَعُوا
135 اَجْمِعُوا
136 اَجْمَعِينَ
137 اجْنُبْنِى
123 اثْنَيْن
47 اَثِيم
47 اَثِيمًا
141 اَجَابَ
47 اَجَاج
47 اَجَاجًا
141 اَجَبْتم
141 اُجِبْتم
126 اجْتَباكم
126 اجْتَباهُ
126 اجْتَبى
126 اجْتَنَبْتُمَا
126 اجْتَنَبْنَا
126 اجْتَنَبْنَاهُم
126 اجْتَثَّ
126 اجْتُثَّ
128 اجْتَرَحُوا
135 اجْتَمَعَتِ
135 اجْتَمَعُوا
137 اجْتَنَبَ
137 اجْتَنَبُوا
137 اجْتَنِبُوا
137 اجْتَنِبُوه
127 اجْدَرُ
47 اَجَر
47 اَجْر
47 اَجْرًا
129 اِجْرَامى
129 اَجْرَمَ
129 اَجْرَمْنَا

49 اَخَذْتُهم
49 اَخَذْتُهم
49 اَخَذْنَ
49 اَخَذْنا
49اَخَذْناهم
51 اَخْذَه
51 اَخْذِهم
49 اُخِذُو
51 اُخِذُون
51 اُخِذِين
51 اَخَّرَ
51 اُخَرُ
51 اُخَر
52 اُخِرُ
178 اِخْرَاج
178 اِخْرَاجًا
177 اِخْرِاجًا
51 اُخْرَاكم
51 اُخْرَان
51 اُخْرَاهم
176 اَخْرَبَ
51 اَخَّرَتْ
51 اُخْرِةَ
51 اَخَّرْتَنِ
51 اَخَّرْتَنَا
51 اَخَّرْتَنِى
177 اُخْرُجْ
177 اَخْرَجَ
178 اَخْرِجْ
178 اُخْرِجَ

181 اختَصَّ
181 اخْتِصَاصًا
181 اخْتَصَمَ
181 اخْتَصَمُوا
53 اُخْتُك
187 اخْتِلاف
187 اخْتِلَافًا
189 اخْتِلاقٌ
185 اخْتَلَطَ
187 اخْتَلَفَ
187 اخْتَلَفْتُم
187 اخْتَلَفُوا
52 اُخْتَيْن
176 اَخْدَانٌ
48, 49, 50, اخذ
51
48 اَخَذَ
50 اَخْذ
49 اُخِذَ
50 اُخَذَ
51 اُخِذْ
50 اَخْذًا
48 اَخَذَتِ
49 اَخَذْتَ
51 اَخْذَةً
49 اَخَذْتُكم
49 اَخَذْتم
49 اَخَذْتُه
49 اَخَذْتُها

167 اَحْمِلُ
167 اَحْمِلُكم
171 اَحْوٰى
172 اَحْيَا
172 اَحْيَاء
172 اَحْيَاءً
172 اَحْيَاكم
172 اَحْيَاها
172 اَحْيَاهم
170 اُحِيطَ
172 اُحْيِى
172 اَحْيَيْتَنَا
172 اَحْيَيْنَا
172 اَحْيَيْنَاه
172 اَحْيَيْنَاها
52 اَخ
52 اَخَا
191 اَخَافُ
186 اُخَالِفَكم
52 اَخَانا
52 اَخَاه
52 اَخَاهم
175 اَخْبَارَكم
175 اَخْبَارَها
174 اَخْبَتَ
174 اَخْبَتُوا
194 اخْتَارَ
193 اِخْتَانَ
194 اخْتَرْتُك
194 اخْتَرْنَاهم

157 اُحْصِنَّ
157 اَحْصَنَتْ
158 اَحْصُوا
158 اَحْصٰى
158 اَحْصَيْنَاه
158 اَحْضَرَ
158 اَحْضَرَتْ
158 اُحْضِرَتْ
170 اَحَطْتُ
170 اَحَطْنَا
160 احْفَظُوا
160 اَحْفٰى
161 اَحَقَّ
163 اَحَقُّ
160 اَحْقَابٌ
160 اَحْقَابًا
164 احْكَمُ
164 احْكُمْ
164 اَحْكَم
164 اَحْكَمَ
164 اُحْكِمَت
165 اَحَلَّ
165 اُحِلَّ
166اَحْلَامُهم
165 اُحِلَّتْ
165 اَحْلَلْنَا
165 اَحَلَّنَا
165 اَحَلُّوا
167 اَحْمَرُ
168 احْمَلْ

197 ادْخُلُوا
198 اُدْخِلُوا
197 ادْخُلُوها
197 ادْخُلِى
199 اَدْر
199 اَدْرَاكَ
199 اَدْرَاكَ
199 اَدْرَاكم
199 اَدْرَكَ
199 اَدْرَكه
199 اَدْرِى
199 اَدْرٰى
201 ادْعُ
201 ادْعُو
200 اَدْعُوكم
201 ادْعُونى
201 ادْعُوه
201 ادْعُوهم
202 اَدَّعٰى
202 اَدْعِيَائكم
202 اَدْعِيَائِهم
202 ادْفَعْ
202 ادْفَعُوا
203 اَدُلُّك
203 اَدُلُّكم
203 اَدْلَى
203 اَدْلٰى
204 اَدْنٰى
205 اَدْهَنَ
205 اَدْهٰى
52 اَخَوَيْكم
52 اَخَوَيْن
52 اَخِى
52 اَخِيك
52 اَخِيه
74 اَدَ
53 اِدًّا
53 اَدَاءً
205 اَدَارَ
199 اَدَّارَكَ
199 اَدَّارَكُوا
195 اَدْبَارٌ
195 اَدْبَارَ
196 اِدْبَارَ
196 اِدْبَارًا
195 اَدْبَارِكم
195 اَدْبَارها
196 اَدْبَارهم
196 اَدْبَرَ
196 اَدْحَضَ
197 اِدْخَالًا
208 اَدَّخَرَ
197 ادْخُل
198 اَدْخِلْ
198 اُدْخِلَ
197 ادْخُلا
197 اَدْخَلْنَاه
197 اَدْخَلْنَاهم
198 اَدْخِلْنى
198 اَدْخِلْهم
179 اَخْسَرِين
182 اخْطَأْتم
182 اخْطَأْنا
183 اخْفِضْ
184 اَخْفٰى
184 اُخْفِىَ
184 اَخْفَيْتُم
184 اُخْفِيهَا
189 اَخِلَّاءُ
185 اَخْلَدَ
185 اَخْلَدَه
186 اخْلُقْنى
188 اَخْلُقُ
193 اَخُنْه
52, 53 اَخَوَات
53اَخَوَاتكم
53اَخَوَاتِهِنَّ
52 اِخْوان
53 اِخْوَانًا
53اِخْوَانكم
53 اِخْوَانِنا
53 اِخْوَانهم
53اِخْوَانهنَّ
52, 53 اِخْوَة
53 اِخْوَتِك
53 اِخْوَتِه
53 اِخْوَتى
52 اَخُوك
52 اَخُوه
52 اَخُوهم
177 اَخْرَجْتُك
178 اُخْرِجْتُم
177 اَخْرَجَك
177 اَخْرَجَكم
177 اَخْرَجْنَا
178 اَخْرِجْنا
178 اُخْرِجْنَا
177اَخْرَجَنى
177 اَخْرَجَهُ
177 اَخْرَجَهما
177 اخْرُجُوا
178 اَخْرِجُوا
178 اُخْرِجُوا
177 اَخْرَجُوكم
178 اَخْرِجُوهم
179 اَخْرَقْتَهَا
51 اَخْزَنَا
52 اَخِزنا
52 اَخِزَه
51 اَخْزُون
51 اَخْزِى
51 اُخْزِيَات
51 اَخْزِين
179 اَخْزٰى
179 اَخْزَيْتَه
179 اَخْسَئُوا
180 اَخْسَرَ
179 اَخْسَرُ
179اَخْسَرُون

224 ارْحَمْ
225 اَرْحَمُ
224 ارْحَمْنا
224 ارْحَمْهما
226 اَرْدَاكم
226 اَرْدٰی
227 ارْذَل
227 ارْزُقْ
227 ارْزُقْنا
227 ارْزُقْهم
227ارْزُقُوهم
228 اَرْسَلَ
228 اَرْسِلْ
228 اُرْسِلَ
228 اُرْسِلتُ
229 اُرْسِلْتُمْ
229 اُرْسِلْنَا
228 اُرْسِلَه
229 اُرْسِلُوا
231 اِرْصَادًا
54 اَرْض
55 اَرْضًا
231 اَرْضَعَتْ
231 اَرْضَعَتْ لِلْوَلِدِ
231 اَرْضَعْنَ
231 اَرْضَعْنَكم
55 اَرْضَكم
55 اَرْضَنا
55 اَرْضَهم
55 اَرْضِی
217 اَرَاه
216 ارَاَيْتَكم
220 اَرْبَعَة
220 اَرْبٰی
241 ارتابَ
241 ارتابَتْ
241 ارْتَابُوا
241 ارْتَبْتم
345 ارْتَدَّ
226 ارْتَدَّ
226 ارْتَدُّوا
232 ارْتَضٰی
232 ارْتَضٰی له
235 ارْتَقَبَ
235 ارْتَقِبُوا
235 ارْتَقٰی
223 ارْجَائِها
221 ارْجِع
221 اَرْجِعُ
221 ارْجِعُوا
221 ارْجِعُونِ
222 ارْجِعِی
222 اَرْجُلكم
222 اَرْجُلِهم
222 اَرْجُلهنَّ
223 اَرْجِهْ
223 ارْجُوا
223 اَرْجٰی
225 اَرْحَامّ
53 اَذِن
53 اَذِنَ
53 اَذَّنَ
53 اَذِّنْ
54 اُذُن
53 اُذِنَ
53 اٰذَنَ
53 اَذَنَّا
53 اِذْنًا
53 اٰذَنَّاك
53 اَذِنَتْ
53 اَذِنْتَ
53 اٰذَنْتُكم
54 اِذْنِه
54 اُذُنَيْن
54 اُذُنَيْهِ
213 اذْهَبَ
213 اَذْهَبَ
213 اذْهَبَا
213 اَذْهَبْتم
213 اذْهَبُوا
54 اٰذَوْا
54 اٰذُوهُما
54 اٰذًی
54 اٰذٰی
54 اٰذَيْتمونا
216 اَرَاك
217 اَرَاكم
217 اَرَاكهم
216 اَرَانِی
53 اَدًی
53 اَذَانٌ
54 اٰذَان
54 اٰذَاننا
54 اٰذَانِهم
54 اَذَاهم
208 اَذْبَحُك
208 اذْتَخَرَ
211 اذْتَكَرَ
209 اَذْقَان
214 اَذَقْنَا
214 اَذَقْنَاك
214 اَذَقْنَاه
210 اَذْكُرْ
210 اذْكُرْن
210 اذْكُرْنِی
209 اَذْكُرَه
210 اذْكُرُوا
210 اذْكُرُوه
212 اَذَلَّ
211 اَذِلَّاء
211, 212 اَذِلَّة
212 اَذِلَّةٌ
212 اَذَلُّونَ
212 اَذَلِّين
53 اذْنَ
172 اذِ
469 اِذْ
214 اَذَاعَ
214 اَذَاعُوا
53 اَذَانٌ

231 اسْتَرْضَعَ
262 اسْتَرَقَ
246 اسْتَزَلَّهم
259 اسْتَسْخَرَ
266 اسْتَسْقاه
266 اسْتَسْقى
291 اسْتَشْهَدَ
291 اسْتَشْهِدُوا
300 اسْتَصْرَخَ
312 اسْتَضْعَفَ
322 اسْتَطاعَ
322 اسْتَطاعَ
322 اسْتَطاعُوا
322 اسْتَطَعْت
322 اسْتَطَعْتم
317 اسْتَطْعَمَ
317 اسْتَطْعَمَا
322 اسْتَطَعْنا
356 اسْتَعاذَ
356 اسْتَعانَ
331 اسْتَعْتَب
333 اسْتَعْجَلَ
333 اسْتَعْجَلْتم
345 اسْتَعَفَّ
351 اسْتَعْلى
352 اسْتَعْمَرَكم
356 اسْتَعْيَنُوا
366, 368 اسْتَغاثَ
361 اسْتَغْشَوْا
361 اسْتَغْشى

83 اسْتَبْدَلَ
56 اسْتَبْرَق
89 اسْتَبْشَرَ
255 اسْتَبَقَا
255 اسْتَبَقُوا
255 اسْتَبِقُوا
256 اسْتَتَرَ
123 اسْتَثْنى
141 اسْتَجابَ
141 اسْتَجابُوا
141 اسْتَجارَكَ
141 اَسْتَجِبْ
141 اسْتُجِيبَ
141 اسْتَجِيبُوا
145 اسْتَحَبَّ
145 اسْتَحَبُّوا
154 اسْتَحْسَرَ
160 اسْتُحْفِظُوا
161 اسْتَحَقَّ
161 اسْتَحَقَّا
169 اسْتَحْوَذَ
173 اسْتِحْياءِ
173 اسْتَحْيُوا
173 اسْتَحْيى
178 اسْتَخْرَجَ
184 اسْتَخَفَّ
184 اسْتَخْفى
185 اَسْتَخْلِصْه
187 اسْتَخْلَفَ
198 اسْتَدْرَجَ

55 ازرى
56 اَزِفَ
56 ازِفَتِ
244 اَزْكى
246 اَزَلَّ
245 اَزْلَفَ
245 اَزْلَفْنا
245 اَزْلَقَ
247 اَزْواجٌ
249 اَزِيدَ
250 ازَّيَّنَتْ
252 اسْأل
251 اَسْأَلْ
252 اسْألهم
252 اسْألُوا
274 اساءَ
56 اَسارى
56 اَساطِيرُ
252 اَسْبابٌ
254 اَسْباطًا
254 اسْبَغَ
47 اسْتَأْجَرَ
47 اِسْتِأْجَرْتَ
47 اِسْتَأْجِرْه
51 اسْتَأْخَرَ
53 اسْتَأْذَنَ
53 اسْتَأْذَنَك
53 اسْتَأْذَنُوكَ
72 اسْتَأْنَس
84 استِبْدال

232 اَرْضى
233 ارْعَوْا
235 ارْقُبْ
236 ارْكَبْ
236 ارْكَبُوا
236 اَرْكَس
236 اَرْكَسَهم
236 اُرْكِسُوا
236 ارْكُضْ
236 ارْكَعُو
236 ارْكَعى
217 اَرِنَا
237 اَرْهَبَ
238 اَرْهَقَ
217 اَرُونى
216, 217 اَرى
240 اُرِيدَ
239 اُرِيدُ
217 اُرِيكم
217 اَرِيناك
217 اَرِيناكهم
217 اَرِيناه
55 اَزَّ
56 اَزًّا
243 ازْجى
249 ازْدادَ
249 ازْدادوا
243 ازْدُجِرَ
244 ازْدَرى
243 اَزْرَقَ

264 اَسْفَلَ
56 اَسْفُونَا
56 اَسَفٰى
267 اسْكُنْ
267 اسْكُنُوا
267 اسْكِنُوهنّ
270 اِسْلَامَكم
270اِسْلَامَهم
268 اَسْلَفْتْ
268 اَسْلَفْتم
268 اسْلُكْ
270 اُسْلِمَ
56 اسم
273 اسْم
273 اسْمَائه
272 اسْمَعَ
271 اسْمَعْ
271 اَسْمَعَ
271 اسْمَعُوا
273 اسْمُه
56 اَسِن
56 اَسِنٌ
275 اسْوَدَّ
275 اسْوَدَّتْ
56 اَسِيَ
56 اَسْى
56 اَسِيرًا
292 اَشَاءُ
282 اشْتَدَّتْ
284 اشْتَرَاه
256 اسْجُدْ
256 اسْجُدُوا
256 اسْجُدِى
257 اسْحَتَه
580 اِسْحٰقَ
259 اسْخَطَ
260 اسَرَّ
56 اَسَرَ
260 اَسَرَّ
262 اَسْرِ
56 اُسَرَاء
260 اِسْرَارًا
260اِسْرَارَهم
261 اِسْرَافًا
261 اِسْرَافَنا
260 اُسَرِّحْكنّ
260 اسْرَرْتُ
261 اَسْرَفَ
261 اَسْرَفُوا
56 اَسْرَهُم
260 اَسَرُّوا
260 اَسِرُّوا
260 اَسَرُّوه
56, 262 اَسْرٰى
56 اَسَسَ
56 اُسِسَ
322اسْطَاعُوا
56 اَسَفَ
56 اَسَفًا
56 اَسِفًا
477 اسْتَمْتَعَ
477 اسْتَمْتَعْتم
487 اسْتَمْسَكَ
271, 272 اسْتَمَعَ
272 اسْتَمِعْ
272اسْتَمَعُوه
500 اَسْتَنْبَأَ
501 اسْتَنْبَطَ
509 اسْتَنْسَخَ
515اسْتَنْصَرَه
523 اسْتَنْقَذَ
525 اسْتَنْكَحَهَا
526اسْتَنْكَفَ
526 اسْتَنْكَفُو
536 اسْتَهْزَأَ
536اسْتَهْزِئُوا
541 اسْتَهْوَتْه
278 اسْتَوَتْ
557 اسْتَوْفٰى
558 اسْتَوْقَدَ
278 اسْتَوَى
278 اسْتَوٰى
اسْتَوٰى عَلٰى ظَهْرِ
278
278 اسْتَوَيْتَ
278 اسْتَوَيْتم
566 اسْتَيْأَسَ
566اسْتَيْأَسُوا
568 اسْتَيْسَرَ
569 اسْتَيْقَنَ
363 اسْتِغْفَارُ
363 اسْتَغْفَرَ
363 اسْتَغْفِر
363 اسْتَغْفِرْه
363 اسْتَغْفِرُوا
363 اسْتَغْفِرُوه
363 اسْتَغْفِرِى
366 اسْتَغْنٰى
370 اسْتَفْتَحَ
370 اسْتَفْتَحُوا
371 اسْتَفْتٰى
376 اسْتَفَزَّ
376 اسْتَفْزِزْ
417 اسْتَقَامَ
417اسْتَقَامُوا
392 اسْتَقْدَمَ
395 اسْتَقَرَّ
398 اسْتَقْسَمَ
417 اسْتَقِمْ
417اسْتَقِيمُوا
456 اسْتَكَانَ
456اسْتَكَانُوا
423اسْتِكْبَارًا
423 اسْتَكْبَرَ
423 اسْتَكْبَرْتَ
423 اسْتَكْبَرْتُم
423 اسْتَكْبَرَ عَن
423 اسْتَكْبَرُوا
427 اسْتَكْثَرَ
427 اسْتَكْثَرْتُم

304 اضْلُبْ
304 اضْلِحْ
104 اَضْلَحَ
305 اَضْلِحُوا
57 اَضْلُّهَا
306 اضْلَوْهَا
306 اَضْلَى
307 اَضْنَاءٌ
307 اضْنَعْ
308 اَضْوَاتكم
308اَضْوَاتهم
57 اُضُولٌ
57 اُضُولهَا
307 اُضِيبُ
57 اَضِيلاً
315 اَضَاء
310 اَضْحَكَ
311 اضْرِبْ
311 اضْرِبُوا
311 اضْرِبُوه
311 اضْرِبُوهُنَّ
312 اضْطَرَّ
312 اضْطُرَّ
312 اضْطُرِرْتم
312 اضْعُفْ
313 اَضْغَانكم
313اَضْغَانهم
314 اَضَلَّ
314 اَضَلُّ
314 اَضَلَّانا
297 اَضْحَابِهم
298 اضَدَّعَ
57 اِضْرًا
301 اضْرِفْ
57 اِضْرَهم
57 اِصْرِي
309 اضْطَادَ
295 اضْطَبَرَ
295 اضْطَبِرْ
300 اضْطَرَخَ
303اضْطَفَاكِ
303 اضْطَفَاه
303 اضْطَفَى
303 اضْطَفَيْتُك
303 اضْطَفَيْنا
303 اضْطَفَيْناه
306 اضْطَلَى
307 اضْطَنَعَ
307 اضْطَنَعْتُك
302 اضْعَدَ
301 اَضْعَدَ
302 اضْغَر
303 اَضْفَاكم
302 اضْفَح
302 اضْفَحُوا
303 اضْفَرْ
57 اَضْل
305 اِضْلَاح
305 اِضْلَاحًا
305 اِضْلَاحِها
287 اَشُقَّ
287 اَشْقَقَ
288 اشْكُرْ
288 اَشْكُر
288 اشْكُرُوا
288 اَشْكُوا
289 اشْمَأَزَّ
289اشْمَأَزَّتْ
289 اَشْمَتَ
290 اَشْهَادٌ
290 اشْهَدْ
291 اُشْهِدُ
290 اشْهَدُوا
291 اشْهِدُوا
291 اَشْهُر
293 اَشْيَاءَ
293 اَشْيَاءَهم
307 اَصَابَتْه
307 اَصَابَتْهم
307 اَصَابَك
307 اَصَابَكم
307 اَصَابَه
307 اَصَابَها
307 اَصَابَهم
296 اَصْبُ
307 اَصْبَتم
295 اصْبِرْ
295 اصْبِرُوا
307اَصْبَنَاهم
296, 297اَصْحَاب
284 اشْتَرَوا
284 اشْتَرَى
286 اشْتَعَلَ
289 اَشْتَمَلَتْ
291 اِشْتِهَاءَ
291 اشْتَهَتْ
291 اشْتَهَى
282 اَشَدَّ
281 اَشَدُّ
282 اَشِدَّاءُ
281 اشْدُدْ
282 اَشُدَّكم
56 اَشِرّ
283 اشْرَاطٌ
283 اشْرَاطُهَا
284 اِشْرَاكًا
282 اشْرَبُوا
282 اُشْرِبُوا
282 اشْرَبِي
282 اشْرَحْ
284 اَشْرَكَ
284 اُشْرِك
284 اَشْرَكْت
284 اَشْرَكْتم
284 اَشْرَكْتمُونِ
284 اَشْرَكْنَا
284 اَشْرِكْه
284 اَشْرَكُوا
285 اَشْعَارِها
287 اشْقَّ

373 افْتَدىٰ
376 اِفْتِرَاءً
376 افْتَرَاه
376 افْتَرىٰ
376 افْتَرَيْتُه
376 افْتَرَيْنا
375 اَفْرِغْ
374 اُفْرِغْ
377 اَفْسَدُوها
378 اَفْصَحُ
379 افْضىٰ
380 افْعَلْ
380 افْعَلُوا
57, 58 اَفَكَ
57 اُفِكَ
58 اِفْكٌ
58 اَفْكًا
58 اِفْكِهِم
58 اَفَلَ
58 اَفَلًا
58 اَفَلَتْ
58 اَفِلُون
58 اَفِلِين
97 اَفْنىٰ
383 اَفْوَاهٌ
382 افْوَجًا
383 اُفَوِّضُ
419 اِقَامَ
419 اِقَامَتِكم

338 اِعْرَاضُهم
338 اَعْرِضْ
340 اَعِزَّة
343 اعْصِى
344 اُعْطُوا
344 اعْظُم
345 اعْفُ
348 اعْلَمْ
348 اعْلَمُوا
353 اَعَمّ
352 اعْمَل
352 اعْمَلُوا
355 اُعِيدُوا
356 اُعِيذُها
367 اغْتَابَ
360 اغْتَرَفَ
361 اغْتَسَلَ
359 اغْدُوا
360 اُغْرِقُوا
361 اُغْشِيَتْ
362 اغْضُضْ
362 اغْفِرْ
364 اغْلَالٌ
364 اغْلُظْ
364 اَغْلِمَةٌ
365 اُغْنِى
57 اُفِّ
58 اَفَّاكٍ
369 اَفْتَحْ
373 افْتَدَتْ

330 اعْبُدُوا
330 اعْبُدُونى
330 اعْبُدُوه
331 اعْتَبَرَ
334 اعْتَدَّ
335 اعْتَدَوْا
335 اعْتَدٰى
335 اعْتَدَيْنا
337 اعْتَذَرَ
339 اعْتَرَاكَ
339 اعْتَرَفَ
339 اعْتَرَفُوا
340 اعْتَزَلَ
340 اعْتَزَلكم
340 اعْتَزَلهم
340 اعْتَزَلوكم
343 اعْتَصَمَ
343 اعْتَصَمُوا
343 اعْتَصِمُوا
352 اعْتَمَرَ
333 اَعْجَلَك
333 اعْجَمِىٌّ
334 اَعَدَّ
113 اَعْدَائِه
334 اُعِدَّتْ
334 اعْدِلُوا
334 اَعَدُّوا
334 اَعِدُّوا
336 اُعَذِّبُه
338 اِعْرَاضاً

314 اَضْلَلْتم
314 اَضْلَلْن
314 اَضَلَّنا
314 اَضَلَّنى
314 اَضَلَّه
314 اَضَلَّهم
314 اَضَلُّوا
314 اَضَلُّونا
315 اضْمُمْ
315 اُضِيعُ
323 اطَاقَ
316 اطْرَحُوه
317 اطْعِمُوا
318 اطْغٰى
318 اَطْغَيْتُه
318 اَطْفَأَ
318 اَطْفَأها
319 اطَّلِعُ
319 اَطَّلَعَ
319 اطَّلَعْتَ
319 اطمأنَّ
320 اطْمَأَنَّ
320 اطْمَأْنَنْتم
320 اطْمَأَنُّوا
320 اِطْمِئْنَانًا
320 اطْمِس
320 اَطْمَعُ
321 اطَّهَّرَ
321 اَطْوَارًا
330 اَعْبُد

275 الأسوَد
290 الأشْهَادُ
307 الأصْنَامَ
335 الأعْدَاء
339الأعرَاف
337 الأعْرَج
341 الأعْسَر
573 الأعلام
350 الأعْلَوْنَ
350 الأعْلَى
353 الأعْنَاب
354 الأعْنَاق
357 الأعْيُن
366 الأغْنِيَاء
57 الأفُق
424 الأكْبَر
433 الأكْرَمُ
445 الأكْمَام
445 الأكْمَهَ
445 الأكْمَهُ
473 الألْوَاح
479 الأمْثَال
497 الأمْوَال
500 الأنْبَاء
513 الأنْصَابُ
514 الأنْصَارُ
522 الأنْفَال
527 الأنْهَار
556 الأوْفَى
562 الأوْلَاد
434 أُكْرِهَ
434 أكْرَهْتَنَا
435 اكْشِفْ
437 اكْفُرْ
437 اكْفُرُوا
58 اَكَلَ
59 أُكُل
58, 59 اَكْلًا
443 أُكِلَمَ
58 اَكَلَه
59 أُكُلُه
59 أُكُلها
59 اَكْلِهِم
59 اَكِلُون
59 اَكِلِين
75 اٰل
80 الأبْتَرُ
488 الأبْرَار
47 الأبْيم
53 الأخْتَيْن
579الأخْدُودُ
190 الأخِلَّاءُ
227 الأرَاذِلُ
227 الأرَاذِلُونَ
225 الأرْحَام
248 الأزْوَاج
254 الأسْبَاط
579 الأسْفَلُ
273 الأسْماء
275 الأسْوَأ
407 اَقَلّ
413 اَقُلْ
407 اَقْلَامٌ
407 اَقْلَامَهم
407 اَقَلَّتْ
406 اَقْلَعَ
406 اَقْلِعِى
408 اقْنُتِى
409 اَقْنى
409 اَقْوَاتٌ
409 اَقْوَاتَها
415 اَقْوَال
413 اَقُول
451 اَلكُ
59 اَكَّالُون
59 اَكَّالِين
456 اكْتَالَ
456 اكْتَالُوا
425 اكْتُبْ
425 اكْتُبُهَا
434 اكْتَسَبَ
434 اكْتَسَبَتْ
434 اكْتَسَبْنَ
434 اكْتَسَبُوا
434 اِكْرَاه
434 اِكْرَاهَا
434 اِكْرَاهِهِنَّ
432 اَكْرَمَن
432 اَكْرِمِى
434 اَكْرَهَ
اَقَامَ وجْهَه للشَّئ 417
388 اقْتَتَل
388 اقْتَتَلُوا
388 اقْتَحَمَ
392 اقْتَدِهْ
392 اقْتَدى
394 اقْتَرَبَ
394 اقْتَرِبْ
394 اقْتَرَبَتِ
396 اقْتَرَفَ
387 اقْتُلْ
387 اقْتُلُوا
387 اقْتُلُوه
387 اقْتُلُوهم
392 اَقْدَامٌ
392 اَقْدَمُون
393 اقْذِ فِيه
393 اقْرَءُوا
393 اقْرَأْ
393 اَقْرَأ
394 اَقْرَبُ
394 اَقْرَبِهِم
398 اُقْسِمُ
399 اقْصِدْ
400 اَقْصى
401 اقْضُوا
404 اقْعُدُوا
404 اَقْفَالٌ
404 اَقْفَالُها

264 الاسفَل
264 الاسفَلين
269, 270 الاِسلام
273 الاسمُ
277 الاَسوَاق
122 الاشتِرَاءُ
56 الاَشِرُ
283 الاَشرَارُ
283 الاِشرَاق
288 الاَشقى
291 الاَشهُرُ
57 الاٰصَال
57 الاٰصَالِ
294 الاضبَاح
295 الاِضبَعُ
57 الاِضرُ
303 الاضغَاد
305 الاِصلَاحَ
308 الاَصوَات
318 الاطفَال
333 الاَعجَمينَ
337 الاَعرَاب
582 الاَعرَابُ
582 الاَعرَافُ
586 الاَعلى
353 الاعمى
364 الاغلَال
60 اٰلاف
57 الاٰفَاق
57 الاٰفُقُ
182 الاَخضَرُ
194 الاَخيَارُ
194 الاَخيَارِ
53 الاِدُّ
53 الاَدَاءُ
195 الاَدبَار
204 الاَدنى
53 الاَذَانُ
209 الاَذقَان
212 الاَذَلّ
212 الاَذَلّين
54 الاُذُن
54 الاَذى
55 الاَرَائِك
54 الاَرَبُ
54 الاِربَةُ
54 الاِربَةِ
152 الاَربَعَة
227 الاَرذَلُ
227 الاَرذَلُونَ
54 الاَرضَ
54, 575 الاَرضُ
55 الاَرضِ
55 الاَريكَةَ
56 الاِزفَة
246 الاَزلام
254 الاَسبَاط
56 الاِستَبرَقُ
56 الاَسرُ
56 الاُسطُورَةُ
124 الاَثوَابُ
47 الاُجَاجُ
127 الاَجدَاثُ
127 الاَجدَاثِ
131 الاَجسَامُ
48 الاَجَل
48 الاَجَلَين
148 الاَحَادِيثُ
145 الاَخبَارُ
152 الاَحزَاب
156 الاِحسَان
578 الاَحقَافُ
166 الاَحلَامِ
167 الاَحمَالُ
168 الاَحمَالِ
173 الاَحيَاءُ
52 الاَخ
52 الاَخُ
53 الاُخت
53 الاخته
579 الاُخدُودُ
176 الاُخدُودِ
51, 52 الاٰخِرُ
52 الاٰخِرَة
51 الاٰخِرَةُ
51 الاُخرى
51 الاٰخرين
52 الاٰخِرين
180 الاَخسَرين
182 الاَخضَر
567 الأيدِى
577 الأيكَت
577 الأيكَةُ
570 الأيمَانَ
432 الإكرَام
65 اَلَا
60 اِلَاَ
65 اَلاء
41 الاَبُ
41 الاَبُ
41 الاَبَدُ
86 الاَبرَار
86 الاَبرَص
86 الاَبرُص
41 الاِبريقُ
91 الاَبصَار
91 الاَبصَارُ
98 الاِبكَارِ
104 الاَبوَاب
41 الاَبوَان
41 الاَبوَين
106 الاَبيَضُ
113 الاَترَابُ
43, 115 الاتقى
560 الاَتقى
46 الاثَاثُ
46 الاَثَلُ
46 الاِثم
46 الاِثمُ
47 الاٰثِمين

84 البَذْو
84 البَذْوُ
82 البديع
86 البَرُّ
86 البِرُّ
85 البَرْد
149 البَرْدُ
86 البَرْزَخُ
86 البَرْقُ
87 البُرْهَانُ
85 البُرُوج
88 البَسْطِ
88 البَسْطَة
89 البَشَر
89 البَشَرَةُ
89 البُشْرى
89 البَشِيرُ
91 البَصَر
91 البَصَلَةُ
90 البَصِير
90 البَصِيرَةُ
91 البَطْشَة
92 البَطْشَةَ
92 البُطُون
93 البَعْث
95 البُعُولَةُ
93 البَعِيدِ
94 البَعِيرُ
96 البِغَاءِ
95 البِغَالَ

190 الأَيَامُ
76 الأَيَامى
77 الأيَةَ
76 الأَيْدُ
76 الأَيْدِ
76 الأَيْكَةُ
76 الأَيَمُ
71 الايمَان
570 الأَيْمَن
80 البأسَاء
80 البِئْر
80 البَائِس
104 البَاب
104 البَابُ
82 البَاخِع
84 البَادِ
84 البَادِي
84 البَارِئُ
92 البَاطِل
92 البَاطِنُ
97 البَاقِيَاتُ
97 البَاقِين
104 البَالُ
100 البَالِغَة
81 البِحَارُ
81 البَحْر
81 البَحْرَان
81 البَحْرَيْن
84 البُدْن
84 البَدَنَة

68 الأُمِّيِّينَ
75 الأن
73 الأنَام
526 الأنَامِل
500 الأنْبِيَاءَ
72 الأنْثى
72 الأُنْثَيَيْن
72 الأنْثَيَيْن
72 الإنْجِيل
72, 587 الإنْجِيلُ
72 الإنْس
72 الإنْسَان
587 الأنْصَارُ
518 الأنْعَامُ
73 الأنْف
522 الإنْفَاق
520 الأنْفُس
520 الأنْفُس
73 الإنْوُ
73 الانْئ
73 الانى
538 الأهِلَّة
75 الأوَّاهُ
542 الأوْتَاد
543 الاوْثَان
51 الاوَّل
51 الاوَّلُ
75 الأوَّلُون
562 الأوَّلَيَانِ
75 الأوَّلِين

58 الإفْكُ
58 الأفِلِينَ
415 الأقَاوِيل
392 الأقْدَام
392 الأقْدَمُون
394 الأقْرَبُون
394 الأقْرَبِين
400 الأقْصَا
59 الأكُلُ
60 الإلَّ
59 الألاف
458 الألْبَاب
60 الألِهَة
60 الأليم
70 الأمَانَاتِ
70 الأمَانَة
66 الأمْتُ
71 الأمَةُ
66 الأمَدُ
136 الأمْرُ
66 الأمِرُون
67 الأمَلُ
491 الإمْلاقُ
68 الأمَم
70 الأمْن
70 الأمْنُ
496 الأمْوَاتُ
67 الأمُور
68 الأمِّيَّ
70 الأمِين

التَّوْبَةُ 513
التَّوْرَاةُ 118, 577
الَّتِى 59, 520
التِّينُ 118
الثَّابِتِ 119
الثَّاقِب 120
الثَّالِثُ 122
الثَّالِثَةُ 122
الثَّانِى 123
الثَّاوِر 124
الثُّبَةُ 120
الثَّرٰى 120
الثُّعْبَانُ 120
الثِّقَالَ 121
الثَّلَاثُ 122
الثَّلَاثَة 122
الثَّلَاثَةِ 122
الثُّلُثُ 122
الثُّلُثَان 122
الثَّمَانُونَ 123
الثَّمَانِى 123
الثَّمَرُ 122
الثَّمَرَات 122
الثُّمُنُ 123
الثَّوَاب 124
الثَّوَابُ 124
الثَّوْابُ 124
الثِّيَابُ 124
الثِّيَابَاتُ 124
الثَّيِّبُ 124

التَّعَفُّفِ 345
التَّغَابُن 358
التَّغَابُنُ 358
التَّفَاخُرُ 372
الْتَفَّتِ 466
التَّفَتُ 115
التَّفْسِيرُ 377
الْتَقَتَا 469
الْتَقَطَ 467
الْتَقَمَ 467
التقوى 115
الَتَّقْوٰى 560
الْتَقٰى 469
الْتَقَى 469
الْتَقَيْتم 469
التَّكَاثُرُ 428
التَّلَاقِ 470
التَّلَاقِى 470
التَّمَاثِيلُ 479
الْتَمَسَ 471
التَّنَادِ 504, 570
اَلْتَنَاهم 59
التَّنَاوُشُ 529, 530
التَّنُّورَ 116
التَّنُّورُ 116
التَّهْلُكَةِ 538
التَّوَّاب 117
التَّوَّابِينَ 118
التَّوْب 117
التَّوْبَة 117

البَيْتُ الحَرامُ 577
البَيْتُ المُحَرَّمُ 151, 577
البَيْتُ المَعْمُورُ 577
البَيْع 106
البِيَع 106
البَيِّنَات 107
البينة 107
البُيُوت 105
اَلَتَ 59
التَّائِبُون 117
التَّابِعِين 111
التَّابُوتُ 110
التَّارَةُ 118
التَّبَسُّمُ 88
التَّبْيِيتُ 105
التِّجَارَةُ 112
التَّحْوِيلُ 171
التَّذْكِرَةِ 211
التَّرَائِبُ 113
التُّرَاث 548
التَّرَاضِى 232
التَّرَاقِى 113, 235
التَّرَاقِىَ 113, 235
التِّرْبُ 113
التَّرْقُوَةُ 113, 235
التَّرِيبة 113
التِّسْعُ 115
التَّسَقَ 551
التَّغَسُّ 115

البَغتُ 95
البُغْضُ 95
البَغْل 95
البَغْى 95
البَقَر 96
البَقَرُ 96
البُقْعَة 97
البَقْلُ 97
البُكَاءُ 98
البُكْرَةُ 97
البُكْمُ 98
البَلَاء 101
البِلَاد 98, 99
البلاغ 100
البَلَد 70, 98
البَلَدُ 98
البُلْدَان 98
البَلْدَة 98, 99
البِنَاءُ 102
البَنَات 102
البَنَانُ 101
البَنُون 101
البَنِينَ 102
البَهِيجُ 103
البَهِيمَةُ 103
البَوَار 104
البَيَانَ 108
البَيْتُ 105, 151, 331, 577, 582

160 الحَافِظُونَ
160 الحَافِظِين
163 الحَاقَّةُ
164 الحَاكِمِينَ
166 الحَامِدُون
168 الحَامِلُونَ
168 الحَامِلِينَ
145 الحَبُّ
144 الحُبُّ
145 الحِبَالُ
145 الحُبُكُ
145 الحُبُكِ
145 الحَبْلُ
145 الحَبِيكَةُ
145 الحَتْمُ
145 الحَثِيثُ
146 الحَجَّ
146 الحِجَابُ
146 الحِجَارَةُ
146 الحُجَّةُ
146 الحِجَجُ
146 الحَجَرَ
146 الحُجَرُ
147 الحِجْر
578 الحِجْرُ
146 الحُجُرَاتُ
146 الحُجُورُ
460 اَلْحَدَ
147 الحَدَبُ
148 الحُدُودُ
140 الجَهَازُ
140 الجَهْر
142 الجَوُّ
141 الجَوَابُ
126 الجَوَابِ
126 الجَوَابِى
141 الجَوَادُ
129 الجَوَارِ
128 الجَوَارِح
129 الْجَوارِى
578 الجُودِيُّ
141 الجُودِيِّ
142 الجُوعِ
142 الجَوْفُ
141 الجِيَادُ
143 الجَيْبُ
143 الجِيدُ
146 الحَاجَّ
169 الحَاجَةُ
147 الحَاجِزُ
460 اِلْحَادًا
150 الحَارِسُ
150 الحَارِضُ
154 الحَاسِدُ
156 الحَاصِبُ
158 الحَاضِرَةُ
460 اِلْحَافِّ
460 اِلْحَافًا
159 الحَافِدُ
160 الحَافِظَات
130 الجَزَاءُ
130 الجِزْيَة
131 الجَسَدُ
131 الجِسْمُ
131 الجِسْمِ
134 الجُفَاءُ
134 الجِفَانُ
134 الجَفْنَةُ
134 الجَلَاءَ
134 الجَلَالُ
134 الجَلْدَةُ
134 الجُلُودُ
137 الجَمُّ
135 الجَمْع
135 الجَمْعَانِ
136 الجُمُعَة
136 الجَمَلُ
136 الجَمِيلَ
138 الجِنُّ
139 الجَنَّات
137 الجَنْبِ
137 الجُنْب
138 الجَنَّة
578 الجَنَّتُ
139 الجَنَّتَيْنِ
138 الجُنْدُ
137 الجُنُوبُ
138 الجُنُودُ
138 الجُنُودِ
139 الجَنَى
126 الجَاثِم
141 الجَارِ
128 الجَارِحَةُ
140 الجَاهِلُ
140 الجَاهِلُون
140 الجَاهِلِيَّةِ
140 الجَاهِلِين
125 الجُبُّ
125 الجُبِّ
125 الجَبَّارُ
125 الجِبَالُ
125 الجِبْتُ
126 الجَبْهَةُ
126 الجَبِينُ
127 الجَحِيم
127, 578 الجَحِيمُ
127 الجِدَارُ
127 الجَدَثُ
127 الجُدَدُ
128 الجُذَاذُ
128 الجُذْوَةُ
128 الجُذُوعِ
128 الجَرَادَ
128 الجُرُزُ
128 الجُرُزِ
128 الجُرُفُ
128 الجُرُوحَ
128 الجُرُوحُ
129 الجُزْءُ
130 الجَزَاءَ

173 الحَيَوانُ
191 الخَائِضِينَ
193 الخَائِنِينَ
176 الخاتَمُ
176 الخِدَاعُ
179 الخَاسِئُ
180 الخَاسِرِين
180 الخَاشِعِين
182 الخَاطِئَةِ
182 الخَاطِئُون
182 الخَاطِئِين
185 الخَالِدُونَ
185 الخَالِدِينَ
185 الخَالِصُ
186 الخَالِقَةُ
186 الخَالِقِين
189 الخَالِقُ
189 الخَالِقُونَ
189 الخَالِقِينَ
190 الخالِيةِ
190 الخَامِدُ
190 الخَامِسَة
174 الخَبْءَ
174 الخَبْءُ
175 الخَبَائِثَ
174 الخَبَائِثُ
175 الخَبَالُ
175 الخَبَرُ
175 الخُبْزُ
174 الخَبِيث

166 الحِلْيَةِ
166 الحَلِيمُ
166 الحَمَأ
167 الحِمَارِ
166 الحَمْدُ
169 الحَمِيَّة
169 الحَمِيَّةُ
166 الحَمِيد
167 الحَمِيرَ
168 الحَمِيم
169 الحَنَاجِرُ
169 الحَنَانُ
169 الحِنْثِ
169 الحَنْجَرَةُ
169 الحَنِيذُ
169 الحَنِيفُ
578 الحَوَارِيُّون
170 الحَوَارِيِّين
578 الحَوَارِيِّينَ
171 الحَوَايَا
169 الحُوبُ
169 الحُوت
169 الحُوتُ
170 الحَوْلِ
172 الحَيّ
173 الحَيَاة
173 الحَيَاتُ
173 الحَيَاتِي
138 الحَيْفُ
172 الحِينُ

155 الحُسُومُ
156 الحَشْر
157 الحَصَادُ
157 الحَصْدُ
157 الحُصُونُ
157 الحَصِيدُ
157 الحَصِيدِ
158 الحَطَبُ
158 الحَطَب
159 الحِطَّةُ
159, 578 الحُطَمَة
159 الحَظُّ
159 الحَفَدَةُ
162 الحَقُّ
460 اَلْحَقَ
160 الحُقُبُ
160 الحِقْفُ
460 اَلْحِقْنِي
164 الحُكَّامِ
164 الحُكْم
164 الحُكْمُ
164 الحكمة
164 الحِكْمَة
164 الحَكِيم
165 الحَلَّافُ
151 الحَلَالُ
165 الحُلْقُومُ
166 الحُلُم
166 الحِلْمُ
166 الحِلْيَةُ

148 الحَدِيث
148 الحَدِيد
148 الحَدِيدُ
148 الحَدِيقَة
149 الحَرَ
149 الحَرُّ
149, 150 الحُرُّ
151 الحَرَام
151, 580, 581 الحَرَامُ
149 الحَرْب
149 الحَرَجُ
152 الحَرَمُ
152 الحُرُمُ
152 الحُرُمَاتُ
149 الحَرُورُ
150 الحَرِيقِ
152 الحِزْبُ
152 الحِزْبَيْن
152 الحَزَنَ
152 الحَزَنُ
152 الحُزْنِ
155 الحِسَانُ
154 الحَسَدُ
154 الحَسْرَةِ
155 الحَسَنُ
155 الحَسَنَات
155 الحَسَنَة
155 الحُسْنَى
155 الحُسْنَيَيْنِ

211 الذَّاكِرِين
208 الذُّبَابُ
211 الذَّكَر
211 الذَّكَرُ
210 الذِّكْر
211 الذُّكْرَانَ
210 الذِّكْرَى
211 الذُّكُورَ
212 الذُّلِّ
212 الذِّلَّةُ
212 الذَّنْب
43 الذَّنْبَ
213 الذَّهَبَ
79 الَّذُون
59, 79, 426 الَّذِى
79 الذَيْنِ
79 الَّذِين
576 الَّز
215 الرَّأْس
215 الرَّأْفَةُ
216 الرَّأْى
215 الرَّؤُف
217 الرُّؤْيَا
215 الرُّؤْيَاء
220 الرَّابِى
222 الرَّاجِفَة
224 الرَّاحِمِينَ
226 الرَّادِفَة
227 الرَّازِقُ
227 الرَّازِقِينَ
202 الدَّافِقُ
195 الدُّبُرَ
198 الدُّخَانُ
198 الدَّرَجَات
199 الدَّرْكُ
199 الدِّرْهَمُ
200 الدِّسَارُ
202 الدُّعَاء
202 الدِّفْءُ
203 الدَّكَّةُ
203 الدُّلُوكُ
204 الدَّمَ
204 الدَّمُ
204 الدِّمَاءَ
204 الدَّمْعُ
204 الدَّمْعِ
204, 205 الدُّنْيَا
205 الدِّهَاقُ
205 الدَّهْر
205 الدَّهْرُ
205 الدُّهْنُ
205 الدَّوَائِرَ
195 الدَّوَابّ
206 الدُّولَةُ
206 الدِّيَارِ
207 الدِّين
204 الدِّينَارُ
208 الذِّئْبُ
209 الذَّارِيَاتِ
211 الذَّاكِرَات
185 الخلُودِ
190 الخَمْر
190 الخُمُرُ
190 الخَمْسِينَ
191 الخَمْطُ
191 الخَنَازِير
191 الخَنَازِيرُ
579 الخَنَّاسُ
191 الخَنَّاسِ
191 الخِنْزِير
191 الخِنْزِيرُ
191 الخُنَّسِ
186 الخَوَالِف
192 الخَوْف
191 الخَوْفُ
194 الخِيَاطِ
194 الخِيَامِ
193 الخَيْر
194 الخَيْرُ
194 الخَيْرَات
194 الخِيَرَةُ
194 الخَيْط
194 الخَيْل
461 اَلَذُّ
195 الدَّأْبُ
195 الدَّابَّةُ
197 الدَّاخِلِين
205 الدَّار
202 الدَّاعِ
202 الدَّاعِى
175 الخَبِيثاتُ
174 الخَبِيثَةُ
175 الخَبِيثُونَ
174 الخَبِيثِين
175 الخَبِير
175 الخَتْمُ
176 الخِذْنُ
178 الخَرَّاص
178 الخَرَّاصُون
178 الخَرْدَلُ
179 الخُرْطُوم
178 الخُرْطُومُ
177 الخُرُوج
179 الخِزْى
180 الخُسْرَانُ
180 الخَشَبُ
180 الخُشُبُ
181 الخَشْيَةُ
181 الخَصَاصَةُ
181 الخِصَام
181 الخِصَامُ
182 الخَضِم
182 الخَضِرُ
183 الخِطَاب
183 الخَطْفَةَ
183 الخُطْوَةُ
189 الخَلَّاقُ
184 الخُلْد
186 الخُلَطَاءِ
189 الخَلْق

247 الزَّاهِدُ
247 الزَّاهِدُون
247الزَّاهِدِين
242 الزَّبَانِيَة
134, 242 الزَّبَدُ
242 الزَّبُر
242 الزَّبُور
580 الزَّبُورُ
242الزُّجَاجَة
243 الزَّحْفُ
243الزُّخْرُفُ
243 الزُّرَّاعَ
243 الزَّرْبِيَّة
243 الزَّرْع
244 الزَّفِيرُ
244 الزَّقُّوم
245 الزَّكَاة
246الزَّمْهَرِيرُ
246الزَّنْجَبِيلُ
246 الزَّنِيمُ
247 الزُّهْرَةُ
247 الزَّوْجُ
247الزَّوْجَيْن
248 الزُّور
248 الزَّيْتُون
250 الزِّينَة
279 السَّائِبَة
279 السَّائِحُونَ
252 السَّائِل
252 السَّائِلِينَ
235 الرَّقِيم
579 الرَّقِيمُ
237 الرُّكَامُ
236 الرَّكْبُ
236 الرِّكْزُ
236 الرَّكَع
237 الرَّمَادُ
237 الرُّمَّان
237 الرُّمَّانُ
237 الرُّمْحُ
237 الرَّمْزُ
237 الرَّمِيمُ
237 الرَّهْب
238 الرَّهْطُ
239 الرُّوح
579 الرُّوحُ
240 الرَّوْضَة
240 الرَّوْعُ
580 الرُّومُ
239 الرِّيَاح
239 الرِّيح
239 الرَّيْحَانُ
241 الرِّيشُ
241 الرِّيعُ
241 الرَّيْن
248 الزَّادُ
248 الزَّادِ
243 الزَّارِعُون
246 الزَّانِي
247 الزَّانِيَة
225 الرِّدْءُ
141 الرَّدِئُ
226 الرَّدْمُ
227 الرَّزَّاقُ
227 الرِّزْق
579 الرَّسّ
228 الرَّسُّ
228 الرَّسِّ
229 الرُّسُل
229 الرَّسُول
229 الرَّسُولَا
230 الرَّشَادُ
230 الرُّشْد
231 الرَّشِيدُ
231 الرَّصَدُ
231الرَّضَاعَة
233 الرِّعَاء
232 الرُّعْبَ
232 الرُّعْبُ
232 الرَّعْدُ
233 الرُّعُونَة
233 الرُّفَاتُ
233 الرَّفَثُ
234 الرِّفْدُ
234 الرَّفْرَفُ
234 الرَّفْرفة
235 الرَّقُّ
235 الرِّقَاب
234 الرَّقِيبَ
234 الرَّقِيبُ
228 الرَّاسِخُ
228 الرَّاسِخُون
231 الرَّاشِدُون
235 الرَّاقِي
236 الرَّاكِعُون
236الرَّاكِعِين
220 الرِّبَا
219الرَّبَّانِيُّونَ
406 الرَّبْط عَلَى
220 الرُّبعُ
220 الرَّتْقُ
223 الرَّجَا
223 الرَّجَاءُ
222 الرِّجَال
221 الرُّجْزَ
221 الرِّجْز
221 الرِّجْس
221 الرِّجْسُ
222 الرَّجْعِ
222 الرُّجْعَى
222 الرَّجْفَة
222 الرَّجُلِ
223 الرَّجْمُ
223 الرَّجِيم
223 الرِّحْلَةُ
224 الرَّحْمَة
224 الرَّحْمَةُ
225 الرَّحْمٰنُ
223 الرَّحِيقُ
224 الرَّحِيمُ

278 السّوىَ
275 السّيّئ
275 السّيّئات
275 السّيّئة
275 السّيّئة
279 السّيّارة
279 السّيْر
279 السّيْل
280 الشّأن
285 الشّاطِئ
286 الشّافِعين
288 الشّاكِرين
290 الشّاهِدين
142 الشّبَع
281 الشّتاء
281 الشّتاء
281 الشّجَر
281 الشّجَرة
281 الشّحّ
281 الشّحْم
281 الشّجيح
281 الشّديد
282 الشّرّ
283 الشّرّ
193 الشّرّ
282 الشّرَاب
282 الشّرْذِمَة
283 الشّرَط
283 الشّرْعَة
283 الشّرْقِيّ
266 السّكَن
267 السّكينَة
267 السّلاح
268 السّلاسِل
269 السّلام
269 السّلام
268 السّلْسِلَة
269 السّلَم
269 السّلْم
269 السّلْم
269 السّلْم
270 السّلْوى
272, 463 السّماء
271 السّمْع
272 السّمك
272 السّموات
272 السّموم
272 السّموم
271 السّميع
274 السّن
273 السّنْبلَة
274 السّنين
274 السّهْل
275 السّوْء
274 السّوء
274 السّوأى
275 السّوأى
164 السّورَة
السّورَة المُحْكَمَة 164
276 السّوْط
257 السّحْت
258 السّحَر
257 السّحْر
258 السّحَرَة
259 السّدْر
259 السّدْرَة
259 السّدُس
259 السّدّيْن
260 السّرّ
260 السّرّاء
261 السّرائِر
259 السّراج
136 السّراح
260 السّرادِق
259 السّربال
260 السّرْد
260 السّرْد
262 السّرْمَد
260 السّرور
551 السّعَة
263 السّعْي
263 السّعير
263, 580 السّعير
399 السّفر
264 السّفْلى
265 السّفَهاء
264 السّفينَة
264 السّفينَة
266 السّقَايَة
265 السّقْف
255 السّابِقون
256 السّاجِدين
275 السّاحَة
258 السّاحِر
258 السّاحِر
258 السّاحِرون
258 السّاحِل
258 السّاخِرين
261 السّارِق
261 السّارِقَة
262 السّارِقون
415 السّاعَة
277 السّاق
270 السّامِر
581 السّامِريّ
274 السّاهِرَة
253 السّبْت
254 السّبْط
254 السّبْع
254 السّبْع
254 السّبْعَة
254 السّبْعون
255 السّبْل
255 السّبيل
255 السّبيل
255 السّبيلا
256 السّجِل
257 السّجْن
256 السّجود
257 السّحاب

303 الصَّفَدُ
303 الصَّفْصَفُ
305 الصَّلَاة
304 الصُّلْب
304 الصُّلْحُ
305 الصَّلْدُ
305 الصَّلْصَال
305 الصَّلَواتِ
305 الصِّلِيُّ
306 الصُّمَّ
306 الصَّمَدُ
307 الصَّنَمُ
302 الصَّوَائِق
307 الصَّوابُ
308 الصَّوْتُ
308 الصُّور
308 الصُّوفُ
306 الصَّوْمَعَة
308 الصِّيَام
307 الصَّيِّبُ
309 الصَّيْحَة
309 الصَّيْدُ
309 الصَّيْصَة
309 الصَّيْفُ
309 الصَّيْف
310 الضَّأْن
314 الضَّالُّونَ
314 الضَّالِّين
315 الضَّامِرُ
310 الضَّبْحُ

294 الصَّبَاحُ
294 الصُّبْح
294 الصُّبْحُ
136, 295 الصَّبْرُ
295 الصِّبْغُ
296 الصَّبِيُّ
297 الصُّحُف
297 الصَّخْر
297 الصَّخْرُ
297 الصَّخْرَة
298 الصَّدْع
298 الصَّدَفَيْن
299 الصِّدْق
300 الصَّدَقَات
300 الصَّدَقَاتِ
298 الصُّدُور
298 الصَّدِيدُ
299 الصِّدِّيقُ
299 الصِّدِّيقُونَ
299 الصِّدِّيقِينَ
301 الصِّرَاط
300 الصَّرْحَ
300 الصَّرْحُ
301 الصَّرِيعُ
301 الصَّرِيم
302 الصَّغَارُ
303, 581 الصَّفَا
303 الصِّفَادُ
302 الصَّفْحَ
136 الصَّفْحُ

292 الشَّوْكَة
292 الشَّوْكَةُ
285 الشَّيَاطِين
293 الشَّيْبُ
552 الشَّيَةُ
293 الشَّيْخُ
285 الشَّيْطَان
285, 581 الشَّيْطَانُ
309 الصَّائِمَات
309 الصَّائِمِين
294 الصَّابِئُ
294 الصَّابِئُونَ
294 الصَّابِئِينَ
295 الصَّابِرَاتِ
295 الصَّابِرُون
295 الصَّابِرِين
296 الصَّاحِب
297 الصَّاخَّة
299 الصَّادِقَاتِ
299 الصَّادِقُونَ
299 الصَّادِقِين
302 الصَّاعِقَة
302 الصَّاغِرِينَ
303 الصَّافَّات
303 الصَّافِنَات
303 الصَّافِنَة
303 الصَّافُّونَ
304 الصَّالِحُ
304 الصَّالِحِين
306 الصَّامِتُ

284 الشِّرْكَ
285 الشَّطْءُ
285 الشَّطْرُ
285 الشِّعْرَ
285 الشُّعَرَاءُ
286, 581 الشِّعْرَى
286 الشُّغْل
287 الشَّفَا
286 الشَّفَاعَة
287 الشَّفَةُ
286 الشَّفْعِ
287 الشُّقَّة
262 الشَّقِيُّ
288 الشَّكُّ
288 الشَّكُورُ
289 الشَّمَائِل
289 الشِّمَالِ
289 الشَّمْس
289, 581 الشَّمْسُ
289 الشَّنَآنُ
289 الشِّهَابُ
291 الشَّهَادَة
290 الشَّهَدَاء
291 الشَّهْر
291 الشَّهْرُ
291 الشَّهَوَات
291 الشُّهُور
290 الشَّهِيدُ
292 الشَّوَاظُ
291 الشَّوْبُ

334 العَدْنُ
335 العَدُوُّ
335 العُدْوَان
336 العَذَاب
337 العُرْجُونُ
338, 433 العَرْش
582 العَرْشُ
339, 582 العَرِمُ
339 العَرِم
341 العِزَة
340 العِزَّة
341 العَزْم
340, 582 العُزَّى
340 العَزِيز
433 العَزِيزُ
341 العَسِرُ
341 العُسْر
341 العُسْرَة
341 العَسَلُ
342 العِشَاءِ
342 العِشَارُ
341 العَشَرُ
341 العَشْرُ
341 العَشْرَةُ
97 العَشِيُّ
342 العَشِيرُ
342 العَصْر
343 العَصْف
59 العَصْفُ
343 العِصْيَانَ

327 الظُّنُونَا
328 الظَّهِيرَةِ
330العَابِدُون
330 العَابِدِين
332 العَاجِلَةَ
335 العَادُون
335 العَادِيَات
333 العَادِّينَ
345 العَافِين
345 العَاقِبَة
347 العَاكِفُ
347 العَاكِفِين
349العَالِمُون
350 العَالَمِين
350 العَالِى
356 العَامُ
352العَامِلُون
352 العَامِلِين
329 العِبَاد
329 العَبْد
149 العَبْدُ
331 العَبْقَرِىُّ
331 العَتِيق
105, 331, 577, 582 العَتِيقُ
332 العِجْلِ
335 العَدَاوَة
334 العِدَّةُ
334 العَدَسُ
334 العَدْل

317 الطَّعَام
318 الطِّفْل
318 الطِّفْلُ
319 الطَّلّ
319 الطَّلَاق
319 الطَّلْحُ
321 الطَّوْدُ
321 الطُّور
582 الطُّورُ
322 الطُّوفَان
323 الطَّوْل
174 الطَّيِّبُ
323 الطَّيِّب
324 الطَّيِّبَات
324 الطَّيِّبُون
324 الطَّيْر
324 الطِّين
324 الطِّينُ
326 الظَّالِم
326 الظَّالِمُون
326الظَّالِمِين
327 الظَّانِّينَ
328 الظَّاهِرُ
325 الظَّعْنُ
325 الظِّلّ
325 الظِّلِّ
325 الظُّلَّة
327 الظُّلُمَات
327 الظُّمْآنُ
327 الظَّنّ

310 الضُّحى
310 الضِّدُّ
311 الضَّرُّ
311 الضُّرّ
311 الضَّرَّاء
311 الضَّرَرُ
312 الضَّعْفَاء
313 الضِّغْثُ
313 الضِّغْنُ
313 الضَّفَادِعَ
313 الضُّفْدَعُ
313 الضِّفْدِعُ
313 الضَّفْدَعَة
230 الضَّلَالُ
313 الضَّلَال
313 الضَّلَالَة
315 الضَّنْك
315 الضَّنِينُ
315 الضَّيْفُ
322 الطَّائِفَتَيْن
317 الطَّارِق
318 الطَّاغُوت
318 الطَّاغِية
318 الطَّاغِيَة
319 الطَّالِب
320 الطَّامَّة
316, 399 الطَّرْف
317 الطَّرِىُّ
317 الطَّرِيقُ
317 الطَّرِيقَة

366 الغَوْرُ
366 الغَىَ
230 الغَيُّ
367 الغَيْب
367 الغَيْث
368 الغَيْظ
368 الغَيْظُ
367 الغُيُوب
59 اَلَّفَ
59 اَلْف
369 الفِئَتَانِ
60 اَلْفَا
382 الفَائِزُون
369 الفَاتِحِين
372 الفَاحِشَة
377 الفَاسِقُون
377 الفَاسِقِين
378 الفَاصِلِين
381 الفَاكِهَةُ
59 اَلَّفَ بَيْنَهم
59 اَلَّفْتَ
370 الفَتَّاحُ
369 الفَتْح
371 الفِتْنَة
371 الفِتْيَانِه
371 الفِتْيه
371 الفَجُّ
372 الفُجَّار
372 الفَجْر
372 الفَجَرَة
366 الغَاوِى
367 الغَاوِين
358 الغَدَقُ
358 الغُدُوّ
97 الغُدْوَةُ
359 الغُرَاب
359 الغَرْبِيّ
359 الغَرْبِيَّةُ
360 الغُرُفَات
359, 360 الغُرْفَة
360 الغَرَقُ
359 الغَرُور
583 الغَرُورُ
359 الغُرُور
360 الغَزْلُ
361 الغَضْبُ
361 الغُصَّةُ
362 الغَضَبُ
362 الغِطَاءُ
363 الغَفَّار
363 الغَفُورُ
364 الغُلَامُ
364 الغُلْف
365 الغَمّ
365 الغَمَام
365 الغَمْرَةُ
365 الغَنَم
366 الغَنِىُّ
465 الْغَوْا
361 الغَوَاشِى
353 الغُمّى
352 الغَمِيقُ
353 الغِنَبُ
353 الغَنَتَ
354 الغَنْكَبُوتُ
354 الغَنْكَبُوتِ
465 الْغَنْهم
355 الغَهْد
355 الغِهْنُ
355 الغِوَجُ
356 الغَوْرَة
356 الغِير
356 الغِيرُ
357 الغُيُون
366 الغَائِط
366 الغَائِطُ
368 الغَائِطِ
358 الغَابِرِين
366 الغَار
366 الغَارُ
360 الغَارِمِين
360 الغَازِى
361 الغَاشِيَة
362 الغَافِرِين
363 الغَافِلَات
363 الغَافِلُون
363 الغَافِلِين
363 الغَالِبُون
364 الغَالِبِين
367 الغَاوُون
344 العِضَةُ
343 العَضُدُ
344 العِطْفُ
344 العِظَام
344 العَظْمُ
344 العَظِيم
345 العِفْرِيتُ
345 العَفْوَ
346 العِقَاب
345 العَقَبَة
345 العُقْبَى
346 العُقَد
347 العَقِيمَ
347 العَقِيمُ
347 العَلَقَة
347 العِلْم
349 العُلَمَاءُ
351 العَلِىّ
350 العُلَى
350 العُلْيَا
349 العَلِيم
351 العِمَاد
351 العِمَادُ
575 العِمَادِ
351 العُمُر
351 العُمُرُ
227 العُمْر
351 العُمْرَة
352 العَمَلُ
353 العَمَى

400 القَصَص
400 القُصْوٰى
400 القَضْبُ
402 القِطَ
402 القِطْر
403 القِطْف
403 القِطْمِيرُ
404 القُعُود
406 القَلَائِدَ
406 القَلْب
407 القَلَم
407 القَلَمُ
406 القُلُوب
407 القَمَر
407, 584 القَمَرُ
408 القُمَّلَ
408 القُمَّلُ
407 القَمِيصُ
402, 408 القَنَاطِير
402 القِنْطَارُ
409 القُنُوُ
409 القَهَّار
88 القَهْقَهَة
469 اُلْقُوا
404 القَوَاعِد
409 القُوتُ
409 القَوْس
415 القَوْل
414 القَوْلُ
421 القَوِىّ

389 القِدَّة
389 القَدْحُ
389 القَدْر
391 القُدُّوس
392 القَدِيم
127 القَدِيمُ
393 القُرْآن
584 القُرْآنُ
479 القُرْآنِ
584 القَرَار
395 القُرْبَانُ
394 القُرْبَةُ
394 القُرْبَى
395 القَرْحُ
395 القِرْدُ
395 القِرَدَة
396 القَرْضُ
396 القِرْطَاسُ
396 القُرُون
397, 584 القُرَى
397 القَرْيَة
397 القَرْيَتَيْن
397 القَرْيَه
419 القِسْتَاس
397 القِسْط
397 القِسْطُ
398 القِسْمَة
397 القِسِّيسُ
400 القِصَاص
399 القَصْرُ

382 الفَوْجُ
382 الفَوْزُ
383 الفُومِ
383 الفِيل
383, 583 الفِيلُ
60 اَلْفَيْن
416 القَائِلِين
417 القَائِمِين
409 القَابُ
466 اَلْقَابّ
389 القَادِرُون
396 القَارِعَة
398 القَاسِطُون
399 القَاسِيَة
400 القَاصِفُ
402 القَاضِيَة
409 القَاعُ
404 القَاعِدُون
404 القَاعِدِين
384 القَافُ
407 القَالِين
408 القَانِطِين
408 القَانِع
409 القَاهِرُ
384 القُبُور
388 القَتَال
387 القَتَرُ
388 القَتْل
388 القَتْلى
388 القِثَّاءُ

372 الفَحْشَاء
372 الفَحْشَاءُ
373 الفِرَارُ
375 الفِرَاقُ
373 الفَرْثُ
373 الفَرِجِين
373 الفَرْدُ
373 الفِرْدَوْسِ
373, 583 الفِرْدَوْس
374 الفَرْعُ
375 الفِرْق
374 الفَرِيضَة
375 الفَرِيقَيْنِ
376 الفَزَعُ
376 الفَسَاد
376 الفَسَدَت
377 الفُسُوق
378 الفِصَالُ
378 الفَصْل
378 الفِضَّة
379 الفَضْل
379 الفَظُّ
380 الفَقْرَ
380 الفُقَرَاء
380 الفَقِيرَ
381 الفَلَق
382 الفُلْك
382 الفَنَنُ
466 اَلْفَوْا
372 الفَوَاحِش

اَلَمْ 60, 215
المَأرُبَة 54
المَأوىٰ 75, 76
المُؤتَفِكَة 58
المُؤتُون 46
المُؤصَدة 57
المُؤَلَّفَة 59
المُؤمِنُ 71
المُؤمِنَاتِ 71
المُؤمِنُون 71
المُؤمِنِين 71
المَاءُ 497
المِائَةُ 476
المَاب 74
المَأرَبَة 54
المَاعُون 489
المَاكِرِين 490
المَال 497
المَالُ 497
المَاهِدُون 495
المُبَارَكَةِ 87
المُبتَلِين 101
المَبثُوث 81
المُبدِي 84
المُبَذِّرُون 84
المُبَذِّرِين 84
المُبَذِّرِين 84
المَبسُوس 87
المُبطِلُ 92
المُبطِلُون 92
الكَيْلُ 456
اللُّؤلُؤ 458
اللَّائِی 79
اللّٰاتَ 472
اللَّاتِی 79
اللَّاعِنُون 465
اللُّبُّ 458
اللَّتَانِ 79
اللِّحْيَةُ 461
اللذَانِ 79
اللَّذَانِ 79
اللَّذَيْنِ 79
اللِّسَانُ 462
اللَّطِيفُ 462
اللَّغْو 466
اللَّقَبُ 466
اللَّمْحُ 470
اللَّمَمَ 471
اللهَ 62, 396
اللهُ 60, 82, 104, 117, 258, 262, 576
اللَّهَب 471
اللَّهَبُ 471
اللَّهْو 472
اللَّوَامَةِ 473
اللَّوْحُ 473, 585
اللَّوْنُ 474
اللَّيْل 122, 475
الَمّ 576
الكَيْلُ 436
الكِفَاتُ 436
الكُفَّار 438
الكُفْر 438
الكَفَرة 438
الكُفُوُّ 436
الكَفُور 439
الكَلُّ 441
الكَلَالَةَ 441
الكَلْب 440
الكَلِمُ 445
الكِمُّ 445
الكُنَّس 446
الكُنَّسُ 446
الكَنُودٌ 445
الكَنُودُ 445
الكُنُوز 445
الكَهْف 446
الكَهْفٌ 585
الكَهْفُ 446
الكَهْفِ 579
الكُهْفِ 585
الكَهْلُ 446
الكَوَافِر 439
الكَوَاكِب 447
الكُوبُ 447
الكَوْثَرَ 428
الكَوْثَرُ 584
الكَوْكَبُ 447
الكَيْل 456
القُوٰى 421
القَيِّم 419
القَيُّمُ 419
القَيِّمَة 419
القَيُّوم 418
الكَأْسِ 422
الكَاظِمِين 435
الكَافِرُ 438
الكَافِرُون 438
الكَافِرِين 438
الكُبَر 424
الكُبْرٰى 424
الكِبْرِيَاءُ 424
الكَبِير 424
الكَبِيركم 424
الكِتَاب 426
الكِتَابَ 426
الكِتَابُ 584
الكَثِيبُ 427
الكَذَّابُ 431
الكَرْبُ 431
الكَرَّةَ 431
الكَرَّةُ 431
الكُرْسِيُّ 432, 584
الكَرِيم 433
الكَشْفُ 434
الكِشْفَة 434
الكَعْبَة 435
الكَعْبَةُ 584
الكَعْبَيْن 435

المُسْتَبِينُ 108
المُسْتَعَانُ 356
المُسْتَقْدِمِين 392
المُسْتَقَرّ 395
المُسْتَقَرُّ 395
المُسْتَقَرًّا 395
المُسْتَقِيم 419
المَسْجِد 256
المَسْجِدُ 151, 256, 400, 580, 584
المَسْجِدُ الحَرَامُ 151, 580
المَسْجُورُ 256
المُسَخَّر 259
المَسَدُ 485
المُسْرِفِينَ 261
المَسْغَبَة 263
المَسْكَنَة 267
المِسْكِين 267
المِسْكِينُ 267
المُسْلِمَات 270
المُسْلِمُون 270
المُسْلِمِينَ 270, 580
المُسَوِّمُ 277
المُسَوَّمَ 277
المُسَوَّمَة 277
المُسِيءُ 275
المَسِيح 485
المَسِيحُ 586
المُسْتَبِينُ 108
المَزِيدُ 249
المَسّ 486
المَسَاجِدَ 256
المَسَاقُ 276
المَسَاكِين 267
المُسَبِّحِينَ 253
المُسْتَبِينَ 108
المَزْأَةُ 96
المَرَاضِعَ 231
المَرَاضِعُ 231
المَرَاغِمُ 233
المَرَافِقِ 234
المَرَافِقُ 234
المُرْتَفَقُ 234
المَرْجَانُ 482
المُرْجِفُونَ 222
المُرْسَلُونَ 229
المُرْسَلِين 229
المِرْصَاد 231
المَرْضِيُّ 231
المَرْضَى 483
المَرْعَى 233
المَرْفُودُ 234
المَرْفُوع 234
المَرْوَة 586
المَرْوَةُ 586
المَرِيض 483
المُزَّمِّلُ 246
المُزْن 484
المُزْنُ 484
المَزِيدُ 249
المَسّ 486
المَسَاجِدَ 256
المَسَاقُ 276
المَسَاكِين 267
المُسَبِّحِينَ 253
المُسْتَبِينَ 108
المِئُونَ 141
المَجِيدُ 479
المَجِيدِ 479
المُحَافَظَةُ عَلَى 160
المِحَال 480
المِحَالُ 480
المُحْتَظِرُ 159
المِحْرَاب 149
المُحَرَّرُ 150
المُحَرَّم 151
المَحْرُوم 151
المُحْسِنِين 156
المَحْفُوظُ 585
المَحِيصُ 171
المَحِيضِ 171
المَخَاضُ 480
المُخْبِتُ 174
المُخْبِتُونَ 174
المُخْزِي 179
المُخَلَّفُونَ 186
المَخْمَصَةُ 190
المَدَائِن 481
المُدَّثِّرُ 196
المُدْحِضُونَ 196
المُدْحِضِينَ 196
المَدِينة 481
المَدِينَةُ 585
المُذَبْذَبُ 208
المَرْ 576
المَرْء 482
المُنْبِئُ 102
المُبِينُ 107, 108
المُتَرَدِّيَة 227
المُتْرَفُ 113
المُتَعَالِ 351
المُتَعَالِي 351
المُتَّقُون 560
المُتَّقِين 560
المُتَكَبِّر 423
المُتَكَبِّرِين 423
المُتَكَلِّفِين 441
المُتَلَقِّيَانِ 470
المُتَنَّى 473
المُتَوَكِّلُونَ 561
المُتَوَكِّلِينَ 561
المَتِينُ 478
المَثَابَةُ 124
المَثَانِي 123
المَثْبُورُ 119
المَثُلاتُ 479
المُثْلَى 479
المَثْنَاةُ 123
المُثْنِيَةُ 123
المَجَالِسِ 134
المَجْذُوذُ 128
المُجْرِمُ 129
المُجْرِمِين 129
المَجْلِسُ 134
المَجُوسَ 479
المَجُوسُ 479, 585

446 المَكْنُون
456 المِكْيَال
454 المَكِيدُون
491, 586 المَلأُ
491 المَلإِ
493 المَلائِكَة
458 المَلائِكَة
52 المِلَّة
493 المِلَّةِ
460 المَلْجَأُ
465 المَلْعُونة
470 المُلْقِين
458 المَلَك
493 المَلَكُ
492 المَلِك
492 المُلْك
458, 493 المَلَكَيْن
492 المُلُوكُ
496 المَمَات
173 المَمَاتُ
484 المُمْتَرِى
484 المُمْتَرِين
494 المَنّ
504 المُنَادِ
504 المُنَادِى
530 المَنَاصُ
494 المَنَّاعُ
522 المُنَافِقَاتُ
522 المُنَافِقُون
522 المُنَافِقِين
360 المُغْرَمُون
361 المَغْشِىَ
362 المَغْفِرَة
371 المَفْتُونُ
374 المَفَرُّ
377 المُفْسِدَ
377 المُفْسِدِين
381 المُفْلِحُون
381 المُفْلِحِين
384 المَقَابِرَ
418 المُقَامَة
384 المَقْبُوحُ
489 المَقْتُ
387 المُقْتِر
391 المُقَدَّس
588 المُقَدَّسُ
391 المُقَدَّسَة
394 المُقَرَّبُون
394 المُقَرَّبِين
398 المُقْسِطِين
408 المِقْمَعَةُ
408 المُقَنْطَرَة
421 المُقْوِين
419 المُقِيمِى
419 المُقِيمِين
491 المُكَاءُ
431 المُكَذِّبُون
431 المُكَذِّبِين
490 المَكْر
432 المُكْرَمِين
319 المَطْلُوبُ
320 المُطْمَئِنَّة
321 المُطَهَّرُون
321 المُطَهِّرِين
322 المُطَوِّعِين
337 المَعَاذِيرُ
337 المَعَارِج
331 المُعْتَبُ
331 المُعْتَبِين
335 المُعْتَدُون
335 المُعْتَدِين
337 المُعْتَرِى
337 المِعْذَارُ
337 المَعْذِرَةُ
337 المُعَذِّرُون
339 المَعْرُوف
489 المَعْز
489 المَعْزُ
346 المُعَقِّبُ
349 المَعْلُوم
351 المَعْمُور
356 المُعَوِّقُ
356 المُعَوِّقِينَ
489 المِعْى
366 المَغَارُ
359 المَغَارِب
359 المَغْرِب
359 المَغْرِبَيْنِ
360 المُغْرَقِين
360 المَغْرَم
280 المَشْأَمَة
283 المَشَارِق
487 المَشَجُ
281 المَشْحُون
281 المَشْحُونُ
283 المَشْرِقُ
283 المَشْرِقَيْن
284 المُشْرِكَاتِ
284 المُشْرِكِين
286 المَشْعَر
581 المَشْعَرُ
289 المِشْكَاةُ
487 المَشِيجُ
576 المَصّ
294 المِصْبَاحُ
487 المِصْرُ
305 المُصْلِح
305 المُصَلِّين
308 المُصَوِّرُ
309 المَصِيرُ
310 المَضَاجِع
310 المَضْجَعُ
312 المُضْطَرّ
488 المُضْغَة
487 المُضْغَةُ
314 المُضِلِّين
318 المُطَفِّفُ
318 المُطَفِّفِينَ
319 المَطْلِعُ
319 المُطَلَّقَات

504 النَّدَامَة
505 النَّذْر
505 النُّذر
505 النَّذِير
510 النِّسَاء
509 النَّسَبْ
509 النُّسُكْ
510 النَّسْلَ
510 النِّسْوَة
508 النسيء
508, 509 النَّسِيءُ
52 النَّشْأَةَ
511 النَّشْأَةُ
512 النُّشُورُ
515, 587 النَّصَارَى
513 النُّصُب
514 النَّصْرُ
515 النِّصْفُ
513 النَّصُوحُ
514 النَّصِيرُ
516 النُّطْفَة
515 النُّطْفَةُ
515 النَّطِيحَةُ
517 النُّعَاسَ
517 النُّعَاسُ
517 النَّعْلُ
518 النَّعَمُ
518 النَّعِمِ
518 النَّعْمَاءُ
517 النَّعْمَةِ

506 النَّازِعَاتِ
529 النَّاس
529 النَّاسُ
512 النَّاشِرَاتِ
512 النَّاشِطَاتِ
513 النَّاصِحِين
515 النَّاصِيَة
515 النَّاصِيَةُ
517 النَّاظِرِين
530 النَّاقَة
530 النَّاقَةُ
523 النَّاقُور
527 النَّاهُون
500 النَّبَأ
500 النُّبُوَّةَ
500 النَّبِيّ
500 النَّبِيُّون
500 النَّبِيِّين
502 النَّجَاة
501 النَّجْدُ
501 النَّجْدَيْن
501 النَّجْم
501, 502 النَّجْمُ
502 النُّجُومِ
503 النَّحْبُ
332 النَّخْل
504 النَّخْلُ
504 النَّخْلَة
504 النَّخِيل
504 النَّدُّ

550 المَوَازِينَ
564 المَوَالِيَ
496 المَوْت
496 المَوْتَةَ
496 المَوْتَى
497 المَوْجُ
549 المَوْرُودُ
551 المُوسِعِ
554 المَوْضُونَةُ
554 المَوْطِنُ
555 المَوْعِدَةُ
556 المَوْعِظَة
555 المَوْعُود
557 المُوفُونَ
557 المُوَفُّوهم
558 المُوقَدَةُ
558 المَوْقُوذَة
561 المَوْلُودِ
564 المَوْلَى
496 المَيِّتِ
172 المَيْتُ
497 المَيْتَة
543 المِيثَاقَ
550 المِيزَان
568 المَيْسِر
555 المِيعَاد
498 المَيْل
570 المَيْمَنَة
475 أَنَا
58, 587 النَّارُ

530 المَنَامِ
517 المُنْتَظِرِين
528, 580 المُنْتَهَى
191 المُنْخَنِقَةُ
508 المُنْزِلُون
508 المُنْزِلِين
511 المُنْشَآتُ
511 المُنْشِئُون
517 المُنْظَرِينَ
522 المُنْفِقِينَ
521 المَنْفُوشِ
525 المُنْكَر
525 المُنْكَرُ
526 المِنْهَاجُ
494 المَنُون
529 المُنِير
587 المُهَاجِرُون
587 المُهَاجِرِين
495 المِهَادُ
535 المُهْتَد
535 المُهْتَدُون
535 المُهْتَدِى
535 المُهْتَدِين
495 المَهْد
538 المَهْلِكِهِم
541 المَهِيلُ
539 المُهَيْمِنُ
542 المَوْءُدَةُ
542 المَوْءُودَةُ
542 المَوْئِلُ

546 الوَدُودُ
549 الوِرْدُ
549 الوَرِيدِ
550 الوَزْن
550 الوَزْنُ
551 الوُسْطىٰ
588 الوَسْوَاسُ
552 الوَسْوَاسِ
551 الوَسِيلَةَ
551 الوَسِيلَةُ
553 الوَصِيَّةِ
552 الوَصِيدُ
554 الوَطَرُ
555 الوَعْد
555 الوَعِيد
60 اُلُوفٌ
556 الوَفْدُ
558 الوَقْتِ
558 الوِقْرُ
558 الوَقُودِ
560 الوَكِيلُ
562 الوِلْدَانِ
564 الوَلِيَ
75 الُولٰى
561 الوَلِيجَةُ
565 الوَهَّابُ
565 الوَهَّاجُ
565 الوَيْلُ
43 الى
121, 216 اِلٰى
391, 584, 588 الوَادِ
547 الوَادِى
548 الوَارِثِ
548 الوَارِثُون
548 الوَارِثِين
551 الوَاسِعُ
552 الوَاصِبُ
556 الوَاعِظِين
559 الوَاقِعَة
561 الوَالِدَاتُ
561 الوَالِدَانِ
561, 562 الوَالِدَيْنِ
474 اَلْوَانٌ
474 اَلْوَانِكم
474 اَلْوَانُه
474 اَلْوَانُها
542 الوَبَرُ
286 الوَتْرِ
542 الوَتْرِ
543 الوَتِينَ
543 الوَتِينُ
543 الوَثَاقَ
543 الوُثْقٰى
543 الوَثَنُ
545 الوُجُوه
545 الوَحْشُ
545 الوُحُوشُ
547 الوَذْقَ
547 الوَذْقُ
60 اَلْهَتكم
60 اَلْهَتنا
60 اَلْهَتهم
60 اَلْهَتِى
136 الهَجْرُ
532 الهَدُّ
533 الهُدْهُدَ
533 الهُدْهُدُ
536 الهَدٰى
165 الهَدْىُ
536 الهَرَبُ
537 الهَزْلُ
537 الهَشِيمُ
60 اِلٰهك
60 اَلْهكم
472 اَلْهَمَ
539 الهَمْسُ
539 الهَمْسُ
60 اَلْهُنَا
60 اِلٰهَه
540 الهُونِ
540 الهَوٰى
472 اَلْهٰى
472 اَلْهٰيكم
541 الهِيمِ
60 اِلٰهَيْنِ
65 اَلْوَا
542 الوَاتِدُ
473 الوَاحِ
51, 545 الوَاحِد
518 النَّعِيم
587 النَّعِيمُ
518 النَّفَّاثَاتُ
519 النَّفَّاثَاتِ
518 النَّفَّاثَةُ
522 النِّفَاق
473 النَّفْسُ
520 النُّفُوسُ
523 النَّقْبُ
524 النَّقْعُ
525 النِّكَاحُ
525 النِّكَاحَ
525 النَّكِدُ
526 النُّمْرُقَةُ
526 النَّمْلِ
526 النَّمِيمُ
527 النَّهَار
527 النَّهَرُ
528 النُّهٰى
530 النَّوَاةُ
530 النَّوْمَ
530 النُّونُ
530 النُّونِ
530 النَّوٰى
60 اِلٰه
60 اِلٰهًا
538 الهَالِكِين
532 الهَبَاءُ
60 اِلٰهَة
60 اَلْهَتك

493 اَمَلَّ
67 اَمَلًا
492 اَمْلِكْ
493 اَمْلٰی
493 اُمْلِی
68 اُمَم
68 اُمَمٌ
68 اُمَمًا
68 اَمِنَ
69 اٰمَنَ
70 اٰمِنْ
68, 70 اَمْنًا
69 اَمَنًا
70 اٰمِنًا
494 اِمْنَاءَ
68, 70 اَمَنَة
69 اٰمَنَتْ
69 اٰمَنْتُ
70 اٰمِنَةً
68 اَمِنْتم
69 اٰمَنْتم
69 اٰمَنُكم
69 اٰمَنَهم
70 اٰمِنُوا
70 اٰمِنُون
495 اُمْنِيَّته
70 اٰمِنِين
68 اُمّه
68 اُمِّهَا
68 اُمَّهَاتُ
70 اَمَانَاتِكم
495 اَمَانِیَ
495 اَمَانِیُّ
495 اَمَانِيّهم
68 اُمَّة
66 اَمْتًا
498 اِمْتَاز
498 اِمْتَازوا
480 اِمْتَحَنَ
484 اِمْتَرٰی
68 اُمَّتُكم
491 اِمْتَلَأْتِ
478 اَمْثَال
478 اَمْثَالٌ
478 اَمْثَالُهم
66 اَمَدًا
481 اَمْدَدْنَاكم
481 اَمَدَّكم
66 اَمَرَ
483 اَمَرُّ
482 اِمْرَأَ
170 اِمْرَأَةٌ
482 اِمْرَأَتَانِ
482 اِمْرَأَتك
482 اِمْرَأَته
482 اِمْرَأَتِی
482 اِمْرَأَتَيْن
482 اِمْرَأَتَيْنِ
482 اِمْرَقٌ
67 اَمْرًا
67 اِمْرًا
104 اِمْرَاَةٌ بُورٌ
482 اِمْرَة
66 اُمِرْتَ
66 اُمِرْتُ
66 اَمَرْتُك
66 اَمَرْتَنی
66 اَمَرَكم
67 اَمْركم
66 اَمَرَنَا
66 اَمَرَنَا
67 اَمْرنا
66 اُمِرْنا
66 اَمَرَه
67 اَمْره
66 اُمِرْه
67 اَمْرهَا
66 اَمَرَهم
67 اَمْرهم
66 اَمَرُوا
66 اُمِرُوا
66 اُمِرُون
67 اَمْرِی
482 اِمْرِیءٍ
67 اَمْس
484 اِمْسَحُوا
487 اِمْشُوا
488 اِمْضُوا
488 اِمْطِرَتْ
490 اِمْكُثُوا
67 اَمْهِل
66 اَمْهِلُوا
67 اَمْهِلُوهم
66 اَمْهَلَنی
66 اَمْهَلَنَا
66 اَمْهَلَهم
66 اَمْهَلَهُنَّ
66 اَمْهَلَهُ
66 اَمْهَلَهَا
66 اَمْهَلَهُمَا
66 اَمْهَلَهُم
66 اَمْهَلَهُنَّ
66 اَمْهَلُوا
66 اَمْهَلُوهُنَّ
66 اَمْهَلُوهُ
66 اَمْهَلُوهَا
66 اَمْهَلُوهُمَا
66 اَمْهَلُوهُم
66 اَمْهَلُوهُنَّ
66 اَمْهِلُوا
66 اَمْهِلُوهُنَّ
66 اَمْهِلُوهُ
66 اَمْهِلُوهَا
66 اَمْهِلُوهُمَا
66 اَمْهِلُوهُم
66 اَمْهِلُوهُنَّ
66 اَمْهِلِی
66 اَمْهِلِيهِنَّ
66 اَمْهِلِيهِ
66 اَمْهِلِيهَا
66 اَمْهِلِيهِمَا
66 اَمْهِلِيهِم
66 اَمْهِلِيهِنَّ
66 اَمْهِلْ
66 اَمْهِلْنَ
66 اَمْهِلْهُنَّ
66 اَمْهِلْهُ
66 اَمْهِلْهَا
66 اَمْهِلْهُمَا
66 اَمْهِلْهُم
66 اَمْهِلْهُنَّ
66 اَمْهِلْنِی
66 اَمْهِلْنِيهِنَّ
66 اَمْهِلْنِيهِ
66 اَمْهِلْنِيهَا
66 اَمْهِلْنِيهِمَا
66 اَمْهِلْنِيهِم
66 اَمْهِلْنِيهِنَّ
66 اَمْهِلْنِی
66 اَمْهِلْنِيهِنَّ
66 اَمْهِلْنِيهِ
66 اَمْهِلْنِيهَا
66 اَمْهِلْنِيهِمَا
66 اَمْهِلْنِيهِم
66 اَمْهِلْنِيهِنَّ
66 اَمْهِلْنَا
66 اَمْهِلْنَاهُنَّ
66 اَمْهِلْنَاهُ
66 اَمْهِلْنَاهَا
66 اَمْهِلْنَاهُمَا
66 اَمْهِلْنَاهُم
66 اَمْهِلْنَاهُنَّ
66 اَمْهِلُونَا
66 اَمْهِلُونَاهُنَّ
66 اَمْهِلُونَاهُ
66 اَمْهِلُونَاهَا
66 اَمْهِلُونَاهُمَا
66 اَمْهِلُونَاهُم
66 اَمْهِلُونَاهُنَّ
66 اَمْهِلُونِی
66 اَمْهِلُونِيهِنَّ
66 اَمْهِلُونِيهِ
66 اَمْهِلُونِيهَا
66 اَمْهِلُونِيهِمَا
66 اَمْهِلُونِيهِم
66 اَمْهِلُونِيهِنَّ
66 اَمْهِلُونَا
66 اَمْهِلُونَاهُنَّ
66 اَمْهِلُونَاهُ
66 اَمْهِلُونَاهَا
66 اَمْهِلُونَاهُمَا
66 اَمْهِلُونَاهُم
66 اَمْهِلُونَاهُنَّ
66 اَمْهِلُونَ
66 اَمْهِلُونَهُنَّ
66 اَمْهِلُونَهُ
66 اَمْهِلُونَهَا
66 اَمْهِلُونَهُمَا
66 اَمْهِلُونَهُم
66 اَمْهِلُونَهُنَّ
66 اَمْهِلِينَ
66 اَمْهِلِينَهُنَّ
66 اَمْهِلِينَهُ
66 اَمْهِلِينَهَا
66 اَمْهِلِينَهُمَا
66 اَمْهِلِينَهُم
66 اَمْهِلِينَهُنَّ
66 اَمْهِلْنَ
66 اَمْهِلْنَهُنَّ
66 اَمْهِلْنَهُ
66 اَمْهِلْنَهَا
66 اَمْهِلْنَهُمَا
66 اَمْهِلْنَهُم
66 اَمْهِلْنَهُنَّ
66 اَمْهَلْتُ
66 اَمْهَلْتُهُنَّ
66 اَمْهَلْتُهُ
66 اَمْهَلْتُهَا
66 اَمْهَلْتُهُمَا
66 اَمْهَلْتُهُم
66 اَمْهَلْتُهُنَّ
66 اَمْهَلْتُمْ
66 اَمْهَلْتُمُوهُنَّ
66 اَمْهَلْتُمُوهُ
66 اَمْهَلْتُمُوهَا
66 اَمْهَلْتُمُوهُمَا
66 اَمْهَلْتُمُوهُم
66 اَمْهَلْتُمُوهُنَّ
66 اَمْهَلْتُنَّ
66 اَمْهَلْتُنَّهُنَّ
66 اَمْهَلْتُنَّهُ
66 اَمْهَلْتُنَّهَا
66 اَمْهَلْتُنَّهُمَا
66 اَمْهَلْتُنَّهُم
66 اَمْهَلْتُنَّهُنَّ
66 اَمْهَلْتُ
66 اَمْهَلْتُهُنَّ
66 اَمْهَلْتُهُ
66 اَمْهَلْتُهَا
66 اَمْهَلْتُهُمَا
66 اَمْهَلْتُهُم
66 اَمْهَلْتُهُنَّ
66 اَمْهَلْنَا
66 اَمْهَلْنَاهُنَّ
66 اَمْهَلْنَاهُ
66 اَمْهَلْنَاهَا
66 اَمْهَلْنَاهُمَا
66 اَمْهَلْنَاهُم
66 اَمْهَلْنَاهُنَّ
66 اَمْهَلُوا
66 اَمْهَلُوهُنَّ
66 اَمْهَلُوهُ
66 اَمْهَلُوهَا
66 اَمْهَلُوهُمَا
66 اَمْهَلُوهُم
66 اَمْهَلُوهُنَّ
66 اَمْهَلُونَ
66 اَمْهَلُونَهُنَّ
66 اَمْهَلُونَهُ
66 اَمْهَلُونَهَا
66 اَمْهَلُونَهُمَا
66 اَمْهَلُونَهُم
66 اَمْهَلُونَهُنَّ
66 اَمْهَلِينَ
66 اَمْهَلِينَهُنَّ
66 اَمْهَلِينَهُ
66 اَمْهَلِينَهَا
66 اَمْهَلِينَهُمَا
66 اَمْهَلِينَهُم
66 اَمْهَلِينَهُنَّ
66 اَمْهَلْنَ
66 اَمْهَلْنَهُنَّ
66 اَمْهَلْنَهُ
66 اَمْهَلْنَهَا
66 اَمْهَلْنَهُمَا
66 اَمْهَلْنَهُم
66 اَمْهَلْنَهُنَّ
66 اَمْهَلْ
66 اَمْهَلْنَ
66 اَمْهَلْهُنَّ
66 اَمْهَلْهُ
66 اَمْهَلْهَا
66 اَمْهَلْهُمَا
66 اَمْهَلْهُم
66 اَمْهَلْهُنَّ
66 اَمْهَلْنِی
66 اَمْهَلْنِيهِنَّ
66 اَمْهَلْنِيهِ
66 اَمْهَلْنِيهَا
66 اَمْهَلْنِيهِمَا
66 اَمْهَلْنِيهِم
66 اَمْهَلْنِيهِنَّ
66 اَمْهَلْنِی
66 اَمْهَلْنِيهِنَّ
66 اَمْهَلْنِيهِ
66 اَمْهَلْنِيهَا
66 اَمْهَلْنِيهِمَا
66 اَمْهَلْنِيهِم
66 اَمْهَلْنِيهِنَّ
66 اَمْهَلْنَا
66 اَمْهَلْنَاهُنَّ
66 اَمْهَلْنَاهُ
66 اَمْهَلْنَاهَا
66 اَمْهَلْنَاهُمَا
66 اَمْهَلْنَاهُم
66 اَمْهَلْنَاهُنَّ
66 اَمْهَلُونَا
66 اَمْهَلُونَاهُنَّ
66 اَمْهَلُونَاهُ
66 اَمْهَلُونَاهَا
66 اَمْهَلُونَاهُمَا
66 اَمْهَلُونَاهُم
66 اَمْهَلُونَاهُنَّ
66 اَمْهَلُونِی
66 اَمْهَلُونِيهِنَّ
66 اَمْهَلُونِيهِ
66 اَمْهَلُونِيهَا
66 اَمْهَلُونِيهِمَا
66 اَمْهَلُونِيهِم
66 اَمْهَلُونِيهِ

400 انْقَضَّ
405 انْقَلَبَ
405 انْقَلَبْتُم
انْقَلَبَ عَلٰى عَقِبَيْهِ 405
405 انْقَلَبُوا
428 انْكَدَرَ
428 انْكَدَرَتْ
525 اَنْكَرَ
540 انْهَارَ
527 اَنْهَارٌ
527 انْهُرْ
73 اَنًى
73 اَنًى
528 اُنِيبُ
528 اَنِيبُوا
73 اٰنِيَة
73 اٰنِيَةٌ
73 اٰنِيه
73 اَهَالِ
532 اهْبِطْ
532 اهْبِطَا
532 اهْبِطُوا
535 اهْتَدَوْا
535 اهْتَدٰى
535 اهْتَدٰى
535 اهْتَدَيْتم
537 اهْتَزَّ
537 اهْتَزَّتْ
534 اهْدِنا
287 انْشَقَّت
513 انْصَتَ
513 اَنْصَحُ
301 انْصَرَفَ
301 انْصَرَفُوا
514 انْصُرْنا
514 انْصُرْنى
514 انْصُرُوا
319 انْطَلَقَ
319 انْطَلَقْتم
319 انْطَلِقُوا
517 انْظَرَ
516 اَنْظُرْ
517 انْظُرْنا
517 انْظُرُوا
517 انْظُرُونا
517 انْظُرِى
518 اَنْعَامٌ
73 اِنَّمَا
519 انْفُخُوا
519 انْفُذُوا
519 انْفِرُوا
378 انْفِصَامٌ
378 انْفَضَّ
378 انْفَضُّوا
379 انْفَطَرَ
379 انْفَطَرَتْ
381 انْفَلَقَ
523 انْقُصْ
514 انْتَصَرَ
515 انْتَصَرُوا
517 انْتَظَرَ
517 انْتَظِرْ
517 انْتَظِرُوا
524 اِنْتِقَامٍ
524 انْتَقَمَ
527 انْتَهَوْا
527 انْتَهُوا
527 انْتَهٰى
72 اُنْثَيَيْنِ
502 اَنْجٰى
503 انْحَرْ
505 اُنْذِرَ
505 اُنْذِركم
505 اُنْذِرُوا
508 اُنْزِلَ
508 اُنْزِلَتْ
508 اَنْزِلْنِى
72 اِنْس
72 اَنَسَ
511 اَنَسًا
72 اِنْسَان
72 اَنَسْتُ
72 اَنَسْتُم
267 انْسَلَخَ
72 اِنْسِيًّا
511 اِنْشَاءَ
512 انْشُزُوا
287 انْشَقَّ
68 اُمَّهَاتٌ
68 اُمَّهَاتُ
68 اُمَّهَاتكم
68 اُمَّهاتهم
67 اُمُورٌ
67 اُمُّون
68 اُمِّى
496 اُمِيتُ
67, 68 اٰمِين
68 اُمِّيُّونَ
68 اُمِّيِّين
73 اٰنٍ
73 اٰناء
73 اٰنَاءَاللَّيْل
72 اِنَاثًا
72 اُنَاس
72 اَنَاسِىَّ
72 اَنَاسِىُّ
73 اِنَاه
499 اَنْبَأَ
499 اَنْبَأْك
499 اُنَبِّئُكم
500 اَنْبَتَ
81 انْبَجَسَ
93 انْبِعَاثِهم
93 انْبَعَثَ
96 انْبَغٰى
501 انْتَبَذَتْ
501 انْتَشَرَت
512 انْتَشَرَ

79 اِيَّاهم
79 اِيَّایَ
76 اٰيَة
46 اِيتَاء
77 اٰيتُك
78 اَيَّتُهَا
77 اٰيَتَيْن
76 اَيَّدَ
76 اَيَّدتُك
76 اَيَّدَك
76 اَيَّدَكُم
76 اَيَّدْنا
76 اَيَّدْناه
76 اَيَّدَه
76 اَيَّدَهم
78 اَيّكم
59 اِيلَافِهِم
78 اَيَّمَا
70 اِيمَان
71 اِيمَانًا
71 اِيمَانكم
71 اِيمَانَه
71 اِيمَانهَا
71 اِيمَانهم
76 اَيْنَ
78 اَيُّنَا
76 اَيْنَمَا
78 اَيُّهَا
78 اَيُّهم
75 اُولَات
168 اُولٰاتُ
75 اُولَاهم
75 اُولَاهما
561 اَوْلَجَ
52 اَوَّلُهم
75 اُولُو
458 اُولُوا
75 اُولى
75 اَوَّلِين
76 اَوَوْا
75 اَوىٰ
75 اٰوِي
75 اٰوىٰ
75 اَوَيْنَا
78 اَىّ
74 اِيَابًا
74 اِيَابَهُم
77 اٰيَات
76 اٰيَاتُ
77 اٰيَاتِك
77 اٰيَاتنا
77 اٰيَاته
77 اٰيَاتِها
77 اٰيَاتى
79 اِيَّاك
79 اِيَّاكم
76 اَيَامٰى
76 اَيَّانَ
79 اِيَّاه
74 اَوّبى
46 اُوتَ
542 اَوْتَادًا
45 اُوتُوا
45 اُوتُوه
45 اُوتِىَ
46 اُوتِيتَ
46 اُوتِيَتْ
46 اُوتِيتم
46 اُوتِيتُه
46 اُوتِينَا
543 اَوْثَانًا
544 اَوجَسَ
546 اُوحِىَ
54 اُوذُوا
54 اُوذِىَ
54 اُوذِينَا
548 اُورِثْتُموها
548 اُورِثُوا
550 اَوْزَارَ
550 اَوْزِعْنِى
553 اَوْصٰى
405 اَوْ عَلٰى وَجْهِهِ
557 اُوفِ
557 اَوْفُوا
557 اُوفِىَ
75 اَوَّل
74 اُولٰئِكَ
75 اُولٰئِكم
74 اُولَاءِ
536 اِهْرَاعًا
536 اُهْرِعَ
73 اَهْل
73, 105, 560 اَهْلُ
538 اُهِلَّ
538 اَهْلَكَ
73 اَهْلك
538 اُهْلِكُوا
73 اَهْلنا
73 اَهْله
73 اَهْلها
74 اَهْلِهِم
74 اَهْلِهِنَّ
73 اَهْلون
74 اَهْلُونا
74 اَهْلِى
74 اَهْلِيكم
73 اَهْلِين
74 اَهْلِيهِم
539 اَهَمَّ
539 اَهَمَّتْهم
540 اَهْوَنُ
75 اَوَائِل
74 اَوَّاب
74 اَوَّابُون
74 اَوَّابِين
74 اَوَّبَ
74 اَوْبًا
542 اَوْبَقَ

99 بَالِغٌ
99. 100 بَالِغَة
359 بالغَدَاةِ
359 بالغُدُوّ
99 بَالِغُون
99 بَالِغُوه
99 بَالِغِين
99 بَالِغِيه
398 بالقِسْطَاسِ
224 بالمَرْحَمَةِ
515 بالنَّوَاصِى
537 بالهَزْلِ
105 بَالَهم
545 بالوَحْى
552 بالوَصِيد
68 بِامَامِهم
107 بَانَ
73 بِانِيَةٍ
73 بِاَهْلِكم
76 بايْد
106 بَايَعَ
106 بَايَعْتم
71 بايمَانِهِنّ
577 بِبَابِلَ
99 بِبَالِغِه
577 بِبَدْرٍ
84 بِبَدَنِك
92 بِبَطْن
96 بِبَغِيهم
577 بِبَكَّة
95 بَاغٍ
96 بَاغٌ
97 بَاقٍ
97 بَاقِى
97 بَاقِيَة
97 بَاقِين
98 بَاكٍ
105 بَال
258 بالأَسْحَارِ
160 بالأَحْقَافِ
58 بِالإِفْك
466بالأَلْقَاب
67 بِالأَمْسِ
82 بالبُخْل
125 بِالْجِبْتِ
460 بِالْحَادِ
205 بالحَدِيث
162 بالحَقّ نَزَلَ
205 بالدُّهْن
258بالسَّاحِلِ
274بالسَّاهِرَة
277 بالسُّوق
286 بالشَّفَق
339 بالعَرَاءِ
339 بالعُرْفِ
339 بالعُرْوَةِ
342 بالعَشِىّ
342 بالعُصْبَة
346 بالعُقُودِ
99 بَالِغ
82 بَادَرَ
84 بَادُون
84 بَادِى
54 بِاذْن
54 بِاذْنِى
104 بَارَ
84 بَارِئِكم
85 بَارِد
86 بارزٌ
86 بَارِزَةٌ
86 بَارِزُون
87 بَارَكَ
87 بَارَكْنَا
87 بَازِغًا
87 بَازِغَة
87 بَاسِرٌ
87 بَاسِرَة
88 بَاسِط
88 بَاسِطٌ
88 بَاسِقَات
88 بَاسِقَاتٍ
89 بَاشَرَ
89 بَاشِرُوهنّ
92 بَاطِلٌ
92 بَاطِلاً
92 بَاطِنَة
106 بَاعَ
94 بَاعَدَ
94 بَاعِدْ
357 باعْيُننا
ب
ب 43, 171, 180, 181
155 بأحْسَنِهَا
80 بَأس
80 بَأساً
80 بَأسَكم
80 بَأسنا
80 بَأسُه
80 بَأسُهم
293 بِأشْيَاعِهم
335 بِأعْدَائِكم
518 بأنْعُمٍ
540بأهْوَائِهم
556 بأوْعِيَتِهم
80 بِئْسَ
80 بِئْسَما
80 بَئِيس
372 بَاء
103 بَاءَ
104 بَائِرٌ
103 بَائُوا
104 بَاب
104 بَابًا
577 بَابِلُ
105 بَاتَ
50 بِاتِّخَاذِكم
51 بِاْخِذِيه
82 بَاخِعٌ
106 بَادَ

87 بَرَكَاتِ
87 بَرَكَاتُه
237 بِرُكْنِه
87 بُرْهَان
87 بُرْهَانَانِ
87 بُرْهَانكم
87 برهن
85 بُرُوج
85 بُرُوجٌ
85 بُرُوجًا
85 بَرِيئًا
84 بَرِيئُون
244 بِزَعْمِهِم
87 بَزَغَ
87 بَسَّ
252 بِسُؤَالِ
87 بَسًّا
275 بِسَاحَتِهِم
88 بِسَاطًا
252 بِسَبَب
87 بُسَّتِ
258 بِسَحَر
257 بِسِحْرِك
257 بِسِحْرِه
259 بِسَخَطٍ
87 بَسَرَ
88 بسط
87. 88 بَسَطَ
88 بَسْطُ اليَدِ
88 بَسَطْتَ
208 بِذِبْحٍ
84 بَذَّرَ
86 بَرَّ
85 برء
84. 85 بُرَءَاءُ
85 بَرَّاه
85 بَرِئٌ
84 بَرِئَ
86 بَرًّا
85 بَرَّاَ
85 بَرَاءٌ
84 بَرَاءَة
85 برج
222 بِرِجْلِك
85 بَرِحَ
86 بَرْدٍ
85 بَرْدًا
226 بِرَدِّهِنَّ
86 برر
86 بَرَرَة
86 برز
86 بَرَزَ
86 بَرَّزَ
86 بَرْزَخٌ
86 بَرْزَخاً
86 بَرَزُوا
86 بَرِقَ
86 بَرْقٌ
86 بَرْقِه
87. 110 برك
82 بَخِلَ
189 بِخَلَاقِكم
189 بِخَلَاقِهِم
82 بَخِلُوا
194 بِخَيْلِكَ
82 بدا
82 بَدَؤُكم
84 بَدَا
82 بَدَاَ
82 بِدَارًا
82 بَدَاَكم
82 بَدَانَا
84 بَدَت
577 بَدْرٌ
82 بَدَعَ
82 بِدْعًا
83. 84 بدل
83 بَدَّلَ
83 بَدَلاً
83 بَدَّلْنا
83 بَدَّلناهم
83 بَدَّلَه
83 بَدِّلْه
83 بَدَّلُوا
84 بُدْن
84 بُدْن
84 بدو
84 بَدْوًا
82 بَدِيعُ
204 بِدِينَارٍ
106 بِبَيْعِكم
111 بِتَابِع
81 بتر
81 بَتَّكَ
81 بَتَّلَ
81 بَتْ
122 بِثَالِثِ
122 بِثَلَاثَةِ الَافٍ
81 بَثَّى
137 بِجَانِبِه
140 بِجَاهِزِهم
138 بِجَنَاحَيْه
140 بِجَهَالَةٍ
168 بِحَامِلِين
81 بحث
81 بَحَثَ
81 بَحْر
460 بَحْرٌ لُجِّيٌّ
166 بِحَمْدِ
166 بِحَمْدِك
166 بِحَمْدِه
81 بَحِيرة
177 بِخَارِجٍ
177 بِخَارِجِين
179 بِخَازِنِين
82 بخس
81 بَخَسَ
82 بَخْسٍ
82 بَخْساً
82 بَخَلَ

94 بعد
93 بَعُدَ
94 بَعِدَ
94 بَعْد
93 بُعْدَ
94 بُعْدًا
162 بَعْدَ الحَقّ
93 بَعُدَتْ
94 بَعِدَتْ
94 بَعْدِك
94 بَعْدِكم
94 بَعْدِه
94 بَعْدِها
94 بَعْدِهم
94 بَعْدِهنّ
94 بعدِى
337 بِعَذَابِكم
343 بِعِصَمِ
95 بعض
95 بَعْضاً
95 بَعْضكم
95 بَعْضنا
95 بَعْضه
95 بَعْضها
95 بَعْضهم
577 بَعْلِّ
95 بَعْلًا
95 بَعْلِها
95 بَعْلِى
355 بعَهْدكم

317 بِطَرِيقَتِكم
91 بَطَشَ
92 بَطْشًا
91 بَطَشْتم
92 بَطْشَتَنا
318 بِطَغْواها
92 بطل
92 بَطَلَ
92 بطن
92 بَطَنَ
92 بَطْنِه
92 بَطْنِى
92 بُطُون
92 بُطُونٌ
92 بُطُونه
92 بُطُونها
92 بُطُونهم
326 بِظَلَّامٍ
330 بِعِبَادَةِ
93 بعث
92 بَعَثَ
93 بَعْثَرَ
93 بُعْثِر
93 بُعْثِرتْ
93 بَعْثُكم
92 بَعَثْنا
92 بَعَثْناكم
93 بَعَثْناهم
93 بَعَثَه

89 بَشِيرًا
90 بَصَائِر
90 بَصَائِرُ
297 بِصِحَاف
297 بِصَدِّهم
90, 91 بصر
90 بَصَّرَ
89 بَصُرَ به
89 بَصُرْتُ
91 بَصَره
91 بَصَلْ
91 بَصَلِها
90 بَصِير
90 بَصِيرًا
90 بَصِيرَة
312 بِضَارِّهم
312 بِضَارِّينَ
91 بِضَاعَة
91 بِضَاعَتُنا
91 بِضَاعَتَهم
91 بضع
315 بِضْنِين
91 بَطَّا
92 بَطَائِنُ
92 بَطَائِنُها
316 بطَارِدِ
92 بِطَانَة
91 بَطِرَ
91 بَطَرًا
91 بَطِرَتْ

88 بَسْطَةً
88 بسق
88 بَسَقَ
273 بسمِ الله
276 بسُور
89 بشر
89 بَشَر
89 بَشَرٌ
88 بَشَّرَ
89 بَشِّرْ
89 بُشُرٌ
89 بُشِّرَ
89 بُشْرٌ
89 بَشَرًا
89 بُشْرًا
89 بَشَرَان
89 بَشَرَة
283 بِشَرَرٍ
89 بَشَّرْنَاك
89 بَشَّرْناه
89 بَشِّرْه
89 بَشِّرْهم
89 بَشَّرُوه
89 بُشْرَى
89 بُشْرِيكم
89 بَشَرَيْن
287 بِشِقّ
289 بِشِمَالِه
291 بِشَهَادَاتهم
89 بَشِير

300 بِمُضرِخِىَ
262 بِمُصَيْطِر
332 بِمُعْجِز
382 بِمَفَازَة
382 بِمَفَازَتِهِم
390 بِمِقْدَارٍ
404 بِمَقْعَدِهِم
490 بِمَكْرِهِنَّ
492 بِمَلْكِنَا
559 بِمَوَاقِعِ
102 بَنَاءٍ
102 بِنَاء
102 بَنَات
102 بَنَاتٌ
102 بَنَاتِك
102 بَنَاتِكُم
102 بَنَاتِى
515 بِنَاصِيَتِهَا
101 بَنَان
101 بَنَانَهُ
102 بَنَاهَا
102 بِنْتَيْنِ
513 بِنُصْب
514 بِنَصْرِه
526 بِنَعِيمٍ
101, 102 بنو
102 بَنَوْا
101 بَنُو اٰدَمَ
101 بَنُون
102 بَنِىَ
98 بَلَد
98 بَلَدًا
99 بَلْدَة
577 بلس
99 بَلَغَ
100 بَلَّغَ
100 بَلِّغْ
99 بَلَغا
بَلَغَ الهَدْىُ مَحِلَّه 165
99 بَلَغْتُ
99 بَلَغْتَ
99 بَلَغْتُ
100 بَلَّغْتَ
99 بَلَغْنَ
99 بَلَغْنا
99 بَلَغَنِى
99 بَلَغُوا
100, 101 بلو
100 بَلَوْنَا
100 بَلَوْناهم
101 بَلِىَ
101 بَلَى
100 بَلِيغًا
475 بِلَيْل
243 بِمُزَحْزِحِه
255 بِمُسْبُوقِينَ
569 بِمُسْتَيْقِنِين
271 بِمُسْمِع
294 بِمَصَابِيحَ
97 بَقْلِها
97 بقى
97 بَقِىَ
97 بَقِيَّة
97 بَقِيَّةُ اللهِ
440 بِكَافٍ
98 بَكَتْ
577 بَكَّةُ
426 بِكِتَابِكم
98 بكر
97 بَكَرَ
97 بَكَّر
98 بِكْرٌ
98 بُكْرَة
97 بُكْرَةً
438 بِكُفْرِك
444 بِكَلامِى
98 بُكْمٌ
98 بُكْمًا
98 بكى
98 بَكَى
98 بُكِىٌّ
98 بُكِيًّا
100 بَلَا
100 بَلَاء
100 بَلَاءً
100 بَلَاغ
100 بَلَاغًا
461 بِلِحْيَتِى
99 بلد
95 بَعُوضَه
95 بُعُولَتُهِنَّ
93 بَعِيد
93 بَعِيدًا
94 بَعِير
96 بِغَاءً
363 بِغَافِل
95 بَغَتْ
96 بَغَتِ المَرْاَةُ
95 بَغْتَةً
95 بغض
95 بَغْلَة
95 بَغَوْا
96 بغى
96 بَغِىٌّ
95, 96 بَغى
95 بُغِىَ
96 بَغِيًا
96 بَغْيًا
368 بِغَيْظِكم
368 بِغَيْظِهِم
96 بَغْيُكم
371 بِفَاتِنِين
97 بَقَاءُ
391 بِقَدَرِها
96 بَقَرَاتٍ
395 بِقُرْبَان
96 بَقَرَة
96 بَقَرَةٌ
97 بقع

106 بُيُوتِهنّ
ت
43 تَأبٰى
43 تَأتِنا
43 تَأتِهم
43 تَأتُوا
43 تَأتُون
43 تَأتُونَنا
43 تَأتُونى
43 تَأتى
43 تَأتِيكم
43 تَأتِينا
44 تَأتِيهِم
47 تأثِيمٌ
47 تَأثِيمًا
47 تَأجُرَنى
49 تَأخُذَ
49 تَأخُذْ
49 تَأخُذكم
49 تَأخُذُه
49 تَأخُذُهم
49 تَأخُذُوا
49 تَأخُذُونه
49 تَأخُذونها
51 تَأخَّرَ
53 تَأذَّنَ
56 تَأسَ
56 تَأسَوْا
58 تَأكُل
107, 108, 109, 576, 584 بين
107 بَيَّنَ
107 بَيِّن
109, 506 بَيْن
59, 108, 567, 568 بَيْنَ
107 بَيَّنَا
107 بَيِّنات
107 بَيِّنَات
107 بَيِّنَة
109 بَيْنَكِ
109 بَيْنِكم
109 بَيْنَنَا
109 بَيْنَه
109 بَيْنَها
59, 109, 281, 403 بَيْنَهم
109 بَيْنَهما
109 بَيْنَهُنّ
107 بَيَّنُوا
109 بَيْنى
108 بَيْنَ يَدَيْهِ
567 بَيْنَ يَدَيْها
105 بُيُوت
105 بُيُوتٌ
105 بُيُوتًا
105 بُيُوتكم
105 بُيُوتِكنّ
105 بُيُوتهم
549 بوَرِقِكم
87 بُورِكَ
105 بول
562 بوَلَدِها
105 بَيَاتًا
106 بَيَاضُ الوَجْهِ
108 بَيَانٌ
108 بَيَانَه
105 بيت
105 بَيَّت
105 بَيَّتَ
105 بَيْتِ
105 بَيْتًا
105 بَيْتِك
105 بَيْتِه
105 بَيْتِها
105 بَيْتِى
106 بيد
106 بيض
106 بيضٌ
106, 446 بَيْضٌ
106 بَيْضَاء
106 بَيْضَاءُ
106 بَيْضَة
446 بَيْضٌ مَكْنُون
106 بيع
106 بَيْع
107 بِيَعٌ
100 بُيْلى
102 بَنٰى
102 بُنَىَّ
101 بَنِى اٰدَمَ
102 بُنْيَان
102 بُنْيَانَه
102 بُنْيَانهم
101, 102 بَنِينَ
102 بَنَيْنَا
102 بَنَيْنَاهَا
102 بَنِيه
458 بِهَا
103 بهت
103 بَهَتَ
103 بُهِتَ
103 بهتان
103 بُهْتَانًا
103 بَهِجَ
103 بَهْجَة
536 بهَدِيَّةٍ
536 بهَدِيَّتِكم
103, 403 بهم
103 بَهِيج
103 بَهِيمَة
104 بوء
103 بَوَّأَ
103 بَوَّأكم
103 بَوَّأنا
104 بوب
104 بَوْرًا
104 بُورًا

110 تَبِرَ
85 تَبَرَّأ
85 تَبَرَّأنا
85 تَبَرَّؤُا
85 تَبْرىٰ
85 تَبَرَّاَ
85 تَبَرَّجَ
85 تَبَرُّجَ
85 تَبَرَّجْنَ
110 تَبَرْنا
86 تَبَرُّوا
86 تَبَرُّوهم
88 تَبْسُطْهَا
88 تُبْسَلَ
89 تُبَشِّرُون
90 تَبْصِرة
90 تُبْصِرُونَ
90 تَبْصِيرًا
92 تُبْطِلُوا
111, 112, تبع 577
110 تَبِعَ
577 تُبَّعٌ
111 تَبَعًا
110 تَبِعَك
110 تَبِعَنِى
110 تَبِعُوا
96 تَبْغِ
96 تَبْغُوا
96 تَبْغُونها
110 تَبَابَ
110 تَبَارًا
110 تبارك
87 تَبَارَكَ
106 تَبَايَعْتم
110 تَبَّبَ
110 تَبَّتْ
117 تُبْتُ
80 تَبْتَئِسْ
96 تَبْتَغُوا
96 تَبْتَغُونَ
96 تَبْتَغِى
81 تَبَتَّلَ
81 تَبَتُّلاً
117 تُبْتُمْ
81 تَبْتِيلاً
82 تَبْخَلُوا
84 تُبْدَ
83 تَبَدَّلَ
83 تُبَدَّلُ
84 تُبْدُوا
84 تبدون
84 تُبْدُونها
84 تُبْدُوه
83 تَبْدِيلَ
83 تَبْدِيلاً
84 تُبَذِّرْ
84 تَبْذِيرًا
110 تَبَرَّ
57 تُؤْفَكُونَ
66 تُؤْمَرُ
66 تُؤْمَرُون
69 تُؤْمِن
69 تُؤْمِنُوا
76 تُؤْوِى
76 تُؤْوِيه
117 تَائِبَات
117 تَائِبَاتٌ
117 تَائِبَة
117 تَائِبُون
118 تَائِه
116, 117 تَابَ
117 تَابَا
116 تَابَ اِلَى اللهِ
110 تَابِعُونَ
110 تَابِعِين
117 تَابُوا
51 تَاَخَّرَ
110 تارة
118 تَارَةً
114 تَارِكٌ
113 تَارِكُون
113 تَارِكِين
56 تَاسِرُون
116 تَالِيَاتٌ
118 تَاهَ
110 تَبَّ
117 تُبْ
110 تَبًّا
58 تَأكُلُه
58 تَأكُلُوا
58 تَأكُلُون
58 تَأكُلُوها
60 تَألَمُون
66 تَأمُرُك
66 تَأمُرُنا
66 تَأمُرُهم
66 تَأمُرُون
66 تَأمُرُوننا
66 تَأمُرُونِّى
66 تَأمُرِين
69 تَأمَنَّا
69 تَأمَنُه
75 تَأوِيل
75 تَأوِيلاً
75 تَأويله
50 تُؤَاخِذْنَا
50 تُؤَاخِذْنى
45 تُؤْتُو
45 تُؤْتُون
45 تُؤْتُونَهنَّ
46 تُؤْتُوه
45 تُؤْتُوها
45 تُؤْتِى
46 تُؤْثِرُون
53 تُؤَدُّوا
54 تُؤْذُوا
54 تُؤْذُونَنى
56 تَؤُزُّهم

130 تُجْزٰى
131 تَجَسَّس
131 تَجَسَّسُوا
132 تَجْعَل
132 تَجْعَلْنا
132 تَجْعَلْنِى
132 تَجْعَلُوا
133 تَجْعَلُون
133 تَجْعَلُونَه
134 تَجَلّٰى
135 تَجْمَعُوا
137 تَجَنَّبَ
139 تَجْهَرْ
140 تَجْهَرُوا
142 تَجُوعَ
146 تَحَاجَّ
146 تُحَاجُّون
146 تُحَاجُّونَنَا
158 تَحَاضَّ
158 تَحَاضُّونَ
164 تَحَاكَمَ
170 تَحَاوَرَ
170 تَحَاوُرَكما
145 تُحبَرُون
145 تَحْبَطَ
144 تُحِبُّوا
144 تُحِبُّون
144 تُحَبُّونَها
144 تُحِبُّونهم
112 تَحْت
508 تَتَنَزَّلُ
117 تَتُوبَا
557 تَتَوَفّاهم
563 تَتَوَلَّوْا
569 تَتَيَمَّمُوا
119 تَتْبِيتًا
120 تَتْرِيب
120 تَتْقَفَنَّهم
124 تُثِيرُ
127 تُجَادِلْ
127 تُجَادِلِك
127 تُجَادِلُوا
112 تِجَارَة
112 تِجَارَتُهم
125 تَجْأَرُونَ
134 تَجَافٰى
139 تُجَاهِدُون
141 تَجاوَرَ
142 تَجَاوَزَ
137 تَجْتَنِبُوا
544 تَجِدَ
544 تَجِدُوا
544 تَجِدُوه
112, 113 تجر
128 تَجَرَّعَ
129 تُجْرِمُون
129 تجْرِى
129 تَجْرِيَان
130 تُجْزَوْنَ
130 تَجْزِى
110 تَثْبِيرًا
134 تَتَجَافٰى
158 تَتَحَاضُّونَ
50 تَتَّخِذُ
50 تَتَّخِذُنا
50 تَتَّخِذُوا
50 تَتَّخِذُون
114 تَتْرُكُه
114 تُتْرَكُوا
114 تُتْرَكُونَ
112 تترى
543 تَتْرٰى
287 تَتَشَقَّقُ
356 تَتَعَاوَنُوا
375 تَتَفَرَّقَ
375 تَتَفَرَّقُوا
381 تَتَفَكَّرُوا
381 تَتَفَكَّرُون
405 تَتَقَلَّبُ
559 تَتَّقُوا
559 تَتَّقُون
423 تَتَكَبَّرَ
469 تَتَلَقَّاها
116 تَتْلُو
116 تَتْلُونَ
116 تُتْلٰى
484 تَتَمَارٰى
495 تَتَمَنَّوْا
495 تَتَمَنَّوْنَ
503 تَتَنَاجَوْا
95 تَبْغِى
97 تَبْقِى
98 تَبْكُون
97 تَبْكِيرًا
99 تَبْلُغَ
100 تَبْلُو
100 تُبْلٰى
103 تَبْهَتُهم
103 تَبُوءَ
104 تَبَوَّءَا
104 تَبَوَّأ
104 تَبَوَّؤُا
103 تُبَوِّئُ
104 تَبُورُ
108 تِبْيَانًا
106 تَبْيَضّ
112 تَبِيعًا
108 تَبَيَّنَ
108 تَبَيَّنَتِ
83 تَتَبَدَّلَ
83 تَتَبَدَّلُوا
111 تَتَّبِع
111 تَتَّبِعَانِّ
111 تَتَّبِعَنِ
111 تَتَّبِعَنِى
110 تَتْبَعُهَا
111 تَتَّبِعُوا
111 تَتَّبِعُونَ
111 تَتَّبِعُونا
110 تَتْبِيب

179 تُخْزُونِى
180 تُخْسِرُوا
180 تَخْسِيرِ
181 تَخْشَاه
180 تَخْشَعَ
181 تَخْشَوا
181 تَخْشَوْن
181 تَخْشَوْنهم
181 تَخْشَوْه
181 تَخْشَوْهم
181 تَخْشَى
182 تَخْضَعْنَ
183 تَخَطَّفَ
183 تُخَطُّه
192 تَخَفْ
184 تُخْفُوا
184 تُخْفُون
184 تُخْفُوه
184 تُخْفُوها
184 تَخْفَى
184 تُخْفِى
184 تَخْفِيفٌ
190 تَخَلَّتْ
184 تَخْلُدُون
186 تَخَلَّفَ
186 تُخْلِفُ
186 تُخْلَفَه
188 تَخْلُقُ
188 تَخْلُقُون
188 تَخْلُقُونَه
172 تُخْيِى
181 تَخَاصَمَ
182 تَخَاصُمُ
183 تُخَاطِبْنى
192 تَخَافُ
192 تَخَافَا
183 تَخَافَتَ
183 تُخَافِتْ
192 تَخَافَنَّ
192 تَخَافُوا
192 تَخَافُونَ
192 تَخَافُونَهم
192 تَخَافُوهم
192 تَخَافِى
175 تَخَبَّطَ
193 تَخْتَانُونَ
181 تَخْتَصِمُوا
187 تَخْتَلِفُون
178 تَخِرُّ
177 تَخْرُج
177 تُخْرِج
177 تَخْرُجُوا
177 تَخْرُجُون
177 تُخْرَجُون
178 تُخْرِجُون
178 تَخْرُصُونَ
179 تَخْرِق
179 تُخْزِنا
179 تُخْزِنى
179 تُخْزُون
155 تَحَسَّسَ
156 تُحْسِنُوا
154 تَحُسُّونَهم
156 تُحْشَرُونَ
157 تَحَصَّنَ
157 تَحَصُّنًا
157 تُحْصِنُونَ
158 تُحْصُوه
158 تُحْصُوها
170 تُحِطْ
163 تَحْكُمُوا
163 تَحْكُمُونَ
165 تَحُلُّ
165 تَحِلَّ
113 تحلَّة
165 تَحِلَّةَ
165 تَحْلِقُوا
165 تَحُلُّوا
167 تَحْمِل
168 تُحَمِّلْنَا
167 تَحْمِلُه
168 تُحْمَلُون
169 تَحْنَثْ
171 تَحْوِيلًا
173 تَحِيَّةً
173 تَحِيَّتُهم
171 تَحِيدُ
171 تَحِيضُ
170 تُحِيطُوا
172 تَحْيَوْنَ
112 تَحْتَكِ
112 تَحْتَه
112 تَحْتَهَا
113 تَحْتِهِمْ
113 تَحْتِى
147 تُحَدِّثُ
147 تُحَدِّثُونَهم
148 تَحْذَرُونَ
149 تَحْرُثُونَ
150 تَحْرِص
150 تُحَرِّكْ
151 تُحَرِّمُ
151 تُحَرِّمُوا
152 تَحَرَّوْا
152 تَحَرَّى
150 تَحْرِير
150 تَحْرِيمًا
152 تَحْزَن
152 تَحْزَنُوا
152 تَحْزَنُون
152 تَحْزَنِى
155 تُحِسُّ
153 تَحْسَبُ
153 تَحْسَبَنَّ
153 تَحْسَبَنَّهم
153 تَحْسَبُهَا
153 تَحْسَبُهم
153 تَحْسَبُونه
153 تَحْسَبُوه
154 تَحْسُدُوننا

223 تَرْجُمُونِ
223 تَرْجُو
223 تَرْجُون
223 تَرْجُوها
223 تُرْجِی
224 تَرْحَمْنا
224 تَرْحَمْنِی
224 تُرْحَمُون
226 تَرَدَّدَ
239 تُرِدْنَ
226 تَرُدُّون
227 تَرَدّٰی
226 تَرْدٰی
227 تَرْزُقُ
227 تُرْزَقَانِه
232 تَرْضَاه
232 تَرْضَاها
232 تَرْضَوْا
232 تَرْضَوْنَ
232 تَرْضَوْنها
232 تَرْضٰی
113 ترف
234 تُرْفَعَ
234 تَرْفَعُوا
234 تَرَقَّبَ
234 تَرْقُبْ
114 ترك
113, 114 تَرَكَ
113 تَرْكًا
236 تَرْكَبُونَ

223 تَرْجُمُونِ
223 تَرْجُو
223 تَرْجُون
223 تَرْجُوها
223 تُرْجِی
224 تَرْحَمْنا
224 تَرْحَمْنِی
224 تُرْحَمُون
226 تَرَدَّدَ
239 تُرِدْنَ
226 تَرُدُّون
227 تَرَدّٰی
226 تَرْدٰی
227 تَرْزُقُ
227 تُرْزَقَانِه
232 تَرْضَاه
232 تَرْضَاها
232 تَرْضَوْا
232 تَرْضَوْنَ
232 تَرْضَوْنها
232 تَرْضٰی
113 ترف
234 تُرْفَعَ
234 تَرْفَعُوا
234 تَرَقَّبَ
234 تَرْقُبْ
114 ترك
113, 114 تَرَكَ
113 تَرْكًا
236 تَرْكَبُونَ

214 تَذُودَانِ
214 تَذُوقُوا
216 تَرَ
217 تَرَاءی
113 تُرَاب
113 تُرَابًا
222 تَرَاجَعَ
232 تَرَاضٍ
232 تَرَاضٰی
232 تَرَاضَيْتم
235 تَرَاقِ
216 تَرَانی
216 تَرَاه
216 تَرَاهم
240 تُرَاوِدُ
219 تَرَبَّصَ
219 تَرَبَّصُ
219 تَرَبَّصْتم
219 تَرَبَّصُوا
219 تَرَبَّصُون
220 تَرْبِيَا
241 تَرْتَابُوا
226 تَرْتَدُوا
221 تَرْتِيلًا
548 تَرِثُوا
222 تُرْجَعُ
222 تُرْجَعُون
221 تَرْجِعُونها
221 تَرْجِعُوهُنَّ
222 تَرْجُفُ

201 تَدْعُونَنِی
201 تَدْعُونه
201 تَدْعُوهم
201 تُدْعٰی
203 تَدَلّٰی
204 تُدَمِّرُ
204 تَدْمِيرًا
205 تُدْهَنُ
205 تَدُورُ
205 تُدِيرُونَهَا
208 تَذْبَحُوا
547 تَذَر
547 تَذَرُنَّ
547 تَذَرْنِی
547 تَذَرْهم
547 تَذَرُون
209 تَذَرُوه
211 تَذَكَّرَ
209 تَذْكُرُ
211 تَذْكِرة
211 تَذَكَّرُوا
209 تَذْكُرُوا
211 تَذَكَّرُون
211 تَذْكِيرِی
212 تُذِلَّ
212 تَذْلِيلًا
213 تَذْهَب
213 تَذْهَبُوا
213 تَذْهَبُون
213 تَذْهَلُ

190 تَخَلّٰی
192 تَخَوُّفِ
193 تَخُونُوا
192 تَخْوِيفًا
194 تَخَيَّرَ
194 تَخَيَّرُونَ
199 تَدَارَكَ
199 تَدَارَكَه
207 تَدَايَنَ
207 تَدَايَنْتم
196 تَدَبَّرَ
208 تَذَّخِرُون
197 تُدْخِل
197 تَدْخُلُوا
197 تَدْخُلُوها
199 تَدْرُسُون
199 تُدْرِك
199 تُدْرِكُه
199 تَدْرُون
199 تَدْرِی
200 تَدْسِيَة
200 تَدْعُ
200 تَدْعُهم
201 تَدْعُو
201 تَدْعُوا
202 تَدَّعُون
201 تَدْعُونَ
201 تُدْعَوْن
201 تَدْعُونَا
201 تَدْعُونَنَا

371 تَسْتَفْتِيَان
392 تَسْتَقْدِمُون
423 تَسْتَكْبِرُون
427 تَسْتَكْثِرَ
272 تَسْتَمِعُون
536 تَسْتَهْزِئُونَ
278 تَسْتَوِى
256 تَسْجُدَ
256 تَسْجُدُوا
257 تُسْحَرُونَ
258 تَسْخَرُوا
260 تَسُرُّ
260 تُسْرَحُونَ
261 تُسْرَفُوا
260 تُسِرُّون
260 تَسْرِيحٌ
115 تسع
115 تِسْع
115 تِسْعًا
115 تِسْعَة
263 تَسْعٰى
264 تَسْفِكُون
265 تَسْقُطُ
265 تُسْقِطَ
265 تَسْقِى
265 تُسْقٰى
267 تُسْكِنَّ
266 تَسْكُنُونَ
268 تَسَلَّلَ
269 تُسَلِّمُوا
252 تُسْأَلُون
274 تَسُؤْكم
274 تَسُؤْهم
252 تَسَاءَلَ
252 تَسَاءَلُونَ
265 تُسَاقِطْ
252 تَسَامُوا
253 تُسَبِّحُ
253 تُسَبِّحُونَ
253 تُسَبِّحُوه
254 تَسْبِقُ
252 تَسْبُتُوا
253 تَسْبِيحَه
253 تَسْبِيحَهم
72 تَسْتَأْنِسُوا
84 تَسْتَبْدِلُون
108 تَسْتَبِينَ
256 تَسْتَتِرُونَ
141 تَسْتَجِيبُون
322 تَسْتَطِعْ
322 تَسْتَطِيعَ
322 تَسْتَطِيعُوا
322 تَسْتَطِيعُون
333 تَسْتَعْجِلْ
333 تَسْتَعْجِلُون
363 تَسْتَغْفِرْ
363 تَسْتَغْفِرُون
366 تَسْتَغِيثُون
371 تَسْتَفْتِ
370 تَسْتَفْتِحُوا
216 تَرَوْهَا
216 تَرَى
238 تُرِيحُونَ
239 تُرِيدُ
239 تُرِيدُون
216 تَرِينَّ
217 تُرَيِّنِّى
250 تَزَال
248 تَزَاوَرَ
248 تَزَاوَرُ
248 تَزَاوَرًا
249 تَزِد
249 تَزِدِ
249 تَزْدَادُ
244 تَزْدَرِى
549 تَزِرُ
243 تَزْرَعُونَ
243 تَزْرَعُونه
244 تَزْعُمُونَ
250 تُزِغْ
245 تَزَكَّا
244 تُزَكُّوا
245 تَزَكّٰى
244 تُزَكِّيهم
247 تَزْهَقَ
248 تَزَوَّدَ
248 تَزَوَّدُوا
248 تَزُولَا
249 تَزِيدُونَنِى
252 تُسْأَل
236 تَرْكَبُوهَا
114 تَرَكْتُ
114 تَرَكْتُم
114 تَرَكْتموها
236 تَرْكُضُو
تَرَكَ فُلَانًا اَوْ مَذْهَبَ
113 فُلَان
113 تَرَكَ فُلَانٌ مَالًا
تَرَكَ فِى القَوْمِ اَثَرًا
113
114 تَرَكْنَ
237 تَرْكَنُ
114 تَرَكْنَا
114 تَرَكْنَاها
237 تَرْكَنُوا
114 تَرَكَه
114 تَرَكَهم
114 تَرَكُوا
114 تَرَكُوك
237 تَرْمِى
237 تَرْمِيهم
216 تَرَنِ
237 تُرْهِبُونَ
238 تُرْهَقْنِى
238 تَرْهَقُهَا
238 تَرْهَقُهم
216 تَرَوْا
216 تَرَوْنَ
216 تَرَوْنَهَا
216 تَرَوْنَهم

312 تَضَرَّعُوا
311 تَضُرُّوه
553 تَضَعُ
554 تَضَعْنَ
553 تَضَعُوا
553 تَضَعُون
313 تَضِلَّ
314 تُضِلَّ
313 تَضِلُّوا
315 تَضْلِيل
554 تَطَئُوها
554 تَطَئُوهم
316 تَطْرُد
321 تُطِعْ
317 تُطْعِمُون
321 تُطِعْه
321 تُطِعْهما
318 تَطْغَوْا
319 تَطْلُعُ
319 تَطَّلِعُ
320 تَطْمَئِنّ
321 تَطَهَّرَ
321 تَطَهَّرْنَ
320 تُطَهِّرُهم
321 تَطْهِيرًا
322 تَطَوَّعَ
323 تَطَوَّفَ
324 تَطَيَّرْنا
321 تُطِيعُوا
321 تُطِيعُوه

300 تَصْدِيَة
299 تَصْدِيقَ
301 تَصْرِفْ
301 تُصْرَفُون
301 تَصْرِيفِ
306 تَصْطَلُون
302 تُصْعِدُون
552 تَصِفُ
430 تَصِفُ الْسِتَتُكم
302 تَصْفَحُوا
552 تَصِفُون
552 تَصِلُ
305 تُصَلِّ
304 تُصْلَحُوا
306 تَصْلَى
306 تَصْلِيَة
306 تَصْنَعُون
308 تَصُومُوا
308 تُصِيبَنّ
308 تُصِيبَنا
308 تُصِيبَهم
308 تُصِيبُوا
309 تَصِيرُ
312 تُضَارَّ
312 تُضَارُّوهنّ
310 تَضْحَكُون
310 تَضْحَى
311 تَضْرِبُوا
312 تَضَرَّعَ
312 تَضَرُّعًا

284 تُشْرِكُوا
284 تُشْرِكُون
285 تُشْطِطْ
285 تَشْعُرُونَ
287 تَشَقَّقَ
287 تَشَقَّقُ
288 تَشْكُرُوا
288 تَشْكُرُون
289 تُشْمِتْ
289 تَشْهَد
289 تَشْهَدُون
290 تَشْهَدُونِ
293 تَشِيعَ
296 تُصَاحِبْنِي
294 تُصْبِحُ
295 تُصْبِحُون
295 تَصْبُر
295 تَصْبِرُوا
307 تُصِبْك
307 تُصِبْكم
307 تُصِبْهم
300 تَصَدَّدَ
298 تَصَدَّعَ
300 تَصَدَّقَ
300 تَصَدَّقْ
300 تَصَدَّقُوا
299 تُصَدِّقُونَ
298 تَصُدُّونَ
298 تَصُدُّونا
300 تَصَدَّى

270 تُسْلِمُونَ
269 تَسْلِيمًا
272 تَسَمَّعَ
271 تَسْمَعُ
271 تُسْمِعُ
271 تَسْمَعُوا
271 تَسْمَعُون
273 تُسَمِّى
273 تَسْمِيَة
274 تَسَنَّهَ
273, 581 تَسْنِيمٌ
275 تَسْوَدُّ
276 تَسَوَّرَ
276 تَسَوَّرُوا
278 تُسَوِّى
279 تَسِيرُ
277 تُسِيمُونَ
292 تَشَاءُ
292 تَشَاءُون
280 تَشَابَهَ
280 تَشَابَهَتْ
287 تُشَاقُّونَ
292 تَشَاوُرٍ
284 تَشْتَرُوا
289 تَشْتَكِى
291 تَشْتَهِى
291 تَشْتَهِيه
281 تَشْخَصُ
282 تَشْرَبُونَ
284 تُشْرِك

362 تَغْفِرُوا
363 تَغْفُلُون
363 تَغْلِبُون
364 تَغْلُوا
365 تُغْمِضُوا
365 تَغْنَ
365 تُغْنِ
365 تُغْنِى
368 تَغَيَّرَ
368 تُغِيضُ
368 تَغَيُّظًا
372 تَفَاخُرٌ
373 تُفَادُوهم
382 تَفَاوُت
369 تَفَتَّؤُا
370 تُفَتَّحُ
376 تَفْتَرُوا
376 تَفْتَرُون
376 تَفْتَرِىَ
370 تُفْتَنُون
370 تَفْتِنَى
115 تَفَقَّهُم
372 تَفَجَّرَ
372 تَفْجُرَ
372 تَفْجِيرًا
373 تَفْرَحْ
373 تَفْرَحُوا
373 تَفْرَحُون
374 تَفْرِضُوا
375 تَفَرَّقَ

345 تَعْفُوا
346 تَعْقِلُون
350 تَعَلَّمَ
348 تَعْلَم
349 تُعَلِّمَنِ
348 تَعْلَمُهَا
348 تَعْلَمُهم
348 تَعْلَمُوا
348 تَعْلَمُون
349 تُعَلِّمُون
348 تَعْلَمُونهم
349 تُعَلِّمُونهنَّ
348 تَعْلَمُوهم
350 تُعْلِنُون
350 تَعْلُوا
351 تَعَمَّدَتْ
352 تَعْمَل
352 تَعْمَلُون
353 تَعْمَى
355 تَعُودُوا
355 تَعُودُون
356 تَعُولُوا
556 تَعِيَهَا
365 تَغَامَزَ
361 تَغْتَسِلُوا
359 تَغْرُبُ
359 تَغُرَّنَّكم
361 تَغَشَّاهَا
361 تَغْشَى
362 تَغْفِرْ

332 تَعْجَبْ
332 تُعْجِبك
332 تَعْجَبُونَ
332 تَعْجَبِينَ
333 تَعَجَّلَ
333 تَعْجَل
335 تَعْدُ
334 تَعْدَاءُ
334 تَعْدِلْ
334 تَعْدِلُو
555 تَعِدُنا
333 تَعْدُوا
335 تَعْدُوا
333 تَعْدُونَ
335 تَعَدَّى
336 تُعَذِّبُ
335 تَعْذِيبًا
337 تَعْرُج
338 تُعْرِضْ
338 تُعْرِضَنَّ
338 تُعْرِضُوا
338تُعْرَضُون
339 تَعْرِفُ
339 تَعْرِفُهم
339 تَعْرَى
340 تُعِزَّ
340 تُعَزِّرُه
341 تَعْزِمُوا
344 تَعْضُلُوهنَّ
556 تَعِظُون

328 تَظَاهَرَ
328 تَظَاهَرَا
328 تَظَاهَرُون
328 تُظَاهِرُون
326 تَظْلِمْ
326 تُظْلَمُ
326 تَظْلِمُوا
326 تَظْلِمُون
326 تُظْلَمُون
327 تَظْمَأ
327 تَظُنُّ
327 تَظُنُّونَ
328 تُظْهِرُون
339 تَعَارَفَ
341 تَعَاسَرْتُم
351 تَعَالَوْا
115 تعالى
351 تَعَالَى
356 تَعَاوَنَ
356 تَعَاوَنُوا
329 تَعْبُثُون
330 تَعْبُد
330 تَعْبُدُوا
330 تَعْبُدُون
331 تَعْبُرُون
335 تَعْتَدُوا
334تَعْتَدُونها
335 تَعْتَدُوها
337 تَعْتَذِرُوا
332 تَعْتُوْا

405 تَقَلُّبهم
405 تُقْلَبُون
416 تَقُمْ
115 تقن
408 تَقْنَطُوا
409 تَقْهَرْ
560 تَقْوٰاها
560 تَقْوٰاهم
414 تَقَوَّلَ
413 تَقُول
413 تَقُولَنَّ
414 تَقَوَّلَه
413 تَقُولُوا
413 تَقُولُون
416 تَقُوم
416 تَقُومُوا
560 تَقْوٰى
419 تَقْوِيم
560 تَقِيًّا
559 تَقِيكم
417 تُقِيمُ
417 تُقِيمُوا
451 تَكُ
428 تَكَاثُرٌ
447 تَكَادُ
423 تَكَبَّرَ
423 تَكْبِيرًا
425 تَكْتُبُوه
425 تَكْتُبُوها
427 تَكْتُمُوا
395 تَقَرَّ
393 تَقْرَبا
394 تَقْرَبُكم
393 تَقْرَبُوا
394 تَقْرَبُونِ
394 تَقْرَبُوها
394 تَقْرَبُوهن
396 تَقْرِضُهم
396 تُقْرِضُوا
398 تُقْسِطُوا
398 تُقْسِمُوا
399 تَقْشَعِرُّ
399 تَقْصُرُوا
400 تَقْصُص
401 تَقْضِى
403 تَقَطَّعَ
403 تُقَطَّعَ
403 تَقَطَّعَتْ
403 تَقَطَّعُوا
403 تُقَطِّعُوا
402 تَقْطَعُون
558 تَقَعَ
404 تَقْعُد
404 تَقْعُدُوا
404 تَقُفُ
413 تَقُلْ
405 تَقَلَّبَ
405 تَقَلُّب
405 تُقَلِّبُ
405 تَقَلُّبك
382 تَقُورُ
383 تَقِىءَ
383 تَقِيضُ
383 تُقِيضُون
559 تَقِ
560 تُقَاة
388 تُقَاتِلُ
388 تُقَاتِلُوا
388 تُقَاتِلُون
388 تُقَاتِلُونهم
388 تُقَاتِلُوهم
560 تُقَاتِه
398 تَقَاسَمْ
398 تَقَاسَمُوا
385 تَقَبَّلَ
385 تَقَبَّلْ
385 تُقُبِّلَ
385 تُقْبَلَ
385 تُقْبَلُوا
387 تَقْتُلَنى
387 تَقْتُلُوا
387 تَقْتُلُونَ
387 تَقْتُلُوه
387 تَقْتُلُوهم
388 تَقْتِيلًا
389 تَقْدِرُوا
392 تَقَدَّمَ
392 تُقَدِّمُوا
390 تَقْدِير
390 تَقْدِيرًا
375 تَفَرَّقُوا
375 تَفَرَّقُوا
373 تَفِرُّون
375 تَفْرِيقًا
376 تَفَسَّح
376 تَفَسَّحُوا
377 تُفْسِدُوا
377 تَفْسُقُون
377 تَفْسِيرًا
378 تَفْشَلا
378 تَفْصِيلَ
378 تَفْصِيلًا
378 تَفْضَحُونِ
379 تَفَضَّلَ
379 تَفْضِيلًا
379 تَفَطَّرَ
380 تَفْعَلْ
380 تَفْعَلُوا
380 تَفْعَلُون
380 تَفْعَلُوه
380 تَفَقَّدَ
380 تَفْقِدُون
381 تَفَكَّهَ
381 تَفَكَّهُون
381 تَفَكَّرَ
381 تَفَكَّهَ
381 تَفَكَّهُون
381 تُفْلِحُوا
381 تُفْلِحُون
382 تُفْنِدُونِ

478 تَمَثَّلَ
480 تَمُدَّنَ
483 تَمُرُّ
482 تَمْرَحُون
483 تَمُرُّون
485 تَمْسَسْكم
485 تَمْسَسْه
486 تُمْسِكُوا
485 تَمَسَّنا
487 تُمْسُونَ
485 تَمَسُّوها
485 تَمَسُّوهنَّ
487 تَمْشِ
487 تَمْشُون
487 تَمْشِى
488 تَمَطَّى
490 تَمْكُرُون
492 تَمْلِك
492 تَمْلِكهم
492 تَمْلِكُون
493 تُمْلَى
116 تمم
493 تَمْنَعُهم
494 تَمْنُنْ
494 تَمُنُّها
495 تَمَنَّوْا
494 تَمُنُّوا
495 تَمَنَّوْن
494 تُمْنُون
494 تَمَنَّى

471 تَلْمِزُوا
115 تَلَّهُ
472 تُلْهِكُمْ
472 تَلَهَّى
472 تُلْهِيهم
116 تلو
116 تَلَوْتُه
473 تَلُومُونى
474 تَلْؤُوا
474 تَلْؤُون
116 تُلِيَتْ
475 تَلِينُ
116 تَمَّ
116 تَمَّا
479 تَمَاثِيلُ
484 تُمَارِ
484 تَمَارَوْ
484 تُمَارُونه
484 تَمَارَى
486 تَمَاسَّ
116 تَمَامًا
496 تَمُتْ
116 تَمَّتْ
484 تَمْتَرُنَّ
484 تَمْتَرُون
477 تَمَتَّعْ
477 تَمَتَّعَ
477 تَمَتَّعَ بِالعُمْرَة
477 تَمَتَّعُوا
476 تُمَتَّعُون

452 تَكُونا
452 تَكُونَنَّ
452 تَكُونُوا
452 تَكُونُون
115 تَلَّ
115, 116 تَلَا
115 تَلَاهَا
116 تِلَاوَتِه
474 تَلَاوَمَ
458 تَلَبَّثَ
458 تَلَبَّثُوا
459 تَلْبَسُوا
459 تَلْبَسُون
459 تَلْبَسُونَهَا
461 تَلَذَّ
463 تَلَطَّفَ
463 تَلَظَّى
466 تَلْفَحُ
470 تِلْقَاء
467 تَلَقَّفَ
467 تَلْقَفْ
468 تُلْقُوا
468 تُلْقُون
469 تَلَقَّوْنه
467 تَلْقَوْهُ
469 تُلَقَّى
468 تُلْقِىَ
115 تلك
115 تِلْكَ
115 تِلْكُمَا

427 تَكْتُمُون
427 تَكْتُمُونه
429 تُكَذِّبَانِ
429 تُكَذِّبُوا
428 تَكْذِبُون
430 تُكَذِّبُون
431 تَكْذِيب
432 تُكْرِمُون
434 تُكْرِهُ
433 تَكْرَهُوا
434 تُكْرِهُوا
434 تَكْسِبُ
434 تَكْسِبُون
437 تَكْفُرْ
437 تَكْفُرُوا
437 تَكْفُرُون
437 تَكْفُرُونِ
437 تَكْفُرُونِى
441 تُكَلَّفُ
444 تَكَلَّمَ
444 تَكَلَّمُ
443 تُكَلِّم
443 تُكَلِّمُنا
443 تُكَلِّمُهم
443 تُكَلِّمُون
444 تَكْلِيمًا
451 تَكُنْ
446 تُكِنَّ
445 تَكْنِزُون
452 تَكُون

535 تَهْتَدِی
537 تَهْتَزّ
532 تَهَجَّدَ
532 تَهْجُرُونَ
533 تَهْدُوا
538 تُهْلِكُنَا
565 تَهِنُوا
540 تَهْوٰی
117 تَوَّاب
117 تَوَّابٌ
118 تَوَّابًا
117 تَوَّابُون
117 تَوَّابِين
549 تَوَارَتْ
549 تَوَارٰی
553 تَوَاصَوْا
555 تَوَاعَدْتم
117, 118 توب
116 تَوْبًا
117 تَوْبَة
117 تَوْبَتَهم
117 تُوبُوا
544 تَوْجَلْ
544 تَوَجَّهَ
546 تَوَدُّ
546 تَوَدُّون
118 توراة
549 تُورُونَ
552 تُوَسْوِسُ
553 تُوصُون

520 تَنَفَّسَ
521 تَنْفَعُ
521 تَنْفَعَكم
521 تَنْفَعُها
521 تَنْفَعُهم
521 تُنْفِقُوا
521 تُنْفِقُون
523 تُنْقِذُ
523 تَنْقُص
523 تَنْقُصُهَا
523 تَنْقُصُوا
523 تَنْقُضُوا
405 تَنْقَلِبُوا
524 تَنْقِمُ
524 تَنْقِمُون
524 تَنْكِحَ
524 تَنْكِحُوا
524 تُنْكِحُوا
524 تَنْكِحُوهنّ
525 تُنْكِرُون
526 تَنْكِصُون
526 تَنْكِيلًا
526 تَنْهَرْ
526 تَنْهَرْهما
527 تَنْهَوْن
527 تَنْهَوْنَ
527 تَنْهٰی
564 تَنِيَا
535 تَهْتَدُوا
535 تَهْتَدُون

512 تَنْتَشِرُون
515 تَنْتَصِرَان
527 تَنْتَهُوا
503 تُنْجِيكم
503 تَنْجِيتُون
505 تُنْذِر
505 تُنْذِرْهم
506 تَنْزِعُ
508 تَنَزَّلَ
508 تَنَزَّلُ
507 تُنَزَّلَ
507 تُنَزِّلَ
508 تَنَزَّلَتْ
507 تَنْزِيل
507 تَنْزِيلًا
511 تَنْسَ
511 تَنْسَوُا
511 تَنْسَوْنَ
511 تَنْسٰی
511 تُنْسٰی
514 تَنْصُرُوا
514 تُنْصَرُون
514 تَنْصُرُوه
516 تَنْطِقُون
516 تَنْظُرُون
517 تُنْظِرُونِ
519 تَنْفَدَ
519 تَنْفُذُوا
519 تَنْفُذُون
519 تَنْفِرُوا

494 تُمْنٰی
495 تَمْهِيدًا
496 تَمُوت
496 تَمُوتُنَّ
496 تَمُوتُونَ
497 تَمُورُ
498 تَمِيدَ
498 تَمَيَّزَ
498 تَمَيَّزُ
498 تَمِيلُوا
501 تَنَابَزَ
501 تَنَابَزُوا
503 تَنَاجَوْا
503 تَنَاجٰی
503 تَنَاجَيْتم
504 تَنَادٰی
506 تَنَازَعَ
506 تَنَازَعْتُمْ
506 تَنَازَعُوا
514 تَنَاصَرَ
514 تَنَاصَرُون
520 تَنَافَسَ
530 تَنَالُه
530 تَنَالُوا
528 تَنَاهٰی
499 تُنَبِّئُهم
499 تُنَبِّئُونه
500 تَنْبُتُ
500 تُنْبِتُ
500 تُنْبِتُوا

122 ثُلُثَا مَا تَرَكَ
122 ثُلُثَان
122 ثُلُثَه
122 ثُلُثِيَ اللَّيْل
122 ثُلُثَيْن
122 ثُمَّ
122 ثُمَارٌ
123 ثُمَانِيَ
123 ثُمَانِيَة
123 ثُمَانِين
122 ثُمَرٌ
122 ثُمَرَات
122 ثُمَرَةٍ
122 ثُمَره
123 ثُمن
122 ثُمَن
122 ثُمَنًا
577 ثَمُودُ
123, 344 ثَنْى
124 ثَوَاب
124 ثَوَابًا
124 ثوب
124 ثَوَّبَ
124 ثَوِبَ
124 ثَوِبَ
124 ثَوْى
124 ثِيَابٌ
124 ثِيَابًا
124 ثِيَابَاتٍ
124 ثِيَابَك
124 ثِيَابَكم
120 ثبط
119 ثَبَطَ
119 ثُبُوتِها
119 ثُبُورًا
120 ثَجَّ
120 ثَجَّاجًا
120 ثَرَّبَ
120 ثرى
120 ثُعْبَانٌ
121 ثِقَالاً
120 ثَقَبَ
120 ثَقْبًا
120 ثَقِفَ
120 ثَقِفْتُموهم
120 ثَقِفُوا
121 ثقل
121 ثَقَلٌ
184 ثَقَلَ
120, 183 ثَقُلَ
121 ثِقْلٌ
121 ثَقُلَتْ
120 ثَقِيلٌ
121 ثَقِيلاً
122 ثَلَاثَة
122 ثَلَاثَةٍ
122 ثَلَاثَ مِائَة
122 ثَلَاثُون
122 ثَلَاثِين
122 ثُلَّةٌ
122 ثلث
119 ثَابِتٌ
120 ثَاقِبٌ
122 ثَالِثُ
122 ثَالِثُ ثَلَاثَة
123 ثَامِنُهم
123 ثَانِيَ اثْنَيْن
123 ثَانِيَ عِطْفِه
124 ثَاوِيًا
119 ثبات
120 ثُبَات
119 ثَبَتَ
119 ثَبَتَ
119 ثَبَتْ
119 ثَبَتْنَاكَ
119 ثَبَرَ
118 تَؤُهَا
115 تِي
566 تَيْأَسُوا
568 تَيَسَّرَ
569 تَيَمَّمَ
569 تَيَمَّمُوا
118 تَيْهَا
562 تُوَلُّوا
563 تُوَلُّون
563 تَوَلَّوْهم
563 تُوَلُّوهم
563 تَوَلَّى
563 تَوَلَّيْتم
553 تَوْصِيَةً
555 تُوعَدُون
555 تُوعِدُون
556 تُوعَظُون
557 تَوَفَّتْه
557 تَوَفَّتْهم
557 تَوَفَّنَا
557 تَوَفَّنِي
557 تُوَفَّوْنَ
557 تَوَفَّى
557 تُوَفَّى
557 تَوَفَّى هم
557 تَوَفَّيْتَنِي
556 تَوْفِيقًا
556 تَوْفِيقِي
558 تُوقِدُون
558 تُوَقِّرُوه
569 تُوقِنُون
560 تَوَكَّأَ
561 تَوَكَّلَ
561 تَوَكَّلْ
561 تَوَكَّلْتُ
561 تَوَكَّلْنَا
561 تَوَكَّلُوا
560 تَوْكِيدَ
560 تَوْكِيدِها
563 تَوَلَّ
563 تَوَلَّاه
561 تُولِجُ
563 تَوَلَّوْا

125 جَبَّارِين
125 جَبَّارِينَ
125 جِبَالٍ
126 جِبَاهٌ
126 جِبَاهُهُمْ
578 جِبْرِيل
126 جبل
125 جَبَلٍ
125 جِبِلاً
126 جبى
126 جَبْى
126 جَثَا
126 جثو
126 جُثُوًّا
126 جَثَى
126 جِثِيًّا
127 جحد
126 جَحَدَ
126 جَحَدُوا
127 جَحِيمِ
127 جِدَارًا
128 جِدَال
128 جِدَالَنا
543 جِدَةً
127 جُددٌ
127, 128 جدر
127 جُدُرٌ
127 جُدُرٍ
127 جَدُّ رَبِّنَا
127 جَدَلًا

142 جَاسَ
142 جَاعَ
133 جَاعِل
131 جَاعِلٌ
133 جَاعِلُك
131 جَاعِلُون
133 جَاعِلُوه
578 جَالُوتُ
135 جَامِدٌ
135 جَامِدَة
135 جَامِدَةً
136 جَامِع
138 جَانٌّ
137 جَانِب
139 جَاهَدَ
139 جَاهِدِ
139 جَاهَدَاك
139 جَاهِدْهم
139 جَاهَدُوا
139 جَاهِدُوا
139 جَاهَرَ
140 جَاهِلٌ
140 جَاهِلُون
141 جَاوَرَ
141 جَاوَزَا
142 جَاوَزْنَا
142 جَاوَزَه
125 جَبَّارٍ
125 جَبَّارًا
125 جَبَّارُونَ

142 جَائَتْ
142 جَائَتْك
142 جَائَتْنَا
142 جَائَتْها
142 جَائَتْهم
141 جَائِرٌ
142 جَائَك
143 جَائَكم
143 جَائَنَا
143 جَائَنِى
140 جَابَ
140 جَابُوا
126 جَاثِمُونَ
126 جَاثِمِينَ
126 جَاثِيَة
126 جَاثِيَةً
127 جَادَلَ
127 جَادَلْتُمْ
127 جَادَلْتَنَا
128 جَادِلْهم
127 جَادَلُوا
127 جَادَلُوك
141 جَارٌ
125 جَارَ
125 جَارًا
129 جَارِيَات
129 جَارِيَة
129 جَارِيَةٌ
130 جَازِ
130 جَازِى

124 ثِيَابَهم
124 ثِيَابَهُنّ

ج

143 جِئْتَ
143 جِئْتِ
143 جِئْتُك
143 جِئْتُكم
143 جِئْتم
143 جِئْتُمُونا
143 جِئْتَنَا
143 جِئْتَهُم
143 جِئْنَا
143 جِئْنَاك
143 جِئْنَاكم
143 جِئْنَاهم
142 جَاء
142 جَاءَ
142 جَاءَالأَمْنُ
142 جَاءَ بالحَسَنَةِ
142 جَاءَتْكم
142 جَاءَتْه
143 جَاءَه
143 جَاءَها
143 جَاءَهم
143 جَاؤُا
143 جَاؤُك
143 جَاؤُكم
143 جُاؤُها

137 جمم
136 جَمِيعٌ
136 جَمِيعًا
136 جَمِيلٌ
136 جَمِيلًا
138 جَنَّ
139 جَنَّات
138 جَنَّاتٌ
334 جَنَّاتُ عَدْن
137 جَنَاحَ
138 جُنَاح
137 جَنَاحُ الْإِنْسَانِ
137 جَنَاحِكَ
137 جَنَاحَيْن
137 جنب
137 جَنَبَ
137 جَنَّبَ
137 جُنُب
137 جَنْبًا
137 جُنُبًا
137 جَنْبَ الله
138 جَنَّة
138 جُنَّة
138 جِنَّة
139 جَنَّتَان
139 جَنَّتَك
518 جَنَّةُ نَعِيم
139 جَنَّتَه
139 جَنَّتِي
138, 139 جَنَّتَيْن
134 جَلَابِيبِهِنَّ
134 جَلَّاهَا
578 جلت
127 جَلَّ جَلَالُه
134 جلد
134 جَلَدَ
134 جَلْدَةً
135 جلو
134 جُلُودٌ
134 جُلُودًا
134 جُلُودُكم
134 جُلُودُهم
134 جَلَّى
137 جَمًّا
136 جَمَالٌ
136 جِمَالَة
136 جِمَالَةٌ
135 جَمَحَ
135, 136 جمع
135 جَمَعَ
135 جُمِعَ
135 جَمْعًا
135 جَمْعَانِ
135 جَمْعُكم
135 جَمَعْنَاكم
135 جَمَعْنَاهم
135 جَمْعَه
135 جَمَعَهم
135 جَمَعُوا
137 جُمْلَةً
130 جَزًى
130 جَزَيْتُهم
130 جَزَيْنَاهم
131 جسد
131 جَسَدًا
131, 132, 133 جعل
131 جَعَلَ
133 جُعِلَ
131 جَعَلَا
132 جَعَلْتُ
132 جَعَلْتُم
132 جَعَلَتْه
132 جَعَلَكم
132 جَعَلْنَا
132 جَعَلْنَاك
132 جَعَلْنَاكم
132 جَعَلْنَاه
132 جَعَلْنَاها
132 جَعَلْنَاهم
132 جَعَلَنِي
132 جَعَلَه
132 جَعَلَهَا
132 جَعَلَهم
132 جَعَلُوا
134 جفأ
134 جَفَا
134 جُفَاءً
134 جِفَانٍ
134 جَلَابِيبُ
127 جَدِيد
127 جَدِيدًا
128 جُذَاذًا
128 جِذْعِ
128 جَذْوَةٍ
128 جُذُوعٌ
128 جَرَّ
128 جَرَادٌ
128 جَرَحْتُمْ
128 جرد
128 جُرُزًا
128 جَرَعَ
128 جُرُفٍ
129 جرم
128 جَرَمَ
129 جرى
129 جَزَى
129 جَزَيْنَ
129 جُزْءٌ
130 جُزْءًا
130 جزأ
130 جَزَاء
130 جَزَاؤُه
130 جَزَاؤُهم
130 جَزَائكُم
130 جَزَاهم
130 جَزَعَ
130 جَزِعْنَا
130 جَزُوعًا
130 جزى

160 حَافِظُونَ
159, 160 حَافِظِين
160 حَافُونَ
160 حَافِّين
160 حَافِّينَ
171, 172 حَاقَّ
163 حَاكِمُونَ
163 حَاكِمِينَ
170 حَالَ
168, 169 حَامٍ
168 حَامِلَات
170 حَاوَرَ
144, 145 حَبَّ
144 حُبَّ
145 حَبًّا
144 حُبًّا
144 حُبُّ اللهِ لِعِبَادِه
145 حِبَالِهِم
145 حبب
144 حَبَّبَ
145 حَبَّةٌ
145 حَبَّةٍ
145 حَبَرَ
145 حَبَسَ
145 حبط
145 حَبِطَ
145 حَبْطًا
145 حَبِطَتْ
145 حَبْل
144 حُبِّه
147 حَاجِزًا
147 حَاجِزُونَ
147 حَاجِزِين
146 حَاجَّك
146 حَاجَّه
146 حَاجُّوك
171 حَادَ
148 حَادَّ
170 حَارَ
149 حَارَبَ
153 حَاسَبَ
153 حَاسِبُون
153 حَاسِبِين
154 حَاسِدٍ
156 حَاشِرُون
156 حَاصِبًا
171 حَاضَتْ
158 حَاضِرًا
158 حَاضِرَةً
158 حَاضِرُون
158 حَاضِرِى
158 حَاضِرِين
171 حَافَ
160 حَافَظَ
159, 160 حَافِظٌ
160 حَافِظًا
159, 160 حَافِظَاتٌ
159 حَافِظَةٌ
160 حَافِظُوا
159 حَافِظُون
140 جَهْرَةً
140 جَهْرَكُم
140 جَهَّزَهم
140 جهل
140 جَهَلَ
140 جَهْلًا
140 جَهَنَّمَ
140, 578 جَهَنَّمُ
140 جَهُولًا
126 جَوَابٍ
141 جَوَابَ
129 جَوَارِ
142 جَوِّ السَّمَاء
141 جوب
141 جود
142 جوز
142 جُوع
142 جَوْعًا
142 جَوْفِه
142, 143 جيأ
142 جَيْنًا
143 جَيْنِك
143 جِيدِهَا
143 جُيُوبُ
143 جُيُوبِهِنَّ
ح
146 حَاجَّ
169 حَاجَةً
146 حَاجَجْتُم
139 جَنْتَيْهِم
138 جنح
137 جَنَحَ
137 جَنَحُوا
138 جُنْدٍ
138 جُنْدًا
138 جُنْدَنا
138 جَنِفَ
138 جَنَفًا
138, 139, 578 جنن
137 جُنُوبِكُم
137 جُنُوبُهَا
137 جُنُوبُهم
138 جُنُود
138 جُنُودًا
138 جُنُوده
138 جُنُودَهُما
139 جَنَى
139 جَنِيًّا
139 جِهَادٍ
139 جِهَادًا
139 جِهَادِهِ
140 جِهَارًا
139 جهد
139 جَهْدَ
139 جُهْدَهم
140 جهر
139 جَهَرَ
140 جَهْرًا

152 حِزْب
152 حِزْبَان
152 حِزْبَه
152 حَزَنَ
152 حَزَنَ
152 حَزَنًا
152 حُزْنِى
154 حَسَّ
153 حِسَابًا
153 حِسَابِك
153 حِسَابَه
153 حِسَابُهم
155 حِسَانٌ
153, 154 حسب
152 حَسِبَ
153 حُسْبَانٍ
153 حُسْبَانًا
152 حَسِبْتَ
153 حَسِبْتُمْ
153 حَسِبْتَهُ
153 حَسِبْتَهُمْ
154 حَسْبَك
154 حَسْبُنَا
154 حَسْبُه
154 حَسْبُهم
153 حَسِبُوا
154 حَسْبِىَ
154 حَسَدَ
154 حَسَدًا
154 حسر

150 حَرَضْتَ
150 حَرَضْتُمْ
150 حَرَّضَ
150 حَرِضَ
150 حَرَضًا
150 حَرَفَ
150 حَرْفٍ
41 حرف الألف
150 حَرَّقَ
150 حَرِّقُوه
151 حرك
150 حَرَّكَ
151, 152, حرم
577
578 حَرَمٌ
151 حَرَّمَ
152 حُرُمٌ
151 حُرِمَ
151 حَرَمًا
152 حُرُمًا
152 حُرُمَاتِ
151 حُرِمَتْ
151 حَرَّمْنَا
151 حَرَّمَها
151 حَرَّمَهما
151 حَرَّمُوا
149 حَرِيرٌ
149 حَرِيرًا
150 حَرِيصٌ
152 حزب

148 حَدِيثًا
148 حَدِيدٌ
148 حَدِيدِ
148 حَدِيدًا
148 حَذِرَ
148 حَذَرَ
148 حِذْرَكم
148 حِذْرَهم
149 حَرًّا
150 حُرَّاسٌ
151 حَرَامٌ
151 حَرَامًا
149 حرب
149 حَرْبٍ
149 حرث
149 حَرَثَ
149 حَرْث
149 حَرْثٌ
149 حَرْثًا
149 حَرْثكم
149 حَرْثِه
149 حَرَج
149 حَرَجًا
149 حَرْدٍ
150 حرر
150 حَرَسٌ
150 حَرَسًا
150 حَرَصَ
150 حَرِصَ

145 حَتْمًا
146 حثث
146 حَثِيثًا
146 حَجَّ
146 حَجُّ
146 حَجًّا
146 حِجَاب
146 حِجَابًا
146 حِجَارَة
146 حُجَّة
99 حُجَّةٌ بَالِغَةٌ
146 حُجَّتُنا
146 حُجَّتهم
146 حجج
146 حِجَج
147 حجر
147 حِجْر
147 حِجْرٌ
147 حِجْرًا
147 حِجْرًا مَحْجُورًا
147 حُجُورِكم
148 حَدَائِقَ
148 حَدَائِقُ
148 حِدَادٍ
147 حَدَبٍ
148 حدث
147 حَدَّثَ
148 حدد
148 حُدُود
148 حُدُودَه

164 حُكْمًا
163 حَكَمْتَ
164 حِكْمَة
99 حِكْمَةٌ بَالِغَة
163 حَكَمْتُم
164 حُكْمه
164 حَكِيم
164 حَكِيمًا
165 حَلَّ
165 حِلٍّ
165 حِلاً
165 حَلَائِلُ
165 حَلَّافٍ
165 حَلَالٌ
165 حَلَالًا
164 حَلَف
164 حَلْفًا
165 حَلَقْتُم
165 حَلَقَ
165 حَلَّقَ
165 حلل
165 حَلَلْتُم
166 حلم
166 حُلُوا
166 حُلُومٌ
166 حَلَى
166 حِلْيَة
166 حَلِيمٌ
166 حَلِيمًا
166 حُلِيّهم

159 حُفْرَةٍ
160 حفظ
159 حَفِظَ
160 حِفْظًا
160 حَفَظَةً
159 حَفِظْنَاها
160 حفف
160 حَفَفْنَاهُما
160 حَفِيٌّ
160 حَفِيًا
160 حَفِيظ
159 حَفِيظٌ
160 حَفِيظاً
161 حَقّ
160, 161, 414 حَقَّ
129, 163 حَقًّا
160 حُقُبًا
161 حَقَّتْ
161 حُقَّتْ
578 حقف
161, 162, 163 حقق
163 حَقَّه
163 حَقِيقٌ
163 حُكَّامٌ
164, 165 حكم
163 حَكَمَ
164 حَكَّمَ
164 حَكَمًا

156, 157 حَضْحَصَ
157 حَصَدَ
157 حَصَدْتم
157 حَصَرَ
157 حَصِرَ
157 حَصِرَتْ
157 حَصَّلَ
157 حُصِّلَ
157 حصن
157 حَصُورًا
157 حُصُونُهم
158 حصى
157 حَصِيدٌ
157 حَصِيدًا
157 حَصِيرًا
158 حَضَّ
158 حضر
158 حَضَرَ
158 حَضَرَ المَجْلِس
158 حَضَرُوه
159 حُطَامًا
158 حَطَبًا
159 حِطَّة
159 حطط
159 حَطَمَ
159 حَظَّ
159 حَظًّا
160 حَفَّ
159 حَفَدَةً
159 حفر

154 حَسَرَاتٌ
154 حَسَرَاتٍ
154 حَسْرَة
154 حَسْرَتَنا
154 حَسْرَتَى
155 حسس
155, 156 حسن
155 حَسَنٍ
155 حَسُنَ
155 حُسْن
155 حَسَنًا
155 حُسْنًا
155 حَسَنَات
155 حَسَنَاتٌ
155 حَسُنَتْ
155 حُسْنَيَانِ
155 حُسُومًا
153 حَسِيبًا
154 حَسِيرٌ
155 حَسِيسَها
156 حَشَرَ
156 حَشْرٌ
156 حُشِرَ
156 حُشِرَتْ
156 حَشَرْتَنِى
156 حَشَرْنا
156 حَشَرْناهم
157 حَصَادِه
156 حَصَبُ
157 حصحص

170 جيلَ
171 جيلَة
172 حين
172 حينَئِذٍ
173 حَيْوك
172, 173 حيى
173 حُيِّيتُم

خ

193 خَائِبٌ
193 خَائِبُونَ
193 خَائِبِينَ
191 خَائِضُونَ
191 خَائِضِينَ
192 خَائِفًا
191 خَائِفُونَ
191, 192 خَائِفِينَ
193 خَائِنَة
192 خَائِنُونَ
192 خَائِنِينَ
193 خَابَ
176 خَادِعُهم
177 خَارِجِين
179 خَازِنُون
179 خَازِنِين
179 خَاسِئًا
179 خَاسِئُونَ
179 خَاسِئِينَ
180 خَاسِرَة
180 خَاسِرُون
171 حَوْلَ
171 حِوَلًا
170 حَوْلَان
171 حَوْلِك
171 حَوْلَكم
171 حَوْلَه
171 حَوْلِهَا
171 حَوْلَهم
170 حَوْلَيْن
170 حَوْلَيْنِ
172 حَيَّ
172 حَيَّ
172 حَيْ
172 حَيًّا
173 حَيًّا
173 حَيَاة
172 حَيَاتٌ
173 حَيَاتِكم
173 حَيَاتُنَا
171 حَيَادًا
173 حَيَّةٌ
169 حِيتَانٌ
169 حِيتَانُهم
171 حَيْثُ
171 حيد
171 حَيْدًا
171 حَيْرَانَ
171 حَيْضًا
172 حيق
171 حَيْقًا
168 حُمِّلُوا
168 حَمُولَةً
169 حمى
169 حَمِيَ
168 حَمْى
168, 169 حَمْيًا
169 حُمِيًّا
169 حَمِيَّةً
166 حَمِيد
167 حَمِيدًا
167 حَمِيرٌ
168 حَمِيم
168, 497 حَمِيمًا
169 حَنَانًا
169 حَنِثَ
169 حُنَفَاءَ
169 حُنَفَاءُ
169 حنك
169 حَنِيذٍ
169 حَنِيفًا
570, 578 حُنَيْن
578 حُنَيْنٌ
170 حَوَارِيُّون
170 حَوَارِيِّين
169 حُوبًا
169 حُوتَهما
170, 578 حور
170 حُورٌ
170 حوط
171 حول
578 حَتِمَ
166 حمأ
166 حَمَأٍ
166 حَمِئَةٌ
166 حَمِئَةٍ
167 حِمَارِكَ
167, 578 حمد
166 حَمِدَ
167 حُمُرٌ
167 حُمُرٌ
167, 168 حمل
167 حَمَلَ
168 حَمَّلَ
168 حَمْل
168 حُمِّلَ
168 حَمْلًا
168 حِمْلًا
168 حِمْلُ بَعِيرٍ
167 حَمَلَتْ
168 حُمِلَت
168 حُمِّلْتُمْ
167 حَمَلْتَهُ
167 حَمَلْنا
168 حُمِّلْنَا
167 حَمَلْنَاكم
167 حَمَلْناه
168 حَمْلُه
167 حَمَلَها
168 حَمْلِهَا
168 حَمْلَهُنَّ

176 خَرَبًا
177, 178 خرج
177 خَرَجَ
178 خَرْجًا
177 خَرَجْتُمْ
177 خَرَجْنَ
177 خَرَجْنَا
177 خَرَجُوا
178 خردل
178 خَرْدَلٍ
178 خَرَص
179 خرطم
179 خَرَقَ
179 خَرَقِهَا
179 خَرَقُوا
178 خَرُّوا
177 خُرُوجٍ
179 خَزَائِنِ
179 خَزَائِنُ
179 خَزَائِنُ اللهِ
179 خَزَائِنُه
179 خَزَنَةٌ
179 خَزَنَتُهَا
179 خزى
179 خَزِيَ
179 خِزْيٍ
179 خَسَأَ
179, 180 خَسَارًا
180 خسر
179, 180 خَسِرَ

175 خُبْرًا
175, 176 خبل
175 خَبْوًا
174 خَبِيثَةٍ
175 خَبِير
175 خَبِيرًا
175 خَتَّارٌ
175 خَتَّارٍ
175 خِتَامٌ
176 خِتَامُه
175 خَتَمَ
176 خِدَاعًا
579 خدد
176 خدع
176 خَدَعَ
176 خَدْعًا
176 خِدْعًا
176 خَدَّكَ
49 خُذْ
176 خَذَلَ
176 خُذْلًا
49 خُذْها
49 خُذُوا
176 خَذُولًا
49 خُذُوه
49 خُذُوهم
178 خَرَّ
178 خَرًّا
176 خَرَابِهَا
176 خَرِبَ

184 خَالِدًا
184 خَالِدُونَ
184, 185 خَالِدِينَ
184 خَالِدَيْنِ
185 خَالِصًا
185 خَالِصَةَ
185 خَالِصَةً
185 خَالَطَ
186 خَالَفَ
186 خَالِفُونَ
186 خَالِفِينَ
189 خَالِقٌ
189 خَالِقُونَ
189 خَالِقِينَ
192 خَالِك
190 خَامِدُونَ
190 خَامِدِينَ
192 خَانَ
192 خَانَتَاهُمَا
193 خَانُو
192 خَانَ يَخُونُ
193 خَاوِيَة
193 خَاوِيَةٌ
175 خَبَا
175 خَبَالًا
175 خَبَتْ
175 خبث
174 خَبُثَ
174 خُبْثًا
175 خَبَر

179, 180 خَاسِرِين
180 خَاشِعَاتٌ
181 خَاشِعَة
180 خَاشِعُون
180 خَاشِعِين
181 خَاصَّةً
191 خَاضَ
182 خَاضِعُون
182 خَاضِعِين
191 خَاضُوا
182 خَاطِئَة
182 خَاطِئَةٍ
182 خَاطِئُونَ
183 خَاطَبَ
183 خَاطَبَهم
184 خَافٍ
191 خَافَ
183 خَافَت
191 خَافَتْ
183 خَافِضٌ
183 خَافِضَةٌ
191 خَافُوا
192 خَافُونِ
192 خَافُونِى
184 خَافِيَةٌ
189 خَالَّ
192 خَالَاتٌ
192 خَالَاتِك
192 خَالَاتِكُم
184 خَالِدٌ

190 خِلَاله
190 خِلَالَها
190 خِلَالَهما
190 خَلَت
189 خُلَّةٌ
185 خلد
184 خَلَدَ
184 خُلْدًا
185 خلص
185 خَلَصُوا
186 خلط
185 خَلَطَ
186 خُلَطَاءُ
185 خَلَطُوا
186 خَلَعَ
186, 187 خلف
186 خَلَفَ
186 خَلَّفَ
187 خَلْفٌ
186 خُلَفَاءَ
186 خُلَفَاءُ
187 خِلْفَةً
186 خَلَفْتُمُونِي
187 خَلْفَك
187 خَلْفَكم
187 خَلْفَنَا
108, 187 خَلْفِه
187 خَلْفِهَا
187 خَلْفِهم
186 خُلِقُوا

182 خَطِيئَتُه
182 خَطِيئَتِي
183 خَفَّ
183 خَفًّا
184 خَفَاءً
183 خِفَافٌ
184 خِفَافًا
183 خَفَّتْ
191 خِفْتُ
191 خِفْتِ
191 خِفْتُكُم
191 خِفْتم
183 خَفَضَ
184 خَفَفٌ
184, 447 خفى
184 خَفِيَ
184 خَفِيَ
184 خُفْيَةً
184 خَفِيفًا
190 خَلَا
186 خَلَائِفَ
186 خَلَائِفُ
187 خِلَاف
187 خِلَافَك
189 خَلَاقٍ
189, 190 خِلَالٌ
190 خِلَالَ
190 خِلَالَ الدِّيَارِ
190 خِلَالكم

191 خُضْتُم
182 خُضْرٌ
182 خُضْرِ
182 خَضِرًا
182 خُضْرًا
182 خضع
182 خَضَعَ
183 خَطَّ
183 خطأ
182 خَطَأً
182 خِطْئًا
182 خَطِئَاتٌ
183 خِطَابًا
182 خَطَايَا
183 خطايَاكم
183 خَطَايَانا
183 خَطَايَاهم
183 خِطْبَةِ
183 خَطْبُك
183 خَطْبُكم
183 خَطْبُكمَا
183 خَطْبُكُنَّ
183 خطف
183 خَطِفَ
183 خُطُوَات
183 خُطُوَاتٌ
183 خُطِيَ
182 خَطِيئَاتِكم
183 خَطِيئَاتهم
182 خَطِيئَةً

180 خَسَرَ
180 خُسْرٍ
179 خَسْرًا
179, 180 خُسْرًا
180 خُسْرَانًا
180 خَسِرُوا
180 خسف
180 خَسَفَ
180 خَسَفَ
180 خَسَفْنَا
180 خُشُبٌ
181 خشع
180 خَشَعَ
181 خُشَّعًا
180 خَشَعَتِ
180 خُشُوعًا
181 خشى
181 خَشِيَ
181 خَشِيتُ
181 خَشْيَةَ
181 خَشْيَتِه
181 خَشِينَا
181 خَصَفَ
182 خصم
182 خَصْمَانِ
182 خَصْمَانِ
182 خَصِمُونَ
181 خَصِيمٌ
181 خَصِيمًا

579 دَارُ البَوَار
205 دَارُالخُلْدِ
205 دَارُالسَّلَامِ
205 دَارُالفَاسِقِينَ
584 دَارُ القَرَار
205 دَارُالمُقَامَةِ
206 دَارِه
206 دَارِهم
202 داعِىَ
202 دَاعِيًا
202 دَافَعَ
202 دَافِع
203 دَافِقٍ
204 دَانٍ
207 دَانَ
204 دَانِيَة
579 دَاوُدُ
206 دَاوَل
196 دبر
196 دَبَّرَ
195 دُبُرِ
195 دُبُرَه
196 دثر
196 دَحَا
196 دَحَاها
196 دَحَرَ
196 دَحْرًا
196 دحو
196 دَحْوًا
196 دُحُورًا
193 خِيَانَتك
193, 194 خير
193 خَيْر
194 خَيْرٌ
193 خَيْرًا
194 خَيْرَاتٌ
194 خيط
192 خِيفَةً
192 خِيفَتكم
192 خِيفَته
194 خَيَّلَ
د
195 دَأْبٌ
195 دَأْبًا
195 دَائِبَان
195 دَائِبَيْنِ
205 دَائِرَة
206 دَائِمٌ
206 دَائِمُونَ
195 دَأَبَ
195 دَأَبًا
195 دَأْبَة
195 دَابِرَ
197 دَاخِرُون
197 دَاخِرِين
197 دَاخِلُون
197 دَاخِلِين
205 دَار
205 دَارَ
190 خلل
190 خلو
190 خَلَوْا
186 خَلِيفَة
189 خَلِيلًا
190 خَمْرٍ
190 خَمْرًا
190 خَمْسَة
190 خَمْسِينَ
191 خمط
191 خَمْطٍ
191 خِنْزِير
191 خُوَارٌ
186 خَوَالِف
193 خَوَّانٍ
193 خَوَّانًا
191 خوض
191 خَوْضٍ
191 خَوْضِهِمْ
192 خَوَّف
192 خَوْف
191, 192 خَوْفًا
192 خَوْفِهِمْ
192 خَوَّل
192 خَوَّلْنَاكم
192 خَوَّلْنَاه
192 خَوَّلَهُ
193 خون
192 خَوْنًا
192, 193 خِيَانَةَ
188, 189 خلق
187, 188 خَلَقَ
188 خَلَقْ
189 خُلُق
188 خُلِقَ
189 خَلْقًا
188 خَلَقْتَ
188 خَلَقْتُ
188 خُلِقَتْ
188 خَلَقْتُك
188 خَلَقْتَنِى
188 خَلَقْتَه
188 خَلَقَك
188 خَلَقَكم
189 خَلْقكم
188 خَلَقْنَا
188 خَلَقْنَاكم
188 خَلَقْنَاه
188 خَلَقْنَاهم
188 خَلَقْنَاهما
188 خَلَقَنِى
188 خَلَقَه
189 خَلْقه
188 خَلَقَها
188 خَلَقَهم
189 خَلْقَهم
188 خَلَقَهنَّ
189 خَلْقِهِنَّ
188 خَلَقُوا
188 خُلِقُوا

204 دَمَا
204 دِمَاء
204 دِمَاءَكم
204 دِمَاؤها
204 دمدم
203 دَمْدَمَ
204 دَمَّرَ
204 دَمَّرْنا
204 دَمَّرْناها
204 دَمَّرْناهم
204 دَمَغَ
204 دمى
204 دَمِيَ
204 دُمِيَّ
204 دَنِ
226 دَنا
204 دَنَا
205 دنو
205 دِهَاقًا
205 دهن
205 دَوَائِرُ
195 دَوَابَ
579 دود
206 دور
205 دَوْرًا
206 دُولَةً
206 دوم
207 دون
207 دُونِك
207 دُونِكم
200 دَعَوْا
202 دَعْواهم
200 دَعَوْتُ
202 دَعْوَة
202 دَعْوَتَك
200 دَعَوْتُكم
202دَعْوَتُكما
200 دَعَوْتموهم
200 دَعَوْتُهم
200 دَعَوْهم
201 دُعِيَ
201 دُعِيتم
202 دِفْءٌ
202 دَفَعَ
202 دَفْع
202 دَفْعٌ
202 دَفَعْتُم
203 دفق
203 دَكَّ
203 دَكًّا
203 دَكَّةً
203 دُكَّتِ
203 دَلَ
203 دَلَالَة
203 دلل
203 دَلَّهم
203 دَلْوَهُ
203 دَلَّى
203 دَلِيلًا
204 دَمِ
199 دَرَىٰ
199 دُرِّيٌّ
199 دَرْيًا
200 دَسَّ
200 دسر
200, 473 دُسُر
200 دُسُرٌ
200 دُسُرٍ
200 دَسَّاها
200 دَسَّى
200 دَعَّ
547 دَعْ
200 دَعَا
200 دَعًّا
201, 202 دُعَاء
202 دُعَاءِ
202 دُعَاءَكم
202 دُعَاءَه
202 دُعَاؤُكم
202 دُعَائِك
202 دُعَائَهم
202 دُعَائى
200 دَعَاكم
200 دَعَانِ
200 دَعَانَا
200 دَعَانى
200 دَعَاه
200, 201, 202 دعو
200 دَعَوَا
196 دخى
198 دُخَان
197 دخر
197, 198 دخل
197 دَخَلَ
197 دَخَلَا
197 دَخَلَتْ
197 دَخَلْتَ
197 دُخِلَتْ
197 دَخَلَتم
197 دَخَلَتموه
197 دَخَلَه
197 دَخَلُوا
197 دَخَلُوه
198 درأ
198 دَرَأَ
199 دِرَاسَتِهم
199 دَرَاهِمَ
199 دَرَاهِمُ
198 دَرَجَات
198 دَرَجَاتٌ
198 دَرَجَة
199 درر
199 دَرَسَ
199 دَرْسًا
199 دَرَسْتَ
199 دَرَسُوا
199 درك
199 دَرَكًا
206 دَرِكم

210 ذِكْرَك
210 ذِكْرَكم
210 ذِكْرنا
209 ذَكَرَه
211 ذَكَّرَهم
210 ذِكْرهم
209 ذَكَرُوا
211 ذُكِّرُوا
210 ذِكْرى
210 ذِكْرَى
211 ذُكُورٌ
211 ذُكُورِنا
211 ذَكَّى
211 ذَكَّيْتُمْ
211, 212 ذَلَّ
211 ذُلًّا
211 ذِلَّةٌ
212 ذِلَّةٌ
212 ذلل
212 ذَلَّلَ
212 ذُلَلٌ
212 ذُلُلًا
212 ذُلِّلَتْ
212 ذَلَّلْنَاهَا
212 ذَلُولٌ
212 ذَلُولًا
212 ذِمَّةً
212 ذَنْب
212 ذَنْبَكَ
212 ذَنْبِكِ
209 ذِرَاعَيْن
209 ذِرَاعَيْه
208 ذَرَّةٍ
209 ذرر
209 ذَرْعًا
547 ذَرْنا
547 ذَرْنِى
547 ذَرْهم
209 ذَرْوًا
547 ذَرُوا
547 ذَرُونا
547 ذَرُونِى
547 ذَرُوه
547 ذَرُوها
214 ذُقْ
209 ذقن
210, 211 ذكر
209, 211 ذَكَرَ
211 ذَكَّرَ
210 ذُكِرَ
211 ذُكِّرَ
210 ذِكْر
210 ذِكْرًا
211 ذَكَرَانِ
211 ذُكْرَانٌ
211 ذُكْرَانًا
211 ذِكْرَاها
211 ذِكْرَاهم
209 ذَكَرْتَ
211 ذُكِّرْتم
214 ذَاقَ
214 ذَاقَا
214 ذَاقَتْ
214 ذَاقُو
211 ذَاكِرَاتٌ
211 ذَاكِرِين
134 ذِالجَلَالِ
212, 213 ذَاهِبٌ
208 ذُبَابًا
208 ذَبَحَ
208 ذَبَّحَ
208 ذُبِحَ
547 ذَرِ
208 ذَرَأ
208 ذَرَأكم
208 ذَرَأنا
209 ذَرَا
209 ذَرَارِى
209 ذِرَاعًا
209 ذِرَاعَان
214 ذَاتٌ
214, 351 ذات
214, 222, 298 ذَات
473, 575 ذَاتِ
222 ذَات الرَّجْعِ
473 ذاتِ الوَاحِ وَ دُسُر
214 ذَادَ
209 ذَارِيَات
209 ذَارِيَة
207 دُونِنا
207 دُونِه
207 دُونِها
207 دُونِهم
207 دُونِهما
207 دُونى
205 دِيَارٌ
206 دَيَّارًا
206 دِيَارِكم
206 دِيَارِنا
206 دِيَارِهم
547 دِيَةٌ
207 دين
207 دِينِ
207 دَيْن
207 دِينًا
207 دِينكم
207 دِينه
207 دِينهم
207 دِينى
ذ
213 ذَا
214 ذَائِقَةُ
214 ذَائِقه
214 ذَائِقُون
397 ذَاالقَرْنَيْن
440 ذَاالكِفْل
213 ذَاالْكِفْلِ
213 ذَاالنُّونِ

233 رَاعِينُو
240 رَاغَ
233 رَاغِبٌ
233 رَاغِبُونَ
234 رَافِعَة
234 رَافِعُكَ
235 رَاقِ
236 رَاكِدَةٌ
236 رَاكِعًا
236 رَاكِعُون
236 رَاكِعِين
241 رَانَ
215 رَاه
215 رَاها
240 رَاوَدْتُنَّ
240 رَاوَدَتْنِى
240 رَاوَدَتْه
240 رَاوَدْتُه
240 رَاوَدُوه
215 رَاوُكَ
215 رَاوُه
216 رَاوُها
216 رَاوُهم
216 رَأَيْتَ
216 رَأَيْتُ
216 رَأَيْتم
216 رَأَيْتُموه
216 رَأَيْتُهم
216 رَأَيْتُهم
216 رَأَيْنَه
215 رُؤُس الأَمْوَالِ
215 رُؤُسِكم
215 رَؤُف
217 رُؤْيَاكَ
217 رُؤْيَاىَ
217 رِثاءَ
217 رِثَاءَ
217 رِثْيًا
220 رَابَطَ
220 رَابِطُوا
220 رَابِعُهم
220 رَابِيًا
220 رَابِيَة
215 رَأَتْه
215 رَأَتْهم
222 رَاجِعُون
224 رَاحِمٌ
224 رَاحِمُونَ
224 رَاحِمِينَ
226 رَادَ
225 رَادِّينَ
227 رَازِقُونَ
227 رَازِقِين
230 رَاسٍ
230 رَاسِيَاتٌ
230 رَاشِدُون
231 رَاضٍ
232. 233 رَاعُون
233 رَاعِى
233 رَاغِى
134 ذُوالجَلَالِ
213 ذُوالْقَرْنَيْنِ
213 ذُوالنُّونِ
213 ذَوَانِ
214 ذَوْدًا
214 ذوق
214 ذَوْقًا
214 ذُوقُوا
214 ذُوقُوه
213 ذُوُونَ
214 ذَوِى
214 ذَوَىٰ
213 ذَوِينَ
213 ذَوَيْنِ
213 ذِى
ر
217 رَءِى
226 رَآدُوه
226 رَآدِى
215 رَآك
215 رَأْس
215 رَأْسه
215 رَأْسِى
215 رَأْفَه
216. 217 رأى
215 رَأْىٰ
216 رَأَىَ
215 رُؤُس
215 رُؤُسُ
212 ذَنْبِه
212 ذَنْبِهم
212 ذُنُوب
212 ذُنُوبٌ
212 ذُنُوبِ
212 ذُنُوبًا
212 ذُنُوبكم
212 ذُنُوبنا
212 ذُنُوبهم
213 ذَهَاب
212 ذَهَابًا
213 ذهب
213 ذَهَبِ
134. 212 ذَهَبَ
213 ذَهَبًا
213 ذَهَبَتْ
213 ذَهَبْنَا
213 ذَهَبُوا
213 ذهل
213 ذَهَلَ
213 ذَهِلَ
213 ذَهْلًا
214 ذو
214 ذَوَا
214 ذَوَات
214 ذَوَاتا
214 ذَوَاتَانِ
214 ذَوَاتَىْ
214 ذَوَاتَيْنِ
214 ذَوَاقًا

224 رِحَالٌ
224 رِحَالِهم
223 رَحُبَ
223 رُحْبًا
223 رَحُبَتْ
224 رحل
224 رِحْل
223 رِحْلَة
224, 225 رحم
224 رَحِمَ
224 رَحْمًا
224 رُحْمًا
224 رَحَمَاءُ
224 رُحَمَاءِ
224 رَحْمَة
224 رَحْمَةً
224 رَحْمَتك
224 رَحْمَة مِنَ اللهِ
224 رَحْمَتنا
224 رَحِمْتَه
224 رَحْمَته
224 رَحْمَتى
224 رَحِمَنا
224 رَحِمْناهم
224 رَحِمَه
223 رَحِيق
224 رَحِيم
224 رَحِيمٌ
224 رَحِيمًا
225 رُخَاءً
221 رَجْعًا
222 رُجِعْتُ
221 رَجَعْتم
221 رَجَعَك
221 رَجَعْنا
221 رَجَعْناك
222 رَجْعِه
221 رَجَعُوا
222 رجف
222 رَجَفَ
222 رَجْفًا
222 رَجُل
222 رَجِلٌ
222 رَجُلان
222 رِجْلَانِ
104 رَجُلٌ بُورٌ
222 رَجِلِك
222 رَجُلَيْنِ
222 رِجْلَيْن
223 رجم
223 رَجَمَ
223 رَجْمًا
223 رَجْمَنَاك
54, 223 رجو
223 رَجْوًا
221 رُجُوعًا
223 رُجُومٌ
223 رُجُومًا
223 رَجِيم
220 رُبُوًّا
220 رَبْوَةُ
220 رَبّى
220 رَبَّيانى
219 رِبِّيُّون
220 رَتَعَ
220 رَتْعًا
220 رَتْقًا
220 رَتَّلَ
220 رَتِّل
220 رَتَّلْنَاه
220 رُتُوعًا
221 رَجَّ
223 رَجَا
221 رَجًّا
222 رِجَال
222 رِجَالٌ
222 رِجَالًا
222 رِجَالكم
221 رُجَّتْ
221 رجج
221 رِجْز
221 رِجْزًا
221 رجس
221 رِجْس
221 رِجْسًا
221 رِجْسِهم
222 رجع
221, 345 رَجَعَ
222 رَجْعٌ
217 رَبّ
217 رَبِّ
220 رَبَا
217 رَبًّا
220 رِبًا
219 رَبَائِبُ
219 رَبَائِبُكم
220 رِبَاطِ
220 رُبَاعَ
219 رَبَّانِيُّونَ
219 رَبَّانِيِّينَ
218, 219 ربب
220 رَبَّبَ
220 رَبَتْ
219 رَبحَ
219 رَبَحًا
219 رِبْحًا
219 رَبِحَتْ
220 ربص
220 رَبَطَ
220 رَبَطْنا
217 رَبّك
218 رَبّكم
218 رَبّكما
218 رَبّنا
218 رَبّه
219 رَبّها
219 رَبّهم
219 رَبّهما
220 ربو

233 رُعَاةٌ
233 رِعَايَتِهَا
232 رُغْبًا
232 رَغْدٌ
232 رَغَوْهَا
233 رعي
232, 233 رَعْى
232 رَغْيًا
233 رُغْيَان
233 رغب
233 رَغِبَ
233 رَغْبًا
233 رَغَدٌ
233 رَغَدًا
233 رُفَاتًا
233 رَفَثَ
234 رفد
234 رَفْرَف
234 رفع
234 رَفَعَ
234 رُفِعَتْ
234 رَفَعْنا
234 رَفَعْناه
234 رَفَعَه
234 رَفَعَهَا
234 رَفِيعُ
234 رَفِيقًا
235 رِقَابٌ
235 رقب
235 رَقَبٌ

229 رَسُولنا
229 رَسُوله
229 رَسُولها
229 رَسُولهم
229 رَسُولى
231 رشد
230 رَشَدَ
230 رَشِدَ
230 رَشَدًا
230 رُشْدًا
230 رُشْدَه
231 رَشِيد
231 رَصَدًا
231 رِضًا
231 رِضَاالعَبْدِ عَنِ اللهِ
231 رضع
232 رضو
232 رَضُوا
232 رِضْوان
231, 232 رِضْوَانًا
232 رِضْوَانَه
231 رَضِىَ
232 رَضِيًّا
231 رَضِيتُ
231 رَضِيتم
232 رَطْب
232 رُطَبًا
232 رُطَبَة
233 رِعَاءٌ

227 رَزَقْنَاه
227 رَزَقْنَاهم
227 رَزَقَنِى
228 رِزْقه
228 رِزْقها
227 رَزَقَهم
228 رِزْقهم
228 رِزْقهنّ
227 رُزِقُوا
230 رِسَالَات
230 رِسَالَاتِه
230 رِسَالَاتِى
230 رِسَالَة
230 رِسَالَتَه
228, 229, 230 رسل
229 رُسُل
229 رُسُلّ
230 رُسُلًا
230 رُسُلك
230 رُسُلكم
230 رُسُلنا
230 رُسُله
230 رُسُلهم
230 رُسُلى
230 رسو
229, 432 رَسُول
229 رَسُولا
229 رَسُولًا
229 رَسُولكم

225 رُخَاءٌ
225 رخو
225, 567 رَدَّ
225 رِدْءً
225 رَدًّا
225 رُدَّت
225, 226 ردد
225 رُدِدْتُ
225 رَدَدْنا
225 رَدَدْناه
226 ردف
226 رَدَفَ
226 رَدِفَ
226 رَدْمًا
226 رَدَّهَا
225 رَدُّوا
225 رَدُّوه
225 رُدُّوها
227 ردى
226 رَدَىَ
226 رَدِىَ
227, 228 رزق
227 رَزَقَ
227, 432 رِزْق
227, 433 رِزْقًا
227 رَزَقَكم
228 رِزْقكم
227 رُزِقْنَا
227 رَزَقْنَاكم

240 رَيِاضٌ
241 ريب
240 رَيْب
241 رِيبَة
240 رَيْبِهِم
239 ريح
239 رِيحَا
239 رَيْحَانٌ
225 رِيحٌ رُخَاءٌ
239 رِيحُكم
241 ريش
241 رِيشًا
241 رِيعِ

ز

249 زَادَتْه
249 زَادَتْهم
249 زَادَكم
249 زَادَه
249 زَادَهم
249 زَادُوهم
248 زَارَ
243 زَارِعُونَ
249 زَاغَ
249 زَاغَت
250 زَاغُوا
248, 250 زَالَ
250 زَالَتْ
248 زَالَتا

238 رَهْوٌ
238 رَهْوًا
238 رَهِينٌ
238 رَهِينَة
358 رَوَاحٌ
238 رَوَاحُهَا
240 رَوَادَ
240 رِوَادًا
230 رَوَاسِي
230 رَوَاسِيَ
236 رَوَاكِدَ
236 رَوَاكِدُ
239 روح
238 رَوْح
239 رُوح
239 رُوحًا
579, 584 رُوحُ القُدُسِ
239 رُوحَنا
239 رُوحِه
239 رُوحِي
240 رود
240 روض
240 رَوْضٌ
240 رَوْضَاتٌ
240 رَوْضَاتِ
240 رَوْضَة
240 رَوْغًا
239 رُوَيْدًا
239 رِيَاحٌ

237 رِمَاحُكُم
237 رُمَّانٌ
237 رُمَّانه
237 رِمَايَة
237 رَمْزًا
237 رَمَضَانَ
237 رَمَضَانُ
237 رمم
237 رَمَى
رَمَى السَّهْمَ رَمْيًا 237
237 رَمْيًا
237 رَمَيْتَ
237 رَمِيم
238 رِهَانٌ
238 رهب
237 رَهِبَ
237 رَهَبًا
237 رَهْبًا
238 رُهْبَانٌ
238 رُهْبَانًا
238 رُهْبَانِهم
238 رَهْبَانِيَّةً
237 رَهْبَة
238 رَهْط
238 رَهْطك
238 رَهْطِي
238 رهق
238 رَهِقَ
238 رَهَقًا

234 رَقَبَ
235 رَقَبَة
234 رِقْبَة
235 رقم
235 رُقُودٌ
235 رَقِيَ
234 رَقِيبٌ
234 رَقِيبًا
236 رِكَاب
237 رُكَامًا
236 ركب
235 رَكِبَ
236 رَكَّبَ
236 رَكِبَا
236 رُكْبَانًا
236 رَكَّبَكَ
236 رَكِبُوا
236 رِكْزًا
236 ركس
236 رَكَضَ
236 رَكَعَ
236 رُكَّعٌ
236 رُكْعًا
236 رُكَّعًا
237 ركم
237 رَكَمَ
237 رَكَنَ
237 رُكْن
237 رَكَنَّا
237 رِمَاحٌ

248 زَوَال
248 زَوَالًا
247, 248 زوج
247 زَوَّجَ
247, 432 زَوْج
247 زَوْجًا
247 زَوْجَان
247 زُوِّجَتْ
247 زَوْجك
432 زَوْج كَرِيم
247 زَوَّجْنَاكَهَا
247 زَوَّجْنَاهم
247 زَوْجه
247 زَوْجَهَا
247 زَوْجَيْن
248 زود
248 زَوْرًا
248 زُورًا
249 زِيَادَة
249 زِيَادَةً
248 زِيَارَةً
249 زيت
248 زَيْتُهَا
249 زَيْتُونًا
249 زَيْتُونَة
249 زيد
249, 580 زَيْدٌ
249 زَيْدًا
250 زيغ
250 زَيْغ

246 زَلَّ
250 زِلْتم
245 زِلْزَالًا
245 زِلْزَالَهَا
245 زلزل
245 زَلْزَلَ
245 زَلْزَلَةً
245 زَلْزَلَةَ
245 زُلْزِلَتِ
245 زُلْزِلُوا
245 زُلَفًا
245 زُلَفًا
245 زُلْفَة
245 زُلْفَى
246 زلق
245 زَلَقًا
246 زَلْلْتم
246 زَلَمٌ
246 زمر
246 زُمَرٌ
246 زُمَرًا
246 زُمْرَةً
246 زَمْهَرِيرًا
246 زَنْجَبِيلًا
247 زنى
246 زَنْى
246 زِنًى
246 زَنِيم
247 زَهَقَ
247 زَهُوقٌ

248 زُرْتم
243 زَرَعَ
243 زَرْع
243 زَرْعًا
244 زرق
243 زُرْقٌ
244 زُرْقًا
243 زُرُوع
243 زُرُوعٌ
244 زَعَمَ
244 زَعَمْتَ
244 زَعَمْتُم
244 زَعِيمٌ
244 زَفَّ
244 زَفًّا
244 زَفِيرٌ
244 زَفِيرًا
244 زَفِيفًا
244 زقم
244 زَقُّوم
244 زَكَا
245 زَكَاة
244 زَكَّاهَا
580 زَكَرِيَّا
245 زكو
244 زُكُوًّا
244 زَكِيٌّ
244 زَكَّى
244 زَكِيًّا
244 زَكِيَّة

246 زَان
246, 247 زَانِيَة
247 زَاهِقٌ
242 زَبَدٌ
242 زَبَدًا
242 زُبَر
242 زُبَرَ
242 زُبُر
242 زُبُرٌ
242 زُبُرًا
242 زُبْرَة
242 زُبُورٌ
242 زَبُورًا
242 زُجَاجَة
243 زجر
242 زَجَرَ
242 زَجْرًا
242, 243 زَجْرَة
243 زَخْزَحَ
243 زُخْزِحَ
243 زَخْفًا
243 زخرف
243 زُخْرُف
243 زُخْرُفًا
243 زُخْرُفِهَا
249 زِدْ
249 زِدْنَاهم
249 زِدْنِى
243 زَرَابِيُّ
243 زُرَّاعٌ

277 سَامَ
252 سَامًا
270 سَامِدٌ
270 سَامِدُون
270 سَامِرًا
274 سَاهٍ
274 سَاهَمَ
274 سَاهُونَ
278 سَاوٰى
252 سَبَّ
580 سبأ
580 سَبَأ
580 سَبَإٍ
253 سُبَاتًا
253 سبب
253 سَبَبًا
253 سَبَت
253 سَبْتِهِم
253, 254 سبح
253 سَبَحَ
253 سَبَّحَ
253 سَبِّح
253 سُبْحًا
253 سُبْحَانَ
254 سُبْحَانَك
254 سُبْحَانَه
253 سَبِّحْه
253 سَبَّحُوا
253 سَبِّحُوا
253 سَبِّحُوه
258 سَاحِر
258 سَاحِرونَ
258 سَاحِرُون
258 سَاحِرِين
275 سَادَة
259 سَادِسُهم
279 سَارَ
259 سَارِبٌ
261 سَارَعَ
261 سَارِعُون
261 سَارِقَة
261, 262 سَارِقِين
238 سأُرْهِقُه
301 سَاصْرِفُ
306 سَاصْلِيه
276 سَاعَة
264 سَافِلَها
264 سَافِلُون
264 سَافِلِين
277 سَاق
276 سَاقَ
277 سَاقُ الشَّجَرِة
265 سَاقَطَ
265 سَاقِطٌ
265 سَاقِطًا
277 سَاقَيْهَا
266 سَاكِنٌ
266 سَاكِنًا
279 سَالَ
268 سَالِمُونَ
252 سُئِلَ
252 سُئِلَتْ
252 سُئِلُوا
252 سَئِمَ
274 سَاءَ
279 سَائِبَة
274 سَائَتْ
279 سَائِحَات
279 سَائِحَاتٌ
276 سَائِغ
276 سَائِغًا
276 سَائِقٌ
135, 252 سَائِلٌ
135 سَائِلَةٌ
251 سَائِلُونْ
251 سَائِلِين
253 سَابِحَاتٌ
254 سَابِغَاتٌ
254 سَابِغَاتٍ
255 سَابَقَ
255 سَابِق
254 سَابِقَاتٌ
255 سَابِقُوا
254, 255 سَابِقُون
255 سَابِقِين
256 سَاجِدٌ
256 سَاجِدًا
256 سَاجِدُونَ
256 سَاجِدِينَ
279 سَاحَ
249 زَيْغًا
250 زيل
250 زَيَّلَ
250 زَيَّنَ
250 زُيِّنَ
250 زَيَّنَّا
250 زَيَّنَّاها
250 زِينَة
250 زِينَتَكم
250 زِينَتَهَا
250 زِينَتَهنَّ
250 زَيَّنَه
س
200 س
252 سأل
251 سَأَلَ
251 سَأَلَ
251 سَأَلَتْك
251 سَأَلْتُكم
251 سَأَلْتم
251 سَأَلْتُموه
251 سَأَلْتهم
468 سَأَلْقِى
251 سَأَلَك
251 سَأَلَها
251 سَأَلَهم
499 سَأُنَبِّئُك
508 سأُنْزِلُ
252 سُؤْلَك

260 سَرَّ
260 سِرًّا
261 سَرَائِرُ
259 سَرَابًا
259 سَرَابِيلَ
259 سَرَابِيلُ
259 سَرَابِيلُهم
259 سِرَاجٌ
260 سَرَاحًا
260 سُرَادِقُهَا
261 سِرَاعٌ
261 سِرَاعًا
259 سَرَبًا
260 سرح
260 سَرَحَ
260 سَرَّحَ
260 سَرِّحُوهُنَّ
260, 261 سرر
261 سُرُر
261 سُرُرٌ
261 سُرُرًا
261 سرع
262 سرق
261 سَرَقَ
261 سَرَقًا
260 سِرُّكم
262 سَرْمَدًا
261 سِرُّهم
262 سرو
260 سُرُورًا

257 سِحْرَان
258 سَحَرَة
257 سِحْرهم
257 سِحْرهما
257 سَحَرُوا
258 سحق
258 سُحْقًا
258 سَجِيق
259 سخر
258 سَخِرَ
258 سَخَّرَ
258 سُخْرًا
258 سَخَّرَ اللهُ
258 سَخَّرَناها
258 سَخَّرَها
258 سَخِرُوا
258 سُخْرِيًّا
258 سِخْرِيًّا
258 سُخْرِيَّة
259 سَخِطَ
259 سَخْطًا
259 سَدًّا
259 سَدَّانِ
259 سِدْرَ
259 سِدْرَة
580 سِدْرَةُ المُنْتَهٰى
259 سدس
259 سُدًى
259 سَدِيدًا
259 سَدَّيْنِ

256 ستر
256 سِتْرًا
240 سَتُرَاوِدُ
363 سَتُغْلَبُون
425 سَتُكْتَبُ
255 سِتُّونَ
255 سِتِّينَ
257 سَجَا
256 سَجَدَ
256 سُجَّدًا
256 سَجَدُوا
256 سَجَرَ
256 سَجَّرَ
256 سُجِّرَتْ
257 سجل
257 سَجَنَ
257 سَجْوُ اللَّيْلِ
256 سُجُودٌ
257 سِجِّيل
257 سِجِّين
580 سِجِّينٌ
257 سَحَابٌ
257 سَحَابًا
258 سَحَّار
257 سحب
257 سَحَبَ
258 سحر
257 سَحَرَ
257, 483 سِحْر
257 سَحْرًا

254 سَبْع
254 سَبْعًا
254 سَبْعَة
254 سَبْعُون
254 سَبْعِين
254, 255 سبق
254, 414 سَبَقَ
254 سَبْقًا
254 سَبَقَتْ
414 سَبَقَ عَلَيْهِ القَوْلُ
254 سَبَقَكم
254 سَبَقُوا
254 سَبَقُونا
255 سبل
255 سُبُلٌ
255 سُبُلَ
255 سُبُلًا
255 سُبُلنا
255 سَبِيل
255 سَبِيلًا
255 سَبِيلك
255 سَبِيلنا
255 سَبِيله
255 سَبِيلهم
255 سَبِيلى
255 سِتٌّ
255 سِتَّة
544 سَتَجِدُنى
544 سَتَجِدُون
209 سَتَذْكُرُون

268 سُلالَة
269 سَلام
268, 269 سَلامًا
267 سَلَبَ
267 سَلَخَ
267 سَلْسَبيلًا
268 سلسل
268 سِلْسِلَةِ
268 سَلَّطَ
268 سُلْطَان
268, 444 سُلْطَانًا
268 سُلْطَانه
268 سَلَفَ
268 سَلَفًا
268 سلق
268 سَلَقَ
268 سَلَقُوكم
268 سَلَكَ
268 سَلْكًا
268 سَلَكَكم
268 سَلَكْناه
269, 270 سلم
268 سَلِمَ
269 سَلَّمَ
270 سُلَّمٌ
269 سَلَمًا
270 سُلَّمًا
269 سَلَّمتم
269 سَلِّمُوا
252 سَلْهم

276 سُقْنَاه
265 سُقُوا
265 سُقُوفٌ
266 سقى
265 سَقْى
266 سُقْيَاها
265 سَقَيْت
265 سَقِيفَة
265 سَقِيمٌ
266 سُكَارَى
266 سَكَتَ
266 سكر
266 سَكَرًا
266 سَكْرَة
266 سُكِّرَتْ
266 سَكْرَتهم
267 سكن
267 سَكَنٌ
266 سَكَنَ
150 سَكَّنَ
267 سَكَنَا
266 سَكَنَّا
266 سَكَنَ إِلَيْهِ
266 سَكَنْتم
267 سِكِّينًا
267 سَكِينَة
267 سَكِينَته
252 سَلْ
268 سَلاسِلَ
268 سَلاسِلْ

264 سَفَاهًا
264 سَفَاهَة
264 سفر
263 سَفْرٍ
263 سَفَرًا
263, 264 سَفَرَة
263 سَفَرْنَا
264 سَفَعَ
264 سَفَكَ
264 سفل
264 سُفْلَى
265 سفه
264 سَفِهَ
264 سَفَهًا
264 سُفَهَاء
264 سَفِينَةَ
264 سَفِيهٌ
264 سَفِيهًا
265 سَفِيهُنا
265 سِقَاطًا
265 سَقَاهم
266 سِقَايَة
580 سقر
265, 580 سَقَرُ
265 سَقَطَ
265, 567 سُقِطَ
265 سَقَطُوا
265 سقف
265 سَقْفًا
265 سُقُفًا

262 سَرْى
262 سَرِيًا
261 سَرِيعٌ
262 سَطَا
262 سَطَحَ
262 سُطِحَتْ
262 سطر
262 سَطَرَ
262 سَطْوًا
551 سَعَةً
551 سِعَةً
262 سَعِدَ
262 سَعْدًا
262 سَعَدَهُ اللهُ
262 سُعِدُو
263 سعر
263 سَعَّرَ
263 سُعُر
263 سُعِّرَت
263 سَعَوْا
263 سعى
263 سَعْى
263 سَعْيًا
262 سَعِيدٌ
263 سَعِير
263 سَعِيرًا
263 سَعْيكم
263 سَعْيه
263 سَعْيها
263 سَعْيُهم

276 سُوَرٌ
276 سُورَة
276 سوع
276 سَوْف
277 سوق
276 سُوقٌ
277 سُوقه
277 سَوَّلَ
277 سَوَّلَتْ
277 سوم
278 سوى
277 سَوْى
278 سُوَى
278 سَوِيًّا
277 سَوَّيْتُه
274 سِيءَ
45 سَيُؤْتِينَا
275 سَيِّئًا
275 سَيِّئَات
275 سَيِّئَاتٌ
275 سيئاتكم
275 سَيِّئَاتِنا
275 سَيِّئَاتِه
275 سَيِّئَاتِهم
274 سِيئَتْ
275 سَيِّئَة
275 سَيِّئُه
279 سَيَّارَة
279 سيب
92 سَيُبْطِلُه
393 سَنُقْرِئك
468 سَنُلْقِى
274 سنن
274 سُنن
274 سُنَنٌ
274 سَنَهَات
274 سَنَوَات
274 سِنُون
274, 581 سِنِين
274 سهم
274 سُهُولٌ
274 سُهُولِها
275 سوء
275 سَوْء
275 سُوء
275 سُوء
275 سَوْءآتٌ
275 سَوْءآتِكم
275 سَوْءآتِهم
274 سَوْءًا
275 سُوءًا
275 سَوْءَة
278 سَوَاء
581 سُوَاعٌ
276 سُوَاعًا
277 سَوَّاك
277 سَوَّاه
277 سَوَّاها
276 سود
275 سُودٌ
276 سُوَر
273 سَمِيًّا
273 سَمَّيْتموها
273 سَمَّيْتُهَا
271 سَمِيعٌ
271 سَمِيعًا
272 سَمِين
45 سَنُؤْتِيهِم
274 سَنَا
273 سَنَابِلَ
273 سَنَابِلُ
273 سُنْبُل
273 سُنْبُلَات
273 سُنْبُلَات
273 سُنْبُلَةٍ
273 سُنْبُله
274 سَنَة
274 سُنَّة
552 سِنَةٌ
274 سُنَّةُ اللهِ
273 سُنْدُس
201 سَنَدْعُ
201 سَنَدْعُو
249 سَنَزِيدُ
552 سنَسِمُه
281, 343 سَنَشُدُّ
321 سَنُطِيعُكم
336 سنُعَذِّبُهم
355 سَنُعِيدها
374 سَنَفْرُغُ
388 سَنُقَتِّلُ
268 سُلُوكًا
269 سَلِيم
272 سَمَّ
272 سَمَاءِ
271 سَمَّاعُون
271 سَمَّاعُونَ
273 سَمَّاكُم
272 سِمَان
272 سِمَانٌ
271, 272 سمع
270, 271 سَمِعَ
270, 271 سَمْعًا
271 سَمِعَتْ
271 سَمِعْتم
271 سَمِعْتموه
271 سَمْعكم
271 سَمِعْنا
271 سَمِعه
271 سَمْعه
271 سَمْعهم
271 سَمِعُوا
272 سَمْكهَا
272 سمن
273 سمو
272 سَمٰوات
272 سَمٰوَاتٌ
272 سَمُوم
273 سَمُّوهم
273 سَمِيٌّ
273 سَمَى

282 شَرَ
283 شَرًّا
282 شَرَابِ
282 شَرَابًا
282 شَرَابك
282 شَرَابُه
282 شرب
282 شَرِبَ
282 شُرْب
282 شِرْب
282 شُرْبًا
282 شَرَحَ
282 شَرَّدَ
283 شرر
283 شَرَرَة
283 شَرَعَ
283 شَرَّعٌ
283 شُرَّعًا
283 شِرْعَة
283 شَرَعُوا
283 شرق
283 شَرْقِيًّا
283 شَرْقِيَّةِ
284 شرك
284 شِرْك
283 شُرَكَاءُ
283 شُرَكَاءَكم
284 شُرَكَاءَهم
283 شُرَكَاؤُكم
283 شُرَكَاؤُنا

290 شَاهِدًا
290 شَاهِدُون
290 شَاهِدِين
291 شاوَرَ
292 شَاوِرْهم
280 شَبَهَ
281 شتت
281 شَتَّى
281 شَجَرٌ
281 شَجَرَ
281 شَجْرًا
281 شَجَرَة
281 شَجَرَةِ
281 شَجَرَتَها
281 شَجَرَها
281 شَحَّ
281 شُحَّ
281 شحم
281 شُحُومٌ
281 شُحُومَهما
281 شَخَصَ
281 شُخُوصاً
281, 343 شَدَّ
281, 282 شِدَادٌ
282 شِدَادًا
282 شدد
281 شَدَدْنا
281 شَدِيد
282 شَدِيدًا
584 شَدِيدُ القُوَى

292 شِئْتُمْ
292 شِئْتُما
292 شِئْنَا
293 شَابَ
281 شاخص
281 شاخصة
281 شَاخِصَة
282 شَارِبُون
282 شَارِبِين
284 شَارَكَ
284 شَارِكْهم
285 شَاطِئِ
293 شَاعَ
285 شَاعِر
286 شَافِعٌ
286 شَافِعُون
286 شَافِعِين
287 شَاقَّ
287 شَاقُّوا
288 شَاكِرٌ
288 شَاكِرًا
288 شَاكِرُون
288 شَاكِرِينَ
288 شَاكِلَتِه
289 شَامِخٌ
289 شَامِخَات
289 شَامِخَاتٌ
289 شَانِئَك
290 شَاهِد
290 شَاهِدٌ

137 سَيُجَنَّبُها
279 سَيْحًا
145 سَيُخْبِطُ
275 سَيِّدًا
276 سَيِّدها
279 سير
279 سَيَّرَ
279 سَيْرًا
279 سُيِّرَتْ
279 سِيرَتِهَا
224 سَيَرْحَمُهم
279 سِيرُوا
323 سَيُطَوَّقُون
348 سَيَعْلَمُ
348 سَيَعْلَمُون
363 سَيَغْلِبُون
276 سِيقَ
279 سَيْلَ
279 سَيْلًا
277 سِيمَاهم
581 سِين
581 سَيْنَاءَ
537 سَيُهْزَمُ

ش

292 شَآءَ
280 شَأن
280 شَأْنِهم
292 شَئْ
292 شِئْتَ

291 شَهَادَتُهم
289 شُهُبٌ
289 شُهُبًا
290, 291 شهد
289 شَهِدَ
290 شُهَدَاء
290 شُهَدَاءُ
291 شُهَدَاءَكم
289 شَهِدْتم
289 شَهِدْنا
289 شَهِدُوا
290 شَهِدَيْنِ
291 شهر
291 شَهْرِ
291 شَهْرًا
291 شَهْرَيْن
291 شَهَوَاتٌ
291 شَهْوَة
290 شُهُودٌ
290 شُهُودُ
290 شُهُودًا
291 شُهُورٌ
290 شَهِيد
290 شَهِيدًا
291 شَهِيقٌ
291 شَهِيقًا
292 شُوَاظٌ
292 شور
292 شُورَى
292 شَوْى

287 شَقَقْنَا
288 شَقُوا
288 شِقْوَتُنَا
288 شقى
287 شَقِى
288 شَقِيٌّ
288 شَقِيًّا
288 شَكَّ
288 شَكَا
288 شَكَاةً
288 شكر
288 شَكَرَ
288 شُكْرًا
288 شَكَرْتم
289 شكو
288 شَكْوًا
288 شَكُور
288 شُكُورًا
289 شَمَائِلُ
289شَمَائِلهم
289 شِمَال
289 شَمْسًا
289 شمل
289 شَنَآنُ
289 شِهَاب
289 شِهَابًا
291 شَهَادَات
291 شَهَادَاتٌ
291 شَهَادَة
291 شَهَادَتُنَا

285 شَعِيرَة
286 شَغَفَ
286 شَغَفَهَا
286 شَغَلَ
286 شُغُل
286 شُغْلًا
286 شَغَلَتْنَا
287 شَفَا
287 شِفَاء
286 شَفَاعَة
286 شَفَاعَتُهم
287 شَفَتَانِ
287 شَفَتَيْنِ
286 شفع
286 شَفَعَ
286 شُفَعَاء
286 شُفَعَاءُ
286 شُفَعَاءَكم
286 شُفَعَاؤنا
287 شفق
287 شَفَى
286 شَفِيع
287 شَقَّ
287 شَقًا
287 شَقًّا
287 شَقَاءً
287 شِقَاق
287 شِقَاقِى
287 شَقَاوَةً
287 شقق

284 شُرَكَاؤهم
283 شُرَكَائِكم
284 شُرَكَائِهم
284 شُرَكَائِى
283 شَرُّهُ
284 شَرَوْا
284 شَرَوْه
284 شَرَى
284 شِرَى
282 شَرِيرٌ
283 شَرِيعَة
283 شَرِيك
285 شَطَّ
285 شَطأ
285 شَطْأَه
285 شَطْرَ
285 شَطْرَهُ
285 شَطَطًا
285 شطن
285 شَعَائِر
285 شُعَب
285 شُعَبٌ
286 شعر
285 شَعَرَ
285 شُعَرَاءُ
285 شُعُوبٌ
285 شُعُوبًا
581 شُعَيْب
581 شُعَيْبُ
581 شُعَيْبًا

57, 296 صبغ
296 صِبْغ
296 صِبْغَة
294 صَبُّوا
296 صَبْوًا
296 صُبُوًّا
296 صَبى
296 صَبِيًّا
297 صَحَائِفُ
297 صِحَافٌ
296, 297 صحب
297 صُحُف
297 صُحُفٌ
297 صُحُفًا
297 صخخ
297 صَخْرَة
297 صَدَّ
297 صَدٌّ
297 صَدًّا
298 صدد
297 صَدَدْتم
297 صَدَدْناكم
298 صَدَر
298 صَدْرًا
298 صَدْرك
298 صَدْرَه
298 صَدْرى
298 صدع
298 صَدَع
304, 420 صَالِح
304 صَالِحٌ
304 صَالِحًا
304 صَالِحَاتٌ
304 صَالِحِين
304 صَالِحَيْنِ
306 صَالُوا
306 صَالُونَ
306 صَالى
306 صَالِينَ
308 صَامَ
306 صَامِتُون
306 صَامِتِينَ
294 صَبَّ
294 صَبًا
296 صِبًا
294 صَبَاحُ
295 صَبَّار
294 صَبَبْنا
295 صبح
294 صُبْحًا
295 صَبَحَهم
295 صبر
295 صَبَرَ
295 صَبْرٌ
295 صَبْرًا
295 صَبَرْتم
295 صَبْرُك
295 صَبَرْنا
295 صَبَرُوا
295 صَابِرًا
295 صَابِرَاتٌ
295 صَابِرَة
295 صَابِرُوا
295 صَابِرُون
295 صَابِرِين
296 صَاحَبَ
296 صَاحِب
296 صَاحِبَانِ
296 صَاحِبَة
296 صَاحِبَته
296 صَاحِبُكم
296 صَاحِبه
296 صَاحِبِهم
296 صَاحِبُهُما
299 صَادِق
299 صَادِقًا
298 صَادِقَاتٌ
298, 299 صَادِقِينَ
301 صَارِمُونَ
301 صَارِمِين
302 صَاعَرَ
302 صَاعِقَة
302 صَاغِرُون
302 صَاغِرِينَ
303 صَافَّات
303 صَافَّاتٌ
303 صَافِنَاتٌ
303 صَافِّين
306 صَالِ
292, 293 شيء
292, 293 شَيْئًا
285 شَيَاطِينَ
285 شَيَاطِينُ
285 شَيَاطِينهم
293 شيب
293 شَيبٌ
293 شَيبًا
293 شَيْبًا
293 شَيْبَةَ
293 شَيْبَه
552 شِيَةَ
293 شَيْخٌ
293 شَيْخًا
285 شَيْطَان
285 شَيْطَانًا
293 شَيعٌ
293 شِيَع
293 شِيَعًا
293 شِيعَة
293 شِيعَة الرجل
293 شِيعَتِه
293 شُيُوخٌ
293 شُيُوخًا
ص
581 صٓ
308 صَائِمَاتٌ
308 صَائِمِين
295 صَابَرَ

303 صَفْرَاءُ
303صفصف
303 صَفْصَفًا
303 صَفْوَان
303 صَكَّ
303 صَكَّتْ وَجْهَهَا
305 صَلِّ
306 صَلَاءَ
306 صِلَاءَ
305 صَلَاة
305 صَلَاتك
305 صَلَاته
305 صَلَاتهم
305 صَلَاتِي
304 صلب
304 صَلَبَ
304 صَلَّبَ
304 صَلَبُوه
304, 305 صلح
304 صَلَحَ
304 صُلْحًا
305 صَلْدًا
305 صَلْصَال
305 صلو
305 صَلُّوا
305 صَلَوات
305 صَلَواتٌ
305 صَلَواتِهم
306 صَلُّوه
306 صلى
301 صَرَفْنا
301 صَرَّفْنا
301 صَرَّفْناه
301 صَرَمَ
300 صَرِيخَ
302 صعد
301 صَعِدَ
302 صَعَدًا
302 صَعَّرَّ
302 صَعَقَ
302 صَعِقَ
302 صَعَقًا
302 صَعِقًا
302 صَعُودًا
301 صَعِيدًا
302 صَغَارٌ
302 صَغَتْ
302 صغر
302 صغو
302 صَغِيَ
302 صَغَى
302 صَغِير
302 صَغِيرًا
302 صَغِيرَة
303 صَفًّا
302 صَفَحَ
302 صَفْحًا
303 صُفْحًا
303 صفد
303 صُفْرٌ
298 صُدُوركم
298 صُدُورهم
297 صَدُّوكم
300 صَدًى
298 صَدِيد
299 صَدِيق
299 صِدِّيقًا
299 صِدِّيقَة
299 صَدِيقكم
299 صِدِّيقِين
308 صَرَّ
301 صَرَاط
301 صَرَّاطًا
301 صَرَاطَك
301 صَرَاطِي
300 صَرَّة
300 صرح
300 صَرْحٌ
300 صَرْحًا
300 صرصر
300 صَرْصَر
300 صَرْصَرًا
301 صرط
301 صَرْعَى
301 صرف
301 صَرَفَ
301 صَرَّفَ
301 صَرْفًا
301 صُرِفَتْ
301 صَرَفَكم
298 صُدِّعَ
298 صَدَفَ
298 صَدَفَانِ
298 صَدَفَيْنِ
299, 300 صدق
298, 299 صَدَقَ
299 صَدَّقَ
104, 298 صِدْق
298 صَدْقًا
298, 299 صِدْقًا
300 صَدَقَات
299 صَدَقَاتٌ
300 صَدُقَاتٌ
300 صَدَقَاتكم
300 صَدُقَاتِهِنَّ
299 صَدَقَة
299 صَدَقَتْ
299 صَدَّقَتْ
299 صَدَّقْتَ
299 صَدَّقْتَنا
299 صَدَقَكم
299 صَدَقَنا
299 صَدَّقْنَاهم
299 صِدْقِهم
299 صَدَقُوا
297 صَدَّها
297 صَدَّهم
297 صَدُّوا
297 صُدُودًا
298 صُدُور

311 ضَرَبُوه
311 ضَرُّه
312 ضَرِيع
312 ضِعَافًا
312, 313 ضعف
312 ضَعُفَ
312 ضِعْف
312 ضَعَفًا
312 ضَعْفًا
312 ضُعْفًا
312 ضِعْفًا
312 ضُعَفَاء
312 ضِعْفَانِ
312 ضَعُفُوا
312 ضِعْفَين
312 ضَعِيفًا
313 ضِغْثًا
313 ضَفَادِعُ
313 ضَفَادِي
313 ضَلَّ
313 ضَلَال
313 ضَلَالًا
313 ضَلَالَة
314 ضَلَالَتهم
313 ضَلَالِك
313, 314 ضلل
313 ضَلَلْتُ
315 ضَمّ
315 ضمر
315 ضَنْكًا
209, 315 ضَاقَ
315 ضَاقَتْ
313 ضَالّ
314 ضَالًا
313 ضَالُّوا
313 ضَالُّونَ
315 ضَامِر
315 ضَاهَأ
315 ضَاهٰى
310 ضَبْحًا
310 ضَحَا
310 ضُحَاهَا
310 ضَحِكَ
310 ضِحْكًا
310 ضَحِيَ
310 ضُحًى
310 ضُحِيًّا
310 ضِدًّا
311 ضَرَّ
311 ضُرّ
311 ضَرًّا
312 ضِرَارًا
311, 312 ضرب
310, 311 ضَرَبَ
311 ضُرِبَ
311 ضَرْبًا
311 ضُرِبَتْ
311 ضَرَبْتم
311 ضَرَبْنا
311 ضَرَبُوا
308 صور
308 صَوَّرَ
308 صُورٌ
308 صُوَرٌ
308 صِوَرٌ
308 صُورَة
308 صَوَّرَكم
308 صُوَرَكم
308 صَوَّرْناكم
309 صوم
308 صَوْمًا
309 صَيَاصِيهم
308 صِيَام
309 صِيَامًا
309 صَيْحَة
309 صَيْد
309 صير
309 صَيْرًا
301 صيطر
ض
315 ضأز
315 ضِئْزَى
315 ضَائِقٌ
310 ضَاحِكًا
310 ضَاحِكَة
312 ضَارٌّ
312 ضَارُّونَ
312 ضَارِّينَ
312 ضَاعَفَ
305, 306 صَلّى
306 صِلِيَ
306 صُلِيًّا
306 صِلِيًّا
306 صَمَّ
306 صُمَّ
306 صُمٌّ
306 صُمًّا
306 صُمَّان
306 صمع
306 صَمُّوا
307 صِنْوٌ
307 صِنْوَان
307 صِنْوَانٌ
307 صَهَر
307 صِهْرًا
302 صَوَائِقُ
307 صَوَابًا
308 صُوَاعَ
303 صَوَافّ
306 صَوَامِعُ
307, 308 صوب
308 صَوْت
306 صَنَعَ
307 صُنْع
306 صَنْعًا
307 صُنْعًا
307 صَنْعَة
306 صَنَعُوا
307 صِنْوٌ
307 صِنْوَان
307 صِنْوَانٌ

318 طَغْوَا
318 طُغْوَانًا
318 طغى
318 طَغٰى
318 طَغْيَا
318 طُغْيَانًا
318 طُغْيَانِهِم
318 طَفِقَ
318 طَفِقَا
318 طِفْلًا
319 طلب
318 طَلَبَ
319 طَلَبًا
582 طلت
319 طَلْحَ
319 طَلَعَ
319 طَلْعٌ
319 طَلَعَتْ
319 طَلْعُهَا
319 طلق
319 طَلَّقَ
319 طَلَّقْتُم
319 طَلَّقْكُنَّ
319 طَلَّقَهَا
319 طُلُوعِ
319 طُلُوعًا
320 طَمَاعَة
319 طَمَثَ
320 طمس
320 طُمِسَتْ
226 طَرْف
316 طَرْفِ
316 طَرَفًا
316 طَرْفُك
316 طَرْفُهم
317 طرق
317 طرو
317 طَرِيًّا
317 طَرِيق
317 طَرِيقًا
317 طَرِيقَة
582 طَسّ
582 طَسَمَ
317 طَعَام
317 طَعَامًا
317 طَعَامِك
317 طَعَامُكم
317 طَعَامه
317 طعم
317 طَعِمَ
317 طُعْمًا
317 طَعِمْتم
317 طَعْمُه
317 طَعِمُوا
317 طَعَنَ
317, 318 طَعْنًا
317 طَعَنُوا
318 طَغَا
318 طغو
318 طَغَوْ
324 طَارَ
316 طارد
321 طَاعَة
317 طَاعِم
317 طَاعِمٌ
318 طَاغُون
318 طَاغِيَةُ
318 طَاغِينَ
322 طَافَ
323 طَاقَة
323 طَال
323 طَالَ
582 طَالُوتُ
124 طَاهِرُ الثِّيَاب
323 طِبْتم
316 طَبَعَ
316 طُبِعَ
316 طبق
316 طَبَقًا
323 طِبْن
316 طَحَا
316 طَحَاهَا
316 طحو
316 طَحٰى
317 طَرَائِق
317 طَرَائِقُ
316 طَرَحَ
316 طَرَدَ
316 طَرْدًا
316 طَرَدْتُم
315 ضهأ
315 ضُوءْزَى
315 ضور
315 ضوز
315 ضُوزَى
315 ضِيَاء
315 ضيز
315 ضِيزَى
315 ضَيْف
315 ضَيْف
315 ضَيْفِه
315 ضَيَّقَ
315 ضَيْق
315 ضَيِّقًا
315 ضَيْقًا
ط
324 طَائِر
324 طَائِرُكم
324 طَائِره
324 طَائِرُهم
321 طَائِعُون
321 طَائِعِين
322, 485 طَائِف
322 طَائِفَة
322 طَائِفَتَان
322 طَّائِفَتَيْن
322 طَائِفُون
322 طَائِفِين
323 طَاب

325 ظَلَّلْنَا
326, 327 ظلم
325, 326 ظَلَمَ
327 ظُلَمٌ
326 ظُلِمَ
326 ظُلْم
326 ظُلْمًا
327 ظُلُمَات
327 ظُلُماتٌ
326 ظَلَمْتُ
326 ظَلَمْتُ
326 ظَلَمْتم
326 ظَلَمَك
326 ظَلَمْنا
326ظَلَمْناهم
326 ظُلْمه
326 ظَلَمَهم
326 ظُلْمهم
326 ظَلَمُوا
326 ظُلِمُوا
326 ظَلَمُونا
325 ظَلَّها
325 ظَلُّوا
325 ظَلُولٌ
326 ظَلُومٌ
326 ظَلُومًا
325 ظَلِيل
325 ظَلِيلٌ
325 ظَلِيلًا
327 ظَمْآنُ
326 ظَالِمِى
325, 326 ظَالِمِين
327 ظَانُّون
327 ظَانِّين
328 ظَاهَرَ
328 ظَاهِر
328 ظَاهِرًا
328 ظَاهِرَة
328 ظَاهِرُه
328 ظَاهَرُوا
328 ظَاهَرُوهم
328 ظَاهِرِينَ
325 ظَعْنِكم
325 ظُفُر
325 ظَلَّ
325 ظَلَّ
325 ظِلٌّ
325 ظِلِّ
325 ظِلًّا
325 ظِلَال
325 ظِلَالٌ
325 ظِلَالًا
325 ظِلَالُه
325 ظِلَالُها
325 ظِلَالُهم
325 ظَلَّتْ
325 ظَلْتَ
325 ظُلَّة
325 ظُلَل
325 ظُلَلٌ
323 طَوَّقَ
323 طَوْلًا
323 طُولًا
323 طوى
323 طَوًى
582 طُوىً
323 طِوىً
323 طَوِيلًا
324 طيب
323 طِيبًا
324 طَيِّبًا
324 طَيِّبَات
323 طَيِّبَاتٌ
324 طَيِّباتكم
323 طِيبَةً
324 طَيِّبَة
323, 324 طَيِّبِين
324 طير
324 طَيَّرَ
324 طَيْر
324 طَيْرًا
324 طَيْرَانًا
324 طَيَّرْنا
324 طِين
324 طِينًا
ظ
326 ظَالِم
326 ظَالِمَة
326 ظَالِمُون
320 طَمَسْنا
320 طَمِعَ
320 طَمَعًا
319, 320 طمن
320, 582 طٰهٰ
320 طَهَ
320 طٰهٖ
320 طٰهْ
320, 582 طٰهٰ
321 طهر
320 طَهَر
320 طَهُر
320 طَهَّرَ
321 طَهِّرْ
321 طَهِرًا
320 طَهْرًا
320 طَهَّرَك
320 طَهُورًا
322 طَوَّافٌ
322 طَوَّافُون
322 طَوَّافِين
323 طوب
323 طُوبٰى
321 طور
322, 323 طوع
321 طَوْعًا
321 طَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ
323 طَوَفَ
322 طَوْفًا
322 طَوَفَانًا

350 عَالِيَهم
356 عَام
356 عَاماً
356 عَامَانِ
181 عَائِمَةً
352 عَامِل
352 عَامِلَات
352 عَامِلَة
352 عَامِلُون
352 عَامِلِين
356 عَامِهِم
356 عَامَيْنِ
355 عَاهَدَ
355 عَاهَدْتَ
355 عَاهَدْتم
355 عَاهَدُوا
329 عَبَأ
329 عِبَاد
329 عِبَادٌ
329 عِبَادِ
329 عِبَادًا
330 عِبَادَةً
330 عِبَادَتكم
330 عِبَادَتِه
330 عِبَادَتِهم
330 عِبَادَتِى
329 عِبَادك
329 عِبَادِكم
329 عِبَادنا
329 عِبَاده

343 عَاصِفٌ
343 عَاصِفَات
343 عَاصِفَة
343 عَاصِم
343 عَاصِمٌ
345 عَافُونَ
318 عَافِيَة
345 عَافِينَ
346 عَاقَبَ
318 عَاقِبَة
346 عَاقَبْتُمْ
345 عَاقِبَتَهما
345 عَاقِبَه
346 عَاقِرٌ
346 عَاقِراً
347 عَاكِفاً
347 عَاكِفُونَ
347 عَاكِفِينَ
350 عَالٍ
356 عَالَ
348 عَالِم
350 عَالَمُونَ
347 عَالِمُونَ
350 عَالَمِين
347 عَالِمِين
350 عَالِياً
350 عَالِيَات
350 عَالِين
350 عَالِيَه
350 عَالِيَها

ع

355 عَائِدُون
357 عَائِلًا
356 عَابَ
330 عَابِدٌ
330 عَابِدَات
330 عَابِدَاتٌ
330 عَابِدُون
330 عَابِدِين
331 عَابِرُون
331 عَابِرِى
331 عَابِرِين
331 عَاتٍ
331 عَاتِيَة
331 عَاتِيَه
583 عَاد
583 عَادٌ
334, 335 عَادٍ
355 عَادَ
583 عَادًا
335 عَادُون
334 عَادِيَاتٌ
335 عَادَيْتم
334 عَادِين
333 عَادِّينَ
355 عَاذَ
338 عَارِضٌ
338 عَارِضاً
342 عَاشَرَ
342 عَاشِرُوهنَّ

327 ظَمَأ
327 ظَمَأً
327 ظَمِئٌ
327 ظَمِئَ
327 ظَمَاءً
327 ظَنَّ
327 ظَنَّ
327 ظَنَّا
327 ظَنَّا
327 ظَنُّكم
327 ظَنَنَّا
327 ظَنَنْتُ
327 ظَنَنْتم
327 ظَنَّه
327 ظَنُّوا
328 ظِهَارًا
328 ظَهر
328 ظَهَرَ
328 ظَهْرَك
328 ظَهْره
328 ظُهُرها
328 ظِهْرِيًّا
328 ظُهُورٌ
328 ظُهُوركم
328 ظُهُوره
328 ظُهُورها
328 ظُهُورهم
328 ظُهُورُهما
328 ظَهِير
328 ظَهِيرًا

355 عُدْنا
333 عَدَّهم
555 عِدْهم
335 عدو
335 عَدُوَ
335 عَدُوًا
334, 335 عَدْوًا
334 عُدُوًّا
335 عُدْوَان
334, 335 عُدْوَانًا
335 عَدُوَكم
334 عُدُولَةً
335 عَدُوّه
335 عَدُوّهم
335 عَدُوِّی
336 عَذَاب
336 عَذَابِ
336 عَذَابًا
336 عَذَابه
336 عَذَابها
336 عَذَابهما
336 عَذَابِی
336, 337 عذب
335, 336 عَذَّبَ
335 عَذْبٌ
336 عَذَّبْنَاها
355 عُذْتُ
337 عُذْرًا
337, 582 عرب
337 عُرُبٌ

333 عَجِلْتُ
333 عَجِلْتم
333 عَجَّلْنا
332 عَجُوزٌ
332 عَجُوزًا
333 عَجُولًا
332 عَجِيبٌ
333 عَدَّ
334 عَدَا
333 عَدًّا
334 عَدَالَةً
335 عَدَاوَة
334 عَدَاوَنا
334 عُدَّة
355 عُدْتُمْ
334 عِدَّتهم
334 عِدَّتهنّ
334 عدد
333 عَدَدَ
334 عَدَدًا
334 عِدَّدة
334 عَدَّده
334 عَدَسِها
334 عدل
334 عَدَل
334 عَدْل
334 عَدْلًا
144 عَدَمُ الحُبِّ
334 عَدْنِ
582 عَدْنٌ

331 عُتُوَ
331 عَتَوْا
331 عُتُوًّا
331 عِتِيًّا
331 عَتِيدُ
332 عثر
332 عَثَرَ
332 عُثِر
332 عَثْرًا
332 عَثِیَ
332 عُثِيًّا
332 عِثِيًّا
332 عَثَيانًا
332 عُجَابٌ
332 عِجَافٌ
332 عَجِبَ
332 عَجَبًا
332 عَجَبْتَ
332 عَجَبْتم
332 عجز
332 عَجَزَ
332 عَجَزْتُ
333 عجل
333 عَجِل
333 عَجِلَ
333 عَجَّلَ
333 عَجِّلْ
332 عِجْل
333 عَجَلًا
332 عِجْلًا

329 عِبَادِی
331 عَبَّارٌ
329 عَبِثَ
329 عَبَثًا
330 عبد
330 عَبَدَ
330 عَبَدَ
329, 330 عَبْد
329 عَبْدًا
330 عَبَدْتَ
330 عَبَدْتم
330 عَبَدْنا
329 عَبْدنا
330 عَبَدْناهم
329 عَبْده
329 عَبْدَيْن
331 عبر
331 عَبَرَ
331 عِبْرَة
331 عَبَسَ
331 عَبْقَرِیّ
330 عُبُودَةً
331 عَبُوسًا
329 عَبِيدٌ
331 عَتَا
331 عتب
331 عَتَتْ
577 عتق
331 عَتَلَ
331 عُتُلّ

342 عَشِيًا
342 عَشِيَّة
342عَشِيرَتك
342 عَشِيرَتكم
342 عَشِيرَتهم
343 عَصَاك
343 عَصَانى
343 عَصَاه
343 عَصَاىَ
342 عُصْبَة
342 عَصَرَ
343 عصف
343 عَصَف
343 عَصْف
343 عَصْفاً
343 عَصَمَ
343 عِصَمٌ
343 عصو
343 عَصَوْا
343 عَصَوْك
343 عَصَوْنى
343 عصى
343 عَصِىٌّ
343 عَضى
343 عَصِيًا
343 عَصْياً
343 عِصْيَاناً
342 عَصِيبٌ
343 عَصَيْتَ
343 عَصَيْتُ
582 عُزَيْرٌ
340 عَزِيز
340 عَزِيزًا
341 عِزِين
341 عسر
341 عَسِرٌ
341 عُسْر
341 عُسْراً
341 عُسْرَة
341 عسعس
341 عَسْعَسَ
582 عَسَقَ
341 عَسَل
341 عَسَى
341 عَسَيْتم
341 عَسِيرٌ
341 عَسِيرًا
342 عَشَا
342 عِشَاءَ
342 عِشَارٌ
342 عشر
123, 342 عَشَرَ
342 عَشْر
342 عَشْراً
341 عَشَرَة
342 عَشْرَة
342 عِشْرُونَ
342 عشو
342 عشى
358 عَشِىٌّ
339 عَرِفَة
339 عِرْفَة
339 عَرَّفَها
339 عَرَفُوا
337 عُرُوجًا
337 عُرُوش
338 عُرُوشِها
339 عَرِىَ
339 عَرْياً
338 عَرِيض
340 عَزَّ
340 عِزًّا
339 عَزَبَ
340 عِزَّة
340 عِزَّةً
340, 341 عزر
340 عَزَّرَ
340 عَزَّرُوه
340 عَزَلَ
340 عَزَلْتَ
341 عَزَمَ
341 عَزْمٌ
341 عَزْماً
341 عَزْمًا
341 عُزْمًا
341 عَزَمْتَ
341 عَزَمُوا
340 عَزَّنى
341 عزو
341 عِزُون
337 عُرْبًا
337 عَرَبِىّ
337, 582 عَرَبِىٌّ
337 عَرَبِيًا
337 عَرَجَ
338 عرش
338 عَرَشَ
338 عَرْش
338 عَرْشُك
338 عَرْشُه
338 عَرْشِها
338 عَرَض
338 عَرَضَ
338 عَرَّضَ
338 عُرِضَ
338 عَرَضا
338 عَرْضاً
338 عُرْضَة
338 عَرَّضْتم
338 عَرَضْنَا
338 عَرْضِها
338 عَرَضِهم
338 عُرِضُوا
339 عرف
339 عَرَفَ
339 عَرَّفَ
339 عُرْفاً
339 عَرَفَات
582 عَرَفَاتٌ
339 عِرْفَاناً

349 عُلِّمْنا
349 عَلَّمْنَاه
349 عَلَّمْنِى
349 عَلَّمَه
347 عِلْمه
347 عِلْمُها
347 عِلْمُهم
347 عِلْمِى
350, 351 علو
350 عَلَوْا
350 عُلُوًّا
348 عَلِوْمُوا
350, 351 على
160, 206, 220, 406, 411, 416, 428, 430, 436, 494, 525, 526 عَلَى
350 عَلِىَ
351 عَلِىٌّ
113, 159, 186, 225, 226, 263, 278, 311, 345, 405, 416, 426, 490, 567 عَلَى
225, 405 عَلَى عَقِبَيْهِ
351 عَلِيًا
349 عَلِيم
349 عَلِيمٌ

347 عَقِيم
347 عَقِيماً
347 عَكَفَ
350 عَلا
349 عَلّامٌ
347 عَلَامَات
350 عَلانِيَة
347 علق
347 عَلَق
347 عَلَقَة
348, 349, 350 علم
347 عَلِمَ
349 عَلَّمَ
347 عِلْم
347 عِلْماً
347, 349 عُلَمَاءُ
348 عَلِمَتْ
347 عَلِمْتَ
349 عُلِّمْتَ
349 عَلَّمْتُك
348 عَلِمْتم
349 عَلَّمْتم
349 عُلِمْتم
349 عَلَّمْتَنا
349 عَلَّمْتَنى
348 عَلِمْتَه
349 عَلَّمَك
349 عَلَّمَكم
348 عَلِمْنا

345 عِفْرِيتٌ
345 عفو
345 عَفُوٌّ
345 عَفَوْا
345 عَفُوًّا
345 عَفَوْنا
345 عُفِىَ
346 عِقَاب
346 عِقَابٍ
346 عِقَابًا
346 عقب
346 عَقَّبَ
345 عُقْباً
346 عُقْبَاها
345 عَقِبه
346 عُقْبَى
345 عَقِبَيْنِ
345 عَقِبَيْه
346 عقد
346 عَقَدَ
346 عُقَدٌ
346 عَقَدَتْ
346 عُقْدَة
346 عَقَّدْتم
346 عَقَرَ
346 عَقَلَ
346 عَقْلًا
346 عَقَلُوه
347 عقم
346 عُقُودٌ

343 عَصَيْتم
343 عَصَيْتُه
343 عَصَيْنَا
343 عِصِيّهم
343 عَضَّ
343 عَضًّا
343 عَضُدًا
343 عَضُدَك
344 عضل
344 عَضَلَ
344 عضه
343 عَضُّوا
344 عِضُونَ
344 عِضِين
344 عَطَاء
344 عَطَاؤُنا
123, 344 عِطْفِه
344 عَطَّلَ
344 عُطِّلَتْ
344 عطو
344 عِظَامٌ
344 عِظَاماً
344 عِظَامَه
345 عظم
345 عَظَّمَ
344 عَظْم
556 عِظْمهم
344 عَظِيم
344 عَظِيماً
345 عَفَا

356 عَوْرَة
346 عُوقِبَ
346 عُوقِبْتم
356 عون
357 عَىَّ
355 عِيَاذاً
355 عِيداً
583 عِيسَى
357 عيش
356 عِيشَة
357, 489 عين
357 عِينٌ
357 عَيْن
357 عَيْنَاكَ
357 عَيْنَانِ
357 عَيْنَاه
357 عَيْنُهَا
357 عَيْنَى
357 عَيْنَيْكَ
357 عَيْنَيْنِ
357 عُيُون
357 عُيُونٌ
357 عُيُوناً
غ
367 غَائِبَة
367 غَائِبِين
368 غَائِظُون
368 غَائِظِين
358 غَابِرُون
354 عِنْدَك
354 عِنْدَكم
354 عِنْدنا
354 عِنْده
354 عِنْدَها
354 عِنْدَهم
354 عِنْدِى
354 عُنُقِك
354 عُنُقِه
355 عنو
355 عُنُوًّا
355 عنى
354 عَنِيد
354 عَنِيدا
355 عَهِدَ
355 عَهْد
355 عَهْداً
355 عَهْدًا
355 عَهِدْنا
355 عَهْده
355 عَهْدهم
355 عَهْدِى
356 عَوَانٌ
355 عِوَج
355 عِوَجاً
355 عود
355 عَوْداً
356 عوذ
355 عَوْذًا
356 عَوْرَات
353 عَمَلكم
353 عَمَله
353 عَمَلهم
352 عَمِلُوا
353 عَمَلِى
353 عَمَهَ
353 عَمِهَ
353 عَمُوا
353 عُمُومٌ
353 عُمُومَة
353 عَمُون
353 عُمُوهَة
353 عمى
353 عَمًى
353 عَمِىَ
353 عُمْىٌ
353 عُمْيَانٌ
352 عَمِيق
353 عَمِين
119, 130, 240, 439, 567 عَنْ
355 عَنَا
353 عِنَب
353 عِنَباً
355 عَنَت
353 عَنِتَ
353 عَنِتُّمْ
354 عند
354 عِنْد
349 عَلِيماً
351, 582 عِلِّيُّون
351 عُلَّيِين
351, 582 عِلِّيِين
353 عَمَّاتٌ
353 عَمَّاتك
353 عَمَّاتكم
351 عِمَارَة
351 عمد
351 عَمَد
351 عَمَدٌ
351 عُمُدٌ
352, 577 عمر
351 عَمَرَ
351 عَمَّرَ
351 عُمُراً
582 عِمْرَان
582 عِمْرَانُ
351 عُمُرِك
351 عُمُره
351 عَمَرُوها
353 عَمَّك
352, 353 عمل
352 عَمَل
352 عَمِلَ
352 عَمَلاً
352 عَمِلَتْ
352 عَمِلْتم
352 عَمِلَتْه
353 عَمَلُك

362, 363 غَفَّارٌ
363 غَفَّارًا
362, 363 غفر
362 غَفَرَ
362 غُفْرَانًا
362 غُفْرَانَك
363 غفل
363 غَفَلَ
363 غَفْلَة
362 غَفُور
363 غَفُورًا
364 غَلَّ
364 غِلّ
364 غَلا
364 غِلَاظٌ
364 غِلَاف
364 غُلَام
364 غُلَاماً
364 غُلَامَيْن
364 غلب
363 غَلَبَ
364 غُلْبٌ
363 غَلَبًا
363 غَلْبًا
364 غُلْبًا
363 غَلَبَةً
363 غَلَبَتْ
363 غُلِبَتِ
363 غَلَبِهِم
363 غَلَبُوا
359 غُرُور
359 غُرُورًا
360 غُزَّاء
360 غُزَاةٌ
360 غَزْلَها
360 غُزِيَّ
360 غُزًّى
361 غَسَّاقًا
361 غسق
360 غَسَق
361 غَسَلَ
361 غِسْلِين
361 غِشَاوَة
361 غشى
361 غَشِيَ
361 غَشَّىٰ
361 غُشِيَ عَلَيْهِ
361 غَشِيَهم
361 غَضْبًا
361 غُصَّة
362 غَضَّ
362 غضب
362 غَضَبَ
362 غَضْبَانَ
362 غَضِبُوا
362 غَضَبِي
362 غِطَاءٍ
362 غِطَاءَك
362 غطو
358, 359 غدو
359 غَدْوٌ
359 غَدَوْا
359 غَدْوًا
359 غُدُوًّا
359 غَدَوْتَ
359 غُدُوُّها
359 غدى
359 غَرَّ
359 غُرَابًا
359 غَرَابِيبُ
360 غَرَامًا
359 غرب
359 غَرَبَ
359 غَرْبٌ
359 غَرَبَتْ
359 غَرْبِيَّة
359 غَرَّتْكم
359 غَرَّتْهم
360 غرف
359, 360 غُرَفٌ
360 غُرَفًا
359 غُرُفَاتٌ
360 غُرْفَة
360 غَرْقًا
359 غَرَّك
359 غَرَّكم
360 غرم
359 غَرَّهم
359 غُرُوبِها
358 غَابِرِين
367 غَاثَ
358 غَادَرَ
359 غَارَ
360 غَارِمُون
360 غَارِمِين
361 غَاسِق
361 غَاشِيَة
366 غَاصَ
368 غَاظَ
362 غَافِر
362 غَافِرُون
362 غَافِرِين
363 غَافِلًا
363 غَافِلَات
363 غَافِلُون
363 غَافِلِين
363 غَالِب
363 غَالِبُون
363 غَالِبِين
366 غَاوُون
366, 367 غَاوِين
358 غَبَرَة
358 غُثَاءً
358 غُثَاءٌ
358 غثو
359 غَدًا
359 غَدَا
359 غَدَاءَنا
358 غَدَقًا

427 فأكْثَرْتَ
432 فأكْرَمَه
469 فألْقِهْ
469 فألْقِياه
469 فألْقِيه
488 فأمْطِرْ
69 فأمِنُو
511 فأنْسَاه
511 فأنْسَاهم
519 فأنْفُخُ
538 فأهْلَكْتُه
369 فأو
549فأوْرَدَهم
556 فأوْعٰى
557 فأوْفِ
558 فأوْقِدْ
382 فُؤُوجٌ
369 فِئَة
369 فِئَتَانِ
369 فِئَتُكم
369 فِئَتَيْنِ
383 فَاءَ
383 فَاءَتْ
383 فَاؤُا
382 فَائِزٌ
382 فَائِزُون
382 فَائِزِين
93 فابْعَثُوا
42 فَابَوْا
42 فَابَيْن

368 غَيْرِ
368 غَيْرِ بَاغٍ
368 غَيْرِكم
368 غَيْرِه
368 غَيْرِها
368 غِيضَ
368 غَيْضًا
368 غَيْظ
367 غُيُوبٌ

ف

44 فَأتِيَاه
143 فَأجاءَها
53 فأذَنُوا
246 فأزَلَّهما
260 فأسَرَّها
265 فأسْقِطْ
267 فأسْكَنَّاهُ
294 فأصْبَحَتْ
294 فأصْبَحْتم
300 فأصَّدَّقَ
321 فأطَاعُو
346 فأعْقَبَهم
356فأعِينُونى
360 فأغْرَقْنَاه
360 فأغْرَيْنَا
367 فأغْوَيْنَاكم
417 فأقَامَه
384 فَأقْبَرَه
385 فأقْبَلَت

365 غَنَمى
366 غنى
365 غَنِىَ
366, 432 غَنِىٌّ
432 غَنِىٌّ كَرِيمٌ
366 غَنِيًا
361 غَوَاشٍ
366 غَوَّاصٍ
366 غِوَايَةَ
368 غوث
366, 368 غور
366 غَوْرًا
368 غوط
366 غَوْلٌ
367 غوى
366 غَوِىَ
367 غَوِىٌّ
366 غَوٰى
366 غَوَيْنَا
366 غَيًّا
367 غَيَابَة
367 غيب
367 غَيْب
367 غَيْبه
366, 368 غيث
367 غَيْث
368 غير
368 غَيْر
368 غَيْر
226 غَيْرُ

364 غُلَّتْ
364 غَلَظَ
364 غَلُظَ
364 غِلَظًا
364 غِلْظَةً
364 غِلْظَةَ
364 غُلْف
364 غَلَّقَ
364 غَلَّقَتْ
364 غلل
364 غِلْمَانٌ
364 غِلْمِانٌ
364 غِلْمَةٌ
364 غُلُوه
364 غليظ
364 غَلِيظًا
365 غَمَّ
365 غَمًّا
365 غَمَائِمُ
365 غَمَامٌ
365 غُمَّةً
365 غمر
365 غَمَرَات
365 غَمَرَاتُ المَوْتِ
365 غَمْرَة
365 غَمْرَتِهم
365 غنم
365 غَنَمُ
365 غَنِمَ
365 غَنِمْتم

379 فَاطِر
379 فَاطِرِ
319 فاطَّلَعَ
321 فَاطَّهَّرُوا
330 فاعْبُدْنى
330 فاعْبُدْه
330 فاعْبُدُونِ
331 فاعْتَبِرُوا
335 فاعْتَدُوا
339 فَاعْتَرَفْنَا
341 فاعْتَزِلُوا
341 فاعْتَزِلُونِ
331 فَاعْتِلُوه
336 فأُعَذِّبُهم
338 فاعْرِضُوا
345 فاعْفُوا
380 فَاعِلٌ
380 فَاعِلُون
380 فَاعِلِين
361 فَاغْسِلُوا
375 فافْرُقْ
376 فَافْسَحُوا
382 فَافُوزَ
393 فَاقْذِفِيه
380 فَاقِرَة
400 فَاقْصُص
401 فاقْض
403 فاقْطَعُوا
380 فَاقِعٌ
425 فَاكْتُبْنَا

55 فَأَزَرَه
252 فاسْأَلُوهم
89 فَاسْتَبْشِرُوا
141 فاسْتَجَابَ
141 فاسْتَجَبْتُم
141 فاسْتَجَبْنَا
184 فاسْتَخَفَّ
356 فَاسْتَعِذْ
343 فَاسْتَعْصَمَ
366 فاسْتَغَاثَه
363 فاسْتَغْفَرُوا
364 فاسْتَغْلَظَ
371 فَاسْتَفْتِهِم
417 فاسْتَقِيما
477 فاسْتَمْتَعُوا
272 فاسْتَمِعُوا
263 فَاسْعَوْا
377 فَاسِق
377 فَاسِقا
377 فَاسِقُون
377 فَاسِقِين
268 فاسْلُكُوه
268 فاسْلُكِي
271 فاسْمَعُونِ
291 فَاشَارَتْ
298 فَاصْدَعْ
309 فاضْطَادُوا
378 فَاصِلُون
378 فَاصِلِين
383 فَاضَ

181 فاخْشَوْهم
186 فَاخْلَعْ
186 فَاخْلَفْتُكم
186 فَاخْلَفْتم
198 فَادَّارَأْتُم
198 فَادْرَءُوا
203 فَأَدْلَى
373 فَادِى
210 فاذْكُرُونى
382 فَارَ
226 فارْتَدَّ
226 فارْتَدَّا
235 فَارْتَقِبْ
235 فَارْتَقِبْهم
221 فارْجِعْنا
228 فَارْسَلُوا
228 فَارْسِلُونِ
374 فَارِضٌ
374 فَارِغٌ
374 فَارِغًا
233 فَارْغَبْ
375 فَارَقَ
375 فَارِقَاتٌ
375 فَارِقُوهنَّ
375 فَارِهٌ
237 فَارْهَبُونِ
237 فَارْهَبُونى
375 فَارِهُون
375 فَارِهِين
382 فَازَ

382 فَاتَ
112 فَاتْبَعْنَا
111 فاتَّبِعْنى
112 فَأَتْبَعَهُ
111 فاتَّبِعْها
112 فَأَتْبَعَهُمْ
111 فاتَّبِعُونى
112 فَأَتْبَعُوهم
369 فَاتِحُون
369 فَاتِحِين
50 فاتَّخِذُوه
382 فَاتَكم
116 فاتْلُوها
116 فَاتَمَّهُنَّ
370 فَاتِنِين
119 فَاثْبُتُوا
124 فَاثَرْنَ
372 فَاجِرًا
141 فَاجِزَهُ
134 فَاجْلِدُوا
137 فَاجْنَحْ
145 فَاحْبَطَ
150 فاحْتَرَقَتْ
148 فاحْذَرُوه
372 فَاحِشَة
163 فَاحْكُمْ
187 فاخْتُلِفَ
49 فَأَخَذْناه
49 فَاخَذَه
49 فَأَخَذهم

370 فَتْنًا
504 فتَنَادَوْا
506 فتَنَازَعُوا
370 فَتَنَّاك
370 فَتَنَّاه
371 فِتْنَتُك
371 فِتْنَتكم
370 فَتْنتم
370 فُتِنْتم
371 فِتْنَته
371 فِتْنَتُهُمْ
519 فتَنْفُخُ
521 فتَنْفَعَه
371 فِتْنَه
370 فَتَنُوا
370 فُتِنُوا
532 فتُهَاجِرُوا
532 فتَهَجَّدْ
371 فتو
370 فُتُورًا
371 فُتُونًا
371 فَتِىَ
371 فَتَيَاتٌ
371 فَتَياتِكم
371 فَتَيَانِ
371 فِتْيَانٌ
371 فِتْيَة
370 فَتِيلٌ
370 فَتِيلًا
569 فتَيَمَّمُوا

174 فَتُخْبِتَ
177 فُتُخْرِجُوه
183 فَتَخْطَفُه
547 فتَذَرُوها
370 فَتَرَ
370 فَتَّرَ
370 فَتْرَة
246 فَتَزِلَّ
288 فتَشْقَى
294 فَتُصْبِحُوا
307 فَتُصِيبَكم
323 فَتَطَاوَلَ
316 فَتَطْرُدَهم
344 فَتَعَاطَى
351 فتَعَالَيْنَ
339 فتَعْرِفُونها
115 فَتَغْسَا
372 فتُفَجِّرَ
378 فَتَفْشَلُوا
370 فَتَقَ
385 فَتَقَبَّلَها
453 فتُكْوَى
469 فتَلَقَّى
469 فتُلْقَى
116 فَتَمَّ
485 فتَمَسَّكم
495 فتَمَنَّوُا
370, 371 فتن
370 فَتَنَ
370 فَتَنًا

524 فانْكِحُوا
540 فانْهَارَ
382 فَانِى
383 فَاه
532 فاهْجُرْ
534 فاهْدُوهم
549 فاُوَارِىَ
75 فَاوُوا
76 فاْويكم
106 فَبَايِعْهن
89 فَبَشَّرْناها
89 فبَصُرَتْ
91 فبَصُرْك
340 فبِعِزَّتِك
369 فَتَأ
369 فَتُؤَ
371 فَتَاه
371 فَتَاها
88 فَتَبَسَّمَ
108 فَتَبَيَّنُوا
50 فتَتَّخِذُونه
370 فتح
369 فَتَحَ
370 فَتَحَ
369 فَتْحُ
369 فَتْحًا
369 فُتِحَت
155 فَتَحَسَّسُوا
369 فتَحْنا
369 فَتَحُوا

425 فَاكْتُبُوه
58 فَاَكَلَا
381 فَاكِهَة
381 فَاكِهُون
381 فَاكِهِين
116 فالتَّالِيَاتِ
467 فالْتَقَطَه
471 فالْتَمِسُوا
163 فالحَقّ
375 فالفَارِقَاتِ
381 فَالِقٌ
368 فالمُغِيرَاتِ
470 فالمُلْقِيَاتِ
472 فَالْهَمَهَا
476 فامَتِّعْه
487 فامْسَاكٌ
491 فامْكَنَ
494 فامْنُنْ
382 فَانِ
501 فانْبِذْ
512 فانْتَشِرُوا
515 فانْتَصِرْ
527 فانْتَهَى
502 فَانْجَاهُ
512 فانْصَبْ
319 فانْطَلَقَا
319 فانْطَلِقُوا
372 فانْفَجَرَتْ
381 فانْفَلَقَ
523 فَانْقَذَكم

375 فَرْقًا
375 فَرْقَانًا
375 فُرْقَانًا
375 فَرَّقْتَ
375 فِرْقَة
375 فَرَقْنا
375 فَرَقْناه
375 فَرَّقُوا
238 فَرِهَانٌ
373 فُرُوج
373 فُرُوجٌ
373 فُرُوجهم
373 فُرُوجَهُنَّ
376 فرى
376 فَرِيًا
374 فَرِيضَة
375 فَرِيق
375 فَرِيقٌ
375 فَرِيقًا
375 فَرِيقَانِ
375 فَرِيقَيْنِ
249 فزذه
376 فزز
376 فَزَع
376 فَزِعَ
376 فُزِّعَ
376 فَزْعًا
376 فَزِعًا
376 فَزِعُوا
250 فَزَيَّلْنَاه

373 فَرَرْتم
374 فَرَش
374 فُرُش
374 فُرُشٌ
374 فَرْشًا
374 فَرَشْنَاها
374 فَرَض
374 فَرَضْتم
374 فَرَضْنا
374 فَرَضْنَاها
374 فرط
374 فَرَطَ
374 فَرَّط
374 فُرُطًا
374 فَرَّطْتُ
374 فَرَّطْتم
374 فَرَّطْنا
374 فَرْعُها
583 فرعون
583 فِرْعَوْن
542, 583 فِرْعَوْنُ
374 فَرَغَ
374 فَرِغَ
374 فَرِغْتَ
375 فرق
375 فَرَقَ
375 فَرَقَ
375 فَرَقَ
375 فَرِقَ
375 فَرَّقَ
375 فِرْق

204 فَدَمْدَمَ
373 فدى
372 فَدْى
373 فِدْيَةٌ
372 فَدَيْنَاه
373 فَرَّ
373 فُرَاتٌ
373 فُرَاتًا
373 فُرَادًا
373 فُرَادىٰ
373 فِرَارًا
374 فِرَاشًا
374 فَرَاشه
240 فَرَاغَ
374 فَرَاغًا
375 فِرَاق
373 فَرَّتْ
373 فَرْث
373 فَرَجَ
373 فُرِجَتْ
373 فَرْجَها
373 فرح
373 فَرِحٌ
373 فَرِحَ
373 فَرِحُوا
373 فَرِحُون
373 فَرِحِين
373 فَرْدًا
225 فَرْدُه
374 فرر

371 فَتَبَيَّنِ
119 فَثَبِّتُوا
120 فَثَبِّطَهم
372 فَجّ
143 فَجاؤُهم
372 فُجَّارٌ
142 فَجَاسُوا
372 فجج
372 فَجَرَ
372 فَجَّرَ
372 فَجَرَةٌ
372 فُجِّرَتْ
372 فَجَّرْنا
132 فَجَعَلْنَاهُنَّ
372 فجو
372 فَجْوَة
372 فَجْوَةٌ
372 فُجُورَها
153 فَحَاسَبْنَاهَا
147 فَحَدِّثْ
156 فَحَشَرَ
167 فَحَمَلْتُهُ
173 فَحَيُّوا
186 فَخَلَفَ
190 فَخَلُّوا
372 فَخُور
372 فَخُورًا
372 فِدَاءً
203 فَدَكَّتَا
203 فَدَلَّاهُمَا

346 فَعَقَرُوا
346 فَعَقَرُوها
380 فعل
380, 458 فَعَلَ
380 فُعِلَ
380 فِعْلَ
380 فَعْلَا
380 فِعْلَا
380 فَعَلْت
380 فِعْلَتَك
380 فَعَلْتم
380 فَعَلْتُه
380 فَعَلْتُها
380 فَعَلْنَ
380 فَعَلْنا
380 فَعَلَه
380 فَعَلُوا
380 فَعَلُوه
353 فعَمِيَتْ
353 فعُمِّيَتْ
361 فغَشَّاها
362 فَغَفَرْنا
363 فَغُلِبُوا
370 فَفَتَقْناهما
373 فَفَرَزْتُ
373 فَفِرُّوا
376 فَفَزِعَ
377 ففَسَقَ
388 فقَاتِلا
384 فَقَبَضْتُ
379 فَضَلْتُكم
379 فَضَلَكم
379 فَضَلَنَا
379 فَضَلْنا
379 فَضَلْناهم
379 فَضْله
379 فُضِلُوا
379 فضو
379 فَطَرَ
379 فِطْرَة
379 فَطَرَكم
379 فَطَرَنا
379 فَطَرَنى
379 فَطَرَهنَّ
318 فطَفِقَ
319 فَطَلَّ
319 فَطَلَقُوهنَّ
379 فُطُور
379 فُطُورٌ
321 فَطَوَّعَتْ
379 فَظًّا
325 فَظَلْتُم
346 فَعَاقِبُوا
380 فَعَّالٌ
332 فَعَجَبٌ
334 فَعَدَلَكَ
339 فَعَرَّفَهم
340 فَعَزَّزْنا
556 فعظُوهنَّ
346 فَعَقَرَ
282 فَشَرِّدْ
378 فشل
377 فَشِلَ
377 فَشِلْتم
378 فِصَالًا
378 فِصَالُه
294 فَصَبَّ
308 فَصُرَّهُنَّ
308 فَصُرْهُنَّ
302 فَصَعِقَ
304 فَصَكَّتْ
378 فصل
378 فَصَلَ
378 فَصَلَ
378 فَصْل
183 فَصْلَ الخِطَاب
378 فَصَلَت
378 فُصِّلَتْ
378 فَصَّلْنَا
378 فَصَّلْناه
378 فُصُولًا
378 فَصيلته
378 فِضَّة
378 فَضَحَ
310 فَضَحِكَتْ
311 فَضَرْب
379 فضل
379 فَضَلَ
378 فَضْل
379 فَضْلًا
250 فزَيَّنُوا
425 فَسَأَكْتُبُها
376 فَسَاد
376 فَسَادًا
279 فَسَالَتْ
274 فَسَاهَم
90 فَسَتُبْصِرُ
231 فَسَتُرْضِعُ
376 فَسَحَ
377 فسد
376 فَسَد
376 فَسَدَ
376 فَسُد
377 فسق
377 فَسَق
377 فَسُق
377 فِسْق
377 فِسْقًا
377 فَسَقُوا
268 فَسَلَكَه
568 فسَنُيَسِّرُه
277 فَسَوَّاهنَّ
376 فُسُوذًا
377 فُسُوق
377 فُسُوقًا
277 فَسَوَّى
279 فَسِيحُوا
282 فَشَارِبُون
281 فَشُدُّوا
282 فَشَرِبُوا

551 فوسَطْنَ
383 فوض
383 فَوَّضَ
557 فوَفَّاه
112 فَوْق
383 فَوْقُ
383 فَوْقِكم
383 فَوْقِه
383 فَوْقِها
383 فَوْقِهم
383 فَوْقِهِنّ
560 فوَكَزَهُ
563 فوَلِّ
563 فوَلَّوُا
383 فُومِها
383 فوه
147, 411, 567, 568, 569 فِى
426 فى الكِتَابِ
49 فَيَأْخُذَكم
88 فَيَبْسُطُه
160 فَيُحْنِكُمْ
204 فَيَدْمَغُه
547 فيَذَرُها
252 فَيَسُبُّوا
265 فَيَسْقِى
286 فَيَشْفَعُوا
295 فَيُصْبِحُوا
314 فَيُضِلَّك
501 فنَبَذْناهم
501 فنَبَذُوه
382 فَنَدَ
508 فَنُزُلٌ
510 فنَسِيتَها
510 فنَسِيَهم
517 فنَظِرَة
325 فَنظَلَّ
499 فنُنَبِّئُهم
382 فُنُونٌ
97 فَنِى
537 فهَزَمُوهم
382 فَهَمَ
382 فَهَّمْنَاهَا
382 فُوءاد
369 فُوءادٌ
369 فُوءادُ
369 فُوءادَكَ
543 فوَاجَدَ
372 فَوَاحِشُ
383 فَوَاق
381 فَوَاكِه
381 فَوَاكِهُ
382 فوت
382 فَوْتَ
382 فَوْج
382 فَوْجًا
382 فَوْرًا
382 فَوْرِهم
382 فَوْرًا
382 فَوْه
369 فُوءادٌ
369 فُوءادُ
369 فُوءادَكَ
543 فوَاجَدَ
372 فَوَاحِشُ
383 فَوَاق
381 فَوَاكِه
381 فَوَاكِهُ
382 فوت
382 فَوْتَ
382 فَوْج
382 فَوْجًا
382 فَوْرًا
382 فَوْرِهم
382 فَوْرًا
382 فَوْه
382 فَلَك
471 فلَمَسُوه
44 فلنَأتِيَنَّك
44 فلنَأتِيَنَّهم
85 فَلَنْ اَبْرَحَ
172 فَلَنُحْيِيَنَّه
400 فلَنَقُصَّنَّ
499 فلنُنَبِّئَنَّ
563 فلنُوَلِّيَنَّك
44 فَلْيَأتِنا
53 فليُؤَدِّ
81 فلَيُبَتِّكُنَّ
559 فلْيَتَّقُوا
520 فلْيَتَنَافَسِ
214 فَلْيَذُوقُوه
235 فَلْيَرْتَقُو
54 فليسْتَأذِنُوا
308 فَلْيَصُمْه
368 فَلْيُغَيِّرُنَّ
468 فلْيَلْقِه
480 فليَمْدُدْ
113 فَمَا
491 فمَالِئُونَ
458 فمَا لَبِثَ اَنْ
490 فمَكَثَ
495 فمَهِّل
504 فنَادَاهَا
504 فنَادَتْه
501 فنَبَذْتُها
501 فنَبَذْناه
382 فَنَّدَ
508 فَنُزُلٌ
510 فنَسِيتَها
510 فنَسِيَهم
517 فنَظِرَة
325 فَنظَلَّ
499 فنُنَبِّئُهم
382 فُنُونٌ
97 فَنِى
537 فهَزَمُوهم
382 فَهَمَ
382 فَهَّمْنَاهَا
382 فُوءاد
369 فُوءادٌ
369 فُوءادُ
369 فُوءادَكَ
543 فوَاجَدَ
372 فَوَاحِشُ
383 فَوَاق
381 فَوَاكِه
381 فَوَاكِهُ
382 فوت
382 فَوْتَ
382 فَوْج
382 فَوْجًا
382 فَوْرًا
382 فَوْرِهم
382 فَوْرًا
382 فَوْه
382 فَكَّ
425 فَكَاتِبُوهُمْ
422 فَكُبَّتْ
423 فكَبِّرْ
427 فَكَثَّرَكم
428 فَكَذَبَتْ
429 فكَذَّبْنَا
429 فكَذَّبُوهما
381 فَكَرَّ
434 فَكَسَوْنا
439 فكَفَّارَته
59 فكُلُوه
381 فكه
381 فَكِهُون
381 فَكِهِين
58, 113, 147, 382 فُلَانٌ
113, 382 فُلَانًا
فُلَانٌ فِى حِجْرِ فُلَانٍ 147
339 فَلَعَرَفْتَهم
382 فَلَك
471 فلَمَسُوه
44 فلنَأتِيَنَّك
44 فلنَأتِيَنَّهم
85 فَلَنْ اَبْرَحَ
172 فَلَنُحْيِيَنَّه
400 فلَنَقُصَّنَّ
499 فلنُنَبِّئَنَّ
563 فلنُوَلِّيَنَّك
44 فَلْيَأتِنا
53 فليُؤَدِّ
81 فلَيُبَتِّكُنَّ
559 فلْيَتَّقُوا
520 فلْيَتَنَافَسِ
214 فَلْيَذُوقُوه
235 فَلْيَرْتَقُو
54 فليسْتَأذِنُوا
308 فَلْيَصُمْه
368 فَلْيُغَيِّرُنَّ
468 فلْيَلْقِه
480 فليَمْدُدْ
113 فَمَا
491 فمَالِئُونَ
458 فمَا لَبِثَ اَنْ
490 فمَكَثَ
495 فمَهِّل
504 فنَادَاهَا
504 فنَادَتْه
501 فنَبَذْتُها
501 فنَبَذْناه
382 فَقَدَ
380 فُقَرَاء
380 فُقَرَاءُ
403 فقَطَّعَ
558 فقَعُوا
381 فقه
381 فَقِهَ
380 فَقِير
380 فَقِيرًا
381 فَكَّ
425 فَكَاتِبُوهُمْ
422 فَكُبَّتْ
423 فكَبِّرْ
427 فَكَثَّرَكم
428 فَكَذَبَتْ
429 فكَذَّبْنَا
429 فكَذَّبُوهما
381 فَكَرَّ
434 فَكَسَوْنا
439 فكَفَّارَته
59 فكُلُوه
381 فكه
381 فَكِهُون
381 فَكِهِين
58, 113, 147, 382 فُلَانٌ
113, 382 فُلَانًا
فُلَانٌ فِى حِجْرِ فُلَانٍ 147
339 فَلَعَرَفْتَهم

384 قَبَضَ يَدَه
385, 386, 387 قبل
385 قَبِلَ
386 قَبْل
94 قَبْلُ
386 قُبُل
386 قُبُلٌ
386 قِبَلَ
386 قُبُلًا
386 قِبْلَتَك
386 قِبْلَتهم
386 قِبْلِك
386 قِبَلَك
386 قِبْلِكم
386 قَبْلِنا
386 قَبْلَه
386 قِبَلِه
386 قِبْلِها
386 قَبْلِهم
387 قَبْلِى
384 قُبُورٌ
385 قَبُول
386 قَبِيلًا
386 قَبِيلُه
388 قَتَالًا
388 قِتَالًا
387 قَتَرٌ
387 قَتَرَ
387 قَتْرًا
412 قَالَت
412 قَالَتا
411 قَالَ لِنَفْسِهِ
412 قَالَها
412 قَالُوا
407 قَالُون
407 قَالِى
407 قَالِين
416 قَامَ
416 قَامُوا
416 قَامَ ... يَدْعُوه
408 قَانِتٌ
408 قَانِتًا
408 قَانِتَات
408 قَانِتَاتٌ
408 قَانِتُون
408 قَانِتِين
408 قَانِطُون
408 قَانِطِين
409 قَاهِرُون
386 قَبَائِل
386 قَبَائِلُ
384 قَبْره
384 قَبَس
385 قبض
384 قَبَضَ
384, 385 قَبْضًا
385 قَبْضَة
385 قَبْضَته
384 قَبَضْناه
387 قَتَرَتٌ
388 قَتَلَ
388 قَاتِلٌ
388 قَاتِلٌ
388 قَاتَلَكم
388 قَاتَلَهم
388 قَاتَلُوا
388 قَاتِلُوا
388 قَاتَلُوكم
388 قَاتِلُوهم
389 قَادِر
389 قَادِرُون
389 قَادِرِين
396 قَارِعَة
584 قَارُونُ
399 قَابِس
398 قَاسِطُون
398 قَاسَمَهما
399 قَاسِيَة
399 قَاصِدًا
399 قَاصِرَاتُ
قَاصِرَاتُ الطَّرْف 399
400 قَاصِفًا
401 قَاضٍ
403 قَاطِعَة
409 قَاعًا
404 قَاعِدًا
404 قَاعِدَات
404 قَاعِدُون
404 قَاعِدِين
411 قَالَ
325 فَيَظْلَلْن
360 فَيُغْرِقكم
454 فَيَكِيدُوا
496 فَيَمُتْ
490 فَيَمْكُثُ
498 فَيَمِيلُون
524 فَيَنْتَقِمُ
509 فَيَنْسَخُ
405 فَيَنْقَلِبُوا
546 فَيُوحِىَ
ق
583 ق
384, 583 ق
416 قَائِلٌ
416 قَائِلُها
416, 421 قَائِلُون
416, 421 قَائِلِين
417 قَائِمٌ
417 قَائِمًا
417 قَائِمَة
417 قَائِمَةً
417 قَائِمُون
417 قَائِمِين
409 قَابَ
385 قَابِل
385 قَابِلٌ
409 قَابَىْ
409 قَابَيْن
388 قَاتَلَ

394 قَرَبَا
394 قُرُباتٌ
394 قُرُباتِ
395 قُرْبَانًا
394 قَرَبْنَاه
394 قَرَبَه
394 قُرْبَه
357, 395 قُرَّة
395 قَرَّتْ عَيْنُه
395 قَرْحٌ
395 قِرَدَة
395, 396, قرر
547, 579
584 قرش
396 قَرَضَ
396 قَرْضًا
396 قِرْطَاس
396 قرطس
397 قرن
396 قَرْن
395 قِرْن
396 قَرْنًا
397 قُرَنَاءُ
393 قُرُوء
393 قُرُوءٌ
395 قُرُودٌ
396 قُرُونٌ
396 قُرُونًا
397, 584 قرى
395 قَرَى
104 قَدَمُ صِدْق
391 قَدِمْنا
392 قَدَّمُوا
392 قَدِمُوا
391 قُدُور
230, 391 قُدُورٌ
230 قُدُورٌ رَاسِيَاتٌ
390 قَدِيرٌ
390 قَدِيرًا
392 قَدِيمٌ
393 قَذَفَ
393 قَذَفْنَاهَا
395 قَرَّ
393 قُرْآن
393 قُرْآناً
393 قرأ
393 قَرَأَ
393 قَرَأْتَ
393 قَرَأْنَاه
393 قَرَأه
393 قُرِئَ
393 قِرَاءَةً
395 قَرَار
395 قَرَارًا
396 قَرَاطِيسَ
396 قَرَاطِيسُ
433 قُرْآنٌ كَرِيمٌ
394, 395 قرب
393 قَرَبَ
394 قَرَّبَ
389, 390, قدر
391
391 قَدَر
389 قَدَرَ
390 قَدَّرَ
390 قَدِّرْ
389 قُدِرَ
391 قَدَرًا
389 قَدْرًا
389 قَدَرْنا
390 قَدَّرْنا
390 قَدَّرْناه
390 قَدَّرْناها
391 قَدَرُه
390 قَدَّرَه
389 قَدْره
389 قَدَرُوا
390 قَدَّرُوها
391 قَدَّسَ
391, 392, قدم
393
391 قَدَم
392 قَدَمٌ
391 قَدِمَ
391 قَدَّمَ
391, 567 قَدَّمَتْ
391 قَدَّمْتُ
391 قَدَّمْتم
391 قَدَّمْتموه
391 قَدَّمَتْ يَدَاه
387 قَتَرَةٌ
387, 388 قتل
387 قَتَلَ
388 قَتَّلَ
387 قُتِلَ
387 قَتَلْتُ
388 قُتِلَتْ
387 قَتَلْتم
388 قُتِلْتم
387 قَتَلْتُمُوهم
387 قَتَلْنَا
388 قُتِلْنا
387 قَتَلَه
387 قَتَلَهم
388 قَتْلهم
387 قَتَلُوا
388 قُتِلُوا
388 قُتِّلُوا
387 قَتَلُوه
388 قَتْلى
387 قُتُورًا
388 قِتَائِها
389 قَدَّ
187 قُدَّام
389 قَدَّتْ
389 قدح
389 قَدْحًا
389 قِدَدٌ
389 قِدَدًا

405, 406 قلب
404 قَلَبَ
405 قَلَّبَ
406 قَلْب
269 قَلْبٌ سَلِيمٌ
406 قَلْبك
قَلَّبَ كَفَّيْه عَلى...
405
406 قَلْبه
406 قَلْبها
405 قَلَّبُوا
406 قَلْبي
406 قَلْبَيْنِ
412 قُلْتَ
412 قُلْتُ
412 قُلْتم
412 قُلْتُه
407 قلل
406 قَلَّلَ
412, 414 قُلْنَ
412 قُلْنَا
406 قُلُوب
406 قُلُوبٌ
406 قُلُوبكم
406 قُلُوبُكما
406 قُلُوبنا
406 قُلُوبهم
407 قلى
407 قَلَى

403 قَطَّعَ
403 قُطِعَ
403 قِطَعٌ
403 قِطْع
403 قِطَعًا
قَطَعَ الشَّجَرَ وَتَرَكَ
113 النَّخْلَ
403 قُطِّعَتْ
402 قَطَعْتم
402 قَطَعَ دَابِرَ
402 قَطَعْنا
403 قَطَّعْناهم
403 قِطْمِير
402 قِطًّا
403 قُطُوفٌ
403 قُطُوفُها
404 قعد
403, 404 قَعَدَ
404 قَعَدُوا
404 قُعُودٌ
404 قُعُودًا
404 قَعِيدٌ
404 قَفَا
404 قُفْلٌ
559 قِفُوهم
404 قَفَّيْنَا
406 قَلَّ
413 قُلْ
412 قَلَا
406 قَلَائِدُ

399 قَصْر
400 قصص
400 قَصَصًا
400 قَصَصْنا
400 قَصَصِهم
400 قصم
400 قَصَمَ
400 قَصَمْنا
399 قُصُورٌ
399 قُصُورًا
400 قُصْوَى
400 قَصِيًّا
401 قَضَاها
401 قَضَاهن
400 قَضْبًا
401 قَضَوْا
401, 402 قضى
400, 401, 503, 554 قَضَى
401 قُضِيَ
401 قَضَيْتَ
401 قُضِيَتِ
401 قَضَيْتم
401 قَضَيْنا
402 قِطْرًا
402 قَطِرَان
402 قطط
403 قطع
113, 195, 402 قَطَعَ

397 قُرئ
394 قَرِيب
394 قَرِيبًا
397 قَرْيَتك
397 قَرْيَتكم
397 قَرْيَتنا
397 قَرْيَتَيْن
584 قُرَيْش
584 قُرَيْشٌ
397 قَرِينًا
397 قَرِينُه
399 قَسَا
399 قَسَتْ
398 قسط
398, 399 قسم
398 قَسَمٌ
398 قَسَمَ
315, 398 قِسْمَة
398 قَسَمْنا
399 قَسْوَة
397 قَسْوَرَة
397 قَسْوَرَةٌ
397 قِسِّيسُون
397 قِسِّيسِين
399, 400 قَصّ
399, 400 قَصًّا
399 قصد
399 قَصَدَ
399 قَصْدُ
399 قَصَرَ

479 كأمْثَال
422 كَأَيِّنْ
425 كَاتِبٌ
425 كَاتِبَا
425 كَاتِبُون
425, 426 كَاتِبِين
447, 454 كَادَ
447 كَادَت
428 كَادِحٌ
447 كَادُوا
431 كَاذِبٌ
431 كَاذِبًا
431 كَاذِبَة
431 كَاذِبَه
431 كَاذِبِين
433 كَارِهُون
433, 434 كَارِهِين
435 كَاشِفَ
435 كَاشِفَاتٌ
435 كَاشِفَاتُ
435 كَاشِفَة
435 كَاشِفُوا
435 كَاشِفُون
435 كَاظِمُون
435 كَاظِمِين
440 كَافٍ
440 كَافَّةُ
438 كَافِر
439 كَافِرَة
436, 438 كَافِرُون
420 قَوْم
416, 420 قَوْمًا
420 قَوْم تُبَّع
420 قَوْم صَالِح
420 قَوْمك
420 قَوْمِكما
420 قَوْمِنا
420 قَوْمَه
420 قَوْمَها
420 قَوْمهم
420 قَوْمهما
416 قُومُوا
421 قَوْمِى
421 قوى
421 قَوِىٌّ
421 قَوِيًّا
418 قِيَام
417 قِيَامٌ
418 قِيَامًا
421 قَيَّضَ
421 قَيَّضْنا
409, 410 قِيعَة
414 قِيلَ
415 قِيلًا
415 قِيلَهُ
419 قَيِّمًا
419 قَيِّمَة
396 قَوَارِيرَا
404 قَوَاعِدُ
419 قَوامًا
418 قَوَّامُون
418 قَوَّامِين
409 قوب
421 قُوَّة
421 قُوَّتِكم
388 قُوتِلْتم
388 قُوتِلُوا
409 قوس
409 قَوْسَانِ
409 قَوْسَيْنِ
410, 411, 412, 413, 414, 415, 416 قول
414, 415 قَوْل
415, 433 قَوْلًا
414 قُولًا
415 قَوْلِك
415 قَوْلكم
415 قَوْلنا
415 قَوْله
415 قَوْلها
415 قَوْلهم
414 قُولُو
415 قَوْلِى
414 قُولِى
416, 417, 418, 419, 420, 421, 579 قوم
407 قَلِيل
407 قَلِيلًا
407 قَلِيلَة
407 قَلِيلُون
416 قُمْ
416 قُمْتم
584 قمر
407 قَمَرًا
408 قمص
408 قَمْطَرِيرًا
407 قَمِيصة
408 قَمِيصى
559 قِنًا
402 قَنَاطِيرُ
408 قنت
408 قَنَتَ
408 قَنَطَ
408 قَنِطَ
408 قَنَطًا
402, 408 قِنْطَار
402, 408 قِنْطَارًا
408 قَنَطُوا
409 قنو
409 قِنْوَانٌ
408 قَنُوطٌ
409 قَهَرَ
559 قِهم
559 قُوا
396 قَوَارِيرَ
396 قَوَارِيرُ

428 كَذَّحَا
454 كِذْنَا
431 كَذَّابٌ
431 كِذَّابًا
429, 430, كذب
431
428 كَذَبَ
429 كَذَّبَ
430 كُذِّبُ
430 كَذِبًا
429 كَذَّبَتْ
429 كَذَّبْتُ
430 كُذِّبَتْ
429 كَذَّبْتُم
430 كَذِبُه
428 كَذَبُوا
429 كَذَّبُوا
429 كُذِبُوا
430 كُذِّبُوا
429 كَذَّبُوك
429 كَذَّبُوكم
429 كَذَّبُونِ
429 كَذَّبُوه
432 كِرَامٌ
433 كِرَامٍ
433 كِرَامًا
431 كَرْب
431 كَرَّة
431 كَرَّتَانِ
431 كَرَّتَيْن
585 كِتَابٌ مَكْنُونٌ
426 كِتَابُنا
426 كِتَابَه
427 كِتَابِهَا
427 كِتَابَهُم
427 كِتَابِى
427 كِتَابِيَهْ
584 كتب
424 كَتَبَ
427 كُتُب
425 كُتِبَ
425 كَتَبْتُ
425 كَتَبْتَ
425 كَتَبْنَا
425 كَتَبْنَاهَا
427 كُتُبه
427 كَتَمَ
427, 428 كثر
427 كَثُرَ
427 كَثُرَتْ
427 كَثْرَةُ
427 كَثْرَتُكم
427 كَثِيبًا
427 كَثِير
427 كَثِيرُ
428 كَثِيرَة
140 كَجَهْرِ
447 كِدْتَ
428 كدح
428 كَدَحَ
436, 438 كَافِرِين
439 كَافُورًا
440 كَافِى
456 كَالَ
347 كالأَعْلام
441 كَالِحٌ
441 كَالِحُون
441 كَالِجِين
205 كالدِّهَان
237 كالزَّمِيم
321 كالطَّوْدِ
325 كَالظُّلَل
355 كالعِهْن
372 كالفَخَّار
374كالفَرَاشِ
399 كالقَصْرِ
347كالمُعَلَّقَةِ
495 كالمُهْل
456 كَالُوهم
445 كَامِلَة
445 كَامِلَيْن
447 كَانَ
449 كَانَا
449 كَانَت
449 كَانَتَا
449 كَانُو
446 كَاهِن
446 كَاهِنٌ
422 كَبَّ
424 كَبَائِرَ
424 كَبَائِرُ
424 كُبَارًا
422 كَبَتَ
422 كُبِتَ
422 كُبِتُوا
422 كَبَد
422 كَبَدٌ
423, 424, كبر
425, 426, 427
422 كَبَرَ
423 كَبِرَ
423 كَبَّرَ
424 كُبَرُ
423 كِبْرٌ
424 كُبَرَاءَنا
423 كَبُرَتْ
423 كَبِّرْه
423 كِبْرَه
424 كَبْكَبَ
424 كُبْكِبُوا
424 كَبِير
424 كَبِيرًا
424 كَبِيرَة
424 كَبِيرهم
426, 446, كِتَاب
485
426 كِتَابًا
257 كِتَابَ الفُجَّارِ
426 كِتَاب الله
426 كِتَابَك

440 كُفُّوا
439 كَفُور
439 كَفُورًا
436, 438 كُفُورًا
440 كَفَى
440 كَفِيلًا
440 كَفَّيْن
440 كَفَيْنَاك
405, 440 كَفَّيْه
441 كَلٌّ
441, 482 كُلّ
440 كَلَأَ
443 كَلَّا
442 كُلًّا
59 كُلَا
445 كِلَا
441 كَلَالَةً
444 كَلَامَ
445 كِلَاهما
440 كَلْبُهم
445 كِلْتَا
456 كِلْتم
441 كلح
441 كَلَّفَ
441 كَلَّفَ وُسْعَه
441, 442, 443 كلل
443, 444, 445 كلم
444 كَلِمٌ
439 كُفَّارُكم
440 كَفَّان
436, 437, 438, 439 كفر
436 كَفَرَ
439 كَفَّرَ
439 كَفِرْ
437 كُفِرَ
438 كُفْر
436, 438 كُفْرًا
438 كُفْرَانَ
436 كَفَرَةٌ
436 كَفَرَتْ
436 كَفَرْتَ
436 كَفَرْتُ
436 كَفَرْتم
436 كَفَرْنا
439 كَفَّرْنا
438 كُفْرُه
438 كُفْرهم
436, 437 كَفَرُوا
440 كفف
439 كَفَفْتُ
440 كَفَلَ
440 كِفْلٌ
440 كَفْلًا
440 كِفْلَانِ
440 كَفَّلَها
440 كِفْلَيْنِ
436 كُفْرًا
434 كِسْفًا
434 كَسْلَان
434 كَسْوًا
434 كِسْوَتُهم
435 كِسْوَتُهنَّ
435 كشط
435 كَشَطَ
435 كُشِطَتْ
435 كشف
435 كَشَّفَ
435 كَشْفَ
435 كَشْفًا
435 كَشَفَتْ
435 كَشَفْتَ
435 كَشَفْتُمْ
435 كَشَفْنا
307 كَصَيِّب
323 كَطَيِّ
435 كَظِيمٌ
435 كَعْبَانِ
435 كَعْبَيْن
338 كعرض
364 كعلي
439 كَفَّ
436 كفء
436 كِفَاتًا
439 كَفَّار
438 كُفَّارٌ
439 كَفَّارًا
439 كُفَّارًا
439 كَفَّارَةٌ
432 كرس
432 كُرْسِيّه
432, 433 كرم
432 كَرَّمَ
237 كَرَمَادٍ
432 كَرَّمْتَ
432 كَرَّمْنَا
434 كره
433 كَرِهَ
434 كَرَّهَ
433 كُرْهٌ
433 كَرْهًا
433 كُرْهًا
433 كَرِهْتُمُوه
433 كَرِهُوا
432 كَرِيم
432, 433 كَرِيمٌ
433 كَرِيمًا
434 كَسَا
434 كَسَادٌ
434 كَسَادَها
434 كُسَالَى
434 كسب
434 كَسَبَ
434 كَسَبَا
434 كَسَبَتْ
434 كَسَبْتم
434 كَسَبُوا
259 كَسَرَاب
434 كِسَفًا

85 لا أبرَحُ
111 لَاأتَّبعْنَاكم
458 لابِثِين
129 لَابُدَّ
458 لابسُون
107 لأُبَيِّنَ
46 لاتَ
473, 474 لاتَ
125 لاتَجَارُوا
50 لاتَّخَذنَّ
116 لأُتِمَّ
43 لأتِيَنَّهم
544 لاَجِدَنَّ
129 لَاجَرَمَ
132 لاَجْعَلَنَّك
169 لَاَخْتَنِكَنَّ
165 لِأُحِلَّ
197 لأُدْخِلَنَّكم
197 لأُدْخِلَنَّهم
208 لاَذْبَحَنَّه
223 لاَرْجُمَنَّك
461 لابِزِب
461 لابِزّ
249 لاَزِيدَنَّكم
250 لاَزِيَّنَنَّ
363 لاَسْتَغْفِرَنَّ
304 لَأُصَلِّبَنَّكم
315 لاضَرَّ
315 لاضَرَرَ
314 لَأُضِلَّنَّهم
454 كَيْدَه
454 كَيْدهم
454 كَيْدهنَّ
454 كِيدُون
454 كِيدُونِى
454 كَيْدِى
455 كيف
455 كَيْفَ
456 كيل
456 كَيْل
456 كَيْلًا
ل
190 ل
256 لأسْجُدَ
327 لأظُنُّك
327 لأظُنُّه
354 لأعْنَتَكم
458 لأك
58 لَأكَلُوا
451 لأكُونَنَّ
491 لأملَأنَّ
494 لأُمَنِّيَنَّهم
458 لُؤْلُؤ
458 لُؤْلُؤاً
446 لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ
457 لِئِنْ
85, 413, 454, 458 لا
473 لائِم
446 كنن
445 كُنُوز
445 كُنُوزٌ
537 كهَيْشِيم
446 كَهْفِهِم
446 كَهْلًا
541 كهَيْئَةِ
447, 585 كَهِيعَصَ
435 كَوَاعِبَ
436 كَوَافِرُ
447 كَوَاكِبُ
447 كور
447 كَوَّرَ
447 كُوِّرَتْ
447 كَوْكَبٌ
447 كَوْكَبًا
448, 449, 450, 451, 452, 453 كون
453 كُونُوا
453 كُونِى
453 كَوْى
454 كى
454 كَىْ
454 كَىْ لَا
454 كيد
454 كَيْد
454 كَيْدًا
454 كَيْدَكم
454 كَيْدَكنَّ
445 كَلَّمَ
444 كُلِّمَ
443 كُلَّمَا
443 كُلَّ مَا
444 كَلِمَات
445 كَلِمَاته
278, 444 كَلِمَة
444 كَلِمَتُنَا
444 كَلِمَتُه
471 كلَمْح
443 كَلَّمَه
443 كَلَّمَهم
442 كُلَّه
442 كُلَّهَا
442 كُلَّهم
59 كُلُوا
59 كُلِى
289 كمِشْكَاة
445 كمل
451 كُنَّ
453 كُنْ
451 كُنَّا
450 كُنْتَ
450 كُنْتم
451 كُنْتنَّ
445 كَنَزَ
445 كَنَزٌ
445 كَنَزْتم
445 كَنَزَهما
446 كنس

248 لتَزُولَ
449 لِتَزُولَ
252 لتُسْأَلُنَّ
278 لتَسْتَوُوا
257 لتَسْحَرَنَا
266 لتَسْكُنُوا
268 لتَسْلُكُوا
271 لتَسْمَعُنَّ
288 لتَشْقَى
302 لتَصْغَى
306 لتُصْنَعَ
315 لتُضَيِّقُوا
339 لتَعَارَفُوا
339لتَعْرِفَنَّهم
348 لتَعْلَمُنَّ
350 لتَعْلُنَّ
355 لتَعُودُنَّ
360 لِتُغْرِقَ
377 لتُفْسِدُنَّ
393 لتَقْرَأه
423 لتُكَبِّرُوا
445 لتُكْمِلُوا
466 لِتَلْقِفَنَا
467 لتُلَقَّى
499 لتُنَبَّؤُنَّ
499 لتُنَبِّئَنَّهم
514 لتَنْصُرُنَّه
516 لتَنْظُرْ
528 لتَنُوءُ
460 لَجَّ
459 لَبَسْنَا
460 لَبَن
460 لَبَنٌ
460 لَبَنًا
460 لَبُوس
43 لَتَأْتُنَنِي
43 لَتَأْتُون
44 لَتَأْتِيَنَّكم
49 لتَأْخُذُوها
57 لَتَأْفِكنا
69 لَتُؤْمِنُنَّ
84 لِتُبْدِيَ
89 لتُبَشِّرَ
93 لَتُبْعَثُنَّ
99 لَتَبْلُغُوا
100 لتُبْلَوُنَّ
107 لتُبَيِّنَنَّ
107 لتُبَيِّنُنَّه
544 لتَجِدَنَّ
544لتَجِدَنَّهم
157 لِتُحْصِنَكم
163 لِتَحْكُمَ
167 لِتَحْمِلَهم
177 لِتُخْرِجَنا
197 لَتَدْخُلُنَّ
226 لتُرْدِينِ
236 لتَرْكَبُنَّ
236 لتَرْكَبُو
216 لَتَرَوُنَّ
216 لَتَرَوُنَّهَا
471 لاَمَسْتم
486 لاَمْسَكْتم
475 لاَنَ
518 لانْعُمِه
565 لاَهَبَ
472 لاهِيَةً
472 لاهِيَةٌ
46 لاُوتَيَنَّ
554 لاَوْضَعُوا
75 لاَوَّلنا
75 لاَوَّلِنَا وَاٰخِرِنَا
59 لِايلاٰفِ
459 لِبَاس
459 لِبَاسًا
460 لِبَاسَهَا
459 لِبَاسُهم
458 لبث
458 لَبِثَ
458 لَبِثْتَ
458 لَبِثْتُم
458 لَبِثْنَا
458 لَبِثُوا
459 لبد
459 لِبَدًا
459 لُبَدًا
459 لِبَدًا
86 لبَرَزَ
459 لَبَس
459 لَبِس
459 لَبْس
330, 450 لَام
449, 457 لاٰم
473 لاَمَ
66 لاَمَّارَةٌ
71 لاَمَةٌ
223 لاٰمَرْحَبًا
66 لاٰمُرَنَّهم
315 لاَضَوْرَ
315 لاضَيْرَ
315 لاَضَيْرَ
463 لاَعِبُون
463 لاَعِبِين
334 لِاَعْدِل
336 لاُعَذِّبَنَّه
465 لاٰعِنُون
465 لاٰعِبِين
363 لاَغْلَبَنَّ
367 لاُغْوِيَنَّهم
466 لاٰغِيَة
373 لافْتَدَوْ
387 لاقْتُلَك
387 لاقْتُلَنَّك
466 لاٰقِحٌ
403 لاَقْطَعَنَّ
404 لاَقْعُدَنَّ
467 لاٰقَى
470 لاٰقِيه
439 لاُكَفِّرَنَّ
59 لاٰكِلُون
454 لاَكِيدَنَّ

465 لُعِنُوا
368 لغَائِظُون
359 لغَدٍ
466 لَغْوٌ
466 لَغْوًا
465 لُغُوب
465 لُغُوبٌ
465 لَغِبَ
368 لغَيْرِ اللهِ
466 لَفَتَ
466 لَفَحَ
466 لَفْحًا
376 لفَسَدَتا
466 لفظ
466 لَفَظَ
466 لَفِيفًا
470 لِقَاء
470 لِقَاءَاللهِ
470 لِقَاءِه
470 لِقَائِنا
467 لَقَّاهم
467 لَقِفَ
467 لَقْفًا
585 لُقْمَانُ
467 لَقُوا
467 لَقُوكم
467, 468, 469, 470 لقى
467 لَقِيَ
467 لَقَّى
463 لَظَى
355 لعَادُوا
350 لعَالِ
463 لعب
463 لَعِبٌ
463 لَعِبَ
463 لَعِبًا
336 لعَذَّبْنَا
336 لعَذَّبَهم
463, 464 لَعَلَّ
463 لَعَلَّك
464 لَعَلَّكم
464 لعلل
348 لعَلِمَه
464 لَعَلَّنَا
464 لَعَلَّه
464 لَعَلَّهم
464 لَعَلَّى
351 لَعَمْرُك
465 لعن
465 لَعَنَ
465 لُعِنَ
465 لَعَنًا
465 لَعْنًا
465 لَعَنَّاهم
465 لَعَنَتْ
465 لَعْنَة
465 لَعْنَتِى
465 لَعَنَه
465 لَعَنَهم
461 لَدَيْنا
461 لَدَيْه
461 لَدَيْهم
461 لَدَّ
214 لذَائِقُ
461 لَذَاذًا
461 لَذَّة
226 لرَادُّك
216 لرَاَيْتَه
228 لرِزْقُنَا
235 لرُقِيِّك
462 لِزَامًا
462 لزم
258 لسَاحِرَان
462 لِسَان
462 لِسَانًا
462 لِسَانك
462 لِسَانى
475 لَسْتَ
475 لَسْتُ
475 لَسْتم
475 لَسْتنَّ
268 لسَلَّطَهُم
282 لشِرْذِمَة
284 لِشُرَكَائِنا
291 لشَوْبًا
299 لصَادِقٌ
299 لصَادِقُونَ
462 لَطِيفٌ
463 لَطِيفًا
460 لَجَاجًا
133 لجَاعِلُون
125 لجِبَال
460 لُجَّة
460 لُجَجٌ
137 لِجَنْبِه
460 لَجُّوا
460 لُجِّىَ
460 لحد
460 لَحِقَ
164 لِحُكْمِهم
461 لَحْم
460 لَحْمٌ
461 لَحْمًا
461 لَحْن
461 لَحْنَ
460 لُحُومٌ
461 لُحُومُهَا
180 لَخَاسِرُون
461 لَدَّ
461 لُدَّ
203 لدُلُوكِ
461 لدن
461 لَدُنْ
461 لَدُنَّا
461 لَدُنْك
461 لَدُنْه
461 لَدُنِّى
461 لَدَى
461 لَدَىَّ

562 لَوَلَّيْتَ
473 لَوْمَة
473 لُومُوا
474 لَوْنُهَا
474 لَوَّوْا
474 لوى
474 لَوٰى
44 لَيَأتِيَنَّهم
44 لَيَأتِيَنّى
70 لَيُؤْمِنَنَّ
70 لِيُؤْمِنُنَّ
450 لِيُؤْمِنُوا
474 لَيًّا
475 لَيَالٍ
475 لَيَالِى
475 لَيَالِىَ
502 لَنُنَجِّيَنَّ
506 لَنَنْزِعَنَّ
509 لَنَنْسِفَنَّ
514 لَنَنْصُرُ
514 لَنَنْصُرَنَّكم
535 لَنَهْتَدِىَ
533 لَنَهْدِيَنَّهم
538 لَنُهْلِكَنَّ
472 لُهَاثًا
472 لَهَثَ
472 لَهْثًا
533 لَهُدِّمَتْ
472 لهو
472 لَهْوُ
472 لَهْوًا
457, 534 لَوْ
130 لَنَجْزِيَنَّ
130 لَنَجْزِيَنَّهُمْ
133 لِنَجْعَلَكَ
133 لِنَجْعَلَه
150 لَنُحْرِقَنَّهُ
156 لَنَحْشُرَنَّهم
172 لِنُحْيِىَ
177 لَنَخْرُجَنَّ
177 لَنُخْرِجَنَّك
197 لَنُدْخِلَنَّهم
214 لَنُذِيقَنَّ
214 لَنُذِيقَنَّهم
216 لنَرَاها
223 لَنَرْجُمَنَّكم
228 لِنُرْسِلَنَّ
264 لنَسْفَعًا
322 لِلطَّائِفِين
324 لِلطَّيِّبِين
349 للعَالِمِين
329 للعَبِيد
341 لِلْعُسْرٰى
427 للكُتُب
156 لِلْمُحْسِنَاتِ
186 للمُخَلَّفِينَ
568 لليُسْرٰى
471 لَمَّا
321 لمُتَطَهِّرِين
170 لَمُحِيطَةٌ
471 لَمَزَ
471 لُمَزَة
471 لمس
471 لَمَسَ

473 لَوَّاحَة
473 لِوَاذٌ
473 لِوَاذًا
466 لَوَاقِحَ
466 لَوَاقِحُ
473 لَوْحٍ
473 لوذ
585 لوط
585 لُوط
585 لُوطٌ
585 لُوطًا
558 لوَقْتِها
558 لوَقْعَتِهَا
457 لَوْلَا
267 لنُسْكِنَنَّكم
270 لنُسْلِمَ
513 لنُصُبُ
295 لنَصْبِرَنَّ
300 لنَصَدَّقَنَ
301 لِنَضْرِفَ
349 لنُعَلِّمَه
360 لنُغْرِيَنَّك
370 لنَفْتِنَهم
377 لنُفْسِدَ
413 لنَقُولَنَ
439 لنُكَفِّرَنَ
452 لنَكُونَنَ
85 لَنْ نَبْرَحَ
471 لَمَسْنا
340 لمَغْزُولُون
491 لمُلِئْتَ
274 لم يَتَسَنَّه
558 لمِيقَاتِنا
69 لنُؤْمِنَنَ
501 لنُبْذَ
100 لَنَبْلُوَنكم
100 لَنَبْلُوَهم
103 لنُبَوِّئَنَهم
107 لنُبَيِّنَ
107 لنُبَيِّنَه
475 لِنْتَ
50 لنَتَّخِذَنَ
467 لَقِيَا
467 لَقِيتم
467 لَقِينا
454 لِكَنْ
454 لِكَنْ لَا
454 لِكَنَّا
59 للأكِلِين
73 لِلأنَامِ
74 لِلأوَّابِين
459 للَبَسْنَا
175 لِلخَبِيثاتِ
175 لِلخَبِيثِينَ
282 لِلشَّارِبِينَ
292 للشَّوْى

475 لَيْلَهَا
479 لِيُمَحِّصَ
485 لَيَمَسَّنَّ
485 لَيَمَسَّنكم
490 لِيَمْكُرُوا
491 لِيُمَكِّنَنَّ
493 لِيُمْلِلَ
475 لَيِّنًا
501 لِيُنْبَذَنَّ
475 لِينَةَ
475 لِينَةٌ
505 لِيُنْذِرَكم
505 لِيُنْذَرُوا
505 لِيُنْذِرُوا
514 لَيَنْصُرَنَّ
514 لَيَنْصُرَنَّه
519 لِيَنْفِرُوا
538 لِيَهْلِكَ
554 لِيُوَاطِئُوا
546 لِيُوحُون
557 لِيُوَفِّيَنَّهم
563 لِيُوَلُّنَّ

475 لَيْسُو
274 لِيَسُوءُوا
284 لِيَشْتَرُوا
290 لِيَشْهَدُوا
295 لِيُصْبِحُنَّ
297 لِيَصُدُّهم
301 لِيَضِرِمُنَّها
314 لِيُضِلَّنا
319 لِيُطْلِعَكم
326 لِيَظْلِمَهم
328 لِيُظْهِرَه
330 لِيَعْبُدُونِ
330 لِيَعْبُدُونِي
332 لِيُعْجِزَه
348 لِيُعْلَمَ
348 لِيَعْلَمَنَّ
373 لِيَفْتَدُوا
370 لِيَفْتِنُونك
372 لِيَفْجُرَ
377 لِيُفْسِدَ
377 لِيُفْسِدُوا
396 لِيَقْتَرِفُو
394 لِيُقَرِّبُنا
401 لِيَقْضُوا
413 لِيَقُولَنَّ
453 لِيَكُونَا
453 لِيَكُونُنَّ
475 لِيل
475 لَيْلًا
475 لَيْلَةَ

179 لِيُخْزِيَ
196 لِيُدْحِضُ
197 لِيُدْخِلَنَّهم
197 لِيَدْخُلُوا
547 لِيَذَرَ
211 لِيَذَّكَّرُوا
214 لِيُذِيقَكم
214 لِيُذِيقَهم
220 لِيَرْبِطَ
226 لِيُرْدُوهم
227 لِيَرْزُقَنَّهم
232 لِيَرْضَوْه
217 لِيُرَوْا
217 لِيُرِيَكم
217 لِيُرِيَه
217 لِيُرِيَهما
246 لِيُزْلِقُونَك
249 لِيَزِيدَنَّ
474 لَيْسَ
252 لِيَسْأَلُنَّ
251 لِيَسْأَلُوا
475 لَيْسَتِ
53 لِيَسْتَأْذِنْكم
184 لِيَسْتَخْفُوا
569 لِيَسْتَيْقِنَ
257 لِيُسْجَنَنَّ
257 لِيَسْجُنُنَّه
266 لَيَسْكُنَّ
266 لِيَسْكُنُوا
273 لِيُسَمُّون

100 لِيَبْتَلِيَ
100 لِيَبْتَلِيَكم
83 لِيُبَدِّلَنَّهم
84 لِيُبْدِيَ
91 لِيُبَطِّئَنَّ
93 لِيَبْعَثَنَّ
100 لِيَبْلُوَا
100 لِيَبْلُوَكم
100 لِيَبْلُوَنكم
100 لِيَبْلُوَنِي
100 لِيُبْلِيَ
105 لِيُبَيِّتَنَّه
107 لِيُبَيِّنَ
107 لِيُبَيِّنَنَّ

474 لَيْتَ
252 لِيَتَسَاءَلُو
381 لِيَتَفَقَّهُوا
474 لَيْتَنَا
474 لَيْتَنِي
474 لَيْتَهَا
119 لِيُثْبِتُوك
130 لِيَجْزِيَكَ
145 لِيَحْبَطَنَّ
152 لِيَحْزُنَ
152 لِيَحْزُنَنِي
165 لَيَحْلِفُنَّ
167 لَيَحْمِلُنَّ
167 لِيَحْمِلُوا
177 لَيَخْرُجُنَّ
177 لَيُخْرِجَنَّ

م

46 مَأْتِيًا
566 مأجج
585 مَأْجُوجُ
71 مَأْمَنَه
71 مَأْمُون
76 مَأْوِيكم

93 مَبْعُوثُون
93 مَبْعُوثِين
99 مُبْلِسُون
99 مُبْلِسِين
100 مَبْلَغُهم
104 مُبَوَّأ
107 مُبِين
108 مُبِينًا
107 مُبَيِّنَات
107 مُبَيِّنَاتٍ
107 مُبَيِّنَةٍ
496 مِتّ
118 مَتَابٍ
116, 118 مَتَابًا
118 مَتَابِى
477 مَتَاع
477 مَتَاعًا
477 مَتَاعنا
478 مَتَاعهم
110 مُتَبَرّ
85 مُتَبَرِّجَات
85 مُتَبَرِّجَاتٍ
110, 111 مُتَّبَعُونَ
112 مُتَتَابِعَانِ
112 مُتَتَابِعَيْن
138 مُتَجَانِفٌ
141 مُتَجاوِرَاتٌ
150 مُتَحَرِّفًا
170 مُتَحَيِّزٌ
170 مُتَحَيِّزًا
491 مَالِئُون
491 مَالِئِين
113, 497 مَالًا
492 مَالِك
492 مَالِكُون
497 مَاله
497 مَالِيَهْ
494 مَانِعَتُهم
495 مَاهِدُون
87 مُبَارَكٌ
87 مُبَارَكاً
87 مُبَارَكَة
101 مُبْتَلِيكم
101 مُبْتَلِينَ
81 مَبْثُوثَةٌ
81 مَبْثُوثَه
83 مُبَدِّل
84 مُبْدِيه
85 مُبَرَّءُونَ
85 مُبَرَّؤُن
87 مُبْرِمُونَ
88 مَبْسُوطَة
88 مَبْسُوطَتَان
89 مُبَشَّرًا
88 مُبَشِّرَات
88 مُبَشِّرِين
91 مُبْصِرًا
91 مُبْصِرَة
91 مُبْصِرُون
94 مَبْعَدُون
85 مَا بَرَحَ
495, 496 مَاتَ
496 مَاتُوا
497 مَاجَ
480 مَاخِرَة
498 مَادَ
206 مَادَامَت
206 مَادَامُوا
206 مَادُمْتم
497, 498 مَارَ
54 مَارِبَ
54 مَارِبُ
482 مَارِج
482 مَارِدٌ
482 مَارِدٍ
586 مَارُوتَ
585 مَارُوتُ
483 مَارٰى
498 مَازَ
489 مِاعِزٌ
489 مِاعِزَةٌ
359 مَا غَرَّكَ بِفُلَان؟
369 مَا فَتِئَ
453 مَا كَان
489, 490 مَاكِثُونَ
489, 490 مَاكِثِينَ
490 مَاكِرُون
490 مَاكِرِين
497 مَال
498 مَالَ
76 مَأوٰيه
76 مَأوٰيهم
46 مُؤْتُون
48 مُؤَجَّل
48 مُؤَجَّلًا
53 مُؤَذِّنٌ
57 مُؤْصَدَة
71 مُؤْمِن
71 مُؤْمِنًا
71 مُؤْمِنَات
71 مُؤْمِنُون
71 مُؤْمِنِين
71 مُؤْمِنَيْن
489, 497 مَاء
497 مَاءً حَمِيمًا
320 مَاءٌ طَهُورٌ
498 مَاءَك
489 مَاء مَعِين
498 مَاءَها
438 مَا أَكْفَرَه
498 مَاؤكم
498 مَاؤها
122, 476 مِائَة
476 مِائَتَانِ
476 مِائَتَيْنِ
498 مَائِدَةً
74 مَاب
74 مَابٍ
74 مَابًا
104 مَا بَالُ فُلَان؟

124 مَثْوَاىَ
124 مَثُوبَة
124 مَثْوى
124 مَثْوِيكم
127 مُجَادَلَةٌ
139 مُجَاهِدٌ
139 مُجَاهَدَةً
139 مُجَاهِدِين
135 مُجْتَمِعُون
128 مَجْذُوذٍ
129 مُجْرِمًا
129 مُجْرِمُون
129 مُجْرِمِين
129 مُجْرِمِيهَا
129 مَجْرِيهَا
136 مَجْمَعَ
135 مَجْمُوعٌ
135 مَجْمُوعُون
138 مَجْنُون
141 مُجِيبٌ
141 مجِيبُونَ
479 مَجِيدٌ
480 مَحَا
149 مَحَارِيبَ
149 مَحَارِيبُ
153 مُحَاسَبَةً
144 مَحَبَّةً
158 مُحْتَضَرٌ
146 مَحْجُوبُون
147 مُحْدَثٍ
552 مُتَوَسِّمِين
557 مُتَوَفِّيك
561 مُتَوَكِّلُونَ
561 مُتَوَكِّلِينَ
478 مَثْنى
478 مَثْنِيٌ
124 مَثَابَة
123 مَثَانِى
119 مَثْبُورًا
121 مِثْقَال
121 مُثْقَلَةٌ
121 مُثْقَلُونَ
478, 479 مثل
478 مَثَل
478 مِثْل
479 مَثَلًا
479 مَثُلات
478 مِثْلكم
478 مِثْلنا
479 مَثَلُه
478 مِثْله
478 مِثْلها
479 مَثَلُهم
478 مِثْلهم
478 مِثْلهنَ
478 مِثْلَيْنِ
478 مِثْلَيْهِا
478 مِثْلَيْهِم
123 مَثْنى
124 مَثْوَاه
476 مَتَّعْتَهم
351 مُتَعَمِّدٌ
351 مُتَعَمِّدًا
476 مَتَّعْنَا
476 مَتَّعْنَاه
476 مَتَّعْنَاهم
476 مَتِّعُوهن
375 مُتَفَرِّقَة
375 مُتَفَرِّقُون
386 مُتَقَابِلُون
386 مُتَقَابِلِين
405 مُتَقَلَّبكم
559 مُتَّقُون
559 مُتَّقِين
560 مُتَّكَأً
560 مُتَّكِئُون
560 مُتَّكِئِين
423 مُتَكَبِّر
423 مُتَكَبِّرُون
423 مُتَكَبِّرِين
441 مُتَكَلِّفُون
441 مُتَكَلِّفِين
470 مُتَلَقِّيَان
116 مُتِمٌّ
116 مُتِمُّ
496 مُتُّمْ
496 مِتُّمْ
496 مِتْنَا
520 مُتَنَافِسُون
552 مُتَوَسِّمُون
51 مُتَّخَذَ
51 مُتَّخِذٌ
51 مُتَّخِذَات
51 مُتَّخِذِى
51 مُتَّخِذِين
236 مُتَرَاكِبًا
113 مُتْرَبَةٍ
220 مُتَرَبِّصٌ
219 مُتَرَبِّصُون
219 مُتَرَبِّصِين
113 مُتْرَفُونَ
113 مُتْرَفُوهَا
113 مُتْرَفِينَ
113 مُتْرَفِيهَا
113 مُتْرَفِيهِم
280 مُتَشَابِه
280 مُتَشَابِهًا
280 مُتَشَابِهَات
280 مُتَشَابِهَاتٌ
288 مُتَشَاكِسٌ
288 مُتَشَاكِسُون
298 مُتَصَدِّعًا
300 مُتَصَدِّقَاتُ
300 مُتَصَدِّقِينَ
321 مُتَطَهِّرُون
321 مُتَطَهِّرِين
477 متع
476 مَتَّعَ
351 مُتَعَالِ
476 مَتَّعْتُ

196 مُذبِرين
481 مُدَّتْ
481 مُدَّتِهم
196 مَذْحُورٌ
196 مَذْحُورًا
198 مُذْخَلَ
198 مُذَخَلًا
198 مُذْخَلًا
481 مدد
481 مَدَدًا
480 مَدَدْناها
198 مِذرَارًا
199 مُذْرَكُونَ
211 مُذَّكِرٌ
211 مُذَّكِرٍ
205 مُذْهَامَّتَانِ
205 مُذْهِنُونَ
481 مَذْيَنَ
481, 585 مَذْيَنُ
207 مَدِينُون
207 مَدِينِين
208 مَذْءُومٌ
208 مَذْءُومًا
208 مُذَبْذَبُون
208 مُذَبْذَبِين
209 مُذْعِنٌ
209 مُذْعِنُون
209 مُذْعِنِين
211 مُذَكِّرٌ
211 مَذَلَّةً

177 مَخْرَجٌ
178 مُخْرَج
178 مُخْرِج
177 مَخْرَجًا
178 مُخْرَجُون
179 مُخْزِ
179 مُخْزِى
180 مُخْسِرُون
180 مُخْسِرِين
182 مُخْضَرَّة
182 مَخْضُودٌ
182 مَخْضُودٍ
185 مُخَلَّدُونَ
185 مُخْلِصًا
185 مُخْلِصُون
185 مُخْلِصِين
186 مُخَلَّفٌ
186 مُخْلِفٌ
186 مُخْلِفَ
186 مُخَلَّفُون
186 مُخَلَّفِين
189 مُخَلَّقَةٍ
191 مَخْمَصَة
480 مدَّ
480 مَدَّ
481 مَدًّا
481 مَدَائِنُ
481 مِدَادًا
196 مُدْبِرًا
196 مُدْبِرَاتٌ

166 مَحِلَّهُ
166 مُحِلُّهَا
165 مُحِلُّونَ
165 مُحِلِّينَ
167 مُحَمَّد
166 مَحْمُودٌ
166 مَحْمُودًا
480 محو
480 مَحَوْنا
173 مَحْيَاهم
173 مَحْيَايَ
171 مَحِيصٍ
171 مَحِيصًا
170 مُحِيطٌ
170 مُحِيطًا
170 مُحِيطَةٌ
172 مُحْيِي
176 مُخَادَعَةً
183 مُخَاطَبَة
189 مُخَالَّةً
194 مُخْتَالٍ
194 مَخْتَالًا
187 مُخْتَلِف
187 مُخْتَلِفًا
187 مُخْتَلِفُون
187 مُخْتَلِفِينَ
175 مَخْتُومٌ
176 مَخْتُومٍ
176 مَخْذُولٌ
176 مَخْذُولًا

148 مَخْذُورٌ
148 مَخْذُورًا
150 مُحَرَّرًا
151 مُحَرَّمٌ
151 مُحْرِمٌ
151 مُحَرَّمًا
151 مُحَرَّمَة
151 مُحَرَّمَةٌ
151 مَحْرُومُون
156 مُحْسِن
156 مُحْسِنَاتٌ
156 مُحْسِنَة
156 مُحْسِنُونَ
156 مُحْسِنِين
154 مَحْسُورًا
156 مَحْشُورَة
479 مَحَّصَ
157 مُحَصَّنَة
157 مُحْصِنُونَ
158 مُحْضَرًا
159 مَحْظُورًا
159 مَحْفُوظ
160 مَحْفُوظٍ
160 مَحْفُوظًا
480 مَحَقَ
164 مُحْكَمٌ
164 مُحْكَمَاتٌ
164 مُحْكَمَةٌ
165 مُحَلِّقُونَ
165 مُحَلِّقِينَ

252 مَسْؤُلَا
252 مَسْؤُلُونَ
251 مَسْئُولٌ
274 مَسَاءً
256 مَسَاجِدَ
486 مِسَاسَ
263 مُسَافِحَاتٍ
263 مُسَافِحُونَ
267 مَسَاكِنُ
267 مَسَاكِين
267 مَسَاكِينُ
253 مُسَبِّحُونَ
253 مُسَبِّحِينَ
254 مَسْبُوقٌ
254 مَسْبُوقُونَ
254 مَسْبُوقِين
51 مُسْتَأْخِرُونَ
51 مُسْتَأْخِرِين
72, 73 مُسْتَأْنِسِين
89 مُسْتَبْشِرَةٌ
91 مُسْتَبْصِرُونَ
91 مُسْتَبْصِرِين
184 مُسْتَخْفٍ
187 مُسْتَخْلِفٌ
187 مُسْتَخْلِفُونَ
187 مُسْتَخْلِفِينَ
270 مُسْتَسْلِمُونَ
313 مُسْتَضْعَفُونَ
313 مُسْتَضْعَفِينَ
262 مُسْتَطَرٌ
232 مَرْضِيًّا
233 مَرْعَاهَا
234 مِرْفَقًا
234 مَرْفُوعَةٍ
235 مَرْقَدِنَا
235 مَرْقُومٌ
237 مَرْكُومٌ
483 مَرُّوا
482 مَرِيئًا
241 مُرِيبٍ
482 مَرِيجٍ
482 مَرِيدٍ
482 مَرِيدًا
483 مَرِيضًا
586 مَرْيَمَ
586 مَرْيَمُ
484 مِرْيَةٍ
484 مِزَاجٌ
484 مِزَاجُهُ
484 مِزَاجُهَا
243 مُزْجَاةٌ
243 مُزْخْرِجٌ
243 مُزْدَجَرٌ
243 مُزْدَجِرٌ
484 مزق
484 مَزَّقَ
484 مُزِّقْتُم
484 مَزَّقْنَاهُم
249 مَزِيد
485, 486 مَسَّ
226 مَرَدًا
226 مُرْدِفُونَ
226 مُرْدِفِينَ
226 مَرَدْنَا
482 مَرَدُوا
226 مَرَدود
226 مَرَدُودُونَ
483 مرر
230 مُرْسَاهَا
229 مُرْسَلٌ
229 مُرْسِلَ
229 مُرْسَلًا
229 مُرْسَلَاتٌ
229 مُرْسِلَةً
229 مُرْسِلُوا
229 مُرْسَلُونَ
231 مُرْشِدًا
231 مِرْصَادًا
231 مَرْصَد
231 مَرْصُوصٌ
483 مَرَض
483 مَرِضَ
483 مَرِضًا
232 مَرْضَاة
232 مَرْضَاتِي
483 مَرِضْتُ
231 مُرْضِعَةٍ
231 مَرْضِيَ
483 مَرْضَى
231 مَرْضِيَّةً
212 مَذْمُومٌ
212 مَذْمُومًا
483 مَرَّ
483 مَرَّا
484 مِرَاءً
483 مَرَّاتٌ
483 مَرَّاتٍ
233 مُرَاغَمًا
240 مُرَاوَدَةَ
483 مَرَّتْ
483 مِرَّةً
241 مُرْتَابٌ
483 مَرَّتَانِ
234 مُرْتَفَقًا
235 مُرْتَقِبُونَ
483 مَرَّتَيْنِ
482 مرج
482 مَرَجَ
482 مَرْجَانَ
221 مَرْجِعًا
222 مَرْجِعُكُم
222 مَرْجِعُهُم
223 مَرْجُؤًا
223 مَرْجُومُونَ
223 مَرْجُومِين
223 مُرْجَوْنَ
482 مَرَحَ
482 مَرَحًا
482 مَرَدَ
226 مَرَدَ

487 مَشَّاء
282 مَشَارِبُ
283 مَشَارِقَ
287 مُشَاقَّةَ
280 مُشْتَبِهٌ
280 مُشْتَبِهًا
284 مُشْتَرِكُون
282 مَشْرَبَهم
283 مُشْرِقُونَ
283 مُشْرِقِين
284 مُشْرِك
284 مُشْرِكَاتٌ
284 مُشْرِكَة
284 مُشْرِكِين
286, 287 مُشْفِقُون
286, 287 مُشْفِقِين
288 مَشْكُورٌ
288 مَشْكُورًا
291 مَشْهَد
291 مَشْهُود
291 مَشْهُودًا
487 مَشَوْا
487 مشى
487 مَشَى
293 مَشِيبًا
293 مَشِيد
293 مُشَيَّدَة
487 مَشِيك
294 مَصَابِيحُ
307 مَصَانِعَ
267 مَسْكَنِهم
266 مَسْكُوبٌ
267 مَسْكُونَة
267 مِسْكِين
267 مِسْكِينًا
270 مُسْلِمًا
270 مُسْلِمَات
270 مُسْلِمَاتٌ
269 مُسَلَّمَة
270 مُسْلِمَة
270 مُسْلِمُون
270 مُسْلِمِينَ
270 مُسْلِمَينِ
271 مُسْمَع
271 مُسْمَعٌ
273 مُسَمًّى
485 مَسَّنا
273 مُسَنَّدَة
273 مَسْنُون
485 مَسَّنِى
485 مَسَّه
485 مَسَّهم
485 مَسَّهم طَائِفٌ
275 مُسْوَدٌّ
275 مُسْوَدًّا
275 مُسْوَدَّة
277 مُسَوَّمَة
277 مُسَوِّمُون
277 مُسَوِّمِين
274 مُسِيءٌ
256 مَسْجِدًا
257 مَسْجُونُونَ
257 مَسْجُونِين
484 مَسَحَ
484 مَسْحًا
258 مُسَحَّرُونَ
258 مُسَحَّرِينَ
258 مَسْحُورًا
258 مَسْحُورُون
485 مَسَخَ
259 مُسَخَّرات
258 مُسَخَّرَاتٌ
485 مَسَدٍ
261 مُسْرِفٌ
261 مُسْرِفُونَ
261 مُسْرِفِينَ
260 مَسْرُورٌ
260 مَسْرُورًا
485 مسس
262 مَسْطُورٌ
262 مَسْطُورٍ
262 مَسْطُورًا
263 مَسْغَبَة
264 مُسْفِرَة
263 مَسْفُوحًا
486 مسك
486 مَسَّكَ
487 مِسْكٌ
485 مَسَّكم
267 مَسْكَنُكم
324 مُسْتَطِيرًا
356 مُسْتَعَانٌ
363 مُسْتَغْفِرُون
363 مُسْتَغْفِرِين
386 مُسْتَقْبِلَ
392 مُسْتَقْدِمُون
392 مُسْتَقْدِمِين
395, 547 مُسْتَقَرَ
395 مُسْتَقَرٌّ
395 مُسْتَقِرَ
395 مُسْتَقِرًّا
547 مُسْتَقَرَ قرر
396 مُسْتَقَرَّها
419 مُسْتَقِيم
419 مُسْتَقِيمًا
423 مُسْتَكْبِرًا
423 مُسْتَكْبِرُون
423 مُسْتَكْبِرِين
483 مُسْتَمِرَ
272 مُسْتَمِعُهم
271, 272 مُسْتَمِعُون
519 مُسْتَنْفِرَة
485 مَسَّتْه
485 مَسَّتْهم
547 مُسْتَوْدَعٌ
396, 547 مُسْتَوْدَعَها
256 مَسْتُورًا
569 مُسْتَيْقِنُون
569 مُسْتَيْقِنِين
256 مَسْجِد

331 مُعْتَبُون
331 مُعْتَبِين
335 مُعْتَدِ
335 مُعْتَدُون
335 مُعْتَدِى
335 مُعْتَدِين
332 مُعْجِزُون
332 مُعْجِزِى
332 مُعْجِزِين
334 مَعْدَلَة
333 مَعْدُود
333 مَعْدُودٌ
333 مَعْدُودَات
333 مَعْدُودَة
335 مُعَذَّبٌ
336 مُعَذِّبهم
336 مُعَذِّبُوها
336 مُعَذِّبِين
337 مَعْذِرَة
337 مَعْذِرَتُهم
337 مُعَذِّرُون
337 مُعَذِّرِين
337 مَعَرَّة
338 مُعْرِضُونَ
338مُعْرِضِين
338 مَعْرُوشَات
339 مَعْرُوف
339 مَعْرُوفاً
339 مَعْرُوفَة
340 مَعْزِلِ
320 مُطْمَئِنَّة
320 مُطْمَئِنُّون
320 مُطْمَئِنِّين
321 مُطَهَّرَة
321 مُطَهَّرُك
320 مُطَهَّرُون
321 مُطَهَّرُون
320 مُطَهَّرِين
321 مُطَهَّرِين
322مُطَوَّعُون
322 مُطَوَّعِين
323 مَطْوِيَّات
323 مَطْوِيَّاتٌ
327 مُظْلِمًا
327 مُظْلِمُون
326 مَظْلُومٌ
326 مَظْلُومًا
488 مع
488 مَعَ
332 مُعَاجِزُون
332 مُعَاجِزِين
355 مَعَاد
355 مَعَاذَ
355 مَعَاذَ اللهِ
337 مَعَاذِيرَه
337 مَعَارِجَ
357 مَعَاشِ
356 مَعَاشاً
346 مُعَاقَبَةً
356 مَعَايِشُ
262 مُصَيْطِرُون
310 مَضَاجِعُ
312 مُضَارَ
312 مُضَارٌّ
312 مُضَارَةً
312 مُضَاعَفَةً
315 مُضَاهَةً
488 مَضَتْ
312 مُضْطَرَ
312 مُضْعِفُون
487 مُضْغَةً
314 مُضِلِّ
314 مُضِلُّونَ
314 مُضِلِّينَ
488 مَضَى
488 مُضِيًّا
322 مُطَاعٍ
321 مُطَاعٌ
488 مَطَرٍ
488 مَطَرًا
318 مُطَفِّفُونَ
318 مُطَفِّفِينَ
319 مَطْلَعِ
319 مَطْلَعَ
319 مَطْلَعًا
319 مُطَّلِعِينَ
319 مُطَلَّقَات
318 مَطْلُوبٌ
320 مُطْمَئِنٌّ
320 مُطْمَئِنَّ
307 مَصَانِعُ
294 مِصْبَاحٌ
294 مُصْبِحُونَ
294 مُصْبِحِينَ
299 مُصَدِّقِ
299 مُصَدِّقًا
299 مُصَدِّقُونَ
299مُصَدِّقِينَ
487 مِصْرَ
487. 586 مِصْرُ
487 مِصْرًا
300 مُصْرِخُونَ
300 مُصْرِخِينَ
301 مَصْرِفًا
301 مَصْرُوفٌ
301 مَصْرُوفًا
303 مُصْطَفُونَ
303 مُصْطَفَيْنَ
303 مُصْفَرًّا
303 مَصْفُوفَة
304. 305 مُصْلِحُون
304 مُصْلِحِين
305 مُصَلًّى
305 مُصَلِّين
308 مُصَوِّرٌ
308 مُصِيبَة
308 مُصِيبُها
309 مَصِيرًا
309 مَصِيرَكم
262 مُصَيْطِرٌ

418 مُقَامَة
408 مَقَامِعُ
418 مَقَامِك
432 مَقَام كَرِيم
418 مَقَامَهما
418 مَقَامِي
384 مَقْبُوحُون
384 مَقْبُوحِين
385 مَقْبُوضَة
489 مَقتُ
489 مَقْتًا
388 مقْتَحِمٌ
390 مُقْتَدِر
390 مُقْتَدِرًا
390 مُقْتَدِرُون
392, 393 مُقْتَدُون
396 مُقْتَرِفُون
397 مُقْتَرِنُون
397 مُقْتَرِنِين
398 مُقْتَسِمُون
398 مُقْتَسِمِين
399 مُقْتَصِدٌ
399 مُقْتَصِدَة
489 مَقْتِكم
390 مِقْدَارُه
391 مُقَدِّس
391 مُقَدَّسَة
389 مَقْدُورٌ
389 مَقْدُورًا
395 مَقْرَبَة
370 مُفَتَّحَةَ
376 مُفْتَرٍ
376 مُفْتَرُون
376 مُفْتَرًى
376 مُفْتَرِى
376 مُفْتَرِيَاتٌ
376 مُفْتَرِيَاتٍ
376 مُفْتَرِين
370 مَفْتُونٌ
374 مُفْرَطُون
374 مَفْرُوضٌ
374 مَفْرُوضًا
377 مُفْسِدُون
377 مُفْسِدِين
378 مُفَصَّلًا
378 مُفَصَّلَاتٌ
378 مُفَصَّلَاتٍ
380 مَفْعُول
380 مَفْعُولًا
381 مُفْلِحُون
381 مُفْلِحِين
384 مَقَابِرُ
404 مَقَاعِدَ
404 مَقَاعِدُ
406 مَقَالِيدُ
418, 432 مَقَام
418 مُقَامَ
418 مَقَامًا
418 مُقَامًا
584 مَقَامُ إِبْرَاهِيمَ
357 مَعِيشَتَهم
357, 489 مَعِين
489 مَعِينٌ
366 مَغَارَات
359 مَغَارِبُ
359 مَغَارِبِها
362 مُغَاضِبًا
365 مَغَانِم
365 مَغَانِمُ
361 مُغْتَسَلٌ
359 مَغْرِبَيْنِ
360 مُغْرَقُونَ
360 مُغْرَقِينَ
360 مَغْرَماً
360 مُغْرَمُون
362 مَغْضُوبٌ عَلَيْهِ
362 مَغْفِرَة
363, 364 مَغْلُوبٌ
364 مَغْلُولٌ
364 مَغْلُولَة
364 مَغْلُولَةٌ
365 مُغْنُون
368 مُغَيِّرٌ
368 مُغَيِّرًا
366 مُغِيرَات
370 مَفَاتِحُ
370 مَفَاتِحَه
370 مَفَاتِيحُ
382 مَفَازًا
370 مُفَتَّحٌ
340 مَغْزُولُونَ
340 مَغْزُولِينَ
342 مِغْشَار
342 مَغْشَرَ
343 مَغْصِيَة
344 مُغَطَّلَة
344 مُغَطَّلَةٌ
346 مُغَقِّب
346 مُغَقِّبَاتٌ
488 مَغَك
488 مَغَكم
489 مَغَكما
347 مَغْكُوفٌ
347 مَغْكُوفاً
349, 350 مُغَلَّم
349 مَغْلُوم
347, 349 مَغْلُومَات
351 مُغَمَّر
351 مُغَمَّرٌ
351 مَغْمُوْر
357, 489 معن
489 مَغَنا
489 مَغَه
489 مَغَها
489 مَغَهم
356 مُغَوِّقُون
356 مُغَوِّقِينَ
489 مَغِى
356 مَغِيشَة
357 مَغِيشَتَها

470 مُلاقُوا
470 مُلاقُون
470 مُلاقُوه
470 مُلاقِيكم
470 مُلاقِين
470 مُلاقِيه
493 مِلَّةِ
460 مُلْتَحَدًا
493 مِلَّتِكم
493 مِلَّتِنا
493 مِلَّتِهِم
460 مَلْجَأ
491 مِلْحٌ
465 مَلْعُونَة
465 مَلْعُونِين
470 مُلْقُون
470 مُلْقِيَاتٌ
470 مُلْقِين
492 ملك
458, 493 مَلَك
491 مَلَكَ
492 مَلِك
492 مُلْك
458 مَلَكًا
492 مَلِكًا
492 مُلْكًا
491, 492, 570 مَلَكَتْ
492 مَلَكْتم
492 مَلَكْتم مَفَاتِحَه

490 مَكَرُوا
433 مَكْرُوهٌ
434 مَكْرُوهًا
435 مَكْظُومٌ
586 مكل
440 مُكَلِّبٌ
440 مُكَلِّبُون
440, 441 مُكَلِّبِين
491 مَكَّنَ
491 مَكَّنَّا
491 مَكَّنَّاكم
491 مَكَّنَّاهم
446 مَكَّنُون
446 مَكَّنُونٌ
491 مَكَّنَّى
454 مَكِيدُون
490 مَكِين
491 مِلْءُ
491 ملأ
491 مَلَأ
491 مَلَأٌ
493 مَلْأَكٌ
491 مَلَأَه
491 مُلِئَتْ
493 مَلْئِكَته
491 مَلَئِه
491 مَلَئِهم
493 مَلَائِكَة
458 مَلَائِكَته
470 مُلَاقٍ

418 مُقِيمِين
491 مُكَاءً
453 مَكَان
453 مَكَانًا
453 مَكَانَتِكم
453 مَكَانَتِهم
453 مَكَانَكم
453 مَكَانَه
422 مَكِبٌّ
422 مُكِبًّا
586 مَكَّة
586 مَكَّةُ
427 مَكْتُوبًا
490 مكث
489 مَكَثَ
490 مُكْث
431 مُكَذِّبُون
431 مُكَذِّبِين
431 مَكْذُوب
490 مَكَرَ
490 مَكْرًا
490 مَكَرْتُمُوه
432 مُكَرَّم
432 مُكْرِم
432 مُكَرَّمَة
432 مُكْرَمُون
432 مُكْرَمِين
490 مَكَرْنا
490 مَكْرهم
449 مَكْرُهُم

394 مَقْرَبَةٌ
394 مُقَرَّبُون
394 مُقَرَّبِين
397 مُقَرَّنُون
397 مُقْرِنُون
397 مُقْرِنِين
398 مُقْسِطُون
398 مُقْسِطِين
398 مُقَسَّمَاتٌ
398 مَقْسُومٌ
399 مُقْصَرُون
399 مُقْصِرِين
401 مَقْضِيّ
402 مَقْضِيًا
403 مَقْطُوعٌ
403 مَقْطُوعَة
404 مَقْعَدَ
104 مَقْعَدُ صِدْق
407 مُقْمَحٌ
407 مُقْمَحُون
408 مُقْنِعُون
408 مُقْنِعِي
408 مُقْنِعِين
421 مُقْوُون
421 مُقْوِين
409 مُقِيتًا
421 مَقِيلًا
418 مُقِيم
418 مُقِيمُون

مُنْزَلِين 507, 508
مُنْزِلِين 507, 508
مِنْسَأَتَه 509
مَنْسَكًا 510
مَنْسِيًّ 510
مَنْسِيًّا 511
مُنْشَآتٌ 511
مُنَشَّرَة 512
مُنْشَرُون 512
مُنْشَرِين 512
مَنْشُور 512
مَنْشُورٌ 512
مَنْشُورًا 512
مَنْصُورًا 514
مَنْصُورُون 513
مَنْضُود 515
مَنْطِقَ 516
مُنْظَرُونَ 517
مُنْظَرِينَ 517
مَنَعَ 493
مُنِعَ 494
مَنَعَك 493
مَنَعَنا 493
مَنَعَهم 493
مُنْفَطِرٌ 379
مُنْفِقُون 521
مُنْفِقِين 521
مُنْفَكُّون 381
مُنْفَكِّين 381
مُنْقَعِر 404

مَنَامُكم 530
مَنَامِهِا 530
مُنْبَثًّا 81
مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِم وَمِنْ خَلْفِهِم 108
مُنْتَشِرٌ 512
مُنْتَصِرٌ 515
مُنْتَصِرًا 515
مُنْتَصِرُون 514
مُنْتَصِرِين 514, 515
مُنْتَظِرُون 517
مُنْتَظِرِين 517
مُنْتَقِمُون 524
مُنْتَهَاها 528
مُنْتَهُونَ 527
مَنْثُورًا 501
مُنَجُّوك 502
مُنَجُّون 502
مُنَجُّوهم 502
مُنَجِّين 502
مُنْذِرٌ 505
مُنْذَرُون 505
مُنْذِرُون 505
مُنْذَرِين 505
مُنْذِرِين 505
مُنَزَّلٌ 506, 507
مُنْزَلًا 508
مُنْزِلُها 507
مُنْزِلُون 507
مُنْزِلُون 508

مَمْلُوكًا 492
مَمْنُوعَة 493
مَمْنُوعَته 494
مَمْنُون 494
مَنَّ 494
مِنْ 48, 108, 461, 470, 499, 504
مَنًّا 494
مناة 586
مَنَاةَ 495
مُنَاجَاةً 503
مُنَادِ 504
مُنَادَةً 504
مُنَادِيًا 504
مَنَازِل 506
مَنَازِلُ 506
مَنَاسِكُ 510
مَنَاسِككم 510
مَنَاسِكَنا 510
مَنَاص 530
مَنَّاعٍ 494
مَنَافِعُ 521
مُنَافِقَاتٌ 522
مُنَافِقُون 522
مُنَافِقِين 522
مَنَاكِبُ 524
مَنَاكِبِهَا 524
مِنَ الكِتَابِ 426
مَنَامِك 530

مُلْكه 492
مَلَكُوت 493
مَلَكَيْن 458, 493
ملل 493
مُلُوكٌ 492
مُلُوكًا 492
مَلُوم 473
مَلُومًا 473
مَلُومُون 473
مَلُومِين 473
مَلِئًا 493
مَلِيك 492
مُلِيمٌ 473
مَمَاتِهم 496
مَمَاتِى 496
مُمَارَةً 483
مُمْتَرُون 484
مُمْتَرِين 484
مُمَدَّدة 481
مُمِدَّكم 481
مَمْدُود 481
مَمْدُودٌ 480
مَمْدُودًا 481
مُمَزَّدٌ 483
مُمَزَّق 484
مُمْسِكَ 487
مُمْسِكَاتٌ 486
مُمْطِرٌ 488
مُمْطِرُنا 488
مَمْلُوكٌ 492

496 مَوْتى
543 مَوْثِقًا
543 مَوْثِقَهم
497 مَوْج
546 مَوَدَّة
497 مَوْرًا
548 مَوْرُودٌ
549 مُورِيَاتٌ
550 مَوْزُون
551مُوسِعُون
586 مُوسى
553 مُوصِي
554 مَوْضُوعَة
553 مَوْضُوعَةٌ
554 مَوْضُونَة
554 مَوْطِئًا
555 مَوْعِدٌ
555 مَوْعِدًا
555 مَوْعِدَةٍ
555مَوْعِدُكم
555 مَوْعِدُه
555مَوْعِدهم
555 مَوْعِدِي
556 مَوْعِظَة
554 مَوْعُود
556 مَوْفُورٌ
556 مَوْفُورًا
557 مُوفُون
556 مُوَفُّون
558 مُوقَدَةٌ

496 مَوْتى
541 مَهِيلًا
539 مُهَيْمِنًا
495 مَهِين
495 مَهِينٌ
540 مُهِينًا
542 مَوْئِلًا
480 مَوَاخِرُ
480 مَوَاخِرَة
550 مَوَازِينُ
550 مَوَازِينُه
554 مَوَاضِعُ
554 مَوَاضِعِه
554 مَوَاطِنَ
554 مَوَاطِنُ
559 مَوَاقِعُ
559مُوَاقِعُون
559 مُوَاقِعُوها
558 مَوَاقِيتُ
564 مَوَالِي
564 مَوَالِيَ
564 مَوَالِيكم
542 مَوْبِقًا
496 موت
496 مَوْتًا
496 مَوْتَتنا
496 مَوْتِكم
496 مَوْتِه
496 مَوْتِها
496 مُوتُوا

532 مُهَاجِرَاتِ
532 مُهَاجِرِين
495 مِهَادٌ
495 مِهَادًا
540 مُهَانٌ
540 مُهَانًا
535 مُهْتَدٍ
535 مُهْتَدُون
535 مُهْتَدِين
532 مُهْجُورٌ
532 مُهْجُورًا
495 مهد
495 مَهَدَ
495 مَهَّدَ
495 مَهَّدًا
495 مَهَّدْتُ
537 مَهْزُومٌ
537 مُهْطِعٌ
537مُهْطِعُونَ
537 مُهْطِعِينَ
495 مَهَّلَ
538 مَهْلِكَ
538 مُهْلِكَ
538 مُهْلِكُهم
538 مُهْلِكُوا
538 مُهْلَكُون
538مُهْلِكُوها
538 مُهْلِكِي
538 مُهْلِكِين
495 مَهْلِهم

404 مُنْتَعِرٌ
406 مُنْقَلَب
406 مُنْقَلَبًا
405, 406 مُنْقَلِبُون
523 مَنْقُوص
523 مَنْقُوصٌ
525 مُنْكَر
525 مُنْكَرًا
525 مُنْكِرَة
525 مُنْكِرَةٌ
525 مُنْكَرُون
525 مُنْكِرُون
461 مِنْ لَدُن
494 منن
494 مَنَنًا
526 مِنْهَاجًا
539 مُنْهَمِر
539 مُنْهَمِرٌ
494 مَنُوعًا
495 مَنِيَ
494 مَنًى
528 مُنِيب
528 مُنِيبًا
528 مُنِيبُون
528 مُنِيبِينَ
529 مُنِير
529 مُنِيرًا
532 مُهَاجِرٌ
532 مُهَاجِرًا
532 مُهَاجِرَات

516, 517 نَاظِرِين
518 نَاعِمَة
522 نَافَقَ
522 نَافَقُوا
522 نَافِلَةً
530 نَاقَة
530 نَاقَةَ اللّٰهِ
524 نَاكِبُون
524 نَاكِبِين
526 نَاكِسُوا
526 نَاكِسُون
530 نَالَ
527 نَاهُونَ
500 نبأ
499 نَبَّأَ
499 نَبَّأْتُ
499 نَبَّأْتُكما
499 نَبَّأنا
499 نَبَّأنِي
500 نَبَّأه
499 نَبَّأهَا
500 نَبَّأهم
499 نَبِّئْ
499 نَبِّئْنا
499 نَبِّئْهم
499 نَبِّئُونى
500 نَبَات
500 نَبَاتًا
500 نَبَاتُه
500 نَبَتَ
504 نَادَاهَما
504 نَادِمُون
504 نَادِمِين
504 نَادَوْا
504 نَادُوا
504 نَادٰى
504 نَادَيْتم
505 نَادِيكم
504 نَادَيْنا
504 نَادَيْناه
505 نَادِيَه
528 نَارًا
506 نَازَعَ
506 نَازِعَاتٌ
509 نَاسِكُون
509 نَاسِكُوه
511 نَاشِئَة
512 نَاشِطَاتٌ
512 نَاصِبٌ
512, 513 نَاصِبَة
513 نَاصِحٌ
513 نَاصِحُون
513 نَاصِحِين
514 نَاصِر
514 نَاصِرًا
513 نَاصِرُون
513, 514 نَاصِرِين
515 نَاصِيَة
515 نَاضِرَة
516, 517 نَاظِرَة
558 مِيقَاتًا
558 مِيقَاتُهم
586 مِيكَالَ
586 مِيكَالُ
498 مَيْلًا
498 مَيْلَة
ن
587 ن
587 نّ
44 نَأتِ
44 نَأتِىَ
44 نَأتِيَكم
58 نَأكُلَ
499 نَأىٰ
499 نَأىٰ بِجَانِبه
45 نُؤْتِه
45 نُؤْتِها
46 نُؤْتى
45 نُؤْتِيه
46 نُؤْثِرك
51 نُؤَخِّرُه
69 نُؤْمِن
528 نَاءَ
530 نَائِمُون
502 نَاجٍ
503 نَاجٰى
503 نَاجَيْتم
504 نَادَانا
504 نَادَاه
569 مُوقِنُون
569 مُوقِنِين
558 مَوْقُوتًا
559 مَوْقُوفُون
497 مول
564 مَوْلَاكم
564 مَوْلَانا
564 مَوْلَاه
564 مَوْلَاهم
561 مَوْلُود
561 مَوْلُودٌ
564 مَوْلى
565 مُوهِنُ
496 مَيِّتٌ
496 مَيْتًا
497 مَيْتَة
496 مَيِّتُون
496 مَيِّتِين
543 مِيثَاق
543 مِيثَاقًا
543 مِيثَاقَكم
543 مِيثَاقِه
543 مِيثَاقِهم
498 مَيْدًا
548 مِيرَاثُ
498 ميز
568 مَيْسَرَة
568 مَيْسُورًا
555 مِيعَاد
558 مِيقَاتَ

159 نَحْفَظُ
503 نَحْلَةٌ
503 نِحْلَة
172 نَحْيَا
172 نُحْيِي
175 نَخْتِمُ
503 نَخِرٌ
503 نَخِرَةً
503 نَخِرَةٌ
177 نُخْرِج
177 نُخْرِجُكم
179 نَخْزَى
180 نَخْسِف
181 نَخْشَى
184 نُخْفِي
504 نَخْل
504 نَخْلا
504 نَخْلَةٌ
186 نُخْلِفُه
188 نَخْلُقْكم
191 نَخُوض
192 نُخَوِّفُهم
504 نَخِيل
504 نَخِيلٌ
504 نِدَاءً
206 نُدَاوِلُها
197 نُدْخِلْكم
197 نُدْخِلهم
199 نَدْرِي
201 نَدْعُ
133 نَجْعَلَهم
133 نَجْعَلْهُما
135 نَجْمَعَ
502 نَجَّنا
502 نَجِّنِي
502 نجو
502 نَجْواكم
502 نَجْواهم
502 نَجَوْت
501 نُجُومٌ
502 نَجْوَى
502 نَجَّى
502 نُجِّيَ
503 نَجِيًّا
502 نَجَّيْنَا
502 نَجَّيْناك
502 نَجَّيْناكم
502 نَجَّيْناه
502 نَجَّيْناهم
502نَجَّيْناهما
503 نُحَاسٌ
503 نَحْبَه
503 نَحَتَ
503 نحر
503 نَحَرَ
503 نَحْس
503 نَحِسَاتٌ
156 نَحْشُرُ
156 نَحْشُرُه
156 نَحْشُرُهم
50 نَتَّخِذ
50 نَتَّخِذن
219 نَتَرَبَّصُ
114 نَتْرُكَ
501 نَتَقَ
385 نَتَقَبَّلُ
501 نَتَقْنا
444 نَتَكَلَّمَ
116 نَتْلُوا
116 نَتْلُوه
116 نَتْلُوها
508 نَتَنَزَّلُ
557 نَتَوَفَّيَنَّكَ
561 نَتَوَكَّلَ
119 نُثَبِّت
502 نَجَا
502 نَجَاءَ
130 نُجَازِي
502 نَجَّاكم
502 نَجَّانا
502 نَجَّاهم
141 نُجِبْ
544 نَجِدْ
501 نَجْدَان
501 نَجْدَيْن
130 نَجْزِي
130 نَجْزِيه
501 نَجَسٌ
133 نَجْعَل
133 نَجْعَلَهَا
500 نَبْتًا
96 نَبْتَغِي
100 نَبْتَلِيه
103 نَبْتَهِلْ
83 نُبَدِّل
501 نَبَذَ
501 نَبْذًا
501 نَبَذَه
84 نَبْرَاهَا
89 نُبَشِّرُك
91 نَبْطِشُ
501 نبع
93 نَبْعَث
95, 96 نَبْغِي
100 نَبْلُوَا
100 نَبْلُوكم
100 نَبْلُوهم
500 نَبِيّ
500 نَبِيًّا
107 نُبَيِّن
500 نَبِيُّهم
500 نَبِيُّون
500 نَبِيِّين
85 نَتَبَرَّأ
111 نَتَّبِع
111 نَتَّبِعْكم
111 نَتَّبِعُه
112 نُتْبِعُهم
104 نَتَبَوَّأ
142 نَتَجَاوَزُ

509 نَسَفَ
509 نَسْفًا
509 نُسِفَتْ
265 نُسْقِطْ
265 نَسْقِى
265 نُسْقِيكم
266 نُسْقِيه
509 نُسُك
509 نُسُكِى
510 نَسَلَ
510 نَسْلًا
510 نَسْلَة
267 نَسْلَخُ
268 نَسْلُكه
271 نَسْمَعُ
510 نسو
510 نَسُوا
510 نِسْوَة
276 نَسُوقُ
510 نَسُوه
277 نُسَوِّىَ
278 نُسَوِّيكم
510 نَسِىَ
510 نَسِيَا
511 نَسِيًا
510, 511 نَسْيًا
510 نَسِيتَ
510 نَسِيتم
279 نَسِيرُ
510 نَسِينا
507 نُزِّلَتْ
507 نَزَّلْنَا
507 نَزَّلْنَاه
507 نَزَّلَه
508 نُزُلُهم
249 نَزِيدكم
252 نُسْأَلُ
510 نِسَاء
510 نِسَاءَكم
510 نِسَاءَنا
510 نِسَاءَهم
510 نِسَاؤُكم
510 نِسَائِكم
510 نِسَائِهم
510 نِسَائِهنّ
261 نُسَارِعُ
509 نَسَبًا
253 نُسَبِّحُ
253 نُسَبِّحَك
255 نَسْتَبِقُ
169 نَسْتَحْوِذْ
173 نَسْتَحْيِى
356 نَسْتَعِينُ
256 نَسْجُدُ
509 نسخ
509 نَسَخَ
509 نُسْخَتِها
258 نسْخَرُ
587 نَسْرٌ
587 نَسْرًا
548 نَرِثُه
226 نُرَدَّ
225 نَرُدَّها
227 نَرْزُقُك
227 نَرْزُقُكم
227 نَرْزُقُهم
228 نُرْسِل
234 نَرْفَعُ
216 نَرَى
217 نُرِى
239 نُرِيدُ
217 نُرِيَك
217 نُرِيَنَّك
217 نُرِيهم
506 نَزَّاعَةً
249 نَزْدَادُ
506 نزع
506 نَزَعَ
506 نَزْعٌ
506 نَزَعْنا
506 نَزَعْناهم
506 نَزَغَ بَيْن
506 نُزُف
507, 508 نزل
162, 506 نَزَلَ
426, 506, 507 نَزَّلَ
507 نُزِّلَ
508 نُزُلًا
506 نُزْلَةً
201 نَدْعُو
201 نَدْعُوَ
201 نَدْعُوه
203 نَدُلُّكم
504 نَدِمَ
504 ندو
505 نَدِيًّا
505 نذر
547 نَذَر
505 نَذَرَ
505 نُذُرٌ
506 نُذُرِ
505 نُذُرٌ
505 نَذَرْتُ
505 نَذَرْتم
547 نَذَرُهم
214 نُذِقْه
209 نَذْكُرَك
212 نَذِلَّ
213 نَذْهَبَنَّ
505 نُذُورٌ
505 نَذِير
505 نَذِيرِ
505 نَذِيرًا
214 نُذِيقُه
214 نُذِيقهم
216 نَرَاك
216 نَرَاه
220 نُرَبِّكَ
548 نَرِثُ

327 نَظُنكم
517 نَعاجُ
517 نَعاجِه
517 نُعَاسًا
330 نَعْبُد
330 نَعْبُدُهم
517 نَعَجَاتُ
517 نَعْجَة
517 نَعْجَةٌ
517 نَعْجَتِك
332 نَعْجِزَ
332 نَعْجِزَه
333 نَعُدُّ
355 نَعُدْ
555 نَعِدُهم
333 نَعُدُّوهم
336 نُعَذِّبْ
336 نُعَذِّبُه
345 نَعْفُ
517 نَعَقَ
517 نَعْقًا
346 نَعْقِلُ
517 نَعْلَان
348 نَعْلَم
348 نَعْلَمُهم
350 نُعْلِنُ
517 نَعْلَيْك
517 نَعْلَيْن
518 نعم
518 نَعَمْ
513 نَصِيبَهُم
514 نَصِير
514 نَصِيرًا
515 نَضَّاخَة
515 نَضَّاخَتَان
515 نَضَّاخَتَانِ
515 نَضِج
515 نَضْجًا
515 نَضِجتْ
515 نَضِخ
311 نَضْرِبُها
515 نَضْرَة
553 نَضَعْ
515 نَضِيدٌ
315 نُضِيعُ
316 نَطْبَعُ
317 نُطْعِمُ
317 نُطْعِمُكم
487, 516 نُطْفَة
516 نَطَق
516 نُطْقًا
320 نَطْمِس
320 نَطْمَعُ
323 نَطْوِي
321 نُطِيعُ
516, 517 نظر
516, 517 نَظَرَ
517 نَظْرَةَ
327 نَظُنُّ
327 نَظُنُّك
513 نَصَحُوا
513 نُضْحِي
514 نصر
513 نَصَرَ
514 نَصْر
514 نَصْرًا
587 نَصْرَانِيّ
515 نَصْرَانِيًا
301 نُصَرِّفُ
513 نَصَرَكم
514 نَصْرَكم
514 نَصْرُنا
513 نَصَرْناه
513 نَصَرْناهم
513 نَصَرَه
514 نَصَرَهم
514 نَصْرِهم
514 نَصَرُوا
514 نَصَرُوه
514 نَصَرُوهم
515 نِضْف
515 نِضْفَه
306 نُضْلِه
306 نُضْلِيه
306 نُضْلِيهم
513 نَصُوحًا
513 نَصِيب
308 نُصِيبُ
513 نَصِيبًا
513 نَصِيبَك
510 نَسِيناكم
511 نَشأ
292 نَشَأُ
511 نَشَّأَ
292 نَشَاءُ
284 نَشْتَرِي
512 نشر
511, 512 نَشَرَ
512 نَشْرًا
512 نُشِرَتْ
282 نَشْرَحْ
284 نُشْرِك
512 نَشَط
512 نَشْطًا
290 نَشْهَدُ
512 نُشُورًا
512 نُشُوزًا
512 نُشُوزَهنَّ
515 نَصَارى
513 نَصَبٌ
512 نَصَبَ
512 نَصِبَ
513 نُصُب
513 نَصَبًا
512 نُصِبَتْ
295 نَصْبِرَ
513 نصح
513 نَصَحَ
513 نُصْحًا
513 نَصَحْتُ

524 نَقْضِهِم
524 نَقْعًا
404 نَقْعُدُ
405 نُقَلِّبُ
405 نُقَلِّبُهم
524 نَقَمَ
524 نَقْمًا
524 نَقَمُوا
413 نَقُول
524 نُقُومًا
523 نَقِيبًا
523 نَقِيرًا
421 نُقَيِّضْ
452 نَكُ
525 نِكَاحًا
526 نَكَالَ
526 نَكَالًا
425 نَكْتُبْ
456 نَكْتَلْ
427 نَكْتُمُ
524 نكث
524 نَكَثَ
524 نَكَثُو
524 نَكَحَ
524 نَكَحْتم
525 نَكِدًا
430 نُكَذِّب
525 نكر
525 نَكَّرَ
525 نُكُر
380 نَقْتِدُ
381 نَقْقَهُ
519 نُقُودًا
519 نُقُور
519 نُقُورًا
520 نُقُوسٌ
520 نُقُوسِكم
522 نَقًى
519, 520 نَقِيرًا
388 نُقَاتِل
523 نَقَّبَ
523 نَقْبًا
523 نَقَّبُوا
384 نَقْتَبِسْ
389 نَقْدِرَ
391 نُقَدِّسُ
393 نَقْذِف
523 نَقَرَ
523 نُقِرَ
395 نُقِرُّ
393 نَقْرَؤُه
523 نقص
523 نَقَصَ
400 نَقُصُ
523 نَقْص
400 نَقْصُصْ
400 نَقْصُصْهم
400 نَقْصُه
523 نَقَضَ
523 نَقَضْتُ
519 نَقِدَ
519 نَقَدًا
519 نَقِدَتْ
519 نَقَرَّ
519 نَقَرَ
519 نَقَرًا
519 نَقْرًا
520 نفس
520 نَفْس
520 نَفْسًا
520 نَفْسُك
520 نَفْسه
520 نَفْسِها
520 نَفْسِي
521 نَفَشَتْ
378 نُفَصِّلُ
379 نُفَضِّلُ
521 نفع
521 نَفَعَ
521 نَفْعًا
521 نَفَعَتِ
380 نَفْعَلْ
521 نَفْعِه
521 نَفَعَها
521 نَفْعِهما
522 نفق
522 نَفَقًا
522 نَفَقَاتٌ
522 نَفَقَاتهم
522 نَفَقَة
518 نِعَمٌ
518 نِعِمَّا
518 نُعْمَان
517 نَعْمَة
518 نِعْمَة
518 نِعْمَتَك
518 نِعْمَتَه
518 نِعْمَتِي
351 نُعَمِّرْكم
351 نُعَمِّرْه
352 نَعْمَل
518 نَعَّمَه
355 نَعُودَ
355 نُعِيدكم
355 نُعِيدُه
517 نَعِيقًا
518 نَعِيم
518 نَعِيمًا
358 نُغَادِرُ
360 نُغْرِقهم
362 نَغْفِرْ
519 نَفَاد
522 نِفَاقًا
519 نَفْحَة
519 نَفَخَ
519 نُفِخَ
519 نَفَخَتْ
519 نَفْخَةٌ
519 نَفَخْنا
519 نفد

530 نوم
530 نَوْمٌ
530 نَوْمَكم
568 نُيَسِّرُك
530 نَيْلًا

ه
78, 531 هَا
531 هاءَ
74 هٰاؤُلَاءِ
531 هَاؤُمُ
531 هَاتِ
531 هَاتُوا
531 هَاتَيْن
541 هَاجَ
532 هَاجَرَ
532 هَاجَرُوا
532 هَاجَرُوا
533, 534 هَادٍ
539 هَادَ
534 هَادِ
540 هَادُو
533 هَادِى
535 هَادِىَ
535 هَادِيًا
540 هَارِ
587 هَارُوتَ
587 هَارُوتُ
538 هَالِكٌ
537 هَالِكُون

527 نَهَرًا
538 نُهْلِكَ
527 نَهَوْا
527 نُهُوا
527 نهى
527 نَهْى
528 نُهَى
527 نُهِيتُ
515 نَوَاصِى
528 نوب
587 نوح
587 نُوحٌ
587 نُوحًا
546 نُوجى
546 نُوجيه
546 نُوجيها
504 نُودُوا
504 نُودِىَ
587 نور
529 نُورًا
548 نُورِث
548 نُورِثُها
529 نُوركم
529 نُورَنا
529 نُورَه
529 نُورهم
529 نوس
557 نُوَفِّ
563 نُوَلِّه
563 نُوَلِّى

526 نَمْلٌ
526 نَمْلَة
493 نُمْلِى
494 نَمُنَّ
493 نَمْنَعْكم
496 نَمُوتُ
496 نُمِيتُ
498 نَمِيرُ
499 نُنَبِّئُكم
503 نُنْجِ
502 نُنَجِّى
503 نُنْجِى
502 نُنَجِّيك
507 نُنَزِّلُه
511 نَنْسَاكم
511 نَنْسَاهم
509 نَنْسَخْ
511 نُنْسِها
511 نُنْشِئَكم
512 نُنْشِزُها
516 نَنْظُرْ
526 نُنَكِّسْه
527 نَنْهَك
527 نَهَار
527 نَهَارًا
527 نَهَاكم
527 نَهَاكما
533 نَهْدِى
527 نَهَر
526 نَهَرَ

525 نُكْرًا
525 نكِرَهم
525 نكِرُوا
525 نَكَسَ
526 نَكَّسَ
526 نُكِسُوا
434 نَكْسُوها
345, 526 نَكَصَ
526 نُكْصًا
نَكَصَ عَلٰى عَقِبَيْه 345
437 نَكْفُرْ
439 نُكَفِّرْ
526 نكل
441 نَكَلَّفُ
443 نُكَلِّمُ
452 نَكُنْ
452 نَكُونَ
525 نكِير
525 نكِيرِ
525 نكِيرِى
463 نَلْعَبُ
465 نَلْعَنَهم
526 نَمَارِقُ
526 نِمَالٌ
476 نُمَتِّعُهم
480 نَمُدَّ
481 نُمِدَّ
481 نُمِدَّهم
491 نُمَكِّنْ

541 هيم
540 هَيِّنٌ
540 هَيِّنًا
541 هِيَهْ
541 هَيْهَاتَ

و

66 وَأْمُر
67 وائْتَمِرُوا
100 وابْتَلُو
542 وَابِلٌ
119 وَاثُبُورَا
543 وَاثَقَ
543 وَاثَقَكم
544 وَاجِفَة
545 وَاحِد
545 وَاحِدًا
545 وَاحِدَة
165 وَاحْلُلْ
181 وَاخْشَوْا
181 وَاخْشَوْنِ
181 وَاخْشَوْنِى
547 وَادِ
546 وَادَّ
547 وَادِيًا
547 وَارِثُون
547 وَارِثِين
549 وَارِدُها
549 وَارِدَهم
548, 549 وَارِدُون

537 هَلُوعًا
539 هَمَّ
539 هَمَّاز
539 هَمَّتْ
539 هَمَزَاتٌ
539 هَمَزَاتِ
539 هَمْسًا
539 همم
539 هَمُّوا
531 هُنَا
539 هُنَالِكَ
539 هَنِيئًا
539 هَنِيئًا لَكُمْ
531 هٰهُنَا
540 هَوَاءٌ
540 هَوَاه
539 هُودٌ
588 هُودًا
540 هون
540 هُون
540 هَوْنًا
540 هَوىً
540 هَوِىَ
540 هَوْى
541 هِىَ
541 هَيَّأ
541 هَيِّئْ
541 هَيْتَ
541 هَيْتَ لَكَ
541 هَيْجًا

533 هَدٰى
534 هُدِىَ
533, 536 هَدْيًا
536 هَدْيَة
533 هَدَيْتنا
533 هَدَيْنا
533 هَدَيْنَاكم
533 هَدَيْنَاه
533 هَدَيْنَاهم
533 هَدَيْنَاهما
531 هٰذَانِ
536 هَرَبًا
536 هرع
536 هُرِعَ
587 هٰرُونُ
536 هَزَّ
537 هَزَمَ
536 هُزُوًا
536 هُزِّى
537 هَشَّ
537 هَشِيمًا
537 هضم
537 هَضْمًا
537 هَضِيمٌ
531 هٰكَذَا
537 هَلَاكًا
538 هلك
537 هَلَكَ
539 هَلُمَّ
537 هَلُوعٌ

537 هَالِكِين
541 هَامَ
588 هَامَانَ
587 هَامَانُ
539 هَامِدَة
539 هَامِدَةٌ
588 هَاوِيَة
540 هَاوِيَةٌ
565 هَبْ
532 هَبَاءً
531 هَبَطَ
532 هجر
532 هَجَرَ
532 هَجْرًا
532 هَجَعَ
532 هَدًّا
533 هَدَاكم
533 هَدَانِ
533 هَدَانا
533 هَدَاه
536 هُدَاها
533 هَدَاهم
536 هُدَاهم
536 هُدَايَ
533 هِدَايَةً
532 هَدَّمَ
540 هُدْنا
534 هُدُوا
533, 535 هدى
535 هَدًى

547 وَدَعَ
547 وَدَّعَ
547 وَدَّعَك
546 وَدُّوا
546 وَدُودٌ
547 ودى
547 وَذِرَ
549 وَرَاءَ
549 وَرَاءَه
549 وَرَاءَهم
549 وَرَائكم
549 وَرَائِكم
549 وَرَائِه
549 وَرَائِهم
549 وَرَائِى
547 وِرَاثَةً
548 ورث
547, 548 وَرِثَ
547 وِرْثًا
547 وَرَثَةٌ
548 وَرَثَةِ
548 وَرِثَه
548 وَرِثُوا
548 وَرَدَ
549 وِرْدًا
549 وِرْدَةً
548 وَرَدُوها
549 وَرَق
549 وَرَقٌ
549 وَرَقَة
544 وَجَّهَ
544 وَجْه
544 وَجَّهْتُ
545 وِجْهَة
545 وَجْهه
545 وَجْهها
545 وَجْهِى
545 وُجُوه
544 وُجُوهٌ
545 وُجُوهًا
545 وُجُوهكم
545 وُجُوهِهم
544 وَجِيهًا
545 وحد
545 وَحْدَ...
545 وَحْدَه
545 وُحُوشٌ
545 وَحْى
545 وَحْيًا
545 وَحِيدًا
545 وَحْينا
545 وَحْيَه
588 وَدٌّ
546 وَدَّ
546 وَدًّا
546 وُدًّا
546 وِدَادًا
546 وَدَّتْ
546. 588 ودد
396 ودع
532 واهْجُرْنى
532 واهْجُرْهم
565 وَاهِيَة
542 وَبَالَ
542 وَبِيلًا
542 وَتَرَ
543 وَثَاقَه
543 وثن
543 وَجَبَ
543 وَجْبًا
543 وَجَبَتْ
544 وجد
543 وَجَدَ
544 وُجِدَ
543 وِجْدَانًا
543 وَجَدْتُ
543 وَجَدْتم
543 وَجَدْتُها
543 وَجَدك
544 وُجْدِكم
543 وَجَدْنا
543 وَجَدْنَاه
543 وَجَدْنَاها
543 وَجَدَها
543 وَجَدُوا
544 وَجِلَ
544 وَجِلَة
544 وَجِلَتْ
544 وَجِلُون
544 وَجِلين
549 وَارٰى
549, 550 وَازِرَة
569 واسْتَيْقَنَتْها
551 وَاسِعٌ
551 وَاسِعًا
551 وَاسِعَة
552 وَاصِبٌ
552 وَاصِبًا
554 وَاطَأَ
555 وَاعَدَ
555 وَاعَدْنا
555 وَاعَدْناكم
556 وَاعِظُون
556 وَاعِظِين
556 وَاعِيَة
559 وَاقٍ
558 وَاقِع
558 وَاقِعَة
434 وَاكْسُوهم
562 وَالٍ
561 وَالِد
561 وَالِدَة
561 وَالِدَتِك
561 وَالِدَتى
561 وَالِدَه
562 وَالِدَىَّ
562 وَالِدَيْك
562 وَالِدَيْه
345 واليَعْفُوا
527 وَانَهَ

559 وُقِفُوا
558 وَقُودُ
558 وَقُودُها
559, 560 وقی
559 وَقیٰ
560 وَكَزَ
560 وَكْزًا
561 وُكِّلَ
561 وَكَّلْنَا
560 وَكِيل
561 وَكِيلًا
562 وَلَا
562 وَلَايَتِهِم
43 وَلْتَأْتِ
561 ولج
561 وَلَجَ
562 وَلَد
561 وَلَدَ
561 وُلِدَ
562 وَلَدًا
562 وِلْدَانٌ
561 وُلِدْتُ
561 وَلَدْنَهُم
562 وَلَده
167 وَلْنَحْمِلْ
562 وَلَّوْا
562, 563, 564 ولی
562 وَلیٰ
562 وَلِیَ
555 وَعَدْنا
555 وُعِدْنا
555 وَعَدْناه
555 وَعَدْناهم
555 وَعْده
555 وَعُدُوه
556 وَعَظَ
556 وَعٰی
556 وِفَاقًا
556 وفد
556 وَفْدًا
556 وَفَّقَ
557 وفی
556, 557 وَفیٰ
557 وُفِّیَتْ
558 وَقَارًا
559 وَقَانا
559 وَقَاه
559 وَقَاهم
557 وَقَبَ
558 وقذ
558 وَقَّرَ
558 وَقْرٌ
558 وَقْرًا
558 وِقْرًا
414, 558 وَقَعَ
558 وَقَعَتْ
414 وَقَعَ عَلَيْهِ القَوْلُ
559 وَقَفَ
553 وَصَّلْنا
553 وصی
553 وَصّٰی
553 وَصِيَّة
553 وَصِيَّةٍ
553 وَصِيلَة
553 وَصَيْنَا
553 وَضَعَ
554 وُضِعَ
553 وَضَعَتْ
553 وَضَعَتْه
553 وَضَعَتْها
553 وَضَعْتُها
553 وَضَعْنا
553 وَضَعَها
554 وطأ
554 وَطِئَ
554 وَطْئًا
554 وَطَرًا
556 وِعَاءِ
555 وعد
554 وَعَدَ
555 وَعْد
555 وُعِدَ
554, 555 وَعْدًا
554 وَعَدْتُكم
554 وَعَدْتَنا
554 وَعَدْتَهم
555 وَعْدَك
555 وَعَدَكم
549 وری
549, 550 وَزَرَ
550 وِزْرَ
550 وِزْرًا
550 وِزْرَك
550 وَزَعَ
550 وزن
550 وَزَنَ
550 وَزْنًا
550 وَزِنُوا
550 وَزِيرًا
551 وَسَطَ
551 وَسَطًا
551 وَسْطًا
551 وُسْطیٰ
551 وسع
551 وَسِعَ
551 وَسِعَتْ
551 وَسِعْتَ
551 وُسْعها
551 وَسَقَ
552 وَسَمَ
552 وَسْمًا
552 وَسْوَسَ
553 وَصَاكم
552 وصب
552 وَصَفَ
552 وَصْفَهم
552 وَصَلَ
553 وَصَّلَ

58 يَأكُلْنَ
58 يَأكُله
58 يَأكُلُهنَ
59 يَأكُلُوا
59 يَأكُلُون
60 يَألَمُ
60 يَألَمُونَ
65 يَألُو
65 يَألُونكم
66 يَأمُرُ
66 يَأمُرُكم
66 يَأمُرُهم
66 يَأمُرُون
68, 69 يَأمَنُ
69 يَأمَنُوا
69 يَأمَنُوكم
73 يَأنِ
73 يَأبى
75 يَأوِى
50 يُؤاخِذُ
50 يُؤاخِذكم
50 يُؤاخِذُهم
74 يَؤُبُ
46 يُؤتَ
45 يُؤتِ
45 يُؤتِكم
45 يُؤتُوا
46 يُؤتَوْن
45 يُؤتُون
44 يُؤتِى
44 يَأتِيانِها
44 يَأتِيَك
44 يَأتِيكم
44 يَأتِيكما
44 يَأتِين
44 يَأتِينا
44 يَأتِينك
44 يَأتِيَنكم
44 يَأتِينى
44 يَأتِيه
44 يَأتِيها
44 يَأتِيهم
46 يَأثُرُ
47 يَأجُرُ
588 يَأجُوجُ
49 يَأخُذْ
49 يَأخُذْه
49 يَأخُذَهم
49 يَأخُذُوا
49 يَأخُذُون
49 يَأخُذُونها
49 يَأخُذُوه
53 يَأذَنَ
53 يَأذَنُ
566 يَأسَا
58 يَأفِكُون
58 يَأفِلُ
58 يَأكُل
58 يَأكُلُ
58 يَأكُلانِ
565 وَىْ
565 وَيْكَأنَّ
565 وَيْكَأنَّه
565 وَيْلٌ
565 وَيْلَتَنَا
565 وَيْلَتَىٰ
565 وَيْلَك
565 وَيْلَكم
565 وَيْلَنَا
ي
43 يَأبَ
42, 43 يَأبَى
44 يَأتِ
44 يَأتِك
44 يَأتِكم
43 يَأتَل
66 يَأتَل
66 يَأتَلِى
67 يَأتَمِرُون
44 يَأتِه
44 يَأتِهم
44 يَأتُوا
44 يَأتُوك
44 يَأتُوكم
44 يَأتُون
44 يَأتُونك
44 يَأتُونَنَا
44 يُأتُونى
43, 44 يَأتِى
564 وَلِىَ
564 وَلِيًّا
98 وليَبْكُوا
463 ولْيَتَلَطَّفْ
562 وَلَيْتُم
561 وَلِيجَةً
562 وَلِيدًا
311 ولْيَضْرِبْن
323 وَلْيَطَّوَّفُوا
564 وَلِيَكم
564 وَلِيُّنَا
564 وَلِيَه
564 وَلِيُّهم
564 وَلِيُّهما
557 وليُوفُوا
564 وَلِيَى
564 وَلِيَىَ
564 وَنَىٰ
564 وَنى
565 وَهَّاجًا
564 وَهَبَ
564 وَهْبًا
564 وَهَبَتْ
565 وَهَنَّا
565 وهن
565 وَهَنَ
565 وَهْن
565 وَهْنًا
565 وَهَنُوا
549 وُورِىَ

84 يُبْدِها
84 يَبْدُو
84 يُبْدُون
84 يُبْدِين
84 يُبَذِّرُ
86 يَبُرُّ
84 يَبْرَأُ
85 يُبَرِّئُ
86 يَبْرُزُ
566 يَبَسًا
87 يَبْسُرُ
88 يَبْسُط
87 يَبْسُطُ
88 يَبْسُطُوا
88 يَبْسُقُ
89 يُبَشِّرُ
88 يُبَشِّرُ
89 يُبَشِّرُك
89 يُبَشِّرُهم
90 يُبَصِّرُ
90 يُبْصِرُ
89 يَبْصُرُوا
90 يُبْصِرُونَ
91 يُبَطِّئُ
91 يَبْطَرُ
91 يَبْطِشَ
91 يَبْطِشُ
91 يَبْطِشُونَ
92 يُبْطِلَ
93 يَبْعَث

570 يَابِغٌ
320 يا هٰذا
82 يُبَادِرُ
89 يُبَاشِرُ
106 يُبَايِعُ
106 يُبَايِعْنَك
106 يُبَايِعُون
106 يُبَايِعُونك
96 يَبْتَغِ
96 يَبْتَغُونَ
96 يَبْتَغِي
81 يُبَيِّتُكُ
81 يَبُثُّ
81 يَبْحَثُ
81 يَبْخَسُ
81 يَبْخَسْ
81 يُبْخَسُونَ
82 يَبْخَل
82 يَبْخَلُ
82 يَبْخَلُونَ
82 يَبْدَؤُ
82 يُبْدِئُ
83 يُبَدَّلُ
83 يُبَدِّل
83 يُبَدِّلُ
83 يُبْدِلَنا
83 يُبْدِلَه
83 يُبْدِلَهما
83 يُبَدِّلُوا
83 يُبَدِّلُونه

69 يُؤْمِنُ
69 يُؤْمِن
70 يُؤْمِنَ
70 يُؤْمِنُوا
70 يُؤْمِنُون
76 يُؤَيِّدُ
566 يَئِسَ
566 يَئِسْنَ
566 يَئِسُوا
566 يَئُوسٌ
566 يَئُوسًا
545 يَاء
41, 42 يَا اَبَتِ
41 يَا اَبَتِ
78 يَا اَيَّتُهَا
78 يَا اَيُّهَ
566 يَابِس
566 يَابِسَاتٌ
566 يَابِسَاتِ
102 يَا بُنَيَّ
46 يَأْثَم
48 يَأْخُذُ
53 يَاذَن
53 يَاذَنُ
233 يَارَاعِن
55 يُأَزُّ
56 يَاسِرُ
56 يَاسٰى
57, 58 يَافِكُ
568 يَاقُوتَة

45 يُؤْتِى
46 يُؤْتٰى
45 يُؤْتِيَنِ
45 يُؤْتِيه
45 يُؤْتِيهم
46 يُؤْثَر
46 يُؤْثِرُون
49 يُؤْخَذ
51 يُؤَخَّرُ
51 يُؤَخِّرُ
51 يُؤَخِّركم
51 يُؤَخِّرهم
74 يَؤُدُ
74 يَؤُدُه
53 يُؤَدِّه
53 يُؤَدِّى
53 يُؤَذِّن
53 يُؤَذِّنُ
53 يُؤَذَّنُ
54 يُؤْذُون
54 يُؤْذِى
54 يُؤْذِى
54 يُؤْذَيْن
58 يُؤْفَكُ
58 يُؤْفَكُونَ
58 يُؤَقَّتُ
59 يُؤَلِّفُ
65 يُؤْلُون
65 يُؤْلِى
66 يُؤْمَرُون

222 يَتَرَاجَعُ
222 يَتَرَاجَعَا
232 يَتَرَاضٰى
219 يَتَرَبَّصُ
219 يَتَرَبَّصْنَ
219 يَتَرَبَّصُونَ
226 يَتَرَدَّدْ
226 يَتَرَدَّدُونَ
234, 235 يَتَرَقَّبُ
113 يَتْرُكُ
114 يُتْرَكَ
542 يَتَرَكَم
114 يُتْرَكُوا
248 يَتَزَاوَرُ
248 يَتَزَوَّدُ
252 يَتَسَاءَلُونَ
268 يَتَسَلَّلُونَ
274 يَتَسَنَّهْ
298 يَتَصَدَّعُ
312 يَتَضَرَّعُ
312 يَتَضَرَّعُون
321 يَتَطَهَّرُ
321 يَتَطَهَّرُوا
321يَتَطَهَّرُون
339يَتَعَارَفُون
335 يَتَعَدَّ
335 يَتَعَدّٰى
350 يَتَعَلَّمُون
365 يَتَغَامَزُ
365 يَتَغَامَزُون
111 يَتَّبِعُوكم
112 يُتْبِعُونَ
104 يَتَبَوَّأ
108 يَتَبَيَّنَ
128 يَتَجَرَّعُه
137 يَتَجَنَّبُهَا
146 يَتَحَاجُّونَ
164 يَتَحَاكَمُوا
152 يَتَحَرّٰى
183 يَتَخَافَتُ
183 يَتَخَافَتُونَ
175 يَتَخَبَّطُ
175 يَتَخَبَّطُه
50 يَتَّخِذ
50 يَتَّخِذُ
50 يَتَّخِذَها
50 يَتَّخِذُوا
50 يَتَّخِذُون
50 يَتَّخِذُونك
50 يَتَّخِذُوه
183 يُتَخَطَّفُ
183 يَتَخَطَّفَكم
194 يَتَخَيَّرُ
194يَتَخَيَّرُونَ
196 يَتَدَبَّرُ
196 يَتَدَبَّرُوا
196 يَتَدَبَّرُونَ
211 يَتَذَكَّرُ
211يَتَذَكَّرُون
542 يَتِرُ
103 يَتَهَجُ
104 يَتُورُ
105 يَتِيتُ
105 يُتَيِّتُ
105 يَتِيتُون
105 يُتَيِّتُونَ
106 يَتِيدُ
106 يَتِيعُ
107 يَتِينُ
107 يُتِينُ
107 يُتَيِّن
107 يُتَيِّنُ
107 يُتَيِّنُهَا
51 يَتَأَخَّرَ
566 يَتَامٰى
117 يَتُبْ
110 يَتِبُّ
110 يُتَبِّبُ
81 يَتَبَتَّلُ
83 يَتَبَدَّلِ
110 يُتَبَرُ
85 يَتَبَرَّجُ
110 يُتَبَرُوا
111 يَتَّبِع
110 يَتَّبِعُ
110 يُتْبَعُ
111 يُتَّبَعَ
111 يُتْبَعُ
110 يُتْبَعُهَا
111 يَتَّبِعُهم
93 يُبْعَثُ
93 يَبْعَثُك
93 يَبْعَثُكم
93 يَبْعَثُهم
93 يُبْعَثُوا
93 يُبْعَثُونَ
94 يَبْعَدُ
96 يَبْغُون
95 يَبْغُونَ
96 يَبْغُونكم
96 يَبْغُونها
95, 96 يَبْغِي
95 يَبْغِيَانِ
97 يَبْقٰى
98 يَبْكُون
98 يَبْكِي
99 يُبْلِسُ
99 يَبْلَغُ
99 يَبْلُغَ
99 يَبْلُغُ
100 يُبْلِغُ
99 يَبْلُغَا
99 يَبْلُغَنَّ
99 يَبْلُغُوا
100 يُبْلِغُون
100 يَبْلُو
100 يَبْلُوكم
101 يَبْلٰى
102 يَبْنِي
103 يَبْهُتُ

123 يَثْنُون
123 يَثْنِى
142 يَجِئ
127 يُجَادِلُ
127 يُجَادِلُنا
128 يُجَادِلُون
141 يُجَارُ
125 يَجْأَرُونَ
139 يُجَاهِدُ
139 يُجَاهِدُوا
139 يُجَاهِدُون
141 يُجَاوِرُ
543 يَجِبُ
141 يَجِبْ
126 يُجْبَى
126 يَجْتَبِى
126 يَجْتَبِيكَ
137 يَجْتَنِبُون
126 يَجْثُو
126 يَجْثِى
126 يَجْحَدُ
127 يَجْحَدُون
544 يَجِد
543 يَجِدُ
544 يَجِدُك
544 يَجِدُه
544 يَجِدُوا
544 يَجِدُون
544 يَجِدُونه
128 يَجُرُّ
561 يَتَوَكَّلُون
563 يَتَوَلَّ
563 يَتَوَلَّهم
563 يَتَوَلَّوْا
563 يَتَوَلَّوْن
563 يَتَوَلَّوْنه
563 يَتَوَلَّى
563 يَتَوَلَّىٰ
118 يَتُوهُ
566 يَتِيمًا
566 يَتِيمَة
566 يَتِيمَيْنِ
118 يَتِيه
118 يَتِيهُونَ
119 يَثْبُتُ
119 يَثْبُتُ
119 يَثْبُتُ
119 يَثْبُتُ
119 يَثْبُرُ
119 يَثْبُرُ عَنْ...
120 يَثْجُّ
120 يَثْخَنَ
120 يَثْخَنُ
588 يثرب
588 يَثْرِبَ
588 يَثْرِبُ
588 يَثْرِبُ
120 يُثَرِّبُ
120 يَثْقَفُ
120 يَثْقَفُوكم
120 يَثْقُلُ
116 يَتْلُونه
115 يَتْلُوه
116 يُتْلَى
116 يَتِمُّ
116 يُتِمَّ
116 يُتِمُّ
486 يَتَمَاسَّا
477 يَتَمَتَّعُ
477 يَتَمَتَّعُوا
477 يَتَمَتَّعُون
488 يَتَمَطَّى
495 يَتَمَنَّوْنه
495 يَتَمَنَّوْه
501 يَتَنَابَزُ
503 يَتَنَاجَوْن
506 يَتَنَازَعُون
528 يَتَنَاهَوْن
508 يَتَنَزَّلُ
549 يَتَوَارَى
117 يَتُوب
116 يَتُوبُ
117 يَتُوبُوا
117 يَتُوبُونَ
557 يَتَوَفَّاكم
557 يَتَوَفَّاهن
557 يُتَوَفَّوْن
557 يَتَوَفَّوْنهم
557 يَتَوَفَّىٰ
557 يُتَوَفَّىٰ
561 يَتَوَكَّلَ
368 يَتَغَيَّرُ
368 يَتَغَيَّرْ
372 يَتَفَجَّرُ
375 يَتَفَرَّقُ
375 يَتَفَرَّقَا
375 يَتَفَرَّقُون
379 يَتَفَضَّلَ
379 يَتَفَطَّرْنَ
381 يَتَفَكَّرُوا
381 يَتَفَكَّرُون
383 يَتَفَيَّؤُ
559 يَتَّقِ
385 يَتَقَبَّلُ
386 يُتَقَبَّلَ
392 يَتَقَدَّمَ
405 يَتَقَلَّبُ
559 يَتَّقُه
559 يَتَّقُون
559 يَتَّقِى
560 يَتَّكِئُون
423 يَتَكَبَّرُون
444 يَتَكَلَّمُ
444 يَتَكَلَّمُون
115 يَتُلَّ
474 يَتَلَاوَمُون
463 يَتَلَظَّىٰ
467 يَتَلَقَّفُ
469 يَتَلَقَّىٰ
115, 116 يَتْلُو
116 يَتْلُونَ

152 يَحْزُنُ
152 يَحْزُنْك
152 يَحْزُنُهُم
152 يَحْزُنُونَ
154 يَحُسُّ
154 يُحِسُّ
153 يَحْسَبُ
152 يَحْسِبُ
153 يَحْسَبَنَّ
153 يَحْسَبُه
153 يَحْسَبُهُم
153 يَحْسَبُون
154 يَحْسُد
154 يَحْسِدُ
154 يَحْسُدُون
155 يَحْسُن
156 يُحْسِنُ
156 يُحْسِنُون
156 يَحْشُرُ
156 يَحْشِرُ
156 يُحْشَرُ
156 يَحْشُرُهم
156 يُحْشَرُوا
156 يُحْشَرُونَ
157 يَحْصَرُ
157 يَحْصُرُ
157 يُحْصِرُ
157 يُحْصِنُ
157 يُحْصِى
158 يَحُضُّ
145 يَحْبِس
145 يَحْبِسُه
145 يَحْبَطُ
144 يُحِبُّهم
144 يُحِبُّون
144 يُحِبُّونَكُم
144 يُحِبُّونَه
144 يُحِبُّونَهُم
154 يَحْتَسِبُ
154 يَحْتَسِبُوا
154 يَحْتَسِبُون
146 يَحُجُّ
147 يُحْدِثُ
148 يَحْذَرُ
148 يُحَذِّرُ
149 يُحَذِّرُكم
148 يَحْذَرُونَ
149 يَحْرُثُ
150 يَحْرِصُ
150 يُحَرِّضُ
150 يُحَرِّفُ
150 يُحَرِّفُونَ
150 يُحَرِّفُونَه
150 يُحَرِّقُ
150 يُحَرِّكُ
151 يُحَرِّمُ
151 يُحَرِّمُون
151 يُحَرِّمُونه
152 يَحْزَنُ
152 يَحْزَنَ
137 يَجْنُبُ
137 يُجَنِّبُ
137 يَجْنَحُ
138 يَجْنَفُ
139 يَجْهَرُ
140 يَجْهَلُ
140 يَجْهَلُون
140 يَجُوبُ
142 يَجُوسُ
142 يُجُوعُ
141 يُجِيبُ
141 يُجِيرُ
141 يُجِيرَنِى
146 يُحَاجُّوكم
146 يُحَاجُّون
148 يُحَادُّ
148 يُحَادِدِ
148 يُحَادُّونَ
149 يُحَارِبُ
149 يُحَارِبُونَ
153 يُحَاسِبُ
153 يُحَاسِبُكُمْ
160 يُحَافِظُون
170 يُحَاوِرُ
170 يُحَاوِرُه
144 يَحُبُّ
144 يُحِبُّ
144 يُحِبِّكم
145 يَحْبُر
145 يُحْبَرُون
141 يُجْزِكُم
128 يَجْرِم
129 يُجْرِمُ
128, 129 يَجْرِمَنَّكم
128 يَجُزُّه
129 يَجْرِى
130 يُجْزَ
130 يُجْزَاهُ
130 يَجْزَعُ
130 يَجْزَوْنَ
130 يَجْزِى
130 يُجْزَى
130 يَجْزِيَهم
131 يَجْعَل
133 يَجْعَلُكُم
133 يَجْعَلُنِى
133 يَجْعَله
133 يَجْعَلُون
133 يَجْعَلُوه
134 يُجْلَبُ
134 يَجْلِدُ
134 يُجَلَّى
134 يُجَلِّيهَا
135 يَجْمَحُ
135 يَجْمَحُونَ
135 يَجْمَعُ
135 يُجْمِعُ
135 يَجْمَعُكم
135 يَجْمَعُونَ
138 يَجُنُّ

176 يَخْذُلْكم
178 يَخِرُّ
176 يَخْرَبُ
176 يُخْرِبُونَ
177 يَخْرُج
177 يَخْرُجُ
177 يُخْرِج
177 يُخْرِجُ
177 يُخْرِجَاكم
177 يُخْرِجَكم
177 يَخْرُجْنَ
177 يُخْرِجُهم
177 يَخْرُجُوا
177 يُخْرِجُوك
177 يُخْرِجُوكم
177 يَخْرُجُون
178 يُخْرِجُون
178 يَخْرُص
178 يخْرُصُون
179 يَخْرِقُ
178 يَخِرُّوا
178 يَخِرُّون
179 يُخْزِهم
179 يَخْزَى
179 يُخْزَى
179 يُخْزِيه
179 يُخْزِيهم
179 يَخْسَأ
179, 180 يَخْسَرُ
180 يَخْسِف
172 يُخْيِينى
172 يُخْيِيهَا
176 يُخَادِعُ
176 يُخَادِعُون
183 يُخَاطِبُ
191, 192 يَخَافُ
192 يَخَافَا
183 يُخَافِتُ
192 يَخَافُه
192 يَخَافُوا
192 يَخَافُون
189 يُخَالُّ
186 يُخَالِفُون
174 يَخْبُثُ
175 يَخْبُو
194 يَخْتَارٌ
194 يَخْتَارُ
193 يَخْتَانُ
193 يَخْتَانُونَ
181 يخْتَصُّ
181 يَخْتَصُّ
182 يَخْتَصِمُون
187 يَخْتَلِفُ
187 يَخْتَلِفُون
175 يَخْتِمْ
175 يَخْتِمْ
176 يَخْدَعُ
176 يَخْدَعُوك
176 يَخْدَعُون
176 يَخْذُلُ
166 يُخْلَى
166 يَخْمَدُ
166 يُخْمَدُوا
167 يَخْمِلُ
168 يُخَمَّلُ
168 يُخْمَلْ
167 يَخْمِلْنها
167 يخْمِلُونَ
167 يَخْمِلُوها
168 يَخْمُومِ
169 يَخْمٰى
168 يُخْمٰى
169 يَخْنَثُ
170 يَخُورَ
170 يَخُورُ
170 يَخُولُ
172 يَخْيَا
171 يَخِيدُ
170 يُخِيطُ
170 يُخِيطُوا
170 يُخِيطُون
171 يَخِيفَ
171 يَخِيفُ
171, 172 يَخِيقُ
173 يُخَيِّكَ
172, 578 يَخْيٰى
173 يُخَيَّى
172 يُخْيِى
172 يُخْيِيكم
172 يُخْيِينِ
158 يَخْضُرُ
158 يُخْضِرُ
158 يَخْضُرُونَ
171 يَخِضْنَ
159 يَخْطِمُ
159 يَخْطِمَنَّكُمْ
160 يَخُفُّ
159 يَخْفَظُ
159 يَخْفَظْنَ
159 يَخْفَظُوا
159 يَخْفَظُونه
161 يَخِقَّ
161 يُخِقَّ
163 يَخْكُم
163 يَخْكُمُ
164 يُخَكِّمُ
164 يُخْكِمُ
164 يَخْكُمَانِ
164 يُخَكِّمُوك
164 يَخْكُمُون
165 يَخِلَّ
165 يُخِلُّ
164 يَخْلِف
165 يَخْلفُونَ
165 يَخْلِقِ
165 يَخْلِلْ
165 يُخِلُّوا
165 يَخِلُّون
166 يُخَلَّوْنَ
165 يُخِلُّونه

201 يَدْعُونَنَا
201 يَدْعُونَنى
201 يَدْعُونه
201, 416 يَدْعُوه
201 يَدْعُوهم
201 يُدْعٰى
202 يَدْفَعْ
567 يَدك
203 يَدُكُّ
203 يَدُلُّ
204 يُدَمِّرُ
204 يَدْنُو
567 يَدِه
205 يُدْهِنُون
205 يَدُورُ
567 يدى
567 يَدِىَ
207 يَدِين
567 يَدَيْنِ
207 يَدِينُون
567 يَدَيْه
567 يَدَيْها
208 يُذَبِّحُ
208 يُذَبِّحُون
214 يَذُدُ
547 يَذَرُ
208 يَذْرَؤ
208 يَذْرَؤُكم
547 يَذَرَك
547 يَذَرُهم
197 يُدْخِلَنَا
198 يُدْخِلُه
198 يُدْخِلُهم
197 يَدْخُلُون
197 يَدْخُلُونَها
197 يَدْخُلُوها
198 يَدْرَأ
198 يَدْرَأُ
198 يَدْرَؤُنَ
199 يَدْرُسُ
199 يَدْرُسُونَها
199 يُدْرِكُ
199 يُدْرِكُكم
199 يُدْرِكُه
199 يَدْرِى
199 يُدْرِيكَ
200 يَدُسَّ
200 يَدُسُّه
200 يُدَسِّى
547 يَدَعُ
200 يَدُعُّ
201 يَدْعُ
201 يَدْعُنا
200, 201 يَدْعُو
201 يَدْعُوك
201 يَدْعُوكم
202 يَدَّعُون
201 يَدْعُونَ
200 يُدَعُّون
201 يُدْعَوْن
197 يَدْخُل
197 يُدخُل
197 يُدْخِل
197 يُدْخِلُ
197 يُدْخِلكم
188 يُخْلَق
188 يَخْلُقُكم
188 يَخْلُقُوا
188 يَخْلُقُون
188 يُخْلَقُونَ
190 يَخْلُو
191 يَخُوضُ
191 يَخُوضُوا
191 يَخُوضُون
192 يَخَوَّفُ
192 يَخَوِّفُونك
193 يَخِيبُ
194 يُخَيَّل
567 يَد
195 يَدْأَبُ
567 يَدَا
202 يُدَافِعُ
567 يَدَاكَ
391, 567 يَدَاه
567 يَدَاه مَبْسُوطَتَانِ
196 يُدَبِّر
196 يُدَبِّرُ
196 يَدَّبَّرُوا
196 يَدْحَرُ
180 يَخْسِفَ
181 يَخْشَ
181 يَخْشَاهَا
180 يَخْشَعُ
181 يَخْشَونه
181 يَخْشٰى
181 يَخْصِفُ
181 يَخْصِمَانِ
182 يَخْصِمُون
182 يَخْضَعُ
183 يَخُطُّ
183 يَخْطَفُ
183 يَخِفُّ
183 يَخْفِضُ
184 يُخَفِّفُ
184 يَخْفُوْنَ
184 يُخْفُون
184 يَخْفٰى
184 يُخْفٰى
184 يُخْفِين
190 يَخُلُ
184 يَخْلُدُ
184 يَخْلُدْ
185 يَخْلِطُ
186 يَخْلَعُ
186 يُخْلِف
186 يُخْلِفُه
186 يَخْلُفُون
188 يَخْلُق
187 يَخْلُقُ

230 يَرْشُدُ
230 يَرْشُدُون
231 يُرْضَعْن
232 يَرْضَه
232يُرْضُوكم
232 يُرْضُونكم
232 يَرْضَوْنه
232 يُرْضُوه
232 يَرْضى
231 يَرْضٰى
232 يَرْضَيْنَ
232, 233 يَرْعٰى
233 يَرْغَبُ
233 يَرْغَبُوا
234 يَرْفَعُ
234 يَرْفَعُه
234 يَرْقُبُ
234 يَرْقُبُوا
234 يَرْقُبُون
235 يَرْقٰى
235 يَرْكَبُ
236 يَرْكَبُون
236 يَرْكُضُ
236يَرْكُضُونَ
236 يَرْكَعُ
236 يَرْكَعُون
237 يَرْكُمَه
237 يَرْكَنُ
237 يَرْكُنُ
237 يَرْمِ

223 يَرْجُمُوكم
223 يَرْجُو
223 يَرْجُونَ
223 يُرْجِى
223 يَرْحُبُ
224 يَرْحَمُ
224يَرْحَمُكم
224 يَرْحَمُنا
225 يَرُدُّ
548 يَرِدُ
226 يُرَدَّ
239 يُرِدْ
226 يَرْدَفُ
226 يَرْدُفُ
239 يُرِدْكَ
239 يُرِدْنِ
225 يَرُدُّوكم
226 يُرَدُّون
225يَرُدُّونكم
226 يَرْدٰى
227 يَرْزُقُ
227 يَرْزُقُ
227 يَرْزُقكم
227 يَرْزُقه
227 يَرْزُقُهَا
227 يُرْزَقُونَ
229 يُرْسَلَ
228 يُرْسِل
228 يُرْسِلُ
230 يَرْشُدُ

233 يُرَاعِى
216 يَرَاكَ
216 يَرَاكم
216 يَرَاها
240 يُرَاوِدُ
220 يُرَبِّبُ
219 يَرْبَحُ
220 يَرْبِط
220 يَرْبُو
220 يُرَبِّى
220 يُرْبِى
241 يَرْتَابَ
241 يَرْتَابُوا
226 يَرْتَدَ
226 يَرْتَدُّ
226 يَرْتَدِدْ
220 يَرْتَع
220 يَرْتَعُ
235 يَرْتَقِبُ
220 يُرَتِّلُ
547, 548 يَرِثُ
548 يَرِثُنِى
548 يَرِثُها
548 يَرِثُون
221 يَرْجِعُ
222 يُرْجَعُ
221 يَرْجِعُون
222 يُرْجَعُون
222 يَرْجُفُ
223 يَرْجُمُ

209 يَذْرُو
547 يَذَرُون
211 يَذَّكَّرُ
209 يَذْكُرُ
211 يُذَكِّرُ
210 يُذْكَر
210 يَذْكُرُهم
210 يَذْكُرُوا
211 يَذَّكَّرُون
210 يَذْكُرُون
211 يَذَكّٰى
211, 212 يَذِلُّ
212 يُذِلُّ
212 يُذَلَّلُ
212, 213 يَذْهَبُ
213 يُذْهِب
213 يَذْهَبَا
213 يُذْهِبْكم
213 يُذْهِبَنَّ
213 يُذْهِبْنَ
213 يَذْهَبُوا
213 يَذْهَلُ
214 يَذُوقُ
214 يَذُوقُو
214 يَذُوقُون
214 يُذِيقَ
216 يَرَ
217 يُرَاءُونَ
217 يُرَائِى
240 يُرَادُ

108 يَسْتَبِينُ
123 يَسْتَثْنُون
141يَسْتَجِيبُ
141 يَسْتَجِيبُوا
141 يَسْتَجِيبُون
145 يَسْتَجِبُون
173 يَسْتَحْيُونَ
173 يَسْتَحْيِى
184 يَسْتَخِفُّ
184 يَسْتَخِفَّنَّك
184 يَسْتَخْفُونَ
187 يَسْتَخْلِف
198 يَسْتَدْرِجُ
300 يَسْتَصْرِخُه
312 يَسْتَضْعِفُ
322 يَسْتَطِعْ
322 يَسْتَطِيعُ
322 يَسْتَطِيعُون
333يَسْتَعْجِلُ
345 يَسْتَعِفُّ
345يَسْتَعْفِفْ
345يَسْتَعْفِفْنَ
361 يَسْتَغْشُون
363 يَسْتَغْفِر
363 يَسْتَغْفِرُ
363 يَسْتَغْفِرُوا
363 يَسْتَغْفِرُون
363 يَسْتَغْفِرُونه
366يَسْتَغِيثَان
366, 368 يَسْتَغِيثُوا

250 يُزَيِّنُ
588 يٰسٓ
252 يُسْأَلُ
251 يَسْأَلك
251 يَسْأَلُون
252 يُسْأَلُونَ
251 يَسْأَلُونك
252 يَسْأَمُ
261 يُسَارِعُون
265 يُسَاقِطْ
276 يُسَاقُونَ
252 يَسْآمُ
252 يَسْآمُونَ
252 يَسُبُّ
253 يَسْبِتُ
253 يَسْبِتُونَ
253 يَسْبَحُ
253 يُسَبَّحُ
253 يُسَبِّحْن
253يَسْبَحُون
253يُسَبِّحُون
253يُسَبِّحُونه
254 يَسْبِقُ
254 يَسْبِقُونا
254 يَسْبِقُونه
53 يَسْتَأْذِنُ
53يَسْتَأْذِنُك
54 يَسْتَأْذِنُوه
84 يَسْتَبْدِل
83 يَسْتَبْدِلُ

249 يَزِدْكم
249 يَزِدْه
249 يَزِدْهم
549 يَزِرُ
243 يَزْرَعُ
550 يَزِرُون
550 يَزِعُ
244 يَزْعُمُ
244 يَزْعُمُونَ
250 يَزِغْ
244 يَزِفُّ
244 يَزِفُّونَ
244 يَزْكُو
244 يُزَكُّون
244 يُزَكِّى
244 يُزَكِّيكم
244 يُزَكِّيهم
246 يَزِلّ
550 يَزِنُ
246 يَزِنُونَ
246 يَزْنِى
246 يَزْنِينَ
247 يَزْهَقُ
247 يُزَوِّجُهُم
248 يَزُورُ
248 يَزُولُ
249 يَزِيدُ
249 يَزِيدَهم
249 يَزِيدُون
249, 250 يَزِيغُ

237 يَرْمُون
237 يَرْمِى
216 يَرَه
237 يَرْهَبُ
238 يَرْهَقُ
238 يُرْهِقَهما
240 يَرُوغُ
216 يَرَوْن
216 يَرَوْنَه
216 يَرَوْنَها
216 يَرَوْنهم
215, 216 يَرَى
217 يُرِى
216 يُرَى
238 يُرِيحُ
239, 240 يُرِيدُ
240 يُرِيدَا
240 يُرِيدَان
240 يُرِيدُوا
240 يُرِيدُونَ
217 يُرِيكم
241 يَرِينُ
250 يَزَال
250 يَزَالُ
250 يَزَالُون
242 يَزْجُرُ
243 يُزْجِى
249 يَزْدَادَ
249 يَزْدَادُوا
244 يَزْدَرِى

268 يَسْلك
268 يَسْلُكُ
268 يَسْلُكْه
268 يَسْلَمُ
269 يُسَلِّمُ
269 يُسْلِمُ
270 يُسْلِمْ
269 يُسَلِّمُوا
270 يُسْلِمُونَ
552 يَسِمُ
270, 271 يَسْمَعُ
271 يُسْمِعُ
271 يَسْمَعْها
271 يَسْمَعُوا
272 يَسَّمَّعُون
271 يَسْمَعُون
272 يُسْمِنُ
273 يُسَمَّى
274 يَسُوءُ
276 يَسُوقُ
277 يَسُومُ
277 يَسُومُهم
277 يُسَوَّى
279 يَسِيحُ
568 يَسِير
279 يَسِيرُ
279 يُسَيِّرُ
568 يَسِيرًا
279 يُسَيِّرُكم
279 يَسِيرُوا

262 يَسْطُرُ
262 يَسْطُرُون
262 يَسْطُو
262 يَسْطُونَ
551 يَسَعُ
262 يَسعَدُ
263 يُسَعِّرُ
263 يَسْعَوْن
263 يَسْعَى
264 يَسْفَعُ
264 يَسْفِكُ
264 يَسْفَهُ
551 يُسِقُّ
265 يَسْقُطُ
265 يَسْقُون
265 يُسْقَوْنَ
265 يَسْقِى
265 يُسْقَى
265 يَسْقِين
266 يَسْكُتُ
266 يَسْكُنُ
150 يُسَكِّنُ
267 يُسْكِن
267 يُسْكِنُ
267 يَسْلُبُ
267 يَسْلُبْهم
267 يَسْلُخُ
268 يُسَلِّطُ
268 يَسْلُفُ
268 يَسْلُقُ

257 يَسْجُو
257 يَسْحَبُ
257 يُسْحَبُونَ
257 يُسحِتَكم
257 يَسْحَرُ
258 يَسْخَرْ
258 يَسْخَرُ
258 يَسْخَرُون
259 يَسْخَطُونَ
568 يسر
260 يَسُرُّ
568 يَسَرْ
568 يَسَّرَ
262 يَسْرِ
260 يُسِرُّ
568 يُسْرًا
260 يَسْرَحُ
260 يُسَرِّحُ
261 يُسْرِفُ
261 يَسْرِقُ
261 يَسْرِقْ
261 يَسْرِقن
568 يَسَّرْنا
568 يَسَّرْناه
568 يَسَّرَه
260 يُسِرُّون
262 يُسْرِى
568 يُسْرَى
551 يَسِطُ
262 يَسْطَحُ

371 يَسْتَفْتُونَك
376 يَسْتَفِزُّ
376 يَسْتَفِزَّهم
392 يَسْتَقْدِمُون
417 يَسْتَقِيمَ
423 يَسْتَكْبِرْ
423 يَسْتَكْبِرْ
423 يَسْتَكْبِرُون
456 يَسْتَكِينُ
272 يَسْتَمِعُ
272 يَسْتَمِعُونَ
500 يَسْتَنْبِؤُنَك
501 يَسْتَنْبِطُونه
523 يَسْتَنْقِذُوه
526 يَسْتَنْكِف
536 يُسْتَهْزَأ
536 يَسْتَهْزِئُ
536 يَسْتَهْزِئُونَ
557 يَسْتَوْفُون
278 يَسْتَوُونَ
278 يستَوِى
278 يستَوِيَان
256 يَسْجُدُ
256 يَسْجُدَان
256 يَسْجُدُوا
256 يَسْجُدُون
256 يَسْجُرُ
256 يُسْجَرُونَ
257 يَسْجُنُ
257 يُسْجَنَ

300 يُصِرُّ
301 يَصْرِفُ
301 يُصَرِّفُ
301 يُصْرَفُ
301 يَصْرِفُه
301 يُصْرَفُونَ
301 يَصْرِمُ
300 يُصِرُّوا
300 يُصِرُّونَ
303 يَصْطَفِي
306 يَصْطَلِي
302 يَصْعَدُ
301 يَصْعَدُ
301 يُصْعِدُ
302 يَصْعَقُ
302 يَصْعَقُونَ
302 يَصْغُو
552 يَصِفُ
302 يَصْفَحُ
552 يَصِفُونَ
303 يَصُكَّ
552 يَصِلُ
306 يَصْلَاهَا
304 يُصْلَبُ
304 يُصَلَّبُوا
304 يَصْلُحُ
304 يُصْلِحُ
304 يُصْلِحُ
304 يُصْلِحُوا
304 يُصْلِحُونَ

294 يُصَبُّ
295 يُصْبِحَ
295 يَصْبِرُ
295 يَصْبِرْ
295 يَصْبِرُوا
308 يُصِبْكُم
308 يُصِبْهَا
296 يَصْبُو
297 يَصُدَّ
297 يَصُدُّ
298 يَصْدُرَ
298 يَصْدُرُ
298 يَصْدَعُ
298 يُصَدَّعُ
298 يَصَّدَّعُونَ
298 يُصَدَّعُونَ
298 يَصْدِفُ
298 يَصْدِفُونَ
298 يَصْدُقُ
299 يُصَدِّقُ
299 يُصَدِّقُنِي
300 يَصَّدَّقُوا
299 يَصَّدَّقُونَ
298 يَصُدَّكُم
297 يَصُدَّنَّكَ
297 يَصُدُّنَّكَ
298 يَصُدَّنَّكُم
297 يَصُدُّونَ
297 يَصِدُّونَ
300 يُصَدَّى

284 يَشْرِي
285 يَشْعُرُ
285 يُشْعِرُكُم
285 يُشْعِرَنَّ
285 يَشْعُرُونَ
286 يَشْغَفُ
286 يَشْغَلُ
287 يَشْفِ
286 يَشْفَعُ
286 يَشْفَعُ
286 يَشْفَعُونَ
287 يَشْفِي
287 يَشْفِينِ
287 يَشْفِينِي
287 يَشُقُّ
287 يَشَّقَّقُ
287, 288 يَشْقَى
288 يَشْكُرُ
288 يَشْكُرُونَ
288 يَشْكُو
289, 290 يَشْهَدُ
291 يُشْهِدُ
290 يَشْهَدُه
290 يَشْهَدُونَ
292 يَشْوِي
292 يَشْوِي
293 يَشِيبُ
295 يُصَابِرُ
302 يُصَاعِرُ
294 يَصُبُّ

276 يُبيغُ
276 يُبيغُه
279 يَبيلُ
292 يَشَآءُ
292 يَشَأْ
292 يَشَاءُ
292 يَشَاءِ
292 يَشَاؤُنَ
287 يُشَاقُّ
287 يُشَاقِّ
287 يُشَاقِقِ
284 يَشْتَرُونَ
284 يَشْتَرِي
284 يَشْتَرِي
291 يَشْتَهُونَ
291 يَشْتَهِي
281 يَشِحُّ
281 يَشْخَصُ
281 يَشُدُّ
282 يَشْرَبُ
282 يَشْرَبُونَ
282 يَشْرَحُ
282 يَشْرَحْ
282 يُشَرِّدُ
284 يُشْرَكُ
284 يُشْرِكُ
284 يُشْرِكُ
284 يُشْرِكْنَ
284 يُشْرِكُونَ
284 يَشْرُونَ

318 يَطْلُبُ
318 يَطْلُبُه
319 يَطْلُعُ
319 يُطَلِّقُ
320 يَطْمَئِنَّ
319 يَطْمِثْهِنَّ
320 يَطْمَعُ
320 يَطْمَعُون
320 يَطْهُر
320 يَطْهُرُ
320 يُطَهِّرَ
320 يُطَهَّرُ
321 يُطَهِّرَكم
320 يَطْهُرْنَ
323 يَطَوَّفَ
323 يَطَوَّفُ
322 يَطُوفُ
322 يَطُوفُون
323 يَطُولُ
323 يَطْوِى
323 يَطِيبُ
324 يَطِيرُ
324 يَطَّيَّرُوا
321 يُطِيعُ
322 يُطِيعُكم
322 يُطِيعُون
323 يُطِيقُ
323 يُطِيقُونه
328 يُظَاهِرُ
328 يظَاهِرُوا

314 يُضِلُّوا
314 يُضِلُّوك
313 يَضِلُّون
314 يُضِلُّون
314 يُضِلُّونكم
314 يُضِلُّونهم
315 يَضُمَّ
315 يُضِىءُ
315 يُضِيعُ
315 يُضَيِّقُوهما
315 يَضِيقُ
554 يَطَأُ
554 يَطَئُون
322 يُطَاعُ
316 يَطْبَعُ
316 يَطْرَحُ
316 يَطْرُدُ
321 يُطِع
317 يَطْعَمُ
317 يُطْعَمُ
317 يُطْعِمُ
317 يُطْعِمُنى
317 يَطْعَمه
317 يَطْعَمُها
317 يُطْعِمُون
317 يُطْعِمُونِ
317 يَطْعَنُ
318 يَطْغُوا
318 يَطْغَى
318 يُطْفِئُوا
314 يُضَلَّ
314 يُضَلَّ
314 يُضِلُّ
314 يُضْلِل
314 يُضْلِلْه
314 يُضِلَّه
314 يُضِلَّهم

310 يَضْحَكُون
310 يَضْحُو
310 يَضْحَى
311 يَضُرَّ
311 يَضُرُّ
310, 311 يَضْرِبُ
311 يَضْرِبْن
311 يَضْرِبُون
312 يَضَرَّعُون
311 يَضُرَّك
311 يَضُرَّكم
311 يَضُرَّنا
311 يَضُرَّه
311 يَضُرَّهم
311 يَضُرُّوا
311 يَضُرُّوك
311يَضُرُّوكم
311 يَضُرُّونَ
311 يَضُرُّونَك
311 يَضُرُّونه
553 يَضَعُ
312 يَضْعُفُ
313 يَضِلُّ

305 يُصَلُّوا
552 يَصِلُون
306 يَصْلَوْن
305 يُصَلُّون
306 يَصْلَوْنها
306 يَصْلَى
305, 306 يُصَلَّى
306 يَصَمُّ
306, 307 يَصْنَعُ
307 يَصْنَعُون
307 يَصْهَر
307 يُصْهَرُ
308 يَصُورُ
308يُصَوِّرُكم
308 يَصُومُ
307, 308 يُصِيبُ
308 يُصِيبَكم
308 يُصِيبَنا
308 يُصِيبَهم
309 يَصِيرُ
312 يُضَارَّ
312 يُضَارُّ
312 يُضَاعَف
312 يُضَاعِفُ
312 يُضَاعِفه
312يُضَاعِفُها
315 يُضَاهِئ
315 يُضَاهِئُونَ
315 يُضَاهِى
310 يَضْحَكُ

343 يَعْصِمُكم
343 يَعْصِمُنى
343 يَعْصُون
343 يَعْصِى
343 يَعْصِيَاك
343 يَعَضُّ
344 يُعَطِّلُ
344 يَعْطَوْا
344 يُعْطُوا
344 يُعْطِى
344 يُعْطِيك
556 يَعِظُ
556 يَعِظُكم
345 يُعَظِّمْ
345 يُعْظِمْ
556 يَعِظُه
345 يَعُفُّ
345 يَعْفُو
345 يَعْفُوَ
345 يَعْفُوا
345 يَعْفُوَا
345 يَعْفُونَ
346 يُعَقِّبُ
346 يُعَقِّبْ
346 يَعْقِدُ
346 يَعْقُرُ
346 يَعْقِلُ
346 يَعْقِلُها
346 يَعْقِلُون
588 يَعْقُوبُ
338 يَعْرِشُون
338 يَعْرِضُ
338 يُعَرِّضُ
338 يُعَرَّضُ
338 يُعْرِضُ
338 يُعْرِضْ
338 يُعْرِضُوا
338 يُعْرَضُون
339 يَعْرِفُ
339 يُعَرِّفُ
339 يُعْرَفُ
339 يَعْرِفُوا
339 يَعْرِفُون
339 يَعْرِفُونه
339 يَعْرِفُونها
339 يَعْرِفُونهم
339 يَعْرَى
340 يَعِزُّ
339, 340 يَعْزُبُ
339 يَعْزِبُ
340 يُعَزِّرُ
340 يَعْزِلُ
341 يَعْزِمُ
342 يَعْشُ
343 يَعْصِ
342 يَعْصِرُ
342 يَعْصِرُون
343 يَعْصِفُ
343 يَعْصِمُ
343 يَعْصِمُك
331 يَعْتِلُ
331 يَعْتُو
332 يُعْتِرُ
332 يَعْثَى
332 يَعْجَبُ
332 يُعْجِبُ
332 يُعْجِبُك
332 يَعْجِزُ
332 يُعْجِزُون
333 يَعْجَلُ
333 يُعَجَّلُ
333 يَعُدَّ
554, 555 يَعِدُ
555 يَعِدُكم
334 يَعْدِلُ
334 يَعْدِلُون
555 يَعِدُهم
334 يَعْدُو
335 يَعْدُون
336 يُعَذِّب
335 يُعَذِّبُ
336 يُعَذِّبكم
336 يُعَذِّبنا
336 يُعَذِّبه
336 يُعَذِّبهم
337 يَعْرُج
337 يَعْرُجُ
337 يَعْرُجُون
338 يَعْرُشُ
338 يَعْرِشُ
328 يُظَاهِرُون
325 يَظَلُّ
325 يَظْلِمُ
326 يَظْلِم
326 يَظْلِمُون
326 يُظْلَمُون
327 يَظْمَئ
327 يَظُنُّ
327 يَظُنُّونَ
328 يَظْهَرُ
328 يُظْهَرُ
328 يَظْهَرُوا
328 يَظْهَرُون
328 يَظْهَرُوه
346 يُعَاقِبُ
329 يَعْبَأ
329 يَعْبَث
330 يَعْبُدُ
330 يَعْبُدُوا
330 يَعْبُدُون
330 يَعْبَدُون
330 يَعْبُدُونَنى
330 يَعْبُدُوها
335 يَعْتَدُون
335 يَعْتَدِى
337 يَعْتَذِرُونَ
339 يَعْتَرِفُ
340 يَعْتَزِلُوكم
343 يَعْتَصِمْ
331 يَعْتُلُ

364 يَغْلِى
365 يُغْمِضُ
365 يغْنِ
365 يَغْنَمُ
365 يغْنِهم
365 يغْنُو
365 يَغْنَوْا
365 يغْنِى
366 يغْنِيكم
365 يغْنِيه
589 يَغُوث
589 يَغُوثُ
366 يَغُوصُ
366 يَغُوصُون
366 يَغْوَى
367 يُغْوِيَكم
367 يَغِيثُ
366 يُغِيثُ
368 يُغَيِّرُ
368 يُغَيِّرُوا
368 يَغِيضُ
368 يَغِيظ
368 يَغِيظُ
375 يُفَارِقُ
369 يَفْتَح
369 يَفْتَحُ
373 يَفْتَدِى
370 يَفْتُرُ
370 يَفْتِرُ
370 يُفَتَّرُ

361 يَغْسِلُ
361 يَغْشَاه
361 يَغْشَاهَا
361 يَغْشَاهم
361 يَغْشَى
361 يُغْشَى
361 يُغْشَى
361 يُغْشَى ...
361 يُغَشِّيكم
362 يَغُضُّ
361 يَغْضَبُ
362يَغْضُضْنَ
362 يَغُضُّوا
362 يَغُضُّون
362 يَغْفِر
362 يَغْفِرُ
362 يُغْفَر
362 يَغْفِرُوا
362 يَغْفِرُون
363 يَغْفُلُ
364 يَغُلَّ
364 يَغُلُّ
363 يَغْلِبُ
363 يَغْلِبْ
363 يَغْلِبُوا
363 يُغْلَبُون
364 يَغْلُظ
364 يَغْلِظ
364 يَغْلُظْ
364 يَغْلُو

355 يَغْنُو
355 يَغْهَدُ
355 يَغُودُ
355 يَغُودُوا
355 يَغُودُون
355 يَغُوذُ
355 يَغُوذُون
589 يَغُوق
589 يَغُوقُ
356 يَغُولُ
556 يَغِى
357 يَغْىَ
357 يَغْيَا
356 يَغِيبُ
355 يُغِيدُ
355 يُغِيدُكم
355 يُغِيدُنا
355 يُغِيدُه
355يُغِيدُوكم
367 يُغَاثُ
368 يُغَاثُوا
358 يُغَادِرُ
367 يَغْتَبْ
359 يَغْدُو
359 يَغُرُّ
359 يَغْرُبُ
359 يَغْرُرْك
360 يُغْرِقُ
359 يَغُرَّنَّك
359 يَغُرَّنكم

347 يَغْكُفُ
347 يَغْكِفُ
347 يَغْكُفُونَ
348 يَغْلَم
347 يَغْلَمُ
349 يُغَلِّمُ
349 يُغَلِّمَان
349 يُغَلِّمُك
349 يُغَلِّمُكم
348 يَغْلَمه
349 يُغَلِّمُه
348 يَغْلَمُها
348 يَغْلَمُهم
349 يُغَلِّمُهم
348 يَغْلَمُوا
348 يَغْلَمُون
349 يُغَلِّمُون
350 يُغْلِنُ
350 يُغْلِنُون
350 يَغْلُو
350 يَغْلَى
351 يَغْمُرُ
351 يُغَمَّر
351 يَغْمُرُوا
352 يَغْمَل
352 يَغْمَلُون
353 يَغْمَهُ
353 يَغْمَهُون
353 يَغْمَى
353 يَغْنَتُ

388 يَقْتَتِلان
387 يَقْتُرُ
396 يَقْتَرِفْ
396 يَقْتَرِفُون
387 يَقْتُرُوا
387 يَقْتُلْ
387 يَقْتُلُ
388 يُقْتَلُ
388 يُقْتَل
387 يَقْتُلْن
388 يُقْتَلُوا
387 يَقْتُلُوك
387 يَقْتُلُون
387 يَقْتُلُونِ
388 يُقْتَلُون
388 يُقْتَلُون
387 يَقْتُلُوننى
389 يَقُدُّ
389 يَقْدِر
390 يَقْدَرُ
389 يَقْدِرُون
391 يَقْدُمُ
393 يَقْذِف
393 يَقْذِفُ
393 يَقْذِفُون
393 يُقْذَفُون
395 يَقِرُّ
393 يَقْرَءُون
393 يَقْرَؤ
393 يَقْرَب

380 يَفْقِدُ
381 يَفْقَهُ
381 يَفْقَهُوا
381 يَفْقَهُون
381 يَفْقَهُوه
381 يُفْلِحُ
381 يُفْلِحُون
382 يُفَهِّمُ
382 يَفُوتُ
382 يَفُورُ
382 يَفُوزُ
383 يَفِىءُ
383 يَفِيضُ
383 يُفِيضُ
383 يَفِيقُ
388 يُقَاتِلُ
388 يُقَاتِلْ
388 يُقَاتِلْ
388 يُقَاتِلُوا
388 يُقَاتِلُوكم
388 يُقَاتَلُون
388 يُقَاتِلُون
388 يُقَاتِلُونكم
414 يُقَالُ
414 يُقَالُ لَهُ
557 يَقِبُ
384 يَقْبِضُ
385 يَقْبِضْن
385 يَقْبِضُون
385 يَقْبَلُ
385 يُقْبَل

374 يَفْرُغُ
375 يَفْرَقُ
375 يَفْرُقُ
375 يَفْرِقُ
375 يُفْرَقُ
375 يُفْرَقُ
375 يَفْرَقُون
375 يَفْرَقُون
376 يَفْرُغُ
376 يَفْسَح
376 يَفْسُد
376 يَفْسِد
377 يُفْسِدُ
377 يُفْسِدُون
377 يَفْسُقُ
377 يَفْسِقُ
377 يَفْسُقُون
377 يَفْشَلُ
378 يَفْصُلُ
378 يَفْصِلُ
378 يُفَصِّلُ
378 يَفْضَحُ
379 يُفَضِّل
379 يَفْطُرُ
380 يَفْعَل
380 يَفْعَلُ
380 يُفْعَل
380 يَفْعَلْه
380 يَفْعَلُوا
380 يَفْعَلُون

376 يَفْتَرُون
370 يَفْتَرُون
376 يَفْتَرِى
376 يُفْتَرَىٰ
376 يَفْتَرِينَه
370 يَفْتَقُ
370 يَفْتِنُ
370 يَفْتِنَكم
370 يَفْتَنَكم
370 يَفْتِنَهم
370 يَفْتِنُوك
370 يُفْتَنُون
371 يَفْتَى
371 يُفْتِيكم
372 يَفْجُرُ
372 يُفَجِّرُ
372 يُفَجِّرُونها
372 يَفْدِى
373 يَفِرُّ
373 يُفْرِجُ
373 يَفْرَحُ
373 يَفْرَحُوا
373 يَفْرَحُون
374 يَفْرِشُ
374 يَفْرِضُ
374 يَفْرُطُ
374 يُفْرُطُ
374 يُفَرِّط
374 يُفَرِّطُون
374 يَفْرَغُ

434 يَكْسِبُون
434 يَكْسُو
435 يَكْشِفُ
435 يُكْشَفُ
440 يَكُفَّ
439 يَكُفُّ
440 يَكْفِ
436 يَكْفُرُ
437 يَكْفُرْ
439 يُكَفِّرُ
439 يُكَفِّرْ
437 يُكَفَّرُ
437 يَكْفُرُوا
437 يَكْفُرُون
437 يُكَفِّرُوه
440 يَكْفُلُ
440 يَكْفُلُه
440 يَكْفُلُونَه
440 يَكْفِهِم
440 يَكُفُّوا
440 يَكُفُّون
440 يَكْفِي
440 يَكْفِيكم
440 يَكْلَؤُ
440 يَكْلَؤُكم
441 يُكَلِّفُ
443 يُكَلِّمُ
443 يُكَلِّمُنا
443 يُكَلِّمَه
443 يُكَلِّمُهم

422 يَكْبِتَهم
423 يَكْبَرُ
422, 423 يَكْبُرُ
423 يُكَبِّرُ
423 يَكْبَرُوا
425 يَكْتُبْ
425 يَكْتُبُون
427 يَكْتُمُ
427 يَكْتُمْنَ
427 يَكْتُمُنها
427 يَكْتُمُون
427 يَكْثُرُ
447 يَكَدْ
428 يَكْدَحُ
428 يَكْذِبُ
430 يُكَذِّبُ
430 يُكَذِّبُوك
428 يَكْذِبُون
430 يُكَذِّبُون
430 يُكَذِّبُونِ
430 يُكَذِّبُونك
432 يُكْرِمُ
433 يَكْرَهُ
434 يُكْرِهُ
434 يُكْرِهُنَّ
433 يَكْرَهُون
560 يَكِزُ
434 يَكْسِبُ
434 يَكْسِبْ
434 يَكْسِبُه

406 يُقَلِّلُكم
407 يَقْلِى
408 يَقْنُتْ
408 يَقْنُتُ
408 يَقْنَطُ
408 يَقْنُطُ
408 يَقْنَطُوا
408 يَقْنَطُون
409 يَقْهَرُ
413 يَقُول
411 يَقُولُ
413 يَقُولَا
413 يَقُولُوا
413 يَقُولُون
416 يَقُوم
416 يَقُومُ
416, 418 يَقُومَانِ
418 يَقُومَانِ مَقَامَهما
416 يَقُومُون
559 يَقِى
416 يُقِيمُ
417 يُقِيمَا
417 يُقِيمُوا
417 يُقِيمُون
569 يَقِين
569 يَقِينًا
452 يَكُ
447 يَكَادُ
447 يَكَادُون
422 يَكُبُّ

394 يُقَرِّبُ
394 يَقْرَبُوا
396 يُقْرِضُ
398 يُقْسِطُ
398 يَقْسِمُ
398 يُقْسِمُ
398 يُقْسِمَان
398 يَقْسِمُون
399 يَقْسُو
399, 400 يَقُصُّ
399 يَقْصِدُ
399 يُقْصِرُون
400 يَقْصِمُ
400 يَقْصُّون
401 يَقْضِ
401 يَقْضُون
401 يَقْضِى
401 يُقْضَى
402 يَقْطَعِ
402 يَقْطَعُ
402 يَقْطَعُ دَابِرَ
402 يَقْطَعُون
569 يَقْطِين
569 يَقِظ
558 يَقَعُ
404 يَقْفُو
413 يَقُلْ
404 يَقْلِبُ
405 يُقَلِّبُ
406 يُقْلِعُ

482 يَمْرُدُ
483 يَمْرَضُ
483 يَمْرُّن
485 يَمَسُّ
484 يَمْسَحُ
318, 485 يَمْسَخُ
485يَمْسَسْكَ
485 يَمْسَسْكم
485يَمْسَسْنِى
485 يَمْسَسْهم
485 يَمَسَّك
486 يُمْسِك
486 يُمْسِكُ
486 يُمْسِكُهنّ
486يُمَسِّكُون
485 يَمَسُّنا
485 يَمَسُّه
486 يَمَسُّهم
487 يَمْشُون
487 يَمْشِى
488 يَمْضِى
489 يَمْكُث
490 يَمْكُرُ
490 يَمْكُرُونَ
491 يُمَكِّنُ
493 يُمِلَّ
491 يَمْلَؤُ
491, 492 يَمْلِكُ
492 يَمْلِكُون
569 يمم

472 يَلْهَثُ
472 يَلْهَثْ
472 يُلْهِهم
472 يُلْهِى
473 يَلُومُ
562 يَلُونكم
474 يَلُوُون
474 يَلْوِى
562 يَلِى
474 يَلِيتُ
475 يَلِينُ
495 يَمَاتُ
484 يُمَارُون
483 يُمَارِى
484 يَمْتَرُون
476 يُمَتِّعُكم
476 يُمَتَّعُون
480 يَمْحُ
480 يَمْحَقُ
480 يَمْحُو
480 يَمْحُوا
480 يَمُدّ
481 يُمْدِدْكم
481 يُمِدَّكم
481 يَمُدُّنهم
480 يَمُدّه
480 يَمُدّهم
483 يَمُرُّ
482 يَمْرُجُ
482 يَمْرَحُ

460 يَلْحَقُوا
561 يَلِدُ
561 يَلِدْ
561 يَلِدُوا
461 يَلَذُّ
463 يَلْعَبُ
463 يَلْعَبْ
463 يَلْعَبُوا
463 يَلْعَبُون
465 يَلْعَن
465 يَلْعَنُ
465 يَلْعَنُهم
465 يَلْغَى
466 يَلْفِتُ
466 يَلْفَحُ
466 يَلْفِظُ
467 يَلْقَ
467 يَلْقَاه
467 يُلَقَّاهَا
467 يَلْقَفُ
468 يُلْقُوا
467 يَلْقَوْنَ
467 يُلَقَّوْن
469 يُلْقُون
467 يَلْقَوْنه
469 يُلْقِى
469 يُلْقَى
471 يَلْمُزُ
471 يَلْمِزُك
471 يَلْمِزُون

452 يَكُن
452 يَكُنَّ
445 يَكْنِز
447 يُكَوِّرُ
452 يَكُون
452 يَكُونُ
453 يَكُونُوا
453 يَكُونُون
453 يَكْوِى
454 يَكِيدُ
454 يَكِيدُون
456 يَكِيلُ
468 يُلَاقُوا
458 يَلْبَثُوا
458 يَلْبَثُون
459 يَلْبَسُ
459 يَلْبِسَكم
459 يَلْبِسُوا
459 يَلْبَسُون
459 يَلْبِسُون
466 يَلْتَفِتْ
467 يَلْتَقِطْه
469 يَلْتَقِيَان
474 يَلِتْكم
561 يَلِجُ
460 يَلِجُّ
460 يُلْحِدُ
460 يُلْحِدُون
460 يَلْحَقُ

511 يُنْشِئُ
511, 512 يَنْشُرُ
512 يُنْشِرُ
512 يُنْشِرُون
512 يُنْشُزُ
512 يُنْشِزُ
512 يَنْشِطُ
512 يَنْصَبُ
512 يَنْصِبُ
513 يَنْصَحُ
513, 514 يَنْصُرُ
514 يَنْصُرَك
514 يَنْصُركم
514 يَنْصُرُنا
514 يَنْصُرُنى
514 يَنْصُرُه
514 يَنْصُرُون
514 يُنْصَرُون
514 يَنْصُرُونه
514 يَنْصُرُونهم
515 يَنْضَجُ
516 يَنْطِقُ
516 يَنْطِقُون
319 يَنْطَلِقُ
516 يَنْظُرُ
516 يَنْظُرْ
516 يَنْظُرُوا
516 يَنْظُرُون
517 يُنْظَرُونَ
517 يَنْعِقُ

502 يَنْجُو
502 يُنَجِّى
502 يُنَجِّيكم
503 يُنْجِيه
503 يَنْحِتُ
503 يَنْحِتُون
503 يَنْحَرُ
504 يَنْدَمُ
505 يَنْذُرُ
505 يُنْذِر
505 يُنْذَرُون
505 يُنْذِرُونكم
506 يَنْزِعُ
506 يَنْزِغُ
506 يَنْزَغَنَّك
506 يَنْزِفُون
506 يُنْزِفُون
507 يُنَزَّل
507 يُنَزِّل
506 يُنْزَلُ
506, 507 يُنْزِلُ
589 ينس
509 يَنْسَخُ
509 يَنْسِفُ
509 يَنْسِفُها
510 يَنْسِلُ
510 يَنْسِلُون
510, 511 يَنْسَى
511 يُنْسِيَنَّك
511 يُنَشَّأ

504 يُنَادُونَك
504 يُنَادُونهم
504 يُنَادِى
504 يُنَادِيهم
506 يُنَازِعُنَّك
522 يُنَافِقُ
530 يَنَال
530 يَنَالُ
530 يَنَالُه
530 يَنَالُهم
530 يَنَالُوا
530 يَنَالُونَ
499 يُنَبَّأُ
499 يُنَبَّؤُا
499 يُنَبِّئُك
499 يُنَبِّئُكم
499 يُنَبِّئُهم
500 يَنْبُتُ
500 يُنْبِتُ
501 يَنْبِذُ
96 يَنْبَغِى
501 يَنْبُوعًا
515 يَنْتَصِرُون
517 يَنْتَظِرُ
517 يَنْتَظِرُون
501 يَنْتِقُ
524 يَنْتَقِمُ
527 يَنْتَهِ
527 يَنْتَهُوا
527 يَنْتَهُون

494 يَمُنُّ
494 يَمْنَعُون
494 يَمُنُّون
494 يُمْنِى
494 يُمْنَى
494 يُمَنِّيهم
495 يَمْهَدُ
495 يَمْهَدُون
495, 496 يَمُوتُ
496 يَمُوتُوا
496 يَمُوتُون
497 يَمُوجُ
497 يَمُورُ
497 يُمِيتُ
497 يُمِيتُكم
497 يُمِيتُنى
498 يَمِيدُ
498 يَمِيرُ
498 يَمِيزَ
498 يَمِيزُ
498 يَمِيلُ
569 يَمِين
569 يَمِينك
569 يَمِينِه
499 يَنْأَوْنَ
499 يَنْأَى
501 يَنَابِيعَ
501 يَنَابِيعُ
504 يُنَادِ
504 يُنَادَوْن

539 يَهُمُّ
565 يَهِنُ
540 يُهِنِ
539 يَهُودُ
589 يَهُودِيٌّ
570 يَهُودِيًا
540 يَهْوِى
540 يَهْوٰى
541 يُهَيِّئْ
541 يَهِيجُ
541 يَهِيمُ
541 يَهِيمُون
540 يَهِينُ
546 يُوَادُّ
546 يُوَادُّونَ
549 يُوارِى
542 يُوبِقُ
542 يُوبِقْهِنَّ
543 يُوثِقُ
544 يَوْجَلُ
544 يُوَجِّه
544 يُوَجِّهُ
546 يُوحَ
546 يُوحِى
546 يُوحٰى
546 يَوَدُّ
546 يَوَدُّوا
548 يُورَثُ
549 يُورِى
550 يُوزِعُ

535 يَهْتَدُوا
535 يَهْتَدُون
535 يَهْتَدِى
532 يَهْجُرُ
532 يَهْجَعُ
532 يَهْجَعُونَ
534 يَهْدِ
532 يُهَدِّمُ
534 يَهْدِنِى
534 يَهْدُون
534 يَهْدُوننا
535 يَهِدِّى
533, 534 يَهْدِى
534 يُهْدٰى
534 يَهْدِيكَ
534 يَهْدِيكم
534 يَهْدِينِ
534 يَهْدِيَنِ
534 يَهْدِيَنِى
534 يَهْدِيه
534 يَهْدِيهِم
536 يُهْرَعُ
536 يُهْرَعُون
536 يَهُزُّ
537 يَهْرِمُ
537 يَهُشَّ
538 يُهْلِكَ
537, 538 يُهْلِكُ
538 يُهْلِكُنا
538 يُهْلِكُون

523 يَنْقُضُ
523 يَنْقُضُونَ
405 يَنْقَلِب
405 يَنْقَلِبُون
524 يَنْقِمُ
524 يَنْكُثُ
524 يَنْكُثُونَ
524 يَنْكِح
524 يَنْكِحُ
524 يَنْكِحْن
524 يَنْكِحُها
525 يُنَكِّرُ
525 يُنْكِرُ
525 يُنْكِرُونها
526 يُنَكِّس
526 يَنْكُصُ
527 يَنْهَاكم
527 يَنْهَاهم
526 يَنْهَرُ
527 يَنْهَوْنَ
527 يَنْهٰى
527 يَنْهٰى
528 يَنُوءُ
564 يَنِى
528 يُنِيبُ
532 يُهَاجِرْ
532 يُهَاجِرُوا
564, 565 يَهَبُ
531 يَهْبِط
531 يَهْبِطُ

517 يَنْعِقُ
570 يَنْعِه
519 يَنْفُخُ
519 يُنْفَخُ
519 يَنْفَدُ
519 يَنْفَدُ
519 يَنْفِرُ
378 يَنْفَضُّوا
521 يَنْفَعُ
521 يَنْفَعُك
521 يَنْفَعُكم
521 يَنْفَعُنا
521 يَنْفَعُه
521 يَنْفَعُهم
521 يَنْفَعُونكم
522 يُنْفِق
521 يُنْفِقُ
522 يُنْفِقُوا
522 يُنْفِقُون
522 يُنْفِقُونها
522 يُنْفَوْا
522 يَنْفِى
523 يُنْقَذُون
523 يُنْقِذُون
523 يُنْقِذُونِى
523 يَنْقُرُ
523 يَنْقُصُ
523 يُنْقَصُ
523 يَنْقُصُوكم
400 يَنْقَصَ

153 يَوْمُ الحِسَاب
154 يَوْم الحَسْرَةِ
136 يَوْمُ العَرُوبَة
570 يَوْمُ حُنَيْن
571 يَوْمكم
571 يَوْمهم
571 يَوْمَيْن
570 يَوْمَيْنِ
589 يُونُس
566 يَيْأَس
566 يَيْأَسُوا
568 يُيَسِّرُ
569 يُوقِنُون
561 يُولِجُ
561 يُولَدْ
563 يُوَلِّهِم
563 يُوَلُوُّكم
563 يُوَلوُّن
562 يُوَلِّيَ
570, 571, 572 يوم
154, 347, 378, 570 يَوْم
572 يَوْمَئِذٍ
571 يَوْمًا
504 يَوْمَ التَّنَادِ
556 يُوفِضُون
556 يُوَفِّق
556 يُوَفَّقُ
557 يُوفُون
557 يُوفِى
556 يُوَفِّيَ
557 يُوَفَّىٰ
557 يُوَفِّيهِم
559 يُوقَ
558 يُوقَدُ
558 يُوقِدُ
558 يُوقِدُون
558 يُوَقِّرُ
559 يُوقِعَ
550 يُوزَعُون
588 يُوسُفُ
552 يُوَسْوِسُ
552 يُوصَلَ
553 يُوصِى
553 يُوَصِّى
553 يُوصِيكم
553 يُوصِين
555 يُوعَدُون
556 يُوعَظُ
556 يُوعَظُون
556 يُوعُون
557 يُوَفَّ
556 يُوفِضُ

KUR'ÂN NEDİR? TARİFİ NASILDIR?

KUR'ÂN, şu kitab-ı kebir-i kâinatın bir tercüme-i ezeliyesi... ve âyât-ı tekvîniyeyi okuyan mütenevvi dillerinin tercüman-ı ebedîsi... ve şu âlem-i gayb ve şehadet kitabının müfessiri... ve zeminde ve gökte gizli esmâ-i İlâhiyenin mânevî hazinelerinin keşşafı... ve sutûr-u hâdisâtın altında muzmer hakaikin miftahı... ve âlem-i şehadette âlem-i gaybın lisanı... ve şu âlem-i şehadet perdesi arkasında olan âlem-i gayb cihetinden gelen iltifâtât-ı ebediye-i Rahmâniye ve hitâbât-ı ezeliye-i Sübhâniyenin hazinesi... ve şu İslâmiyet âlem-i mânevîsinin güneşi, temeli, hendesesi... ve avâlim-i uhreviyenin mukaddes haritası... ve Zât ve sıfât ve esmâ ve şuûn-u İlâhiyenin kavl-i şârihi, tefsir-i vâzıhı, burhan-ı kàtıı, tercüman-ı sâtıı... ve şu âlem-i insaniyetin mürebbîsi... ve insaniyet-i kübrâ olan İslâmiyet'in mâ ve ziyası... ve nev-i beşerin hikmet-i hakikiyesi... ve insaniyeti saadete sevk eden hakikî mürşidi ve hâdîsi... ve insana hem bir kitab-ı şeriat, hem bir kitab-ı dua, hem bir kitab-ı hikmet, hem bir kitab-ı ubûdiyet, hem bir kitab-ı emir ve davet, hem bir kitab-ı zikir, hem bir kitab-ı fikir, hem bütün insanın bütün hâcât-ı mâneviyesine merci olacak çok kitapları tazammun eden tek, câmi' bir KİTAB-I MUKADDES'tir.

Hem bütün evliya ve sıddıkîn ve urefâ ve muhakkıkînin muhtelif meşreplerine ve ayrı ayrı mesleklerine, her birindeki meşrebin mezâkına lâyık ve o meşrebi tenvir edecek ve her bir mesleğin mesâkına muvafık ve onu tasvir edecek birer risale ibraz eden mukaddes bir kütüphane hükmünde bir Kitab-ı Semâvî'dir.

Bediüzzaman Said Nursi
Sözler Mecmuası, 25. Söz